w7

BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
13
17 G
2

Ex Bibliotheca
majori Coll. Rom.
Societ. Jesu

13 – 24. f. 20.

27.3.16

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

ANTONII FABRICII BLEYNIANI

IVRECONSVLTI NERONENSIS, ET IN VNIVERSITATE VALENTINA, ORDINARII, REGIIQVE, IVRIVM INTERPRETIS:

IN THEORIAM, ET PRAXIM, BENEFICIORVM ECCLESIASTICORVM, METHODICA, ET FAMILIARIS, INTRODVCTIO:

TRIBVS DISTINCTA LIBRIS, QVIBVS IVXTA MAGIS receptas, Iuris cum communis, tum Gallici, obſeruationes; edocetur demum, quid ſit Beneficium eccleſiaſticum, vt qui, hac veluti præcognitione, fuerint imbuti, ad varios de Beneficiis eccleſiaſticis tractatus, faciliorem aditum habeant.

ACCESSERVNT, E REGIONE CONTEXTVS, PER MODVM additionum; Parlamentorum, & aliorum Galliæ ſupremorum Tribunalium, Placita, ſiue Areſta, quibus ſingula concluſiones, & deciſiones, præiudicata ſunt; vt ex ſingulis, totius operis paginis, columna quæ exhibet contextum, exiſtentibus adhuc in Schola, inſeruiat; quæ verò, additiones complectitur, etiam in Foro verſantibus, vſui eſſe poſſit.

Vnà cum quinque ſyllabicis indicibus; videlicet, titulorum, materiarum, Authorum, deciſionum, & areſtorum: ex quibus tres priores poſt Præludia; & reliqui duo in calce ipſius operis collocantur.

Omnia, ad gloriam Dei Opt. Max. & ſub ſanctâ matris Eccleſiæ cenſura.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

TVRNONI,

Apud CLAVDIVM MICHAELEM, Typog. Vniuerſ.

M. DCXVI.

Facultate, & auctoritate Regia.

CELEBERRIMO,

AVGVSTISSIMOQVE

TRIVM DELPHINATVS ORDINVM CONVENTVI.

ANTONIVS FABRICIVS BLEYNIANVS, S.P.D.

VEtvs, & vt plærique ſibi perſuadent, vera opinio eſt (ampliſſime cœtus) impenſas publicè operas perdi, imò, & relata peſſimè gratia, ſæpius compenſari: ſic enim,

ἀντ' ἐυεργεσίας Ἀγαμέμνονα δῆσαν Ἀχαιοι,

inquit Poëta; indéque etiã, INGRATITVDO POPVLI, trito prouerbio circumfertur. Verum, nec hoc prouerbium, perpetuò obtinere, nec benemeritis de populo, ſuam ſemper deeſſe remunerationem; vel vnus ego, ab eo tempore, quo publicæ vtilitati me totum deuoui, ſum expertus: Quid enim plus, quam quod ideò mihi contigit, ſperare potuiſſem? Stipendia regia, quotannis decreta, & fideliſſimè perſoluta; fauor complurium, qui peracto nobiſcum iuriſprudentiæ tyrocinio, nunc inter Lilia ſedent, conciliatus; affinitas cum grauiſſimis Magiſtratibus, & Primoribus huius Prouinciæ; contracta; aliaque permulta, non leuioris mo-

menti,quibus difficilior mihi,vita priuatim inſtituta, fuiſſet acceſſus,ſatis amplum, præbuiſſe videbantur hoſtimentum: Cum ecce,gratitudinis,atque munificentiæ veſtræ, ſymbolum inſuperaddere voluiſtis (mihi perquam obſeruandi domini) Nam, & ex veſtro, tantundem mihi, quantum antea, ciuiumq; meorum miniſterio,àRege præſtabatur,conceſſiſtis, ſicque duplicaſtis annonam; & quod plus eſt,licet ad tempus,facta eſſet à vobis conceſſio,eo nihilominùs elapſo, vlterius,& huc vſque,progreſsi eſtis, vt adhuc hodiè, veſtris largitionibus perfruar.Hæc ſanè,cum præter expectationem,& merita obuenerint; iucundiſſimæ quidem, mihi ſunt recordationis: ſed tamen interdum etiam, animum aliquatenus contrahunt.At quorſum diceris? Anne quod veſtris illectus beneficiis, auream meſſem fori, fucatis ſcholæ fructibus, poſtpoſuerim?neutiquam:vtcunque enim,ex ſententia vulgi,κέρδος αἰσχύνης ἀμείνον ἐςὶ,& quantumcumque ex Satyrici dicterio

----Lucri bonus eſt odor ex re,
Qualibet ----

Longè melior,& potior,cordatis viris eſſe debet,honoris ratio.Multominus,pœnitet me debilitatæ non parum diurnis, nocturniſque laboribus, pro muneris functione, ſanitatis: cum hinc contracta, morborum congeries, æquè mihi glorioſa ſit, atque militi, vulnerum in acie, ab hoſte communi inflictorum multitudo. Quæ igitur tædij, & anxietatis cauſſa? quoniam,nihil hactenus,præ manibus fuit,quo non dicã centeſimæ,veſtrorum in me beneficiorũ parti,ſatisfacerem; ſed nec quantulumcumque,grati erga vos animi exhiberem teſtimonium.Quod enim ex quiſquiliis meis, & octodecim annorum lucubrationibus ſuberat,leue nimis, & indignum,

quod

Digitized by Google

quod vobis repræſentaretur, agnoſcebam; vt pote, Nouitiorum diſciplinæ ciuilis ergò, dũtaxat apparatum, & ſoli, quotidianorum auditorum captui, accommodatum: nec vt grauius quid, & veſtris meritis, magis congruum, meditarer; per ordinarias, licebat recitationes. Sic itaque (vt vna, aut altera, mutata vocula, in ſimili loquitur, beatus Hieronymus, aduerſus Iouinianũ) periclitabar verecũdia, & quaſi inter duos ſcopulos, & quaſdam neceſſitatis, & prudentiæ Symplegadas, hinc atque inde, vel pudoris, vel cauſſæ, naufragium ſuſtinebam: ſi meo erga vos officio, reſpondere cogitarem, pudore ſuffundebar; ſi pudor, impetraret ſilentium, veluti de loco videbar cedere, & vobis, de me conquerendi, occaſionem dare. Verùm, vt tandem, meipſum collegi, & ſedatis, atque compoſitis, animi motibus, quid magis expediret, potui coniicere, tentando etiam vltra vires, Salaconem agere, ſatius duxi, quam priſtina vtendo taciturnitate, in aliquam obliuionis, collatorum à vobis ſuſpicionem venire, tum vel maximè cùm, tolerabiliorem immemore temerarium, huiuſque faciliorem, quam illius excuſationem, nemo ſit, qui non fateatur. Quamobrem, recondita in penuario, luſtrare cœpi, & inter dictamina perpendere,

----*Quæ praua aut recta laterent.*

vt ex eis, ſeligeretur quid, cuius omninò, improbabilis non eſſet, euulgatio: Cũq; tandẽ occurriſſent, aliquot iuriscanonici materiæ, quas de beneficiis eccleſiaſticis, publicè acturus, per modũ præuiæ cuiuſdam inſpectionis, attigerã, vt ab his, tãquam ſibi affinibus, ipſa beneficia ſecernerentur; eas ad amuſsim reuocaui, & in meliorem reduxi conſonantiam, certiſque ſupremarum, huius Chriſtianiſſimi Galliarum regni curiarum præiudiciis illuſtraui, ac demùm, vobis nuncupare

& ſub veſtro nomine, emittere in lucem, non ſum veritus. Res ſiquidem noua eſt, & opus nondum, à quoquam ita digeſtum, atque ideò, non paucis forſitan, arridebit:

Τὴν γὰρ ἀοιδὴν μᾶλλον ἐπικλείουσ' ἄνθρωποι,
ἥτις ἀκουόντεσσι νεωτάτη ἀμφιπέληται.

Quin, & vſui eſſe poterit aliquibus, iiſque non ſolum ſeſe in ſcholaſtico puluere exercentibus, verumetiā properantibus, ad forenſem ſtrepitum, eo quod, ex præcipuis hac in parte, tā praxeos, quam theoriæ, & iuris communis, atque Gallici, obſeruationibus coaluerit; ſicuti præ ſe quoque fert, ipſamet epigraphè, & generalis totius voluminis inſcriptio. Sed de aliis, non multum mihi, vtpote, vobis ſolis, placere conanti, nec aliud quicquam deſideranti, præter plauſum veſtrum; quem ſi dederitis, méque ſic, votorum meorum feceritis compotem, fore confido, vt non minimum indè, & mihi, & vobis, prodeat incrementum. Ego enim, ita delinitus, ad exornandum propediem, eodémque modo edendum, tractatum illum beneficiorum eccleſiaſticorum, & veluti acquiſitionis eorum integrum, abſolutúmque Dædalma (cuius iſte erit veluti præparatio) impellar: vos verò, in conſequentiam laborum ea propter ſuſceptorum, ad augendam, nedū continuandam, veſtram liberalitatem inuitabimini, memores quippe, veteris eiuſcemodi, Anaxagoræ ad Periclem, admonitionis; *οἱ τοῦ λύχνου χρείαν ἔχοντες ἔλαιον ἐπιχέουσιν*. Eia ergo (viri humaniſſimi) annuite quæſo, cœptiſque fauete, & hoc qualécunque munus, eo accipite animo, quo vobis tanquam Patronis colendiſſimis, à me deditiſſimo Clière offertur, Valentiæ Cauarum prid. Id. Ianuar. 1616.

AVTHOR

AVTHOR AD LECTOREM.

QVÆ duo ſufficere quondam viſa ſunt, Parenti eloquentiæ *Tullio*, ſtatim in principio Officior. ad *Marcum* filium, *Athenis* ſub *Crattppo*, philoſophiæ ſtudio addicendum: ſumma, & Doctoris authoritas, & vrbis, quaſi alter eum ſcientia, augere poſſet, altera exemplis (Beneuole lector) eadem ipſa propemodum, *Valentiæ Cauarum* apud *Allobroges*, me (famoſo quippe, exiſtẽtis in hac Vniuerſitatis, & Profeſſorũ eius, nomine cõmotum, adeò vt horum imitatio, illiuſque celebritas, volentem-nolentem, quodammodo detineret) decem & octo annis, Iuris vtriuſque interpretationi, mancipare potuerunt. Nec id mirum cuiquam videbitur, etiam ſi, *Valentinam* Vniuerſitatem, *Athenienſi*, longè inferiorem agnoſcat; cum & nunc, ingenia (veluti debiliora, quam olim eſſent) leuioribus moueantur, & hæc noſtra Vniuerſitas, inter reliquas hodiernorum temporum, poſtremum non obtineat locum. Hoc poſteritati teſtatum reliquit, totius *Galliæ* lumen, eiuſque magnus quondam Cancellarius, *Michaël Hoſpitalius*, dum ſic conuerſo ad *Valentiam* ſermone, ſcriberet in lib. 5. Epiſtol.

> *Nec te carminibus præclara* Valentia *noſtris*;
> *Aut liquidos fontes, & mollia prata ſilebo:*
> *Tu legum fontes aperis, tu iuris & æqui,*
> *Prima ſubalpinis monſtraſti gentibus artem.*

Suum quoque ſymbolum addere voluit, ſcriptorum noſtræ ætatis Primas meritiſſimus, & in ſenatu *Pariſienſi* clariſſimus Præſes, *Iacobus Auguſtus Thuanus*; de oppugnatione enim ciuitatis *Valentinæ*, quæ anno 1560 contigit, verba facturus, in lib. 25. hiſtoriarum ſui temporis *Iuris ſcientiæ (inquit) in ea ciuitate celebris ſchola eſt*: ſed celebriorem merito diceremus, poſtea ab ipſo redditam, quo tempore, cum clariſſimo illo, & vndiquaque doctiſſimo, *Ioſepho Scaligero*, in ea iuri operam dabat, circa an. 1574, & 1575, vt ipſemet ſcribit, in li. 53, & 59, earundem hiſtoriarum. Non defuit etiam elogium *Franciſci Duareni*, quem tantopere idem *Thuanus* commendat, ibid. in lib. 23. ſic enim in epiſtola, quam ſuis, in titulum D. de verbor. obligation. commentariis præpoſuit, loquitur Duarenus: *Præclarum ſanè, ac ſplendidum eſt, in nobiliſſima Galliæ ciuitate Valentia, ius ciuile profiteri, hoc eſt, in ipſo Iuriſprudentiæ domicilio, Iuriſprudentiam docere*. Poſſemus, & alia plæraque, grauiſſimo-

rum

Digitized by Google

rum æquè virorum,referre teſtimonia;ſed cui bono ? his enim , vel imò proximè relatis deficientibus,ſatis adhuc ſplendoris , eidem vniuerſitati ſupereſſe videretur , ex radiis quibus coruſcant ij , quos ab anno 1452. (quo à ſereniſſimo tunc Delphino , & poſtea Rege Chriſtianiſſimo , *Ludouico X I.* inſtituta eſt) ad ius vtrumque enarrandum,aſciuit. Quonam enim tempore (ſi quod eius ortum ſubſecutum eſt , vtpote , ab hominum memoria nimis remotum , excipiamus) inſignes,cùm doctrina,tùm ſcriptis,non habuit Doctores? Id fateberis (lector candide)ſi fas mihi per te ſit,breuem ſubiicere, eorum enumerationem;qualis Authorum iuris,extat apud *Pomponium* in l.2.D.de origin.Iur.neque enim,quicquam ex ea in dubium reuocari poteſt,quin,vel propriis eorundem Doctorum,ad calcem ſuorum operum adiectis ſubſcriptionibus; vel communicatis mihi , aliorum omni exceptione maiorum,memoralibus;vel ipſiſmet , tam vniuerſitatis , quam ciuitatis Valentinæ tabulis fides denegetur. Agedum , & aduertito, ex veteribus quorum nomen peruenit ad nos, & etiamnum celebratur, primum omniū, *Philippum Decium* Mediolanenſem in hac vniuerſitate,iuris interpretem egiſſe,ad annum 1516.nam & hoc,varia perhibent,eius commentaria,ac præſertim, in tit. D.de reg.Iur.conſtátque inſuper,ex approbationum doctoralium Codice, annorum 1513.1514.& 1515.exiſtente,penes obſeruandiſſimum mihi Socerum,& Decanum eiuſdem vniuerſitatis prudentiſſimum *Petrum de Dorna*.Extat etiam apud me,dictata à Domino,*Lanceloto Galiaula*,& ab Auo meo, *Stephano Fabricio* excepta,eodem anno 1516.ad l.Centurio D.de vulgar. & pupillar. quæ poſtea , typis mandata ſunt , vnà cum interpretatione , tit. ſolut. matrimon. & tit. de verbor. obligat.ibid.ſub commemoratione,huiuſce vniuerſitatis,in qua,& diu legiſſe videtur,cum ex repetitionibus , quas apud eam edidit anno 1529, *Ioannes Rugerius de Mota* appareat,inter ipſos diſputatam fuiſſe,celeberrimam illam,de cauſa Dominij quæſtionem. In rationariis quoque,*Antonij de Dorna*, patris dicti *Petri de Dorna*,& aui alterius *Antonij de Dorna*,nobiliſſimi,&conſultiſſimi in ſenatu Gratianopolitano Præſidis,necnon *Aymari de Dorna* ſapientiſſimi , integerrimiq́; Iudicis maioris Valentini ſcriptum reperi , euocatos fuiſſe ab Vltramontanis partibus,annis, 1517. *Stephanum de Carcano*, 1519. *Antonium de Piſcariis* Mediolanenſem,& 1520. *Antonium Rubeum* Alexandrinum , celeberrimos tunc , in Patauino legum emporio,Iurium Profeſſores. Verum ſolius *Antonij Rubei* ſcripta, (quod ſciuerim)prodiere,& præter varia conſilia,lecturæ eius , ſuper tit. de nou. oper.nunciat. ad hanc vniuerſitatem , nominatim referuntur. His ſucceſſerunt, *Ioannes* ille *Rugerius de Mota* Gallus,& *Ioannes Baptiſta de Palma* Italus , circa annos;hic 1528.ille 1525.ſicuti idem *Antonius de Dorna* in ſuis , promotorum à ſe, ad Doctoratum memoriolis , me docuit : ſed nec *Ioannes Bapiſta de Palma* , quicquam ſcripſit,cuius ſaltem ad me peruenerit notitia,cum ſcripta à *Ioanne Rugerio de Mota*,ad rubr.& l.1.ac in §.hæres abſens,D.de iudic.necnon ad l.1.D. de teſtament. & l. traditionibus , C. de pact. in eo habita ſint pretio , vt ea in epitomen contrahere,dedignatus non ſit præſtantiſſimus Doctor *Florus de Sura*.Quinetiam ipſemet *Antonius de Dorna*,per id ferè tempus , vel non multum poſt , interpretandi iuris,munere fungi cœpit;Collegáſque ſortitus eſt, à 1530. ad 1540. *Matthæum Gribaldum Mopham*, Cherianum ; & à 1540. ad 1544. *Hieronymum Gratum* , Bononienſem; itemque, à 1544. ad 1549. *Ioannem Coraſium*, Toloſatem,ac

demum

Digitized by Google

demum, à 1549. vſque ad ſuum obitum, *Thomam de Mimata*, Auenionenſem conductioniſque horum trium, contractus habentur adhuc, in cartophylacio: huius ciuitatis; quibus etiam acceſſerunt Valentini duo, *Ioannes de Dorna*, Antonij filius, & *Andreas ab Exea*, poſt annum illum 1540. Atque ex his & *Mopha*, & *Gratus*, & *Coraſius*, & *ab Exea*, ob plures Valentiæ compoſitos, ſubindeque emiſſos in lucem libros, cuique vel mediocriter in iure verſato, noti ſunt, adeo vt, vlteriori non egeant præconio; memoria verò, *Thomæ de Mimata*, & *Ioannis de Dorna*, quod nullum eiuſcemodi, reliquerint ſui monimentum, propemodum periit; idque non minus, *Antonio de Dorna* contigiſſet, nondum excuſſis, & adhuc latentibus, apud iamdictum *Petrum de Dorna*, eius filium, & Decanum noſtrum, ipſius ſcriptis; niſi *Stephanus Bertrandus* Carpentoractenſis, huic contemporaneus, maximè illum commendaret, & paſſim allegaret in conſiliis ſuis. Sed & anno 1552. etiam ſi præfatus *de Mimata*, reconductus eſſet ad annum 1554 attamen, de Æmilio Feretto, (cui propter facundiam, & eruditionem, Magni cognomen, Auenione fuerat inditum) cogitatum eſt: eumque conductum, & in hac vniuerſitate profeſſum, loco citato inſinuare videtur, *Duarenus*; licet alij morte præuentum, antequam huc perueniret, contendant; quod & veriſſimilius eſt, cum eodē anno 1552. conducendi rurſus Coraſij cauſa, Tholoſam miſſum, apud acta eiuſdem ciuitatis Valentinæ, reperiatur. Re infecta, ob ſuſceptum forſitan, à *Coraſio*, Senatoris munus, ad ipſum *Duarenum*, Auarici *Biturigum*, tunc degentem recurritur, circa annum 1554. cicue ſic arriſit, eapropter miſſa legatio, vt donec niteretur, morem gerere, (ſi eiuſdem verbis, eodem in loco vti liceat) vtque grati & memoris animi, aliquod exhiberet teſtimonium, ſua illa, in titulum de verbor. obligat. commentaria magiſtratibus, Edicis, & vniuerſo conuentui ſcholaſtico, ciuitatis Valentinæ, nuncupanda duxerat. Porro ne interim, careret Anteceſſore vniuerſitas, eodem anno 1554 contrahitur cum *Antonio Goueano* Luſitano eoque tanti ingenij, tantæque doctrinæ viro, vt ſeſe nuſquam ſcripſiſſe, ſi ſerio *Goueanus* animum ad ſcribendum appuliſſet ſæpiſſimè, ac libertimè, omnium iuris Romani Interpretum, Princeps *Iacobus Cuiacius* profiteretur. Subſecutus eſt à 1556. ad 1563. *Petrus Loriot*. Salinenſis, cuius nec minor fortaſſe, propter ſcriptorum grauitatem, & multiplicitatem, fuiſſet gloria, niſi occaſione aduentus eiuſdem *Cuiacij*, Lucalibus anni 1557. plurimum paſſa eſſet diminutionis: Nanque vt loquitur prææallegatus Dominus *Thuanus* in libr. 23. citatarum hiſtoriar. *Duarenus, iam prouecta ætate, magnas, & acres contentiones cum Cuiacio, tunc iuuene habuit, ex eoque, non obſcura ſimultates, inter auditores excitata ſunt, ita vt, ſchola Bituricenſis, in partes ſcinderetur, ob idque maius periculum immineret, niſi ceſſiſſet Cuiacius, & Valentiam Cauarum migraſſet.* Sed mortuo *Duareno* 1559. cum ad *Bituriges*, reuerſus eſſet, qui in ipſius locum ſufficeretur, & celebritate ſua iacturam quam per *Cuiacij* diſceſſum, paſſa erat vniuerſitas penſaret, vnus exiſtimatus eſt *Franciſcus Hotomanus* Pariſienſis. Adiungitur & huic, *Enimundus Bonefidius* Cabcolanenſis ex Delphinatu, admirabilis ſcientiæ, & ſubtilitatis, vel ipſiſmet *Cuiacio*, & *Thuano* teſtibus; cuius tamen nunc, nomen obſcurum eſt, ſolaque iuris orientalis, inueſtigatione accurata defenditur, eo quod immatura morte præuentus, reliquis ſcriptis ſuis quæ, ab hominum memoria, penè exciderunt, vltimam manum, adhibere non

poterit

potuerit. Interim, non minor *Cuiacium*, vniuerſitatis noſtræ, quam noſtram vniuerſitatem, *Cuiacij* afficiebat deſiderium; ideóque vix in fine anni 1567. hinc abierat *Hotomanus*, cum *Cuiacius* redit: poſt quem conducitur quoque anno 1571. *Franciſcus Roaldeſius*, tantique fit, à *Cuiacio*, (cum quo, & prænominato *Bonefidio*, coniunctiſſimè vixit) vt pro vero, l. frater à fratre, D. de cõdict. indebit. intellectu, *Roaldeſij* iudicio, ſeſe *Cuiacius* vltro ſubmiſerit. At receſſerunt hi, ante *Cuiacium*; videlicet *Bonefidius* 1572. & *Roaldeſius* 1573. ipſéque remanſit *Cuiacius* ad 1575. quo anno pariter recedens, bonam ſecum trahere viſus eſt fortunam noſtræ vniuerſitatis; cum toto ſubſequenti quinquennio, ordinariis (quos ipſa vocat) vſa duntaxat fuerit, profeſſoribus: non quod alios, habere noluerit, ſed quod non potuerit; tum propter bellorum ciuilium tempeſtates (quæ ſola Palladi arma reliquerant) tum quia quotquot tunc erant, iurium interpræſes, locum tanti viri, qualis *Cuiacius* extitit occupare vererentur. Verum vt à temporum iniuriis, interſpirare licuit, conſtititque fruſtra, æqualem *Cuiacio*, expectari cõducuntur, occitani duo *Franciſcus Ioſſerandus* 1581. & *Claudius Froumentius* 1582. quorum tamen neuter, adhuc docuerat; ac poſtea 1583. *Ioannes Antonius Leſcurius* Delphinas antiquus Doctor, & Profeſſor vniuerſitatis *Gratianopolitanæ*, quæ tunc à noſtra ſeparata erat: nam & patrem meum, *Arnaldum Fabricium* (prout ex eius doctoralibus literis, remanentibus penes me, apparet) ad vtriuſque iuris doctoratum, in eadem *Gratianopolitana* vniuerſitate, promouerat 10. Aug. 1561. hicque patriam repetiit, anno 1586. & prælectiones ſuas, in tit. D. de iuriſdict. omni Iudic. & l. filium quem, C. famil. erciſc. nonnullaque alia, prælo commiſit; at illi, ſõla nobis, erepti ſunt morte, quæ *Ioſſerando* contigit, circa initium eiuſdem anni 1586. necnon *Froumentio*, in fine anni 1613. Quamuis autem, ex vigiliis ſuis, nihil in publicum dederint; vterque tamen multis de cauſis commendatur. Et *Ioſſerandus* quidem, partim quod eius præſertim conſortio, delectaretur *Cuiacius*, eumque ſolum, ex ſuis qui tunc erant auditoribus, fore iuriſconſultum ſæpius exclamaret, imo & ad ſuam *Biturigum* vniuerſitatem, poſtquam huic noſtræ nomen dediſſet, trahere conaretur: partim etiam, quia eo interueniente; & priuilegium Conductorum, ab vniuerſitate *Valentina*, actúque in ea legentium Doctorum, ſedendi inter numerarios aggregatos, iuxta eiuſdem vniuerſitatis ſtatuta, confirmatum eſt, ſenatus Gratianopolitani areſto, 21. Febr. 1581. ſicuti ſcripſit diſertiſſimus, & in omni ſcientiarum genere eminentiſſimus, Regis in eodem ſenatu, Aduocatus generalis *Claudius Expilius* in part. 1. Forenſ. c. 74. & vnio prædictæ vniuerſitatis *Gratianopolitanæ* cum hac noſtra, quam *Carolus* IX. Chriſtianiſſimus Rex fecerat menſ. April. 1565. priuatúmque eius conſilium, approbauerat altero areſto 10. Iun. 1567. tantopere deſideratum habuit effectũ, inita eapropter, inter *Gratianopolim*, & *Valentiam* tranſactione, 24. Ianuar. 1582. *Froumentius* verò, ſuam inde habuit commendationem, quod cum triplex, iuriſconſulti officium, ſtatuatur à Tull. in 1. de orat. dum eum vocat Iuriſconſultum, qui legum, & conſuetudinis, qua priuati in ciuitate vtuntur, & ad reſpondendum, & ad cauendum, & ad agendum, peritus eſt; non vnica huius officij parte, quæ in cauendo, ſeu interpretando iure conſiſtit, & hactenus, Profeſſores huius vniuerſitatis, ſola detinuerat, contentus eſſet, ſed alias duas coniungendo, & conſulentibus tam de

iure

iure quam de facto, certiſſimum daret reſponſum; & pro cauſſarum, cùm ciuilium, tùm criminalium inſtructione, priuatim ſcribere, publicéque agere non vereretur, ſicque abſolutiſſimus, & perfectiſſimus redderetur Iuriſconſultus. Aderant tamen non pauci, quibus ideo in repræhenſionem venire, quaſi tribus hiſce, ſimul non poſſet intendere; ſed ignorabant, ipſius vires, quæ tantæ erant, vt quotidie non ſolum hæc omnia digniſſimè exequeretur, verum etiam vigiliarum ſuarum recognitioni plurimum tribueret. Hoc liceat mihi tanquam oculato teſti aſſerere, quippe qui ſub eo Iuriſprudentiæ tyrocinia egerim, eiúſque etiam familiari conſuetudine fuerim vſus, poſteaquam ei, & ab vniuerſitate, & à ciuitate, datus ſum ſocius (quod contigit in fine anni 1597. licet conductio, initium habuerit ſubſequenti duntaxat anno 1598.) Nec vitio detur obſecro (amice lector) ſi quæ ludebam aliquando, cum is mihi recitationes ſuas, in quinquaginta Iuſtiniani Imperatoris deciſiones, communicaret; & proximam earum editionem polliceretur, hic inſeruero: quis enim adeo ab humanitate alienus, vt grato diſcipuli, erga Præceptorem animo, & contractæ inter Collegas, neceſſitudinis recordationi, non indulgeat? ſic igitur à me, *Claudius Froumentius*, cui Anagramma hanc [*doctrina fluuius ſum*] ſuggereret iactationem de primatu, inde cum Bartolo contendens, poëticè introducebatur.

Si lucerna fori, *ſcribendo* Bartolus *extat:*
Doctrinæ fluuius, ſum *ratione pari.*
Id quod ab igne tibi eſt, ab aqua mihi congruit: ergo,
Cedit vt ignis aqua, Bartole, *cede mihi.*

Et hæc obiter de *Claudio Froumentio*, qui ſocium etiam habuit *Ioannem le More* Velaunum, ab an. 1593. huius ego meme diſcipulũ quoq; fuiſſe glorior, & ei tanquam Præceptori meo obſeruandiſſimo, aliiſque nominibus, plurimum debere agnoſco. Vnde nec indignum venia, videretur parergum, quod pro ipſius commendatione, inſuperadderetur: ſed quoniam viuit adhuc (& vtinam bono noſtro, & totius Reip. diu viuat) viuentiúmque encomia, vel adulationem ſapere, vel reciprocas mendicare laudationes creduntur; ac præſertim inter eiuſdem profeſſionis homines, quibus ideo vetus prouerbium, *Muli ſeſe mutuo ſcabunt*, obiici ſolet, id tantum dicam, cum ſatis ex hoc probatum videri, quod cum recedere vellet, circa annum 1599. vt reconduceretur, grauis ille capacitatis cuiuſque æſtimator, & iudex competens, *Ioannes à Cruce*, meritiſſimus quondam in ſuprema *Delphinatum* curia, Senator primùm, ſubindéque generalis Aduocatus Regis, ac demum Præſes, & nunc Epiſcopus vigilantiſſimus; Diœceſeos *Gratianopolitanæ* author fuerit. Eadémque cauſa (nimirum communis vitę, & ſtudiorum ratio) impedit complurium exagerationem, quibus *Gaſpar Froumentius* præfati *Claudij* filius, & noſter, ac etiam patris Collega factus, conductione anni 1602. ſe tantopere dignum exhibet filium, & hoc vnum quoque duntaxat patitur à me exprimi: quod omnes fore confidunt, hunc nempe patrem, nedum adæquaturum, ſed & ſuperaturum, laudabiliſſima (quam glorioſiſſimè adhuc exequitur) iniuncti muneris functione. Veniam itaque ad *Carolum du Bonet Finaum*, de quo liberius, cum prædeceſſerit, non ſine magna vniuerſitatis noſtræ, ac ſenatus *Gratianopolitani* iactura, anno 1611. cum nos prædicto anno 1602. conductum lætan-

tet excepimus; exceptúmque tanquam Anteceſſorem meritiſſimum, vel etiam optimum parentem, venerati ſumus. Erat enim Veteranus, & maximum, in illo *Gratianopolitano* ſenatu, noménque, decúſque, geſſerat, ſed magis adhuc pietate, & probitate, erat inſignis: nam quandiu apud nos moratus eſt, ſeſe adeo exactum ſuæ, & Religionis, & Profeſſionis cultorem, obſeruatorémque reddidit, vt quotidie, ſolemnioribus ſacrificiis, (vulgo magnam Miſſam dicimus) intereſſet, ac etiam, intermiſſas feſtis diebus prælectiones, aliis feriali tempore factis ſuppleret. Nec minorem communium officiorum gerebat curam, vt ſic eius; & domus, oppreſſorum refugium, & auditorium, Themidis ſacellum; & vita morum exemplar videretur. Cúmque expleto quinquennio, hinc demigraſſet, inuitatur *Dionyſius Gothofredus*, idque propter tam celebritatem nominis, qua nemini, ſiue veterum, ſiue recentiorum cedit; quam comitatem morum, & pacificam conuerſationem, quibus potiſſimum *Valentini* ciues, ſuapte natura manſueti delectantur. Etiam cum ipſo, coram generoſiſſimo, atque potentiſſimo Prorege, & Gubernatore noſtro, Galliarumque Mareſchallo Domino *Leſdiguerio*, contraxeramus, die 7. Nouemb. 1609. annoque ſubſequenti expectabatur, iuxta datam conductioni legem; cui & ex parte, à nobis ſatisfactum erat, promiſſis ei nummis, pro tranſuehenda ſuppellectile præſtitis; cum ecce, quorundam familiarium, publicorumque negotiorum, colore excuſatur, acceptaſque pecunias reſtituit. Qua de cauſa, conuertuntur oculi ad ipſum Iuriſprudentiæ noſtræ Solem, politiorumque literarum decus, & vtriuſque Philoſophiæ ornamentum, *Iulium Pacium à Beriga* decretumq; de eo conducendo, factum eſt circa an. 1613. ac demũ ſub fœlicibus eiuſdem illuſtriſſimi Gubernatoris noſtri auſpiciis, ad contrahendum cum eo, à proximè elapſis natalitiis ſolemnitatibus, legati miſſi ſunt Monſpeſſulanum, in cuius vniuerſitate moratur; adeo vt intra paucos dies, proculdubio, huc ad noſtram acceſſurus credatur. Atque hi ſunt iuris Interpretes, qui vel in hac vniuerſitate, profeſſi ſunt, vel vt in ea profiterentur, ſeſe obligarunt, in quibus enumerandis, etiam ſi pluribus, quam par eſſet, vſus & extra noſtræ introductionis ſepta digreſſus fuerim: non erit tamen quod mihi ſuccenſeas, (lector optime) cum quæ de iuris authoribus, inſtituitur in prææallegata l. 2. nec longè paucioribus concludatur, nec ad ſubiectam, Enchyridij Pomponiani materiam, magis pertinere videatur. Cæterum vt reuertatur ad rem, hi Profeſſores, & eandem vniuerſitatem, ſuo ſatis illuſtrarunt ſplendore; & mihi, in ipſa diutius commorandi, anſam merito præbuerunt. Si enim ſummus ille, & vbique celebratus, *Duarenus* in epiſtola de qua ſupra, inter tantos tamque graues viros cenſeri, & (vt ipſe loquitur) in locum Iuriſconſultorum, maximè illuſtrium ſuccedere, glorioſum duxerit; quanto glorioſiùs ducendum fuit, incognito mihi adhuc, & inter quem, ac *Duarenum* craſſior ſit (vt communi fertur adagio) quam eſſet, inter Pyramum, & Thiſbem paries? Nec deeſſent, quia maior eorum pars, (vt declaratum eſt) ſcripſit, quibus ſcribendi quoque adderetur ſtimulus; præſertim cùm non abſimili ratione, *Miltiadis* exemplo, cupiditas gloriæ, *Themiſtocli* indita referatur. Sed tantum abeſt, vt hoc in mentem veniret, quin potius, ſcriptorum ab his pondus, & celebritas, me à ſcribendo deterrebat, donec ad ſcribendum impulerunt, & quaſi coegerunt, aliæ conſiderationes. Harum vnam; quamuis, ſatis ſuperque exageraucrim; in præcedenti

Digitized by Google

cedenti,ad auguſtiſſimos huius prouinciæ *Ordines*,nuncupatione; aliámque poſtea non minus plenè, ſim deducturus, in prima ſubſequentium præludiorum parte:nihilominus, de vtraque hic; vnum aut alterum verbum dicere non pigebit;nec faſtidioſa, eapropter videbitur repetitio,quippe quæ, non inconſideratè,ſed data opera fiat,vt ſcripta hæc, à me quaſi extorta, fuiſſe potius quam iuuenili ardore,vel nimia facilitate effuſa,cuique innoteſcat,indéque pro his, iuſtior excuſatio,præbeatur.Igitur collatorum mihi, ab ampliſſimis illis, & celeberrimis *Ordinibus* beneficiorum recordatio,non parum vrgebat, dum aliquam gratitudinis teſtationem, vel aliud non immemoris animi, pignus exigeret: Et tamen,vix me ad manum calamo adhibendam, niſi pro agendis ſimpliciter gratiis,induxiſſet; ſi vnius amicorum, Dominorúmque meorum, ex Præfectis eorundem *Ordinum*,non interueniſſet perſuaſio,& authoritas.Maximè doleo,quod eius nomini hic certis de cauſſis parcendum ſit;non quaſi illuſtrius reddi poſſet, mea commemoratione;ſed quoniam ſi exprimeretur, è contra, illuſtraret plurimum,haſce lucubrationes,cum celeberrimum ſit,vtpote, quod referat, nec generis nobilitate,nec eruditionis amplitudine, nec rerum experientia, vlli inferiorem:adde nec pietatis ſtudio,hoc enim ipſi ſemper,vel à pueritia,præ cæteris curæ fuit;imo etiam fatale quodãmodo credẽdum eſt,ex quo ne mutata quidem litera,hæc[*vir manens in Deo es*] ipſius anagrammate continentur.Sũt & alia permulta,quibus tantus hic,& nuſquã ſatis laudatus vir,proceriores quoſq;,& elatiores attingit:ſed de iis liberior,& magis proprius dicendi locus; ſeſe aliquando offeret, ſi deſtinatum huic opus, ad amuſſim reuocare, & ſub eius nomine (quod tunc ſine aliquo diſcrimine declarabitur) typis committere, *Deus Opt. Max*.gratiarum largitor dederit. Voluit ipſe, & conſequenter iuſſit, cum eiuſdem voluntates,pro imperio mihi ſint, vt quiſquiliæ hæ euulgarentur; non potui, non morem gerere, & (licet cum magno exiſtimationis periculo) earum tandem paſſus ſum euulgationem. Qualiter autem inſtructæ prodeant, & quid tractetur ſub his,iam patefaciendum ſequeretur:ſed vtrumque ad rem ipſam,& totius operis ſubiectum,propius accedit, ac proinde pro prædictis præludiis reſeruabitur;idque interim vnum duntaxat aperietur, quorſum ſingulæ totius operis paginæ, ſeparatis columnulis diſtinguantur. Vt hoc intelligas (ſtudioſe lector)tibi præſupponendum eſt;non ſolũ liberaliores artes, & ſcientias; verumetiam ipſas hominum actiones,circa duo verſari,ſpeculationem,& praxim:hiſque duobus, Iuriſprudentiam quoque noſtram applicari; ſpeculationi nempe, ab interpætibus iuris,& eorum auditoribus;ac etiam praxi,à Magiſtratibus, & cauſarum Patronis.Laudabile tamen ſemper fuit, vtramque coniungere;imo & neceſſarium, æquè in ſchola, atque in foro, probare conatus eſt, doctiſſimus *Guido Coquillæus*,Dominus de Romenay,in ſuis quæſtionibus, & reſponſis,ex iure Galliarum conſuetudinario,c.3.Verum ſcripta eorum, à quibus confuſè, facta fuit eiuſcemodi coniunctio,tanti non fiunt,quantum æſtimatur, maximi illius Præſidis *Antonij Fabri* (ad quem tanquam ad oraculum certiſſimum, tota Gallia,nedum Sabaudia confluit)ſcribendi ratio;dum in admirabili ſuo codice, ſingulis definitionibus practicis,theoricas reſolutiones ſeparatim adiecit. Hinc cum dictatum,in publico huius vniuerſitatis *Valentinæ* auditorio, de beneficiis

Digitized by Google

eccleſiaſticis tractatum reuoluerem;eúmq; ad vſum,&ſcholæ,& fori,accommodare vellem:placuit non abſimili ratione, theoriam à praxi ſeparare, & cuique ſuam deſtinare columnam, iuxta ſubditam ſupra generali totius operis inſcriptioni commonitionem. Quæcunque enim ad hoc noſtrum aſciſcuntur opus; fuere vel à probatis authoribus communiter tradita, vel à ſupremis Galliarum tribunalibus præiudicata:& hæc receptarum ſententiarum, illa placitorum, ſeu (quod idem eſt)areſtorum nomine deſignantur. Nanque à verbo Græco *ἀρέσκω*, quod placeo ſignificat (vt id obiter dicam) areſti nomen deſcendere, ideóque perperam arreſtum geminata litera ſcribi docuit; & politioris literaturæ reſtaurator;& iuris Romani vindex,atque Aſſertor; *Gulhelmus Budæus* in annotat. ad l.vlt.D.de Senator.Cúmque receptæ ſententiæ, trium noſtræ introductionis librorum tenorem,in columna maiuſculis literis deſcripta conſtituant; placita, ſiue areſta, mediante altera columna quæ contractiori charactere exaratur, exhibentur.Sed & propter ſeparatam ſic eorum traditionem,ſeparati quoque indices;videlicet pro ſententiis vnus, & pro areſtis alter, ad calcem totius operis accedent;indéque fit,vt iis impræſentiarum,pluribus inſiſtere non oporteat; & idem de Authoribus, ex quibus areſta petuntur, cum peculiarem quoque ſibi ſtatim poſt præludia,indicem ſint habituri:quod vero attinet ad authores, qui nobis ſententias ſuppeditarunt, ne quidem indice aliquo, opus viſum eſt, eo quod,maiori ex parte,ſint veteres, & cuilibet ſatis cogniti; ſatiúſque ideo fortaſſis erit ſi loco indicis qui de iis copioſiſſimus, confici potuiſſet, & ab omnibus ferè,ſcriptoribus hodiernis conficitur,alter index(materiarum nempe, quibus eædem ſententiæ, ſingulíque trium librorum tituli inſeruiunt) addatur, ſimilitérque ſubiiciatur præludiis noſtris.Atque ita,ex prædictis omnibus, ſuprema tantum Galliarum tribunalia, hic ſeſe offerunt inſpicienda: cum nec omnibus,ac præſertim exteris innoteſcant; nec(cum pauciſſima ratione tanti, & tam latè patentis regni exiſtant) in indicem, qui cum aliis quatuor poſtea inſeratur, reuocari poſſint.Sunt enim decem,vel duodecim duntaxat apud nos, Curiarum genera,quib.cōpetant iura,ſupremæ iuriſdictionis: earúmq; præcipua ſunt *Parlamenta*,ſic à Gal.verb.[*parler*]dicta,vt admonuit exactiſſ.& elegantiſſ. rerū indagator, *Rhenatus Chopinus*,in li.2.de Dom. c.15.n.2.vbi,& à Gallis,communicatum ſibi nomen, popularibus ordinum comitiis quæ quater, ſingulis annis, haberi conſueuerunt, *Anglos*,indidiſſe,aduertit:eique addi poteſt, eiuſdem nominis vſum,etiam ad *Italos*,perueniſſe,ſed pro quibuſcunque congregationibus aliis generalibus deſignandis,vt videre eſt,ex c.2.& gloſſ.in verb.parlamenta, de Immunit.eccleſiar.in 6.Nec etiam,plus octo Parlamentis,Gallia agnoſcit; quæ, & à laborioſo, atque multiſcio, *Ludouico Charonda le Caron*, in additionib. ad Codic. Henric.lib.2.tit.2.num.1.hoc recenſentur ordine,vt I.pro Francia,*Pariſijs*,II. pro Occitania,*Toloſæ*,III.pro Aquitania *Burdigalæ*, IV. pro Delphinatu Gratianopoli V.pro Burgundia, *Douioni*,VI. pro Prouincia,*Aquis*, VII.pro Nortmania, *Rothomagi*,& VIII. pro Britannia, *Rhedoni*, exiſtar habet adhuc Gallia, quatuor Curias maximas,pro cauſis ſequacium,nouæ religionis, quam [*Pretendue Reformee*] dicunt,nimirum *Pariſienſem*, pro Parlamentis Franciæ, Nortmaniæ, & Britanniæ, *Caſtrenſem*,pro Parlamento Occitaniæ, *Gratianopolitanam*, pro Parlamentis Delphinatus,

phinatus, & Prouinciæ; data facultate exiſtentibus in Parlamento Burgundiæ, ſuas deducendi cauſas, ad quam maluerint Curiam; Pariſienſem vel *Gratianopolitanam*, & *Burdigalenſem*, pro Parlamento Aquitaniæ: Eæque curiæ [*Chambres de l'Edict*] appellantur, eo quod & ſuum eſſe, & ſuam iuriſdictionem; ſortitæ ſint, ab edictis pacificatoriis; Pariſienſi 1561. Pictauenſi 1577, & Nannetenſi 1594. Vſitatum quoque eſt in Gallia; vt in ipſis Parlamentorum curiis, neceſſarius Præſidum & Conſiliariorum numerus, deligatur; ad conſtituendas, certas Curias, quæ in remotiores, à ſuo Parlamento prouincias, cum plena iuriſdicundi poteſtate, mittantur, vndè, *iuridici conuentus* latinè, & [*les grandz iours*] Gallicè, vocitãtur. Taléſq; fuerunt, *Pictauenſes* 1567. & 1579. *Claromõtani* 1581. *Trecẽſes* 1583. *Lugdunẽſes* 1596. & alij complures, à nobis propriis in locis infra allegati. Conſtituitur rurſum, in quibuſdã Parlamẽtis, certa Curia, ex delectis pariter, in ſuo Parlamẽto Præſidibus & Conſiliariis, vt in ea, cauſæ criminales, maiori cum iudicio, peragantur, & hanc Galli [*la Chambre de la Tornelle*] latini [*Tholum cauſarum criminalium*] nominare ſolent. Præterea iuſtitio indicto, antequam (vt vulgus loquitur) parlamentum claudatur conſueuit alia Curia, eodem modo, & ex iiſdem iudicibus conſtitui; quæ pendentibus feriis reſideat, ideoque dicatur [*la Chambre des vacations*] aut *la Chambre retenue.*] His accedunt; *conuentus mercuriales*, & curiæ quas noſtro idiomate; [*Chãbres ardã es*] vocant: deputantur enim iudices pro his cũ ita videtur, à principe, & ex quibus princeps voluerit, ad cognoſcendũ, de quibuſdã criminibus, pro illis verò certis diebus Mercurij, ab ipſiſmet parlamentis, & ex ſuo gremio ad repoſcẽdã ab Officiariis ſuis delinquẽtibus vitæ rationẽ. Eſt & *Camera Theſauri*, quæ Pariſiis inſtituta, ab initio, ex ſolis conſtabat Theſaurariis, poſteáq; proprios ſibi nacta eſt Conſiliarios; ac de rebus dominicis, ſed non ſupremo iure cognoſcit, per concurſum, ſeu (vt loquimur) cumulatiuè, cum omnibus aliis magiſtratibus, atque parlamentis: & *Camera Monetarum*, quæ Pariſiis quoque eſt; nec ſolum cognoſcere poteſt; priuatiuè, de pertinentibus directo ad Monetæ fabricationem; ſed cumulatiuè quoque, & per præuentionem, de falſis Monetariis; & aliis quæ veniunt in conſequentiam. Item ſunt, *Computorum Cameræ*, at longè plures, vtpote, tot ferè, quot diximus parlamenta, imò & in iiſdem ciuitatibus cum extet; & *Pariſienſis*, & *Diuionenſis*, & *Gratianopolitana* & *Aquenſis*, & *Rothomagenſis*, niſi quod Britannica *Nanneti*, & Occitana in *monte Peſſulano* habeatur: iiſque omnibus, quamuis æquè rerum dominicarum, notio deferatur, competit tamen; præſertim in regiorum Officiariorum ratiocinia, poteſtas ob quam etiam *Rationales Curiæ*, & earum iudices; *Magiſtri rationum regiarum*, nominantur. Similes propemodum videntur; *Curia Iuuaminum*, ſiue *Auxiliorum*, vulgo [*Cours des aydes*] nam & à præcipua; attributæ ſibi iuriſdictionis parte; quæ eſt circa vectigalia; indictiones, aliáque ſubſidia dicuntur etiam [*vectigalium, indictionum, ac ſubſidiorum Præfecturæ*] nec aliis exiſtunt in locis, vt videre eſt; ex *Pariſienſi*, *Monſpeſulana*, & *Rothomagenſi*; exceptis ibidem quibuſdam; vt *Petragoricenſi*, & *Monſferrandina*. Denique; extant apud nos; duo Regis conſilia quorum vnum; *priuatum* appellatur, ſiue *ſtrictum*, vel *interius*, & *aulicum*, Gallicè [*le conſeil priué, & d'eſtat*] & à nonnullis, *auditorium Principis*, idque cum, ex ipſomet Rege, & eius Propinquis; ac neceſſariis, necnon proceribus, & Antiſtitibus, vna cum Cancellario; & aliquot Conſiliariis togatis;

coaleſcat

coaleſcat;ſuperioribus omnibus;præfertur Curiis, & nonniſi cõmunibus totius regni negotiis occupatur,præterquã cùm re ita exigente;ad priuatorum controuerſias deflectitur;per euocationẽ.Aliud autẽ dicitur[*le grand conſeil*]&*prætorianus Senatus*,cõſtátq; ex magiſtris libellorũ ſupplicũ ac certo Conſiliariorũ numero; & de finibus Parlamentorũ,contrarietate areſtorũ, & euocatis, reſeruatiſq; ſibi, præſertim maiorum beneficiorum cauſis cognoſcit;ac proinde prædictas quoq; Curias omnes,antecedere videretur:cũ tamẽ ab eo,ad *Parlamenti Pariſienſis* curiã prouocationis exercendæ,poteſtatẽ fieri;& è contra ab ordine ampliſſimo,curiæ Pariſienſis,ad *Prætorianũ conſilium*,prouocationi non eſſe parendũ, ſcripſerit ſuauiſſimus,diligentiſſimúſque Placitorum collector,*Ioannes Lucius* in libr. 4. tit. 1. Quod ſi (benigne lector) primam eiuſcemodi curiarum inſtitutionem , ſiue erectionem,ſcire deſideres,& de propria cuiuſque iuriſdictione , plura expetas ; recurrere poteris,ad Henric.Codicem, ſupra cit.vtpote , in quo Iuriſconſultorum ſui ſeculi , iudicatus à proprio Principe Coryphæus , *Barnabas Briſſonius* Præſes Pariſienſis nobiliſſimus , ex præſcripto legum Gallicarum , de his omnibus , pleniſſimè agit:videlicet & de curiis Parlamentorum , in lib.2. tit. 2. & de Cameris Edicti,in lib.1.tit.35.& de magnis diebus , in d.lib. 2. tit. 26. & de Tholo cauſarum criminalium,in eod.lib. 2.tit.20.& de Camera vacationum , adhuc in lib. 2. tit. 25.& de Mercurialibus ibid.tit.9.& de Camera Theſauri,in lib. 17. tit. 13. & de Curia Monetarum,in lib.15.tit.1.& de Cameris computorum,in toto lib.12. & de Curiis Iuuaminum,ſimiliter in toto lib.13.& de magno conſilio, in lib. 20. tit.10.Cum enim ita ad eum ſufficere videretur remiſſio, nobis ſatis fuit, Curias haſce,ſimpliciter diſtinxiſſe;nec potuit hac in parte,talis diſtinctio omitti , quoniam ab ipſis,præiudicia pro firmandis deciſionibus noſtris adducta,mutuati ſumus:eadémque ratione duorum adhuc,faciemus mentionem nimirum ; *Senatus Camberienſis* ,& *generalium Gallicani cleri conuentuum*;cum & hæc,ſuis æquè,nos iuuarint præiudiciis,quæ nec parum confirmarint , eaſdem deciſiones noſtras. Siquidem , *decreta generalium horum conuentuum* , ſunt ad inſtar veterum plebiſcitorum quibus licet,populus non obligaretur,fiebat tamen ius, inter plebeios ; atq; ita , quia ſaltem eccleſiaſticos obligant in hac beneficiorum eccleſiaſticorum materia,ius facere debuerunt.Quemadmodum & areſta, illius *ſenatus Camberienſis* potuerunt hic,in aliena ditione ad conſequentias trahi;non tam propter vicinitatem,quam quod iiſdem ferè legibus,*Gallia & Sabaudia*,regantur;imo & *Galliarum* Regibus,aliquando paruerint , *Sabaudi*; nempe ab anno 1536. ad annum 1659.eóque tempore,*Camberij Parlamentum*, à *Franciſco I.* Chriſtianiſſimo Rege, inſtitutum ſit,quod poſtea à ſereniſſimo Duce *Emanuele Philiberto*,in *ſenatum* cõuerſum fuerit, vt & agnoſcit & narrat clariſſimus , & erudiiſſimus in eo ſenatu Præſes,*Godofredus à Bano* in præfat.1.part.ſui tractatus Reatuum,num. 14. Sed de his hactenus;vt pro coronide,& colophone, duplici meme, tuear deprecatione. Priórque dirigetur ad vos (viri grauiſſimi) qui audita in illis maioribus , Iuſtitiæ templis oracula mihi retuliſtis, & luculentiſſimis collectionibus veſtris communicaſtis.Fateor enim,me peccaturum ſi quæ veſtra ſunt , vobis in meis allegationibus redditurus,ſimpliciter & ſine vlla qualitatum veſtrarum expreſſione , vos nominauero ; ac etiam (quod plus eſt) propter ſimilitudinem nominum, loco

proprio

Digitized by Google

propriorum vobis, ſæpius vſurpauero patronymica,qualia erunt, Pariſienſis, Sebuſianus, Toloſas, cum ſimilibus: Sed condonabitis (vt ſpero) ſi vos non lateat, duabus me ad hoc de cauſis fuiſſe adactum, videlicet;ne in immenſum excreſceret liber iſte, ex immenſitate veſtrorum titulorum; & quia,difficile, vel etiam impoſſibile eſſet, in promptu habere vocabula,quibus dignitates veſtræ, & merita,ſufficienter exprimerentur.Altera tandem deprecatio erit, ad te(quiſquis es)cui frequentia,quæ in hanc irrepſerunt editionem, menda,ſtomachum mouerint:ſcias(quæſo)magnum quod ei contigit infortunium, & faciliùs adhuc fortaſſis ignoſces.Cum enim multa iam ex exemplari Typographo data eſſent, iiſq; expeditis,quæ ſupererant(& interim retinebantur à me, plenioris recognitionis gratia)peterentur ea,vel caſu fortuito,vel latoris ſocordia,vel facto maleuoli alicuius in via perierunt,& ſtatim ne quieſceret prælum, fuerunt reſtituenda. Nec facta eſt hæc reſtitutio,propter aſſiduam muneris functionem,niſi ſucciſiuis horis:in quibus etiam maxima vrgebat præcipitatio; vt quotidie, octo ad minus adaptarentur paginæ,quia tantundem ſingulis diebus,excudebatur. Quapropter, non potuerunt, non multa inconſulto excidere, quæ & incorrecta ad Officinam deducta ſunt, & quod culpatius eſt, aliquot ipſius operis titulos reliquis diſpares reddiderunt; ac præſertim priorem libri tertij; vtpote in quo, diuerſa prorſus ab aliis methodo,per ampliationes, & limitationes procedere, ſicuti in ſcholis fieri ſolet, præ feſtinatione ſum coactus. Verum quidquid inde, contractum eſt vitij,eiuſcemodi non erit,vt aut peruertat ſenſum,aut ſeriem interrompat; ideóque tibi (humaniſſime lector) leue ſatis videbitur, ad reprobandos penitus meos labores:tum vel maximè cum;totum id citra magnam difficultatem, alia emendari poſſit editione;quæ mox mox,fauente *Deo* ſequetur, & ſecum trahet,theoricum quoque & practicum beneficiorum eccleſiaſticorum tractatum, ſi hanc ipſius,& cæterarum eadem de re tractationum, præparatoriam introductionem,gratanter exceptam, æqui boníque conſulas.Et hæc ſunt (mi lector) vt pacuuianis verbis concludam, quæ te

--- volebam, neſcius ne eſſes. ***VALE.***

*** CENSVRA

CENSVRA.

SAcro-ſanctæ Theologiæ facultas Valentina. Cum in hac ſibi exhibita, à Nobiliſſimo Domino Antonio Fabricio des Bleyns, beneficiorum Eccleſiaſticorum introductione, nihil à fide orthodoxa, & Sanctæ, Catholicæ, Apoſtolicæ, Romanæ Eccleſiæ doctrina alienum (poſt accuratè factam, à duobus ad id nominatim delegatis, ex eiuſdem facultatis gremio, examinationem) repererit: ei calculos lubentiſſime, præſenti adiicit teſtatione, quam & à Secretario, generalique Bidello ipſius Vniuerſitatis, ſubſcribi iubet, Valentiæ prid. Id. Ian. 1616.

LVDOVICI SYMIAN, ſacræ Theol. Doctor.

P. GASPARD, ſacræ Theologiæ Doctor.

IACOBVS CRESPEVS, ſacræ Theol. Doctor.

H. MILLETVS, Eccleſiæ Valen. Theologus.

De mandato Dominorum Theologorum.

DELANDES, Secret. & Bidell.

Viſa Theologica Facultatis approbatione præcedenti, Permittimus dictæ introductionis editionem, Id. Ian. 1606.

ANDREAS, Epiſcopus Valentinen. ac Dien.

IN

Digitized by Google

IN LAVDEM CIVITATIS, ET VNIVERSITATIS VALENTINÆ.

SEu bello valeat, ſeu iure Valentia præſtet,
Certant diua Themis bellipotenſque Deus.
Vt duplici muro circundatur ipſa quotannis
Cæſareas leges, Pontificúmque docet.
Et velut à liquidis Rhodani conſpergitur vndis;
Sic iuris fontes fluminis inſtar habet.

LVDOVICVS SYMIANVS, Archyd. Vale.

IN EIVSDEM VNIVERSITATI INSIGNIA; PROVT IN FRONTE LIBRI DE REGIIS, ET DELPHINALIBVS, SVBIICIVNTVR.

QVID per auem, florem, piſcem, clauſúmque libellum;
Hæc Academia vult, dum ſua ſigna refert?
Aſtra columba notat, dant Lilia iuris honores,
Artis apollineæ munera Delphin habet.
Floret apud Cauares dudum, ſic trina facultas;
Sícque Valentinis, laurea trina datur.
Et quoniam non eſt, infuſa ſcientia cuiquam,
Sed latet in ſcriptis, additur inde liber;
Qui cum poſſit adhuc nihil ex ſe, clauditur; ipſum
Protinus vt referent, qui tribus hiſce vacant.
Ergo age, quiſquis ades, petiturus noſtra; caueto,
Vendit nanque ſuis, cuncta labor e Deus.

PAVLVS GASPARD, Canonicus Regularis ſancti Ruffi Valentinen.

IN EFFIGIEM AVTHORIS QVAM TAMEN IPSE, HIC INSERI PASSVS NON EST.

HÆc monimenta tui diſcordant;reddit imago
Dum iuuenem,referunt ſed tua ſcripta ſenem.

FRANCISCVS DES BLEYNS, Authoris patruelis prior ſancti Andreæ de Arboribus.

IN EIVSDEM AVTHORIS COMMENDATIONEM.

SI decus eſt illis,qui dogmata ſacra dedere;
Dignus laude magis,Bleynianus erit:
Quem non penituit ſtudij ſubiiſſe labores,
Traderet vt cuncta hic,iura ſacrata ſimul.
Ipſi pro meritis,Gallorum Clerus habebit
Grates:æternum nomen,& inde feret.

FRANCISCVS FERRANDIN,Canonicus eccleſiæ Cathedralis ſancti Appollinaris Valentinen.

QVæ multis diſperſa locis confuſa iacebant,
Ordine (mi lector) nunc meliore vides.
Seu communia perquiras,ſeu Gallica iura;
Hæc tibi qui pandat Bleynianus adeſt.
Nec tantum eſt iuris myſtes vtriuſque,Poëtas
Sed ſuperat veteres,atque Mathematicos:
Sicque triplex veluti,longos ſi viuat in annos,
Gloria Doctorum magna futurus erit.

LAMBERTVS SCHENKELIVS,Duſyluius Artis memoriæ profeſſor.

PARENTI

PARENTI SVO OPTIMO,
PETRVS DES BLEYNS.

ME tua dextra Pater, magna inter præmia ducit,
Sublimemque polo me tua penna locat.
Icarus ætherias audax ſe tollit in auras
Seque Patris pennis credidit,& periit.
Orbis ego Impauidus tento ſoliſque receſſus
Hac penna fretus,quæ feret,& referet.
Pluribus inſtructus pennis demergitur,at me
Vna feret,potior pluribus vna mihi?

Eidem Filius Obſequentiſſimus,
FABIANVS DES BLEYNS.

FOrtunam diſcant alij monumenta ſuorum
Cum repetunt,forti bellaque facta manu
Hæc ego dum relegam docti monumenta parentis,
Et labor, & virtus;his ſe imitanda ferent.

PVBLICIS DELPHINATVS COMITIIS SE CVM PARENTE FILII SVAQVE, D.D.

HOc opus & doctas noctes proprioſque labores
Nunc Pater,& vobis conſecrat,& Patriæ
Cum patre, & filij quorum dum adoleuerit ætas
Hæc menti in patriam pignoris inſtar erunt.

PETRVS, ET FABIANVS DES BLEYNS.

Πατρὶ ἀρίστῳ καὶ πανσεβάστῳ.

Ἐπίγραμμα.

Ἐν κλήρῳ τάξιν ζητῶν Ῥώμηνδε πορεύῃ,
Σοῦ δὲ τίς ἡγεῖται; οὐδέν᾽ ὁδηγὸν ἔχεις.
Ἀλλ᾽ ἴθι σιγῇ, ἥδε βίβλος δ᾽ ὁδὸν ἡγεμονεύσει,
Σοὶ μελέτω παρέχειν μοῦνον ὁδοιπόριον.

Πέτρος ὁ τοῦ Βλαύνς τῆς σχολῆς τῶν γραμματικῶν
πρώτης ἀκουστής.

Τοῦ αὐτοῦ.

Πωλητῇ μὲν ὁδοιπόριον δώσουσιν, ἀδελφέ,
Τί δ᾽ ἔσαι τὸ γέρας πατρὶ γράφοντι; χάρις.

Φαβιανὸς ὁ τοῦ αὐτοῦ Βλαύνς.

PETRVS

PETRVS DE DORNA IVRIS VTRIVSQVE DOCTOR, ET DECANVS VNIVERSITATIS Valentinæ; dilectiſſimo Genero, Antonio Fabricio des Bleyns.

IVra ſacerdotum, dum tu (Gener inclyte) tractas;
Et tamen ex ipſis, commoda nulla refers.
I modo dic, (cecinit quondam quod muſa Maronis)
Sic vos non vobis, mellificatis apes.

AD EVNDEM, CLARISSIMVM IVRIVM INTERPRETEM, DOMINVM DES BLEYNS.

CVm labyrinthæi doceas diſcrimina iuris,
Hic patet vt mentis nobile ſtemma tuum;
Quid opus eſt titulis? poteris vtroque videri
Nomine; nam liber hic (tuque) perennis erit.

LVDOVICVS SYMIANVS Archydiaconus Valentinus.

DE HOC

DE HOC OPERE, ET EIVS AVTHORE VATICINIVM.

DVm procul à ſacris, ſacrata volumina dictas;
  En tibi ſacrorum proxima iura facis:
Nam veluti ſomno, peperit ſibi cornua Cippus;
  Quærere ſic vigili ſacra labore potes.
Annuit erepta ſors coniuge: deficit ordo?
  Hunc cape, & iſtud opus perfice, Præſul eris.
Aut ſaltem tantos ſi dedigneris honores;
  His libris dabitur gloria prima tuis.

IONNES RVFFVS, Canonicus Eccleſiæ collegialis Sancti Petri de Burgo Valentiæ.

INTRO

Digitized by Google

INTRODVCTIONIS IN
THEORIAM, ET PRAXIM, BENEFICIORVM,

PRAELVDIA

DE TOTIVS TRACTATVS, HVIVSQVE AD EVM INTRODVCTIONIS CAVSA, DISPOSITIONE, & progreſſu.

1 *Incipientibus breuiter, & ſimpliciter eſt tradendum; eiuſque rei ratio, ad ſubiectam materiam adaptatur, num.* 2.

3 *Quare cùm beneficiorum materia, frequens, vtilis, & neceſſaria ſit; paucos tamen reperiat, ſui ſtudioſos?*

4. *De praxi beneficiaria D. Rebuffi, & quam periculoſum ſit Tyronibus, ab ea exordiri.*

5 *Quod hodie, pauci ante ſeniles annos, rei beneficiariæ periti exiſtant; quodque hallucinentur, qui eam, totam ferè cabaliſticam, comminiſcuntur.*

6 *Quæ fuerit operis cauſa, quæve intentio Authoris.*

7 *Vbi hoc opus, & quorum gratia, compoſitum fuerit.*

8 *Tres eius conſtituuntur partes, quæ, & ad ſolam beneficiorum acquiſitionem, referuntur.*

9 *Quid in vnaquaque harum partium tractetur, & quæ ſit, ipſarum inſcriptio.*

10 *Diſtributio earundem partium, in certos libros, & materia trium librorum primæ partis, num.* 11.

12 *Materia quatuor librorum ſecundæ partis; & trium librorum tertiæ partis, num.* 13.

ã *14 Subdi-*

Digitized by Google

14 *Subdiſtinctio ſingulorum librorum, in plures titulos, ſingulorúmque titulorum materia, ſigillatim, num. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. & 24.*

25 *Commendatio, & approbatio totius operis.*

26 *Propoſitum Authoris, de non euulgandis laboribus ſuis, niſi in extremo vitæ, vel poſt mortem, & quorſum, num. 27.*

28 *Qui ante eum, de hac beneficiorum eccleſiaſticorum materia, ex profeſſo tractauerint.*

29 *Qua occaſione, à tali propoſito, reſpectu huiuſce operis fuerit reuocatus, & num. 30.*

31 *Recognitio eiuſdem operis, & interruptio, ac reformatio, num. 32.*

33 *Tranſeuntes à ſchola ad forum, quibus indigeant, præſertim, libris.*

34 *Quam obrem, hoc opus vſui forenſi, fuerit accommodatum.*

35 *Qualiter id factum fuerit, & quouſque, num. 36.*

37 *Quibus de cauſis, prior eius pars duntaxat edatur, & quid de reliquis duabus, num. 38.*

39 *Conſuetudo ſcribentium, hodie eſt, varias cumulare allegationes; quæ tamen reprobatur, num. 40.*

41 *Quomodo ſe gerat author, in allegando, tam textus, & gloſſ. quam DD. num. 42.*

43 *Cur ipſe areſta, ſeorſum à contextu poſuerit, & in ſimplicem contraxerit Epitomem.*

44 *Cur ve nihil ſcripſerit, vel in areſtis, vel deciſionibus, quod expreſſa non firmauerit authoritate.*

45 *Quænam ſit inſcriptio, tam totius operis, quàm prioris partis ipſius, quæ ex hac introductione coaleſcit.*

46 *Eiuſdem introductionis ordo, & ſeries, cum diuini auxilij imploratione.*

QVINTILIANVS, initio præfat. lib. 8. Inſtitut. Orator. 1
incipientibus (inquit) breuius, ac ſimplicius tradi, magis conuenit: aut enim difficultate inſtitutionis tam numeroſæ, atque perplexæ, deterreri ſolent; aut eo tempore, quo alenda ingenia, atque indulgentia quadam, enutrienda ſunt, aſperiorum tractatu rerum, atteruntur. Idem † penitus, licet aliis verbis, in- 2
culcat Iuſtinian. in tit. 1. Inſtitut. ciuil. quod & adhuc, ipſa rerum experientia, quotidie comprobat; ſed in hac præſertim vna (vt reliquas ſileam) quæ beneficia eccleſiaſtica reſpicit, iuris parte: Nam † etiam 3
ſi, nulla

ſi,nulla alia frequentior,vtilior,& magis neceſſaria exiſtat;plæriſque tamen,vel faſtidio, vel oneri, huc vſque fuit, eo quod protinus, & vixdum reſeratis foribus, eius penetralia inueſtigari conſueuerint.
4 Moris † enim eſt Tyronibus, ducere hac in parte exordium, à praxi beneficiorum D.Petri Rebuffi,quæ nihilominùs prouectis,& in foro verſantibus, ſcripta eſt, continétque immenſas quaſque, ac ne quidem peritiſſimis in arte, interdum expeditas difficultates. Qua de cauſa, non magis prouehuntur, quàm qui neglectis iuriſprudentiæ elementis, ad reſponſa iureconſultorum properarent, vel ab Impe-
5 ratorum conſtitutionibus,auſpicarentur:hincque † etiam contingit, vt tam pauci,noſtris temporibus,ante ſeniles annos,&aliunde quam ex vſu, mediocrem (ne dicam perfectam) huiuſce rei beneficiariæ, adipiſcantur cognitionem,quam & totam ferè cabaliſticam(ſic enim loquuntur)ignoratis principiis,& fundamentis,prædicare coguntur, licet nihil ſit in iure,quod fuſius exageratum,&apertius traditum re-
6 periatur. Atque † hoc, cum nobis, progreſſus nouitiorum impensè ſtudioſis, & de publica vtilitate cumprimis cogitantibus, aliquando veniret in mentem; nobiſque in celebri hac, Valentinorum Vniuerſitate,ordinarij regiique iurium interpretis,munere fungentibus,iuris Canonici enarratio, tunc tēporis incumberet: operepretium nō leue, nos facturos credideramus, ſi loco conſuetarum in ſcholis repetitionum; epitomem quandam, & veluti methodum, qua rudes adhuc,expeditè, & familiariter in hoc immenſum pelagus, introdu-
7 ci poſſent,meditaremur. Nec † opinionem noſtram, & expectationem,rerum fefellerat euentus:ſiquidem, cùm telam ipſam, in loco ſolito,publico nempe, eiuſdem vniuerſitatis auditorio orſi, eam tali cura,tantoque ſtudio ſubinde texuiſſemus; vt tandem ſuperis fauentibus, abſolueretur, & ſi non omnimodam, ſaltem talem, qualis à Præceptore,ſeſe captui diſcipulorum accommodante, expectari potuerat reciperet perfectionem abſolutum,& ita perfectum opus,nedum Tyronibus, quibus ſolis deſtinabatur, ſed & emeritis, imò & conſummatis in iure;his nimirum, propter artificioſam rerum collocationem, illis verò, propter familiarem earum expoſitionem,
8 adriſiſſe perſpexeramus. Quidquid † enim, de beneficiis eccleſiaſticis,ſcitu dignum eſſe poteſt, tribus generalibus partibus complectebamur, & vt id methodicè fieret, tres hæ partes, ad ſolam ipſorum beneficiorum acquiſitionem (quæ vnicus eſt ſcopus, & ſolus huius

Digitized by Google

ſcientiæ fructus) non malè referebantur. Acquiſitio quippe, quem-
admodum,& alias quælibet actio, tripliciter conſiderari ſolet;videli-
cet in fieri, dum fit, & poſtquam eſt facta nec incongruum videba-
tur,ſi earundem trium,tractationis noſtræ partium diſpoſitio, iuxta
triplicem hanc conſiderationem inſtitueretur. Nam † & ita,exhibita 9
circa finem prçludiorum,vera definitione beneficij;quæ priuſquam
beneficium acquiratur præcognoſcenda ſunt, in prima parte tracta-
bantur, vt & in ſecunda, quæ ad beneficij acquiſitionem requirun-
tur;ac demùm in tertia,quæ acquiſito beneficio ſuperſunt: priorque
pars,de antecedentibus acquiſitionem beneficij,altera de ipſa acqui-
ſitione,& poſtrema de ſubſequentibus eandem acquiſitionem bene-
ficiorum, inſcripta erat. Sed † & ſingulæ partes, certis adhuc diſtin- 10
guebantur membris,quæ,& libri appellabantur,& proprias quoque
ſibi inſcriptiones recipiebant:quoniam enim,primę partis ſubiectum
fuerat,inſpectio,beneficij quod eſt acquirendum,& affinium eius,in
libro primo † de affinibus beneficio, quæ nuſquã beneficia eſſe poſ- 11
ſunt;in ſecundo de illis, quæ ſui natura beneficia quidem non ſunt,
ſed tamen, vt beneficiis accedant, interdum contingit; & in tertio
de his,quæ ſemper beneficia ſunt, ſeu de veris beneficiorum ſpecie-
bus agebamus. Similiter † cum quicquid ad acquiſitionem pertinet, 12
vel in perſonis acquiſitioni neceſſariis, vel in modis quibus fit acqui-
ſitio,pręcipuè conſiſtat;in ſecundæ partis li.1.perſonas,quę beneficia
conferunt,&in 2.eas quibus beneficia conferuntur;ſubindeque,mo-
dos conferendi beneficia,in tertio,necnõ illa acquirendi,quę collata
ſunt,in 4.cõſiderabamus. Deniq; † quia in cõſequentiã acquiſitionis, 13
tria hæc,conſeruatio rei acquiſitæ,amiſſio conſeruatæ, & recupera-
tio amiſſæ, potiſſimum veniunt: in 1. poſterioris partis lib. videba-
mus,qualiter beneficia acquiſita conſeruentur; in ſecundo, qualiter
conſeruari deſinant,ſeu amittantur, aut vacent;& in tertio,qualiter
amiſſa recuperentur. Rurſus † vnumquemque librum, in ſuos titu- 14
los,ſeu ſectiones,capita,aut articulos partiebamur: Prioris enim † li- 15
bri titulus I.beneficia eccleſiaſtica ſeparabat, ab eccleſiis, & ſacro-
ſanctis rebus earum, II. à Patrimonio eccleſiarum, & eccleſiaſtico-
rum, III. à feudo eccleſiaſtico, quod etiam appellatur beneficium;
IV. à decimis,noualibus,& Primitiis, V. ab extraordinariis,& propha-
nis decimationibus, VI. à congrua portione; VII. ab aliquot aliis por-
tionibus canonicis,& à iuribus Epiſcopalibus, VIII. à quarta paupe-

rum,

Digitized by Google

rum, atque fabricæ, & ab eleemoſynis, tam pro pauperibus, quam pro fabrica; IX. ab Annatis, deportu, iure Regaliæ, & ſimilibus vacantiis, X. à reliquis exactionibus clericorum, vel laicorum; & XI. à iure Patronatus, vel collationis; & generaliter à quibuſcunque, ſiue ex ecclesia,
16 ſiue ex rebus eccleſiaſticis, competentibus. Secundi † quoque libri titulus I. à propria ſibi natura, ad beneficij eccleſiaſtici naturam, deflectebat Penſionem, II. Xenodochia, & alia pia loca, III. loca collegialia, & confratrias, IV. Præceptorias vulgò *Commanderies*, V. præbendas, earumque fructus, & diſtributiones quotidianas, VI. titulos, & intitulationes, VII. ſtipendia, quæ Aſſiſijs, & eiuſcemodi aliis perſonis aſſignantur, VIII. Officia, & adminiſtrationes, IX. manualia, & temporalia, vnitaque beneficia, X. Capellas, Capellanias, Altaria, & Oratoria; XI. Præſtimonia, Obitus ſiue Anniuerſaria, & Oblationes; & XII. ex ipſis beneficiis, pertinentia
17 laicorum, & ſimilium perſonarum diſpoſitionem. Subinde † libri tertij titulus I. beneficia & propriè & impropriè dicta inſpiciebat; II. & ſimplicia, & duplicia; III. & maiora, & minora; IV. annexa dignitati, perſonatui, vel officio; V. & ſecularia, & regularia; VI. ea quæ ſũt eccleſiæ cathedralis, collegiatæ, vel ſimplicis; VII. quæ ſunt mulierũ vel virorum; VIII. quæ ſunt in titulum, vel in commendam; & IX. re-
18 liquas omnes ſpecies, & nomenclaturas beneficiorum. Hinc † ad ſecundam partem tranſeundo, libri quarti titulus I. tangebat collationes ſummi Pontificis; II. Concilij vniuerſalis, & collegij Cardinalium; III. delegatorum à ſummo Pontifice; IV. Ordinariorum; V. eorum qui Ordinariorum vice funguntur; VI. Capitulorum eccleſiarum; VII. Patronorum; VIII. Regum & principum ſecularium; IX. vniuerſitatum, & X. habentium extraordinem conferendi poteſtatẽ.
19 Item † libri quinti titulus I. de clericis, qui ſoli ſunt beneficiorum capaces, & eorum ordinatione, tractabat; II. de remotis ab ordinibus, & conſequenter à beneficiis; III. de malè ordinatis; IV. de alia ratione incapacibus beneficiorum; V. de quibuſdam è contra beneficiorum capacibus, etiam ſi ordinum ſint incapaces; VI. de collegiis, & aliis corporibus, eiſque facta collatione; & VII. de iis, quibus pro
20 nobis, beneficia conferuntur. Tùm † libri ſexti titulus I. inter collationis modos, referebat electionem, II. poſtulationem; III. præſentationem; IV. collationem; V. prouiſionem; VI. nominationem; VII. reſignationem; VIII. permutationem; IX. optionem; X. tranſlationẽ;

ã 3 & XI.

& X I. vnionem, cum reliquis ſimilibus. Nec † aliter, libri ſeptimi titulus I. collatorum beneficiorum acquiſitionem, tribuebat acceptationi; I I. petitioni; I I I. facto ſuperioris; I V. expeditioni literarum; V. iudicis partibus; V I. appræhenſioni poſſeſſionis; V I I. publicationi, V I I I. inſinuationi; I X. inſtallationi, & tolerãtiæ ſuperioris; & X. præſcriptioni. Sic † etiam, vt tertiæ demum parti, ſuus daretur locus, libri 22 octaui titulus I. eorundem beneficiorum, poſtquam acquiſita fuerint conſeruationem petebat, à diſpenſatione; I I. à rehabilitatione, & abſolutione, III. à confirmatione, I V. à compluribus aliis ſuperioris actibus, V. à nonnullis diſpoſitionibus, & regulis iuris, V I. à transactione, ſiue amicabili compoſitione, V I I. ab aliquot aliis interuenientibus extra iudicium, & V I I I. ab iis quæ in iudicio interuenire ſolent. Eademque † ratione, libri noni titulus I. ipſorummet beneficiorum vacationem, ſeu amiſſionem, mutuabatur à delictis, beneficiatorum, I I. ab eorum quaſi delictis, I I I. ab omiſſionibus, & negligentiis eorumdem, I V. à dimiſſionibus beneficiorum, quas ij, quoquomodo faciunt, V. à reliquis eorum actibus, alitercunque eodem tendentibus, V I. ab actibus collatoris, vel alterius ſuperioris, V I I. ab actibus iudicialibus quibuſcunque, & V I I I. à morte & aliis, quæ extrinſecus accidunt beneficiatis. Ad † extremum, libri decimi & vltimi titulus, I. pro recuperandis amiſſis beneficiis, nobis ſuggerebat regreſſus, I I. retroceſſus, I I I. reſtitutiones, & indulgentias, I V. reuocationes, & infirmationes, V. ceſſationes impedimentorum, V I. nouas acquiſitiones, V I I. quoſdam alios actus extraiudiciales, & V I I I. actus, qui in iudicio fiunt. Quibus † omnibus ſic diſpoſitis, ſuóque loco 25 neceſſaria expoſitione illuſtratis, vix erat quidquam, ex ſcitu dignis, in materia beneficiorum eccleſiaſticorum, quod in illo noſtro, eorũ tractatu, deſiderari poſſet. Qua de cauſa cum is, ſeſe ita, tanquam ſuis abſolutum numeris, & omni ex parte perfectum exhiberet, longæque diuerſæ eſſet diſpoſitionis, ab aliorum qui de beneficiis eccleſiaſticis, huc vſque prodierant, tractatuum diſpoſitione, non pauci, nec paruæ authoritatis, ad eius adhortabantur euulgationem, qua tamẽ nihil minus, tunc erat in votis. Si quid † enim ex præteritis, vel etiã 26 futuris lucubrationibus, & ad varias iuris vtriuſque partes commentariis, ſiue recitationibus, luce dignum prodiret, non niſi, in extremo vitæ, aut poſt mortem, dare in publicum decreueramus. Sciebamus, † quippe quàm delicatus ſit, hominum huiuſce ſæculi guſtus, quám- 27
que

que difficilè ab eis apparata & inſtructa præſertim, à conſtituto in immatura ætate,probentur,&adhuc poſt varia grauiſſimorũ virorũ,
28 circa eandẽ materiam, ſcripta. Etenim † præter illam Petri Rebuffi, beneficiorum praxim, & veterem Ioannis Seluæ, de beneficiis tractatum,extabant quoque iam Ioannis Coraſij, paraphraſis Sacerdotiorum, Franciſci Duareni,de ſacris eccleſiæ miniſteriis libri octo, Præſidis Roffiniaci,de re Pontificia libri tres,Ioannis Nicolai Gimon Enchyridion beneficiorum,Petri Gregorij, inſtitutiones rei beneficiariæ, Quintanaduenas eccleſiaſticon, Hadriani Iaqueſlotij, compendioſa beneficiorum expoſitio, necnon tractatus Lælij Xechi, de beneficiis,&pẽſionibus,Hieronymi Gonzales,de reſeruationibus,& beneficiis, & Nicolai Garciæ, de ſolis beneficiis, aliorúmque com-
29 plurium,de iiſdem,& acceſſoriis materiis,commentaria. Sed † ecce, neſcio quo fato,mutare concilium fuimus coacti, vtpote ex improuiſo,& præter expectationem, contraria nobis impoſita neceſſitate: contigit enim,vt vnus ex amicis, & dominis meis, inter auguſtiſſimos;Delphinalium ordinum,præfectos meritiſſimè conſtitutus, pro ſua erga nos humanitate,& beneuolentia,de nobis, noſtríſque prælectionibus,aliquando percontaretur,& cum inde, nacta occaſione, in mentionem, prædictæ tractationis noſtræ de beneficiis, ventum eſſet, eius videndæ & inſpiciendæ copiam, ſibi non ſolùm fieri voluit,ſed & ipſam particulari cuidam,qui tunc conueniebat, eorumdem Ordinum cœtui, exhibendam duxit. Quid autem in illo conuentu, eo circà actum ſit, quæve fuerit Dominorum meorum, ibi exiſtentium,hac de re ſententia,planè non liquet: hoc enim ſolummodò,magnus ille,& mihi intimus vir,denunciauit;omnibus, & ſingulis,è re fuiſſe viſum, vt eiuſcemodi quiſquiliarum editio curare-
30 tur. Verùm † tenuitatis meæ conſideratio,& quæ ſemper fuit viriũ diffidentia,denunciationem hanc pro plauſu ſuggerebat, & me in meo detinebat propoſito,donec beneficiorum, quæ mihi larga manu,ampliſſimi illi & celeberrimi Ordines contulerant, ſubiit recordatio: cum enim tantumdem mihi ex ſuo, quantum à Rege,pro ſtipendiis præſtabatur,conceſſiſſent,& quod plus eſt, ipſius conceſſionis tempore elapſo, vlterius ad ſuæ erga me, liberalitatis effectus, progrederentur, nec eis, vllas adhuc, ob id, retuliſſem gratias, vel aliter,aliquod grati animi teſtimonium,exhibuiſſem, operepretium fuit,noſtrum eiuſcemodi, ad hoc adſciſcere opus, vt quampri-

mùm

Digitized by Google

mùm ederetur, & proximis comitiis, ſiue generalibus, eorumdem Ordinum conuentibus, ipſis offerretur. His † itaque victus, manus 31 dederam, & iam cuncta ſeduliùs intueri, & ad amuſſim reuocare cœperam, quin, & vltra vmbilicum, res erat deducta, imò nec longè aberat à calce, cum ſubitò eius derelinquendæ, vel potius aliter inſtituendæ, ac veluti transformandæ, noua ſeſe obtulit occaſio, nouis quippe legibus, prædictæ Vniuerſitati, à ſuprema Delphinatum curia impoſitis, quas neque Collegæ noſtri, neque nos portare potui- 32 mus. Hac † enim de cauſa, ab illo docendi munere, quo per multos annos, glorioſiſſimè functi eramus, vnà recedendum ſtatuimus, & de ſolis forenſibus cogitandum: indeque, Diomedis, & Glauci permutatio, Bartoli, nempe pro Cuiacio, & deciſionum, ac opinionum cõmunium, pro ſingularibus intellectibus, & quæſtionibus problematicis. Cúmque † ideo, Guidonis Papæ, Nicolai Boerij, Franciſci Mar- 33 ci, Gerardi Maynard, Ioannis Papon, Iuliani Pelæi, Georgij Loüet, Ioannis Chenut, & aliorum eiuſcemodi (quorum nomen celebratur inter Pragmaticos, & authoritas recepta eſt in tribunalibus) libri obuerſarentur, & in eis multa de beneficiis eccleſiaſticis, aliter, quàm à nobis tractata occurriſſent: Vt † à ſchola, ad forum deducerentur 34 quoque labores noſtri, omnia ex integro repetenda fuerunt; & hoc præſertim, ne à noſtris, quorum ius, plurimum à iure communi, hac in parte recedit, contemnerentur. Vanis † igitur, & magis ſubtilibus, 35 quam vtilibus, vel neceſſariis, quæque merè ſcholaſtica ſunt reſecatis, vnà cum variis, dubitandi, decidendíque rationibus, quibus in vtramq; partem, agitabantur concluſiones noſtræ: quotidiana duntaxat, & in controuerſiam deducta iam, vel quæ deduci poſſe, de nouo credidimus, digerenda, & quibuſdam præiudiciis, ſiue areſtis, aut ſupremarum Galliæ Curiarum placitis, quæ partim ex præcitatis libris collegeramus, partim etiam ab amicis accepta, vel nobis audientibus pronunciata, in noſtros retuleramus commentarios illuſtranda cenſuimus. Sed † non multum potuimus tunc progredi, víx- 36 que prior pars totius operis repetita, & eo modo perpolita fuerat; quando muneribus noſtris, eiuſdem ſupremæ Delphinatum Curiæ iudicio reſtituti, ad ordinarias redire occupationes, fuimus coacti, atque ita, ipſum opus relinquere imperfectum. Nec † ab eo tempo- 37 re, de ſuprema manu ei imponenda, cogitaueramus, quouſque, æſtiualibus Feriis ceſſatum eſt, & interſpirare licuit, tunc enim, ſaltem

tem.

tem prioris illius partis, ſubſecutum eſt implementum: ſucceſſitque ſimul eius ſeparatim edendæ deſiderium, tum quia, iuſtum ſui amplitudine volumen, conſtituere viſa eſt, tum etiam, ne fruſtrà, in reliquis duabus adparandis, ſi iſta non approbetur, tempus teramus.
38 Sit † ergo hæc, ad inſtar tentaminis virium, & veluti periculum bonæ, vel malæ ſortis, ſtudiorum noſtrorum: quod ſi, annuentibus ſuperis contigerit, vt proſperè ei cedat, propediem aliæ duæ, ſeparatis quoque voluminibus, inſuperaddentur; ſin minus, venia dabitur primum experienti, iuxta vetus prouerbium, & ſententiam Pauli L.
39 c. in l. qui commeatu, §. fin. D. de re milit. Cæterum † quoniam Neoterici, nullos ex iure, vel tantillum pendunt tractatus, niſi variis authoritatum allegationibus farciantur, & cùm textuum, ac gloſſ. tùm DD. citationibus, veluti ſcaturiant; operepræṫium nos facturos, ab initio arbitrabamur, ſi nonnulla ex iis, quæ per otium, diuerſis in locis perquiſieramus, ex memoralibus noſtris excerpta, ſummis cuiuſ-
40 que partis capitibus, ſubiiceremus. Sed † poſtea, cùm hæc ad oſtentationem Authoris potius, quàm lectoris inſtructionem tendere, taleſque farragines, non parum confuſionis, ſecum trahere agnoſce-
41 remus. Mutata † mente ſolos magis vrgentes locos, & hic in toto opere retinuimus, eoſque adhuc, ex textibus quoad fieri potuit, gloſſ. &
42 DD. non niſi in eorum defectum allegatis. Quinetiam † inter DD. prætulimus recentiores, vel qui expreſſiùs de re propoſita loquuntur; & ſi quando plures, id quod deducitur eodem tractarint in loco, horum mentione omiſſa, ſimplici citatione in hunc modum [vt no-
43 tatur in tali loco] fuimus contenti. Tum † ne quid tædij, ex permixtione, vel prolixitate naſceretur, areſta, ſeorſum à contextu, deſcripſimus, & in ſimplicem contraximus epitomen, ſolius ſupremæ Curiæ, à qua emanarunt, partiumque litigantium, necnon temporis,
44 quo prolata ſunt, & rei controuerſæ commemoratione facta. Sed † & quia tanta non eſt, noſtra authoritas, ac præſertim in foro, in quo non multum verſati ſumus, vt à nobis tradita, aliquid roboris, ex ſe habeant; hac vſi ſumus præcautione, vt nihil, quod à probatis authoribus, dictum non fuerit, in medium protulerimus, vtve loca, ex quibus vnumquodque, tam ex areſtis, quàm deciſionibus, petitum eſt,
45 fideliſſimè indicauerimus. Denique † ex hac ipſius operis reformatione, & partium eius ſeparatione, effectum quidem eſt, vt huius voluminis, generalis titulus, fuerit immutatus, & nouam inſcriptionem

Digitized by Google

[introductionis in Theoriam & praxim beneficiorum] exegerit, eo quod, ſola præparatoria, rei beneficiariæ complectatur, cum quod antea, ex tribus partibus conflatum erat, denominatione petita à cauſa finali, & nobiliori parte [Tractatus de beneficiis acquirendis] ſimpliciter inſcriberetur: Sed † ſeries, ſeu ordo, & inſcriptio particu- 46
laris, tam huius prioris partis, quàm librorum, ex quibus coaleſcit, & titulorum eos libros conſtituentium, non ideo minus, in eo ſtatu, in quo antea erant, remanſerunt. Sic † enim (vt implorato, Dei Opt. 47
Max. munimine, eiuſque glorioſiſſimæ Matris, & totius curiæ cœleſtis ſuffragio, ad rem tandem aliquando deueniamus) prior hæc pars, quæ noſtram introductionem conſtituit, tribus non aliter, quã primitùs conſtabit libris, ad quos nec ſimiliter deuenietur, priuſquam, quid ſit ipſum beneficium eccleſiaſticum, de quo ſumus tractaturi, per modum alterius præcognitionis, patefecerimus.

ALTERA PRÆLVDIORVM PARS,

DE VARIIS BENEFICII ACCEPTIONIBVS, ET EIVS DE QVO AGITVR, ESSENTIALI definitione.

1 *Beneficij generaliter conſiderati definitio, eiúſque ethymologia.*

2 *Explicatur hæc definitio, indéque beneficium, ab officio, & miniſterio diſtinguitur.*

3 *Vſurpatur, & in iure hæc definitio, ex quo ſubinde infertur, ad generalem, & propriam beneficij ſignificationem, num. 4.*

5 De ſigni-

5 *De ſignificatione impropria, déque ſex, vel ſeptem, propria ſignificationis acceptionibus, num. 6.*

7 *Prima acceptio pro quacuncunque, & cuiuſcunque gratuita conceſſione.*

8 *Secunda acceptio, pro gratuita conceſſione, ſolius Principis.*

9 *Tertia acceptio, pro ea Principis conceſſione, quæ fit præter ius; iuxta quam beneficium ſecernitur, & à priuilegio, & à reſcripto, num. 10.*

11 *Quarta acceptio, pro conceſſione ad vtendum fruendum, ſtipendiorũ gratia.*

12 *Qualiter hoc pacto, militibus olim, conceſſio fieret, & de prædijs ſtipendiarijs, tributariis, & feudalibus, num. 13.*

14 *Cauſſa, & origo feudorum, eorumque appellationes, num. 15.*

16 *Quare feuda, dicta quoque fuerint, beneficia.*

17 *De eadem conceſſione, facta clericis, & de ſubconceſſione, atque ſubinfeudatione, num. 18.*

19 *Cur remoueatur, hæc quarta acceptio, ab hac tractatione noſtra.*

20 *Quinta acceptio, pro iure percipiendorum fructuum, ex rebus eccleſiaſticis.*

21 *Remotio eiuſdem quintæ acceptionis, ab eadem tractatione noſtra; & quare, num 22.*

23 *Sexta acceptio, pro eo iure, percipiendorum prouentuum eccleſiaſticorum, ad quod ſeptem qualitates concurrunt, de quibus, num. 43.*

24 *Infertur ex hac ſexta acceptione, ad ſubiectam materiam.*

25 *Septima acceptio, pro innominatis duntaxat, beneficiorum ſpeciebus.*

26 *Species, vt contractuum, ſic & beneficiorum, vel nominatæ ſunt, vel innominatæ.*

27 *Nomen beneficij, prolatum à lege, tam nominata, quam innominata beneficia, comprehendit.*

28 *Idem, ſi proferatur ab homine, in fauorali materia, vel indifferenti; vt exemplis declaratur, num. 29.*

30 *At prolatum ab homine, in materia odioſa, coarctatur ſemper, in innominatis, idque etiam, declaratur exemplis, num. 31.*

32 *Fit, & hæc coarctatio, in materia fauorabili, vel legis diſpoſitione; vbicunque qualitas, eius de quo agitur, eam exigit.*

33 *Itemque, quoties eadem coarctatio, in iure expreſſa reperitur.*

34 *Ex prædictis ſeptem acceptionibus, quænam congruant, vel non congruant, tractationi noſtræ? & quid inde ſequatur? num. 35.*

36 *Alluſio, ad beneficij nomen, & cur beneficia, ſint plæriſq; veneficia.*

37 *Quam periculoſum ſit beneficiatis, prouentus eccleſiaſticos, in ſuam vtilitatem conuertere, eiuſque rei ratio, num. 38.*

39 *Opinio eorum, qui Sacerdotij potius, quam beneficij nomine, vtendum contendunt, & quam erronea ſit, num. 40.*

41 *Quid propriè, tam Sacerdotium, quàm beneficium, & qualiter beneficium ita à Sacerdotio diſtinctum, pro ratione ſubiectæ materiæ, definiatur, num. 42.*

43 *Quod hæc definitio beneficij, ſuo conſtet genere, & eſſentialibus differentijs, quodque in ea, proprietates, & ſubſtantialia beneficiorum, deprehendantur.*

44 *Vnde, qualibet particula, eiuſdem definitionis petatur.*

45 *Concluſio præludiorum, & tranſitus ad tractationem.*

BEneficium,definiente † Seneca in lib.1.de benefi. nihil 1
aliud eſt, quàm beneuola actio gaudium tribuens, capienſque tribuendo, in id quod facit pronè, & ſponte cauſa ſua parata. Cui definitioni, congruit & ethymologia, dicitur enim beneficium, quaſi benè, hoc eſt, vtiliter & proficiendo alteri, factum, additurque pronè, quaſi propenſo animo, quoniam, multa in vtilitatem alterius fiunt, quæ tamen non propensè, & multa rurſus propenſo animo, quæ non vtiliter. Sed † 2
& adhuc, tertium intercedit, vt nempe ſponte, & citra obligationem edatur hæc actio, ne alioqui, beneficium cum officio, & miniſterio confundatur: officium enim, redditur ab vxoribus, liberis, & aliis perſonis, quas neceſſitudo ſuſcitat, & ferre opem iubet, miniſterium verò, eſt ſeruorum, famulorum, & ſimilium, quos conditio ſua, eo loco poſuit, vt nihil eorum, quæ præſtant imputent ſuperiori: at beneficium, eos reſpicit, qui nullo adſtringuntur vinculo, ſed meram voluntatem, & ſpontaneum arbitrium ſequuntur; ideoque, non ſatis fuit Senecæ, dixiſſe beneficium, eſſe beneuolam actionem, ſeu propenſam, propter vtilitatem; ſcilicet quæ inde manat, ſed adiiciendum duxit, in id quod facit pronè, & ſponte cauſa ſua, vt innueret beneficium à mera liberalitate dependere, quod etiam, expreſsè docuit gloſſ. & poſt eam Panorm. in c. relatum, in verb. liberaliter, extr. de præbend. & in c. fin. in verb. libera, de offic vicar. in 6. Nec † eſt 3
quod hæc beneficij definitio negligatur, quippe quæ, vſurpetur quoque, & ab authoribus iuris noſtri, in § beneficium, in quib. cauſ. feud. amittat, in vſib. feud. & ab eius interpretibus, gloſſ. nempe, in princ. c. 1. in verb. beneficium eccleſiaſticum, de præbend. in Clem.

Cardin.in princ.quoque c.1.q.pen.de pœn.ibid.Panorm.in c.clericis num.3.extr.de vit.& honeſt.cleric.& nouiſſimè Gregor. Toloſan. in li.7.Syn.vniuerſ.c.2.n.1.& in ſchol.part.iur.can.li.1.ti.27. c.1. Cum-
4 que † generalis ſit,ad quamlibet actionem,hac mente factam, vt ex ea,quis gaudium percipiat,nobiſque gratias habeat, efficit vt, etiam iura noſtra, generaliter ſumant beneficium, pro opera conducente cuipiam,& marito erga alium, præſeferente obligationem ad ἀντίδωρα,vt videre eſt,ex c.1.in fin.extr.de Commod.& ex l.ſeruus D.de
5 ſeru.exportand.cum ſimilib.quanquam † interdum, pro ſimplici facto,& adhuc in malam partem, καταχρηστικῶς, beneficij nomen accipiatur,vt in l.fratres & in aliis ll.ibi citatis à gloſſ. in verb. beneficiis.
6 C.de Inoffic. teſtam. Sed † & in propria ſignificatione, rurſus dici poteſt,varias eius, in iure reperiri acceptiones, ex quibus ideo, ſex; vel ſeptem attingere operepretium erit,vt ſciatur,quid nomine be-
7 neficij, in hoc beneficiorum tractatu, ſit intelligendum. Itaque † 1. modo, eoque latiſſimo & generaliſſimo, beneficium ſumitur, pro qualibet gratuita conceſſione, hoc eſt, à quocunque & quomodocunque facta,vt ita includat,nedum liberalitatem hominis, ſed & legis indulgentiam:ſic enim appellatio,beneficium vocatur, in c.pen. & fin.extr.de appellat.ſic beneficium ceſſionis,in l.1.C.qui bon.ced. poſ.ſic beneficium teſtandi,l.pen. C. de teſtam.milit. ſic beneficium diſpenſationis, c. innotuit,§. habito extr. de elect. ſic benficium epiſtolæ diui Hadriani,§.ſi plures,de fide iuſſ. apud Iuſtin. & ſic de cæ-
8 teris,2.modo † paululùm reſtringitur ſignificatio, ſed non multum; pertinet enim ad conceſſiones gratuitas, ſolius quidem Principis, ſed quaſcunque & qualitercunque factas, atque ita, etiam contra diſpoſitionem iuris communis,vt in l.ſi qua,& l.fin. C. de diuerſ reſ-
9 cript.3. námq; † modo, aliquanto maior reſtrictio fit, vtpote,in his duntaxat Principis conceſſionibus, quæ ſunt, præter iuris diſpoſitionem,hoc eſt,quibus nec ius aſſiſtit,nec reſiſtit,vt in l.beneficium,
10 D.de conſtitut. Princip. & in c.olim extr. de verbor. ſignificat. & † tunc beneficium diſtinguitur,& à priuilegio & à reſcripto, quæ ſublata illa beneficij acceptione, proximè præcedenti comprehendebantur. Priuilegium enim dicitur quaſi lex priuans; & iuri communi aliquid detrahens, quod nempe, contra ius commune, ſpeciali quadam de cauſſa,concedatur,can.priuilegia 3.diſtinct.quemadmodum & reſcriptum,quaſi retrò, ſeu iterum ſcriptum, ſecundum ius

commune,& ad iuris communis obſeruationem,l.1.& tot.cit. tit. de diuerſ.reſcript.Ita vt,ex his tribus, priuilegium ius commune corrigat,reſcriptum declaret,& beneficium ſuppleat, vnde, & hoc latiſſimè interpretatur in d.l.beneficium & d.c.olim,cùm illa,ex diuerſo ſtrictam, aut conformem iuri recipiant interpretationem, l. quod verò,& l.ſeq.D.de legib.iuncta l.ſi quando C. de inoffic. teſtament. 4.modo † magis adhuc reſtricta ſignificatione,beneficium refertur, 11 ad conceſſionem vtendi,vel fruendi gratia, pro ſtipendiis, à Principe,vel alio ſuperiore factam.Quocirca † præſupponendum eſt, moris fuiſſe veteribus, prædia quædam ac poſſeſſiones, ſtipendiorum loco,militibus tribuere,vt ita,quaſi maiore præmio affecti, animoſiores,ad Reip. defenſionem redderentur. Quod & ab Alexandro Seuero præſtitum, teſtatur Lamprid.in eius vita, & à ſubſequentib. quoque Imperatoribus obſeruatum, oſtendunt eorum conſtitutiones,quæ adhuc extant,ſub tit.de fund.limitr.lib. 11. Cod. Hincque † 13 de fundis ſtipendiariis, & tributariis meminit Iuſtin. in §. per traditionem de rer.diuiſ.lib.2.inſtit.& eorum imitatione, poſtea feudales, apud Longobardos introducti videntur, atque à nobis tandem cõſuetudine recepti. Cœperunt † enim Principes, & alij Magnates, 14 quo eos, à quibus, plurimum ſperabant auxilij, in bello, vel etiam particularibus iurgiis,ſibi præſtò haberent,ipſis quędam patrimonia ſua, vel iura ſuperioritatis,vtenda-fruenda concedere, vt hoc veluti vinculo deuincti,à debito,concedentibus officio,nuſquam auocarentur. Atque † hæ conceſſiones ab initio, feuda dicta ſunt, à fide, 15 qua accipiens(qui & ex eo fidelis appellatur,in tit.de content. inter Domin.& Fidel.in vſib.feud.vel etiam vaſſus,aut vaſallus,Germanina dictione;quemadmodum concedens, latino vocabulo ſenior,vel Dominus,teſte Hotoman.in diſputat. feudal.c.3.) obſtrictus eſt,erga concedentem,vel etiam à iuramento fidelitatis, quod inter vtrumque interponitur,vt in tit.quæ ſit nou. form. fidelit. ibid. Sed † poſt- 16 modum,propter maiorem accipientis,quàm dantis vtilitatem,beneficij quoque nomen acceperunt,ita vt paſſim in iure,feudum ἀντονομαστικῶς,beneficium appelletur:ſic enim tituli, quæ fuer. ca. benefic. amitt.de benefic.fratr.an marit. ſucced. vxor. in benefic. cum ſimil. in iiſdem vſib.feudor.quos omnes, in compendium redigens, ſubtiliſſimus Aeguinar Baro, opus ſuum de beneficiis, ſimpliciter inſcripſit,cùm tamen in eo,de feudis ſolummodò tractetur.Et † quoniam 17

cle-

clerici, non minus (vt pote Deo) militare dicuntur, in text. c. degradatio §. actualis de Pœn. in 6. gloſſ. l. miles in verb. poteſt D. de re iudic. iiſque ſtipendia æquè, ac armatæ militiæ ſectatoribus, aſſignari debere viſum eſt: eiuſcemodi aſſignationibus, beneficij nomen, ſimi-
18 liter adaptatum eſt, nec † etiam fuit denegatum, communicationibus earum aſſignationum, ab vno alteri factis, vt quemadmodum admiſſus ad feudum, ſubinfeudare poteſt, & alium vaſallum facere, vt in §. ſunt, & alij, ac paſſim, de his qui feudor. dar. poſſ. loc. cit. ſic & ampliſſimè beneficiatus, ex eo quod ſuperabundat, aliud beneficium, conſtituere non prohibeatur, vt eſt text. in c. ad audientiam 2. extr. de eccleſ. ædific. & declarat Panor. in c. extirpandæ §. qui verò & c. va-
19 cante extr. de præbend. Verùm † hæc beneficij acceptio, non omninò ſufficientem reſtrictionem importat, cum ex ea, beneficium, tàm res ipſas eccleſiaſticas, clericis aſſignatas, quàm earum prouentus, imò, & vtilitates quaſcunque, ad clericos inde prouenientes, atq; ita, etiam ea omnia, de quibus expreſſam, à beneficijs faciemus ſeparationem, in duobus primis, tractationis noſtræ libris, comprehendat nam (quod plus eſt) ipſemet eccleſiæ, ſiue templa; ſub hac minis latè patenti acceptione includuntur, in c. 2. extr. de conceſſ. præbend. & in c. cum non ignores de præbend. ibid. prout eos textus inducit Rebuff. in 1. part. prax. tit. quare ſint inſtituta beneficia num. 9. iunctis
20 ijs, quæ à nobis dicentur infrà, ſtatim initio tit. 1. v. modo † ſtrictè quidem, & propriè, beneficium accipitur, pro rerum ecclaſiaſticarum prouentibus, clericis ſtipendij loco conceſſis, ſeu pro iure, aut facultate, horum prouẽtuum percipiendorum, vt in c. diſpendioſam cum gloſſ. in verb. beneficiis de iudic. in Clement. & in §. item quod vniuerſitates in verb. beneficiorum, de collation. in pragm. ſanct. Sed
21 † nondum ſatis, cum præter has duas qualitates, vt beneficium conſiſtat in perceptione fructuum, & ſolis competat clericis, aliæ plures adeſſe debeant, ac præſertim ſpiritualitas, & perpetuitas conceſſionis
22 cum ſimilibus, de quibus infrà proximè agemus. Quare † hanc acceptionem, generalem quoque agnoſcere debemus, vt pote, & penſionem, & præſtimonium, & hoſpitale, & alia in lib. 2. exponenda complectentem: nam & ad id, expreſſæ ſunt, citatarum gloſſ. doctrinæ necnon in c. execrabilis circ. princ. in verb. beneficium eccleſiaſticum de præbend. in Clement. & compluribus aliis in locis. vi. modo
23 † ſtrictiſſimè, & in maximè propria ſignificatione, beneficium dici-

tur

Digitized by Google

tur, illa de rebus eccleſiaſticis facta conceſſio, circa quam prædictarum omnium qualitatum (quas ſex vel ſeptem numero eſſe oſtendemus paulò poſt) verſatur concurſus, ita vt beneficij nomen vſurpetur impropriè, ſi vel minima ex his qualitatibus deſit, & è contra, propriè, vbicunque omnium contingit cumulus, provt tradũt Dec. in rub. de reſcript. num. 3. Ancharan. in c. 1. q. 1. de reg. iur. in 6. Panor. in conſil. 47. num. 1. vol. 2. Felin. in c. in noſtra col. 7. tit. cit. de reſcript. & Gig. in tract. de penſion. q. 86. num. 7. & 8. Vnde † cum inter ſpe- 24
cies beneficiorum, de quibus poſtea in lib. 3. nihil à nobis fuerit relatum, quod non ex omnibus & ſingulis eiuſcemodi qualitatibus conſtet, conſequens erit, nullam quoque eſſe, ex ſpeciebus illis, quæ non veniat ſub ſimplici, & indefinita beneficij appellatione: ſuntque ad id ſimiliter, ordinariæ gloſſ. doctrinæ, in c. 1. in verb. beneficia de rer. permut. in 6. & in c. auditor in verb. beneficio de reſcript. in Clemen. vt & textus expreſſi, in c. tua nobis extr. de verbor. ſignificat. & in can. ex multis 1. q. 3. vii. denique † modo, ad nonnullas, & certas tan- 25
tum earumdem ſpecierum, beneficij appellatio, interdum refertur, vt notauit alia gloſſ. in c. 1. in verb. beneficiũ verſ. ſumitur autẽ interdum de reg. iur. in 6. Sciendum † eſt enim, quod quemadmodum, ex 26
conuentionibus, quædam tranſeunt, in proprium & ſpeciale nomen, quædam verò remanent, in generali nomine conuentionis, l. iuriſgentium in princ. D. de pact. ita & ex beneficiorum ſpeciebus, quædam in elegans, ſibique peculiare nomen, tranſeunt, vt dignitates, & curam habentia, & quædam in generali nomine remanent, vt beneficia ſimplicia, & præbendæ. Gregor. Toloſ. in lib. 17. ſintagm. c. 3. nu. 18. & in lib. 1. partit. tit. 27. c. 3. 4. & 5. Itaque † ſi beneficij nomen, pro- 27
feratur à lege, omnes quidem ſpecies beneficiorum, complectetur ex ſententia Felin. in c. poſtulaſti, col. 16. extr. de reſcr. & ſic beneficia tam curata, quàm ſimplicia, necnon tam maiora, quàm minora, & tã regularia quàm ſecularia, gloſſ. cit. ex c. 1. de reg. iur. in 6. & ex cap. 1. de rer. permut. ibid. vnà cum Cardin. in d. cap. diſpendioſam q. 5. de iudic. in Clem. & Rot. in deciſ. 739. part. 1. nouiſſimar. & in deciſ. 189. part. 2. Idémque † obtinet, ſi proferatur ab homine, in fauorabili 28
materia, vel indifferenti, ſic enim indultum Epiſcopo, vt fructus beneficiorum vacantium in ſua diœceſi, percipiat, de dignitatibus quoque, & aliis beneficiis intelligitur, in d. cap. tua, de verborum ſignific. & apud Vitallin. in c. 1. num. 4. de præbend. in Clem. eadémque ra-

tione

29 tione, Vicarium † habentem ſimpliciter, conferendorum beneficiorum poteſtatem, quælibet etiam curata, vel aliter qualificata conferre poſſe, vulgo DD. concludunt in c. fin. de offic. Vicar. in Clem. quibus adde Felin. in c. cauſam quæ. num. 14. extr. de reſcript. & Rot. in deciſ. 7. de offic. Vicar. in antiq & in deciſ. 1. eod. tit. in antiquiorib.
30 At † prolatum ab homine, in materia odioſa, beneficij nomen in innominatis beneficiis, ſemper coarctatur; indéque fit, vt diſpenſatus ad beneficia, nec curas, nec dignitates, nec reliqua nominata beneficia, poſſit in vim ſuæ diſpenſationis, vtpote odioſæ, adipiſci, in c. 1. & 2.
31 de fil. præſbit. in 6. & cum † impetrationes, ambitioſæ dicantur, in c. quamuis de præbend. ibid. impetranti indefinitè beneficium, non niſi ſimplex debeatur, in c. cum in illis eod. tit. ſequeſtrationéque beneficij conceſſa, maiorum beneficiorum ſequeſtratio, nihilominus prohibita cenſeatur, iuxta doctr. gloſſ. ſequeſtrationum materiam, inter odioſas enumerantem, in c. vn. in verb. etiam ſi, de ſequeſtr.
32 poſſeſſ. & fruct. in Clement. Quinetiam † duo ſunt caſus, in quibus, imo in materia fauorabili, vel legis diſpoſitione, beneficij nomen, æquè reſtringitur: vnúſque eſt, vbicunque qualitas, eius de quo agitur eam reſtrictionem exigit, vt cum habens mandatum, ad beneficia certæ ciuitatis, aut diœceſeos, cathedralem eccleſiam, propter qualificationem petere prohibetur, in d. c. quamuis de præbend. in 6. & in
33 c. fin. extr. eod. Alter † caſus eſt, quando reſtrictio ipſa, in iure expreſſa reperitur, nam & ita diſpoſitum in c. licet canon. de elect. in 6. etiã ſi multomagis recipiendum videretur, in collegiali eccleſia, quæ ſimul eſt parochialis, quia tamen iuris authoribus, aliud placuit, in eccleſiis ſimpliciter parochialibus, reſtringitur in c. ſtatutum eod. titu.
34 Verumenimuero † omnes hæ, & ſi quæ ſint aliæ ſimiles reſtrictiones, non ex ipſius beneficij natura proficiſcuntur, ſed extrinſecus accidunt, ideóque nobis de beneficiis eccleſiaſticis poſtea acturis, ſexta ac penultima acceptio ex ſubenumeratis attendenda erit, nonnullis interim, hic pro noſtra introductione, & duobus primis eius libris,
35 ex quarta, & quinta acceptione conſideratis. Sic igitur † præparatorius duntaxat tractatus iſte erit, eius qui tanquam principalis, deinde ſubſequetur, & in quo beneficium, non niſi ſexto illo modo conſide-
36 rabitur: in † eáque conſideratione, facetiſſimè à quibuſdam (inter quos ſunt Rebuff. in 1. part. prax. tit. quid ſit & quot mod. num. 18. & Duaren. in lib. 2. de ſacr. eccleſ. miniſter. c. 3.) veneficij nomen, pro be-

 neficio

neficio,more Vaſconum,quos inter loquendum, B,in V, mutare videmus,vſurpatur; eo quod, vt plurimum beneficiati, in perniciem animæ ſuæ, reditibus eccleſiaſticis abutuntur, eóque nomine damnati,beneficia ſibi,fuiſſe potius veneficia,ſeu venena, quibus inficerentur,ſuo tempore experiuntur. Nanque † vt loquitur Rebuff. in 37
ead.prax.part.2.tit. de commend. num. 13. ſicut bona pauperum deuorant, ita Dæmones deuorabunt illos comeſtores, ac proinde beneficiatos,maximè cautos eſſe debere,in conſumendis fructibus, ſuarum eccleſiarum,inculcant; Panorm. in c. fin. col. 2. extr. de pignor. Imol.in c.pen.notab.vlt. de pecul. cleric. & Prob. in addit. ad Ioann. Monach.ſub c.nemo deinceps de elect.in 6. Tum vel † maximè cum 38
eorum fructuum diſpenſatores,& beneficiorum ſuorum procuratores,non etiã Domini eſſe dicantur,in can.vl.iuncta gloſſ.in verb.procurationem,12.q.1.& Cardin.in c.fin.in princip.de procurat.in Clem. Sunt † etiam,ex Neotericis nonnulli,qui ſermonis puritatem potius, 39
quam veritatem rei affectantes,ſacerdotij verbo, vti malunt, quaſi beneficij vocabulum,in hac ſignificatione,minus Latinum ſit, eóſq; ſecutus D. Coraſius, tractatum ſuum de beneficiis, paraphraſim in materiam ſacerdotiorum,inſcribendum duxit; imo & Alexand. PP. in c.quoniam enormis,extr.ne Præl.vic.ſua idem ſacerdotij verbum in eod.ſenſu vſurpauit,teſte gloſſ. ibid. in verb. ſacerdotium. Sed † 40
ſcitè Rebuff.in proem.1.part.prax. & Duaren. loc. cit. circa princip. eos omnes,non minus hallucinari oſtendunt, quam qui doctoratus gradum,cum magiſtratu & officio confundere vellent:vt enim hæc duo,inter ſe diſtincta ſunt;ſic & beneficium à ſacerdotio; cum † ſa- 41
cerdotium conſiſtat in præſbiteratu, ſiue dignitate ipſa, & miniſterio ſacerdotali,l.non diſtinguemus,§.ſacerdotio D.de recept. arbitr. & c.ex parte,totoque tit.extr.de tempor.ordinat. beneficium verò, in prouentibus,ipſi ſacerdoti conceſſis, propter dignitatem illam, & miniſterium,c.fin.verſ.&officiũ de reſcr.in 6. cum ſimilibus. Vnde † 42
vt definitioni nominis, definitionem rei, tandem aliquando ſubiiciamus, ex hac perceptione prouentuum, iunctis aliis qualitatibus ſupra tactis,vel etiam indicatis,non malè beneficium,de quo tractaturi ſumus,definiri videbitur,ſi dicatur illud eſſe, ius ſpirituale, percipiendi rerum eccleſiaſticarum prouentus,ſolis clericis, ob ſacrum miniſterium,perpetuò competens, pertinénſque duntaxat ad clericorum collationem.Nam † præterquamquod,ſic confecta definitio 43

ſuo ge

ſuo genere conſtet,& eſſentialibus differentiis(cum nomen iuris, ſiue facultatis,loco generis ſit)reliqua verò qualitates illas,eccleſiaſtico beneficio neceſſarias,implicantia,notas ſeptem, ſeu proprietates, aut ſubſtantialia,quibus beneficia à plæriſque ſibi ſimilibus, & affinibus (de quibus in iiſdem duobus prioribus libris) diſtinguantur: ſingula adhuc,eiuſdem definitionis verba, in ſacris canonibus expreſſa

44 depræhendere poſſumus.Imprimis † enim, beneficium dicitur, ius ſpirituale,in c.dilecto,§.procurator extr.de præbend.Deinde conſiſtere in mera perceptione fructuum,& non in iure proprietatis,in c. 2.extr.de Donation.Tum competere ex re eccleſiaſtica,in c.Epiſcopus.d.tit.de præbend.Poſtea ſolis competere clericis, in c.2. extr. de Inſtitut.item competere perpetuo, nec ad tempus concedi, in c. vn. & ibi gloſſ.in verb.perpetui de capell.Monach.in 6.Necnon competere propter ſacrum miniſterium,ſiue diuinum officium, in cap. fin. iuncta gloſſ.quæ inde infert,in verb. datur de reſcript. ibid. Et denique, pertinere duntaxat ad clericorum collationem, in can.ſi quis

45 deinceps,& in can.nullus ac paſſim 16. q. 7. quæ † omnia fuſius exagerabuntur,ſuis locis,in contextu huius noſtræ introductionis,& in ſuperadditis ei areſtis:clarioráque etiam reddentur, ac facilius cuique patebunt, eapropter tradita,& vtrobique contenta, ſi interim, tres indices ex promiſſis in capite libri, ſeu generali totius operis inſcriptione,veluti per parentheſim,in hunc,qui ſequitur modum, interſeruerimus,

TITVLORVM EX QVIBVS
TRES HVIVS INTRODVCTIONIS
LIBRI COALESCVNT, SYLLABVS.

D E

Annatis, Deportu, iure Regaliæ, & ſimilibus vacantiis, *lib.1.tit.9.*
Aliquot aliis portionibus Canonicis, & iuribus epiſcopalibus, *li.1.ti.7.*

B

Beneficiis cathedralium, collegialium, & ſimpliciũ eccleſ. *lib.3.tit.6.*
Beneficiis cum dignitate, perſonatu, vel officio, *lib.3.tit.4.*
Beneficiis, & in titulum, & in commendam, *lib.3.tit.8.*
Beneficiis propriè, vel impropriè dictis, *lib.3.tit.1.*
Beneficiis, tàm mulierum, quàm virorum, *lib.3.tit.7.*

C

Capellis, Capellaniis, Altaribus, & Oratoriis, *lib.2.tit.*10.
Congrua, ſiue canonica portione, *lib.1.tit.6.*
Compluribus aliis benef. nomenclaturis, & quaſi ſpeciebus, *li.3.tit.9.*

D

Decimis, Noualibus, & Primitiis, *lib.1.ti.4.*

E

Extraordinariis, & prophanis decimationibus, *lib.3.tit.5.*
Eccleſijs, & ſacroſanctis rebus earum, *lib.3.tit.1.*

F

Feudo eccleſiaſtico, *lib.1.tit.3.*

I

Iure patronatus, vel collationis, & generaliter quibuſcunque tam in eccleſia, quam ex rebus eccleſiaſticis competentibus, *lib.1.tit.11.*

L

Locis collegialibus, & confratriis, *lib.2.tit.3.*

M

Maioribus, & minoribus beneficiis, *lib.3.tit.3.*
Manualibus, & temporalibus, vnitiſque beneficiis. *lib.2.tit.9.*

O

Officiis, & adminiſtrationibus, *lib.2.tit.8.*

P

P

Patrimonio eccleſiæ,& eccleſiaſticorum,*lib.1.tit.2.*
Penſione beneficiali,*lib.2.tit.*1.
Pertinentibus ad laicorum,& aliorũ ſimilium diſpoſitionẽ,*lib.2.tit.12.*
Præbẽdis,earumq; fructibus,& diſtributionibus quotidianis, *li.3.ti.5.*
Præceptoriis,vulgò Commanderies ,*lib.2.tit.4.*
Præſtimoniis,obitibus,ſiue Anniuerſariis,& oblationibus,*lib. 2.tit.11.*

Q

Quarta pauperum,& Fabricæ;deque eleemoſinis,pro pauperibus,& Fabrica,*lib.1.tit.*8.

R

Reliquis exactionibus clericorum,vel laicorum,*lib.1.tit.10.*

S

Secularibus,& regularibus beneficiis,*lib.3.tit.5.*
Simplicibus,& duplicibus beneficiis,*lib.3.tit.2.*

T

Titulo,& Intitulatione multiplici,*lib.2.tit.6.*

V

Variis ſtipendiis eccleſiaſt.& appellationibus ſtipendiatorũ, *li.2.tit.7.*

X

Xenodochiis,& aliis locis piis,*lib.2.tit.2.*

SEDES EARVNDEM, ET ALIARVM COMPLVRIVM MATERIARVM, QVÆ IN VARIIS, prædictorum titulorum locis tractantur.

DE

Abbatibus,& eorum prærogatiuis,*lib.1.tit.11.num.*17.*& lib.* 3.*tit.*3.*n.54.*
Adminiſtrationibus eccleſiaſticis,*lib.2.tit.8.num.2.&* 8.
---- Prophanis,*lib.2.tit.2.num.2.& tit.8.num.42.*
Albergariis,*lib.1.tit 11.num.44.*
Alienatione rerum ſacrarum,*lib.1.tit.1.num.15.*

Digitized by Google

---- Eccleſiaſticarum, *lib 1.tit.2 num.20.28.& 41.*
---- Malthenſium, *lib.2. tit.4 num.13.*
---- Xenodochialium, *lib.2.tit. 2.num.15.*
Altaribus, *lib.2.tit.10.num 9.*
Amortiſationibus, *lib.1 tit. 1. num 13.& tit.2.num.16.*
Annatis, *lib.1.tit.9.num.3. & lib.3.tit.7.num.34.*
Anniuerſariis, *lib.2 tit.11.num.10.*
Archidiaconis, *lib.1.tit.9 num.21.& tit.10.num.31.& lib.3.tit.4.num.23.*
Archiepiſcopis, *lib.3.tit.3.num.42.*
Archipræsbiteris, *li.3.tit.4.num.30.*
Aſſiſiis, *lib.2.tit.7.num.7.*

B

Banchis, ſiue ſcamnis, & ſedilibus, *lib.1.tit.11.num.24.*
Beneficiorum variis ſpeciebus, *toto lib.3.*
---- Nomenclaturis, *eod.lib.3.tit.9 per tot.*
Burſis, ſiue locis collegialibus, *lib.2.tit.3.initiò, & num.27.*

C

Campipartu, vulgo droict de Champart, *li.1.tit.11.num.44.*
Canonicatu, & Canonicis, *lib.3.tit.2.num.27.& 29.*
---- Cathedralium eccleſiarum, *li.3.tit.4.num.18.& tit.6.num.5.*
---- Ad effectum, & in herbis, *lib.2.tit.6.num.9.& 20.*
---- Numerariis, & ſupernumerarijs; *eod.lib.2.tit.6.n.23.& li.3.ti.6.n.23.*
Cantore, Præcentore, & Succentore, *lib.3.tit.4.num.55.*
Capellis, & Capellaniis, *lib.2.tit.10.num.2.8.& 26.*
Capella ſancta, & eius Cantoribus, *lib.2.tit.5.num.43.& tit.10.num.18.*
Capitulo ſede vacante, *lib.2.tit.8.num.28.*
Cardinalibus, *lib.3.tit.3.num.27.*
Cathedratico, *lib.1.tit.7.num 29.*
Charitatiuo ſubſidio, *eod.lib.1.tit.7.num.37.*
Choriſtis, *lib.2.tit.7.num.9.*
Coadiutoribus, & Coadiutoriis, *lib.1.tit.11.num.21.& lib.2.tit.8.num.14. & lib.3.tit.4.num.22.*
Cœmiteriis, & rebus religioſis, *lib.1.tit.3.num.3.*
Clericis reſidentibus, vel non, *lib.2.tit.5.num.35.& lib.3.tit.1.num.12.*
Clericorum receptione, *lib.1.tit.10.num.35.*
Collectis vulgò cottiſationes, *li.1.tit.8.num.25.*
Collegiis artificum, vulgò confrairies, *lib.2.tit.3.num.32.*

Colle-

Collegiis ſtudentium, vulgò ſeminaires, *lib.2.tit.3.initio, & num.27.*
Collegiis clericorũ, & eorũ cõmunitatib. *eod.li.2.ti.3.n.27. & ti.10.n.35.*
Commendis, & Cõmendatariis, *li.2.tit.8.n.11. & li.3.tit.8.n.4. & per tot.*
Conciliariis Clericis, *lib.2.tit.5.num.42. & 59.*
Conuerſis, *lib.2.tit.7.num.21.*
Conuiuiis, & iure conuiuiorum, *lib.1.tit.11.num.45.*
D
Decanatu, & Decanis, *lib.3.tit.4.num.41.*
Decimis ordinariis, & clericalibus, *lib.1.tit.4 per tot.*
---- Prophanis, ſiue infeudatis, *lib.1.tit.5.num.1. & ſeq.*
---- Extraordinariis, ſiue papalibus, & regiis, *eod.lib.1.tit.5.num.15.*
Deportu, & iure deportuum, *lib.1.tit.9.num.14.* [*& ti.8.n.39.*
Dignitatibus eccleſiaſticis, *li.1.ti.11.n.17. & li.3.ti.3.n.62. & ti.4 per tot.*
Diſtributionibus quotidianis, *lib.2.tit.5.num.18. & tit.6.num.22.*
E
Eccleſiis, ſiue templis, *lib.1.tit.1.num.1. & 20.*
---- Cathedralibus, *lib.3.tit.6.num.1. & 15.*
---- Collegialibus, *lib.3.tit.6.num.2.*
---- Conuentualibus, *lib.3.tit.6.num.21.*
---- Simplicibus, *lib.3.tit.6.num.2. & 28.* [*num.36.*
---- Matricibus, & adiutricibus, *li.2.ti.10.n.15. & tit.11.n.39. & li.3.tit.9.*
---- Numeratis, & non numeratis, *li.2.ti.6.n.23. & li.3.tit.6.num.23.*
Eccleſiarum ædificatione, *lib.1.tit.1.num.44.*
---- Conſecratione, *lib.2.tit.10.num.26.*
---- Dotatione, *lib.2.tit.10.num.26. & 37.*
---- Reparatione, *lib.1.tit.1 num 34. & tit.8.num.28. & 34.*
Eleemoſinis, *lib.1.tit 8.num.12.*
Epiſcopis, & Epiſcopatu, *lib.3.tit.3.num.47.*
Exactionibus, tam Clericorũ, quã laicorũ, *li.1.ti.10 per tot. & ti.11.in fin.*
Expectãtibus beneficia, *lib.2.tit.6.num.12 & tit.9.num.27.* [*per tot.*
Expreſſione neceſſaria, in impetrationibus, *li.2.ti.10.n.30 & lib.3.tit.1.*
F
Feudo eccleſiaſtico, *lib.1.tit.3.ab initio, & 35.*
Foro competenti in beneficialibus, *lib.2.tit.11.n.31. & li.3.tit.6.num.12.*
Fructibus beneficiorum, *li.1.tit.2.num.47. & lib.3.tit.5.num 43.*
---- Præbendarum, *lib.2.tit.5.num.19.*
---- Regaliorum, *lib.1.tit.9.num.38. & 43.*

Funeris

Funeris pompa,& exequiis,*lib.1.tit.*10.*num.*20.

G

Galliarum Rege,*li.2.tit.*12.*num.9.&* 19.

---- Regno , *li.3.num.23.*

Groſſo præbendarum,*lib.2.tit.5. num.14.*

H

Habituatis , *lib. 2 tit.7.num.*10.

Hebdomadariis,*eod.lib.2.tit.5.num.50.& tit.7.num.9.*

Hæredibus clericorum,*lib.1.tit.2.num.23.& 47.*

---- Monachorum,*lib.3.tit.5.num.29.& 45.*

---- Commendatariorum , *li.3.tit.*8.*num.42.*

---- Malthenſium, *li.2.tit.4.num.*3.

Honorificis iuribus,*li.1.tit.*11.*num.34.*

I

Indultis, & indultariis , *li.2.tit.6.num.15.& tit.12.num.27.*

Iudicibus delegatis in partibus, *li.2.tit.8.num.24.*

Iure indemnitatis,& nouorum acqueſtuum, *li.1.tit.3.num.20.*

Iuriſdictione eccleſiaſtica,& in laicos,& in clericos,*li.3.tit.2.n.5.& tit.* 4.*num.*11.*& tit.*8.*num.*14.*&* 38.

----Seculari in perſonas,& res eccleſiaſticorum,*li.*1.*tit.2.n.*4.*& li.3.ti.* *2.n.5.*

Iuribus epiſcopalibus,*li.*1.*tit.7.num.*28.

L

Laicis conferentibus,*li.2.tit.12.num.2.*

Locatione,& conductione eccleſiaſtica, *li.*1.*tit.2.num.36.*

Locis collegialibus,*li.*2.*tit.*3.*num.*1.*&* 27.

---- Piis, *li.2.tit.2.per tot.*

---- Theologalibus,& præceptorialibus,*li.2.tit.3.num.7.& tit.6.nu.44.*

---- Sacerdotalibus,ſiue præsbiteralibus,*lib.2.tit.2.num.21.& tit.3.num. 5.& 39.& tit.4.num.6.& tit.10.num.32.*

M

Manſionariis,*lib.2.tit.6.num.10.*

Manualibus,*lib.2.tit.9.per tot.*

Matriculariis,*lib.1.tit.*8.*num.5.*

Mendicantibus Monachis,*lib.*1.*tit.2.num.42.& lib.3.tit.5.num.42.*

Mendicationibus,vulgò Queſtes,*lib.*1.*tit.8.num.35.*

Miſſarum celebratione,*lib.1.tit.10.num.3.*

Monachorum,& Monialium demonachatione,*lib.3.tit.7.num.24.*

Pro

Digitized by Google

---- Profeſſione, *lib.3.tit.5.num.23.& 33.& tit.7.num.18.*
---- Tranſlatione, *lib.3.tit.5.num.21.*
Monaſterij ingreſſu, *lib.1.tit.10.num.35.*
Monialibus,& Monialium Ancillis, *lib.3.tit.7.num.18.*
Mulieribus capacitate,& incapacitate, *d lib.3.tit.7.initio.*
Mulieribus detruſis in monaſterium, propter adulterium, *eod.lib.3.ti. 7.num.18.*

N

Nominatione Regis, *lib.2.tit.6.num.19.& tit.12.num.9.& lib.3.tit.3.num. 15.& 63.*
---- Vniuerſitatum *eod.lib.2.tit.6.num.15.& lib.3.tit.6.num.28.*
Noualibus, *lib.1.tit.4.num.2.& 12.*

O

Obitibus, *lib.2.tit.11.num.10.*
Oblationibus, *eod.lib.2.tit.11.num.22.*
Oblatis monachalibus, *lib.2.ti.7.num.21.*
---- Regiis; *eod.lib.2.tit.7.num.29.*
Officialibus, *lib.2.tit.8.num.23.& 32.*
Officiis,& Officiariis, tam prophanis, quam ſacris, *d.li.2.ti.8.n.5.& 42.*
Officiariorum inſtitutione,& deſtitutione, *eod.li.2.tit.8.num.26.*
Oneribus eccleſiaſticorum, *li.1.tit.2.nu.7.& tit.8.num.30.*
---- Forenſium, *lib.1.tit.8.num.28.*
---- Penſionariorum, *lib.2.tit.1.num.25.*
---- Commendatariorum, *lib.3.tit.8.num.17.*
Oratoriis, *lib.2.tit.10.num.9.*
Ordinibus variis Militum, *lib.2.tit.4.num.26.*
---- Monachorum, *lib.2.tit.9.num.14.& lib.3.tit.5.num.37.*
---- Monialium, *lib.3.tit.7.num.10.*

P

Papa,& eius poteſtate, *lib.3.tit.3.num.22.*
Parochiis,& Parochis, *lib.3.tit.6.num.29.*
Patriarchatu,& Primatia, *lib.3.tit.3.num.33.*
Patrimonio eccleſiæ, *lib.1.tit.2.num.28.*
---- Eccleſiaſticorum, *eod.lib.1.tit.2.num.21.*
Patronatu,& Patronis, *lib.1.tit.11.n.5.& 45.& li.2.tit.12.num.39.& 43.*
Pauperum, piæque cauſæ priuilegiis, *li.1.ti.8.n.40.& li.2.tit.2.n.31.*
---- Procuratoribus, *lib.1.ti.8.nu.5.& lib.2.tit.2.num.2.*

Peculio clericorum,*lib.1.tit.11.n.41.*
Penſione beneficiali,*lib.1.tit.1.per tot.*
Perſonatu,*lib.1.tit.11.n.17.& lib.3.tit.4.per tot.*
Plebanis,& Plebania,*lib.3.tit.3.num.14.& tit.6.num.33.*
Portionibus Canonicis, *lib.1.tit.7.num.3.*
----Congruis, *lib.1.tit.6.per tot.*
Poſſeſſione,vel quaſi conferendi ſiue præſentandi, *li.1.tit.11.num.3.*
Præbendis eccleſiaſticis, *lib.2.tit.5.per tot.& tit.7.num.4.*
----Temporalibus, *lib.1.tit.10. num.41.*
Theologalibus,& præceptorialib.*li.2.tit.1.n.36.& ti.3.n.7.& t.5.n.44.*
Præcedentia,& præeminentiis,*li.1.tit.11.num. 9.*
Præceptoriis Equitum Malthenſium,*lib.2.tit.4.per tot.*
----Religioſorū beati Antonij,& ſanctæ Trinitatis,*eod.li.2.ti.4.n.28.*
Prælatis,*lib.3.tit.3.num.3.*
Præpoſitis,& præpoſitura,*lib.3.tit.4.num.49.*
Præſtimoniis,*lib.2.tit.11.num.2.*
Primiceriis,& primiceriatu,*lib.3.tit.4.num.53.*
Primitiis,*lib.1.tit.4.num. 2. & 12.*
Prioribus Clauſtralibus, *lib.3. tit. 4.num.38.*
----Conuentualibus,*li.3.tit.4.num.37.*
----Secularibus, *eod.li.3.tit.4.num.39.*
Procuratoribus abſentum, *lib.1.tit.11.num.10.*
Procuratione Epiſcopali, *lib.1.tit.7.num.46.*

Q.

Quarta cathedrali, *lib.1.tit.7.num.12.*
----Epiſcopali,*lib.1.tit. 7.num.18.*
----Fabricæ,*lib.1.tit.8.tot.*
----Pauperum, *lib.1. tit.8.num.15.*
----Papali, *lib.1.tit.7.num.21.*
----Parochiali,*lib.1,tit.7.num.9.*

R

Rebus ſacris,& religioſis,*lib.1.tit.1.num.5.*
Rectoriis,*lib.3.tit.6.num.35.*
Regalia,& iure Regaliorum,*li.1.tit.9.num.35.& lib.2 tit.12.num.34.*
Regularibus ad ſecularia vocatis,*li.3.tit.5.num.9.*
Relictis ad pias cauſas,*li.1.tit.1.n.10.& ti.8.n.40.& li.2.ti.2. n.31. & li.3. tit.5.n.48.*

Reſidentia

Reſidentia rigoroſa, vulgò ſtagium, *lib.2.tit.5.num 52.*

S

Sacriſta, *lib.3.tit.4.num.59.*
Salario pro ſacerdotalibus muniis, *lib.1.tit.10.num.3.*
---- Eccleſiaſticis expeditionibus, *lib.1.tit.10.num.27.*
Secularibus ad regularia vocatis, *lib 3.tit.5.num.9.*
Semipræbendis, *lib.2.tit.7.num.11.& 19.*
Sepulturis, & iure ſepulchrorum, *lib.1.tit.10.num.20. & tit.11.nu.36.*
Sororibus tertij ordinis Sancti Franciſci, *lib.3.tit.7.num.11.*
Spolio decedentium Religioſorum, *lib.1.tit.11.num.39. & lib.3.tit.8.num.36.*
Stallo ſeu iure ſeſſionis in choro, *lib.1.tit.11.num.9.& lib.2.tit.5.num.12.& tit.6.num.22.& tit.7.num.12.*
Stipendiis eccleſiaſticis, *lib.2.tit.7.per tot.*
Studentibus, & eorum priuilegiis, *lib.2.tit.5.num.54.& 59.*
Succeſſoribus in beneficio, *lib.1.tit.2.num.23.& lib.2.tit.1.num.42.& tit.8.num.17.& lib.3.tit.8.num.19.*
Synodatico, *lib.1.tit.7.num.29.*

T

Theſaurario, *lib.3.tit.4.num.59.*
Teſtamentis clericorum, & quaſi clericorum, *lib.1.tit.2.num.23. & lib.2.tit.4.num.3.& lib.3.tit.5.num.29.*
Teſtimonialibus literis, *lib.2.tit.5.num.61.*
Titulo beneficij, *lib.2.tit.6.initio, & tit.7.num.3.*
---- Ordinationis, *lib.2.tit.6.num.36.& lib.3.tit.5.num.30.*

V

Vacantiis, præter Annatas, & deportus, *lib.1.tit.9.num.30.*
Vicariis Epiſcoporum, *lib.2.tit.8.num.23.& 31.*
---- Aliorum clericorum, *lib.2.tit.8.num.36.*
Viſitatione, & iure viſitationis, *lib.1.tit.7.num.50.*
Vnione Beneficiorum, & Beneficiis vnitis, *lib.2.tit.6.nu.17.& tit.9.n.26.& tit.11.num.13.*
Voce in capitulo, ſeu iure ſuffragij, *lib.1.tit.11.num.9.& lib.2.tit.6.num.26.& tit.7.num.12.*

X

Xenodochiis, & hoſpitalibus, *lib.2.tit.2.per tot.*

NOMENCLATVRA AVTHORVM, A QVIBVS SINGVLARES NOSTRÆ, IVRIS GALLICI OBSERVATIONES, ET PRÆIVDICIA, ad earum confirmationem allegata petuntur.

A

Petr. *Aerodius*, Quæſitor Andegauenſis, *in forenſibus actionibus, praxi, & decretis.*

Petr. *Allard*, Seneſchalliæ Lugdunenſis Conſiliarius, *in Catachriſi.*

Bertr. *Argentræus*, Rhedonenſis Prouinciæ præſes, *ad conſuetudines Britanniæ armoricæ.*

Steph. *Aufrerius*, Parlamenti Toloſani Præſes, *in ſtylis curiarum, & addit. ad Capel. Toloſ.*

Bern. *Autūnus*, *in collatione Iuris Gallici, cū Romano, & in notis ad Langlæū.*

B

Ioan. *Bacquetius*, Cameræ Theſauri Patronus regius, *in tract. de Domamo, & de iuriſdictione.*

Eguin. *Baro*, vniuerſitatis Bituricen. Anteceſſor, *in tract. de benefic. ſiue feud. & in comment. ad Inſtit.*

Godofr. *à Bauo*, Senatus Camberien. Præſes, *in tract. Reatuum bipartito.*

Nicol. *Belutius*, Cameræ Theſauri Conſiliarius, *in addit. ad Bacquet.*

Guilh. *Benedicti.* Vniuerſitatis Caturcen. Anteceſſor, & Conſiliarius Parlamenti Toloſani, *in c. Raynutius extr. de teſtam.*

Nicol. *Bergeronus*, Aduocatus Pariſ. *in reſolutionib. areſt. & add. ad Papon.*

Steph. *Bertrandus*, Aduocatus Carpentoracten. *in ſuis conſiliis, & ad l. hac edictali C. de ſecund. nupt.*

Ioan. *Beſſianus*, à Preſſaco, in ſenatu Toloſ. cauſarum patronus, *in annotat. ad conſuet. Aruern.*

Laur. *Bochellus*, in ſenatu Pariſien. cauſarū patronus, *in decr. eccle. Gallica.*

Nicol. *Boerius*, ſenatus Burdigalen. Præſes, *in deciſ. & ad conſuet. Biturig.*

Philibertus *Boerius*, Pariſien. *in ſtylo Curiæ Requeſtarum.*

Ioan. *Boiſſeau*, Dominus de la Borderie, *ad art. 54. Ordinat. Bleſen.*

Nicol. *Bonnetonius*, triū Delphin. ordinū Procurator, *in ad ad Guid. PP.*

Claud. *le Bret*, regius in Pariſ. Vectigaliū curia Patronus, *in act. foren.*

Barn.

Digitized by Google

INDEX AVTHORVM.

Barn.*Briſſonius*,ſenatus Pariſien.Præſes, *in Codice Henricio & var. tract.*
Iulia.*Brodæus*,Aduocatus Pariſien. *in addit.ad Loüet.*
Petr.*Broſſæus*,Suppræfectus Gexien.*in Codice forenſium deciſionum.*
Guilh.*Budæus*,Regis Galliarum Secr.& libellorum ſupplicum magiſter, *in Annot.ad Pandect.* *[ad ordinat.Bleſen.*
Phil.*Bugnonius*,regius in elect.Lugd.Aduocatus,*in legibus abrogatis,&*
Aegid.*Burdinus*,Regis in Pariſien.ſenatu Procurator generalis,*in paraphr.ordinat.anni 1539.* *[tract.de infirm.reſignant.*
Dionyſ.*Buthillerius*,antiquus in Parlamento Pariſienſi Aduocatus, *in*

C

Ioach.*du Chalard*,in magno Regis conſilio Aduocatus,*ad ordin. Aurel.*
Ludo. *Charondas* le Caron , Pariſien. Aduocatus , *in memoral. reſponſis Pandect. & addit. ad Briſſon. & Guen.*
Bart.*Chaſſanæus*,Aduocatus regius Heduen. *ad conſuet. Burgund.*
Ioa.*Chenutius*,Bituricus cauſarum patro.*in decr.notab.& addit.ad Papon.*
Ren.*Chopinus*,in ſuprema Pariſ.curia Aduocatus,*in tract. de Domanio, Monaſticōv & de ſacr.polit.* *[deciſionibus eiuſdem Curiæ.*
Fran.de *Claperiis*, Curiæ Iuuaminum prouincialium Conſiliarius, *in*
Fran. *Connanus*,Supplicũ libellorũ in regia magiſter,*in Cõm. Iur.ciuil.*
Ioa.*Conſtatinus*,Parlamenti Burdig.aduocatus,*in Comm.ad Ord.an.1539.*
Guid. *Coquillæus*, Dñs de Romenay, *in quæſt. & reſp. & ad conſ. Niuern.*
Ioa.*Coraſius*,Vniuerſitatis Valentinæ anteceſſor, & Conſiliarius Toloſanus,*in centuria & Paraphraſi.* *[gibus Franciſcis.*
Iac.*Corbinus*,Aduocatus Pariſ.Parlamenti,*in actionibus Forenſibus,& le-*
Thom. *Cormerius*, Andium Alenconiorumque ducis Conſiliarius , *in Codice Henrici quarti.*
Ioa.*Corſertus*,Officialis Toloſanus,*in deciſionibus Capellæ Toloſanæ.*
Ioa. *Crucæus*,olim Præſes,& nunc Epiſc.Gratian. *in addit. ad Guid. Pap.*
Iac.*Cuiacius*,Valẽt.anteceſ.& ſena.Gratian.*in variis de iure recitationib.*

D *[in conſiliis & lectur.*

Phil.*Decius*,Mediol.ſimiliter Valent. Anteceſ.& Conſiliarius Grrtian.
Fran.*Duarenus*,Anteceſſor,Bituricen.*in tract.de ſacr.eccleſ.miniſteſ.*
Ioa. *Duretus*,Molmanſis Iuriſconſultus,*in comment. ad Ordinat. Bleſen.*

E

Pyr.*Englebermæus*,Aurel.Anteceſſor,*in Conſuet. Præſidatus Aurelianorum.*
Andr.Ab *Ex ea*, Valent.Anteceſ. *in tract.de Iuriſd.& de captura mobiliũ.*
Clau.*Expillius*,Regis in Parlam.Gratian.generalis Aduoc.*in Forenſib.*

F

Ant. *Faber*, primarius Sabaudiæ Præſes, *in Codice Forenſium definitionũ.*
Ioa. *Faber*, magnus vt quidam credunt, Gall. Cancellarius, *ſuper inſtit.*
Clau. *Fauchet*, primarius in Curia Monetarum Galliæ Præſes, *in tract. de Origin. Magiſtrat.*
Nat. du *Failh*, ſupremæ Britonum curiæ ſenator, *in gallicis rerum forenſium miſcellaneis.*
Iac. *Ferrerius*, in Toloſ. ſenatu cauſarum patronus, *in addit. ad Guid. Pap.*
Bereng. *Fernandus*, Anteceſſor Toloſanus, *in ſuis lucubrationibus.*
Arnal. *Ferronius*, ſenator Aquitanicus, *ad conſuetud. Burdigalen.*
Ioa. *Fileſac*, Pariſ. Theologus, *in tract de Paræc. origin. & de Author. Epiſc.*
Ant. *Fontanon*, Aduocatus Pariſ. *in annot. ad Ordin. & in addit. ad Maſuer.*
Steph. *Forcatulus*, Anteceſ. Toloſ. *in Necyomantia iuris, & in penu legali.*
Germ. *Forgetius*, Cauſarum in præſidiali Eburonũ curia patronus, *in tract. de perſon. & reb. eccleſ. de penſion. de Decim. & de Iur. Regal.*
Nicol. *Frerotius*, Aduocatus, Pariſienſis *id addit ad Collat. Ordinat. Guen.*

G

Ioa. *Gallus*, in ſuprema Pariſiorum curia Aduocatus regius, *in quæſt. per areſt. deciſis.*
Nicol. *Greſſo*, ad conſuet. Atrebatenſes.
Hiero. *Gratus*, Bonien. Anteceſſor Valent. & Senator Gratian. *in cõſ.*
Petr. *Gregorius*, Toloſanus, Caturcen. & Pontimuſſanus Anteceſſor, *in ſintagmate, & inſtitut.*
Fran. *Grimaldetus*, in curia præſidiali Andium regius Aduocatus, *in tract. de Decim. & de iuriſd. præſidial.*
Petr. le *Guenois*, Yſſoduni Suppræfectus, *in collat. ordina. & add. ad Imber.*
Coſm. *Guimier*, primũ Senator, ac deinde Præſes Pariſ. *in gloſ. prag. ſãct.*

H

Fran. *Hotomanus*, Anteceſſor Valent. *in feudis, & illuſtribus quæſtionibus.*
Iac du *Hamel*, Procurator regius, in eccleſiaſtica Nortmanorum curia, *in politia regali perſon. & rer. eccleſ.*

I

Adria. *Iaqueſlotius*, in ſen. Britan. Conſil. *in compend. benefic. expoſit.*
Ioa. *Igneus*, Præſes Rothom. *in comment. ad ſenatuſc. Syllan. & Claudia.*
Ioa. *Imbertus*, Rupella. Fontenag cauſidic. *in inſtitut. forenſ. & enchyrid.*

L

Gabr. *Labbæus*, Patron. fiſci apud Biturig. *ad conſuet. nou. Bituricen.*
Ian. *Langlaus*, in ſen. Britan. Celticæ Conſil. *in ſemeſtrib.*
Guilh. de *Leſtrat*, eiuſd. ſen. Britan. Præſes, *in areſt. ſolemniter pronunciat.*

Petr.

Petr. *Liſetus*, primarius apud Pariſios Præſes, *in praxi iudiciaria.*
Ioa. *Lomede*, in ſupr. Pariſ. curia Aduoc. *in tract. exemp. eccleſ.*
Petr. de *Lomeau*, reg. in Seneſch. Salmurij Conſ. *in ſuis iur. gall. theorem.*
--- *Longolius*, Pariſ. Senat. *in domeſticis areſtorum collectaneis.*
Petr. *Loriotus*, Anteceſſ. Valent. *in tract. de apicib. iur. & de iur. art.*
Georg. *Loüetus*, Senator Pariſien. *in collectione areſtorum.*
Ant. *Loyſel*, *in Aquitanicis actionibus.*
Caro. *Loyſeau*, Pariſien. Aduocatus, *in tra. officior.* [*Pacitor. curiæ Par.*
Ioa. *Lucius*, Catharinæ Auguſtæ à rebus procuran. primarius, *in comm.*

M

Aegid. *Magiſter*, primus in ſen. Pariſ. Præſes, *in tract. Amort. rega. & appel. ex abuſu.*
Fran. *Marcus*, Senator Gratian. *in deciſ.*
Sim. *Marion*, in regio conſiſtorio Aduoc. genera. *in forenſ. action.*
--- *Manſuetus*, *in practica forenſi.*
Ludo. *Maſſæus*, *in conſtitut. Prouinciæ.*
Petr. *Matthæus*, regius hiſtoriographus, *in addit. ad Guid. Pap.*
Gerard. *Maynardus*, Sen. Toloſ. *in notab. & ſingular. quæſtion.*
Guilh. *Maynerius*, Sen. Aquen. *in comment. ad tit. D. de regul. iur.*
Caro. *M.* Pariſien. *in reg. cancell. Rom. & ali. complur. tract.*

P

Guid. *Pape*, Conſ. reg. ſena. Gratian. *in deciſionibus.*
Ioa. *Papon*, Foren. prouin. Iudex, *in rhapſod. areſt. & comm. ad conſue. Borb.*
Steph. *Paſcaſius*, Pariſ. Aduoc. *in rer. Franc. diſquiſition.*
Iulia. *Peleus*, Pariſ. Aduoc. *in forenſ. act. & in illuſtrib. quæſtion.*
Fran. *Piſardus*, Aduoc. Gratian. *in addit. ad Guid. Pap.*
Petr. *Pithœus*, reg. in parlam. Pariſ. Aduoc. *in libert. eccleſ. Gallic. & comm. ad conſuet. Trecen.*
Dionyſ. *Pontanus*, *in conſuet. Bleſen.*
Phil. *Probus*, *in quæſt. regal. & addit. ad Ioann. Monach.*
Aym. *Publicius*, Allobrogum Præſes, *in comment. ad conſuet. Aruern.*
Iac. de *Puymiſſon*, in ſen. Toloſ. cauſſar. patron. *in forenſ. act.*

Q

--- *Quadrigarius*, Pariſ. Sen. *in ſuis areſt. relat.*

R

Laur. *Rabotius*, Sen. Gratian. *in addit. ad Guid. Pap.*
Fran. *Raguellius*, Magduni Vicarius Præſidis Bitur. & Anteceſſ. Bituri. *in indice*

in indice iurium regiorum.
[S]teph. *Ranchinus*, Monſpelien. Anteceſſor, *in addit. ad Guid Pap.*
Petr. *Rat*, Pictauien. Decurio, *in patrias Pictonum leges.*
Petr. *Rebuffus*, Iurium comes, & profeſſor ordinarius, in ſchola decretor. Pariſien. *in praxi gloſſ. Concord. & ordinat. reg.*
Ann. *Robertus*, in parlamento Pariſien. Aduocatus, *in tract. rer. iudic.*
Ioan. *Rocheste*, Aduocatus Trecen. *in deciſ.*
Sebaſt. *Roullardus*, Aduocatus Melodunen. *in act. foren.*
Arnul. *Ruzæus*, in ſupr. Pariſ. curia Conſ. *in tract. regal. mandat. & cōmend.*

S

Goffr. à *Salligniaco*, Baiocen. Epiſc. *in nouem vol. ſuper infortiato.*
Ioa. *Sanſonius*, Baillinus Turonen. & vt fertur Præſes Gratian. *ad conſuet. Turonen.*
Ioa. *Sanaro*, in Montisferranda ſubſidiorum curia Senator, *in tract. de Confratriis, & de Monaſteriis Claromontij.*
Ioa. de *Selua*, in ſenatu Pariſien. Conſil. *in tract. benefic.*
Ludo. *Seruinus*, generalis in eod. ſen. Regis Aduocatus, *in quatuor voluminibus actionum forenſ.*

T

Andr. *Tiraquellus*, Senator Pariſien. *in priuileg. piæ cauſa, & leg. connub.*
Ioa. du *Tillet*, Regis Secret. & actuar. parlamenti Pariſ. *in ſuis circa eccleſiæ Gallican. libertates memoriolis.*
- - *Tillier*, in Aquitanica edicti camera Conſil. *in addit. ad Papon.*
- - *Terrienus*, ad *Nortmaniæ leges, & conſuetudines Aurelianen.*

V

Clem. *Vaillant*, Aduocatus Bellouacen. *in tract. de orig. feudor.*
Guilh. du *Vair*, primus in ſenatu prouinciæ Præſes, *in areſt. & var. tract.*
Nicol. *Valla*, Senator Pariſien. *in tract. de rer. dub. & quæſt. controuerſ.*
Matth. de *Vauzelles*, in ſupr. Dombarum curia Aduocatus, *in tra. vectig.*

INTRO

INTRODVCTIONIS
LIBER PRIMVS,
De Affinibus, beneficio, quæ tamen nuſquam beneficia exiſtunt.

ET PRIMVM,
De Eccleſijs, & ſacroſanctis rebus earum.

1 *Affinitas inter eccleſias, earúmque ſacroſanctas res, & beneficia eccleſiaſtica, quoad ſpiritualitatem annexam.*

2 *Ratione cuius, ab hominum commercio æqualiter eximuntur.*

3 *Idemq́, eſt de cœmiterijs, & alijs rebus religioſis.*

4 *Olim tamen inter res ſacras, & religioſas; aliquid erat differentiæ, & præſertim reſpectu conſecrationis.*

5 *Sed id totum hodie ceſſat, & vtræq́, egent conſecratione.*

6 *Adeo vt, ante conſecrationem, etiam facta deſtinatione, alienari poßint.*

7 *Fallit, ſi deſtinatio in vltima voluntate facta eſſet; vel etiam inter viuos, per modum donationis ex poſt facto acceptatæ.*

8 *Quid ſi acceptatione non ſubſecuta voluntas mutata fuerit?*

9 *Quidve, ſi mutata non fuerit voluntas, & de deſtinatione ſolis appareat, & ſimplicibus coniecturis?*

10 *Qualiter res deſtinata eccleſ. ab hæredib. deſtinãtis præſtari debeat, nu. 11.*

12 *Vtrum præſtanda ſit, quo caſu ex dictamine, ſcriptura, vel perſuaſione Præfecti eccleſiæ fuit relicta, & cuius expenſis ſit amortiſanda, num. 13.*

14 *Euictio rei ſic eccleſiæ relictæ, ipſiúſne eccleſiæ, vel hæredum relinquentis, periculo cedat.*

15 *Differentia eſt, inter eccleſias, ſiue templa, & ſacroſanctas res ipſarum eccleſiarum.*

A 16 *Fieri*

16 *Fieri enim poteſt, vt res etiam ſacroſanctæ alienentur, & oppignorentur.*

17 *Quod de templis, & cæmiteriis nuſquam auditum; etiam ſi, inter ignorantes, factus de his contractus, ſuſtineatur.*

18 *Pœna alienantium ſcienter, eccleſias ſuas, vel beneficia.*

19 *Eccleſia pro beneficio, & beneficium pro eccleſia, ſæpiſſimè accipitur.*

20 *Idq́; etiam latè ſumpto eccleſiæ nomine, & num. 22.*

21 *Variæ ſacrarum ædium ſpecies, & appellationes.*

23 *Verum propriè loquendo, aliud eſt eccleſia, & aliud beneficium; diſtinguntur q́; vt in num. 24. 25. & 26.*

27 *Immunitatem, quinam in eccleſia habeant, vel non habeant num. 28.*

29 *Et quod in Gallia, penitus ceſſent, eccleſiaſticæ immunitates.*

30 *Quiſnam ſit prætextus, & fundamentum, immunitatis eccleſiarum.*

31 *Eccleſiæ fidelibus, debent eſſe venerationi.*

32 *Ideoq́; tumultus, deambulationes, & alij indecentes actus, in ijs prohibentur, ſub pœna, de qua num. 33.*

34 *De reparationibus eccleſiarum, & quis Iudex de iis cognoſcat, vel de tumultibus in eccleſia factis, num. 35.*

36 *Ad has reparationes, quiſq́; tenetur, prout ipſi eccleſiæ ſunt vſui; & ſic Clerici chorum, & laici nauim, reparare debent, præterquam in caſu num. 37.*

38 *Inter plures clericos, qualiter, quove ordine, quiſque obligetur, ad reparandum, & pro qua parte, num. 39.*

40 *Caſus in quo, ſolis Parochianis, reparatio eccleſiarum incumbit.*

41 *Alia onera, ipſis Parochianis incumbentia, reparatione ad Clericos pertinente.*

42 *Prædicta de reparatione eccleſiarum ad earundem collapſarum refectionem, & reſtitutionem: reiecta quorundam opinione, trahuntur.*

43 *Edictum regium, Beneficiatis remittens, neceſſitatem readificandi templa, bellorum ſæuitie diruta; verúſque eius intellectus.*

44 *De primaua ædificatione eccleſiarum, & quare Parochianorum duntaxat, ſumptibus fieri debeat.*

45 *Parochiani, ſuis quoque ſumptibus, presbiteralem domum ædificare, vel aliam ſuo præbere Curioni, vt decet inſtructam, tenentur.*

46 *Quemadmodum, & reædificare, atque reparare, eandem domum; exceptis modicis impendijs, reprobata contraria opinione, num. 47.*

EX

1 EX affinibus beneficio, quæ nihilominus nuſquam beneficia ſunt; ſeſe offerunt imprimis Eccleſiæ, ſiue templa, & ſacroſanctæ res ipſarum eccleſiarum: quippe quæ, ſpiritualitatem adeo annexam habeant, vt non minus, quam beneficia, à commercio hominum penitus eximantur, in l. non tan-
2 tum §. ſacræ D. de rer. diuiſ. & proinde † ad inſtar beneficiorum, neque alienari, neque infeudari, neque alio quocunque titulo transferri poſſint, l. Nemo Martyres, cum Auth. multo magis C. de ſacroſ. eccleſ. & vtrobique DD. ac demùm poſt eos latiſſimè Curt. in trac.
3 feudor. part. 2. q. 24. Idemque † de cœmiteriis, & aliis rebus religioſis, tradi ſolet in §. 1. de inutil. ſtipulat. apud Iuſtin. & in c. abolendæ extr. de ſepultur. licet hac in parte, aliquid olim differentiæ eſſet,
4 inter res ſacras, & res religioſas. Nanque † vt ait Martian. in d. l. non tantum §. fin. vnuſquiſque religioſum locum, ſua voluntate faciebat, per mortui illationem; & è contra, ſi quis authoritate ſua, quaſi ſacrum ſibi conſtituiſſet, ſacrum non erat, ſed profanum, referente eodem Imperatore Iuſtiniano in §. ſacræ res verſ. ſi quis autem d. tit. de rer. diuiſ. in Inſtitution. Quapropter tunc opus erat, Principis dedicatione, aut ſaltem, vt eius permiſſu, res conſecraretur, ex l. 1. §. 1. D. eod. tit. & l. fin. D. vt in poſſeſſion. legator. vel fideicommiſ.
5 Sed hodie † poſtquam id, exigente chriſtiana religione, receptum eſt, vt per Epiſcopi quoque conſecrationem duntaxat, loca religioſa efficiantur; prout not. in c. ad hæc extr. de religioſ. domib. rebus ſacris, res religioſæ, fuerunt æquiparatæ, tandémque obtinuit, vt an-
6 tequam † conſecratio acceſſerit, vtræque iuris priuati, & in commercio remaneant, ac proinde poſſint alienari quantumcumque à dominis deſtinatæ, arg. l. 3. Si nondum C. de furt. & ſeru. corrupt.
7 Fallit † tamen, ſi deſtinatio, in vltima voluntate facta eſſet; vel etiam inter viuos, per modum donationis, ex poſt facto acceptatæ: quamuis enim, ex eo donata res, ſiue aliter relicta, ſacra, vel religioſa non reddatur l. 2. D. de Pollicitation. nihilominùs, naſcitur inde obligatio, aduerſus deſtinantem, vel eius hæredem, vt eis alienatio penitus
8 denegetur, ex l. fin. C. de ſacroſ. Eccleſ. Secus † acceptatione non ſubſecuta, vtpote cum, quod in l. 3. & paſſim, tit. cit. de pollicitat. dicitur, pollicitationem fieri ſimplici promiſſione, intelligendum ſit, vt perſona quidem obligetur, ad promiſſorum obſeruationem, ſed non, vt afficiatur res promiſſa, reuocarique ideo poſſit alienata, & à tertio

poſſeſſore vindicari [a] ob ea, quæ traduntur in l. Ambigi, & in l. ſi aliquid. C. de donationib. quæque not. per gloſſ. in l. Illud in verb. valeat, tit. cit. de ſacroſanct. eccleſ. Veruntamen † ſi ille, qui deſtinauit pendente vita ſua, nec alienaret, nec aliter mutaret voluntatem; etiam nemine acceptante, res affecta videretur, [b] in ſimili enim caſu, iniquum eſſe, quantitatem, quam in ſpectaculum defunctus deſtinauerat, lucro hæredum cedere, reſpondit Modeſt. in l. legatum D. de vſ. & vſufr. leg. Quinimò † in his, non mutatæ voluntatis, circa deſtinationem, vel etiã relictorum in vltima voluntate, terminis, ſimpliciter rem præſtare [c] non ſufficeret: eam enim ab omni onere liberam, ante omnia hæres reddere teneretur. Nam & ita, † nõ ſolùm ad luitionem, ſi ſciens alienam legauit, obligatur ex l. cũ alienam. C. de legat. ſed & ad ſolidam præſtationem, nec falcidiæ quidem prætextu minuendam, ſicuti vulgò traditur poſt text. in Auth. ſimiliter C. ad

Margin: a, 9, b, 10, c, 11

hinc cum Ioannes Fouqueronus, pro fundanda Capella diuæ Catharinæ, in Eccleſia de Logné, certa prædia deſtinaſſet, & antequã donatio acceptaretur, decretumq; homologationis interueniret, partem rerum donatarum, in quendam Gallichonem contuliſſet: lite inter hunc Gallichonem, & Locherellum, de eadem Capella diuæ Catharinæ prouiſum mota, Senatus Pariſienſ. pro Gallichone, ſolemniter, ſeu in purpura pronunciauit, 23. Decemb. 1598. Loüet. in Collect. areſtor. ſub lit. D, art. 3. & Pele. in Forenſib. lib. 2. act. 5.

[b] *Idque, non ſolùm, ſi de deſtinatione inſtrumẽtis vel aliis legitimis probationibus cõſtaret, verumetiam ſi præſumptionibus duntaxat, & coniecturis: vt in ſpecie, quam refert Brode. in addition. ad eundem Loüet. ſub lit. E, art. 4. Iacobus enim Amyotus, Epiſcopus Altiſſiodorenſ. quandam domũ, pro ſe, & ſucceſſoribus ſuis emptam, reduxerat in formam Collegij, & tamen, de fundando collegio, nihil expreſſè cauerat; verũ quia, ex diſtinctione Claſſium, & Cathedrarum in eis inſtitutione, mens eius colligebatur, ac prætereà, reperta fuerat, inſcriptio propria ipſius exarata manu, in hunc modum [Iacobus Amyotus, Epiſcopus Altiſiodorenſ. hoc collegium, fundari curauit] in fauorem, Scabinorum Altiſiodorenſium, aduerſus hæredes defuncti Epiſcopi, iudicandum id. Senatus Pariſienſ. cenſuit, 10. April. 1607.*

[c] *Præſtanda autem eſt, etiamſi ex dictamine, ſcriptura, vel ſuaſione, Præfecti. Eccleſiæ, relicta eſſet, ex Bleſen. ordinatione in art. 63. Ordinatio enim Aurelianenſ. qua contrarium ſtatui videtur, in art. 27. intelligenda eſt, quo caſu ipſi Præfecto*

12 leg. falcid. Cúmque † eccleſiæ, ad inſtar aliorum corporum, citra amortiſationem, acquiſitionis feudorum ſint incapaces, vt ſecundo ab hinc titulo pleniùs oſtendetur; expenſis hæredum, relictas eccleſiis res, eſſe amorti-
13 ſandas, quæ alioqui † ex cauſſa emptionis, vel alia ſimili acquiſitæ, ipſarum eccleſiarum expen-
d ſis, amortiſarentur, [d] docent in tract. amortiſ. Magiſt. c. 7. & Bacquet. in tract. de Doman. part. 4. c. 63. idque arg. l. his verbis, in §. idē teſtator, D. de legat. 3. & l. Iulianus, in §. hæres, D. de legat. 2. At
14 quod attinet † ad onus euictionis, ſi inter viuos, donatæ fuiſſent, & traditæ, poſteaque alienæ depræhenderentur, vel etiam ab exiſtimante ſuas eſſe, dicerentur legatæ; multùm referret, certæne eſſent, ac peculiares, vel generaliter concepto legato tranſcriptæ, priori enim caſu, extra aleam poneretur, tam hæres quā

Præfecto, & non eccleſiæ relinqueretur; atque ita, bis iudicatum eſt, ab eod. Pariſ. Senatu, videlicet, pro ſacro Aluerniæ ſodalitio, 1. Aug. 1569. & in fauorem Ieſuitarum Pariſienſiū, aduersùs hæredes, Præſidis à S. Andreæ. 8. Maij. 1573. Chopin. in lib 3. de ſacr. polit. tit. 1. num. 13. circ. fin.

[d] *Olim tamen, ſemper, & indiſtinctè, expenſis eccleſiarum, amortiſationes faciendas, iudicauerant rationales, ſiue Magiſtri computorum, apud Lutetiam, licèt, circa annum 1384. Iuridici Tricaſſium conuentus, ſiue dies magni Trecen. diſtinctionem prædictam ſecuti eſſent, in iudicando ſecundùm Clareuallenſes Cœnobitas, aduersùs quendam Robillæum, vt ex Gallo in q. 91. ſcribit Chopin. in d. lib. 3. de ſac. polit. tit. 1. num. 3. Sed nec diſſimilem quæſtionem, in Senatu Pariſien. paulò poſt, videlicet 18. Feb 1386. diſputatā, à Capitulo Cathedralis eccleſiæ Pariſien. in hæredes Almerici Mignaci Cardinalis, & Epiſcopi Pariſien. id. Chopin. ibid. ex eod. Gallo ait, ac ſubinde, aliud areſtum Pariſien. eidem conforme diſtinctioni, recitat aduersùs hæredem Dominæ Briſſonetæ, pro Xenodochio Trinitatis Pariſienſ. 22. Mart. 1558. Meminit & eiuſdem areſti, Loüet. in lit. A, art. 12. ſimúlque alterum inſuper addit in cauſſa alterius Xenodochij, exiſtentis in loco de Montreul, 2. Iul. 1579. ibique etiam Brod. aliud adhuc profert, in fauorem Minimorum Turonenſ. 20. Iulij 1592. Denique areſtum hoc in fauorem Minimorum Turonenſ. extat quoque apud Ioannem Robert. in lib. 3. rer. iudica. c. 10. vt & illud, pro Xenodochio Trinitatis, apud Papon. in lib. 1. titulo 14. areſt. 5. Itémque prolatum, in cauſſa Xenodochij Monſtrolienſ. apud Berger. in addition. ad eundem Papon. ibidem areſto 7. ac tandem, & hac tria areſta, & omnia alia præallegata hac in parte refe-*

Digitized by Google

runtur quoque à Bacquet. in dict. capit.63.

[e] *Hæc diſtinctio obſeruata eſt, in hac facti ſpecie, quam enarrat Chopin. in lib.2.Monaſtic.tit.1.num 28.Ioan.Reginus teſtator Xenodochio Riomen.apud Aruernos, legauerat annuum vectigal, quod ſibi nummis conſtituerat Manius; qui cùm paucorum annorum penſione ſoluta, facultatibus lapſus eſſet, & curator Xenodochij, ad teſtatoris hæredem, vti reum locupletem, aſſiduúmque præſtaret, aut penſitaret, ipſe æris reditum ſingulis annis, regrederetur; quoniam certum, & peculiare debitum demonſtratum erat, nec generaliter concepto legato, relictum quid quotannis præſtandum, pro hærede, aduersùs curatorem, Pariſien.ſenatus ius dixit, ex temporanea pronunciatione 16. April.1598. eandémque diſtinctionem amplexus erat antea, eod.Chopin.ibid.referente, in profana illa cauſſa Hunaldi hæredis, aduersùs Gabrielem Perrinum tutorem filiorum Franciſci fratris legatarij, areſt.ſuo 9.Mart. 1591.*

[f] *Sic cùm quidam religioſus correptus peſte, & de pecuniis à ſorore mutuò datis interpellatus; ipſi calicem aureum, & argenteum, in cauſam pignoris dediſſet, & Abbas peculij ſucceſſor, coram Pariſien.ſenatu, de re ſacra, pignori data conquereretur, & opponeret: poſtquam demùm, ſua ſorori pecunia eſſet ſoluta, calicem reſtituẽdum curia in ſolenni omniũ claſſiũ conuentu iudicauit 7. Sept.1548. Papon. in d. l.1. tit.1.areſt.8.* [g] *Vnde in ſimili cùm prior clauſtralis, & Sacriſta eccleſiæ Tutellen.*

donator, poſteriori verò, euictioni ſubiiceretur, iuxta diſtinctionem,[e] Pompo. in l. ſi à ſubſtituto D. de lega.1. Eſt † & rebus hiſce præſtitis, ac conſecratis (quod ritè per pontifices fieri debet, vt inquit id.Imp.Iuſtinian. in princ. eiuſd. §. ſacræ) plurimum quoque differentiæ, circa alienationem; nunquid videlicet, in ipſas eccleſias, ſiue templa conuertantur, an potiùs in alias res, etiam ſacroſanctas; nam † etiam vaſa, veſtes, & donaria, rectè alienãtur, in caſu l. ſancimus nenini, & Auth. ſeq. C. de ſacroſan. eccle. imò, & ipſimet calices, aliáue ſacrari aliquando oppignorari [f] poſſunt, in caſibus nempe notat. poſt gloſ. in c. vlt. in verb. deputata de decim. in Clem. quod † de templis, ſimilitérque de cœmiteriis, nuſquam auditum, niſi fortè, vt in fauorem ignorantis, pro intereſſe conſequendo, contractus ſuſtineatur, ex diſpoſitione l.4. D. de contrah. empt. & §. fin. eod. tit. apud Iuſtin. Quoad † ſcientem enim, & decipientem, præter quàm quod amittit, ea omnia, quæ occaſione talis contractus erogauerat,[g] per doctr. gloſ. in l. quoniam in verb. ſup-

Margin: e 15 16 f 17 18 g

plicium

plicium, C.ad l.Iul.de vi public. extra ordinem adhuc venit puniendus; non ſecùs ac contrahẽs, circa beneficij ſui tranſlationẽ, ex alterius gloſ. doctr.in d.l. nemo martyres, in verb. diſtrahat,
19 Vnde † templa hæc, & cœmiteria, propiùs ad beneficia eccle-

pro indemnitate ſua vocaſſet in ius, eiuſdem eccleſiæ religioſos, ad quorum inſtantiam, & ſub promiſſione expreſſa indemnitatis, pro pecunia ipſis religioſis mutuò data, pro ſeculariſatione, ſacraria quædam obligauerat, à ſua petitione ſubmotus fuit, Burdigalen.

ſiaſtica accedunt; eáque fortaſſis de cauſa, ſæpiùs eccleſia pro beneficio, & beneficium pro eccleſia, promiſcuè vſurpatur; vt præter Rebuff. in loc. circa fin. præludiorum noſtrorum allegato, aduerterunt quoque, Cardi. in c. 1. q. 4. de ſupplen. neglig. Prælat. in Clement. & in c. auditor. qu. 9. de reſcrip. ibid. Caſ. de Graſſ. in deciſ. 13. num. 11. de præbend. & Rot. in deciſ. 508. num. 9.
20 part.1.nouiſſimar. Nomen † autem eccleſiæ, generaliter hîc accipimus, vt in tit.illo Cod.de ſacroſ. eccleſ. & in tit. decretal. de rebus eccleſ. non alienand. pro quacunque æde ſacra, quæ aliter appellatur templum, vel baſilica, aliíſque nominibus, de quorum origine, & ſignificatione, ſatis abundè Greg. Toloſ.in lib.2. Syntag. iur. vniuerſ.
21 c.1. plures † enim ſunt harum ſacrarum ædium ſpecies, propriáque extant pro his deſignandis nomina, eccleſiæ nempe, capellæ, capellaniæ, altaris, & oratorij, de quibus pleniùs nos infrà ſuo loco in lib.
22 2.tit.10 Neçdum † ſtrictè ſumptum eccleſiæ nomen, ſed & latè etiã pro capella, capellania, altari; vel oratorio, cum beneficij nomine ſæpenumerò confunditur; éſtque ad id ordinaria gloſ. doct. in c. que-
23 relam in verb. eccleſiam extr. ne Præl.vic.ſua. Quod † tamen κατα-χρηστικῶς, & impropriè eſt intelligendum; cùm in rei veritate, aliud ſit eccleſia, & aliud beneficium; ideóque tanquam diuerſa per parti-
24 culam (vel) exprimantur in can.audiuimus, & can.ſeq.1.q.3. Sed † & diuerſitas, ac diſcrimen implicatur ſatis, in noſtra eccleſiaſtici beneficij definitione: neque enim eccleſia, ſiue templum, aut capella, eſt ius ſpirituale, ſed corpus concurrens cum cæteris rebus ad beneficiũ pertinentibus, ad ipſius beneficij conſtitutionem, cóque diſtant ea omnia à beneficio, quo res hæreditariæ ab ipſa hæreditate, vel etiam
25 corpus ab anima, vt volunt noſtri in can.ſi quis obiecerit d.1.q.3. † hinc & conſecrantur eccleſiæ, & capellæ ſpiritualiſantur, & vtræque alia corporum magis propria admittunt; nihilq; tale cauetur de benefi-

ſenatus

ſenatus areſto, de quo Papon. referens Boërium in d. tit. 1. areſt. 10.

[h] *De Bannitis in eccleſia non recipiendis indemnitatis ergò, contra Canonicos, & Capitulum ſancti Martini Turonen. à Pariſien. ſenatu pronunciatũ fuit 25. Feb. 1479. Papon. in d. lib. 1. tit. 1. areſt. 16. cui adde Luc. in lib. 1. tit. 2. placit. 1.*

[i] *Tales ſunt falſificatores litterarum PP, hæretici, blaſphematores, homicidæ ex propoſito, aut aliter qualificati, & ſimiles, aduersùs quos pronunciata à ſenatu, tam Burdigalenſ. & Gratianopolitano, quam Pariſienſ. recitant Luc. in d. lib. 1. tit. 2. plac. 2. Papon. vbi ſupra areſt. 17. cum ſeq. & Boër. in 1. part. deciſion. q. 10.*

[k] *Inter hos debitores ciuiles, qui nominatim cum bonis propriam perſonam obligarunt, expoſuit ſenatus Pariſienſ. die vlt. Iun. ann. 1475. referentibus iiſdem in locis, Luc. placit. 3. & Papon. areſt. 23.*

[l] *In Gallia deambulantibus, negotiantibus, aut quid aliud indecenter agentibus in eccleſia; impoſita eſt, à ſenatu Pariſ. 21. Ian. 1550 pœna decem librarum pro primo delicto carceris pro ſecundo, & corporalis pro tertio: Pœna verò centum librarum à ſe-*

ciis quæ † quidem adhuc, per no- 26
ſtram definitionem, ita diſtinguũ-
tur ab eccleſiis, vt ſolis compe-
tant clericis; cum vniuerſæ fide-
lium congregationi, & ſic etiam
laicis, eccleſiæ pateant. Nemo
† enim ab ingreſſu eccleſiæ eſt 27
arcendus, vt nec ab eccleſia, tan-
quam communi domo abſtrahi
debet, l. fin. C. de his qui ad Ec-
cleſ. confug. Adeo, vt etiam faci-
noroſi, & ſibi timentes, in eccleſ.
habere ſoleant immunitatem: li-
cet † non omnes; cum, & banniti, 28
[h] & in atrociori reatu [i] exiſten- h
tes, & complures alij, [k] de quibus i
vulgo DD. in l. 1. & 2. eiuſd. tit. de k
his qui ad eccleſ. confug. non
gaudeant hoc iure immunitatis:
quod † etiam in Gallia, penitus 29
ſublatum tandem fuit, ordinatio-
ne Franciſci primi, ex promulga-
tis anno 1539. art. 166. Aliud † ta- 30
men eiuſcemodi indemnitatis
ius, habebat fundamentum, quã
illius admiſſionis omnium ad ec-
cleſiam prætextus; nam etiam, ex
domo propria extrahere poſſu-
mus delinquentes, iuxta doctr.
gloſſ. in l. ſed etſi in verb. ex-
trahi D. de in ius vocand. & in l.
nemo de domo D. de reg. Iur.

Ideoque † id potius tribuendum videtur venerationi, quæ tanta fi- 31
delibus erga eccleſiam incumbit, vt † in iis non dicam tumultus fa- 32
cere, celebrare conuiuia, vel negotiari, [l] ſed ne deambulare quidem, l
aut tractare de profanis, liceat obſtante prohibitione iuris † commu- 33
nis in c. decet de immun. eccleſ. in 6. & can. non oportet cum ſeq. 42.
diſtin.

diſtin. quæ ordinatione quoque
regia Henrici II. confirmata eſt
anno Domini 1552. ac demùm in
Bleſenſibus comitiis veluti re-
nouata anno 1579. art. 37. Secus
34 † de reparationibus eccleſiarũ,
quamuis æquè de iis ſeculares
m iudices [m] cognoſcere ſoleant,
35 † atque de tumultibus illis, & in-
n decenter in eccleſia factis; [n] Ad
36 eas enim † hoc reſpectu quiſque
tenetur, quo ipſi eccleſia vſui vi-
detur: Nam & ita chorum, in
quo ſunt clericorum ſedes, à cle-
ricis, & è contrà, nauim in qua
laici ſtare debent, à laicis inſtau-
o rari debere, tritum eſt, [o] & ha-
37 ctenus obſeruatum. Quod † ta-
men intellige, niſi vel in con-
trarium conſuetudo eſſet, vel ſa-
cræ fabricæ prouentus abunda-
rent ad inſtaurationem: addé-
38 que † etiam quia plures eſſe poſ-
ſunt, quorum intereſt eccleſiam,
ſeu ſuperiorem eius partem, ſar-
tam tectam fieri, incipiendum eſ-
ſe à Curatis, & percipientibus

natu Camberienſi 25, Febr. 1561. & 14. Iul. 1562. vt teſtes ſunt, iÿd. Papon. in d. tit. 1. areſt. 11. Luc. in d. tit. 1. placit. 2. & 3. & in lib. 6. tit. 16. placit. 61. Chopin. in lib. 3. de ſacr. polit. tit. 4. n. 24. & Breſſ. in Cod. Forenſ. li. 1. ti. 3. dec. 2.

[m] *Quod iudices ſeculares, potius quã eccleſiaſtici, de reparationibus eccleſiarum cognoſcere debeant; definitum eſt, in cauſſa magiſtri Petri de Launay Aurelianenſ. Decani, & magiſtri Stephani de Noyon Theſaurariÿ Laudunen. veteri areſto ſenatus Pariſienſ. anni nempe 1389. de quo Papon. in d. lib. 1. tit. 5. areſt. 21.*

[n] *Exemplum hac de re pulcherrimum extat, apud Chopin. in lib. 3. de ſacr. polit. tit. 4. num. 24. offerente (inquit) ſacras libationes plebecula, emerſit diſſidium in templo, inter curionem ſacelli cuiuſdam ſacrificulum, & profanos aliquot paræcos, qui ab huius ſacellani partibus ſtãtes, cũ tumultuarentur, eccleſiaſt. diuini numinis cultum interturbarunt, ſi propterea cum ſacellano promiſcuè rei citantur põtificio iuſſu, regiÿ, deinde fori præſcriptione ſubmoti, prouocant abuſus titulo ad ſenatum Pariſien. & quamuis iudicem eccleſiaſticum, violati ita ſacri miniſteriÿ vindicem eſſe, indiſcriminatim prætenderetur, ex Baſilien. Concilio, tit. de his qui temp. diuin. offic. vagant. §. prohibeatur; nihilominus Curia hoc genus delicti, mixtum eſſe, ſeu mixti fori, & conſequenter ad ſecularis iudicis cognitionẽ pertinere, declarauit, die vltima Decembr. 1549. licèt biennio poſt ſimilem penè quæſtionem, pleniori commiſerit deliberationi, areſto 19. Nouemb 1551.*

[o] *Duo ad id ſunt areſta Curiæ Pariſien. vnum in fauorem incolarum Paræciæ de Blandy, in Baillinatu Melodunen. 12. Febr. 1575. & alterum inter Parochum, & paræcianos eccleſiæ de Fontaine, in præpoſitura Peronenſ. 9. Iul. 1577.*

1572. reædificandi neceſſitas re-
miſſa fuit, in caſu, quo non tam
culpa ſua, quàm ingruentium
bellorum ſæuitie, ædificia diruta
eſſent, intelligendum eſt de pro-
t fanis [t] eccleſiarum ædificiis, non
etiam de templis, ſiue eccleſiis
ipſis, ad quarum ita reædificatio-
nem, tam Parochi, & eorum ſu-
periores, quàm Parœciani, eo
modo quo ſuprà, ad reparatiō-
u nē obligati [u] remanebunt, prout
latiùs deducit Chenut in tit. 1.
44 Decret. c. 14. Quod † verò atti-
net ad primæuam ædificationem
eccleſiæ, ſiue templi, cùm ea,
non niſi Parœcianorum intuitu
fieri videatur: abſurdum eſſet
eius reſpectu, aliquid oneris im-
ponere Parocho: nā nec adhuc
antequam ædificata ſit eccleſia,
eius moderator aſſumitur; ex
quo non perſonæ de beneficio,
ſed beneficio de perſona. eſt pro-
uidendum, vt non inſcitè docuit
gloſ. Concordat. in fin. § 1. in ver.
dictis eccleſiis, de regul. ad Præ-
45 lat. nominat. Similíque † de cau-
ſa, Parœciani ſuis ſumptib. præ-
ſbyterium ædificare, vel aliam
domum, familiari vtenſilium in-
ſtrumento munitam, Parocho
x ſuppeditare tenentur. [x] Imò †
46 quidquid ſit de reædificatione,
vel reparatione eccleſiarum, ſo-
los parœcianos, ad reædificatio-
nem, vel reparationem, præſbi-

Octobr. 1582. aduerſus Parœchianos loci de Brene, adnotauit Chenut. in d. tit. 1. decretor. c. 14.

t *Areſta enim, in fauorem, executorum teſtamentariorum, Archiepiſcopi Senonen. & Epiſcopi Aurelianen. recitata à Gall. in q. 69. loquuntur duntaxat, de reparatione domorum præſbiteralium, & caſtrorum, non etiam eccleſiarum, vt agnouit Chenut. in d. tit. 1. decret c. 14. circ. fin.*

u *Atque ideo, in iuridicis Pictonum diebus, Epiſcopi Lucionenſ. Lemonic. & Xātonenſ. cōpulſi ſunt, ad refectionem eccleſiarum, à diœceſ. ſua dependentium, 17. Nouemb. 1579. ac nouiſſimè, curia edicti de Caſtres, areſto ſuo, 27. Auguſt. 1599. condemnauit D. Ioānem de Foſsè, Epiſcopum Caſtranſ. ad impendendos ducentos, & mille aureos, pro reſtituēda eccleſia eius loci, etiam ſi abſque vlla culpa ſua, vel prædeceſſorum ſuorum, vtpote ab hæreticis, ante 30. annis diruta eſſet Chenut. d. tit. 1. c. 14. & Maynard. in d. l. 1. c. 6.*

x *Idque iuxta areſta duo Pariſienſ. ſenatus, vnum in fauore Claudij Verſoris, aduerſus Vicanos Longiumelli, 30. Iun. 1567. & alterum in cauſa, incolarum ſuburbiorum Pariſienſium ſancti Iacobi, 17. Octob. 1586 quorum vtrumque refertur, à Chopin. in lib. 1. Monaſtic. tit. 3. num. 24. poſtremique tenor recitatur, à Chenut. in d. tit. 1. decretor. c. 12. Adde, & tertium, pro Ludouico Garrot, Curione Longipontis, ex iiſdem, Chopin. in lib. 3. de ſacr. polit.*

Digitized by Google

tit. 3. num. 15. & Chenut. in d.tit.1.c. 14. qui etiam illud repetit. in addition.ad Papon.in d.l.1.tit.1.areſt.12. y Ibique etiam, ad id duo areſta affert, vnum magnorum dierum Trecenſ. in fauorē fratris Iacobi Dranci, Curionis Magdalenſ.21.Nouemb.1583.& alterum ſenatus Pariſienſ. pro magiſtro Zacharia Perier, curione Deſtony, ſub anno 1579. eorumque prius, repetit quoque,in d.addition.ad Papon.lib.1. tit.1.areſt.12. & poſterius recitat etiā, Chopin.in lib.1.monaſtic. tit. 3.n. 24. Ac etiam iis tertium ſubiicit Broſſ.in d.lib.1.tit.9.deciſ.22.illudque ex Berger.deducit,& ſenatui Pariſienſ. ſimiliter adſcribit,ſub 20. Maij 1585.

teralis domus, exceptis modicis impendiis,quæ etiam ad colonos ſimplices, vel inquilinos, nedum fructuarios, pertinent, obligari docuit idem Chenut.ibid. y licèt y
† Chopin. in lib. 3. de ſacr. polit. 47
tit. 3. num. 15. eadem penitus in domo pręſbiterali obſeruari, hac in parte, quæ mox mox in eccleſiis obſeruanda diximus,arbitretur; qui tamē poſtea palinodiam canere videtur, & non aliter quàm Chenut.concludit, in lib. 1.Monaſtic.tit.3.num. 24.

DE PATRIMONIO
ECCLESIARVM, ET
ECCLESIASTICORVM.

1 *Patrimonium eccleſiæ,& eccleſiaſticorum,diſtat à beneficio.*

2 *Quia nihil ſpiritualitatis annexum habet, ſed penitus in temporalitate conſiſtit.*

3 *Et ideo,poteſtatibus ſecularibus, à quibus exempta ſunt beneficia, ſubiicitur;cum declaratione tamen,num.4.*

5 *Qualiter oneribus publicis obligentur clerici; & ad eorum onerum præſtationem compellantur,num 6.*

7 *Quod pro hac obligatione, & compulſione, diſtinguendum non ſit, inter onera patrimonialia, & perſonalia, exemplis præbitionis Angariarum, & ſuſceptionis hoſpitum declaratur, num.8.*

9 *Sed primùm inter ſordida; & non ſordida; qualia inſtructiones pontium, & itinerum,refectioneſque portuum, & maniorum,cum aliquot aliis oſtenduntur, num.10.*

11 *Dein*

11 *Deinde inter ea,quæ ea,quæ res ipſas afficiunt, & ea,quæ occaſione perſonarum imponuntur;vt ſunt Talliæ,ſiue tributa,quæ,& quando clericos vrgeant, ſubiicitur, num.* 12.

13 *Ac demùm inter ordinaria,& extraordinaria; ex quorum numero Angariæ,& Parangariæ præſtationes,nonnunquam eſſe dicuntur in nu.*14.

15 *Ciuitate obſeſſa ab hoſtibus, vel aliter publica neceſſitate vrgente, clerici etiam ſordidis,& extraordinariis oneribus ſubiiciuntur; & conſequenter excubiis,ac collectis,de quibus num.*16.

17 *Eccleſiæ ipſæ,& earum dotes,quæcunque,onera reſpuunt ex quo ad mendicantes infertur,num.*18.

19 *Idemque de Presbiteriis,domibus Canonicorum, & eorum hortis,virgultis,& ſimilibus prædiis,concluditur.*

20 *Aliud diſcrimen inter beneficium,& patrimonium eccleſiaſticum, quoad alienationem.*

21 *Clerici pro libito diſponere poſſunt,non ſolum de patrimonialibus,verumetiam de acquiſitis,ſed ſub diſtinctionibus,& temperamentis,num.* 22.

23 *An, & quales ſucceſſores habeant clerici; quibusve caſibus, ipſis eccleſia ſuccedat.*

24 *De ſucceſſoribus regularium,deque abrogata in iis diſpoſitione, Auth.Ingreſſi C.de ſacroſ.Eccleſ.*

25 *Regularibus ad ſeculares dignitates euectis, qualiter ſuccedatur C. cum num* 26.& 27.

28 *Res eccleſiaſticæ,ad inſtar dotalium,vel pupillarium,alienari prohibentur.*

29 *Præterquam in caſu pietatis,neceſſitatis,vel vtilitatis,& adhuc adhibitis ſolemnitatibus,num* 30.

31 *Adeo vt,ſi vel minima earum ſolemnitatum omiſſa ſit;corruat actus.*

32 *Nec vllo temporis ſpacio reconualeſcat;cum etiam poſt centum annos, conuinci poſſit de nullitate.*

33 *Etiam ſi, diuerſa ſit Capituli, & Prælati menſa; vni tamen, altero inconſulto,alienare non licet.*

34 *Alii præter venditionem actus,in quibus eædem ſolemnitates deſiderantur;vel non,num.*35.

36 *Locatio ſimplex,pro eiuſcemodi ſolemnitatibus,alia ſpecialia recipit.*

37 *Nam,& intra metas nouennij coërcetur.*

38 *Et ſex duntaxat menſium anticipationem recipit.*

39 *Item, & Parochos,ſiue Vicarios,præ cæteris,admittit in conductores.*

40 *Quemadmodum,& laicis præfert clericos; & ex clericis receptos in eccle-*

Digitized by Google

ſia, cuius eſt id, quod locatur.

41 *Quibus caſibus, ſucceſſor in beneficio, Prædeceſſoris locationi, ſtare teneatur; vel non, num. 42.*

43 *Quando prædictis ſolemnitatibus opus ſit, in alienatione rerum ad mendicantes, vel alios Monachos, vel moniales pertinentium.*

44 *Quid de rebus mobilibus, vilioribus, vel oneroſis; quidve iuris, ſi ex aliar. rerum alienatione, eccleſia nullo modo lædatur, num. 45.*

46 *Si res eccleſiaſtica ſemel alienata ſolemniter fuerit, & ad eccleſiam reuertatur, nunquid citra ſolemnitatum illarum interuentum, alienari iterum poſſit.*

47 *Beneficiati fructuarijs, vel ſimplicibus vſuariis, quoad fructus ſuorum beneficor. & eorum lucrum, non rectè æquiparantur; vt nec fideicommiſſariis, & alijs de quibus in num. 48.*

49 *Similes enim potius ſunt maritis, ac proinde, ad inſtar maritorum, ad fructuum petitionem admittuntur, & num. 51.*

50 *Eodemque modo, diuiduntur fructus inter beneficiati hæredem, & ſucceſſorem in beneficio; quo inter maritum, & vxorem, eorumque hæredes.*

51 *Inter hos, nedum perceptorum, ſed & pendentium adhuc fructuum, diuiſio fit; & in duplicibus, & in ſimplicibus beneficijs, num. 52.*

53 *Verum, ab hac diuiſione, præteritorum annor. fructus, quos vulgò arreragia dicimus, excipiuntur.*

54 *Temporis, vertentis anni habenda eſt ratio, ad hanc diuiſionem faciendam; & non collectionis fructuum, aut poſſeſſionis captæ: præterquam in caſibus, num. 55.*

56 *Annus olim apud nos, pro hac fructuum diuiſione, incipiebat à die Paſchatis; ſubindeque à feſtiuitate Ioannis Baptiſtæ, vt in num. 57.*

58 *Sed tandem placuit, & conſuetudine iudiciali receptum eſt, vt à Kalendis Ianuarijs incipiat.*

SEcundò patrimonium, tam eccleſiæ, quàm eccleſiaſticor. 1
multo magis, erit quid diſtinctum, & ſeparatum, à beneficio eccleſiaſtico: neque enim ius ſpirituale (quod definitio noſtra, ad conſtitutionem beneficij exigebat) imò † nec 2
quicquam ſpiritualitatis annexum habet (vt ſaltem habebant eccleſiæ, & earum res, de quibus in tit. præcedenti) ſed totum, in temporalitate conſiſtere dicitur, in can. ſed adhuc §. temporalia 1. q. 3. & in c. ſolitæ iuncta gloſſ. & DD. in verb. ſuſcipiunt extr. de maior. & obedient.

3 dient. Vnde † cum beneficia, & beneficiorum iura, extr. quorumcunque ſecularium poteſtatem exiſtant, can. laicis, & paſſim 16. q 7. & idẽ de eccleſiis, & ſacroſanctis rebus earum notetur, in c. 2. & 3. extr. de Iudic. temporalia hæc eccleſiæ æquè ac patrimonialia clericorum, etiam ſecularibus poteſtatibus obnoxia exhibentur, in d. c. ſolitæ, & in
4 can. ſi quæ §. his ita 11 q. 1. Quod † tamen intelligendum eſt, quoad ſuperioritatem, & ſubiectionem, iuxta doctr. gloſſ. in can. magnum in verb. ſubiecti ibid. Nam quod attinet ad iuriſdictionem, & competentiam fori, ſeculares in eiuſcemodi temporalibus, nihil prorſus poteſtatis habent; niſi forte in feudum eccleſiæ, vel eccleſiaſticis per
5 laicos data fuiſſent, vt docet Panorm. in eod. c. ſolitæ num. 8. Adeo † vt, etiam ſi ius illud ſuperioritatis, & ſubiectionis id operetur, vt pro ratione temporalium, clerici maiori parti ex iis oneribus, quæ reliquis ciuibus incumbunt, & à Principibus indicuntur, ſubiiciantur in l. ad inſtructionem C. de ſacroſanct. eccleſ. & in c. peruenit extr. de
6 Immunit. eccleſ. ad † eorum ta-
a men præſtationem, compelli [a] non poſſunt, per ſecularem indicem, vel ipſummet Principem laicum, ſed per eccleſiaſticum duntaxat, vt ex Cyn. & reliquis adnotauit Guid. Pap. in q. 78. Vt
7 † autem ſciamus, quænam onera, etiam cieri eos obligent, fruſtra diſtingueretur, vt moris eſt, inter patrimonialia, & perſonalia; cum non minus perſonalibus, quam patrimonialibus, clerici interdum adſtringantur; & è contra, interdum quoque, tam patrimonialium, quam perſonalium, habeant immunitatem:
8 Nam † & ita, Angariarum præbitio, munus perſonale cenſetur, in l. fin. §. curſus D. de muner. & honorib. & nihilominus, ad clericos extenditur, in l. neminem C. de ſacroſ. eccleſ. verſaque vice, hoſpitum ſuſceptio, inter patrimonialia

[a] *Compelluntur autem, per capturam, & executionem ſuorum tẽporalium; vt bis iudicatum, à Pariſien. ſenatu, refert Papon. in lib. 5. tit. 11. areſt. 15. videlicet in cauſa cleri Lugdunen. 28. Maij 2369. & Sanflouani apud Aruernos 10. Iun. 1379. Et quoniam, ſuprema in Gallia curia, mixta ſunt corpora, ex clericis & laicis; ſupremis quoque curiis, hæc compulſio permiſſa eſt, & ita iudicatum fuit, ab eod. ſenatu Pariſien. aduerſus Archiepiſcopum Rothomagen. 5. Arg. 1373. Luc. lib. 2. tit. 2. placit. 61. & Papon. lib. 1. tit. 5. areſt. 50. Sed eam, à ſubalternis iudicibus, nullo modo fieri poſſe. ſi ſint ſeculares; duobus probat areſtis, Berg. in addit. ad eund. Papon. in eod. areſt. 50.*

Digitized by Google

nialia munera refertur in l. 3. §.
munus d. tit. de munerib. cum ta-
men ab ea, clericis detur exem-
ptio,[b] in l. 1. C. de Epiſcop. & Cle- b
ric. Tribus † ergo aliis diſtinctio- 9
nibus, vtemur potius; vnaque e-
rit, inter ſordida, & non ſordida
munera, prout in l. placet d. tit. de
ſacroſ. eccleſ. Sic enim, ex eo
quod, inſtructiones pontium, &
itinerum, ſordidis muneribus, nõ
adſcribuntur, infertur, iis cleri-
cos eſſe ſupponendos,[c] in d. l. ad c
inſtructionem: Idemq; † eadem 10
de cauſe de refectionibus[d] por- d
tuum, & mæniorum, ſeu, vt vul-
go loquimur, fortificationibus
ciuitatũ, & aliis ſimilibus,[e] con- e
cluditur in l. ad portus C. de ope-
rib. public. & in l. fin. C. de quib.
munerib. vel præſtat. nem. lic. lib.
10. Altera † diſtinctio erit inter 11
munera, quæ ipſas res afficiunt,
& ea quæ perſonarum potius oc-
caſione imponuntur, exdoctr.

vnumq; ait fuiſſe latum 15. Febr. 1571. & alterum 22. Mart. eiuſd. anni.

[b] *Ad id ſunt apud nos, ordinationes Regiæ annorum 1577. & 1596. quas etiam præceſſerat, ſolemne areſtum ſenatus Pariſien. 15. Mart. 1508. in fauorem Sueſſionen. Canonicor. Collegij, de quo & prædictis ordinationibus, Chopin. in lib. 3 de ſacr. polit. tit. 2. num. 3. & in lib. 2. Monaſtic. tit. 3. num. 4.*

[c] *Et ita iudicatum fuiſſe, in ſuprema Pariſiorum curia, narrat Chopin. in d. lib. 3. de ſacr. polit. tit. 2. circ. princip. videlicet contra clerum Lugdunenſ. pro ciuibus 18. Maij 1368. ſecundum procuratorem fiſci, aduerſus Antiſtitem, & capitulum Sanfloriana eccleſiæ, 10. Iun. 1378. & iterũ pro Lugdunenſibus, in Præſulẽ ſuum, & capitulum ipſius, in menſe Aug. 1403. Sed, & duorum priorum ex his areſtis, meminit quoque, Claud. le Bret. in 2. act. Itemque Papon. in d. lib. 5. tit. 11. areſt. 15. licet diuerſimodè, & quoad datam, vt loquimur, & quoad ſubiectam materiam; primum enim latum fuiſſe ait, anno 1369. & ſecundum anno 1379. vtroque verò condemnatum fuiſſe clerum, ad contributionem, pro militibus Præſidiarijs, quod Gallicè* [l'entretenement des garniſons] *appellamus.*

[d] *De clericis, ad refectionem mæniorum obligatis, extat areſtum magnorum dierum Molinenſium, aduerſus clericos Bituricenſ. 7. Octob. 1550. apud eund. Papon. in eod. lib. 5. tit. 11. areſt. 19.*

[e] *Eiuſcemodi ſunt, contributiones pro aduentu, ſeu ingreſſu, aut receptione Regis, quibus ideo obligari, etiam clericos, deciſum eſt, areſto ſupremæ vectigalium, ſiue iuuaminum, curiæ Pariſienſ. in menſe April. 1596. Claud. le Bret. in act. 16. & Chenut. in addit. ad Papon. in d. lib. 5. ti. 11. areſt. 15. Sed, & generaliter clericos, ad reparationes, & refectiones commoditatum publicarum, vnà cum laicis*

gloſſ.

gloſſ.in d.l.1. in verb. hoſpites.C.
12 de Epiſc. & cler. iuxta † quam in
f locis cataſtratis, [f] vt dicunt & ſi-
g milibus tallias reales [g] agnoſcẽ-
tibus, iis etiã clericos ſubiacere,
& ex aduerſo ab illis eximi, vbi-
h cunque talliæ perſonales [h] ſunt,
decidit Guid.Pap.in d. quæſt.78.
&79 iuncta 387.& ſeq.Poſtremo
13 † diſtinguendum erit, inter or-
dinaria munera, & extraordina-
i ria,[i] quemadmodum in l.placet,
§.nihil extraordinarium, & in l.
2. §. itaque extraordinariorum
14 C.de Epiſc. & cler. Vt † cum hac

obligari, à Pariſienſ. Senatu prouiſionaliter decretum fuit, aduerſus clerum Laudunenſ.29.Iul.1404. Papon.in d. tit.11.areſt.17. Similiter eod. referente ibid. areſt. 19. aduerſus Clericos Bituricen. ab eodem Senatu pronunciatum eſt, definitiuè 7.Octob. 1550. eoſdem Clericos teneri, non ſolum ad reparationem murorum pontiũ, pauimentorum, & Xenodochiorum; verumetiam ad ſolaria publicarum aliquot perſonarum, de quibus, etiam aliud areſtum ſubſequenter recitat id. Papon. aduerſus eundem clerum Laudunen. 9.Decemb.1405. Denique, de prædictis reparationibus, pontium, & viarum, aliud extat areſtum Pariſien. aduerſus Matiſc.capit.2.Mart.1552 apud eund. Pap.ibid.in areſt.16. & Claud. le Bret. in act. 2.

f *In contrarium tamen, iudicatum à ſenatu Gratianopolitano, 24. Ian. 1460. in reuiſione generali ſocorum patriæ, Brianconeſij, aſſerit Guid. Pap. in Deciſ. qu. 387.*

g *Tales Occitania, & Prouincia, agnoſcunt Matth. & Ranch. in addit. ad Guid. Pap. in qu. 79. necnon Claud. le Bret. in act 39. vbi etiam de Aquitania differit, Delphinatumque etiam, adiicere voluit Chenut. in ſingul. q. 10. ſed malè, cũ vt id. le Bret. ibid. adnotat in Delphinatu talliæ ſint potius mixtæ, vel etiam merè perſonales iuxta areſtum ſolemne magni conſilij 15. April. 1602. de quo Chop. in li. 1. de Doman. ti. 13. n. 19. in marg. & Expyll. initio 2. part. Forenſ.*

h *Sic in Delphinatu, vbi tallias perſonales diximus, eccleſiaſtici, ne quidem pro ruralibus acquiſitis contribuere tenentur, vt in illa reuiſione generali focorum definitum 28 Ian. 1460. ait Guid. Pap. in q. 382. & nouiſſimè cautum eſt prædicto magni conſilij areſto ſolemni, 15. April. 1602. Regulariter autem, tallias perſonales, potius quam reales præſumi, bis, iudicatum eſt, in ſenatu Pariſienſ. videlicet 21. Maij, & die vltima Iul. 1573. Berger. in addit. ad Papon. in d. li. 5. ti. 11. areſt. 2*

i *Nihil noui, & extraordinarij, imponi à Principibus, quod clericos, inconſulto Pontifice maximo, obliget ſenatus Pariſienſ. declarauit, teſte Papon. in d. li. 5. tit. 11. areſt. 11. vbi Chenut. addit ſub impoſitionibus, quas per modum mutuationis*

diſtinctione exaudiatur, quod
conſtituitur de cleric. ad paran-
gariam præſtationem, non vo-
candis, in ead.l.2. §. ad paranga-
riam; quódque de nouis exactio-
nibus, eccleſiæ remittendis ſub-
ſequitur, ibid. in Auth. nulla; &
tandem, quod de excommuni-
candis laicis, per eiuſcemodi e-
xactiones, & Angarias, clericos
opprimentibus, continetur in c.
non minus tit. cit. de immun. ec-
cleſ. Aduertendum † tamen eſt 15
circa extremas, ex his tribus di-
ſtinctionibus; temporis quoque,
& caſuum rationem eſſe haben-
dam, cum neceſſitate exigente,[k] k
& imminente communis ſalutis
diſcrimine, puta ciuitate ab ho-
ſtibus obſeſſa, quantumuis ſordi-
dis, & extraordinariis muneri-
bus clerici addicantur:[l] idq; † de l
murorum vigiliis, decreuit Gre- 16
gor. in d.c. peruenit eod. tit. & de
priuatis collectis, tradidit [m] Bart. m
poſt text. in l. nullus penitus de
curſ. public. lib. 10. Adde † & pro 17
intermedia diſtinctione, muner.
realium, ita demùm clericis im-
minere neceſſitatem, ſi ipſi, vel

quantumcunque generaliter princeps facit, clericos non includi; niſi expreſſè dictum ſit, vt includerentur, vel impoſitionem fieri; pro vtilitate publica, & in caſu ſpeciali; ſicque iudicatũ ait, pro clericis ſancti Thomæ de Crepy, pro quodam Niuernen. Canonico 23. Ianuar. 1563.

k *In caſu neceſſitatis publicæ vrgentis, neminem immunitatis ſuæ prætextu, excuſari ab oneribus, & conſequenter, nec Eccleſiaſticos, pluribus areſtis probat Claud. le Bret. in act. 2. videlicet contra Clerum Lugdunenſ. 18. Maij 1368. contra Clerum Sanflorianum, 10. Iun. 1578. contra capitulum Matiſconen. 2. Mart. 1552. & contra capitulum S. Agnagni, in menſ. Ianuar. 1592.*

l *Oratione tamen in Senatu Pariſien. habita, à Chopino, pro Decurionum collegio S. Quintini Veromãduorum, contra regios eius oppidi magiſtratus, quos ipſe cõtendebat, excubiarum onere, non magis eximi priuilegij obtentu debere, quam ſodales Quintiani templi, in vrbe præſertim, hoſtico limiti oppoſita: propter difficultatem, & quia pertinebat ad exemplũ res; eam relictam fuiſſe indeciſam, & ad conſilium remiſſam, 22. Nouẽb. 1574. id. Chop. ſcribit, in lib. 3 de ſacr. polit. tit. 2. num. 5. circ. fin.*

m *Sicq; etiam, ab arcano, intimoq; Regis conſilio, Collegium Carmiten. Eccleſiæ, triẽtem conferre teneri pecuniarum, quas ab hoſtibus obſeſſa ciuitas, in communem ciuium ſalutem impendiſſet, decretum eſt 18. Mart. 1578. id. Chop. in eod tit. 1. num. 1. circ. fin.*

n *Imò*

n eorum eccleſiæ temporalia[n] habuerint:namque vt ait Bald.in d. l.ad inſtructionem num. 1. ſi eccleſia ſola eſſet,id eſt,locus ſacer, ſine vllis poſſeſſionibus, eius clerici, ad onera nullo modo tene-
18 rentur:Ideóque † Fratres minores,& alij mẽdicantes,nullis ſubiiciuntur oneribus, ratione ſuarum eccleſiarum ; quippe quæ nihil poſſident, præter eccleſiaſtici cultus inſtrumenta, quibus, propter conſecrationem, nõ minus, quam ipſis eccleſiis, exemptio cõpetit, vt adhuc docet id. Bald.in princ.tit.de pac.conſtan. ver. munitione ciuitatis nu. 15. in
19 vſib.feud. Quin † etiam, in caſu talliarum, & aliorum eiuſcemodi onerum ordinariorum exemptionem quoque dandam, præſbiteriis domibus canonicorum, eorúmque hortis,virgultis, & ſi-
o milibus prædiis, non pauci, nec malè omninò cenſuerunt, [o] poſt Hoſtienſ. in ca. nuper extr. de decim. tùm vel maximè cùm, hæc omnia, ab onere decimarum, æquè, ac templa ipſa, & Xenodochia eximantur, in c. ex parte 1. eod. tit. iuncta c.2. extr de eccleſ.
20 ædifican. Sed † de his hactenus, vt aliquid etiam, de alienatione patrimonij eccleſiaſtici, & conſequenter, de altera ſingulari eius, à beneficio eccleſiaſtico differentia, proferamus : inalienabile enim eſt beneficium, propter ſpiritualitatem annexam, vt in ſuperiori dicebamus titulo, cum patrimonium, tam eccleſiæ, quam eccleſiaſticorum, propter ſui temporalitatem, alienari poſſit, idque vt plurimum, ſi ſit eccleſiæ, & pro libito, ſi ſit eccleſiaſticorum.
21 Pro † libito (inquam) ſi ſit eccleſiaſticorum, quia non aliter, quam alius quiſque priuatus, rerum ſuarum patrimonialium, vel de

[n] Imò, ſi temporalia illa ea ſint, ex quibus Eccleſia dotata fuit, non magis eorum reſpectu onera ſubirentur ; acquiſita enim dumtaxat, poſt dotationem oneribus ſubiacere, pluribus confirmat Claud. le Bret. in act. 39. & ad exemptionem dotalium Eccleſiæ prædiorum, areſtum ſua iuuaminum curiæ refert, menſi Mart. 1597.

[o] Nam & ita, pro eiuſcemodi hortorum, & domuũ canonicalium, exemptione, Pariſiis iudicatum fuit, in fauorem Canonicorum Eccleſiæ Collegiatæ de S. Fourcy, à ſuprema vectigalium curia, 21. Aug. 1577. & iterum in fauorem Canonicorum Eccleſiæ Cathedralis de Rhodes, à magno conſilio, die vlt. Mart. 1544. ac demũ, in fauorem cathedralis eccleſiæ d'Alby, à Senatu Lutet. 18. Apr. 1603. eaque omnia areſta recitantur, à Chenut. in notab. qu. 10. & in addit. ad Papon d.

nouo ſibi,& non eccleſiæ acqui-
ſitarum p Clericus † moderator P
eſt & arbiter, eáſque poteſt ideo 22
in quemcunque, & quomodo-
cunque voluerit, transferre arg.
l.generali,& eorum, quæ ibi tra-
ctantur à Bart.& DD. C. de ſacr.
eccleſ. Vnde † in his, ſucceſſores 23
habent, vel quos ipſi hæredes in-
ſtituerint; vel proximiores agna-
tos,& non eccleſiam q ſuam,in c. q
quia nos,c.relatum, & paſſim ex-
tr.de teſtament. dummodo † ta- 24

lib.5.tit.11.areſt.24.

p Quod enim nomine Eccleſiæ acquirit, etiam ex propria pecunia, eccleſiaſticum fit; nec magis, liberæ acquirentis diſpoſitioni relinquitur, quam quod primitus erat, ipſi eccleſiæ patrimoniale, vt contra hæredes cuiuſdam Epiſcopi Carnuten. iudicatum ex Pariſien. conſuetudinum interprete, refert Brodæ. in addit. ad Loüet. ſub lit. E, art. 4. Cum tamen, acquiſitum ex ſacris eccleſiæ nummis, etiam acquirentis nomine, viceuerſa non fiat acquirentis, ſed eccleſiæ proprium reddatur, iuxta decreta concilij Rhemenſ. in cap. inquirendum extr. de pecul. cleric. Verum hac in parte, nummos ad eccleſiam pertinuiſſe liquidò conſtare debet, neque enim ſufficeret, id præſumi, vel etiam ex opimo beneficij prouentu, acquiſitionem eſſe factam, vt docet Chopin. in lib.3 de ſacr. polit. tit. 1. num. 22. quod & ipſe adeo verum ait, vt etiam ſi acquiſitum, à Patronali eccleſiæ imperio dependeret, & in ipſius patronæ clientela eſſet poſitum, atque ideò eccleſiæ potius redditum poſtliminio, quam recenter eccleſiæ acquiſitum videretur; nihilominus acquirenti potius, quam eccleſiæ cederet; nam & ita iudicaſſe quoque, eundem Pariſien. Senatum, ſecundum hæredes Altiſſiodoren. Epiſcopi, in caſu certæ rei eccleſiæ ſuæ feudalis ab eo acquiſitæ, commemorat, ex Gall. in q. 16. eiuſque etiam areſti meminit, Papon. in lib. 21. tit. 8. areſt. 2.

q Et hanc generalem eſſe obſeruationem Galliæ, Chopin. in eod. lib. 3. tit. 1 nu. 22. retulit, ex teſtimonio eiuſdem Galli in quæſt. 290. quamuis ſubinde adijciat. Ioan. Fabrum, imò in Gallia generaliter id obſeruari, vt Epiſcopi in Clericorum ſuorum bona ſuccedant, teſtatum eſſe in §.1. Inſtitut. de hæredit. quæ ab inteſtat. deferun. Sed Papon. in d. lib 21. tit. 8. areſt 6. has duas conſuetudines, ita ad concordiam reducit, vt quæ hæredes ab inteſtato præfert, intelligenda ſit, quoad ſimplices presbyteros, vel præbendatos, alioſúe ſimiles adminiſtrationem, non habentes; quæ verò Epiſcopos peculij occupatores facit, obtineat in Curatis, Prioribus, & aliis exiſtentibus cum adminiſtratione, eorumq́; immobilibus. Verum adnotatio, in margine huiuſce areſti 6. poſita, hoc in ſucceſſoribus ſecularium non obtinere ait; idq́; clarius oſtendit, ac fuſius exaggerat, Maynard. in quæſt. lib.6. tit. 97. & tamen in duobus adhuc caſibus locum habere poſſe docet,

Digitized by Google

r men non ſint Regulares, [r] in quibus, nihilominus adhuc, ceſſat apud nos diſpoſitio Auth. Incet, *videlicet quoties ex apoſtolico, regióque priuilegio, vel ſtatuto, ſiue conſuetudine, legitimè comprobatis, ius ſuccedendi ab inteſtato, Epiſcopis competit, & quando deficiunt Agnati, qui ſuccedant ab inteſtato. Sed extra hos duos caſus, Curatos quoque, & Priores, ac preditos qualicumque adminiſtratione, tam ab inteſtato, quam ex teſtamento, hæredes habere apud nos, etiam in acquiſitis ex fructibus ſuorum beneficiorum, quicquid in contrarium de iure communi receptum ſit, probat per doctr. gloſſ. in §. Item quod ſi eccleſia, in verb. acquiſitas, de Annat. in pragm. confirmátque prætereà, duobus areſtis, vno nempe Toloſano ſine die, in fauorem teſtamenti Domini de Montſales, Epiſcopi Caturcen. & altero Pariſien. 23. Decemb. 1568. cuius quidem, prolati inter hæredes Claudij Boyron Presbyteri Grandimonten. & Ceſſionarium Archiepiſcopi Lugdunen. tenorem recitat Papon. loc. cit. areſt. 7. proximeq; in arreſt. 8. aliud Toloſanum addit, pro hæredibus cuiuſdam Rouillet, preſbyteri & Eremitæ, aduerſus curatores Xenodochij Sancti Iacobi, propè diuum Saturnium Toloſæ exiſtentis, ſub 12. Ian. 1567. Denique, paulo antè in areſt. 1. circa Epiſcopos ſiue etiam eccleſias, in aliquo duorum caſuum prædictorum ſuccedentes, hoc rurſus notatu digniſſimum ipſemet tradiderat, ijs conficiendi inuentarij rerum, quæ fuerant Clericorum quibus ſuccedunt, neceſſitatem incumbere, eoq; non confecto, ſucceſſionem eſſe denegandam; ad quod, & alia duo Pariſienſia areſta allegauerat, vnum nempe anni 1390. & alterum aduerſus Lingonen. capitulum, ſede vacante, an. 1392.*

[r] Regulares enim, ex generali conſuetudine Galliæ, hæredes neque habere, neque eſſe poſſunt; vt duobus areſtis, vno Pariſien. Senatus, contra quendam Cluniacen. religioſum, anni 1387. & altero magnorum dierum Molinenſium, pro hæredibus Bertrandi le Merle, anni 1540. patefacit Papon. in d. lib. 21. tit. 1. areſt. 1. qui tamen poſtea, in eiuſd. lib. 21. tit. 8. areſt 6. Abbates, ſiue Monaſteria, ſuccedendo Monachis ſuis, non niſi ratione petitorij, pro eorũ immobilibus, actiones habere aduertit, ex Bart. in conſuet. Biturig. de teſtament. §. 6. quaſi in ijs proximiores agnati, in vim alterius generalis Galliæ conſuetudinis ſaiſiantur, ſicq; areſto Pariſienſi deffinitum ait, in cauſa cuiuſdam Abbatis, aduerſus Galliæ Cancellarium, certi prioris ſucceſſorem. Verum Imbert. Rupellan. in Enchirid. in verb. ſucceſſio, hoc limitat, in Abbatibus, & eiuſcemodi aliis in poſſeſſione exiſtentibus; atque ita victus eſt, interdicto vti poſſidetis, à Priore de Coincy in Campania, Aegidij Vandræi Monachi propinquus, altero Pariſienſ. areſto, 23. Decemb. 1533. quod recitatur à Chopin. in d. lib. 3. de

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

ſacr. polit. tit. 1. numer. 21.

[f] *Idque, non ſolum in patriis conſuetudinis, ſed & iuris ſcripti, vt loquimur; hoc enim Bredæ. in addit. ad Loüet. in lit. C, art. 18. docet ex Gall. in quæſt. 122. duobúſque præterea Pariſienſibus areſtis confirmat, vno nempe veteri in fauorem Domini Montisbcleti, aduerſus Rolandam ſororem, anni 1225. & altero in cauſa Brouillartorum fratrum 19. Mart. 1531.*

[t] *Senatus tamen Pariſien. cum Dominus Aemilius Dorges, qui ante adeptum Ebroicen. Epiſcopatum, Franciſcanus fuerat; moriens, præter mobilia, nihil reliquiſſet; eorum partem conſanguineis ipſius pauperibus dari, & alteram partem in eccleſiæ ſuæ reparationem inſumi iuſsit, areſto, cuius ex Petro Rato in conſuet. Pictton. tit. de ſucceſsionib. meminere Imbert. Rupellan. vbi ſupra in verb. ſucceſsio, & Papon. in d. lib. 21. tit. 8. areſt. 5. Verum in terminis quoque immobilium; poſt mortem Domini Nicolai Fourrai, Prædicatorij ordinis, & Epiſcopi Cabillonenſ. lite inter Dominicanos Carnutenſes, ſuæque eccleſiæ capitulum, & proximiores agnatos mota: id Pariſienſ. ſenatus Dominicanis, & capitulo excluſis; totam hæreditatem, ſolis Agnatis ſolemniter addixit, areſto nempe in purpura pronunciato. 16. April. 1585. de quo Chopin. in lib. 2. de ſacr. polit. tit. 8. num. 14. Robert. in lib. 4. rer. Iudicat. c. 3. Loüet in d. lit. C, art. 4. & Chenut. in addit. ad Papon. in d. areſt. 5.*

greſſ. [f] d. tit. de ſacroſ. eccleſ. vt f
teſtis eſt Rebuff. in proëm. ordi-
nat. regiar. gloſſ. 5. num. 21. Imò
† ſi ad Epiſcopatum, vel aliam ſu- 25
premam ex ſecularibus dignita-
tem, perueniant; ſaluis monaſte-
rio ſuo iis, quæ anteà acquiſie-
rant, relictiſque ſucceſſori in E-
piſcopatu, ſiue dignitate, ex re
eius, aut pecunia compara-
tis; reliqua † proprio parta labo- 26
re, vel aliunde obuenientia, ad
hæredes tranſmittunt, vt eliciũt
nonnulli, ex can. ſtatutum 18. q. 1.
Quamuis Specul. in tit. de ſtat.
Monach. verſ. 23. eorum, peculia
inter † monaſterium, & ſucceſſo- 27
rem in beneficio, duntaxat diui-
denda [t] crediderit eumque ſe- t
quantur, longè plures, quos re-
fert addit. ad Aufrer. in deciſ. ca-
pel. Toloſ. q. 39. & præter eos no-
uiſſimè Rebuff. in conſil. 14. Di-
ximus † verò, vt plurimum ſi ſit 28
eccleſiæ; quia cum clericorum,
eadem ferè ſit in rebus eccleſiæ,
quæ mariti in rebus vxoris, & tu-
toris in rebus pupilli, poteſtas, vt
vulgò not. poſt gloſ. in c. Auditis
extr. de in integ. reſt. Patrimonij
eccleſiæ, ad inſtar dotalis vel pu-
pillaris, alienatio prohibita eſt, in
c. 1. c. nulli, & paſſim extr. de reb.
eccl. non alien. ac † proinde, hæc 29
alienandi facultas, tota depen-
det, à certis illius regulæ genera-
lis exceptionibus; quas quidem
ad tres

Digitized by Google

ad tres caſus, Pietatis nempe, neceſſitatis, & vtilitatis, reducere ſolent DD. ex textu in leg. Iubemus, & leg. ſancimus. C. de ſa-
30 croſ. eccleſ. Sed † & in his caſibus, certæ adhuc præſcribuntur ſolemnitates, quæ in tribus quoque potiſſimùm conſiſtunt, videlicet tractatu cum cauſſæ cognitione, authoritate ſuperioris, ſine decreto Prælati, & capituli con-
31 ſenſu; tantique † ſunt ponderis, & adeo obligant, vt ſi vel minima earum omiſſa ſit, alienatio nullius pœnitus ſit momenti.
u [u] Quod, & ſatis apparet, ex can. ſine exceptione 12. q. 2. iuncto c. tua nuper extr. de his quæ fiunt à
32 Prælat. & adeo † verùm eſt vt ne vllo quidem temporis ſpacio, vel taciturnitate ſucceſſorum alienantis, reconualeſcat alienatio; cum etiam poſt centum annos,
x [x] de nullitate conuinci poſſit, vt notatur in l. fin. C. de ſacroſ. ec-
33 cleſ. Quinimò, † licet patrimonium eccleſiæ, diuiſum eſſet inter capitulum, & Prælatum, vni tamen partem ſuam, altero inconſulto, alienare non permitte-
y retur, [y] teſte gloſſ. in c. 1. in verb. defenſore in fin. de reb. eccleſ. nõ
34 alienand. in 6. Et † quod de alienatione dictum eſt, ad alium quencumque actum alienationi proximum extendi ſolet, ita vt, nedum in venditione, permuta-

[u] *Vide Papon. in lib. 1. tit. 13. areſt. 3. vbi de his alienationis rerum eccleſiaſticarum ſolemnitatibus, & caſibus, in quibus ea alienatio permittitur, pleniſſimè, & iuxta hodiernum vſum diſſerit; eique adde Berger. in not. ibid. & Broſſ. in lib. 1. Cod. tit. 20. circ. rubr.*

[x] *Infeudationem tamen, poſt centum annos, defectu ſolemnitatum requiſitarum non corruere, contra ſyndicum ſancti Saturnini, pronunciatum à ſenatu Toloſano, in menſe Ian. 1580. tradit Maynard. in li. 2. quæſtion. ca. 7. licet antea contrarium, pro ſanctæ Claræ Pugeti monialibus, ab eodem ſenatu iudicatum, ibidem agnoſcat, videlicet 7. Sept. 1545.*

[y] *Pro Prælato, Petro nempe de Gondy, Abbate commendatario ſancti Ioannis de Vineis, aduerſus conuentum, qui neceſſaria ex cauſa, poſtremi belli ciuilis contractam à ſe venditionem, prætexebat, & loco Abbatus ſui, diœceſanum ſueſſionum põtificem conſuluerat, pronunciatum fuit à Pariſ. ſenatu, 5. Febr. 1595. & viceuerſa, pro cœtu monaſtico Trinitatis Vindocinenſ. aduerſus coniugẽ, & liberos Baptiſtæ Peppij, qui à Cœnobiarcha ſolo acquiſierat, idẽ ſenatus iudicauit, 12. Decemb. 1599. vt teſtantur Charond. in lib. 7. reſp. c. 2. & Chop. in li. 1. monaſt. ti. 2. n. 16. vbi etiã aliud affert areſtum, eiuſd. ſenatus, 28. Febr. 1584. pro Religioſis ſancti Petri in valle, apud Carnutes, reuocantibus diſtracta, à Præfecto monaſterij, licet ſeparata iamdudum à menſa conuentus,*

Digitized by Google

tione,diuiſione,& reliquis domi-
nij eccleſiaſtici tranſlationibus,
interuenire debeant eiuſcemodi
ſolemnitates, ſed, & in locatione
perpetua, Emphyteuſi, precaria,
& ſimilibus,in quibus dominium
retinetur. Quocirca videndus
erit Chopin.in lib.3.de ſacr.polit.
tit.6.& 7. qui † etiam de locatio- 35
ne ſimplici, redẽptione reditus,
redhibitione immobilium, & ali-
quot aliis, ſecus eſſe oſtendit,
ibid.& in lib.1.Monaſtic.tit. 3. Li-
cet † quoad locationem id ſaltẽ 36
in ea ſit ſpecialitatis, vt ſi non ob-
ſeruatis illis ſolemnitatibus fiat,
&† intra metas nouennij [z] coer- 37
ceatur;& † ſex duntaxat menſiũ 38
anticipationem recipiat; [a] & † a
Parochos,ſiue Vicarios, præ cæ- 39
teris admittat in conductores,

uentus, eiuſdemque etiam areſti, vt & antecedentis, meminit Chenut.in decret.tit.1.c.7.circ.med.

z Hac de cauſa,locatio rei eccleſiaſticæ, ad vitam conductoris, abſque ſolemnitatibus facta, à Capitulo Bellonacorum,inutilis declarata eſt:à ſenatu Pariſienſ.16.Maij 1548. referente Papon. in d.lib.1 tit.13.areſt. 4. ibique etiam, ſæpius iudicatum, locationes, & conductiones,ad decem annos, ad hoc vt ſolemnitates iuris adhibeantur, alienationes reputari, teſtatur Chenut. in addit.item & prædicto,anni 1548. areſto, generaliter prohibitum Capitulis,collegiis, & aliis corporibus, ne de cætero,abſque dictarum ſolemnitatum interuentu, ad longum tempus locationes faciant,ait Rebuff. in compend. alienat.rer.eccleſ.num.19.

a Eam formulam, non anticipandi ſemeſtria,priorum locationum; generaliter præſcripſit,ſenatus Pariſiẽſ.in cauſa Ioan. Leberi,26.Febr.1571.& in cauſa, Matriculariorum de Montigny,26.Febr.1572.Ideoq; etiam,annullauerat,locationem,anticipato quinquennij tẽpore factam,ab Abbate du Perré,eod.ann.1572.vt & factam ab Abbate de l'Eſpan.quadriennio ante finem prioris,vlt.Febr.1587. Adde alia,infinita propemodum areſta,quæ cum his referuntur,à Loüet.in lit.B, art.5.& à Brodæ.ibid.Itẽ & à Papon.in d.tit.30.areſt.5.& à Chenut.in eius addit.Necnon à Charond.in li.2.Reſponſ.c.22.& 23.Chopin.in li. 1. de Doman.tit. 3. nu.10 & Rebuf.in d.compend.num.18.ſimulque ex iiſdem annota, ſingularem diſtinctionem, vtrum conductores, cœperint in vim anticipati contractus frui,necne; vt priori ſaltem caſu,re non amplius integra contractus ſuſtineatur, iuxta areſtum Abbatis de Campania, 9.Iul.1601.ab eod.Loüet.ibid. relatum licet Brodæ. in eius addit.aliud in Emphyteuſi,& locatione ad longum tempus, obſeruari doceat; afferatque areſtum, quo poſſeſſione, Sexaginta quatuor annorum non obſtante,anticipata conceſſio Cardinalis Caſtillionæi, reuocata fuit,16. Mart. 1606.

b iure

Digitized by Google

b [b] iure præſertim Gall. hæc omnia
cauente, vtpote, ordinationibus
Caroli noni, & Henrici III. anno-
40 rũ, *1568.* & 1577. quibus † & ex iure
communi adde, in ea laicis præ-
ferri clericos, & ex clericis rece-
ptos in eccleſia, cuius eſt id quod
c locatur, [c] iuxta text. in c. poſſeſ-
ſiones §. aut eccleſ. extr. de reb.
41 eccleſ. non alienand. eamque †
deficiente Locatore, ad ſucceſſo-
d rem non protendi, [d] niſi forte

[b] Sic Pariſienſ. ſenatus, pronunciauit Pro Petro Dauide, vicario Archiepiſcopi Rhemenſ. Curionis de Lumel 12. Febr. 1598. Chopin. lib. 1. Monaſtic. tit. 3. num. 24. & Pele. in Forenſib. lib. 2. act. 25 quorum tamen vterque, in contrarium ab eodem ſenatu indicatum, pro Iacobo de Croſilles, aduerſus Iacobum de Ruta, Curionem Parœciæ de Mora 9. Ian. 1606. teſtatur, aſſeritque, pro hac Curionum, & Vicariorum prælatione, nullam extare ordinationem, ſuppoſitumque fuiſſe, quod id prædicta anni 1577. diſponeretur, Pele. nempe, in d. Forenſib. lib. 6. act. 34. & Chopin. in lib. 3. de ſacr. polit. tit. 4. num. 8. Verumtamen, eandem prælationem, alio adhuc Pariſienſ. areſto 18. Nouemb. 1578. confirmat Berger. in addit. ad Papon. in fin. tit. 12. lib. 1.

[c] Iudicatum Lutetiæ, in ſuprema curia, pro Theodoro Sarreto, & Iacobo Morino, Canonicis Sancti Honorati Pariſienſ. aduerſus capitulum ſuum, in cauſa quarundam domorum canonicalium, maſſurio Forenſi Patrono locatarum, areſt. 20. Iul. 1566. & iterum inter ſacros Lugdunenſ. collegas, altero areſto 9. iul. 1565. Chopin. in d. lib. 3. de ſacr. polit. tit. 3. num. 16.

[d] Ab hac tamen iuris communis diſpoſitione, pedetentim receſſum eſt; ſed diuerſimodè, cum ab initio diſtingueretur, inter ſucceſſorem per ceſſum, & per deceſſum, ſeu ſuccedentem, per reſignationem, & per mortem; in hoc enim, obtinebat indiſtinctè huiuſmodi iuris diſpoſitio, eo quod, nihil ipſe iuris, à prædeceſſore, ſed totum id à Collatore conſequeretur; vnde Collatarius ſucceſſor dicebatur, vt aduertit Bergeron. in reſolut. art. 14. & in addit. ad Papon. in lib. 1. tit. 13. areſt. 5. in illo verò ſubdiſtinguebatur, vtrum reſignatio, eſſet ſimplex, vel in fauorem; vt eius adhuc diſpoſitionis, ratio haberetur quidem, in reſignatione ſimplici, tanquam non minus, à Collatoris beneficio dependente, cum is pro arbitrio, cuicunque voluerit reſignatum coram ſe ſimpliciter beneficium, conferre poſſit, vt eſt text. in c. 1. & tot. tit. extr. de renunciat. at in reſignatione in fauorem, contra eandem diſpoſitionem, ſucceſſor quaſi nonniſi, à prædeceſſore ius haberet, ex eius locatione, vt & ex alio quocunque contractu, obligaretur; quemadmodum, & ſuccedens ex cauſa permutationis obligabatur, vt duobus areſtis Pariſienſ. ſenatus, oſtendit Charond. in lib. 11. reſponſ. c. 46. vno nempe, in fauorem

Petri Largentier, aduerſus fratrem Stephanum de Nicey, Abbatem Sancti Lupi Trecenſ. 14. Aug. 1566. & altero in cauſa, Prioratus de Randonnilliers, pro Nicolao Michaud, contra Africanum de Nicey, priorem eiuſdem Prioratus, 14. Aug. 1571. Sed ex poſtfacto, cum in conſequentiam huius diſtinctionis, ſæpius fraudes committerentur, vtpote beneficiatis, poſt anticipatas futuri temporis ſolutiones, paſſim reſignantibus; non magis, in vna reſignationis ſpecie, quam in altera, ſucceſſorem aduerſus Prædeceſſoris contractum, venire poſſe placuit, variiſque ſupremarum curiarum decretis, receptum eſt, teſtibus Chopin. in lib. 3. de Doman. tit. 13. num. 4. & Maynard. in lib. 1. quæſtion. c. 63 num. 1. Quin etiam, & in ſuccedente per obitum, idem quoque obtinuit, aliaque ad id areſta non pauca, ſeſe vidiſſe affirmat, Chop. in li. 1. reſponſ. c. 60. ſed celebrius ex eis eſt illud, quod ipſe, pro quodam conductore Trinitatis Vindocinenſ. Pariſiis interueniſſe 18. April. 1564. ſcribit ibid. & in memoralib. in verb. Bail. à ferme, quodque etiam recitat Berger. in reſolut. d. art. 14. Verum quatuor ſunt caſus, in quibus, aliud prorſus, & adhuc in quocunque ſucceſſore, ſtatui ſolet, vic eque verſa, prædictæ iuris communis, de recedendo impunè, à locatione prædeceſſoris, diſpoſitioni dari locus: eorumque, 1. eſt, ſi reditus locati, pertineant ad dignitatis ſubſidia, quales eſſe diſtributiones pro veſtitu, & oneribus aliis dignitati Prioris verbi gratia, clauſtralis annexis, ait id. Charond. in eod. c. 60. 2. eſt, in reditibus, abſque labore, & impenſis plurium annorum, percipi conſuetis, vt exemplo Decimarum, ipſemet oſtendit ibid. 3. eſt, quando agitur, de beneficio curato, & in eo prædeceſſor, non reſidebat, ſucceſſorem enim reſidere, & ea de cauſa per ſe fructus percipere volentem, audiendum prædicta Pariſiorum curia, cenſuit in cauſa Domini Fumæi Epiſcopi Bellonacenſ. & rurſus, in altera cauſa, Forenſi actione diſceptata, 20. Decemb. 1589. de quibus adhuc Charond. tam in memor. loc. cit. quam in lib. 7. reſponſ. c. 135. & Chopin. in lib. 3. de ſacr. polit. tit. 7. num. 6. in fin. 4. denique eſt, quotieſcunq; ſucceſſor, offert conductori quidquid ipſe, per anticipationem ſoluerit, & eum à locatione, omninò indemnem dimittere paratus eſt, nam & ita, bis indicatum, in Toloſano ſenatu, teſtis eſt Maynard. in d. c. 63. videlicet in cauſa Prioratus de Cardaillac, 29. Maij. 1559. & inter Petrum Negre, aduerſus Iacobum Mathiam, 17. Iul. 1563.

nomine ipſius eccleſiæ facta eſſet, & in eius vtilitatem, prout eſt doctr. gloſſ. cõmuniter approbata, in c. fin. in verb. terminũ extr. ne prel. Vic. ſua. Secus † quoq; eſt 42
reſpectu ipſiuſmet venditionis, ſi vel neceſſaria ſit, qualẽ rerum ad Franciſcanos, & alios mendican-

tes

e tes [e] pertinentium, depingit gl.
in c. vn. in verb. domum de relig.
43 domib. in 6. vel † etiam voluntaria,
ſi de rebus aliorum clericorũ,
ſiue eccleſiarum mobilibus viliori-
f bus, aut oneroſis, agatur, [f] ex diſ-
poſitione can. terrulas cum ſeq.
12. q. 2. & deciſ. Guid. Pap. in q.
44 156. Similiter † ſecus exiſtimarũt,
Innocent. in c. 1. extr. de in integ.
reſtit. & Fab. in §. & ne, num. 4.
de eo cui libert. ca. apud Iuſtin. in
quacunque re, ex cuius alienatione,
eccleſia nullomodo læditur,
ne videlicet, eius deterior ſit
conditio, quam pupilli, cui ſi ſibi
expediat, iuris ſolẽnitates omittere
permiſſum, aiunt in §. 1. de
45 Author. tutor. apud eund. Sed †
eorum opinionem ſatis plene refellit,
& ad hanc ex pupillo illa-
g tionem, aliaſve rationes, [g] quibus
mouentur, reſpondet Duaren. in
lib. 7. de ſacr. eccleſ. miniſter. ca.
46 9. circ. fin. Item † ex omnium
ſententia, ſecus eſt, quando res
eccleſiaſtica, ſemel alienata ſo-
h lemniter fuit; [h] ſi enim ad eccleſiam
reuertatur, citra vllum
ſolemnitatum requiſitarum
interuentum, iterum alienari
poſſe, arg. eſt text. in ca. 2.
extr. de feud. & tenent omnes, in
Auth. præterea C. de ſacroſ. ec-
47 cleſ. Denique † quidquid ſit, de
ipſis rebus eccleſiaſticis, certiſſimum
eſt, quod attinet ad earum

[e] Id ſæpius iudicatum, refert Papon. in lib. 1. tit. 13. areſt. 7. duplici tamen adhibita limitatione, videlicet, vt remittantur quidem ſolemnitates, Monachis alienãtibus, ſed non monialibus, & vt ne quidem Monachi, eas omittere poßint, ſi de re parietibus monaſterijs ſui inhærentes, ſiue incorporata diſtrictui conuentus, ageretur; ad quod in areſto ſubſequenti, ſenatus Pariſienſ. placitum allegat, in cauſa Auguſtinorum Lugdunenſ. pro quodam altius non tollendi ſeruitute remiſſa 8. Iul. 1544.

[f] Ita iudicatum eſt, à ſenatu Gratianopolitano, in ſolemni cauſa Caſtri de Balmis, 16. Febr. 1458. Guid. Pap. in q. 156. vbi tamen, Math. in addit. affert in contrarium, areſtum quoddam menſis Febr. 1547. quod etiam relatum, ait à Rebuff. in d. compend. rer. eccleſ.

[g] In magna inquiſitionum Pariſienſium curia, opinionem Innocent. & Fabr. in iudicando obſeruari, & è contra, in parua curia, earundem inquiſitionum, obſeruari opinionem contrariam, tradit Papon. in d. lib. 1. tit. 13. areſt. 2. cui adde Maynard. in lib. 2. quæſt. c. 7.

[h] Sic, ſenatus Gratianopolitanus, in cauſa prioris Mirabelli contra Ricardos fratres, anno 1456. Papon. in d. lib. 1. tit. 13. areſt. 1. & Guid. Pap. in q. 100. eſtque id adeo verum, vt etiam in decimis infeudatis, quo caſu ad eccleſiam redeunt, procedat ex ſententia Iulij

Google

Clari, in §. feudum q. 13. num. 2. contra quam tamen, pronunciatum, à ſenatu Toloſano, refert. Ferrer. in addit. ad d. q. 100. Sed & hac de re, latiſſimè agit Loüet. in lit. D, ait 60. ac noua vtitur diſtinctione, pro qua iudicatum ait Brodæ. ibid. 3. Decemb. 1609. noſque etiam, plenius id tangemus infrà in tractatu Decimarum feudalium, ſub tit 5.

i Eademque ratione, creditores defuncti beneficiati, in his fructibus, æquè ac in acquiſitis per eum, fundatam habere intentionem ſuprema Pariſiorum curia, inſtante Guichardo Fanuræo, creditore Annibalis de Rouſſelaye, Abbatis de Signy, declarauit areſto 10. Mart. 1602. de quo Pelé: in Forenſib. lib. 2. act. 36. Imò & pendente vita ipſiuſmet beneficiati, non ſolum pro debito ciuili, ſed & pro expenſis, in quibus condemnatus fuerat, eoſdem fructus capi poſſe, pronunciatum eſt, à ſenatu Toloſano, 25. Septemb. 1574 in cauſa magiſtri Franciſci Galanpte, aduerſus Ioannem d'Abbatia, & Stephanum Daula, teſte Maynard. in lib. 1. quæſtion. c. 15. qui tamen inde excipit, quotidianas diſtributiones, ob ea quæ de ipſis dicentur infrà ſuo loco, in lib. ſeq tit. 5.

fructus, apud nos, ſecus eſſe indiſtinctè: neque enim, cum gloſſ. in c. fin. in verb. obitus extr. de pecul. cleric. ad inſtar fructuarij, vel ſimplicis vſuarij, beneficiatum redigimus; vt de ſolis fructibus perceptis, diſponere, & in iis hæredes habere poſſit, iuxta alteram gloſſ. in l. 1. in verb. geſtum de Annon. ciuilib. lib. 11. C. & adhuc non ſemper, ſed adhibita diſtinctione, alterius quoque gloſſ. in c. præſenti in verb. reſeruari de offic. ordin. in 6. Quemadmodum † nec ſequimur eos, 48
qui (vt narrant Robert. lib. 3. rer. Iudic. c. 4. & Maynard. in lib. 8. quæſtion. c. 99.) è contra, beneficiato nimium fauentes, eum ſimilem reddunt fideicommiſſario, magiſtratui, & aliquot aliis, tranſmittentibus ad hæredes, quoſcunque, & qualeſcunque fructus, totius anni, in quo moriuntur, etiam ſi in ipſius initio, mors contingeret, vt in l. Herennius D. de vſur. & in l. diem functo D. de offic. Aſſeſſor. cum ſimilibus per eoſd. allegatis ibid. A coniugio † enim corporali, ad 49
ſpirituale illatione facta, ſicuti in c. 2. extr. de tranſl. Epiſc. beneficiati cum marito, facimus potius æquiparationem; eiuſque hæredes, eo modo, quo hæredes mariti, ad fructuum [i] petitionem i
admittimus, vt teſtis eſt gloſſ. in §. Item quod ſi eccleſia in verb. acquiſitos circ. fin. de Annat. in Pragm. Sanct. idque non omnino ſine ratione, cum æquè beneficiorum, atque rerum dotalium fructus

fructus, pro oneribus deberi vi-
deantur, arg. c. cum ſecundum
extr. de præbend. & c. fin. de re-
50 ſcript. in 6. Vnde † inter benefi-
ciati hæredes, & ſucceſſorem in
beneficio pro rata temporis, quo
onera diuini cultus ſuſtinuit, di-
uiduntur; nō ſecus ac, inter mari-
tum, & vxorem, eorumque hæ-
redes, in l. diuortio D. ſolut. ma-
trimon. Atque ita beneficiatus,
relinquit partem, vt percepto-
rum, pro ratione onerum futu-
ro ſucceſſori; ſic & nondum per-
ceptorum, Præteritorum one-
k rum ergò, ſucceſſoribus [k] ſuis, vt
ibid. docuit Bart. in §. è contrario
51 Et † hoc, in gerentibus curam
animarum, nullam vnquam ha-
buit dubitationem propter con-
ſueta, in adminiſtratione Sacra-
mentorum onera, à quibus alioqui omnino fieri poſſet, fructuum
ſeparatio; verbi gratia, ſi prouiſus, pendentibus adhuc fructi-
bus, puta in menſe Iunio, decederet circa finem Octobris, quo
fructus omnes ſolent eſſe percepti; Sic enim, futurus ſucceſſor,
ſine vllis fructibus, toto anni reſiduo, ſeruire teneretur, quod eſ-
52 ſet iniquum, vt oſtendit Chenut. in decret. tit. 1. c. 17. Sed † reſpectu
beneficiorum ſimplicium, quæ ad reſidentiam obligare non ſo-
lent; aliquando dubitatum eſt, tum vel maximè; cum etiam ſe-
ptimum agentibus annum, conferri poſſint, quo tempore, vix
eſt, vt quis, aliquod pro eccleſia onus, ſuſtinere videatur: verum
Loüet. in lit. F, art. 12. ſcribit, nihilominus placuiſſe, non alio bene-
ficiatos, in his iure cenſendos eſſe, [l] nec aliter futuros ſucceſſo-
l res, cum hæredibus ipſorum, fructus, tam perceptos diuidere,
53 quam percipiendos exceptis † ſolis præteritorum annorum,
m quos vulgo arreragia nuncupamus, [m] ob deducta per Fabr. Se-
54 buſian. in lib. 1. Cod. tit. 3. definit. 37. Fuerat, † & alia dubitatio, cu-

[k] Hac ratione, etiam ſi complures ex Pariſienſibus Senatoribus, beneficiatum fructuario comparare vellent, vt ſeparatos duntaxat fructus, ad hæredes tranſmitteret: maior tamen pars, cum marito comparandum duxit, eiuſque hæredibus, etiam pendentium fructuum, pro rata temporis, quo diuini cultus onera ſuſtinebat partem, ideo curia adiudicauit, in menſe Iun. 1510. vt ex Charteletij memoralibus, refert Charond. in lib. 1. reſponſ. ca. 52.

[l] Et hoc, idem Louet. in eod. art. 12. aſſerit, ſenatum Pariſienſ. iudicaſſe, inter Antonium Iardin. & conſortes 12. Iul. 1586.

[m] Cenſus enim, & ſeruitia plurium annorum, morienti beneficiato debita, in totum ad eius hæredem pertinere,

ius temporis ratio habenda eſſet, ad hanc diuiſionem faciendam: cumque alij poſſeſſionis captæ, ⁿ alij collectionis fructuum, & alij vertentis anni tempus attenderent; horum computatio præualuit: Præterquam † in duobus 55
caſibus, in quibus adhuc, relictus eſt locus, priori computationi; quando nempe, beneficiatus, intra annum poſſeſſionis adeptæ moritur,ᵒ & quando ſucceſſor in beneficio, venit per ſubrogationem, ᵖ prout declarat Charond. in lib. 7. reſponſ. c. 151. & in lib. 8. c. 8. Ad † extremum, quoniam adhuc dubitabatur, vtrum annus 56
incipiendus eſſet, à Paſchate, ᵠ quemadmodum in Gallia vſitatum ante annum 1566. aduertit Loüet. in lit. A, art. 11. an † à feſti- 57

nec pro his, ſucceſſorem in beneficio, aliter agere poſſe, quam ſi ceſſas, ab ipſo hærede, habeat actiones, tractatum refert id. Fab. in ead. definit. 37. in ſacro Sabaudiæ ſenatu, inter patres collegij Societatis Ieſu Caberienſ. & D. Claudium Neyron, curionem eccleſiæ Parochialis de Barbaraz., 9. Septembr. 1595.

ⁿ *Idque iuxta Pariſienſ. ſenatus areſtum, aduerſus hæredes, Gabrielis Boueriij, Epiſcopi dum viueret Andegauenſ. pro canonicis Sanctæ Capellæ, ceſſionarijs Conductorum, redituum eiuſdem Epiſcopatus, pronunciatum in purpura, 14. Aug. 1576. referentibus Brodæ. in addit. ad Loüet. in d. lit. F, art. 12. & Chopin. in d. lib. 3. de ſacr. polit. tit. 1. nu. 23. in fin. & 24. in marg.*

ᵒ *Et in hoc caſu, prolatum fortaſſe fuerat, prædictum in hæredes Epiſcopi Andegauenſ. areſtum; cui & aliud, eiuſdem Pariſienſ. ſenatus, addi poteſt, quo ſimiliter, à die poſſeſſionis captæ, pro rata temporis, ad finem anni, hæredibus D. de la Garde, Abbatis d'Orbes, fructus fuerant adiudicati, 13. Aug. 1579. referente quoque Broda. in eod. art. 12. vt & Robert. in d. lib. 3. rer. Iudic. c. 4. & Maynard. in d. lib. 8. quæſtion. c. 99. & Chenut. in d. tit. 1. decret. c. 17.*

ᵖ *Venienti ſiquidem per ſubrogationem, fructus tantum debentur, à die poſſeſſionis captæ, & reliqui hæredibus, eius in cuius locum fit ſubrogatio, ſunt relinquendi prout Charond. in lib. 8. reſponſ. c. 8. pronunciatum ait à Pariſienſ. ſenatu, 10. Febr. 1565.*

ᵠ *Vnde, in quarta inquiſitionum Pariſienſ. curia, diuiſionem fructuum, inter hæredes cuiuſdam beneficiati, qui deceſſerat ante annum 1566. & ſucceſſorem in beneficio, computandam, à feſto Paſchatis, iudicatum ſcribit Loüet. in d. lit. A, art. 11. nec (inquit ipſe poſteà in d. lit. F, 12.) ante annum 1578. adhuc certum erat, vtrum pro hac computatione Kal. Ianuarij, vel feſtiuitatis Paſchalis, ratio eſſet habenda: & ideò, cum inter Guilhelmum Mazierium, paſtorem eccleſiæ Parochialis*

Digitized by Google

r uitate Ioannis Baptiſtæ,[r] vel Kal.
Ianuariis: Hoc poſtremum tandem placuiſſe, & conſuetudine
ſ iudiciali magis receptum, [ſ] te-
58 ſtantur † ijd. Loüet. Mayn. Robert. Charond. & Chenut. ijſd. in locis; ipſeque adhuc Charond. in lib. 1. reſp. c. 52. & Chen. in addit. ad Papon. in lib. 21. tit. 8. areſt. 10. ac demùm Chopin. in lib. 3. de ſacr. polit. tit. 1. num. 23. cum ſeqq. & in lib. 2. Monaſtic. tit. 3. num. 17.

chialis de Gueruille, apud Carnutes, & Guilhelmum Lamy, alioſque hæredes, Ioannis Porcherij, defuncti curionis, hac de re litigaretur; non auſi ſunt Patres, eam ex tempore definire, ſed plenius deliberandum pronunciarunt, 24. Ian. 1576. quod etiam commemorat Chopin. in d. lib. 3. de ſacr. polit. tit. 1. num. 23. in marg.

[r] *Nam, & ab hac, Ioannis Baptiſtæ feſtiuitate, incipiendum annum, pro einſcemodi fructuum diuiſione, rationes allatæ, à Robert. & Maynard. locis cit. ſuadere videbantur; iudicatumque ſæpius fuerat, à Pariſienſ. ſenatu, ſi ijſdem fides adhibenda ſit, ac præſertim inter Guilhelmum Bertrandum, hæredem Cardinalis Bertrandi, & Iacobum de Roſtaing, Abbatem de Bonefons, 11. Maij. 1577. eiuſque areſti meminit etiam Loüt. in d. lit. A, art. 11.*

[ſ] *Infinita enim propemodum, ad id ſunt areſta ſenatus Pariſienſ. tria quippe, extant apud Chopin. in d. li. 3. de ſacr. polit. tit. 1. n. 24. 1. nempe, de reditibus Epiſcopatus Bellocaſsiorum, inter Iacobum Hunerium, defuncti Epiſcopi hæredem, & Bernardium de Sancto Franciſco, eius ſucceſſorem, 2. April. 1577. 2. in cauſa Ioannis Maillei, Abbatis Sancti Vincentij Syluatecnenſ. & Thaſsini Theobaldi, & conſortium, hæredum Abbatis defuncti, 19. April. 1579. & 3. pro Gottofredo Byllio, executore teſtamentario, Iacobi Byllij fratris, Abbatis Sancti Michaelis in Eremo, aduerſus Cardinalem Borbonium, eiuſdem Sancti Michaelis Abbatem nouum, 14. Aug. 1587. Sed & eorundem areſtorum, meminere etiam, Charond. in d. lib. 8. reſponſ. c. 8. & Chenut. qui ſecundi adhuc tenorem recitat, in d. tit. 1. decret. c. 17. hocque ſecundum, plurimum quoque commendat, Robert. in d. lib. 3. c. 4. & Mayn. in d. lib. 8. c. 99. Denique tria alia, inſuperaddi poſſunt; vnum nempe 10. Mart. 1602. in illa Creditorum Abbatis de Ronſſelaye cauſa, ex Pele. in Forenſ. lib. 2. act. 36. & Charond. in d. li. 1. reſponſ. c. 52. Alterū 7. Iul. 1585. inter Guilhelmum Luſſom Medicinæ Doctorem, & Bartholomæum de Gonron, Reginæ Nauarræorum ſecretarium, ex Loüet. in d. lit. A, art. 11. & poſtremum, 9. Aug. 1597. in fauorem D. Franciſci de la Rochefoucaud, Epiſcopi Claromontani, aduerſus Chazeronem Dynaſtam, ex prædicto Pele. in eod. lib. 2. act. 55. & Chopin. in d. lib. 2. Monaſtic. tit. 3. num. 17.*

DE FEV

Google

DE FEVDO

ECCLESIASTICO.

1 *Feudum eſt, quid ſeparatum à patrimonio: licet hodie, ad inſtar patrimonij ſit redactum, in Gallia, & num. 50.*

2 *Cum beneficio autem nonnunquam confunditur, & nonnunquam ab eo ſeparatur.*

3 *Nec ſolum, ad ſeculares pertinet, ſed & ad eccleſiaſticos, ipſaſque eccleſias.*

4 *Eccleſiæ enim, in feudum, & dare, & accipere poſſunt.*

5 *Tres feudi eccleſiaſtici ſpecies; & quid in eis ſit obſeruandum, num. 6.*

7 *Infeudatio, tam ab eccleſia, quam eccleſiæ facta; ſemper eccleſiaſtica exiſtit.*

8 *Nec ita conſtitutum feudum, mutat naturam; etiam ſi ad laicum tranſeat: quemadmodum nec mutatur natura feudi ſecularis, ad clericum tranſlati, num. 11.*

9 *Clericus, acquirendi feudi, ab alio quidem clerico, vel eccleſia, capax eſt, ſed non à laico, præterquam in caſibus, num. 10. & 11.*

12 *Ex acquiſitione feudi ſecularis, quæ fit ab eccleſia; magnum generatur domino directo præiudicium.*

13 *Ac proinde, non niſi accedente Domini directi conſenſu, feudum ſeculare, ab eccleſia acquiri poteſt.*

14 *Adeo vt, ſi non acceſſerit Domini directi conſenſus, feudum acquiſitum, eccleſia extra manus ſuas, ponere cogatur.*

15 *Et non ſolum Domini directi, verumetiam Regis, conſenſu opus eſt in Gallia, & num. 16.*

17 *Sed deficiente eo conſenſu, Dominus directus, intra annum duntaxat, prædicta vtitur coactione.*

18 *Rex verò, vſque ad triginta annos, ea vti poteſt, niſi forte, amortiſationem conceſſiſſet.*

19 *Amortiſatio, ligat manus, etiam inferioris Domini intra annum; multoque magis ipſius Regis, intra triginta annos, num. 20.*

21 *Attamen, per amortiſationem, non remittitur indemnitas; vt neque iura clientelaria*

clientelaria, per eam, magis quam per lapſum temporis, aut præſtationem indemnitatis, remiſſa cenſentur, num. 22.

23 *Aliæ differentiæ, inter Regem, & Dominos inferiores; quive ſint inferiores Domini, num. 24.*

25 *Solius eſt Regis amortiſare, cum temperamento tamen, num. 26.*

27 *De generalibus amortiſationibus, frequentiq; earum in Gallia vſu.*

28 *Non æquè ex conſenſu, inferioris Domini obligatur Rex; atque inferior Dominus, ex regia amortiſatione.*

29 *Qualiter conſulatur, indemnitati tam Regis, quam Domini inferioris; & quid vterque pro indemnitate, habere debeat, & num. 30.*

31 *In eccleſiæ arbitrio eſt, ſoluere indemnitatem, vel afferre hominem viuum, morientem, & confiſcantem, ipſi quidem domino inferiori, ſed non Regi.*

32 *Feuda, ſine amortiſatione, ab eccleſia retineri non poſſunt.*

33 *Et tamen, rectè poſt amortiſationem, etiam non præſtita indemnitate, retinentur.*

34 *Alia de his differentijs inter Regem dominóſque feudales remiſſiuè, & num. 35.*

36 *Feudum eccleſiaſticum, venit appellatione beneficij, imò, & abſolutè, beneficium eccleſiaſticum nuncupatur.*

37 *Vnde, facultas diſpenſandi ad beneficia, de feudis quoque ſubintelligitur; licet id alia de cauſa, fieri oſtendatur, in num. 40.*

38 *Feudum diſtinguitur, à beneficio, quod in mera temporalitate conſiſtat; & conſequentur non reſeruetur, num. 39.*

41 *Item, quia ab eccleſia, vel clerico in laicum; & è contra, tranſire poteſt.*

42 *Nunquid, regula de triennali poſſeſſore, obtineat in feudis eccleſiaſticis.*

43 *Quomodo, pactionibus, & oneribus, ac præſertim laudimiorum; tam beneficia, quam feuda ſubiiciantur.*

44 *Feudum, eſt ſpecies contractus, ideoque tranſmittitur, ad hæredes, nu. 45.*

46 *Ipſumque eccleſiæ feudum, ſaltem ad tertiam vſque generationem protenditur.*

47 *Secus eſt, in Beneficio; quod proinde, non poteſt peti, ſub eo prætextu, quod ſemper, in familia fuerit.*

48 *Aliæ duæ, inter feudum, & beneficium, differentiæ rationes, & num. 49.*

50 *Feuda, apud nos in Gallia, redacta ſunt, ad inſtar patrimoniorum.*

Digitized by Google

TErtio ſubeſt; feudum eccleſiaſticum, ſeparatim à patri- 1
monio eccleſiarum,& eccleſiaſticorum inſpiciendum,etiã
ſi hodie feuda ad inſtar patrimoniorum, ſint recta, vt not.
poſt gloſſ. in l. Item veniunt §. fin. in verb. iura D. de peti-
tiõ. Hæredit. Quædam † enim ſpecialia, & ſibi peculiaria habet, qui- 2
bus ad beneficium, propiùs accedat; imò, & tantæ eſt cum eo ſimili-
tudinis, vt abſolutè, beneficij eccleſiaſtici nomine denotetur, in §. fin.
de capitul. Conrad. in vſib. feud. Ponuntur tamen, tanquam diuerſa,
in c. 1 §. à feudis de Poen. in Clement. ideoque quid inter vtrumque
ſit differentiæ, intueri non erit incongruum: verum id, debito fieri
non poterit modo, niſi altius repetierimus, & quodnam feudum, ec-
cleſiaſticum dicatur, cumprimis perquiſierimus. Itaque † quam- 3
uis ſupra, in ſecunda præludiorum parte, docuerimus feuda, à
militaribus conceſſionibus, traxiſſe originẽ; nihilominùs, exiſtiman-
dum non eſt, ea ab eccleſiis, & eccleſiaſticis, eſſe prorſus aliena, neque
enim, ſecularium duntaxat intereſt, ſuos habere milites; ſed etiam ec-
cleſiaſticorum, vt in §. 1. de Cleric. qui inueſtit. ſec. in vſib. feud. vel
imò ipſarum eccleſiarum, vt in c. extranſmiſſa extr. de For. compet.
Quinetiam † poſtquam feudorũ vſus, fuit immutatus, & (vt ait Bald. 4
in §. Libellariæ circ. fin. de pac. conſtant. in iiſd. vſib.) ab armorum
ſeruitiis, ad reditus Burſales, deductus: frequentiſſimæ apud eccle-
ſiam, & eccleſiaſticos, conceſſiones in feudum, extiterunt. Sed & ab
eiuſcemodi conceſſionibus, ad acceptiones quoque deuentũ eſt; vt † 5
ſic, duæ veluti aut (vt vulgus DD. diſtinguit) tres, eccleſiaſtici feudi
ſpecies, dici poſſint: eius nempe, quod datur ab eccleſia eius, quod ac-
cipitur ab eccleſia, & eius, quod datur, vel accipitur à Clerico, non
tanquam ab eccleſia; ita enim loquuntur, Iaſ. in Præl ud. Feudor. di-
uiſ. 11. num. 120. & Rebuff. in eorund. Feudor. declarat. verſ. eccleſia-
ſticum num. 1. Quibus † & nos, hac vnum addemus, harum ſpecie- 6
rum, duplicem eſſe conſiderationem; cum plurimum referat, vtrum
datio ſeu acceptio; attendatur in ipſa conſtitutione feudi, vel poſt
feudi conſtitutionem. Siue † enim det, ſiue accipiat eccleſia, aut cle- 7
ricus, vt inde feudum exurgat, & primitùs conſtituatur; ſemper au-
ditur, ſemperque feudo ſic conſtituto, eccleſiaſticæ rei, qualitatem
infert; nec vllus vnquam fuit, cui aliud videretur, ob ea quæ tradun-
tur, in §. ſi Dominus quib. mod. feud. conſtit. pot. in vſib. feud. Idem-
que † quoties, dat feudum iam conſtitutum, ſeu (vt clarius loquar) il- 8
lud; in

Digitized by Google

lud;in aliquem,etiam laicum transfert:eccleſiaſticum enim , nihilo-
minus remanet,arg.l.1.§. ex his,D.de verbor.obligat. & ad id doctri-
na quoq; eſt interpretum, in c.ex parte §. alia quoq; extr.de feud. At
9 † quando accipit , ſeu acquirit , à feudi iam conſtituti poſſeſſoribus;
non ſemper auditur,nec indiſtinctè, ipſum feudum,ex omnium ſen-
tentia,eccleſiaſticum facit.Nam quod attinet, ad clericum , is acqui-
10 rendi feudi , ab altero clerico , vel eccleſia , capax quidem eſt. Sed †
non qui feudum,à laico acquirat;cum clericus, feudi ſecularis , adeo
cenſeatur incapax; vt ſi forte, laicus , cui feudum fuerat conceſſum,
ad clericaturam perueniat,conceſſo,ſibi priuetur iure,idque ad Do-
minum concedentem reuertatur in §. qui clericus, ſi de feud. de-
11 funct.fuer.contr.& in §.fin.de feud. foemi.in vſib. feūdor. Et † licet,
moribus gallicis,hoc non obſeruetur, teſte Baron.in li.2. de benefic.
c.12.verſ.moribus francicis;imò,& ius pontificium, clericos ad laico-
rum feuda,admittere videatur,in cit.c.ex tranſmiſſa:acquiſiti tamen,
à clerico feudi, natura non mutatur ; ipſumque feudum , perpetuò
laicum rémanet,vt vulgò not.in c.in præſentia extr. de probationib.
12 Quoad † eccleſiam verò acquirentem , quoniam ex eius acquiſitio-
ne,magnum domino, generatur præiudicium , in eo quod , feudum
acquiſitum, vix vnquam, ad Do-
a minum reuerſurum eſſet , [a] pro-
pter perpetuitatem,eccleſiæ,be-
neficio ſubrogationis , contin-
gentem, vt ſingulariter declarat
Panorm.in c.quæ in eccleſiarum
num.18. extr. de conſtitut. & eſt
textus apertus,in §. 1. de alienat.
13 feud. ipſa † non niſi , accedente
Domini conſenſu , feudum ac-
14 quirere poteſt;ita † vt,quidquid,
inconſulto Domino acquiſierit,
extra manus ſuas , ponere tenea-
b tur;[b] idque præſertim apud Gal-

[a] *Idem præiudicium , eadem de cauſa, generatur Dominis , acquiſitione facta,ab hoſpitalibus,confratrijs , Collegiis , & aliis corporibus ; ac proinde, quæ de iure, tam indemnitatis , quam amortiſationis , proximè dicentur, in ijs quoque obtinere , priuatum Regis conſilium cenſuit , 27. Ianuar. 1549. apud Bacquet, in tract. de Doman. part.3.c.27.& 31.*

[b] *Non quod Dominus , præciſè cogere poſſit eccleſiam , vel aliud corpus , ad ponendum extra manus ſuas , quod acquiſitum eſt ; hac enim cautela , vti debet,vt hanc coactionem,faciat Authore Iudice , vel etiam , Procuratore regio interueniente,vt docet Bacq.in d.part.3.c.33. nā & ita,pro Domino de Ioigny, Procuratorem regium ſibi adiungente,aduerſus Capitulum,& Canonicos Sancti Iacobi de hoſpitali, in camera libellorum ſupplicum , ſiue requeſtarum Pariſien-*

los obtinere, [c] tradidit, Henr. c
Bohic. in c. ex literis extr. de conſuetud. apud † quos etiam, id re- 15
ceptum eſt, vt non ſufficiat, Dominum conſenſiſſe; niſi & Rex Chriſtianiſſimus, tanquam Dominus ſuperior, ſuam interpoſuerit authoritatem, [d] quod vul- d
gò † amortiſationem appellant, 16
& agnoſcit quoque Bald. in §. ad hoc, num. 2. de Allod. in vſib. feudor. Sed † & adhuc, apud eoſ- 17
dem, ſic diſtingui ſolet, inter Regem Chriſtianiſſimum, & Dominos inferiores; vt hi intra an- e
num, [e] ille † verò, etiam intra tri- 18

ſium, iudicatum ait. 11. *Decemb.* 1512. *licet poſteà, ſine vllo Procuratoris regij interuentu, in fauorem Domini de Dannuel, in Capitulum, & Canonicos Bellouacenſes ſenatui Pariſienſ. idem placuiſſe aduertat, videlicet 16. Decemb. 1568.*

[c] *Et id verum eſt, quando Dominus eſt laicus, ſi enim eccleſiaſticus eſſet; diſtingueretur, nunquid ab eo, dependeret eccleſia, ſiue aliud corpus acquirens, necne: ſi enim non dependeat, alteri Domino eccleſiaſtico non minus, quam laico obligatur, ad præſtandam indemnitatem, vel ponendum, extra manus ſuas, feudum acquiſitum, vt in curia Pariſienſ. tractatum narrat id. Bacq. ibid. in part. 4. ca. 54. inter Capitulum Sancti Ioannis Lugdunenſ. & Adminiſtratores Xenodochij eiuſdem vrbis, 18. Iul. 1555. dependens verò, ab hac obligatione eximitur, imò nec ad petendam amortiſationem tenetur, vt definitum ab ead. Pariſienſ. curia, pro quodam Decano, & Capitulo, aduerſus ſuum Epiſcopum, anno 1392. ſcribit Papon. in lib. 13. tit. 2. areſt. 6.*

[d] *Rex enim caput eſt, & origo, omnium feudorum, & retrofeudorum ſui regni; ideoque eius Authoritas, non minus, quam Domini inferioris conſenſus, hac in parte exigitur, vt latius deducit, & ſæpius iudicatum teſtatur Papon. in lib. 1. tit. 14. areſt. 1.*

[e] *Hoc tamen, perpetuo verum non eſſe, contendit Bacq. loc. cit. part. 3. c. 34. ſed tantùm in caſu, quo Domini, acquiſitionis ab eccleſia factæ, per eius intimationem habuiſſent notitiam; ſi enim, ab eo tempore non conquererentur (inquit) ac per annum, & diem, eccleſiam acquirentem, tolerarent in pacifica poſſeſſione, feudi acquiſiti, ad illud poſtea, è manibus ſuis dimittendum, neceſſitas eccleſiæ imponi, non poſſet: quod ſi veriſimiliter, ignorarent eam acquiſitionem, diſtinguendum eſſet, inter Dominos laicos, & eccleſiaſticos; laicis enim triginta, & eccleſiaſticis quadraginta annorum ſpacium, pro hac neceſſitate imponenda ſupereſſe, ex communiori, & receptiori opinione, concludit, quam etiam confirmat, tam areſto Pariſienſ. Senatus, in cauſa Epiſcopi Pariſien. & Camerarij Sancti Martini de Campis, 18. Febr. 1479. cuius etiam meminit Papon. in lib. 13. tit. 2. areſt. 7. quam*

ginta

f ginta annos, [f]cogere poſſit eccleſiam, ad dimitenda, ex manibus ſuis feuda, de nouo acquiſita:
19 Imò † ſi ante lapſum illius anni, Rex diſpenſaſſet cum eccleſia, eamque capacem reddidiſſet, retinendorum feudorum, per ſuã
20 amortiſationem; ne † quidem, prædicto cogendi iure gauderet
g Dominus inferior,[g] quemadmodum nec ipſemet Rex facta ſe-
h mel amortiſatione; [h] niſi † forte,
21 recuſaret eccleſia: debitam præſtare indemnitatem, vnà cum Homagio, & reliquis (vt loquun-
22 tur) ſeruitiis; à † quibus, non dicam per amortiſationem, aut temporis lapſum, ſed nec per
i ipſam indemnitatis præſtatio-
23 nem eximitur. [i] Atque † hæc

ſententia Præpoſiti Pariſien. inter priorem Sancti Dyoniſij, & Capitulum Pariſienſe 1. Iul. 1579.

[f] *Quod triginta annis, ius retinendi feudi acquiſiti, abſque amortiſatione acquiratur, ita vt eccleſia, hoc tempore elapſo, ne quidem à Rege cogi poſſit, ad illud feudum, ex manibus ſuis dimittendum, fuſe oſtendit Papon. in d. lib. 1. tit. 14. areſt. 6. vetuſque ad id Pariſien. Senatus areſtum, ex Rebuff. allegat, in lib. 13. tit. 1. areſt. 1. cui & alia duo, vetera quoque, & eiuſd. Senatus, ac vtrumque anni 1276. addit. Bacq. in d. part. 3. c. 34. vbi tamen ſubindè, imò non niſi quadraginta annorum ſpacio, iuri huic cogendarum eccleſiarum, ad dimiſſionem feudorum acquiſitorum, præſcribi, ex quibuſdam ordinationibus regijs, colligit; ac demùm quod plus eſt, eiuſcemodi ius, ad inſtar aliorum regiorum, impræſcriptibile ſuſtinet, idemque repetit poſtea in part. 4. c. 60. circ. fin.*

[g] *Nam etiam inuito Domino inferiore, Rex amortiſare poteſt; ipſeque Dominus inferior in vim literarum amortiſationis, manus ligatas habet, & cogitur eſſe contentus, ſua indemnitate: iudicatum Pariſiis, in cauſa Xenodochij Bononienſ. 22. Decemb 1581. Bergeron. in addition. ad Papon. in d. li. 13. tit. 2. areſt. 6. Chenut. in addition. ad eund. Papon. in eod. lib. 13. tit. 1. areſt. 1. & Charond. in lib. 7. reſponſ. c. 25.*

[h] *Hoc enim amortiſationis ius, coactionem faciendo, Rex remittere videtur: quemadmodum & ius nouorum acqueſtuum, vt loquuntur, de quo Bacq. in d. part. 3. per tot. tract. affertq; pro eius remiſſione, in conſequentiam amortiſationis, areſt. Pariſienſe, 6. Maij. 1574. in part. 4. c. 48. & quoniã, remiſſio eiuſcemodi iuris nouorum acqueſtuũ, nonnihil habebat difficultatis, reſpectu generalium amortiſationum, vtrum iis æquè ac particularibus amortiſationibus ab eo iure cõtingat exemptio, pluribus in vtramque partem deductis, ſubſequenter oſtendit in c. 49.*

[i] *Niſi expreſſe Homagium, & reliqua iura clientelaria, dicta vulgo ſeruitia, re-*

 mittantur;

omnia , pluribus explicat Chopin in lib.1.de Doman.tit.13. nu. 10. & in lib. 3. de ſacr. polit. tit. 1. num. 10. ſimulque † in antece-
dentibus, & ſubſequentibus numeris, complures inter Regem, 24
& Dominos feudales (quos inferiores ratione ipſius Regis promiſcuè poſt hac vocabimus) circa hanc , eccleſiaſticam feudorum acquiſitionem acquiſitorúmve amortiſationem differẽ-
tias conſtituit, & examinat: vt † 25
quod ad eam, alterius quam Regiæ Authoritatis interpoſitio, non ſufficiat , cum amortiſatio,
ſolius ſit Regis; [k] etiam † ſi Præ- k
lati, Pares Franciæ, ex ſpeciali 26

mittantur, non obſtante amortiſatione lapſu triginta annorum, vel etiam præſtatione indemnitatis, eccleſia ijs, obſtricta remanet, vt iudicatum Pariſiis, in cauſa Monachorum diui Victoris Lutetiani 23. Mart. 1536. ſcribunt, Chopin. in lib. 3. de ſacr. polit. tit. 1. num 10. & Papon. in d lib. 1. tit 14. areſt 6. Verum in Banno, & Retrobanno, quid ſimile non obſeruatur, à contributione enim, pro ijs facienda, eccleſiam eximi, bis iudicatum à Præfecto ſiue Baillino Aurelianen pro Religioſis Sancti Vedaſti Atrebaten. videlicet 11. Ianuar. 1569. & 16. Iun. 1573. teſtatur. Bacq in d. part. 4. c. 48. Imò, & ipſe, de alijs ſeruitijs, quæ per ſubſtitutum, ab eccleſia ſolẽt exigi, dubitare videtur, in c. 50. cum amortiſatione facta, ſubſtitutum illum (quem poſtea hominem viuentem, morientem, & confiſcantem dicemus) cuius miniſterio, ea ſeruitia præſtentur, exigi non conſueuiſſe ab eccleſia, pro acquiſitione feudi, immediate à Rege dependentis, tradit; ad quod & affert. varia cameræ theſauri præiudicia, pro hac hominis viui, & morientis ex actione, in ſolo caſu, quo, ei literæ amortiſationis, vel conſuetudines locorum, ſuffragarentur, videlicet, aduerſus clerum Andegauen. Turonen. & Cenomanen. 30. April. & 12. Iul. 1575. itemque 16. Iun. & 13. Iul. 1576. At poſtea, aliud quoque Pariſien. Senatus areſtum, recitat, quo è contra, acquiſito feudo d'Albic, à Xenodochio Pariſien. etiam ſi literæ amortiſationis, conceſſæ ab Henrico 3. puræ, & ſimplices eſſent, nec vllam de fide, aut ſeruitijs, vt nec de ſubſtitutione cuiuſquam, facerent mentionem, nihilominus hominem, viuum, & morientem, pro ſeruitiorum præſtatione, exhibendum, curia pronunciauit, 27. Septemb. 1578.

[k] *Hoc, ex varijs rationibus, & ordinationibus regiis, elicit Bacq. in d. part. 4. c. 41 & in part. 5. c. 69. idque etiam, quatuor confirmat, Pariſienſibus areſtis, quorum duo priora, ſunt anni 1277. & vnum eorum, contra Epiſcopum Cathalanen. 3. inter Religioſos Sancti Nicolai d'Aſſy, & quendam Collier, 7. Febr. 1554. & 4. in fauorem Dominæ de Vauldray 1. Iun. 1571.*

priuilegio,

Digitized by Google

priuilegio, in Retrofeudis ſuis,
l amortiſare poſſint.[l] Quod † Rex
27 amortiſando, generaliter ſuam Authoritatẽ, ſæpius interponat,
m [m] ac proinde, etiam acquiſitione nondum facta; & è contra, partes inferioris Domini, ſemper accedant, ad acquiſitionem iam factam, vel proximè faciendam.
28 Quod † non æquè, obligetur Rex, ad amortiſandum, ex interuentu partium, inferioris Domini; atque Dominus inferior, ex Regia amortiſatione, obligatur ad feudum, ipſi eccleſiæ re-
n linquendum. [n] Quod † Regis in-
29 tereſſe, præmio quodam pecu-
o niario, ſemper reparetur; [o] at †
30 inferioris ſiue feudalis Domini

[l] *Iudicatum Pariſiis, pro amortiſatione facta, ab Archiepiſcopo Rhemen. prædicto areſto anni 1277. quod etiam extat, apud Papon. in d.lib. 1. tit. 14. areſt. 1. & altero areſto, antecedentis anni 1270. quod refertur quoque ab eod. Papon. ibid. in areſt. 3.*

[m] *Maximus, & frequentiſſimus, eſt in Gallia, harum generalium amortiſationum vſus, earumque varia exempla, affert Chopin. in lib. 1. de Doman. tit. 13. num. 4. ex quibus duo præcipua eſſe, & communiter allegari, notat Bacq. in d. part. 4. c. 43. ac proinde, tenorem ipſorum recitat; amortiſationis, ſcilicet, conceſſæ Diœceſi, cùm Pariſien. à Franciſco primo, circa annum 1522. tum Senonen. ab Henrico II. anno 1551. Et quamuis, tales amortiſationes, à plæriſque tanquam ſuſpectæ, reprobentur, ac præſertim, ſi eccleſiarum, & rerum ad eccleſias pertinentium, expreſſam enumerationem, non contineant; à ſupremis tamen Curiis, ſimplices, & abſque vlla eiuſcemodi enumeratione ſæpius approbatæ fuerũt, vt aſſerit Papon. in d lib. 1. tit. 14. areſt. 6. licet eas, tanti non eſſe effectus, quanti eſſent continentes prædictam enumerationem, aduertat id. Bacq. in ead. part. 4. c. 47.*

[n] *Neque enim, Domini inferiores, cogere poſſunt eccleſiam, poſt amortiſationem, ad dimittenda feuda, etiamſi, intra annum adhuc eſſent, ſed ſuam tantum petere, poſſunt indemnitatem, vel vt ſibi, fictitius Cliens ſupponatur, ſicuti placuit Pariſien. ſenatui, in cauſa Capituli de Biuiers 25. Maij. 1539. teſte Papon. in d. tit. 14. areſt. 4. & hoc adhuc, ſi ſint Domini feudales; vtpote cum à ſimplicibus Cenſuariis, ſola petatur indemnitas, non etiam, ſuppoſitio hominis, viui & morientis, ob ea quæ fuſiſſimè exagerantur à Bacq. in d. part. 4. c. 54.*

[o] *Nam etiamſi Rex, in feudis, à ſe immediatè dependentibus, ad inſtar inferioris Domini, hominem viuũ, & morientem, quandoque conſequatur; non tamen, ideò minus, præmium aliquod pecuniarium, reportare ſolet, cum tunc, nouorum acqueſtuum iura, petere poſſit, quæ, & in pecunia numerata conſiſtunt, & pro ratione poſſeſſionis feudi acquiſiti, definiuntur, prout fuſiſſimè tradit. Bacq. in d.*

Digitized by Google

ius temporis ratio habenda eſſet,
ad hanc diuiſionem faciendam:
cumque alij poſſeſſionis captæ,
n alij collectionis fructuum, & a- n
lij vertentis anni tempus atten-
derent; horum computatio præ-
ualuit: Præterquam † in duobus 55
caſibus, in quibus adhuc, relictus
eſt locus, priori computationi;
quando nempe, beneficiatus, in-
tra annum poſſeſſionis adeptæ
moritur,° & quando ſucceſſor in o
beneficio, venit per ſubrogatio-
nem, p prout declarat Charond. p
in lib. 7. reſponſ. c. 151. & in lib. 8. c.
8. Ad † extremum, quoniam ad- 56
huc dubitabatur; verum annus
incipiendus eſſet, à Paſchate, q q
quemadmodum in Gallia vſita-
tum ante annum 1566. aduertit
Loüet. in lit. A, art. 11. an † à feſti- 57

nec pro his, ſucceſſorem in beneficio, aliter agere poſſe, quam ſi ceſſas, ab ipſo hærede, habeat actiones, tractatum refert id. Fab. in ead. definit. 37. à ſacro Sabaudiæ ſenatu, inter patres collegij Societatis Ieſu Cāberienſ. & D. Claudium Neyron, curionem eccleſiæ Parochialis de Barbaraz, 9. Septembr. 1595.

n *Idque iuxta Pariſienſ. ſenatus areſtum, aduerſus hæredes, Gabrielis Bouuerij, Epiſcopi dum viueret Andegauenſ. pro canonicis Sanctæ Capellæ, ceſſionarijs Conductorum, redituum eiuſdem Epiſcopatus, pronunciatum in purpura, 14. Aug. 1576. referentibus Brodæ. in addit. ad Loüet. in d. lit. F, art. 12. & Chopin. in d. lib. 3. de ſacr. polit. tit. 1. nu. 23. in fin. & 24. in marg.*

o *Et in hoc caſu, prolatum fortaſſe fuerat, prædictum in hæredes Epiſcopi Andegauenſ. areſtum; cui & aliud, eiuſdem Pariſienſ. ſenatus, addi poteſt, quo ſimiliter, à die poſſeſſionis captæ, pro rata temporis, ad finem anni, hæredibus D. de la Garde, Abbatis d'Orbes, fructus fuerant adiudicati, 13. Aug. 1579. referente quoque Brodæ. in eod. art. 12. vt & Robert. in d. lib. 3. rer. Iudic. c. 4. & Maynard. in d. lib. 8. quæſtion. c. 99. & Chenut. in d. tit. 1. decret. c. 17.*

p *Venienti ſiquidem per ſubrogationem, fructus tantum debentur, à die poſſeſſionis captæ, & reliqui hæredibus, eius in cuius locum fit ſubrogatio, ſunt relinquendi prout Charond. in lib. 8. reſponſ. c. 8. pronunciatum ait à Pariſienſ. ſenatu, 10. Febr. 1565.*

q *Vnde, in quarta inquiſitionum Pariſienſ. curia, diuiſionem fructuum, inter hæredes cuiuſdam beneficiati, qui deceſſerat ante annum 1566. & ſucceſſorem in beneficio, computandam, à feſto Paſchatis, iudicatum ſcribit Loüet. in d. lit. A, art. 11. nec (inquit ipſe poſteà in d. lit. F, 12.) ante annum 1578. adhuc certum erat, vtrum pro hac computatione Kal. Ianuarij, vel feſtiuitatis Paſchalis, ratio eſſet habenda: & ideò, cum inter Guilhelmum Mazierium, paſtorem eccleſiæ Parochialis*

r uitate Ioannis Baptiſtæ,[r] vel Kal.
Ianuariis: Hoc poſtremum tandem placuiſſe, & conſuetudine
f iudiciali magis receptum, [f] te-
58 ſtantur † ijd. Loüet. Mayn. Robert. Charond. & Chenut. ijſd. in locis; ipſeque adhuc Charond. in lib.1. reſp. c. 52. & Chen. in addit. ad Papon. in lib.21. tit. 8. areſt. 10. ac demum Chopin. in lib.3. de ſacr. polit. tit. 1. num.23. cum ſeqq. & in lib. 2. Monaſtic. tit. 3. num. 17.

chialis de Gueruille, apud Carnutes, & Guilhelmum Lamy, alioſque hæredes, Ioannis Porcherij, defuncti curionis, hac de re litigaretur, non auſi ſunt Patres, eam ex tempore definire, ſed plenius deliberandum pronunciarunt, 24. Ian. 1576. quod etiam commemorat Chopin. in d. lib.3. de ſacr. polit. tit. 1. num.23. in marg.

[r] *Nam, & ab hac, Ioannis Baptiſtæ feſtiuitate, incipiendum annum, pro eiuſcemodi fructuum diuiſione, rationes allatæ, à Robert. & Maynard. locis cit. ſuadere videbantur; iudicatumque ſæpius fuerat, à Pariſienſ. ſenatu, ſi ijſdem fides adhibenda ſit, ac præſertim inter Guilhelmum Bertrandum, hæredem Cardinalis Bertrandi, & Iacobum de Roſtaing, Abbatem de Bonefons, 11. Maij. 1577. eiuſque areſti meminit etiam Loüet. in d. lit. A, art. 11.*

[f] *Infinita enim propemodum, ad id ſunt areſta ſenatus Pariſienſ. tria quippe, extant apud Chopin. in d. li.3. de ſacr. polit. tit.1. n.24. 1. nempe, de reditibus Epiſcopatus Bellocaſsiorum, inter Iacobum Hûnerium, defuncti Epiſcopi hæredem, & Bernardium de Sancto Franciſco, eius ſucceſſorem, 2. April. 1577. 2. in cauſa Ioannis Maillai, Abbatis Sancti Vincentij Syluatecnenſ. & Thaſsini Theobaldi, & conſortium, hæredum Abbatis defuncti, 19. April. 1579. & 3. pro Gottofredo Byllio, executore teſtamentario, Iacobi Byllij fratris, Abbatis Sancti Michaelis in Eremo, aduerſus Cardinalem Borbonium, eiuſdem Sancti Michaelis Abbatem nouum, 14. Aug. 1587. Sed & eorundem areſtorum, meminere etiam, Charond. in d. lib.8. reſponſ. c.8. & Chenut. qui ſecundi adhuc tenorem recitat, in d. tit. 1. decret. c.17. hocque ſecundum, plurimum quoque commendat, Robert. in d. lib.3. c.4. & Mayn. in d. lib.8. c.99. Denique tria alia, inſuperaddi poſſunt; vnum nempe 10. Mart. 1602. in illa Creditorum Abbatis de Ronſſelaye cauſa, ex Pele. in Forenſ. lib.2. act.36. & Charond. in d. li. 1. reſponſ. c.52. Alterū 7. Iul. 1585. inter Guilhelmum Luſſom Medicinæ Doctorem, & Bartholomæum de Gonron, Reginæ Nauarræorum ſecretarium, ex Loüet. in d. lit. A, art.11. & poſtremum, 9. Aug. 1597. in fauorem D. Franciſci de la Rochefoucaud, Epiſcopi Claromontani, aduerſus Chazeronem Dynaſtam, ex prædicto Pele. in eod. lib.2. act.55. & Chopin. in d. lib. 2. Monaſtic. tit.3. num.17.*

DE FEVDO ECCLESIASTICO.

1 *Feudum eſt, quid ſeparatum à patrimonio: licet hodie, ad inſtar patrimonij ſit redactum, in Gallia, & num. 50.*
2 *Cum beneficio autem nonnunquam confunditur, & nonnunquam ab eo ſeparatur.*
3 *Nec ſolum, ad ſeculares pertinet, ſed & ad eccleſiaſticos, ipſaſque eccleſias.*
4 *Eccleſiæ enim, in feudum, & dare, & accipere poſſunt.*
5 *Tres feudi eccleſiaſtici ſpecies; & quid in eis ſit obſeruandum, num. 6.*
7 *Infeudatio, tam ab eccleſia, quam eccleſia facta; ſemper eccleſiaſtica exiſtit.*
8 *Nec ita conſtitutum feudum, mutat naturam; etiam ſi ad laicum tranſeat: quemadmodum nec mutatur natura feudi ſecularis, ad clericum tranſlati, num. 11.*
9 *Clericus, acquirendi feudi, ab alio quidem clerico, vel eccleſia, capax eſt, ſed non à laico, præterquam in caſibus, num. 10. & 11.*
12 *Ex acquiſitione feudi ſecularis, quæ fit ab eccleſia; magnum generatur domino directo præiudicium.*
13 *Ac proinde, non niſi accedente Domini directi conſenſu, feudum ſeculare, ab eccleſia acquiri poteſt.*
14 *Adeo vt, ſi non acceſſerit Domini directi conſenſus, feudum acquiſitum, eccleſia extra manus ſuas, ponere cogatur.*
15 *Et non ſolum Domini directi, verumetiam Regis, conſenſu opus eſt in Gallia, & num. 16.*
17 *Sed deficiente eo conſenſu, Dominus directus, intra annum duntaxat, prædicta vtitur conditione.*
18 *Rex verò, vſque ad triginta annos, ea vti poteſt, niſi forte, amortiſationem conceſſiſſet.*
19 *Amortiſatio, ligat manus, etiam inferioris Domini intra annum; multoque magis ipſius Regis, intra triginta annos, num. 20.*
21 *Attamen, per amortiſationem, non remittitur indemnitas; vt nec iura clientelaria*

clientelaria, per eam, magis quam per lapſum temporis, aut præſtationem indemnitatis, remiſſa cenſentur, num. 22.

23 *Aliæ differentiæ, inter Regem, & Dominos inferiores; quive ſint inferiores Domini, num. 24.*

25 *Solius eſt Regis amortiſare, cum temperamento tamen, num. 26.*

27 *De generalibus amortiſationibus, frequentiáq; earum in Gallia vſu.*

28 *Non æquè ex conſenſu, inferioris Domini obligatur Rex; atque inferior Dominus, ex regia amortiſatione.*

29 *Qualiter conſulatur, indemnitati tam Regis, quam Domini inferioris; & quid vterque pro indemnitate, habere debeat, & num. 30.*

31 *In eccleſiæ arbitrio eſt, ſoluere indemnitatem, vel afferre hominem viuum, morientem, & confiſcantem, ipſi quidem domino inferiori, ſed non Regi.*

32 *Feuda, ſine amortiſatione, ab eccleſia retineri non poſſunt.*

33 *Et tamen, rectè poſt amortiſationem, etiam non præſtita indemnitate, retinentur.*

34 *Alia de his differentijs inter Regem dominóſque feudales remiſſiuè, & num. 35.*

36 *Feudum eccleſiaſticum, venit appellatione beneficij, imò, & abſolutè, beneficium eccleſiaſticum nuncupatur.*

37 *Vnde, facultas diſpenſandi ad beneficia, de feudis quoque ſubintelligitur; licet id alia de cauſa, fieri oſtendatur, in num. 40.*

38 *Feudum diſtinguitur, à beneficio, quod in mera temporalitate conſiſtat; & conſequentur non reſeruetur, num. 39.*

41 *Item, quia ab eccleſia, vel clerico in laicum; & è contra, tranſire poteſt.*

42 *Nunquid, regula de triennali poſſeſſore, obtineat in feudis eccleſiaſticis.*

43 *Quomodo, pactionibus, & oneribus, ac præſertim laudimiorum; tam beneficia, quam feuda ſubiiciantur.*

44 *Feudum, eſt ſpecies contractus, ideoque tranſmittitur, ad hæredes, nu. 45.*

46 *Ipſumque eccleſiæ feudum, ſaltem ad tertiam vſque generationem protenditur.*

47 *Secus eſt, in Beneficio; quod proinde, non poteſt peti, ſub eo prætextu, quod ſemper, in familia fuerit.*

48 *Aliæ duæ, inter feudum, & beneficium, differentiæ rationes, & num. 49.*

50 *Feuda, apud nos in Gallia, redacta ſunt, ad inſtar patrimoniorum.*

Digitized by Google

TErtio ſubeſt; feudum eccleſiaſticum, ſeparatim à patrimonio eccleſiarum,& eccleſiaſticorum inſpiciendum,etiã ſi hodie feuda ad inſtar patrimoniorum, ſint recta, vt not. poſt gloſſ in l.Item veniunt §. fin. in verb.iura D. de petitiõ. Hæredit.Quædam † enim ſpecialia, & ſibi peculiaria habet,quibus ad beneficium, propiùs accedat;imò, & tantæ eſt cum eo ſimilitudinis,vt abſoluté,beneficij eccleſiaſtici nomine denotetur,in §.fin. de capitul.Conrad.in vſib.feud.Ponuntur tamen, tanquam diuerſa, in c.1 §.à feudis de Poen.in Clement. ideoque quid inter vtrumque ſit differentiæ, intueri non erit incongruum: verum id, debito fieri non poterit modo,niſi altius repetierimus, & quodnam feudum, eccleſiaſticum dicatur, cumprimis perquiſierimus. Itaque † quamuis ſupra, in ſecunda præludiorum parte, docuerimus feuda, à militaribus conceſſionibus,traxiſſe originẽ; nihilominùs, exiſtimandum non eſt,ea ab eccleſiis,& eccleſiaſticis,eſſe prorſus aliena,neque enim,ſecularium duntaxat intereſt,ſuos habere milites;ſed etiam eccleſiaſticorum,vt in §.1.de Cleric. qui inueſtit. fec. in vſib. feud. vel imò ipſarum eccleſiarum, vt in c. extranſmiſſa extr. de For.compet. Quinetiam † poſtquam feudorũ vſus,fuit immutatus, & (vt ait Bald. in §.Libellariæ circ. fin. de pac. conſtant. in iiſd. vſib.) ab armorum ſeruitiis, ad reditus Burſales, deductus: frequentiſſimæ apud eccleſiam,& eccleſiaſticos, conceſſiones in feudum, extiterunt. Sed & ab eiuſcemodi conceſſionibus,ad acceptiones quoque deuentũ eſt;vt † ſic,duæ veluti aut (vt vulgus DD. diſtinguit) tres, eccleſiaſtici feudi ſpecies,dici poſſint:eius nempe,quod datur ab eccleſia eius, quod accipitur ab eccleſia, & eius, quod datur, vel accipitur à Clerico, non tanquam ab eccleſia;ita enim loquuntur, Iaſ. in Prælud. Feudor. diuiſ.11. num. 120. & Rebuff in eorund.Feudor.declarat.verſ.eccleſiaſticum num. 1. Quibus † & nos, hac vnum addemus, harum ſpecierum,duplicem eſſe conſiderationem;cum plurimum referat, vtrum datio ſeu acceptio; attendatur in ipſa conſtitutione feudi, vel poſt feudi conſtitutionem. Siue † enim det,ſiue accipiat eccleſia, aut clericus,vt inde feudum exurgat,& primitùs conſtituatur; ſemper auditur,ſemperque feudo ſic conſtituto, eccleſiaſticæ rei, qualitatem infert; nec vllus vnquam fuit,cui aliud videretur, ob ea quæ traduntur,in §. ſi Dominus quib. mod. feud. conſtit. pot.in vſib.feud.Idemque † quoties,dat feudum iam conſtitutum,ſeu(vt clarius loquar) illud;in

1 2 3 4 5 6 7 8

lud;in aliquem,etiam laicum transfert:eccleſiaſticum enim, nihilo-
minus remanet,arg.l.1.§. ex his,D.de verbor.obligat. & ad id doctri-
na quoq; eſt interpretum, in c.ex parte §. alia quoq; extr.de feud. At
9 † quando accipit, ſeu acquirit, à feudi iam conſtituti poſſeſſoribus;
non ſemper auditur,nec indiſtinctè, ipſum feudum,ex omnium ſen-
tentia,eccleſiaſticum facit.Nam quod attinet, ad clericum, is acqui-
10 rendi feudi, ab altero clerico, vel eccleſia, capax quidem eſt. Sed †
non qui feudum,à laico acquirat;cum clericus, feudi ſecularis, adeo
cenſeatur incapax; vt ſi forte, laicus, cui feudum fuerat conceſſum,
ad clericaturam perueniat,conceſſo,ſibi priuetur iure,idque ad Do-
minum concedentem reuertatur in §. qui clericus, ſi de feud. de-
11 funct.fuer.contr.& in §.fin.de feud. foemi.in vſib. feudor. Et † licet,
moribus gallicis,hoc non obſeruetur, teſte Baron.in li.2. de benefic.
c.12.verſ.moribus francicis;imò,& ius pontificium, clericos ad laico-
rum feuda,admittere videatur,in cit.c.ex tranſmiſſa:acquiſiti tamen,
à clerico feudi, natura non mutatur; ipſumque feudum, perpetuò
laicum remanet,vt vulgò not.in c.in præſentia extr. de probationib.
12 Quoad † eccleſiam verò acquirentem, quoniam ex eius acquiſitio-
ne,magnum domino, generatur præiudicium, in eo quod, feudum
acquiſitum, vix vnquam, ad Do-
a minum reuerſurum eſſet,[a] pro-
pter perpetuitatem,eccleſiæ,be-
neficio ſubrogationis, contin-
gentem, vt ſingulariter declarat
Panorm.in c.quæ in eccleſiarum
num.18. extr. de conſtitut. & eſt
textus apertus,in §. 1. de alienat.
13 feud. ipſa † non niſi, accedente
Domini conſenſu, feudum ac-
14 quirere poteſt:ita † vt,quidquid,
inconſulto Domino acquiſierit,
extra manus ſuas, ponere tenea-
b tur;[b] idque præſertim apud Gal-

[a] Idem præiudicium, eadem de cauſa, generatur Dominis, acquiſitione facta,ab hoſpitalibus,confratrijs, Collegiis, & aliis corporibus; ac proinde, quæ de iure, tam indemnitatis, quam amortiſationis, proximè dicentur, in ijs quoque obtinere, priuatum Regis conſilium cenſuit, 27. Ianuar. 1549. apud Bacquet, in tract. de Doman. part.3.c.27.& 31.

[b] Non quod Dominus, præcisè cogere Poſſit eccleſiam, vel aliud corpus, ad Ponendum extra manus ſuas, quod acquiſitum eſt; hac enim cautela, vti debet,vt hanc coactionem,faciat Authore Iudice, vel etiam, Procuratore regio interueniente,vt docet Bacq.in d.part.3.c. 33. nã & ita,pro Domino de Ioigny, Procuratorem regium ſibi adiungente,aduerſus Capitulum,& Canonicos Sancti Iacobi de hoſpitali, in camera libellarum ſupplicum, ſiue requeſtarum Pariſien-

Digitized by Google

los obtinere, [c] tradidit, Henr. c
Bohic. in c. ex literis extr. de con-
ſuetud. apud † quos etiam, id re- 15
ceptum eſt, vt non ſufficiat, Do-
minum conſenſiſſe; niſi & Rex
Chriſtianiſſimus, tanquam Do-
minus ſuperior, ſuam interpo-
ſuerit authoritatem, [d] quod vul- d
gò † amortiſationem appellant, 16
& agnoſcit quoque Bald. in §. ad
hoc, num. 2. de Allod. in vſib. feu-
dor. Sed † & adhuc, apud eoſ- 17
dem, ſic diſtingui ſolet, inter Re-
gem Chriſtianiſſimum, & Do-
minos inferiores; vt hi intra an- e
num, [e] ille † verò, etiam intra tri- 18

ſium, iudicatum ait. 11. *Decemb.* 1512. *licet poſteà, ſine vllo Procuratoris regij interuentu, in fauorem Domini de Dannuel, in Capitulum, & Canonicos Bellouacenſes ſenatui Pariſienſ. idem placuiſſe aduertat, videlicet 16. Decemb. 1568.*

[c] *Et id verum eſt, quando Dominus eſt laicus, ſi enim eccleſiaſticus eſſet; diſtingueretur, nunquid ab eo, dependeret eccleſia, ſiue alius corpus acquirens, necne: ſi enim non dependeat, alteri Domino eccleſiaſtico non minus, quam laico obligatur, ad præſtandam indemnitatem, vel ponendum, extra manus ſuas, feudum acquiſitum, vt in curia Pariſienſ. tractatum narrat id. Bacq. ibid. in part. 4. ca. 54. inter Capitulum Sancti Ioannis Lugdunenſ. & Adminiſtratores Xenodochij eiuſdem vrbis, 18. Iul. 1555. dependens verò, ab hac obligatione eximitur, imò nec ad petendam amortiſationem tenetur, vt definitum ab ead. Pariſienſ. curia, pro quodam Decano, & Capitulo, aduerſus ſuum Epiſcopum, anno 1392. ſcribit Papon. in lib. 13. tit. 2. areſt. 6.*

[d] *Rex enim caput eſt, & origo, omnium feudorum, & retrofeudorum ſui regni; ideoque eius Authoritas, non minus, quam Domini inferioris conſenſus, hac in parte exigitur, vt latius deducit, & ſapius iudicatum teſtatur Papon. in lib. 1. tit. 14. areſt. 1.*

[e] *Hoc tamen, perpetuo verum non eſſe, contendit Bacq. loc. cit. part. 3. c. 34. ſed tántùm in caſu, quo Domini, acquiſitionis ab eccleſia factæ, per eius intimationem habuiſſent notitiam; ſi enim, ab eo tempore non conquererentur (inquit) ac per annum, & diem, eccleſiam acquirentem, tolerarent in pacifica poſſeſſione, feudi acquiſiti, ad illud poſtea, è manibus ſuis dimittendum, neceſſitas eccleſiæ imponi, non poſſet: quod ſi veriſimiliter, ignorarent eam acquiſitionem, diſtinguendum eſſet, inter Dominos laicos, & eccleſiaſticos; laicis enim triginta, & eccleſiaſticis quadraginta annorum ſpacium, pro hac neceſſitate imponenda ſupereſſe, ex communiori, & receptiori opinione, concludit, quam etiam confirmat, tam areſto Pariſienſ. Senatus, in cauſa Epiſcopi Pariſien. & Camerarij Sancti Martini de Campis,* 18. *Febr.* 1479. *cuius etiam meminit Papon. in lib. 13. tit. 2. areſt. 7. quam*

ginta

Digitized by Google

f ginta annos, [f] cogere poſſit ec-
cleſiam, ad dimitenda, ex mani-
bus ſuis feuda, de nouo acquiſita:
19 Imò † ſi ante lapſum illius anni,
Rex diſpenſaſſet cum' eccleſia,
eamque capacem reddidiſſet, re-
tinendorum feudorum, per ſuã
20 amortiſationem; ne † quidem,
prædicto cogendi iure gauderet
g Dominus inferior, [g] quemadmo-
dum nec ipſemet Rex facta ſe-
h mel amortiſatione; [h] niſi † forte,
21 recuſaret eccleſia: debitam præ-
ſtare indemnitatem, vnà cum
Homagio, & reliquis (vt loquun-
22 tur) ſeruitiis; à † quibus, non di-
cam per amortiſationem, aut
temporis lapſum, ſed nec per
i ipſam indemnitatis præſtatio-
23 nem eximitur. [i] Atque † hæc

ſententia Præpoſiti Pariſien. inter priorem Sancti Dyoniſij, & Capitulum Pariſienſe 1. Iul. 1579.

[f] *Quod triginta annis, ius retinendi feudi acquiſiti, abſque amortiſatione acquiratur, ita vt eccleſia, hoc tempore elapſo, ne quidem à Rege cogi poſſit, ad illud feudum, ex manibus ſuis dimittendum, fuſe oſtendit Papon. in d. lib. 1. tit. 14. areſt. 6. vetuſque ad id Pariſien. Senatus areſtum, ex Rebuff. allegat, in lib. 13. tit. 1. areſt. 1. cui & alia duo, vetera quoque, & eiuſd. Senatus, ac vtrumque anni 1276. addit. Bacq. in d. part. 3. c. 34. vbi tamen ſubindè, imò non niſi quadraginta annorum ſpacio, iuri huic cogendarum eccleſiarum, ad dimiſſionem feudorum acquiſitorum, præſcribi, ex quibuſdam ordinationibus regijs, colligit; ac demùm quod plus eſt, eiuſcemodi ius, ad inſtar aliorum regiorum, impræſcriptibile ſuſtinet, idemque repetit poſtea in part. 4. c. 60. circ. fin.*

[g] *Nam etiam inuito Domino inferiore, Rex amortiſare poteſt; ipſeque Dominus inferior in vim literarum amortiſationis, manus ligatas habet, & cogitur eſſe contentus, ſua indemnitate: iudicatum Pariſiis, in cauſa Xenodochij Bononienſ. 22. Decemb. 1581. Bergeron. in addition. ad Papon. in d. li. 13. tit. 2. areſt. 6. Chenut. in addition. ad eund. Papon. in eod. lib. 13. tit. 1. areſt. 1. & Charond. in lib. 7. reſponſ. c. 25.*

[h] *Hoc enim amortiſationis ius, coactionem faciendo, Rex remittere videtur: quemadmodum & ius nouorum acqueſtuum, vt loquuntur, de quo Bacq. in d. part. 3. per tot. tract. affertq; pro eius remiſſione, in conſequentiam amortiſationis, areſt. Pariſienſe 6. Maij. 1574. in part. 4. c. 48. & quoniã, remiſſio eiuſcemodi iuris nouorum acqueſtuũ, nonnihil habebat difficultatis, reſpectu generalium amortiſationum, vtrum iis æquè ac particularibus amortiſationibus ab eo iure cõtingat exemptio, pluribus in vtramque partem deductis, ſubſequenter oſtendit in c. 49.*

[i] *Niſi expreſſe Homagium, & reliqua iura clientelaria, dicta vulgo ſeruitia, re-*

 mittantur;

priuilegio, in Retrofeudis ſuis,
l amortiſare poſſint.[l] Quod † Rex
27 amortiſando, generaliter ſuam
Authoritatē, ſæpius interponat,
m [m] ac proinde, etiam acquiſitione
nondum facta; & è contra, partes
inferioris Domini, ſemper acce-
dant, ad acquiſitionem iam fa-
ctam, vel proximè faciendam.
28 Quod † non æquè, obligetur
Rex, ad amortiſandum, ex inter-
uentu partium, inferioris Domi-
ni; atque Dominus inferior, ex
Regia amortiſatione, obliga-
tur ad feudum, ipſi eccleſiæ re-
n linquendum.[n] Quod † Regis in-
29 tereſſe, præmio quodam pecu-
o niario, ſemper reparetur; [o] at †
30 inferioris ſiue feudalis Domini

[l] *Iudicatum Pariſiis, pro amortiſatione facta, ab Archiepiſcopo Rhemen. prædicto areſto anni 1277. quod etiam extat, apud Papon. in d. lib.* 1. *tit.* 14. *areſt.* 1. *& altero areſto, antecedentis anni 1270. quod refertur quoque ab eod. Papon. ibid. in areſt.* 3.

[m] *Maximus, & frequentiſſimus, eſt in Gallia, harum generalium amortiſationum vſus, earumque varia exempla, affert Chopin. in lib. 1. de Doman. tit. 13. num* 4. *ex quibus duo præcipua eſſe, & communiter allegari, notat Bacq. in d. part. 4. c. 43. ac proinde, tenorem ipſorum recitat; amortiſationis, ſcilicet, conceſſæ Diœceſi, cùm Pariſien. à Franciſco primo, circa annum 1522. tum Senonen. ab Henrico II. anno 1551. Et quamuis, tales amortiſationes, à plæriſque tanquam ſuſpectæ, reprobentur, ac præſertim, ſi eccleſiarum, & rerum ad eccleſias pertinentium, expreſſam enumerationem, non contineant; à ſupremis tamen Curiis, ſimplices, & abſque vlla eiuſcemodi enumeratione ſæpius approbatæ fuerūt, vt aſſerit Papon. in d. lib. 1. tit. 14. areſt. 6. licet eas, tanti non eſſe effectus, quanti eſſent continentes prædictam enumerationem, aduertat id. Bacq. in ead. part. 4. c. 47.*

[n] *Neque enim, Domini inferiores, cogere poſſunt eccleſiam poſt amortiſationem, ad dimittenda feuda, etiam ſi, intra annum adhuc eſſent, ſed ſuam tantum petere, poſſunt indemnitatem, vel vt ſibi, fictitius Cliens ſupponatur, ſicuti placuit Pariſien. ſenatui, in cauſa Capituli de Biuiers 25. Maij 1539. teſte Papon. in d. tit. 14. areſt. 4. & hoc adhuc, ſi ſint Domini feudales; vtpote cum à ſimplicibus Cenſuariis, ſola petatur indemnitas, non etiam, ſuppoſitio hominis, viui & morientis, ob ea quæ fuſiſſimè exagerantur à Bacq. in d. part. 4. c. 54.*

[o] *Nam etiam ſi Rex, in feudis, à ſe immediatè dependentibus, ad inſtar inferioris Domini, hominem viuū, & morientem, quandoque conſequatur; non tamen, ideò minus, præmium aliquod pecuniarium, reportare ſolet, cum tunc, nouorum acqueſtuum iura, petere poſſit, quæ, & in pecunia numerata conſiſtunt, & pro ratione poſſeſſionis feudi acquiſiti, definiuntur, prout fuſiſſimè tradit. Bacq. in d.*

Digitized by Google

etiam, per ſolam ſuppoſitionem,
ficti clientis; [p] ex quo, eligere † p
poteſt eccleſia,[q] aut trientē æſti- 31
mationem,pro indemnitate per- q
ſoluere, [r] aut porrigere homi- r

in d.part.3.c.36. & 38.Sed & indemnitas, Regi quoque pecunianter præſtatur, & regulariter, eſt triens rei amortiſatæ, ex ordinatione Carolina, anni 1402.quæ tamen hodie,non multum obſeruatur, teſte eod. Bacq. in part.4.c.46.ideoque interdum,ad ratam reditus ſex annorum,definita fuit: & hoc in caſu,ſpecialis amortiſationis; in generalibus enim amortiſationibus,ad certum quid ſummatim præſtandum, reducitur, vt exemplis declarat, Papon. in d.lib.1.tit.14.areſt.6.

[p] *Fictus hic cliens,eſt is,quem viuentem,morientem,& confiſcantem vulgò dicimus,quemque Bacq in d.part.4.c.53. vicarium quoque appellat, & nos paulo ante,ſubſtitutum nuncupauimus. Quid ſit autem, eum offerre,declarat Papon. in lib.1.tit.14.areſt.4.& quod ipſum offerendo, eccleſia, aliudve corpus, etiam intra annum,à dimiſſione feudi acquiſiti liceretur,id.Papon.veteri Pariſien.ſenatus areſto,prabat in d. lib. 13. tit. 1. areſt. 1. cui, & aliud addi poteſt,ex eod. Bacq. in part. 3. c. 34. inter quendam Capellanum eccleſiæ Sancti Ioannis de la Ferte,& Dominum de Moiſſon,7.Septembr.1553.*

[q] *Si enim,eccleſia maluerit,porrigere hominem,feudorum legibus obnoxium,ab erogatione pecuniæ, prorſus eximitur;cum ad vtrumq;,vrgeri nequeat,ſed alterutrum eligendo,leberetur,prout cenſuit,Pariſien.ſenatus, pro Druydum Canonicorum collegio,15.Aug.1339. & iterum, pro Cœnobitis hermeriarum, 6. Septemb.1552.referente Chopin.in lib.3.de ſacr.polit.tit.1. num. 10. Quod tamen, hodie non obſeruari,tradidit Bacq.in d.part. 4. c. 53. adiudicata quippe, ſimul cum cliente ficto,indemnitate,Domino de Fontenay,aduerſus Abbas mantellos ab eod.Pariſien.Senatu 18.Nouembr.1557.*

[r] *Indemnitatis ſiquidem æſtimatio, eſt triens in feudis, & quadrans in ruralibus,vt iudicatum fuit, pro Xenodochio Bononien. prædicto areſto,22. Decemb. 1581.Bergeron.in addit.ad Papon.in d.lib.1.tit.14.areſt.7.& in d.lib.13. tit. 2. areſt.6.Sed hoc verum eſt,quando ſolam indemnitatem,petit Dominus,ſi enim, fictum quoque clientem,ſibi ſupponendum,intenderet,petita inſuper,iuxta prædictum Domini de Fontenay areſtum,indemnitate, quintam duntaxat, ex dictamine æquitatis,conſequeretur partem,vt docet id.Bacq. in eod.c.53. nam & ſimplex Dominus cenſuarius,qui nullum petendæ ſuppoſitionis,ficti clientis,ius habet,ſed ad petitionem,ſolius indemnitatis, vt ſupra dicebamus, admittitur, eius nomine,plus illa quinta parte,conſequi non poteſt, ſicuti ipſemet Bacq. in c. 54.ſubſequenter deducit,duobuſque areſtis Pariſien. comprobat;vno nempe, in*

nem

Digitized by Google

nem, feudorum legibus, & con-
ſ ditionibus obnoxium; ſ eaque
t electio ceſſat, reſpectu Regis. t
32 Quod † ab eccleſia, ſine amorti-
ſatione, feuda retineri nequeant,
u u & † tamen rectè, poſt amortiſa-
33 tionem etiam nondum ſoluta in-
demnitate, vel fictitio cliente,
x ſuppoſito, retineãtur x & † ſic de
34 cæteris quæ quoniam, pluſquam
fusè, exaggerantur, nedum à
Chopin. iisd. in locis, ſed & à Pa-
pon. in d. lib. 1. tit. 14. & in d. lib. 13.
tit. 1. aliiſque Francicis interpre-
tibus ad eos, huiuſce rei ſtudioſos
remiſiſſe ſatis erit, vt quod ma-
gis, ſubiectæ materiæ iuriſque
communis eſt, conſiderantes: ex
35 † his & ſimilibus caſibus, quibus
feudum eccleſiaſticum, effici po-
teſt; & ex eo, quod tunc veniat
etiam, beneficij appellatione, in
§. 1. de feud. ſin. culp. non amit-
tend. & alibi paſſim in vſib. feu-
36 dor. imò † & abſolutè, beneficiũ
eccleſiaſticum dicatur, in §. fin.

cauſa Religioſorum ſanctæ Genoueſæ, & Sodalium, ſeu vt vulgò loquimur, Burſariorum collegij Cameracenſ anni 1557. & altero, inter eoſdem diuæ Genoueſes Religioſos, & patres ſocietatis Ieſu, 9. April. 1565. A quo autem, hæc præſtetur indemnitas, ab ipſáne eccleſia vel donatore, ſiue eius hærede; iam oſtenſum fuit ſupra, in tit. 1. in ſign. D. ſ Viuentem nempe, morientem, & confiſcantem, ſi præter eccleſiam, aliud corpus acquirat; cum eccleſia viuentem tantum, & morientem, offerre teneatur, quemadmodum enim (inquit Bacq. in d. part. 4. c. 53.) delictum Prælati non nocet eccleſiæ, ita nec ipſi, nocere debet delictum oblati, ſiue ſubrogati clientis: & quod, ad offerendum hominem confiſcantem, eccleſia non obligetur, Pariſiis obſeruatum teſtatur, in cauſa quadã, capituli Turonen. Imò & iudicatum, aduerſus Dominam Vindocinenſ. idque areſtum recitat etiam, in part. 3 c. 36. necnon ei alterum ſimiliter Pariſienſe, & à nobis iam recitatum, inſuperaddit in fauorem Alborum mantellorum, 18. Nouemb. 1557.

t *Sicque deterioris, eſt conditionis eccleſia, reſpectu Regis, quam ſit, erga Dominum feudalem; neque enim hominem, viuum, & morientem, offerendo Regi, vt inferiori Domino liberatur, ſed præciſè adhuc, cogi poteſt, ad dimittendum feudum, vel præſtandum, quod à Rege electum fuerit, vt declaratum eſt prædicto in cauſa capituli de Viuier, areſto 23. May. 1539. de quo Papon. in d. ti. 14. areſt. 4.*

u *Poteſt enim, procurator Regius, vſque ad tringinta annos, cogere eccleſiam, ad dimittenda feuda, quantumvis cum Domino feudali compoſuerit, vt deciſum quoque fuit, eodem ipſo capituli de Viuier, aduerſus Dominum du Cheſnay, areſto, apud eund. Papon. in iiſd. tit. 14. & areſt. 4.*

x *Attamen, per quan-*

tumcumque tempus, feuda, etiam facta amortiſatione, retenta fuerint, non impeditur Dominus feudalis, ſuam indemnitatem, vel ficti tij clientis ſuppoſitionem petere, cum eiuſcemodi petitionem, nullomodo præſcribi poſſe, iudicatum fuerit Pariſiis, 3. Aug. 1602. contra Abbatiſſam, & moniales Sancti Pauli; Chenut. in addition. ad Papon. in d. tit. 14. areſt. 7. & in notabil. q. 81. Verum Bacq. in d. part. 4. c. 60. eam ſaltem ratione indemnitatis, triginta annorum ſpacio, quoad laicos, & quadraginta, quoad eccleſiaſticos, præſcriptibilem aſſerit; ſicque tractatum narrat, in Pariſien. Senatu, à procuratore regio, in cauſa Domini de Richebourg. 28. Nouemb. 1558. ac prætereà iudicatum à Præpoſito Pariſien. inter priorem Sancti Dyoniſij, & capitulum eccleſiæ Pariſien. 1 Iul. 1579. Sed quicquid ſit hac in parte; certiſſimum eſt, ſi Dominium ad vnam eccleſiam pertineret, & altera eccleſia, propter acquiſitionem à ſe factam, ei deberet indemnitatem, centenaria præſcriptione, ius petendo indemnitatis, tunc perimi; hoc enim pronunciaſſe, eund. Pariſien. Senatum, in cauſa Canonicorum Sancti Honorati, & Prioris Sancti Martini de Campis, 29. Mart. 1587. addidit Broda. ad Loüet. in lit. D, art. 53.

de capitul. Conrad. ibid. vt ab ipſo limine monuimus: inferamus, prima fronte videri; nihil impedire; quominus beneficiis eccleſiaſticis, annumeretur; tùm † vel maximè, cum generalem, 37
diſpenſandi ad Beneficia, eaque tam curata, quam non curata, facultatem, de feudis quoque eſſe intelligendam, reſponderit Dec. in conſil. 76. part 1. Verum † 38
quod nos ſupra, ex noſtra definitione diximus, beneficium eſſe, ius ſpirituale, manifeſtam implicat, beneficij à feudo diuerſitatem; cum feudum eccleſiæ, non minus, quam eius patrimonium, in mera temporalitate conſiſtat, nec quicquam annexàm habeat ſpiritualitatis, vt docuère, Anchar. in c. 1. num. 2. de reg. Iur. in 6. & Iaſ. in repetit. l. re coniuncti num. 227. D. de legat. 3. Hinc † 39
quoniam de ſtylo curiæ Romanę temporales res, & Prophanæ, nuſquam reſeruantur, vt teſtis eſt Caſtrenſ. in conſ. 46. num. 3. verſ. reſtat vol. 2. feudum, reſeruationibus pontificijs, non ſolere affici, decidit Æne. de falco. in tract. reſeruat. q. 1 princ. n. 2. verſ. quia etiam feudũ. Et † quod, ſub 40
diſpenſatione ad beneficia, feudum includebatur à Dec. loc. cit. non tam procedebat, ex extenſione nominis, & natura beneficij, quam à virtute, regulæ c. cui licet de reg. Iur. in 6. vt & ipſemet Dec. ibid. agnoſcit, in num. 3. Eſt † & aliud, eiuſdem definitio- 41
nis

Digitized by Google

nis noſtræ membrum, quod adhuc, æquè feudum, atque patrimonium, à beneficio ſatis apertè diſtinguit, quodque ab eod. Dec. ibid. quoque tactum eſt, in num. 1. & à nobis etiam, plenius fuit declaratum, paulo antè. Beneficium enim, ſolis competit clericis, & à ſolis clericis conceditur; cum tam feudum, quam patrimonium, & ab eccleſia, vel clerica in laicum; & à laico in eccleſiam, vel clericum, conferri poſſit, vt eodem in loco dicebamus.
42 Vnde † cum regula de triennali poſſeſſore, titulum ſaltem coloratum præſupponat, §. 1. iuncta gloſſ. in verb. coloratum de pacific. poſſeſſor. in pragm. titulusque, in rebus eccleſiaſticis, neque actiuè, neque paſſiuè, à laicis obtineatur d. c. 1. & ibi DD. de reg. Iur. in 6. merito eam regulam, in feudis nullatenus procedere, concludit Gomeſ. in ipſius expoſitione q. 4. verſ. concluden-
43 dum eſt. Addi † poteſt, altera quoque, beneficij & feudi diſtin-
y ctio; ex eo quod, citra vllam pactionem, vel onus, *y* beneficia deferantur, c. cum pridem, & c. fin. extr. de pact. iuncto c. vn. extr. vt eccleſ. benefic. aliud enim eſſe in feudis, ſatis apparet ex c. 1. & 2.
44 extr. de feud. indeque † etiam, fieri videtur, vt feuda, inter contractus enarrentur in iure, prædictuſque titulus de feud. inter titulum de permutat. & titulum de pignorib. reponatur, in lib. 3.
45 decret. Greg. Quinetiam † & ad vlteriorem diſtinctionem faciet, quod pactio, circa feudum inita tranſmiſſionem feudi, ad ſucceſſores operari poſſit; nam & contractus, & eorum iura regulari-

y Hinc, etiam ſi de iure, pro tranſlatione feudorum, laudimia non debeantur, ex pacto tamen, vel conſuetudine, deberi poſſunt; vt pluribus docent, Ferrer. & Ranchin. poſt Guid. Pap. in eius addit. q. 167. & q. 415. ad quod & ipſe Ranchin. ſine die refert, certum ſenatus Toloſani areſtum, in fauorem cuiuſdam Epiſcopi Montiſpeſſalani, extátque adhuc aliud, Burdigalenſ. ſenatus, 14. Mart. 1529. pro Domino de la Tour, Vicecomite de Turene, contra Dominum de Lignerac, apud Boer. in deciſ. 19. & Papon. in d. lib. 13. tit. 1. areſt. 3. de quo etiam plura, Maynard. in lib. 4. quæſt. c. 33. At pro beneficiorum tranſlatione, nuſquam Laudimijs locus fuit, vel eſſe poteſt, etiam ſi Annata, quandam laudimiorum ſpeciem, & ſimilitudinem, præ ſe ferre videantur; imò & pro temporalibus à beneficio dependentibus, exacta aliquando, à nouis beneficiatis laudimia, prædicto Pariſienſ. Senatus, in cauſa capituli de Viuier, areſto 23. Maij. 1539. comprobet Papon. in d. lib. 1. tit. 14. areſt. 4.

ter per multas ſucceſſiones, ex-
tendi dicuntur, in l.ſciendum D.
de verbor. ſignific. ipſumque
† etiam eccleſiæ feudum, ad ter- 46
tiam ſaltem perſonam, ſiue ge-
nerationem licitè deduci, tradi-
dit Bald. in Auth. defuncto num.
2. C. ad Tertyllian. Quòd ſecus
eſſe, de beneficio, quippe quod,
iure ſucceſſionis tranſire, iura nō
patiantur exprimit text. in c. ex
tranſmiſſa, & paſſim extr. de fil.
Præſbiter. Atque † ea de cauſa, 47
beneficium ad inſtar feudi, peti
non poſſe, ſub eo prætextu, quod
ſemper, in familia petentis fuerit, non inſcitè ait, Panorm. in c.
venerabilem num. 15. extr. de election. Poſtremo † pro feudo, & 48
beneficio diſtinguendis, accedent alia duo, non ſpernenda Baldi, &
Speculatoris dicta: Baldus enim, in d. §. Libellariæ de pac. Conſtant.
in vſib. feudor. aſſerit, feudum à Vaſallo, ſaluo iure eccleſiæ; [z] rectè z
donari, legari vel aliter concedi poſſe; etiam ſi beneficium, quan-
tumuis ſaluo ordinarij, vel alterius collatoris iure, fruſtra donatio-
nis, vel legati, aliove quocunq; titulo, à beneficiato, in alterum trans-
feratur; idemque penitus repetit, in §. donare num. 7. qualit. feud.
alien. ibid. Speculator † verò, in tit. de appellation. §. nouiſſimè verſ. 49
verum & ſeqq. ex eo quod beneficia non ſint in bonis noſtris, infert
ſuper eorum dominio, inutiliter litem intendi, contrariumque de
feudis eſſe ſtatuendum quod & potiſſimùm, in hoc Galliæ regno, ve-
rum erit, vbi feuda redacta, † ad inſtar patrimoniorũ, [a] ſtatim initio 50
huius tituli dicebamus, & poſt Guidon. Pap. teſtantur quoque, Ferr. a
& Ranchin. in q. 59.

[z] Ius illud eccleſiæ, eſt præſertim id, quo ad inſtar aliorum Dominorum directorum, eccleſia pro eodem precio, rem feudalem, vel emphyteuticam, retinere poteſt, hoc enim iuris, etiam eccleſiæ competere, declaratum eſt, à Pariſienſ. Senatu, 15. Febr. 1538. in cauſa Chartuſianorum, referente Papon. in d. lib. 13. tit. 1. areſt. 4. & 5.

[a] Idque etiam, iudicatum fuit, à Pariſienſ. Senatu, in fauorem Domini de Sainct Romain; die vlt. Mart. 1576. teſte Chenut. in addit. ad Papon. in lib. 11. tit. 5. areſt. 7.

DE DECIMIS, NOVALIBVS, ET PRIMITIIS.

1 *Decimæ,Noualia,& Primitiæ;in quo conueniant cum beneficiis, & in quo ab eis differant.*

2 *Qualiter Decimæ,Noualia,& Primitiæ,inter ſe diſtinguantur.*

3 *Definitio Decimarum,Noualium,& Primitiarum.*

4 *Quid diſtent Primitiæ,ab Oblationibus.*

5 *Alia,inter Decimas,Noualia,& Primitias,differentiæ ratio.*

6 *Caſus,in quibus Primitiarum præſtatio,eſt neceſſitatis.*

7 *Decimarum,& Noualium quantitas;ad ratam Decimæ,à iure definitur.*

8 *Licet conſuetudine,introduci poſſit,vt plus,vel minus,pro ijs præſtetur.*

9 *Etiam ſi,Decimæ ipſæ,à Parochianis,præſcribi nequeant.*

10 *Quota tamen Decimarum,ab eis rectè præſcribitur.*

11 *An,& quatenus,Parochi de Decimis tranſigere,& ea tranſactione obligari poſſint.*

12 *De quantitate,& quota Primitiarum.*

13 *Qualiter,& quando Decimæ,de fœtura pecudum,ſint ſoluendæ.*

14 *Decimæ perſonales non magis quam Primitiæ,obligationem continent; & quæ ſit,eius rei ratio,num.15.*

16 *Idem de prædialibus Decimis,nonnulli crediderunt; & eo prætextu, tolerari conſuetudinem ; de minutis decimis non ſoluendis, tradidere, in num.17.*

18 *Sed eorum opinio refellitur, eorumque fundamenta deſtruuntur, in num.19.*

20 *Et quod prædiales Decimæ, ſint iuris diuini, & conſequenter, contineant obligationem,probatur; alia ſubinde conſuetudinis, de minutis decimis non ſoluendis,ratione aſſignata,in num.21.*

22 *Apud Gallos tamen,noua decimarum quarumcunque,nedum minutarum exactio prohibetur.*

23 *Num de piſcibus Viuariorum vel lignis ſyluæ cæduæ Decimæ debeantur,& quid de Decimis Crocorum,& oliuarum,num.24.*

25 *Noualibus,etiam in Gallia,locus eſt.*

26 *Commutatio agri, ex quo decimæ præſtantur, in aliam culturæ ſpeciem; nouali a non inducit.*

27 *Non magis quam, ipſa nouali a, ſæpius percepta; tranſeunt, in naturam decimarum.*

28 *In quibus decimæ, & nouali a, conueniant; & in quibus, differant.*

29 *Tam nouali a, quam decimæ, ad Iudicis eccleſiaſtici, pertinent cognitionem, præterquam in caſibus, num. 30.*

31 *Eodemque ſoluuntur modo, in ipſo videlicet fundo; & ex eius fructibus, num. 32.*

33 *Pro præſtatione decimarum, & noualium, nulla fit deductio onerum, & impenſarum.*

34 *Quæ qualeſve denunciationes, præcedere debeant, præſtationem decimarum; & quouſque proprietarij; decimatores, expectare teneantur, num. 35.*

36 *Nemo à decimis, & noualibus eximitur, citra priuilegium; quod adhuc, ne quidem colonis, exemptorum communicatur, num. 37.*

38 *Vtrum exemptus à noualibus, eximatur quoque à decimis, & è contra; eive, cui conceduntur decimæ, conceſſa etiam nouali a, cenſeantur, & è contra, num. 39.*

40 *Conceſſis decimis, vel noualibus; quænam decimæ, vel nouali a, prætendi poſſint.*

41 *Religioſis conceſſæ decimæ, ex integro debentur; nouali a autem duntaxat pro medietate.*

42 *Fallit tamen, in Ciſtercenſibus, & Chartuſianis; quemadmodum, & in conceſſionibus noualium, quæ præceſſerant, num. 43.*

44 *Conceſſio generalis, vt omnium, & quarumcunque decimarum, vel etiam, omnis decimationis, alicuius territorij, etiam nouali a includit.*

45 *Parochi, fundatam habent de iure, & in decimis, & in noualibus, intentionem.*

46 *Et tamen, qui ius habent, percipiendarum decimarum, ex eo non habent, intentionem fundatam, in noualibus percipiendis.*

47 *Alij, extra Parochos eccleſiaſtici, ius in noualibus, non niſi ex priuilegio, conſequuntur; in decimis verò, etiam ex ſola præſcriptione.*

48 *Ad Epiſcopos, & Capitula, ſæpius decimarum, quam noualium ius, pertinere videmus.*

49 *Caſus in quo, æquæ nouali a, atque decimas; Epiſcopi, percipere poſſunt verùſque intellectus, c. quoniam, extr. de decim. num. 50.*

51 *Alius*

Google

51 *Alius caſus, in quo adhuc, Epiſcopi, percipere poſſunt, tam noualia, quam decimas; & de compoſitione, curionum cum Epiſcopis, de decimis, & noualibus, ſummo Pontifice conſentiente, num. 52.*

1 QVARTO à noſtræ definitionis ambitu, & à numero beneficiorum eccleſiaſticorum, excluduntur Decimæ, Noualia, & Primitiæ, de quibus in tit. 30. lib. 3. Decretal. vtcunque enim, & iura ſpiritualia ſint, & conſiſtant in perceptione fructuum, & perpetuò ſolis clericis, ob ſacrum miniſterium, ſui natura competant, & pertineant, ad clericorum duntaxat diſpoſitionem; hiſque nominibus, ad beneficia, omnium maximè, accedant: à beneficiis tamen, in eo diſtant, quod hæc perceptio fructuum, ſit potius, ex rebus profanis, quam eccleſiaſticis, arg. c. 2. iuncta gloſſ. in verb.
2 clericis eod. tit. Inter † ſe verò, ita diſtinguuntur; vt cùm primitiarum, vnica ſit præſtatio, decimis, & noualibus, vtpote annuatim præſtandis
3 tractus inſit ſucceſſiuus: nihil enim aliud ſunt decimæ, † quam quota pars eorum, quæ ſingulis annis; ex rebus noſtris, vel operis percipiuntur, Deo debita, & eius miniſtris ſoluenda, definiente Cardin. in conſil. 26. nec quicquam ab eis noualia differunt, niſi quod ex ſolis debeantur prædiis, & iis adhuc, quæ nunc primùm fuêre præciſa, ex definitione c. 1. extr. de verbor. ſignificat. hoc eſt, de nouo ad culturam redacta, cū ab omni hominum memoria, inculta eſſent, vt interpre-
4 tatur PP. in c. quid per nouale ibid. At † primitiæ, ſunt primi fructus, quarumcunque rerum noſtrarum, Deo offerendi, vt definit Goffred. in ſumma tit. de Decim. q. 17. ideoque, etiam oblationum nomine, deſignantur, in c. quamuis graue, & alibi paſſim, extr. eod. tit. quamuis propriè, oblationes ſint, libamina, ſeu dona, quæ à fidelibus, ſiue viuis, ſiue defunctis, Deo fieri ſolent, iuxta ea quæ de his dicemus in ſeq. lib. tit. 10. & text. in can. omnis Chriſtianus, de conſecrat.
5 diſtinct. 5. & in c. cum inter vos, extr. de verbor. ſignificat. Eſt † & alia, horum inter ſe diſtinctio, ex eo quod maior ſit in decimis, & noualibus, quam in primitiis, obligatio: Decimæ enim, & noualia, obſolutè ſunt præcepti, c. Parochianos c. quoniam, & vbique extr. hoc tit. & è
6 contra, primitiæ ſunt potius conſilij, præterquam † ſi curatus indigeat, vt ait gloſſ. in d. can. omnis, in verb. vacuus, vel etiam, ſi ſolui conſueuerint, vt addit. Paul. de Eleaz. in c. literis extr. de reſtitut. ſpoliat. nam nec curatus, ſuis ſumptibus, militare tenetur c. cum ex officio extr.

[a] *Et ita iudicatum, Boer. in q.236. ait, à Burdigalenſ. ſenatu, apud Sanctum Aemilium, in fauorem, Arnaldi de Baſterot, Rectoris eccleſiæ Parochialis de Trazis, contra eiuſdem loci de Trazis Incolas, 2. Decemb. 1528. idemque areſtum, etiam refert Papon. in lib.1. tit. 12. areſt.1. Cui & aliud ſingulare adde quo ſenatus Rhedonenſ. Curionem Parœciæ de Sarzean, in poſſeſſione exigendi iure Primitiarum, ab vnaquaq; familia, ſpicarum faſcem, & ex decem agnis vnum, manu tenuit, die vlt. April 1561. Chopin. in lib. 2. de ſacr. polit. tit. 7. nu. 19. in marg.*

[b] *Sicque, nulla in contrarium, oſtenſa conſuetudine, vel compoſitione; decimas ad ratam decimæ partis, ſoluendas eſſe, bis cenſuit, Pariſienſ. ſenatus, videlicet, in ſolemnibus, natalis Domini pronunciationibus, annorum 1559. & 1561. Charond. in lib.1. Pandectar. tit. 13. & Chopin. in lib.3. de ſacr. polit. tit. 4. num. 24.*

cio extr. de præſcription. nec Parœchiani, ab obſeruandis, laudabilibus inſtitutis, & conſuetudinibus, ſeſe poſſunt excuſare, c. ad Apoſtolicam extr. de Simon. ac proinde, vtroque caſu, tam ad primitias, quam ad decimas, &
noualia cogi poſſunt, [a] iuxta de- a
ciſ. Rebuff. in tract. de Decim. q.1.
num. 24. Adde † etiam Decima- 7
rum, & noualium, certam eſſe quantitatem, vt pote, ad ratam decimæ partis, à iure definitam,
[b] in c.1. extr. eod. licet † per con- b
ſuetudinem, introduci poſſit, vt 8
plus, vel minus, pro iis præ-
ſtetur, [c] c. in quibuſdam, & c
ibi gloſſ. cum DD. in verb. con-
ſuetudine eod. tit. Nanque †. (vt 9
ait Hoſtienſ. loc. cit. q.7.) etiam ſi decimæ ipſæ, à Parochianis præ-
ſcribi [d] non poſſint; quota tamen d

[c] *Id verum, dummodo per tantum tempus, quantum ad inducendam, in cenſu conſuetudinem, exigitur, Parochianos vniformiter ſoluiſſe probetur; ſi enim difformiter, puta vno anno plus, & altero minus, ſolutũ fuerit, vel vnus Parochianorum plus, & alter minus ſoluerit, aliud dicendum eſſet, propter areſtum Leſratij, cuius meminit Chenut. in addit. ad Papon. in d. tit. 12. areſt. 3.*

[d] *Hoc verum eſt; de Maioribus decimis; nam & ita, Curatus Ligueronen. apud Borbenios, contra ſuos Parochianos, qui præſcriptione tanti temporis, cuius non extabat memoria, à decima vini, ſeſe tutos prætendebant, obtinuit Pariſiis, in menſe Iunio anni 1547. Berger. in addition. ad Papon. in d. tit. 12. areſt. 3. Sed quod attinet, ad minutas decimas; etiam ſi, ſinguli Parochianorum, ab his ſeſe eximere, præſcriptionis adminiculo nequeant; tota tamen Porachiæ vniuerſitas, quadraginta annorum ſpatio, acquirere poſſet, eam exemptionem, vt de decimis vitulorum, & aliorum animalium, pro Parochianis de Menerual, aduerſus ſuum*

munem

Digitized by Google

10 † decimarum, ab eis, rectè præ-
e ſcribitur, [e] eamque eſſe com-
munem, DD. ſententiam, gene-
ralemque, in hac patria Delphi-
natus,& locis circumuicinis,con-
ſuetudinem; teſtis eſt Guid. Pap.
11 in q. 284. Et † quod ita, de con-
ſuetudine ſtatuitur; ad compoſi
tionem quoque, ſiue tranſactio-
nem, Parochianorum cum ſuo
f curione,prorogatur, [f] in c.1. & c.
veniens extr. de tranſaction. quã-
uis tranſactio hæc (ad inſtar con-
ſuetudinis) ſucceſſores non li-
g get, [g] nec tranſigentium vitam
h excedat; [h] vt not. poſt gloſſ. in c.
ex multiplici in verb. quamdiu
12 viueret,eod. tit. Sed † hac de re,
plenius Rebuff. in d. tract. deci-
mar.q.13.qui etiam, primitiarum

curionem. ſenatus Rothomagen. pronunciauit,27. Mart.1533. Forget. in tract. Decimar.c.5.num.1.in fin.

[e] *Varia ad id areſta Senatus, & ſententias officialatus, apud Gratianopolim, ſine die, & conſule, refert Guid. Pap. in d. q. 284. quorum etiam memor eſt, Papon. in d.tit.12.areſt.3.*

[f] *Parochum tamen, cum vno ex Parochianis, paciſci poſſe, de nullis omnino decimis, pendente vita ſua, exigendis, propter inſigne aliquod, beneficium ſibi collatum, cenſuit Pariſienſ. ſenatus, in cauſa curionis de Maureſſard, areſto menſis April. 1577. teſte Berger. in addit. ad Papon. in d.tit.12. areſt. fin. & altero areſto, de quo Chenut. in addition. poſtremis eiuſd. tit. 12. ex Charond. in lib.1.Reſponſ.c.48.*

[g] *Hinc, cũ nobilis Iacobus de Croiſmare, Dominus de Sainct Iuſt, decimarũ præſtationem, ſub eo prætextu denegaret, quod prædeceſſores ſuos, earum exemptionem, titulo oneroſo acquiſiſſe, à defuncto Petro Faron, curione eccleſiæ Parochialis, Beatæ Virginis de Pauldrueil, profiteretur, & pendente vita, aliorum trium curionum, eadem exemptione vſos aſſereret, nihilominus ſuprema Nortmanorum curia, latam ſententiam, in fauorem Ioannis Langlæi, eiuſdem Parochiæ nouiſſimi curionis, confirmauit, & prædictum Dominum de Croiſmare, non obſtante ſeptuaginta annorum lapſu, præſtandis decimis obligatum, declarauit 17. Ianuar. 1601. Forget. in d. tract. decimar. c.2. vel 3. num.3.*

[h] *Imò, pendente vita, ipſimet tranſigentes, vel alio contractu, decimas remittentes ab ea remiſſione, ſaltem per reſtitutionem in integrum, recedere poſſunt; quamuis remittens ius in beneficio, ad illud regredi, vlla ratione nequeat, vt iudicatum ait, in eodem Nortmanorum ſenatu, 21. Febr. 1570. id. Forget. in ſubſeq. c.3. num.9. ſubdit enim, auditum fuiſſe, Thomam Bondier, curionem de Bebec, reſtitutum in integrũ, etiam aduerſus Religioſos Abbatiæ de Cormeilles, quibus ab ipſo, remiſſæ fuerant decimæ, areſto eiuſd. ſenatus 23. Auguſt. 1531.*

i Verùm ſi conſuetudine,præſtatio primitiarum,recepta ſit,quotam ſub qua, à locis vicinis, præſtari conſueuerunt, attendendam; expreſſum eſt,prædicto ſenatus Burdigalen.areſto,2.Decemb. 1528. quod & Boer. & Pap n. referunt,in d.q 236. & in d.tit.12.areſt.1.

k Quo caſu,de fœtura animalium,decimæ debentur, maxima dubitatio, huc vſque fuit, quo tempore eas recipere, decimatores teneantur: ſi enim, id eſſet ſtatim,atque debitum ipſarum exurgit, inutiles prorſus, decimatoribus redderentur, quippe cum, abſque lacte, viuere nequeat, recens fœtus; quamobrem, nonnulli, in decimum diem præſtationem differendam,alijq; per ſex hebdomadas, & alij longiori tempore expectandum, arbitrabantur: donec tandem, ſuprema Pariſiorum Curia, quoad fœturam pecudum, voluit vt intra Hebdomadam ſanctam,agnorum decimæ ſint exigendæ, alioqui quod poſtea damni contigerit, decimatoribus imputandum, vt pote, morientibus agnis, in numero computatis, dummodo pelles repræſententur, & ipſis Decimatoribus, ab illius Hebdomadæ lapſu, obligatis pro rata, eius quod percipiunt, ad ſalarium Opilionis, ſiue Paſtoris; idque cautum, in cauſſa magiſtri Franciſci Tuillier 27. Maij,1559.tradidere; Anonym. in poſtremis additionib. ad Papon. in d. lib.1.ti.12 & Forget.in d.tract.de decim.c.4 & 5

l Quin nec in prædialibus, ſi minutæ

quotam, haud quaquam, à iure
definitam,[i] tradit in q.1.num. 17. i
Nec † ſibi videtur contrarius, in 13
eo quod, de ſexageſima, & quadrageſima parte ſubiicit; cum hoc,non lege præceptum ſed arbitrio magiſtrorum,molitum dicatur,in d.c.1.extr.de decim.Idq; etiam ad nos vſque, poſtea productum eſt, ita vt, inter quadrageſimam, & ſexageſimam, de frugibus, primitiæ ſint ſoluendæ, quemadmodum, & inter centeſimam,& ducenteſimam, de fœ-
tura [k] animalium, vt in eod. c. 1. k
ex Innocent. notat Panormitan.
num.8. Verum † hodiernis tem- 14
poribus, non dicam in primitiis, ſed ne, in perſonalibus quidem
decimis, [l] aliqua neceſſitas eſt;id l
enim totum, libero Parœcianorum arbitrio, relinquitur, vt teſtantur,id. Pan. in c.cũ homines, n.5.in fin.eod.ti.& Boer.ad conſ. Biturig.ti.de conſuet.præd.§.12. circ princip. Quod tamen, non adridet Rebuffo; eo quod, tam perſonales decimas, quam prædiales, lege diuina deberi, arbitretur in cit. Decimar. tract. q. 1.
num.11.& ſeqq. Sed † quia inde, 15
propter illam, non ſoluendarum decimarum perſonalium, conſuetudinem contingeret, omnes propemodum animas damnari, vt inquit Hoſtienſ. in c. Paſtoralis in fin.eod.tit.magis communiter,re-

Digitized by Google

ter, recepta fuit, Archydiaconi, &
aliquot aliorum opinio, qui volunt, in can. quicunque 16. q. 7.
perſonales decimas, eſſe potius
de iure poſitiuo, ac proinde, etiã
in totum, remitti poſſe conſuetudine; pro qua tandem, vt pote
generali; & ferè vbique gentium
recepta, ſtandum concludunt
Felin. in c. cauſam col. 5. extr. de
præſcript. & Tur. Crem. in can.
reuertimini num. 11. 16. q. 7. quibus ſubſcribit Grimaldet. in Paraph. decimar. lib. 1. c. 2. num. 11. &
16 lib. 3. c. 3. num. 2. Imò † non deſunt, etiam ex Theologis, qui
ipſas quoque prædiales decimas,
ad ius poſitiuum, æquè referant;
aiunt enim, ex quo nouum teſtamentum, de decimis ſoluendis,
nihil edixit, morte Chriſti, veterem illam, ſoluendarum decimarum legem, ad inſtar reliquarum, abolitam fuiſſe, & deinde
renouatam tantum, & in vſum
reuocatam, concilio Lateranenſi—
17 eoque † de cauſa effectum, vt
valeat conſuetudo, de decimis
non ſoluendis, ex quibuſdam, ac
m præſertim minutis,[m] prout ſupra
oſtendimus, & fuſius Cardin. in
conſil. 145. Sed eorum opinio—
18 nem, † ſatis refellit, id Rebuff. in
ead. q. 1. num. 13. & 14. oſtenditque etiam, noui teſtamenti præceptum, de decimis, in his Chriſti
verbis [Væ vobis Scribæ, & Pha-

ſint, ſolas enim maiores, Gallia agnoſcit; ideoque quod de præſcriptione minutiarum, dicebamus ſupra, intelligendum eſt, quo caſu, de eis ſoluendis, inducta eſſet conſuetudo, vel tranſactio, aliúſve legitimus titulus, præceſſiſſet. Vnde, his deficientibus, cum canonici Andegauenſes ſub prætextu, competentium ſibi decimarum, frumenti, & aliorum eiuſcemodi fructuum, decimas quoque vinearum, & arborum percipere voluiſſent, à ſua petitione, ſubmoti fuerunt areſto, cuius ſine die, & conſule, meminit Grimaldet. in Paraphr. decimar. lib. 3. tit. 3. num. 5.

[m] *Pro hac, Parochianis licita, minutarum decimarum præſcriptione, recitatum, paulo antè fuit, areſtum ſenatus Rothomagen. 27. Mart. 1533. eodemque areſto, præiudicatum eſt, vitulorum, & aliorum animalium decimas, minutas cenſeri: quod, nec modicæ eſt vtilitatis, cum minutæ decimæ, curionibus, priuatiuè ad alios decimatores, cedant; vt & ipſe adhuc, Rothomagen. ſenatus pronunciauit, in iiſdem vitulorum decimis, pro quodam curione, aduerſus Cardinalem Ferrariæ, areſto ſuo, menſis Februar. 1567. quod eſt apud Forget. in d. tract. decim. c. 5. num. 3. Simile quid proximè oſtendimus de decimis arborum, & vinearum, ex Grimald in d. lib. 3. tit. 3. num. 5. cui & adde, eund. Forget. ibid. in c. 4. num. 3. non aliud concludentem, de Piſis, Fabis, aliiſque leguminibus, vt nec de rapis, cepis, & ſimilibus, quæ excreſcere*

o de lignis ſyluæ cæduæ, ° debe-
ri decimas, aduertit Toloſan.
in lib. 2. Syntagm. Iur. vniuerſ. c.
24 23. num. 3. licet † in contrarium,
p de decimis crocorum, p & oliua-

Grimald. in d. lib. 3. tit. 3. nu. 9. quamuis expoſtfacto, in contrarium, ad relationem Domini Boüette, iudicauerit, ſi credamus eid. Papon. ibid. areſto, quod extat in 7. ipſius editione. Imò, & ſenatu Rothomag. hac in contraria parte, vlterius adhuc progreſſus eſt, exſiccato enim quodam ſtagno, quoniam ex eius fructibus, decimæ perſolutæ fuerant, poſt reditum ipſius ſtagni, ad priſtinam naturam, & qualitatem, decimas ex eo, ratione piſcium deberi, litigante quodam Hunot; declarauit, 24. Iul. 1520. *teſte Forget. in d. c. 5. num. 5. Sed quidquid ſit, de his piſcibus ſtagnorum, & Viuariorum, quod attinet ad eos, qui capiuntur in mari, certiſſimum, & pro indubitato id. Forget. ibid. præſupponit, quibus in locis, magnum eſt piſcium commercium, vt in maritinis Neuſtriæ ciuitatibus, eorum decimas deberi, nam & ita in eod. Rothomagen. Senatu, iudicatum refert, decimo ab hinc anno, pro curione d'Omouille apud conſtantiam, longeque antea, in fauorem curionis Sancti Vedaſti, in eodem conſtantiæ agro, videlicet 23. Decemb. 1524.*

° *Hoc intelligendum eſt, de ſyluis priuatorum; cum pro ijs, ne quidem feudales Domini, & alti (vt vocant) Iuſtitiarij, decimis ſubiiciantur, vt docet Forget. in d. c. 5. num.* 12. *ſicque iudicatum teſtatur, in ſenatu Rothomagen. tam nuper, pro vidua ducis de Longueuille* 8. *Maij.* 1604. *quam antea, in fauorem Domini de Gauuille, 13. April. 1534. At quod attinet, ad ſyluas regias (inquit in num.* 10.) *pleriſque in locis, ex eorum lignis venditis, decimæ debentur; nec ſemel tantum, ſed quoties nouos emittunt palmites, qui deinde vendũtur, vt ſubijcit in nu.* 20. *& iudicatum quoque refert, ab eod. Senatu, pro Abbate de Cerisay,* 4. *Septemb.* 1550. *Sed & priuilegio vel conſuetudine, etiam priuatos quoſque, & particulares, ad decimas, ratione ſyluarum ſuarum obligari poſſe docet, adduque in num. 11. ideò, recuſante Mathurino de Heudreuille, Domino de Ferrieres, eiuſcemodi decimas, quoniam, pro earum iure, clariores extabant probationes, in fauorem, Caroli Dronyn, curati Parochialis eccleſiæ ſancti Georgij de Campis, Rothomagen. rurſus ſenatum pronunciaſſe 5. Mart.* 1543. *Denique quo caſu ſiue Regis, ſiue priuatorum Sylua, onus decimarum patiuntur, ab eis exemptionem competere, pro lignis, quæ à proprietarijs comburuntur, id. Forget. ibid. num.* 22. *decidit, & ita eid. Senatui viſum teſtatur idque aduerſus quendam le Proux curionem areſto 10. Iul. 1609.*

p *Pro decimis Crocorum, areſtum extat, in fauorem Epiſcopi Albien. 13. Septemb. 1485. apud Aufrer. in deciſionib. capel. Toloſ. q.* 109. *&* 432. *necnon apud Chopin.*

 in lib.

in lib. 3. de ſacr. polit. tit. 4. nu. 4. in fin.
q *Atque ita, qui ius habet, decimarum percipiendarum, ex aliquo fundo; illud ius retinet, ſi illius fundi, facies mutetur, & in aliam cultura ſpeciem reducatur, ſicuti iudicatum Pariſiis, pro priore Charitatis, 15 Febr 1553. aſſerit; Charond. in d. li. 1. Pand. ti. 13. ſaluo tamen, eo caſu, Curioni, iure petendi ea propter, augmentum debitæ ſibi portionis, iuxta areſtum, capituli Lexonien. aduerſus Maletum curionem de Coquainuillier 3. April. 1537. de quo Forget. in d. tract. de decim. c. 3. nu. 4. Addit & id. Forget. ibid. c. 5. num. 6. proximam faciem fundi, & non primitiuam, ſpectari debere, vt ſciatur, nunquid ea mutata, decimis dandus ſit locus, & ad hoc inducit, recitatum iam, ſenatus Rothomagen. pro decimis ex reſtituto ſtagno præſtandis, areſtum 24. Iul. 1520. ac demùm alterius quoque areſti meminit, quo quendam le Fouq, mutata fūdi faeie, decimas ſub eo denegantem prætextu, quod fundus in aliam culturæ ſpeciem decimarum incapacem, tranſiiſſet, id. Rothomagen. ſenatus, condemnauerat, 13. Febr. 1517.*
r *Nanq; (vt monet Forget. in d. tract. decimar. c. 6. num. 5.) decimæ in eo, cum beneficijs conueniunt, quod ratione poſſeſſorij, coram ſeculari iudice, pro ijs æqualiter, ſit litigandum, iuxta Martini quinti PP. Diploma, recitatum à Guid. Pap. in deciſionib. q. 1. & ita veteri, ſenatus Pariſien. areſto, declaratum anno 1262. aduertit Mathæ.*

rum iudicatū referat, Boer. in d.
§. 12. Verum, hęc prohibitio, quomodocunq; obtineat, intelligēda
ſemper erit, reſpectu rerum quæ
exiguntur, & non earū, ex quibus
fit exactio, cum prima † agrorum 25
cultura, nouæ decimarum exactioni non obſit; dummodo, eos
producat fructus, ex quibus decimæ exigi conſueuerunt: eiuſcemodi enim decimæ, noualia
ſunt, vt iam ab initio monuimus,
quibus, etiam in Gallia, locum
eſſe, fatetur Charond. in lib. 1.
Pandect. c. 13. Secus † ſi agri, cer- 26
tam recipientes culturam, ratione cuius, decimæ exigerentur, in
aliam commutarentur culturæ
ſpeciem; neque enim tunc, noualibus aperiri viam, ſed pertuò,
decimarum debitum remanere,
q id. docet ibid. reiecta gloſſ. opi- q
nione, in l. ſylua, in verbo noualis,
D. de verbo. ſignificat. Additque
† paulo antè, in ſimili, noualia e- 27
tiam ſæpius percepta, non tamen
à noualium natura, in naturam decimarum, tranſire ex
c. fin. extr. de Priuileg. Nec eſt
quod quis credat, parum referre,
vtrum decimarum, vel noualium
nomine, prædia noſtra teneantur; Nam † etiam ſi decimæ, & 28
noualia, in aliquibus conueniant;
vt quod æquè in ſpiritualitate
cōſiſtant, † & idcireo extra causā 29
poſſeſſorij, r ad iudicis eccleſiaſti- r
ci, per.

ci, pertineant cognitionem,
f [f] præterquam † ſi, de eorum ſo-
30 lutione, vel iure contractuum,
t ſup. ipſis initorum, agatur, [t] vt
tradit Gemin.in c. vlt. in fin. de
31 For.compet. in 6. quod † eodem

in not.ad eand. q. 1. Adduntque Ranchin. & Ferrer. ibid. eum iudicem ſecularem, qui de poſſeſſorio cognoſcit, regium eſſe debere, quales depingit Forget.in d.c. 6. num. 6. Baillinos, & pro eorum competentia, hac in parte, tria areſta profert, vnum nempe ſenatus Rothomagen. 29. Maij. 1545. & alia duo magni conſilij 30. Iul. 1545. & 11. Mart. 1548.

[f] *Sic iudicatum Pariſijs, in cauſa Epiſcopi Bellocaßienſ. anno 1262. Luc.lib.2.ti.1. plac.2. & Papon. in lib.1.tit. 4.areſt.1. & tit.12.areſt.8. Idque adeo verum eſt, vt quamuis ſuper decimis, lis conteſtata fuerit, coram Iudice ſeculari, etiam partibus non cōquerentibus, eas Iudex ſecularis, nihilominus remittere teneatur, ad eccleſiaſticum Iudicem, vt areſto ſenatus Pariſienſ. cautum, pro Curato de Marolles, aduerſus Abbatē de Tironneau, 15. Iul. 1589. Loüet. tradit in lit. D, art. 29. vbi, alterum quoque ad id, eiuſdem ſenatus, areſtum profert, ſub 27. Mart. 1574. in cauſa Martini de Beaune, Abbatis de Coulons, & Martini de Breſt, Curionis eiuſdem loci, illudque repetit poſtea, in lit. G, art. 7. ac etiam ſimile, reſpectu congruæ portionis adducit, in lit. C, art. 48. in fauorem Thomæ Auberti, Vicarij Sancti Petri Andegauenſ. ſub 14. Aug. 1599. Cui & Brodæ. pro vtraque decimarum & congruæ portionis ſubordinata petitione, aliud adhuc inſuperaddit, prolatum inter curionem d' Athis, & capitulum eccleſiæ Noniodunenſ. 14. Decemb. 1568. Nec ſolum Iudex ſecularis, ex officio, hanc remißionem, ad Iudicem eccleſiaſticum, facere poteſt, ſed & ipſæ partes, non obſtante conteſtatione, & in quocunque ſtatu lis exiſtat, eam petentes audiũntur; ſic enim, vſque ad decimum, & nonum annum, vltro productam, coram Iudice ſeculari, ad eccleſiaſticum, parte id petente, in expenſis voluntariæ proluſionis, duntaxat comdemnata, remiſſam, areſto prædicti ſenatus Pariſienſ. 9. Decemb. 1606. teſtatur Brod. in d. addit. ad lit. D, art. 29.*

[t] *Vt ſi, de præteritis temporis reliquijs, ſiue arreragijs quæſtio eſſet, & generaliter quotieſcunque, decimarum ius, in dubium non reuocatur, vt iudicatum eſt, inter Præceptores, & moniales Andium, 24. Mart. 1525. apud Berger. in addit. ad Papon. in d. tit. 12. areſt. 98. & nouißimè, in magno Regis conſilio, 5. Ianuar. 1606. referente Forget. in d.c.6. num.6. Vnde, ſi inſolitæ decimæ peterentur, vel in minori quota, idem notat Brodæ. in addit. ad Loüet. in d lit. D, art. 29. per quæſtionem enim, quid, & quantuum, pro Decimis ſit ſoluendum, de iure decimarum non ambigi, & ideo eam, vt pote merè temporalem, & profanam, ad ſecularis*

Iudicis

ſoluantur modo,videlicet,in ipſo u
fundo, [u] & † ex eius fructibus, 32
[x] abſque † vlla, impenſarum de x
tractione, [y] factaque † prius de- 33
nunciatione, [z] & expectatis; † iis y
quibus debentur, [a] iuxta text.in 34
c.tua nobis extr.de decim.& do- z
ctrin.ſpeculatoris in eod.tit.§.fin. 35
a

iudicis cognitionem,pertinere,indicatum ait, à Senatu Pariſienſ. 24.Iun. 1575.

u *Neque enim, proprietarium,fructus exportare volentem, vt in horreo,decimas ſoluat,eſſe audiendum,pronunciauit Senatus Gratianopolitanus, in cauſa Dominorum de capella Beatæ Mariæ,anno 1457.vt refert.Guid.Pap. q.283. cui & aliud areſtum, eiuſdem ſenatus, ſubijcit Bonneton. ibid. ſub 14. Mart.1540,quo imò,homines ſanctæ Agnetis, condemnatos fuiſſe,etiam ſi, conſuetudine ſoluendi in horreo,immemorati temporis allegata,& probata niterentur,tradit Rabot. in not.ad eund. Guid.Pap. in q.284. extantque adhuc, ad id duo areſta,apud Papon.in d.tit.12.areſt. 6. & Berger.in eius addition. quorum vnum ſenatus quoque Gratianopolitani dicitur,in cauſa capituli de Mende,ſub anno 1459 alterum verò,tribuitur ſenatui Pariſienſ.in cauſa conuentus de Chelles,ſub 24.Iul.1562.*

x *Fallit,ſi conſuetudine loci probâretur receptum, vt etiam in pecunia numerata decimæ præſtarentur,ſicuti duobus areſtis Rothomagenſibus præiudicatum docet Forget. in d. tract. de decim. c. 5. num. 3. pro Parochianis videlicet, Sancti Agnani 2. Mart.1573.& de Fontaynes-le- Bourg circa ann.1603.*

y *Quod citra vllam, onerum,& impenſarum deductionem,decimæ ſint ſoluendæ,iudicatum fuit,à Pariſien.ſenatu, pro capitulo Sancti Martini Turonen. contra Renatum Morellum 7.Septemb.1560.Charond.in d.lib. 1. Pandect.tit.13. & Papon.in d.tit.12.areſt.12.*

z *Hæc denunciatio, fieri debet publicè, miniſterio curionis in miſſa ſolemni, aut Præconis tempore mercatus,ſiue nundinarum; vel etiam priuatim, ad domicilium beneficiati,aut procuratorum eius,ad id enim ſunt, ordinationes Franciſci I.& Henrici II.annorum 1545. & 1547. Itémque areſtas ſenatus tam Pariſ.1. Sept.1548.& 27.Maij.1549.quam Rhedonen.28.Maij.1564.& Rothomagen.4. Auguſt.1550.de quibus,Charond.in d.li.1.Pandect.tit.13.Chopin.in d.libr.3.de ſacr polit.tit.4 nu.8.in fin.marg.& Forget.in d.tract.de decim.c.1.num.7.*

a *Non ſufficit, denunciaſſe Decimatoribus, ſed quo tempore, vehuntur fruges proprietarij, eos paululum expectare tenentur, nequam ſibi fraudem, fieri vereantur; quod ſi expectati,vel de nouo vocati,non veniant,permittitur, debitã pro decimis partem,in ipſo fundo relinquere,iuxta areſtum Pariſienſ.ſolemniter prolatum,19.April.1561.de quo Charond.in d.lib.1.Pandect.tit.13.*

Quod

36 Quod † indifferenter omnes o-
bligent, adeo vt nemo citra pri-
b uilegium ſpeciale, ab iis, [b] exi-
matur ob generalitatẽ c. à nobis
37 extr.eod. tit. Quod † vtrobique,
ab iis exẽpti, ita demũ,ſuo priui-
legio fruantur ſi per ſe, & non
c per alios, colant [c] poſſeſſiones
ſuas, vt in d. c. dudum eod.tit.&
38 ſic de cæteris; Nihilominus, † in
longe pluribus differunt;vt ecce
exemptio noualium,decimarum
exemptionem ſecum non trahit
in d.c.fin.extr.de priuileg quãuis
decimarum exemptio, ad exem-
ptionem noualium, rectè traha-
tur, in c. ex parte *3.* extr. hoc tit.
39 Non † ſic, in conceſſione deci-
marum, vtpote, quæ non magis
noualium conceſſionem impli-
cat,quàm noualiũ conceſſio, de-
cimarum conceſſionem, in c.tua
40 § ne occaſione eod.tit. nam † &
imò, ſi tam noualia, quàm deci-
mæ, quibuſdam etiam eccleſia-
ſticis concederentur; antiqua
quidem,& quæ tempore conceſ-
ſionis iam erant, venire ſed non

[b] *Atque ita, Guilhelmus Vaſquius, præfectus Granæ, ad ſoluendas Decimas, etiam pro poſſeſſoribus, Domini Delphini, quas ipſe, in conſequentiam officij ſui tenebat, condemnatus fuit, anno 1459. Guid. Pap. q. 266. & Papon. in d. tit. 12. areſt. 2.*

[c] *Hæc enim priuilegia, vtpote perſonalia, & fauore ſingulari, contra ius cõmune indulta, ad cõductores, ſeu colonos non tranſeunt, vt Pariſienſ. ſenatus indicauit, pro magiſtro Guillelmo d'Alençon, cõtra Religioſos de Ioy, 22. Nouemb. 1550. Itémque pro Curione des Roches, in Abbatem Ciſtercienſ. 12. Aug. 1599 ac demum aduerſus Celeſtinos, 19. Febr. 1600. Charond. in d. lib. 1. Pandect. tit. 13. Pele. in lib. 1. Forenſ. act. 35. & lib. 2. act. 28. & Forget. in d. tract. de decim. c. 7. num. 5. & quamuis Equites Hieroſolimitani, ſe tam pro colonis ſuis, quàm pro ſe priuilegium habere contendant, contrarium tamẽ viſum eſt ſenatui Gratianopolitano, in cauſſa capituli Beatæ Mariæ, & Domini Echyrolarum 21. Iun. 1459. Guid. Pap. in q 207. & Papon. in d. tit. 12. areſt. 4. Quocirca tamen vide, quæ dicemus infrà, cùm ex profeſſo, de his Equitibus Hieroſolimitanis agemus, in lib. 2. tit. 4. & interim aduerte, multo minus, hac exemptione decimarum frui, acquirentes à priuilegiatis, nam & ita, cum Religioſi de Mortemer, prædia pontificiis conceſſionibus, exempta à decimis, in quoſdam priuatos & particulares alienaſſent, etiam ſi expreſsè ſibi reſeruaſſent decimas, eas tamen Curioni ſuprema Nortmanorũ curia adiudicauit, areſt. 22. Decem. 1500. de quo id. Forget. ibid. n. 2. alio præterea (quod ſimile ait) addito in mar. pro magiſtro Ioachino Conterel, Curione de Soteuille, aduerſus Religioſos Grandimontenſes 13. Aug. 1551.*

ea, quorum natiuitas, poſterior
eſſet, ipſa conceſſione [d] nomina- d
tim deciſum eſt in c. ſtatuto eod.
tit. in 6. Quin † & decimæ, Reli- 41
gioſis conceſſæ, aliterve acquiſi-
tæ, iis integrè debentur, cùm nõ
debeatur, niſi medietas noualiũ
conceſſorum, vel aliter acquiſi-
torum, ex conſtitutione [e] Alex. e
4. PP. in eod. c. ſtatuto §. ſtatui-
mus: quæ tamen † conſtitutio, ibi 42
limitationẽ recipit, in Ciſterciẽ.
[f] & Chartuſianis; ac præterea † f
in conceſſionibus, quæ præceſſe- 43
rant [g] quemadmodum, & deci- g
ſio dict. ca. tua, in §. ne occaſione
(quæ etiam repetitur in fin. eiuſ-
dem c. ſtatuto) limitatur † quo- 44
que, in caſu, quo Pontifex Max.
generaliter [h] ſic conceſſiſſet, om- h
nes, & quaſcunque decimas, vel
omnem talis territorij decima-
tionem, iuxta doct. Archidiac. in
can. cognouimus 12. q. 2. & Soc. in
conſil. 297. vol. 2. Denique noua-
lia † magis quodammodo, quam 45
decimæ, Parochis deberi viden-
tur; [i] etiam ſi, tam in decimis, i

[d] *Pleraque ad id ſunt areſta, ſenat. Pariſienſ. apud Charond. in d. l. 1. Pandect. tit. 13. videlicet 20. Oct. 1555 & in ſolemnibus Penthecoſtes, anni 1559. inter Curatum Serrten. & Abbatem S. Dionyſij, necnõ pro Curato de Campis, 21. Mart. 1565.*

[e] *Et iuxta hanc conſtitutionem, iudicatum eſt, à Pariſien. ſenatu 23. Decemb. 1545. referente Papon. in d. tit. 12. areſt. 11.*

[f] *In his terminis areſtum Pariſienſe, pro Ciſtercienſ. Cœnobio de Fratea, Bituricæ Diœceſeos, ſub 23. Decem. 1545. extat apud Chopin. in d. l. 3. de ſac. polit. tit. 4. num. 2*

[g] *Atque ita Martiniani Cœnobij antiſtes, Tallen. Diœceſis, aduerſus Parochum de Tourailles, peræque noualiũ ac vetuſtarum decimarum, adiudicationem, ab eod. ſenatu Pariſien. obtinuit, 11. Ian. 1549. id. Chop. in eod. l. 3. tit. 4. num. 3.*

[h] *Et fortaſſis, ad hunc generalis conceſſionis caſum, aut etiam ad ſequentẽ, Vicarij perpetui, vel alterius, ſuprà ſe primitium Curatum habentis, referẽdum erit areſtum, ſenatus Toloſani, quo Epiſcopo, Priori, & vicario perpetuo, pro eâ portione, quam quiſque eorum, ex decimis percipiebat, noualia adiudicata ſunt, 12. Ian. 1582. vt narrat Maynard. in lib. 1 q. c. 30.*

[i] *Et ideo, ſi ſit controuerſia inter Curionem & Decimatores, de qualitate eius, quod percipiendum eſt; & non appareat, vtrum decima ſit, vel nouale: fauendũ potius Curioni, & prouiſionaliter ei adiudicationem faciendam, cenſuit ſenatus Rothomagenſ. pro Curione S. Deſiderij Lexouien. in Decanum, & Canonicos, Cathedralis eccleſiæ eiuſdem loci, areſt. 4. Iul. 1525. quod eſt apud Forget. in d. tract. de decim. c. 3. num. 6.*

k *Quamobrem*

quàm noualibus, Parochi funda-
k tam de iure intentionem [k] habe-
re dicantur, in c.cùm contingat,
46 extr. de decim. Sępius enim † alij
extra Parochos, eccleſiaſtici de-
l cimas, quàm noualia, percipiunt
47 [l] Namque † (vt ibid. gloſſ. notat

[k] Quamobrem, ſolam Curionis qualitatem, impedire ſequeſtrationem decimarum, quo caſu de earum percipiēdarum titulo non apparet declaratum, in ſenatu Rothomagen. areſto 5. Decemb. 1533. pro quodam Vaucouleur Curione, narrat Forget. in d. tit. 3. nu. 6. ſubiicítque non alia de cauſa, probationes Curionum, licet debiliores, ſaltem ad effectum recredentiæ, vel prouiſionis, potiores eſſe habendas, ex altero eiuſd. ſenatus areſto 3. Febr. 1551. Veruntamen & his prædictis, de fundamento intentionis Parochorum, idem ipſe ibid. duplex adhibet temperamentum: priúſque eſt, quando petens decimas, vel noualia Parochus, ab altero Parocho dependeret; tunc enim, præſumeretur duntaxat, vicarius perpetuus, nec in præiudicium alterius, qui curia primitiuus cenſetur, ſeſe iis quæ diximus iuuare poſſet, niſi fortè, quoad congruam portionē, etiam ex noualibus detrahendam, vel niſi Curatus ille primitiuus, Religioſus, aut etiam monaſterium, præſupponeretur, ex quo Religioſi, & Religioſorum corpora (vt dictum quoque fuit) dimidiam tantùm noualium partem, conſequi poſſunt: quare cùm hoc in facti ſpecie quadam contigiſſet, inter Vicarium perpetuū & Curionem primitiuum, noualia æqualiter diuidenda, Senatus Pariſien. pronunciauit, prædicto areſto 23. Decem. 1545. de quo Papon. in d. tit. 12. areſt. 11. Poſterius temperamentum eſt, quando in conſimo duarum Parochiarum, fundi decimales exiſtunt, & dubitatur, ad quam potius pertineant Parochiam; nanque vt tradit Grimaldet in d. Paraphr. Decimar. lib. 2. c. 2. nu. 8. decimæ tunc, & noualia, vel ad ſolum Epiſcopum, ex quorundam ſententia pertinerent, quaſi ea, quæ certum non habent Parochum, in Epiſcopi Parochia, remanere cenſeantur; vel ex aliorum opinione, inter immediatè adiacentes Parochos, venirent pariter diſtribuendæ; quod & certius, ipſemet poſtea inſinuat, in lib. 3 c. 4. num. 9. & ſecundum id, ſenatum Rothomagen. iudicaſſe Forget. in d. c. 3. num. 5. teſtatur, videlicet, inter ponthum de Brie, Priorem de Noyon, & Bernardum de Callemettes Curionem, areſto 22. Iun. 1540.

[l] Nec qui percipiunt decimas, ex eo in percipiendis noualibus, fundatam habent intentionem, vt duobus areſtis, firmat Brod. in addit. ad Loüet. in d. lit. D, art. 53. quorum vnum definitum eſt, in fauorem, curionis ſancti Germani lez Concy, contra Abbatem ſancti Germani de Pratis, 12. Mart. 1575. & alterum prouiſionale, pro curione ſancti Arnaldi de Varedde, aduerſus Epiſcopum Meldenſ. 15. Mart. 1607. Si tamen quis, decimas infeudatas haberet, & per quadraginta

o portione, o decimas pertinere;& è contra, Parochis ferè ſemper noualia relinqui p ferè † (inquã)
p
49 ſemper, propter text. in c. quoniam eod. tit. ſi enim cathedralis eccleſia, Parochialis quoq; eſſet, ac proinde Epiſcopus, idem eſſet & parochus, vel Parœciæ diſtinctæ non eſſent, vt ſic prædia, de nouo præciſa, certo Parocho nõ ſubiicerentur; noualium æquè, ac decimarum ius, Epiſcopo cõ-
50 petere poſſet, & ita † textus ille d.c.quoniam, ab omnibus intelligitur, poſt gloſ. in d.c.cum con-
51 tingat, in verb. de iure: ſed † malè

ctum, in cauſa Curati de Rupe, areſtum 12. Auguſt. 1599. aduerſus Abbatem Ciſtercien. qui etiam per annos quadraginta poſſederat, vt ſcribit Pele. in d.lib.1. act. 35. Poſtremo vt alij extra Parochos, decimas prætendere poſſint, de titulo iuſto, vel legitima poſſeſſione, conſtare debet alioqui; ne quidem in caſu ſpoliationis, venirent reſtituendi, hac enim expreſſa cautum eſt conſtitutione c.ad decimas de reſtitut. ſpoliat. in 6. & ſubinde confirmatum, Rothomagenſi areſto, 23. Decem. 1527. in cauſa magiſtri Ioannis Maillard, Curionis de Tuberuille, aduerſus Abbatem & Religioſos du Bec, Forget. in d tract. decim. c.5. num.16.

o *Salno quoque iure prælationis, in ipſarum decimarum locatione, ex ſententia quorundam, qui id Regia ordinatione, anni 1577. cautum arbitrantur; ſed alij, eos hallucinari, & hanc ordinationem, eſſe ſuppoſititiam contendunt, eaque de cauſa, iuxta has contrarias opiniones, ſenatus Pariſien. contraria quoque tulit areſta, de quibus nos ſupra ex Chopin. in lib.1. Monaſtic. tit.3. num.24. & in lib. 3. de ſacr. polit. tit.4. num.8. & Pele. in Forenſ. lib.2. act.25. & lib. 6. act. 34. quibus adde & Forget. in d. tract. de decim. c.10. num. 3. eadem areſta recitantem, concludentémque pro negatiua, propter euidẽs præiudicium, quod in conſequentiam affirmatiuæ, generaretur decimatoribus; quin & pro hac parte, aliud areſtum refert, 9. Ianuar. 1606. ac demùm in num.7. modum, & formam, huius decimarum locationis faciendæ, colligit, ex altero areſto, inter Simonem Halley, & quendam le Galois, 5. Februar. 1545.*

p *Eaque de cauſa, Senatus Pariſien. Parochum manutenendum, in poſſeſſione omnium noualium ſuæ Parochiæ, pronunciauit 30. Octob. 1535. licet antecedenti anno, in vigilia, nempe, Penthecoſtes, 1534. tertiam duntaxat eorũdem noualium partem, Parocho adiudicaſſet, vt videre eſt ex Breſſ. in lib.1. Cod. tit. 17. deciſ.10 poſt Papon. in d. tit.12. areſt.7. verum Rothomagen. ſenatus ſemper in dubio, & extra ſpecialis priuilegij cauſam, noualia Parochis, ſiue Curionibus, integraliter adiudicare conſueuit; hoc enim, ex quatuor ipſius areſtis, colligit Forget. in d. tract. de decim. c.3. num.3. eorumque 1. eſt, inter Curionem d'Eſpiné*

o de lignis ſyluæ cæduæ,° debe-
ri decimas, aduertit Toloſan.
in lib. 2. Syntagm. Iur. vniuerſ.c.
24 13.num. 3. licet † in contrarium,
p de decimis crocorum,ᵖ & oliua-

Grimald.in d.lib.3.tit.3.nu: 9. quamuis expoſtfacto, in contrarium, ad relationem Domini Boüette, iudicauerit, ſi credamus eid.Papon.ibid. areſto, quod extat in 7. ipſius editione. Imò, & ſenatu Rothomag. hac in contraria parte, vlterius adhuc progreſſus eſt, exſiccato enim quodam ſtagno, quoniam ex eius fructibus, decimæ perſolutæ fuerant, poſt reditum ipſius ſtagni, ad priſtinam naturam, & qualitatem, decimas ex eo, ratione piſcium deberi, litigante quodam Hunot; declarauit, 24.Iul. 1520. teſte Forget. in d. c. 5. num. 5. Sed quidquid ſit, de his piſcibus ſtagnorum, & Viuariorum, quod attinet ad eos, qui capiuntur in mari, certiſſimum, & pro indubitato id. Forget. ibid. præſupponit, quibus in locis, magnum eſt piſcium commercium, vt in maritinis Neuſtriæ ciuitatibus, eorum decimas deberi, nam & ita in eod. Rothomagen. Senatu, iudicatum refert, decimo ab hinc anno, pro curione d'Omouille apud conſtantiam, longeque antea, in fauorem curionis Sancti Vedaſti, in eodem conſtantiæ agro, videlicet 23. Decemb. 1524.

° *Hoc intelligendum eſt, de ſyluis priuatorum; cum pro ijs, ne quidem feudales Domini, & alti (vt vocant) Iuſtitiarij, decimis ſubiiciantur, vt docet Forget. in d.c.5.num.*12.*ſicque iudicatum teſtatur, in ſenatu Rothomagen. tam nuper, pro vidua ducis de Longueuille* 8.*Maij.*1604.*quam antea, in fauorem Domini de Gauuille, 13. April. 1534. At quod attinet, ad ſyluas regias (inquit in num. 10.) pleriſque in locis, ex eorum lignis venditis, decima debentur; nec ſemel tantum, ſed quoties nouos emittunt palmites, qui deinde vendatur, vt ſubijcit in nu.*20. *& iudicatum quoque refert, ab eod. Senatu, pro Abbate de Ceriſay*, 4. *Septemb.* 1550.*Sed & priuilegio vel conſuetudine, etiam priuatos quoſque, & particulares, ad decimas, ratione ſyluarum ſuarum obligari poſſe docet, additque in num. 11. ideò, recuſante Mathurino de Heudreuille, Domino de Ferrieres, eiuſcemodi decimas, quoniam, pro earum iure, clariores extabant probationes, in fauorem, Caroli Dronyn, curati Parochialis eccleſiæ ſancti Georgij de Campis, Rothomagen. rurſus ſenatum pronunciaſſe* 5.*Mart.*1543.*Denique quo caſu ſiue Regis, ſiue priuatorum Syluæ, onus decimarum patiuntur, ab eis exemptionem competere, pro lignis, quæ à proprietarijs comburuntur, id. Forget. ibid. num. 22. decidit, & ita eid. Senatui viſum teſtatur idque aduerſus quendam le Proux curionem areſto* 10.*Iul.*1609.

ᵖ *Pro decimis Crocorum, areſtum extat, in fauorem Epiſcopi Albien. 13. Septemb. 1485. apud Aufrer. in deciſionib. capel. Toloſ. q. 109. &* 432.*necnon apud Chopin. in lib.*

in lib.3.de ſacr.polit.tit.4.nu.4.in fin. q *Atque ita, qui ius habet, decimarum percipiendarum, ex aliquo fundo; illud ius retinet, ſi illius fundi, facies mutetur, & in aliam culturæ ſpeciem reducatur, ſicuti iudicatum Pariſiis, pro priore Charitatis, 15. Febr. 1553. aſſerit; Charond. in d. li. 1. Pand. ti. 13. ſaluo tamen, eo caſu, Curioni, iure petendi ea propter, augmentum debitæ ſibi portionis, iuxta areſtum, capituli Lexonien. aduerſus Maletum curionem de Coquainuillier 3. April. 1537. de quo Forget. in d. tract. de decim. c. 3. nu. 4. Addit & id. Forget. ibid. c. 5. num. 6. proximam faciem fundi, & non primitiuam, ſpectari debere, vt ſciatur, nunquid ea mutata, decimis dandus ſit locus, & ad hoc inducit, recitatum iam, ſenatus Rothomagen. pro decimis ex reſtituto ſtagno præſtandis, areſtum 24. Iul. 1520. ac demùm alterius quoque areſti meminit, quo quendam le Fouq, mutata fũdi facie, decimas ſub eo denegantem prætextu, quod fundus in aliam culturæ ſpeciem decimarum incapacem, tranſiiſſet, id. Rothomagen. ſenatus, condemnauerat, 13. Febr. 1517.* r *Nanq; (vt monet Forget. in d. tract. decimar. c. 6. num. 5.) decimæ in eo, cum beneficiis conueniunt, quod ratione poſſeſſorii, coram ſeculari iudice, pro iis æqualiter, ſit litigandum, iuxta Martini quinti PP. Diploma, recitatum à Guid. Pap. in deciſionib. q. 1. & ita veteri, ſenatus Pariſien. areſto, declaratum anno 1262. aduertit Mathæ.*

rum iudicatũ referat, Boer. in d.
§.12. Verum, hęc prohibitio, quo-
modocunq; obtineat, intelligẽda
ſemper erit, reſpectu rerum quæ
exiguntur, & non earũ, ex quibus
fit exactio, cum prima † agrorum 25
cultura, nouæ decimarum exa-
ctioni non obſit; dummodo, eos
producat fructus, ex quibus de-
cimæ exigi conſueuerunt: eiuſ-
cemodi enim decimæ, noualia
ſunt, vt iam ab initio monuimus,
quibus, etiam in Gallia, locum
eſſe, fatetur Charond. in lib. 1.
Pandect. c. 13. Secus † ſi agri, cer- 26
tam recipientes culturam, ratio-
ne cuius, decimæ exigerentur, in
aliam commutarentur culturæ
ſpeciem; neque enim tunc, no-
ualibus aperiri viam, ſed pertuò,
decimarum debitum remanere,
q id. docet ibid. reiecta gloſſ. opi- q
nione, in l. ſylua, in verbo noualis,
D. de verbo. ſignificat. Additque
† paulo antè, in ſimili, noualia e- 27
tiam ſæpius percepta, non tamen
à noualium natura, in natu-
ram decimarum, tranſire ex
c. fin. extr. de Priuileg. Nec eſt
quod quis credat, parum referre,
vtrum decimarum, vel noualium
nomine, prædia noſtra tenean-
tur; Nam † etiam ſi decimæ, & 28
noualia, in aliquibus conueniant;
vt quod æquè in ſpiritualitate
cõſiſtant, † & idcirco extra cauſã 29
poſſeſſorij, r ad iudicis eccleſiaſti- r
ci, per.

ci , pertineant cognitionem, [ſ] præterquam † ſi, de eorum ſo-
30 lutione, vel iure contractuum, ſup. ipſis initorum , agatur , [t] vt tradit Gemin.in c. vlt. in fin. de
31 For.compet. in 6. quod † eodem

in not.ad eand. q. 1. Adduntque Ranchin. & Ferrer. ibid. eum iudicem ſecularem, qui de poſſeſſorio cognoſcit, regium eſſe debere, quales depingit Forget.in d.c.6. num. 6. Baillinos,& pro eorum competentia, hac in parte, tria areſta profert, vnum nempe ſenatus Rothomagen. 29. Maij. 1545. & alia duo magni conſilij 30. Iul. 1545. & 11. Mart. 1548.

[ſ] *Sic iudicatum Pariſijs,in cauſa Epiſcopi Bellocaſtienſ.anno 1262.Luc.lib.2.ti.1. plac.2.& Papon. in lib.1.tit. 4.areſt.1.& tit.12.areſt.8.Idque adeo verum eſt,vt quamuis ſuper decimis,lis conteſtata fuerit,coram Iudice ſeculari,etiam partibus non cõquerentibus, eas Iudex ſecularis,nihilominus remittere teneatur,ad eccleſiaſticum Iudicem , vt areſto ſenatus Pariſienſ. cautum,pro Curato de Marolles, aduerſus Abbatẽ de Tironneau,15.Iul.1589.Loüet.tradit in lit.D,art.29.vbi,alterum quoque ad id,eiuſdem ſenatus,areſtum profert,ſub 27.Mart.1574.in cauſa Martini de Beaune, Abbatis de Coulons, & Martini de Breſt, Curionis eiuſdem loci,illudque repetit poſtea,in lit.G,art. 7.ac etiam ſimile,reſpectu congruæ portionis adducit,in lit.C,art.48.in fauorem Thomæ Auberti,Vicarij Sancti Petri Andegauenſ.ſub 14.Aug.1599.Cui & Brodæ. pro vtraque decimarum & congruæ portionis ſubordinata petitione,aliud adhuc inſuperaddit, prolatum inter curionem d'Athis, & capitulum eccleſiæ Noniodunenſ. 14. Decemb. 1568. Nec ſolum Iudex ſecularis,ex officio, hanc remiſſionem , ad Iudicem eccleſiaſticum,facere poteſt,ſed & ipſæ partes,non obſtante conteſtatione,& in quocunque ſtatu lis exiſtat,eam petentes audiuntur;ſic enim,vſque ad decimum,& nonum annum,vltro productam,coram Iudice ſeculari,ad eccleſiaſticum,parte id petente,in expenſis voluntariæ proluſionis, duntaxat comdemnata, remiſſam , areſto prædicti ſenatus Pariſienſ. 9.Decemb. 1606. teſtatur Brod.in d.addit.ad lit.D, art. 29.*

[t] *Vt ſi, de præteritis temporis reliquijs,ſiue arreragijs quæſtio eſſet,& generaliter quotieſcunque,decimarum ius,in dubium non reuocatur,vt iudicatum eſt,inter Præceptores, & moniales Andium, 24. Mart. 1525. apud Berger.in addit. ad Papon.in d.tit.12.areſt.98.& nouiſſimè,in magno Regis conſilio,5.Ianuar.1606. referente Forget.in d.c.6.num.6.Vnde,ſi inſolitæ decimæ peterentur, vel in minori quota,idem notat Brodæ.in addit.ad Loüet.in d.lit. D,art.29. per quæſtionem enim,quid, & quantum,pro Decimis ſit ſoluendum, de iure decimarum non ambigi,& ideo eam,vt pote merè temporalem, & profanam , ad ſecularis*

Iudicis

& Religioſos de Zumieges, anni 1520. 2. pro Domino Laurentio Accard, Curione Sancti Vedaſti, aduerſus Abbatem de Lira, 3. Decemb. 1535. 3. in cauſa magiſtri Nicolai Barreau, & Guilhelmi de Grimonuille, 21. Iun 1545. & 4. in fauorē Domini Claudij le Roux, Rectoris templi diuæ Virginis, in ſuburbijs Ebroicenſibus, 23. Febr. eiuſd. ann. 1545.

q *Quo caſu, noualia, vel decimæ, ex aliena Parœcia percipiuntur, nunquid ex ea intra fines alterius Parœciæ, à decimatoribus exportari poſſunt? Hac quæſtione mota, in Rothomagen. ſenatu, inter incolas, & Curionem Parochialis eccleſiæ de Tournay fructuum decimalium, ab eius Parochia, in cuius finibus percepti fuerant, exportationē curia inhibuit, 27. Maij 1587. ſimilémque inhibitionem antea fecerat, ad inſtantiam Claudij de Moiſſy, Domini de Gerie Ernaud, in præiudicium Ioannis le Maiſtre, percipientis decimas, in Parochia du Champdominel, pro Abbate, & Religioſis de Lira; vtramque harum inhibitionum referente, & ita demum, ſi Parochia locum habeat, fructibus illis decimalibus excipiendis deſtinatum, vel qui honeſtis conditionibus locari poſſit, exaudiente Forget. in d. tract. decimar. c. 10. num. 4.*

forſitan, cū de aliena Parœcia, q eáque certa, expreſsè loquatur; ideoq; melius fortaſſis eſſet, eum intelligere, iuxta alteram, eiuſd. c. cùm contingat gloſ. iam allegatam in verb. rationabilis, videlicet † de caſu quo Epiſcop. frueretur iure noualium, in vim priuilegij, vel etiam ex compoſitione cum Parocho facta, de conſenſu ſummi pontificis, r prout not. in c. ex multiplici, & c. dilecto, eod. tit. necnon in d. c. 1. & c. veniens, extr. de tranſactionib.

52 q r

r *Vnde, veriſſimile eſt, propter defectum, authoritatis ſummi pontificis, ſenatum Pariſienſ. compoſitionis ſuper noualibus, inter quendam Curatum, & vicinum Abbatem, factæ, etiam poſt quadraginta annorum lapſum, nullam habuiſſe rationem, eaque non obſtante, noualia ipſi Curato, adiudicaſſe, 30. Octob. 1555. prout narrat, Papon. in d. lib. 1. tit. 12 areſt. 14. cui & aliud ſimile areſtum, ſubiicit Bergeron. ibid. in addit. ſub 12. Mart. 1565.*

DE

DE EXTRAORDINARIIS, ET PROPHANIS DECIMATIONIBVS.

1 *Extraordinariæ, & prophanæ decimæ, conſiſtunt in temporalitate; eoque nomine, & à beneficijs, & ab ordinariis, eccleſiaſticiſque decimis, differunt.*

2 *Per extraordinarias decimas, intelligimus papales, per prophanas verò, decimas infeudatas.*

3 *Etiam laicis, ex cauſa, decimæ concedi poſſunt; conceſſæque, iam tempore diui Hieronymi, videntur.*

4 *Origo decimarum feudalium, à Caroli Martelli conceſſione, laicis facta.*

5 *Approbatio huius conceſſionis, & aduerſus eam quærimoniæ.*

6 *Alexandro 3. PP. in concilio Lateranenſ. prohibuit, ne in poſterum, decimæ infeudarentur; neve infeudatæ, in laicos transferrentur.*

7 *Gregorius autem 9. alia duo addidit, videlicet ne ſubiicerentur pignori, & ne alienæ eccleſiæ relinquerentur.*

8 *At Clemens 5 prohibitionem illam, tranſlationis in laicos, Gallis remiſit.*

9 *Vt & Innocentius 3. permiſit, vt cum conſenſu Diœceſani, alteri quam ſuæ eccleſiæ, relinquantur.*

10 *Diuus quoque Ludouicus, Rex Galliæ, à tranſlatione decimarum feudalium, quæ fit à laicis in eccleſias, ſuſtulit, tam conſenſus Regÿ, quam amortiſationis, neceſſitatem.*

11 *Quamuis decimæ, poſt concilium Lateranenſe infeudatæ, reprobentur; & etiam hodie, à ſuis eccleſiis, vindicari poſſint.*

12 *In Gallia tamen, de tempore infeudationis, non multum curatur; dummodo de immemoriali poſſeſſione, appareat.*

13 *Ita vt proſit centenaria præſcriptio, quæ de iure communi non prodeſſet, ſine titulo 4. in num. 14.*

15 *Aliud ſpeciale in Gallia, vt iudices ſeculares de his decimis infeudatis cognoſcant.*

16 *An*

16 An & quando, eccleſiaſticus iudex, litigantes de eiuſmodi decimis, ad iudicem ſecularē, remittere teneatur, tam ex vetere praxi, quam noua, n. 17.

18 Qualiter abſque vlla, iudicis eccleſiaſtici aditione, litigare volens, ſuper decimis infeudatis, ad ſecularem iudicem cauſam trahere poſſit.

19 Decimæ infeudatæ apud nos ſunt in promiſcuo laicorum commercio, ideóque pro libito, & alienantur, & oppignorantur, & viribus clientelaribus ſubiiciuntur: etiam ſi aliud, in eccleſiaſticis decimis, ſtatuatur, in nu. 20.

21 Sunt tamen, quædam decimæ infeudatæ, quæ iura clientelaria reſpuunt.

22 Subiectæ iuribus clientaribus, etiam ad eccleſiam reuerſæ, remanent in ſua temporalitate.

23 Et è contra, iura clientelaria reſpuentes, ſi reuertantur ad eccleſiam, priſtinam reaſſumunt ſpiritualitatem, adeo vt, nequidem retractus gentilitij iure, repeti poſſint, num. 24.

25 Origo papalium decimarum à iure veteri.

26 Decimæ papales, non quotannis, ſed quoties è re videtur, nec in parte fructuum, ſed in pecunia numerata, præſtantur, & num. 31.

27 Cauſa imponendarum decimarum papalium, & num. 28.

29 In Gallia decimæ papales, ad Regem pertinent, & in annuam præſtationem ſunt conuerſæ.

30 Quare papales dicantur, itémque & regiæ, & numerariæ, num. 31.

32 Necnon decimæ beneficiorum, & extraordinariæ.

33 Ac demum Saladinæ, ſiue Saladinides, Cruciatæ, & Paſchalinæ, num. 34.

35 Cúmque temporales quoque ſint, quorſum ad iudicis ſecularis cognitionem non pertineant.

36 Quando debitores harum decimarum, coram iudice eccleſiaſtico, conueniri debeant, & quando coram ſeculari.

37 In quo decimæ papales cū eccleſ. conueniant, & in quo differant ab eis, n. 40.

38 Decimæ papales non debentur, niſi à beneficiis, decimas eccleſ. habentibus.

39 Curæ dependentes à Malthenſibus eximuntur à papalibus decimis.

40 Decimæ eccleſiaſticæ præſtantur citra deductionem impenſarum; ſed papales, deductis impendiis.

41 Auctis, vel diminutis poſſeſſionibus, augentur quoque, vel diminuuntur, decimæ eccleſiaſticæ, ſed non papales.

42 Vbi ſoluantur decimæ, tam papales, quam eccleſiaſticæ.

43 Beneficia ſæpenumero, cum capite, à quo dependent, etiam ſi ſint in alia diœceſi, papaliter decimantur.

44 Quibus beneficiis, à papalibus decimis, exemptio competat, & de Xenodochiis; & penſionibus, num. 45.

Quintò

Digitized by Google

1 QVINTO, aliquid adhuc, plus diuerſitatis eſt, inter beneficia, & extraordinarias, ſiue prophanas, decimationes; de quibus, in c. ſtatuto, §. ſanè de decim. in 6. in c. ſi beneficiorum, eod. tit. in Clement. temporalitatem enim, annexam habent, vt ſuo, paulo poſt, videbitur loco; cum ordinariæ, & eccleſiaſticæ, quas, in præcedenti titulo, inſpeximus, ſpirituales exiſtant, vt tūc docuimus, & eſt text. in c. tua 1. & c. ad hæc, cum ſimilib. extr. eod. Et
2 † extraordinarias quidem, vocamus eas, quæ alibi dicuntur Papales, & interdum à principibus, vel aliis, quibus PP. gratificari voluerit exiguntur, vt in d. c. ſi beneficiorum, & eius gloſſ. in verb. cuiuis; prophanas verò appellamus infeudatas, vel alia ratione, ad laicos perti-
3 nentes, cum † etiam ad vitam, laicis decimas, ex cauſa, concedi poſſe, ac præſertim, à Pontifice Max. not. gloſſ. ſingularis, in c. quamuis in verb. conceſſerit extr. eod. Vt autem, de vtriſq; ſeparatim, ſolitáque methodo agamus, re ita exigente, exordiemur à poſterioribus, & præſupponemus, quod quamuis, iam tempore Diui Hieronimi, cognitæ videantur; cum ſciſcitetur ab ipſo, Damaſus PP. in can. quoniā 16. q. 1. nunquid laici in foro conſcientiæ decimas retinere poſſint:
4 attamen † DD. earum originem, vulgò mutuantur, à Carolo Martello, quem aiunt, deuictis Sarracenis, qui ab Hiſpania venientes, ac quà tranſibant deſtruentes, ne quidem templis, & patrimonialibus eccleſiæ bonis pepercerant, de conſenſu eccleſiaſticorum, decimas nobilibus laicis, & regni optimatibus, conceſſiſſe vt videre eſt, ex Rebuff. in d. tract. decimar. q. 10 num. 7. & Gregorius Toloſan. in lib. 2.
5 ſyntag. vniuerſ. c. 25. nu. 7. Sed † à quo tandem facta ſit hæc decimarum conceſſio, veriſimile eſt, crediſſe eccleſiaſticos, cum eam paterentur, ipſam fore temporalem, & ad vitam accipientium: cúmq; poſtea viderent, ad poſteritatem quoque eorum extendi, imò, & à quibuſdam, in alios tranſferri, non deſiiſſe conqueri, & petere reſti-
6 tutionem; donec † Alexander 3. PP. in Concilio Lateranenſ. talem adhibendam cenſuit medicinam, qualis deſcribitur, in c. prohibemus, extr. de decim. prohibuit enim, ne deinceps, eo modo, decimæ concederentur; & quoniam, conceſſas directò auferre, non poterat, vt per indirectum ſaltem, eas ad ſuam reuocaret eccleſiam, cauit etiam,
7 ne à poſſeſſoribus, in laicos aliquomodò tranſferrentur: addiditque † adhuc, Gregorius 9. PP. ne pignori quoque ſubiicerentur, néve alienæ relinquerentur eccleſiæ, in c. fin. eod. tit. Sed hinc tumultus,

Digitized by Google

variæque, Procerum Gallorum, conqueſtiones, cunctis, ſuam decimarum poſſeſſionem iuſtam, & quaſi patrimonialem, contendentibus; ideoque † Clemens 5. PP. coactus fuit, Philippo pulchro, eius nominis 4. Regi Chriſtianiſſimo, prohibitionem illam, tranſlationis in laicos remittere, vt teſtantur Rebuff. & quos ipſe allegat, in d.q.10. 8
num. 39. Permiſitque † etiam, Innocentius 3. PP. fauore reductionis, 9
decimarum ad eccleſiaſticum dominium, vt de ſolius Diœceſani conſenſu, alteri quam ſuæ eccleſiæ, relinqui poſſent, in c. apoſtolica extr. de iis quæ fiunt à Prælat. & Ludouicus † 9. Chriſtianiſſimus, & 10
ſanctiſſimus Rex, ad huius fauoris ampliationem, ſuſtulit quoque, tam conſenſus Regij quam amortiſationis neceſſitatem, in caſu quo eiuſcemodi decimæ, à laicis, per eccleſiaſticos acquirerentur, ordinationibus ſuis, annorum 1257. & 1269. Quinimò † etiam ſi altera, Con- 11
cilij Lateranenſ. prohibitio, quæ ſubſequentes infeudationes reſpiciebat, intacta remanſerit, eóque iure, adhuc hodiernis temporibus vtamur, vt poſt illud concilium infeudatæ decimæ, ab eccleſia poſſint vindicari, ex c. dudum, eod. tit. de decim. attamen, quia † maior pars 12
infeudationum periit, exuſta fortuitò, præfecturæ ratiociniorum Pariſienſium camera, in quam tituli feudales, iuſſu præfati Philippi Regis, illati fuerant, vt ex Quadrigario narrat Chopin. in lib. 3. de ſacr. polit. tit. 4. num. 19. vel etiam, perire potuit, occaſione bellorum ciuilium, quibus à tempore Lateranenſ. Concilij, tota penè Gallia conturbata eſt, vt inquit Loüet. in lit. D, art. 35. in Chriſtianiſſimo eius regno ſpecialiter obtinuit, vt de tempore infeudationis, non multum curetur, dũmodo de immemoriali poſſeſſione doceatur[a], a
proſitq; † cẽtenaria præſcriptio, 13

[a] *Duo ad id ſunt areſta, vnum in ſolemnibus Penthecoſtes 1566. quod refert Charond. in lib. 1. Pandect. tit. 13. & alterum 20. Nouemb. 1568. de quo Loüet. in lit. D, art. 35. cui & aliud addit, in ead. lit. D, art. 9. Verum Chopin. in lib. 3. de ſacr. polit. tit. 4. num. 19. & Grimald. in Paraph. Decim. lib. 2. c. 6. num 36. hac vtendum docent præcautione vt qui, longiſſima poſſeſſione, ſuffultus eſt, abſque titulo, nihilominus titulum alleget, eumque probet, per ſuam longiſſimam poſſeſſionem, ex ea enim (inquit) præſumitur titulus, ſine quo, ius decimarum, laicis competere non poteſt; ac proinde, ſola etiam centum, aut amplius annorum, poſſeſſionis allegatione, citra mentionem tituli, laicum obtinere non poſſe, iudicatum ait, pridie Purificationis Beatæ Mariæ, ann. 1537.*

[b] *Imò,*

Digitized by Google

b [b] quamuis regulariter ex quo,
laicis decimas poſſidentibus, ius
14 commune reſiſtit, niſi † probetur
c titulus, [c] quanticunque tempo-
ris poſſeſſio, nihil ad decimarum
præſcriptionem prodeſſe, dica-
tur in c. cauſam, extr. de præſcri-
ption. & in c. ad decimas, de re-
15 ſtitut. ſpoliat. in 6. Accedit †
quod, de his decimis infeudatis,
ſeculares iudices nullo modo de
iure cognoſcere poſſint, vt plu-
ribus firmat Rebuff. in d. q. 10. nu.
35. & nihilominus apud nos id
d obſeruetur, vt ſoli cognoſcant.[d]
Sicuti docuit Grimald. in paraph.
decim. lib. 1. c 4. num. 5. & c. 6 circ.
16 fin. Et † ab initio quidem, con-
ſtare debebat eccleſiaſtico iudi-
ci, decimas eſſe infeudatas, vt li-
tigantes, ad iudicem ſecularem
e remittere [e] teneretur, ſed poſtea,
17 effectum † eſt, vt nuda infeuda-
tionis exceptione propoſita, ceſ-
ſent partes iudicis eccleſiaſtici,

[b] *Imò, ſi quis titulum, vel aliter ius habuerit, ante Lateranenſ. Concilium, percipiendi decimas infeudatas; quia, per hanc infeudationem, factus eſt, ad inſtar perſonæ eccleſiaſticæ, cui per quadraginta annos, alterius decimæ acquiri poſſunt, vt in ſuperiori diximus titulo, noualia quoque, eodem quadraginta annorum ſpacio, acquirere poteſt, niſi forte, ab illis quadraginta annis, aliquoties percepta, per Curionem probarentur, iuxta ea, quæ pariter, docuimus ſupra, & areſtum Pariſienſ. Senatus, in cauſa Domini de Fuizelay, & Curionis Sancti Ioannis Nemorenſ. 3. Mart. 1607. de quo Loüet. & Brodæ in d. lit. D, art. 53.*

[c] *Et ideo, ante omnia videndum eſt, nunquid documentis, & alijs feudalibus titulis, decimarum conceſſio, probari poſſit, vt in ſubſidium duntaxat, exceptione præſcriptionis, ſeſe, in earum perceptione, Decimator tueatur, iuxta areſtum Rothomagen. Senatus, inter Guilhelmum le Grand, Tutorem liberorum Domini de Franqueuille, & Curionem de Collemolinel, 22. Decemb. 1526. de quo Forget. in tract. de Decim c. 3. ſiue 2. nu. 5. Sed hoc verum eſt, cùm à laico, per Curionem, vel alium clericum, decimæ petuntur, ſi enim ab eo, alter laicus peteret, & vterque decimas, iure infeudationis, ad ſe pertinere profiteretur, triginta vel quadraginta annorum poſſeſſio, quantumlibet iuſto titulo, præferenda eſſet, ex iis quæ tractantur, à Grimaldet. in d. lib. 2. c. 6. num 36. & 37.*

[d] *Iudicatum in iuridicis Pictonum diebus, 26 Sept. 1531. & in ſuprema Pariſ. curia, 4. Mart. 1538. Papon in d. l. 1. tit. 5. areſt. 1. & 2. & Broſſ. in d. lib. 1. titulo 17. deciſ 21.*

[e] *Et niſi remitteret, appellabatur tanquam ab abuſu, eoq; pertinet areſtum à ſe-*

variæque, Procerum Gallorum, conqueſtiones, cunctis, ſuam decimarum poſſeſſionem iuſtam, & quaſi patrimonialem, contendentibus; ideoque † Clemens 5. PP. coactus fuit, Philippo pulchro, eius no- 8
minis 4. Regi Chriſtianiſſimo, prohibitionem illam, tranſlationis in laicos remittere, vt teſtantur Rebuff. & quos ipſe allegat, in d.q.10.
num. 39. Permiſítque † etiam, Innocentius 3. PP. fauore reductionis, 9
decimarum ad eccleſiaſticum dominium, vt de ſolius Diœceſani conceſu, alteri quam ſuæ eccleſiæ, relinqui poſſent, in c. apoſtolica
extr. de iis quæ fiunt à Prælat. & Ludouicus † 9. Chriſtianiſſimus, & 10
ſanctiſſimus Rex, ad huius fauoris ampliationem, ſuſtulit quoque, tam conſenſus Regij quam amortiſationis neceſſitatem, in caſu quo eiuſcemodi decimæ, à laicis, per eccleſiaſticos acquirerentur, ordina-
tionibus ſuis, annorum 1257. & 1269. Quinimò † etiam ſi altera, Con- 11
cilij Lateranenſ. prohibitio, quæ ſubſequentes infeudationes reſpiciebat, intacta remanſerit, eóque iure, adhuc hodiernis temporibus vtamur, vt poſt illud concilium infeudatæ decimæ, ab eccleſia poſſint
vindicari, ex c. dudum, eod. tit. de decim. attamen, quia † maior pars 12
infeudationum periit, exuſta fortuitò, præfecturæ ratiociniorum Pariſienſium camera, in quam tituli feudales, iuſſu præfati Philippi Regis, illati fuerant, vt ex Quadrigario narrat Chopin. in lib. 3. de ſacr. polit. tit. 4. num. 19. vel etiam, perire potuit, occaſione bellorum ciuilium, quibus à tempore Lateranenſ. Concilij, tota penè Gallia conturbata eſt, vt inquit Loüet. in lit. D, art. 35. in Chriſtianiſſimo eius regno ſpecialiter obtinuit, vt de tempore infeudationis, non multum curetur, dūmodo de imme-
moriali poſſeſſione doceatur;[a], a
proſitq; † cētenaria præſcriptio, 13

[a] *Duo ad id ſunt areſta, vnum in ſolemnibus Penthecoſtes 1566. quod refert Charond. in lib. 1. Pandect. tit. 13. & alterum 20. Nouemb. 1568. de quo Loüet. in lit. D, art. 35. cui & aliud addit, in ead. lit. D, art. 9. Verum Chopin. in lib. 3. de ſacr. polit. tit. 4. num. 19. & Grimald. in Paraph. Decim. lib. 2. c. 6. num 36. hac vtendum docent præcautione vt qui, longiſſima poſſeſſione, ſuffultus eſt, abſque titulo, nihilominus titulum alleget, eumque probet, per ſuam longiſſimam poſſeſſionem, ex ea enim (inquit) præſumitur titulus, ſine quo, ius decimarum, laicis competere non poteſt; ac proinde, ſola etiam centum, aut amplius annorum, poſſeſſionis allegatione, citra mentionem tituli, laicum obtinere non poſſe, iudicatum ait, pridie Purificationis Beatæ Mariæ, ann. 1537.*

[b] *Imò,*

Digitized by Google

b ᵇ quamuis regulariter ex quo, laicis decimas poſſidentibus, ius
14 commune reſiſtit, niſi † probetur
c titulus, ᶜ quanticunque temporis poſſeſſio, nihil ad decimarum præſcriptionem prodeſſe, dicatur in c. cauſam, extr. de præſcription. & in c. ad decimas, de re-
15 ſtitut. ſpoliat. in 6. Accedit † quod, de his decimis infeudatis, ſeculares iudices nullo modo de iure cognoſcere poſſint, vt pluribus firmat Rebuff. in d.q. 10. nu. 35. & nihilominus apud nos id
d obſeruetur, vt ſoli cognoſcant.ᵈ Sicuti docuit Grimald. in paraph. decim. lib. 1. c 4. num. 5. & c. 6 circ.
16 fin. Et † ab initio quidem, conſtare debebat eccleſiaſtico iudici, decimas eſſe infeudatas, vt litigantes, ad iudicem ſecularem
e remittere ᵉ teneretur, ſed poſtea,
17 effectum † eſt, vt nuda infeudationis exceptione propoſita, ceſſent partes iudicis eccleſiaſtici,

ᵇ *Imò, ſi quis titulum, vel aliter ius habuerit, ante Lateranenſ. Concilium, percipiendi decimas infeudatas; quia, per hanc infeudationem, factus eſt, ad inſtar perſonæ eccleſiaſticæ, cui per quadraginta annos, alterius decimæ acquiri poſſunt, vt in ſuperiori diximus titulo, noualia quoque, eodem quadraginta annorum ſpacio, acquirere poteſt, niſi forte, ab illis quadraginta annis, aliquoties percepta, per Curionem probarentur, iuxta ea, quæ pariter, docuimus ſupra, & areſtum Pariſienſ. Senatus, in cauſa Domini de Fuizelay, & Curionis Sancti Ioannis Nemorenſ. 3. Mart. 1607. de quo Loüet. & Brodæ in d. lit. D, art. 53.*

ᶜ *Et ideo, ante omnia videndum eſt, nunquid documentis, & alijs feudalibus titulis, decimarum conceſſio, probari poſſit, vt in ſubſidium duntaxat, exceptione præſcriptionis, ſeſe, in earum perceptione, Decimator tueatur, iuxta areſtum Rothomagen. Senatus, inter Guilhelmum le Grand, Tutorem liberorum Domini de Franqueuille, & Curionem de Collemolinel, 22. Decemb. 1526. de quo Forget. in tract. de Decim. c. 3. fine 2. nu. 5. Sed hoc verum eſt, cùm à laico, per Curionem, vel alium clericum, decimæ petuntur, ſi enim ab eo, alter laicus peteret, & vterque decimas, iure infeudationis, ad ſe pertinere profiteretur, triginta vel quadraginta annorum poſſeſſio, quantumlibet iuſto titulo, præferenda eſſet, ex iis quæ tractantur, à Grimaldet. in d. lib. 2. c. 6. num 36. & 37.*

ᵈ *Iudicatum in iuridicis Pictonum diebus, 26 Sept. 1531. & in ſuprema Pariſ. curia, 4. Mart. 1538. Papon in d. l. 1. tit. 5. areſt. 1. & 2. & Broſſ. in d. lib. 1. titulo 17. deciſ 21.*

ᵉ *Et niſi remitteret, appellabatur tanquam ab abuſu, eoq; pertinet areſtum à ſe-*

natu Pariſienſi olim pronunciatum, in ſolemnibus feſtiuitatis Sanctorum omnium, 1283. quod quidem ex Aufrer. in ſtylo curiæ Parlamenti part. 7. c. 78. extrahit Papon. & 9. loco. repoſuit ſub d. tit. 12. lib. 1.

[f] *Atque ita, commiſſum abuſum, ab Officiali, qui reo, decimas de quibus agebatur, infeudatas alleganti, præceperat, vt antequam remitteretur, de infeudatione doceret, iudicauit ſenatus Pariſien. d. areſt 4. Mart. 1538. cuius etiam meminit Chopin. in lib. 2. de ſac. polit tit. 1. num. 51. ibique etiam addit, in pari cauſa argumento, pro Chanteclero Senatore, eundem Pariſien. ſenatum, cenſuiſſe partium tabulas, penes ſe produci debere, menſ. Iun. 1570.*

g *Vnde, eas pro libito vendere, oppignorare, vel aliter, in quamcunque, ſiue laicam, ſiue eccleſiaſticã, voluerint perſonam, transferre poſſint, adeò vt, alienationem infeudatarum decimarum, etiam ſine vniuerſitate fundi, à quo dependebant, factam approbauerit, Pariſienſ. Senatus, in cauſa, Domini de Thore, aduerſus Dominum de la Morliere, areſto ſuo menſ. Febr. 1585. apud Leüet. & Brodæ. in lit. D, art. 9.*

[h] *Acproinde, Guilhelmus Ruzæus, Epiſcopus Andium, & Dominus Villæ Epiſcopalis, Decimarum eccleſiaſticarum nomine, iura clientelaria petens, à Bucicaldo, Curione eius loci; etiam ſi, ſeſe in longa, eorum exigendorum, poſſeſſione probaſſet, nihilominus, à petitione ſua, ſubmotus fuit, are-*

[f] donec ſecularis Iudex, pronun f
ciauerit ſuper infeudatione
eamque praxim, & conſuetudi-
nem deſcribit, Chopin. in lib. 2.
de ſacr. polit. tit. 1. num. 5. Cui ad-
de, † imò feudatarios, abſque vl- 18
la iudicis eccleſiaſtici additione,
ad ſecularem protinus, cauſam
trahere poſſe, impetratis, nempe,
à Rege literis, ad inhibendum
iudicibus eccleſiaſticis, ne notio-
nem ſuam interponant: hoc
enim hodie conſuetum, & invim
à prædicto Clemente PP. Regi
Philippo, conceſſi priuilegij
(quod vulgo Philippinam vo-
cant) receptum, docet id. Re-
buff. in ead. q. 10. num. 39. Ex † 19
quibus patet, infeudatas haſce
decimas, moribus noſtris, merè
temporales, fuiſſe redditas, & re-
lictas, in promiſcuo laicorum
cõmercio: g Quo fit, vt † cum, ec- g
cleſiaſticarum decimarum no- 20
mine, nihil penitus, ſuperiori de-
beatur, [h] pro infeudatis, non mi- h
nus, quam pro aliis rebus feuda-
libus, homagium, & reliqua iura
clientelaria, ſint vt plurimum
præſtanda. Vt plurimum † (in- 21
quam) quia ad his iuribus clien-
telaribus, quædam decimæ in-
feudatæ eximuntur, forte quod
ita primitùs, in infeudatione,
cautum eſſet, quocirca, videndus
erit Carol. Pariſienſ. in conſue-
tud. eius loci, §. 42. num. 23. vbi
adhuc,

Digitized by Google

adhuc, inter decimas, quæ ſunt penes laicos, ſub onere feudi, & eas quæ ſunt, ab eo onere immunes, diſtinctione adhibita, tantoperè controuerſam quæſtionem, vtrum decimæ, ad eccleſiam reuerſæ, priſtinam ſuam, rei eccleſiaſticæ, recipiant natu-
22 ram, decidit: Ait † enim onus feudi annexum habentes ex quo eidem oneri, eccleſiam ad quam reuertuntur, ſubiiciunt, in ſua
i temporalitate [i] remanere; & è †
23 contra, oneris feudalis neſcias, per reuerſionem ad eccleſiam,
k aſſumere ſpiritualitatem: [k] Et quamuis, alij diſtinguant, reſtituanturnè à laicis, eccleſiæ matrici, vel potius, ad alienam deferantur eccleſiam, decimæ; vt priori caſu, quaſi iure poſtliminij redeant, poſteriori verò, in ſua
l qualitate relinquantur, [l] ſicuti tradit Forget. in tract. de decim.
24 c.6. nu. 8. Altera † tamen diſtinctio (iuxta quam intelligendam quoque, præallegatam, diui Ludouici ordinationem, anni 1257. id. Pariſien. ibid. docet, quamque ipſemet reperit, in §. 46. num. 9. & ſeqq.) magis communiter recepta eſt; eam enim, etiam referũt, & ſequuntur, Loüet. & Brodæ. in d. lit. D, art. 60. Guen. in collat. ordinat. lib. 1. tit. 2. nu. 2. in marg. Grimald. in Paraphr. decimar. li. 2. c. 6. nu. 50. & Belut. in addition.

ſto ſenatus Pariſienſ. 30. Maij. 1587. Chopin. in lib. 3. de ſacr. polit tit. 4. nu. 19. in fin.

i *Et conſequenter pro his continuandã præſtationem homagij etiam ab eccleſia ad quam reuertuntur, litigãdúmque coram ſeculari iudice pronunciauit Pariſien. ſenatus in cauſa capellæ Sancti Cyri, Niuernen. 3. Decem. 1709. ſimiléque quid longè ante tractatum fuerat in cauſa Comitiſſæ de Gyen, videlicet 19. Maij 1519. vt addit Brodæ. ad Loüet. in d. lit. D, art. 60.*

k *Atque ideo, apud iudicem eccleſiaſticum petendæ ſint, iuxta areſtum, 24. Maij 1550. recitatum à Guen. in d. l. 1. ordinat. regiar. tit. 4. num. 4. in marg. & vt ipſe ſubdit, ſemel ad eccleſiam reuerſæ, nequidem retractus gentilitij iure, repeti poſſint: quod in cauſa Epiſcopi Conſtantien. iudicatum fuit, idque anno 1280. ſi credamus Chopin. in lib. 3. de doman. tit. 23. num. 8. hoc enim areſtum, ſine die allegant, præter Guen. loc. cit. Rebuff. in d. tract. de decim. q. 10. num. 28. & Papon. in d. lib. 1. tit. 12. areſt. 13. Sed & id. Chopin. ibid. alia quoque ad id areſta profert, vnum videlicet pro quodam Paræciaco, Sagien. eccleſiæ ſacerdotio, anni 1267. & alterum, ſecundum Neuſtriæ præſulem Bellocaſsiorum, anni 1572. tertiúmque etiã inſuperaddit, ſed ſimpliciter relatum, ad ſacrum Penthecoſtes diem anni 1270.*

l *Huic diſtinctioni, id. Forget. in eod. c. 6. num. 8. tribuit, prædictum quoque*

arcſtum capellæ S. Cyri Niuernen. quod & interueniſſe ait, in fauorem magiſtri Petri Guyot, aduerſus magiſtrum Euſthatium de Chery, licet id ad alteram potius diſtinctionem, præter Brodæ. in d. art. 60. referat Belut. in d. par. 3. c. 30.

ad Bacq. tract. de doman. part. 3.
c. 30. in fin. Sed † ab his infeuda- 25
tis decimis, ad papales transgrediamur; earumque originem repetamus, iam indè à lege veteri, qua Aaron, ſiue ſummus Sacerdos, à Leuitis, hoc eſt, inferiorum miniſtrorum gradu, annuatim decimam decimæ exigebat, vt narratur à D. Hieron. in c. 1.
extr. de decim. & præcipitur in c. 18. num. Hinc † enim, Papa tan 26
quam ſupremus Antiſtes, & caput totius corporis eccleſiaſtici, arripuit anſam exigendi, non quotannis, ſed quoties è re ſibi fuerit viſum, nec aliquam decimarum à beneficiatis perceptarum, partem ſed certum quid, in pecunia numerata, vt etiam tradit Rebuff. in d.
decimarum tractatu q. 3. num. 3. Et † ab initio quidem huius exa- 27
ctionis color, fuit captiuorum redemptio, quaſi ob eam, longè maiora permittantur à iure, in l. ſancimus, C. de ſacroſ. eccleſ. & in can. aurum 12. q. 2. ſucceſſitque, belli cum infidelibus gerendi; prætextus, de quo, & variis expeditionibus, aduerſus Saracenos, & Turcas,
fusè Chopin. in lib. 3. de ſacr. polit. tit. 4. num. 14. & ſeqq. Sed † poſtea, 28
expulſionis Hæreticorum, vel etiam hoſtium eccleſiæ, imò & particularium, ſanctæ ſedis, negotiorum cauſa, ſufficere viſa eſt, vt patet ex princ. cap. vn. de decim. in extrauagant. Communib. ac etiam in
Gallia, † propter frequentes eiuſcemodi exactionum Regibus Chri 29
ſtianiſſimis, factas conceſſiones, quarum meminit gloſſ. in d. l. ſi beneficiorum, in verb. cuiuis, eò tandem eſt deuentum, vt à tempore Leonis 10. PP. in annuam præſtationem conuerſæ fuerint, ſicuti docet Grimald. in d. paraphr. decim. lib. 2. c. 4. num. 17. in fin. ideóque noſtris temporibus, verè iuuaminum, ſeu ſubſidiorum, aut vectigalium regiorum, partem conſtituere, dicantur apud Papon. in lib. 5. tit. 13. areſt. 1. & inter patrimonialia Principis, enumerentur
à Chopin. in lib. 3. de doman. tit. 23. num. 8. Atque † ex his, facile 30
erit reddere rationem, variæ denominationis, harum decimationum, ſiue decimarum; namque vt ab ipſo limine monuimus, Papales ideo nuncupantur, quod neque ab Epiſcopis, neque ab aliis, præter Papam, imponi poſſint, ac proinde etiam Reges, ſemper egeant, authoritate Papæ pro earum exactione, teſte Rebuff. in

31 buff. in d. q. 3. num. 5. Et † quo ca-
ſu, à Regibus exiguntur, dicun-
tur quoque regiæ, ſiue regales,
ab eodem Rebuff. ibid. num. 4.
quemadmodum, & nummariæ,
à quocunque tandem fiat exa-
ctio, quoniam non in parte fru-
ctuum, vt illæ de quibus in titulo
ſuperiori, ſed in pecunia nume-
rata, conſtitui debent, iuxta text.
32 in d. cap. ſi beneficiorum. Item †
quia contra naturam aliarũ de-
cimarum, non laicis, ſed clericis incumbunt, & non tam ex patri-
monio, quàm ex beneficiis ipſis deſumuntur; decimæ beneficio-
rum, etiam appellantur, in eod. c. ſi beneficiorum: necnon extraor-
dinariæ; eo quod, extra ordinem, & iuſta tantùm ſubſiſtente cauſa,
imponantur, Chopin. in d. lib. 3. de ſacr. polit. tit. 4. num. 14. Tùm
33 † conceſſæ, pro expeditione aduerſus Saladinum Regem Ægypti,
ſpeciale adhuc habuere nomen Saladinarum, ſeu Saladinidum, vt
loquitur id. Chopin. in d. lib. 3. de doman. tit. 23. num. 8. vel etiam, ge-
nerali Cruciatarum nomine, cum aliis ſimilibus fuerunt deſignatæ,
à cruce, qua eiuſcemodi expeditionis ergò profecturi, inſignie-
34 bantur, vt ipſemet Chopin. ſcribit, in d. tit. 4. num. 15. ac demum † à
Paſchali Senatore Gratianopolitano, cui executionem Leoninæ
bullæ, & eius quod ab vnoquoque beneficiatorum, pro his decimis,
præſtandum eſſet, æſtimationem commiſerat Princeps, circa an-
m num *1516.* [m] Paſchalinæ ſimiliter dictæ ſunt, ab eod. Chopin. ibid.
35 num. 15. Porro † quamuis eas, & præſertim conceſſas Regibus, tem-
porales, non minus quam infeudatas, fateatur Gregor. Toloſan, in
d. lib. 2. ſyntag. cap. 10. num. 3. negat tamen, ſtatim poſtea in fin. num.
9. iudicem ſecularem, de ipſis, quemadmodum de infeudatis, cognoſ-
cere poſſe: & ratio diuerſitatis forſitan eſt, quia hæ ſemper præſtan-
tur à clericis, quas ad ſecularium tribunalia trahi, iura non patiun-
36 tur, in c. 2. & paſſim extr. de for. competen. Quin † & debitores
eiuſcemodi decimarum, ſoluere recuſantes, ne quidem à iudice
ſeculari, ad ſolutionem compelli debere, niſi fortè, tanta eſſet,
non ſoluentis rebellio, vt opus fuerit, ſecularis brachij auxilium

[m] *Et iuxta æſtimationem tunc factam, ſubindéque regiſtratam, in camera Computorum Pariſienſium, ac probatam tandem, areſto Præfectorum Ærarij 28. May. & 18. Auguſt. 1533. reliquas omnes, quæ ſubſequerentur decimarum taxationes, eſſe faciendas, compluribus aliis magni Conſilij areſtis, declaratum teſtatur, Guen. in lib. 11. Collat. ordinat. tit. 3. num. 8. in marg.*

[n] *Quam-*

[n] *Quamobrem, in cauſa Ioannis Guignard, Curionis de Montigny Lallier, aduerſus Ludouicum de Breſſe, Epiſcopum Melden. cùm oſtenſum eſſet, curatum illud de Montigny beneficiũ pertinere ad præſentationem Præceptoris de Moiſſy, ordinis Hieroſolymitani, curia vectigalium Pariſienſium ſuprema, vt à Rotulo, ſine codice Decimationũ Meldenſium, prædictum beneficium deleretur, exactéque, pro his Decimationibus, pecunia, à præfato Guignard, ei reſtituerentur, iuſsit 21. Iun. 1559. Chenut. in addit. ad Papon. ſub d. lib. 5. tit. 13. areſt. 1.*

[o] *Varia eo deducit areſta Chenut. in addit. ad d. lib. 5. Papon. in tit. 13. vnũ*

implorare, ob eccleſiaſticæ cenſuræ contemptum, declarat gloſſ. in d. c. ſi beneficiorum in verb. capi. Idque † eſt vnum, in quo 37
decimæ Papales, ſiue Regiæ, cũ eccleſiaſticis conueniunt; cui & aliud adde, ex eo quod, certa earũ pars eſſe videãtur, nec † ideo 38
niſi ex beneficiis prædiales decimas habentibus, quaſi decimarum decimæ, præſtandæ ſint, vt docuit Chopin. in d. tit. 4. num. 14. quódve † curæ dependentes 39
à præceptoriis Malthenſium, vel ad eorum præſentationem pertinentes, ab his papalibus decimis, æquè eximantur, [n] ac poſſeſſiones Malthenſes, eximuntur à decimis eccleſiaſticis, per ordinationem Franciſci I. annorum 1542. & 1544. At † è contra differunt, quia decimæ eccleſiaſticæ, 40
nullam expenſarum deductionem admittunt, vt aliàs oſtendimus, ex c. tua nobis, & c. cum non ſit extr. de decim. Papales verò, deductis etiam impendiis, quæ in excolendis agris, & colligendis fructibus fiunt, definiantur in d. c. vn. §. in ſoluendo de decim. in extrauag. Commu. Deinde, quia † auctis prædiis, & poſſeſſionibus Parœcianorum, augmentum quoque, decimarum eccleſiaſticarum ſequatur, 41
& tamen, de decimis Papalibus, aucto beneficiorum, ex quibus debentur, reditu, ſecus ſit, ex doct. gloſſ. in d. c. ſi beneficiorum in verb. taxationem, cui ſubſcribunt etiam Rebuff. in d. q. 3. & Chopin. in d. tit. 4. num. 14. Præterea † vbi prædia & poſſeſſiones exiſtunt, 42
decimis eccleſiaſticis, aperitur via, cùm prædiali potius, quam Parochiali eccleſiæ, earum ſolutio facienda dicatur, in c. vlt. & eius gloſſ. in verb. prædiorum extr. de Paroch. & alien. Parochian. ſed † beneficia, non ſemper in loco ſitus, ſubiiciuntur Papalibus decimis, vt- 43
pote, dependentibus ab aliqua Abbatia, vel Prioratu, ſæpenumerò, cùm ſuo capite, [o] etiam ſi in alia ſint diœceſi, decimatis, vt infert Chopin.

Chopin. loc. cit. num. 16. ex c. di-
uerſi extr. de cleric. coniugat.
44 Denique † nihil eſt prædiorum,
& poſſeſſionum (niſi ad Mal-
thenſes pertineat, & aliquot a-
lios, ſuo loco indicatos ſupra)
quod decimarum eccleſiaſtica-
rum, onus non ſentiat; cum ne-
dum Xenodochia, ab onere Pa-
palium decimarum eximantur,
p ᵖ ſed † & plæraque beneficia:
45 puta, quæ non excedunt ſeptem
florenos, ſeu (vt alij volunt) vi-
ginti libras, annui reditus; quæ
q pertinent ad mẽdicantes, q mo-
nialéſve, aut ſenatores magni
conſilij clericos; quæ conſiſtunt,
vel in obitu, vel in capellaniis,
r vel in penſione, r vel in diſtribu-

videlicet, magni conſilij, pro prioratu caſtri de Pouſſac, Lemonicen. Diæceſis, vnito Abbatiæ Burgi de Deolz, apud Bituriges, 27. April. 1547. Alterum Pariſien. ſenatus, pro Prioratu du Mas S. Pol, eiuſdem Diæceſis Lemonicenſ. recognoſcente, eandem Abbatiam Burgi de Deolz. 26. April. 1603. & poſtremum generalis eccleſiaſticorum conuentus, pro Abbatia de Rotomadour, & præpoſitura de Verac, exiſtẽtibus in Diæceſi Caturcẽ. propter dependentiam, à Tullen. Epiſcopatu, 29. Auguſt. eiuſd. anni 1603. ijſque areſtis alia tria poſſunt addi, ex Guen. in lib. 10. Collat. ordinat. tit. 20. num. 9. videlicet, 7. Nouemb. 1554. 11. Ian. 1557. & 20. Iun 1559.

p hanc Xenodochiorum, à decimarum ſubuentionibus exemptionẽ, id. Guen. in eod. num. 9. ordinationibus regiis, annorum 1539. 1544. & 1545. inductam narrat, ac poſtmodum confirmatam, quodam Monſpelienſi areſto, 20. Iun. 1559.

q Idque ex declarationibus, Ioann. 22. PP. & Ludouici 12. Regis noſtri; quas refert Calder. in conſil. 9. de ſentent. excommun. & iuxta quas, iudicatum eſt, à magno conſilio, quatuor areſtis; quorum vnum fuit, pro Carmelitis Bellivisus ad Iſaram, alia duo, pro Religioſis Bayonen. & Cremol. & vltimum pro Iacobinis Taraſconen. 17. Aug. 1536. quocirca conſulendus eſt Expyll. in Forenſib. part. 2. c. 18. vbi præter eadem quatuor areſta, alterum adhuc, ſupremæ Delphinatum Curiæ, recitat, in fauorem Iacobinorum Gratianopolitan. 17. Nouemb. 1544.

r Diſtingue tamen, vtrum eiuſcemodi penſiones, in pecunia numerata conſiſtãt, an potius, in parte fructuum eccleſ. priori enim caſu, eximuntur Penſionarij ab his decimis, vt iudicatum fuit, à Toloſan. ſenatu, inter Antonium Pelegrinum, & Amatum Ferrerium 9. Mart. 1540. poſteriori verò caſu, è contra, id oneris, pro rata portionis, ex fructibus ſibi obtingẽtis, ſentiunt, iuxta alterum, eiuſdem ſenatus Toloſani areſtum, in cauſa Decani de Gailhac, & Prioris de Buzet, 27. Auguſt. 1569. de quibus Maynard. in lib. 1. quæſtion. c. 43. & 44. licet, conſtituta quoque penſione, in pecunia numerata, ſubijci penſionarios, eidem oneri, quo

 caſu deci

caſu decimæ Papales, extra ordinem, & nona de cauſſa exigerentur, collegerit Forget. in tract. penſion. num. 21. *ex Rothomagen. ſenatus areſto, in Nicolaum de Cibo, Curionem Parochialis eccleſiæ ſanctæ Crucis*, 17. *Decemb.* 1545. *& ad hoc etiam, pertinere videtur, Pariſienſe areſtum*, 23. *Mart.* 1556. *quod refertur à Guen. in d. lib.* 10. *tit.* 2. *num.* 9. *ſed hac de re, plenius à nobis infra proprio magis loco, in lib.* 2. *tit.* 1. *num.* 31. tionibus quotidianis; & ſic de cæteris, quæ plenius recenſentur, in text. d. c. vn. de Decim. in extrauagant. communib. fuſiuſque exagerantur, à Rebuff. in d. q. 3. num. 6. Gregor. Toloſa. in d. c. 20. num. 10. & Chopin in d. tit. 4. à num. 14. ad 18.

DE CONGRVA SIVE CANONICA PORTIONE.

1 *Diſtinctio portionis congruæ, ſiue canonicæ, à beneficiis eccleſiaſticis, eiúſque origo, num.* 2.
3 *Quo prætextu eam olim exigerent Epiſcopi.*
4 *Quænam eſſet tunc, ipſius quantitas.*
5 *Cur ab Epiſcopis, exigi deſierit: curve ad Curiones, fuerit tranſlata, num.* 6.
7 *Hæc propriè loquendo portio canonica dici deberet.*
8 *Licet vulgò, etiam congrua appelletur, & quare.*
9 *Apud Gallos, ea centum quidem, & viginti libris, ordinatione Carolina definitur.*
10 *Sed ea ordinatio, non obſeruatur; congruæque definitio, libero iudicum arbitrio relinqui ſolet.*
11 *Quorſum amplius, quarta non vocetur, ſed portio.*
12 *Sitne præſtanda in fructibus, vel in pecunia numerata; & vtrum ex decimis infeudatis debeatur, num.* 13.
14 *Reprobatur opinio exiſtimantium, aduerſus laicos pro congrua portione, nullam*

nullam dari petitionem,& ius fundamentis reſpondetur, num.15

16 *Quo caſu,ea petitio fieri poſsit;& quæ ſit eius ratio,num.17.*

18 *Reprobatio alterius opinionis,eximentium à congrua portione exemptos à decimis,reprobationiſque rationes,num.19.& 20.*

21 *De alia congrua portione,quæ Vicario perpetuo, aduerſus primitiuum Curionem,vel patronum conceditur.*

22 *Quis dicatur Vicarius perpetuus, vel etiam primitiuus Curio, aut patronus,num.23.*

24 *Quam portionem ab initio Curiones ſuis Vicariis relinquerent, & quam ex poſtfacto, num.25.*

26 *Abuſus Monachorum,circa debitam Vicarijs, à ſe inſtitutis,portionem.*

27 *Qualiter hunc abuſum,duo pontifices maximi,tollere tentauerint.*

28 *Additiones, ſummorum Pontificum aliorum, pro integra, eiuſdem abuſus,& aliorum ſimilium,eradicatione.*

29 *His additionibus,Vicariorum portio,ad inſtar portionis curionum,reddita eſt,& præſertim quoad incertitudinem quantitatis,num.30.*

31 *Denominatio congruæ portionis.*

32 *Maiorem portionem, habere debent ij, quibus maiora onera, incumbunt.*

33 *Auctiſque ipſis oneribus,augenda quoque eſt,eorum portio.*

34 *Iudex,qui de congrua cognoſcit,debet eſſe eccleſiaſticus.*

35 *Quin,nec inferior Epiſcopo,capax eſt eius definiendæ:licet, & Capitulo ſede vacante,& conſeruatoribus Apoſtolicis,& Officialibus Epiſcoporum, hæc definitio non denegetur,num.36.*

37 *Imò quod plus eſt,ſecularibus iudicibus, ſaltem prouiſionaliter, eam aſsignare licet.*

38 *Et quamuis id,eccleſiaſticæ iuriſdictionis mera vſurpatio,videatur.*

39 *Contrarium tamen oſtenditur; & Forenſi conſuetudine, receptum docetur.*

40 *Verum definitiuè nuſquam ſeculares iudices aſsignant, congruam portionem,præterquam,aduerſus laicos,decimas infeudatas habentes,vt in num.41.*

42 *Congrua portio, ſiue curionis, ſiue Vicarij, in locum alimentorum ſucceſsit.*

43 *Ac proinde, neutra earum, præſcriptione tollitur, vel remittitur tranſactione.*

44 *Vt nec æri alieno,aliiſve oneribus ſubiacet,vel propter caſus fortuitos mi-*

Digitized by Google

nuitur.

45 *At non aequè,in portione Curionis,atque Vicarij,egeſtatis ratio habetur.*

46 *Etiam ſi,apud nos,hoc non obſeruetur;& tam Curiones, quàm Vicarij,ab eiuspetitione ſubmoueantur; ſi aliunde habeant, commodam ſuſtentationem.*

47 *Niſi forte,id,quod habent,extra ius eccleſiæ ſuæ,fuiſſent conſecuti:vt oblationum voluntariarum, & quotidianarum diſtributionum, exemplo declaratur,in num.49.*

48 *Ea enim ſola,quæ iure ſuo,habet eccleſia,imputantur Curioni,ſiue Vicario, in congruam portionem.*

50 *Portio Curionum, eſt pars decimarum, cum Vicariorum portio,ſit potius pars,redituum.*

51 *Ex quo videretur, portionem hanc, proprius ad beneficium accedere, vel etiam,nihil à beneficio differre,vt in num.52.*

53 *Quamuis aliud(vera eius portionis,& beneficij eccleſiaſtici,inſuperaddita differentiæ ratione) tandem concludatur.*

SEXTO, eadem ratione, qua decimas, à beneficiis eccleſiaſticis,diſtingui ſuprà tit.4.docuimus, congrua, ſiue canonica portio,ab iiſdem diſtinguetur,arg.l.quæ de tota D.de rei vindicat.ex decimis enim detrahitur, & debetur à percipientibus decimas,ideóque decimarum decima,non minus,quàm papalis decimatio,de qua proximè,appellatur,vt videre eſt, ex not. poſt gloſſ.in c.fin.§.vbi,in verb.illarum,de decim.in 6. Et † quod attinet ad ipſius originem,hæc petenda erit,ex eo quod,in c. paſtoralis extr.de iis quæ fiunt à Prælat.dicitur Dionyſium PP.diuiſis primum Parochiis;eis ſingulis,proprium Curionem,ſeu (vt vulgò loquimur) Curatum præpoſuiſſe, ſingulíſque Curionibus, ſuæ Parochiæ, aſſignaſſe decimas,quæ antea integrè ab Epiſcopis percipiebantur, iuxta decretum can.videntes 12.q.1.Hinc † enim,cùm Epiſcopi,ad egeſtatem propemodum redacti(quoniam tota eccleſiarum ſubſtantia, in decimis,& oblationibus,tunc temporis conſiſtebat) conquererētur:permiſſum eis fuit,per modum charitatiui auxilij,ab vnoquoque ſibi ſubdito Curione, certum quid exigere, provt noſtris quoque temporibus,in caſu neceſſitatis,& iuſta ſubſiſtente cauſa,adhuc permitti,patet ex c.cum Apoſtolus in §.prohibemus extr.de cenſib. Itaque † ab initio portio exigenda, ſemis erat redituum parochialium, 1 2 3 4

ex

ex definitione Aurelian. Concilij, in can. antiquos 10.q. 1. cúmque
poſtea, facultates Epiſcoporum auctæ eſſent, triente definita fuit, à
Concilio Toletano, in can. conſtitutum 16. q. 1. ac ſubinde, decimis
in quatuor partes diſtributis, per Gelaſium PP. in can. vobis, & ſeqq.
12.q.2. vt vna Epiſcopo, altera Curioni, vel clericis, tertia pauperibus,
& quarta fabricæ deputetur; in quadrantem mutata eſt, & quarta de-
cimationum dicta, in c. conquerente, extr. de offic. ordinar. ad diffe-
rentiam nempe, aliarum quartarum, quas detrahere quoque Epiſ-
5 copum; oſtendemus in tit. ſeq. Sed † tandem poſtquam omni opum
varietate abundarunt Epiſcopi, & paſſa non eſt, naturalis ratio, vt
inopum, maiori ex parte Curionum, tollerent ſubſtantiam, ſacroſan-
ctum Bracharenſe Concilium; ne deinceps quidquam, præter ca-
thedraticum (de quo etiam in tit. ſeq.) exigerent, prohibuit in canon.
placuit 10.q.3. ſicque Epiſcopis, vſum congruæ portionis, penitus in-
terdixit: ita vt noſtris temporibus, abſque remedio præſcriptionis il-
lius; de qua in c. de quarta extr. de præſcript. Curiones hac in parte,
ſatis ſint tuti, aduerſus Epiſcoporum petitionem, vt & agnoſcit Greg-
6 gor. Toloſ. in d.l.2. ſintagm. c.25. num.10. Imò †, quia plæriſque in locis
Epiſcopi decimas acquiſierant, vel præſcriptione, vel tranſactione,
vel aliis modis, de quibus Pele. in lib.1. forenſ. act.21. conuerſa fuit ro-
ta, & Curionibus è contra in Epiſcopos, alioſve decimas percipien-
7 tes: ius congruæ portionis, competere cæpit. Eáque † eſt congrua
portio, quam canonicam mauult appellare Grimaldet. in paraphr.
decimar. lib.2. c.8. num.13. ad differentiam nempe alterius portionis,
quæ non ex decimis, neque à Curionibus, ſed à Vicariis perpetuis,
& ex aliis reditibus eccleſiaſticis percipitur, vt paulò poſt videbimus
quæque ſola, congruæ nomen, apud eund. retinet ibid. in num.20.
8 Sed † Carolina conſtitutio, anni 1571. hanc quoque congruam nun-
cupat, eóque etiam nomine, vulgò deſignatur; fortè quod canonica,
ſiue regularis; aut regulata eſſe deſierit, cùm certam non habeat ho-
diè definitionem, ſed libero iudicantis arbitrio, relinquatur, pro cir-
cunſtantiarum varietate definienda, iuxta ſententiam Ioan. de Selu.
9 in tract. de benefic. part. 1. q. 1. num. 121. adeò † vt, etiam ſi prædicta
ordinatio, hanc centum & vigin-
a ti libris definierit[a] in art. 9. eam
10 † tamen ordinationem, à ſupre-
mis Curiis, non fuiſſe receptam

[a] *Et iuxta hanc ordinationem, ad has vſque centum, & viginti libras, non ſemel à Pariſien. ſenatu, congrua por-*

quemadmodum apud Italos, &
de iure communi, in c. extirpan-
dæ extr. de præbend. ſed in pe-
d cunia numerata, aſſignari ſolet,[d]
vt aduertit Chenut. in addit. ad
Papon. in d. lib. 1. tit. 12. areſt. 1. Ac-
13 cedit † aliud ſpeciale, Gallorum
ius, quo etiam, aduerſus laicos,
decimas infeudatas habẽtes, vel
aliter, percipientes fructus deci-
males, eiuſcemodi congruæ, ſiue
canonicæ portionis, petitionem
e admittunt,[e] vt patet ex Grimal-
14 det in dict. cap. 8. num. 21. neque †
enim ſubſcribunt Cardin. in c, 1.
q. 10. de iur. patron. in Clement.
& omnibus propemodum aliis
exiſtimantibus, aduerſus laicos,
pro congrua portione, nullam
dari petitionem, arg. eiuſd. c. 1. in
verb. perſonam eccleſiaſticam:
15 Namque † vt loquitur Chopin.
in d. lib. 1. de ſacr. polit. tit. 4. num.
20. in fin. quod iis verbis importa-
tur, eccleſiaſticas perſonas, quæ
decimis potiuntur, ad congruæ
portionis ſolutionem vrgeri, ci-
uili modo accipiendum eſt, de iis
quæ ἐπὶ τὸ πλεῖστον, non quæ ἐκ-
παραλόγου, accidunt, quippe cum
prophani homines regulariter
eccleſiaſticis beneficiis non fruã-
tur, vtpote ſacrarum poſſeſſio-
16 num incapaces: ac † proinde, in-
quit, ſi quando laicus, ſingulari
iure quodam, ſuos faciat, rerum
eccleſiæ fructus, vel etiam clien-

21. Iun. eiuſd. anni 1603.

[d] *Licet id. Chenut. in iiſd. areſtis, 8. & 10. certam fructuum partem pro congrua, aſſignatam oſtendat; idque, tàm Toloſæ, proximè memoratis Rectoribus, de la Baſtide, & de Caramons, 17. Mart. & 21. Iun. 1603. quàm Pariſijs; magiſtro Chriſtophoro de Baignaux, Curioni ſancti Dyoniſij de Chaſteauroux, apud Bituriges, areſto 10. Febr. 1601.*

[e] *hoc tamen, omninò expeditum, & ſine difficultate, non erat, ex areſtis enim, quibus ſuo oſtendemus loco infra in ſign. K, remiſſos fuiſſe litigantes, ratione detractionis congruæ, ex decimis feudalibus, apud Iudicem laicum, colligebatur quidem, eam detractionem, fieri poſſe, alioqui, partes non remitti, ſed ab ipſo iudici limine, explodi debuiſſent: at quoties, à partibus petitum eſt, vt in terminis, ſuper eiuſcemodi detractione pronunciaretur, ſubſtitit Parien ſenatus, ſemelque ac iterum, rem maturiori deliberationi commiſit, areſtis ſuis; 21. April. 1569. & 23. Ianu. 1571. de quibus Brodæ. in addit. ad Loüet. in lit. D, art. 9. & tandem nouiſſimè, cum contigiſſet, vt in prima Inquiſitionum, Curia, ac deinde in quinta, paria eſſent ſenatorum vota propter rei grauitatẽ, & conſequentias inde metuendas, id indeciſũ relinquere, è re viſũ eſt, 7. Iul. 1604. Loüet. in d. lit. D, art. 60. & Chop. in d. li. 3. de ſacr. pol. tit. 4. num. 20. in marg.*

f An-

telari iure decumanos, nihil im-
pedimento erit,quominùs, cum
eo,experiundi poteſtas detur pa-
rocho, pro congrua portione,
ſubſidiario ſaltem ordine, poſt
excuſſos clericos, decimas, in a-
liena parœcia percipientes [f] nec f
enim † (ſubdit)melior debet eſſe 17
prophani hominis conditio, qui
decimas occuparit, priuilegiaria
lege,quam eccleſiaſtici, eas per-
cipientis, iure communi, vtitúr-
que etiam, argumento dictato-
rum, à Dominic.in c.cum ſingu-
la,dè præbend. in 6. necnon au-
thoritate Rebuff. in cit. tract. de
congr.port.q.5. Denique † & id. 18
Chopin.paulò ante, in eod.num.
20. aliam refellit adhuc opinio-
nem nonnullorum, qui Equites
Hieroſolymitanos, [g] & ſimiles g
exemptos à decimis, ſimiliter, à
congrua portione eximi,conten-
debant arg. l.quæ de tota D. de
rei vindicat. Rationémque † af- 19
fert,quia cum exemptio hæc, ſit
merè ex gratia, ac proinde, iuri
communi aduerſetur, ad iniquũ
compendium, trahi non debet,
vt egenti Parocho, alimenta de-
negentur, contra diſpoſitionem
c.cum ſecundum extr. de præbend. Verum † argumento d. l. 20
quæ de tota non reſpondet, & idcirco ei addendum erit, con-
gruam portionem, quæ ab eiuſcemodi exemptis petitur, non
eſſe partem decimarum, à quibus eximuntur, ſed earum quas
ipſi percipiunt, & ſic, non procedere argumentum, ob termino-
rum mutationem, iuxta ea, quæ vulgò traduntur in l. fin. D. de
calum-

f *Antequam prædicto curiæ ſenatus Pariſien.hærerent modo,& diſparibus ſuffragiis certarent, communem fori ſententiam fuiſſe, legitimè facta, hac clericorum excuſſione, aduerſus laicos, rectè agi, pro detrahenda, ex decimis infeudatis, congrua portione, teſtatur Loüet in d.lit.D,art.60.in fin.ſubditque hodie ob talem conflictum,non parum periculi ineſſe,communi huic ſententiæ;quam tamen indubitatam,poſt areſtum quoddam, Curionis de Mareſſort prope Ceciacum, aduerſus Dominum de* de la Maſle-maiſon, *aſſerit Charond.in addit. ad Guen. d.li. 1.tit.3.num.57.*

g *Quod Equites, vel religioſi Malthenſes, quantumcunque exempti, à decimis, pro congrua portione, rectè conueniantur; ſatis apparet, ex areſto magiſtri Franciſci du* Soleil, *Curionis parochialis eccleſiæ S. Mauricij* en Gorgeois, *aduerſus Dominum Guilhelmum* Le Groin, *Equitem Ordinis Hieroſolimitani, & Fratrem Ioãnem Thomaſſin, Religioſum & procuratorem eiuſdem ordinis, 26. Iunij 1553:quod quidem areſtum, recitatur, & à Papon.in d.lib.1.tit.10.areſt.5.& à Forg.in d. tract. decim. cap.11.nu.5.*

21 calumniator. Atque † hæc, de ea congrua portione, quæ ex decimis detrahitur, & à percipientibus decimas debetur: nunc de alia, quæ non ita, in parte decimarum conſiſtit, ſed aliunde etiam, venit præſtanda, quæque Vicario perpetuo, aduerſus primitiuum Curionem, vel patronum conceditur, in d.c. 1. de iur. patronat. in Clement. & in c. extirpandæ, §. fin. extr. de præbend. cum
22 ſimilib. Quando † enim, beneficio cuipiam, parochialis eccleſia annectitur, vel quis, ex diſpenſatione plures parochias poſſidet, quia beneficiatus, huic acceſſoriæ eccleſiæ, per ſe deuenire non poteſt, vtpote, ad reſidendum, in principali eccleſia obligatus, ex not. in c. ſuper eo, de præbend. in 6. tenetur, vices ſuas demandare alteri, qui cum ſemel canonicè inſtitutus, deſtitui nequeat, Vicarij perpetui ſortitur nomen, vt latè Rebuff. in 1. part. prax. toto
23 de vicar. perpet. titulo; vt † & is cuius vicibus fungitur, patroni nomine deſignatur, in d. Clem. 1. de iur. patron. eo quod, ad eius præſentationem, inſtitutio fiat, vel etiam Curati primitiui, apud eundem Rebuff. in dict. tract. congr. portion. q. vlt. num. 113. ad differentiam ipſius præſentati, qui interdum etiam, Curatus ſimpliciter, aut Parochialis Sacerdos, appellatur, vt in d.c. extirpandæ circ. prin.
24 & alibi paſſim. Et † ab initio, quidem, quoniam vel ipſa naturalis ratio ſuadet, vt alieno ſumptu, pro aliis operemur, l. operæ enim, D. de oper. libert. vtve inſeruiens altari, pro modo ſeruitij, emolumentis ipſius altaris fruatur, can. eccleſias. §. qui altari, 13. q. 1. Parochus modico ſibi, ex reditibus retento, reliquum Vicario tribuere ſolebat, vel ad minus, cum eo, omnes fructus partiebatur, vt ſcribit Rebuff. vbi
25 ſuprà, q. 4. num. 21. Sed † (vt ipſe ſubiicit) ſucceſſu temporis, auaritia. cor parochorum inuaſit cœpitque, eorum liberalitas, erga ſuos Vicarios, adeo remitti, vt portiones, iis aſſignari ſolitæ, plurimũ dinumerentur, vt videre eſt, ex c. auaritiæ, extr. de præbend. & tandem factum, vt quibuſdam in locis, non niſi quarta quartæ, hoc eſt, decima ſexta pars redituum, relinqueretur Vicariis, narratur in d.c. extirpã-
26 dæ. Imò † & ex monachis nonnulli, quo plus, ex reditibus eccleſiarum, à ſe dependentium, aut etiam totum, conſequerentur, eo deuenerant, vt vel in iis, nullos inſtituerent Vicarios, vel inſtituerent quidem, ſed deſtituendos pro voluntate, aut immodicis penſionibus oneratos, prout conqueritur, Clemens III. P P. in c. ſicut extr. de ſup-
27 plend. negligen. prælat. Qua † de cauſa, idem ipſe conſtituit, vt mo-

L nachi,

nachi,& canonici regulares,non per ſe, ſed authoritate Epiſcopi Vicarios ſuos inſtituant, & niſi intra ſex menſes, id fecerint, liceat Epiſc.eis,de idoneis Vicariis prouidere. Prohibuerat, & ante eum(vt ſuã quoq; tanto malo, medicinam adhiberet) Alex. III. P P. in c. de Monachis, extr. de præb. ne ad præſentationē monachorum, Epiſcopi inſtituerent Vicarios, ſine congruæ portionis
aſſignatione,qua,& cōpetenter viuere,& hoſpitalitatem exercere,&
alia onera ſufferre poſſent. Sed † nondum ſatis,nec eiuſcemodi præ- 28
cautiones,totum eradicauerant malum,vtpote,de monachis,& religioſis,ſimpliciter loquentes, hinc enim, cùm nec exempti Religioſi, nec clerici ſeculares,iis comprehenderentur,in veteri, perceptionis ferè omnium redituum,abuſu remanebant. Vnde eas,tam in exemptis,quàm in non exemptis, & in aliis quibuſcunque clericis, etiam ſecularibus,locum habere voluit Clemens IV. P P.in c. I. de præben. in 6.ac demum, omnis cunctandi, occaſionis præripiendæ gratia, Clemens v.PP.addidit, vt ad inſtantiam Vicariorum, vel ex officio, Diœceſani terminum, ad aſſignandam congruam portionem præſtituerent, vtve eo termino elapſo,ius illius portionis aſſignandæ, ad ipſum Diœceſanum deuoluatur,extatque adhuc decretum, eocirca in Concilio Viennen.promulgatum,ſub d.c.I.de iur. patron. in Cle-
ment.Ex † quibus amplificationibus, & incrementis, cùm hæc con- 29
grua Vicariorum portio,ad inſtar alterius,Curionum portionis con-
gruæ,propemodum reddita fuerit,quæ † de illa, eiuſque præſertim 30
incerta definitione,pro modo rerum, ſiue beneficiorum,& qualitate perſonarum,dicta ſunt, ad hanc quoque referenda, meritò vide-
buntur:cùm † vel ipſum,congruæ portionis nomen,quo ſemper de- 31
notata fuit,collationem quandam,inter perſonas & res, vt vnum cōueniat alteri, præſeferat, quemadmodum & nomen congrui muneris,in l.I.in fin.D.de Decurion.congruæque reſponſionis,in l.I.§.ea-
dem D.de verbor.obligat.Differentia † enim eſt,inter artifices, cui- 32
que plus oneris ratione latius patentis parœciæ, incumbit, plus quo- h
que redituum,eidem concedendum videtur;[h] adeo † vt,auctis one- 33
ribus

h *Nam & ideo,in prædicta Epiſcopi Albien.cauſa, etiam ſi Rector de la Baſtide, ex reditibus ſuæ eccleſiæ, & annexorum beneficiorum, vltra ducentas libras, annuatim perciperet,ad ſupplementum tamen, congruæ amplioris,habita ratione onerum, quibus ſubiacebat, vt iam tetigimus ſuprà, admiſſus fuit,recitato tunc areſto Pa-*

ribus,augendam quoque portio-
i nem docuerit Forget.[i] in d.tract. decim.c.3.num.4. & ſic de cæteris conſiderationibus, quas in aſſignanda congrua portione habendas,docet Rebuff. loc. cit. q.
34 8.num.61. & ſeqq. Eſt † & aliud necdum tactum, quod tam huic, quàm illi, commune eſt adhuc, congruæ portioni, vtriuſque enim iudicem,ſiue eum,à quo definitur, ad inſtar eius, per quem decimas adiudicari, ſuprà docuimus in titul.4. eccleſiaſticum
k eſſe debere,[k] ſatis exprimit text. in d.cap.ſtatuto, §.vbi autem, de
35 decim.in 6.& † quod plus eſt, ex verb.c.1. de iur. patron. in Clem. colligi ſolet, poſt gloſſ. in verb. Diœceſanis, inferiorem Epiſcopo huius definitionis eſſe incapacem, eamque eſſe communem ſententiam, aſſerit Imol.in c. de Monachis,extr. de præben.Quæ
36 † nihilominus non impedit,quominus aliud,de capitulis vacante ſede,eo quod,poteſtas epiſcopalis,quoad iuriſdictionem,in illud tunc tranſeat, concludatur cum gloſſ.in cap.execrabilis,§. ſtatuimus in verb.ordinario eod. titul. in extrauagan. communib.Nam & ei ſubſcribit Rebuff. vbi ſuprà quæſtion.7.numer.57. Similéque quid, de conſeruatoribus Apoſtolicis, recipiendum infert, in numer. 58. ex canon. cuncta

riſien.17. Mart.1603. Nec abſimili ratione, cum Curatus de Fontenay, prope Cadomum, ſeſe ſingulis diebus dominicis,& feſtis ſolemnioribus, ad inſeruiendum duabus eccleſiis,obligatum docuiſſet, ducentarum librarum portionem conſecutus eſt, vt narrat Forget.in d.tract.de decim.c.11.num. 11.ibique etiam,tantundem alteri Curioni,pro congrua adiudicatum refert, eo quod non niſi per alueum quendam vicos, quibus ſua conſtabat Parochia, luſtrare poſſet, & idcirco, ſub ſe Vicarium,habere teneretur,ac demum ſubdit,propter latiores fines, Parochiæ S. Petri de Marigny,congruam magiſtri Richardi Hiuet, ad eius præfecturam vocati,ſexaginta aureis definitam, à Rothomagen.ſenatu 16.Iul. 1598.

i *Ad quod, & id.Forget.in eod. c. 3. num.4 inducit areſta duo,inter Capitulum Lexouien. & Maletum Curionem de Coquainuillier, quorum vnū depingit prouiſionale, 4.Iul. 1525. & alterum definitiuum,3. April. 1537.*

k *Atque hæc eſt ratio, quare in cauſa, Thomæ Audiberti, Vicarij eccleſiæ S. Petri Andium, ſenatus Pariſ. congruam portionem, definire noluerit, ſed pro ea definienda, partes remiſerit,ad Officialem Andegauen.areſto ſuo 14 Aug. 1599.de quo Loüet.in lit. C,art.48.eique Brodæ.addit,aliud areſtum ſimile,inter Capitulum Nouiodunen.eccleſiæ, & Curionem d'Athis, 14 Nouemb.1568. Verùm Maynard. in d.lib.1.c.28.refert, à Toloſano ſenatu,non*

Digitized by Google

tu,non ſemel,definitam fuiſſe,congruā portionem,ac præſertim,in cauſa Ambroſij Pinard,Vicarij perpetui, eccleſiæ parochialis,S.Seruini, & Gabrielis de Narbona, Abbatis magnæ Syluæ, 4. Maij 1581. Sed ſtatim, definitionem hanc,extraordinariam,& in præiudicium iuriſdictionis eccleſiaſticæ,agnoſcit,docétque,id moris eſſe iamdiu recepti;vt Parlamenta, & ſeculares curiæ,non niſi remiſſis ad Officialem partibus,& prouiſionaliter, donec ab ipſo Officiali,definitiuè pronunciatū fuerit ſuper congruæ portionis debito, eius definiant quantitatem, ad quod, & adducit areſtum,eiuſdem Toloſani ſenatus, in fauorem Raymundi Maynard,fratris ſui, aduerſus Aymarum de Ferrieres, anni 1560.

per mundum 9. q. 3. vt & de Of-
ficialibus Epiſcoporum,[l] propter l
doctr.gloſſ.in c.fin.de offic.vicar.
in 6. Quinetiam † in num. 59. te- 37
ſtatur,ſeſe vidiſſe, non ſemel, iu-
dices ſeculares, coram quibus,
poſſeſſorio ſuper decimis agebatur,per modum prouiſionis,pendente proceſſu, congruam portionem aſſignantes,quaſi id incidenter (& conſequenter rectè) facerent, arg.l.quoties C. de iudic. & c.tuam extr. de ordin. co-
gnit. Sed † ſtatim ſubdit, aſſigna- 38
tionem hanc, vſurpationem po-
tius viſam [m] eſſe Aufrer. in deciſ. m
Capel. Toloſ. q. 149. quam † ta- 39
men, hodiernus fori vſus, retinuit,quidquid in contrarium,di-

l *Ab his Officialibus,paſſim hodie,congruæ definiuntur portiones,& emergentes eocirca controuerſiæ,dirimuntur, idque adeo, vt ne quidem alioqui habentes priuilegium fori declinantes eorum iuriſdictionem,audiantur ob ea,quæ habentur in c.1.de priuileg.in6.Sic enim cū præfati Guillhelmus le Groin eques, & Ioannes Thamaſſin Religioſus, ordinis Hieroſolymitani, à Curione S.Mauricij, apud Officialem Lugdunen. congruæ portionis nomine conuenti,ad ſummum Pontif. vel proprios ſibi iudices,remiſſionem petiiſſent;Pariſ.ſenatus,abſque præiudicio priuilegiorum eiuſdem ordinis in cæteris,quoad congruam portionem, coram Officiali litigandū pronunciauit, areſt.illo 26.Iun.1553.cui & aliud,ſed prouiſionale tantum,addit Forget.in d.c.* 11.*num.6.quo in caſu petitarum,ab iiſd.equitibus, vel Religioſis Hieroſolymitanis,decimarum,non magis, locum eſſe remiſſioni,id.ſenatus Pariſ.declarauerit,24.Maij 1554.*

m *Imo,prouiſionalem hanc,congruæ portionis aſſignationem, iuris proprij ſecularium iudicum eſſe,contendit Pele.in lib.2.forenſ.act.68.indéque infert, eam ſine abuſu,à iudice eccleſiaſtico,fieri non poſſe,& ad id allegat, areſtum in fauorem Prioris de Sella,aduerſus Curionem eius loci cui Officialis, donec peculiarius,conteſtaretur lis,& ad exitum perduceretur controuerſia,coram ſe,ſuper pe-*

cat

cat Chopin. in d.tit. 4.num. 8.& quamuis ordinationes, ab eo relatæ, annorum 1560.& 1571. iudicibus ſecularibus, diſtrictè prohibeant, ne vllam omninò circa adiudicationem congruæ portionis, ſibi attribuant iuriſdictio-
40 nem, vel cognitionem; eas † enim, non de prouiſionali adiudicatione, ſed de definitiua, intelligi debere, pluribus oſtendit Maynard. in lib. 1. quæſt.
41 c. 28. imò † ne quidem de definitiua, intelligendæ viderentur, quo caſu, à laicis, decimas infeudatas habentibus, vel aliter percipientibus, fructus decimales congruæ portionis, ſupplemen-
n tum peteretur,[n] ad hoc enim inferendum, ſufficit text. in c. ſi clericus extr. de for. compet. Con-
42 ueniunt † etiam inter ſe, hæ duæ, congruæ portiones, quoniam vtraque, in locum alimentorum ſucceſſit, vt fatentur omnes, in c. cum ſecundum extr. de præ-
43 bend. indeque † fieri; vt neque
o præſcriptione tolli,[o] neque trā-

titorio congruæ portionis, introducta, per modum prouiſionis, certam adiudicauerat, vini & frumenti quantitatem; Officialem enim ſuo abuſum imperio, & ſupra ſecularem poteſtatem vſurpaſſe, pronunciatum ait, à ſenatu Pariſien. 12. Maij 1603. licet in contrarium poſtea, ab eodem ſenatu iudicatum, & ſententiam Officialis Andium, qui retenta lite, circa congruam portionem exiſtente, inter Capitulum S. Martini Andegauen. & magiſtrum Franciſcum Stephanum, Curionem eccleſiæ parochialis eiuſdem loci, eadem propemodum aſſignatione, fuerat vſus, approbatam, areſto 4. Decemb. 1604. referat in illuſtrib. quæſt. 109.

[n] *Atq; ita, cũ Abbas d'Orcan condemnatus triplici ſententia, eccleſiaſtici iudicis, ad ſupplementũ congruæ, ex decimis ſibi infeudatis, tanquam ab abuſu, appellaſſet; ſuprema Pariſiorum curia, ad iudicem ſecularem, pro definitione eius ſupplementi, partes remiſit, areſt. 17. Iul. 1539. cui & aliud ſimile acceſſit in cauſa Antonij de Sericourt, contra Curionem de Cayeux, 18. Maij 1557. eáque omnia referuntur à Loüet, pro defenſione Curionis S. Andreæ de Bello loco, in lit. D, art. 60. ac etiam alia duo eiuſdem curiæ inſuperadduntur, à Brodæ. in add. ad lit. C, art. 48. quorum vno, abuſiuè retentam, ab Officiali Biturigum, cognitionem de congrua portione, ex decimis feudalibus detrahenda, pronunciatum eſt, 29. Iul. 1566. & altero, rectè tanquam ab abuſu, interpoſitam appellationem, à Conſeruatore diuæ Genoueſes, qui de eiuſcemodi detractione congruæ portionis, ex feudalibus decimis cognouerat, 13. Aug. 1573.*

[o] *Diſtinguit tamen Grimaldet. in d. lib. 12. tit. 8. num. 18. quemadmodum in de-*

ſactione remitti;[p] neq; † ære alie- p
no, [q] vel alio quocunque onere 44
[r] prægrauari imò, nec propter q
caſus fortuitos, minui [ſ] poſſit; o- r
ſtendunt, Rebuff. in d. tract. cōgr. ſ
portion. q. 11. num. 91. Charond. in d. lib. 1. Pandect. tit. 13. Chopin. in d. lib. 3. de ſacr. polit. tit. 4. num. 20. Loüet. in d. lit. D, art. 60. & Forget. in d. tract. Decim. tit. 11.
num. 13. & 14. Differunt † verò, 45
eo quòd, non æquè in vna, atque in altera, egeſtatis ratio habeatur, quaſi, Vicario duntaxat egēti congrua ſuppleatur, & è contra, Curio, etiam ſi non egeat, petere poſſit, canonicæ ſupplementum, prout declarat Grimaldet. in d.
lib. 2. tit. 8. num. 20. Verum † hoc 46

cimis, inter ipſam congruam, & quotam congruæ, vt à tota quidem congrua, per quantumcunque temporis lapſum, excludi nequeat Curio, ſed ſi per tantum tempus, quantum ad inducendam legitimè præſcriptionem requiritur, minus ſibi debita portione receperit, à petitione reſidui, rectè excludatur, non ſecus ac excluderetur decimator, ſi Curionem, plus quam ſibi deberetur, percepiſſe opponeret; verum ex poſtfacto, ſeipſum meritò explicat, de caſu, quo aliunde, Curioni ad neceſſaria vitæ ſubſidia, ſatis eſſet: his enim ſubſidiis deficientibus, non obſtante præſcriptione, ſupplementum congruæ, peti poſſet, cum & in ſimili, auctis reditibus eccleſiaſticis, ex quibus præſtanda eſt congrua, iure petatur à Curione, cui nondum plenè conſultū eſſet, vt colligitur ex areſtis illis, quæ inter Capitulum Lexonien. & Curionem de Coquainuillier, interueniſſe, 4. Iul 1525. & 3. April. 1537. paulò ante, docuit nos Forget. in d. tract. decim. c. 3. num. 4.

[p] *Quamobrem, cùm Curio quidam, centum & viginti libras, pro congrua ſibi aſſignatas, in certam frumenti quantitatem, tranſigendo conuertiſſet, & aduerſus tranſactionem, in integrum reſtitutus, à ſuo iudice, fuiſſet repulſus, re per appellationem, ad ſenatum Rothomagen. deducta, Curia, ſententiam iudicis reformauit, & pro reformatione iudicati, nedum Curionis reſcriptum admiſit, ſed & eius portionem, vſque ad centum, & quinquaginta libras, auxit areſto ſuo, menſis Maij. 1609. quod extat apud Forget. in d. tit. 11. num 9.*

[q] *Ac proinde, ne quidem, à creditoribus proprijs ipſius Curionis, vel Vicarij, in cauſam pignoris, vel aliter propter debitum capi, vt in fauorem, magiſtri Ioannis Guernetot, iudicatum, 19. April. 1609. docet id. Forget. in eod. tit. 11. nu. 13.*

[r] *Puta, retentionis, aut compenſationis, prout iudicatum quoque eſt, inter Capitulum diui Marcelli Pariſien. & Ienneuillerium Curionem, 17. Febr. 1524. referente Chopin. in d. lib. 3. de ſacr. polit. tit. 4. num. 8.*

[ſ] *Hoc verum eſt, ſi congrua, in pecunia numerata, vel certa fructuum parte, præ-*

apud

apud nos, vix obſeruatur, confuſiſque paſſim, Curionum & Vicariorum perpetuorum appellationibus, ſicuti aduertit Forget. in d. tract. de Decim. c. 11. num. 2. Parochialium eccleſiarum Præfecti, ſi aliunde habeant, quo commodè ſuſtentari poſſint, à petitione ſibi debitæ portionis, indiſtinctè, ſubmoueri conſue-
t uerunt, [t] niſi † forte id. extra ius
47 eccleſiæ, ſoleant conſequi, nan-
48 que † vt loquitur Rebuff. loc. cit. q. 11. num. 85. omnia, quæ iure ſuo, eccleſia habet, imputantur Vicario, pro congrua portione,
u [u] quæ verò, non habet iure eccleſiæ, ſed extra, non ei imputantur arg. l. in quartam D. ad leg.
49 falcid. indeque † ſtatim infert, nec oblationes voluntarias, nec quotidianas diſtributiones, im-
x putari [x] in num. 86. Sed † & rur-
50 ſus, differunt quia, cum portio Curionum decimarum pars, vt ſuo loco docuimus, exiſtat; non niſi ab eo cui ius eſt, in decimis,
y [y] peti poteſt: Ideoque Epiſcopus, non percipiens decimas, Curionem, congruam portionem petentem, repellere, & ad eos, à quibus decimæ percipiuntur, re-

ſtari debeat, & ita ſenatus Pariſie n. in praiudicium conductoris redituum certæ Abbatiæ, ſolo ei aduerſus Prælatum locatorem, recurſu ſaluo, cenſuit 15. Decemb. 1570. ſi enim præſtanda eſſet, in quota fructuũ, vel intra quoſdã prædiorum decimalium fines, & hoſtilitatis, & ſterilitatis, & grandinum, & ſimilium temporis iniuriarum; periculum, tàm Vicario perpetuo, quàm Curioni primitiuo, & æquè Curioni ſimplici, atque alijs decimas percipientibus, cederet, ex ſententia Forget. in d. c. 11. nu. 14. in fin.

[t] *Eaque de cauſa, Curatus de Thiers, Melden. Diæceſeos, à quodam hoſpitali; Decimas Paræchia ſuæ percipiente, congruam portionem petens, poſtquam compertum eſt, eum quadringentarum librarum reditu frui, & ſic, aliunde habere, ſufficienter ad ſuſtentationem, à ſua petitione, ſubmotus fuit, areſto Pariſien. 11. Febr. 1584. de quo Loüet. in lit. D, art. 8.*

[u] *Hinc ſuprema Toloſatum Curia, congruam portionem, prouiſionaliter adiudicans, prædicto Ioanni Carbonello, vt in eam congruam portionem, id. Carbonellus, imputare teneretur quidquid occaſione ſuæ Paræciæ, & annexorum beneficiorum percipere ſolebat, nominatim cauit, allegato iam bis areſto, 17. Mart. 1603. vt ex eius tenore, apparebit apud Chenut. in addit. ad Papon. d. lib. 1. tit. 12. areſt. 8.*

[x] *Et quod non imputentur, declaratum eſt, ab eodem Toloſano ſenatu, in fauorẽ Rectoris Capellæ, Beatæ Virginis de bello monte, apud Ruthenos, areſt. anni 1543. de quo Maynard. in d. lib. 1. quæſt. c. 29.*

[y] *Quin, & adhuc oportet, vt hoc ius, ſit in omnibus decimis, vel maiori earum parte, quæ percipiuntur, in Parochia*

DE ALIQVOT ALIIS PORTIONIBVS CANONICIS, ET IVRIBVS EPISCOPALIBVS.

1 *Quorſum, de Canonicis portionibus, ſeparatim à congrua portione, tractetur.*

2 *Qualiter Canonicæ portiones, à congrua portione differant: & quare Canonicæ, vel etiam quartæ dicantur, num. 3. & 4.*

5 *In quo differant, à beneficijs eccleſiaſticis.*

6 *Quamob cauſam præſtentur, tam Canonicæ portiones, quàm iura Epiſcopalia, num. 7.*

8 *Quatuor præcipuæ, Canonicarum portionum ſpecies; quarum prima eſt quarta Parochialis, cuius denominatio ſubiicitur, in num. 9.*

10 *Aliud nomen quartæ Parochialis, eiuſque ratio.*

11 *Cui debeatur hæc quarta, in eccleſiis Parochialibus, quæ Collogiatæ quoque ſunt, vel cathedrales, collegiatiſque, vel cathedralibus annexæ.*

12 *Secunda ſpecies, Canonicæ portionis, eſt quarta cathedralis, de cuius denominatione, num. 13.*

14 *Quare eccleſiæ inferiores, æquè ac cathedrales, hanc quartam non detrahant.*

15 *Quarta cathedralis, appellatur quoque, quarta clericorum; licet olim, longè aliam fuiſſe, clericorum quartam, oſtendatur, in num. 16.*

17 *Qua ratione, quarta illa clericorum, fuerit immutata, & cum cathedrali confuſa.*

18 *Tertia ſpecies, Canonicæ portionis, eſt quarta Epiſcopalis, ſic dicta quod Epiſcopo, demum, non etiam Abbati, vel alijs inferioribus, competat.*

19 *De varietate rerum; ex quibus olim, quarta Epiſcopalis præſtabatur; & de uniformi, eius (hodiernis temporibus) præſtatione, num. 20.*

21 *Poſtrema ſpecies, Canonicæ portionis, eſt quarta papalis; quæ nempe ſoli PP. ab exemptis eccleſiis debetur.*

22 *An, & quando exempta eccleſiæ ſibi relicta, Diœceſanis communicare teneantur, vel non.*

23 *Quanam, ex quatuor his quartarum ſpeciebus, apud Gallos ſint in vſu.*

24 *Parochialis, apud eoſdem, in ſolo conſuetudinis caſu, recepta videtur.*

25 *Sed, conſuetudine eam exigendi probata; etiam exempti, ad ipſius præſtationem, tenentur.*

26 *Ex quibus relictis, hæc debeatur; & quam, cum iis, quæ proprio Curioni relinquuntur, compenſationem recipiat, num. 27.*

28 *Tres ſimiliter, ſunt præcipuæ, iurium Epiſcopalium ſpecies; & cur, de alijs, hic non agatur.*

29 *Quid Cathedraticum, quod etiam Synodaticum vocatur, quidúe pro eo præſtandum ſit, num. 30.*

31 *Nunquid valeant conſuetudo, de nihil penitus, nomine cathedratici præſtando; & vtrum, de iure communi, cathedraticum præſcribi par ſit, num. 32.*

33 *In Gallia, Cathedraticum non eſt in vſu, præterquam ſi, ſe in longa eius exigendi, poſſeßione, doceat Epiſcopus, vt in num. 34.*

3. *In caſu huius poſſeßionis, qua præcautione vti debeat Epiſcopus, pro cathedratici exactione.*

35 *Monaſteria, tam de iure communi, quam apud nos, à Cathedratici præſtatione ſunt exempta.*

37 *Sed, non à Charitatiuo ſubſidio; etiam ſi, in contrarium, communis opinio eſſe dicatur, in num 38.*

39 *Priuilegio tamen, vel præſcriptione, charitatiui ſubſidij exemptio, Monachis competere poteſt.*

40 *Et quamuis, aliud ſit de clericis ſecularibus; nihilominus, vſu Francico, non magis, ad charitatiuum ſubſidium, obligantur.*

41 *Quibus de cauſis, charitatiuum ſubſidium, imponi poßit; & quantum, pro eo, licitè exigatur.*

42 *Quòd, pro exactione Charitatiui ſubſidij, cenſuris eccleſiaſticis, Epiſcopo vti liceat; ob rationem, num. 43.*

44 *Quòd vt, in eo ſolo caſu, hac eadem, Epiſcopus vtatur, exactione, quo aliũde non habet; adeò vt ne quidem, pro iucundo aduentu, quicquã exigere poſſe, dicatur, in num. 45.*

46 *Procurationis ius, qualiter conſideretur; & quotuplex ſit, num. 47.*

48 *Alia*

48 *Alia procurationum iura, eorumque abrogationes, num. 49.*

50 *Hodie, procurationis iure, ſolum ius viſitationis ſignificatur.*

51 *Necdum Epiſcopis, ſed & Abbatibus, & alijs Prælatis, hoc viſitationis ius competit.*

52 *Imò, & commiſſariis particularibus, qui etiam, à regijs magiſtratibus, interdùm dantur, vt in num. 53.*

54 *Et quod plus eſt, ex alio quoque ordine, aſſumi poſſunt.*

55 *Sed hoc non impedit, quominùs cum his, Epiſcopus concurrat; & ipſa monaſteria, quantumcunque priuilegiata, viſitet.*

56 *Idque toties, quoties expedire crediderit; & adhuc, etiam ſi, nuſquam facta viſitatio probaretur.*

57 *Verumtamen, fallit ſi nominatim, à viſitatione exempta eſſent.*

58 *Ceſſantéque ipſa exemptione, viſitatio extendi non poteſt, ad Monachorum correctionem.*

59 *Nec niſi perſonaliter, facienda eſt.*

60 *Ac demùm, in paſtu, & victualibus, ſolui debet, & non in pecunia numerata, exceptis caſibus, num. 61.*

1 SEPTIMO competunt † & aliquot aliæ portiones, aut etiam iura, tam Epiſcopo, in c. conquerente extr. de offic. ordinar. quam Curioni, in c. dudum de ſepult. in Clement. quæ quidem, licet cum congrua portione, ferè in omnibus cõueniant, ſeparatim tamen ab ea tractari debuerunt, tùm ne plus æquo, excreſceret titulus, ſi ex iis omnibus, vnicus conficeretur; tùm etiam quia adhuc, inter hæc, & præſertim portiones, nonnihil, vel ex
2 ipſo nomine, deprehendi poteſt, diuerſitatis. Portio † enim illa, vtcunque ab initio definita, libero iudicantium arbitrio definienda, poſtmodum relicta eſt, indéque nomen congruæ portionis habuit; quaſi definitio eius, talis eſſe debeat, vt congruat qualitati perſonarum, rerumque modo, & ſimilium circonſtantiarum conſiderationi
3 vt in ſuperiori docuimus tit. At † portiones hæ; certam ſemper, receperunt definitionem, ac proinde, canonicæ potius dictæ ſunt, tanquam ſacris canonibus definitæ, vt inquit Innocent. in c. requiſijſti, extr. de teſtament. vel etiam, quartarum nomen nactæ ſunt, quia regulariter, & nulla in contrarium ſtante conſuetudine, vel ſtatuto quadrante definiuntur, à iure communi, teſte Hoſtien. in c. certifi-
4 cari extr. de ſepultur. Eſt † & alia, inter eas differentiæ ratio, quæ

Digitized by Google

magis adhuc,noſtro inſeruiat inſtituto,ex eo quod , eiuſcemodi por-
tiones,non tam ex decimis , & aliis reditibus annuis eccleſiarum , ad
inſtar portionis congruæ,quàm ex iis,quæ eccleſiis, vel offeruntur à
viuis, vel à morientibus relinquuntur , & ſic quorum vnicã eſt , vel
ſaltem incerta præſtatio detrahantur,vt poſtea videbimus: † nam & 5
ita,longè plenius diſtinguentur à beneficiis eccleſiaſticis, vtpote cõ-
ſiſtentibus in annua,vel certa prouentuum , ſiue fructuum eccleſia-
ſticorum perceptione , ex definitionis noſtræ præſcripto , & ex diſ-
poſitione c.2.extr.de donat.Adde quod,ex eadem definitione noſtra
& ex c.fin.de reſcript.in 6.ob ſacrum miniſterium, ſiue diuinum offi-
cium,beneficia clericis concedantur, aliudque eſſe ,in portionibus,
imò & iuribus Epiſcopalibus. Portiones † enim canonicæ , Curioni- 6
bus præſtantur in compenſationem,vel iniuriæ , quæ iis ſeu ipſorum
eccleſiæ fit,per electionem ſepulturæ,in aliena eccleſia , vel laboris,
quo præ cæteris, in adminiſtratione Sacramentorum afficiuntur , vt
docuerunt. Archidiac.& reliqui poſt gloſſ. in c.cum quis in verb. ca-
nonicam portionem de ſepultur.in 6. Epiſcopi † verò , ſibi debitas 7
portiones,& alia iura epiſcopalia percipiunt,vel in honorem,ſiue re-
cognitionem cathedræ,ſeu ſedis epiſcopalis, vel pro vrgentibus, ſui
epiſcopatus neceſſitatibus,vel propter onus,quod ſimiliter , præ cæ-
teris,ſentiunt in ſolemniter celebrando , ordines conferendo,chriſ-
ma conficiendo, eccleſias dedicando, viſitationes faciendo, ſynodos
congregando,& cætera peragendo,quæ Epiſcopis incumbunt, iux-
ta not.in c.dilectus extr.de offic.ordinar. & tradita à Panorm.in cap.
officij num. 6. extr. de teſtament. Earum † autem portionum , ſeu 8
quartarum , quatuor potiſſimum ſpecies reperiuntur in iure , alia e-
nim dicitur parochialis,alia cathedralis,alia epiſcopalis , & alia papa-
lis:Parochialiſque † nomen habet , ab eccleſia parochiali , cui defer- 9
tur ex iis,quæ à Parœciano,alteri eccleſiæ, in qua ſepulturam elegit,
relinquuntur,provt diſponitur , in d.c. certificari & toto ferè titulo
extr de ſepultur.vel etiam † appellatur,quarta Curati,ſiue Rectoris 10
in d.c.dudum,§.verum eod. tit. in Clement. quia per deſeruientem
eccleſiæ parochiali percipitur, adeo vt eam in ipſius eccleſiæ vtilita-
tem, conuertere non cogatur , ſed propriis vſibus, deputare poſſit,
non aliter quàm fructus rerum eccleſiaſticarum , ex doct. Petr. de
Vbald.in tract.de hac quart.paroch.c.4.num. 27. verſ. ſecundo inci-
denter. Vnde † ſi parochialis eccleſia,eſſet etiam collegiata,ſingulos 11
Cano

Canonicos,de huiuſmodi quarta,partem habituros, decidit Ioan. de Ligna.in c.fraternitatem extr.de ſepult.Idemq́ue dicendum eſt, Parochiali eccleſia collegiatæ annexa, ſed ſecus, ſi vel cathedrali annectatur,vel cathedralis quoque ſit, Epiſcopum enim, & non Capitulum,Curionem primitiuum exiſtere,& ſic parochialem quartam,ſoli cedere Epiſcopo,dicebat Paul.de Leaz in d. c.dudum verſ. verum.

12 Nec † abſimili ratione,cathedralis appellata eſt, quartæque clericorum nomine fuit deſignata,cathedralis enim,recipit appellationem,

13 † ab eccleſia cathedrali eam percipiente ex iis, quæ à morientibus, eccleſiæ relinquuntur, in c.requiſiſti §. ſi ab extraneo extr.de teſta-

14 men.Námque, vt ibid.ait Panorm. num. 6. propter † maiorem coniunctionem,quæ eſt,inter Epiſcopum, & eccleſiam cathedralem, ex quo ſimul vnum conſtituunt corpus,quam ſit, inter eum & eccleſias inferiores:quantumuis inferioribus eccleſiis relicta,Epiſcopo cõmunicentur,iis Epiſcopus, ſibi relicta non communicat; vt ſic, ſola cathedralis eccleſia, quartam hanc detrahat, eique idcircò, ſuam tri-

15 buat denominationem. Quartæ verò † clericorum nomen adſciuit, quoniam vtcunque ad eccleſiam pertineat, nihilominùs inter eius clericos,ſeu canonicos diuiditur, & ab iis ad inſtar fructuum, in proprios vſus conuerti poteſt,vt de parochiali,proximè diximus. Longè

16 † tamen alia olim erat clericorum quarta, vtpote cùm tam Epiſcoporum, quàm eccleſiarum reditus Epiſcopo clericis, pauperibus, & fabricæ,æqualiter diſtribuerentur,ex can.quatuor & ſeqq.12.q.2.atque ita tunc,nedum ex relictis Epiſcopo, ſed & ex cunctis eius reditibus detrahebatur, quemadmodum & epiſcopalis quarta, de qua mox mox,ex quorumcunque redituum eccleſiaſticorum rara parte, conſtabat:imò & ipſimet eccleſiarum reditus,quartam hanc efficere videbantur;cum ex iis Epiſcopi,pauperum,& fabricæ,virili portione

17 deducta, quadrans duntaxat ad clericos perueniret. Verum † ex poſtfacto, hæc omnia immutata ſunt, ſuóſque reditus, tam clericis, quàm Epiſcopo ſeparatim & integrè percipientibus. Quarta clericorum,in iis,quæ Epiſcopo relinquerentur,coarctata, & conſequẽter,cum quarta cathedrali,confuſa fuit, vt non ineleganter deducit

18 Iammet.in lib.1.quartar.c.6. Epiſcopalis † quoque vocatur, ab Epiſcopo cui ſoli,non etiam Abbati,Archidiacono, vel aliis inferioribus competit, vt poſt Innocent.in d.c. requiſiſti in verb. communio docet Petr.de Vbald.in tract.de can. Epiſcop. c.4. q. 4. princip. num.1.

Et ab initio † non minus varia erat pro varietate rerum, ex quibus 19
præſtabatur, hinc enim, id. Iammet, ibid. eam quadruplicem conſti-
tuit,& enarrat, debitam nempe, ratione redituum, in c.2. ratione de-
cimarum, in c.3. ratione oblationum, in c.4.& ratione mortuariorum
in c.5. adde & ratione propriorum prouentuum, cum vt iam docui-
mus, æqualis eorum diuiſio, inter ipſum Epiſcopum, clericos, paupe-
res, & fabricam fieret, ex can. vobis d. 12.q. 2. ſed eadem † demum 20
immutatio, circa hanc contigit, ob integram illam ſuorum redituum
perceptionem, tam ab Epiſcopo quàm eccleſiis præſcriptam, & ca-
thedratici ſiue ſynodatici, de quo paulò poſt, in locum portionis ex
decimis,& oblationibus, ſubrogationem, vt ſic tandem, in ſolis mor-
tuariis, hoc eſt morientium liberalitate, ad eccleſiam peruenienti-
bus, ſuam æquè paſſa fuerit reſtrictionem, vt fatentur omnes, poſt
gloſſ. in c.1. in verb. acceſſerit de ſtat. Monachor. in 6. † Papalis deni- 21
que eſt ea, quam conſequitur Pontifex Maximus, ex iis quæ perue-
niunt, ad eccleſias exemptas, vt ex Innocent. & magis communiter
recepta opinione, tradidit Panormita. in d. c. officij num. 6. extr. de
teſtament. Eccleſiæ † enim exemptæ, ſummum Pontificem, tanquã 22
ſuum Epiſcopum,& ordinarium agnoſcunt in c. authoritate,& gloſ.
in verb. apoſtolicæ de priuileg. in 6. ideoque, ad ſe delata, Diœceſanis
communicare non tenentur, niſi fortè, quoad legem diœceſanam,
duntaxat eximerentur, reprobata quippe, ab eod. Panorm. in c.
dilectus num. 4. verſ. tertio extr. de offic. ordinar. eorum opinione,
qui canonicam portionem, eſſe de lege diœceſana, & conſequenter,
ab Epiſcopi petitione, in caſu huiuſce exemptionis, immunem arbi-
trabantur cum gloſſ. ibid. in verb. iuriſdictionis. Cæterum † de hac 23
papali quarta, vt & de Epiſcopali, vel etiam cathedrali non multũ cu-
ratur in Gallia, ſolius enim parochialis(quæ & funeraria dicitur) ra-
tio habetur, & adhuc rariſſimæ ſunt, de ea in noſtris tribunalibus li-
tes; adeo vt penes Pragmaticos noſtros, vix quidquam extet, quod
non innoteſcat ſatis, tam ex conſtitutionibus ſummorum Pontificum
Leonis, Vrbani, Benedicti, Bonifacij, & Clementis in d.c. certificari.
d.c. dudum, aliiſque ſuprà citatis, iuncto c. cum quis, de ſepult. in 6.
cum c. ſuper cathedram, eod. tit. in extrauag. communib. & c. inter
cunctas de priuileg. ibid. quàm ex nobiliſſima Concilij Tridentini
ſanctione, in ſeſſ.25. de reform. c.13. & paſſim. Quamobrem † nobis, 24
diutiùs hac in parte immorandum non erit, ſufficietque paucula eo-

circa

circa, quæ obſeruari vidimus, ex noſtro deprompſiſſe penuario, & eis nonnihil etiam, de cuius obſeruatione alij teſtantur adieciſſe, ex Forget. in tract. de perſon. eccleſiaſtic. c. 33. num. 5. Itaque, quamuis de iure communi Curionum ſatis fundata ſit intentio, pro petenda quarta parochiali, vt ex prædictis textibus apparet; eam tamen, apud nos petere ſolent Curiones, in vim legitimæ conſuetudinis hanc exigendi, vel ſaltem ſub prętextu, frequentium ipſius exactionum, in

a loco vbi petitur.[a] Sed † alteru-

25 tro eorum probato, non ſolùm mendicantes, & alij vulgò, ad quartam parochialem obligati, ei contribuere tenentur, verùm etiam, qui extra mendicantium ordines exiſtunt, quive generalibus priuilegiis, imò & reſcriptis particularibus, alioqui ab eiuſ-

b dem præſtatione, eximuntur[b] contra notata in d. c. dudum &

26 ſimilib. Nec † minùs ſpeciale videtur, quod ex ſolis, pro funere, & ſepultura præſtitis, parochialis quartæ, mores noſtri patiantur

c detractionem:[c] ius enim commune huic detractioni locum dat, reſpectu eorum omnium, quæ pro anima relinquuntur, licèt in perpetuam eccleſiæ vtilitatem, vel proprium vſum Religioſorum, vt fuſiſſimè deducit Card. in eod. c. dudum, §. verum

27 q. 14. & ſeqq. Denique † limitatur hæc detractio, quo caſu parochiali eccleſiæ, quid relictum eſſet; eius enim, cum quarta, fieri compenſationem, noſtri creduti

[a] *Vnde, Canonici S. Apollinaris, Curiones primitiui, parochiarum Ciuitatis Valentinæ, querelam intentantes, pro hac quarta, aduerſus Religioſos S. Ruffi, probata demum poſſeſſione ſua, huius exigendæ, ab eiuſdem Ciuitatis Monaſteriis, licèt eam ab ipſis S. Ruffi Religioſis, aliquando exactam, teſtes ſpecificè non deponerent, nihilominus, apud ſupremam Delphinatum curiam, etiam cum expenſis, obtinuerunt, areſto 29. Maij 1592.*

[b] *Nam & ita Fratres Minimi, eiuſd. Ciuitatis Valentinæ, ab iiſdem Canonicis S. Apollinaris, ratione parochialis quartæ conuenti, etiam ſi, pluribus documentis, & tam bullis ſibi propriis, quàm cõmunibus priuilegiis imò & variis Patrum congregationis factæ circa Concilium Tridentinum declarationibus, ſuam ab ea quarta probaſſent exemptionem, ad illius tamen præſtationem condemnati fuerunt, areſto eiuſdem ſupremæ Delphinatum curiæ 4. Iul. 1614.*

[c] *Hæc patet ex his verbis [declarat nihilominus curia prædictos Religioſos non teneri ad relinquendam iiſd. Curionibus aut Vicariis portionem, ex fundationibus perpetuis, & legatis in ornamenta*

namenta

namenta, & veſtes neceſſarias ad vſum ſuæ eccleſiæ, vel pro ſui Monaſterij reparatione] *quæ nominatim prædictis Gratianopolitanis areſtis inſeruntur, & ab areſto illo anni 1592. ne vel vnica mutata vocula transferuntur in alterum areſtum anni 1614.*

[d] *Ad quod idem Forget. in eod. c. 33. c. 5. inducit quoddam areſtum Rothomagen. ſenatus, in quadam ab Alenconienſi Præfectura prouocatione 4. Auguſt. 1607.*

[d] etiam ſi in eo, non parum hæſe- d
rint interpretes iuris, tam ciuilis,
poſt Salicet. in Auth. Præterea C.
vnde vir & vxo. quàm Canonici,
poſt citatum Cardin. in d. §. ve-
rum, q. 20. Sequuntur † iura epiſ- 28
copalia, eáque ſimiliter tria tan-
quam præcipua, cathedraticum,
nempe, ſiue ſynodaticum, chari-
tatiuũ ſubſidium, & procuratio;
reliqua enim, de quibus vulgò
D D. cum gloſ. in c. dilectus, extr.
de offic. ordinar. vel aliò perti-
nent, vel minùs frequentantur. Et † cathedratici quidem nomen 29
ab honore cathedræ, in cuius recognitionem debetur; quemadmo-
dum, & ſynodatici (quod eſt ſynonymum (à ſynodo, eo quod in ea
ſoluatur, deſumit gloſſ. in d. c. conquerente in verb. ſolidos extr. de
offic. ordinar. Addítque † altera gloſſ. in can. placuit in eod. verb. 30
ſolidos 10. q. 3. duos illos ſolidos, in quibus conſiſtit, de aureis eſſe in-
telligendos; Verum, etiam argenteos, de conſuetudine præſtari poſ-
ſe, certum eſt, cùm efficere quoq; poſſit conſuetudo, vt minus duo-
bus illis ſolidis præſtetur, puta tres, vel ſex denarij, quemadmodum
in c. olim extr. de cenſib. Imò † etiam ſi alia adhuc gloſſ. quæ eſt in 31
can. quicunque, in verb. minus 16. q. 1. aſſeruerit, conſuetudinem de
nihil penitus præſtando, non valere, eiuſque aſſertionem, communi
calculo comprobatam, teſtetur Cardin. in c. 1. q. 3. de iur. patronat. in
clement. attamen Panorm. in c. paſtoralis num. 7. extr. de donation.
cathedraticum, in quibuſdam locis, non eſſe in vſu docet, facitque † 32
quod id. Panormitanus ait, in d. c. requiſiſti num. 5. extr. de teſtamen.
omnia propemodum eccleſiarum iura, ab Epiſcopis fuiſſe præſcri-
pta, ita vt cathedralis illa quarta, de qua ſuprà, non amplius obtineat
de facto: correlationis enim natura ſuadere videtur, vt non minus
eccleſiis, epiſcopalia iura præſcribere liceat; niſi fortè dicatur, quæ
in ſignum ſubiectionis & ſuperioritatis competunt, difficiliùs præſ-
cribi, cum ne quidem, ab eo cui debentur, vtiliter remittantur, vt de
ipſomet cathedratico, ipſemet Panorm. concludit in c. cum venera-
bilis num. 3. extr. de cenſib. Sed † quidquid ſit de iure communi, hic 33
in Gal-

in Gallia hoc iure vtimur, vt in petendo cathedratico, Epiſcopi e fundatam non habeant [e] intentionem, niſi † ſe eſſe in longa & continua eius exigendi poſſeſſione oſtēderint. [f] Quamobrem 35 † vt ſibi conſulant, ſolent impetrare literas à Rege, quibus mandetur Magiſtratibus, vt ſuper principali, ad iudicem eccleſiaſticum partibus remiſſis, ipſi de hoc cathedratici iure, prouiſionaliter cognoſcant, eamque praxim deſcribit Chenut. in addit.ad Papon. in lib.1.tit.11. areſt.

36 5. Quæ † tamen, in Monaſteriis, vix reciperetur, cùm etiam ius commune, Monaſteria quæcunque, à cathedratici præſtatione, eximat in can.inter cętera.§ Monaſteriorum. tamen, d 10.q.3.& ratio eſt, quia vt ibid. gloſſ. ſubiicit in verb. ſolutionis, Monaſteriis, à lege diœceſana, regulariter datur exemptio, & nemine contradicente, cathedraticum, ad legem diœceſanam refertur, à pręcitata gloſſ.c.dilectus in verb.iu-

(Margin: 34 at "tionem", f at "ſione")

e Ac proinde cum Epiſcopus Niuernenſ nullo ſe egere titulo, pro exactione cathedratici, quaſi infulis epiſcopalibus, vice tituli ſatis fungentibus intenderet & è contra, Ianus Borbonatus, vnus ex ſubditis ei Curionib. neque ſe, neque prædeceſſores ſuos, quidquam pro cathedratico, vnquam ſoluiſſe proteſtaretur, quoniam res vrgebat ad exemplum, eam patres Pariſienſ. ſenatus, conſilij eſſe pronunciarunt, 13. Decemb. 1574. Chopin. in lib. 2. de ſacr. polit. tit. 7. num. 7. in fin. & Chenut. in addit. ad Papon. in lib. 1. ti. 11. areſt. 5.

f Atque ita, in cauſa Ambianorum Epiſcopi, aduerſus capitulum ſuum, inficialiter lis conſtituta eſt, ab eod. Pariſienſ. ſenatu, decretumque, vt ipſe Epiſcopus, ex controuerſi iuris formula, continuam cathedratici exigendi poſſeſſionem, teſtium fide, tabuliſque probaret, vetita interim, quacunque eiuſdem cathedratici exactione, in forenſibus patronorum actionibus, 7. Ian. 1537. Chenut. in loco proximè cit. & Chopin. in d. tit. 7. num. 8.

37 riſdictionis. Aliud † eſt, in charitatiuo ſubſidio, quod à charitate, qua ſubſidiariò petitur, potius quam extorquetur, denominat Bellenc. in tract. ſpeciali, quem de eo edidit, q.14. illud enim, legis iuriſdictionis, & non diœceſanæ, ſuſtinet Pan. in eod. c. dilectus, nu. 4. verſ. 5. & verſ. 9. ideoque, etiam ad Monaſteria extendit, per text. Religioſos oneribus communibus, cum reliquis, ſubiicientem in c.1. & 2 de Cenſib. in Clement. & gloſſ. eoſdem, nominatim ad charitatiuum hoc ſubſidium, obligantem in c.1. in verb. exigendo de ſuppl. neglig. Præl.

38 ibid. Et quamuis † idem Bellenc. ibid. q. 29. communem DD. reſolu-

N tionem

g *Qua de cauſa charitatiui ſubſidij exactio Maleacenſ. Epiſcopo prohibita fuit à Senatu Pariſienſ. 14. Maij 1521. Rebuff. in gloſſ. Concord. tit. de public. concubin. §. quia verò circa fin.*

h *Ait enim extrauaganti Bened. 12. PP. quæ incipit vas electionis in verſ. præmiſſis quoque adiiciendum; prohibitum eſſe ne plus charitatatiui ſubſidij quam viſitationis nomine exigatur, & iuxta hanc prohibitionem in cauſa Domini de Agromonte Archiepiſcopi Burdigalen. iuſsiſſe ſenatum, vt pecuniarum quotannis pro viſitationibus exactarum rotulus ſiue Codex exhiberetur, narrat in fin. d. q. 134.*

i *Et ideo in eadem Domini de Agromonte cauſa declarauit ſenatus nullum interceſsiſſe abuſum in eo, quod ipſe Dominus Archiepiſcopus monitoriis vſus fuerat pro impoſiti à ſe charitatiui ſubſidij exactione vt ſcribit quoque id. Boer. in d. q. 136.*

tionem eſſe in contrarium affirmet, reſpondeatque textui, & gl. quibus mouetur Panorm. in iis agi, non tam de Monaſteriis, quã de capellis, ſeu eccleſiis, quæ ipſis annectuntur, quæque ſine ſuo onere, iurium epiſcopalium annecti non potuerunt, ac proinde cathedraticum quoque, nedum charitatiuum ſubſidium, agnoſcere coguntur, ex omnium ſententia, poſt ſuballegatam gloſſ. can. inter in verb. ſolutionis: attamen, Boer. in deciſ. 135. circ. fin. ſtat pro Panorm. niſi † quando, 39
Monaſteria à charitatiuo ſubſidio exempta eſſent, ſpeciali Pontificis maximi priuilegio, vel cõſuetudine, ſine pręſcriptione, tãti temporis, cuius memoria non extaret; eaque in parte, meliorem eſſe conditionem Monachorum, paulò ante oſtenderat, in q. 133. nu. 9. quàm clericorum ſecularium † quibus pręſcriptio 40
nem exemptionis, à charitatiuo ſubſidio, quaſi magis aperto iure, ad illud teneãtur, denegat; Quamuis vſu Francico, etiam clericos ab eo eximi g præterquam ſi charitatiui ſubſidij petitio, veteri Præſulum poſſeſſione adiuuetur, ſcribat Chopin. in lib. 2. de ſacr. polit. tit. 7. nu. g
8. Sed † & de cauſis, propter quas, charitatiuum ſubſidium imponi 41
poſſit, necnon de quantitate eius, h quod pro charitatiuo ſubſidio, li- h
citè exigatur, ſubdit in q 134. ac demum in q. 136. probat † Epiſcopos, 42
pro hac exactione, cenſuris eccleſiaſticis rectè vti: i quod tamen non i
videtur vel ex ipſa nominis ratione, qua paulò ante, charitatiuum ſubſidium, ſic nuncupatum, quod cum charitate peti debeat, & non extorqueri, dicebamus; ſed † vt tradunt D D. poſt Hoſtienſ. in c. cum 43
Apoſtolus, §. prohibemus, extr. de cenſib. charitas debet eſſe reciproca &

Digitized by Google

ea, & vbi non prodeſt, ex parte petentis, nec adeſt, ex parte debentis, poteſtas eſt adhibenda, iuxta not. in can. licet 45. diſtinct.

44 Verum † id in caſu tantum, quo aliunde Epiſcopus non haberet, namque (vt loquitur Bellenc. in dict. q. 14.) ſicut ſubſidiaria actio, non datur niſi alia deficiente, ita nec ſubſidium petitur, quoties reditus epiſcopales, oneribus incumbentibus ſufficiunt: & hæc eſt cauſſa, quare Archiepiſcopus Burdigalenſ. præter ſolutionẽ bullarum; Regis, & Reginæ receptionem, ſumptuſque immodicos, & vltra ſuorum redituum vires, [k] al-

45 legabat † apud Boer. in ead. q. 134. nu. 9. ſimileque quid, de Viuarienſ. Epiſcopo, comminiſcebatur Bertrand. in conſ. 135. vol. 1. part. priori.

46 Reſtat † Procuratio, quæ non tam actiuè, reſpectu Epiſcopi, quam paſſiuè, conſideratur: neque enim, quaſi per eam, Epiſcopus procuret eccleſiæ, ſed quod verſa vice, ab eccleſia, epiſcopo procuretur, dicta fuit, vt not. Chopin. in d. lib. 2. de ſacr. polit. tit. 7. num. 10. Vnde

47 † generaliter, refuſiones ſumptuũ, quibus eccleſia obligatur, procurationes vocat, Greg. Toloſ. in partit. canon. lib. 3. tit. 18. num. 3. & gloſ. c. procurationes in verb. viſitationis extr. de Cenſib. triplicem procurationem diſtinguit, debitã, nẽpe ratione viſitationis, cõſuetudinis, & pacti, quartamq; ex ea, quæ ratione priuilegij debetur, addit Hoſt. in

48 ſumma eiuſd. tit. de Cenſib. num. 13. verſ. ex qua cauſa: Imò † & commeatus regij, ſeu onera, quæ olim prælatis incumbebant, excipiendi hoſpitio Regis, & à noſtris iura Giſti dicebantur; procurationes quoque appellata ſunt, vt videre eſt ex eod. Chopin. in lib. 1. de ſacr. polit.

49 tit. 6. num. 6. Sed † poſtquam, Meldenſ. Synodus, abolitioni eiuſcemodi regiarum procurationum, cauſſam dediſſet, vt ipſemet Chopin. narrat, in lib. 1. de Doman. tit. 10. num. 13 in fin. vſuſque tandem effeciſſet, vt vix adhuc, in vim cõſuetudinis pacti, vel priuilegij, procurationibus locus eſſet, vt pote recepta ab omnibus, in his præſcriptione, iuxta doctr. Hoſtienſ. in d. num. 13. in fin. procurationis

50 nomen, † quaſi proprium effectum eſt, pro viſitationis iure, ſiue onere, quippe quod, veluti ſolum remanſerat, propter præſcriptionem, in eo reprobatam, per diſpoſitionem c. cum ex officij extr. de præ-

[k] *Neque enim potuit ſub prætextu ſolius aduentus ſui charitatiuum ſubſidium imponere; nam & à Senatu Pariſienſ. generaliter prohibitum eſt; ne quicquam à prælatis pro iucundo aduentu exigatur 4. Iun. 1511. Rebuff. in d. gloſſ. Concord. in verb. quia verò verſ. alias fuit.*

N 2 [l] Nam

[l] *Nam & ita aulicus Francorum ſenatus inquit Chopin. in lib. 1. Monaſtic.tit.2.num.12.rata eſſe debere quæcunque ab Abbatibus Ciſterſienſia Cœnobia viſitantibus pro re nata conſtituta eſſent decreuit 8. Iul. 1568.*

[m] *Et ad id affert, areſtum 18. Iul. 1597. quo Pariſienſ. ſenatus, propter abſentiam, Patris Prouincialis Vuilhelmitarum, viſitatoris eorum Ordinarij; Priori Abbatiæ Sancti Germani de Pratis, & Priori Celeſtinorum, abſque præiudicio iurium, & priuilegiorum ordinis Vuilhelmitarum, viſitationem commiſit, einſdemque etiam areſti, meminit Pele. in lib. 2. Forenſ. act. 20.*

[n] *Iudicatum, pro Epiſcopo Sueſſionenſ. contra Monaſterium Beatæ Mariæ ad Moniales, in ſua Diœceſi ſitum, olim quidem, à Pariſienſ. ſenatu, die vlt. Iul. 1519. & nouiſſimè, à ſenatu Rhedonenſ. 5. Octobr. 1601. Chop. in li. 1. Monaſtic. tit. 2. num. 12. & in marg. Quibus adde & alia duo areſta, quæ in hanc rem, adducit Forget. in d. tract. de perſon eccleſ. vnum, nempe ſenatus Rothomagen. 25. Ianuar. 1601. & alterum, magni conſilij diei vlt. Mart. 1604.*

[o] *Et adhuc, quo caſu, à viſitatione exempta eſſent Monaſteria, vel aliæ, eccleſiæ, imò, & generaliter, tàm à Iuriſdictione, quàm à lege diœceſana eximerentur; indicta tamen ab Epiſcopo proceſſione, omnes clerici, & Clerico-*
niſi nominatim à viſitatione,

ſcript. hoc tamen viſitationis, ſeu 51
procurationis ius, ad Epiſcopos
duntaxat, non pertinet, cum etiam Abbatibus, & aliis prælatis
[l] competat, vt tradit Hoſtienſ. l
loco cit. num. 19. verſ. quibus danda: Quinetiam † in capitulis re- 52
gularium, non raro viſitatores conſtituuntur, vel etiam mittuntur à ſuperioribus, vt in c. in ſingulis, ac paſſim extr. de ſtat. Monach. Et quod plus eſt, ne propter defectum viſitatoris, deterius quid eccleſiaſticæ diſciplinæ contingat, hoc ſpecialiter adhuc,
in Gallia obtinet; Vt † quoties 53
opus fuerit, regiis magiſtratibus liceat, extraordinarium dare viſitatorem, idque variis exemplis, demonſtrat Chopin. in d. lib. 1. de ſacr. polit. tit. 7. num. 16. imò &
eum viſitatorem, etiam † ex alio 54
ordine [m] eſſe poſſe, addit in lib. 1. m
Monaſtic. tit. 2. num. 12. Verum
cum omnibus his, nihilominus † 55
cõcurrit Epiſcopus, & ipſa etiam Monaſteria, quantumcunque priuilegiata (non obſtante aliorum viſitatione) viſitare poteſt,
[n] vt not. in d. c. in ſingulis verſ. n
ſaluo iure Diœceſanorũ & verſ.
porro Diœceſani: Nullus † enim 56
eſt qui viſitationem, Iuriſdictionis eſſe negauerit, ob text. expreſſum, in c. cũ venerabilis verſ. quia ergo, extr. de Cenſi. & ideò,
[o] exemptio Monaſteriis conceſ- o

ſa

ſa fuerit, quemadmodum iis, de quibus Chopin. in d. tit. 7. num. 13. & 14. ſemper locus erit epiſco-
p pali [p] viſitationi. Idque † toties,
57 quoties expedire crediderit, [q]
q iuxta doctr. gloſſ. in d. c. cum venerabilis in verb. in anno, & adhuc etiam ſi, nuſquam facta viſitatio probaretur, vt in c. venerabili, & eius gloſſ. in verb. non ſol-
58 uerunt, eod. tit. Sed † hæc viſitatio, non debet extendi ad Monachorum correctionem, quip-
r pe quæ Abbati vel Priori [r] clauſtrali relinquatur in c. cum ad monaſterium, §. fin. extr. de ſtat.
59 Monach. nec † niſi [ſ] perſonaliter
ſ facienda eſt per text. in d. c. procurationes extr. de cenſib. ac denique quoniam in annuum vectigal conuerti poſſet, ſi eius occaſione certum quid in pecunia numerata penderetur, vt in pa-

rum ordines, exceptis recluſis, adeſſe tenentur, nec vlli prætextu ſuæ exemptionis, ſeſe excuſare poſſunt, vt indicatum eſt, à Pariſienſ. ſenatu, 11. Maij. 1413. ſecundum Epiſcopum Cenomanorum, aduerſus Canonicos, Sancti Petri Cenomanenſ. Chopin. in lib. 2. de ſacr. polit. tit. 6. num. 18.

[p] *Sic enim cum prior ſancti Eligij, ſeſe ab Abbate ſancti Mauri dependere, & ab epiſcopali Iuriſdictione, penitùs eximi profiteretur, & è contra, Epiſcopus Pariſienſ. omnia ſua diœceſeos beneficia, ſaltem quoad viſitationem, ſibi ſubdita aſſereret, ſuprema Curia, Monaſterio, ad probandam à viſitatione Epiſcopali exemptionem admiſſo, recredentiam iuris viſitationis, Epiſcopo adiudicauit, in menſe Ianuar. 1389. Papon. in d. lib. 1. tit. 11. areſt. 2.*

[q] *Atque ideò cum Abbas, & Religioſi ſancti Martini de Campis, apud Pariſios, conquererentur, de frequentibus, Abbatis Clunicenſ. à quo dependent, viſitationibus, & ſeſe, non niſi bis in anno viſitari poſſe ſuſtinerent, à Pariſienſ. ſenatu, cum expenſis fuerunt condemnati anno Domini 1388. Papon. in d. tit. 11. areſt. 1.*

[r] *Ad id preclarū extat Pariſien. ſenatus areſtum pro priore conuentuali Sancti Nicolai apud Andes aduerſus Petrum de Lamecourt Religioſum ſibi ſubditum eo enim areſto Officiali Andegauenſ. ne amplius correctioni Religioſorum eiuſd. conuentus S. Nicolai ſeſe immiſceret, inhibitum quoque fuit, 17. Maij 1607. vt patet ex Pele. in lib. 2. forenſ. act. 70. & Chenut. in addit. ad Papon. in d. lib. 1. tit. 4. areſt. fin.*

[ſ] *Quamobrem in cauſa Ioannis Tilij Epiſcopi Melden. contra Fratrem Guilhelmum de Portu feritatis Gancherij Curatum exactioni procurationis locum, ea potiſſimum ratione, quod pro viſitatione prædicti Curati vicaria quorundam opera Epiſcopus fuiſſet vſus, ſenatus Pariſien. denegauit die vlt. April. 1566.*

ſtu t & victualibus † ſoluatur procuratio viſitationis nomine debita ſtatuitur in c.1. verſicul.procurationes eod.tit.in 6.& not. in can.relatum 10.q.3. t 60

Rouillard.in forenſ.act.5.& Chopin.in l.2.de ſacr.polit.tit.7.n.11. Qui etiam altero eiuſdẽ ſenatus areſt.7.Iul. 1551. *cautum Archidiaconos Carnutenſ. quibus viſitationis ius cõpetebat,poſthac ſacram ſuam prouinciã luſtraturos per ſe,& non per procuratores,niſi à viſitandi munere morbo,vel aliis legitimis cauſis auocarentur,alioqui nullum eſſe iis procurationis præmium, ſtipendiumque exoluendum ſubdit in lib.3.eiuſd.oper.tit.3.num..*10.

t *Atque hæc fuit altera ratio condemnationis Meldenſ. Epiſcopi in prædicta Curati feritatis cauſſa prout deducit Chopin.in d.tit.7.num.11.vbi etiam ad id alia duo areſta Pariſienſia recitat, vnum nempe pro Abbate & Monachis de Vaaſt,aduerſus Epiſcopum Cenomanorum 12. Maij 1583. & alterum pro Priore S.Pathuſij aduerſus Capitulum Meldorum ſede vacante 12.Febr.1605.eaque etiam refert Chenut.in addit.ad Papon.in d.tit.11.areſt.* 4. *vno adhuc inſuperaddito remiſſæ ad maturiorem deliberationem cauſæ,quæ erat inter magiſtrum Ioannem Iouſſelmum Priorem Dionis apud Andes, & Dominum Carolum Myronem Epiſcopum Andegauen.die vlt.Maij* 1593. *Sed hæc omnia intelligenda ſunt,niſi is qui viſitatur in pecunia numerata procurationem ſoluere mallet, cum enim fauore eius fuerit introductum,vt præter victualia, nihil præſtare teneatur,totum id eius arbitrio & optioni relinquit ſacroſancta Synodus Tridentina in ſeſſ.24.ſaluo tamen iure veterum conuentionum, vtpote quas ad vnguem obſeruari & integras inconcuſſaſque permanere ſtatuit in ſeſſ.25. Et in his terminis fortaſſe vel etiam conſuetudinis approbatæ loquitur areſtum quo Loüet.in lit.V,art.4 Guillhelmum Rouillard Curionem S.Chriſtinæ ad ſoluendos pro viſitatione ſexaginta aſſes cum duodecim anno pari & nouem anno impari,non obſtante alterius ſolutionis oblatione condemnatum ait in prima Inquiſitionum camera apud Pariſios 23.Decemb.1568.*

DE.

Digitized by Google

DE QVARTA PAVPERVM ET FABRICAE, DEQVE ELEEMOSINIS, PRO PAVPERIBVS, ET FABRICA.

1 *Ratio ſeparatæ tractationis, de quarta pauperum, & fabricæ; déque eleemoſinis, quæ pro pauperibus, & fabrica fiunt.*

2 *Qualiter hæc, cum beneficijs conueniant; & qualiter differant ab eis, num. 3. 6. & 7.*

4 *Quibus, distribuantur Eleemoſinæ, & per quos.*

5 *De procuratoribus pauperum, & præfectis fabricæ; eorumque varijs appellationibus.*

6 *Eleemoſinarum Coactores, & diſtributores, ad ratiocinia obligantur.*

7 *Poſſuntque eſſe laici; quippe qui, munus merè prophanum, & ſeculare gerant.*

8 *Vnde, coram prophanis, & ſecularibus iudicibus; conueniuntur, præterquam in caſu, num. 9.*

10 *Nec ab Epiſcopo, inſtitui, vel deſtitui, ſolent; ſed à Communitate Parœchianorum.*

11 *Præter hos pauperum, & fabricæ procuratores, particularis eleemoſinarum diſtributor, à teſtatore relinquente, conſtitui poteſt; cuius tamen officium, ceſſat in caſu, num. 13.*

12 *Quatuor ſunt, genera eleemoſinarum, primumque, eſt earum, quæ ipſo iure debentur, de quibus, num. 14.*

15 *Vetus, eccleſiaſticorum redituum diſtributio, in quatuor partes; adhuc in Prouincia obſeruatur ſed non in reliquis Galliæ partibus, num. 16.*

17 *In ſolo, enim, neceſſitatis caſu, beneficiati; pauperibus, vel fabricæ, ſuos reditus, communicare tenentur.*

18 *Etiam*

18 *Etiam ſi,in quibuſdam locis,certum quid ex ijs,& in Delphinatu, viceſimam quartam partem,in pauperes,erogare conſueuerint.*

19 *Sed alibi,erogatio arbitraria eſt, nec vlla, vt olim,erogandi trientis,vrget neceſſitas;de cuius prætextu,agitur,num.*20.

21 *Idque,non obſtantibus ordinationibus regiis,eius trientis erogationem iniungentibus.*

22 *Supremæ curiæ,& aliæ ſeculares;in his pauperum, & fabricæ cauſis,iudices ſunt competentes.*

23 *Et pro ratione circunſtantiarum,caſuumque exigentia,modo plus triente, & modo minus;à beneficiatis,pro pauperibus,& fabrica exigunt.*

24 *Imò & interdum,loco certæ portionis fructuum,exactionem fieri iubent,in pecunia numerata.*

25 *Alterum genus eleemoſinarum,quæ ſcilicet,indicuntur de publico;quandò hæc indictio permittatur,& quam diuersè,pro pauperibus, & fabrica fiat,num.26.& ſeqq.*

26 *Solò ciuitatis decreto, eleemoſinæ indicuntur,pro pauperibus,cum pro fabrica indictiones,principis authoritate egeant,num.27.*

28 *In ſuſtentationem pauperum,non æquè contribuunt Forenſes,atque in reparationem eccleſiarum,& alia onera,de quibus,num.29.*

30 *Etiam clerici, & equites Maltenſes; generalibus eleemoſinis obligantur.*

31 *Ac præſertim, quando propriæ, quoad pauperes, liberalitati committuntur.*

32 *Fallit,ſi frequentes ſint, in faciendis eleemoſinis; vel etiam ad certas eleemoſinas,quotannis,ſiue certis diebus, teneantur, vt in num.33.*

34 *At indiſtinctè,obligati ſunt clerici, ad contribuendum cum laicis;non ſolum pro reparatione eccleſiarum,verumetiam pro noua earum ædificatione.*

35 *Tertium genus eleemoſinarum,ex emendicatis conſtat:quas nullam in ſe, continere obligationem,probatur,num.36.*

37 *Publica authoritate,opus non eſt,vt eleemoſina,per mendicationem quærantur.*

38 *Cuique enim curioni,pixidem, ſiue truncum, in ſua eccleſia,pro eleemoſinis,habere licet.*

39 *Nec prohibetur, eleemoſinarum conquiſitio, etiam in aliena eccleſia;accedente,priuata Diœceſani, vel ſimplici Matriculariorum, permiſſione.*

40 *Quar-*

40 *Quartum genus eleemoſinarum, procedentium, nempe ex priuatorum diſpoſitione.*

41 *An, & quando, filiusfamilias, inſcio patre, huiuſce generis, eleemoſinas facere poßit.*

42 *Pro pauperibus & fabrica relictorum, varia priuilegia.*

43 *Fauore pauperum, & fabricæ, teſtamentum nullum, aut imperfectum ſuſtinetur.*

44 *Valetque donatio omnium bonorum, abſque reſeruatione.*

45 *Et hypotheca, aliàs in ſingulos hæredes competens, aduerſus vnumquemque hæredem datur.*

46 *Ac venditio rerum hæreditariarum, executoribus teſtamentariis, alioqui prohibita permittitur.*

47 *De viribus legati, in genere pauperibus & fabricæ facti.*

48 *De qua eccleſia, hoc legatum intelligendum ſit, & de quibus pauperibus, num. 49.*

49 *Pauperes loci, domicilij teſtatoris, pauperibus loci natiuitatis eius; vt & eiuſdem conſanguinei, extraneis ſunt præferendi, num. 50. & 51.*

52 *Cauſſa pauperum, fauorabilior eſt, cauſſa fabricæ, & hæc quacunque alia prophana.*

53 *Nam & ita, relictum pro fabrica, in pauperum vſus conuerti poteſt.*

54 *Cum è contra, relictum pauperibus, in vſus fabricæ neutiquam conuertatur.*

1 OCTAVO, plenius attingendæ erunt, duæ illæ quartæ, pauperum, nempe & fabricæ, quas per transſennam duntaxat, inſpeximus in tit. ſuper. earumque occaſione, nonnulla ſubiicientur de eleemoſinis, quæ pro pauperibus,
2 vel fabrica quotidie fiunt. Hæc † enim omnia, Stephan. in c. 2. ſuper gloſſ. in verb. eleemoſinariis, de præbend. in clement. etiam beneficiis, ideo annumerabat; quod eccleſiaſtici reditus, in quibus beneficia conſiſtere ſuo loco docuimus, in vſus pauperum, & conſeruationem
3 eccleſiarum, deputati dicantur, in can. vlt. 16. q. 1. Sed † Cardinal. ibid. in q. 15. eius opinionem meritò reprobat; quia (inquit) deputatio illa non eſt immediata, quippe cuius effectus, non niſi per erogationem clericorum ad pauperes, & eccleſias perueniat; & è contra, quartæ hæ & eleemoſinæ, principaliter, vel etiam duntaxat pauperibus, &
4 eccleſijs deputantur. Indéque † fit, vt iis ſolis, diſtribui poſſint; cum

O diſtributio

diſtributio eccleſiaſticorum redituum, etiam in alios facta, ſuſtineatur, ex not. in c. fin. extr. de pecul. cleric. Nec obſtat, quod certarum
quoque perſonarum [a] miniſte- a
rio, ad hanc diſtributionem de-
ueniatur. Procuratorum † nem- 5
pe pauperum, & præfectorum
fabricæ, qui vulgò Operarij, aut
etiam Matricularij [*Gallicè Ouuriers & Marguilliers*] appellantur:
[b] namque † vt ait id. Card. in ea- b
dem q. 15. verſ. item tales, eiuſce- 6
modi eleemoſinarum coactores
& diſtributores, nihil prorſus, ex
iis retinent, ſed de omnibus ra-
tionem reddere tenentur, can.
vobis 12. q. 2. quod eſt ſecus, in
clericis qui beneficiorum fru-
ctus, ſuos faciunt, ſaltem dedu-
ctis pauperum, & fabricæ por-
tionibus, nec vllis eapropter, ra-
tiociniis ſubiiciuntur, in c. præ-
ſenti de offic. ordinar. in *6*. Sed † 7
& ex noſtra definitione; oſten-
dere quoque poſſumus, haſce
quartas, & eleemoſinas, multò
longiùs abeſſe, à beneficiis ec-
cleſiaſticis; quàm portiones, &
iura, de quibus in eod. tit. ſuper.
cum enim beneficia, clericis,
duntaxat competant; pauperes,
& pauperum procuratores, ac
etiam præfecti fabricæ, vt pluri-
mum laici exiſtunt, geruntque
munus, merè prophanum, & ſe-
culare, vt docet Chopin. in lib. 2.
de ſacr. polit. tit. 2. nu. 8. Ex † quo 8

& ipſe

[a] *Adeo vt, ſi forte pauperes, ſint in poſſeſſione, rerum diſtribuendarum, eas nihilominus generali eleemoſinarum Coactori, ſibi diſtributuro, dimittere teneantur; id enim, aduerſus poſſeſſores bonorum, cuiuſdam Clementis à ſenatu Pariſien. ad inſtantiam procuratoris regij, declaratum eſt, 14. Mart. 1551. Papon. in lib. 20. tit. 6. areſto 10.*

[b] *Ad hos enim ſolos; non etiam ad Curiones, adminiſtrationem rerum fabricæ pertinere, duobus Pariſien. areſtis, iudicatum eſt, quorum vnum, fuit in cauſa S. Germani Altiſiodoren. 15. April. 1561. & alterum, pro æde diuæ Magdalenes, 8. Iul. 1538. referente Broſſ. in lib. 1. Cod. tit. 6. deciſ. 2. Verumtamen, vtcunque his Matriculariis, redituum fabricæ, adminiſtratio competat; priuatim tamen, vel per ſe eos reditus locare, vel aliter extraneis percipiendos concedere, non poſſunt; ac proinde, reprobatur conſuetudo, quorundam Matriculariorum, qui conuocato populo, poſt Miſſam peractam, vel decantatas preces veſpertinas, eoſdem reditus, per licitationem, vltimo offerenti, addicere ſolent; hoc enim ad iudicum regiorum, iuriſdictionem pertinere, affirmat Forget in d. tract. de decim c. 10. num. 7. ſicque iudicatum refert, inter Simonem Halley, & quendam le Galois; areſt. 5. Februar. 1545.*

c & ipſe infert [c] eos coràm pro-
phanis & ſecularibus tantum iu-
dicibus, eſſe conueniendos, etiã
d pro reddendis [d] rationibus præ-
9 dictis. Quod † tamen Chenut. in
decret. tit. 1. c. 12. limitat in caſu,
e quo perſonæ eccleſiaſticæ [e] eſ-
10 ſent, additque † eorum inſtitu-
tionem, & deſtitutionem, nec ad
f Epiſcopum, [f] & multominùs ad
Officialem pertinere, ſed ad cõ-
munitatem Parœcianorum, vt
ſic, magis adhuc, recedatur hac
in parte, à natura beneficiorum;
vtpote dependentium, à ſola cle-
ricorum collatione, & diſpoſitio-
ne, ex præſcripto eiuſdem defi-
nitionis noſtræ, & ſanctione can.
nullus & ſimilium, 16. q. 7. Ve-
11 rumtamen † intra horum ma-
nus, eleemoſinæ inter pauperes
vel in fabricam diſtribuendæ, nõ
ſemper reponuntur; quid enim
ſi teſtator, vel alius quiſpiam,
particularem conſtituerit, libe-

[c] *Inferri etiam poteſt, iudices eccleſiaſticos, nullam in hos, pauperum & fabricæ procuratores, habere correctionem; nam, & ita cum viſitans eccleſiam Coſuæ apud Borbonios, officij ſui matricularios admonuiſſet, & hi ab hac admonitione, tanquam ab abuſu appellaſſent, iuridici Molinenſium cõuentus, benè appellatum, debuiſſéque viſitatorem admonere potius Curatum, qui in conueniendis, eiuſcemodi Matricularijs, coram iudice ſeculari, vt ſuo fungerentur munere, negligens fuerat, declararunt, 14 Octob. 1550. Papon. in d. lib. 1. tit. 11. areſt. 3.*

[d] *Quapropter, cum Epiſcopus quidã, viſitans ſuam diæceſim, notionem rationum fabricæ, ſibi aſſumendo, à matricularijs certæ eccleſiæ, earum redditionem, exigere voluiſſet, & ab eo, tanquam ab abuſu, fuiſſet appellatum, ad ſupremam Pariſiorum curiam pro appellatione, pronunciatum, 23. April. 1550. aſſerunt, Chopin. in lib, 2. de ſacr. pol. tit. 2. nu. 8. in fin. Chenut. in lit. 1. decret. c. 12. Pele. in lib. 2. Forenſ. act. 62. & Maynard. in lib. 2. quæſt. c. 1.*

[e] *Et ad id duo areſta profert, vnum nempe magnorum dierum Andegauen. inter Canonicos eccleſiæ S. Cyri Dyſſoudun, & eiuſdem eccleſiæ Curionem, 4. Octobris 1539. & alterum Pariſien. ſenatus, in cauſa Archiepiſcopi, & Capituli, cathedralis eccleſiæ Biturigum, diei vlt. Iun. 1542. licet in contrarium penitus, eſſe videatur id quod refertur à Papon. in d. lib. 1. tit. 5. areſt. 52. videlicet Rectorem Xenodochij Dyſſoudun, etiam Sacerdotem, petentem, vt pro ratiociniis, ad Officialem remitteretur, ad ea reddenda coram ſupprafecto, & Scabinis eiuſdem ciuitatis, condemnatum fuiſſe ab eod. Pariſien. ſenatu, 15. Decemb. 1544.*

[f] *Sicque iudicatum tradit, à Curia Pariſien. contra Matricularios eccleſiæ parui Regis, inſtitutos ab Officiali Nouiodunen. cautúmque vt deinceps à parochianis*

ſed in reliquis Galliæ partibus, vel in deſuetudinem prorſus abiit, vel maximè diminutum eſt; aut ſaltem immutatum. Inualuit
17 † enim conſuetudo, vt & Epiſcopi,& inferiores beneficiati,reditus ſuos, integrè percipiant; nec niſi, in caſu neceſſitatis eos pauperibus vel fabricæ, erogare cogantur: eámque conſuetudinem,vbique ferè etiam recipi,& validam eſſe docet Panorm.in c. 2.numer. 3. extr.de eccleſ. ædifi.
18 In † quibuſdam tamē locis pauperes,certum quid, & maximè, hic in Delphinatu, vigeſimam
i quartam partem redituum, à beneficiatis exigere conſueuerunt [i]
19 Sed † in longè pluribus,extra neceſſitatem pauperum portio, ab arbitrio,& liberalitate beneficiatorum tota,dependet;ita vt, ſi nolint, nihil erogare cogantur, quemadmodum, nec quidquam erogant pro fabrica,quandiu eccleſia, non indiget inſtauratione, vel fabricæ reditur aliunde prouenientes, ſufficiunt ad inſtaurationem, teſte Aufrer.in deciſ.capel.Toloſ.q.500.circ.princ.Quinetiam † quamuis
20 neceſſitate vrgente,ad aliquid erogandum,obligati ſint,id nihilominus,quantum eſſe debeat arbitrarium quoque exiſtit: licèt ab initio triente definiri ſoleret,ſub eo prætextu,quod cum clerici,in Epiſcoporum reditibus,& Epiſcopi in reditibus clericorum, partem habere deſijſſent,reditus ipſi,tripartito cenſendi, vtpote, inter beneficiatos, pauperes & fabricam, diſtribuendi viderentur, prout deducit
21 Maynard.in li.1.q.c.40.Et † ad id etiam, regias extare ordinationes, ſcribit Aufrer.in fin.d. q.500. ex quibus forſitan ea eſt, quam Carolo V. Chriſtianiſſimo Regi,acceptam refert Chenut. in tit. 1. decret. c.
22 14.Verum † de earum obſeruatione,ſupremæ curiæ, aliæve ſecula-
k res,quarum cognitioni,pauperum hæc,& fabricæ cauſſa reſeruatur,
23 [k] non multum curarunt. Eo † enim, tandem deuenere, vt modo plus,modo minus,pro ratione circunſtantiarum, & caſuum exigen-
24 tia, quotidie arbitrentur.Imò † & interdum,loco trientis,quadrãtis,

[i] *Illam enim quartam, iuris communis partem,ſuprema Delphinatum Curia, in vigeſimam quartam, propter decimas, & alia extraordinaria onera,quæ hodie,clericis incumbunt,commutauit; & per modum prouiſionis, Procuratoribus pauperum, vel Conſulibus locorum, deinceps præſtari voluit,areſto generali, 29. April. 1564. de quo Expill.in Forenſib.part. 2. c. 6. in fin.*

[k] *Iubetur enim,generaliter iudicibus, & procuratoribus regiis, ordinatione Aurelianenſ. art. 21. vt de excidio, & reparatione eccleſiarum. cognoſ-*

ſemiſſis ſextantis, vel alterius[l] portionis redituum; certæ pecu- [illegible] l

cant. Idque neceſſarium fuit edicere, quoniam antea, non parum dubitationis erat, propter contraria areſta, vnum nempe in fauorem eccleſiaſticorum iudicum, pro Priore, & Capellanis S. Nicolai de Vire, aduerſus Parochianos, de Neufuille, 26. Octob. 1501. cuius meminit Forget. in tract. de perſon. eccleſiaſtic. c. 6. num. 6. & aliud pro ſecularibus iudicibus, inter magiſtros Stephanum de Noyon, Theſaurarium Laudunen. & Petrum de Launoy, Decanum Aurelianenſ. Anni 1389. de quo Papon. in d. l. 1. tit. 5. areſt. 21. Verumtamen ferè ſemper, ſeculares iudices, eccleſiaſticis hac in parte, præferebantur; nam & ita, ſenatus Pariſienſ. Capitulum & Nouiomen. & Bellouacen. & Ebroicen. ad contribuendum condemnauerat, annis 1388. & 1394. vt paulò ante tradidit id. Papon. ibid. in areſt. 20. ſimileſque condemnationes, ex poſtfacto, à Toloſano, & aliis ſenatibus factæ, extant apud Maynard. in d. lib. 1. c. 31. & ſeqq. ad 43. & Chenut. in d. tit. 1. c. 12. & 14. quas tamen limitat Forget. in d. c. 6. num. 7. in caſu quo pro reparanda eccleſia, vel præsbyterio, contra clericos ageretur, ex areſto ſenatus Rothomagenſ. in Abbatem de Sauigny 13. Maij 1606. Sed recitata proximè, ſenatus Pariſ. areſta, in contrarium videntur, imò, & ita verum eſt, etiam in clericorum cauſis, eiuſcemodi cognitiones, proph. iuriſdict. proprias eſſe, vt quamuis, in vim præced. cõtractus, inter clericos celebrati, reparandum eſſet, nihilominus fruſtra, ad eccleſiaſticum iudicem, declinaretur; ab hac enim declaratoria ſubmotus fuit, areſto eiuſdem Pariſien. ſenatus, & prædictus Stephanus de Noyon, appellans à ſententia Baillini Veromanduorum, qui ſe competentem inſtante prædicto Petro de Launoy, declarauerat, areſto illo anni 1389. & Epiſcopus Carcaſſonen. à Cramantio Patriarcha Alexandrino conuentus, altero areſto, quod eſt apud Papon. in d. tit. 5. areſto 19. & Forget. in d. c. 6. num. 6.

[l] *De triente; areſta ſunt Toloſani ſenatus, aduerſus Archiepiſcopum Auxitanum; & Epiſcopos Lectoren. ac Mimatenſ. ſine die, apud Aufrer. in d. q. 500. iiſque addi poteſt, aliud eiuſdem ſenatus areſtum, ex Maynard. in d. lib. 1. q. c. 32. & Chopin. in lib. 3. de ſacr. polit. tit. 3. num. 5. in marg. quo Rector eccleſiæ de Berat, tertiam perceptionum decimalium partem, reparationibus inferre, iuſſus eſt, 20. Mart. 1538. ſed & Prior S. Laurentij de Moyeneaux, quamuis paſſus ſit, defalcationem ſemiſſis, pro primo anno, pro ſequentibus tamen annis, trientem erogare iuſſus quoque eſt, iudicio Pariſ. ſenatus, 13. Mart. 1535. Papon. in d. li. 1. tit. 1. areſt. 12. Dimidiæ quoque partis, præſtatio iniuncta fuit, ab eod. ſenatu Pariſien. & Epiſcopo Bellouacorum, 27. Nouemb. 1512. & Abbati virtutum in Campania, 3. Octobr. 1563. Chenut. in d. num. 15. Intra quadrantem verò, condemnatio-*

nia-

Digitized by Google

niarum quantitatis, erogationẽ
m iniungant:[m] quocirca, præter ea,
quæ diximus ſupra, de reparatio-
nibus & refectionibus eccleſiarũ,
in fin. tit. 1. videnda erunt, dedu-
cta à Chenut. in. d. c. 14 necnon
à Chop. in li. 3. de ſacr. polit. tit. 3.
num. 15. & à Maynard. in d. lib. 1.
quæſt. c. 32. 40. & ſeqq. Quod
25 † ſi, tanta emerſerit temporum
calamitas, vel eccleſiarum rui-
na, vt neque exacta, eiuſcemodi
quartarum nomine, neq; aliun-
dè quæſita, ſuſtentandis pauperi-
bus, & reparandis eccleſiis, ſuffi-
ciant; ad publicas, eleemoſina-
rum indictiones, ſubſidiario
deuenitur, iuxta not. per
gloſſ. & DD. in c. 1. extr. de eccleſ.
26 ædif. Sed † hæ aliter reſpectu
pauperum fiunt, & aliter reſpe-
ctu eccleſiarum; Solo enim ciui-
tatis decreto, in pauperes facien-
da erogatio, non inutiliter indi-
citur, vt pote, ordinatione Chri-
ſtianiſſimi Regis, Henr. 2. id no-
minatim permittente, ann. 1551. &
27 † è cõtra Principis authoritate o-
pus, quantumcunque fauoris, ec-
cleſiæ, & earum inſtaurationes,
in ſe contineant vt pro iis aliquid
imponatur, ob ea quæ traduntur
n à Boer.[n] in deciſ. q. 60. nu. 8. Præ-
28 terea † ad hoc, vt quis, in ſuſten-

nem cohibuit, idem ipſe Pariſ. ſenatus, 22. Februar. 1586. in cauſa Epiſcopi Andegauenſ. ſuæque eccleſiæ cathedralis, & Canonicorum ipſius de quo Chenut. in addit. ad Papon. in d. li. 1. tit. 1. areſt. 14. & nos etiam ſupra circa fin. cap. 1. necnon etiam Coquil. in quæſtion. reſponſ. cap. 249. vbi tamen hoc areſtum adſcribit potius an. 1536. ac demum occaſione ſterilium temporum, & onerum eccleſiaſticorum; eo deuentum eſt, vt plus ſexta parte exigendum, à Nicolao d'Armentin, Rectore eccleſiæ parochialis d'Auribat, & quibuſdam aliis beneficiatis, tam pro pauperum ſuſtentatione, quàm reparatione eccleſiarum, non duxerit prædictus Toloſatum ſenatus, areſtis ſuis annorum 1555. & 1598. relatis à Maynard. in d. lib. 1. c. 40. & 41. Similéque etiam areſtum; de ſextante duntaxat præſtando, longè antea, videlicet anno 1388. tulerat ſenatus ille Pariſien. in cauſa illa Capituli Nouiodunen. cuius & nos proximè meminimus, ex Papon. in d. lib. 1. tit. 5. areſto 20.

[m] *Nam & ita Ioannes de Foſſe, Epiſcopus Caſtren. condemnatus fuit à curia edicti de Caſtres, ad impendendos ducentos & mille aureos, pro reſtituenda eccleſia, eius loci, 27. Auguſt. 1599. Chenut. in dict. tit. 1. decret. cap. 14. & Maynard. in d. lib. 1. q. c. 6.*

[n] *Ait enim conſuetudinem, & ſtylum Franciæ eſſe, vt ciuitates ſine licentia Principis, impoſitionem nullam denariorum, facere poſſint, & ſic aliàs fuiſſe iudicatum, contra Seneſcallum Agenuenſ.*

areſto

Digitized by Google

tationem pauperum, contribuere cogatur, oportet eum, habere domicilium in loco impoſitionis, o niſi forte, quo caſu, Parœciæ diuites, vicinis inopibus, ſuppetias ferre deberent, iuxta alteram eiuſdem Henrici Regis ordinationem, ann. 1547. cum etiam Forenſes, adſtricti ſint, ad contribuendum, in reparationem eccleſiæ, eius loci, in quo poſſeſſiones habent, p quemadmodum † & aliis quoque eiuſcemodi oneribus, ſubiiciuntur q idq;, pro ra- ta poſ-

o
p
29
q

areſto Magni Concilij, ann. 1507. idque etiam ſeſe ſpacio triginta annorũ, & vltra tam in praxi, quam in Gratianopolitano ſenatu, vidiſſe obſeruari aſſerit Guid. Pap. in quæſt. 87. num. 9. in fin.

o *Hinc in diuerſis locis, quem eleemoſinarum collationibus, non teneri, pronunciauit Pariſien. ſenatus, pro Promotore de Pontoiſe, 24. Ian. 1563. Guen. in collat. ordinat. regiar. lib. 11. tit. 10. num. 1. in fin.*

p *Pro hac obligatione forenſium, ad reparationem loci, in quo poſſeſſiones habent, extat areſtum Rotomagen. 29. Nouemb. 1607. pro parochianis de Langrune, aduerſus quendam Cadomi ciuem, idque recitatur à Forget. in dict. tract. de perſon. eccleſiaſt. cap. 6. num. 4.*

q *Exemplum in reparationibus murorum, & foſſarum, necnon in conſtructionibus & munitionibus locorum, ponit Ferrer. in addit. ad Guid. Pap. q. 7. iiſque forenſes, etiam clericos ſubijci declaratum refert, in publico ſenatus Toloſani auditorio, litigantibus Petro Rambaudo, Toloſate Vicario, & Conſulibus de Villaries, areſt. 10. Decemb. 1540. Sed præter hæc, alia quoque ſunt onera, de quibus idem non eſt ſimpliciter concludendum, ac proinde ſic diſtinguit, & loquitur Ranchin. in annotat. ad eund. Guid. Pap. q. 87. In hoc obſeruanda eſt, illa diſtinctio, quam ponit Alberic. de Roſat. in rub. de munerib. & honorib. quæ ita habet; vbi in aliqua ciuitate, aut loco fit impoſitio, pro negociis municipalibus, & reſpicientibus ſolùm, vtilitatem ciuium & inhabitantium, tunc ad contributionem denariorum, forenſes non tenentur, quamuis ibi bona teneant, vt ſi imponantur denarij ratione cuſtodiæ vrbis, ſiue alterius loci, propter peſtẽ vel pro horologio reficiendo, vel pro ſoluendis ſtipendiis Præceptorum, & ſic de aliis; ſi autem fieret impoſitio, quæ reſpiceret commodum, ipſarum poſſeſſionum, & eorum qui ibi tenent, & poſſident res aliquas; vt pro muris, & vallis reparandis, vel pontibus & viis reſtituendis, ad eas impoſitiones, tam forenſes, quã ciues tenerentur; niſi enim, reparatentur portæ, aut via publica reficerentur, totum territorium deſereretur, & non ſolùm ciuitas, poſſet reddi inhabitabilis, verumetiam prædia omnia, redderentur inculta, & deſerta; ac tandem concludit, & ita ſolet curia noſtra iudicare, obſeruando talem diſtinctionem, quæ æqua eſt.*

r ta poſſeſſionum ſuárũ,[r] vt docet
ſpec. in tit. de Cenſib. §. nunc di-
30 cendum verſ. pone. Denique †
adhibita diſtinctione, de qua,
paulò antè, inter beneficiatos,
qui certum quid, præſtant quo-
ſ tannis, pro pauperibus, & eos
qui propriæ, quoad pauperes, li-
beralitati committuntur; con-
ſ trouerſa illa, de clericis, [ſ] colla-
tionibus pauperum ſupponen-
dis, vel non, quæſtio, definienda
31 erit; vt † in his, affirmatiua obti-
t neat, [t] niſi, de frequentibus in
pauperes, erogationibus docea-
u tur,[u] in † illis verò, recipiatur ne-
32 gatiua, nè ſcilicet, duplici onere,
eadem de cauſa, prægrauentur:

& adſunt multa areſta, ad hoc propoſitum, & inter cætera eſt areſtum, quod fuit ratum, inter Conſules loci de la Baſtide, & quendam Notarium qui in eo loco fuerat cottiſatus, in quadam impoſitione, quæ facta fuerat pro reparatione portarum illius loci, 28. Iul. 1565.

[r] *Quatuor modis ad cottiſationem (vt cum noſtris loquar) tam forenſium quam incolarum deuenitur, videlicet, per capitationem; ratione omnium facultatum, & bonorum tam mobilium quam immobilium, per ſolidum & libram [vulgo au marc la liure] & pro quantitate iugerum poſſeſſorum, in loco vbi cottiſatio fit: primumque modum reprobat Ranchin. in d. q. 87. & ſecundum Forget. in d. c. 6. num. 4. tertium verò, id. Ranchin. ibid. obſeruari in Occitania aſſerit, ac demum Forget. in eodem num. 4. arbitratur quàrtum eſſe certiorem, eóque deducit prædictum ſenatus Rothomagen. areſtum anni 1607.*

[ſ] *Quid de Equitibus Hieroſolimitanis: eos indiſtinctè, eleemoſinis generalibus obligari, pluribus oſtendit Pele. in forenſ. lib. 2. act. 50. ac præſertim areſto Pariſ. ſenatus; in caſu eleemoſinarum Trecentium, 5. Maÿ 1598. quod & refert pariter, Forget. in d. tract. de perſon. eccleſ. c. 19. nu. 5. in fin. vel fortaſſis aliud 26. eorundem menſis Maÿ & anni 1598. additque etiam eoſdem Equites Hieroſolimitanos, ad contribuendum pro educatione infantis expoſiti, in parœcia, cuius decimas percipiunt, idque pro rata decimarum, à ſe perceptarum, condemnatos fuiſſe altero areſto, ſenatus Rothomagen. 2. Aug. 1607.*

[t] *Etiam in his terminis, intelligenda ſunt, duo generalia, eiuſd. ſenatus Toloſani; areſta; videlicet; 6. Mart. 1528. & 10. Mart. 1538. quibus, eccleſiaſticis quoque & aliis priuilegiatis, vt cum cæteris, ad eleemoſinas publicas, contribuerent, iubebatur, permittebatúrque coactio, per capturam, & executionem temporalium, vt ſcribit Mayn. in lib. 2. quæſtion. 42. & 3.*

[u] *Atque ita, cum Curatus de Pauzé, apud Cænomanos, condemnatus ad præſtandos, quacunque, hebdomada, duas tritici modios, ſupremæ Pariſiorum Cu-*

riæ, ad quam appellarat, expoſuiſſet ſimul, & probaſſet, domum ſuam, omnibus mendicis eſſe patentem, ab eadem curia iubente partes diſcedere à lite, de continuanda in pauperes charitate, admonitus eſt, areſto 10. Februar. 1563. Guen. in d. lib. 11. tit. 10. num. 3. & Bergeron. in addit. ad Papon. d. li. 1. ti. 3. areſt. 1.

x In dubio autem, ſupremæ curiæ ſolent, donec de ordinario eleemoſinarum onere, vel frequentibus in pauperes erogationibus conſtiterit, prouiſionaliter quid, interim à clericis præſtandum arbitrari: ſicenim, litigantibus, loci de Romanis Conſulibus, pro eleemoſina generali, aduerſus ſuos Sancti Bernardi Canonicos, ſeſe ab ea eximere volentes, ſub prætextu aliarum eleemoſinarum, ſibi incumbentiũ, tenuitatiſque ſuorum redituum, ſenatus Gratianopolitanus, per modum prouiſionis, quouſque de eleemoſinis illis, ſibi aliunde incumbentibus, & redituum ſuorum tenuitate, appareret centum librarum annuam erogationem, indixit areſto ſuo, 23. Iun. 1542. Expill. in d. part. 2. forenſ. c. 6. circa fin.

y Similiter non excuſantur, à contribuendo cum laicis, ſi de nouo, aliqua eccleſia, communi decreto ſit ædificanda, prout areſto ſupremæ curiæ iuuaminum, ſiue vectigalium Pariſien. placuit, in menſe Nouemb. 1593. apud Claud. le Bret, in act. 2. Communi (inquam) decreto, cum parochiani, vtcũque ſuis ſumptibus, presbyterium e-

x nã † & ideo, ad certas eleemoſi- x
nas, ſolemnibus diebus obligati 33
tantundem præſtando, parœciæ
imponenti, pro ſuſtentatione
pauperum, ab illis eleemoſinis, li-
berantur prædicta Henrici II. or-
dinatione, ann. 1547. At, † nihil 34
eſſe videtur, quod clericos, à con-
ferendo, pro inſtauratione ec-
cleſiarum excuſet, y cum imò, nõ y
niſi, in eorum defectum, & quan-
do ſoli, per ſe, huic inſtauratio-
ni, ſufficere nequeunt laici, ad
eam conferre, teneantur, vt in d.
tit. 1. monuimus, & vulgo notant
DD. in c. ſi Epiſcopus, de offic.
Ordina. in 6. ac etiã, in terminis,
decidit Aufr. in d. q. 500. Aliud
† eſt, de emendicatis eleemoſinis 35
vt pote, à quibus, æqualiter, &
clerici, & laici, excuſentur, ex
quo, nullam in ſe obligationem
continent, & in mera conſiſtunt
munificentia: quod † enim, in fo- 36
ro conſcientiæ, maior clerico-
rum, in eleemoſinis, iudicatur
obligatio, vniuerſis, quippe, ec-
cleſiæ bonis, pauperibus deſtina-
tis, in d. can. vlt. 16. q. 1. ipſoſque
etiam laicos, ad eleemoſinas cogi
poſſe, traditur per gloſſ. in can.
ſicut in verb. eſurientium, 47. di-
ſtinct. huc non pertinet, cum de
modo eleemoſinæ, non curetur,
ſed tantum, vt eleemoſina fiat, &
æquè eius debitum exoluatur,
atque ſi publicis quæſtoribus, aut
alias

alias ſolemniter datũ eſſet, prout
pluribus oſtendit Couarru. in li.
3. variar. reſolut. c. 13. num. 5. Adde
37 † quod harum eleemoſinarum
conquiſitio, publicè decernenda
non ſit, contra quam, de præce-
dentium indictione, ſtatuebatur;
38 idque † ſiue propoſita, in loco pu-
blico, pixide (vulgò truncum
appellant) ſiue miniſterio certa-
rum perſonarum, eleemoſinæ
quærantur: prius enim, nedum
particulariter, cuique Curioni
permittitur, ſed & iubetur, eadẽ
ann. 1547. ordinatione, poſterius
39 † verò, etiam in aliena eccleſia,
licet, dummodò priuata Diœce-
ſani, vel ſummi Pontificis autho-
z ritas, intercedat [z] ex conſtitutio-
ne c. cum ex eo extr. de pœni-
tent. & remiſſionib. aut ſaltem à
Matriculariis, venia fuerit impe-
trata, vt ſupplet Chopin. in lib. 3.
40 de ſacr. polit. tit. 3. num. 27. Sed †
& circa eleemoſinas, poſtremi
generis, quæ nempe, ex priuato-
rum diſpoſitione procedunt, ma-
ior adhuc facilitas, depræhendi
poteſt: tantùm enim abeſt, ad eas
licentiam, vel permiſſionem, cu-
iuſquam deſiderari, vt etiam, fi-
liusfamilias, qui ne quidem mor-
tis cauſſa donare, ſine authorita-
tate patri imò, nec volente patre, teſtari poteſt, in l. Senium,
§. 1. C. qui teſtam. fac. poſ. rectè nihilominus, in fauorem paupe-
rum, & fabricæ, citra voluntatem patris, & mortis cauſa donet, &
41 quandoque teſtetur. Nanque † vt tradit Bart in l. 1. q. 3. num. 24.

dificare, & Curioni ſuo, domum familiari vtenſilium inſtrumento munitã, ſuppeditare debeant, vt docuimus ſupra, in tit. 1. num. 45. nouam tamen eccleſiam, inuiti ædificare non teneantur ac præſertim in loco, vbi nulla priùs eccleſia erat, prout iudicatum, à ſuprema Pariſiorum Curia, in quadam à Præfecto Aurelianen. prouocationem, 21. Maij 1610. teſtatur Forget. in d. c. 6. num. 5.

z *Sic, Iuridici Andegauenſium dies, Paræcianis Sancti Cyri Dyſſoudun, mendicationem publicam, pro fabrica, & defunctis in ſua eccleſia, in conſequentiam permiſſionis, à diœceſano datæ licitam, dummodò à quæſtoribus, de trimeſtri in trimeſtre, ratio collatæ pecuniæ, redderetur, cenſuere 14 Octob. 1539. Cumque, impetrata ab Aurelianenſ. Epiſcopo venia, Xenodochi Aurelianenſ. mendicare, in eccleſia ſancti Pauli, ab eius Curione, & Paræcianis impedirentur, & à ſibi præſtitis impedimentis, tanquam ab abuſu, appellaſſent; ſuprema Pariſiorum Curia, liberam eis fuiſſe, mediante prædicta Epiſcopi conceſſione, & in illa ſancti Pauli, & in reliquis eccleſiis, mendicandi facultatem, pronunciauit 15. Iun. 1534 eaque duo areſta, recitantur à Chenut. in d. tit. 1. decret. c. 13.*

Digitized by Google

[a] *Ideoque, legatum quingentarum libellarũ, à Claudio de Guignan factũ pro fabrica, S. Stephani de Monte, ad relationẽ, vnius duntaxat teſtis, vtile, declaratum eſt, à ſenatu Pariſienſ. 20. April. 1581. Bergeron. in addit. ad Papon. lib. 20. tit 6. areſt. 8.*

[b] *Iudicatum Pariſiis, in magna Camera, 20. Ian. 1549. Papon. in d. li. 20. tit. 6. areſt. 1.*

[c] *Exemplum eſt, in omiſſione ſolemnitatis, perquam, non magis legata pia impediri, pronunciauit Burdegalenſ. ſenatus, 2. Octob. 1520. Papon. in d. li. 2. tit. 6. areſt. 2. & Pariſienſis, Generaliter, vt non obſtante, nullitatis teſtamenti quæſtione, ſoluerentur iuſſit, in cauſa hæredum dominæ de Sourdis, 6. April 1581. Chenut. in addit. ad eund. Papon. in eod. tit. 6. areſt. 1. vbi tamen, Berger. limitat, niſi nullitas, circa ſtatuto, vel conſuetudine, recepta verſaretur; ſic enim, teſtamento minoris viginti annis, de nullitate in vim ſtatuti conuicto, hæredem eius, à piorum legatorum petitione, abſolutum ait, ab eod. Senatu, 29. Maij 1581.*

[d] *Idem, de omnium bonorum legato, quod præfatus Claudius de Guignan, pauperibus fecerat, obtinuiſſe areſto illo Pariſien. 20. April. 1581 ſcribit Berger. in d. addit. ad Papon. lib. 20. tit. 6. areſt. 8.*

C. de ſacroſ. eccleſ. licet in bonis aduentitiis, in quibus, quæritur patri vſu fructus, paterno egeat conſenſu, vt in piam cauſam, liberalis exiſtat: in iis tamen, quæ pleno iure, ad filium pertinent, & enumerantur, in gloſſ. Auth. excipitur, C. de bon. quæ liber. poteſt ipſe filius, etiam inconſulto patre, & tam in vltima voluntate, quàm inter viuos, ſuam liberalitatem exercere arg. d. l. 1. in verſ. liber. Et † hoc eſt vnum, id- 42
que maximum, eorum quæ, pro pauperibus, vel fabrica, priuatim relinquuntur, priuilegium; ſed ſubſequentia, non leuioris forſitan apparebunt momenti: teſtamentum † enim imperfectum, 43
aut nullum, puta, propter defectum, [a] legitimi numeri teſtium, a
vel præteritionem Poſthumi, [b] b
ſiue alterius filij, vel aliam quancunque rationem, [c] fauore pau- c
perum, & fabricæ ſuſtinetur, arg. l. in teſtamento D. de fideicom. libertat. quemadmodum † & do 44
natio, omnium [d] bonorum, abſq; d
reſeruatione, dummodò eius effectus, in pauperes, & fabricam, principaliter dirigatur, vt ex facto conſultus reſpondit Panorm. in conſil. 48. num 3. verſ. non obſtat ſecundum, part. 2. Eodemque

† fauore, hypotheca, quam alias, pro aliis legatis, in ſingulos hære- 45
des, diuiſim competere, voluit Iuſtinian. in l. 1. §. fin. C. Commun. de legat. in ſolidum, aduerſus vnumquemque hæredum, hac in parte,

e parte, datur [e] ex communi om-
nium ſententia, ibid, & in l. fin. §.
46 fin. C. de ſacroſ. eccl. Et † quam-
uis, executores teſtamentarij,
nullam vendendorum immoſ-
lium, habeant poteſtatem, vt not.
in l. Lucius, §. 1. D. ad Trebellian.
ſi tamen pauperibus, vel fabricæ,
quid legatum eſſet, pro eius præ-
ſtatione, eiuſcemodi venditio, eis
f forſitan non denegaretur, [f] ob
ea, quæ vulgo tractantur, in l. nul-
47 li C. de Epiſcop. & cleric. Quid †
g pluribus? legatum in genere [g]
pauperibus vel fabricæ, ad inſtar
alterius, incertis perſonis relicti,
non euaneſcit, l. id quod, iuncta
gloſſ. in verb. conſiſtat, eod. tit. Et
48 † quemadmodum, hic, de eccle-
ſiæ Parochialis fabrica, intelligi-
tur, ex interpretatione Bart. in l.
quæ conditio, §. cum in teſtamē-
to, in princ. D. de condition. &
49 demonſtration. ita † & illic, de
pauperibus loci, non natiuitatis,
h ſed domicilij [h] teſtatoris, eſt in-
telligendum, iuxta text. in l. ſi
quis ad declinandum, §. vbi au-
tem tit. cit. de Epiſc. & cler. fal-

[e] *Tria quoque ad hoc, ſenatus Pariſienſ. præiudicia, extant apud. Berger. in iiſdem addition. ad Papon. lib. 20. tit. 6. areſt. 2. & 7. vnum, nempe, in publico auditorio, Marion, & de Netz, cauſam agentibus, 4. Maij 1571. Alterum, in cauſa hæredum, cuiuſdam le Lieure, 9. Mart. 1563 & poſtremum, contra Dominum de Nelle, ſaluo eius regreſſu, aduerſus cohæredes; 25. Ian. 1564.*

[f] *Nam, nec denegata fuit, à Pariſienſ. ſenatu, 23. Iun. 1515. Papon. in d. lib. 20. tit. 6. areſt. 9. vbi tamen, Tillier. in addition. authoritatem quoque Iudicaeis tunc eſſe adhibendam, ſubdit ex Charond. in lib. 3. reſponſ. c. 65.*

[g] *Legatur adhuc pauperibus, & in ſpecie, & in indiuiduo priorique caſu, perinde eſt, ac ſi in genere, legatum eſſet, quoad præſtationem; ſic enim, in paupere, reformatæ eccleſiæ, ex teſtatoris voluntate diſtribuendum, communitati pauperum, adiudicatum eſt, 20. Ian. 1569. Anonym. in addit. ad Papon. in d. tit. 6. areſt. 6. poſteriori verò caſu, in perſona nominata, quod relictum eſt, adeo reſtringitur, vt ea deficiente, vel aliter, caducitate contingēte, ad relinquentis hæredem, reuertatur; prout à Pariſienſ. ſenatu, declaratum aſſerit Chenut. in addit. ad eund. Papon. in eod. tit. 6. areſt. 2. ex Charond. in lib. 7. reſponſ. c. 75.*

[h] *Idque etiam, ſi diſtributio pecuniæ, pro pauperibus legatæ, relicta eſſet, habitanti in loco natiuitatis, & non domicilij teſtatoris; vt iudicatum eſt, in legato, nongentarum librarum, facto per vnum, ex Dominis des Vrſins, 7. Aug. 1578. Chenut. in iiſd. addit. ad Papon, in d. tit. 6. areſt. 8.*

[i] *Vnde, cum quidam, vniuerſa bona, pauperibus ſuæ Parœciæ, diſtribuenda reliquiſſet; filia tamen fratris, eius viduæ, & pauperi, eorum partem petenti etiam ſi, in aliena Parœcia habitaret, octoginta libræ, primùm à iudice loci, ac deindè quadraginta, à ſenatu Pariſienſ. adiùdicatæ ſunt, 10. Decemb. 1543. Papon. in d. tit. 6. areſt. 8.*

[k] *Regulariter, pauperes conſanguinei teſtatoris, ad legatum, ab eo pauperibus factum, vnà cum extraneis, admittuntur; & ita, in diſtributione bonorum cuiuſdam clementis, qui reſiduum bonorum ſuorum, pauperibus reliquerat, conſanguineorum eius pauperum, rationem habendam, cauit Pariſienſ. ſenatus, 14. Mart. 1552. Papon. in d. tit. 6. areſt. 10. Nec abſimili ratione, ex legato pio Domini de ſancto Floro, Canonici Aurelianenſ. duos trientes, eius conſanguineis, & reliquum; extraneis, idem ſenatus Pariſienſ. adiudicauit, 18. Mart. 1575. Bergeron. in addit. ad eund. Papon. in eod. tit. 6. areſt. 8.*

lit † tamen, ſi in natiuitatis loco, 50
conſanguineos [i] pauperes teſta- i
tor haberet; eos enim admit-
tendos [k] quoque, imo † & præ- k
ferendos extraneis, [l] fatentur 51
omnes, poſt textum & gloſſ. in l
can. non ſatis, & can. eſt proban-
da, 86. diſtinct. Ad † extremum 52
prætereundum non eſt, cauſam
pauperum, cauſa fabricæ, fauo-
rabiliorem eſſe, [m] argu. eorum m
quæ habentur, in can. aurum, &
ſeqq. 12. q. 2. Nam † & inde fit, vt 53
cum pro fabrica relictum, in pau-
perum vſus, poſſit ex cauſa con-
uerti; [n] attamen † relictum pau- n
peribus, in vſus fabricæ, neutiquam 54
quam conuertatur, [o] idque com- o
muni calculo, concludunt DD.
in l. pen. C de donation. & in cap.
quia contingit, de religioſ. domib. in Clem.

[l] *De hac prælatione, conſanguineorum extraneis, in relicto, pro pauperibus, id. Berger. in iiſdem addit. ad Papon. in d. tit. 6. areſt. 10. præiudicium Pariſ. ſenatus affert, perorante de Veſt cauſæ Patrono, 2. Mart. 1581.*

[m] *Fabrica verò cauſa, fauorabilior eſt, alia quacunq; prophana, adeò, vt cauſæ etiam Regis & habentium ius à Rege, præferatur; vt in caſu Albinatus, mortuo Cardinali Cayetano, aduerſus quendam Michaelem du Bois, regium donatariũ, à Pariſien. ſenatu, iudicatum meminit Forget. in d. tract. de perſon. eccleſ. ti. 6. num. 10.*

[n] *Sic enim, non obſtantibus oppoſitionibus, & appellationibus; Epiſcopi, & capituli, Pariſienſ. relictum pro fabrica hoſpitalis, in ſuburbio S. Marcelli, loco charitatis, pro pauperibus in pharmacia inſtituendis, applicatum eſt decreto ſenatus 3. Iul. 1578. Berg. addit. ad d. areſt. 10. tit. cit.*

[o] *Quamobrem, ne Scabini Ambianen. certum reditum, Xenodochio relictum, in erectionem monaſterij Capuccinorum, conuerterẽt, prohibitum eſt, areſto eiuſdem Pariſ. ſenatus, 14. Ian. 1603. Pele. in forenſ. lib. 2. act. 54.*

DE

DE ANNATIS DEPORTV

IVRE REGALIAE, ET

SIMILIBVS VACANTIIS.

1 *Quænam, nomine vacantiarum veniant, in quo conueniant, cum beneficiis vel ab eis differant; & quibus de cauſis præſtentur, num. 2.*

3 *Quid ſint Annatæ, & quare exigantur.*

4 *Ab initio Annatarum exactio, extraordinaria tantum erat, ſed poſtea in ordinarium munus, ſeu vectigal conuerſa fuit, & qualiter, num. 5.*

6 *Quo prætextu Annatæ, cum ſint contra omnem, & diuini & humani iuris rationem tollerentur.*

7 *Varij pro tollendis Annatis conatus, ac præſertim in Gallia.*

8 *De Concilio Baſilien. Annatas reprobante, præterquam in præceptoriis Malthenſium, déque Concordatis Leonis PP. & Franciſci Regis eas in vſum reuocantibus, num. 9.*

10 *Quorſum hodie ex maioribus beneficiis annatæ ſoluantur.*

11 *Et è contra non ſoluantur, ex beneficiis minoribus.*

12 *Ratio regulæ Cancellariæ Romanæ, de vero valore exprimendo, eiuſque vſus apud nos, tam in minoribus beneficiis, quam in maioribus, num. 13.*

14 *In quibus Galliæ locis, iura deportuum frequententur, & in quo conſiſtant.*

15 *Deportus æquè à Conſilio Baſilien. reprobati, vnà tamen cum Annatis per Concordata non reſtituuntur.*

16 *Propius enim quam Annatæ, ad ſimoniam accedunt.*

17 *Ideoque etiam, ante Baſilien. Concilium reprobantur.*

18 *Caſus in quo nihilominus dabatur olim, deportibus locus, & quid tunc requireretur.*

19 *Etiam hodie obtinent deportus, in caſu conſuetudinis, & priuilegij.*

caſu

20 *Itémque, in caſu litigij, & non promotionis.*

21 *In his caſibus, deportus pertinent ad Archidiaconos, quemadmodum & in caſu, viduitatis parochialium eccleſiarum, num. 22.*

23 *Secus de eccleſiis non parochialibus; & in non promotione, ſi prouiſus ſit adhuc intra annum, num 24.*

25 *Necnon in litigio, ſi affectatum ſit, vel recredentia adiudicata.*

26 *Adeo vt poſt recredentiæ adiudicationem, nequidem ceſſante, propter metum futuræ euictionis, promotione Archidiaconus, iure deportus potiatur.*

27 *Quibus præter Archidiaconos, iura deportuum competant, & de aliis iuribus vacantiarum, iiſdem (etiam in maioribus beneficiis) competentibus, qualia Archidiaconi Laudunen. Epiſcopi Heduen. & Archiepiſcopi Lugdunen. depinguntur, in num. 28. & 29.*

30 *Iura vacantiarum, in matricibus, vicinarum diœceſeῶν, eccleſiis interdum habent etiam ſimplices clerici, quemadmodum & Equites Malthenſes ob rationem, num. 32.*

31 *Non valet ſtatutum, vel conſuetudo, vt pendente vacatione, vel litigio, in ærarium Capituli, etiam propriæ eccleſiæ reditus, deferantur.*

33 *Quæ ſint iura regaliorum, & de quo ex iis hic tractetur.*

34 *Origo eius iuris Regaliæ, quod temporale eſt, & perceptionem fructuum, ex Prælaturis vacantibus, reſpicit; eiuſque ratio, num. 35.*

36 *Alij Reges, præter Chriſtianiſſimum, hoc regaliæ ius habent: ſed non æquè firmum & amplum, vt nec ita moderatè, & piè eo vtuntur.*

37 *Firmitas iuris Regaliæ Gallici, non eſt ex conſuetudine, multóque minus ex vſurpatione, ſed ex legitima approbatione, amplitudo verò, ex circumſtantiis, rerum, locorum, modorum, & temporum, dependet, num. 38.*

38 *Non ſolùm naturales fructus, ſed & ciuiles in regaliam cadunt; imò & prouenientes, ex ſpiritualibus, vt exemplo decimarum declaratur, num. 39.*

40 *Omnes eccleſiæ cathedrales, indiſtinctè ſubiiciuntur, temporali huic regaliæ iuri, niſi eis fuerit remiſſum.*

41 *Licet quoad ſpiritualem regaliam, inter tranſligerinas eccleſias, & eas quæ citra Ligerim ſunt, diſtinguatur.*

42 *Plures ſunt aperiendæ regaliæ modi, eiſque facto ſummi Pontificis, nullatenus derogatur, vt in num. 43.*

44 *Vt nec impeditur regalia, ſiue de iure tantum, ſiue de facto tantum beneficia repleantur.*

45 Varia

45 *Varia ad claudendam regaliam requiſita; & de fructibus quos etiam clauſa regalia, vel nondum aperta, complectitur, num. 46. & 47.*

48 *Moderatio, & pietas Regis Galliæ, in huius iuris regaliæ vſu, iuncto num. 51.*

49 *Pendente Regalia, Rex nihil innouat; cum etiam ſtet, contractibus prædefuncti prælati, & ſeſe, omnibus prælaturæ vacantis oneribus, vltro ſubijciat, num. 50.*

51 *Fructuſque in regaliam cadentes, non in propriam vtilitatem, ſed in pios vſus conuertat.*

52 *Quid operentur, tàm remiſſiones iuris Regaliæ, quam donationes fructuum in regaliam cadentium?*

53 *Et vtrum ſuos ſortiantur effectus, in præiudicium Canonicorum, ſanctæ Capellæ, quibus fructus Regaliarum, varijs Regum noſtrorum diplomatis, tranſcripti narrantur, in num. 54.*

1 NONO, ſequuntur Annatæ, Deportus, iura regaliæ, & ſimilia, quæ generali vacantiarum nomine (eo quod vacantibus tantum beneficiis, obtineant) deſignantur, in §. item quod ex nunc, de Annat. in pragm. ſanct. Neque enim minùs, in perceptione prouentuum eccleſiaſticorum, quàm beneficia conſiſtunt: verùm, hæc perceptio (vt in beneficiis) annua non eſt, nec
2 competit, propter diuinum miniſterium; ſed † vel in ſignum ſuperioritatis, & recognitionem protectionis, vt de iuribus Regaliæ, probat Ruzæ. in eor. tract. initio præfat. num. 6. vel pro cura exhibita, pendente eccleſiarum vacatione, & labore ſuſcepto, in noua beneficiatorum inſtitutione, vel de iure deportus, & eiuſcemodi aliis, notat gloſſ. in princip. d. tit. de Annat. in verb. conſuetudinis, circ. fin. vel ad neceſſitates eccleſiaſticas, aut aliter communes, releuãdas, vt de Annatis, exprimit text. in c. cum nonnullæ, de præbend. in extrauagant.
3 communib. Nam † quod attinet ad ipſas Annatas, quæ (definiente Panorm. in c. 1. extr. de ſimon. & poſt eum Guen. in lib. 1. collation. ordinat. tit. 2. num. 6.) nihil aliud ſunt, quàm fructus vnius anni, à nouo beneficiato, per curiam Romanam exigendi; certiſſimum eſt, earum, non alias quàm decimarum Papalium, cauſſas, & rationes fuiſſe. Ab initio enim exigebantur, vt iis ſeu neruis belli, Chriſtiana acies, profligato communi hoſte, orthodoxam fidem, toto oriente propagaret, vt inquit Chopin. in lib. 2. Monaſtic. tit. 1. num. 14. in fin.

20 *Itémque, in caſu litigij, & non promotionis.*

21 *In his caſibus, deportus pertinent ad Archidiaconos, quemadmodum & in caſu, viduitatis parochialium eccleſiarum, num. 22.*

23 *Secus de eccleſiis non parochialibus; & in non promotione, ſi prouiſus ſit adhuc intra annum, num. 24.*

25 *Necnon in litigio, ſi affectatum ſit, vel recredentia adiudicata.*

26 *Adeo vt poſt recredentiæ adiudicationem, nequidem ceſſante, propter metum futuræ euictionis, promotione Archidiaconus, iure deportus potiatur.*

27 *Quibus præter Archidiaconos, iura deportuum competant, & de aliis iuribus vacantiarum, iiſdem (etiam in maioribus beneficiis) competentibus, qualia Archidiaconi Laudunen. Epiſcopi Heduen. & Archiepiſcopi Lugdunen. depinguntur, in num. 28. & 29.*

30 *Iura vacantiarum, in matricibus, vicinarum diœceſeῶν, eccleſiis interdum habent etiam ſimplices clerici, quemadmodum & Equites Malthenſes ob rationem, num. 32.*

31 *Non valet ſtatutum, vel conſuetudo, vt pendente vacatione, vel litigio, in ærarium Capituli, etiam propria eccleſiæ reditus, deferantur.*

33 *Quæ ſint iura regaliorum, & de quo ex iis hic tractetur.*

34 *Origo eius iuris Regaliæ, quod temporale eſt; & perceptionem fructuum, ex Prælaturis vacantibus, reſpicit; eiuſque ratio, num. 35.*

36 *Alij Reges, præter Chriſtianiſſimum, hoc regaliæ ius habent: ſed non aquè firmum & amplum, vt nec ita moderatè, & piè eo vtuntur.*

37 *Firmitas iuris Regaliæ Gallici, non eſt ex conſuetudine, multóque minus ex vſurpatione, ſed ex legitima approbatione, amplitudo verò, ex circumſtantiis, rerum, locorum, modorum, & temporum, dependet, num. 38.*

38 *Non ſolùm naturales fructus, ſed & ciuiles in regaliam cadunt; imò & prouenientes, ex ſpiritualibus, vt exemplo decimarum declaratur, num. 39.*

40 *Omnes eccleſiæ cathedrales, indiſtinctè ſubiiciuntur, temporali huic regaliæ iuri, niſi eis fuerit remiſſum.*

41 *Licet quoad ſpiritualem regaliam; inter tranſligerinas eccleſias, & eas quæ citra Ligerim ſunt, diſtinguatur.*

42 *Plures ſunt aperiendæ regaliæ modi, iiſque facto ſummi Pontificis, nullatenus derogatur, vt in num. 43.*

44 *Vt nec impeditur regalia, ſiue de iure tantum, ſiue de facto tantum beneficia repleantur.*

Digitized by Google

45 *Varia ad claudendam regaliam requiſita ; & de fructibus quoſ etiam clauſa regalia,vel nondum aperta,complectitur,num.46. & 47.*

48 *Moderatio,& pietas Regis Galliæ,in huius iuris regaliæ vſu, iunctio num. 51.*

49 *Pendente Regalia,Rex nihil innouat;cum etiam ſtet,contractibus prædefuncti prælati, & ſeſe , omnibus prælaturæ vacantis oneribus , vltro ſubyciat,num.50.*

51 *Fructuſque in regaliam cadentes,non in propriam vtilitatem ,ſed in pios vſus conuertat.*

52 *Quid operentur,tàm remiſſiones iuris Regaliæ, quam donationes fructuum in regaliam cadentium?*

53 *Et vtrum,ſuos ſortiantur effectus , in præiudicium Canonicorum , ſanctæ Capellæ,quibus,fructus Regaliarum,varÿs Regum noſtrorum diplomatis,tranſcripti narrantur,in num.54.*

1 NONO,ſequuntur Annatæ,Deportus, iura regaliæ , & ſimilia, quæ generali vacantiarum nomine (eo quod vacantibus tantum beneficiis,obtineant) deſignantur, in §. item quod ex nunc,de Annat.in pragm.ſanct. Neque enim minùs , in perceptione prouentuum eccleſiaſticorum , quàm beneficia conſiſtunt:verùm,hæc perceptio(vt in beneficiis)annua non eſt, nec
2 competit , propter diuinum miniſterium ; ſed † vel in ſignum ſuperioritatis,& recognitionem protectionis,vt de iuribus Regaliæ,probat Ruzæ. in eor. tract.initio præfat.num. 6. vel pro cura exhibita, pèndente eccleſiarum vacatione,& labore ſuſcepto, in noua beneficiatorum inſtitutione,vel de iure deportus,& eiuſcemodi aliis, notat gloſſ.in princip.d.tit.de Annat.in verb conſuetudinis , circ.fin. vel ad neceſſitates eccleſiaſticas,aut aliter communes,releuãdas,vt de Annatis,exprimit text.in c.cum nonnullæ,de præbend.in extrauagant.
3 communib. Nam † quod attinet ad ipſas Annatas , quæ (definiente Panorm.in c.1.extr. de ſimon. & poſt eum Guen. in lib. 1. collation. ordinat.tit 2.num 6.)nihil aliud ſunt,quàm fructus vnius anni , à nouo beneficiato,per curiam Romanam exigendi;certiſſimum eſt , earum,non alias quàm decimarum Papalium,cauſſas,& rationes fuiſſe. Ab initio enim exigebantur , vt iis ſeu neruis belli , Chriſtiana acies , profligato communi hoſte , orthodoxam fidem , toto oriente propagaret,vt inquit Chopin.in lib 2.Monaſtic. tit. 1. num. 14. in fin.

Q Atque

tit.de Annat. in Concordat. ſed non ſine multorũ conqueſtione. quippe quibus eiuſcemodi de Annatis in vſum reuocandis pactio, inter Leonem 10. Pap. & Franciſcum 1. Regem inita, turpis omnino, ac inhoneſta, ideoque hac in parte reiicienda videretur, vt loco cit. ſcribit Duaren. in verſ. quod cum ita ſit. Et

10 † hæc eſt fortaſſis cauſa, quare omni ex parte, noſtris temporibus, non obſeruetur; hoc enim iure vtimur, vt cum pro maioribus beneficiis, ad curiam Romanam recurrendum ſit, & (vt noſtri loquuntur) bullæ leuari debeant, Annatæ quidem ſoluantur, vel potius loco Annatarum, quædam compoſitiones fiant, teſte Greg. Toloſ. in not. ad

11 tit. 25. lib. 1. part. canonicar. c. 1. in ſign. N, At † quia, ſignatura ſimplex, ad minora beneficia ſufficit, & ad inferiores etiam curias, vt conferantur, recurritur ab Annatarum exactione, eapropter facta, tanquam ab abuſu, appellaretur; vtpote concordatis, eorum reſpectu, tunc ceſſantibus, ex doct. Rebuff. in 1. gloſſ. eiuſd. tit. de Annat. Inde-

12 que † etiam, quoniam regula cancellariæ Romanæ, 21. quæ eſt de valore exprimendo, in impetratione beneficiorum, potiſſimum propter Annatas, edita fuit, ex quo tralatitium eſſe, quod in beneficiis, in quibus non ſoluitur Annata, valor non exprimatur, ait Gomeſ. in expoſitione illius regulæ, circ. præfation. verſ. & eſt aduertendum, contingit, vt de ſtylo, in impetrationibus Gallicis, minorum beneficiorũ, à curia ſummi Pontificis, non ſit opus expreſſione veri valoris ſed ſufficiat exprimere, eum valorem, eſſe viginti quatuor ducatorum de camera, etiamſi ad mille aureos aſcendat, vt inquit idem Re-

13 buff. in tract. nominat. quæſtion 9. num. 32. Et † è contra, ſi maiora beneficia impetrentur, exprimendum ſit ſaltem, ad quingentos florenos, auri taxati, eorum reditus aſcendere, ſaluo iure, veri valoris, in-

b tra annũ exprimendi,[b] prout ipſemet Rebuff. declarat, in gloſſ. §. ſtatuimus, in verb. cathedrales, in fin. de mand. apoſtol. in concordat.

14 Longè † aliter ratione deportuum, quos antedicta pragmaticæ ſanctionis gloſſ. in verb. conſuetudinis, & poſt eam Forget. in tract. de perſon. eccleſiaſtic. c. 41. & in diœceſi Pariſien. & in Normania, & in

ta in Gallia exigerentur cauit, areſto 6. Septemb. 1406. referente Papon. in lib. 1. tit. 5. areſt. 27. Cui & aliud, adyci poteſt areſtum, ex Frerot. in addition. ad Guen. lib. 1. collat. ordinat. tit. 2. §. 12. idque menſis Nouemb. 1407. quod & ipſe collegit, ex ſyl. parlament. in part. 3. art. 27.

b *Quid ſi poſtea, verus valor, intra*

annum, non exprimatur? non tamen ideo beneficium impetratum amitti, & impetrari, ex eod. Rebuff. ibid. decidit Guen. in d.l. 1. collation ordinat. tit. 2. num. 6. cui adde, quæ eo circa commodiori & proprio magis loco, à nobis dicentur infrà, in lib. 3. tit. 1. num 23.

[c] *Varia areſta, quibus ſenatus Pariſ. tam ante concordata, & pragmaticam, quàm poſt, iura deportuum abuſiua, & tam per mortem vacante beneficio, quam ex permutationis, aut ceſſionis, ſine reſignationis cauſa, cenſuit, extant apud Chopin. in lib. 1. de ſacr. polit. tit. 8. num. 18. & in lib. 3. tit. 3. num. 10. Ait enim in caſu mortis, pronunciatum fuiſſe, contra deportus, & ad inſtantiam Sarrepontij Curionis de Longiumeau, 11. April. 1398. & in præiudicium, Iacobi de Caſtellario, Epiſcopi Pariſien 14. Febr. 1438. & pro Canonicis eccleſia collegiatæ, de Romorantin, 29. Mart. 1510 & aduerſus Franciſcum Poncherium, Zaziacen. Archidiaconum, in æde Pariſien. 13. Iul. 1514 necnon Archidiaconum Druydum, in matrice Carnutum eccleſia, 7. Iul. 1551. In caſu verò permutationis, contra Turonum Archipræsbyterum, 5. & 13. Iul. 1553. ac tandem in caſu reſignationis, contra Archidiaconum Saboliens cui Nicol du Chemin nomen erat, 20. April. 1563. duorumque poſteriorum, meminit etiã Loüet. in lit. D. art. 62.*

[d] *Hinc, ſi in eodem anno, ſæpius Bene-*

compluribus aliis Gallię prouinciis, frequentari ait, docetque
conſiſtere ſimiliter in perceptione fructuum, vnius anni vel breuioris temporis, pro conſuetudine locorum, ex beneficiis vacantibus: eos enim ſacroſanctum
illud Baſilien. Concilium, æquè
ac Annatas, diſtrictè prohibuit,
nec tamen poſtea, vnà cum Annatis, per concordata vllo modo
fuere reſtituti: Et † ratio veriſſi- 16
militer eſt, quia, cum ex eiuſd.
gloſſ. ſententia, pro collatione,
vel inueſtitura exigantur, ideoque, ad Epiſcopos, quorum eſt
conferre beneficia, vel Archidiaconos, qui in poſſeſſionem
mittere ſolent beneficiatos, potiſſimum ſpectent; propiùs quodammodò, ad Simoniam accedere, & conſequenter, magis reprobandi videbantur, arg. can.
nullus Abbas 1 q. 2. Vnde, reprobati † quoque antea erant, [c] e- 17
tiam ſi, in caſu præſcriptæ con- c
ſuetudinis, vel priuilegij, nomitim approbarẽtur, per diſpoſitionem c. præſenti in §. niſi de offic.
ord. in 6. Et † ſi fortè, aliquando 18
ſuſtinerentur, opus tunc erat, vt
certa dumtaxat, fructuum pars
prætenderetur. Vt enim aliquid, nouis beneficiatis, eſſet reſiduum, [d] duabus conſtitutioni- d
bus, expreſſe cauebatur; quarum
vna, extat adhuc, in c. 2. de elect.

in

Digitized by Google

in extrauag. Ioan. & altera, in c. 1. ne ſed. vagant. in Communib.
19 Verum † ex poſtfacto, non obſtante, illa Baſilienſ. Concilij prohibitione, in eodem, præſcriptæ conſuetudinis, vel priuilegij, partiſve fructuum prætenſæ, caſu; deportuum vſus, toleratus ᵉ quoque eſt, imò
20 † & receptus, in duobus alijs, etiam omnium

ficium vacauerit, ſemel tantum, deportui locum eſſe, ne alioqui nouum beneficiatum, longiori quam par ſit tẽpore, fructibus carere contingat, deciditur à Forget. in d. tract. de perſon. eccleſiaſtic. c. 41. num. 3. & quemadmodum, nouus beneficiatus, ſic ratione diuini officij exhibiti, eſt magis priuilegiatus, quam ſit deportuarius, ita & hæredũ prædefuncti beneficiati, fauorabilior, quã deportuarij cauſa, propter iam exhibitum, idem officium exiſtit; ſi quid enim fructuum, prædefuncto beneficiato, ea propter deberetur, eius hæredes, electionem habent, id percipiendi, ante deportuarium, vel deportuario, præſentes fructus relinquendi, vt nouiſſimè tandem, ſibi fiat ſatis, ſicuti areſto Rothamagenſi iudicatum, in præiudicium Epiſcopi Lexouien. pro hæreditus cuiuſdam defuncti Curionis narrat id. Forget. ibid. in num 6.

ᵉ *Atque ita, prædicta areſta, quibus, ne quidem in caſu conſuetudinis vel priuilegij, Deportus admittebantur, intelligenda ſunt, quando integri fructus prætenduntur, vt ſit ſecus, certa tantùm fructuum parte prætenſa; ſic enim partibus admiſſis, ad inquirendum ſuper poſſeſſione, ſuprema Pariſiorum Curia, prouiſionaliter, pro deportu, tertiam partem redituum, Parochialis eccleſiæ ſancti Germani Nouiodunenſ. Ioanni le Meuſnier, Archidiacono prædictæ eccleſiæ Sabolienſ. adiudicauit, 11. Mart. 1581 Eademque adiudicatione, idem ſenatus, in fauorem, eiuſdem Ioannis le Meuſnier, aduerſus Franciſcum Huberet, Curionem de Chenúré le Gaudin, apud Cenomanos, nouiſſime vſus eſt, 16. Mart. 1591. Nec abſimili ratione, magnum conſilium, Ludouicum du Molinet, Epiſcopum Sagien. in poſſeſſione iuris deportus, ſuper Parochia Sancti Petri de Bozoches, manu tenuit aduerſus Geruaſium Morinum. 20. Febr. 1585. necnon, conductores fructuum, parochiæ de Gairy, ad centum, & quinquaginta aureos, Iacobo de la Saulſaye, magna Archiepiſcopi Rothomag. Vicario, ſoluendos pro deportu, condemnauit, 13. Nouemb. 1586. Chopin. in d. li. 1. de ſacr. polit. ti. 8. n. 16. & 19. in marg. Addeque etiam, alia duo areſta Pariſienſia, iura quoque deportuum, in caſu immemorialis poſſeſſionis admittentia, ex Loüet. in lit. D, art. 62. vnum nempe, in fauorem Decani, magnæ Cenomanorum eccleſiæ, aduerſus Curatum Doyſeau, 14. Mart. 1544. & alterum, pro Archidiacono eiuſdem eccleſiæ, 7. Iul. 1601.*

vacantis beneficij fructuum, reſpectu, caſibus, [f] litigij nempe, & non promotionis: [g] Nanque † vt loquitur Chopin. in lib. 1. de ſacr. polit. tit. 8 num. 19. ſi beneficiarius turpi incurio ordinatus non fuerit præſbiter, ideoque ſacerdotali munere, fungi nequeat, in cauſſam caduci verè tùm ceſſiſſe, dicitur eius ſacerdotium: ſiue etiam, ob litigium ſeriò motum, inter ſacerdotij competitores, deſtituta ſit, paſtore eccleſia. Vtrobique enim, Archidiaconi officio incumbit, eccleſiam conductitiis præſbiteris committere vicariiſque eorum operis, in obeũdo beneficiarij munere vti. Indeque æquum eſt, ab ipſo Archidiacono, ſacerdotij reditus carpi, conuertique, in operariorum mecedẽ, qui Parochi nomine, in dominica vinea, grauiter elaborent. [h] Addit † & alterum adhuc caſum, Loüet. in lit. D, art.

f g 21 h 22

f *Et adhuc tunc, hos fructus, de manu noui beneficiati, vel veterum conductorum, deportuarius percipere non tenetur, ſed ipſemet, vti frui poteſt, & ideo petere, vt ſibi prædia, quantumuis culta iam, & ab aliis ſtercorata, præſtitis demum culturæ, & ſtercorationis impendiis, relinquantur, idque Forget. in d. c. 41. num. 7. refert ſupremam Nortmanorum curiam, allegata & probata tali conſuetudine, in diœceſi Rothomagen. pronunciaſſe, 12. Maij* 1517.

g *In his autem caſibus, percipiẽtes fructus, iure deportus, ad onera quecunquè annexa, obligantur, areſto illo, magni concilij, in cauſa Vicarij Rothomagen. aduerſus conductores parœciæ de Guiry, idque pro rata temporis, quo eos perceperunt, vt declaratum eſt, à Pariſien. ſenatu, in alia Archidiaconorum eccleſiæ Cenomanen. cauſa, 3. Septemb. 1605. & pro portione fructuum, qui percipiuntur, vt in altero Ioann. le Meuſnier, areſto 16. Mart. 1591. Et extra eos caſus, vſus iuris deportus, adeo reprobatur, vt etiã ſponte factam compoſitionem, de fructibus ob deportum prætenſis, inter Nicolaum du Chemin, Archidiaconum Sabolien. & quendam Curionem ſibi ſubditum, abuſiuam pronunciauerit, idem Pariſien. ſenatus, 20. April. 1563. ſimiliſque controuerſia, de ſyngrapha, & promiſſione, pro deportu facta à Curione de Landy, apud Cenomanos, eidem Archidiacono Sabolien. ad concilium remiſſa fuit, 24. Mart. 1588. Chopin. in d. l. 1. de ſacr. polit. tit. 8. num. 18. in fin. Chenut. in addition. ad Papon in lib. 1. tit. 11. areſt. 6. & Loüet. in d. lit. D, art. 62.*

h *Subinde, id. Chopin. ibid. variis vtitur areſtis, tam Pariſien. ſenatus, quam magni concilij, ad iura deportuum ſuſtinenda, in illis duobus litigij, & non promotionis caſibus, videlicet pro Raymundo Molinæo, Bleſorum Ar-*

62. vi-

61. videlicet, viduitatis parochia-
lium eccleſiarum donec enim ti-
tularius appareat, & inſtituatur,
non minus ad Archidiaconi offi-
cium, pertinere docet, curare, vt
in eis, diuinus cultus peragatur.
i [i] Quod † eſt ſecus, in eccleſiis nõ
23 parochialibus, [k] quippe, quæ diu-
k tiùs, citra præiudicium, ſtare poſ-
ſunt, ſine publica diuini cultus
exhibitione, ob not. in c. ſi Apo-
ſtolica de præbend. in 6. Simili-
24 ter † ſecus eſt in non promotio-
l ne, ſi prouiſus ſit adhuc intra [l]
annum, cum pendente eo, impu-
nè ſuam, differre poſſit promo-
tionem, in c. commiſſa, de elect.
25 ibid. Itemque † in litigioſi, ſi affe-
ctatum ſit, vel recredentia adiu-
m dicata [m] vt fusè docet Chopin. in
loco proximè cit. & in li 3. de ſac.
26 polit. tit. 3. num. 5. vbi † & hoc po-

chidiacono, in Michaelem Sabartum 14. Auguſt. 1408. pro Aurelianorum Pontifice, in Martinum Dorueau, 29. Ian. 1516 pro Carnutum Epiſcopo, & Archidiaconis, in Cocherium, & Vuldequin, 23. Maij 1469. & 19. Ian. 1544. & ſic de cæteris, quæ ibi ſequuntur, & quorum maior pars, à nobis extracta iam ex eo, fuit paulò ante, addique etiam poteſt, aliud ex eodem Chopin. in lib. 3. de ſacr. polit. tit. 3. num. 4. pro Pariſien. antiſtite, aduerſus Guillhelmum Villerium 14. Febr. 1438. Nec eſt etiam prætermittendum, ex Brod. in addit. ad Loüet. in d. lit. D, art. 62. vnum maximè notandum, in caſu litigij, videlicet condemnatum ad reſtitutionem beneficij, cum fructibus obligari quoque, ad reſtituendos fructus, quos iure deportus, pendente litigio, Archidiaconus perceperat, & ita ſolemniter pronunciatum eſſe, à Pariſ. ſenatu 23. Decemb. 1577.

[i] *Et ad id adducit, Pariſien. illud areſtum, quod ſupra ex eodem interueniſſe diximus, inter Archidiaconos eccleſiæ Cenomanen. idque ad relationem, Domini Bouchier, die Sabbati 3. Septemb. 1605.*

[k] *In his enim Titularius, ſtatim à die poſſeſſionis apprehenſæ, fructus facit ſuos, & ita iudicatum in fauorem cuiuſdam de la Boiſsiere, vocati ad capellam Beatæ Virginis, exiſtentem in eccleſia, ſancti Amandi Rethomagen. 26. Ianuar. 1541. refert Forget. in d tract. de perſon. eccleſiaſtic. c. 4 num. 5.*

[l] *Quamobrem, cum Archidiaconus de Pinſerais, in eccleſia Carnutum, ſibi addixiſſet, fructus cuiuſdam paræciæ, à ſe dependentis, & eius regimen, in præiudicium Parochi, exiſtentis adhuc, intra promotionis annum, cuipiam alteri commiſiſſet, ſenatus Parienſ. rectè tanquam ab abuſu, appellatum pronunciauit, iuſſitque, fructuum perceptorum reſtitutionem, Chopin. in d. lib. 1. de ſacr. polit. tit. 8. num. 19 in marg.*

[m] *De affectato litigio, nulla quidem ſpecificè areſta, producit Chopin. in d. tit. 8. ſed*

ſtremum, adeo verum aſſerit, [n] n
vt poſt recredentię adiudicatio
nem; nè quidem ceſſante (metu
futuræ euictionis) promotione
Archidiaconus, vel alius ſuperior
deportus iure potiatur, idque e-
tiam approbauit, Rebuff in gloſſ.
concord. tit. de collat. §. volumus
in verb. beneficium. Porrò † Ar- 27
chidiaconi, [o] præter deportum, o
alia quoque iura vacantiarum
etiam in maioribus beneficiis, ex
priuilegio, vel conſuetudine, in-
terdum habent. Sic † enim, Lau- 28
dunenſem [p] Archidiaconum, va- p
cante ſede, fructus integros Epiſ-
copatus percipere, conſtat ex
Pele. in Forenſ. lib. 2. act. 16. Iiſ-
démque † iuribus, multò magis 29
Epiſcopi, vel alij ſuperiores, gau-
dere poſſunt, & ad id exemplum
eſt, in Epiſcopo Heduen. & Ar-
chiepiſcopo Lugdunen. quorum
alter, vacante quoque ſede, alte-
rius reditibus fruatur; extat apud
Chenut. in ſingularib. q. 2. Sed † 30
& Abbatibus certis, ac præſer-
tim Auguſtinianæ profeſſionis,

ſed tantùm, varijs ſenatuſconſultis proſpectum ne Archidiaconi, ſub ſpecie proluſorij iudicij, ſeſe in aliena beneficia intrudant, generaliter ait; in nu. 22. Quod verò poſt recredentiæ adiudicationem, iura deportuum deſinant duobus probat Pariſienſ. areſtis, in d. ti. 3. num 5. quæ iam à nobis, relata quoq; fuere; vno nempe, in Epiſcopum Aurelianenſ. 29. Ianuar. 1516. & altero, pro Decano Cenomanorum, 14. Mart. 1544.

n *Sicque iudicatum Pariſiis teſtatur aduerſus Vindocinenſ. Archidiaconum in Carnutum eccleſia maiori, qui (inquit) fructus reſtituere damnatus eſt ex deportu perceptos poſt vindicias beneficiario dictas, licet eos ſibi deberi cauſaretur defectu promotionis ad ordines ſupraſcriptæ, cui beneficiarius nõ prius adſtringitur, quam pacatè cœperit poſſidere, & areſtum fuiſſe ait 22. Maij. 1550.*

o *Solis tamen Archidiaconis, iura deportus non competunt, ſed & ipſis Epiſcopis, & eorum Vicarijs, vel etiam aliis inferioribus, vt Archipræsbiteris, & Decanis. De Epiſcopo enim, extat relatum iam areſtum, pro Sagienſ. in Neuſtria Antiſtite, anni 1585. vt & de Vicario, relatum quoque, aduerſus conductores redituum, paræciæ de Guiry, anni 1586. Necnon, de Archipræsbitero, aliud contra Archipræsbiterum Turonenſ. anni 1553. ac demum, de decano, illud in fauorem, Decani Cenomanenſ. anni 1544.*

p *Eiuſdem Archidiaconi Laudunenſ. meminit etiam Chopin. in d. tit. 8. num. 21. in marg. ſcribitque, eum alia quoque iuriſdictionis commoda, ſede vacante percipere: Vnde officiarios, non minus inſtituit; ideoque (inquit Pele. in d. lib. 2. Forenſ. act. 16) cum ab eo, quod Capitulum ſede vacante, nouum officialem inſti-*

imò

imò & clericis ſimplicib. quemadmodum & ſacris Malthen. militiæ Equitibus, reſeruari plerunque in matricibus vicinarum diœceſeῶν eccleſiis quarundam vacantium præbendarum redi-
q tus oſtendit Chopin. q in d. tit. 8.
31 num.5.& in d.tit.3.num.7. licet † non valere ſtatutum, vel conſuetudinem, vt in ærarium Capituli, etiam propriæ eccleſiæ, reditus,pendente vacatione, vel
r litigio,deferantur, agnoſcat r in
32 eod.tit.8. num. 21. Et quamuis † ius illud redituum, ex præbendis aliquot vacantibus, in aliena eccleſia,in ſignum priſtini, debitricis eccleſiæ ſtatus,(quaſi obligata regularibus,fuerit ſecularisata, & Malthenſibus, aliquando ad Malthenſes pertinuerit) competere fateatur ibid. in præd. num. 5. Illius tamen originem, aliunde deducit, in cit.tit.3.num. 8. vtpote, ex eo quod Reges Chriſtianiſſimi, dum aliquot Sacerdotum collegia inſtituerent, ſibi reſeruarint, vacantium Sacerdotiorum, proximos quoſque reditus, eóſque proximis
33 Monaſteriis tranſcripſerint. Nam † & hinc, id iuris regaliorum nomine à nonnullis deſignari, eod. in loco aduertit. Quod vt vt ſit, in communi loquendi vſu, vix reciperetur, cum per regalia, ſiue regaliam in ſingulari, (vt vulgò dicimus) intelligere ſoleamus, ius illud honorificum, & inſeparabile à corona, de quo integros tractatus ediderunt, Arnulphus Ruzæus, Philippus Probus, Aegidius Magiſter, & Germanus Forgetus, noſque etiam non nihil, pro ratione inſtituti noſtri, & huius tituli complemento dicemus: præ-
34 miſſa † tamen, eius in duo veluti ſumma capita, diductione, vt aliud temporalia, ſeu fructuum ex prælaturis vacantibus perceptionem, & aliud ſpiritualia, ſeu collationem beneficiorum, ab iiſdem prælaturis dependentium, reſpiciat. Neque enim, hoc poſterius iuris regaliæ caput, huc pertinet; ſed ad eam totius operis partem, in qua de perſonis, à quibus beneficia conferuntur, agetur, ac proinde, ſolùm prius, impræſentiarum conſiderabimus: eiúſque ſtatim

tuiſſet, tanquam ab abuſu, fuiſſet appellatum; partibus ad conſilium remiſſis, prouiſionaliter, ius inſtituendi, Archidiacono à ſenatu Pariſienſ. adiudicatum eſt, 14. Decemb 1600.

q *Variiſque ad id propoſitis exemplis, vnicum profert Pariſien. areſtum in fauorem Canonicorum regularium S. Victoris Pariſien. aduerſus Canonicos ſeculares B. Meloni apud Pontiſaram Syluanectenſium 15. Mart. 1414.*

r *Et ita iudicatum refert à Pariſien. ſenatu in cauſa Canonicor. Lexouien. 20. Febr. 1552.*

R ſ *Idque*

vacantis beneficij fructuum, re-
ſpectu, caſibus, [f] litigij nempe, & f
non promotionis: [g] Nanque † vt g
loquitur Chopin. in lib. 1. de ſacr. 21
polit. tit. 8 num. 19. ſi beneficiarius
turpi incurio ordinatus non fue-
rit præſbiter, ideoque ſacerdo-
tali munere, fungi nequeat, in
cauſſam caduci verè tùm ceſſiſ-
ſe, dicitur eius ſacerdotium: ſiue
etiam, ob litigium ſeriò motum,
inter ſacerdotij competitores,
deſtituta ſit, paſtore eccleſia. V-
trobique enim, Archidiaconi
officio incumbit, eccleſiam con-
ductitiis præſbiteris committere
vicariiſque eorum operis, in
obeũdo beneficiarij munere vti.
Indeque æquum eſt, ab ipſo Ar-
chidiacono, ſacerdotij reditus
carpi, conuertique, in operario-
rum mercedẽ, qui Parochi nomi-
ne, in dominica vinea, grauiter
elaborent. [h] Addit † & alterum h
adhuc caſum, Loüet. in lit. D, art. 22

f Et adhuc tunc, hos fructus, de manu noui beneficiati, vel veterum conductorum, deportuarius percipere non tenetur, ſed ipſemet, vti frui poteſt, & ideo petere, vt ſibi prædia, quantumuis culta iam, & ab aliis ſtercorata, præſtitis demum culturæ, & ſtercorationis impendiis, relinquantur, idque Forget. in d. c. 41. num. 7. refert ſupremam Nortmanorum curiam, allegata & probata tali conſuetudine, in diœceſi Rothomagen. pronunciaſſe, 12. Maij 1517.

g In his autem caſibus, percipiẽtes fructus, iure deportus, ad onera quæcunque annexa, obligantur, areſto illo, magni concilij, in cauſa Vicarij Rothomagen. aduerſus conductores parœciæ de Guiry, idque pro rata temporis, quo eos perceperunt, vt declaratum eſt, à Pariſien. ſenatu, in alia Archidiaconorum eccleſiæ Cenomanen. cauſa, 3. Septemb. 1605. & pro portione fructuum, qui percipiuntur, vt in altero Ioann. le Meuſnier, areſto 16. Mart. 1591. Et extra eos caſus, vſus iuris deportus, adeo reprobatur, vt etiam ſponte factam compoſitionem, de fructibus ob deportum pratenſis, inter Nicolaum du Chemin, Archidiaconum Sabolien. & quendam Curionem ſibi ſubditum, abuſiuam pronunciauerit, idem Pariſien ſenatus, 20. April. 1563. ſimiliſque controuerſia, de ſyngrapha, & promiſſione, pro deportu facta à Curione de Landy, apud Cenomanos, eidem Archidiacono Sabolien. ad concilium remiſſa fuit, 24. Mart. 1588. Chopin. in d. l. 1. de ſacr. polit. tit. 8. num. 18. in fin. Chenut. in addition. ad Papon. in lib. 1. tit. 11. areſt. 6. & Loüet. in d. lit. D, art. 62.

h Subinde, id. Chopin. ibid. variis vtitur areſtis, tam Pariſien. ſenatus, quam magni concilij, ad iura deportuum ſuſtinenda, in illis duobus litigij, & non promotionis caſibus, videlicet pro Raymundo Molinæo, Bleſorum Ar-

62. vi-

61. videlicet, viduitatis parochia-
lium eccleſiarum donec enim ti-
tularius appareat, & inſtituatur,
non minus ad Archidiaconi offi-
cium, pertinere docet, curare, vt
in eis, diuinus cultus peragatur.
i [i] Quod † eſt ſecus, in eccleſiis nō
23 parochialibus, [k] quippe, quæ diu-
k tiùs, citra præiudicium, ſtare poſ-
ſunt, ſine publica diuini cultus
exhibitione, ob not. in c. ſi Apo-
ſtolica de præbend. in 6. Simili-
24 ter † ſecus eſt in non promotio-
l ne, ſi prouiſus ſit adhuc intra [l]
annum, cum pendente eo, impu-
nè ſuam, differre poſſit promo-
tionem, in c. commiſſa, de elect.
25 ibid. Itemque † in litigioſi, ſi affe-
ctatum ſit, vel recredentia adiu-
m dicata [m] vt fusè docet Chopin. in
loco proximè cit. & in li 3. de ſac.
26 polit. tit. 3. num. 5. vbi † & hoc po-

chidiacono, in Michaelem Sabartum 14. Auguſt. 1408. pro Aurelianorum Pontifice, in Martinum Dorueau, 29. Ian. 1516 pro Carnutum Epiſcopo, & Archidiaconis, in Cocherium, & Vuldequin, 23. Maij 1469. & 19. Ian. 1544. & ſic de cæteris, quæ ibi ſequuntur, & quorum maior pars, à nobis extracta iam ex eo, fuit paulò ante, addique etiam poteſt, aliud ex eodem Chopin. in lib. 3. de ſacr. polit. tit. 3. num. 4. pro Pariſien. antiſtite, aduerſus Guillhelmum Vllerium 14. Febr. 1438. Nec eſt etiam prætermittendum, ex Brod. in addit. ad Loüet. in d. lit. D, art. 61. vnum maximè notandum, in caſu litigij, videlicet condemnatum ad reſtitutionem beneficij, cum fructibus obligari quoque, ad reſtituendos fructus, quos iure deportus, pendente litigio, Archidiaconus perceperat, & ita ſolemniter pronunciatum eſſe, à Pariſ. ſenatu 23. Decemb. 1577.

[i] *Et ad id adducit, Pariſien. illud areſtum, quod ſupra ex eodem interueniſſe diximus, inter Archidiaconos eccleſiæ Cenomanen. idque ad relationem, Domini Bouchier, die Sabbati 3. Septemb. 1605.*

[k] *In his enim Titularius, ſtatim à die poſſeſſionis apprehenſæ, fructus facit ſuos, & ita iudicatum in fauorem cuiuſdam de la Boiſſiere, vocati ad capellam Beatæ Virginis, exiſtentem in eccleſia, ſancti Amandi Rethomagen. 26. Ianuar. 1541. refert Forget. in d tract. de perſon. eccleſiaſtic. c. 4 num. 5.*

[l] *Quamobrem, cum Archidiaconus de Pinſerais, in eccleſia Carnutum, ſibi addixiſſet, fructus cuiuſdam parœciæ, à ſe dependentis, & eius regimen, in præiudicium Parochi, exiſtentis adhuc, intra promotionis annum, cuipiam alteri commiſiſſet, ſenatus Parienſ. rectè tanquam ab abuſu, appellatum pronunciauit, iuſſitque, fructuum perceptorum reſtitutionem, Chopin. in d. lib. 1. de ſacr. polit. tit. 8. num. 19 in marg.*

[m] *De affectato litigio, nulla quidem ſpecificè areſta, producit Chopin. in d. tit. 8. ſed*

ſed tantùm, varijs ſenatuſconſultis proſpectum ne Archidiaconi ſub ſpecie proluſorij iudicij, ſeſe in aliena beneficia intrudant, generaliter ait, in nu. 21. Quod verò poſt recredentiæ adiudicationem, iura deportuum deſinant duobus probat Pariſienſ. areſtis, in d. ti. 3. num 5. quæ iam à nobis, relatâ quoq; fuere; vno nempe, in Epiſcopum Aurelianenſ. 29. Ianuar. 1516. & altero, pro Decano Cenomanorum, 14. Mart. 1544.

n *Sicque iudicatum Pariſiis teſtatur aduerſus Vindocinenſ. Archidiaconum in Carnutum eccleſia maiori, qui (inquit) fructus reſtituere damnatus eſt ex deportu perceptos poſt vindicias beneficiario dictas, licet eos ſibi deberi cauſaretur defectu promotionis ad ordines ſupraſcripta, cui beneficiarius nō prius adſtringitur, quam pacatè cœperit poſſidere, & areſtum fuiſſe ait 22. Maij. 1550.*

ſtremum, adeo verum aſſerit, n n
vt poſt recredentiæ adiudicatio
nem; nè quidem ceſſante (metu
futuræ euictionis) promotione
Archidiaconus, vel alius ſuperior
deportus iure potiatur, idque e-
tiam approbauit, Rebuff in gloſſ.
concord. tit. de collat. §. volumus
in verb. beneficium. Porrò † Ar- 27
chidiaconi, o præter deportum, o
alia quoque iura vacantiarum
etiam in maioribus beneficiis, ex
priuilegio, vel conſuetudine, in-
terdum habent. Sic † enim, Lau- 28
dunenſem p Archidiaconum, va- p
cante ſede, fructus integros Epiſ-
copatus percipere, conſtat ex
Pele. in Forenſ. lib. 2. act. 16. Iiſ-
demque † iuribus, multò magis 29
Epiſcopi, vel alij ſuperiores, gau-
dere poſſunt, & ad id exemplum
eſt, in Epiſcopo Heduen. & Ar-
chiepiſcopo Lugdunen. quorum
alter, vacante quoque ſede, alte-
rius reditibus fruatur; extat apud
Chenut. in ſingularib. q. 2. Sed † 30
& Abbatibus certis, ac præſer-
tim Auguſtinianæ profeſſionis,

o *Solis tamen Archidiaconis, iura deportus non competunt, ſed & ipſis Epiſcopis, & eorum Vicarijs, vel etiam aliis inferioribus, vt Archipræsbiteris, & Decanis. De Epiſcopo enim, extat relatum iam areſtum, pro Sagienſ. in Neuſtria Antiſtite, anni 1585. vt & de Vicario, relatum quoque, aduerſus conductores redituum, parœciæ de Guiry, anni 1586. Necnon, de Archipræsbitero, aliud contra Archipræsbiterum Turonenſ. anni 1553. ac demùm, de decano, illud in fauorem; Decani Cenomanenſ. anni 1544.*

p *Eiuſdem Archidiaconi Laudunenſ. meminit etiam Chopin. in d. tit. 8. num. 21. in marg. ſcribitque, eum alia quoque iuriſdictionis commoda, ſede vacante percipere: Vnde officiarios, non minus inſtituit; ideoque (inquit Pele. in d. lib. 2. Forenſ. act. 16) cum ab eo, quod Capitulum ſede vacante, nouum officialem inſti-*

imò

imò & clericis ſimplicib. quem-
admodum & ſacris Malthen.
militiæ Equitibus, reſeruari ple-
runque in matricibus vicinarum
diœceſεῶν eccleſiis quarundam
vacantium præbendarum redi-
q tus oſtendit Chopin. q in d. tit. 8.
31 num.5.& in d.tit.3.num.7. licet †
non valere ſtatutum, vel con-
ſuetudinem, vt in ærarium Ca-
pituli, etiam propriæ eccleſiæ,
reditus, pendente vacatione, vel
r litigio, deferantur, agnoſcat r in
32 eod.tit.8. num. 22. Et quamuis †
ius illud redituum, ex præben-
dis aliquot vacantibus, in aliena eccleſia, in ſignum priſtini, debitri-
cis eccleſiæ ſtatus, (quaſi obligata regularibus, fuerit ſeculariſata, &
Malthenſibus, aliquando ad Malthenſes pertinuerit) competere fa-
teatur ibid. in præd. num. 5. Illius tamen originem, aliunde deducit,
in cit. tit. 3. num. 8. vtpote, ex eo quod Reges Chriſtianiſſimi, dum
aliquot Sacerdotum collegia inſtituerent, ſibi reſeruarint, vacan-
tium Sacerdotiorum, proximos quoſque reditus, eóſque proximis
33 Monaſteriis tranſcripſerint. Nam † & hinc, id iuris regaliorum no-
mine à nonnullis deſignari, eod. in loco aduertit. Quod vt vt ſit,
in communi loquendi vſu, vix reciperetur, cum per regalia, ſiue re-
galiam in ſingulari, (vt vulgò dicimus) intelligere ſoleamus, ius il-
lud honorificum, & inſeparabile à corona, de quo integros tra-
ctatus ediderunt, Arnulphus Ruzæus, Philippus Probus, Aegidius
Magiſter, & Germanus Forgetus, noſque etiam non nihil, pro
ratione inſtituti noſtri, & huius tituli complemento dicemus: præ-
34 miſſa † tamen, eius in duo veluti ſumma capita, diductione, vt aliud
temporalia, ſeu fructuum ex prælaturis vacantibus perceptionem,
& aliud ſpiritualia, ſeu collationem beneficiorum, ab ijſdem præ-
laturis dependentium, reſpiciat. Neque enim, hoc poſterius iuris
regaliæ caput, huc pertinet; ſed ad eam totius operis partem, in
qua de perſonis, à quibus beneficia conferuntur, agetur, ac proin-
de, ſolùm prius, impræſentiarum conſiderabimus: eiúſque ſtatim

tuiſſet, tanquam ab abuſu, fuiſſet appellatum; partibus ad conſilium remiſſis, prouiſionaliter, ius inſtituendi, Archidiacono à ſenatu Pariſienſ. adiudicatum eſt, 14. Decemb 1600.

q *Variiſque ad id propoſitis exemplis, vnicum profert Pariſien. areſtum in fauorem Canonicorum regularium S. Victoris Pariſien. aduerſus Canonicos ſeculares B. Meloni apud Pontiſaram Syluanectenſium 15. Mart. 1414.*

r *Et ita iudicatum refert à Pariſien. ſenatu in cauſa Canonicor. Lexouien. 20. Febr. 1552.*

originem petemus à veteri feudorum iure, quo militaria beneficia, caduca fieri, vltimi clientis obitu, patronúmque, eo caſu, primi anni fructus lucrari, pro clientelariis fũdi renouatione & inſtauratione, ſcribit Chopin. in præallegato tit. 3. num. 4. Sic † e- 35
nim, quia pro temporalibus, ſuarum eccleſiarum, prælati omnes, principem tanquam ſuperiorem dominum, recognoſcuut, nec per amortiſationem, à præſtatione homagij, & aliis iuribus clientelaribus, eximuntur, vt ſuprà docuimus, in titul. 3. vbi ſupremum obierint diem, & donec eis datus fuerit ſucceſſor, plærique Regum, fructus omnes, prælaturæ vacantis, ſuos facere, & miniſterio conſtitutorum à ſe Oeconomorum, percipere conſueuerunt.
Idque † nedum in Galliæ, ſed & Britanniæ, & Pannoniæ Re- 36
gibus necnon Imperatore Romano, & Neapolitano Toparcha, compluribuſque aliis Principibus, declarant Chopin. in libr. 2. de doman. tit. 9. num. 3. & Forget. in d. tract. de iur. Regal. num. 2. ſed quoniam nimis longum eſſet, quantum quiſq; eorum omnium hac in parte poſſit iuueri; in noſtro illo Chriſtianiſſimo, ſiſtemus gradum, & hoc præſertim, circa eum adnotabimus, vix alium reperiri, cuius ius firmius, vel etiam amplius exiſtat, quive magis moderatè, & piè eo iure vtatur. Quoad † firmitatem enim, non ſola 37
nititur conſuetudine, vt crediderunt aliqui, poſt Ioann. Andr. in addit. ad Specul. tit. de præbend. § reſtat, & multominus, vſurpatione, vt exprobratum eſt, ab Archidiac. in can. Imperium 10. diſtinct. & Ioann. Monach. in c. 2. de præbend. in 6. quos etiam nouiſſimè ſecutus eſt Cuiac. in lib 3. feudor. tit. 1. éaque de cauſa, notatur à Brodæ. in addit. ad Loüet. ſub lit. R, art. 56 Namque, vt tradit Carol. Pariſienſ. in comment. ad conſuet. Pariſ. tit. 1. §. 27. n. 9. approbationem quoque habet, vniuerſalium eccleſiæ conciliorum, Lugdunenſis nempe, in c. generali de elect. in 6. & Baſilienſis, in §. Item quod dicta de Annatis in pragm. Quod verò † attinet, ad amplitudinem, 38
ea ex circumſtantiis rerum, locorum modorũ & temporũ dependet: Rerũ inquam, quia non ſolũ, fructus naturales tẽporalium, pro quibus, ab eccleſiaſticis, recognoſcitur princeps iuri Regaliæ cedunt f ve- f
rum-

f Idque pro rata temporis, quo aperta remanet regalia, ſicuti de ſucceſſore, & prædeceſſoris hæredibus, docuimus ſuprà, in tit. 2. num. 50. nam & hoc inter Regem, ſiue ab eo ius habentem ſan-

t rumetiā ciuiles; [t] Imò † & inter-
39 dū, prouenientes ex ſpiritualibus
u [u] ſine annexam habentibus ſpiri-
x tualitatē: hoc enim in decimis [x]
oſtēdit Chop. in d. lib. 2 de Dom.
tit 9. num. 15. & in lib. 2. Monaſtic.
tit. 3. num. 16. & in lib. 2. de priui-
leg. ruſtic. part. 1. c. 11. num. 4. Lo-
40 corum † quoque, cum ex ſenten-
tia Ægidij Magiſtr. loc. cit. c. 1. in
omnibus cathedralibus eccleſiis,
& quæ tam vltra, quàm citra Li-
gerim exiſtunt, temporale hoc,
iuris regaliæ caput obtineat, &
vt loquitur Charond. in addit.
ad Guen. in lib. 1. collation. ordi-
nat. tit. 3. num. 1. in fin. quoad illud
nulli Epiſcopatui, vel Archiepiſ-
copatui, ab eo exceptio compe-
tat; Præterquam ſicubi principa-

ctam capellam, & nouum prælatum, fructus epiſcopatus Melden. diuidendos modo, declarauit Pariſien. ſenatus 19. Iun. 1568. vel 1557. referente Coquillæ. in quæſtion. & reſponſ. c. 154. in fin. idémque de eiuſd. S. Capellæ Canonicis, & hæredibus diſcedentium Prælatorum, pluribus oſtendit Chopin. in l. 2. monaſtic. tit. 3. num. 17. & in li. 2. de doman. tit. 9. num. 11.

[t] *Talia ſunt emolumenta iuriſdictionis Epiſcopalis, quæ tamen ita inter Oeconomos, & Capitulum in cauſa vacantis Metropoleos Biturigum areſto Pariſien. diuiſa fuere vt prouenientia, ex ſigillo Archiepiſcopali, pro collationibus, confirmationibus, inſtitutionibus, literis tonſuræ, & Ordinum, diſpenſationibus, & eiuſcemodi aliis, Capitulo relinquantur, quæ verò proueniunt, ex ſigillo, pro citationibus & monitionibus, itémque ex inſinuationibus, & generaliter ex omnibus dependentibus, à iuſtitiæ tam ciuilis, quā criminalis exercitio, ad Oeconomum pertineant; ſimiléque quid, areſto prouiſionali, eiuſdem ſenatus, vacante Epiſcopatu Andegauen. cautum fuit, 15. Iul. 1587. & ea duo areſta, recitat Chenut. in decr. tit. 1. c. 4.*

[u] *Sic enim, cum aperta regalia, lis eſſet, inter Capitulum Lexouien. & ſanctæ Capellæ Canonicos, de decimis & iure deportus, ac viſitationis, Pariſien. ſenat. decimas communes, & iura deportus, Canonicis ſanctæ Capellæ, iura verò viſitationis, & decimas certis præbend. affectas, capitulo Lexouien. adiudicauit, 28. Febr. 1575. Chopin. in d. lib. 1. de ſacr. polit. tit. 8. num. 17. in marg.*

[x] *Olim quidem, decimas iure regaliæ, ad Principem non pertinere, ſed futuro Antiſtiti, eſſe reſeruandas, placuerat ſenatui Pariſien. pro Conſtantienſi eccleſia, areſt. Martinalium, ann. 1282. de quo Ruzæ. in d. regal. trac. priuileg. 55. Sed hodie, contrarium penitus receptum eſt, duobuſque aliis areſt. eiuſd. ſenatus, etiam decimæ Canonicis S. Capellæ, pro rata temporis, à die obitus defuncti Prælati, camputandæ adiudicatæ ſunt; vno nempe, in cauſa Meldenſ. regaliæ, 19.*

libus,[y] codicillis remiſſum doceatur, vt in Lingonen. Altiſiodoren. Aurelianen. & ſimilibus, de quibus ipſe ſubdit,in cap.4. & fuſius tractant Chopin. in d.tit.9. num.5.cum ſeqq.& Forget. in d. tract.regal.num 21. Nam † & ita 41
laxiores eius apparent habenæ,[z] quàm ſpiritualis illius capitis, reſeruati pro lib. 4. tit. 8. quippe quod, Patrum noſtrorum memoria, tranſligerinas diœceſes[a] vix pertingeret, vt conſtat ex

Iun.1567. de quo Chopin.in d.lib.2.de doman.tit.9.nu. 15. & altero, in cauſa regaliæ Lexouiē. 18. Febr. 1585. quod eſt apud eundem Chopin. in dict. libr. 2.monaſt. tit. 3.num.16.

[y] *Has tamen remiſſiones iuris Regaliæ, nedùm temporalium, ſed & ſpiritualium reſpectu, perſonales eſſe, nec vltra vitam concedentium, ſeu impetrantium, extendi docet, Brodæ. poſt Loüet.in lit.R,art.56. & inter cætera, profert argumentū,ex c.veniens extr. de tranſact.vtiturque, Pariſ. Senatus areſto,1.Iul.1599. cui & alia plæraque areſta,adde ex Charond.in li.1.Pandect. tit.17 quibus,eiuſcemodi remiſſionum regiarum ſiue compoſitionum,cum Epiſcopis,vel eccleſiis,ratio ſemper,ab eodem ſenatu,habita non eſt, iiſque non obſtantibus, iuri Regaliæ, locus fuit conceſſus; vtpote,aduerſus Andegauenſ.23.Iul.1573.Pictauenſ.24.Decemb.1574.Niuernenſ.in ſolemnibus Paſchatis anni 1564.& ſic de reliquis,de quibus etiam Chopin.in d.tit.9.lib.2.de Doman.num.8 & paſſim.*

[z] *Ratio,quare ius Regaliæ latius in temporalibus,quam in ſpiritualibus, extendatur,eſt quia,vt Rex,fructus vacantium beneficiorum percipiat, conforme eſt iuri feudorum nempe,de quo paulo ante;cum viceuerſa,vt beneficia conferat ſit aliquatenùs,contra Iuris diſpoſitionem,in can.nullius 16.q.7.Indeque etiam fit vt quoties,à Rege indulgetur,nondum inſtallato Antiſtiti,poteſtas adminiſtrādi Epiſcopatus,perceptio quidem fructuum,ſed non collatio Beneficiorū permiſſa cenſeatur,iuxta vetus areſtum,anni 1350.cuius mentio habetur, apud Ruzæ. loc.cit.priuileg.10.& Chopin.in d.lib.2.de Doman.tit.9.num. 19. Nec abſimili de cauſa,non æquè facilè,ſpiritualia, Regaliæ,ac temporalia,adiudicari debent; nam & ita,Pictonum Eccleſiæ,Regalia in controuerſiam adducti,Pariſienſ. ſenatùs,ratione ſpiritualium,re ad maturiorem deliberationem remiſſa, prouiſionaliter,ratione temporalium,regaliam adiudicauit,in ſolemnibus natalitiis,anni 1574 & 13.May 1575.Charond.in lib.1.Pandect.tit.17.*

[a] *Tranſligerinæ diœceſes dicuntur, reſpectu Pariſiorum, non etiam noſtri, & quòd nuper, in his, Regalia non reciperetur, duobus areſtis iudicatum tradit, Loüet.in d.lit.R,art.56.vno videlicet,pro Diœceſi conuenarum,vulgo de Cominges,anni 1556.& altero,pro Petragoricenſ. cuius diem, profeſtis Natalis domi-*

Prob.

Prob. q. 2. num. 16. licet noſtris
b temporibus, ad quaſcunque,[b]
expreſſo exemptionis priuilegio
c ceſſante, [c] non minus protra-
ctum fuerit, teſtibus Loüet. in d.
lit. R, art. 56. Pele. in forenſ. lib. 1.
act. 17. & Chopin. in lib. 1. de ſacr.
polit. tit. 7. num. 5. & paſſim. Item
42 † modorum, ex quo, non ſolùm
d per mortem, [d] aperitur Regalia,
(vt loquuntur noſtri) ſed & per
reſignationem, [e] permutatio-

nici, aſſignat Chopin. in d. lib. 1. de ſacr. polit. tit. 7. num. 4.

[b] *Atque ideo, in cauſa Bellicenſ. Epiſcopatus, declarato iure Regaliæ, prohibuit ſenatus Pariſien. ne in poſterum Aduocati illud in certo reſtringere loco, auderent areſto 24. April. 1608. cuius tenorem recitat Seruin. in forenſib. vol. 3. act. 1. Similéque quid iudicatum quoque fuerat, antecedenti anno, in cauſa regaliæ Engoliſmen. videlicet, 19. Mart. 1607. Loüet. in dict. lit. R, art. 56. & 58. Sed hac de re aliiſque eiuſcemodi areſtis, pro noua iuris regaliæ, etiam ratione ſpiritualium, vbique receptione, latius nos infra ſuo loco, in d. li. 4. tractationis noſtræ tit. 8.*

[c] *Nota tamen, hæc exemptionis priuilegia eſſe ad inſtar remiſſionum, & compoſitionum, de quibus proximè, in ſig. B, & conſequenter perſonalia cenſeri, nec ideo extendi vltra vitam concedentium, ſiue impetrantium, niſi (vt inquit Loüet. in d. lit. R, art. 56. à ſupremis curiis, verificata fuerint, & quibuſdam areſtis approbata, vt oſtendit, in diœceſibus Ambianen. & Matiſconen. quarum areſta videnda erunt, apud Chopin. in d. lib. 3. de ſacr. polit. tit. 7. num. 8. & paſſim. Verùm nouiſſimè vacante Archiepiſcopatu Burdigalen. etiam ſi de eius priuilegio à Ludouico Iuniore conceſſo, circ. ann. 1137. doceretur. & vetus iuxta priuilegium hoc, areſtum proferretur, ann. 1282. nihilominus, à Pariſien. ſenatus, pro regalia, iudicatum eſt, areſto pen. iul. 1596. quod recitatur à Seruin. in d. vol. 3. act. 2. ad calcem.*

[d] *Idque etiam ſi mortem ignorauerit Rex, cum tam ratione prælaturarum vacantium, quam beneficiorum quæ dependent à prælaturis, & in regaliam cadunt regula, de veriſſimili notitia obitus ceſſet, vt ſæpius, à ſuprema Pariſiorum curia declaratum, & maximè areſto, menſis Mart. 1572. in cauſa Melden. regaliæ, aſſerit Charond in lib. 1. reſponſ c. 6.*

[e] *Quæ quidem reſignatio ſimiliter, tam in prælaturis, quam ab eis dependentibus beneficiis, per aliam regulam, quæ viginti dierum, vel de infirmis reſignantibus, dicta eſt, non magis impeditur, ſicuti declaratum quoque, in Rothomagen. ſenatu, litigantibus Henriot, & Adombart, de regalia Conſtantien. 13. Maij 1524. ſcribit Forget. in d. tract. de iur. regal. num. 37.*

nem,[f] delictum vel quaſi, [g] ade- f
ptionem nouæ dignitatis,[h] alióſ g
ve vacationum modos, vt decla- h
rat Forget.in d.tract.de Iur. Regal. num. 8. qui † & in num. 17. 43
maximum adhuc. in his modis, Regaliæ priuilegium,hinc elicit, quod non impediatur,per quancunque ſummi Pontificis diſpenſationem, vel rehabilitationem:
[i] Quemadmodum † & in num. i
11. alterum ipſius regaliæ caput, 44
quoad modos, non minus priuilegiatum,ſic oſtendit, vt, ſiue de iure tantum, ſiue de facto tantũ, beneficia, quæ à prælaturis vacantibus dependent,plena reperiantur; æquè in regaliam cadãt, ac ſi penitùs vacua eſſent,& neutro modo,hoc eſt,neque de iure,

f *Sic permutatione facta, inter Cardinalem de Ioyenſe,& Dominum Carolum de Bourbon, cum Rothomagenſ. Archidiaconatus vacaſſet, eum in vim regaliæ,magiſter Hadrianus Behotte,victo quodam Cazenauo, magiſtri Ioachini de Mathan reſignatario obtinuit,prout narrat id.Forget.in d.tract.de perſon. eccleſiaſt. cap. 4. in fin.*

g *Exemplum ponit id. Forget. in d. tract.de iur.regal.num.16.in rebellione Prælati, idque adhuc ſpecialitatis eſſe docet,in hoc vacationis genere,vt ſtatim atque,notoria eſt ea rebellio,vel innoteſcit, per legitimam informationem,ipſo iure,& citra vllam condemnatoriam ſententiam, regalia aperiatur, quod & duobus probat, Pariſien. areſtis, aduerſus nempe, Dominum Roze,Epiſcopum Syluanecten.15.Feb. 1594. & Cardinalem de Relué, Senonen. Archiepiſcopum, 16. eiuſd. menſ. 1595.eáque areſta refert etiam Pele.in forenſib.lib.1.act.27.& nos alia quoque, iis adijciemus,cum de delictis beneficiatorum, & vacatione beneficiorum, quæ inde contingit, ſuo loco agemus infrà,in lib.8.tot.operis,tit.1.*

h *Ruta Cardinalatus, de qua ſupremæ dignitatis adeptione, latè Forget.in eod. tract.de iur.regal.num.31.cum ſeqq.& nos etiam latius,in eod.lib.8.tit.5. cumque pro ea tria diſtinguantur tempora,videlicet nominationis,acceptationis, & receptionis,hoc ſimpliciter hic,interim adnotabimus,acceptatione, & receptione ſubſecutis,quandam fieri retrotractionem,vt à nominatione,ſiue proclamatione aperta regalia cenſeatur:hoc enim id.Forget.ibid.duobus aliis Pariſienſibus areſtis probat,veteri nempe inter Petrum d'Ormont,& Ioann. Morneil, 30. Nouemb.1361.& recentiori,in fauorem magiſtri Iacobi Ioncheray, aduerſus magiſtrum Gabrielem Maupeon,29. Aug. 1598. quæ areſta ſimiliter referuntur, à Pele.in d.lib.1 forenſ.act.22.*

i *Et ad hoc,id. Forget.in eod.nu.17.allegat ex Ruzæo,vetus adhuc Pariſ ſenatus areſtum pro magiſt.Simone de Barry,in magiſt,Ioan.Colard,20.Iul.1398.*

neque

neque de facto, à quoquam poſ-
k ſiderentur, [k] Idque etiam, ad-
uertit Bacquet.in tract.de iuriſd.
c.15.num.25.& Guen.in lib.1. col-
lat.ordinat.tit.3.num.2. Tempo-
45 rum † denique, quoniam non
ſufficit iuramentum fidelitatis,
Regi præſtitum, & literas eo no-
mine apud præfecturam Ratio-
ciniorum, receptas fuiſſe, ſed ad-
huc opus eſt literis, quibus ab
eorundem ratiociniorum præfe-
ctis, mandetur Oeconomo, ſeu
regio prælaturæ vacantis admi-
niſtratori, vt nouum prælatum,
poſſidere patiatur, nec ante re-
galia clauditur (vt dicunt) quam
adminiſtrator ille, eiuſcemodi
l receperit [l] mandatum, ſicque
fructus, vſque ad leuationem
manus (vt vulgò loquimur) Prin-
cipi debentur, ex communi iu-
diciorum vſu, quem refert Pele.
46 vbi ſuprà, act. 16. & 21. Quin † e-
tiam, ſi ex fructibus, aliqui ceſſe-
rint quidem, manu nondum le-
uata, ſed vlteriori die, eius leua-
tionis, ac proinde, clauſis regali-
bus, præſtandi tantum fuerint;
eos tamen, ad Regem pertinere
ſubdit Chopin. in d.lib.2. Mona-

[k] Quod & pulchra facti ſpecie, inter magiſtros, Nicolaum de Lieurray, & Ioannem de Campis (ratione cuiuſdã prabendæ Ebroicen.) controuerſa, illuſtrat, ſubſequentique confirmat areſto, 5. Decembr. 1596. id. Forget. in eod. nu. 11. & antecedenti num. 10. additque poteſt, imo nõ eſſe ſatis, beneficia, & de iure, & de facto, plena eſſe, reſpectu diuerſarum perſonarũ; ita enim demum, ſi ab vno, & eodem, necnon vtroque modo, repleantur, impediri regaliam, varijs areſtis, ac præſertim Pariſienſi, in cauſa Regaliæ Bellouac. 18. Ianuar. 1487. patefacit Charon. in d. lib. 1. reſponſ. c. 11.

[l] His enim, mittitur nouus Prælatus, in plenam ſui beneficij poſſeſſionem, nec antequam, ſit in eam miſſus, Regalia clauditur, vt patet ex areſto Pariſienſ. aduerſus Meldenſ. Epiſcopum, 19. Iul. 1577. de quo Charond. in lib. 1. reſponſ. c. 3. & Tillier. in addition. ad Papon. lib. 2. tit. 3. areſt. 3. Sed nondum ſatis, legitima enim non poteſt eſſe poſſeſſio, ſi bullæ deſint, quantuncunque, nominationis regiæ codicilli, interceſſerint, vt pluribus, probat Pele. in d. li. 1. forenſ. act. 16. & ideo, cum Archiepiſcopus Rothomagenſ. poſt præſtationem iuramenti fidelitatis, receptionem in Camera computorum, & leuationem manus, ab œconomo ſibi factam, Romam miſiſſet, habendarum bullarum gratia, receptiſque bullis, iuramentum veluti renouaſſet; beneficia, quæ interim vacauerant (etiam ſi non per eum, ſed per temporum iniurias, & bellorum ciuilium impedimenta ſtetiſſet, quominus ſuas citius obtinuiſſet bullas) in regaliam cecidiſſe, Pariſiis quoque iudicatum eſt, in cauſſa Archidiaconatus du grand Caux 3. Aug.

Aug. 1598. Charond. in lib. 10. Reſponſ. c. 4. Pele. in d. lib. 1 forenſ. act. 21. & Forget in d. tra de Iur. regal. num. 9. qui & ex eo infert merito requiſita hæc ad claudendam regaliam, fictè, aut per æquipollens, fruſtra interuenire, ea enim de cauſa, neque fidelitatis inducias, conceſſas à Rege, iuramenti defectum supplere, neque apprehenſionem poſſeſſionis, per procuratorem ſufficere cenſuit id. Pariſienſ. ſenatus, areſtis ſuis, 20. Iul. 1430. & 14. Iul. 1406. relatis à Papon. in d. tit. 3. areſt. 3. Verum hæc quoad ſpirituale iuris regaliæ caput, nam quod ad temporale attinet, tam procuratoris interuentum., quam induciarum codicillos, aliáq; (vt noſtri loquuntur) ſufferentiam, nouo Antiſtiti prodeſſe, fatentur Prob. in q. 54. & Chopin. in d. lib. 2. de Doman. tit. 9. num. 19. noſque etiam, pluribus areſtis probabimus, infra in lib. 2. tit. 12. Denique quantumuis verè, & legitimè in poſſeſſionem miſſus eſſet, Prælatus, ſi tamen ei, controuerſia moueretur, quandiu duraret lis, aperta regalia maneret neque enim hæc (vt tradit Forget. in d. tract. regal. num. 25. in fin.) clauſa cenſetur, donec nouus Prælatus, pacificè poſſideat, & ſit abſque competitore, ad quod & ipſe inducit in ſubſequenti num. 6. areſtum Rothomagen. ſenatus, inter quoſdam Rauetton, & Cochin, pro regalia Sagien. 2. April. 1500. imo etiam ſi, recredentia ipſi adiudicata eſſet, non tamen ideo, pacificus poſſeſſor diceretur; ad id enim petitorij, vel ſaltem pleni poſſeſſorij, adiudicationem requiri, conſtat ex areſto, 10. Mart. 1574. quod refert Charond. in d. lib. 1. reſpon. c. 10. & plenius à nobis oſtendetur quoque infra in d. tit. 12.

ſtic. tit. 3. nu. 16. in fin.[m] Et † quod plus eſt, quamuis ab Epiſcopo, 47 ante vacationem, percepti eſſent, nihilominus à die vacationis & pro rata temporis, quo vacauit prælatura, eſſent reſtituendi, vt docet Charon. in lib. 1. Pandect. tit. 17.[n] contra deciſionem Ruzæ. in priuileg. 30. nu. 5. Item † 48 moderatio, ſiue temperantia Chriſtianiſſimorum Regum noſtrorum, in huiuſce iuris, tam latè patentis vſu, in eo elucet; quod, vtcunque de iure Principis, ratione eorum, quæ in fiſcum ſuum deferuntur, alienis contractibus, ſtare non teneantur, vt videre eſt apud Bal. in l. ſi fundum, & in l. ſi merces D. locat. iuncta l. Lucius Valerius D. de iur. fiſc. Attamen † per ſuos Oecono- 49 mos, circa contractus præcedentium Prælatorum, quicquam in-

m *Refertque ad id ratione Ceræ Epiſcopo debitæ, ante ſedis Carnuten. vacationem, etiam ſi, nondum præſtita, areſt. vetus, in Parlamen. Pentecoſtes, an. 1281.*

n *Et ita iudicatum ait, contra hæredes Epiſcopi Andegauen. pro Canonicis ſanctæ Capellæ, 14. Aug. 1576. idemque areſtum refert etiam id. Charond. in lib. 1.*

nouari

o nouari,non patiuntur,o vt pluribus deducit Chenut. in decret. tit.33.c.200. etiam, ſi id facere poſſent,ex deciſ.eiuſd. Ruzæ. in
50 eod priuileg. 30. Imo † & oneri-
p bus prælaturæ vacantis, p tam ordinariis, quàm extraordinariis ſeſe vltrò ſubiiciunt,vt fusè proſequitur Chopin.in d.li.2.de Doman.tit.9.num.11.& Charond.in lib.1.reſp.c.12.licet aliàs,nulla habita onerum ratione,competentem ſibi ex prouentibus eccleſiaſticis,portionem conſequantur,
51 vt ſuprà docuimus in tit.5.Nec † minor tandem eorum pietas,depræhendi poteſt,ex conuerſione ita ſibi obuenientium, iure regaliæ fructuum, non in propriam vtilitatem,ſed in pios vſus.Quã-
52 doquidem † non contenti, prædictis illis, iuris regaliæ remiſſionibus,(quas id operari,vt fructus pendente vacatione percepti, Antiſtiti futuro reſeruentur, interpretatur Chopin.in d.lib.1.de ſacr.polit.tit.7.nu.16.) vel etiam donationib.eorundem fructuum quas vt plurimum,in nominatos à ſe, Prælatos conferebant, & quibus adhuc quandoque vtuntur,vt in caſu eiuſd. Chopin.in d. li.2.de Dom.tit.9.n.19. Iampridẽ
53 † quidquid ſibi, ex iiſdem fructibus deberetur,ſacriſphani palatini ſodalibus, ſiue (vt vulgo loquimur) Canonicis ſanctæ Ca-

reſponſ.c.12.

o *Et ſic,œconomi tenentur, ſtare locationi,vt bis iudicatum,ſupra diximus à Pariſiorum Curia, aduerſus œconomum Epiſcopatus Pariſienſ. videlicet 12.Aug 1568.& 8.Mart.1569. Idque etiam, iudicarunt Iuriſcti pictonum dies, in œconomum Abbatiæ de la Seelle,* 19 *Septemb.*1579. *ipſique rurſus, Pariſienſis ſenatus patres, contra œconomum Epiſcopatus Nouiodunenſ. 18.Ian.1598. Chenut. in d.c. 200.circa med.Charond.in d.lib.1. reſponſ.c. 11. & in lib.1.Pandect.tit.17. & Chopin. in lib.3. de Doman tit. 13. num. 6. in fin.*

p *Chopin. in lib.2.de Doman.tit.6.nu. 11. duo areſta ſenatus Pariſien. refert vnum generaliter, de oneribus, quæ Antiſtiti quotannis ſubeunda erant, pro regalia Aurelianen. in ſolemnibus Penthecoſtes,anni* 1580. *alterum verò ſpecialiter, de decimis Papalibus, ſiue regiis,pro regalia Meldẽ.19. Iun.1577. Sed & huius poſtremi areſti meminit quoque Charond. in memoralib. in verb.regalia, & in d.lib.1. reſponſ.c. 12 ibique etiam aliud eiuſdem ſenatus adducit, de penſionibus canonicè impoſitis, pro regalia Pariſien.* 19. *Febr. 1573. ac demum in lib.*7. *reſponſ.cap. 229. ſcribit, non abſimili ratione, cœptum aduerſus defunctum Antiſtitem proceſſum, contra generalem Regis procuratorem, pendente regalia, rectè continuari,eidem quoque ſenatui, placuiſſe 13.Feb. ann. prædicto 1583.*

S q *Et*

q *Et id vſqueadeo(inquit Chopin. in d.lib 2.Monaſtic.tit. 3. num. 7.in fin. vt in alios collata à Principe eiuſcemodi fructuum donatio nequicquam officiat Canonicis hiſce ſanctæ Capellæ, & ita iudicatum ait duobus Pariſ. areſtis de fructibus regaliæ Melden. videlicet 20. Nouemb. 1484. & 14. Aug. 1591.*

pellæ Pariſienſis, tranſcripſere
q videlicet, Carolus † 7. pro tri- q
bus annis, Ludouicus 11. penden- 54
te vita ſua, & Carolus 8. in perpetuum, quem deinde ſecuti ſunt, Franciſcus 1. & Henricus 2. ac nouiſſimè Carolus 9. eorumque diplomata, videri poſſunt, apud eund. Chopin. in eod. tit. 7. num. 15. & 20. ac tit. 3. num. 7. circ. fin.

DE RELIQVIS EXACTIONIBVS, CLERICORVM, VEL LAICORVM.

1 *Aliæ exactiones clericorum, vel laicorum, accedentes ad beneficia; earumve rationes, & à beneficiis differentiæ, num. 2.*

3 *De honorario, ſine ſalario Sacerdotis, pro Miſſa peracta, & quo prætextu petatur, num. 6. & 7.*

4 *Sacroſanctum Miſſæ ſacrificium non eſt in commercio, ideoque nec in litem deduci, neque denegari poteſt, num. 5.*

8 *Eius tamen denegati cognitio, merè prophana eſt, ac proinde ad iudicem ſecularem pertinet.*

9 *Quemadmodum & lis inſtituta, de his, quæ pro Miſſa celebrata exiguntur.*

10 *Merces pro celebratione Miſſæ, eſt ex earum numero, quæ honeſtè quidem recipiuntur, ſed inhoneſtè petuntur, & tamen pro ea, Sacerdoti litigare per-*

Digitized by Google

permittitur, in caſu num.11.

12 *Praxis antiqua, vt coram iudice eccleſiaſtico, pro ſalario Miſſæ litigaretur, ipſiuſque abrogatio, num.13.*

14 *Ratio eorum, qui putant, non eſſe ſimoniacum, pro nuptiarum celebratione aliquid accipere.*

15 *Reprobatio eius rationis, diſtinctioniſque aliorum, inter matrimonium, & nuptiarum benedictionem.*

16 *Caſus in quo, tam ratione Matrimonij, quam aliorum Sacramentorum, exactioni locus eſſe poteſt, & per quẽ iudicẽ, tunc exactio fiat, n.17. & 21.*

18 *Antiquum ius Galliæ has exactiones prohibens, etiam in caſu laudabilium conſuetudinum, nouumque ius, quo hodie reprobantur abuſiuæ duntaxat, & inſolitæ conſuetudines, quales recenſentur, in num.19.*

20 *In his quæ pro ſepultura exiguntur, laudabilium quoque, non etiam abuſiuarum conſuetudinum, ratio habetur, & num.22.*

21 *Abuſiuumque dicitur, ex pacto vel conſuetudine, pro aperienda terra, aliquid exigere.*

23 *Vt, & mediante certo pretio, maiorem crucem in exequiis deferre.*

24 *Sed non conſuetudo, de deferendo defuncto, ad parochialem eccleſiam, pro vltimo vale, ſicuti nec pactum devigilando, donec defunctus ſepeliatur, vel de redimendo lecto defuncti, aut reportandis in eius ædes, funebribus, num.25. & 26.*

27 *Abuſiuè quoque non exigitur, pro literis prouiſionum, ſed pro ipſis prouiſionibus ſic, quemadmodum, & pro aliis de quibus, num. 31.*

28 *In literis prouiſionum exactio facienda eſt, ſecundum laborem & operam ſcripturæ, & non pro modo fructuum, & valorem beneficij.*

29 *Nec ex exactis, occaſione harum litterarum, vel diſpenſationis, aliquid ad Epiſcopos peruenire debet, ob rationem, num.30.*

31 *Licet pro beneficiatorum inſtallatione, & miſsione in poſſeſsionem, tam ipſi quam eorum Officiarij, licitè exigant, vt ſubdita ratione, & exemplo Senonen. Archidiaconi oſtenditur, in num.32.33 & 34.*

35 *Non eſt ſemper ſimoniacum, dare certum quid, pro ingreſſu monaſterij, receptione in Canonicum, vel prioris Miſſæ celebratione.*

36 *Nam etiam, paciſci poteſt de dando, in caſu, quo inops eſt monaſterium, & pro victu perſonæ, in eo recipiendæ.*

37 *Valétque ſtatutum de danda cappa, vel alia re, in ornamentum, vel reparationem eccleſiæ.*

38 *Imo, & conſuetudo, de diſtribuendis, inter Canonicos, ſi non ab exactione,*

S 2 *ſed*

ſed à ſpontanea datione proceſſerit: adhibita tamen diſtinctione, & temperamento, num. 39.

40 *Idem de conſuetudine, vt receptus, non habeat præbendam, donec tale quid ſoluerit.*

41 *Quæ, ab adiutricibus eccleſiæ perſonis, annuatim exiguntur, non magis beneficia exiſtunt, & quare, num. 42.*

43 *Alia quoque, quam diuini miniſterij ratione, in eccleſiis præbendati, à beneficiatis procul ſunt, & de ijs remiſſiuè, num. 44.*

DECIMÒ, accedunt tumultuario, & veluti per Satyram, 1
reliquæ omnes, clericorum, ſiue etiam laicorum, exactio-
nes; in quibus, ob perceptionem, ex rebus eccleſiaſticis,
vel earum occaſione, beneficium conſiſtere, cuipiam vi-
deretur: cum † tamen fiant, propter impenſas operas, perſonaliſque 2
miniſterij ratione, & non, in conſequentiam diuini officij, ſiue alte-
rius iuris ſpiritualis, ſibi competentis; eaque præſertim de cauſa, à be-
neficio, quod à nobis definitum eſt, penitus recedant, iuxta not. poſt
text. in c. licet de præb. in 6. & in c. vn. de cleric. nõ reſid. ibid. exemplũ
† eſſe poteſt, in honorario ſiue ſalario Sacerdotis, pro Miſſa peracta; 3
neque enim debetur, ſub prætextu celebrati, ſacroſancti Miſſæ ſa-
crificij, quippe † quod, præ auguſta magnitudine, nulla alia re com- 4
mutari poſſit, & † ab humanis 5
conditionibus omninò [a] exem- a
ptum dicatur, in can. ſufficit de
conſecrat. diſtinct. 1. ſed † præſta- 6
tur, pro labore, & vt, qui altari
ſeruit, de altari viuat, ex præſcri-
pto Apoſtoli, in cap. cum ſecun-
dum, extr. de præben. Vnde † nõ 7
minùs concinnè, quam ſubtiliter
quod datur tunc ſacerdoti, eſſe
precium operæ, & non operis, ait
Berger. in addit. ad Papon. lib. 1. ti.
1. areſt. 1. in fin. indeque † etiam 8
fit, vt eius denegati cognitio, me-
rè prophana exiſtat, imò, ne qui-
dẽ, inter pias cauſas referatur: ac
† proin

[a] *Vnde eius occaſione, nulla lis inter homines, inſtitui poteſt, non dicam in petitorio, ſed ne in poſſeſſorio quidem ac proinde, à ſenatu Pariſienſi anno 1388. reiecta fuit eius querela, qui ſe turbatum dicebat, in poſſeſſione admi-niſtrandi, ſacroſanctum Euchariſtiæ ſacramentum, Papon. lib. 1. tit. 1. areſt. 1. Indéque etiam fit, vt cum idem ſacramentum, non ſit in poteſtate admi-niſtrantis, petentibus parochis, denegari non poſſit, niſi forte ſententia, quæ tranſiuiſſet in rem iudicatam, fuiſſent condemnati, & ideo cum Berſei in Carnutibus vitanus, ab eius denega-*

9 †proindè ad Iudicem[b] pertineat
b ſecularem, vt patet ex Luc. in li. 1.
10 tit. 1. plac. 1. Quamuis †enim, merces hæc, ſit ex eorum numero, quæ honeſtè quidem recipiuntur, ſed in honeſtè petuntur, vt in ſimili docet Vlpian. in l. 1. D. de var. & extraord. cognition. & vt loquitur Luc. in d. plac. 1. in fin. etiam ſi, Chriſtianæ modeſtiæ, & ſacerdotali dignitati, longè conuenientius ſit, ea in re, potiùs iniuriam pati, quàm litigare; atta-
11 men † id permittitur Sacerdoti,
c [c] ſi aliundè non habeat, nec veniat iure actionis, ſed implorato iudicis officio conqueratur, vt in d. l. 1. & eius gloſſ. in verb. dicere.
12 Et † ab initio quidem, etiam contra laicum, coram eccleſiaſtico iudice, admittebatur; dummodò, ex vſu, inſtitutóque maiorum, & (vt noſtrorum verbis vtar) ſecundum laudabilem conſuetudinẽ,

gatione ſibi facta, à Curione ſuo, ſub prætextu obiecti criminis adulterij, tanquam ab abuſu, ad eundem Pariſien. ſenatum appellaſſet, quoniam appellans, nondum de adulterio, fuerat conuictus, abuſiuè denegatam ſacræ ſynaxis communionem, pronunciatum eſt, 21. Mart. 1552. Chopin. in li. 2. de ſacr. polit. tit. 7. nu. 21.

[b] *Idémque de aliis, pro Miſſæ celebratione exactionibus & controuerſiis inde exurgentibus, ſcribit enim idem Chopin. in eiuſd. oper. de ſacr. polit. lib. 3. tit. 4. num. 11. cum Canonici Engoliſmenſes, in ius vocaſſent Vicanos certæ parœciæ, coram eccleſiaſtico iudice, vt illorum quiſque paterfamilias, annuos octo teruncios; appenderet parochialis eccleſiæ Rectoribus; eius vini nomine, quod in paſchalibus feriis, ſumpta Euchariſtia, ſingulis porrigitur, ſenatum Pariſienſ. ad quem Vicani, ſeu ex abuſu, appellauerant, pronunciaſſe iudicem eccleſiaſticum, imperio fuiſſe abuſum, 11. Aug. 1551. Aliud tamen eſſet, ſi ille, contra quem litigatur, eccleſiaſticus eſſet, vel inter eccleſiaſticos cenſeretur, nam & ita Sacerdotem pro ſalariis ſuis, & ornamentis altarium, Matricularios conuenientem, coram Officiali, debere agere, ab eod. Pariſien. ſenatu iudicatum eſt, 17. Iul. 1582. Berger. in addit. ad Papon in d. lib. 1. tit. 1. areſt. 2.*

[c] *Et ita declaratum eſt, ex tempore à ſenatu Pariſien. lite à Bocuino, & Barioto, perorata 21. Iul. 1531. Luc. in d. lib. tit. 1. pla. 1. idémque etiam areſtum, recitat Papon. in d. lib. 1. tit. 1. areſt. 2. Sed & Maynard. in lib. 1. quæſtion. c. 1. eiuſdem quoque areſti meminit, licet illud, non multum approbet, referatque ſupremam Toloſatium curiam, cum per appellationem, à Seneſcallo Anicien. ſimilis de ſalario Sacerdotis, pro peracta Miſſa, contentio incidiſſet, iudicium ſuſpendiſſe, vel potius data opera, indeciſam rem relinquere voluiſſe, areſt. ſuo menſ. Feb. 1574.*

 [d] *Et ad*

[d] Et ad id Chopin.in lib.2.de ſacr. polit.tit. 2. num.2. adducit areſtum Pariſienſe.29. April.1532.

[e] Quamobrem,cùm conuentus,à ſacerdote quopiam, qui ſe pro eo, & eius prædeceſſoribus, plures celebraſſe miſſas,profitebatur,ab interpoſita, per officialem notione,ſeu ex abuſu appellaſſet;ſuprema Pariſiorum Curia, etiam ſi,ad obſeruationem laudabilis conſuetudinis, concluſum eſſet, nihilominùs malè,& abuſiuè cognitum,cenſuit,retentamque cauſam, areſto ſuo definiuit,17. April.1545. Papon.in d.lib.1. tit.1.areſt.3.

[f] De hac prohibitione, tam reſpectu matrimonij, quàm Baptiſmi, extremæ vnctionis, & aliorum ſacramentorum extat pulcherrimum,Toloſani ſenatus placitum.in cauſa Canonicorum ſancti Saturnini,27.Nouemb.1542. eo enim, tanquam ſimoniaca,reprobantur quæcunque, præter pulſantis campanas mercedem,accipiuntur, Papon. in d.li. 1.tit.3.areſt.7.& Guen.in lib.1. Collat. ordinat.tit.3.num.49.

[g] Et ſic, in caſu laudabilis conſuetudinis,permiſſum à ſenatu Pariſienſ.ſcri-

lis [d] ordinata eſſet:hunc enim eſ- d
ſe,vnum eorum caſuum, in quibus laicus, eccleſiaſticæ iuriſdictioni ſubiicitur,not.Abb.in c. ad apoſtolicam,nu.3.extr. de ſimon.
Verum † ex poſtfacto,regia conſtitutione,anni 1539. abrogata indiſcriminatim, eccleſiaſticorum in laicos poteſtate, factum eſt, vt etiam in illo, ordinatæ prædicto modo litis caſu, litigantes, ab eccleſiaſtico iudice, ad ſecularem, 13
veniant remittendi, [e] prout plu- e
ribus oſtendit Chopin.in lib.2.de ſacr. polit. tit. 2. num. 2. Aliud † 14
exemplum,ex cæteris ſacramentis, & præſertim matrimonio petetur: quod enim ſimoniacum, pro ſacramentorum adminiſtratione, aliquid accipere, circumfertur ex c.cum in eccleſiæ,ti.cit. de Simon. non recipitur, circa matrimonium, à gloſſ. in can.his igitur, in verb. beneficiis, 23. diſtinct.quia (inquit) gratia ſpiritus ſancti,ibi non confertur,can. cõnubia 32. q. 2. Sed † non confer- 15
tur quoque in ſepulturis; & nihilominùs, factæ pro ea exactiones, inter ſimoniacas referuntur, in d.c.cum in eccleſiæ; Atque ita, pro ſaluatione gloſſ. altera gloſſ.inter matrimonium, & benedictionem nuptiarum videbitur fruſtra diſtinxiſſe, in eod. c. cùm in eccleſiæ,in verb.nubentium. Verum † vt-vt ſit,& quantumcúmq; pro- 16
hibeatur, etiam reſpectu matrimonij, quicquam exigere; [f] nihil erit f
impedimenti, quominùs ſi quid,eo nomine offerri conſueuerit, talis
† conſuetudo, veluti pia,& honeſta obſeruetur,ad eamque obſeruã- 17
dam,authoritate ſuperioris,etiam inuiti [g] adigantur; ſed ſuſcepto iã g
ſacra-

ſacramento, ne alioqui, quod ſpiritualitatis eſt, quiſpiam mercari cenſeatur: hæc enim eſt, expreſſa diſpoſitio, d. c. ad apoſtolicam, & doct. ſingularis gloſſ. in toties cit. cap. cum in eccleſiæ, in verb. conſuetudine, eoque etiam pertinent, quæ nos, de ordinanda, ſecundum laudabilem conſuetudinem, lite, paulò ante diceba-
18 mus. De iure † tamen gallico, aliud obtinuerat, ex ordinatione Aurelianen. an. 1560. quippe cuius art. 15. ne quidem laudabilium conſuetudinum rationem, hac in parte habendam, nomina-
19 tim cauebatur. Sed † poſt viginti annos, videlicet anno 1580. ſuperuenit Bleſen. ordinatio, eiuſque art. 51. laudabilibus conſuetudinibus, cum expreſſa Aurelianen. ordinationis derogatione priſtinum ius fuit reſtitutum, quo & hodiernis temporibus vtimur, abuſiuis duntaxat & inſo-
h litis conſuetudinibus [h] reprobatis, vt teſtatur, & fuſiùs exagerat Maynard. in lib. 1. quæſtion. c.
20 1. & 7. Simile † exemplum & in quo laudabilium, nō etiam abu-

bit Rebuff. in gloſſ. Concord. tit. de public. concubin. §. quia verò, circ. fin. vt laici cōpellerentur, hac in parte, à Iudicibus etiam eccleſiaſticis; latumque ait areſtum, contra aliquos laicos, qui appellauerant, tanquam ab abuſu 4. Mart. 1528. Eſt & aliud, pro harum laudabilium conſuetudinum obſeruationē eiuſdem ſenatus areſtum; 1. Mart. 1401. lite enim exorta, inter pontificem Ambianenſ. & Abbauillanæ vrbis decuriones, de eo quod, ex laudabili conſuetudine, pro ſolemnibus nuptiarum auſpiciis, exigi poſſet, ſic res definita eſt, vt ſponſi, pro chartula nuptialium præconiorum, aſſem numerarent; pro libello matrimonij aſſertorio, duos; vnum item, pro facultate nubendi, in aliena Paræcia; tantundem, pro ſacra genialis thori luſtratione, tredecim teruncios, pro nuptiarum ſolemnibus; & duos, pro re diuina, ſacroque miniſterio tunc peragendo; Papon. in lib. 15. tit. 1. areſt. 1. Bergeron. in addit. ad eund. li. 1. ti. 1. areſt. 3. & Chopin. lib. 2. de ſacr. polit. tit. 7. num. 21. Denique, non abſimili areſto, ſenatus Rhedonenſ. Curionem Paræciæ de Sarzeau in poſſeſſione, exigendi pro nuptijs, vel permiſſione, nubendi alibi, tres ſolidos; & pro extrema vnctione, octo denarios, manu tenuit, die vlt. April. 1561. Id. Chopin. ibid. num. 19. in marg.

[h] *Qualis eſt ea, quam prætendebat, Epiſcopus Ambianenſ. vt non poſſent ſponſi, cum noua, coniuge, geniali thalamo decumbere, antequam, nummos aliquot dependerēt, quamque (etiam ſi inueterata probaretur) non obſeruandam, cenſuit Pariſienſ. ſenatus, 19. Mart. 1409. Chopin. in d. lib. 2. de ſacr. polit. tit. 7 num. 4. & Charond. in lib. 7. reſponſ. c. 79. qui etiam, ibidem refert, in ſimili facti ſpecie, ab*

cie, ab

…ſuarum conſuetudinum, ratio non abſimiliter habeatur, [i] erit i
in his,quę pro ſepultura,exiguntur, [k] ſic enim loquitur Hoſtien. k
in ſumma, tit. de ſepult. num. 8.
An licitum ſit clericis,aliquid accipere, occaſione funeris?dicas † 21
non ex pacto, ca. abolendæ eod.
tit.neque ratione terræ, [l] vt ibid. l

[a] Et ad id Chop… lit.tit. 2. num… riſienſe.29… [e] Quamobr… dote quo… prædece… ſas,pro… ficiale… ſet;ſu… ſi,a… tu… …prohibuit …humanis, …nibus, & laudabilibus conſuetudinibus, permiſ… areſto ſuo, 24. Mart.1547.Maynard. in d. lib. 1.c. 3. …quoque 1.tit. 3. areſt. 8.ſenatuſque Pariſien. propter abuſum …conſuetudinem illam,qua decedentibus inteſtatis nul… legato, ſepultura denegabatur, reuocauit prædicto areſto 19. …Chopin.in d.lib. 2. tit.7. num. 4.

…, & coram quo iudice ſit hæc exactio? Priorem quæſtionem, … in tract. de perſon. eccleſ. c. 33. poſtquam enim pluribus …Curionem, iure actionis petere non poſſe, quod ſibi ratione …, contrarium hodie obſeruari (hac tamen adhibita limitatione, … & diem, quaſi remiſſo debito,non audiatur) concludit in num. …, videnda etiam erunt, quæ de remediis pro iure ſepulturæ,à nobis di…, in ſeq.tit.num. 36. Poſterioris quoque quæſtionis deciſio eſt, apud Cho… in l. 2.de ſacr.polit.tit.2.num.2.in his verbis, Sacerdos Antiſtitem, pro tri… contra prophanum aliquem, de honorario, quod ob ſolemnes inferias, funeri factas addici ſibi intendebat oportere, quæſitum eſt, num hæc, pontificij …ſ foret cognitio(& paulo poſt) decreuitque ſenatus, pontificiam nullam eſſe de ſalario,ob diuinum cultum, notionem in prophanos quoſuis, areſto Pariſien. 3.Cal.Maij (hoc eſt 29.April.)1532. Sed & Forget. loc. cit. vlterius adhuc progreditur,dum etiam de rixis eccleſiaſticorum, in pompa funebri curias parlamentares,& conſequenter ſeculares iudices cognoſcere,imo & in ipſoſmet eccleſiaſticos, animaduertere oſtendit, in num.8.Nam & ita(inquit)mortuo D.Ioanne le Mounier,Rothomagen.Senatore,& Canonico, cum inter reliquos Canonicos,& Senatores,pro deferendo cadauere,plurimum nec ſine ſcandalo, rixatum eſſet,ipſumque cadauer tumultuario ſepulturæ,fuiſſet datum,ſuprema Nortmanorum curia,eoſdem Canonicos non leuibus, condemnationis pecuniariæ affecis pœnis,areſto ſuo 11. April.1504.

[l] Hoc eſt pro aperienda terra,quo

neque

Digitized by Google

neque ratione officij, c. non ſatis extr. de ſimon. gratis ergo impendant officium, & poſtea exigant, laudabiles conſuetudines,
m [m] c. ad apoſtolicam, eod. tit. Sed †
22 & idem penitus, poſtea repetit, in tit. de ſimon. num. 6. infertque ex eo, valere conſuetudinem, vt lectus defuncti retineatur, à pa-
23 rocho, & † è contra, non valere
n eam, qua maior crux deportari [n]. abſque certo pretio præhabito,

pertinet, Pariſien. areſtum, 18. April. 1562. eo enim Canonici S. Germani, Altiſiodoren. prætenſo ceciderunt iure impediendi, ne antea aperiretur humus, quam certum quid ſibi præſtitum fuiſſet, Chenut. in decret. tit. 1. c. 10. & in addit. ad Papon lib. 1. tit. 3. areſt. 7. Suntque etiam plæraque areſta, aduerſus exigentes, pro ſepultura, tam ex pacto, quam ratione officij, vt Toloſanum illud, in cauſa Canonicorum, & prabendatorum, eccleſiæ ſancti Saturnini, de quo Papon. ibi. necnon duo Rhedonenſia, quæ inter Capitulum & habitatores vrbis de S. Malo, interuenisſe narrat Chopin. in d. tit. 7 num. 19. in marg. vnum nempe, 11. Febr. 1566. & alterum 21. Febr. 1567. verum ſi peractis exequiis, nihil pro labore, & impenſis operis præſtaretur, conquerens Sacerdos, coram iudice audiendus eſſet, vt ſic ratione ſuſcepti laboris, in funere alicuius. petitio non prohibeatur, iuxta aliud, Pariſien. areſtum, 29. April. 1532. cuius nos iam bis meminimus, ex eod. Chopin. in lib. 2. de ſacr. polit. tit. 2. num. 2.

[m] *De his etiam obſeruandis, loquebatur quoque areſtum illud, ſupremæ Pariſiorum curiæ, 4. Mart. 1528. cuius etiam meminimus, ex Rebuff. in gloſſ. Concord. tit. de public. concubin. § quia verò, & iuxta eas, hæc eadem curia, eccleſiaſticos ſodales ædis S. Maximi Chinonen. nihil amplius exacturos, funeraria actione, quam vicenos ad ſummum aſſes æris, à locupletiſſimo quoque oppidi Ciue, à mediocriter opulento duodenos, à tenuioribus ſex, & ab egenis tres duntaxat, antea cauerat, in menſe videlicet Mart. 1411. Chopin. in d. lib. 2. tit. 7. num. 20.*

[n] *Deportari autem, pro exequiis, etiam in aliena parochia, cruces poſſe, ex Oldrad. in conſ. 204. & aliis DD. colligit id. Forget. in eod. tract. de perſon. eccleſ. c. 33. num. 5. Verumtamen ad vitandos tumultus, petita demum à parocho venia, hoc admittit, quemadmodum & eam conſuetudinem, tanquam laudabilem refert, qua plæriſque in locis, alienum parochianum, in conſequentiam, electionis ab eo factæ, ſepelire volentes, tenentur ipſum corpus, ad parochialem eccleſiam deferre, in eaque paululum ſiſtere, vt vltimum quaſi vale dicat. Quin & eandem conſuetudinem, approbauit etiam, ſuprema Delphinatum curia, inſtante Syndico Capituli Sancti Apollinaris Valentinen. idque duobus areſtis, recitatis iam ſupra, in tit. 7. num. 25. & 26. videlicet in Canonicos regulares S. Ruffi, 29.*

Aug. 1598. Charond. in lib. 10. Reſponſ. c. 4. Pele. in d. lib. 1 forenſ. act. 21. & Forget in d. tra de Iur. regal. num. 9. qui & ex eo infert merito requiſita hæc ad claudendam regaliam, fictè, aut per æquipollens, fruſtra interuenire, ea enim de cauſa, neque fidelitatis inducias, conceſſas à Rege, iuramenti defectum ſupplere, neque apprehenſionem poſſeſſionis, per procuratorem ſufficere cenſuit id. Pariſienſ. ſenatus, areſtis ſuis, 20. Iul. 1430. & 14. Iul. 1406. relatis à Papon. in d. tit. 3. areſt. 3. Verum hæc quoad ſpirituale iuris regaliæ caput, nam quod ad temporale attinet, tam procuratoris interuentum, quam induciarum codicillos, aliáq; (vt noſtri loquuntur) ſufferentiam, nouo Antiſtiti prodeſſe, fatentur Prob. in q. 54. & Chopin. in d. lib. 2. de Doman. tit. 9. num. 19. noſque etiam, pluribus areſtis probabimus, infra in lib. 2. tit. 12. Denique quantumuis verè, & legitimè in poſſeſſionem miſſus eſſet, Prælatus, ſi tamen ei, controuerſia moueretur, quandiu duraret lis, aperta regalia maneret neque enim hæc (vt tradit Forget. in d. tract. regal. num. 25. in fin.) clauſa cenſetur, donec nouus Prælatus, pacificè poſſideat, & ſit abſque competitore, ad quod & ipſe inducit in ſubſequenti num. 6. areſtum Rothomagen. ſenatus, inter quoſdam Rauetton, & Cochin, pro regalia Sagien. 2. April. 1500. imo etiam ſi, recredentia ipſi adiudicata eſſet, non tamen ideo, pacificus poſſeſſor diceretur; ad id enim petitorij, vel ſaltem pleni poſſeſſorij, adiudicationem requiri, conſtat ex areſto, 10. Mart. 1574. quod refert Charond. in d. lib. 1. reſpon. c. 10. & plenius à nobis oſtendetur quoque infrà in d. tit. 12.

ſtic. tit. 3. nu. 16. in fin.[m] Et † quod m
plus eſt, quamuis ab Epiſcopo, 47
ante vacationem, percepti eſ-
ſent, nihilominus à die vacatio-
nis & pro rata temporis, quo va-
cauit prælatura, eſſent reſtituen-
di, vt docet Charon. in lib. 1. Pan-
dect. tit. 17.[n] contra deciſionem n
Ruzæ. in priuileg. 30. nu. 5. Item † 48
moderatio, ſiue temperantia
Chriſtianiſſimorum Regum no-
ſtrorum, in huiuſce iuris, tam la-
tè patentis vſu, in eo elucet;
quod, vtcunque de iure Princi-
pis, ratione eorum, quæ in fiſcum
ſuum deferuntur, alienis contra-
ctibus, ſtare non teneantur, vt vi-
dere eſt apud Bal. in l. ſi fundum,
& in l. ſi merces D. locat. iuncta l.
Lucius Valerius D. de iur. fiſc.
Attamen † per ſuos Oecono- 49
mos, circa contractus præceden-
tium Prælatorum, quicquam in-

[m] *Refertque ad id ratione Ceræ Epiſcopo debitæ, ante ſedis Carnuten. vacationem, etiam ſi, nondum præſtita, areſt. vetus, in Parlamen. Pentecoſtes, an.* 1281.

[n] *Et ita iudicatum ait, contra hæredes Epiſcopi Andegauen. pro Canonicis ſanctæ Capellæ, 14. Aug. 1576. idemque areſtum refert etiam id. Charond. in lib. 1.*

nouari

o nouari,non patiuntur,o vt pluribus deducit Chenut. in decret. tit. 33.c. 200. etiam, ſi id facere poſſent,ex deciſ.eiuſd. Ruzæ. in
50 eod.priuileg. 30. Imo † & oneri-
p bus prælaturæ vacantis, p tam ordinariis, quàm extraordinariis ſeſe vltrò ſubiiciunt,vt fusè proſequitur Chopin.in d.li.2.de Doman.tit.9.num.11.& Charond.in lib.1.reſp.c.12.licet aliàs,nulla habita onerum ratione,competentem ſibi ex prouentibus eccleſiaſticis,portionem conſequantur,
51 vt ſuprà docuimus in tit.5.Nec † minor tandem eorum pietas,depræhendi poteſt,ex conuerſione ita ſibi obuenientium, iure regaliæ fructuum, non in propriam vtilitatem,ſed in pios vſus.Quã-
52 doquidem † non contenti, prædictis illis, iuris regaliæ remiſſionibus,(quas id operari,vt fructus pendente vacatione percepti, Antiſtiti futuro reſeruentur, interpretatur Chopin.in d.lib.1.de ſacr.polit.tit.7.nu.16.) vel etiam donationib.eorundem fructuum quas vt plurimum,in nominatos à ſe, Prælatos conferebant, & quibus adhuc quandoque vtuntur,vt in caſu eiuſd. Chopin.in d. li.2.de Dom.tit.9.n.19. Iampridẽ
53 † quidquid ſibi, ex iiſdem fructibus deberetur,ſacrisphani palatini ſodalibus, ſiue (vt vulgo loquimur) Canonicis ſanctæ Ca-

reſponſ.c.12.

o *Et ſic,œconomi tenentur, ſtare locationi,vt bis iudicatum,ſupra diximus à Pariſiorum Curia, aduerſus œconomum Epiſcopatus Pariſienſ. videlicet 12. Aug 1568.& 8. Mart.1569. Idque etiam, iudicarunt Iuridici pictonum dies, in œconomum Abbatiæ de la Selle, 19 Septemb.1579. ipſique rurſus, Pariſienſis ſenatus patres, contra œconomum Epiſcopatus Nouiodunenſ. 18.Ian. 1598. Chenut. in d.c. 200.circa med.Charond.in d.lib.1.reſponſ.c.11. & in lib.1.Pandect.tit.17. & Chopin. in lib.3. de Doman tit. 13. num. 6. in fin.*

p *Chopin. in lib.2.de Doman.tit.6.nu.11. duo areſta ſenatus Pariſien. refert vnum generaliter, de oneribus, quæ Antiſtiti quotannis ſubeunda erant, pro regalia Aurelianen. in ſolemnibus Penthecoſtes,anni 1580. alterum verò ſpecialiter, de decimis Papalibus, ſiue regiis,pro regalia Meldẽ.19. Iun.1577. Sed & huius poſtremi areſti meminit quoque Charond. in memoralib. in verb.regalia, & in d.lib.1. reſponſ.c.12 ibique etiam aliud eiuſdem ſenatus adducit, de penſionibus canonicè impoſitis, pro regalia Pariſien. 19. Febr. 1573. ac demum in lib.7. reſponſ.cap.229. ſcribit, non abſimili ratione, cæptum aduerſus defunctum Antiſtitem proceſſum, contra generalem Regis procuratorem, pendente regalia, rectè continuari, eidem quoque ſenatui, placuiſſe 13.Feb. ann. prædicto 1583.*

q *Et id vſqueadeo(inquit Chopin. in d.lib 2. Monaſtic.tit. 3. num. 7. in fin. vt in alios collata à Principe eiuſcemodi fructuum donatio nequicquam officiat Canonicis hiſce ſanctæ Capellæ, & ita iudicatum ait duobus Pariſ. areſtis de fructibus regaliæ Melden. videlicet 20. Nouemb. 1484. & 14. Aug. 1591.*

pellæ Pariſienſis, tranſcripſere q videlicet, Carolus † 7. pro tribus annis, Ludouicus 11. pendente vita ſua, & Carolus 8. in perpetuum, quem deinde ſecuti ſunt, Franciſcus 1. & Henricus 2. ac nouiſſimè Carolus 9. eorumque diplomata, videri poſſunt, apud eund. Chopin. in eod. tit. 7. num. 15. & 20. ac tit. 3. num. 7. circ. fin. q 54

DE RELIQVIS EXACTIONIBVS,

CLERICORVM, VEL LAICORVM.

1 *Aliæ exactiones clericorum, vel laicorum, accedentes ad beneficia; earumve rationes, & à beneficiis differentiæ, num. 2.*

3 *Dehonorario, ſiue ſalario Sacerdotis, pro Miſſa peracta, & quo prætextu petatur, num. 6. & 7.*

4 *Sacroſanctum Miſſæ ſacrificium non eſt in commercio, ideoque nec in litem deduci, neque denegari poteſt, num. 5.*

8 *Eius tamen denegati cognitio, merè prophana eſt, ac proinde ad iudicem ſecularem pertinet.*

9 *Quemadmodum & lis inſtituta, de his, quæ pro Miſſa celebrata exiguntur.*

10 *Merces pro celebratione Miſſæ, eſt ex earum numero, quæ honeſtè quidem recipiuntur, ſed inhoneſtè petuntur, & tamen pro ea, Sacerdoti litigare per-*

permittitur, in caſu num.11.

12 *Praxis antiqua, vt coram iudice eccleſiaſtico, pro ſalario Miſſæ litigaretur, ipſiuſque abrogatio, num.13.*

14 *Ratio eorum, qui putant, non eſſe ſimoniacum, pro nuptiarum celebratione aliquid accipere.*

15 *Reprobatio eius rationis, diſtinctioniſque aliorum, inter matrimonium, & nuptiarum benedictionem.*

16 *Caſus in quo, tam ratione Matrimonij, quam aliorum Sacramentorum, exactioni locus eſſe poteſt, & per quẽ iudicẽ, tunc exactio fiat, n.17. & 21.*

18 *Antiquum ius Galliæ has exactiones prohibens, etiam in caſu laudabilium conſuetudinum, nouumque ius, quo hodie reprobantur abuſiuæ duntaxat, & inſolitæ conſuetudines, quales recenſentur, in num.19.*

20 *In his quæ pro ſepultura exiguntur, laudabilium quoque, non etiam abuſiuarum conſuetudinum, ratio habetur, & num.22.*

21 *Abuſiuumque dicitur, ex pacto vel conſuetudine, pro aperienda terra, aliquid exigere.*

23 *Vt, & mediante certo pretio, maiorem crucem in exequiis deferre.*

24 *Sed non conſuetudo, de deferendo defuncto, ad parochialem eccleſiam, pro vltimo vale, ſicuti nec pactum devigilando, donec defunctus ſepeliatur, vel de redimendo lecto defuncti, aut repertandis in eius ædes, funebribus, num.25 & 26.*

27 *Abuſiuè quoque non exigitur, pro literis prouiſionum, ſed pro ipſis prouiſionibus ſic, quemadmodum, & pro aliis de quibus, num.31.*

28 *In literis prouiſionum exactio facienda eſt, ſecundum laborem & operam ſcripturæ, & non pro modo fructuum, & valorem beneficij.*

29 *Nec ex exactis, occaſione harum litterarum, vel diſpenſationis, aliquid ad Epiſcopos peruenire debet, ob rationem, num.30.*

31 *Licet pro beneficiatorum inſtallatione, & miſsione in poſſeſsionem, tam ipſi quam eorum Officiarij, licitè exigant, vt ſubdita ratione, & exemplo Senonen. Archidiaconi oſtenditur, in num.32.33. & 34.*

35 *Non eſt ſemper ſimoniacum, dare certum quid, pro ingreſſu monaſterij, receptione in Canonicum, vel prioris Miſſæ celebratione.*

36 *Nam etiam, paciſci poteſt de dando, in caſu, quo inops eſt monaſterium, & pro victu perſonæ, in eo recipiendæ.*

37 *Valétque ſtatutum de danda cappa, vel alia re, in ornamentum, vel reparationem eccleſiæ.*

38 *Imo, & conſuetudo, de diſtribuendis, inter Canonicos, ſi non ab exactione,*

S 2 *ſed*

Digitized by Google

ſed à ſpontanea datione proceſſerit: adhibita tamen diſtinctione, & temperamento, num. 39.

40 *Idem de conſuetudine, vt receptus, non habeat præbendam, donec tale quid ſoluerit.*

41 *Quæ, ab adiutricibus eccleſiæ perſonis, annuatim exiguntur, non magis beneficia exiſtunt, & quare, num. 42.*

43 *Alia quoque, quam diuini miniſterij ratione, in eccleſiis præbendati, à beneficiatis procul ſunt, & de ijs remiſſiuè, num. 44.*

DECIMÒ, accedunt tumultuario, & veluti per Satyram, 1
reliquæ omnes, clericorum, ſiue etiam laicorum, exactiones; in quibus, ob perceptionem, ex rebus eccleſiaſticis, vel earum occaſione, beneficium conſiſtere, cuipiam videretur: cum † tamen fiant, propter impenſas operas, perſonaliſque 2
miniſterij ratione, & non, in conſequentiam diuini offi[illegible]ij, ſiue alterius iuris ſpiritualis, ſibi competentis; eaque præſertim de cauſa, à beneficio, quod à nobis definitum eſt, penitus recedant, iuxta not. poſt text. in c. licet de præb. in 6. & in c. vn. de cleric. nõ reſid. ibid. exemplũ
† eſſe poteſt, in honorario ſiue ſalario Sacerdotis, pro Miſſa peracta; 3
neque enim debetur, ſub prætextu celebrati, ſacroſancti Miſſæ ſacrificij, quippe † quod, præ auguſta magnitudine, nulla alia re com- 4
mutari poſſit, & † ab humanis 5
conditionibus omninò a exem- a
ptum dicatur, in can. ſufficit de conſecrat. diſtinct. 1. ſed † præſta- 6
tur, pro labore, & vt, qui altari ſeruit, de altari viuat, ex præſcripto Apoſtoli, in cap. cum ſecundum, extr. de præben. Vnde † nõ 7
minùs concinnè, quam ſubtiliter quod datur tunc ſacerdoti, eſſe pretium operæ, & non operis, ait Berger. in addit. ad Papon. lib. 1. ti. 1. areſt. 1. in fin. indeque † etiam 8
fit, vt eius denegati cognitio, merè prophana exiſtat, imò, ne quidẽ, inter pias cauſas referatur; ac † proin

a *Vnde eius occaſione, nulla lis inter homines, inſtitui poteſt, non dicam in petitorio, ſed ne in poſſeſſorio quidem ac proinde, à ſenatu Pariſienſi anno 1388. reiecta fuit eius querela, qui ſe turbatum dicebat, in poſſeſſione adminiſtrandi, ſacroſanctum Euchariſtiæ ſacramentum, Papon. lib. 1. tit. 1. areſt. 1. Indéque etiam fit, vt cum idem ſacramentum, non ſit in poteſtate adminiſtrantis, petentibus parochis, denegari non poſſit, niſi forte ſententia, quæ tranſiuiſſet in rem iudicatam, fuiſſent condemnati, & ideo cum Berſei in Carnutibus vitamus, ab eius denega-*

9 †proindè ad Iudicem[b] pertineat
b ſecularem,vt patet ex Luc.in li.1.
10 tit.1.plac.1.Quamuis†enim,merces hæc, ſit ex eorum numero, quæ honeſtè quidem recipiuntur,ſed in honeſtè petuntur,vt in ſimili docet Vlpian. in l. 1. D. de var. & extraord. cognition. & vt loquitur Luc. in d. plac. 1. in fin. etiam ſi,Chriſtianæ modeſtiæ, & ſacerdotali dignitati, longè conuenientius ſit,ea in re, potiùs iniuriam pati, quàm litigare; atta-
11 men† id permittitur Sacerdoti,
c [c] ſi aliundè non habeat, nec veniat iure actionis, ſed implorato iudicis officio conqueratur, vt in d.l. 1. & eius gloſſ. in verb. dicere.
12 Et † ab initio quidem,etiam contrà laicum, coram eccleſiaſtico iudice,admittebatur,dummodò, ex vſu, inſtitutóque maiorum,& (vt noſtrorum verbis vtar) ſecundum laudabilem conſuetudinē,

gatione ſibi facta, à Curione ſuo, ſub prætextu obiecti criminis adulterij, tanquam ab abuſu, ad eundem Pariſien.ſenatum appellaſſet,quoniam appellans, nondum de adulterio, fuerat conuictus, abuſiuè denegatam ſacræ ſynaxis communionem, pronunciatum eſt,21. Mart.1552. Chopin. in li.2. de ſacr polit.tit. 7 nu 21.

[b] *Idémque de aliis, pro Miſſæ celebratione exactionibus & controuerſiis inde exurgentibus, ſcribit enim idem Chopin. in eiuſd.oper.de ſacr.polit. lib. 3.tit. 4. num. 11. cum Canonici Engoliſmenſes, in ius vocaſſent Vicanos certæ paræciæ,coram eccleſiaſtico iudice, vt illorum quiſque paterfamilias, annuos octo teruncios, appenderet parochialis eccleſiæ Rectoribus; eius vini nomine, quod in paſchalibus feriis, ſumpta Euchariſtia ſingulis porrigitur, ſenatum Pariſienſ. ad quem Vicani, ſeu ex abuſu, appellauerant, pronunciaſſe iudicem eccleſiaſticum, imperio fuiſſe abuſum, 11. Aug.1551. Aliud tamen eſſet, ſi ille, contra quem litigatur, eccleſiaſticus eſſet, vel inter eccleſiaſticos cenſeretur, nam & ita Sacerdotem, pro ſalariis ſuis, & ornamentis altarium, Matricularios conuenientem, coram Officiali, debere agere, ab eod. Pariſien.ſenatu iudicatum eſt, 17. Iul.1582. Berger. in addit. ad Papon in d.lib. 1. tit. 1. areſt. 2.*

[c] *Et ita declaratum eſt, ex tempore à ſenatu Pariſien. lite à Boeuino, & Barioto, perorata 11. Iul.1531. Luc. in d.lib. tit. 1. pla 1. idémque etiam areſtum, recitat Papon. in d. lib. 1. tit. 1. areſt. 2. Sed & Maynard. in lib. 1. quæſtion. c. 1. eiuſdem quoque areſti meminit, licet illud, non multum approbet, referatque ſupremam Toloſatum curiam, cum per appellationem, à Seneſcallo Anicien. ſimilis de ſalario Sacerdotis, pro peracta Miſſa, contentio incidiſſet, iudicium ſuſpendiſſe, vel potius data opera, indeciſam rem relinquere voluiſſe, areſt. ſuo menſ. Feb. 1574.*

lis [d] ordinata eſſet:hunc enim eſ- d
ſe,vnum eorum caſuum, in qui-
bus laicus, eccleſiaſticæ iuriſdi-
ctioni ſubiicitur,not.Abb.in c. ad
apoſtolicam,nu.3.extr. de ſimon.
Verum † ex poſtfacto,regia con- 13
ſtitutione,anni 1539. abrogata in-
diſcriminatim, eccleſiaſticorum
in laicos poteſtate, factum eſt, vt
etiam in illo, ordinatæ prædicto
modo litis caſu, litigantes, ab ec-
cleſiaſtico iudice, ad ſecularem,
veniant remittendi, [e] prout plu- e
ribus oſtendit Chopin.in lib.2.de
ſacr. polit. tit. 2. num. 2. Aliud † 14
exemplum,ex cæteris ſacramen-
tis, & præſertim matrimonio pe-
tetur: quod enim ſimoniacum,
pro ſacramentorum adminiſtra-
tione, aliquid accipere, circum-
fertur ex c.cum in eccleſiæ,ti.cit.
de Simon. non recipitur, circa
matrimonium, à gloſſ. in can.his
igitur, in verb. beneficiis, 23. di-
ſtinct.quia (inquit) gratia ſpiritus
ſancti,ibi non confertur,can. cō-
nubia 32. q. 2. Sed † non confer- 15.
tur quoque in ſepulturis, & ni-
hilominùs, factæ pro ea exactio-
nes, inter ſimoniacas referuntur, in d.c.cum in eccleſiæ; Atque ita,
pro ſaluatione gloſſ. altera gloſſ.inter matrimonium, & benedictio-
nem nuptiarum videbitur fruſtra diſtinxiſſe, in eod. c. cūm in ec-
cleſiæ,in verb.nubentium. Verum † vt-vt ſit,& quantumcúmq; pro- 16
hibeatur, etiam reſpectu matrimonij, quicquam exigere;[f] nihil erit f
impedimenti, quominùs ſi quid,eo nomine offerri conſueuerit, talis
† conſuetudo, veluti pia,& honeſta obſeruetur,ad eamque obſeruā- 17
dam,authoritate ſuperioris,etiam inuiti [g] adigantur; ſed ſuſcepto iā g
ſacra

[d] *Et ad id Chopin.in lib.2.de ſacr. polit.tit. 2. num.2. adducit areſtum Pariſienſe.29. April.1532.*

[e] *Quamobrem,cùm conuentus,à ſacerdote quopiam, qui ſe pro eo, & eius prædeceſſoribus, plures celebraſſe miſſas,profitebatur,ab interpoſita, per officialem notione,ſeu ex abuſu appellaſſet;ſuprema Pariſiorum Curia, etiam ſi,ad obſeruationem laudabilis conſuetudinis, concluſum eſſet, nihilominùs malè,& abuſiuè cognitum,cenſuit,retentamque cauſam, areſto ſuo definiuit,17. April.1545. Papon.in d.lib.1. tit.1.areſt.3.*

[f] *De hac prohibitione, tam reſpectu matrimonij, quàm Baptiſmi, extremæ vnctionis, & aliorum ſacramentorum extat pulcherrimum,Toloſani ſenatus placitum.in cauſa Canonicorum ſancti Saturnini,27.Nouemb.1542. eo enim, tanquam ſimoniaca,reprobantur quæcunque, præter pulſantis campanas mercedem,accipiuntur, Papon. in d.li. 1.tit.3.areſt.7.& Guen.in lib.1. Collat. ordinat.tit.3.num.49.*

[g] *Et ſic, in caſu laudabilis conſuetudinis,permiſſum à ſenatu Pariſienſ.ſcri-*

ſacramento, ne alioqui, quod ſpi-
ritualitatis eſt, quiſpiam mercari
cenſeatur: hæc enim eſt, expreſſa
diſpoſitio, d. c. ad apoſtolicam,
& doct. ſingularis gloſſ. in toties
cit. cap. cum in eccleſiæ, in verb.
conſuetudine, eoque etiam per-
tinent, quæ nos, de ordinanda,
ſecundum laudabilem conſue-
tudinem, lite, paulò ante diceba-
18 mus. De iure † tamen gallico, a-
liud obtinuerat, ex ordinatione
Aurelianen. an. 1560. quippe cu-
ius art. 15. ne quidem laudabi-
lium conſuetudinum rationem,
hac in parte habendam, nomina-
19 tim cauebatur. Sed † poſt viginti
annos, videlicet anno 1580. ſu-
peruenit Bleſen. ordinatio, eiuſ-
que art. 51. laudabilibus conſue-
tudinibus, cum expreſſa Aure-
lianen. ordinationis derogatione
priſtinum ius fuit reſtitutum,
quo & hodiernis temporibus v-
timur, abuſiuis duntaxat & inſo-
h litis conſuetudinibus [h] reproba-
tis, vt teſtatur, & fuſiùs exagerat
Maynard. in lib. 1. quæſtion. c.
20 1. & 7. Simile † exemplum & in
quo laudabilium, nō etiam abu-

bit Rebuff. in gloſſ. Concord. tit. de publ. concubin. §. quia verò, circ. fin. vt laici cōpellerentur, hac in parte, à Iudicibus etiam eccleſiaſticis; latumque ait areſtum, contra aliquos laicos, qui appellauerant, tanquam ab abuſu 4. Mart. 1528. Eſt & aliud, pro harum laudabilium conſuetudinum obſeruationē eiuſdem ſenatus areſtum; 1. Mart. 1401. lite enim exorta, inter pontificem Ambianenſ. & Abbauillanæ vrbis decuriones, de eo quod, ex laudabili conſuetudine, pro ſolemnibus nuptiarum auſpiciis, exigi poſſet, ſic res definita eſt, vt ſponſi, pro chartula nuptialium præconiorum, aſſem numerarent; pro libello matrimonij aſſertorio, duos; vnum item, pro facultate nubendi, in aliena Paræcia; tantundem, pro ſacra genialis thori luſtratione, tredecim teruncios, pro nuptiarum ſolemnibus; & duos, pro re diuina, ſacroque miniſterio tunc peragendo; Papon. in lib. 15. tit. 1. areſt. 1. Bergeron. in addit. ad eund. li. 1. ti. 1. areſt. 3. & Chopin. lib. 2. de ſacr. polit. tit. 7. num. 21 Denique, non abſimili areſto, ſenatus Rhedonenſ. Curionem Paræciæ de Sarzeau in poſſeſſione, exigendi pro nuptijs, vel permiſſione, nubendi alibi, tres ſolidos; & pro extrema vnctione, octo denarios, manu tenuit, die vlt. April. 1561. Id. Chopin. ibid. num. 19. in marg.

[h] *Qualis eſt ea, quam prætendebat, Epiſcopus Ambianenſ. vt non poſſent ſponſi, cum noua, coniuge, geniali thalamo decumbere, antequam, nummos aliquot dependerēt, quamque (etiam ſi inueterata probaretur) non obſeruandam, cenſuit Pariſienſ. ſenatus, 19. Mart. 1409. Chopin. in d. lib. 2. de ſacr. polit. tit. 7 num. 4. & Charond. in lib. 7. reſponſ. c. 79. qui etiam, ibidem refert, in ſimili facti ſpecie, ab*

ſiuarum conſuetudinum , ratio non abſimiliter habeatur , [i] erit in his,quę pro ſepultura.exiguntur, [k] ſic enim loquitur Hoſtien. in ſumma, tit. de ſepult. num. 8. An licitum ſit clericis,aliquid accipere, occaſione funeris?dicas † 21
non ex pacto, ca. abolendæ eod. tit.neque ratione terræ, [l] vt ibid.

cie, ab eodem ſenatu, fuiſſe poſtea pronunciatum, aduerſus Abbatem, de Rebais, ſimulque aliquot alia, contra eiuſcemodi abuſiuas conſuetudines, areſta recitat, quorum omnium, meminit quoque Maynard. in d. lib. 1. c. 7.

i Nam & ita, Toloſanus ſenatus, in cauſa Curatorum d'Orlhac, aduerſus incolas eius loci inter cætera prohibuit ne pro ſepeliendis corporibus humanis, vltra ea quæ à ſacris Canonibus, & laudabilibus conſuetudinibus, permiſſa eſſent, exigerentur, areſto ſuo, 24. Mart. 1547. Maynard. in d. lib. 1. c. 3. & Papon. in lib. quoque 1. tit. 3. areſt. 8. ſenatuſque Pariſien. propter abuſum inueteratam Ambianis conſuetudinem illam, qua decedentibus inteſtatis nullo eccleſiæ relicto legato, ſepultura denegabatur, reuocauit prædicto areſto 19. Mart. 1409. Chopin. in d. lib. 2. tit. 7. num. 4.

k Sed quo iure, & coram quo iudice ſit hæc exactio? Priorem quæſtionem, decidit Forget. in tract. de perſon. eccleſ. c. 33. poſtquam enim pluribus oſtendit rationibus Curionem, iure actionis petere non poſſe, quod ſibi ratione funeris debetur, contrarium hodie obſeruari (hac tamen adhibita limitatione, vt poſt annum & diem, quaſi remiſſo debito, non audiatur) concludit in num. 7. quocirca, videnda etiam erunt, quæ de remediis pro iure ſepulturæ, à nobis dicentur, in ſeq. tit. num. 36. Poſterioris quoque quæſtionis deciſio eſt, apud Chopin. in li. 2. de ſacr. polit. tit. 1. num. 1. in his verbis, Sacerdos Antiſtitem, pro tribunali contra prophanum aliquem, de honorario, quod ob ſolemnes inferias, funeri factas addici ſibi intendebat oportere, quæſitum eſt, num hac, pontificij iuris, foret cognitio (& paulo poſt) decreuitque ſenatus, pontificiam nullam eſſe de ſalario, ob diuinum cultum, notionem in prophanos quoſuis, areſto Pariſien. 3. Cal. Maij (hoc eſt 29. April.) 1532. Sed & Forget. loc. cit. vlterius adhuc progreditur, dum etiam de rixis eccleſiaſticorum, in pompa funebri curias parlamentares, & conſequenter ſeculares iudices cognoſcere, imo & in ipſoſmet eccleſiaſticos, animaduertere oſtendit, in num. 8. Nam & ita (inquit) mortuo D. Ioanne le Mounier, Rothomagen. Senatore, & Canonico, cum inter reliquos Canonicos, & Senatores, pro deferendo cadauere, plurimum nec ſine ſcandalo, rixatum eſſet, ipſumque cadauer tumultuario ſepultura, fuiſſet datum, ſuprema Nortmanorum curia, eoſdem Canonicos non leuibus, condemnationis pecuniariæ affecit pœnis, areſto ſuo 11. April. 1504.

l Hoc eſt pro aperienda terra, quo

neque

neque ratione officij, c.non ſatis
extr. de ſimon. gratis ergo im-
pendant officium, & poſtea exi-
gant, laudabiles conſuetudines,
m [m] c.ad apoſtolicam, eod.tit. Sed †
22 & idem penitus, poſtea reperit,
in tit.de ſimon.num.6. infertque
ex eo, valere conſuetudinem, vt
lectus defuncti retineatur, à pa-
23 rocho, & † è contra, non valere
n eam, qua maior crux deportari [n].
abſque certo pretio præhabito,

pertinet, Pariſien. areſtum, 18. April. 1562. eo enim Canonici S. Germani, Altiſiodoren. prætenſo ceciderunt iure impediendi, ne antea aperiretur humus, quam certum quid ſibi præſtitum fuiſſet, Chenut. in decret. tit. 1. c. 10. & in addit. ad Papon lib. 1. tit. 3. areſt. 7. Suntque etiam plæraque areſta, aduerſus exigentes, pro ſepultura, tam ex pacto, quam ratione officij, vt Toloſanum illud, in cauſa Canonicorum, & prabendatorum, eccleſiæ ſancti Saturnini, de quo Papon. ibi. necnon duo Rhedonenſia, qua inter Capitulum & habitatores vrbis de S. Malo, interueniſſe narrat Chopin. in d. tit. 7. num. 19. in marg. vnum nempe, 11. Febr. 1566. & alterum 21. Febr. 1567. verum ſi peractis exequiis, nihil pro labore, & impenſis operis præſtaretur, conquerens Sacerdos, coram iudice audiendus eſſet, vt ſic ratione ſuſcepti laboris, in funere alicuius, petitio non prohibeatur, iuxta aliud, Pariſien. areſtum, 29. April. 1532. cuius nos iam bis meminimus, ex eod. Chopin. in lib. 2. de ſacr. polit. tit. 7. num. 2.

[m] *De his etiam obſeruandis, loquebatur quoque areſtum illud, ſupremæ Pariſiorum curiæ, 4. Mart. 1528. cuius etiam meminimus, ex Rebuff. in gloſſ. Concord. tit. de public. concubin. § quia verò, & iuxta eas, hæc eadem curia, eccleſiaſticos ſodales ædis S. Maximi Chinonen. nihil amplius exacturos, funeraria actione, quam vicenos ad ſummum aſſes æris, à locupletiſſimo quoque oppidi Ciue, à mediocriter opulento duodenos, à tenuioribus ſex, & ab egenis tres duntaxat, antea cauerat, in menſe videlicet Mart. 1411. Chopin. in d. lib. 2. tit. 7. num. 20.*

[n] *Deportari autem, pro exequiis, etiam in aliena parochia, cruces poſſe, ex Oldrad. in conſ. 204. & aliis DD. colligit id. Forget. in eod. tract. de perſon. eccleſ. c. 33. num. 5. Verumtamen ad vitandos tumultus, petita demum à parocho venia, hoc admittit, quemadmodum & eam conſuetudinem, tanquam laudabilem refert, qua plæriſque in locis, alienum parochianum, in conſequentiam, electionis ab eo factæ, ſepelire volentes, tenentur ipſum corpus, ad parochialem eccleſiam deferre, in eaque paululum ſiſtere, vt vltimum quaſi vale dicat. Quin & eandem conſuetudinem, approbauit etiam, ſuprema Delphinatum curia, inſtante Syndico Capituli Sancti Apollinaris Valentinen. idque duobus areſtis, recitat is iam ſupra, in tit. 7. num. 25. & 26. videlicet in Canonicos regulares S. Ruffi, 29.*

non ſolebat. ° Quin etiam, pa- o
ctum tolerari quoque, interdum
poſſe, circa exequias, ibid. adno-
tat his verbis; quid ſi clericus,
pretio appretiatus, vigilet cum
defuncto, & dicat Pſalterium?
Reſpondeo † ſi ita fecit pactum, 24
quod pro ſex denariis, legam
Pſalterium, ſimonia eſt, ſed ſi ita
dixit, pro ſex denariis, vigilabo
hac nocte, non eſt ſimonia; & ra-
tionem diuerſitatis, inter vtrum-
que caſum ſubdit, quia priori,
venderet lecturam Pſalterij, &
conſequenter rem ſpiritualem,
poſteriori verò locat verius ope-
ras ſuas, atque ita, rem tempora-
lem: Eademque † ratione, docet 25
in verſ. quid de his qui faciunt
pactum de redimendo lecto, an-
tequam corpus deferatur, ad ec-
cleſiam, quaſi circa ipſum lectum
(qui temporale quid eſt) inter-
poſitum recipi, ᵖ verſaq; † vice, p
non recipi, ſi ſic fuerit cōceptum, 26
vt non ſepeliatur defunctus,
priuſquam lectus redimatur, vt-
pote, tunc pacto, reſpiciente po-
tius, ius ſepulturæ, idque ſi ex ſe
ſpirituale non ſit, annexam ſal-

Maij 1591. & aduerſus Religioſos S. Franciſci de Paula, 4. Iul. 1614.

° Gratis enim cruces deferendas, in exequiis, declaratum eſt expreſſè, præcitato Toloſani ſenatus areſto, ex Papon. in d. lib. 1. tit. 3. areſt. 7. cumque in cauſa Matriculariorum, & paræcianorum, ſancti Benedicti Pariſien. aduerſus Canonicos, & capitulum eiuſdem loci, inter cætera exageratum eſſet, ſcandalum procedens ex eo, quod ipſi Canonici, in funere pauperum, crucem deferre, & corpus canendo comitari, dedignarentur; vt id, non ſecus, ac in funere diuitum, facerent, ſenatus Pariſ. prouiſionaliter ſtatuit, 1. Octobr. 1555. Chenut. in d. tit. 1. Decret. c. 10.

ᵖ Idem de pacto reportandi, in ædes defuncti, ab hæredibus, funebria luminaria, tædas ferales, lintea Sarcophagi, & reliqua iuſta, nam & idcirco, tranſactioni ea de re initæ, inter Andium Cænomanorumque Municipes, & eccleſiarum vtriuſque diæceſeos Curiones, ſenatus Pariſienſis calculos adiecit areſto ſuo, 7. Iun. 1390. referente Chopin. in d. lib. 2. de ſacr. polit. tit. 7. num. 19. Nec ſine cauſa, tranſactionem illam interueniſſe, & pacta einſcemodi, cum Curionibus, vel Matriculariis, quotidie fieri, credendum eſt: quidquid enim pro pompa funebri; in eccleſiam defertur, eccleſiæ ita fit, vt ne quidem, alterius funeris prætextu, repeti poſſit; imo quod plus eſt, ipſamet altaris ornamenta veſtéſque ſacerdotales, pro exequiis inſtructæ, & panni lugubres, quibus parietes teguntur, etiam ſi, poſt pompam funebrem, & adhuc, pro ſolo capellæ, quæ propria erat defuncti, & peculiaris eius familiæ, vſu accederent, in eaque capella, ea propter ponerentur: niſi tamen, de his ibi perpetuo relinquendis,

rem

q tem, habere ſpiritualitatem,q oſtenditur à gloſſ.in d. ca. abolendæ, in verb. ſepulturæ. Exem-
27 plum † quoque eſt, in conſuetis exigi, pro tonſuræ, ordinum, prouiſionum,diſpenſationum,& ſimilium literis, hæc enim, cum ſumptibus in charta, ſiue membranis,& cera factis,impenſiſque in ſcriptura, & appoſitione ſigilli, operis compenſantur, nec ad ipſum principale negotium, citra ſimoniam,referri poſſunt, r c. 1.& paſſim,extr.de ſimon. Vnde
28 † ſacroſanctum Baſilien. Concilium,in caſu electionis,vel collationis,ſecundum laborem, & operam ſcripturæ, non etiam pro modo fructuum, & valorem beneficij, eorum taxationem, faciendam cauet,in §. Notariis autem, de elect. in pragm. Ibique etiam,gloſſ.in verb.valorem, inuehitur in Secretarios, nonnullorum prælatorum, qui (inquit) plus exigunt, pro litera collationis, pinguis beneficij, quam tenuis, & modici valoris, cum tamen, in vna literarum, non ſit maior ſcriptura, quam in altera.
29 Nec † alia de cauſa, prædicta illa ordinatione Bleſen. in art. 20. prohibitum fuit Prælatis, ne eiuſcemodi literarum, vel etiam dimiſſoriarum, imo & teſtimonialium occaſione, aliquid, vel vltrò oblatum, recipiant, neve

pactum expreſsè factum eſſet, vel ſimile quid tranſactione,ſtatutóve, aut conſuetudine receptum probaretur, elapſo anno, finitoque luctu, Curiones, ſiue Matricularij, ea quantumuis defuncti armis inſignita,inde extrahere poſſent, & alterius capellæ, aut ipſius eccleſiæ matricis, vſui applicare, ſicuti iudicatum in fauorem Matriculariorum S. Ioannis in Greuia, teſtatur Bacquet.in tract. de iuriſdict. cap. 20. num.27.

q *Idque propter conſecrationem Cœmiteriorum, & aliorum ſimilium locorum, in quibus fideles ſepeliuntur: vnde cum virtutem huiuſce conſecrationis,Caluiniſtarum dogmata,in dubium reuocent, ipſos Caluiniſtas, in Cœmiteriis,aliiſque locis ſimiliter conſecratis,non eſſe ſepeliendos, nominatim cautum eſt,ordinationibus regiis, annorum 1576.1577.1594.& 1598. ac etiam poſtea iudicatum quoque, à Pariſien.ſenatu,pro Decano,Canonicis & Capitulo Carnoten. aduerſus Paulum de Valmorin, & Ludouicum Godard, areſto 26.Aug.1600. cuius tenorem recitat Frerot. in not. ad art. 28.edicti pacificationis, quod ipſe addidit ad Guen.in lib.1.collation.ordin. tit.1.in fin.*

r *Extat tamen apud Rebuff.in gloſſ. d.§.quia verò,areſtum Pariſienſe,quo Epiſcopis & Archiepiſcopis, ac aliis collatoribus, ne vltra aureum pro collatione vnius beneficij,ſumere audeāt, prohibitum ait 12. Mart. 1622. in*

cauſa cuiuſdam Guilegieri, & Antonij More, vel ſi bene recolo (inquit) 8. Febr.1523. quod, & veriſimilius eſt, cum areſto illo, 12. Mart. 1521. contrarium penitus decretum, prohibitumque Epiſcopo Andegauenſ. vel teruntium, capere pro iure inſularum tribuendo, nec ſignatorij quidem annuli nomine, teſtetur Chopin in d.tit.7.nu. 20. vbi, alterius quoque, antecedentis areſti meminit, anni nempe, 1508. ſed tamen, quo de nummo aureo ſignatorij annuli nomine, exigendo ab his, quibus ſacerdotia mandantur, cautum, aduerſus Cenomanenſ. & Carnutenſ. Epiſcopos, ſcribit, additque inſuper, eundem ſenatus Pariſienſ. cenſuiſſe, conſulendum Principem, quod immodicum, pontificij annuli quæſtum, multi criminarentur, vt tali emolumento, modus tandem, aliquis præſcriberetur, areſto 17. Aug. 1571.

f Hanc tamen ordinationem in Bituricenſ. Archiepiſcopatu male obſeruari notat Chenut. in additionib. ad Papon. lib.3.tit.12.areſt.1 ait enim Archiepiſcopum pro ſigillo ſuo, & iuribus prætenſis, ex factis à ſe collationibus vndecim libras hodie percipere, licet expreſſo Pariſienſ ſenatus areſto 27. Iun. 1542. prohibitum eſſet ne plus aureo valente tunc duas libras eo nomine exigere poſſet, idque etiam areſtum id. Chenut. ad verbum recitat in Decret. tit.1.c.1.

t Peſſimus mos inualuerat, vt Epiſcopi mediante certa pecuniarum quantita-

ex iis, quæ eapropter, Tabellio-
nibus, & Actuariis præſtantur,
quicquam directo, aut per indi-
rectum, ad ipſos prælatos[f] per- f
ueniat; cũ † enim Prælati, has nõ 30
conficiant literas, non tam pro
eis, quam pro facta à ſe, conceſ-
ſione, vel diſpenſatione, emolu-
mentum capere crederentur,
t conuerſaque † tota eadem ra- t
tione, permiſſum videtur, iiſdem 31
Prælatis, vel eorum Archidiaco-
nis, & aliis clericis inferioribus,
exigere certum quid, pro bene-
ficiatorum inſtallatione, & miſ-
ſione in poſſeſſionem; quidquid
† in contrarium, cenſuerit Ho- 32
ſtienſ. in d. tit. de ſimon verſ. ſed
contra quod, eam reprobando
conſuetudinem, qua in aliquibus
locis, Archidiaconi, Marcham au-
ri, & argenti, & Archipræſbyteri
vaccam albam, vel aliquam pe-
cuniæ quantitatem, pro inthro-
niſationibus exigunt: Exactiones
† enim hæ, tendunt ad compen- 33
ſationem, laboris ſuſcepti, vt no-
uus operarius, in meſſem domi-
nicam immittatur. Et quamuis,
fateremur eas, pro ipſamet im-
miſſione, & inthroniſatione fieri,
dicere adhuc poſſemus immiſſio-
nem, & inthroniſationem, plus
habere temporalitatis, quàm ſpi-
ritualitatis, ac proindè, non om-
nino pecuniæ, vel alterius rei,
reſpuere dationem, ex ſententia
Chenut.

Digitized by Google

Chenut.in additionib.ad Papon.
34 in d.lib.1.tit.1.areſt.3. qui † & inde iuſtam ſubeſſe, Archidiacono Senonen. exigendæ illius marchæ auri, & argenti, tam ab Archiepiſcopo ſuo, quam eius ſuffraganeis, poſſeſſionem adſtruit,[u] eaque etiam de re, plura deducit, Chopin.in lib. 1. de ſacr.
35 pol.tit.8.num.15.& 16.Item † exẽplum eſt, in debitis, pro ingreſſu Monaſterij, ſeu receptione, in Canonicũ, & prioris miſſæ celebratione:neque enim,ſemper,& indiſtinctè, procedit concluſio Rebuff.in Concord.tit.de reſeruationib. §. in cathredralibus verſ.quinto etiam infertur, eſſe videlicet ſimoniacum,his de cauſis,aliquid erogare;etiam, ſi pro ea ſtare videatur Guid.Pap.dum ſolum, liberalis, & vltraneæ oblationis,caſum excipit, in deci-
36 ſionibus q.80. Nam † etiam pacto,in procinctu conſtitutum, obligari poſſe, quo caſu,inops eſt monaſterium, & pro victu per-

te Curiones à reſidentia diſpenſarent, certoſque & particulares ea propter conſtituerent exactores,ſed id adeò ſupremæ Pariſiorum Curiæ diſplicuit vt ſatis non fuerit viſum,prohibere Epiſcopis ne in poſterum hac vel ſimili vterentur exactione, niſi & exactæ pecuniæ reſtitutionem iniungeret areſto ſuo 5.Febr.1548.Papon.in lib.3.tit. 12. areſt.1.

u *Varia ſunt areſta, quibus ſuprema Pariſiorum curia, Archidiaconum Senonen. in poſſeſſione exigendi vnam marcham auri pro ſe,& duas argenti, pro duobus Canonicis, quos ſibi adiungere voluerit comites manutenuit, videlicet pro Ioanne Chaneteau, aduerſus Carnutum Epiſcopum, 28.Ian. 1462.pro Nicolao Cardinan,aduerſus Epiſcopum Trecen. 27. Febr.1564. pro eodem Cardinan,aduerſus Archiepiſcopum Senonen.1. Febr. 1564. pro Nicolao Pelerin, aduerſus Epiſcopum Melden. 21. Octob. 1569. pro Ioanne Salezard, aduerſus Epiſcopum Pariſien.23. Aug. 1524. & nouiſſimè pro Ioan.Miette,aduerſus Abbatem ſanct. Remigij,16.April.1597 iiſque areſtis, receptum quoque fuit, exactionem hanc, nedum ab ipſo Archidiacono fieri ſed & ab eius Vicario,itémque non ſolum contra Archiepiſcopum ſuum,& eius ſuffraganeos, verum etiam,contra Abbates,& alios inferiores, Metropoleos Senonen. Prælatos: quod tamen fallit in exemptis, qualis declaratus eſt Abbas ſanctæ Columbæ,areſto eiuſdem Pariſien.ſenatus,5.Iul.1572.necnon Abbas d'Eſchalliz, in Campania,altero areſto, 12. Febr. 1604. eaque omnia areſta recitantur, partim à Chopin.in lib. 1. de ſacr. polit. tit.8. nu. 15. in marg. partim à Bergeron. in addition.ad Papon.lib.1.tit.1.areſt.3. & partim à Rochet. in deci-*

Digitized by Google

ſionib. tit. de præsbyt. & aliis ordinib. eccleſiaſt. circ. med.

x *Et in hoc caſu, veriſſimile eſt, fuiſſe conceſſas, à ſenatu Gratianopolitano, præciſas illas literas, de quibus conqueritur Guid. Pap. in d. q. 80. contra parentes Monialium, qui pro introitu filiarum ſuarum in monaſteriũ Montiſ. Fluritij, ſe obligauerant Dominæ Prioriſſæ, cum iuramento & aliis clauſulis opportunis; nam & eas, etiam de iure conceſſas, ibid. annotat Rambaud. in verb. conceſſæ.*

y *Sed & id, duobus quoque areſtis, præſertim comprobatum eſt, vnumque fuit, in illa presbyterorum d'Orlhac cauſa, de qua Papon. in d. li. 1. tit. 3. areſt. 8. & Maynard. in lib. quoque 2. c. 3. aiunt enim, ſenatum Pariſien. inter cætera, ne à nouiter receptis præsbyteris, quicquam in pecunia numerata, quod inter alios præsbyteros diſtribueretur, ſed tantum quod in cappas, & ornamenta eccleſiæ, inſumi conſueuerat, exigeretur prohibuiſſe, 22. Mart. 1547. Alterum eſt, aduerſus Comitem de Carmam, hæredem Domini de Foix, Archiepiſcopi Toloſani, eoque iuxta ſtatutum Toloſanum, de præſtanda à nouo Archiepiſcopo, capella inſtructa, vel eius æſtimatione, etiam ſi, aliquando ad duo millia aureorum aſcenderet, à ſuprema Toloſatũ curia, iudicatum refert ſubinde, ibid. Maym. in c. 4.*

z *Cuiuſmodi, fortaſſis erat, conſuetudo eccleſiæ, ſancti Stephani Seno-*

ſonæ, in eo recipiendæ, certum quid promittitur, x ex ſententia x
D. Thomæ, & communi noſtrorum reſolutione, docet Aufrer. in deciſion. capel. Toloſ. q. 312.
Sed † & de ſtatuto quod à noui- 37
ter receptis, modicum, puta, cappam, lectum vel aliud, in ornamentum, ſiue reparationem eccleſiæ, & non ad priuatam vtilitatem Canonicorum, præſtandum diſponeret, idem penitus, ipſemet affirmat, eumque refert, & ſequitur Ferrer. in additionib.
ad dictam Guid: Pap. q. 80. y Quin- y
imò † pro priuata quoque Ca- 38
nonicorum vtilitate, obligationẽ poſſe contrahi, ſtante conſuetudine, quæ non ab exactione, ſed à datione ſpontanea, proceſſiſſet
z velle videtur gloſſ. pragm. ſan- z
ction. in tit. de Annat. circ. princ.
in verb. conſuetudinis. Verum † 39
tàm in hoc conſuetudinis, quàm in aliis duobus ſtatuti, & pacti caſibus, certo vtendum erit temperamento, quod ex altera dependet, eiuſd. gloſſ. doctrina, ſic (per modum diſtinctionis) ſe habente; aut receptio, retinetur loco pignoris, ita quod, canonici dicũt non recipiemus te, niſi ſoluas, vel ſatiſdes, & tunc, ſimonia committitur; aut loco pignoris, receptio non retinetur, ita quod, quando petit, Canonicus recipi, & inſtallari, nec temporale exigitur, nec ſatiſ-

Digitized by Google

ſatiſdatio, ſed gratis, & ſine dilatione recipitur, & poſteà, fit exactio, & tunc, ſimonia euitatur:
40 hocque † poſtremum, adeo verũ eſt, vt valere conſuetudinem, de non aſſignanda, ei qui in Canonicum, & fratrem iam receptus eſt, præbenda, quouſque, tale quid
a ſoluerit, a decidat Aufrer. in d.q.
41 312. circ. fin. Exemplum † denique generaliter erit, in his quæ, & Symphoniacis, & Æditutis, & Oeconomis, & Syndicis, ſiue Procuratoribus, & Aduocatis & Magiſtris, & Medicis, & cõpluribus aliis, eiuſcemodi adiutricib[9] perſonis, annuatim dari, à Capitulis eccleſiarum, quotidie videmus.
42 Hæ † enim perſonæ, vt plurimũ laicæ ſunt, & quamuis ex clericis eſſent, non tamen inter beneficiatos cenſerentur, cum non magis, ob diuinum miniſterium, ſed potius, propter laborem, & operas prouentibus quoque eccleſiaſticis fruantur, ac præterea, ad nutum Capituli reuocabiles exiſtant, vt not. in c. fin. extr. de magiſtr. & in c. vn. extr. de Syndic. Nec
43 † diuerſum quid obtinet in reliquis, alia quàm diuini miniſterij ratione, in eccleſia præbendatis, vt ex lege fundationis, pro compenſandis erga ipſam eccleſiam meritis, in vim oblationis rẽgiæ, cum ſimi-
44 lib. quibus † non erit, quod diutius inſiſtamus, vt nec prædictis, Capitulorum Officiariis, & deſtinatis ipſis præſtationibus, cum de his omnibus, ex profeſſo ſit nobis inſtituenda tractatio, in lib. ſeq. tit. 5.

nenſ. qua receptum, vt ab vnoquoque ſuffraganeorum Archiepiſcopi Senonen. in ſua receptione, cappa decens, pro ipſa eccleſia, cum centum aſſibus, inter ipſos Canonicos diſtribuendis, præſtaretur, ſcribit Rochet. loc. cit. ibique etiam areſti Pariſien. quo comprobata fuit, tenorem ad verbum recitat, ſub 9. Mart. 1596.

[a] *Secus, ſi aſſignata iam eſſet præbenda, & ſtatutum, vel conſuetudo dictaret, vt receptus ſolueret, certum quid, vel dimitteret vnius anni reditus præbendales, in eo enim abuſum eſſe, declarauit ſenatus Pariſien. referente Aufrer. in ſtyl. parlamen. areſto 377. & Rebuff. in gloſſ. Concord. tit. de reſeruat. §. in cathedralibus, verſ. quinto etiam infertur in fin. Similéque areſtum, pro ſimilis ſtatuti, in eccleſia Turonenſi, reuocatione, in fauorem Bertelotti Canonici, ſub an. 1540. extat apud Chopin. in d. lib. 1. de ſacr. polit. tit. 8. num. 24. in fin.*

DE

DE IVRE PATRONATVS,

VEL COLLATIONIS, ET GENERALITER QVIBVSCVNQVE, TAM IN ECCLESIA, QVAM EX REBVS eccleſiaſticis competentibus.

1 *Iura præſentandi,conferendi,nominandi,eligendi,& optandi cum ſimilibus, qualiter cum beneficijs conueniant,& qualiter differant ab eis,num.3.*

2 *Præſentationes, Collationes, nominationes, electiones,& optiones,ſunt in fructu.*

3 *Et ideo ad poſſeſſorem bonæfidei potius quam proprietarium pertinent.*

4 *Ita vt,actus procedens ab eo,qui eſt in quaſi poſſeſſione eiuſcemodi iurium, præferatur.*

5 *Fallit tamen hodiè,ex decreto Concilij Tridentini, reſpectu præſentationis.*

6 *Ius præſentandi, etiam laicis competit; & in eo adhuc,à beneficio diſtinguitur.*

7 *Acquiriturque,& conſuetudine,& priuilegio,cum beneficium,exigat canonicam inſtitutionem.*

8 *Excommunicatus,ſua beneficia retinet, & tamen iuribus præſentandi, & conferendi priuatur.*

9 *De iure ſtalli,ſeu ſeſſionis in choro,& inceſſionis in proceſſione.*

10 *Qui in poſſeſſione,ſiue receptione prior eſt, præcedit in titulo, ſiue prouiſione antiquiorem.*

11 *Idque,etiam ſi,per primum impetrantem, non ſteterit; quominus eſſe primus quoque poſſeſſionem appræhenderet.*

12 *Nec vlla diſtinctio, adhibenda eſt, vtrum ex facto aduerſarij, an aliunde, proceſſerit impedimentum,appræhendendæ poſſeſſionis, ob rationem, num.13.*

14 Ap-

14 *Apprahenſio poſſeſſionis, nihil operatur; niſi eam mox, eccleſiaſtici muneris, functio ſequatur.*

15 *Qui enim actu eccleſia deſeruit, etiam antea aſſumpto, needum inſeruienti, præfertur.*

16 *Verum, in Epiſcopis, & aliis Prælatis, non habetur ratio, apprahenſæ poſſeſſionis, aut actualis miniſterij, vt inferiores clericos antecedant.*

17 *Nanque ita, Abbates, & Cathedralis eccleſiæ Canonicis; & Archidiaconis, & aliis in dignitate conſtitutis, præferuntur; & quid ſi ſint tantum commendatarij, num.* 18.

19 *Debent, & qui præferri volunt, per ſeipſos poßidere, & in propria perſona miniſtrare.*

20 *Siquidem, vices alienas gerens, non debet tantùm honorari, quantum ille, cuius vices geruntur; vt exemplo Coadiutoris declaratur, num.* 21.

22 *Canonicus qui reſignauit, mortuo ante acceptionem reſignatario, priſtinum gradum, & ordinem in quo ante reſignationem erat, retinet; adhibita tamen diſtinctione, num.* 23.

24 *Iura ſedium, ſeu ſcamnorum, vulgus Banchos appellat; ſolis nobilibus competunt.*

25 *Et magis à conceßione, quam poſſeßione dependent; cum impræſcriptibilia ſint.*

26 *Nec iure hæreditario transferuntur; ſed ad matriculariorum diſpoſitionem ſpectant, num.* 27.

28 *Mediantéque, certa erga eccleſiam erogatione, conceduntur; & non ſub dignitatis prætextu.*

29 *Licet hæredes, & viduæ, eandem Matricularîis, quam extranei, conditionem offerentes, præferendi ſint.*

30 *Item; nec ad inſtar iuris Patronatus, cum vniuerſitate tranſeunt.*

31 *Nec per ſolam tranſlationem domicilij, amittuntur.*

32 *Tum, & patrono, & Domino loci, eorumque ſucceſſoribus, abſq; vlla conceßione competunt; & quatenus.*

33 *Ac, non ſolum per petitionem verumetiam remediis, tam querela in caſu nouitatis, quàm aliis poſſeſſoriis, conſeruantur.*

34 *Hæc eadem remedia, obtinent quoque, in aliis iuribus honorificis, ſi habeant in ſe, vtilitatem vel obedientiam.*

35 *Sed non in iis, quæ à bonis tantùm moribus procedunt; cum pro iis, iudicis potius officium, ſit implorandum.*

Digitized by Google

36 *Ius ſepulturæ, hæc eadem poſſeſſoria remedia admittit; & ad hæredes transfertur, num. 37.*

38 *Prælati, ius quoque Mazatici interdum habent; quemadmodum, & ius ſpolij, de quo, num. 39.*

40 *Ius hoc ſpolij, & in commendatariis Prælatis ceſſat.*

41 *Et peculium quaſi caſtrenſe teſtantis Monachi, reſpuit.*

42 *Et debita, vel aliter annexa onera, implicat; ſed quatenus vires, delati peculij patiuntur, vt in num. 43.*

44 *Alia iura, in eccleſia, vel ex rebus eccleſiæ, competentia ſunt; Ius Fodri, Ius Abbergariarum, vulgo* [pains d'oſtelage] *aut* [droict de Champart] *& ius regium.*

45 *Præterea, ius alimentandi patronum inopem; & ius Agapes ſiue epularum.*

46 *Eaque omnia, regulantur à generali Theoremate, vt abuſiua, & contra bonos mores; quantuncumque obſeruata, reprobentur.*

47 *Et è contrà, quæ nullum præ ſe ferunt abuſum, nec bonis moribus obſiſtunt, ſuſtineantur.*

VNDECIMO, & poſtremò reſtantia quæcunque iura, ex 1
competentibus, tam in eccleſia, quam ex rebus eccleſiaſti-
cis, ſimul quoque & veluti per tranſennam, inſpicienda e-
runt, & inter cætera ius patronatus, iuſque conferendi, no-
minandi, eligendi, & optandi cum ſimilibus: In † eo enim, præſertim 2
ad beneficia accedunt, quod perceptionem prouentuum eccleſia-
ſticorum, æquè importent cum præſentationes, collationes, nomi-
nationes, electiones, & optiones, in fructu eſſe dicantur, à gloſſ. &
DD. in c. cum olim, in verb. capitulo, extr. de maior. & obedient. Ve-
rum † à beneficiis diſtinguntur, quia hæc perceptio, propter diui- 3
num miniſterium non permittitur, ſed in conſequentiam poſſeſſio-
nis: namque, vt not. poſt text. in c. conſultationibus, extr. de iur. patro-
nat. in c. querelam, extr. de electión. & in c. pen. extra de cauſa pro-
priet. & poſſeſſ. pro eiuſcemodi iurium exercitio, non tam proprie-
tas, quam poſſeſſio attenditur; præualétque opinio, hac in parte, veri-
tati ex doctr. alterius gloſſ. in d. c. conſultationibus, in verb. credeba-
tur; Adeo † vt, actus procedens ab eo, qui eſt in quaſi poſſeſſione 4
conferendi verbi gratia, vel præſentandi, præferatur ei, qui à vero
collato

Digitized by Google

collatore ſiue patrono, proceſſit
a [a] iuxta deciſion. Rot. 49. de reſ-
cript. in Antiq. 5. de præbend. in
antiquor.& 7. de iur. patronat. in
5 nou. Fallit † tamen hodie, poſt
Tridentinum Concilium, reſpe-
ctu præſentationis; eo enim, no-
minatim cautum eſt, non ſuffice-
re quaſi poſſeſſionem, niſi, & de
b titulo legitimo doceatur,[b] in ſeſ-
6 ſion. 25. de reformat c. 9. ſed † non
ideo magis, ius patronatus, con-
fundetur cum beneficio, quippe
quod, ex definitione noſtra, non
niſi clericos admittat, & è contra
etiam laici, iuris patronatus ca-
paces, eſſe poſſint; quemadmodũ
& iuris conferendi, & ſimilium,
arg. c. dilectus 2. verſ. ex donatio-
ne Regis, extr. de præbend. cùm
aliis allegatis, per Ioan. de Selu. in
7 tract. benefic. part. 2. q. 23. Imò †
quo caſu, ſoli clerici, iure Patro-
natus gaudent; id tamen, inter il-

[a] *Sicque, quendam Guarin, Dominum des Iſz, pro præſentato à ſe, ad parochialem eccleſiam, ſancti Petri de Boſc, aduerſus Dominum de Pilly, verum Patronum; in conſequentiam duarum, (quas ipſe antea fecerat) præſentationum, obtinuiſſe areſto* 10. *Nouemb.* 1502. *ſcribit Forget in tract. de perſon. eccleſiaſtic. c.* 38. *num.* 9. *aliaque etiam tria, ad id areſta refert, Pele. in celebri illa act.* 12. *lib.* 1. *Forenſ. ſed ſine die: vnum, nempe, magni Conſilÿ, pro Decano Briodenſ. alterum, eiuſdem Conſilÿ, pro Abbate de Seriſy, & poſtremum, ſenatus Pariſienſ. pro Domino de Champe: A quibus, nec multum recedit, aliud Pariſienſe areſtum, menſis Iul.* 1598. *quo collationem factam ab eo, qui eſt in quaſipoſſeßione conferendi, ſufficere ad coloratum titulum, in caſu decreti de pacificis poſſeſſoribus, iudicatum, tradit Charond in li.* 1. *reſponſ. c.* 30. *in fin. Vt nec, diuerſum ſtatui debet, de collatione, vel præſentatione eius, qui ius conferendi, ſiue præſentandi habebat, in conſequentiam tituli, qui deinde reſcinditur, interim ènim erat bonæfidei poſſeſſor, ideoque fructus, faciebat ſuos, & ita bis, pronunciatum eſt, ab eodem Pariſienſ. ſenatu, videlicet, in cauſa Perrinorum fratrum, Dominorum de Palaiſeau,* 10. *April.* 1554 *& in cauſa, Principis de Conde,* 9. *Septemb.* 1604. *Papon. lib.* 2. *tit.* 9. *areſt. fin. & Chopin. in lib.* 1. *de ſacr. polit. tit.* 4. *num.* 18. *in marg. Denique, ſi expoſtfacto, is qui præſentauit hanc quaſi poſſeßionem, non habuiſſe conuinceretur, repelleretur quidem præſentatus, verùm, aduerſus præſentantem, pro ſumptibus litis, & aliis ex comdemnatione dependentibus, regreſſum habere poſſet, ob ea quæ tractantur, ab eod. Forget. ibid. in num.* 8. *& areſtum ab ipſomet allegatum, pro Guilhelmo le Breton,* 18. *Maÿ.* 1516.

[b] *Veruntamen, non obſtante hac, Concilij Tridentini ſanctione, pro præſenta-*

pus, quo capienda erat, fieri non
poſſit, in præiudicium tertij, ſed
ſolius impedientis, ex deciſ. Af-
14 flict. 302. in num. 1. Quidquid †
ſit, & quos retrotracta ſic poſſeſ-
ſio, & conſequenter fictitia tan-
tum, ac ciuilis producat effectus,
certiſſimum eſt, ne quidem rea-
liter appræhenſam, atque ita na-
turalem, quidquam operari, niſi
eam mox eccleſiaſtici muneris,
15 functio ſequatur. Eum † enim,
qui actu, eccleſiæ ſeruit, vel gerit
magiſtratum, etiam antea aſſum-
pto, necdum inſeruienti, ſiue ge-
d renti, præferendum [d] nemo eſt,
qui non fateatur, ob text. in l. 2.
(in his verbis, vt is gradu cæteros
antecedat, quem ſtipendia me-
liora, vel labor prolixior fecit
anteire) C. de offic. magiſtr. Offi-
cior. & alia complura, quæ de-
ducit Chaſſan. in catalog. glor.
mundi, part. 11. conſider. 17. verſ.
16 & non ſolum. Quæ † tamen om-
nia, cæteris paribus, intelligenda
ſunt, & quando plures eiuſdem
ordinis, vel gradus exiſtunt; nan-
que (vt tradit Dec. in c. decerni-
mus num. 4. extr. de Iudic.) in E-
piſcopis, & aliis Prælatis, non ha-
betur ratio, appræhenſæ poſſeſ-
e ſionis, aut actualis myſterij, [e] vt
inferiores clericos antecedant;
17 indéque † etiam infert, Abbates
non ſolum Canonicis cathedralis eccleſiæ, verumetiam Archi-
diaconis, Decanis præpoſitis, & aliis in dignitate conſtitutis, præ-

eſt, deciſionem Rotæ, etiam in caſu, quo facto aduerſarij, primus impetrans, impeditus fuerat, poſſeſſionem appræhendere; areſto enim ſuo, 23. Septemb. 1560. adiudicauit præcedentiam, tam in choro, quam Capitulo, Ioanni Rubail, quem Capitulum Nanneten. admittere recuſauerat, aduerſus Aegidium Hamon, qui interim ab eodem Capitulo, fuerat admiſſus, Chopin. in lib. 1. de ſacr. polit. tit. 8. numer. 11. in marg.

[d] *A functionis enim initio, & non à cooptationis tempore ſeſsionis ordinem, inter collegas eſſe computandum, ſenatui Pariſien. aduerſus Larcherij filium placuit 9. Iul. 1531. Luc. in lib 4. tit. 6. placi. 3. Chopin. in lib. 1. de ſacr. polit. tit. 8. num. 12. & Mayn. in lib. 1. quæſt. c. 72.*

[e] *Hinc Epiſcopum, aliumve prælatum in collegium cooptatum, reliquos ſimplices Canonicos, præcedere debere videretur, nam & ita, in ſimili, Pariſiis, ab inquiſitoria claſſe, cuius Iacobus Bulardus tum ductor erat, Guilhelmo Gyo primum, ac deinde ipſo etiam Bulardo, ad maius tribunal adſcito, cum ambigeretur, quis eorum, loco antiquiore ſederet, ſuprema Curia, ineptiſſimum, ac ridiculum fore, ſi ductus ductorem anteuerteret; ideoque, decoro ſeruiendum, cenſuit 29. Maij 1423. Id. Luc. in eod. lib. 4. tit. 6. placit. 2.*

[f] *Idque procedit, etiamſi, Abbates cõmendatarij tantum ſint: ita enim iudicatum, à ſupremo Pontifice, Greg. 13. ad relationem Cardinalis Borbonij, anno 1582. narrat. Rouillard. in Forenſib. act. 4. vbi tamen ſubdit, cum Melo-duni, in publico clericorum Galliæ conuẽtu, inter Abbates, & Archidiaconos, aliáſve ſeculares dignitates, contentio de præcedentia ſuboriretur, ſtatutum fuiſſe, vt donec decideretur res, ſine præiudicio partium, quiſque in eo, quẽ occupauerat loco, remaneret, 23. Iun. 1579. Quin & caſum, in quo, etiam ſimplices cathedralium eccleſiarum Canonici, Abbatibus, & aliis eiuſcemodi Prælatis, poſtponerentur, videbis infra, in lib. 3. tit. 6. num. 11. poteriſque interim aduertere, quod cum iterum Melodini, ac ſubindè Pariſiis, vniuerſus Galliæ clerus conueniſſet, annis 1580. & 1586. eademque contentio, inter Abbates, & dignitates, Cathedralium eccleſiarum ſuboriretur, rem remanſiſſe indeciſam, nec vnam partẽ alteri ceſſiſſe, ex Rochet. in deciſion. ſub tit. de Regal. benefic. circ. fin.*

[g] *Idque ſenatus Pariſien. iudicio deciſum eſt, 23. Ian. 1549. in fauorem Domini Bouchetelli, Canonici Bituricen.*

ferendos eſſe [f] eo † quod, Abba- f
tiæ, medium teneant, inter ma- 18
iora, & minora beneficia ex ſen-
tentia Abbatis, poſt Ioann. An-
dræam. in c. maioribus, extr. de
præbend. Adde † & aliud tem- 19
peramentum, paritate data, &
inter exiſtentes, in eodem ordi-
ne ſiue gradu, videlicet per ſeip-
ſum quem poſſidere, & in pro-
pria perſona miniſtrari, debere
ad hoc, vt debito ſibi prælationis
iure potiatur: nam † & ita Nauar. 20
in conſil. 8. de maiorit. & obediẽ.
reſoluit procuratoribus Præla-
torum, in ſynodis dandum non
eſſe; eundem locum inter alios
prælatos, quem habuiſſent ipſi
prælati, ſi fuiſſent præſentes; quia
(inquit) alterius vices gerens,
non debet tantum honorari,
quantum ille, & ad id allegat
authoritatem Dec. in c. ſanè,
num. 2. extr. de offic. delegat.
ac exemplum Regis Galliæ,
quem legato Venetiarum, du-
cem Sabaudiæ, præpoſuiſſe ait,
Eademque † ratione, idem de 21
Coadiutore, etiam cum futura
ſucceſſione, decidit Geminian. in
cap. 138. quamuis contrarium in
terminis coadiutoris, Archidiacono dati, voluerit ipſemet Na-
uar. in conſil. 2. de cleric. ægrot. Denique † ex eo quod, iura hæc 22
præeminentiarum, fructus poſſeſſionis eſſe dicebamus; ſequi-
tur, Canonicum, qui reſignauit, mortuo ante acceptationem re-
ſignatario, priſtinum gradum, & ordinem, in quo ante reſignatio-
nem erat, retinere, [g] quod enim reſignatione, non ſolum perimi g
ius

ius beneficij,ſed & poſſeſſionem etiam interuerti, docuit Innocent.in c.quod in dubiis,extr. de renunciat. de ciuili poſſeſſione, naturali penes reſignantem remanente, interpretatur Rot.in deciſ.1. eod. tit. de Renunciat. a-
23 liàs 168.in nou. Nec † quicquam hac in parte,eſt dubitationis, reſeruato ſibi, à reſignante regreſſu,vnà cum loco in choro, & capitulo, vt ibid. addit. Papaz. in num.17. At reſeruatione cum regreſſu omiſſa, vel reſignatione
h facta,in manibus [h] Ordinarij reuertentem ad beneficium reſignatum, eſſe ad inſtar eius, qui dimiſſo beneficio,ad illud de nouo vocatur, vt non magis priſtinum ſtatum recuperet, plæriſ-
i que viſum eſt [i] in c.1.& 2.extr.de
24 Renunc. Paulò † aliter de iure ſedium,ſiue ſcamnorum,(vulgus banchos appellat) etiam laicis,
k ſed nobilibus duntaxat [k] compe-
25 tenti:neque † enim,tam à poſſeſſione, quam conceſſione expreſſa,dependet, cum imò, ne quidē

Charond.in memoralib.in verb.beneficium,Chopin.in lib. 1. de ſacr. polit. tit.8.num.9.Loüet.in lit.B,art.6.Carol. Pariſien.in reg.de publican. reſignat.num.245.& Rebuff.in tract.nominat.q.21. num.21.

[h] *Admittit enim Ordinarius, hanc reſignationem, eaque admiſſa priuatur reſignans, iure ſuo, quod eſt ſecus reſignatione in fauorem facta, quippe cuius admiſſio, in voluntatem reſignatarij conferatur, & ideo cum Veſſier,Canonicus Claromontanus,in diſcrimine vitæ exiſtens, Canonicatum in manibus capituli reſignaſſet,eumque Pouliaco nepoti reſignantis, Capitulum contuliſſet, & ipſe Pouliacus recuperata ab auunculo ſanitate, declaraſset,ſe nuſquam,ſibi factam collationē, acceptare intendiſſe: quoniam, reſtitutioni his verbis à capitulo factæ (vt dictus Veſſier antiquum locum,& ſtatum,tàm in choro,quam capitulo retinere poſsit, ſine alia poſſeſſione, & iurium ſolutione) Hureau ſe oppoſuerat,tanta difficultas, negotio ad ſupremam Pariſiorum curiam deducto, diuerſit; vt in 5. inquiſitionum claſſe, & rurſus in 1. diuerſis,pari ſuffragiorum numero, Senatoribus, res indeciſa remanſerit,anno 1598. Loüet. in lit. B, art.13.*

[i] *Sicque iudicatum, in cauſa Canonicorum, & Capituli cathedralis Carnutum eccleſiæ,21. Febr.1607.addit Brodæ.ad Loüet.in d.lit.B, art. 13. in fin.*

[k] *Nā & ita,Petrus Sonſoy,etiam ſi veteranus miles eſſet, & à prædeceſſoribus, certæ ſedis, in eccleſia belli fortis,ius ad ſe tranſmiſſum profiteretur, nihilominus eo iure propter plebeiam conditionem,priuatus fuit, areſto Pariſien.5. Maij 1602. Pele.in forenſ.lib. 6. act.25.*

[l] *Duo-*

triginta, vel quadraginta anno-
rum ſpatio præſcribatur, vt ex
Hoſtien. & Panormit. declarat[l] l
Brodæ.in addit.ad Loüet. ſub lit.
E,art.9. In † quo, ad beneficium 26
proximè accedit, quemadmo-
dum, & in eo, quod iure hæredi-
tario non transferatur, [m] ſed † m
differt, quia, præſertim ad Ma- 27
tricularioru (quos vt plurimũ
eſſe laicos alibi docuimus) diſpo-
ſitionem ſpectat, [n] mediantéque n
† certa, erga eccleſiam erogatio- 28
ne, conceditur: [o] Quæ omnia, ſi- o
gillatim excutit Chopin. in lib. 3.
de Doman. tit. 19. & ſeqq. ad fin.
ibique etiam alia plæraque, circa
hoc ius ſingularia, ex profeſſo
tradit, vt † quod ad hæredes, & 29
viduas, dummodo eandem con-

l *Duoque ad id areſta Pariſienſia recitat, vnum pro quodam ſcamno, poſito in eccleſia ſancti Chriſtophori, 5. Maij 1521. & alterum pro alio ſcamno, in eccleſia ſancti Euſtathij exiſtente, 15. Maij 1567.*

m *Id verum, ſi ſimpliciter ius ſcamni, vel aliud ſimile fuerit conceſſum, hãc enim conceſſionem, perſonalem eſſe, & cum perſona extingui, pronunciauit ſenatus Pariſ. 22. Maij 1574. Loüet. in lit. E, art. 9. & Chenut. in ſingularib. q. 85. circ. fin. At ſi cuipiam, & eius hæredibus concederetur, dubium non eſſet, quin ad hæredes quoque, nedum ad impetrantem, eiuſcemodi ius pertineret; ſic enim indicatũ eſt, ab eod. ſenatu, in fauorem hæredum Gabrielis Montani, 6. April. 1601. Pele. in forenſib. li. 2. act. 53 & in addit. ad Guen. in lib. 1. collat. ordinat. tit. ſect. 11. tam Charond. in ſig. **, quam Frerot. in § 16.*

n *Hos Matricularios, ſcamna & ſedes vulgo in eccleſiis concedentes, Theſaurarios parochiales, appellat Forget. in tract. de perſon. eccleſ. c. 22. num. 9. triaque etiam areſta, pro eorum legitima poteſtate, circa hanc conceſſionem refert Chenut. in decr. tit. 1. c. 10. & in ſingular. q. 85. vnum nempe, anni 1570. alterum 18 April. 1562. & poſtremum 8. Iul. 1538.*

o *Eaque derogatione facta, qui ſemel à Matricularii impetrauit, neque ſub colore amplioris erogationis, neque dignitatis cuiuſcumque obtentu, iure ſibi quæſito priuari poſſunt; ſicuti à Pariſien ſenatu pronunciatum eſt, contra regios magiſtratus, Ricomagi Aruernorum, pro Antonio Forgeto, & eius vxore, 22. Iun. 1582. teſte Chopin. in lib. 3 de doman. tit. 19. nu. 17. Et idem de patronis, & Dominis locorum, quibus imò, ad hoc Matriculariorum conceſſione opus non eſt, ex his quæ mox mox ſuggerentur; hac enim ratione, Carolum du Val, etiam regium procuratorem,* au Pont l'Eueſque, *ante Dominum de Senneuille, ſedem habere, aliaque iura honorifica, prætendere non potuiſſe, declarauit ſenatus Rothomagen. 29. Mart. 1607. apud Forget. in d. c. 22. num 7. & 8.*

ditionem

ditionem,quam extranei Matri-
p culariis offerant, extendatur;[p]
30 quod † (ad inſtar iuris patrona-
tus) ne quidem cum vniuerſitate
q tranſeat;[q] quod † per ſolam trã-
31 ſlationem domicilij, ſi transfe-
r rentes eo[r], aliquoties vtantur,
32 non amittatur,[r] quod † & patro-
ſ no,[ſ] & Domino loci,[t] eorumque
t

[p] *Iudicatum Pariſiis, pro Franciſco de Rupe, & eius vxore ſecunda, 9. Mart. 1581. & rurſus inter Petrum Barbier; & Colinum Senatorem, 7. April. 1601. ac demum in fauorem Petri Bleſ, & vxoris ipſius, 23. Febr. 1606. Chopin. in d. lib. 3. de Doman. tit. 19. num. 17. Brodæ. in addition. ad Loüet. in d lit. E, art. 9. & Pele. in forenſ. lib. 2. act. 53. circ. fin.*

[q] *Inter viuos, ſupple cum alioqui, ſolum ius hæreditarium, hunc tranſitum, operari poßit, ſaltem in patronis, & Dominis locorum, vel etiam in aliis, ſi impetrauerint pro ſe, & ſucceſſoribus ſuis. Vnde emptorem ædium, pro quibus conceſſum in eccleſia quadam parochiali, ſcamnum fuerat, ne quidem eandem Matricularis conditionem offerentem, nouis impetrantibus, aut hæredibus venditoris, præferendum iudicauit Pariſien. ſenatus inter Gabrielem Meſmium Senatorem, & Dominam de Chandon, 3. Decemb. 1586. Chopin. in d. tit. 19 & Pele. in d. act. 53. ac Charond. & Frerot. loc. cit.*

[r] *Iuxta duo Pariſien. areſta, de quibus ijſd. Charond. & Frerot. ijſd. in locis, necnon Pele. in d. act. 53. & Chenut. in ſingular. q. 85. eorumque vnum fuit, in cauſa Montanorum fratrum, 7. April. 1601. & alterum in fauorem Domini de Lenuille, aduerſus Dominum Myronem, 18. Mart. 1602.*

[ſ] *De patrono, reperitur Pariſien. areſtum, inter Dominum Broë, & Dominum d'Alance, 7. Mart. 1570. apud Chopin. in d. tit. 19. num. 15. ſtrictéque hic accipiendum eſt patroni nomen, pro fundatore, vel dotatore. Benefactores enim, his ſedium iuribus, alijſque honorificis, de quibus proximè, non gaudere, pluribus oſtendit, Bacq. in tract. de iuriſd. c. 20. num. 19. & 20.*

[t] *Pro Domino loci, areſtum quoque Pariſien. ſenatus, in fauorem Domini du Hamel, aduerſus Claudium d'Offay, anni 1578. recitat Charond. in lib. 7. reſponſ. c. 5. circ. fin. Additque etiam Bacquet loc. cit. num. 21. per Dominum loci, intelligendum eſſe eum, quem vulgo [altum Iuſtitiarium] dicunt, non etiam inferiori præditum iuriſdictione, vel feudalem ſimplicémve Cenſuarium; ad quod & in num. 23. adducit quandam Bailliui de Mante ſententiam (à qua tamen prouocatum fatetur) in fauorem alti Iuſtitiarij cuiuſdam loci, aduerſus hæredes, habentis in eo loco principalem domum, ſiue caſtrum, necnon pleraque feuda, & cenſum, aut reditus annuos, vſque ad duo millia librarum, 1. April. 1595. Quinimo, neque omnibus altis Iuſtitiariis, iura hæc ſedium, & alia honorifica compe-*

ſucceſſoribus, [u] abſque vlla con- u
ceſſione competat, [x] quod † non x.
per petitionem: [y] verumetiam 33.
remediis, tam quærelæ, in caſu y

tere paulò ante monueras, in num.10. & ſeqq. ex recitato enim ibid. ab eo, 5. Iul.1554 areſto, & adductis, à parte Religioſorum S. Martini de Campis, aduerſus iuridicam Louureſij Pariſiorum Dominam colligitur, regiarum iuriſdictionum emptores, propter perpetuum, retractus priuilegium, quaſi fiduciarios eſſe Dominos, & conſoquenter, eadem iura ſibi attribuere non poſſe, multóque minus, qui ſimplicem emunt iuriſdictionem, iure patronatus penes alium exiſtente, vel nominatim reſeruato, ſiuę retento per venditorem: & hoc poſtremum deciſum quoque expreſſo ſenatus Rothomagen. areſto, inter Sainct-Aunal, & Picquet, 10. Iul.1609. tradit Forget. in d. tract. de perſon. eccleſiaſtic. c. 22. num. 6. alterumque etiam, Dominæ de Louuriers, areſtum, mutato tantum menſe Iul. in Maÿ, refert Chopin. in d. lib. 3. de Doman. tit. 19. num. 16. in fin.

[u] *Inter hos ſucceſſores, quibus Matriculariorum conceſſione, non ſit opus, etiam deſcendentes ex fœminis referendos, id. Chopin. in eod. tit. 19. num. 17. probat areſto Pariſien. in fauorem Ioannis Abardi, 7. Septembr. 1604. vt & exiſtentibus multis, patroni ſucceſſoribus, deſcendentes ex primogenito, deſcendentibus ex reliquis, quoad hæc ſedium & aliarum præeminentiarum (vt dicunt) iura præferendos, euincit Forget. in d. c. 22. num 6. & 7. ex duobus Rothomagen. areſtis, uno veteri ann. 1366. & altero recentiori, 21. Iul. 1609.*

[x] *Si tamen aliorum etiam vaſallorum ſuorum ſcamna, aut inſignia, ab antiquo ſuis præpoſita inuenirent, hæc propria authoritate tollere, & in eorum locum ſibi peculiaria reponere non poſſent: nam & id, eundem Rothomagen. ſenatum expreſsè cauiſſe, ſimulque litigantes eocirca, ad Matricularios, à quibus pro ratione qualitatis cuiuſque conueniens ſedilium & inſigniorum locus aſſignaretur, remiſiſſe areſto 13. Iun. 1605. teſtatur id. Forget. in eod. c. 22. num. 6.*

[y] *Petere enim poſſunt patroni, Dominive locorum, & eorum hæredes, vt ius ſuum declaretur, & vſurpatoris tollantur ſcamna, vel inſignia deleantur; idque prædictus ſenatus Rothomagen fieri iuſſit, Monialibus S. Trinitatis apud Cadomum, & Antonio Gillain, Domino du Port, litigantibus de quibuſdam armis, ab eod. Domino du Port poſitis in certa eccleſia, à patronatu earundem Monialium dependente, areſt. ſuo 27. Maÿ 1533. Sed & adhuc, ad id quod ſua intereſt, petitionem dirigentes, audiri ſolent; ſic enim cum Ioannes le Court, & alÿ dicti Corbeilz feneſtras eccleſiæ quibus Ioannes le Roux Dominus d'Auernon gentilitia familiæ ſuæ ſigna appoſuerat, fregiſſent; ab eod. Rothomagenſi ſenatu, ad eiuſd. Domini d'Auernon conquerentis intereſſe, condemnati fuerunt*

noui

Digitized by Google

nouitatis, quam vti poſſidetis, a-
z liiſque poſſeſſoriis,[z] conſeruetur
& ſic de cæteris, de quibus agit
quoque Pele.in forenſ.lib. 2. act.
34 53.& 71. Sed † & hæc omnia, eo-
dem modo obtinent, in aliis iuri-
bus honorificis, quæ (vt inquiunt
DD. noſtri poſt Bald. in c. licet
cauſſam in princip. extr. de pro-
bation.) habent in ſe vtilitatem,
vel ſapiunt obedientiam: qualia
a [a] ſunt, ius imponendorum inſi-
gnium, & armorum, in parieti-
bus, ſiue feneſtris, & ius cingendi
templum, vitta lugubri, vel at-
b trato panno, cum ſimilib. [b] quo-
rum fit mentio, in ordinatione

altero areſto 13. Decembr. 1550. eaque duo areſta, extant pariter, apud eundem. Forget. in d c.22. nu. 5.

[z] *De remediis poſſeſſoriis retinendæ, duo affert ſenatus Pariſ. areſta, Brodæ. in d. addition. ad Loüet. ſub lit. E, art. 9. vnum nempe, in cauſa Domini de Broë, quod iam ex Chopin. in d. num. 15. & aliis ſupra recitatum fuit, 7. Mart. 1570. & alterum inter Dominum de Rohan, & Anthonium de la Rouſſiere, 26. April. 1576. de remediis verò recuperandæ, aliud quoque eiuſd. Pariſien. ſenatus areſtum, recitat Pele. in foren. li. 3. act. 87. Verumtamen cum aliquando, magiſter Bonnet Bourgonneau (cuius vxor in poſſeſſione cuiuſdã ſedis, in eccleſia S. Euſtathij, qua per triginta annos vſa fuerat, turbabatur) remedium reintegrandæ intentaſſet, præfectus Pariſien. partes ad Matricularios S. Euſtathij remiſſas, à lite diſcedere iuſſerat, 15. Maij 1567. vt ſic tacitè, eiuſcemodi remedio, hac in parte locum non eſſe dandum innueret: ſimiléque quid, in fauorem Matriculariorum S. Ioannis in Greuia, iudicatum circumferebatur, referente Bacquet. in d. tract. de iuriſdic. c.20. num. 4. Sed cum præiudicia hæc, lite mota inter Dominos, Stephanum d'Alance, & Mathurinum de Broc, ratione loci, ſuorum ſcamnorum in eccleſia, ab ipſo Domino d'Alance, pro reprobanda Domini de Broc querela, allegarentur; nihilominus ſuprema Pariſiorum curia, hanc admittendo querelam, eundem Dominum de Broc, in poſſeſſione occupandi priorem locum, manutenuit, ipſúmque Dominum d'Alance, ad expenſas condemnauit, areſto illo, quod ſine die refertur quoque à Bacquet. in d.c.20. num. 9.*

[a] *Eoque pertinet, areſtum ſenatus Rhedonen. in cauſa præeminentiarum, eccleſiæ S. Petri de Bleſguen. diei vltimæ Septembr. 1567. quod ex natali du Failz, in Gallicis ſuis, rerum forenſium miſcellaneis, recitat Chopin. in d. lib. 3. de ſacr. polit. tit. 19. num. 16.*

[b] *Hæc iura vulgo [litres] appellantur à litura videlicet, quippe quæ non ſemper expunctionem ſignificet, ſed & interdum etiam, rei mollis, alteri ſolidæ factam inductionem, vt docet Bacquet. in d.c.20. num. 26. Ea autem, licet eiuſdem pe-*

regia, anni 1539. & apud Argentr. in conſil. 5. At † ſi à bonis tantum moribus procederent, puta, vt quis pacem prior recipiat in eccleſia, ſiue eat ad offertorium, vel in proceſſione antecedat [c] ſecus eſſet, cum ex communi, eorundem D D. reſolutione, pro eiuſcemodi (vt loquuntur) honorantiis, prædicta remedia poſſeſſoria, non dentur, [d] ſed offi- 35 c d

nitus ſint natura, cuius ſunt iura ſedium, ſiue ſcamnorum, vt oſtenſum fuit, in hoc tamen ab eis differunt, quod à ſola iuriſdictione, & iure patronatus dependeant, nec per cuiuſpiã conceſſionem quærantur, adeo vt ne quidem, ſupra ſedes ſibi conceſſas, qui ſunt extra Dominos locorum, & patronos, arma ſua & inſignia apponere poßint, eaque de cauſa, cum inter duos nobiles, pro ſedibus ſuis, in paræcia du Vieilz Champagne, lis aliquando fuiſſet orta; Baillinus de Prouins, ipſorum Iudex, eum qui Dominus non erat, habere quidem poſſe ſedem in choro, ſed inferiorem ſede Domini, & ſub conditione non apponendi, ſedi ſibi ſic conceſſæ, arma ſua, & familiæ ſigna, præterquam in caſu funeris cenſuit, eoque adhuc caſu, inſignia hac Cenotaphiis, ſeu buſtis, & non ſedibus apponenda, necnon depingenda in charta ſimplici, ac demum, poſt annum, finito luctu, auferenda declarauit, ex relatione eiuſdem Bacquet. ibid. in num. 16.

c In his iuribus, Dominorum loci, & patronorum, potior quoque cauſa eſt, abſque vlla ætatis aut qualitatis conſideratione, quæ alioqui, inter reliquos, hac in parte adhiberi debet, etiam ſi vulgo ſolius præoccupationis, ratio ſoleat haberi, quod nec ſuprema Pariſiorum curia, aliquando diſplicuit, in cauſa enim duorum nobilium contendentium, de quodam ſcamno ſuæ parochiæ, in qua neque Dominij neque patronatus, iura prætendebant; eorum enim vnoquoque, ad viginti libras erga Regem, (propter excitatos tumultus) condemnato, ſcamnum auferendum ab eccleſia, & ad eam primo accedenti, priorem locum eſſe relinquendum, ſenatus pronunciauit, areſto 23. Septemb. 1556. quod eſt apud eundem Bacquet. in eod. c. 20. num. 17. Verum ſi ex eiuſcemodi nobilibus, qui neque patroni ſunt, neque locorum Domini, vnus ratione feudi etiam alibi exiſtentis, alterius vaſallus eſſet, ad hanc præoccupationem, non magis quam ad ætatem reſpiceretur, ſic enim inter nobiles de Foreſtier, ſimplices paræciæ de Fontrainuille incolas Rothomagen. ſenatus Nepoti, quantumuis iuniori, in Auunculum vaſallum ſuum primas adiudicauit areſto ſuo menſis Mart. 1610. de quo Forget. in c. 22. num. 7. in marg.

d Et ita iudicatum veteri ſenatus Pariſien. areſto, 3. Mart. 1553. addit Broda. ad Louet. in d. lit. E, art. 9. in fin. licet Charond. in lib. 4. reſponſ. c. 9. ſcribat Domi-

cium

cium duntaxat iudicis implorari
e poſſit, [e] vt videre eſt, ex Ioann.
Fabr. in §. aliam num. 2. de bono-
rum poſſeſſ. apud Iuſtinian. &
Chaſſan. in conſuetud. Burgund.
36 tit. de feud. §. 4. num. 17. Ius † ve-
rò ſepulturæ, admittit quidem,
ex l. 2. in §. 1. D. de interd. & ex-
traord. action. Hæc eadem poſ-
f ſeſſoria remedia, [f] ſed non a-
liquam pecuniæ vel alterius
rei, compenſatoriam præſta-
tionem, obſtante prohibitione,
c. cum in eccleſiæ, & ſimilium,
extr. de ſimon. vt ſic magis adhuc
37 vicinum ſit beneficio; licet † a-
lioqui maximè remotum, & præ-
ſertim, quia ad hæredes tranſire
g [g] non prohibetur, in c. 1. 3. & ſeq.
38 extr. de ſepult. Sunt † alia quo-
que iura, competētia etiam cle-
ricis, ac potiſſimum maioribus;
ſed non tam propter exhiben-
dum ab his diuinum officium,
(quod beneficij definitio exigit)
quam in recognitionem ſupe-

nam de Breul-le Vert, querela in caſu nouitatis, pro iure præeundi ad offertorium, & antecedendi in proceſſione agentem ab eod. Pariſien. ſenatu admiſſam obtinuiſſe, aduerſus Dominam de Gondeſſent, 27. April. 1577.

[e] *Secularis ſubaudi, & non eccleſiaſtici, niſi forte propter præcedentiam, in concurſu duorum, vel plurium tantus extitiſſet tumultus, vt à diuino miniſterio, ceſſatum diceretur, ſicuti docet Forget. in dicto tract. de perſon. eccleſ. c. 42. nu. 12. nam & ita vt ipſe narrat, cum quidam Barbey, & Benoiſt de præcedentia contendentes, in eccleſia S. Andreæ, apud Marchiam ſeſe pulſaſſent, & ad inſtantiam magiſtri Ioannis le Ieune, Decani ruralis de Pacy Officialis ſuam, in præiudicium Baillini regij, interpoſuiſſet notionem, re per appellationem, ſeu ex abuſu ad ſenatum Rothomagen. deducta, annullatis iis, quæ ab Officiali decreta fuerant, partes ad Baillinum remiſſæ fuerunt, areſto 9. Mart. 1610.*

[f] *Vide tamen Chenut. in ſingul. q. 84. contendentem, ad magiſtri Pauli Raguellij partes ſuſtinendas, querelam in caſu nouitatis, pro iure ſepulturæ, intentari non poſſe, & allegantem ad id areſtum Pariſienſe, 20. Iul. 1547. eiuſdémque areſti meminit quoque Charond. in lib. 7 reſponſ. c. 5. ſed illud latum docet, in caſu violati ſepulchri, quo actione ſpeciali, de ſepulchro violati, vel legis Iuliæ de vi agendum potius fuiſſe ait, ex l. ſepulchri D. de ſepulchr. violat. Et quod in aliis caſibus, pro iure ſepulturæ, remedia poſſeſſoria competant, idem ipſe decidit Charond. in lib. 4. reſponſ. c. 99.*

[g] *Et quod tranſeat etiam ad deſcendentes ex fœminis, placuit ſupremæ Pariſiorum curiæ, relato iam ſupra areſto 7. Septembr. 1604. ex Chopin. in d. tit. 19. nu. 17. circ. fin. cui & addo aliud eiuſdem curiæ, in fauorem prædicti Raguellij, 21.*

m liter annexa onera, implicet, [m] ſed
43 † quatenus vires, peculij delari,
n patiuntur: [n] eaque omnia, tradit
etiam ac fuſius proſequitur, id.
Chopin. ibid. lib. 3. tit. 1. num. 21.
44 Ad † extremum, infinita propemodum alia iura, nedum clericis, ſed & laicis, & tam in eccleſia, quam ex rebus eccleſiaſticis competunt: tria enim enumerātur, ius nempe fodri, ius Alber-
o gariarum, [o] & ius regium, in c.

tercatione, 14. Maij 1587. Chopin. in eod. lib. 3. de ſacr. polit. tit. 1. num. 21.

[m] *Quod enim Abbas, ſuccedens Monacho, iure peculij, ad funeris impenſas, & æs alienum, à defuncto contractum, ad inſtar patris, filio ſuccedentis teneatur; expreſſum quoque fuit, in illo, Prioris Coinciaci, areſto anni 1533. cuius paulo ante meminimus, ex Chopin. in eod. tit. 1. num. 21.*

[n] *Qualiter, in magna Pariſ ſenatus camera, pronunciatum eſt, cū Ioannes Huraldus creditor defuncti Præceptoris de Sanſay, & generalis Magiſter, cum ſacro conuentu, ordinis Meliten. peculij occupator, inuicem litigaſſent; areſto 20. Mart. 1562. prout teſtatur, id. Chopin. in eod. num. 21. circ. fin.*

[o] *Hoc ius Albergariarum, cum in præſtatione quadam, pro comeſtionibus, conſiſtere dicatur à gloſſ. in eod. c. præterea, in verb. Albergarias, non aliud eſſe videtur, quàm quod in quibuſdam Chriſtianiſſimi huius regni Prouincijs* [pains d'oſtelage] *appellatur, & tribus ſolemnioribus feſtis, Paſchatis nempe, Pentecoſtes, & natalis Domini, exigitur; comeſtionem enim, vel ipſum panis nomen, præ ſe fert, ſolaque pactione, vel conſuetudine, Curionibus, aduerſus ſuos Parochianos, ſimiliter acquiritur, vt fusè ſatis declarat Forget. in tract. de Deci. c. 11. num. 17. Quod ſi, ex aliorum DD. ſententia, Albergariæ confundantur, cum Albergamentis, quibus certus, & præſtandus annuatim, cenſus inducitur, iuxta deciſionē Marc. in part. 1. q. 560 & 567. ab Albergarijs hiſce, diuerſū non erit, quod noſtri vocant* [droict de Champart] *quodque pluribus proſequuntur, Forget. loc. cit. c. 8. & Loüet. in lit. C, art. 21. æquè enim cenſum, importat annuum, etiā ſi reuera, quid diſtinctum exiſtat ab eo, quod apud nos* [droict de Cenſe] *nominatur; quemadmodum, & ipſum Albergamentum, alienum quid, à contractu cenſuario, conſtituitur per Crauet. in conſil. 20. num. 1. 2. & 3. Vnde, apud eund. Loüet. ibid. cum Religioſi Abbatiæ de Reaulieu. propè compendium, eiuſcemodi ius de Champart, à Matricularijs, parœciæ de Choiſy, ex quatuor iugeribus peterent, hique, ſeſe præſcriptione centenaria tuerentur, & illi, eo iure cum cenſu confuſo, præſcriptionem reprobarent; ſuprema Pariſiorum Curia, hæc iura ſeparando, poſt contrarietatem opinionum, & ſuffragiorum paritatem, conſultis claſſibus, ius cenſus impræſcriptibile, & è contra, ius de Chāpart, præſcriptibile declarauit,*

11. Maij

Digitized by Google

præterea 2.extr.de Iur.patronat.
De † iure quoque, alimentandi 45
Patronum inopem, [p] meminit p
text.in c.nobis eod.tit.vt &de iure Agapes, ſiue Epularum, fit mentio,in c.Iacobus, extr. de Simon. Sed hæc omnia,& quæcunque ſimilia, aliam, quam diuini miniſterij,cauſſam habẽt,ac proindè, à Beneficiis, æquè aliena
ſunt, generalique † demum, re- 46
gulantur Theoremate, quo in ſuperiori titulo, circa exactiones concluſimus,abuſiua,& aduerſus

11.Maij 1505.In quo,ſecernetur adhuc, idem ius de Champart, à Decimarum iure, vt pote impræſcriptibili quoque, ex iis, quæ docuimus ſupra, in tit. 4 licet quoad alia,duobus his iuribus plurimùm intercedere affinitatis, oſtendat Forget.in d.c.8.num.1.& 2.ac præſertim,ex eo quod, vtrumque ius, rebus prophanis non etiam eccleſiaſticis (niſi per clericos, poſt fundationem, & dotationem eſſent acquiſitæ) inhæreat; ſed tamen ita, vt decimarum ius, regulariter clericis competat, nec ad laicos,niſi extraordinem deuoluatur, vt monuimus etiã ſupra,in tit. 5.verſaque vice, ius de Champart, principaliter laicorum ſit, & ad clericos, eo tantum modo,quo feudum transſferatur,prout id. Forget.deducit,in eod.num.2. Adde quod æquè, circa fructuũ perceptionem,eadem iura verſentur,hoc enim de decimis,oſtenſum quoque fuit,in d.c.4.& ratione iuris de Champart,vel ex ipſo elicitur nomine,quo, quaſi pars campi,aut partus Campi,nuncupatum traditur, ab eod.Forget.ibid.num.4 in fin.Denique præter eundum non eſt,quod ipſe rurſum Forget.in ſubſequenti num.6.adijcit,quo caſu, ius de Champart, ad laicos ſpectat fructus,etiam in præiudicium ſucceſſorum,conuerti, in pecuniam numeratam,ſed eo iure,ad clericos ſpectante, talem fieri non poſſe conuerſionem, quæ ſucceſſoribus præiudicet;nam & ita iudicatum teſtatur, à ſenatu Rothomagen. pro Religioſis Abbatiæ Sancti Vvandrille, aduerſus Nicolaum le Febure, & eius vxorem,11.Aug.1547.

[p] Pro hoc iure alimẽtorum Patronum reductũ ad egeſtatem,ex reditibus beneficij,ad ſuam nominationem,ſiue præſentationem ſpectãtis,penſionem petere poſſe,deciſum à ſuprema Nortmanorum Curia,apud Cadomum tunc exiſtente pro Domino de Sainct Germain le Vaſſon, alias le Nourry, propè faleſiam, narrat Forget.in d.tract.de Perſon.eccleſiaſtic.tit.22.num.4.in marg. hac tamen adhibita,ibidem limitatione,vt feudo, à quo ius Patronatus dependet, in pignoris cauſam, pro debitis ipſius Patroni capto,ius eius pẽſionis petendæ ceſſet,ob alterum,quod & ipſe refert,ſenatus Rothomagen.areſtum,aduerſus quendam d'Auſtin,Dominum quondam de Hanoüart,menſis Octobr.1603.

bonos

bonos mores, quantumcunque
q obſeruata,[q] reprobari debere; &
47 † è contra quæ nullum præ ſe fe-
runt abuſum, nec bonis moribus
r obſiſtunt, eſſe toleranda;[r] prout
variè, docet adhuc, idem ipſe
Chopin. in eod. lib. 3. de ſacr. po-
lit. tit. 4. nu. 12. & poſt eum Cha-
rond. in lib. 7. reſponſ. c. 79.

[q] *Quemadmodum, reprobatum eſt, ius illud prandij, in cuius poſſeſſione, ſeſe pratendebant, lanij Aurelianenſes, aduerſus capitulũ eiuſdem loci, etiam ſi, quibuſdam areſtis, comprobatum eſſet; latumque fuit areſtum, pro eius reprobatione, in ſolemnibus curiæ Pariſienſ. actionibus, 29. Iul. 1566. teſte Charond. in lib. 7. reſponſor. c. 79. Verum poſtea, cum de ſimili prandio Pragmaticis S. Quintini, coactè præſtito conquererentur, Symphratores diui Ludouici, & ad eandem curiam prouocaſſent, pro illo iure prandij, pronunciatum eſt, in Martinalibus, anni 1580. Berger. in addit. ad Papon. lib. 1. tit. 1. areſt. 3.*

[r] *Indeque, iura feſtagiorum (vt vocant) ſiue conuiuiorum, inter eccleſiaſticos, aut etiam, alicuius paræcia habitatores, eo quod, ad fouendam inter eiuſdem conditionis homines amicitiam, conducant; pluribus areſtis, comprobata fuere, ac præſertim duobus, vno nempe aduerſus Andegauen. eccleſiæ Canonicos, 22. Febr. 1536. & altero aduerſus Epiſcopum eiuſdem loci, 30. Maij 1538. de quorum vtroque, Chopin. in lib. 3. de ſacr. polit. tit. 4 num. 12. & 13.*

FINIS LIBRI PRIMI.

Y DE

43 *Penſiones impoſitæ, ſuper curatis beneficiis, vitandæ perfidiæ gratia, ſuſtinentur inter reſignantem, & reſignatarium, imò, & reſignatarium reſignatarij, num. 44.*

45 *Venientes per obitum, ab onere penſionis eximuntur, ſed non venientes per reſignationem; quippe qui, eam ſoluere teneantur, vel beneficium retrocedere, num. 46.*

47 *Fallit, in penſionibus impoſitis, ſuper beneficiis ſimplicibus, iis enim etiam venientes per obitum ſubiacent, ſaluo iure petendæ moderationis; quod eſt ſecus, in venientibus per reſignationem, num. 48. & 49.*

50 *Promiſſores certæ penſionis, obligari etiam, abſque ſummi Pontificis authoritate, Galli interpretantur; & de prædictis omnibus remiſſiuè, num. 51.*

52 *Duo caſus, in quibus penſio, etiam propriè loquendo, beneficium dici poteſt; & ex iiſdem caſibus, illationes, num. 53.*

INTER ea, quæ ſui natura, beneficia non ſunt, & tamen 1
interdum, aſſumunt beneficiorum naturam; primas tenet
penſio: à beneficiis, enim, expreſſiſſimè diſtinguitur, in c.
quamuis pleniſſima, de præbend. in 6. & † cum beneficium 2
ex noſtra definitione, ius ſpirituale ſit; penſionem, eſſe quid temporale, nihilque ſpiritualitatis annexum habere, docet Panorm. in c. ad
audientiam 2. in 1. notab. extr. de reſcript. Adde † quod, per eandem 3
definitionem, ad beneficia, ſoli clerici admittantur; & è contra penſiones, etiam laicis, cōcedi poſſint, vt in c. fin. extr. de magiſtr. quodq;
beneficia, perpetuam cauſſam habeant, prohibita alioqui perpetua
penſionum conſtitutione, in can. poſſeſſiones 16. q. 1. Verum † hi om- 4
nes defectus purgantur, vt penſio, beneficium eccleſiaſticum eſſe
poſſit, quando à ſummo Pontifice canonicè inſtituitur, & in titulum,
clerico aſſignatur, teſte gloſſ. in §. item quod vniuerſitates, in verb.
beneficiorum de collation. in pragm. Sed † id rarò fit, & nonniſi ma- 5
ximè vrgenti de cauſa, cum per hanc in titulum, penſionis conſtitutionem, beneficij ſectio de iure prohibita inducatur, c. maioribus, &
c. vacante, extr. de præbend. Quinimò, tunc adhuc opus eſt, vt ſummus Pontifex conſtituens penſionem, expreſsè caueat, de ipſius penſionis, à perſona in perſonam
tranſlatione [a] ſi † enim ſimplici- a
ter conſtituatur penſio, etiam ſi 6
ad

[a] *Idque ſolus Pontifex maximus, ſaltem apud nos facere poteſt; adeò vt ne*

ad inſtar beneficij, perpetua exiſtat, hæc tamen perpetuitas, ad vitam penſionarij reſtringitur, vt eo decedente penitus extinguatur, iuxta deciſion. Rot. 220. in antiq. quam refert & ſequitur Aufrer. in deciſion. capel. Toloſ.
7 q. 473. Fallit † ſi non perſona beneficiati, ſed ipſum beneficium, penſione oneraretur; nam etiam ſimpliciter conſtitutam, tunc perpetuari, nec vita penſionarij cuiuſquam reſtringi, docuit Ferrer. in addit ad Guid. Pap. q. 179.
8 Et † idem ſi non intuitu perſonæ, ſed propter aliud beneficium, conſtituta eſſet, ob ea quæ
b latiùs deducit, Fab. Sebuſian. b in
9 li. 1. C. tit. 2. definit. 46. Ex † quibus patet tria vel quatuor diſtingui poſſe, genera penſionum. Alia enim eſt, quam Ordinarius, fauore alicuius conſtituit, prout ei licere, dummodò ſit Prælatus, traditur à Rebuff. in tract. de pacific. poſſeſſ. nu. 120. Idque etiam in Gallia, nedum in patriis obedientiæ, & aliis partibus, quæ iure communi reguntur. Siqui-
10 dem † quod ex communi obſeruantia, & vſu forenſi aſſerit Brodæ. in addit. ad Loüet. ſub lit. C, art. 40. Ordinarium, vel eius Officialem, neque creare, neque
c homologare penſionem poſſe, c referendum eſt; ad conuentam inter partes, & non ad eam, quæ motu proprio ſuperioris
11 imponitur; quodque † Rebuff. in 1. part. prax. tit. de reſeruat. num. 29. teſtatur hodie Epiſcopos, non conſtituere penſiones, imò (in-

quidem legatum à latere, tranſitoriam de perſona, in perſonam penſionem conſtituere poſſe, cenſuerit Rothomagen. ſenatus, in cauſa cuiuſdam l'Enfant, quod eſt apud Forget. in tract. de penſion. num. 3.

b *Qui, & ita iudicatum, in Camberie. ſenatu, ſcribit; inter Dominum, Priorem de Loüagny, & Religioſos Celeſtinos, de Villarſallet, 27. Auguſt. 1592.*

c *Et hoc etiam, à ſenatu Pariſien. iudicatum eſt, pro Curione de Bellefat 8. Ianuar. 1610. teſte eod. Brodæ. ad Loüet. in ead. lit. C, art. 40. eſtque adeò verum, vt conuentam penſionem, coram ordinario, ſummus Pontifex, ne quidem confirmet, eam enim (vt ſcribit Forget. in d. tract. penſion. 11.) bullis ſuis, vel etiam ſimplici ſignatura, nominatim conſtituere, & veluti de nouo, creare ſolet: ex quo etiam fit, vt ante expeditionem, eiuſcemodi bullarum, ſeu ſignaturæ, penſio ſic comenta, licitè (ſaltem in foro conſcientiæ) non exigatur; præterquam ſi, ſub beneplacito ipſius ſummi Pontificis, conuentio expreſſe facta fuiſſet, ad quod, & id. Forget. ibid. trahit areſtum quoddam Pariſienſe, inter Chabot, & Cochin, 10. Decemb. 1588.*

quit) non vtendo amiſſa eſt eorum poteſtas, quia ignari ſuæ poteſtatis,eam perdiderunt;non impedit, quominus facta ab eis, penſionis impoſitio ſuſtineretur, um ius commune,ſemper in viridi obſeruantia eſſe dicatur, in l. Arriani C.de hæret.& quod plus eſt, Prælatos in compenſationẽ meritorum,penſiones,certis vtiliter aſſignare perſonis, etiam citra concenſum ſuorum capitulorum,[d] decidat Guid. Pap. in d. d
q. 179. Exigit † tamen tunc, vt 12
ad tempus duntaxat hæc penſionis aſſignatio fiat,vt ſic procul exiſtat, à beneficij natura. Et † li- 13
cet fateatur, eam accedente capituli concenſu, in perpetuum quoque fieri poſſe,non ideò magis,ad beneficium trahitur,vtpote perpetuitate hac, intra metas vitæ penſionarij reſtricta;ex quo ordinarij non eſt,ſed ſolius ſummi Pontificis, cauere de transferenda penſione, à perſona in perſonam, vt reſoluit Pariſ. in
conſ. 45. vol. 4. Alia † verò penſio eſt realis à Ferrer. nuncupata, in 14
loc. cit. eo quod debita beneficio vel per beneficium, in re, & non in perſona reſideat; eamque, non ſolum à ſummo Pontifice, verum etiam ab Ordinario conſtitui poſſe videretur, ex facti ſpecie, propoſita à Guid. Pap.ibid.& ex altera,quam proponit Chopin. in lib. 1. Monaſtic.tit. 3. nu. 10. [e] Sed † à quocunque tandem conſti- e
tuatur, & quantumuis reddatur perpetua, æquè à beneficio ec- 15
cleſiaſtico, remota erit; nanque, vt loquitur Fab. in dict. defin. 46, hoc genus penſionis, annua præſtatio potius cenſetur, nihilque aliud eſt, quam perpetuus quidam reditus, & fructus eius beneficij,

[d] *Idque etiam approbat, & ſenatus Grationopolitani areſto, deciſum refert, Papon.in lib.3.tit.5.areſt.5.*

[e] *Narrat enim, Guid. Pap. Priorem Sonnæ impoſuiſſe, ſuper Prioratu ſuo, penſionem quinginta florenorum, in fauorem Domini Delphini, pro ponte, capella,& hoſpitali,ſibi traditis; eamque penſionem, poſtea ab Humberto Delphino, conuentui Carmelitarum belli viſus,in Royanis, pro eius fundatione, & dotatione, fuiſſe donatam: Chopin.verò,Cardinalem Lotharigum Archiepiſcopum Rhemenſ. fratribus Minimis de Braquencourt, expulſis per hæreticos,à ſuo conuentu, & hoſpitium,& penſionem conceſſiſſe, eiuſque ſucceſſorem, Philippum Beccum,nihil in contrarium,vt exoneraretur, afferre potuiſſe, niſi quod, eiuſcemodi conceſſioni,non interuenerat,capituli conſenſus,ac demùm, diſcuſſa ab oratoribus fori controuerſia, ſenatum Pariſ. pronunciaſſe, plenius deliberandum, ex pomeridiana cauſæ actione, 19. Maij 1598.*

neficij, cui debetur, onus verò
beneficij quod debet;quare (in-
quit) nec eius reſpectu, locum
habet, quod vulgò iactatur, ec-
cleſiaſtica beneficia,ſine diminu-
tione conferri,& poſſideri debe-
re,qualiter enim ſe habent,id eſt,
cum ſuis & oneribus, & honori-
bus conferuntur,ac poſſidentur,
quippe cum alienatio, & acquiſi-
tio,regulariter fiat cum ſuo one
re,& ſua cauſa, l. alienatio D. de
contrah.empt.& l. vn. C. rem a-
16 lien.gerent. Alia † quoque pen-
ſio eſt,quæ ſimpliciter, à ſummo
Pontifice, in gratiam certæ per-
ſonæ conſtituta, ad inſtar vſuſ-
fructus, cum perſona perimitur;
ac proinde beneficium eccleſia-
ſticum, ſimiliter non exiſtit, vt
paulò ante dicebamus, & fuſiùs
exagerat, Gig.in tract.de penſio.
17 q.1.num.5. Vnde † non quemad-
modum in beneficio renunciari,
aut reſignari, ſed transferri, ex
ſpeciali ſummi Pontificis priui-
legio poteſt,teſte Gomeſ.in reg.
de infirm.reſignant.q.16.dicitur-
que, propriè loquendo, non va-
care;ſicut beneficium,ſed perire
f & extingui, [f] vt per Gig. loc.cit.
18 q.12.num.1. Hinc † etiam, conſti-
tutiones Pij 4. & Pij 5. ſummo-

[f] *Varios autem,eius extinguendæ modos,refert Forget.loc.cit. num. 30.ſed ex ijs,duo potiores ſunt,& frequentiores: vnuſque eſt,mutuus beneficiati,& penſionarij conſenſus, cum authoritate pontificis maximi,nam, & his duobus interuenientibus, quoniam conſtituitur,extingui debet,& quamuis hodie, accedat quoque, per quandam anticipationem aliquot annorum, penſionis ſolutio, vel etiam, ſub eo prætextu, quod temporales ſint penſiones, aliud quid in pecunia numerata, aut fructibus penſionario compenſatoriè detur, hoc nihilominus, tanquam ſimoniacum, & contra conſcientiam reprobat Frerot.in addit.ad Guen.ſub lib. 1.collat.ordinat.tit.3.§. 33. Alter verò modus eſt, euictio beneficij, ſub penſione reſignati,vel permutati; nam & imò, mota ſimpliciter pro hac euictione lite, penſionis interim, denegari poſſe præſtationem, & quod plus eſt, etiam recredentia adiudicata, ne quidem exigi penſionem, niſi prius, idoneè cautum ſit à Penſionario, de reſtituendis, exactis,in caſu retractatæ recredentiæ, & ſubſecutæ euictionis,decidit id. Forget. in ſubſequenti num. 31. Veruntamen non ſtatim,atque mouetur lis, ad extinctionem penſionum, & regreſſu, ad permutata beneficia,concludendum eſſet;hanc enim concluſionem præmaturam,præterquam,ſi colludendo, doloſè liti cauſa daretur,ipſemet Forget.ibid.aſſerit,confirmatque areſto Rothomagen.ſenatus,inter Farin,& Picot,menſis Auguſt.1604.*

rum Pontificum, de confidentiis
beneficiorum, non habere lo-
cum,in his penſionibus tranſlatis
per confidentiam, vt nec, pœ-
nam extrauag. cum deteſtabile,
contra committentes ſimoniam
in beneficiis extendi ad eaſdem
penſiones, reſpondit Nauar. in
conſ.2.num.2.de conſtitution. in
conſ.16.nu.2.de ſimon.& in con-
ſil. 46. nu. 1. de præbend. Nec † 19
aliunde procedit, quod id. Na-
uar.in eod.tit.de præbend. conſ.
11.num.2.concluſit, regulas can-
cellariæ Romanę, de infirmis,de
Annali, & ſimiles ad beneficia
ſpectantes, ceſſare reſpectu pen-
ſionum,quodque cenſuit Gomeſ. in hac reg. de Annal. q. 21. initio,
penſionarium † ad reſidentiam, quæ beneficiato incumbit, non 20
teneri, vt nec ad vllum ſeruitium, per ſe, vel per alium, in aliqua
eccleſia, & in illa reg. de infirm. q. 16. circ. med.eum eximi ab ipſa
diuini officij recitatione, propter quam beneficium dari circum-
fertur, ex c.fin.de reſcript.in 6.& c.1. extr.de celebrat. Miſſar. Li-
cet hodie ex conſtitutione præfati Pij 5. penſionarij obligentur,
ad recitandum qualibet die, paruum officium beatæ Mariæ, eaque
conſtitutio exſtat, in bullario 134. ſub 12. Kal. Octob.an. 1571. Deni-
que † eodem pertinent, quinque alia, notatu digna, quæ longè a- 21
liter, in penſionibus, quàm in beneficiis, ſe habere, oſtendit Gig.
loc. cit. videlicet, penſiones plures,non inducere, incompatibilitatẽ
aliquam,cum beneficiis,in q.42.non admitti, permutationẽ benefi-
ciorum,cum penſionibus,[g] in q. 7. permiſſam ſequeſtrationem poſ- g
ſeſſionis,& fructuum beneficij litigioſi,in caſu,clemẽt.1. eod .tit. non
obtinere, in penſione, in q. 46. prohibitam ſucceſſionem, inter pa-
trem,& filium,in beneficialibus,non impedire,pẽſionis, à patre in fi-
lium,etiam illegitimum,tranſlationem in q. 86. & neceſſitatem ex-
preſſionis,modicorum quantumlibet beneficiorum,pro nouis impe-
trationibus,reſpectu penſionum remitti,in q.67. Verũtamen † circa 22
hoc

g *Supple ſolis, quando enim benefi-
cium cum beneficio permutatur, ei
cuius ampliores ſunt reditus, imponi
tur penſio,quæ ſic cum ipſo (vtpote al
terius beneficij veluti partem conſti-
tuens)permutari videtur; eaque per-
mutatio, propter æqualit atem, tantæ
eſt virtutis, vt difficillimè, aduerſus
eam, in integrum reſtitutio conceda-
tur,ac præſertim, conſtituto in minori
ætate, ob rationes deductas à Forget.
in d.tract penſion.num.28.& areſtum
relatum ab eo in fin.num.27.pronun-
ciatumque in ſolemnibus cauſarum
actionibus, ad inſtantiam cuiuſdam
Durandi,4 Febr.1546.*

hoc proſtremum, licet approbetur quoq;, ab Aufrer. in d. deciſ. 473. aliquatenùs hæret, pluribuſque diſtinctionibus vtitur, propter aſſertionē contrariam, eorū quos allegat, Menoch. in lib. 2. de Arbitrar. centur. 2. caſ. 201. n. 51. Imò, & gloſſ. Cancellariæ Romanæ, circ. fin. reg. 61. nominatim in hac penſionis ſpecie, tutius eſſe ait, ſi eius mentio fiat, niſi in literis, clauſula [pro expreſſis habentes] adponatur; de cuius natura, & poteſtate, fusè ſatis, gloſſ. Concord. in form. mand. apoſtol. in verb. pro expreſſis. Sed † vt vt ſit,

23 certiſſimum eſt, in duobus caſi-

h bus,[h] ex communi omnium ſententia, hanc quoque penſionem, exprimendam eſſe; quando nempe, eam penſionarius, in vim prioris reſcripti, eſt aſſecutus, vt in d. c. ad audientiam 2. extr. de reſcript. & quando, reſcriptum, quod de nouo impetratur, iuſtitiæ, & non gratiæ exiſtit, vt in c.

24 poſtulaſti eod. tit. Alia † demum penſio eſt, cuius conſtitutioni, à ſummo Pontifice, adiecta eſt clauſula illa, de migrando, à perſona in perſonam: eaque, licet (vt prædiximus) ad beneficij naturam accedat, imò, & abſolutè, beneficium dicatur, in c. conquerente, extr. de cleric. non reſid. nihilominùs tamen, aliquid ſemper, præ ſe fert diuer-

[h] *Adde & tertium caſum, quando nempe imponuntur penſiones beneficiis, quæ aliis penſionibus iam onerantur, neque enim præſumitur etiam Pontifex maximus, vnum & idem beneficium, duplici onere grauare velle, niſi hoc expreſſerit, & id obſeruari, facta quoque motu proprio ipſius Pontificis maximi impoſitione, teſtatur Forget. vbi ſupra num. 25. Verumtamen in his, & ſimilibus caſibus, conſtitutionis penſionum vitioſæ, ob expreſſionis defectum, ſi per longum tēpus pacificè penſiones perciperentur, dubium non eſt, quin conualeſcerent, & in poſterum venirent præſtandæ; coloratus enim adeſſet titulus, qui locum decreto, de pacificis poſſeſſoribus, dare poſſet; etiam ſi aliud ſit, de caſu quo longo tempore, ceſſatum eſſet, à ſolutione penſionis, ob rationem Rebuff. in eius decreti explanatione, ampliat. 18. num. 108. Quinimò, ne quidem longi temporis perceptioni, ſuffragaretur hoc decretum, ſi penſionis conſtitutio vitioſa, propter ſimoniam diceretur: nam licet poſt decem annos, ſimoniacū in poſſeſſione beneficij, manutenendum cenſuerit, ſupremus Pariſiorum curia, 4. Mart. 1574. apud Charond. in lib. 1. reſponſ. c. 47. penſionem tamen, quam per quatuordecim annos, ſimoniacus perceperat, non eſſe tolerandam pronunciauit Rothomagen. ſenatus, inter magiſtros, Guilhelmum Paſtel, & Ioannem d'Orbec, 22. Mart. 1609. teſte Forget. in d. tract. de pen-*

ſitatis,ac præſertim,ratione onerum ,quibus indiſtinctè ,addicti ſunt beneficiati.In † Penſionariis 25
enim, diſtinguendum eſt, vtrum in pecunia numerata , an in fructibus , recipiant penſionem , vt priori caſu,nullomodò,oneribus obligentur,poſteriori verò , ſubdiſtinguatur,inter onera conſueta,ſeu ordinaria (qualia ſunt iura Epiſcopalia,vel hoſpitalitatis) vt ab his, penſionarij ſint immunes, & onera inconſueta,ſeu extraordinaria (verbi gratia ſi de decimis Papalibus , aut pontium, viarumque refectione agatur) vt iis, è contra penſionarij, pro rata penſionis ſuæ, ſubiaceant, i
[i] prout, vulgò deciditur, poſt Innocent.in c. à nobis extr. de Decim.& repetitum eſt,à Rebuff.in d.tract.de pacific. poſſeſſ. nu. 138.
Sunt † etiam ſuæ , apud eund. 26
Rebuff.ibid.nu.121.& ſeqq. inter conſtitutas, à ſummo Pontifice penſiones,& eas, quæ ab ordinariis conſtituuntur , vltra tactas [k] à nobis ſupra , diuerſitates , & k
differentiæ rationes : Nam,præterquam quod,ſummus pontifex non æquè curat de cauſſa , ſine qua ordinarij nihil hac in parte poſſunt,vt not.poſt text.in c.prohibemus extr. de Cenſib.quodq; nulla conuentio , de penſione ci-

ſion.num.12.

[i] *Id exemplo decimarum papalium, ſiue regiarum patefecimus iam ſupra in lib.1.tit.5.circ fin.ſi enim in pecunia numerata conſiſtat penſio, ab iis eximi penſionarios,penſione verò, debita in certa parte fructuum,eos è contra id oneris,pro rata portionis, ex fructibus ſibi obtingentis ſentire, præterquam ſi eiuſcemodi decimæ,extra ordinem,& noua de cauſa exigerentur, probauimus, vno Rothomagenſis, & duobus Toloſani ſenatus areſtis, quæ referuntur à Forget.in d.tract. penſion. num. 21.& Maynard.in lib.1.quæſt.c.43.& 44.licet Papon.in lib.3.tit. 5. areſt. 2. cum ſeqq.& in lib.5. tit.13. areſt.1.ipſoſmet penſionarios, ſemper & indiſtinctè, ad decimas haſce obligari, ter in ſenatu Pariſienſi pronunciatum aſſerat; videlicet in ſolemnibus cauſarum actionibus,9. Iannar. 1531. inter Ioannem Rogier,& Ioann. Griffet,23. Decembr.1532. & in fauorem cuiuſdã Rozeru,circa ann.1530.*

[k] *Et adhuc vltra eam , quam tradit etiam Forget. in d. tract. de penſion. num.11.ordinarij enim(inquit) penſiones quidem conſtituere poſſunt, in caſibus limitatis in c. paſtoralis, extr. de his quæ fiunt, & in c.niſi extr. de prabend.ſed in ſuis expeditionibus, non inſerunt, hanc clauſulam ſine retardatione , quæ ad pontificias expeditiones, accedere ſolet; vt oſtendatur conſtitutiones penſionum , ab ordinarijs factas ,paratam non habere, ad inſtar pontificiarum executionum, ve-*

tra

l tra ſimoniam l apud alium, quam
ſummum pontificem fiat ex:
doct. gloſſ. in c. niſi eſſent, in verb.
ex iuſſione, extr. de prębend. non
27 † niſi; per modum quantitatis, ab
aliis facta, penſionis conſtitutio
ſuſtinetur, cum etiam ſuſtineatur,
per modum quotæ, ſi à ſummo
Pontifice, facta fuerit prout
aduertit, Ioann. de Anan. cum reliquis;
in c. audiuimus: ſuper verb.
penſionem, extr. de colluſ. detegen.
vbi & hanc afferunt rationem,
quod conſtituta, per modũ
quotæ, penſione indicatur, beneficij
ſectio, quam eſſe, de reſeruatis
Pontifici maximo, argumẽtantur,
ex d. c. maioribus, extr. de
28 præb. Sed † hæc ferè omnia, ſecundum
ius commune, ſunt intelligenda;
Nam quod attinet ad
illud quo in Gallia vtimur, nonnulla
ex his, paulò aliter obtinẽt:
cum apud nos, quancunque penſionem
; extingui per mortem
penſionarij: & de conſuetudine,
ne quidem authore Pontifice
maximo, vllam tranſire, de perſona
in perſonam, ipſemet fateatur
Rebuff. in d. tit. prax. de re-
29 ſeruation. num. 20. ſubindéque †

runtamen (ſubdit ipſe in num. 17) executio hæc ne quidem in pontificiis, ſi pro his ſimplex data eſſet ſignatura, ad compulſionem, & bonorum (quantumuis præſtationi penſionis obligatorum) capturam extenderetur, neque enim hoc ſine literis executorialibus, fieri poſſe, iudicatum eſt, à Rothom. ſenatu, inſtantibus Religioſis, Abbatiæ de Valmont, vlt. Iun. 1547. etiam ſi ſenatus Pariſien. in conſequentiam ſimplicis ſignaturæ, penſionem rectè, perſonaliter à debitore peti cenſuerit 11. Decembr. 1543. apud Papon. in d. li. 3. tit. 5. areſt. 7. Imò nec earum literarum defectum; authoritate, ſiue mandato iudicis purgari, & ſimplicibus ſignaturis, executorialem vim attribui, id. Forget. in ſubſequẽti num. 18. elicit ex altero prædicti ſenatus Rothomagen. areſto, diei vlt. Iul. 1551. in fauorem cuiuſdam Hucourt, Curionis de Louuiers, aduerſus Gobier penſionarium; ac demum in num. 26. concludit deficientibus hiſce executorialibus literis, vel aliter bulla, ſiue ſignatura, malè conceptis, non ſtatim corruere penſionis conſtitutionem, ſed eam ſuſpendi, donec bullæ ipſius, vel aliarum literarum reformatio ſubſequatur, eaque de cauſa, infirmatam fuiſſe ſententiam Baillini Ebroicen. qui ſub eo prætextu, magiſtros Laurentium Ioly, & Ioannem Boëtte, à concordato penſionis diſcedere, & ad priſtinum reuerti ſtatum iuſſerat; tribus menſibus præſcriptis, intra quos pro reformandis eiuſcemodi conſtitutæ penſionis literis, ad ſummum Pontificem cum noua procuratione mitteretur, idque rurſus, ab eod. ſenatu Rothomagen. 19. Sept. 1597.

l *Atque hæc ſimonia*

Digitized by Google

præterea 2. extr. de Iur. patronat.
De † iure quoque, alimentandi 45
Patronum inopem, p meminit
text. in c. nobis eod. tit. vt & de iure Agapes, ſiue Epularum, fit mentio, in c. Iacobus, extr. de Simon. Sed hæc omnia, & quæcunque ſimilia, aliam, quam diuini miniſterij, cauſſam habẽt, ac proindè, à Beneficiis, æquè aliena
ſunt, generalique † demum, re- 46
gulantur Theoremate, quo in ſuperiori titulo, circa exactiones concluſimus, abuſiua, & aduerſus

11. Maij 1595. In quo, ſecernetur adhuc, idem ius de Champart, à Decimarum iure, vt pote impræſcriptibili quoque, ex iis, quæ docuimus ſupra, in tit. 4 licet quoad alia, duobus his iuribus plurimùm intercedere affinitatis, oſtendat Forget. in d.c.8. num. 1. & 2. ac præſertim, ex eo quod, vtrumque ius, rebus prophanis non etiam eccleſiaſticis (niſi per clericos, poſt fundationem, & dotationem eſſent acquiſita) inhæreat; ſed tamen ita, vt decimarum ius, regulariter clericis competat, nec ad laicos, niſi extraordinem deuoluatur, vt monuimus etiã ſupra, in tit. 5. verſaque vice, ius de Champart, principaliter laicorum ſit, & ad clericos, eo tantum modo, quo feudum transferatur, prout id. Forget. deducit, in eod. num. 2. Adde quod æquè, circa fructuũ perceptionem, eadem iura verſentur, hoc enim de decimis, oſtenſum quoque fuit, in d.c.4. & ratione iuris de Champart, vel ex ipſo elicitur nomine, quo, quaſi pars campi, aut partus Campi, nuncupatum traditur, ab eod. Forget. ibid. num. 4 in fin. Denique prætereundum non eſt, quod ipſe rurſum Forget. in ſubſequenti num. 6. adijcit, quo caſu, ius de Champart, ad laicos ſpectat, fructus, etiam in præiudicium ſucceſſorum, conuerti, in pecuniam numeratam, ſed eo iure, ad clericos ſpectante, talem fieri non poſſe conuerſionem, quæ ſucceſſoribus præiudicet; nam & ita iudicatum teſtatur, à ſenatu Rothomagen. pro Religioſis Abbatiæ Sancti Vvandrille, aduerſus Nicolaum le Febure, & eius vxorem, 11. Aug. 1547.

p Pro hoc iure alimẽtorum Patronum reductũ ad egeſtatem, ex reditibus beneficij, ad ſuam nominationem, ſiue præſentationem ſpectãtis, penſionem petere poſſe, deciſum à ſuprema Nortmanorum Curia, apud Cadomum tunc exiſtente pro Domino de Sainct Germain le Vaſſon, alias le Nourry, propè faleſiam, narrat Forget. in d. tract. de Perſon. eccleſiaſtic. tit. 22. num. 4. in marg. hac tamen adhibita, ibidem limitatione, vt feudo, à quo ius Patronatus dependet, in pignoris cauſam, pro debitis ipſius Patroni capto, ius eius pẽſionis petendæ ceſſet, ob alterum, quod & ipſe refert, ſenatus Rothomagen. areſtum, aduerſus quendam d'Auſtin, Dominum quondam de Hanoüart, menſis Octobr. 1603.

bonos

bonos mores, quantumcunque
q obſeruata,[q] reprobari debere; &
47 † è contra quæ nullum præ ſe ferunt abuſum, nec bonis moribus
r obſiſtunt, eſſe toleranda;[r] prout variè, docet adhuc, idem ipſe Chopin. in eod. lib. 3. de ſacr. polit. tit. 4. nu. 12. & poſt eum Charond. in lib. 7. reſponſ. c. 79.

[q] Quemadmodum, reprobatum eſt, ius illud prandij, in cuius poſſeſſione, ſeſe prætendebant, lanij Aurelianenſes, aduerſus capitulũ eiuſdem loci, etiam ſi, quibuſdam areſtis, comprobatum eſſet; latumque fuit areſtum, pro eius reprobatione, in ſolemnibus curiæ Pariſienſ. actionibus, 29. Iul. 1566. teſte Charond. in lib. 7. reſponſor. c. 79. Verum poſtea, cum de ſimili prandio Pragmaticis S. Quintini, coactè præſtito conquererentur, Symphratores diui Ludouici, & ad eandem curiam prouocaſſent, pro illo iure prandij, pronunciatum eſt, in Martinalibus, anni 1580. Berger. in addit. ad Papon. lib. 1. tit. 1. areſt. 3.

[r] Indeque, iura feſtagiorum (vt vocant) ſiue conuiuiorum, inter eccleſiaſticos, aut etiam, alicuius paræciæ habitatores, eo quod, ad fouendam inter eiuſdem conditionis homines amicitiam, conducant; pluribus areſtis, comprobata fuere, ac præſertim duobus, vno nempe aduerſus Andegauen. eccleſiæ Canonicos, 22. Febr. 1536. & altero aduerſus Epiſcopum eiuſdem loci, 30. Maij 1538. de quorum vtroque, Chopin. in lib. 3. de ſacr. polit. tit. 4 num. 12. & 13.

FINIS LIBRI PRIMI.

INTRODVCTIONIS

LIBER SECVNDVS,

De remotis ſui natura, à Beneficio, & nihilominus, interdum accedentibus, ad Beneficium.

ATQVE IMPRIMIS,

DE PENSIONE BENEFICIALI.

1 *Penſio, ſui natura beneficium non eſt.*

2 *Eſt enim quid temporale, nihilque ſpiritualitatis annexum habet.*

3 *Ac etiam, laicis interdum conceditur, & in perpetuum eius conceſſio prohibetur.*

4 *Beneficium tamen eſſe poteſt, ſi à ſummo Pontifice inſtituatur, & in titulum clerico aſſignetur.*

5 *Dummodò, de ipſius penſionis, à perſona in perſonam tranſlatione, cautum ſit.*

6 *Alioqui, ſi ſimpliciter fuerit conſtituta, ad vitam Penſionarij reſtringitur; præterquam in caſibus, num. 7. & 8.*

9 *Varia genera penſionum; & primùm de ea, quam ordinarius conſtituit.*

10 *Poteſt enim, etiam in Gallia, ordinarius penſionem, fauore alicuius, conſtituere.*

11 *Sed motu tantum proprio, & ad tempus, num. 12.*

13 *Licet accedente capituli conſenſu, etiam in perpetuum eam conſtituat.*

14 *De penſione reali, & quod etiam ab ordinario, nedum à ſummo pontifice conſtituatur.*

15 *Quodque ſit, verius onus vnius beneficij, & reditus alterius, quam beneficium.*

16 *Quem*

16 *Quemadmodum & conſtituta à ſummo Pontifice, in gratiam certæ perſonæ, eſt ad inſtar vſusfructus.*

17 *Vnde nec reſignari, aut vacare, ſed transferri, & extingui dicitur, & qualiter id fiat.*

18 *Nec ſubiicitur, Pontificÿs conſtitutionibus, de confidentiis, aut ſimonia regulisve Cancellariæ Romanæ, num. 19.*

20 *Nec ad reſidentiam, aut recitationem diuini officÿ, obligat.*

21 *Quinque alia notatu digniſſima, quæ aliter ſe habent, in penſionibus, quã in beneficiis.*

22 *An & quando, penſionis expreſſione opus ſit, in nouis impetrationibus, & num. 23.*

24 *Quibus oneribus penſionarÿ, & quibus beneficiati ſubÿciantur; & num. 25. cum 31.*

26 *Differentia inter penſiones conſtitutas à ſummo Pontifice, & eas quæ ab ordinariis, conſtituuntur.*

27 *Quare facilius per modum quantitatis, quam per modum quotæ, Ordinarÿ penſionem conſtituant.*

28 *In Gallia penſio omnis extinguitur cum perſona, & ne quidem à ſummo Pontifice poteſt conſtitui, vt tranſeat de perſona in perſonam, vel etiam ſine iuſta cauſa, nu. 29.*

30 *Quæ ſint iuſtæ cauſæ, apud Gallos conſtituendæ penſionis.*

32 *Conuentio de penſione nulla fieri poteſt, coram alio, quam ſummo Pontifice.*

33 *Quæ ex iure communi, in Gallia obſeruentur, circa penſiones, & quæ in iis de iure ſpeciali obtineant, num. 42.*

34 *Penſio etiam ſi reſtringatur in vita penſionarÿ, nihilominus ad ſucceſſores eius, cui impoſita eſt, tranſit.*

35 *Imponitúrque inutiliter, ſuper beneficio curam animarum annexam habente.*

36 *Vt, & ſuper præbenda Theologali, vel præceptoriali, aliiſue de quibus num. 37.*

38 *Requiſita vt ſuper beneficio patronato, vel regiæ nominationis, penſio imponatur.*

39 *Penſiones propter exceſſiuitatem, non annullantur; ſed moderationem recipiunt, & qualem, num. 40.*

41 *Cognitio de validitate, vel inualiditate penſionis impoſitæ, ad eccleſiaſticum iudicem pertinet.*

43 *Penſiones impoſitæ, ſuper curatis beneficiis, vitandæ perfidiæ gratia, ſuſtinentur inter reſignantem, & reſignatarium, imò, & reſignatarium reſignatarij, num. 44.*

45 *Venientes per obitum, ab onere penſionis eximuntur, ſed non venientes per reſignationem; quippe qui, eam ſoluere teneantur, vel beneficium retrocedere, num. 46.*

47 *Fallit, in penſionibus impoſitis, ſuper beneficiis ſimplicibus, iis enim etiam venientes per obitum ſubiacent, ſaluo iure petendæ moderationis; quod eſt ſecus, in venientibus per reſignationem, num. 48. & 49.*

50 *Promiſſores certæ penſionis, obligari etiam, abſque ſummi Pontificis authoritate, Galli interpretantur; & de prædictis omnibus remiſſiuè, num. 51.*

52 *Duo caſus, in quibus penſio, etiam propriè loquendo, beneficium dici poteſt; & ex iiſdem caſibus, illationes, num. 53.*

INTER ea, quæ ſui natura, beneficia non ſunt, & tamen 1
interdum, aſſumunt beneficiorum naturam; primas tenet
penſio: à beneficiis, enim, expreſſiſſimè diſtinguitur, in c.
quamuis pleniſſima, de præbend. in 6. & † cum beneficium 2
ex noſtra definitione, ius ſpirituale ſit; penſionem, eſſe quid temporale, nihilque ſpiritualitatis annexum habere, docet Panorm. in c. ad
audientiam 2. in 1. notab. extr. de reſcript. Adde † quod, per eandem 3
definitionem, ad beneficia, ſoli clerici admittantur; & è contra penſiones, etiam laicis, cōcedi poſſint, vt in c. fin. extr. de magiſtr. quodq; beneficia, perpetuam cauſſam habeant, prohibita alioqui perpetua
penſionum conſtitutione, in can. poſſeſſiones 16. q. 1. Verum † hi om- 4
nes defectus purgantur, vt penſio, beneficium eccleſiaſticum eſſe poſſit, quando à ſummo Pontifice canonicè inſtituitur, & in titulum, clerico aſſignatur, teſte gloſſ. in § item quod vniuerſitates, in verb.
beneficiorum de collation. in pragm. Sed † id rarò fit, & nonniſi ma- 5
ximè vrgenti de cauſa, cum per hanc in titulum, penſionis conſtitutionem, beneficij ſectio de iure prohibita inducatur, c. maioribus, & c. vacante, extr. de præbend. Quinimò, tunc adhuc opus eſt, vt ſummus Pontifex conſtituens penſionem, expreſsè caueat, de ipſius penſionis, à perſona in perſonam
tranſlatione [a] ſi † enim ſimplici- 6
ter conſtituatur penſio, etiam ſi
ad

[a] *Idque ſolus Pontifex maximus, ſaltem apud nos facere poteſt; adeò vt ne*

ad inſtar beneficij, perpetua exiſtat, hæc tamen perpetuitas, ad vitam penſionarij reſtringitur, vt eo decedente penitus extinguatur, iuxta deciſion. Rot. 220. in antiq. quam refert & ſequitur Aufrer. in deciſion. capel. Toloſ.
7 q. 473. Fallit † ſi non perſona beneficiati, ſed ipſum beneficium, penſione oneraretur; nam etiam ſimpliciter conſtitutam, tunc perpetuari, nec vita penſionarij cuiuſquam reſtringi, docuit Ferrer. in addit ad Guid. Pap. q. 179.
8 Et † idem ſi non intuitu perſonæ, ſed propter aliud beneficium, conſtituta eſſet, ob ea quæ
b latiùs deducit, Fab. Sebuſian. [b] in
9 li. 1. C. tit. 2. definit. 46. Ex † quibus patet tria vel quatuor diſtingui poſſe, genera penſionum. Alia enim eſt, quam Ordinarius, fauore alicuius conſtituit, prout ei licere, dummodò ſit Prælatus, traditur à Rebuff. in tract. de pacific. poſſeſſ. nu. 120. Idque etiam in Gallia, nedum in patriis obedientiæ, & aliis partibus, quæ iure communi reguntur. Siqui-
10 dem † quod ex communi obſeruantia, & vſu forenſi aſſerit Brodæ. in addit. ad Loüet. ſub lit. C, art. 40. Ordinarium, vel eius Officialem, neque creare, neque
c homologare penſionem poſſe, [c] referendum eſt, ad conuentam inter partes, & non ad eam, quæ motu proprio ſuperioris
11 imponitur; quodque † Rebuff. in 1. part. prax. tit. de reſeruat. num. 29. teſtatur hodie Epiſcopos, non conſtituere penſiones, imò (in-

quidem legatum à latere, tranſitoriam de perſona, in perſonam penſionem conſtituere poſſe, cenſuerit Rothomagen. ſenatus, in cauſa cuiuſdam l'Enfant, quod eſt apud Forget. in tract. de penſion. num. 3.

[b] *Qui, & ita iudicatum, in Camberie. ſenatu, ſcribit; inter Dominum, Priorem de Louagny, & Religioſos Celeſtinos, de Villarſallet, 27. Auguſt.* 1592.

c *Et hoc etiam, à ſenatu Pariſien. iudicatum eſt, pro Curione de Belleſat* 8. *Ianuar.* 1610. *teſte eod. Brodæ. ad Loüet. in ead. lit. C, art.* 40. *eſtque adeò verum, vt conuentam penſionem, coram ordinario, ſummus Pontifex, ne quidem confirmet, eam enim (vt ſcribit Forget. in d. tract. penſion.* 11.*) bullis ſuis, vel etiam ſimplici ſignatura, nominatim conſtituere, & veluti de nouo, creare ſolet: ex quo etiam fit, vt ante expeditionem, eiuſcemodi bullarum, ſeu ſignaturæ, penſio ſic comenta, licitè (ſaltem in foro conſcientiæ) non exigatur; præterquam ſi, ſub beneplacito ipſius ſummi Pontificis, conuentio expreſſe facta fuiſſet, ad quod, & id. Forget. ibid. trahit areſtum quoddam Pariſienſe, inter Chabot, & Cochin,* 10. *Decemb.* 1588.

quit) non vtendo amiſſa eſt eo-
rum poteſtas, quia ignari ſuæ
poteſtatis,eam perdiderunt;non
impedit, quominus facta ab eis,
penſionis impoſitio ſuſtineretur,
um ius commune,ſemper in vi-
ridi obſeruantia eſſe dicatur, in l.
Arriani C.de hæret.& quod plus
eſt, Prælatos in compenſationẽ
meritorum,penſiones,certis vti-
liter aſſignare perſonis, etiam
citra concenſum ſuorum capitu-
lorum,[d] decidat Guid. Pap. in d. d
q. 179. Exigit † tamen tunc, vt 12
ad tempus duntaxat hæc penſio-
nis aſſignatio fiat,vt ſic procul e-
xiſtat, à beneficij natura. Et † li 13
cet fateatur, eam accedente ca-
pituli conſenſu, in perpetuum
quoque fieri poſſe,non ideò ma-
gis,ad beneficium trahitur,vtpo-
te perpetuitate hac, intra metas
vitæ penſionarij reſtricta;ex quo
ordinarij non eſt,ſed ſolius ſum-
mi Pontificis, cauere de transfe-
renda penſione, à perſona in
perſonam, vt reſoluit Pariſ. in
conſ. 45. vol. 4. Alia † verò penſio eſt realis à Ferrer. nuncupata, in 14
loc. cit. eo quod debita beneficio vel per beneficium, in re, & non
in perſona reſideat; eamque, non ſolum à ſummo Pontifice, ve-
rum etiam ab Ordinario conſtitui poſſe videretur, ex facti ſpe-
cie, propoſita à Guid. Pap.ibid.& ex altera,quam proponit Chopin.
in lib. 1. Monaſtic.tit.3. nu. 10. [e] Sed † à quocunque tandem conſti- e
tuatur, & quantumuis reddatur perpetua, æquè à beneficio ec- 15
cleſiaſtico, remota erit; nanque, vt loquitur Fab. in dict. defin. 46.
hoc genus penſionis, annua præſtatio potius cenſetur, nihilque
aliud eſt, quam perpetuus quidam reditus, & fructus eius be-
neficij,

[d] *Idque etiam approbat, & ſenatus Grattonopolitani areſto, deciſum refert, Papon.in lib.3.tit.5.areſt.5.*

[e] *Narrat enim, Guid. Pap. Priorem Sonnæ impoſuiſſe, ſuper Prioratu ſuo, penſionem quinginta florenorum, in fauorem Domini Delphini, pro ponte, capella,& hoſpitali,ſibi traditis; eamque penſionem, poſtea ab Humberto Delphino, conuentui Carmelitarum belli viſus,in Royanis,pro eius fundatione, & dotatione ;fuiſſe donatam: Chopin.verò,Cardinalem Lotharigum Archiepiſcopum Rhemenſ. fratribus Minimis de Braquenconrt, expulſis per hæreticos,à ſuo conuentu,& hoſpitium,& penſionem conceſſiſſe, eiuſque ſucceſſorem, Philippum Beccum,nihil in contrarium,vt exoneraretur, afferre potuiſſe, niſi quod, eiuſcemodi conceſſioni,non interuenerat,capituli conſenſus,ac demùm, diſcuſſa ab oratoribus fori controuerſia, ſenatum Pariſ. pronunciaſſe, plenius deliberandum, ex pomeridiana cauſæ actione, 19. Maij 1598.*

neficij, cui debetur, onus verò beneficij quod debet; quare (inquit) nec eius reſpectu, locum habet, quod vulgò iactatur, eccleſiaſtica beneficia, ſine diminutione conferri, & poſſideri debere, qualiter enim ſe habent, id eſt, cum ſuis & oneribus, & honoribus conferuntur, ac poſſidentur, quippe cum alienatio, & acquiſitio, regulariter fiat cum ſuo onere, & ſua cauſa, l. alienatio D. de contrah. empt. & l. vn. C. rem a-
16 lien. gerent. Alia † quoque penſio eſt, quæ ſimpliciter, à ſummo Pontifice, in gratiam certæ perſonæ conſtituta, ad inſtar vſuſfructus, cum perſona perimitur; ac proinde beneficium eccleſiaſticum, ſimiliter non exiſtit, vt paulò ante dicebamus, & fuſiùs exagerat, Gig. in tract. de penſio.
17 q. 1. num. 5. Vnde † non quemadmodum in beneficio renunciari, aut reſignari, ſed transferri, ex ſpeciali ſummi Pontificis priuilegio poteſt, teſte Gomeſ. in reg. de infirm. reſignant. q. 16. diciturque, propriè loquendo, non vacare; ſicut beneficium, ſed perire
f & extingui, [f] vt per Gig. loc. cit.
18 q. 12. num. 1. Hinc † etiam, conſtitutiones Pij 4. & Pij 5. ſummo-

[f] *Varios autem, eius extinguendæ modos, refert Forget. loc. cit. num. 30. ſed ex ijs, duo potiores ſunt, & frequentiores: vnuſque eſt, mutuus beneficiati, & penſionarij conſenſus, cum authoritate pontificis maximi, nam, & his duobus interuenientibus, quoniam conſtituitur, extingui debet, & quamuis hodie, accedat quoque, per quandam anticipationem aliquot annorum, penſionis ſolutio, vel etiam, ſub eo prætextu, quod temporales ſint penſiones, aliud quid in pecunia numerata, aut fructibus penſionario compenſatoriè detur, hoc nihilominus, tanquam ſimoniacum, & contra conſcientiam reprobat Frerot. in addit. ad Guen. ſub lib. 1. collat. ordinat. tit. 3. §. 33. Alter verò modus eſt, euictio beneficij, ſub penſione reſignati, vel permutati; nam & imò, mota ſimpliciter pro hac euictione lite, penſionis interim, denegari poſſe præſtationem, & quod plus eſt, etiam recredentia adiudicata, ne quidem exigi penſionem, niſi prius, idoneè cautum ſit à Penſionario, de reſtituendis, exactis, in caſu retractata recredentia, & ſubſecuta euictionis, decidit id. Forget. in ſubſequenti num. 31. Veruntamen non ſtatim, atque mouetur lis, ad extinctionem penſionum, & regreſſū, ad permutata beneficia, concludendum eſſet; hanc enim concluſionem præmaturam, præterquam, ſi colludendo, doloſè liti cauſa daretur, ipſemet Forget. ibid. aſſerit, confirmatque areſto Rothomagen. ſenatus, inter Farin. & Picot, menſis Auguſt. 1604.*

rum Pontificum, de confidentiis
beneficiorum, non habere lo-
cum, in his penſionibus tranſlatis
per confidentiam, vt nec, pœ-
nam extrauag. cum deteſtabile,
contra committentes ſimoniam
in beneficiis extendi ad eaſdem
penſiones, reſpondit Nauar. in
conſ.2.num.2.de conſtitution. in
conſ.16.nu.2.de ſimon.& in con-
ſil. 46. nu. 1. de præbend. Nec † 19
aliunde procedit, quod id. Na-
uar.in eod.tit.de præbend. conſ.
11.num.2.concluſit, regulas can-
cellariæ Romanę, de infirmis, de
Annali, & ſimiles ad beneficia
ſpectantes, ceſſare reſpectu pen-
ſionum, quodque cenſuit Gomeſ. in hac reg. de Annal. q. 21. initio,
penſionarium † ad reſidentiam, quæ beneficiato incumbit, non 20
teneri, vt nec ad vllum ſeruitium, per ſe, vel per alium, in aliqua
eccleſia, & in illa reg. de infirm. q. 16. circ. med. eum eximi ab ipſa
diuini officij recitatione, propter quam beneficium dari circum-
fertur, ex c.fin.de reſcript.in 6.& c.1.extr.de celebrat. Miſſar. Li-
cet hodie ex conſtitutione præfati Pij 5. penſionarij obligentur,
ad recitandum qualibet die, paruum officium beatæ Mariæ, eaque
conſtitutio exſtat, in bullario 134. ſub 12. Kal. Octob. an. 1571. Deni-
que † eodem pertinent, quinque alia, notatu digna, quæ longè a- 21
liter, in penſionibus, quàm in beneficiis, ſe habere, oſtendit Gig.
loc. cit. videlicet, penſiones plures, non inducere, incompatibilitatẽ
aliquam, cum beneficiis, in q.42. non admitti, permutationẽ benefi-
ciorum, cum penſionibus,[g] in q. 7. permiſſam ſequeſtrationem poſ- g
ſeſſionis, & fructuum beneficij litigioſi, in caſu, clemẽt.1. eod. tit. non
obtinere, in penſione, in q. 46. prohibitam ſucceſſionem, inter pa-
trem, & filium, in beneficialibus, non impedire, pẽſionis, à patre in fi-
lium, etiam illegitimum, tranſlationem in q. 86. & neceſſitatem ex-
preſſionis, modicorum quantumlibet beneficiorum, pro nouis impe-
trationibus, reſpectu penſionum remitti, in q.67. Verũtamen † circa 22
hoc

g *Supple ſolis, quando enim benefi-
cium cum beneficio permutatur, ei
cuius ampliores ſunt reditus, imponi
tur penſio, quæ ſic cum ipſo (vtpote al
terius beneficij veluti partem conſti-
tuens) permutari videtur; eaque per-
mutatio, propter æqualitatem, tantæ
eſt virtutis, vt difficillimè, aduerſus
eam, in integrum reſtitutio conceda-
tur, ac præſertim, conſtituto in minori
ætate, ob rationes deductas à Forget.
in d. tract. penſion. num. 28. & areſtum
relatum ab eo in fin. num. 27. pronun-
ciatumque in ſolemnibus cauſarum
actionibus, ad inſtantiam cuiuſdam
Durandi, 4 Febr. 1546.*

Digitized by Google

hoc poſtremum, licet approbetur quoq;, ab Aufrer. in d. deciſ. 473. aliquatenùs hæret, pluribuſque diſtinctionibus vtitur, propter aſſertionẽ contrariam, eorũ quos allegat, Menoch. in lib. 2. de Arbitrar. centur. 2. caſ. 201. n. 51. Imò, & gloſſ. Cancellariæ Romanæ, circ. fin. reg. 61. nominatim in hac penſionis ſpecie, tutius eſſe ait, ſi eius mentio fiat, niſi in literis, clauſula [pro expreſſis habentes] adponatur; de cuius natura, & poteſtate, fusè ſatis, gloſſ. Concord. in form. mand. apoſtol. in verb. pro expreſſis. Sed † vt vt ſit,
23 certiſſimum eſt, in duobus caſibus,[h] ex communi omnium ſententia, hanc quoque penſionem, exprimendam eſſe; quando nempe, eam penſionarius, in vim prioris reſcripti, eſt aſſecutus, vt in d. c. ad audientiam 2. extr. de reſcript. & quando, reſcriptum, quod de nouo impetratur, iuſtitiæ, & non gratiæ exiſtit, vt in c.
24 poſtulaſti eod. tit. Alia † demum penſio eſt, cuius conſtitutioni, à ſummo Pontifice, adiecta eſt clauſula illa, de migrando, à perſona in perſonam: eaque, licet (vt prædiximus) ad beneficij naturam accedat, imò, & abſolutè, beneficium dicatur, in c. conquerente, extr. de cleric. non reſid. nihilominùs tamen, aliquid ſemper, præ ſe fert diuer-

h *Adde & tertium caſum, quando nempe imponuntur penſiones beneficiis, quæ aliis penſionibus iam onerantur, neque enim præſumitur etiam Pontifex maximus, vnum & idem beneficium, duplici onere grauare velle, niſi hoc expreſſerit, & id obſeruari, facta quoque motu proprio ipſius Pontificis maximi impoſitione, teſtatur Forget. vbi ſupra num. 25. Verumtamen in his, & ſimilibus caſibus, conſtitutionis penſionum vitioſæ, ob expreſſionis defectum, ſi per longum tẽpus pacificè penſiones perciperentur, dubium non eſt, quin conualeſcerent, & in poſterum venirent præſtandæ; coloratus enim adeſſet titulus, qui locum decreto, de pacificis poſſeſſoribus, dare poſſet; etiam ſi aliud ſit, de caſu quo longo tempore, ceſſatum eſſet, à ſolutione penſionis, ob rationem Rebuff. in eius decreti explanatione, ampliat. 18. num. 108. Quinimò, ne quidem longi temporis perceptioni, ſuffragaretur hoc decretum, ſi penſionis conſtitutio vitioſa, propter ſimoniam diceretur: nam licet poſt decem annos, ſimoniacũ in poſſeſſione beneficij, manutenendum cenſuerit, ſupremã Pariſiorum curia, 4. Mart. 1574. apud Charond. in lib. 1. reſponſ. c. 47. penſionem tamen, quam per quatuordecim annos, ſimoniacus perceperat, non eſſe tolerandam pronunciauit Rothomagen. ſenatus, inter magiſtros Guilhelmum Paſtel, & Ioannem d'Orbec, 22. Mart. 1609. teſte Forget. in d. tract. de pen-*

ſion.num.12.

i *Id exemplo decimarum papalium, ſiue regiarum patefecimus iam ſupra in lib.1.tit.5.circ fin.ſi enim in pecunia numerata conſiſtat penſio, ab iis eximi penſionarios, penſione verò, debita in certa parte fructuum, eos è contra id oneris, pro rata portionis, ex fructibus ſibi obtingentis ſentire, præterquam ſi eiuſcemodi decimæ, extra ordinem, & noua de cauſa exigerentur, probauimus, vno Rothomagenſis, & duobus Toloſani ſenatus areſtis, quæ referuntur à Forget.in d.tract.penſion. num. 21.& Maynard.in lib.1.quæſt.c 43.& 44.licet Papon.in lib.3.tit.5. areſt.2. cum ſeqq.& in lib.5. tit.13. areſt.1.ipſoſmet penſionarios, ſemper & indiſtinctè, ad decimas haſce obligari, ter in ſenatu Pariſienſi pronunciatum aſſerat; videlicet in ſolemnibus cauſarum actionibus, 9. Ianuar. 1531. inter Ioannem Rogier, & Ioann. Griffet, 23. Decembr. 1532. & in fauorem cuiuſdã Rozeru, circa ann. 1530.*

k *Et adhuc vltra eam, quam tradit etiam Forget. in d. tract. de penſion. num.11. ordinarij enim (inquit) penſiones quidem conſtituere poſſunt, in caſibus limitatis in c. paſtoralis, extr. de his quæ fiunt, & in c. niſi extr. de prabend. ſed in ſuis expeditionibus, non inſerunt, hanc clauſulam ſine retardatione, quæ ad pontificias expeditiones, accedere ſolet; vt oſtendatur conſtitutiones penſionum, ab ordinarijs factas, paratam non habere, ad inſtar pontificiarum executionum, ve-*

ſitatis, ac præſertim, ratione onerum, quibus indiſtinctè, addicti ſunt beneficiati. In † Penſionariis 25
enim, diſtinguendum eſt, vtrum in pecunia numerata, an in fructibus, recipiant penſionem, vt priori caſu, nullomodò, oneribus obligentur, poſteriori verò, ſubdiſtinguatur, inter onera conſueta, ſeu ordinaria (qualia ſunt iura Epiſcopalia, vel hoſpitalitatis) vt ab his, penſionarij ſint immunes, & onera inconſueta, ſeu extraordinaria (verbi gratia ſi de decimis Papalibus, aut pontium, viarumque refectione agatur) vt iis, è contra penſionarij, pro rata penſionis ſuæ, ſubiaceant, i
i prout, vulgò deciditur, poſt Innocent. in c. à nobis extr. de Decim. & repetitum eſt, à Rebuff. in d. tract. de pacific. poſſeſſ. nu. 138.
Sunt † etiam ſuæ, apud eund. 26
Rebuff. ibid. nu. 121. & ſeqq. inter conſtitutas, à ſummo Pontifice penſiones, & eas, quæ ab ordinariis conſtituuntur, vltra tactas
k à nobis ſupra, diuerſitates, & k
differentiæ rationes: Nam, præterquam quod, ſummus pontifex non æquè curat de cauſſa, ſine qua ordinarij nihil hac in parte poſſunt, vt not. poſt text. in c. prohibemus extr. de Cenſib. quodq; nulla conuentio, de penſione ci-

tra

l tra ſimoniam [l] apud alium, quam
ſummum pontificem fiat ex
doct. gloſſ. in c. niſi eſſent, in verb.
ex iuſſione, extr. de prębend. non
27 † niſi, per modum quantitatis, ab
aliis facta, penſionis conſtitutio
ſuſtinetur, cum etiam ſuſtinea-
tur, per modum quotæ, ſi à ſum-
mo Pontifice, facta fuerit prout
aduertit, Ioann. de Anan. cum re-
liquis, in c. audiuimus: ſuper verb.
penſionem, extr. de colluſ. dete-
gen. vbi & hanc afferunt ratio-
nem, quod conſtituta, per modũ
quotæ, penſione indicatur, be-
neficij ſectio, quam eſſe, de reſer-
uatis Pontifici maximo, argumẽ-
tantur, ex d. c. maioribus, extr. de
28 præb. Sed † hæc ferè omnia, ſe-
cundum ius commune, ſunt in-
telligenda; Nam quod attinet ad
illud quo in Gallia vtimur, non-
nulla ex his, paulò aliter obtinẽt:
cum apud nos, quancunque pen-
ſionem, extingui per mortem
penſionarij: & de conſuetudine,
ne quidem authore Pontifice
maximo, vllam tranſire, de per-
ſona in perſonam, ipſemet fatea-
tur Rebuff. in d. tit. prax. de re-
29 ſeruation. num. 20. ſubindéque †

runtamen (ſubdit ipſe in num. 17.) executio hæc ne quidem in pontificiis, ſi pro his ſimplex data eſſet ſignatura, ad compulſionem, & bonorum (quantumuis præſtationi penſionis obligatorum) capturam extenderetur, neque enim hoc ſine literis executorialibus, fieri poſſe, indicatum eſt, à Rothom. ſenatu, inſtantibus Religioſis, Abbatiæ de Valmont, vlt. Iun. 1547. etiam ſi ſenatus Pariſien. in conſequentiam ſimplicis ſignaturæ, penſionem rectè, perſonaliter à debitore peti cenſuerit 11. Decembr. 1543. apud Papon. in d. li. 3. tit. 5. areſt. 7. Imò nec earum literarum defectum, authoritate, ſiue mandato iudicis purgari, & ſimplicibus ſignaturis, executorialem vim attribui, id. Forget. in ſubſequẽti num. 18. elicit ex altero prædicti ſenatus Rothomagen. areſto, diei vlt. Iul. 1551. in fauorem cuiuſdam Hucourt, Curionis de Louuiers, aduerſus Gobier penſionarium; ac demum in num. 26. concludit deficientibus hiſce executorialibus literis, vel aliter bullæ, ſine ſignatura, malè conceptis, non ſtatim corruere penſionis conſtitutionem, ſed eam ſuſpendi, donec bullæ ipſius, vel aliarum literarum reformatio ſubſequatur, eaque de cauſa, infirmatam fuiſſe ſententiam Baillini Ebroicen. qui ſub eo prætextu, magiſtros Laurentium Ioly, & Ioannem Boëtte, à concordato penſionis diſcedere, & ad priſtinum reuerti ſtatum iuſſerat; tribus menſibus præſcriptis, intra quos pro reformandis eiuſcemodi conſtitutæ penſionis literis, ad ſummum Pontificem cum noua procuratione mitteretur, idque rurſus, ab eod. ſenatu Rothomagen. 19. Sept. 1597.

[l] *Atque hæc ſimonia*

agnoſcat. in nu. 23. etiam in con-
ſtituta, per ſummum Pontificem
penſione; iuſtam cauſam deſide-
rari: Imò † & tres duntaxat, con- 30
ſtituendæ ab eo, cenſeri cauſas;
[m] rationem nempe, inæqualita- m
tis vitandæ, in caſu permutatio-
nis; [n] bonum pacis, in caſu litigij; n
[o] & metum diſpendij: in caſu re- o

ſic contracta, per conuentionem de penſione factam alibi, quam in curia Romana, adeo nocet, vt etiam, beneficij ſub ea reſignati, vacationem inducere poſſit; quod enim de validitate harum conuentionum, dicemus poſtea circ. fin tit. ad reſignantem, & reſignatarium pertinet, qui contra factum proprium venire nequeunt, non etiam ad extraneum, & tertium impetrantem, cui eiuſcemodi ſimonia accuſatio non denegatur, præterquam fortè, ſi per vim, vel metum aliave ſimili ratione, penſio promiſſa probaretur, & qui eam promiſerat ſimoniacè, in integrum legitimè reſtitutus eſſet, ſicuti declaratum areſto Rothomagen 5. Decemb. 1600. monet Forget. in ead tract. de penſion. num. 14.

[m] *Tres haſce imponendarum penſionum cauſas, approbat Forget. ſtatim initio citati tract. & quod extra eas, ne quidem à ſummo Pontifice impoſita penſio, in Gallia admittatur, deciſum areſto Pariſienſi, menſis Iun. 1535. refert Rebuf. in d. tract. de pacific. n. 126. idque in regulam, & veluti legem tranſiuiſſe apud nos, teſtatur Louet. in lit. P, art. 30.*

[n] *Circa hanc priorem cauſam, duo notatu digniſſima ſeſe offerunt; vnumque eſt, imponendam eſſe penſionem, ſuper beneficia maiores habente reditus, ſi enim imponatur ſuper minori in reditibus, tanquam ex falſa cauſa factam impoſitionem, non valere docet Rebuff. in d. tract. de pacific, num. 126. aitque ſe ita iudicari vidiſſe, in d. tit. de reſeruat num. 24. Alterum autem eſt, ſuper vtroque beneficio ex permutatis, citra abuſum penſiones non imponi; idque etiam aduertit Forget. loc. cit. num. 1. in fin. & in cauſa Cardinalis de Lenoncourt, à Pariſienſi ſenatu definitum, 28. Mart. 1554. aſſerit Papon. in dict. li. 3 ti. 5 areſt. 9.*

[o] *Pro hac quoque ſubſequenti cauſa, aduertendum eſt, collitigantem, qui conſtituta ſibi penſione, beneficium dimittit; aliquo iure, ſubnixum eſſe debere, quod, & imò in omnibus reliquis, quibus penſiones conſtituuntur, æquè obſeruandum tradit Forget, in d. tract. de penſion. num. 2. ſaltem (inquit) vt ad ſucceſſores tranſeant, penſiones conſtitutæ; adeò vt, neque clauſula pontificij reſcripti expreſſa, de reſeruatione ad ſucceſſores neque conſenſus partium ad hæc quicquam operetur, eo quod, id alioqui, penſioni ſine cauſa conſtitutæ æquipollere videatur, & ita iudicatum, in parlamento Normaniæ, pro Rectore, & Curato, eccleſiæ S. Georgij Cadomen. areſto 17. Mart. 1532. refert ex Carol. Pariſien in regul. de:*

ſigna

p ſignationis; p etiam ſi longè plures, ex iure communi recenſeat, in d. tract. de pacific. num. 124. re-
31 liqua † vero adhuc obſeruantur, maiori ex parte, ac præſertim, ratione prædictorum onerum, quibus etiam penſionarij noſtri temporis, ſub eadem propemo-
q dum diſtinctione, ſubiiciuntur q
32 & quoad † conuentionem de penſione quæ non magis hodie, coram alio, quam ſummo Pontifice, citra ſimoniam fieri poteſt:
r r ſatis enim clarè, & vbertim traditur, hoc à Brodæ. in addit. ad Loüet. ſub lit. C, art. 40. & lit. P, art. 33. vt & illud à Maynard. in li.

publicand. reſignat. num. 277. coloratum tamen titulum, hac in parte ſufficere, Papon. in d. lib. 3. tit. 5. areſt. 7. aſſerit; atque ita eum, qui excipiebat, nihil penes penſionarium eſſe præter ſimplicem ſignaturam, ſcribit ab eod. ſenatu Pariſien. repulſum, 21. Decemb. 1543.

p *Nec hoc tandem, ſpeciale huic poſtremæ cauſæ erit prætermittendum reſignantem, nedum ipſo reſignationis actu, ſibi reſeruare poſſe penſionem, ſed & ex interuallo, factam ab eo, penſionis reſeruationem ſuſtineri, dummodo nondum fuerit, reſignatio admiſſa: ſic enim, cum quidam reſignans, in fauorē alterius, ſubſequenti die, ne diſpendium pateretur, reſeruandæ ſibi penſionis ergo, Romam miſiſſet; Reſignatarius, qui à literis prouiſionum eam penſionem reſignanti reſeruantibus, ſeu ex abuſu, ad ſupremam Pariſiorum Curiam, appellauerat, non admittendus; ad eiuſcemodi appellationem, declaratus eſt, areſto 16. Ianuar. 1544. de quo Papon. in d. lib. 3. tit 5 areſt. 6.*

q *Ad priorem, diſtinctionis huiuſce partem, pertinet exemplum illud, decimarū papalium, ſiue regiarum, de qua paulo antè in ſign. I, & in lib. 1. tit. 5. in fin. Pro altera verò parte, eiuſdem diſtinctionis, exemplum ſimiliter eſſe poteſt, in reformatione Monaſteriorum, & reparatione eccleſiarum; hæc enim, tanquam onera ordinaria, & conſueta, ne quidem percipientes penſionem in fructibus, adſtringere, niſi forte, in ſubſidium, ſenatus Pariſien. areſto, 13 Maij 1553. decíſum teſtatur, Rebuff. in d. tract. de pacific. poſſeſſ. num. 139.*

r *Ea de re, areſtum Pariſien. ſenatus, iam ſupra recitatum fuit in cauſa Curionis de Bellefat, 8. Ianuar 1610 ex Brodæ. in additionib. ad Loüet. ſub d. C, lit. art. 40. Sed cautela eſt, vt purè, coram ordinario, beneficium reſignetur, & poſteà pro imponenda penſione, ad ſummum pontificem recurratur, namque; vt ait id. Brodæ. in addition. ad lit. P, art. 33 impoſitio, ſiue reſeruatio penſionis, non eſt quid; annexum reſignationi, ſed conuentio ſeparata idemq; in ipſamet Curia Romana, ſignatura ſeorſum dari ſolet, à penſionis homologatione. Et quid ni reſignatio, ab ordinario puta, vel legato, & penſio ab alio, nempe à pontifice maximo, admitti*

1. quæſtion. c. 43.& 44. Alia † quoque ſunt,in quibus Galli, iuris communis diſpoſitionem, æquè ſequuntur: ſic † enim & reſtrictam penſionem, in vita penſionarij, nihilominus deducunt, ad ſucceſſores eius; cui impoſita fuit, ſ iuxta doctr. gloſſ. & interpretum,in c.niſi in verb. Prioratus, extr. de præbend. & † penſionem impoſitam, ſuper beneficio, curam animarum annexam t habente, t vel † præbenda Theologali, ſiue præceptoriali, u aut u- 33 34 35 36

poſſit, iudicatum, à Pariſienſ. ſenatu, 23.Decembr.1506.referunt; Chopin.in lib.3.de ſacr.polit.tit.2.num.16 & Papon.in lib.2. tit.8.areſt. 11. Simulque, ex eo quòd vterque actus,ſic diuiſum, abſolui poteſt,ſit; vt (quemadmodum ſupra quoque dicebamus) reſignans, ſiue in fauorem ſiue ex cauſa permutationis, ante admiſſam reſignationẽ, ſibi de nouo,non inutiliter, penſionem reſeruet, iuxta aliud Pariſ.areſt. 16. Ian. 1544. cuius tunc meminimus, ex Papon.in d.lib.3.tit.5.areſt.6.

ſ *Penſionem enim, legitimè conſtitutam, eſſe ad inſtar vſus fructus, qui finitur, ex perſona fructuarij, & non proprietarij, nec proindè, quandiu viuit reſignans, retentam penſionem extingui, iudicatum Pariſiis, in quadam prouocatione, ad ſupremam Curiam,22.Iun. 1606.ſcribit Broda.ad Loüet. in lit.P,art.30.in fin.*

t *Idque non ſolum in minoribus Curatis,ſed & in Epiſcopatibus,aliiſque maioribus obtinere,pluribus areſtis, Pariſ.ſenatus declarauit,in cauſa videlicet, Epiſcopatus Nouiodunenſ.in menſe Octob.1563.Epiſcopatus Trecenſ.11.April. 1564. & Epiſcopatus Lucionenſ.24.April.1570.Chenut.in additionib.ad Papon.d.li. 3.tit.5.areſt.6.Chopin.lib.2.de Doman.tit.10.num.15.& Charond.in memor. in verb.penſio.& in reſponſ.lib.1.c.25. Adde nedum vt ipſis beneficiis curatis, verumetiam, in accedentibus ad ea;ſic enim, ſuper Decanatu,eccleſia cathedralis, abuſiuè,& è contra,vtiliter ſuper Decanatu Collegiatæ,penſionem imponi,quaſi Decanatus hic,magis ad ſimplicia beneficia,ille verò potius ad duplicia, ſiue Curata accedat,oſtendemus infra,in lib.3.tit.6.*

u *De abuſiua penſionis,ſuper præbenda Theologali impoſitione,vetus eſt decretũ Burdigalenſ.ſenatus,3.Iun.1539. contra Franciſcum de Molin Royal, apud Papon.in d.tit.5.areſt.1.cui & nouum Pariſ.ſenatus 15. Maij 1609 in cauſa Theologalis Lingonenſ.adde ex Ferg.vbi ſupra nu.29.& Broda.in addit.ad Loüet. in lit. P, art. 46. vbi etiam, circa præbendas præceptoriales, idem concludit, & licet Papon.loc.proximè cit. non aliud arbitretur, de præbendis, quæ in ſolis diſtributionibus conſiſtunt;attamen Loüet.in eod.art. 46. eas in Curia Romana Homologatas,non minus,quam alia ſimplicia beneficia,penſionibus validè one-*

† etiam

37 † etiam parui reditus, [x] abuſi-
x uam profitentur, ex fin. c. extir-
pandæ, eod. tit. de præbend. iun-
cta gloſſ. Pragmat. in tit. de colla-
tionibus. §. ordinat. hæc ſancta, in
38 verb. reſidente; & † impoſitam,
ſuper beneficio patronato vel re-
giæ nominationis, abſque patro-
ni, ſiue regis conſenſu, repro-
y bant; [y] cum Innoc. in c. vlt. extr.
39 de renunciat. & † nihil relin-
z quentes beneficiato debitori, [z]
40 multoque † magis, plus æquo

rari probat areſto Pariſienſi in fauorem Syluanectenſ. Epiſcopi, prolato die vltima Decemb. 1605.

[x] *Reprobatas eſſe penſiones, impoſitas ſuper beneficiis, parui reditus, & quod ab iis, quemadmodum & ab impoſitis, ſuper epiſcopatibus & beneficiis curatis, tanquam ab abuſu appellari poſſit, declaratum Pariſiis, inſtante Domino Fabro; generali aduocato Regis, 9 Aug. 1565. teſtatur quoque Berger. in addit. ad eund. lib. 3. tit. 5. areſt. 1.*

[y] *Eſtque ad id areſt. Pariſien. 29. Iul. 1569. apud Charond. in memorab. ſuper verb. penſio, & in lib. 2. Pandect. tit. 9. circ. fin. Et hinc conſenſus regij interpoſitionem, fieri per libellum, ſiue codicillos [vulgo placet appellamus] addit Chenut. ad Papon. in d. lib. 3. tit. 5. areſt. 6. in fin. fuſiuſque totam rem exagerat Chopin. in d. lib. 2. de Doman. tit. 10. num. 15. & in d. lib. 3. de ſacr. polit. tit. 2. num. 15. necnon Forget. in d. tract. de penſion. num. 5. & ſeqq. ac præſertim 10. vbi adhuc quæ de neceſſitate, conſenſus patronorum, dicta ſunt, ad laicos refert patronos, vt in beneficiis à patronatu clericorum dependentibus, etiam ſi à laicis, patronatus clericis competens, aliquando profectum fuerit, imo & ad clericos, ius ſolum Præſentandi, iure Patronatus, penes laicos, vel etiam Regem, remanente, tranſierit, nihilominus, ſummus Pontifex, abſque eorum conſenſu, penſiones recte imponat, iuxta areſtum Rothomagenſis ſenatus, inter Harel, & d'Aouſt, 18. Nouembr. 1507.*

[z] *Tales ſunt in reſignationibus, quæ omnibus fructibus, pro penſione reſeruatis fiunt; & quoad eas, res admodum dubia eſt, & anceps: ſuſtinendas enim, quaſi talis reſeruatio vitietur, & non vitiet; pronunciauit ſenatus Toloſanus, pro reſignatione, Petri de Cardaillhac, in fauorem Catharinæ ſororis, 1. Ian. 1493. apud Papon. in lib. 2. tit. 8. num. 8. E contra ſenatus Pariſien. cum Nicolaus de Lorme, retentis omnibus fructibus, in fauorem Vincentij Flauert reſignaſſet, mortuoque Nicolao, poſt pacificam duorum, vel circiter annorum poſſeſſionem Vincentij, Bartholomæus Magnin, beneficium tanquam vacans, per obitum Nicolai impetraſſet; quaſi vitioſa exiſtente reſignatione, vt ne quidem, ad coloratum prodeſſet titulum, pro Bartholomæo pronunciauit, 5. Mart. 1512. eod. Papon. referente, paulò ante in areſto 6. & poſt eum Louet in d. lit. P, art. 31. Denique idem*

cum onerantes, [a] moderantur a
arg.c.auaritiæ tit.cit. de præben.
& † cognitionem de validitate, 41
vel inualiditate impoſitionis, ad

idem Pariſien.ſenatus, in cauſa Franciſci de Stagno, aduerſus capitulum Lugdunenſe, areſto ſuo 19. April. 1492. tolerauit quidem reſignationem Ioannis de Stagno cum omnium fructuum reſeruatione, ſed prohibuit, ne de cætero, tales reſeruationes fierent, ſub pœna cadendi, ab effectu impetrationis, & prouiſionum, eiuſque areſti præter ipſummet Papon. ac Boer. & Aufrer. ab eo allegatos, meminit quoque Rebuff. in d. tit. de pacific. num. 134. & in d. tit. de reſeruat. num. 13 pauloque ante, videlicet 7. Septemb. eiuſd. anni 1492. prouiſiones Epiſcopi Carnutum, in conſequentiam reſignationis, omnibus fructibus reſeruatis factæ, emendari ſolummodo, & ad ſacrorum Canonum normam reuocari iuſſerat, teſte Chopin. in d. lib. 3. de ſacr. polit. tit. 2. num. 16. in fin.

[a] *In his penſionibus, quæ ita beneficiato aliquid relinquunt, & ſolo exceſſiuitatis vitio laborant, tantum non eſt dubitationis, omnes enim propemodum, eas non æquè, reijciendas ſed potius moderandas fatentur, & hoc in terminis decidit Caſſador. ad regul. Cancellar. tit. de penſion. deciſ. 4. num. 4. declaratumque eſt etiam, ab eodem ſenatu Pariſienſ. inter Ianum Quinceum, & Auguſtinum Grenæum, reſpectu cuiuſdam immodicæ penſionis reſeruatæ ab eodem Quinceo, in reſignatione Decanatus Magdunen. ad ligerim, areſto 19. Iun. 1572. quod recitatur ab eod. Chopin. in eod. tit. 2. num. 17. & à Chenut. in addit. ad Papon. d. lib. 3. tit. 5. areſt. 10. Quod autem attinet, ad eam moderationem, licet hæc de iure communi, medietate fructuum circumſcribatur, in extrauag. ſuſcepti, de elect. eámque hoc modo circumſcriptam, amplexus fuerit ſenatus Burdigalen. areſto anni 1534. & aliis areſtis, ex Boer. relatis, à Papon. in lib. 2. tit 8. areſto 4. attamen poſt areſta Pariſienſia, 16. Decemb. 1563. & 19. Iun. 1572. quibus trientem, loco medietatis receptum narrant; id. Papon. in d. li. 3. tit. 5. areſto 8. & Charond. in lib. 2. Pandect. tit. 9 in fin. veluti in regulam, & legem generalem tranſiit ad tertiam partem fructuum, quaſcunque immodicas penſiones reduci, vt teſtatur Loüet. in d. lit. P, art. 30. & 31. quod & antea, cauerat etiam, Rothomagen. ſenatus, 30. Maij 1566. eodemque areſto, pro hac, ad tertiam partem, reductione penſionis, non quod antea, valuerat beneficium, ſed præſentem fructuum eius valorem, conſiderandum iudicauerat; reiecta nempe, cuiuſdam penſionarij aſſertione, quod alias, beneficij reditus, ducentas libras excederent, habitaque ratione, oblationis factæ à Curato, de relinquendis omnibus fructibus, pro centum & viginti libris, ſicuti fuſiſſimè exagerat Forget. in d. tract. de penſion. num. 22.*

indi

Digitized by Google

iudicem eccleſiaſticum remit-
b tunt,[b] ob not.in c.peruenit,extr.
42 de arbit. Aſt † viceuerſa, in ali-
quibus,recedunt iterum,ab eod.
43 iure communi,vt † cum vitandę
perfidiæ gratia abuſiuè impoſi-
tas penſiones, puta ſuper benefi-
ciis curatis, tolerant inter reſi-
c gnantem,& reſignatarium,[c] imò
44 † & reſignatarium reſignatarij
d [d] ne qua fraus,fiat reſignanti, ſo-
45 loque † veniente per obitum,ab
e onere [e] penſionis exempto, ve-

[b] *Et ideo; quotieſcunque de penſionibus controuerſia eſt, in parlamentis, curia adiudicatione eius,quod ſolitum eſt, pro penſione exigi, vel ſibi videtur, interim adiudicandum prouiſionaliter,facta pro validitate, vel inualiditate penſionis, partes ad iudicem eccleſiaſticum remittere conſueuit; & ita pronunciatum à Toloſano ſenatu, 27. Aug. 1567. in cauſa prioratus de BuZet, inter magiſtros Ioann. de Sancto Martino, Raymundum Andrau, & Franciſcum de S. Geryo, ſcribit Mayn. in lib. 1. quæſt. c. 43.*

[c] *Infinita propemodum ad id ſunt areſta Pariſien. ſenatus; videlicet, 8. Mart. 1565. 10. Decemb. 1565. 26. Febr. 1566. 14. Febr. 1569. 19. Ian. 1581. 28. Maij 1584. 21. Ian. 1586. 7. Decemb. 1573. & 21. April. 1575. de quibus Charond. lib. 1. reſponſ. c. 24. Chopin. lib. 3. de ſacr. polit. tit. 2. num. 15. Chenut. ad Papon. in d. lib. 2. tit. 8. areſto 3. & Berger. ad eundem in d. lib. 3. tit. 5. areſt. 10. & in reſolution. art. 20.*

[d] *Ab initio quidem ea de re dubitabatur, quaſi reſignatarius reſignatarij, de perfidia conuinci non poſſet, propter fidem nullo modo à ſe datam reſignanti. Quinimo, extat areſtum ſenatus Pariſien. pro exemptione eius ab onere penſionis, 7. Ian. 1585. apud Charond. in memoralib. ſub verb. beneficium 2. & Robert. in lib. 1. rer. iudicat. c. 7. Sed cum ipſe ſenatus animaduertiſſet, infinitas inde fraudes committi, reſignatariis ad penſionem obligatis, ſtatim in alios beneficium ſibi reſignatum transferentibus, extinguendæ penſionis, & ita defraudandi reſignantis gratia; ſub alio prætextu, tranſitus nempe, malæfidei prædeceſſoris, in ſucceſſorem, æquè reſignatarium reſignatarij, ad continuendam penſionem, vel retrocedendum, atque primum reſignatarium, obligari debere cenſuit, variiſquee definiuit areſtis, puta in parochialis eccleſia de Chambon cauſa, 13. Aug. 1587. inter magiſtros Dionyſium* Petit, *& Ioannem de Platea* 18. *Maij 1584. aduerſus reſignatarium cuiuſdam Cereau, 21. Febr. 1575. & in fauorem Domini de Lenoncourt, Doygnei monaſterij Abbatis, 21. April. 1575. eaque areſta referuntur, partim à Robert. in d. c. 7. partim à Louet. in lit. P, art. 32. partim à Pele. in forenſ. lib. 1. act. 32. & partim à Chenut. in addit. ad Papon. in d. tit. 5. circ. rubr.*

[e] *Quoniam veniens per obitum obligati ad penſionem, neque eam promiſit,*

agnoſcat. in nu. 23. etiam in conſtituta, per ſummum Pontificem penſione, iuſtam cauſam deſiderari: Imò † & tres duntaxat, con- 30
ſtituendæ ab eo, cenſeri cauſas;
[m] rationem nempe, inæqualita- m
tis vitandæ, in caſu permutationis; [n] bonum pacis, in caſu litigij; n
[o] & metum diſpendij in caſu re- o

ſic contracta, per conuentionem de penſione factam alibi, quam in curia Romana, adeo nocet, vt etiam, beneficij ſub ea reſignati, vacationem inducere poſſit; quod enim de validitate harum conuentionum, dicemus poſtea circ. fin tit. ad reſignantem, & reſignatarium pertinet, qui contra factum proprium venire nequeunt, non etiam ad extraneum, & tertium impetrantem, cui eiuſcemodi ſimoniæ accuſatio non denegatur, præterquam fortè, ſi per vim, vel metum aliave ſimili ratione, penſio promiſſa probaretur, & qui eam promiſerat ſimoniacè, in integrum legitimè reſtitutus eſſet, ſicuti declaratum areſto Rothomagen 5. Decemb. 1606. monet Forget. in eod tract. de penſion. num. 14.

[m] *Tres haſce imponendarum penſionum cauſas, approbat Forget. ſtatim initio citati tract. & quod extra eas, ne quidem à ſummo Pontifice impoſita penſio, in Gallia admittatur, deciſum areſto Pariſienſi, menſis Iun. 1535. refert Rebuf. in d. tract. de pacific. n. 126. idque in regulam, & veluti legem tranſiuiſſe apud nos, teſtatur Louet. in lit. P, art. 30.*

[n] *Circa hanc priorem cauſam, duo notatu digniſſima ſeſe offerunt; vnumque eſt, imponendam eſſe penſionem, ſuper beneficia maiores habente reditus, ſi enim imponatur ſuper minori in reditibus, tanquam ex falſa cauſa factam impoſitionem, non valere docet Rebuff. in d. tract. de pacific. num. 126. atque ſe ita iudicari vidiſſe, in d. tit. de reſeruat num. 24. Alterum autem eſt, ſuper vtroque beneficio ex permutatis, citra abuſum penſiones non imponi; idque etiam aduertit Forget. loc. cit. num. 1. in fin. & in cauſa Cardinalis de Lenoncourt, à Pariſienſi ſenatu definitum, 28. Mart. 1554. aſſerit Papon. in dict. li. 3 ti. 5 areſt. 9.*

[o] *Pro hac quoque ſubſequenti cauſa, aduertendum eſt, collitigantem, qui conſtituta ſibi penſione, beneficium dimittit; aliquo iure, ſubnixum eſſe debere, quod, & imò in omnibus reliquis, quibus penſiones conſtituuntur, æquè obſeruandum tradit Forget, in d. tract. de penſion. num. 2. ſaltem (inquit) vt ad ſucceſſores tranſeant, penſiones conſtitutæ; adeò vt, neque clauſula pontificij reſcripti expreſſa, de reſeruatione ad ſucceſſores neque conſenſus partium ad hoc quicquam operetur, eo quod, id alioqui, penſioni ſine cauſa conſtitutæ æquipollere videatur, & ita iudicatum, in parlamento Normaniæ, pro Rectore, & Curato, eccleſiæ S. Georgij Cadomen. areſto 17. Mart. 1531. refert ex Carol. Pariſien. in regul. de*

ſigna

p ſignationis; p etiam ſi longè plures, ex iure communi recenſeat, in d. tract. de pacific. num. 124. re-
31 liqua † vero adhuc obſeruantur, maiori ex parte, ac præſertim, ratione prædictorum onerum, quibus etiam penſionarij noſtri temporis, ſub eadem propemo-
q dum diſtinctione, ſubiiciuntur q
32 & quoad † conuentionem de penſione quæ non magis hodie, coram alio, quam ſummo Pontifice, citra ſimoniam fieri poteſt:
r r ſatis enim clarè, & vbertim traditur, hoc à Brodæ. in addit. ad Loüet. ſub lit. C, art, 40. & lit. P, art. 33, vt & illud à Maynard. in li.

publicand reſignat. num. 277. coloratum tamen titulum, hac in parte ſufficere, Papon. in d lib. 3. tit. 5. areſt. 7. aſſerit; atque ita eum, qui excipiebat, nihil penes penſionarium eſſe præter ſimplicem ſignaturam, ſcribit ab eod. ſenatu Pariſien. repulſum, 11. Decemb. 1543.

p *Nec hoc tandem, ſpeciale huic poſtremæ cauſæ erit prætermittendum reſignantem, nedum ipſo reſignationis actu, ſibi reſeruare poſſe penſionem, ſed & ex interuallo, factam ab eo, penſionis reſeruationem ſuſtineri, dummodo nondum fuerit, reſignatio admiſſa: ſic enim, cum quidam reſignans, in fauorē alterius, ſubſequenti die, ne diſpendium pateretur, reſeruandæ ſibi penſionis ergo, Romam miſiſſet; Reſignatarius, qui à literis prouiſionum eam penſionem reſignanti reſeruantibus, ſeu ex abuſu, ad ſupremam Pariſiorum Curiam, appellauerat, non admittendus, ad eiuſcemodi appellationem, declaratus eſt, areſto 16. Ianuar. 1544. de quo Papon. in d. lib. 3. tit 5 areſt. 6.*

q *Ad priorem, diſtinctionis huiuſce partem, pertinet exemplum illud, decimarū papalium, ſiue regiarum, de qua paulo antè in ſign l, & in lib. 1. tit. 5. in fin. Pro altera verò parte, eiuſdem diſtinctionis, exemplum ſimiliter eſſe poteſt, in reformatione Monaſteriorum, & reparatione eccleſiarum; hæc enim, tanquam onera ordinaria, & conſueta, ne quidem percipientes penſionem in fructibus, adſtringere, niſi forte, in ſubſidium, ſenatus Pariſien. areſto, 13. Maij 1553. deciſum teſtatur, Rebuff. in d. tract de pacific. poſſeſſ. num. 139*

r *Ea de re, areſtum Pariſien. ſenatus, iam ſupra recitatum fuit in cauſa Curionis de Bellefat, 8. Ianuar 1610 ex Brodæ. in additionib. ad Loüet. ſub d C, lit. art. 40. Sed cautela eſt, vt purè, coram ordinario, beneficium reſignetur, & poſteà pro imponenda penſione, ad ſummum pontificem recurratur, namque, vt ait id. Brodæ. in addition. ad lit. P, art. 33 impoſitio, ſiue reſeruatio penſionis, non eſt quid, annexum reſignationi, ſed conuentio ſeparata ideoq; in ipſamet Curia Romana, ſignatura ſeorſum dari ſolet, à penſionis homologatione Et quod ita reſignatio, ab ordinario puta, vel legato, & penſio, ab alio, nempe à pontifice maximo, admitti*

1. quæſtion. c. 43. & 44. Alia † 33
quoque ſunt, in quibus Galli, iu-
ris communis diſpoſitionem, æ-
què ſequuntur: ſic † enim & re- 34
ſtrictam penſionem, in vita pen-
ſionarij, nihilominus deducunt,
ad ſucceſſores eius; cui impoſita
fuit, [s] iuxta doctr. gloſſ. & inter- s
pretum, in c. niſi in verb. Priora-
tus, extr. de præbend. & † pen- 35
ſionem impoſitam, ſuper benefi-
cio, curam animarum annexam t
habente, [t] vel † præbenda Theo- 36
logali, ſiue præceptoriali, [u] aut u

poſſit, iudicatum, à Pariſienſ. ſenatu, 23. Decembr. 1506. referunt; Chopin. in lib. 3. de ſacr. polit. tit. 2. num. 16 & Papon. in lib. 2. tit. 8. areſt. 11. Simulque, ex eo quòd vterque actus, ſic diuiſum, abſolui poteſt, fit; vt (quemadmodum ſupra quoque dicebamus) reſignans, ſiue in fauorem ſiue ex cauſa permutationis, ante admiſſam reſignationẽ, ſibi de nouo, non inutiliter, penſionem reſeruet, iuxta aliud Pariſ. areſt. 16. Ian. 1544. cuius tunc meminimus, ex Papon. in d. lib. 3. tit. 5. areſt. 6.

[s] *Penſionem enim, legitimè conſtitutam, eſſe ad inſtar vſus fructus, qui finitur, ex perſona fructuarij, & non proprietarij; nec proindè, quandiu viuit reſignans, retentam penſionem extingui, iudicatum Pariſiis, in quadam prouocatione, ad ſupremam Curiam, 22. Iun. 1606. ſcribit Brodæ. ad Loüet. in lit. P, art. 30. in fin.*

[t] *Idque non ſolum in minoribus Curatis, ſed & in Epiſcopatibus, aliiſque maioribus obtinere, pluribus areſtis, Pariſ. ſenatus declarauit, in cauſa videlicet, Epiſcopatus Nouiodunenſ. in menſe Octob. 1563. Epiſcopatus Trecenſ. 11. April. 1564. & Epiſcopatus Lucionenſ. 24. April. 1570. Chenut. in additionib. ad Papon. d. li. 3. tit. 5. areſt. 6. Chopin. lib. 2. de Doman. tit. 10. num. 15. & Charond. in memor. in verb. penſio, & in reſponſ. lib. 1. c. 25. Adde nedum vt ipſis beneficiis curatis, verumetiam, in accedentibus ad ea; ſic enim, ſuper Decanatu, eccleſiæ cathedralis, abuſiuè, & è contra, vtiliter ſuper Decanatu Collegiatæ, penſionem imponi, quaſi Decanatus hic, magis ad ſimplicia beneficia, ille verò potius ad duplicia, ſiue Curata accedat, oſtendemus infra, in lib. 3. tit. 6.*

[u] *De abuſiua penſionis, ſuper præbenda Theologali impoſitione, vetus eſt decretũ Burdigalenſ. ſenatus, 3. Iun. 1539. contra Franciſcum de Molin Royal; apud Papon. in d. tit. 5. areſt. 1. cui & nouum Pariſ. ſenatus 15. Maij 1609 in cauſa Theologalis Lingonenſ. adde ex Forg. vbi ſupra nu. 29. & Brodæ. in addit. ad Loüet. in lit. P, art. 46. vbi etiam, circa præbendas præceptoriales, idem concludit, & licet Papon. loc. proximè cit. non aliud arbitretur, de præbendis, quæ in ſolis diſtributionibus conſiſtunt; attamen Loüet. in eod. art. 46. eas in Curia Romana Homologatas, non minus, quam alia ſimplicia beneficia, penſionibus validè one-*

† etiam

37 † etiam parui reditus,[x] abuſi-
x uam profitentur, ex fin.c. extir-
pandæ,eod. tit. de præbend.iun-
ἀta gloſſ. Pragmat. in tit. de colla-
tionibus.§.ordinat. hæc ſancta,in
38 verb. reſidente; & † impoſitam,
ſuper beneficio patronatovel re-
giæ nominationis, abſque patro-
ni, ſiue regis conſenſu, repro-
y bant;[y] cum Innoc. in c. vlt. extr.
39 de renunciat. & † nihil relin-
z quentes beneficiato debitori,[z]
40 multoque † magis, plus æquo

rari probat areſto Pariſienſi in fauorem Syluanectenſ. Epiſcopi, prolato die vltima Decemb. 1605.

[x] *Reprobatas eſſe penſiones, impoſitas ſuper beneficiis, parui reditus, & quod ab ijs, quemadmodum & ab impoſitis, ſuper epiſcopatibus & beneficiis curatis, tanquam ab abuſu appellari poſſit, declaratum Pariſiis, inſtante Domino Fabro, generali aduocato Regis, 9 Aug. 1565. teſtatur quoque Berger. in addit. ad eund. lib. 3. tit. 5. areſt. 1.*

[y] *Eſtque ad id areſt. Pariſien. 29. Iul. 1569. apud Charond. in memorab. ſuper verb. penſio, & in lib. 2. Pandect. tit. 9. circ. fin. Et hanc conſenſus regij interpoſitionem, fieri per libellum, ſiue codicillos [vulgo placet appellamus] addit Chenut. ad Papon. in d. lib. 3. tit. 5. areſt. 6. in fin. fuſiuſque totam rem exagerat Chopin. in d. lib. 2. de Doman. tit. 10. num. 15. & in d. lib. 3. de ſacr. polit. tit. 2. num. 15. necnon Forget. in d. tract. de penſion. num. 5. & ſeqq. ac præſertim 10. vbi adhuc quæ de neceſſitate, conſenſus patronorum, dicta ſunt, ad laicos refert patronos, vt in beneficiis à patronatu clericorum dependentibus, etiam ſi à laicis, patronatus clericis competens, aliquando profectum fuerit, imo & ad clericos, ius ſolum Præſentandi, iure Patronatus, penes laicos, vel etiam Regem, remanente, tranſierit, nihilominus, ſummus Pontifex, abſque eorum conſenſu, penſiones rectè imponat, iuxta areſtum Rothomagenſis ſenatus, inter Harel, & d'Aouſt, 18. Nouembr. 1507.*

[z] *Tales ſunt in reſignationibus, quæ omnibus fructibus, pro penſione reſeruatis fiunt; & quoad eas, res admodum dubia eſt, & anceps: ſuſtinendas enim, quaſi talis reſeruatio vitietur, & non vitiet; pronunciauit ſenatus Toloſanus, pro reſignatione; Peanne de Cardaillhac, in fauorem Catharinæ ſororis, 1. Ian. 1493. apud Papon. in lib. 2. tit. 8. num. 8. E contra ſenatus Pariſien. cùm Nicolaus de Lorme, retentis omnibus fructibus, in fauorem Vincentij Flauert reſignaſſet, mortuoque Nicolao, poſt pacificam duorum, vel circiter annorum poſſeſſionem Vincentij, Bartholomæus Magnin, beneficium tanquam vacans, per obitum Nicolai impetraſſet; quaſi vitioſa exiſtente reſignatione, vt ne quidem, ad coloratum prodeſſet titulum, pro Bartholomæo pronunciauit, 5. Mart. 1512. eod. Papon. referente, paulò ante in areſto 6. & poſt eum Loüet in d. lit. P, art. 31. Denique*

idem

iudicem eccleſiaſticum remit-
b tunt,[b] ob not. in c. peruenit, extr.
42 de arbit. Aſt † viceuerſa, in ali-
quibus, recedunt iterum, ab eod.
43 iure communi vt † cum vitandę
perfidiæ gratia abuſiuè impoſi-
tas penſiones, puta ſuper benefi-
ciis curatis, tolerant inter reſi-
c gnantem, & reſignatarium,[c] imò
44 † & reſignatarium reſignatarij
d [d] ne qua fraus, fiat reſignanti, ſo-
45 loque † veniente per obitum, ab
e onere [e] penſionis exempto, ve-

[b] *Et ideo; quotieſcunque de penſionibus controuerſia eſt, in parlamentis, curia adiudicatione eius, quod ſolitum eſt, pro penſione exigi, vel ſibi videtur, interim adiudicandum prouiſionaliter, facta pro validitate, vel inualiditate penſionis, partes ad iudicem eccleſiaſticum remittere conſueuit: & ita pronunciatum à Toloſano ſenatu, 27. Aug. 1567. in cauſa prioratus de BuZet, inter magiſtros Ioann. de Sancto Martino, Raymundum Andrau, & Franciſcum de S. Geryo, ſcribit Mayn. in lib. 1. quæſt. c. 43.*

[c] *Infinita propemodum ad id ſunt areſta Pariſien. ſenatus; videlicet, 8. Mart. 1565. 10. Decemb. 1565. 26. Febr. 1566. 14. Febr. 1569. 19. Ian. 1581. 28. Maij 1584. 21. Ian. 1586. 7. Decemb. 1573. & 21. April. 1575. de quibus Charond. lib. 1. reſponſ. c. 24. Chopin. lib. 3. de ſacr. polit. tit. 2. num. 15. Chenut. ad Papon. in d. lib. 2. tit. 8. areſto 3. & Berger. ad eundem in d. lib. 3. tit. 5. areſt. 10. & in reſolution. art. 20.*

[d] *Ab initio quidem ea de re dubitabatur, quaſi reſignatarius reſignatarij, de perfidia conuinci non poſſet, propter fidem nullo modo à ſe datam reſignanti. Quinimo, extat areſtum ſenatus Pariſien. pro exemptione eius ab onere penſionis, 7. Ian. 1585. apud Charond. in memoralib. ſub verb. beneficium 2. & Robert. in lib. 1. rer. iudicat. c. 7. Sed cum ipſe ſenatus animaduertiſſet, infinitas inde fraudes committi, reſignatariis ad penſionem obligatis, ſtatim in alios beneficium ſibi reſignatum transferentibus, extinguendæ penſionis, & ita defraudandi reſignantis gratia; ſub alio prætextu, tranſitus nempe, malæfidei prædeceſſoris, in ſucceſſorem, æquè reſignatarium reſignatarij, ad continuendam penſionem, vel retrocedendum, atque primum reſignatarium, obligari debere cenſuit, variiſquee definiuit areſtis, puta in parochialis eccleſia de Chambon cauſa, 13. Aug. 1587. inter magiſtros Dionyſium* Petit, *& Ioannem de Platea 18. Maij 1584. aduerſus reſignatarium cuiuſdam Cereau, 21. Febr. 1575. & in fauorem Domini de Lenoncourt, Doygnæi monaſterij Abbatis, 21. April. 1575. eaque areſta referuntur, partim à Robert. in d. c. 7. partim à Loüet. in lit. P, art. 32. partim à Pele. in forenſ. lib. 1. act. 32. & partim à Chenut. in addit. ad Papon. in d. tit. 5. circ. rubr.*

[e] *Quoniam veniens per obitum obligati ad penſionem, neque eam promiſit,*

nientes † per reſignationem, ad- 46
ſtringunt ad eam præſtandam,
vel beneficium retrocedendum
[f] Item † cum non abſimili ratio- f
ne, auditis duntaxat venienti- 47
bus, per obitum ad ſimplicia be-
neficia, ſi conquerantur de ex-
ceſſiuis, vel etiam omnium fru-
ctuum penſionibus, conque-
ſtiones; † eadem de re, venien- 48
tium per reſignationem, reſpuũt

neque ſucceſſit promittenti, ſed totum ius ſuum mutuatur à collatore, ac præterea, omni fraudis ſuſpitione caret, nemo eſt qui eum ab onere penſionis ſuper beneficio curato impoſita, non eximendum crediderit: & hoc hodie, in praxi obtinere, teſtatur Forget. in d. tract. de penſion. num. 24. in fin. ſuntque etiam ad id, Pariſienſia areſta, in cauſa magiſtrorum Labecei, & Courtini 5. Decemb. 1583. pro Abbatiſſa de Cleretz, parlamento exiſtente apud Turones, 19. Febr. 1591. & inter magiſtros Ioannem Monachum, & Franciſcũ Garnerium, 30. Iul. 1598. de quibus idem Robert. in eod. c. 7. Chenut. in d. rubr. Pele. in d. act. 32. Loüet. in d. art. 3. & Charond in d. lib. 1. reſponſ. capit. 25. & in libro 2. Pandect. tit. 9. circ. fin.

[f] *Sub hac ſoluendæ penſionis, vel retrocedendi beneficij alternatiua, concipiuntur omnia illa, Pariſien. ſenatus areſta, quorum proxime meminimus in ſign. C, vt ex eorum tenore apparebit, in locis tunc allegatis; iiſque etiam, alia duo, ſenatus Rothomagen. addi poſſunt, ex Forget. in cit. tract. num. 24. vnum nempe, in fauorem magiſtri Roberti des Mareſtz, Curionis Parochialis eccleſiæ du Tremblay, aduerſus quendam du Boſc, anni 1549. & alterum pro magiſtro Franciſco de Canonuille, in præiudicium cuiuſdam Griffar menſis Mart. 1589. Sed & iuxta hanc alternatiuam iudicari ſolet, non ſolum in penſionibus, quæ imponuntur ſuper beneficijs Curatis, inter reſignantem, & reſignatarium, vel etiam reſignatarium reſignatarij; verumetiam, in aliis quibuſcunque, abuſiuè impoſitis: ſic enim, magiſter Nicolaus d'Oultre, reſignatarius præbendæ Theologalis, ſub penſione, vel retrocedere, in manibus Lingonenſ. capituli; vel continuare penſionem promiſſam, Maximiliano Subert, condemnatus fuit; areſto illo Pariſienſ. 5. Maij 1609. de quo nos mentionem quoque fecimus ſupra, ex Broda. ad Loüet. in lit. P, art. 46. & in prædicta Domini de Lenoncourt cauſa, etiam ſi defectus conſenſus regij, abuſiuam redderet penſionis impoſitionem, non ideo tamen minus, de eius continuatione, vel retroceſſione cautum eſt, 21. April. 1575. vt ſimiliter monuimus ſupra, ex Chenut. in addit. ad d. rub. & Chopin in d. tit. 2. nu. 15. Adde tamen caſum, in quo reſignatarius, beneficij Curati, aut ab eo cauſam habens, extra neceſſitatem, eiuſcemodi alternatiuæ eſſet; ſi nempe poſt reſignationẽ ſibi factam, gregem relictum, à reſignante, in impiis alicuius ſectæ erroribus*

[g] cum

g g cumque † ſaluo iure, petendæ
49 moderationis, etiam venientes
per obitum, aut aliter quam per
reſignationem, penſioni ſuper
ſimplici beneficio impoſitæ, ſub-
h iiciunt, h ac † tandem, cum pro-
50

reuocaſſet, ad antiquæ religionis puriorem cultum, nam & ita iudicatum, iuxta Africani concilij decreta, pro dominicani ordinis, Curione quodam paræciaci templi apud Meldos, 13. Aug. 1573. teſtis eſt Chopin. in lib. 2. de priuileg. ruſtic. part. 2. tit. 1. num. 2.

g *Conquerentes, de exceſsiuitate penſionis, & eius moderationem petentes, vel ſunt ij, à quibus primitus penſio conſtituta eſt; vel ab ijs, ſiue eorum reſignatariis, cauſam habentes; vel venientes, per obitum alterutrorum: Et primi quidem, nullomodo audiuntur, ne veniunt contra factum proprium, & fidem à ſe datam, vt loquitur Imbert Rupell. in Enchyr. in verb. penſio, ſicque nouiſsimè, iudicatum Pariſiis, in fauorem Thomæ Troniouſt, Curionis Sancti Antonij de Rupe, 16. April. 1611. refert Brodæ. in addit. ad Loüet ſub d. P, art. 30. Vbi & idem, de ſecundis aſſerit, licet relictum eſſet, indeciſum, ab ipſo Loüet. ibid. dum quæſtionem, ea de re vertentem, in Pariſienſ. ſenatu, inter quendam peregrinum, & Michaelem Sublet, Abbatem de Ferrieres, in vtramque partem excuteret. Sed id variis, comprobat areſtis, eiuſdem ſenatus, Charond. in d. lib. 2. Pandect. tit. 9. videlicet 7. Febr. 1545. 8. Mart. 1591. & 18. Febr. 1594. quod, & ipſemet Brodæ. ſubinde dupliciter, nihilominus limitat, quando nempe, beneficium per plures manus tranſiit, ignorata veriſsimiliter, nec vnquam ſoluta penſione; & quãdo reditus, non ſunt ſufficientes, pro ſuſtentatione beneficiati; fuitque, iuxta hoc poſtremum, à ſenatu Toloſano pronunciatum, in cauſa magiſtrorum, Gabrielis de Poderoux, & Caroli de Fongarnaud, litigantium de penſione impoſita, ſuper eccleſia parochiali, Sancti Laurentij de Pingenier, areſto enim 30. Mart. 1599. cautum, vt detractis centum ducatis, pro Curione, reliquum penſionario relinqueretur, ſcribit Chenut. in addit. ad Papon. in. d. lib. 3. tit. 5. circ. rub. Denique tertios, ſemper & indiſtinctè audiendos, concludit Brodæ. eod. in loc. ibiq; etiam Loüet. quatuor areſtis Pariſienſ. id confirmat; videlicet, menſis Mart. 1578. in fauorem Curionis de Iouy; menſis Iun. 1578. in fauorem præceptoris domini Segnerij. 8. Mart. 1594. in fauorem Abbatiſſæ de Cleretz; & 8. Februar. 1594. in fauorem fratris Roberti Ton, quibus, & quintum addi poteſt, 7. Febr. 1595. in fauorem magiſtri Andreæ Hamel, ex Chenut. in d. rub. & Robert. in d. c. 7.*

h *Hoc tamen conforme potius eſt, iuri communi, quo penſio, legitimè conſtituta, ad inſtar iuris hypothecæ, beneficium afficientis, vel potius, ſeruitutis beneficio impoſitæ, tranſit ad quoſcunque ſucceſſores, & quandiu, penſionarius vixerit, debetur; prout deducit Brodæ. in addit. ad d. lit. P, art. 30. Vnde, ſuper Parochijs, &*

Digitized by Google

aliis, curam animarum annexam habentibus debita, venientes quidem per obitum, aut aliter quam per reſignationem, vtpote illegitimè conſtituta, non obligat, at quoniam ſuper ſimplicibus beneficiis, iiſque etiam mulierum, iure permittente, atque ita legitimè conſtituitur, etiam aliter, quam per reſignationem, & generaliter, quomodocumque venientes, iure tantum, petendæ moderationis, ſi exceſsiua ſit, eis ſaluo, adſtringit; vt indicatum refert Pariſiis, de venientibus per deuolutum, & incapacitatem, 22. Iun. 1606. id. Brod. ibid. & de venientibus per obitum, 8. Mart. 1591. Robert in d. c. 7. in fin. vbi, id præterea, adeò verũ profitetur, vt ne quidem, ſucceſſores beneficiatorum, in monaſteriis ſanctæ Trinitatis de mercede, etiam ſi, eorum reditus, pro redemptione captiuorum, ſint deſtinati, & ipſi, aliter quam per reſignationem veniant, ab onere penſionis, ſemel legitimè conſtitutæ, eximantur, iuxta prædictum, eiuſdem Pariſienſ. ſenatus, in cauſa fructus Roberti Ton, areſt. 8. Febr. 1594.

i Et hoc verè eſt, contra ius commune, propter ſimoniam, promiſsioni penſionis inconſulto ſummo Pontifice factæ, inhærentem, vt id. Brodæ. pluribus oſtendit, in addition. ad Loüet ſub lit. C, art. 40 ſimulque areſtum Pariſienſe adducit, quo ita, penſio quindecim ſcutorum, ſuper quadam capella, exiſtente in eccleſia Collegiata, ſancti Tugati à valle, etiam non homologata, in odiũ-

miſſores certæ penſionis, vtiliter obligari, etiam abſque ſummi Pontificis authoritate, interpretantur: i quæ † omnia, pluſquam i
abundè enarrant, Charond. in 51
Pandect. li. 2. tit. 9. circ. fin. & in reſp. lib. 1. tit. 26. Robert. rer. iudic. lib. 1. c. 7. & Chenut. in addit. ad Papon. areſt. lib. 3. tit. 5. circ. rub.
Sed † vt ad ius commune reuer- 52
tentes, hunc aliquando concludamus titulum; pro coronide aduertemus, duos rurſum extare caſus, in quibus etiam propriè loquendo penſionem, beneficium eccleſiaſticum, dicere poſſumus, vnuſque eſt, quando à ſummo Pontifice, certa portio ex pingui beneficio extrahitur, vt deinceps, ſit perpetuum beneficium penſio appellatum, & alter quotieſcunque, Vicario alicui perpetuo, alterive ſimili perſonæ aſſignatur: vtrouis † enim 53
modo aſſignatam, & ad reſidentiam obligare, & incompatibilitatem inducere, & iuribus epiſcopalibus ſubdi; & cum beneficiis permutari poſſe, & generaliter, alia quæcunque beneficiorum propria recipere docuerunt, Panorm. in d. c. conquerente num. 1. extr. de cleric. non reſident. Card. in c. 1. §. 1. de ſuppl. negl. præl. in Clement. Gig. in d. tract. de penſ. q. 1. & 20. ac 67. & 99. Rot. deciſ. 39. de reſcript. aliàs 210. in

210. in Antiq. Rebuff. in d. tract. de pacific. num. 112. & Chopin. de ſacr. polit. lib. 3. tit. 2. num. 17. in marg.

perfidiæ; & propter ingratitudinem, inter reſignantem, & reſignatarium, tolerata fuit, 7. Iun. 1610. Verum hæc tolerantia, vlterius non eſt deducenda, & ne quidem trahenda, ad venientes per reſignationem, ſicque intelligendum eſt, celeberrimum illud eiuſdem Pariſienſ. ſenatus areſtum, 1. Decemb. 1588. Inter Chabotios, & Cochinos, de quo Loüet. ibid. Chopin. in d. tit. 2. num. 17. in fin. Chenut. in d. rub. ad fin. & Charon. in d. lib. 2. Pand. tit. 9. Qui, & in lib. 1. reſponſ. c. 26. inde ſumit occaſionem, diuidendarum penſionum, in reales, & perſonales, realéſque appellat, quæ à ſummo Pontifice homologatæ, beneficium afficiunt, & cum ipſo beneficio tranſeunt, ad quemcunque ſucceſſorem, perſonales verò, quæ ex ſimplici promiſſione dependent, ideoque, in perſona ipſius promittentis, reſtringuntur, ad quod, aliud quoque, Pariſienſe areſtum, nec minus celebre, recitat, in cauſa Michaelis groſſi, & Franciſci Feret, 22. Decemb. 1584.

DE XENODOCHIIS,

ET ALIIS LOCIS PIIS.

1 *Varia locorum piorum appellationes, & à beneficiis eccleſiaſticis differentiæ, num. 2.*

3 *Duo caſus in quibus loca pia, beneficiis annumerari poſſunt.*

4 *In Gallia ſola fundatio, his locis piis, beneficiorum qualitatem infert.*

5 *Ita vt ſtatutum, vel conſuetudo, poſt fundationem nihil, hac in parte poſſit.*

6 *Imo, nec redactio loci pij, in formam collegiatæ, vel conuentualis eccleſiæ.*

7 *Tunc enim nihilominus ſubeſſet locus pius, laicorum adminiſtrationi; remanente duntaxat, penes clericos vel titulariuum, iure certæ penſionis, vt in num. 8.*

9 *Sed nec ex ſola, & ſimplici fundatione, à clericis facta, locus pius, ad beneficium accedit, & ad clericorum ſpectat adminiſtrationem, ſed ita demum, ſi nominatim id cautum fuerit.*

10 *Vt nec ex nominatione, vel præſentatione laici, adminiſtrationi prophanæ ſubijcitur, ſi ad ſuperiorem clericum inſtitutio, vel confirmatio pertineat.*

11 *Neque regiæ nominationis diploma, neque magni eleemoſinarij collatio, immutat loci pij qualitatem.*

12 *Non magis quam annexio eccleſiæ, cum Cæmiterio, & campanili, quidquid in contrarium crediderint aliqui, quorum rationibus reſpondetur, in num. 13.*

14 *Nec ſtatim ſimplex & indefinita, loci pij in titulum conceſſio, beneficium eccleſiaſticum facit, quippe quæ ad nutum reuocabilis ſit, & ad ratiocinia obliget, vt in num. 15.*

16 *Requiſita ad hoc, vt ex conceſſione in titulum, locus pius beneficium efficiatur.*

17 *De loci pij, & beneficij eccleſiaſtici vnione, tam per modum acceſſionis, quam iure principalitatis, nu. 20.*

18 *Quid iuris, tam de loco pio, accedente ad beneficium, quam è contra de beneficio accedente, ad locum pium: quid ve ſi dubitetur, vtrum beneficio, locus pius, vel potius loco pio, beneficium accedat, nu. 19.*

21 *Quibus caſibus, loca pia, induant beneficiorum naturam, & nu. 22.*

23 *An & quando permutatio, vel recredentia, quæ non obſtante appellatione executoria ſit, in his locis piis recipiatur.*

24 *De eorundem locorum, à decimis papalibus, & aliis ſimilibus oneribus, exemptione.*

25 *In materia fauorabili, loca pia, beneficiorum appellatione veniunt.*

26 *Trahúntque ſecum ſimoniam, & viſitationi Epiſcoporum ſubijciuntur, num 27.*

28 *Quemadmodum & egentes expreſſione regulas cancellariæ Romanæ agnoſcunt.*

29 *Ac iiſdem, quibus beneficia, gaudent iuribus, circa rerum alienarum acquiſitionem, ſuarúmve alienationem, vel alienatarum recuperationem.*

30 *Nunquid in locis piis, locum habeat diſpoſitio, Auth. ingreſſi, C. de ſacroſ. eccleſ.*

31 *In quibus, fauorabilior ſit cauſa beneficiorum eccleſiaſticorum, quam locorum*

Digitized by Google

rum piorum, & è contra.

32 *Donatio omnium bonorum, locis piis facta, fauorabiliter ſuſtinetur.*

33 *Necnon teſtamentum filijfamilias, in eorum vtilitatem, mortuo patre reconualeſcit.*

34 *Item reditus, vel ædificia locorum piorum, ne quidem in eccleſiarum, & diuini cultus cauſam diuerti poſſunt.*

35 *Et quod plus eſt, nec monaſteria, vel eccleſiæ prope ea ædificari.*

36 *Quædam loca pia, dicuntur publica, atque religioſa, & quare, num. 37.*

38 *Quædam verò priuata, & merè prophana, quidve in iis obtineat, num. 39.*

40 *Vtrum in dubio locus pius, quid laicale, & prophanum, an potius religioſum, & publicum cenſeatur.*

1 SECVNDO, æquè naturam beneficiorum aſſumunt, licet ſui natura beneficia non ſint: Xenodochia, ſiue Hoſpitalia, & eleemoſinariæ; itemque Noſocomia, Leproſariæ, Gerontocomia, Orphanotrophia, Brephotrophia, Ptochotrophia, & ſimilia loca pia, de quibus in l. illud, & l. ſancimus, C. de ſacroſ. eccleſ. in rub. C. de Epiſcop. & cleric. in §. 1. de alienat. & emphyt. in auth. alibique paſſim in iure, necnon apud Charond. in li.
2 13. reſponſ. c. 11. & Chenut. in tit. 1. decr. c. 18. Separantur † enim, ſatis ſuperque à beneficiis, tam per diſpoſitionem cap. per literas de præbend. & dignit. in Clement. quam per eandem definitionem noſtram: cum hæc omnia & laicis
a committantur, [a] in c. quia contingit, §. vt autem de religioſ. domib. ibid. & plenam fructuum perceptionem non tribuant, ſed talem demum, qualis tutori, curatori, aliive adminiſtratori, per-

a Iiſque adhuc inuitis, cum alioqui, ad Præfecturas beneficiorum, clerici non niſi volentes, & conſentientes vocentur, iux. c. ſi tibi abſenti, de Præbend. in 6. Imò, quod plus eſt, etiam ſi, à muneribus perſonalibus, plures excuſationes immunitatem præſtent, ac præſertim, ex legitimo quinque liberorum numero petitæ, in l. ſemper, §. demonſtratur, & paſſim, D. de vacat. muner. vetitæ tamen, ad Xenodochiorum adminiſtrationem ne quidem ſeptem liberorum prætextu excuſari, decisum Pariſiis aduerſus deſignatum Bellouacen. Xenodochij œconomum, 26. Ian. 1600. & ſcripſit Chenut. in tit. 1. Decret. c. 18. in fin. & addidit Charond. ad Briſſon. in lib. 1. Cod. tit. 31. nu. 2. in fin.

mittitur, [b] in l.orphanotrophos, b
d. tit.de Epiſc.& cleric. Verum † 3
& in dict. §. vt autem, duo excipiuntur caſus, quibus ea loca, beneficiis nihilominus, annumerari poſſunt: vnuſque eſt, quando in fundatione cautum fuit, vt religioſis perſonis quæ ſimul, & ſacerdotalem functionem, & curam pauperum ſubirent, demãdarentur; & alter quando ad eorum adminiſtrationem, per viam electionis, Rectores à clericis aſ-
ſumuntur. Sed † in Gallia, ex his 4
duobus caſibus, non niſi prior attenditur; eoque ſolo, piorum eiuſcemodi locorum adminiſtra-
tio clericis reſeruatur: [c] Ordina- c
tiones enim regiæ, annorum 1544.& 1561.(quibus de committenda de triennio in triennium,
hac adminiſtratione, [d] ſeculari- d

[b] *Aut enim præfixi Xenodochiis, titularij ſunt, aut ſimplices adminiſtratores, hique nihil ex reditibus ipſorũ Xenodochiorũ, ſperare poſſunt, præter ſalarium, quòd nec maius, ſexaginta libris, ſtatuendum duxit ſenatus Pariſien. areſto 9. Iun. 1564. illi verò, etiam penſionem pro modo & ratione eorum redituum à Iudicibus locorum arbitrãdã, obtinere ſolent, ſed tamen, quæ ſeptiesvicenas libras, non excedat, eã ſic circũſcribente nominatim, ordinatione anni 1561. in art. 2. Et hæc omnia traduntur, tam à Charon. in eod. li. 1. Cod. tit. 31. num. 3. quam à Guen. in lib. 1. Collat. ordinat. tit. 2. nu. 20. in fin. nonnullaq́; etiam, à nobis dicentur paulò poſt, in ſign. L, ac interim addetur, ex Forget. in tract. de perſon. eccleſiaſtic. c. 21. num. 4. in dubio, de facultatibus Xenodochiorũ, & iure eorum, qui ſe titularios aſſerunt, pauperibus tertiam ſaltem partem eorundem redituum, prouiſionaliter eſſe adiudicandam, iuxta areſt. Rotho. ſenatus, inter pauperes Xenodochij, & Incolas, ac Curionem, du Pont de Larche, 13. Decemb. 1558.*

[c] *Adminiſtrationem hoſpitalis, in cuius fundatione dictum eſt, vt per Clericos, ex eo intitulatos, adminiſtretur, reſeruandam eſſe in clericis, nec per ſeculares, vllo modo eſſe ſuſcipiendam, iudicatum eſt, duplici areſto Pariſien. ſenatus, in cauſa videlicet Hoſpitalis Vindocinen. 29. Iul. 1570. & Leproſariæ Corbolien. 10. April. 1576. referente Charon. in d. li. 13. reſponſ. c. 11. quibus areſtis, adde & tertium in fauorem Rectoris Xenodochij Bonneuallen. Pariſiis prolatum, in menſe April. 1588. ex Chopin. in lib. 3. de ſacr. polit. tit. 5. num. 2. in marg.*

[d] *Quæ quidem adminiſtratio, verſatur principaliter, circa facultates Xenodochiorum, vt nempe, debita exigantur, immobilia locentur, reditus inter pauperes diſtribuantur, & ſic de cæteris, quæ exprimuntur areſto Rothomagen. 9. Iul. 1549. cuius tenorem recitat Forget. in d. c. 21. num. 5. ſed per conſequentiam, extenditur ad perſonas ipſorum pauperum, puta, vt qualitatis requiſitæ, nec vl-*

bus

e bus [e] per patronos [f] & in eorum
f defectum,per Vicanos,ſeu com-
g munitates [g] eligendis [h] cautum
h eſt) non † ideo minus obtinent,
5 quod poſt fundationem, ſtatuto,
vel conſuetudine ; fuerit rece-

tra legitimum numerum recipiantur, cum ſimilibus quæ tamen, ex voluntaria iuriſdictione dependeant: ſi enim vel minimum quid, in controuerſiam deduceretur, partes horum adminiſtratorum ceſſare, remittendumque eſſe negotium, ad iudices locorum, altero Rothomagenſi areſto, conſtitutum eſt, ad inſtantiam Procuratoris regij, 8. Febr. 1608. apud eundem Forget. in eodem tractat. de perſon. eccleſ. c. 31. num. 3.

[e] Facilioris enim ſunt conuentionis, quam ſint clerici, ac proinde nobiles. Officiarij, alijque eiuſcemodi, etiam ſeculares propter difficiliorem conuentionem, remouentur quoque per ſubſequentem ordinationem Bleſen. in art. 65. ab hac Xenodochiorum adminiſtratione, & ad eam ſoli admittuntur Burgeſij, mercatores, & laboratores (vt vulgus loquitur) ijque duo ad minus, & adhuc ſubſequentia Pariſien. ſenatus areſta addidere, vt locupletes eſſent, & reddendis rationibus idonei, pro Xenodochiis videlicet, de Beauuais, 23. Ian. 1563. de Gergean, 24. Iul. 1565. & de Montfort, 21. Iul. 1577 quæ referuntur, alto inſuper addito, 18. April. 1572. & à Guen. in d. nu. 20 & à Charond in d. nu 3.

[f] Nam nec minus in Xenodochiis, quam in beneficiis ex fundatione, ius patronatus, quoad præſentationem acquiritur, eaque de cauſa rex Galliarum noſter, in iis, quæ regiæ fundationis ſunt, adminiſtratores inſtituere ſolet; & hoc, vel per ſe, vel miniſterio magni eleemoſinarij ſui, de cuius poteſtate, & officio hac in parte, latè Charond in d. lib. 1. Cod. Briſſon. tit. 32. num. 1. Addendumque duntaxat eſt, ex Forget. in tract. de iur. regal. num. 22. inter magnum hunc eleemoſinarium, & Chriſtianiſſimum Regem, locum eſſe prauentioni; ſic enim (inquit) vacante quodam ſacerdotali loco, in Xenodochio Rothomagen. du Iardin, qui à Rege impetrauerat, quinto die poſt mortem vltimi titularij, aduerſus Mahiet, perendino die, ſiue ſeptimo, à magno eleemoſinario impetrantem obtinuit, areſto 4. Febr. 1601. ac etiam poſtea Caron, quem magnus eleemoſinarius præſentauerat, præſentato per Regem, cedere iuſſus eſt, altero areſto 10. Febr. 1603.

[g] Imo nec ſemper in defectum patronorum, Vicani, & communitates, Xenodochiorum adminiſtratores inſtituunt, ad hoc enim titulum habere debent, eoque deficiente, ad Regem etiam non patronum, vel magnum eius eleemoſinarium, hæc adminiſtratorum inſtitutio, non obſtante in contrarium poſſeſſione longi temporis, pertinet: nam & hoc præiudicatum in magno concilio, inter Natalem Beauniex, inſtitutum ab incolis de Conches, & Dominum de la Serre, regium impetrantem, areſto menſis Aug. 1610. narrat id. Forget. in d. tract. de perſonis eccleſ. c. 21. in fin. [h] *Qualiter autem*

8 ex altera ordinatione regia, anni
1545. Imò † nihil prodeſſet, locū
pium; à clericis fuiſſe fundatum,
aut ad clericorum, collationem
ſpectare, niſi nominatim, funda-
tionis lege, eſſet compræhen-
ſum, vt ab eccleſiaſticis perſonis,
adminiſtraretur, vel dictum, vt
m beneficium [m] eccleſiaſticum eſ-
9 ſet. Quemadmodum † & è con-
tra, parum obeſſet; præſentatio-
nem, ſiue nominationem, aut
electionem, laicis competere,
dummodo ad ſuperiorem cleri-
cum, inſtitutio ſeu confirmatio,
n pertineret, [n] nec † tandem quod
10 plus eſt, quicquam faceret regiæ
nominationis diploma, vel ma-
gni eleemoſinarij collatio, etiam
in fauorem clericorum, vel Mo-

dici Pictonum dies, ne deinceps Hoſpitalium titularij, ſeſe eorum adminiſtrationi (ſaluo iure, ſibi debitæ penſionis petendæ) immiſcerent, generaliter prohibuere, altero areſto, 19. Decembr. 1579. cuius tenorem ad verbum recitat Chenut. in dict. tit. 18. Denique in cauſa Curionis ſancti Lazari Niuernen. conueniebant quidem litigatores; de relinquenda, ſecularibus adminiſtratione, & aſſignanda penſione certa Curioni, ſed hærebant circa penſionis aſſignationem, Curione eam in corporibus petente, ac recuſante illius factam ſibi in pecunia numerata oblationem, tantique momenti, viſa eſt hæc controuerſia, vt omnes Pariſienſ. ſenatus claſſes, fuerint conſulendæ, & ijs conſultis penſionem Curioni, in corporibus ſoluendam citra conſequentiam, debitarum penſionum, Titulariis Xenodochiorum, annexam animarum curam non habentium, pronunciatū eſt, 2. Septemb. 1588. Loüet. in Litt. L, art. 3.

[m] *Id, vel ex vnico, colligere eſt areſto, quo etiam ſi, Archiepiſcopus Rhemenſ. hoſpitale eius loci, à ſuis prædeceſſoribus, ita fundatum, vt per nominatos à capitulo adminiſtraretur, prætenderet; ſenatus tamen Pariſienſ. à capitulo nominatis, quatuor alios, qui à Scabinis nominarētur, adiungendos cenſuit, 8. Maij 1598. Pele. in Forenſ. lib. 1. act. 52. & Chopin. in d. tit. 5. num. 10. in marg.*

[n] *Quatuor hoc firmant, ſenatus, Pariſienſ. areſtis; Chenut. in d. tit. 18. & Chopin. in d. tit. 5. num. 12. videlicet, pro titulario Xenodochij, apud Nogentium exiſtentis, 19. Septemb. 1566. pro Epiſcopo Pariſienſ. Xenodochij Corbolienſ. Collatore, 29. Mart. 1568. pro Aniano Portano, eiuſdem epiſcopi donatario, 27. Maij 1569. & pro reſignatario, ipſius Aniani Portani, 10. April. 1576. At, quid ſi collatio, ad Clericum pertineret, ſed ex fundatione; de conſilio alicuius laici, eſſet facienda? Idem penè videretur, lege fundationis obſeruata, ex his, quæ deducit, id. Chopin. in lib 2. de ſacr. polit. tit. 6. num. 20. ſpreta verò fundationis lege, & ſolius Collatoris partibus interuenientibus, tantam circa validitatem collationis diffi-*

Digitized by Google

cultatem, ſeſe obtuliſſe ſcribit, vt res indeciſa, relicta fuerit, ab eod. ſenatu Pariſienſ. cauſa, ad maturiorem deliberationem; remiſſa areſto, 29. Decemb. 1574.

o *Atque ita effectu caruerunt, codicilli, ſiue diplomata, regiæ nominationis, in fauorem Margaretæ à Valle, & Annæ Bodin, Monialium, in Xenodochijs, Peronæ, & Sancti Quintini, receptarum; repulſam enim paſſæ ſunt, areſtis, Pariſienſ. 28. Aug. 1599. & 17. Septemb. 1602. referentibus, Chopin. in d. lib. 3. tit. 5. num. 2. in marg. & Pele. in d. lib 2 Forenſ. act. 52.*

p *Galli verò, conceſſionem hanc, de triennio in triẽnium, amouibilẽ agnoſcunt, cum etiam, de Xenodochiis in titulum conceſſis, hoc nominatim caueat prædicta ordinatio anni 1561. in art. 1. fierique debet amotio, per eos, à quibus conceſſio facta fuerat, ac proindè, magnum eleemoſinarium, ſicut inſtituere, ita & deſtituere, eiuſcemodi Adminiſtratores, veteri ſenatus Pariſien. areſto. 4. April. 1375. oſtendit Charond. in addition. ad Briſſon in d. lib. 1. Cod. tit. 32. num. 1.*

nialium commorantium o in ho- o
ſpitali: hæc † ſiquidem omnia ad 11
inſtar legis, apud Gallos recipi, teſtantur; ſimulque ea, quantum ſatis eſt, exagerant Charond. & Chenut. in locis proximè cit. Loüet. in lit. L, art. 3. & Pele. in Forenſib. lib. 1. act. 52. & lib. 2. act. 6. Quinetiam † de iure commu- 12
ni, hoſpitale, non cenſeretur beneficium, ex eo quod, eccleſiam haberet, cum Cœmiterio, & pinnacidium, ſiue campanile, cum campanis, pulſari conſuetis, ad conuocandos homines, ratione diuini officij; quamuis contrariũ, crediderit Rebuff. in d. tract. de pacific. poſſeſſ. ampliat. 12. num.
95. textus † enim, in d. clem. per 13
literas, verſ. etiam ſi eccleſias, ei manifeſtiſſimè aduerſatur; nec Panorm. & Felin. quorum authoritate nititur, id volunt, quod ipſe comminiſcitur, ſed tantum, habere eccleſiam, & publicè pulſare campanam: eſſe ſigna, publici, & conſecrati, ſubditique Epiſcopo loci: ex quo, non ſequitur ſtatim, pro beneficio, eſſe concludendum, cum ad eius conſtitutionem, longè plura deſiderentur; & ideò hoſpitali, ita eccleſiam, & campanas habenti, laicos quoque, præfici poſſe, reſolutum eſt, in Rot. deciſ. 275. num.
6. part. 1. nouiſſimar. Sed † & tam de ipſomet iure communi, quam 14
ſpeciali Galliæ, ſimplex, & indefinita hoſpitalis, in titulum conceſſio, inſufficiens eſt, pro beneficij eccleſiaſtici conſtitutione: ius enim commune, eiuſcemodi conceſſionem, ad nutum amobilem,
p interpretatur, teſte Staphil. in tract. de liter. grat. ſub 9. form. ex- p
pectat,

pectat,indeque etiam,Religioſis,
vt pote,ad nutum,ſimiliter amo-
bilibus, non eſſe denegandam,
infertur à Rot.in deciſ. 3. de Re-
15 gularib.alias 265.in Antiq. Ius †
verò Gallicum,ſic in hoſpitalibus
intitulatos,ad inſtar tutorum,ra-
q tiociniis obligat, q idque, coram
r Iudice laico, r quantúmvis, ec-
ſ cleſiaſticæ ſint perſonæ, ſ vt pa-
tet, ex not. ad Chenut. in d.c. 18.
16 ſub. lit. B, Atque † ita, vtroque
iure,tunc demum hoſpitalia, be-
neficiis accedunt, cum in perpe-
tuum,ſiue ad vitam intitulati,cõ-
feruntur; & plenam fructuum
perceptionem, ſub ſolo paupe-

q *Nec ſolum ad inſtar tutorum, finita adminiſtratione,ſed & ſingulis annis, iuxta iuris communis diſpoſitionem, in d.Clement.quia contingit,§.vt autem, ad id enim eſt areſtum illud Pariſien.ſenatus, quod in cauſa Xenodochij Bonneuallen prolatum,anno 1588. dicebamus ſupra,ex Chopin. in d.tit.5. num. 2. in marg. licet in aliis duobus, eiuſd. ſenatus areſtis, pro Xenodochiis nempe exiſtentibus apud Nogentium & Corbolium, 10.Septembr. 1566. & 29.Mart.1568.quorum etiam meminimus ſupra ex eod.Chopin.ibid.num. 12. quolibet duntaxat triennio reddendas rationes, fuerit iniunctum, prout nominatim quoque cauetur,prædicta ordinatione regia, anni 1561.& aliis etiam duobus areſtis, vno 21. Maij 1569. & altero 10. April. 1576. confirmatum eſt à Frerot.referente quoque tria prædicta,in addition.adGuen.in d.lib. 1. Collat. ordinat.tit. 2.§.30.*

r *Qui etiam ſolus,de qualitate recipiendorum in Xenodochiis, contentione aliqua eapropter orta,cognoſcit;adeo vt, etiam ſi iudices eccleſiaſtici leproſorum ſeparationem, ſibi aliquando arrogare voluerint, ſub prætextu eius quod ſcriptũ eſt,Leuit.c.13. ad arbitrium Sacerdotis,maculatum lepra eſſe ſeparandum, hoc tamen non amplius obſeruari.& hodie totum id;vnà cum reliquis, ad politiam pertinentibus,ſecularibus iudicibus attributum, à iuridicis dierum Molinenſiũ conuentibus, areſto 12. Octob.1534. commemorat Forget. in d.tract. de perſon. eccleſ.c. 21.num.6.*

ſ *Et quod hi titularij,quamuis Sacerdotes eſſent,nihilominus, coram iudice ſeculari,ad hanc rationum redditionem teneantur,à Pariſien.ſimiliter iudicatum eſt ſenatu,contra Rectorem Xenodochij d'Iſſondum,15.Decemb 1544. apud Papon.in lib,1.tit.5.areſt.12.Et quamuis,in caſu ſeparationis leproſorum, prædictũ dierum Molinenſium areſtum, notionem in preſbyteros, eccleſiaſticis iudicibus, expreſſe reſeruaſſet;attamen,pro ſeparandis Preſbyteris, iudices quoque ſeculares,propter intereſſe regium, in hac ſubditorum, à commercio deiectione, adhibendos eſſe,arbitratur Forget.in d.c.21.num.6.*

t Hac tamen in parte, inter ius commune, & Gallicum, aliquid ſubeſt differentiæ; cum de iure cõmuni, Xenodochia, quæ ita beneficiis accedunt etiam legatus, conferre poſsit, ſed non de iure Gallico, ſicuti, in ſuprema Pariſiorum Curia, tractatum in menſe Februar. 1532. teſtis eſt Guen. in d. lib. 1. ordinat. tit. 2. num. 9.

u Duo ad id, vel tria areſta, recitant; Chenut. in d. c. 18. & Chopin. in d. tit. 5. num. 5. vnum, nempe Pariſienſ. ſenatus, in fauorem Præfecti, & ſacrorum ſodalium, ædis Vindocinenſ. aduerſus oppidanos eius loci, qui Xenodochij ibi exiſtentis; adminiſtrationẽ prophanis cõmittere nitebãtur 29. Iul. 1570. & alia duo, magni conſilij, pro Renato Roſty, magiſtro eccleſiæ collegiatæ, almæ Virginis de Coüeffort, contra Scabinos vrbis Cœnomanæ, eiuſdem vrbis Xenodochium, ad ſe reuocare conantes, 11. Febr. 1552. & 16. Iul. 1579.

x Duo quoque ad id, præiudicia proferunt, ijd. Chenut. & Chopin. iiſd. in loc. areſtum nempe Pariſienſ. quo leproſaria Vindocinenſ. vnà cum ſacello ſibi adiuncto, ſecularium adminiſtrationi, relinquendum, pronunciauit ſenatus, 20. Ianu. 1571. & ſententiam, Epiſcopi Albienſ. ad quem cauſſam, ſuprema Toloſatum Curia remiſerat, adminiſtrationem Xenodochij vrbis de Gaillhac, licet annexam haberet, Parochialem eccleſiam, ſanctorum Petri, & Andreæ, ſecularibus quoque adiudicantis, anno 1597.

rum onere, tribuunt t iuxta de- t
ciſionem Ioann. de Selu. in tract.
de benefic. part. 2. q. 11. circ. fin. &
Gomeſ. in reg. de trien. poſſeſſ. q.
7 per tot. Alius† tamen eſt caſus, 17
in quo, nec ex vtriuſque iuris diſ-
poſitione, beneficiorũ nomen, &
qualitas hoſpitalibus, aliiſve locis
piis, denegatur; videlicet, quan-
do locus pius, beneficio eccleſia-
ſtico, u fuit annexus: hoc enim, u
Rebuff. in tract. nom. q. 15. num.
14. colligit ex c. ſuper eo, de præ-
bend. in 6. & Chenut. in d. c. 18.
circ. med. apud nos quoque, ob-
ſeruari teſtatur: hac eius, inſuper-
addita ratione, quòd vnitum, re-
gulariter eius naturam, cui adii-
citur induat, ex l. prædiis, §. qui
domum, D. de leg. 1. Secus † ſi ex 18
aduerſo, loco pio, annexũ, x fuiſ- x
ſet beneficium, cum principale,
ſemper ad ſe trahat, ſuæque na-
turæ, efficiat acceſſorium, non è
contra, c. ſi ſuper gratia de offic.
deleg. in 6. idque etiam, tradidit
id. Chenut. ibid. vt, & Chopin. in
d. tit. 5. num. 5. At † ſi dubitetur, 19
vtrum beneficio, locus pius, an
potius loco pio, beneficium an-
nectatur; habendam eſſe, ratio-
nem poſſeſſionis, vel denomina-
tionis, & ſi de neutra appareat,
perinde iudicandum, ac ſi loco
pio, beneficium acceſſiſſet, deci-
dit gloſ. in d. c. per literas, in verb.
eccleſias: ſimulque † docet locum 20
pium,

Digitized by Google

pium, non magis cenſeri, accedere beneficio, per eam annexionem, ſiue vnionem, quæ iure principalitatis fieret, hoc eſt, ita vt, vtrumque remaneret principale, nec vnum eſſet alterius acceſſorium, quod & admittit Rebuff. in d. q. 15. num. 15. verſ. limita, & in dubio præſumi ait, ac proinde, impetrantem teneri, ad oſtendendum, vnionem loci pij, cum beneficio, iure acceſſionis eſſe, probat ex Bonifac. de Vitallin. in ead. Clem. per literas, col.
21 2. Ex † quibus apparet, in duobus tantum caſibus, loca pia induere, beneficiorum naturam: niſi fortè quis, habentia eccleſiam, cum proprio Sacerdote, beneficia quoque crediderit, ratione eius partis redituum, ex qua Sacerdos ipſe, irreuocabiliter intitulatur; quaſi hæc pars, penſionem eius generis conſtituat, cuius eſt ea, quam in fine ſuperioris tituli, beneficium eccleſiaſticum repu-
22 tari dicebamus. Vel † etiam nouus addi poteſt caſus, quando inſtitutus eſt, locus pius, ab aliquo Cœnobitarum, vel Canonicorum corpore, & per clericum ab eodem corpore, vel Epiſcopo
y nominandum, adminiſtrari conſueuit, y ex his, quæ late deducit,
23 Chopin. in d. lib. 3. de ſacr. polit. tit. 5. num. 27. Atque † ad hos, & ſi qui ſunt ſimiles caſus, pertinebit, duarum gloſſ. doctrina, quarum vna, in locis hiſce piis, permutationem patitur, in cap. 1. in verb. beneficia, de rer. permutat. in Clem. & altera, in ipſis, recredentiam quæ, non obſtante appellatione, ſit executoria recipit, ac 9. eſt, ſub art. 1. de ſenten. execut. apud Rebuff. tom. 1. ordinat.
24 regiar. Verſaque † vice, reſpectu aliorum quorumcunque caſuum, intelligenda erit, alia adhuc doct. gloſſ. eximentis eadem loca pia,

y Exemplum in Xenodochiis beati Antonij, almæque Triadis; quippe quæ ideo Oeconomica præceptorum, & aliorum ſui ordinis adminiſtratorum poteſtati relinquantur, vt docet Charond. in d. lib. 1. Cod. Briſſon. tit. 31. nu. 2. Idémque de inſtitutis à Monaſtica quapiam familia, ſuoque collegio adiectis, concludit Chopin. in d. lib. 3. de ſacr. polit. tit. 5. num. 27. ibique etiam duobus ad id vtitur areſtis, quorum vnum eſt, magni concilij definitiuum, in fauorem Ioannis Bruni: cooptati in præfecturam ſacri conuentus, & Xenodochij Pontis Montani, Vaſaten. diœceſeos, & alterum Pariſien. ſenatus, prouiſionale, ſecundum veterem, quam prætendebat Epiſcopus Ambianenſ. poſſeſſionem inſtituendi in Xenodochio Abbæuillana Pontinenſium vrbis Rectorem, à Monachis diui Nicolai, eiuſdem Xenodochij fundatoribus, præſentatum, 29. Mart. 1583.

z Adde,

à decimis papalibus [z] in c. 2. in verb. beneficiorum, de Decim. in Clem. Verumtamen, etiam in caſibus, quibus ita, beneficia non ſunt, penitus non recedunt, à beneficiis, ſed plurima, ab iis mutuantur: nam † & in materia fa- 25
uorabili, beneficiorum appellatione veniunt, [a] gloſſ. in cap. diſpendioſam, in verb. beneficiis, de iudic. ibid. & † paciſcentes, ſi- 26
moniç labe, non minus quam beneficia inficiunt, Bellamer. in tra. permutat. part. 3. q. 3. & † Epiſco- 27

[z] Adde, & à decimis regiis, iuribúſque regaliæ, & deportus, eximenda eſſe hoſpitalia, ex his quæ traduntur, tam à nobis ſuprà, in lib. 1. tit. 5. num. 44. quam à Chopin. in lib. 1. de ſacr. polit. tit. 5 num. 11. & in lib. 3. tit. 3. num. 6. & 7. vbi tamen circa ius deportus, hæſitatum ait, à ſuprema Pariſiorum curia, cauſámque eocirca, inter Præſulem Carnutum, & Rectorem hoſpitalis eius loci vertentem ad conſilium, maturioris deliberationis ergo, remiſſam areſto 14. Mart. 1537. Et quamuis reſpectu iuris regaliæ, hanc hoſpitalium exemptionem, indubitatam agnoſcat, Ruza. in tract. regalior. priuileg. 51. dictúmque ſuprà fuerit, accedentia hoſpitalibus beneficia, eorum ſequi naturam, ad inſtar aliorum acceſſoriorum; attamẽ capellas deſeruiri ſolitas, per clericos, quantumuis acceſſorias hoſpitalium, hac eorum exemptione, non gaudere, ſed iuri regaliæ nihilominus ſubijci, idem ipſe Ruza. ibid. concludit, & ita iudicatum Pariſiis teſtatur, pro capella Sancti Iacobi, ſita in hoſpitali de Luzarchiis, & collata per Regem aperta regalia, eccleſiæ Pariſ. per tranſlationem Nynebij Epiſcopi, ad Cardinalatum, 6. April. 1483.

[a] Rebuff. in tract. nominat. q. 9. præter fauorabile materiam requiris, vt id, de quo profertur beneficium proportionabile ſit ad locum pium indeq́ Senatus Pariſien. prohibitionem, de non conferendo extraneis beneficia huius regni, ad hoſpitalia quoque trahendam cenſuit, dum promulgaret principiis edictum de regimine locorum piorum 12. Maij 1567. referente Chopin. in lib. 1. de Doman. tit. 11. num. 7 & è contra curia edicti Gratianopolitanæ, limitationem ſuæ iuriſdictionis, in beneficiariis cauſis & patrimonialibus eccleſiarum, per edictum Naneten. in ar. 34. ceſſare præiudicauit; ratione rerũ Xenodochialium, & iurium ad hoſpitalia pertinentium, lite de quadam penſione quam curatores hoſpitalis ſancti Spiritus Diuionen. à quodam Petro Millot Caluiniſta petebant, notioni ſuæ retenta, non obſtante declinatoria, eorundem Curatorum, propoſita ſub prætextu Naneten. illius edicti, & in conſequentiam prædictæ comprehenſionis Xenodochiorum ſub beneficiorum appellatione; latúmque fuit areſtum (ſicuti clariſſimus, mihique amiciſſimus ipſius Millot Patronus, retulit, & proprio chyrographo penes me exiſtente, teſtatus eſt) in publicis cauſarum actioni-

pali

pali viſitationi, vnà cum benefi-
b ciis, ſubiiciuntur; [b] Chopin. de ſacr.polit.li. 2. tit.8.n.21. in fin.& ad inſtar beneficiorum, in impetrationibus ſunt exprimenda, gloſſ pragm.in §. item quod vniuerſitates,in verb.beneficiorum,
28 de collation.& † regulas,cancellariæ Romanæ, de vacaturis beneficiis, per promotionem, deque publicandis reſignationibus
c agnoſcunt Felin. [c] in c.de quarta num.15. & 16. extra de præſcript. cum Card.in d. Clement.diſpen-
29 dioſam,num. 11. † iiſdem iuribus quoad rerum alienarum acquiſi-
d tionem [d] ſuarúmve alienationẽ
e [e] vel alienatarum recuperatio-

bus,17.Febr.1606.

[b] *Idque etiam ſi eorum curatio, plebeiis competat,vel ea ipſa, eximantur ab ordinaria Diœceſani Præſulis poteſtate, ex decreto Tridentini Concilij in ſeſſ. 21.c.8. Quod tamen non impedit,quominus prophani quoque magiſtratus, viſitent re ita exigente, ſiue per ſe, ſiue per commiſſarios ſuos;iuxta areſtum ſenatus Sabaudici, 21. Febr. 1562. de quo id. Chopin. in d.lib. 3. de ſacr.polit.tit.5.num.6.*

[c] *Qui & ita iudicatum, in cauſa propria,ſcribit in fin.d. num. 16. eumque refert, & ſequitur Mandoſ. in d. reg. cancellariæ Romanæ quæſtion. 6. num. 2.*

[d] *Ac præſertim feudorum, vtpote in quibus, tam indemnitatis, quam amortiſationis,neceſſitas Xenodochiis incumbit,ne videlicet,Domino feudi,præiudicium alioqui generetur,quod & nos Pariſien.areſto,27. Ian. 1549. probauimus ſupra,in lib.1.tit.3 & ad præſtationem nouorum acqueſtuum, protrahit etiã Bacquet.in d c.31. inſuperaddita ad id quadam delegatorum, pro Francis feudis,& nouis acqueſtibus,iudicum ſententia,inter procuratorem regium,& Scabinos Treten.3.Decemb.1579. Nec abſimili ratione, Chopin.in lib. 1. Monaſtic. tit.3.num.22.bona eorum, qui Xenodochia ingredientes, ſe ſuáque ipſi Xenodochio,quod ingrediuntur conſecrant,nihilo ſecius, prophano iure, commercioque eodem teneri docet,neque enim(inquit)popularis, priuatáque fortunarum translatio iſthæc,in fiſcale Principis, vel alterius Domini feudalis diſpendium vergere debet;& ita (concludit) iudicatum eſt,à Pariſien.ſenatu,in Nicolaum Lauardinum, Vindocinen. Andium hoſpitalis Rectorem,29.Iul.1570.*

[e] *Nam & in hac rerum ad* Xenodochia *pertinentium alienatione, eædem ſolemnitates,quæ in alienandis rebus eccleſiaſticis deſiderantur;ita vt, ſine his ſolemnitatibus,ne quidem ad longos annos,res* Xenodochiorum,*locari poſſe,deciſum fuerit, areſto ſenatus Pariſienſ. in cauſa* Xenodochij Lugdunen. *2. Iul.* 1567.*teſte Papon.in lib.1.tit.13.areſto 3.in fin.*

nem, [f] quibus beneficia regulan- f
tur, Charond. in lib. 7. reſponſ.c.
165. Bacquet.in tract. de Doman.
part.3.c.31.vol.2.Chopin. in d.lib.
3.de ſacr.polit.tit. 5. num. 13. & in
lib.1.Monaſtic.tit.1.num. 27. Ad-
de † quod licet Auth.ingreſſi,C. 30
de ſacroſ. eccleſ. non habeat lo-
cum, in hoſpitalibus [g] ex ſen- g
tentia Bald. in conſil. 7. vol.2. &
Abbat.in conſil.102.part.2.eoque
† nomine, fauorabiliores eccle- 31
ſiæ dici poſſunt, [h] hoſpitalia ta- h
men, tantundem fauoris obti-
nent, in eo, quod † donatio om- 32
nium bonorum,iis facta, non mi-

[f] Ea enim recuperatio, vel ob modicam læſionem, etiam legitimè facta alienatione, permittitur, nec impeditur, etiam quadragenaria præſcriptione, in caſu deficientium prædictarum ſolemnitatum, vt areſto Toloſani ſenatus 28. Febr. 1585. pro Xenodochio ſancti Mathani, apud Vaſcones, contra Ioannem Mathon, probat Chopin. in lib. 2. de ſacr. polit. tit. 5. num. 12. in marg. quod etiam refertur à Charond in d.li. 7. reſponſ.c. 165.

[g] Proindéque recepti in hoſpitalibus, nec de bonis ſuis diſponere, pro arbitrio prohibentur; nec ea de quibus non diſpoſuerunt, aliis, quam proximioribus conſanguineis, cenſentur relinquere. Priuſque obtinuit areſto Burdigalen. ſenatus, in fauorem Stephani Planchæi, aduerſus Syndicum domus Dei, ſancti Andreæ, 17. Iul. 1518. cuius, præter Chopin. in d.lib.1. Monaſtic.tit.3.nu.12. & in d.lib.3. de ſacr.polit.tit.5.num.14. meminit quoque Papon. in lib. 7. tit. 1. areſt. 9. & ante eos Boer. in deciſion. q. 20. Poſterius verò declaratum eſt, à ſenatu Pariſien. in cauſa hoſpitalis almi Spiritus, apud Lutetiam, altero areſto anni 1551. de quo Guen. in d.lib. 1. collat. ordinat.tit.2.num. 28. Verumtamen vtrumque in duobus caſibus limitatur, ab yſdem Papon. Boer & Charond. locis cit. videlicet quoties ingrediens hoſpitale, ex rebus ipſius hoſpitalis acquiſiiſſet, & quando, in ingreſſu ſe ſuáque bona, nuncupatim conſecraſſet hoſpitali; quibus & tertium addere videtur Forget. in dict. tract. de perſon. eccleſiaſt. c. 21. num. 7. poſtquam, nempe leproſus, cæterorum ſocietate, interdictus eſt, interdictionem enim hanc, ei quæ prodigo fieri ſolet, æquiparat, & ad eiuſcemodi æquiparationem areſtum quoddam inducit, inter Iacobum, & Nicolaum de Bonin fratres, anni 1531. aut (inquit) 1532.

[h] Et hoc de iure communi, nam in Gallia non magis, etiam reſpectu Monaſteriorum obſeruari diſpoſitionem d. Aut. ingreſſi, conſtat ex his quæ diximus ſupra in lib.1.tit.2.num.24. Atque ita par eſt, hac in parte, eccleſiarum & hoſpitalium cauſa; ſed diſpar, in eo quod nedum à decimis papalibus, vt iam oſtenſum eſt ſupra, in ſign. Z, ſed & ab vniuerſitatum nominatione, & à receptione oblatorum, quibus beneficia, vt plurimum obligantur, exempta ſunt, hoc enim,

nus

Digitized by Google

i nus ſuſtineatur,[i] à Bart. in l. vlt. n.
33 13. C. de Pact. quodque † teſta-
mentum filij fam. in eorum vti-
litatem, æquè mortuo patre, re-
k conualeſcat[k] apud Bald. in l. 1. n.
34 5. C. de ſacro. eccleſ. Quinimò †
hoſpitalium reditus, vel ædificia,
etiam in eccleſiarum, & diuini
cultus cauſam, diuerti non poſſe,
l [l] vbertim docet Chopin. in d. lib.
3 de ſacr. polit. tit. 5. num. 6. in fin.

de nominatione vniuerſitatum, nominatim decidit, Forget. in d. c. 21. nu. 3. déque oblatorum receptione, declarauit Pariſien ſenatus, in caſu hoſpitalis, beatæ Mariæ de Fonteuille, & Leonardi Gonuant oblati, 3. Febr. 1600. referente Chenut. in d. tit. 1. decret. cap. 8. circ. fin.

[i] *Sicque iudicatum eſt ab eodem ſenatu Pariſien. in fauorem* Xenodochij *de* Laual, *5. Ian* 1581. *vt videre eſt apud Robert. in lib. 4. rer. iudicat. c. 2.*

[k] *Iudicatum quoque à ſenatu Toloſano, pro viribus teſtamenti cuiuſdam Iagot, 3. Decemb. 1581. teſtantur; Charond. in d. lib. 7. reſponſ. c. 156. & Maynard. in lib. 7. quæſtion. c. 19. vbi etiam fauore hoſpitalium, ſuſtineri teſtamenta prodigorum, firmat altero, eiuſd. ſenatus Toloſani areſto, inter quendam Polieres, & Syndicum hoſpitalium, 13. Maij 1579.*

[l] *Amplia, etiam ſi Principis authoritas interueniret; nam & ita, non obſtante diplomate regio, Fullienſes à petitione* Xenodochij *Roullen. repulſos, areſto Pariſien. ſenatus, 11. Aug. 1597. tradunt Charond. in lib. 13. reſponſ. c. 11. in fin. Chopin. in lib. 1 Monaſtic. tit. 3. num. 11. paulo ante fin. & Pele. in lib. 2. Forenſ. act. 23. Qui etiam poſteà in act. 58 ſubdit ſimile quid, de Capuccenis, reditus certos* Xenodochij *Ambianen. pro conſtructione ſui Monaſterij, petentibus, in eodem ſenatu tractatum, 14. Ian. 1603. limita verò, niſi Principis authoritati, conſenſus omnium quorum intereſt, tabulis fundationis non reluctantibus, accederet, vel fundator ipſe, ſiue patronus, authoritate Principis adhibita, pro maiori recipiendorum in Xenodochio vtilitate, id faceret, ſicuti Ioann. Hangeſtum Toparcham, fundatum ab Alberto patre Xenodochium, in vico Genliaco, apud Veromanduos, commutaſſe in ſanctimonialium ordinis Præmoſtraten. Monaſterium, nouiſſiméque, Chriſtianiſſimum Regem Henricum IV. deſtitutam pene Leproſariam Continen. ſororibus Franciſcanis, tertij ordinis, ſub onere leproſorum conceſſiſſe, narrat Chopin. in d. lib. 3. de ſacr. polit. tit. 5. num. 6. ſimúlque iuxta priorem limitationis partem, in d. lib. 1. Monaſtic. tit. 3. num. 11. in fin. ſcribit, impetrato à Principe per Capuccenos Stampen. Xenodochio, antequam regij muneris tabulæ effectui mandarentur, præfato ſenatui placuiſſe, Ædilium, magiſtratuúmque Stampenſium, de eo ſententiam rogari, ac hoſpitalis fundationem, rerúmque ipſius inſtrumenta, proferri penes curiam, diſpicienda vtilitatis, vel*

incommodi inde exurgentis cauſa idq́ bina interlocutione, videlicet 5. Decembr. 1580. & 18. Aug. 1581.

m *Si tamen princeps, id voluerit, regioſque conceſſerit, ea propter codicillos, penſata vicino Xenodochio, æſtimatione damni, inde contingentis; conſtructio noui Monaſterij, vel eccleſiæ, non impediretur: & ideo, Recollectis fratribus, Monaſterium, iuxta Bellofortenſe Xenodochium, ædificare volentibus ex regia conceßione, menſis April. 1599. interlocutus eſt, primùm Pariſienſ. ſenatus, inquirendum, nunquid in præiudicium, & detrimentum Xenodochij, id vergeret, 6. Iun. dicto anno 1599. ac deindè, patefacta rerum fide, decreuit, ſacram illis baſilicam extrui, Bellofortenſium ſumptu, indicto tãtùm, annuo reditu, qui hoſpitali, pro ſolo ipſius occupato, appẽderetur, areſto diei vlt. Aug. eod. ann. 1599. Chop. in d. li. 1. Monaſt. ti. 3. n. 11. vbi, & idẽ in Monaſteriis, atque eccleſiis, intra quorum fines, alia Monaſt. ſiue eccleſiæ ædificari curantur, ſtatuit; ac proindè in cauſa Franciſcanorum & Iacobinorũ Mõtiſargini, idem Pariſ. ſenatus, litis præiudicio quodam, exorandum à Franciſcanis Principem, vt ſibi ædificare codicillis liceret, præſtito Iacobinis, quod ſua, noui huius ædificij nomine, intereſſet; pronunciauit, alio areſto, 24. Febr. 1600. quod deſcribitur quoque, à Pele. in Forenſib. [illegible] 1. act. 22.*

quemadmodum † & nequidem 35
Monaſteria, vel eccleſias, propè
hoſpitalia, de nouo extrui debere,
m pluribus oſtendit, in lib. 1. m
Monaſtic. tit. 3. num. 11. Sed † hæc 36
omnia, de his hoſpitalibus, & aliis
locis piis, quæ licet beneficia
non ſint, publica tamen, & religioſa
loca, quod † Epiſcopi, inſti- 37
tuta fuerint authoritate, dicuntur
in c. ad hæc, extr. de relig. domib.
ea † enim, quorum inſtitu- 38
tioni, particularium, vel etiam
totius ciuitatis, interuenit authoritas;
reputantur merè prophana,
ob rationem gloſſ. in eod. c. ad
hæc, in verb. Pontificis; priuatáque,
& laicalia, nuncupantur à
noſtris, in can. quidã, ſuper verb.
oratorij, 18. q. 2. ac † prædictis, re- 39
liquiſque omnibus, piæ cauſæ
priuilegiis, deſtituuntur, vt nemine
propemodum reclamante,
tradit Bald. in Auth. hoc ius porrectum,
num. 2. C. de ſacroſ. eccleſ.
Et † quòd in dubio, laicale 40
potiùs, & priuatum, quam publicum,
& religioſum, hoſpitale cẽſeatur;
communis eſt, DD. ſententia,
arg. gloſſ. in d. Clem. per
literas, in verb. eccleſias, verſ.
quid in dubio, prout ibid. declarant;
Imol. num. 16. & Anchar.
num. 10.

DE LOCIS COLLEGIALIBVS, ET CONFRATRIIS.

1 *Loca Collegialia, vulgò Burſæ, qualiter ſe habeant ad beneficia, & qualiter ad Xenodochia, num. 2.*

3 *A præſcripto fundationis, ne latum quidem vnguem, in his locis collegialibus receditur.*

4 *Eorumque conceſsio temporalis eſt, & donec ſtudiorum, certa attingatur meta.*

5 *Fallit, in locis præsbiteralibus, quæ ideò, & in Collegiis, & in hoſpitalibus, ad beneficia accedunt; vt de quibuſdam, oſtenditur, in num. 6.*

7 *Item, & in Theologalibus; ſed in præceptorialibus, ſecus vt, in num. 8.*

9 *Quare præceptorialia loca, longius à beneficiis, quam Theologalia abſint.*

10 *In præceptorialibus locis, Diœceſani, eorumque capitula, & Scabini, ſiue Conſules, mixtim, in Theologalibus verò, ſoli diœceſani, vel capitula, inſtituunt.*

11 *Nec poteſt quis, inſtitui in Theologali loco, ſine prebendæ, imo & canonicatus, aſsignatione.*

12 *Cum ſit in poteſtate, & arbitrio inſtituentium, in loco Præceptoriali; vel primo vacaturam reſeruare prebendam, vel vnius prebendæ reditum, aſsignare.*

13 *Vnde, inſtituti in Theologalibus locis, omnibus Canonicorum iuribus, gaudent; ſed non, qui in Præceptorialibus inſtituuntur, vt exemplo declaratur, in num. 14.*

15 *Eæ demùm eccleſiæ, tam præceptorialibus, quàm Theologalibus locis, prægrauari poſſunt; quæ plus decem prebendis, vltra principalem dignitatem, habent.*

16 *Quæque ſunt Cathedrales, vel collegiatæ, vt reliquæ omnes excipiantur.*

17 *An & quando, ſatis ſit, in Cathedrali, Præceptorem eſſe inſtitutum, vt ab*

eius inſtitutione, Collegiata eximatur.

18 Vtrum ab ea inſtitutione, detur exemptio, ſub prætextu, publicarum ſcholarum, vel aliorum redituum, pro Præceptore, antea aſsignatorum.

19 Præbenda præceptorialis, vel Theologalis, non admittit, inductam à ſtatuto, vel conſuetudine, diminutionem.

20 Nec præceptori, aut etiam Theologo, abſentibus, pro muneris ſui functione, denegantur quotidianæ diſtributiones.

21 E contra eis non imponitur, onus aliquod penſionis, vel extraordinariarum ſubuentionum.

22 Nonnulla alia, in his locis præceptorialibus, & theologalibus ſpecialia.

23 De locis Canonicorum, & quod verè beneficia exiſtant.

24 Quodve loca ſtudentium, penitus prophana iudicentur.

25 Adeo vt ne quidem moderatoris (quem vulgò principalem vocant) locus excipiatur, ac proinde in eo ceſſet, ſummi Pontificis præuentio, in num. 26.

27 Ipſa collegia, etiam Canonicorum non magis, quam aliæ eccleſiarum communitates beneficia ſunt, licet religioſa, & eccleſiſtica cenſeantur.

28 At collegia ſtudentium, ne quidem religioſa, & eccleſiaſtica dici poſſunt; cum merè laicalia exiſtant.

29 Piis tamen cauſis accedunt, imo & eccleſiaſt. corporibus, ſi ex maiori conſtent numero clericorum quam laicorum.

30 Idémque data paritate numeri, vel æqualitate poteſtatis, inter clericos & laicos.

31 Sed & quando in collegiis præsbiteralia loca ſunt; horum locorum occaſione collegia eccleſiaſtica reputantur.

32 Varia confratriarum, ſiue collegiorum artificum exempla.

33 Tantum abeſt confratrias, eccleſiaſtica corpora effici, vt ne quidem inter loca pia referantur, ex communi D D. opinione, quæ tamen reprobatur, num. 34. & ſeqq.

35 Quibus caſibus confratriæ hodiernis temporibus tolerentur.

36 Et in quos vſus reditus confratriarum ſint impendendi.

37 Caſus in quo confratrias, nedum loca pia, ſed & eccleſiaſtica corpora dicere poſſumus.

38 Nuſquam tamen, inter beneficia eccleſiaſtica confratriæ reponuntur.

39 In tantum vt ne quidem præsbiteralia loca, in confratriis (quemadmodũ in Xenodochiis, & collegiis ſtudentium) beneficiorũ naturã aſſumãt.

40 Quæ ſit hac in parte ratio diuerſitatis, quidve inde ſequatur, num. 41.

TER

1 TErtio, non abſimili de cauſa, beneficij eccleſiaſtici nomẽ,
ex natura rei, denegatur, & per accidens tribuitur, locis
collegialibus, ſtudiorum ergò inſtitutis (vulgò Burſas col-
legiorum appellamus) qualia eſſe, pro iure audiendo, To-
loſæ, Caturci, in monte Peſſulano, & Auenione; quemadmodum, pro
primitiuis ſcientiis, & literis humanioribus addiſcendis, alia extare
compluria, Pariſiis, aliiſque permultis, huius Chriſtianiſſimi Galliæ
regni, ciuitatibus, ſcribunt; Rebuff. in tract. nominat. q. 15. num. 22. &
2 Chopin. in lib. 3. de ſacr. polit. tit. 5. num. 16. Nam † & ipſa collegia, ma-
ximè affinia ſunt, Xenodochiis; cum (vt ibid. loquitur id. Chopin.)
inopes Muſarum Miſtæ, in hiſce collegiis, non ſolum erudiantur, li-
berali animorum diſciplina, verumetiam, corporali quoque cibo,
paſcantur: vndè, ad inſtar Xenodochiorum non minùs laicis, quàm
clericis patent; & æquè laicos, atque clericos agnoſcunt, locorum
a ſuorum collatores: [a] habita †
3 dummodò, ratione fundationis,
vt pote, à cuius præſcripto, ſiue
lege ne latum quidem vnguem,
b recedendum [b] decidit ipſemet
4 Chopin. eod. in loc. Imò † quam-
uis ſoli Clerici huiuſcemodi lo-
corum & acquirendorum & cõ-
ferendorum eſſent capaces; ea
tamen, non ideò magis, beneficia
eccleſiaſtica, dicerentur: neque
enim, perpetua eſſent, ex quo, nõ
niſi ad tempus, & donec ſtudio-
rum, certa attingatur meta, con-
ceduntur; vt etiam aduertit, Re-
5 buff. in d. n. 22. Veruntamen † his
quoq;, interdum contingit locis
vt in perpetuum, & ſolis clericis,
eorum fiat conceſſio; quædam
enim ſunt, in plæriſque Colle-
giorum loca, quæ præſbiteralia,
dicuntur eo quod, ipſa obtinen-
tes, Præſbiteri eſſe debeant: &

[a] *Sic enim Burſæ, Collegij de Mignon Pariſien. conferuntur, à Rege noſtro Chriſtianiſſimo, vt & ab eo auferũtur: Collegiatorum inſtitutione, & deſtitutione, ad eundem, vel ipſius vices obeuntem magnum Eleemoſinarium pertinente, iuxta vetus areſtum, 4. April. 1375. quod refertur, à Charond. in addit. ad Briſſon. lib. 1. Cod. tit. 32. num. 1.*

[b] *Qua ratione, collata Gymnaſij Rhemen. præfectura, in Boucherium Pariſienſem, cum certatim interceſſiſſent, Guilhelmerus Patria Rhemenſis, & Iunius quidam Ambianus: ſuprema Pariſiorum curia, negotium ex lege fundationis, decidendum cenſuit, die vlt. Mart. 1576. parique ratione, pro Barudicanis Scholaſticis, antea iudicauerat, 1. Mart. 1573. ſecundum fundationis tabulas, Marchiani Collegij, aduerſus exteros, Mineruæ ſacra ibi*

colen

Digitized by Google

quoniam hi, diuina munia, in
Collegio, obire tenentur, & ve-
luti, proprij Collegiatorum ſa-
cerdotes, efficiuntur: vt pluri-
mum, inſtituuntur ad vitam, ac
proindè, ad inſtar ſacerdotum, in
Xenodochiis inſtitutorum, cen-
ſentur inter beneficiatos, & con-
ſequentur, eorum loca, reputan-
tur beneficia: prout † de certis 6
locis, Collegij Auenionenſ. quod
Sancti Nicolai de Auiciaco nun-
cupatur, tradit Bertrand. in con-
ſil. 360. vol. 2. part. 1. quemadmo-
dum, & de aliis, exiſtentibus in
eccleſia ſancti Saluatoris, in ſub-
urbiis Montiſpeſulani, & in ec-
cleſia ſanctæ Trinitatis Mague-
lonæ, refert Rebuff. in d.q.15.nu.
23. Nec † aliud ſtatuendum vide- 7
tur, de locis Theologalibus, quæ
in cathedralibus quibuſlibet, ac
inferiorum Collegiorum, cele-
brioris cuiuſque oppidi, eccleſiis,
concionatori Euangelico, cum
aſſignatione canonicatus, & præ-
bendæ, proximè vacantis, deſti-
nantur: ex ſanctione, tam Tri-
dentini Concilij, in ſeſſ. 5. de re-
format. c. 1. quàm concordatorum Galliæ, in §. ſtatuimus, de
collationib. ac etiam, Aurelianenſ. ordinationum, in art. 8. hæc
enim loca poſſidentes, ſimiliter eſſe perpetuos, [c] aſſerit Chopin. c
in lib. 3. de Doman. tit. 19. num. 6. in fin. ſimulque † docet, aliud eſ- 8
ſe, reſpectu præceptorialium locorum, quæ in eccleſiis quoque
cathedralibus, primùm ex Lateranenſ. & Viennenſ. Conciliis in
c. 1. extr. de magiſtr. & in Clement. 1. eod. tit. inſtituendæ iuuentutis
munere, profeſſionéque literaria perfungenti, debita [d] ſunt, ac de- d
indè,

colentes, vt ait Chopin. in d. lib. 3. de ſacr. polit. tit. 5. num 16.

c *Hinc, ſi non reſideant, non tamen ideò, deſtitui ſtatim debere, ſed in eorum locum alios eſſe ſufficiendos deciditur in c. ſignificatum, extr. de præbend. Reſidentes verò, ſi ſuo (vt decet) non fungantur munere, priuari poſſunt, debitis ſibi prouentibus, vt eo demùm caſu, quo incorrigibiles facti ſunt, merita deſtitutione plectantur: quod, & Guen. in lib. 1. Collat. ordinat. tit. 3. num. 44. docet & Charond. ibid. recipit, in eccleſiis, quarum capitula, conferendorum Theologalium locorum ius habent. Iudicatum enim eſt (inquit) in cauſa capituli Lingonen. cogi poſſe à capitulo, per capturam, vel retentionem ſuorum prouentuum, tam Theologalem, ad prædicandum, & legendum, iuxta præſcripta ordinationum regiarum, quam ipſoſmet Canonicos, vt interſint eius prædicationibus, & lecturis, areſto 12. Decembris 1602.*

d *Ab initio tamen in ſingulis ferè capitulis, certi Canonici inſtituendæ iuuentutis curam gerebant, vocabantur-*

indè in Collegiatis, ex iiſdem ordinationibus Aurelianenſ. in art. 9. & altero Concilio generali innominato, in c. quia nonnullis, ti. cit. de magiſtr. apud Gregor. Sed
9 † & text. in eod. c. quia, ſatis apertè, hoc innuit, in his verbis [non quod propterea, efficiatur Canonicus, ſed tandiu, reditus ipſos percipiat, quandiu, ſteterit in docendo] idque clarius adhuc exprimit, dum præceptoris ſemel inſtituti, nuncupatim permittitur deſtitutio, in prædicto art. 9.
10 Quinetiam † eam deſtitutionẽ vt & inſtitutionẽ, per Diœceſanos, eorumque capitula, & Scabinos, ſiue Cõſules locorũ mixtim fieri
e ibidem cauetur.ᵉ Atq; ita rurſus diſtinguũtur præceptorialia hæc loca, & à beneficiis eccleſiaſticis, quæ ad clericorum, & non laicorum, diſpoſitionem pertinent, ex definitione noſtra; & à locis Theologalibus, quorum diſpoſitio, Diœceſanis duntaxat, vel capitulis eccleſiarũ relinquitur; in d. §. ſtatuimus, iuncta gloſ. in ver-
11 bo teneantur. Ex † quibus iterum, & aliæ eorundem præceptorialium, & Theologalium locorum, differentiæ rationes, ſtatim ſequuntur: cum enim ſic in Theologalibus locis inſtituti, beneficiatis annumerentur; neceſſitas incumbit, eos inſtituentibus, aſſignandæ præbendæ, imò &

turq; Scholaſtici, & dignitate præditi erant: vnde perpetui reddebantur, & beneficiati; eorumque veſtigia extant in inſcriptione, c. licet, extr. de tranſlat. Epiſcop. & ſimilib. ſed cum, ſucceſſu temporis, incurioſos, adeò, ſe præbuiſſent, vt muneris ſui, propemodum obliti viderẽtur; ad extraneos, cura hæc & ſollicitudo, fuit tranſlata, ſolumq; id nomen, penes eos remanſit, quo adhuc apud nos [Eſcholaſtres] appellantur, vnà cum dignitate, ſine effectu, ad inſtar aliarum ferè omnium dignitatum vt declarant, Chirond. in lib. 10. reſponſ. c. 13. & Maynard. in lib. 1. quæſt. c 14. In quibuſdam tamen locis, retinuere quoque, ius eligendi ſiue nominandi Præceptoris, & in eum, quandam veluti Iuriſdictionem ſpeciem, ſed hoc non impedire, quominus ex ordinatione illa Aurelianenſ. ad electionem, ſiue nominationem Epiſcopi, & Scabinorum, ſuffragia interuenire debeant, iudicatum Pariſiis, pro Epiſcopo, & Scabinis Nouiodunenſ. aduerſus Decanum, & Canonicos eius loci, 20 Decemb 1583. ſcribunt, Guen. in d. li. 1. tit. 3. n. 45. & Chenut. in addition. ad Papon. lib. 1. tit. 3. areſt 1.

e Idque, ſpecialius præſcripta forma, qua per eos, ad hanc Præceptoris nominationem, & electionem procedatur, declaratum, in ſuprema Nortmanorũ Curia, inter Epiſcopum, & capitulum, ac Præceptorem, Ciueſque Ebroicen. areſto 18. April. 1570. teſtatur Forget. in d. c. 46. num. 8. Sed Maynard in d. li. 1.

canonicatus,ex doct. gloſſ. in eo-
dem §.ſtatuimus in verb.canoni-
catum: & † è contra, quoniam 12
qui in præceptorialibus inſti-
tuuntur,non ſunt beneficiati, in
poteſtate eſt,& arbitrio inſtituẽ-
tium eis, vel primò vacaturam
reſeruare præbendam, vel vnius
præbendæ, reditum aſſignare, [f] f
iuxta alternatiuam eiuſdem art.
9.& deducta per Charond.in lib.
3.reſponſ.c.61.& Forget. in tract.
de perſon.eccleſiaſtic.c.46. num.
2.& 3.Indeque † etiam fit,vt cum 13
Theologales omnibus reliquo-
rum beneficiatorum iuribus per-
fruantur; præceptoribus præbẽ-
datorum quidem, ſed non Ca-
nonicorũ iura, & † ſic vtilia tan- 14

quæſtion.c.13. magis adhuc ſpecificè loquitur, dum hoc,ita ſenatum Toloſanum, in cauſa Præceptoris Carcaſſon. intellexiſſe ait, vt in Præceptore eligendo, Epiſcopus vnam vocem,Capitulum alteram,& Scabini ſiue Conſules,tertiam habeant,areſto 26. Ianuar. 1571. Quod ſi in capitulo,quædam eſſent dignitates,vel particulares Canonici, quibus ius eligendi Præceptoris, ex priuilegio competeret,nõ niſi quartam vocem haberent,ob ea,quæ proximè, de Decano, & Canonicis eccleſiæ Nouiormenſ.monuimus, ex areſto Pariſienſ.20.Decemb.1583.

[f] *De hac optione, reſeruandæ primò vacaturæ præbendæ,vel aſſignandi vnius præbendæ reditus, extat areſtum Pariſienſe, aduerſus præceptorem Abbauillanum,21.Ian 1569. de quo Charond.in d.lib.3.reſponſ.c.61.Chenut.in d.addit.ad Papon.li.1.tit.3.areſt.1.Guen. in d.lib.1.tit.3.num.45.& Forget.in tract.de perſon.Eccleſiaſtic.c.46. n.2. Verũ, ſuprema Toloſatum Curia, in præiudicium huius optionis, in cauſa præceptoris Albien.ne diminueretur,ſolitus Canonicorum numerus, ex ſingulis præbendis, certum quid,quod reditui vnius præbendæ æquiualeret, præcisè detrahendum, pronunciauit in menſe Mart.1565.teſte Maynard.in lib.1.quæſt.c.10.ſenatuſque etiam Rothomagen.generali veluti lege,præceptoribus Nortmanicæ Prouinciæ, centum, & quinquaginta libras, pro reditu illo aſſignandas, litigantibus Epiſcopo,& Incolis Conſtantiæ cauit areſto,26.Mart.1568.licet poſtea,in fauorem præceptoris Lexouien.eundem reditum, vſque ad ducentos aureos, produxerit altero areſto,10.Maij 1571.eaque duo areſta,habentur apud eund.Forget.in eod.c.46.num.3. Eſt & alius caſus, in quo hinc quoque Optioni, etiam Pariſiis locus fuit denegatus,quando nempe,primò vacatura præbenda, affecta eſt graduato:ſic enim, Petrus Brunus graduatus prælatus eſt, præceptori de Gerberoy, Epiſcopo Bellouacenſ.condemnato,conferre vacantem præbendam,ipſi Graduato & interim, præbere reditum vnius præbendæ,præceptori, donec altera vacaret, areſto 4. Febr.1586.referentibus,Guen.in d.tit.3.num.45.& Chopin.in lib. 1. de*

tum,

tum, non etiam honorifica competant g prout ijdem Charond. ac Chenut. declarant, ijſd. in locis & ante eos Chopin. in d. lib. 3. de Doman. tit. 19. num. 6. Nonnulla
15 † tamen ſunt, in quibus eiuſcemodi loca ex aduerſo, inter ſe conueniunt: ſiquidem Bleſen. ordinationes, præfatis Aurelianen. hoc addidere, in art. 33. eas demum eccleſias, tam præceptorialibus, quam theologalibus locis, eſſe prægrauãdas, quæ plus decem præbendis, vltra principalem dignitatem habẽt: h itemque
16 † ex eo quod harum omnium ordinationum verba, de ſolis cathedralibus, & collegiatis

ſacr. polit. tit. 5. num. 14. in marg.

g *Qua de cauſa, præceptorem non habere, etiam præbenda ſibi aſſignata, ius conferendi ſuo ordine, ſtante ſtatuto, vel conſuetudine, vt ſinguli præbendati, per hebdomadas, vacantia beneficia conferant, deciſum eſt, à Pariſienſ. ſenatu; pro eccleſia ſancti Vulfranni aduerſus præceptorem Abbauillæum, 17. Decemb. 1566. vt inquit Chopin. in lib. 3. de Doman. tit. 19. num. 6. in fin. vel etiam, pro eccleſia Pontinenſ. ſi credamus Charond. in d. lib. 3. reſponſ. c. 61.*

h *Ante hanc additionem, Bleſen. ordinationis, priuatum Regis conſilium Aurelianen. prædictam, non abſimili ratione temperauerat, cauerat enim areſto 1. Aug. 1566. vt ei non eſſet locus, niſi in eccleſiis, plures quam duodecim præbendas habentibus, & quarum præbendæ octoginta libellas franticas, in reditu excederent; niſi fortè, à prima ſacri collegij inſtitutione, decretus eſſet Ludimagiſter, qui iuuentutem erudiret, ex antiqua ſacra mercedis lege condicta, ob eamque rationem, ſubinde circa annum 1568. pronunciauerat; aduerſus Ludimagiſtrum præbendæ petitorem, tum in Vauron. templo, 18. Aug. quam in ſodalitio templo beati Martini apud Pontiſaram, 22. Octob. Sed hoc temperamentum ſupremæ Pariſiorum curiæ, non adriſerat, vtpote per quod publicæ iuuentutis inſtitutioni, nimium detraheretur; ideóque, ab ea aliud indictum, ſic erat remedium, quo præbendarum penuriæ, vel paucitati proſpiceretur, vt à proximis capitulis, eccleſiarum nedum*
l *ſecularium, ſed & regularium iuuamen quæreretur: atque ita recuſante capitulo, diui Andreæ Caſtrodunen. petitam à præceptore præbendam, ob redituum ſuorum tenuitatẽ, reliquis quoque clericis Caſtrodun. contributionem pro reditu præceptori præſtando, eadẽ curia imperauerat, 23. Iun 1569. eáque omnia areſta, recitat Chopin. in d. li. 3. de ſacr. polit. ti. 3. n. 21. Verum promulgatæ Bleſen. ordinatione prædicta, ſolius denarij numeri ratio habenda fuit, ac proinde collegiata eccleſia Caſtri Heraldi, cum ex duodecim præbendatis conſtaret, ad præceptoris receptionem, condemnata fuit, areſto eiuſdem curiæ, 27. Iul. 1583. rela-*

exprimunt, earumdem diſpoſitionem, neque ad capellas, [i] ne- i
que ad alias ſimiles eccleſias,
quantumuis certo præſbiterorum numero conſtantes, pertinere, infert Charond. in lib. 10.
reſponſ. c. 13. Adde † quod multa 17
adhuc à noſtris in præceptorialibus locis fuere recepta, quæ ad
Theologalia, ex identitate rationis, trahenda videantur. Nanque imprimis, etiam ſi cathedralium, & collegiatarum expulſio, in iiſdem ordinationibus, alternatiuè fiat, & regulariter in alternatiuis ſufficiat, alterutram partem adimpleri, nihilominùs alternatiuam hanc, habere vim copulę, & reſolui in coniunctam, vt non ſit ſatis in cathedrali præceptorem inſtituiſſe, niſi & in
collegiata, pariter inſtituatur, [k] k
docet Maynard. in lib. 1. quæſt.
c. 11. Deinde † ab hac inſtituendi 18
præceptoris neceſſitate, exemptionem non dari, ſub prætextu publicarum ſcholarum, in eadem ciuitate exiſtentium, vel aliorum etiam redituum, antea
pro præceptore aſſignatorum, [l] l
concludit id. Maynard. in eodem
lib. 1. c. 9. & 12. Tum † integram 19
præbendam, vel eius reditum,

to à Berger. in prædictis reſolutionibus art. 18. in fin. cui nec abſimilia duo addantur à Charond. ad Briſſon. in d. C. lib. 11. tit. 2. num. 1. vnum nempe 20. Decem. 1583. & alterum 4. Febr. 1586. referunturque ab eod. ibid. quinque etiam aliæ, ex quibus imò ante Bleſen. hanc ordinationem, denarij quoque numeri rationem habitam euincatur, videlicet, 4. Aug. & 4. Decemb. 1564. 3. Aug. 1565. 14. Maij 1566. & 11. Ian. 1569.

i *Et ideo Ciues Barren. etiam ſi deditionis ſuæ lege, inter cætera obtinuiſſent à Principe, vt quæ primum vacaret præbenda, in capella regali, pro præceptore reſeruaretur, nihilominus eam capellam, ab eiuſcemodi reſeruatione immunem, declarauit ſenatus Pariſien. areſto 13. Feb. 1599. apud eũd. Charond. in eod. reſponſ. 13.*

k *Hoc intelligendum eſt, niſi in vna, eademque ciuitate, eſſet cathedralis ſimul & collegiata, inſtituto enim præceptore, in cathedrali, non eſſe cogendam collegiatam, ad alterum præceptorem inſtituendum, tradit, ſæpiuſque iudicatum teſtatur, Berger. in dictis reſolutionib. art. 17. At ſi cathedralis & collegiata in diuerſis eſſent, eiuſdem diœceſeos ciuitatibus; inſtitutio præceptoris, in cathedrali non prodeſſet collegiatæ, ad recuſandam alterius præceptoris inſtitutionem, vt pronunciatum inter Ciues, & Canonicos ſancti Gaudentij, areſto Toloſani ſenatus, anno 1565. ſcribit Mayn. in d. li. 1. c. 11.*

l *Sic, ad inſtantiam, Scabinorum Ambianenſ. vltra publicas ciuitatis ſcholas,*

aſſignari

Digitized by Google

aſſignari debere, nulla habita ra-
tione, diminutionis præbenda-
rum ſtatuto, vel conſuetudine
inductæ etiam ante Præceptoris
m inſtitutionem [m] affirmat Cha-
rond. in li. 10. reſponſ. c. 61. Ibique
20 † etiam, nec denegandas eſſe
Præceptori diſtributiones quo-
tidianas, licet ſolis, diuino officio
intereſſentibus (vt noſtri loquũ-
n tur) præſtandæ ſint, ſubdit [n]
quod & fuſius exagerat, & in
Theologali quoque obtinere o-
ſtendit Maynard. loc. cit. cap. 14.
21 Præterea † non magis Præce-
ptores, quam Theologales, pen-
ſionibus, reſpectu ſuorum loco-
rum, eſſe onerandos, arbitratur
o Brodæ. [o] in addit. ad Louet. in lit.
P, art. 46. in fin. nec diuerſum
quid de ſubuentionib. extraor-

*ſeparatam domum, particulari præce-
ptori, cum reditu vnius præbendæ, pro
gratuita eruditione incipientium, ab
Epiſcopo eſſe præſtandam, 14. Mart.
1566. pronunciauit ſenatus Pariſienſ.
qui & alia ſimilia areſta, antea protu-
lerat, contra Epiſcopos, videlicet, Bel-
louacenſ. 4. Aug. 1564. Sueſſionenſ. 4.
Decemb. eod. ann. & Syluanectenſ. 7.
Aug. 1567. eaque omnia referunt,
Guen. in d. lib. 1. tit. 2. num 45 & Ber-
geron. in d. reſolut. Art. 16. & 17. Cúm-
que Epiſcopus Albien. & Biterren. ſub
prætextu, relictorum à prædeceſſoribus,
pro præceptore reddituum, vel etiam
deſtinati ad id beneficij, ſeſe ab hac
præſtatione excuſarent, eius tamen ne-
ceſſitatem, ſenatus Toloſanus, vtrique
nihilominùs impoſuit, areſtis ſuis,
menſis Decemb. 1564. & 2. Mart. 1567.
recitatis ab eod. Maynard. in d. lib. 1.
c. 9. & 12.*

*m Præter Charond. in d. lib. 1. reſponſ. c. 61. & in memoral. in verb. eccleſia Ber-
geron. in citatis reſolutionib. art. 18. refert, à Pariſienſ. ſenatu, pro præceptore de
Chaulmont en Baßigny, ita iudicatum, 23. Maij 1570.*

*n Duo tue ad id areſta, adducit Charond. circ. fin. eiuſd. reſpon. 61. vnum ſcilicet,
Pariſienſ. 5. Septemb. 1597. & alterum Toloſanum, 29. Ian. 1584. ſed & prius, re-
fert etiam, & Litigantibus, capitulo, Conſulibuſque, & Præceptore, d'Enneval,
diœceſis Claromontanæ, interueniſſe ait, Forget. in d. c. 46. num. 5. vt & poſterius
recitat, & inter Syndicum, ciuitatis Tarbellorum, & capitulum Cathedralis ec-
cleſiæ loci, ſolemniter, ſeu in purpura, pronunciatum teſtatur, Maynard. in d. lib. 1.
c. 14. Addique poteſt, ex Papon. in lib. 1. tit. 3. areſt. 10. aliud Pariſienſe, idque ſpe-
ciale pro Theologali, aduerſus officialem Carnutum, 20. Ianuar. 1544.*

*o Et ad id adducit areſtum illud Pariſienſe in cauſa eccleſiæ Lingonen. 5. Maij
1609. quod cum quibuſdam aliis, hanc præceptorialium, & theologalium loco-
rum, ab onere penſionis exemptionem declarantibus, recitatum iam fuit ſuprà à
nobis, in tit. 1. huius libri, extatque etiam apud Ferg. in tract. de Penſionib. n. 29.*

p Nam & ipſimet ſtudentes, eorumque ſuppoſiti, ab iiſdem ſubuentionibus eximuntur; vt fuſe docet, ac duobus notatu digniſſimis, pro Bituricen. vniuerſitate, confirmat areſtis, Guen. in lib. 10. Collat. ordinat. tit. 12. num. 3. eorumque vnum eſt, ſuprema vectigalium, ſiue iuuaminum, Pariſien. Curia, ſtudentibus in ea concedens, generaliter ab omnibus, tam ordinariis, quàm extraordinariis impoſitionibus, exemptionem, 18. Maij 1516. alterum verò, priuati conſilij, quo eadem exemptio, in Talliis, ſubſidiis, & ſimilibus collectis, tam per modum tributi, quam mutuationis, nec nõ in cottiſationibus (vt vulgus ait) quæ fiunt, pro munimine, & cuſtodia ciuitatis, vel refectione pontium, & viarum, aliiſque compluribus, declarata eſt, 26. Iun. 1588.

q Ideoque, in his locis, recredentias (non obſtante appellatione) executioni, non eſſe demandandas, cum in beneficiis eccleſiaſticis, aliud ſit, bis iudicauit ſenatus Pariſien. pro Burſa, nempe, Collegij Baiocen. 5. Iul. 1521. & pro Burſa, Collegij Nauarræ, 30. Iul. 1527. Rebuff. in tom. 1. ordinat. regiar. tit. de ſentent. executor. art. 1. gloſſ. 9. nu. 3.

r Nec huic exceptioni, obſtat incompatibilitas, quæ inter loca hæc principalia, & beneficia, annexam habentia curam animarum, inducitur, per ordinationem Bleſen. in art. 77. hæc enim, omnimoda non eſt; vt in beneficiis, ſed tunc duntaxat obtinet; cum reſidentia

dinariis, p quæ à Principe, pro re- p
gni neceſſitatibus imponuntur,
tradit Charond. in fin. d. c. 61. Po-
ſtremo † de iure quoque com- 22
muni, Theologalia, & præce-
ptorialia loca, non niſi ordinario
ſuo collatori ſubiiciuntur; ex no-
tat. poſt gloſſ. in c. cum in eccleſia
tua, de præbend in 6. nam & ideò
neque in pontificias reſeruatio-
nes veniunt, apud Aene. de Fal-
con. in tract. de reſeruat. q. 3. num.
22. neque ſub gratiis expectati-
uis comprænenduntur, teſte Go-
meſ. in tract. de expectat. num.
93. verſ. & pariter dicendum. Se-
cus de † aliis locis, exiſtentibus 23
in collegiis Canonicorum, diuini
cultus exequendi gratia, de qui-
bus nos ſuo loco infrà, in lib. ſeq.
tit. 9. verè enim, beneficia ſunt, &
in iis inſtituti, inter beneficiatos
recenſentur, à Felin. in c. attendentes, extr. de præſcriptionib.
At † exiſtentia in collegiis ſtu- 24
dentium, quæcunque ſunt ad in-
ſtar illorum præceptorialium,
vel etiam longè remotiora, à be-
neficiis, cum prophana, penitus
indicentur, q à Chopin. in lib. 1. q
de ſacr. polit. tit. 5. num. 10. idque
† adeo verum ipſe oſtendit, vt ne 25
quidem Moderatoris (quem vul-
gò Principalem appellamus) lo-
cus excipiatur, r etiam ſi, Princi- r
palis in eccleſia, tam collegiata,
quam cathedrali dignitas, ſem-
per

Digitized by Google

26 per beneficium ſit: eo † enim in loco, tanquam non minus prophano, præuentionem ſummi Pontificis (non obſtante, quæ in beneficiis alioqui abuſum tollit, quaſi poſſeſſione, etiam quadra-
f genaria) abuſiuam [f] ſubinde demonſtrat, in num. 12. & poſt eum

neceſſaria in beneficiis curatis, à functione muneris ſui, principalem auocaret. Vndè, ſi beneficium, & principalitas, in eadem ciuitate eſſent, vel in diuerſis quidem ciuitatibus, ſed in tali diſtantia, vt vtrobique, quis ſingulis diebus, eſſe poſſet, nullum fore incompatibilitatem, eadem ordinatio interpretatur: areſtumque Pariſienſe, menſis Iun. 1558. quo Charton, principalis Collegij Bellouacen. coactus eſt, ad collatam ſibi, eccleſiam Parochialem dimittendam, vt ſuam principalitatem retineret; interuenerat, in caſu longè diſtantis, à principalitate beneficij, ſicuti aduertit, Charond. in d. addition. ad Cod. Briſſon. lib. 11. tit. 3. num. 3.

[f] *Huc pertinet, celeberrimum illud areſtum, quod vulgo de Gemelly nuncupatur, & deſcribitur tàm à Chopin. in d. lib. 1. de ſacr. polit. tit. 6. num. 12. cum ſeqq. & à Charond. in d. lib. 5. reſponſ. c. 1 necnon in d. addit. ad Briſſon. lib. 11. Cod. tit. 3. num. 2. & in memoral. in verb. collatio, quam à Chenut. in ſing. q. 7. & in addit. ad Papon. li. 2. tit. 9. areſt. 18. in fin. Cum enim, ad reſignationem, magiſtri Guielielmi Bernard, vltimi & pacifici poſſeſſoris, præfecturæ, ſiue principalitatis, in Collegio Burgundiæ, apud Pariſios magiſter Alexander le Blanc, prouiſiones ſuas, à ſummo pontifice obtinuiſſet, ab his prouiſionibus, tanquam ab abuſu, appellante magiſtro Petro Gemelli, etiam ſi, probaretur ſummum pontificem alias imò & per quadraginta annos, de illa præfectura, & aliis dicti Collegij Burſis prouidiſſe, ſuprema Pariſiorum Curia rectè appellatum, pronunciauit, 31. Ianuar. 1562. Nec abſimile quid in capellis, ad vniuerſitatis præſentationem pertinentibus, obſeruatur; ſic enim cum capellam exiſtentem Pariſiis in eccleſia ſancti Andreæ per triginta annos, ſummus Pontifex contuliſſet, eámque per annos vndecim poſſediſſet Michael Loguet, eadem Pariſien. curia, eundem Loguet, propter pacificam illam poſſeſſionē manutenuit quidem, ſed quæ poſtea, aliter quā ab Epiſcopo, ipſa vniuerſitate præſentāte, fierent collationes, abuſiuas declarauit, lite primū ad conſiliū remiſſa, 18. April. 1570. ſubindé definitiuè terminata 5. Sep. teſtibus, Chopin. in lib. 3. de Doman. tit. 27. num. 12. in fin. & Chenut. in ſing. q. 7. circ. med. Sed quid, ſi ſede vacante, de eiuſcemodi capella, ſiue etiam burſa, aut ipſa collegij præfectura, prouidendum fuerit? id in facto contigit, Rhemorum Præſule fatis functo, circa annum 1575. vacantem enim primatum, ſiue præfecturam Rhemen. gymnaſij in Academia Pariſienſ. impetrauerat vnus à capitulo Rhemen. alter à nouo Archiepiſcopo, & tertius à Rege, tanquam in rega-*

liam

parte conſtent, quaſi maior pars,
x ad ſe tunc trahat totum, [x] ſecundum doctr. gloſſ. in c. 1. in verb. ſub excommunicatione extr. de
30 loc. & conduct. Idémque † data paritate numeri, vel æqualitate poteſtatis, inter clericos & laicos, tunc enim partem clericorum tanquam digniorem dare denominationem collegio, altera glo. docuit, in §. item quod ad dictas, in verb. eccleſiaſtico, & in verb. nominare, de collation. in prag.
31 Denique † quandu in collegiis, præſbiteralia loca ſunt, occaſione horum præſbiteralium locorum, collegia reputari eccleſiaſtica, reſpondit Bertrand. in cit.
32 conſ. 360. Sed † hæc omnia, longè aliter ſe habent, in collegiis artificum, quæ vulgò confratriæ, & fraternitates appellantur, & quorum varia extant, in iure exempla, vt Piſtorium, ac Nauicullariorum, in l. 1. D. quod cuiuſque vniuerſ. Argentariorum, in Nouel. 136. Suariorum, Claſſicorum, Saccariorum, & ſimilium de quibus ſpeciales ſunt tituli, ſub lib. 10. Cod. ſpecialiſque inſtituitur
33 enumeratio, in l. fin. D. de iur. immunit. Tantum † enim abeſt; aliquo horum caſuum, ſodalitates haſce, eccleſiaſtica corpora effici, vt ne quidem inter loca pia, vnquam referri ſoleant, niſi forſitan impropriè loquendo, vt inquit Bald. qui & ideò, indulta locis piis priuilegia, eis denegat, in leg. illud q. 1. in fin. C. de ſacroſ. eccleſ. Atque hinc res earundem, ſine vllis ſolemnitatibus: alienari poſſe colligit id. Bald. in Auth. hoc ius porrectum. q. 2. eodem tit. eadémque de cauſa, ipſaſmet fraternitates, coram iudicibus laicis

ſus Regem agitur 3. Mart. 1583. & ſic de cæteris compluribus, quæ ex Rebuff. & Papon. recenſuit Guen. in d. lib. 10. collat. ordinat. tit. 12. num. 5. & ſeqq.

[x] *Qualiter Pariſien. vniuerſitas, vtpote conſtans ex maiori laicorum, quā clericorum numero, laicale, & non eccleſiaſticum corpus iudicata eſt, tribus Pariſien. areſtis; quibus eam tanquam Patronum laicum, à Pontifice maximo non poſſe præueniri declaratum eſt, videlicet contra Andræam du Theil, pro capella fundata in eccleſia Vuilhelmitarum, ſiue Mathurinorum, 3. Iul. 1567. contra præfatum Michaelem Loguet, pro altera capella exiſtente (vt paulo ante diximus) in eccleſia ſancti Andreæ, 5. Sept. 1573. & in fauorem Ioannis Hamilthonis Scoti; pro parochiali eccleſia beatorum Coſmæ, & Damiani, 12. Auguſt. 1586. de quibus Chenut. in d. q. 7. & in addit. ad Papon. lib. 2. tit. 9. areſt. 18. Chopin. in lib. 3. de Doman. tit. 27. num. 12. in fin. & Charon. in memor. in verb. collatio, & in lib. 7. reſponſ. c. 195. & in addit. ad Cod. Briſſon. lib. 1. tit. 3. num. 1.*

conuenicndas decidit Bart. in l.
1. initio D. de colleg. & corpor.
Verum † piorum locorum no- 34
men, qualitatem, & priuilegia,
imò ſemper aptari debere fra-
ternitatibus, non malè forſan, ex
eo tentaretur, quod non videa-
tur, minor eſſe ratio, vt eccleſiæ
(quæ pius locus eſt) fraternitas
æquipararetur, quam ciuitas, cuius
tamen cum eccleſia ſit æquipa-
ratio, in text. & gloſ. d. l. illud, in
verb. ciuitatem: faceréque † e- 35
tiam, quod vix y fraternitates, to- y
lerentur hodie, z præterquam vt z
religionis cauſa coëatur, a iuxta a
text. in l. 1. §. ſed religionis, d. tit.
de colleg. vt † & quod viſitatio 36
fraternitatum, non minus quam
hoſpitalium, & aliorum locorum
piorum, Epiſcopis permittatur,
Tridentini Concilij ſeſſ. 22. c. 8.
ac demum, quod ſupra citatæ, or-
dinationes Aurelianen. ne, qui
peracta re diuina, fraternitatibus
ſuperſunt, reditus in alium vſum
quam in ſcholarum inſtructio-
nem, vel pauperum ſuſtentatio-
nem, atque ita in cauſam pietatis
impendantur, expreſsò cauerint,
in art. 10. Quin † & eccleſiaſtica 37
quoque loca dicere poſſumus
fraternitates, quo caſu non aliam

y *Ac ne vix quidem, cum Franciſci primi, Christianiſſimi Regis edicto, anni 1539. in art. 185. nominatim ſancitum fuerit, ne artificum confratriæ, in poſterum fiant, ſed factæ opprimantur: duáſque huius ſanctionis cauſas aſſignat Guen. in d. lib. 10. Collat. ordinat. tit. 15. num. 3. videlicet vt ſub prætextu confratriarum, fieri ſolita monopolia, & conſpirationes euitentur; vt vel impediantur bachationes, & ſcandala quæ in conuiuiis confratrum ſæpius contingunt: & iuxta hanc ſanctionem pluribus aſſerit iudicatum fuiſſe areſtis, ex quibus tandem hoc vnum recitat, quod in quadam Melodunen. cauſa, à ſenatu Pariſien. pronunciatum eſt, 5. Maij 1586. quódque etiam refertur, à Charon. in d. addit. ad Cod. Briſſon. lib. 1. tit. 33. num. 3.*

z *Quin nec olim, etiam ante prædictum, Franciſci Regis edictum, artificum confratriæ tolerabantur; teſtatur enim Charond. in d. tib. 33 num. 5. ſeſe vidiſſe in memoralib. Domini Chartelerij, areſtum quoddam, ex ſolemnibus Purificationis pronunciationibus anni 1498. quo Supp. æfecto Pariſien. iubebatur, vt conuentus, & conuiuia confratriarum impediret: ipſeq; etiam Guen. in d. lib. 10. tit. 15. nu. 1. alia duo longè antiquiora areſta, aduerſus magiſtros artifices Ciuitatum de Briue la Gaillarde, Pigeac, & Cahors, pro earundem confratriarum reprobatione, commemorat, vnum nempe, Pentheceſtes anni 1151. & alterum feſtiuitatis omnium Sanctorum anni 1269.*

a *Et adhuc oportet Pontificiam, Regiámque ad id authoritatem interuenire,*

quam

quã ſacrorum habuere cauſam, vt puta, confratrias ſancti Spiritus, Sacramenti Eucharîſtiæ, cum ſimilibus, hic Valentiæ, vel alibi paſſim legitimè inſtitutis; deque iis tunc, intelligendum eſſet, quod teſtatorem, relinquendo fraternitatibus, videri pro anima ſua, etiam ſi id non dixerit, reliquiſſe, reſoluit Alex. in conſil.
38 102. vol. 7. Sed † vt nomine beneficij eccleſiaſtici, fraternitates deſignentur, nuſquam citra ab-
39 ſurdum fiet; cum † (quod plus eſt) etiam quæ certos, proprioſque ſibi, & perpetuos habent Sacerdotes, non tamen inter beneficia, eapropter reponi debent: quidquid in contrarium de locis præſbiteralibus, in collegiis ſtudentium, & Xenodochiis ſupra
40 ſtatuerimus. Et † ratio diuerſitatis eſt, quia cum fraternitatum inſtitutio in ſuperioris authoritate tota conſiſtat, magis ab eiuſdem nutu, quoad diſſolutionem dependere, & ad manualium, ſeu auocabilium ad nutum, naturam
b accedere videntur; [b] quàm collegia ſtudentium, vel Xenodochia, quæ propter fauorabiliorem cauſam, ſolũmodo ad bene eſſe, ſuperioris authoritatem expectant, & conſequenter, non niſi in caſu grauioris alicuius admiſſi facinoris, aut aliter, publica exigente ne-
41 ceſſitate, diſſolui conſueuerunt. Quocirca † videnda erit gloſ. ab his locis præſbiteralibus, permutationem, & iurium epiſcopalium exactionem, ideo remouens, in d. § voluit, in verb. beneficiorum, circ. fin. de Annat. in pragm. ſanction.

imo & impetrata eapropter diplomata, ſenatuſconſultis approbari: his enim deficientibus, quantumuis religionis cauſa inſtitutam Hyeronimitarum, alias cæruleorum Pœnitentium, confratriam apud Bituriges, fuiſſe reprobatam, areſto Pariſien. ſenatus 7. Iun. 1601. narrat ex Seruin. in tom. 1. act. 3. Charond. in li. 12. reſponſ. c. 65 & in lib. 1. Pandect. tit. 27. ac etiam in d. addit. ad Briſſon. lib. 1. tit. 33. num. 3. & ad Guen. lib. 10. tit. 15. num. 3.

[b] *Idem multomagis de Sacerdotibus, per confratres, etiam in perpetuum inſtitutis; eos enim, non obſtante perpetua hac inſtitutione, & quocunque confratriarum ſtatuto, ab ipſis confratribus, deſtitui, & mutari poſſe ſenatus Rothomagen. declarauit, areſt. diei vl. Aug. 1524. inter magiſtros Noel, & Lohier, litigantes de quadam capella confratriæ Charitatis, exiſtente in Parochiali eccleſia de Cherbourg, idque areſtũ refertur à Forget. in d. tract. de perſon. eccleſ. c. 47. nu. 2. & ab eod dicitur confirmatũ altero eiuſd. ſenatus areſto in cauſa Thomæ le Coq, & confratrũ ſodalitatis B. Matris Dei, apud Cadomum, 14. Febr. 1532.*

Digitized by Google

DE PRÆCEPTORIIS, VVLGO COMMANDERIES.

1 *Præceptorias,eſſe beneficia,ſuis probatur rationibus,num.2.& ſeqq.*

3 *Oſtenditurque Malthenſes,Equites,nihil proprium habere:& conſequenter, nec ſuccedere,nec teſtari poſſe,ſed ab alijs regulari;de quibus,in num.4.*

5 *Rationes quibus è contra,præceptoriæ,à beneficiis remouentur.*

6 *De præsbiteralibus locis præceptoriarum,& quare non magis, beneficiorum naturam induant,num.7.*

8 *Licet equites Malthenſes, clerici non ſint, gaudent tamen, priuilegio Clericali.*

9 *Ideoque,hic in Gallia,cauſæ eorum ciuiles,vna cum cauſis, aliorum complurium Clericorum,committuntur Abbati,diuæ Genouefes.*

10 *Vt & in criminalibus, fit remiſſio ad ſuum generalem, vel alium ſuperiorem.*

11 *Nec abſimiliter,incarceratio ipſorum,denegatur.*

12 *Eadem ratione,præceptoriæ Malthenſes,quamuis beneficia non ſint;nihilominus ad inſtar beneficiorum,penitus rediguntur.*

13 *Vnde,prohibitio Concilij Conſtantienſ.circa vnionem beneficiorum, de his quoque præceptoriis ſubintelligitur.*

14 *Ac in iis, ſolemnitates in alienatione rerum beneficialium neceſſariæ,deſiderantur.*

15 *Imò & centenaria præſcriptio, ſolius Romanæ eccleſiæ propria, ad eas trahitur.*

16 *Vt ſic,fauorabiliores ſint, quam beneficia; quæ ius capiunt, etiam à quadragenaria præſcriptione.*

17 *Fauorabiliores etiam ſunt,in eo quod, exteris citra diſpenſationem, commendentur.*

18 Quod

18 *Quodque, à viſitationibus diœceſanorum, quibus ſubiiciuntur beneficia, ſint exempta.*

19 *Necnon, à Regis, vel vniuerſitatum, nominatione.*

20 *Et tam ab oneribus, incumbentibus beneficiis, quam à decimis, num. 21.*

22 *Nunquid, Decimarum exemptio, ad Colonos Malthenſium præceptorum, extendatur, & vtrum non vtendo, amitti poſsit, num. 23.*

24 *Querela poſſeſſoria, in caſu nouitatis, ceſſat in præceptoriis.*

25 *Viceque verſa, in his Annatæ recipiuntur.*

26 *De aliis, ſacrorum militum, ordinibus: quíve eorum, ad Malthenſem accedant, & qui recedant ab eo, num. 27.*

28 *Religioſi Beati Antonij, verè clerici ſunt, & tamen eorum præceptoriæ, non magis beneficia, exiſtunt.*

29 *Sui enim origine, tam Antonianæ hæ, quam Malthenſ. præceptoriæ, Xenodochia erant, iiſque præfixi, meri & ſimplices adminiſtratores, vt in num. 30.*

31 *Nec expoſtfacto, niſi conductoribus fuere æquiparati; ob incumbentem ſibi quotannis, certæ fructuum, & redituum ſuorum partis, contributionem.*

32 *Tam diui Antonij, quàm almæ Triadis, & eiuſcemodi alij præceptores, ad nutum, & pro voluntate ſuperioris, ſunt reuocabiles, exceptis iis, de quibus, num. 33.*

34 *Variæ, præceptoriarum Beati Antonij, diſtinctiones & quod omnes earum ſpecies, indiſtinctè, à præceptoriis Malthenſibus potius, quàm à beneficiis regulentur, num. 35.*

36 *Nam nec magis, regiæ nominationi, ſubijciuntur aut Annatarum onus, refugiunt.*

37 *Item, nec niſi, in ſuo ordine profeſsis, æquè patent.*

38 *Ac tandem, non minus eximuntur, à nummariis ſubſidiis, regiiſque impoſitionibus, & aliis, de quibus, in num. 39. & 40.*

1 QVARTO, tantum † abeſt, Præceptorias (quas vulgò commanderies appellamus) beneficiorum interdum non induere naturam, vt imò eas ſemper eſſe beneficia, non pauci crediderint. Et hoc præſertim de ſpectantibus ad Milites Rhodienſes, ſiue Malthenſes, (qui & Hoſpitalarij, & Ioannitæ dicuntur) aſſerunt Andr. Sicul. in clement. cauſſam, de elect. & Carol.
2 Pariſien. in clem. 1. de ſupple. neg. Præl. Mouentúrque † potiſſimum

 quia

quia his militibus nedum eccleſiaſticarum perſonarum, ſed & Religioſorum nomen, & qualitas conueniat propter ſolitam votorum emiſſionem, qua † & 3
proprium habere ᵃ proindéque a
tam ſuccedere, ᵇ quam teſtari, b

ᵃ *Ex eo, quod ita equites Malthen. proprium non habent, vulgò credebatur, eorum morientium peculia, primo occupanti cedere, talique perſuaſione, ſeu opinione ductus, quidam du Val, dùm ſub amicitiæ prætextu, præceptorem ſancti Antonij Rothomagen. inuiſeret, Chyrographum centum aureorum, quo ipſe du Val, eidem præceptori obligabatur nonnullaque alia (quaſi ſibi liceret) ſubſtraxerat: ſed cum hoc, ad ſupremæ Nortmanorum Curiæ notitiam perueniſſet, nedum ad ſubſtractorum reſtitutionem condemnatus eſt, verumetiam, pœna ducentarum librarum erga fiſcum, mulctatus eſt, ſubſtractaque, & alia defuncti Præceptoris mobilia, Fabricæ ſuæ præceptoriæ adiudicata ſunt, areſto 23. Decemb. 1518. quod eſt apud Forget. in tract. de perſon. Eccleſiaſtic. tit. 19 num. 4.*

ᵇ *Hæc tamen ſucceſſionis denegatio, in proprietate, ab initio reſtringebatur; equites enim Malthen. tam in collaterali, quam recta linea, ſaltem quoad vſumfructum, ſuccedere poſſe, ſæpius iudicatum, à Pariſien ſenatu, tradit Papon. in lib. 1. tit. 10. areſt. 6. & in lib. 21. tit. 1. areſt. 1. & 14. Verum expoſtfacto, in cauſa equitis de Chaillou, & Principiſſæ d'Inetot, eos ne quidem in vſufructu, partem habere debere, id ſenatus pronunciauit, 23. Decemb. 1573. idque, in purpura, vt hoc areſtum, in ſimilibus caſibus, legem daret, referentibus, Charond. in lib. 7. reſponſ. c. 225. Maynard. in lib. 1. quæſtion. c. 17. & Loüet. in lit. C, art. 8. Qui & ſubinde, in ead. lit. C, art. 18. ampliat; vt non ſolum, in ſucceſſione ab inteſtato, ſed & in teſtamentariis obſeruetur, affertque areſtum, eiuſdem Pariſienſ. ſenatus, quo præceptor de Dion, à patre inſtitutus, etiam antequam votum emiſiſſet, imò (quod plus eſt) non obſtante Põtificis maximi, de ſuccedendo diſpenſatione, à petitione hæreditatis, & reuocatione alienatorum, ſubmotus eſt 18. Aug. 1588. At Chopin. in lib. 2. de ſacr. polit. tit. 8. num. 14. in fine contra, diſpenſatum equitem Malthenſem, à generali totius ordinis magiſtro, profanam licet, Cognatorum hæreditatem, capeſcere poſſe aſſerit, probatque areſto, ſenatus Diuionenſ. pro eodem, vel altero præceptore de Dion, qui à Philiberto de Dion fratre, inſtitutus fuerat heres aduerſus Claudium de Dion, Baronem de Montperroux, communem vtriuſque fratrem, 21. Febr. 1582. Sed & Papon. in præcit. lib. 1. tit. 10. areſt. 7. aliud recitat areſtum, Toloſani ſenatus declarantis, eoſdem equites Malthenſ. inhabiles, deferendi nomen, & arma familiæ, contra fratrem Guyonem de Saignat, 17. April. 1567. Ac tandem, Fab. Sebuſian. in lib. 1. Cod. tit. 3. defnit. 27. ſcribit, ſena-*

ᶜ &

c ᶜ & vxorē ducere, impediuntur.
4 Addunt † eos ſuis ad vitam gaudere Præceptoriis, quas & ex optione, vel Magiſtri licentia permutant; eóſque certis canonicalibus horis obligari, & nominibus (Priorum nempe ac fratrum) Religioſis, ac etiam beneficiatis congruentibus deſignari, in cap. vxoratus, extr. de conuerſ. coniugat. & in c. tuarum extr. de pri-
5 uileg. Sed † hæc ſententia, & aſſertio, omnibus non adridet, cum enim beneficia ex noſtra definitione, ſolis competant clericis, & eiuſcemodi Milites, inter clericos nequeant computari, quippe qui arma clericis regulariter prohibita, liberè & ex profeſſione tractent, & quod plus eſt, fieri Sacerdotes, ſtatutis ſuis, nominatim, prohibeantur; reliqui propemodum omnes, nec ipſos eccleſiaſticis perſonis, nec ipſorum Præceptorias, beneficiis annumerari
6 debere, cenſuerunt, eum † duntaxat excipientes caſum, quo de Præceptoriis ageretur, in quibus ſoli Sacerdotes inſtituerentur, vt in c. canonica extr. de ſenten. ex communic. Quin & in hoc eodem caſu, non niſi impropriè loquendo; Sacerdotibus, vel aliis inſtitutis quibuſcunque, in præſbiteralibus Præceptoriarū Malthenſium locis; tribui beneficiatorum appellationem conclude-

tui quoque Sabaudico viſum, ipſoſmet non magis vſuſfructus, quam proprietatis, paternarum hæreditatum, eſſe capaces, ſi iam eo tempore, profeſſi religionem fuerint, quo pater, aut mater deceſſerit; in cauſa diſcutionis bonorum, illuſtriſſima Barbaræ d'Amboiſe, vidua Comitis de la Chambre, 10. Apr. 1593.

ᶜ *Atque ideo, ſuprema Toloſatum curia, teſtamentum Aymari de la Pierre, Equitis Malthen. in fauorem Antonij de la Pierre conſanguinei, inſtantie Bernardo le Blanc, totius Ordinis Theſaurario, nullum declarauit, 15. Mart. 1576. apud Maynard. in d. li. quaſt. c. 7. vbi tamen ſubdit, ſeſe ab antiquis pragmaticis didiciſſe, eoſdem milites Malthen. ad pias cauſas. puta pro exoneratione conſcientiæ, vel remuneratione ſeruitiorum, per modum legati, vel donationis, non inutiliter diſponere, ſaltem quoad trientem; idq. duobus areſtis, ſenatus Pariſien. vno in cauſa Equitis de Seure, 12. Maij 1571. & altero in cauſa Præceptoris de la Vallee; anni 1557. confirmat additio ad Papon. in d. lib. 1. tit. 10. areſto 5. & 6. Quamuis ab eod. ſenatu Pariſien. reciſa fuerint nonnullæ eiuſcemodi diſpoſitiones, de quibus infrà in poſtremo huius tituli ſig. Y. Adde & ex Charond. in lib. 7. reſponſ. c. 196. eos de diſponendo etiam vltra pias cauſas; ratione certæ portionis, à generali Magiſtro, eiuſ capituli conſenſu, diſpenſari poſſe, eámque portionem, quintam*

rium clericorum, committuntur
e Abbati diuæ Genouefes, [e] & †
10 in criminalibus fit remiſſio, non
abſimilis conſuetæ clericis, ad
ſuum ac familiæ ſuæ Antiſtitem,
f [f] denegaturq; † eorũ incarcera-
11 tio pro debitis, [g] & in conſequen-
g tiam condemnationum, vt vide-

[e] *Si tamen, per hunc Abbatem, vel Priores ſuos, decreta ſit; captura fructuum harum Præceptoriarum, ſub alterius, quam Regis manu, abuſus committitur, vt declaratum eſt areſto Toloſani ſenatus in fauorem fratris Raymundi Treſcazes, 4. Mart. 1575. Maynard. in d. lib. 1. quæſt. c. 18. Itémque ſi ageretur de decimis, vel congrua portione, fruſtra ab eis declinatoria proponeretur, vt declarauit quoque ſenatus Pariſien. duobus illis areſtis, quæ à nobis recitata iam fuere ſupra, in lib. 1. tit. 6. nu. 36. in ſig. L.*

[f] *De hac remiſſione ſic loquitur ſimpliciter, Papon in eod. tit. 10. areſt. 2. Quidam Equites ſancti Ioannis, accuſati ad ſuos Priores, & non ad ordinarios eccleſiaſticos, à quorum iuriſdictione, in criminalibus eximuntur, remiſſi fuerunt, areſto Pariſien. ann. 1393. ſed ſpecialius Chopin. in d. lib. 2. de ſacr. polit. tit. 8. num. 23. Rhodiæ militiæ eques (inquit) criminis reus, abducitur ex Anicien. Velaunorum territorio, in publicam Lutetiæ cuſtodiam; hunc Pariſien. & Anicien. Epiſcopi poſtulant, ad ſua ſubſellia, hinc inde reijci, iudicium exercente ſenatu, reus ad ſacrum Archipriorem Franciæ relegatur, non ad Epiſcopos, neque ad Aquitaniæ Præfectum, qui accuſatoris partibus fungebatur, ann. 1392. vt eſt apud Ioan. Gallum in q. 307. Quin & alia duo, non abſimilia, eiuſdem Pariſien. ſenatus areſta, inſuperaddit; vnum in eod. nu. 23. pro fratre Ithero Perentio, præceptore de Belle Chaſſagne, 11. Iun. 1394. & alterum in lib. 1. Monaſtic. tit. 2. num. 23. pro fratre Reginaldo Gorræo, & fratre Antonio de Choncourt, 20. Febr. 1449. Verum vtrobique eandem limitat remiſſionem, in caſu grauioris, & atrocioris admiſſi criminis, exemplúmque affert in crimine hæreſeos, cuius cognitionem aduerſus quendam militem Malthen. nulla prouocationis ob abuſum interpoſitæ, ratione habita, Epiſcopo Lingonen. competere, ipſemet Pariſien. ſenatus pronunciauit, 17. April. 1526. Et hoc eſt quod ex Rebuff. velle videtur Papon. in d. tit. 10. areſto 3. qui & aliud exemplum, Præceptoris de Montbriſon, qui homicidio cuiuſdam regij officiarij interfuerat, pro ſecularis magiſtratus cognitione, proponit ibid. in areſto 1.*

[g] *Voluntariis (ſupple ex Forget. in d. c. 19. num. 5.) pro debitis enim (inquit ille) prouenientibus ex delicto, vel quaſi, & condemnationibus, inde ſubſecutis, per incarcerationem, rectè cogi poſſunt, Malthenſes Equites, ad quod, & inducit quoddam Pariſien. ſenatus areſtum, 26. Maij 1600. addique poteſt, idem videri*

re eſt, tam ex Chopin. in lib. 1. de
ſacr. polit. tit. 5. num. 5. & tit. 8. nu.
13. quam ex Forget. in d. tract. de
perſon. eccleſ. c. 19. num. 5. hinc † 12
enim ſequitur, prædictas Præce-
ptorias, vtcunque beneficia non
ſint; nihilominus propter hanc,
clericalium priuilegiorum con-
ceſſionem, ad inſtar beneficio-
rum penitus reddi, adeo vt vix
quidquam, in beneficiis receptũ
ſit, quod ad eas trahi non ſoleat,
arg. eorũ quę not. in c. dudũ, extr.
de decim. idq; † etiam, obſerua 13
tur in Gallia, quippe cuius ſupre-
ma tribunalia, prohibitionem
(verbi gratia) vnionis beneficio-
rum, à Concilio Conſtan. factam
in ſeſſ. 41. de his quoque Præce-
ptoriis, interpretãtur, [h] neceſſa- h
riáſque † pro alienatione rerum 14
ad beneficia pertinentium ſo-
lemnitates, æquè in rebus, ea-
rundem Præceptoriarum exi-
gunt [i] vt videre eſt, ex Papon. in i
lib. 1. tit. 13. areſto 3. & in lib. 3. tit.
8. areſto 4. 5. & 6. Imo † de iure 15
& communi & Gallico, centena-
ria præſcriptio, ſolius eccleſiæ
Romanæ propria, ipſiſmet Præ-

dicendum, de iis quoque, horum equitum debitis, pro quibus, quantùmcunque voluntariè, ſeſe obligantes, perſonam propriam, carceribus expreſsè ſubmiſerunt, cum ne quidem, ipſi clerici, eo caſu, euitare poßint carceres, licet à ſecularibus, ad eccleſiaſticos, tunc ſint remittendi, ex altero, eiuſdem ſenatus Pariſien. areſto 14. Febr. 1544. apud Coquill. in queſtion. & reſponſ. circ. conſuet. Franc. c. 193. circ. fin.

h *Fuitque facta, interpretatio, à Pariſienſ. ſenatu, areſto 17. Febr. 1547. vt narrat Papon. in lib. 3. tit. 8. areſt. 5. & quoniam, diuerſorum ordinum beneficia, vniri nequeunt, diuerſuſque eſt, Ordo ſancti Lazari, ab ordine ſancti Ioannis, vnionem vnius præceptoriæ, ſancti Lazari, cum altera præceptoria ſancti Ioannis, etiam à Pontifice maximo, de conſilio ſacri conſiſtorij factã & poſt centum annos, idem ipſe ſenatus Pariſien. abuſiuam declarauit, referente eod. Papon. ibid. in areſto 4. cui & ex Chopin. in d. lib. 2. de ſacr. polit. tit. 6. num. 7. adde alterum eiuſdem ſenatus, vel fortaſſis idem areſtum, pro reprobatione vnionis, ipſorummet ſancti Lazari, & ſancti Ioannis ordinum 19. Febr. vel (vt vult Luc. in lib. 2. tit. 3. plac. 2.) 31. Mart. 1547.*

i *Idémque de confectione altorum nemorum [vulgò bois de haute fuſtaye] hæc enim, cum eccleſiaſticis diſtrictè prohibita eſſet, ab Henrico 2. ordinatione anni 1558. præterquam ſi regiis codicillis, quibus adhuc, ſupremæ curiæ, calculos adiecisse, permitterentur, vt addiderat Pariſien. ſenatus, areſto ſuo 26. Aug. eiuſd. anni 1558. teſte Guen. in lib. 1. collation. ordinat. tit. 2. num. 18. hæc omnia ad Equites Melithen. protracta ſunt, quaſi inter eccleſiaſticos conſerentur, ac proinde*

ceptoriis, adaptata oſtenditur, à
k Chopin. [k] in lib. 3. de ſacr. polit.
16 tit. 7. num. 19. vt † ſic magis etiam
quam beneficia quæ à quadra-
genaria præſcriptione, ius ca-
piunt, ſint priuilegiatæ quemad-
17 modum † & in eo quod, exteris
quantuncunque beneficiorum
incapacibus, citra diſpenſatio-
nem commendentur, apud Re-
buff. in 3. part. prax. tit. de reſcrip.
18 mixt. num. 9. quódque † tam à
diſpoſitione, c. auaritiæ de elect.
in 6. quam à viſitatione epiſcopa-
l li, [l] Regiſque vel Vniuerſitatum
m nominatione, [m] (quibus ſubiiciũ-
tur, plæraque ex beneficiis) peni-

pro facultate, ſecandi alta ſua nemora & ex eorum lignis, vendendi vſque ad ſexaginta millia aureorum, ad Regem recurrere, coacti ſunt, & ſpeciales ad id, petere ab eo literas, quæ eis demùm, conceſſæ fuerunt, à Carolo 9. circ. ann. 1561. ſicuti declarat Frerot. in addit. ad eund. Guen. in eod. tit. 2. §. 32.

[k] *Chopini verba, eo in loco, hæc ſunt; ſacris militibus Hieroſolymitanis, ſpeciatim indultum eſt, ne centenaria minorem, præſcriptionem ſubeant, néve minoris temporis curriculo, prophana ipſorum iura, amittantur, bullato, clementis 7. reſcripto anni 1523. quod Toloſani patrès legi, recitarique iuſſerunt anno 1527. ac ſenatus Aquenſ. anno 1528. eique adſtipulantur, regij codicilli, menſ. Iul. 1549. ne vlla, quanticumque temporis poſſeſſione, iura equeſtris huius familiæ, minuantur: hoc tamen, procederet necne, in ſecundum, Principis donatarium, qui ſacro equiti, primum maritima deprædationis bona donarat, certatum eſt, in Curia Pariſienſ. reque ampliori Conſilio permiſſa, 21. Ianuar. 1580. vicit tandem, ſacer ordo Melitenſ. non tam clementina præſcriptionum temporis exemptione, à qua ſenatus inſthic, appellatus fuerat, abuſus ergo, quàm continua, donatarum rerum ſequeſtratione, pridem facta, à iudice, quæ omnem omnino, præſcriptionem arcebat, decreto circa natalitia Domini, ann. 1685.*

[l] *Fallit, in Parochialibus præceptoriis, ex bullatis, Pij 5. PP. tabulis; quas refert. Chopin. in d. lib. 2. de ſacr. polit. tit. 8. num. 22. Vnde, nihil ipſe moratur, quod ſacri illi equites iactitant, Cardinalem Borbonium, Laudunenſ. epiſcopum, iure viſitationis, procurationiſque, in ædem Paræciacam de Boncourt, excluſum fuiſſe, areſto enim, ea propter, à ſenatu Pariſienſ. prolato, circ. ann. 1536. prædictæ tabulæ derogauerant, vtpote poſteriores, anni nempe, 1571.*

[m] *Et id quidem, in particularibus præceptoriis, ſemper fuit ſatis expeditum, ſed non, quod attinet, ad ſex magnos, Galliæ Prioratus, in eis enim, Chriſtianiſſimorum Regum nominatio, antea recipiebatur: nam & ad magnũ Franciæ Prioratum, nominauerant, Franciſcus I. Dominum de Preaux; Henricus II. fratrem*

tus eximantur, ab eod. Rebuff. in tract. nomin. q. 15. nu. 17. necnon à Chopin. in lib. 1. de ſacr. polit. ti. 2. num. 6. & in d. lib. 2. tit. 8. nu. 22.
Eſt & † adhuc plus priuilegij pe- 20
nes hoſce Præceptores, reſpectu onerum, ad quorum ſuſceptionem, beneficiatos adſtringi patefecimus in li. 1. tit. 2. ab iis enim omnibus, exemptionem conſecuti ſunt, [n] regia Franciſci primi ordinatione, anni 1533. repetita primum ab Henrico ſecundo, circa ann. 1552. ac deindè, à Caro-
lo nono ann. 1563. Idem † ferè, de 21
Decimis quibus (ſi non pro dote

Franciſcum Lotharingum, Carolus 9. equitem Engoliſmenſ. & Henricus III. Comitem de Claromonte. Itemque ad magnum Prioratum Aruerniæ, id. Henricus III. Dominum de la Chambre, Abbatem Vindocinenſ & Campaniæ præfatus Carolus 9. Equitem de Seneçimo, cum eidem Domino de la Chambre, quem ita, in illo Aruerniæ Archyprioratu nominauerat, controuerſia, per Stephanum de Freſgne, & magiſtrum, ac conuentum, equeſtris militiæ Malthenſ. in auditorio Principis fieret cauſa (poſt partium allegationes) plenè diſcuſſa, auditoque etiam ordinis legato, non tantum, eum qui controuertebatur, ſed reliquos etiam Archyprioratus, regiæ ſubeſſe nominationi, pronunciatum erat, 8. Iun. 1576. Nec quicquam, potuerat euincere, triplex ad Principem, à magiſtro generali vniuerſoque ordine (conquerendi gratia) legatio, quominus præfati Domini de la Chambre nominatio confirmaretur, altera pronunciatione, 2. Maij 1578. Sed vacante nuper ſummo Aquitaniæ Prioratu, quoniam, lite inter Equites de Guierchy & de Chazé mota, diuino quodam ſpiritu afflante, iudices præmonuerat, fælicis recordationis princeps, Henricus IV. vt erat magna in omnibus pietate, ne ſibi ipſi ad has præfecturas, nominandi poteſtatem, contra fas & æquum aſſererent; Eques de Guierchy, Ordinis beneficiarius, Equiti de Chazé, à Principe nominato, prælatus eſt, celeberrimo areſto 30. Ian. 1595. de quo & aliis proximè recitatis fusè Pele. in forenſ lib. 1 act. 12. & Chopin. in lib. 2 de Doman. tit. 10. nu. 10. & in lib. 1. Monaſtic. tit. 1. num. 8. ac demum Forget. in d. tract. de perſon. eccleſ. c. 19. num. 2.

[o] *Exin militarem hunc ordinem, mercium vectigalibus, portorijſque liberum, ac vacuū pronunciauit ſenatus Prætorianus, decreto 23. Decemb. 1529. veteriq; parlamenti Pariſien. areſto; idem Ordo minimè obnoxius indictionibus Lutetiæ impoſitis, iudicatus eſt in regeſtorum curiæ libro inſcripto [olim] inquit Chop. in d. li. 3. de ſacr. polit. ti. 2. n. 10. Cumq; nuper, in deditione Landuni, viginti millia aureorum, ciuibus à Rege impoſita eſſent; Præceptorem Laudunen. à contributione pro rata exemptum, ſuprema vectigalium curia, Pariſiis declarauit, areſto*

Digitized by Google

eccleſiæ, ſaltem pro prædiis propriis) beneficiati obligantur, ex doct. gloſſ. in c. 2. in verb. clericis, extr. de Decim. cum eodem quo Ciſtercien. priuilegio, ratione prædiorum, quæ propriis manibus, vel ſumptibus excolunt,
o gaudere dicantur, ° in c. ex parte
22 d. tit. de Decim. vel † etiam ipſummet exemptionis priuilegium, quod à beneficiatorum colonis, remouetur in c. à nobis, eod. tit. nihilominus ad ſuos trāſferant colonos, ſi credamus Cho-
p pin. ᵖ in d. li. 3. de ſac. pol. ti. 2. nu. 9.

menſ. April. 1598. ſimiléque areſtum poſtea tulit, in fauorem Præceptoris Altiſiodoren. in menſe Maij 1601. referente le Bret, in forenſ. act. 27. Verumtamen, vtcunque hi Malthenſes Equites, ab impoſitionibus pro tributis, & ſubſidiis eximantur, nihilominus eleemoſinis de publico indictis, ſubiacent: ſic enim à Pariſien. ſenatu, aduerſus Præceptorem Trecen. etiam ſi priuilegio clericorum, circa eiuſcemodi eleemoſinas, ſeſe tueretur, iudicatum areſto 5. Maij 1598. teſtatur Pele. in forenſ. lib. 2. act. 50. & nos quoque docuimus ſupra in li. 1. tit. 8. num. 30. in ſign. H, hoc etiam inſuperaddito; ex Forget. in d. c. 19. num. 6. eos etiam ſubiacere contributioni, quæ fit pro educandò infante expoſito, in paræcia cuius decimas percipiunt, & hoc pro rata decimarum à ſe perceptarum, iuxta alterum Rothomagenſis ſenatus areſtum, 2. Auguſti 1607.

° Quod, ſi hi Equites, vel Ciſtercien. alijve Religioſi, ſuo non vtentes priuilegio, de his quæ propriis excolebant manibus, vel ſumptibus, decimas ſoluerint? ſibine præiudicaſſe cenſebuntur, iuxta diſpoſitionem, c. ſi de terra, & c. accedentibus, extr. de priuileg. Hæc quæſtio incidit inter Celeſtinos Pariſien. & ſancti Martini Abbatem, pronunciauitque ſuprema curia, pro Celeſtinis 19. Febr. 1600. præſertim quia, ſoluendo proteſtati fuerant, iuxta doctr. Bart. in l. non ſolum, §. morte D. de non oper. nunciat. Cui & addit Rebuff. in tract. de Decim. q. 13. nu. 113. & alia quæ ad hoc areſtum conducunt, latè proſequitur Pele. in dicto lib. 2. act. 28.

ᵖ Chopin. enim eo loci, tribus Pariſienſibus areſtis probat, Equitum Malthenſium colonos, dummodo vltra nouennium non conduxerint, eadem decimarum exemptione frui; primúmque fuiſſe ait in fauorem Iani Dauidis, Præceptoris Altiſſiodorenſis, aduerſus Canonicorum ſodalitium, Coſnæi ad Ligerim oppidi, 21. Mart. 1581. ſecundum pro Nicolao de Gonelieu, Præceptore de Sours, contra parochum ſacelli diui Michaelis, in Carnuten. diœceſi, 10. Mart. 1584. & tertium in Melodunen. Canonicos, victore Michaele de Seure, Præceptore ſancti Ioannis in inſula, 6. Septemb. 1586. Addit, & ex Monſtrelette, aliud vetus areſtum ſimile

Digitized by Google

anni nempe 1460. in eod. lib. 3. tit. 4. num. 20, licet ſubinde agnoſcat, ſupremæ Delphinatum curiæ, contrarium olim placuiſſe, in cauſa Colonorum, Aymari de Pondio, Præceptoris Echyrolarum, & Capituli beatæ Mariæ Gratianopolitanen. quod nos ſimiliter aduertimus ſupra, in d. lib. 1. tit. 4. nu. 37. in fig. C, & areſtum prolatum diximus 21. Iun. 1459. ex Guid. Pap. in q. 207. Iuxta cuius areſti tenorem (vt aliquid noui addamus) litigantibus, Syndico ſancti Apollinaris Valentinen. & Domino Ioanne Petro de Ruinat, Præceptore ſancti Vincentij, ſuprema hac Delphinatum curia, in contumaciam eiuſdem Præceptoris, *pro eodem Syndico iudicauerat quidem, 29. Nouemb. 1606. ſed cum ipſe Dominus* Præceptor *ſibi per ſupplicationem conſuluiſſet, oſtendiſſetque ſui ordinis priuilegia, & præſertim bullam illam Clement. 7. (de qua paulo ante in fig. K,) nominatim, de Colonis quoque ſuis exprimere, ac etiam nouiſſimè pro æquali horum Colonorum exemptione, in ſenatu* Pariſien. *in fauorem Bertrandi* Pouuillard, *& conſortum, aduerſus capitulum S. Martini Turonen. pronunciatum, 28. Iun. 1603. eadem curia Delphinatum ſuprema, eum tandem (refuſis impenſis) in poſſeſſione eiuſcemodi exemptionis manutenuit, & ne in ea turbaretur, à prædicto Syndico, inhibuit iterata, mihiq; ab ipſiſmet partibus cõmunicato, areſt. 7. Au. 1614.*
q *Quibus rationibus, addit & id. For-*

ac † demum (quod plus eſt) nul- 23
la præſcriptione, vtcunque inter
beneficiatos efficaci, eiuſdem
priuilegij iacturam facere poſ-
ſint, ob rationes deductas q à For- q
gèt. in tract. de decim. c. 7. num.
4. E † contra, deteriorem eorum 24
conditionem, agnoſcit Chopin.
in d. lib. 3. tit. 3. num. 10. ac 11. &
quoad Annatas, & quoad quere-
lam, in caſu nouitatis: hanc enim
beneficiatis regulariter compe-
tentem, Præceptoribus Hyero-
ſolimitanis denegari, illas † verò 25
& Baſilien. Concilio, & ſanctioni-
bus Gallicis, reprobatas in mino-
ribus beneficiis vacantibus, con-
tingente Præceptoriarum vaca-
tione à ſacro Ordinis ærario exi-
gi, ait; idque etiam nos aduerti-
mus, in lib. 1. c. 9. Atque † hæc om- 26
nia, referenda quoque ſunt ad
milites diuæ Virginis, in Germa-
nia, Chriſti Saluatoris in Luſita-
nia, & Liuoniæ, ſanctorúmque
Iacobi in Hiſpania, Lazari in Sa-
baudia, Stephani in Etruria, & a-
lios eiuſcemodi, quorum plenio-
rem inſtituere enumerationem,
Greg. Toloſ. in lib. 15. Syntagm. c.
35. & Chopin. in d. lib. 1. de ſacr.
polit. tit. 2. num. 6. & in lib. 2. Mo-
naſtic. tit. 1. num. 25. & 26. eos e-
nim, & quoſcunque ſimiles emit-
tere conſueta, inter Religioſos,
continentiæ, paupertatis, & obe-
dientiæ vota; ideóque Religioſis
acce-

Digitized by Google

accedere, etiam ſi, ex iis aliqui, ex
reſcripto apoſtolico, vxores ducant, adnotat ipſemet Chopin.
27 in marg. d. nu. 26. Secus † de militibus ſancti Spiritus, & beati
Michaelis, in Gallia, velleris aurei in Burgundia, periſcelidis in
Anglia, & aliis relatis, ab eodem
Chopin. in lib. 3. de Doman. tit. 25.
num. 14. & poſt eum à Guen. in li.
ñ. collat. ordinat. tit. 4. num. 1. ac
Charond. in addit. ad Cod. Briſſ.
lib. 18 tit. 5. num. 1. Nam nec tale
quicquam, vouere tenentur; tantúmque abeſt, aliquam eorum
eſſe, cum clericis æquiparationem, vt ne quidem inter milites
ſacros, & Religioſos, referri ſoleāt
teſte eod. Toloſ. in fin. eiuſd. c. 35.
cum Rebuff. in d. tract. nominat.
28 q. 15. num. 17. Viceuerſa † quoniam Religioſi B. Antonij Vienneſ. verè clerici ſunt, vtpote,
Monaſticam vitam agentes (nā,
& Monachis clericorum nomen
congruere, arg. eſt. text. in l. omnes §. prætereaC. de Epiſc. & cleric.) non poſſemus, non beneficia eccleſiaſtica, eorum præceptorias dicere, niſi ad inſtar, Præceptoriarum Malthenſ. veluti in
adminiſtrationem, duntaxat cō-
29 cederentur. Sciendum † eſt enim ex iiſd. Toloſ. vbi ſupra c. 34 &
Chopin. in d. lib. 2. Monaſtic. tit. 1. num. 23 in marg. tam Antonianas
quam Malthenſ. præceptorias, Xenodochia, ſiue hoſpitalia, exci-
r piendis; hæc in ſanctam ciuitatem peregrinantibus, & illa ſacro
30 morbo correptis, ſui origine r fuiſſe: Vnde † non ſolum Mal-

get. in eod. c. 7. num. 4. pulcherrimum ſenatus Rothomagen. areſtum, inter Curionem de René Meſnil, diæceſis Baiocen. Religioſoſque de Troüart, & Præceptorem de Bretteuille: quo etiam ſi, ijdem Religioſi ſeſe in poſſeſſione immemoriali exigendarum, ex quibuſdam huius Præceptoris prædiis, decimarum, pro duabus partibus, tertia parte, ab illo Curione percipi ſolita probaſſent; nihilominus curia eundem Præceptorem, ratione ipſorum Religioſorum, exemptum à decimis, & iis ſuppoſitum, ratione Curionis, ob eius indigentiam, declarauit, 13. Aug. 1610.

r *Et adhuc hodie; quamuis in Monaſteria, & eccleſias, conuerſa fuerint, nihilominus in his hoſpitalia, & valetudinaria remanſere, quorum tamen adminiſtratio ex teſtimonio Chopin. in d. lib. 3. de ſacr. polit. tit. 5. num. 4. in fin. œconomica ſubſit Præceptorum poteſtati, & non prophanorum vrbis Decurionum, vt de aliorum Xenodochiorum adminiſtratione, ſupra dicebamus in c. 2. Verum huic adminiſtrationi, ciuiles quoque magiſtratus, legem interim dare poſſe, non negat, ipſemet Chopin. in eod. tit. 5. num. 9. ſic enim (inquit) ægris ad Antonianas Præceptorias commeantibus, dictus eſt*

à ſenatu

thenſ.Equites, ſed & ſacerdotes Antoniani, hoſpitalariorum nomine, deſignantur ab eod. Chopin.in princip.eiuſd.num. 23. & à Boer.in tract.de ſtat. & vit. Eremit. c. 7. erantque ita ab initio, meri commiſſorum ſibi hoſpitalium adminiſtratores, & quod reddita ratione,adminiſtrationis ſuæ, poſt hoſpitum ſuſtentationem ſupererat, in ærarium ſacrũ inferre tenebãtur;ac proinde,videbantur tanquam inſtitores, qui negotiis dominicis præponuntur, vt docent, Hoſtienſ. & Innocent. in c. cum deputati, extr.de iudic. Sed † cum, hæc ra- 31
tionum redditio,nimium onero-ſa eſſet,indeque,ſubſtrahendi ex reſiduo,anſa plæriſque præberetur, ſatius, expoſtfacto viſum eſt adminiſtratoribus hiſce,prouentus omnes, ſub onere, ſolitæ ſuſtentationis hoſpitum, & lege penſionis certæ, quotannis ærario perſoluendæ, relinquere; vt ſic, conductoribus fuerint,quadantenus æquiparati: f quod & hodie, adhuc obſeruari, in vtriſque ſatis oſtendunt Ordinum,

a ſenatu Pariſien.alimentorum modus ac medicaminum, ea conditione, vt morbo leuati abſcedere hoſpitali domo teneantur; alij videlicet, vt priſtinum viuendi ſtatutum repetant, artificiũq́ ex quo prius ſibi victum comparabant & alij,vt nouam artem,in vitæ ſubſidium addiſcant collatio ære, ſumptibúſque Antoniani Præceptoris,*areſto curiæ 7.Sept.1575.pro Fratre Ludouico de* Langiac, Præceptore *Antoniani phani,Tricaſſibus ſuburbani,aduerſus egenos, ſuæ* Præceptoriæ *hoſpites. Cui ſenatuſconſulto (ſubdit) nec malè congruit, quod patres antea decreuerant, poſtulante Antoniano Lutetiæ* Præce-*ptore, morbo afflictos, quamprimum, in priſtinam valetudinem, reſtituti eſſent,cedere* Xenodochio *cogi, ac diuturna manuum opera, ſeu opificio, victum ſibi queritare, decreto 21. Aug. 1565.*

f Hoc verum eſt, pendente vita ſua, morientes enim, remanent ad inſtar Inſtitorum, vel potius æquiparantur ſeruis,cum iure peculij, Ordini ſuo reſiduum omne ex prouentibus ſuarum Præceptoriarum,*imo & reliqua omnia quæ habent,relinquunt; ſicuti de Monachis docuimus ſupra,in lib. 1. tit.11. & plenius oſtendemus infra, in lib.3. tit.5. Vnde non ſecus ac Monaſterium, ſuccedens ſacer hic Ordo Malthenſium, debitis, & aliis oneribus defuncti, reſpondere tenetur,ſed quatenus eius peculium patitur, & ita iudicatum eſt in* Pariſien.*ſenatu, areſto 20. Mart. 1562. de quo Forget.in d.tract.de perſonis eccleſiaſticis, c. 19. num.3. Addique poteſt, æquè horum* Præceptorum,*atque Monachorum creditores,ratione eius, quod ſibi debetur, aduerſus cuiuſque Ordinis Superiores, agere debere, nec propria au-*

Malthen

Malthenſis, de communi ærario, t & Antoniani, de penſionibus debitis hoſpitali per præceptores, ſtatuta, de quibus, id. Chop. in d. lib. 3. de ſacr. polit. tit 3. num. 10. & in d. lib. 2. Monaſt. tit. 1. num. 23. ſimileque quid, de ordine Almæ Triadis, & eius præpoſitis, tradit Robert. in lib. 1. rer. Iudic.

32 c. 7. circ. fin. Nec † quicquam facit, quòd propter attributum, tandem ſibi, in ſuis præceptoriis, titulum; ad Commendatarios accedant, eoque nomine, vulgo [Commandeurs] appellentur: cum enim, omnes manuales, ſiue ad nutum, & pro voluntate ſuperioris, reuocabiles ſint, eorum præceptoriæ, non niſi impropriè loquendo, ex præſcripto definitionis noſtræ, beneficia dici poſſunt, vt declarant; de Malthenſibus, Bertrand. in d. conſ. 140. vol. 2. & de Antonianis, Marc. in 1. part. deciſion. q. 1069. ac etiam de Trinitariis, ſiue Mathu-

33 rinis; Chopin. in d. lib. 1. Monaſtic. tit 1. num. 12. Excipit † tamen, id. Marc. ibid. eas præceptorias, quæ collegium haberent, ſiue conuentum, quia (inquit) tunc procedendo, per electionem capituli, & confirmationem generalis Abbatis, redderentur perpetuæ, nec vllomodò, reuocarentur: ſed alias quaſcunque, adeò obedientiarias, eſſe ait, vt etiam ſi, in perpetuum concederentur, nihilominus, à ſuperiore reuocari poſſent, vt ipſe colligit, ex doctr. Ioann. Andr. & Gemin. in c. cum ſingula, de præbend. in 6. Vtitur

34 † & altera, circa has Antonianas præceptorias diſtinctione, in Generales, quæ à ſolo ordinis capite dependentes, in dignitatis nomen reſoluuntur; & ſimplices, quæ dignitate deſtitutæ, generalibus il-

thoritate, decedentium bona ſibi in ſolutum, addicere poſſe, licet quando periculum eſt in mora, petentes capturam, & ſequeſtrationem eorum bonorum, ad ſaluum ius habentis (vt vulgò loquimur) ſint audiendi, nam nec hoc Religioſis ſancti Martini de Campis, Domino Antonio Vialar, Archiepiſcopo Bituricen. in agone conſtituto, eundem ſenatum Pariſ. *denegaſſe, altero areſto 13. Decembr. 1576. id. Forget. refert ibidem in c. 26. num.* 10.

t *Mediantibus enim tribus, ſacer Malthenſium ordo conſeruatur, quorum vnum [le mortuorum] vocatur, conſtátque, ex fructibus Præceptoriarum, à die obitus, ad feſtum vſque diui Ioannis Baptiſtæ: alterum dicitur [le vacant] & comprahendit, integros fructus, ſubſequentis anni: & poſtremum [la reſponſion] nuncùpatur, ac dimidiæ fructuum, ſiue redituum omnium, contributionem ſecum trahit, vt declarat addit. ad Papon. in dict. lib. 1. tit.* 10. *areſt.* 6.

 u *Et ita*

lis ſubalternantur:earũq; rurſus,
quatuor genera conſtituit & ſin-
gulas cuiuſque generis ſpecies,
recenſet Chopin. in d. lib. 1. Mo-
naſtic.tit.3.nu. 23. Verum † qua- 35
leſcunque demùm, non tam à
beneficiorum eccleſiaſticorum,
quàm præceptoriarum Malthen-
ſium natura, regulantur. Nam † 36
nec nominationi regiæ, u magis u
ſubiiciuntur nec ſimiliter An-
natarum onus refugiunt nec † 37
niſi profeſſis in ſuo ordine (licet
iis omnibus etiam exteris) æquè
x patent, nec † à nummariis ſub x
ſidiis, & regiis impoſitionibus, 38
minus eximuntur, & † ſic de cæ- 39
teris, y quæ paulò ante, in Mal- y
thenſibus præceptoriis obtinere
& longè aliter, ſe habere in be-
neficiis eccleſiaſticis, docuimus,
quæve † pluribus tangit, & ad 40
præceptorias Antonianas accõ-
modat, Chopin. in d. lib. 1. Mona-
ſtic.tit.1.num.9. in fin. & tit. 2. nu.
5. & lib.2.tit.1. num. 23. & lib.1. de
ſacr.polit.tit.2.num.7. & li.2.tit.4.
nu.29. in fin. & tit.5. num.5. & li.3.
tit.5.num.4. & 9.

u *Et ita iudicatum eſt, ab aulico ſenatu quem arcanum, intimumque, ſeu priuatum Regis conſilium, appellant; pro Nicolao Buteau, aduerſus Franciſcum Berne, 9. Septemb. 1575. referente, & in vtramque partem arguente, Chopin. in lib. 1. de ſacr. polit. tit. 2. num. 5. & ſeqq. ad 9 nudiuſque tertius, mortuo piiſſimo, & (ſi ita loqui fas ſit) Beatiſſimo Patre Domino Toloſano, Abbate ſancti Antonij, omiſſa (vt fertur) nominatione, Rex noſter Chriſtianiſſimus Ludouicus XIII. Dominum de Gramond, à capitulo electum, Abbatem fieri paſſus eſt, iuxta expreſſam, de eadem Diui Antonij Abbatia, ſanctionẽ ordinationis Bleſen. in art. 3.*

x *Veruntamen, cum nuper, diui Antonij Cenobita, Franciſcus Regius, ad ſupremam Pariſiorum Curiam, abuſus ergò prouocaſſet, à donatione Trecenſ. præceptoria, in fratrem Iannum Thenignonem, alterius ordinis Monachum collata à pontificio legato, ann. 1597. de ea prouocatoria lite, deciſum non eſt areſto, ſed priuata competitorum tranſactione, ita vt, alter Sacerdotium controuerſum, & alter annuam ex eo penſionem nummariã, ſit aſſecutus, Maio menſe, anni 1600. id Chopin. in lib. 2. Monaſtic. tit. 1. num. 23. in fin.*

y *Vt, commiſſione cauſarum ſuarũ, Abbati diuæ Genouefes, & poteſtate, relinquẽdi aliquid, in mortis articulo, pro ſeruitoribus (vt eorum ſtatuta loquuntur, & ad pias cauſas, de quibus id Chopin. in eod. lib. 2. de ſacr. polit. tit. 5. n. 5. & in lib. 1. Monaſtic. tit. 3. num. 22. in marg. & lib. 2. tit. 1. num. 23. Qui tamen Chopin. in lib. 3. de ſacr. polit. tit. 7. num. 14. & 19 in marg. ac in d. lib. 2. Monaſtic. tit. 1. n. 26. ſenatum Pariſienſ. annullaſſe ait, & donationem quingentorum aureorum;*

Ludouico

Ludouico Bourgeſio, pro ſeruitiis factam, à præceptore de Laumuſſe, areſto 9. Aug. 1586. & teſtamentum, præceptoris de Villegagnon, etiam quoad Vectigal nummarium, de menſa Aedilitiæ domus Pariſiorum, quod viuus emerat teſtator, & legauerat, collegio pauperum vrbis, cauſa prius, ad Conſilium remiſſa, 21. Ianuar. 1577. ac tandem, definitiuè terminata, 13. Septemb. 1585.

DE PRÆBENDIS, EARVMQVE FRVCTIBVS, ET DISTRIBVTIONIBVS QVOTIDIANIS.

1 *Triplex Præbendarum ad beneficia habitudo, tripléxque denominatio, & acceptio num. 2.*

2 *Quando præbenda denominatur à verbo præbeo, ſumitur pro quocunque beneficio ſiue titulo ipſius beneficij; & tunc definitur, vt in num. 3.*

4 *De denominatione præbendæ, à precio; eiuſque acceptione, pro ſtipendiis, & definitione inde petita, num. 5.*

6 *Denominata præbenda, à prædio, qualiter vſurpetur, & definiatur.*

7 *Prior denominatio & acceptio, præbendam ſemper facit beneficium: ex eóque, varia & notatu digna inferuntur, in num. 8.*

9 *E contra, ratione alterius denominationis, & acceptionis; præbenda nuſquam eſt beneficium, ex quo etiam multipliciter infertur, in num. 10.*

11 *Denique in poſtrema denominatione, & acceptione, præbenda natura beneficij ineſt, ſed per accidens tantum, & quid inde ſequatur nu. 12.*

13 *Huic poſtremæ denominationi, & acceptioni præbendæ, reſiduum huius tituli deſtinatur, tréſque eius fontes, deteguntur, in num. 14.*

15 *Ex his tribus, vnum eſſe de corpore præbendæ, & alia duo de extrinſecus accidentibus, declaratur, ac ſubinde, aliud eorum diſcrimen, reſpectu*

præſentiæ vel abſentiæ oſtenditur, in num. 16. & 17.

18 *Caſus in quo præbendæ conſiſtere poſſunt, in ſolis diſtributionibus quotidianis, & quod quotidianæ diſtributiones, tunc abſentibus priuilegiatis debeantur.*

19 *Reditus menſæ communis, magis accedunt, ad groſſum, quam ad diſtributiones quotidianas.*

20 *Diſtributiones verò quotidianæ, groſſi naturam neutiquam aſſumunt.*

21 *Variæ illationes, quæ inde fiunt, ac præſertim, reſpectu reſtitutionis fructuum, num. 22.*

23 *Itémque iuris percipiendorum fructuum, & aliorum complurium, de quibus, num. 24. & 25.*

26 *Non magis diſtributiones quotidianæ, quam voluntariæ oblationes, in congruam portionem imputantur.*

27 *Facilius de diſtributionibus quotidianis, quam de fructibus præbendarum clericis teſtari permittitur.*

28 *Faciliúſque toleratur inæqualis diſtributionum quotidianarum diuiſio, inter præbendatos, quam ipſorum fructuum præbendalium.*

29 *Præbendæ enim omnes, quoad præbendales fructus, non obſtante ſtatuto, vel conſuetudine ad æqualitatem reducendæ ſunt, præterquam in caſu, num, 29.*

30 *Qui duo officia habet, poteſt quidem habere, duplices fructus præbendales, ſed non duplices, diſtributiones quotidianas.*

31 *Quotidianæ diſtributiones, æquiparantur alimentis, & ideo non æquè ac fructus præbendales, à Creditoribus, in cauſam pignoris capi poſſunt.*

32 *Vt fructuum præbendalium certa, ſic & diſtributionum quotidianarum, incerta ſemper eſt diuiſio.*

33 *Abſentium partes ex diſtributionibus quotidianis, accreſcunt præſentibus ex fructibus autem præbendalibus ipſi eccleſiæ.*

34 *Præbendarum, tam augmentum, quam diminutio, diſtrictè prohibetur.*

35 *Non valet ſtatutum, vel conſuetudo, vt etiam abſentibus, pars diſtributionum quotidianarum cedat, vel vt, certis aſſiſtentes horis, totius diei diſtributiones lucrentur, num. 36.*

37 *Qui ex priuilegio, vel alia iuſta de cauſa, pro præſentibus habentur; quorum fructuum lucro pottantur.*

38 *Priuilegium quarundam eccleſiarum, vt Canonici, quandiu in iis miniſtrant, aliorum beneficiorum, ſibi competentium, fructus lucrentur.*

39 *Iuſta*

39 *Iuſtæ cauſæ, lucrandorum fructuum præbendalium, pendente abſentia, & num. ſeqq.*

40 *Abſentes, pro negotiis eccleſiæ, vel communibus, non ſolum fructus præbendarum ſuarum lucrantur, ſed & controuerſiarum ſuarum, dilationem habent, donec redeant.*

41 *De priuilegio exiſtentium in comitatu Epiſcopi.*

42 *Necnon Conſiliariorum regiorum, atque Cantorum ſanctæ capellæ, num 43.*

44 *Itemque prædicatoris Theologi, & ſtudendis iis artibus, & diſciplinis, de quibus, num. 45.*

46 *Ac demum, docentis eaſdem artes, & diſciplinas.*

47 *Quanam ex his cauſis, ad ſolum fructuum præbendalium, lucrum proſint.*

48 *Quæ verò ſufficiant, etiam ad quotidianas diſtributiones lucrandas.*

49 *Præbendatus, in diuerſis eccleſiis, non poteſt, niſi in vna, iure priuilegiatæ abſentiæ frui.*

50 *Nec eo iure, vllibi fruitur; qui præbendam, ordinario ſeruitio addictam, habet: vel talem, vt in hac, per Vicarium, nequeat deſeruire, num. 51.*

52 *Obeſt etiam, huic iuri, ſtatutum, vel conſuetudo, de nihil lucrando, ante primam, & rigoroſam reſidentiam; exceptis tamen caſibus, num. 53.*

54 *Elapſo decennio, ſtudentibus, id iuris denegatur.*

55 *Pendenteque ſtudio, liberum eſt capitulis, loco fructuum præbendalium, certum quid, annuatim ſtudentibus præſtare.*

56 *Ex cantoribus ſanctæ capellæ, quot priuilegiati eſſe poſſint, in ſingulis eccleſiis, & quandiu, eorum priuilegium duret, num. 57.*

58 *Pro tempore ſolo, quo quis abeſſe debuit, priuilegiatus eſt, & ideo, ſtudentium priuilegia, pendentibus feriis ceſſant; vt & ſenatorum, iuſtitio Curiæ indicto, num. 59.*

60 *Imò, qui in abſentia, verè, & actu, occupatus non fuerit; ſuo deſtituitur priuilegio.*

61 *Ac proinde, teſtimonialibus literis, plærique de ſua occupatione, poſt reditum, docere debent.*

62 *Prout, de Cantoribus ſanctæ Capellæ; ac demum, de ſtudentibus, oſtenditur in num. 63.*

QVINTO, Præbendæ interdum beneficia quoque ſunt, & 1
interdum non ſunt, hocque poſtremo caſu, interdum re-
mouentur penitus à beneficiis, & interdum ad inſtar be-
neficiorum redduntur, cum & interdum ſint quid ſpiri-
tuale, interdum quid merè temporale, & interdum quid temporale,
ſpirituali annexum, vt docet gloſſ. in §. 1. in verb. præbendam verſ.
altera de collation. in Concord. Ex † triplici enim (quam noſtri præ- 2
bendæ tribuunt) denominatione, triplex eius naſcitur acceptio: nan-
que imprimis, Archyd. in can. alienationes, num. 6. q. 2. eam denomi-
nationem petit à præbeo, præbes, quaſi præbeat reditus, ad con-
gruam ſuſtentationem, & in hac generaliter pro quocunque bene-
ficio, ſeu titulo ipſius beneficij, præbenda accipitur, vt in rub. de præ-
bend. & dignit. & in rub. de conceſ. præbend. cum ſimilib. Ideóque † 3
definitur ab dod. Archyd. ibid. & ab. Hoſtien. in ſumma circ. princ. d.
rub. de præbend. ius percipiendi prouentus in eccleſia, competens
percipienti, tanquam vni ex collegio, vel plenius (vt ad noſtram be-
neficij eccleſiaſtici definitionem, magis accedat) ſpirituale ius, reci-
piendi certos prouentus, in eccleſia, competentes ex diuino officio,
cui præbendatus deſeruit, à Cardin. in c. fin. q. 10. eod. tit. de præben.
in Clement. Ipſe † verò Cardin. ſubinde in q. 11. ait præbendam po- 4
tius denominari à precio, quod recipit quis, pro labore, cui ſubſcri-
bentes, Domini de Rot. in deciſ. 33. de reſcript. aliàs 449. in nou. hoc
vtuntur (quod vulgare aiunt) diſticho; non à præbendo, rectè præ-
benda vocatur, ſed magis à precio, cuius amore datur: ſumiturque
† tunc pro ſtipendiis, ob impendendas in eccleſiam operas, debitis, & 5
definiri poteſt, certa portio prouentuum eccleſiaſticorum, de per ſe
diſtincta, & ratione officij cuipiam præſtanda, ex his quæ traduntur
à Panorm. in c. tua nos, num. 3. extr. de ſimon. Denique † Caputaq. 6
in deciſ. 329. part. 3. denominata præbenda à prædio: ipſam definire
videtur, prædium ipſius beneficij, pro dote eius ſibi aſſignatum, & ſic
vſurpare pro ea quam vulgo noſtri, annexam canonicatui appel-
lant, poſt eund. Panorm. in c. maioribus num. 4. extr. de præben. nam
& in ſimili de beneficio quoque, alteri accedente, & vnito dicimus,
quod ſit quoddam prædium illius, vt declarat Rebuff. in 1. par. prax.
tit. de Vicar. perpet. num. 18. Itaque † prima acceptio, præbendam 7
ſemper beneficium efficit, & propterea indultum de percipiendis
fructibus beneficiorum vacantium biennio, capit tales præbendas
vacan-

vacantes,tanquam vera beneficia, in c.tua nobis extr. de verbor. ſi-
gnific.eáſque non niſi cum alia re ſpirituali permutari decidit Card.
8 loc.cit. q. 12. Quibus † & ex Rota adde, eiuſcemodi præbendis ſine
authoritate Superioris,non magis quam beneficiis renunciari poſſe,
in deciſ.6.num.2. aliàs 460. de conſuet. in nou. nec minus ipſas, ſub
gratiis expectatiuis,ad beneficia compræhendi, deciſ.62. de reſcript.
aliàs 133.in antiq.ac demum in impetratione beneficiorum,de iis, fa-
ciendam quoque eſſe mentionem,in deciſ.33.iam allegata, aliàs 449.
ſub eod.tit.in nou. imo, & qualitatem earundem exprimendam; ex
Staphil.in tract.de liter.grat.tit.de qualit.& ſtat.Benefic.§.circa iſtam
9 num.1.& 2. E † contra, reſpectu ſecundæ acceptionis, Præbendæ
nuſquam beneficij natura communicatur, niſi fortè, quo caſu pro-
pter diuinum miniſterium, & in perpetuũ clerico conceditur, vt de
præbendis Choriſtarum, Aſſiſiorum, & ſimilium, oſtendemus infrà,
in tit.7.huius lib.2.conceſſam enim laicis(quod non prohiberi, ita vt
ne quidem mulieres excipiantur,ex gloſſ.in c.cum M.Ferrarienſis,in
verb.receperunt extr.de conſtitut. fatentur omnes præſertim Dec.
ibid.num.31.) vel etiam clericis,alia, quam diuini miniſterij de cauſa,
imo, & propter ipſammet, diuini miniſterij cauſam, ſi pro temporo
& quandiu res exegerit, fiat conceſſio (ſicuti contingit intitularis, &
eiuſcemodi aliis,de quibus ſuo quoque loco infrà,in tit.ſeq.) in mera
10 temporalitatè conſiſtere,patet ex eo quod, eius, & † acquiſitio, me-
diante aliquo temporali, permiſſa dicatur, à Panorm. in d.c. tua nos
num.5.in fin. & venditio, ſine vlla ſimoniæ labe, procedat apud Ro-
tam in deciſ.265.num.6.part.2. nouiſſimar. & tam permutatio, quam
renunciatio propria authoritate, fieri poſſit, vt tradit Papaz. in ad-
dition.ad eand.Rot.in deciſ.6.num.6.alias 460.de conſuet.in nou. &
concurſus, cum beneficiis incompatibilitatem, non inducat, teſte
Roman.in conſ.328.num.8.cum Caputaq.in deciſ.356.num.3. part.2.
& ſic de cæteris quæ in ſpiritualibus,& beneficiis,aliter ſe habent, &
pleniùs à noſtris tanguntur,poſt gloſſ.in c.ſi pauper,in verb.mandati
de præbend.in 6.& in c.1.in verb.ius ad rem, de offic. deleg. in extra-
uag.communib.& in §.item quod vniuerſitates,in verb.beneficiorũ,
11 de collat. in pragm. ſanct. At † in tertia acceptione, præbenda, ſui
quidem natura, beneficium non eſt, cùm dos, ſiue patrimonium,
quodcunque eccleſiarum,temporalibus annumeretur, in canon.ſed
adhuc §.temporalia 1.q.3.& ſimilibus in locis, à nobis relatis, ac etiã
fusè

fuſè exageratis,in li.1.ti.2. verum,quatenus rei ſpirituali,canonicatui nempe,vel alteri beneficio,annectitur,rei ſpirituali,&beneficij naturam aſſumit;non ſecus,ac aliàs acceſſorium,regulariter induit, naturam ſui principalis,vt declarant ferè omnes,in c.dilecto extr. de præbend.ibique inter cæteras Panorm. in num. 2. eam ideo mixtam, ex temporalitate & ſpiritualitate ait, licet de hoc dubitauerit Dec. in c.
ex literis n. 2.extr. de probation.Imò † quoniã latente acceſſorio,ſub 12
principali,ſolius principalis,ratio haberi ſolet,eiuſcemodi præbenda, ius ſpirituale,ſimpliciter appellatur,in eod.c.dilecto,verſ.procurator tuus,& verſ. eo quod huiuſmodi;indeq; etiam fit,vt in impetratione beneficij ſufficiat expreſſiſſe,de canonicatu,vt cõcluſum eſt,à Rot.in d.deciſion.449. & tractatũ quoq; à Staphil.in d.§.circa iſtam,n.2.ſub eo enim,præbenda æquè latet, cum eo ipſo, quod quis recipitur, in Canonicum, non debeat carere præbenda, vt inquit text. in c. cum ſuper quæſtione, extr.de conceſſ.præbend. ſicque Canonicatus, ad ſe trahat præbendam,&vt vulgo loquuntur DD.noſtri,quemadmodum obligatio eſt mater actionis, & eam parit, ex doctr. gloſſ. circ. princip.in verb.parit, de obligat.apud Iuſtinian. ita canonia, ſit mater præbendæ, & quoad partum ad eam ſicut ad filiam,ſe habeat, ex
doctr. Hoſtienſ.in ſumma ti.cit.de præb.n.1.Cæterum † hæc poſtre- 13
ma,præbendæ ſpecies(de qua in reſiduo huius tituli,aliis duabus ſpeciebus,priori nẽpe,li. 3. & altera ad duos proximè ſequentes titulos, pertinentibus)tribus modis conſtituitur,&ex tribus variè conflatur,
vt docet Greg.Toloſ.in li.15.Synt.iur.vniuerſ.c.23.n.22.videlicet † ex 14
Annona ſeparata,& ſtata,quæ vulgò; & Barbarè [groſſum] appellatur,ex diſtributionibus quotidianis, quæ victualia quoque, vel manualia,dicuntur,& ex menſe communi ſiue reditibus capituli,qui ſimul colliguntur,nec diſtribuuntur certo tempore, ſed quando pla-
cuerit:eaque † etiam tria, diſtinguit gloſſ.in c.vn.in verb. receperit, 15
de cleric.non reſident.in 6 ſed paulo aliter, quippe quæ præbendam ex ſolo groſſo,conſtare aſſerat reliqua verò non eſſe de corpore prębendæ,ſed quaſi,de extrinſecus accidentibus, eo quod ratione operæ & miniſterij perſonalis potius, quam in conſequentiam ipſius
præbendæ, concedantur. Quod † & ſimiliter, tradunt Domini de 16
Rota,in deciſ.8.de præbend.alias 134.in nou. & in deciſ.402. num. 4. part.1.nouiſſim. & ex eo adhuc, oſtendi poteſt, quod licet groſſum, non magis abſentibus debeatur,reſidentibus nihilominus acquiritur

etiam

17 etiam ſi diuino, non interſunt miniſterio; cum † diſtributiones quo-
tidianæ non præſtentur, niſi pro tempore quo quis interfuit; & ad
partem, ex fructibus menſæ communis conſequendam, aliquibus
interfuiſſe horis, neceſſe ſit, vt declarat gloſſ. pragm. in §. iubet etiam
in verb. diſtributiones, qualiter quiſque debeat eſſe in choro. Ve-
18 rumtamen † eſt caſus in quo præbendæ, in diſtributionibus quoque
quotidianis, verè conſiſtunt, quando nempe eccleſiæ diſtinctas præ-
bendas non habent, ſed in iis omnia communia ſunt, & ſingulis die-
bus dantur cuilibet Canonico præſenti, pro victu, tot libræ panis, tot
a menſuræ vini, & ſic de ſingulis: [a]
idque etiam ead glo. docuit, ibi-
dem, & ante eam altera prædicta
19 in verb. receperit. Imo † & in
menſę communis reditibus, prę-
bendas ſemper cõſiſtere, non
ſecus, atque in groſſo conclude-
re poſſemus; quamuis enim hi re-
ditus eo ipſo quod quis præben-
datus eſt, non magis quam diſtri-
butiones debeantur, diſtributio-
númque etiam nomine deſigna-
ri ſoleant: attamen ſemel debiti
naturam groſſi aſſumunt, & à di-
ſtributionibus quotidianis peni-
tus ſeparati, inter fructus præ-
b bendales computantur, [b] vt vi-
dere eſt ex iiſd. gloſſ. in verb. di-
ſtributiones verſ. & de talibus, &
in verb. receperit, verſ. plus dico,
iuncta altera glo. in c. vn. in verbo
in totum. verſ. ſed quid dices, ne
ſed. vacant. in extrauag. commu-
nib. At † in quotidianis diſtribu-
tionibus, excepto prædicto caſu,
ſimile quid nuſquam contingit:
eas enim fructuum appellatione,
haud quaquam venire, pluribus

[a] *Vnde quamuis abſentes, cauſa ſtudiorum, non lucrentur diſtributiones quotidianas, vt poſtea videbimus, ſi tamen omnes eccleſiæ reditus, in diſtributionibus quotidianis conſiſterẽt, ad quid certum quotannis ſtudenti Canonico præſtandum, eccleſia cogeretur, & ita ſæpius iudicatum à Pariſien. ſenatu, licet nulla areſta ſpecificè deſignet, teſtatur Charond. in lib. 1. reſpon. c. 68. eúmque refert, & ſequitur Maynard. in lib. 1. quæſt. c. 8. in fin.*

[b] *Ad hoc ſingulare areſtum Pariſien. Senatus, inter Franciſcum Peletarium Senatorem Pariſien. & Capitulum Turonen. extat apud Loüet. in lit. C, art. 24. circ. fin. quod enim ipſe ait, eo areſto, dictum fuiſſe, quidquid refertur in tabulas diſtribuendum eſſe, exceptis his, quæ manualiter præſtantur, interpretandum eſt, ex traditis poſtea ab eod in art. 32. dum ait relatas in tabulas diſtributiones, etiam ſi, manuales dicantur, priuilegiatis abſentibus deberi, quotidianas verò, à priuilegio eximi. Et quod hæ quotidianæ, conſequenter debitæ non ſint, adeo ve-*

oſtendit Couarru. in lib. 3. variar. reſolut. c. 13. num. 1. infertque † ex 21
eo fieri ſatis regulæ Cancellariæ Romanæ, de exprimendo valore beneficiorum, expreſſis fructibus etiam ſi, diſtributionum quotidianarum, expreſſio omittatur: quemadmodum † & Boer. in 22
deciſ. q. 340. inde concludit, condemnatum ad fructuum reſtitutionem quotidianas diſtributiones, retinere poſſe, [c] quod tamen c
limitatur in intruſo; per Rotæ deciſ. 117. part. 3. nouiſſim. hinc † 23
etiam fit, vt prouiſi de beneficiis, eorum fructibus non potiantur, ſed tantum diſtributionib. quotidianis; donec iuramentum, & proteſtationem fidei, perſonaliter, & non per procuratorem præſtiterint [d] ex decreto Conſi- d
lij Tridentini, in ſeſſ. 24. c. 12. de reformat. vtque † poſſidentes 24
beneficia, in vim gratiæ, nulliter ab Ordinario obtentæ, in noua prouiſione pontificia, teneantur

rum eſt, vt etiam ſi ſtatutum fieret de ipſis, non amplius quotidie præſtandis, non tamen ideò, naturam fructuum præbendalium aſſumerent; vt inter abſentes quoque priuilegiatos, diuiderentur: nam & ita Dominos, Buiſſon, & de Thelis, Canonicos maioris Carnutum eccleſiæ, partem earum ex nouo ſtatuto, bis in anno duntaxat præſtandarum, tanquam fructus menſæ communis, pro tempore abſentiæ petentes, ipſemet Louet. in eod. art. 24. à petitione ſubmotos narrat, altero Pariſien. areſto, diei vlt. Ian. 1608

[c] *Eiuſcemodi condemnationes, vt plurimum fiunt aduerſus eos, quibus recredentia fuerat adiudicata; cùmque talis fieret, à ſenatu Toloſano, in fauorem magiſtri Guilhelmi le Iean, de retinendis nihilominus, à Petro Ferrerio condemnato, diſtributionibus quotidianis, cautum non eſt, ſed dictum, vt in vtilitatem eccleſiæ cederent, areſto 4. Ian. 1576. referente Maynard. in d. lib. 1. quæſt. c. 46. Sed & capitulum condemnatum propter iniuſtam denegationem fructuum; vel eiectionem Canonici, aut aliter præſtitum, ſine cauſa iuſta miniſtrandi impedimentum, æquè ad reſtitutionem quotidianarum diſtributionum teneri, Pariſien. ſenatus declarauit altero areſto 10. Febr. 1565. cuius meminit Charond. in lib. 8. reſponſ. c. 8. aliaque etiam Toloſani ſenatus, ad id areſta eſſe videntur, apud eundem Charond. in lib. 9. reſponſ. c. 74. aduerſus Syndicum Capituli, videlicet Albienſis 13. Ianuarij 1590. Toloſani, 26. Iunij 1591. & Carcaſſonenſis, 20. Iul. 1593.*

[d] *Simili de cauſa ne quidem fructus deberi abſentibus priuilegiatis, niſi à die, actualiter, & per ſe, non etiam per procuratorem, apprehenſæ poſſeſſionis, iudicauit ſuprema Pariſiorum curia, in cauſa Domini de Mouſſy, Senatoris Rotho-*

quidem

quidem mentionem facere fru-
ctuum, quos perceperunt; ſed
non diſtributionum quotidiana-
rũ ex deciſ.6.Caſſador.ſub tit. de
25 præbend.num.5; ac † tandem, vt
pro quotidianis diſtributionibus
non ſubiaceant beneficiati one-
ribus, quæ ſuper fructibus impo-
nuntur, vt (verbi gratia) Annatis,
Gomeſ. in reg. de valor. expri-
men.q.8.circ.finem, charitatiuo
ſubſidio, Bellenc.in tract. charit.
ſubſid.q.76. in princip. contribu-
tioni pro erigendo Seminario,
Mandoſ.conſil.15.num.2. & ſic de
26 cæteris. Nec † deſunt alia, ex
quibus conſtet, non magis præ-
bendalium fructuum naturam,
quam appellationem ad quoti-
dianas diſtributiones deferri. Sic
enim, quia diſtributiones quoti-
dianæ, non iure eccleſiæ, vt fru-
ctus groſſi, ſed extra; & vt dixi-
mus, impenſarum operarum oc-
caſione acquiruntur, in congruã
portionem imputari non ſolent
e prout etiam meminimus in lib.
1. tit. 6. & plenius tangit Rebuff.
27 in tract. congr. portion. q. 10. num.86 Eadémque † ratione, cum ita
in iis plus iuris quodammodo, clericis competere videatur, de ipſis
clericos faciliùs quam de fructibus præbendarum, vel aliis, iure ec-
cleſiæ acquiſitis de iure communi, teſtari poſſe, tradidit idem Co-
28 uarru.in c.cum in officiis, num.4.extr.de teſtament. Cúmque † plus
operarum ab vno impendi, quam ab altero poſſit, & (vt vulgò dici-
tur) differentia ſit inter artifices, abuſiuam non eſſe, inæqualem quo-
29 tidianarum diſtributionum, inter præbendatos diuiſionem (etiam †
f. ſi quoad groſſum præbendæ omnes ad æqualitatem; f non obſtante

magen. aduerſus capitulum Senonen. 25.Iun.1595. Loüet.in d. lit. C, art. 24.

e Quod diſtributiones quotidianæ, non magis, quam voluntariæ oblationes, computentur in portionem congruam, iudicatum diximus in d. tit. 6. à Toloſano ſenatu, in fauorem Rectoris capellæ beatæ Virginis de Bello Monte, apud Ruthenos, circ. annum 1543. ex Maynard. in dict. libr. 1. quæſt. c. 29.

f De hac reductione præbendarum, ad æqualitatem, complura fuere areſta, Pariſien. ſenatus: vnius enim circa præbendas Sancti Hylarij Pictonum, & cathedralis eccleſiæ Lugdunenſiũ 5. Mart. 1522. meminit Rebuff. in gloſſ. Concord. §.1. in verb. conſiſtentem, de Collation. licet Chopin. in lib. 1. de ſacr. polit. tit. 3. num. 20. duo fuiſſe areſta aſſerat; & illud pro præbendis ſancti Hylarij, tribuat, 26. Mart. 1529. alterum verò pro præbendis Lugdunen. 27. Maij ſeu 5. Iul. 1539 & 9 Iul. 1565. Sed & alia id. Chopin. ibid. recitat ratione præbendarum, videlicet Aurelianen. 7. Iul. 1535 Lucionen. 15. Iun.

1553. Vindocinen. 14. Aug. 1570. ſancti Petri de Curia Cenomanen. 11. Maij 1580. ſancti Tugalli apud Lauallum, 2. Iul. 1584. & complurium aliarum, de quibus etiam Charond. in lib. 8. reſponſ. c. 6. hoc inſuperaddito eiuſcemodi reductionem, non ſolum à capitulis, verumetiam, à ſupremis curiis, fieri poſſe, ſed tamen ita, vt facta à Capitulo, iuxta hanc æqualitatem reductione, fruſtra ad ſupremam curiã vel per modum appellationis ab abuſu, vel aliter recurratur. Denique & ipſemet Chopin. eod. in loco num. 21. eidem reductioni, hoc adijcit temperamentum, vt non habeat locum in præbendis, cenſu, oneréve, inuicem (ex fundationis præſcripto) diſtinctis, quales eſſe ait, Nortmanicorum templorum, & ideò, inæqualitatem præbendarum in Nouiomen. collegio, toleratam areſto eiuſdem Pariſien ſenatus. 2. Decembr. 1538. Cúmque (inquit ipſe poſtea, in li. 3. eiuſd. oper. tit. 3. num. 22.) in ſacratiſſima Meldorum Baſilica, de ſimili præbendarum inæqualitate, magni Capellani, aduerſus Canonicos conquererentur, tabulas fundationis proferendas, & interim pro more ſolito, Capellanis erogandum, id. ipſe ſenatus pronunciauit die vi. April. 1538.

ſtatuto, vel conſuetudine, reducendæ ſint) communiter reſoluunt, D D. poſt text. in cap. cum omnes extr. de conſtitutionib.

30 Sed † & ex eo quod, non magis, præſens eſt, & aſſiſtens Archidiaconus ſimul, & Canonicus, quàm qui tantum Canonicatum habet; ſimplices diſtributiones, præſtandas eſſe, licet duplices fructus, ratione duorum officiorum, præſtari poſſint, decidit adhuc Couarru. in d. lib. 3. variar. reſolut. c. 13. nu. 6.

31 Itémque † ob æquiparationem quotidianarũ diſtributionum, cum alimentis Creditores præbendatorum, æquè in iis, atque apud nos in fructibus præbendarum, fundatam non habere intentionem, [g] affirmat Charond. in d. lib. 9. reſpon. c. 74.

32 Adde † & certo præbendarum numero, certóque earum reditu, ſemper exiſtente, certam quoque ſemper eſſe, fructuum præbendalium diſtributionem, & è contrà, incertam in diſtributionibus, hiſce quotidianis, eo quod incertam (ſaltem reſpectu oblationum, & anniuerſariorũ)

g Duo areſta Toloſani ſenatus, quibus Creditores beneficiatorum, non æquè diſtributiones quotidianas, atque fructus præbendales in cauſam pignoris, capere poſſe declaratum eſt, recitat Maynard. in lib. 1. quæſt. c. 15. vnum nempe, inter Franciſcum Galimpie, & Ioannem d'Abbatia, ſimul ac Stephanum d'Aula 25. Septembr. 1574. & alterum in cauſa diſtributionis, certorum panium (quos vulgo michas appellant) ſingulis diebus, Toloſæ in eccleſia cathedrali, ſancti Stepha-

cauſam

cauſam habeant, & incertus ſit,
numerus eorum qui diuino mi
niſterio interſint, & eas lucren-
33 tur; imò † etiam ſi, certum quid,
quotidie eſſet, inter aſſiſtentes
diſtribuendum, nonnihil tamen
adhuc verſaretur, circa ipſam di-
ſtributionem, incertitudinis ab-
ſentum enim partes, præſenti-
bus accreſcerent, & non eccleſię
h [h] ex doctr. eiuſdem Couarru. in
34 eod. c. 13. num. 7. vbi † & aliud eſ-
ſe oſtendit, in fructibus præben-
dalibus, in quorum diſtributio-
ne maior rurſus, certitudo de-
præhenditur, in eo quod ne in
plures, vel pauciores, quam in
fundatione dictum fuerit, diſtri-
buantur, numeri præbendarum
tam agmentum, quam dimi-
nutio, diſtrictè prohibetur teſte
eod. Charond. in lib. 1. reſponſ. c.
35 13. Denique † quoniam abſentes,
impendere in eccleſiam, operas
nequeunt; non valere ſtatutum
vel conſuetudinem, vt etiam ab-
ſentibus, pars diſtributionum
quotidianarum cedat, ipſe quo-
que Couarru. docet in d. c. 13. nu.
36 2. imò † nec quod plus eſt, vt cer-
tis aſſiſtentes horis, vel tempori-
bus, nihilominùs totius diei, lu-
i crentur diſtributiones [i] Charon.
37 in d. lib. 9. reſponſ. c. 74. Idque † adeò verum eſt, vt qui propter
priuilegium, vel alia iuſta de cauſa, pro præſentibus habentur,
ad effectum lucrandorum fructuum, ſuarum præbendarum,

ni, fieri conſueta, 19. Septembr. 1554. vel 1595. ſi credamus Charondæ, idem areſtum referenti, in lib. 9. reſpoſion. cap. 74.

[h] *Diaria (inquit Chopin. in lib. 2. Monaſtic. tit. 3. num. 14 ſic enim diſtributiones quotidianas appellat) ex anniuerſariis, aliiſque ob defunctorum obitum, inſtitutis rei diuinæ officiis, erogari tantùm præſentibus Canonicis, abſentúmque portiones ſolidas iſtis aduolui, iudicatum eſt, in iuridicis Lugdunenſium dierum conuentibus, inter Canonicos, & Capitulum Claromontanæ eccleſiæ, 9. Sept 1596. Quodque ita aduoluitur, & accreſcit, adeo præſentium efficitur, vt vel vno reclamante, ne quidem reliqui, vel maior eorum pars, quantuncunque priuilegiato Canonico abſenti, de diſtributionibus quotidianis, gratificari poſſint; ſicuti iudicatum quoque eſt, à Pariſ. ſenatu, in cauſa Capituli, & Canonicorum Nouionenſ. 13. Decemb. 1554. teſte Chenut. in d. tit 1. decret c. 9.*

[i] *Tale ſtatutum, de lucrandis diſtributionibus totius diei, certis tantum horis aſſiſtendo, abuſiuum declarauit, ſuprema Toloſatum Curia, 5. April. 1583. id. Charond in memoralib. in verb. eccleſia, & in eod. lib. 9. reſponſ. c. 74.*

non tamen, diſtributionum quo-
tidianarum lucro potiantur, [k] ſi- k
cuti rurſum tradidit Couarr. in
d. nu. 2. Et † hoc perpetuum qui- 38
dem eſt, reſpectu priuilegiorum,
qualia ſunt, Canonicorum Am-
bianenſ. & Senonenſ. [l] qui refe- l
rente Rouillard. in Forenſ. act. 2.
quandiu in ſuis cathedralibus ec-
cleſiis miniſtrant, fructus alio-
rum beneficiorum ſibi compe-
tentium, exceptis tamen, diſtri-
butionibus quotidianis, perci-
piunt, ex reſcripto Pij 2. PP. ſimi-
leque quid, de Abbatibus ſancti
Enurtij Aurelianenſ. & ſancti
Martini de Campis Pariſienſ. re-
fert Bohic. in c. Deus extr. de vit.
& honeſt. Cleric. Sed † quod atti- 39
net, ad iuſtas abſentiæ cauſas, id
fallere poteſt, cum ipſæ, etiam
quotidianarum diſtributionum,
lucrum interdum, ſecum trahant
ex iis enim, præcipuæ ſunt; infir-
mitas, ſiue morbus, d. c. vn. §. qui
verò, de cleric. in non reſid. in 6.
neceſſitas recedendi, vt tempore
peſtis, aut hoſtilitatis, Prob. in ad-
ditiõ. ad Monach. ib. n. 22. impedi-
mentũ reſidẽdi, ſiue aſſiſtẽdi, ſiue

[k] Lucro tamen fructuum potiuntur, nedum naturalium, ſed & ciuilium; ſic enim magiſtrum Petrum le Vaſſeur Canonicum ſanctæ Aedis Abbauillanæ, pendente tempore, quo Cantoris officio, in ſacra capella fungeretur, non ſolum, ſuæ præbendæ fructus, etiã in abſentia lucrari, ſed & iure conferendi, competente Canonicis per vices aut in conſequentiam ſui officij, vti potuiſſe iudicatum eſt, à Pariſienſ. ſenatu, aduerſus Capitulum ſancti Vulfranini, 29 Mart. 1575. eodemque etiam areſto, eidem le Vaſſeur, imò fructus naturales, nedum in futurum præſtandos eſſe, verumetiam, in præteritum deberi, arreragiaque (vt loquimur) ſoluenda à diè poſſeſſionis nominatim expreſſum eſt, idemque etiam cautum fuit, in altero areſto, eiuſdem Pariſienſ. ſenatus, in fauorem Antonij Loiſel, aduerſus Capitulum Laudunenſ. 21. Maij 1583. de quo Loüet. in d. lit. E, art. 6. & Chenut. in d. tit. 1. decret. c. 9.

[l] Eadem ratione, Canonici eccleſiæ Bituricenſ. priuilegiati ſunt, de non reſidendo, & tamen, percipiunt fructus, etiam in curatis beneficiis, dummodo in eis, capaces ſubrogent Vicarios, vt iudicatum eſt, à Pariſienſ. ſenatu, 13. Iul. 1563. Idemque priuilegium, à Canonicis Bellouacenſ. prætendebatur, ex quodam, Victoris PP. reſcripto; ſed cum Officialis Turionenſ. Curionem feritatis Bernard Bellouacenſ. Canonicum, in conſequentiam eius priuilegij, exemptum à reſidentia, capaci Vicario ſubrogato, declaraſſet, id. Pariſienſ. ſenatus, eum male iudicaſſe, pronunciauit areſto, 2. Febr. 1587. Chenut. in addit. ad Papon lib. 3. tit. 13. areſt. 2. & in lib. 1. decret. tit. 1. c. 3.

culpa abſentis contingens, puta,
in iniuſtè incarceratis, vel ex-
communicatis, gloſſ. & DD. in
can. ſuper cauſa, in verb. benefi-
40 cia, 1. q. 4. vtilitas † eccleſiæ, qua-
lis eſt, proſecutio litium, & pro-
m curatio communium [m] nego-
tiorum, d. §. quiverò, & c. ex par-
te tua, extr. eod. tit. propriæ rei,
vrgens ratio, Concil. Trident.
ſeſſ. 23. c. 1. de reform. & ſeſſ. 24. c.
41 12. Comitatus † Epiſcopi, [n] c. de
n cætero, c. ad audientiã, & paſſim,
tit. cit. de Cler. non reſid. extr. fa-
miliaritas Pontificis maximi, d.
tit. ad audientiam; & c. cum
42 dilect. ibid. ſeruitium † Regibus,
o & Reginis Galliæ, tam in ſupre-
43 mis curiis, [o] quàm † in ſancta ca-

m Abſentes ita, pro negotiis eccleſiæ vel communibus, non ſolum fructus, ſuarum præbẽdarum lucrantur vt iudicatum eſt Toloſæ, pro Franciſco Girardo, Theſaurario hoſpitalis, Sancti Iacobi, 3. Decemb 1577. Maynard. in d. lib. 1. c. 16. Verumetiam, controuerſiarum ſuarũ, iuſtitium ſiue dilationem habẽt, donec redeant; quemadmodum, iudicatũ quoque fuit, à magno Conſilio in cauſa Amedai de Cruce, Abbatis Ciſtercienſ. 13. Nouemb. 1592. Chopin. in d. lib. 2. Monaſtic. tit. 3. num. 15.

n Canonicum exiſtentem, in comitatu Epiſcopi, quoad lucrandos fructus, ſuæ prabendæ, haberi pro præſente, pronunciatum eſt, à ſuprema Pariſiorum Curia, in publica diſceptatione litium, pro Adriano Amboiſio, Nouiomenſ. veromanduorum eccleſiæ Canonico, aduerſus eiuſdem eccleſiæ capitulum, areſto 18. Iun. 1587 Chopin. in d. nu. 15. Chenut. in d. c. 9. circ. fin. & Charond. in lib. 7. reſponſ. c. 235.

o Infinita propemodum, extant areſta, in fauorem regiorum Conſiliariorum, pro lucrandis in abſentia, beneficiorum ſuorum fructibus, vt intimi Principis Conſilij, pro Domino Mathe, Conſiliario Pariſ. 25. Mart. 1539. Rebuff. in gloſſ. Concord. §. 1. in verb. onus circ. fin. de Collation. ſenatus Burdigalenſ pro Ioanne de Horto, Conſiliario in eodem ſenatu, & Canonico Vaſatenſ. eccleſiæ, 1. Febr. 1528. Boer. in deciſ. q. 17. Papon. in lib. 1. tit. 3. areſt. 6. & ibi Chenut. & in d. tit. 1. decret. c. 9. magni Conſilij, pro Carolo du Val, Conſiliario in ſenatu Rothomagenſ. in Capitulum Ebroicenſ. 5. Septemb. 1575. id. Chenut. in eod. c. 9. ſenatus Pariſienſ. pro Ludonico Chabanier, Abbate Claromontano, 19. Iul. 1550. & 19. Maij 1551. Itemque pro Domino de Scauances, 11. Aug. 1580. Domino Scauant. 16. Febr. 1577. Domino du Tillet, 9. Iun 1600. & compluribus aliis, in eodem ſenatu Conſiliariis, de quibus, & areſtis in eorum fauorem, Chenut. in eod. c. 9. Loüet. in d. lit. C, art. 24. & Chopin. in lib. 1. de ſacr. polit. tit. 5. nu. 18. Sed & quamuis, de ſolis primariæ Pariſiorum Curiæ Conſiliariis, id intelligendum videretur, nihilominus, ad aliarum quoque ſupremarum Curiarum Conſiliarios, æquè pertinere, declaratum eſt, in cauſa Domini de Maſſy, Conſiliarij

Rotho

pella, [p] vel alibi exhibendum, p
gloſſ.pragm.in princ. qualit. hor.
canon. ſint dicend. in verb. te-
neantur, verſ. ſimiliter, prædica-
toris † officium, annexum præ 44
bendæ Theologali, [q] §. 1. verſ. & q
vt liberius, de collat. in Concor.
diuinarum † humanarumque 45
diſciplinarum, [r] ſtudium c. tuæ r
fraternitatis, eod.tit. de cler.non
reſident. & † earundem docen- 46

Rothomagenſ. Pariſ. areſto, 25. Iun. 1595 Loüet in d.art.24. circ. fin. Imò, & Conſiliariis præſidialibus, æquè competere, credidit Chopin.in lib. 3.de ſacr.polit.tit.3.num.18 in marg.

[p] *Infinita ſimiliter, ſunt areſta Cantorum, ſanctæ Capellæ pro eorundem fructuum pendente abſentia, lucro; ac præſertim, Pariſienſ. ſenatus: vt pro Nicolao Santeny, aduerſus Capitulum, Beatæ Mariæ Corbolienſ. 2. April. 1569. pro Alexi-leneſque aduerſus ſodales ædis Spiri Corbolienſ. 5. Septemb. 1573. pro Clemente Fonteynes, aduerſus ſodalitium Canonicorum Vindocinenſ. 19. April. 1575. pro Ioanne Durantel, aduerſus Canonicos phani florentij Royenſis, 2. Iul. 1575. pro Mathao de Parmule, aduerſus ſacram Meldenſium Baſilicam, 7. Mart. 1579. pro Gilberto Bordas, aduerſus eccleſiam d'Arthone, 7. Ianuar. 1584. & compluribus alijs, aduerſus compluria alia capitula, de quibus omnibus, Chenut.in d.tit.1.decret.c.9. & Chopin.in lib.3.de Doman.tit.30.num.9.*

[q] *Hinc commiſſum eſſe abuſum ab officiali Carnutum priuante Theologalem ſuæ præbendæ fructibus, eo quod à Matutinis horis abſens, officio viciſſim ſibi incumbente functus non fuiſſet iudicatum eſt Pariſienſ. ſenatus areſto 20. Ianuar. 1544. Papon.in lib.1 tit. 3.areſt.10.*

[r] *Quod ſtudentes, æquè lucrentur, fructus ſuarum præbendarum, ſæpius pronunciauit ſuprema Pariſiorum curia, & maximè pro magiſtro Antonio Loyſel aduerſus Capitulum Laudunen. 21. Maij 1583. & pro magiſtro Ioanne Feraud, aduerſus Capitulum Caſtri Heraldi, 5. Octob. 1568. Loüet. & Brodæ.in d.lit. E, art. 6. Adde & alia areſta eiuſdem curiæ, 2. Decembr. 1576. & 5. Mart. 1577. ac nouiſſimè 20. Maij 1608. ex eod. Brodæ. ibid. & Charond.in memoral. in verb. clerici, & in verb. eccleſia, aduertéque etiam, quod quamuis vulgo Canoniſtæ, id reſtringant; in ſtudentibus Theologiæ, & iuri canonico, ad aliarum tamen liberalium ſcientiarum ſtudium, extendatur; & hoc ita vt ne quidem ſtudenti, veniam à Capitulo, petere ſit neceſſum, cum ſufficiat à iure facta permiſſio, ex doctr. gloſſ.in c.fin.in verb.licentia, extr.de magiſtr. iuxta quam iudicatum ait, Brodæ.in addit ad Loüet.in d.lit.E, art.6. idque ab eod. Pariſien. ſenatu in fauorem cuiuſdam Albini, aduerſus Capitulum Niuernen. areſto 6. Maij 1577. Denique dubitatione orta, de reditu præbendarum, pendente ſtudio, etiamſi aliorum Ca-*

darum

darum munus, [f] c. ſuper ſpecula
47 extr. de magiſtr. Et † quamuis in caſu abſentiæ, propter ſtudium, propria negotia, fugam peſtis, vel inimicorum, Comitatum Epiſcopi, & occupationem pro Papa, vel Rege, ſoli fructus præbendarum debeantur, [g] c. licet extr. de præbend. & Couarru. in d.c.2.
48 ægrotanti † tamen, iniuſtè impedito, procuranti negotia eccleſiæ, Theologali præbendato, & præbendato, æquè veniunt præſtandæ, quotidianæ diſtributio-

nonicorum, iura interim conquieſcant, ſtudenti tamen prouiſionaliter certum quid, adiudicandum eſt, ſicuti idem Pariſien. ſenatus, bis præſtitit, videlicet in fauorem ſtudentium Canonicorum, eccleſiæ ſancti Laurentij, *de Rozay, apud Bituriges. 2. Decembr. 1576. & pro quodam Canonico, ſancti Petri de Gerberoy, ſtudente, 15. Maij 1577. Chenut. in addit. ad Papon. in libr. 1. tit. 3. areſt.* 11. *Sed tamen hæc ita ſe habent, vt ſtudens Canonicus ſi deinde, à ſacris recedat, vel per ſubſequens matrimonium, vel quod eccleſiaſticus eſſe nolit, omnes fructus fauore ſtudiorum in abſentia perceptos, reſtituere teneatur, vt à ſenatu Toloſano nuncupatim cautum eſt, in cauſa Petri Borie, aduerſus Capitulum Riuen. 19. Iul. 1577. id. Chenut. in d. tit. 1. decret. c. 9. & Maynard. in lib. 1. quæſt. c. 8.*

[f] *Nec minor eſt præceptoris quam diſcipulorum, quoad hoc, lucrum fructuum præbendalium fauor, eo enim non ſolum fruitur Theologiæ, & iuris Canonici profeſſor, vt deciſum eſt, in ſuprema Toloſatum curia, pro Præceptore præbendato, in eccleſia Tarbellorum, aduerſus eiuſdem eccleſiæ Capitulum, 29. Ianuar. 1584. referente Maynard. in d. lib. 1. c. 14. verum etiam lector Græcarum literarum, vt iudicatum quoque eſt, à Pariſien. ſenatu, in cauſa Danielis d'Auge, regiis ſtipendiis honorato, in vniuerſitate Pariſien. aduerſus Capitulum Senonen. 18. Iun. 1580. & Chenut. in d. tit. 1. Decret. c. 9 & Charond. in lib. 7. reſponſ. c. 150.*

[g] *Neque enim quotidianas diſtributiones, ſtudentibus deberi ſpecialiter deciditur, à Chopin in d. lib. 3. de ſacr. polit. tit. 3. num. 19. & idem de abſentibus, propter fugam peſtis, vel inimicorum, docet Couarru in d. lib. 3. variar. reſolut. c. 13. num. 8 ſuntque etiam ad id areſta Pariſienſia, aduerſus regios Senatores, in cauſa nempe, Domini de Coquelay, 19. Iun. 1585. Domini de Mouſſy, 25. Iun. 1595. & Domini du Tillet, 9. Iun. 1600. quæ & à nobis, iam relata fuere, ex Chenut. in d. tit. 1. Decret. c. 9. & Loüet. in d. lit. C, art. 24. Itemque contra ſacræ capellæ Cantores, in eadem cauſa Domini de Coquelay, & Deſiderij* Leſcheuet, *necnon Domini* Leueſque, *Domini Beſnard, Domini Homel, Domini Bourdas, aliorumque de quibus id. Chenut. in eod. c. 9. & idem Loüet. in ead. lit. C, art. 33. & generali-*

nes,[u] d.c.vn.de cleric.non. reſid. u
in 6.Couar. in d. tit. 13. num. 8. &
Maynard.in lib.1.quæſt.c.14.Ve-
rum † tam in his diſtributionibus 49
quam in fructibus illis lucrandis
ab abſente, moderamina quæ-
dam, & temperamenta, adhibe-
ri debent; Nanque imprimis, ſi
quis eſſet, in diuerſis eccleſiis
præbendatis, non magis poſſet
groſſi, quam diſtributionũ quo-
tidianarum fructus præterquam
in vna eccleſia, lucrari x Loüet.
in lit.C, art. 24. Deinde † cum 50
quædam præbẽdæ ſint, quæ vul-
gò ſeruæ, & hebdomadariæ di-
cuntur, quæque ordinario ſubii-
ciuntur ſeruitio, nihil penitus in-
de, ad abſentes quantumcunque
priuilegiatos deducitur: vt † nec 51
ex iis præbendis in quibus, per
Vicarium deſeruire non poſſu-
mus, y Loüet.in eadem lit.C, art.
33. & Chopin. in lib. 2. Monaſtic.

ter, non aliud de reliquis omnibus, de quibus hic, concludit Brod. ad eund. Loüet.in d.lit.E, art.6.in fin.

u *Aegrotantes, profeſſoréſque, ac eccleſiæ negotiis impeditos, lucrari etiam diſtributiones quotidianas, decidunt; Chopin.in d.lib. 3. de ſacr. polit. tit. 3. num.19. & Couarru.in d.lib.3.variar. reſolut. c. 13. num. 8. éſtque ſimiliter ſpeciale areſtum, Pariſien. ſenatus pro Theologali præbendato, in illa cauſa, Officialis Carnutum, de qua ſupra ex Papon.in lib.1.tit.3.areſto 10.Nec, etiã pro Præceptoribus præiudicia deſunt, de quibus etiam egimus, ex Maynard. in d.lib.1.c.14.Chenut. in d.tit. 1. c. 9. & Charond.in lib.7.reſponſ.c.150.quibus adde Chopin.in d lib.3. de ſacr.polit.tit.3.num. 18.in marg.*

x *Nanque (vt inquit Boer. in d. q. 17. num. 16.) ſi diuerſarum eccleſiarum Canonici eſſent in aliqua earum, verè reſidentes, non poſſent percipere fructus aliarum in quibus non reſiderent, contra formam iuris, & intentionem fundatorum; ex quo ſequitur, vt multo minus id poſſint, quo caſu habentur pro reſidentibus, ne plus fictio quam veritas operetur; Fab Sebuſ. in lib.1. Cod.tit. 3. definit.50. & Chenut. in d.tit. 1. Decret c.9 in fin. Quamobrem, cùm præfatus Dominus de Coquelay, Senator Pariſien. & Lutetiæ, & apud Meldos præbendatus, vtrobique fructus pro tempore, quo iuridicundo vacabat, peteret; priuatum Regis Conſilium, non niſi dimidiam eorum partem, aduerſus Capitulum Melden. areſto illo 19. Iun. 1585 adiudicauit, cuius quidem areſti tenorem recitat Chenut.in d.c.9. & meminit etiam Loüet.in d.art.24.*

y *Ad hæc quoties priuilegiarij clerici, Canonicatus eſt, aſſiduæ functioni obnoxius, particulatim (inquit Chopin.in d.lib.2. Monaſtic.tit.3.num.14.) cuiuſmodi nonnulli in cathedralibus templis, glebæque velut adſcriptitij; tunc abſens ille, aulici officij excuſatione, non lucrifacit, ſui reditus ſacerdotij, quo minimè præ-*

tit.

52 tit.3. num.14. Tum † quia in quibuſdam eccleſiis, ſtatuto, vel conſuetudine receptum eſt, vt ne quidem fructus præbendarum, ante primam, & rigoroſam reſidentiam (quam vulgò ſtagiũ appellant) percipiantur; ea non
53 facta, fruſtra peterentur: niſi †
z fortè à ſtudentibus [z] & aliis ad id ſpecialiter priuilegiatis, idem Loüet.in lit.E,art.6.& Pele.in fo-
54 renſ.li.2.act.61. Præterea † quod attinet ad ſtudentes, elapſo de-
a cennio, vix eis priuilegium [a] patrocinaretur, Chenut. in decret. tit.1.c.9.& in addit. ad Papon. lib.
55 1.tit.3.areſt.11. idq; † adhuc, pendente ſtudio, ita reſtringitur, vt liberum ſit capitulis, loco fructuum præbendalium, certum

ſens ſit perfunctus, ita decernente Senatu Pariſiorum, ſecundum Claromontanam Canonicorum ſocietatem, aduerſus Franciſcum Textorem Canonicum ſubditum aulicunque ſacerdotem, areſto 27.Iun. 1571. eademque propemodum verba gallicè expreſſit, pro eiuſdem areſti recitatione, Loüet in d. lit.C,art.33.

[z] *De ſtudentibus, fructus ſuarum præbendarum lucrantibus, etiamſi ſtagium ad formam ſtatuti, nondum fecerint, Pariſien. areſtum eſt, in iamdicta, Antonij Loyſel cauſa, 21. Maij 1585. apud Loüet in d. lit. E, art. 6. & Chenut. in cit. c.9. Nec aliud, in Senatoribus regiis, duobus aliis Pariſienſibus areſtis obtinuit, vno nempe, etiam allegato, ſecundum Dominum de Sauenſes 11. Aug. 1585. ex Chopin in d. li. 1. de ſac. polit tit.5. nu.18. & altero, in fauorem Domini Alexandri Gouirot, aduerſus Capitulum Cenomanenſ. 18. Iul. 1581. de quo id. Loüet. in d. lit. C, art. 24. deniq; idem de exiſtentibus in comitatu Epiſcopi, declaratum eſt, in illo areſto, quod inter magiſtrum Adrianũ d'Amboiſe & Capitulum Nouiomenſ. interueniſſe diximus, poſt Chenut. in d. c 9. & Charon. in li. 7. c. 235. Verum hæc omnia non eouſq; protrahenda ſunt, vt priuilegiati hice à ſtagio penitus eximantur, eos enim poſt reditum, ad illud faciendum obligari, docet Loüet. in d. lit. E, art. 6. additque ibid. Brodæ ſolemnem eade re fuiſſe actionem, in eod. ſenatu Pariſien. ſed ad Concilium remiſſam, 24. Mart. 1569.*

[a] *Duobus areſtis Pariſienſibus, adiudicati ſunt fructus præbendales ſtudentibus dummodo decennale ſtudij tempus non excederent, vnúmque fuit, aduerſus quendam Canonicum, de ſainct Menehou, 3. April. 1576. alterum vero, pro alio Canonico, ſancti Petri de Gerberoy, 15 Mart. 1577. quorum vtrumque commemorat Chenut. in d. addit. ad Papon. lib. 1. tit. 3. areſt. 11. licet Brodæ in addit. ad Loüet. ſub d. lit. E, art. 6 ſcribat, Theologiæ ſtudentes, vſque ad quartum, & decimum annum, ſuo non reſidentes gaudere priuilegio, ex ordinatione Ludo-*

quid annuatim præſtare, [b] Bro- b
dæ. in addit. ad Loüet. in d. art 6.
Similiter † quoad cantores ſa- 56
cræ capellæ, ne eccleſias nimium
ſuo prægrauarent priuilegio, ſta-
tutum fuit, ordinationibus anno-
rũ 1554. & 1567. vt eo fruantur, in
collegiatis, quæ non ſunt funda-
tionis regiæ, [c] non niſi duo, & in c
aliis, ſi minus quadraginta præ-
bendatis habeant, quatuor, ſi ve-
rò plus ſex duntaxat, addiditque 57
† poſtea edictum [d] Melodunenſe d

nici 12. Chriſtianiſſimi Regis, anni 1498. in art. 7. Sed quidquid ſit, de Theologia, quod attinet ad humaniores literas, longè breuiori temporis ſpatio, ſupremam Toloſatum Curiam, idem priuilegium coarctaſſe, vtpote quinquennio videre eſt, ex areſto illo, inter Petrũ Boerium, & Capitulum eccleſiæ Riuẽ. 19. Iul. 1577. cuius ſimiliter meminimus, ex Mayn. in d. li. 1. c. 8.

[b] *Certum illud quid, quod à Capitulis loco fructuum præbendalium, Canonicis ſtudentibus, pro arbitrio, quotannis præſtandum eſt, pro ratione circunſtantiarum, diuerſimodè taxatum fuit à Pariſien. ſenatu: namque vt narrat Chenut. in d. addit. ad Papon. lib. 1. tit. 3. areſto 11. prædicto de Menehou areſto, quinquaginta tantum libras, ipſi quandiu ſtuderet, ſingulis annis adiudicauit, in illo verò pro Canonico ſancti Petri de Gerberoy, centum & viginti librarum adiudicationem fecit, cámque tandem centum libris concluſit, in altero aduerſus Capitulum ſancti Laurentij du Rozay, cuius etiam meminit Brodæ. in d. art. 6. ſub data 7. Septembr 1576. An autem, & qualiter Capitulum cogi poſſit, ad annuam pro ſtudiis penſionem præſtandam, vide latius in vtramque partem, diſputatum à Pele. in forenſ lib. 2. act. 61. & 70.*

[c] *Aduerſus hanc priuilegij Cantorum ſacræ capellæ limitationem, & aliquot alias, eiuſdem reſtrictiones, nouum Principis reſcriptum, iidem Cantores impetrarunt, circ. ann. 1581. ſed quamuis ei, quoad has, ſuprema Pariſiorum curia, non obſtante totius cleri Galliæ oppoſitione, calculos adiecerit, ſequenti ann. 1582. illam tamen intactam relinquendam duxit, atque ideo in illa Domini de Coquelay cauſa, prædictum priuilegiatorum numerum, obſeruandum pronunciauit, 19. Iun. 1585 vt ex eius tenore conſtat, apud Chenut. in d. c. 9. eoque iure vſi ſunt, vſque ad ann. 1592. quo fœlicis recordationis Henricus IV. Chriſtianiſſimus Rex, nouo edicto ſtatuit in eccleſiis Canonicorum duodecim, duos eſſe poſſe priuilegiatos, vt & quatuor, in eccleſiis viginti quatuor Canonicorum, ac tandem ſex in aliis, plures quam viginti quatuor habentibus, vt videre eſt ex Chopin. in d. lib 3. de Doman. tit. 30. num. 8 & in d. li. 2. Monaſtic. tit. 3. num. 14. vtrobique in marg.*

[d] *Ante hoc Melodunenſe edictum, quacunque anni parte, & vbicunque exiſtẽ-*

in art.

Digitized by Google

in art. 7. vt expleto trimeſtri Aulæ obſequio idem priuilegiũ
58 ceſſet, quod † & tandẽ, ac generaliter, reſpectu quorũcũq; prodeſt pro tempore ſolo, quo quis abeſſe debuit Chopin. in d. lib. 2.
59 Monaſtic. tit. 3. num. 14 vnde † quemadmodum ſtudentes pendentibus feriis iure priuilegij ſui nõ vtuntur, d. c. tuę fraternitatis, extr. de Cler. non reſident. ita nec Senatores regij (inquit ille) iuſtitio curiæ indictio, [e] & ſic de cæ-
60 teris, qui † omnes, imo ſi pendente abſentia, verè, & actu occupati non fuerint priuilegiati eſſe deſinunt, arg. L. qui ſub prætextu
61 C. de ſacroſ. eccleſ. Nam † & ideo, pleriq; eorum, teſtimoniale, ſuæ occupationis literas, poſt reditum, capitulo, vel aliis ſuperioribus ſuis proferre tenentur,
62 vt † de Cantoribus ſacræ capel-

rent, dummodò reuera, & actu, ſuo ſeruiſſent tempore Cantores ſacræ Capellæ, vt lucrarẽtur fructus, ſuarum præbendarum, erant priuilegiati; & ita pronunciatum fuerat, à Pariſienſ. ſenatu, in prædicta Petri le Vaſſeur cauſa, 29. Mart. 1575. teſte Brodæ. in d. art. 6. Sed poſt eius edicti promulgationem, trimeſtri aulæ obſequio, priuilegium eorum reſtrictum eſt, donec in contrarium, vt diximus, regium diploma, ipſis conceſſum fuit, & non obſtante, totius clerici Galliæ oppoſitione, approbatum; quod etiam narrãt Rouillard. in d. act. 2. Chenut. in d. c. 9. & Loüet. in d. art. 32. qui & in conſequẽtiam, huius approbationis, ſæpius iudicatum, ab eodem ſenatu Pariſienſ. teſtatur, pluraque etiam, eius areſta recitat, licet Chopin. in d. lib. 2. Monaſtic. tit. 3. num. 14. ſcribat, eundem ipſum ſenatum Pariſienſ. in illo Domini de Coquelay, & de Lecheuet areſto, 19. Iun. 1585. prædictam Edicti Melodunenſ. ad trimeſtre obſequium reſtrictionem, adhuc ſecutum, duobus tamen inſuperadditis, pro eiuſdem reſtrictionis, tã ampliatione, quàm limitatione, videlicet tribus hiſce priuilegiatis, menſibus, quartum pro eundo, & redeundo, eſſe adiiciendum, & extra illos quatuor menſes, ne quidem obſequio, in altera Regis capella præſtito, priuilegium competere, ſicuti ex tenore, ipſiuſmet areſti, cuiuſque apparebit apud Chenut. in d. tit. 1. decret. c. 9.

[e] *Senatores Clericos, pendentibus ferijs, ſeſe ad ſuas eccleſias, transferre debere, ſub pœna amiſſionis, priuilegij ſui, de lucrãdis fructibus, præiudicatũ eſt, (inquit Loüet. in d. lit. C, art. 24.) areſto illo, Domini de Mouſſy, 25. Iun. 1595. Imò, & eos, pro parte temporis vacationum, obligatos eſſe ad reſidendum, nominatim expreſſum fuit, altero Domini de Coquelay areſto, 19. Iun. 1585. cuius vt iam ſæpius monuimus, tenorem recitat Chenut. in d. c. 9.*

læ, nominatim cautum eſt, in d.
art. 7. ordinat. Melodunen. f & † f
de ſtudentibus tradit Maynard. 63
in g d. lib. 2. quæſt. c. 8. & Chenut. g
in d. tit. 1. decret. c. 9.

f *Prædictum diploma, impetratum à cantoribus, ſacræ capellæ, triplicem ſui priuilegij reſtrictionem, à nobis tactam reſpiciebat, verum, ſuprema Pariſiorum Curia, calculos adijciens, eam tantum remiſit, quæ poſt expletum trimeſtre obſequij tempus, priuilegium auferebat, nam & præſcriptum, priuilegiatorum numerum, in quibuſque eccleſiis, obſeruari voluit, vt ſupra quoque vidimus, & per teſtimoniales literas, de ſeruitio exhibito, à priuilegiatis fidem quotannis fieri iuſsit, teſtibus iiſdem, Rouillard. Chenut. & Loüet. in locis proximè cit. hocque poſtremum, ad vnguem, huc vſque obſeruatum eſt, & iuxta illud, varia ab eod. Pariſienſ. ſenatu, areſta interuenere, videlicet, pro Gilberto Bordaix, 7. Ianuar. 1584. pro Vrſino de Tournay, 23. Aug. 1584. pro Ioanne du Hamel, 1. Feb. 1586. pro Ioanne Beſnard 1587. & pro aliquot aliis de quibus omnibus, Loüet. in d. lit. C, art. 32. vbi etiam addit, in cauſa Chriſtophori Laboreau, aduerſus capitulum ſancti Georgij Vindocinenſ. ad vitandas fraudes, quæ in teſtimonialibus hiſce literis paſsim committebantur, de ipſis habendis, tam à magno Galliæ eleemoſinario, quam à Theſaurario ſacræ domus, cautum adhuc nominatim fuiſſe, areſto 29. Iun 1597.*

g *Narrat enim Maynard. in eod. c. 8. in illa Petri Boerij, aduerſus capitulum cathedralis eccleſiæ Riuen. cauſa, iniunctum fuiſſe, eidem Boerio, vt de ſemeſtri in ſemeſtre, atteſtationem ſuorum ſtudiorum, à ſuis obtineret præceptoribus, & prædicto Riuenſi capitulo, exhiberet, areſto Toloſano, 19. Iul. 1577. quod etiam, relatum monuimus, à Chenut. in d. c. 9.*

DE TITVLO ET
INTITVLATIONE
MVLTIPLICI.

1 *Titulus, & intitulatio, ſuapte natura referuntur, ad beneficium; & tamen, nonnunquam ab eo, diſtinguntur.*

2. *Propria*

2 *Propria enim, tituli acceptio eſt pro, ipſomet beneficio, ſeu eccleſia, cui Clericus præficitur: indeque, & ad definitionem, & ad nonnulla alia infertur in num. 3.*

4 *Beneficiorum, duæ ſunt partes integrantes ſpiritualitas, & temporalitas; & ad earum alterutram deſignandam, tituli nomen, quandoque deflectitur, vt in num. 5. & 6.*

7 *Et tunc, aliud eſt titulus, & aliud beneficium, Intitulatique vel ex ſola ſpiritualitate, vel ex ſola temporalitate, impropriè loquendo, beneficiati dicuntur ob rationem, num 8.*

9 *Sed, & receptorum in eccleſiis, ſub ſpe, & vt aiunt, ſub expectatione præbendæ, id oſtenditur exemplo, vt & eorum, quibus loco tituli, certum quid quotannis, ex reditibus eccleſiaſticis præſtatur, vel qui, ex proprio patrimonio, intitulantur, vt in num. 10.*

11 *Quid ſequatur, tam ex impropria, quam ex propria acceptione, quove loci, de vtraque agatur.*

12 *Qualiter, Canonicorum ad effectum fiat intitulatio, tam de iure communi, quam ſpeciali Galliæ.*

13 *Electi, ante confirmationem, præſentatique, ante inſtitutionem, & Compermutantes, ante factam ſibi collationem, dici poſſunt intitulati, ſed beneficiati nequaquam, num. 14.*

15 *At nominati, ab vniuerſitatibus, Regumque indultarij; antequam eis collatum fuerit, ne quidem intitulati dicuntur.*

16 *Proindeque, beneficia ad quæ vocati ſunt, in eorum præiudicium, vniri non prohibentur, imò nec aliis, per præuentionem conferri, vt in num. 17.*

18 *E contra, neque electi, neque præſentati præueniri poſſunt; non magis quã nominati à Rege ad prælaturas, num. 19.*

20 *Idémque de mandatariis Apoſtolicis, & Canonicis ad effectum, licet eis, quæ beneficiatorum ſunt, denegentur, in num. 21.*

22 *Vtrum Canonici ad effectum habeant vocem in Capitulo, & participent in diſtributionibus quotidianis, vel ſuperexcreſcentibus fructibus, & num. ſeqq.*

23 *Duæ horum Canonicorum ad effectum ſpecies, vt alij numerarij ſint, alij ſupernumerarij, & quid in vtraque ſpecie, reſpectu ſuperexcreſcentium fructuum obtineat, num. 24.*

25 *Vltra numerum, mutuo Capituli conſenſu recepti, melioris ſunt conditionis, quam qui authoritate ſuperioris, vel de mandato PP. recipiuntur, & quæ*

Digitized by Google

& quæ ſit eius rei ratio, num. 26.

27 *An & quando mandatis PP. mos gerendus ſit, tam de iure communi, quam ſpeciali Galliæ, & tam in eccleſiis non numeratis, quam numeratis, num. 28.*

29 *De viribus mandatorum PP. ſimplicium, eorumve quæ ſunt, cum plenitudine iuris canonicalis, deque effectu, receptionis purè, & ſimpliciter facta, à capitulo, & eius quæ ſit, cum reſeruatione aliqua, vel proteſtatione, num. 30.*

31 *In ſolo caſu ſimplicis mandati, de recipiendo, neque quotidianæ diſtributiones, neque ſuperexcreſcentes fructus ſupernumerariis debentur: & idem de actibus capitularibus & aliis quæ Canonicis competunt, ſubiicitur, in num. 32.*

33 *Valet ſtatutum, vel conſuetudo, vt ſupernumerarij, & aliter expectantes nihil interim ex prouentibus eccleſiaſticis percipiant.*

34 *Et quo caſu, certum quid, ex ijs percipiunt; non tamen idcirco, accedunt ad beneficiatos, obſtantibus ijs de quibus, num. 35.*

36 *Similiter nec ad eos accedunt, ex certo viuendi reditu, dum ordinarentur, intitulati.*

37 *Siquidem, intitulatio à miniſterio perſonali, cauſam habet, & temporalis exiſtit.*

38 *Epiſcopus, ſine titulo, quem ordinare non debet, alioqui punitur; & quæ pœna ei immineat, num. 39.*

40 *Eccleſia quoque ſæpius propter benemerita intitulat; ſed tunc non magis, beneficium confert & quare, num. 41.*

42 *Denique ex patrimonio proprio, plerique intitulantur, etiamſi à beneficiis ſint quoque remoti; cum hoc eorum patrimonium, ne quidem eccleſiaſticum efficiatur.*

43 *Atque ideo, pro voluntate, alienari poſſit, & filio, in legitimam, debeat imputari, vt in num. 44.*

45 *Sed vtrumque, de iure communi ſpeciali Galliæ, imò & tandem, Concilij Tridentini, iure, aliud dictante, in num. 46.*

47 *Beneficij tamen, ex quo quis intitulatus erat reſignatio non reprobatur.*

48 *Et intitulatio, quæ fit ex patrimonio eius, qui ſe, ſuaque bona eccleſiæ vouit; verum redditur beneficium.*

49 *Ac ea de cauſa, in nouis impetrationibus; etiam ab ipſo quondam Domino, exprimenda eſt.*

50 Caditque

Digitized by Google

10 *Caditque ſub reſeruationibus,& generaliter omnia,quæ in veris beneficiis obtinent,recipit.*

1 SExto,quamuis titulus,& intitulatio,ſuaptè natura, ad beneficium referantur;fieri tamen poteſt,vt diſtinguantur,à beneficio:ſic enim gloſſ.in c.poſtulaſti,in verb.electio,verſ. & iſti, extr. de Iur. Patronat. intitulatos, nullum habere ius,in eccleſia,in qua intitulantur, aſſerit, & nihilominus, intitulati, opponuntur Commendatariis,eo modo, quo verè domini, fructuariis,vel procuratoribus,in text.& gloſſ.can.qui plures,1.q.1. Quocir-
2 ca † ſciendum eſt,propriã tituli acceptionem,eſſe pro ipſomet beneficio,ſeu eccleſia,cui clericus præficitur, ex doctr. alterius gloſſ. in c. dudum,2.in verb.intitulatam,extr.de electione.Nanq; (vt vtar verbis Abbatis antiqui ibid.) quemadmodum titulus,deſignat nomen libri,
3 ſic beneficium,Clerici denominationem;eoque † ſenſu, Domini de Rot.in deciſ.26.de præbend.alias 445. num. 5. propè finem in nou.titulum vocant beneficium, ſiue miniſterium eccleſiaſticum & Maynard.eos imitatus,in 2.part.quæſtion.lib. 7. c. 83. circa princip. eum definit,piam functionem, & curam certi loci, in eccleſiæ miniſterio, ac demum, iuris noſtri Authores, minora beneficia poſſidentes, per minores titulos,habitare dicunt,in c.fin. extr. de offic. Archydiac. & vt ſinguli tantum Clerici, per ſingulos titulos ponantur, ſtatuunt in
4 can. Epiſcopi, 80. diſtinct. Sed † quoniam, beneficiorum duæ, ſunt partes integrantes;ſpiritualitas,quæ nempe,in iure, & temporalitas, quæ in perceptione fructuum,conſiſtit,iiſque duobus,beneficia,tanquam ex anima,& corpore coaleſcunt, vt habetur in can. ſi quis obiecerit 1.q.3.titulus,quandoque deflectitur,ad eorum alterutrum deſignandum,& modò pro vna,modo pro altera parte,accipitur. Nam
5 † & ita,ſub ſpe,& vt aiunt, ſub expectatione præbendæ, in eccleſiis, receptos,titulo tenus beneficiatos,nuncupant Domini de Rota,loco cit.noſtrique etiam,aſſerunt DD.poſt gloſ.in c.in noſtra,in verb.be-
6 neficium,extr.de reſcript.Vt † & viuendi reditum, Clerico (dum ordinatur) aſſignandum,ex decreto Lateranenſ. Concilij, titulum appellant in can. ſanctorum 70. diſtinct. & in c. Epiſcopus, ac paſſim,
7 extr.de præbend.Verum † vtrobique,improprià loquuntur, imò,& per errorem Gratiani,expoſita dictione κόμως,de poſſeſſione, in can. neminem d.7.diſtinct.tituli nomen, pro viuendi reditu, ab iis fuiſſe

vſurpatum,docent Robert.in lib.3.rerum iudic.c.1.& Maynard. in li.
1.quæſtion.c.1.Quemadmodum † enim, nec anima ſeparata à cor- 8
pore, nec corpus anima deſtitutum, hominem propriè dictum con-
ſtituit,ſic ius ſpirituale ſine temporalium perceptione, vel è contra,
beneficium à quo quis ſolus,& conſequenter propriè,titulum & de-
nominationem habeat,conſtituere non poteſt,vt not.in can.paſtora-
lis 7.q.1.Vnde † expectantes illos vacaturam præbendam(quos & ad 9
effectum, & in Herbis Canonicos vocant) beneficiatos reuera non
eſſe,traditur à gloſſ.in c.vn.in verb.ius ad rem,de offic. deleg. in extr.
communib.ac etiam pluribus oſtenditur,in Rot. ſub d. deciſ. 26. Si-
miléque † quid,de iis quibus(loco tituli) certum quid quotannis, ex 10
redditibus eccleſiaſticis præſtatur, & multomagis qui ex proprio pa-
trimonio intitulantur,decidit Bald.in c.ſuper literis, num. 31.extr.de
reſcript. & fuſiùs pertractant D D. poſt text.in c.tuis quæſtionibus,
extr.de præbend.De † his itaque, duabus impropriis acceptionibus, 11
poterit intelligi, ab initio allegata doctr. gloſſ.in dict.cap.poſtulaſti;
quemadmodum & de priori illa, eáque propria exaudiendus erit ci-
tatus ſubinde text.in d.can.ſi plures,& in d.c.dudum, §. inſuper: eá-
que de cauſa,quoniam eiuſdem prioris acceptionis conſideratio, ad
ſubiectam libro tertio materiam,magis pertinet,circa alias duntaxat
duas poſteriores, tanquam huc ſpectantes, impræſentiarum immo-
rabimur. Et † vt ab ea, quæ in expectantibus conſiſtit exordiamur; 12
aduertemus ſtatim prædictos ad effectum, & in Herbis Canonicos,
hoc modo ſolos, non intitularij[a] a
ſed † & electos, ante confirma- 13
tionem, & præſentatos,ante in-
ſtitutionem, cum ſimilibus,quo-
rum ius ad rem, firmius adhuc
eſt, eo quod ad certum benefi-
cium iam fuerint vocati, imò &
firmiſſimum,in compermutanti-
bus, nondum facta à ſuperiori
collatione, quippe quibus ſolis,
non etiam aliis, compermutata

[a] *Hæc intitulatio, paulo aliter fit apud nos; quam de iure communi, permittit enim ius commune, vt quis creetur in Canonicum, & fratrem, ad effectum obtinendæ primùm vacaturæ præbendæ,& dignitatis; eiuſque creationem tacitè factam, puta per ſimplex mandatum,de recipiendo, admittit; vt videre eſt ex c.mandatum, extr.de reſcr. at concordata noſtra, ad hunc tantum effectum, Canonicos creari patiuntur; vt capaces reddantur, dignitatum illius eccleſiæ,quæ eorum receptione fuit grauata,idque per diſpoſitionem §.in cathedralibus, de reſeruat. vbi etiam Rebuff.*

bene

b beneficia conferri poſſint; [b] & 14 † ideò omnes hi, longè faciliùs, ſumunt interim à beneficiis ſibi delatis denominationem & titulum, licet non magis adnumerētur beneficiatis [c] teſte Gomeſ. in reg. de iur. quæſt. alter. non tollen. q. 1. & ad id Calderini opinionem adducente, in c. capitulum, q. 34. extr. de reſcript. Mul- 15 toque † minus, adnumerabuntur nominati ab vniuerſitatibus, Regúmque indultarij, quippe qui, ne quidem intitulati, dici poſ- 16 ſint; cum † ad incerta tantum beneficia, vocentur; quæ proinde in eorum præiudicium vniri 17 [d] imò † & aliis, per præuentio-

in gloſſ. circ. fin. adnotat; eos adhuc expreſsè, & nominatim creari Canonicos debere, ſicque à ſuprema Pariſiorum curia, pronunciatum in vigilia Aſſumptionis Virgineæ, anni 1539.

[b] *Quod ſolis compermutantibus, beneficia permutata, conferenda ſint, iudicatum eſt à Pariſien. ſenatu, in caſu cuiuſdam capellæ in eccleſia Lingonen. 2. Mart. 1585. referente Charon. in memor. in verb. beneficium, & in lib. 1. reſponſ. c. 41. qui & antea in eodem li. 1. c. 5. id adeo verum aſſerit, vt ne quidē, Chriſtianiſsimus Rex Galliæ, aperta regalia, poſt permutationem, ea aliis vtiliter conferat, ſicque eid. Pariſien. ſenatui viſum, inter magiſtros, Hugonem Parpas, & Leonem Barraeum, pro præbenda ſancti Germani Altiſiodorenſ. areſt. 1. Febr. 1495. Sed Papon. in lib. 2. tit. 3. areſt. 6. vetuſtius in contrarium, eiuſdem ſenatus areſtum, affert in fauorem, Philippi de Eſſartis Regaliſtæ, aduerſus Nicolaum Braque, quondam Canonicum Pariſienſ. permutantem, cum Iacobo Loſſon, Canonico Tornacenſ. 18. Ianuar. 1389. cui & aliud, eiuſcemodi, nouiſſimè, ex eodem ſenatu acceſſiſſet, inter Robertum Gobier, & Mathurinum Jallot, 19. Mart. 1601. extatque, apud Pele. in Forenſib. lib. 1. act. 25.*

[c] *Ex quo ſequitur, vt cum beneficiati, ſine ſuperioris authoritate, iuri ſuo, renunciare nequeat, in c. admonet, & paſſim, extr. de renunciation. electi tamen, ante confirmationem; præſentati, ante inſtitutionem, & compermutantes, ante collationem, poſſint, iuxta not. per DD. in c. inter corporalia, extr. de tranſlat. Epiſcop. & areſtum Camberien. ſenatus, de quo Fabius Sebuſian. in libro 1. Cod. titulo 3. definit. 48.*

[d] *Hinc cum Epiſcopus Xantonen. iuſta ſubſiſtente, cognitáque cauſa, & de conſenſu Capituli ſui, ac omnibus aliis requiſitis ſolemnitatibus obſeruatis, duas primum vacaturas præbendas, vniuiſſet; ſubindéque, vacantem præbendam, per obitum Domini de Bordas, in ipſa Xantonum eccleſia, Canonici, Baliſta, & Fouſſerius, in vim gradus, & nominationis ſuæ, necnon Couperius, tanquam indultarius, Domini Cardinalis de Sourdy, veluti debitam ſibi peterent: nihilominus*

Digitized by Google

nem conferri, e non prohibeantur, vt videre eſt ex Pele. in forenſ. libro primo actione tertia & lib. 2. act. 76. Quod † eſſe ſecus de electis, & præſentatis, f concluditur in gloſſ. pragm. tit. de Collation. §. Item circa in verb. e 18 f

minus (Syndico eiuſdem eccleſiæ validitatem, & prælationem vnionis defendente) à petitione ſua ſubmoti fuerunt, ſupremæ Pariſiorum curiæ areſto, anni 1601. *cuius meminit Pele. in d. li.* 2. *act.* 76.

e *Idque etiam poſt inſinuatas, ordinario collatori, nominationis literas, ſignificatumque eidem indultum, ſi vacantis poſtea beneficij, collationem non requiſierint, priuſquam alius, de eodem beneficio, à ſummo Pontifice fuerit prouiſus; ad id enim eſt, areſtum magni conſilij, in cauſa cuiuſdam prioratus, ab Abbatia diui Iuliani dependentis,* 27. *Iul.* 1557. *apud Pele. in d. lib.* 1. *act.* 4. *licet Chopin. in lib.* 2. *de Doman. tit.* 10. *num.* 16. *ſimilem poſtea controuerſiam, ab eodem Concilio maturiori deliberationi remiſſam ſcribat, die vlt. Aug.* 1570. *Nec deſunt etiam areſta in præiudicium nominatorum, ab vniuerſitatibus, qui requirendo Apoſtolicos impetrantes, anteuertere neglexerunt; licet enim ab initio ſenatus Pariſien. eos, facta ſemel inſinuatione, præueniri è contra non poſſe, à Pontifice maximo credidiſſet, imo & aliquoties, ſic iudicaſſet, ac præſertim, inter Iacobum Accliſſon, Martinum Feret, & Ioannem Pot, pro capella Magdalenes, in parochiali eccleſia Meneuillæ Syluanecten.* 19. *Februar.* 1540. *itémque in cauſa vnius præbendæ ſancti Agnani Aurelianen.* 11. *Ianuar.* 1564. *& cuiuſdam curæ Lugdunen.* 2. *Iul.* 1566. *nihilominus tandem, etiam non graduato, & adhuc non exprimenti beneficium, vacaſſe in menſibus graduatorum, per præuentionem nominati, ſummum Pontificem, non minus vtiliter, conferre definiuit, pro certa præbenda cathedralis eccleſiæ Senonen. litigantibus, Maſſone, & de Podio,* 16. *Iun.* 1607. *& pro altera præbenda dictæ eccleſiæ ſancti Agnani, litigioſa, inter Franciſcum Reigne, & Ioannem Petau, die vltima Aug.* 1610. *de quibus omnibus Brodæ. in addit. ad Loüet. in lit. P, art.* 43.

f *De electis, certum eſt, & indubitatum, eorum confirmationem impediri non poſſe, Pontificis collationibus, id enim à ſenatu Pariſien. iudicatum eſt, in fauorem Franciſci Curtij, electi ad Decanatum ſancti Marcelli Pariſien. aduerſus Ioannem Sauarium, Apoſtolicum impetrantem, areſto* 23. *Decembr.* 1563. *vt videre eſt ex addit. Anonym ad Papon. in lib.* 2. *tit.* 9. *areſto* 6. *& Chopin. in lib.* 1. *de ſacr. polit tit.* 1. *num.* 12. *Sed quod attinet ad præſentatos, res difficultate non caret, plures enim in vtramque partem rationes, diuerſaſque eocirca opiniones, & varias, pro earum conciliatione diſtinctiones affert, & plenè tangit. Loüet. in d. lit. P, art.* 25. *ſed tandem pro præſentato, aduerſus præuenientem Papam, con-*

non

19 non valeant. Nec † aliud, de nominatis à Rege, ad Prælaturas, [g] videtur, ex §. 1. de regia ad Præl. nominat. in Concord. Idemque
20 † fortiori ratione, de Canonicis, hiſce ad effectum, & in herbis, etiam ſi, certum non expectent beneficium,[h] eo quod, per eorũ receptionem, præerepta ſit, omnis præueniendi [i] occaſio tradunt vulgò DD. poſt gloſſ. in c. ſi ſoli, in verb. receptus, de conceſ.
21 Præb. in 6. Qui † tamen omnes, in eo conueniunt, quod antequã ius in re, conſecuti ſint, & effecti, plenè beneficiati, nec fructus faciant ſuos, nec incompatibilitatem incurrant; nec permutare poſſint, & ſic de cæteris, quæ ve- cludit, narratque, ſenatum Pariſien. lite mota inter Montanum præſentatũ à patrono: & Brodequinum, prouiſum à PP. antequam præſentatio Montani admitteretur, ipſi Montano, vindicias adiudicaſſe. 7. Septemb. 1595.

[g] *Nam quod plus eſt, etiamſi concordata in d. §. 1. de regia ad prælat. nominat. facultatem conferendi, citra Regis nominationem, ſummo Pontifici relinquant, in caſu, quo in curia, per mortem prælatura vacaſſet, nihilominus, vacante eo modo, Abbatia ſancti Aphrodiſij Biteren. magnum Conſilium, Franciſco de Iſarny, PP. beneficiario, etiam anteriori, Dominicum Reſſegneia, nominatum à Rege, prætulit areſto menſis Septembr. 1596. de quo Pele. in forenſ. lib. 1. act. 8. Verum eſt tamen, in praiudicium nominati à Rege, poſt nouem menſes, collationem PP. tolerari, ex eod. §. 1. ſed tunc, ſi nominatio Regis, aliqua ratione fuiſſet, per ſummum Pontificem approbata, collatio eius, in irritum deduceretur, vt ſe præſente, à Domino Cancellario, pronunciatum 29. Decemb. 1539. ſcribit Rebuff. ibid. in verb. prouideri poſſit, verſ. ſed ſi ſemel acceptaret.*

[h] *Sed quomodo intitulati dicentur, cùm ab eo, quod eſt incertum, intitulatio non fiat? intitulantur, non ab illo incerto beneficio quod expectant, ſed à certa ſibi, & iam adepta, Canonici qualitate, & quod ad incerta tantum beneficia vocentur, apparet, ex eo, quòd quælibet (& paſſim poſt ſuam receptionem) vacantia acceptare non tenentur beneficia, cùm & litigioſa, & affecta, recuſare poſſint, vt ſibi vtiliora conſequantur, ſicuti iudicatum Pariſiis, refert Chopin. in lib. 1. de ſacr. polit. tit. 5. num. 20. tam de litigioſis, inter Hugonem Meillarſium, & Franciſcum Caluimontem, circa annum 1534. quam de affectis in cauſa Canonicatus, & præbenda templi Auſtrigiſilij, in Biturigibus, pridie natalis almæ Virginis, 1556.*

[i] *Receptione autem nondum facta, æquè horum mandatariorum pontificalium, atque nominatorum ab vniuerſitatibus, & indultariorum Regis, admitteretur*

 præuen

Digitized by Google

præuentio, manibus quippe ordinarij, non ita ligatis, quin ipſe etiam poſt inſinuationem, alteri conferre poſſit, præſtando annuatim mandatario tantundem, in pœnam eluſionis mandati, imò, ne quidem ad hanc præſtationem ordinarius, ſolius mandati inſinuatione, obligaretur; nam quod plus eſt, mandatarius poſſet præueniri, ſi bullas quoque mandati ſui, executoriales non inſinuaſſet, vt in fauorem Iacobi Barrillant, prouiſi ab ordinario, aduerſus Nicolaum Maſſuam, apoſtolicum expectantem, à quo ſolæ mandati bullæ, fuerant inſinuatæ, ſupremam Pariſiorum curiam, iudicaſſe 23. Decembr. 1541. narrant Papon. *in lib. 2. tit. 6. areſto 3. &* Pele. *in forenſ. lib. 2. act. 34. Verum Chopin. qui & idem areſtum recitat, in marg. d. num. 20. ſimul, & vnico contextu, inſinuationem vtriuſque, videlicet & mandati, & executorialium, rectè fieri docet, ſicque teſtatur, ab eadem curia iudicatum, in cauſa, ſacræ* Petragorices *ædis Canonicorum annonæ, circa annum 1555. Denique, quantumuis per receptionem, & ordinario & ipſimet* Papæ, *omnis præueniendi occaſio præripiatur, quod attinet ad* Principem *noſtrum, iure Regaliæ conferentem, ſecus eſt, quippe cuius beneficiarius, expectanti Apoſtolico etiam recepto, & in poſſeſſionem miſſo, præferatur, ex altero* Pariſienſi *areſto, 20. Nouembr. 1561. Petro Ordeomonte, & Ioanne Morelto, inuicem certantibus, de quadam Morinen.*

ris beneficiatis liceant, quæque
ſpecialiter, iiſdem ad effectum
Canonicis, denegantur à prædi-
cta gloſſ. c. ſedes, in verb. ius ad
rem. Imò † huiuſmodi Canoni- 22
corum reſpectu, vlterius progre-
diuntur, Domini de Rot. in to-
ties cit. deciſ. 26. de præbend. defi-
niunt enim, prope finem, eos non
habere, vocem in Capitulo, &
quod plus eſt, ne quidem partici-
pare, in diſtributionibus quoti-
dianis, vel ex fructibus ſuperex-
creſcentibus (vt loquuntur) reci-
pere partem: quod nihilominus,
eſt directò, contra diſpoſitionem
c. dilectus filius T. extr. de præ-
bend. & c. cum M. extr. de conſti-
tut. niſi † forte, cum ipſiſmet Do- 23
minus de Rota, duplicem eorum
qui ita, ſub expectatione recipiũ-
tur, diſtinxerimus ſpeciem, & de
ſupernumerariis, definitionem
Dominorum de Rota ſubintelli-
gentes, ad numerarios, vel ibi re-
ceptos, vbi certus Canonicorum,
ſiue præbendarum, non eſt nu-
merus, in contrarium allatos tex-
tus, referamus: exiſtentes † enim, 24
vltra numerum, non gaudere,
priuilegiis Canonicorum gene-
raliter tradidit, Bart. in l. ſi duas, §.
grãmatici, D. de excuſat. Tutor.
Imò, & in ſpecie, nec eos, ad quo-
tidianas diſtributiones, admit-
tendos decidit, Bald. in l. fin. nu.
2. C. de Alluuion. & Palud. Aliud
tamen

Digitized by Google

tamen, de ſuperexcreſcentibus
fructibus,id.ibid.ſtatuit, itemque
text.in d.c.cum. M. eoſdem fru-
ctus (etiam ſi, quod plus eſt, nu-
merariorum induſtria excreue-
rint) his exiſtentibus, vltra nu-
merum,nominatim vult præſta-
25 ri,pro virili parte:Quapropter †
ad aliam quoque diſtinctionem,
deueniendum erit, qua vtitur,
Ioann. Andr. in prædicto c.cum
M.vtrum nempe,authoritate ſu-
perioris, ſeu de mandato,ſummi
pontificis,an mutuo conſenſu, &
ex voluntate capituli, quis vltra
numerum, fuerit receptus, vt fa-
cilius, poſteriori caſu, horum ſu-
perexcreſcentium fructuum, vel
etiam quotidianarum diſtribu-
tionum, particeps fieri debeat.
26 Nanque † vt ait gloſſ. eiuſd. c.
cum M. in verb. induſtriam, qui
ſpontè & vltro, aliquem in ſua
eccleſia recipiunt, ſibi in eo præ-
iudicant, vt (quemadmodum
ſubſequens gloſſ. ſubdit, in verb.
cum integritate) ſuos illis reditus
communicare teneantur,aut ſal-
tem, quid aliud ex quo viuere
poſſint aſſignare iuxta antece-
dentem gloſſ. ibid. in verb. receperunt, & ea quæ circa alteram
27 tituli acceptionem, poſtea dicemus. At † iis, qui ſummo pontifici
mandanti, vt aliquem in Canonicum, & fratrem aut aliter, in ſua
eccleſia, reciperent obtemperauerint nihil imputari poteſt, cu-
ius prætextu, ſibi præiudicaſſe cenſeantur, et enim morem ge-
k rere tenentur, [k] non ſolum in eccleſiis non numeratis; ſed † & in
28 iis quæ certo Præbendarum, vel Canonicorum numero conſtant

eccleſiæ præbenda, Chopin. in d. lib. 1. de ſacr. polit. tit. 7. initio, & Charond. in lib. 7. reſponſ. c. 1. Idque mirum videri non debet, cùm pendente litigio, ſi Regalia aperiatur, Regis quoque beneficiario, litigantes cedere cogantur, vt Pariſienſibus adhuc areſtis duobus, oſtendit Papon. in d lib. 2. tit. 3. areſto nempe 7. inter magiſtrum Henricum de Roſſillon mandatarium, ac poſſeſſorem, & Nicolaum de Houſſay Regaliſtam, 18. Ianuar. 1387. & areſto 8. eiuſdem tituli pro Nicolao Roſſilly Regaliſta, aduerſus Guilhelmum de Belloia, & Ioannem Pelicanum, litigantes, in pronunciationibus natalitiis, anni 1401.

k *Idque ſemper, & indiſtinctè, de iure communi, apud nos verò, iuxta formã præſcriptam, & temperamentum adhibitum, à concordatis, in tit. de mandat. apoſtol. Quin etiã, & hoc inſuper addito, generale mandatum, & ad omnia, alicuius eccleſiæ, vel loci beneficia, eſſe debere, ne ſi, particulariter ad vnũ beneficium, vel vnam dignitatem, aut præbendam referatur, in reſeruationem, tantopere in hoc Galliæ regno, exoſam tranſeat; & ita iudicatum*

Pariſiis

Pariſiis, ſine die, ſcribit Rebuff. in 1. part. prax. tit. de Clauſ. mandat. num. 29. quem refert, & ſequitur Papon. in d. lib. 2. tit. 6 areſt. 2. Sed & adhuc, vt mandãti ſummo Pontifici, Collatores, & Capitula, morem gerere teneantur, præter inſinuationem illam, executorialium literarum, cum mandato, de qua paulo ante, requiritur in mandatario, etiam ex iuris communis præſcripto, in c. ſi eo tempore de reſcript. in 6. capacitas, tempore impetrationis & inſinuationis mãdati, vacationiſq; beneficij, & requiſitionis, vt ſibi conferatur, in quo deterioris eſt conditionis, quam ſit à Rege, vel ab vniuerſitate nominatus, quippe quem, duobus poſterioribus, vacationis (ſcilicet) & requiſitionis temporibus, capacem eſſe ſufficiat, iuxta diſpoſitionem, §. cum verò, de Collationib. in Concord. duoque areſta, recitata à Chopin. in lib. 2. de Doman. tit. 10. nu. 17. vnum nempe, magni Conſilij, pro Priore Charliaci, menſ. Mart. 1546. & alterum Pariſienſ. ſenatus, inter Vincentium à Rupe & Aegidium Guesbinũ, 19. Februar. 1537.

1 *Hac ergò, certi Canonicorum numeri, derogatoria clauſula, deficiente, Collatores & Capitula, ad recipiendos, habentes mandatum, à pontifice maximo, non teneri, in ſenatu, & Toloſano, & Rothomagenſ. iudicatum, ſine die, refert Rebuff. in gloſſ. Concordat. ſub form. mandat. Apoſtol. in verb. & non obſtante, verſ. cum ergo hac clauſula.*

ſi certi illius numeri, cum expreſſa derogatione, fecerit [1] mentio- 1
nem vt not. poſt text. in c. dilecto extr. de appellation. & in c. dilecto extr. de Præben. Verumenim
verò † generalior eſt adhuc, hæc 29
diſtinctio, quàm verba prædicti c. dilectus, patiantur; quippe quę, expreſſa ſint, in receptis, mandante ſummo pontifice, & nihilominus iubeãt, vt ipſis, quotidianæ diſtributiones aſſignentur: Quamobrem, operæpretium videtur, eam ex ſubdiſtinctione Ant. de Butr. in eod. c. cum M. ita temperare, ſeu reſtringere, vt quando Pontifex Maximus, receptionem mandauit, ſi eam fieri cauerit, cum plenitudine iuris canonicalis (vt fortaſſe in illo c. dilectus, & in c. propoſuit, extr. de conceſſ. præben. cum ſimilib.) longè plus, conſequatur receptus, & ſic etiam partem in diſtributionibus quotidianis, & fructibus ſuperexcreſcentibus, quã in vim ſimplicis mandati, de recipiendo, conſequeretur: eo modo, quo ad omnia reſtitutus, plura recuperat, quam qui ſimpliciter, ex indulgentia reſtituitur, in §. cum autem verſ. ſed ſi, iuncta gloſſ. in verb. principis quib. mod. ius patr. poteſt ſoluit. apud Iuſti-
nian. Addit † ſuam quoq; ſubdi- 30
ſtinctionem, Panorm. ibid. pro caſu, quo quis, motu proprio capituli,

Digitized by Google

piculi,recipitur; vice enim verſa, ſi pura & ſimplex, ſit receptio, melioris conditionis reddi,receptum arbitratur; quam ſi eſſet, ſub expreſſa fructuum reſeruatione, aut aliqua de quotidianis diſtributionibus, & ſuperexcreſcentibus fructibus,proteſtatione receptus; quaſi proteſtationes, reſeruationes, & ſimiles actus, impedire cenſeantur, ne quid nobis præiudicij, ex eo, quod ſimpliciter factum præiudicaret, generetur.Sed in contrarium,ex diametro eſt,text. in ipſomet c.cum M. vbi proteſtati erant Canonici ſupernumerarios recipientes, & tamen quotidianarum diſtributionum, & fructuum ſuperexcreſcentium, partem recuſantes, non
31 audiuntur,ob rationem gloſſ. ibid. in verb. ſine præiudicio. Atque † ideò, vnicus ſupereſſe videbitur caſus, quo quotidianæ diſtributiones,& ſuperexcreſcentes fructus, ſupernumerariis hiſce Canonicis, denegentur;ſimplicis nempe mandati,de recipiendo quopiam,vltra
32 numerum,à ſummo Pontifice impetrati:quo † etiam ſolo,ab actibus
m capitularibus,& reliquis quæ Canonicorum ſunt,eos excludi,[m] non malè ſtatuetur, licet Ioann. de Lignan. & aliquot alij ibidem, adeò ſint tenaces,vt ne quidem hoc caſu, eorum excluſionem admittant, ne (vt inquiunt) authoritas ſummi Pontificis, minus iuris tribuat,
33 quam priuata authoritas Canonicorum. Sed † dato,quòd his ſubſcribendũ eſſet,&conſequenter fatendũ,eiuſcemodi cum expectatione receptos, ad quotidianas diſtributiones,& fructus ſuperexcreſcẽtes, admitti:de iure tamen communi,id veniret intelligendum,&non de cõſuetudine,per quã,aliud poſſe recipi,nemo eſt qui non agnoſcat,
34 poſt Innocent. & Compoſtel. in iamdicto c.cum M. Quin † nec ex hac iuris communis diſpoſitione, perceptionem prouentuum eccleſiaſticorum, ita impertiente, continuo ſequeretur, ipſos dici poſſe beneficiatos,duabus enim de cauſis ijd. Domini de Rota, in ead. deciſ.26.eos adhuc à beneficiatorum numero, tunc remouent.Vnám-
35 que † eſſe aiunt, quoniam ius quod interim habent, ſpirituale qui-

[m] Si tamen, ſupernumerarij hiſce, & expectantes Canonici,ex patientia numerariorum, & ſtallum in choro, & vocem in capitulo,& reliqua,quæ Canonicorum ſunt, aliquoties habuerint, hæc non amplius,eis poterunt denegari, & ſi forte denegentur, de ſpolio agentes,audiendi erunt, atque redintegrandi,vt Gratianopolitano areſto,iudicatum in cauſa,Guilhelmi Palmerij, contra Capitulum, ſancti Mauritij Viennenſ. ſcribit Marc.in 1.part.deciſ. q.16.

dem eſt,ſed non perpetuum, quippe quod adepta præbenda extin-
guatur,ſeu cum iure nouo,huic præbendæ inhærenti,commutetur;
alteram verò quia preuentus illi, tribuuntur potius eis propter im-
penſas operas,& ratione miniſterij perſonalis, quam in conſequen-
tiam,ſui Canonicatus,ſeu alterius iuris ſpiritualis, ſibi competentis.
Et † hæ quidem duæ rationes,ad eam quoque intitulationis ſpeciem 36
quæ ſupereſt(& ex certo viuendi reditu,in clericorum ordinatione
aſſignando, coaleſcit) à beneficiis ſimiliter remouendam, trahi poſ-
ſunt: eiuſcemodi † enim tituli, ſiue reditus aſſignatio, à miniſterio 37
perſonali,cauſam æquè habet,ex c.cum ſecundum, extr.de præben.
nec minus temporalis videtur, cum ipſo intitulato, ad pinguiorem
fortunam perueniente, euaneſcat arg. eiuſd. cap. cum ſecundum in
verſ.tandiu per ordinatores,& in verſ.donec per te. Idque † in inti- 38
tulatis ab Epiſcopo, iuxta decretum Concilij Lateranen. vt dice-
bamus,liquidò apparet, cùm enim turpis admodum videretur in
clero mendicitas, & plures clerici beneficiis eccleſiaſticis deſtituti,
mendicare cogerentur,in eod.Lateranenſi Concilio ſtatutum eſt, vt
ſi fortè Epiſcopus,incurioſè ordinaret quempiam,qui neque ex ſuo,
neque aliunde,poſſet habere vitæ ſubſidium, ei neceſſaria admini-
ſtrare teneretur,donec beneficium eccleſiaſticum, vel aliter conue-
nientia,militiæ clericalis ſtipendia,nactus eſſet, prout refertur, in d.
c.Epiſcopus eod.tit.de præbend. Sed † & Calcedonenſe Concilium, 39
& aliud ſub Vrbano Papa Placentiæ celebratum,aduerſus ipſoſmet,
ita per incuriam ordinatos,pœnam nullitatis actus,& ſuſpenſionis ab
ordinibus,impoſuerat;vt videre eſt ex can.neminem, & can.ſancto-
rum,70.diſtinct. Verum eam poſtea abrogauit Innocen.3.PP.in iam-
dicto c.cum ſecundum,§.licet autem,nouiſſiméque Concilium Tri-
dentinum,hanc approbauit abrogationem, in ſeſſ.21.c 2. his verbis:
Ordinatus contra formam huius decreti,ſine beneficio,aut patrimo-
nio,non eſt per hoc ſuſpenſus,nec aliquam pœnam incurrit, ſed co-
gendus eſt Ordinarius ei prouidere,licet Nauar. in conſ.14. de tem-
porib.ordinat. prædictæ ſuſpenſionis pœnæ, locum adhuc tribuat,
quando quis cum ficto titulo,& ſuppoſito reditu; ab Epiſcopo igno-
rante,& circumuento fuit ordinatus,quo etiam caſu, Epiſcopum ab
aſſignandi tituli neceſſitate exemptum, declarat Flamin. in tract. de
reſignat.lib.2 q.6. num. 18. Eſt † & alia, eiuſdem ſpeciei intitulatio, 40
quæ fit,non tam ab Epiſcopo,quam ab eccleſia propter benemerita,

(fortè)

Digitized by Google

(fortè)alicuius, vel onus ei,occaſione ipſius eccleſiæ incumbens. Verùm ea, quantumuis ad vitam, & ſic in perpetuum fieret, non tamen ideo aſſumeret beneficij naturam, vt decidit Bald.

[n] *Contrariam ſententiam, vt titulus, ex quo quis ordinatus fuit, ei in legitimam, non imputetur; & amplexus eſt, Ioann. Fab. in § fin. de inoff. teſtam. apud Iuſtinian. & ius Gallicum, tan-*

41 in prædicto c.ſuper literis,num.31.extr.de reſcript. nam † præterquã quod,ſolos non admittat clericos (ex quo etiam de laicis intitulatis, mentionem facit,gloſſ.in c.in eccleſia,in verb.tales,extr.de inſtitut.) dici adhuc poteſt,decedente intitulato, titulum ipſum, exemplo vſusfructus,aut alimentorum,penitus extingui, cum intitulando aliquem,ſibi neceſſitatem non imponat eccleſia, alium ex iiſdem ſtipendiis intitulandi,vt not.in d.c.poſtulaſti,extr.de reſcript. & in cap.
42 authoritate, extr. de inſtitution. Nec † magis ad beneficiatos accedunt,qui ex proprio patrimonio,adhuc intitulantur, vt in d. c.poſtulaſti, & in c.tuis,extr. de præbend. Nanque vt ait Innocen.in d. cap. Epiſcopus, ex hac intitulatione, clerici patrimonium non efficitur eccleſiaſticum,nec ei quidquam ſpiritualitatis inhærere, ex ſententia Goffred.& Vincent.aduertit Panorm.in d.c.tuis, circa finem, vlteriuſque progreditur Couarru.in lib.1. variar. reſolut. c. 4. num. 4. vt bona talis patrimonij, priuilegiis rebus eccleſiarum conceſſis ne quidem gaudeant,quidquid in contrarium multi crediderint, poſt
43 gloſſ.eiuſdem c.Epiſcopus, in verſ.ſubſidium. Qua † de cauſa idem Vincent.& Tancred.quos refert & ſequitur gloſſ. d. c. tuis, in verb. ſuſtentari,illuc pro libito alienari poſſe docuerunt: & quamuis nonnulli,facultatem hanc alienandi, referendam tradiderint, duntaxat ad caſum,quo clericus ad titulum patrimonij ordinatus, nouum aliquod beneficium conſequeretur, quaſi tunc patrimonium hoc, ad priorem reuertatur naturam,arg.d. c. cum ſecundum, generaliter tamen, & rebus etiam ſic ſtantibus, eam alienationem debere permitti, ex quo neceſſaria quidem, ſed non voluntaria paupertas, in clericis reprobatur,maior pars DD.exiſtimauit,apud Frerot, in addit.ad Guen.in lib.1.collat.ordinat.tit 3.§.54.intulitque ex eo,eiuſcemodi patrimonium, in legitimam filij ordinati venire imputandum
n [n] teſtibus eod.Couarru.in c.Raynaldus,§.2.num.7.extr.de teſtamen.
45 & Vaſq.in tract.de ſucceſſ.creat.lib.3.§.22.num.44. Verum † hæc apud nos in Gallia paulo aliter ſe habent,ab initio enim,adhibita mo-

Digitized by Google

dem prætuliſſe videtur, prohibita (vt poſtea dicemus) ipſius tituli alienatione, ſed tamen, hac imputationis in legitimam denegatione, longè aliter intellecta; ſic enim, à fabro, vt vtrumque (titulum nempe, & legitimam) filius conſequi poſſet, intelligebatur: quod nimis durum, & in præiudicium aliorum liberorum viſum eſt; proindeque id ita, temperatum fuit, & maximè à Berengar. Fernand. in l. in quartam c. 3. art. 3. num. 13. vt procedat quidem, ſi titulus, in certa penſione annua, aſsignetur; eo enim, in immobilibus aſsignato, id obſeruatum ait, vt immobilia hæc, tanquam inalienabilia, ad conſtituentem, vel eius hæredes reuertantur, ſaluo iure legitimæ, ex vniuerſis parentum bonis detrahendæ. Sed, & iure veteri Galliæ, quo (vt poſtea quoque oſtendemus) tituli alienatio permittebatur, imputatione eiuſdem tituli, in legitimam recepta, maxima erat dubitatio, nunquid intra vires legitimæ, ea imputatio reſtringeretur, vt quatenus, excederetur legitima, ex titulo alienata reuocarentur, an potius, quicquid complecteretur titulus, cederet in legitimam, & irreuocabiliter alienaretur: nam pro reſtrictione, intra legitimæ vires, pronunciauerat Maynardus. Iudex tunc ordinarius, ſancti Cyri, in Comitatu Tureniæ, circ. ann. 1562. & è contra, pro ampliatione, ad excedentia legitimam, ſuperior ad quẽ prouocatum erat, reprobata Maynardi ſententia, iudicauerat: ſed cum tandem, re ad Toloſatum ſenatum deducta, ſupremum eius iudicium, expectaretur, amicabili compoſitione, lis finem accepit, atque ita, quæſtio indeciſa, remanſit; vt narrat ipſemet Maynard. in 2. part. quæſtion. lib. 7. c. 83. n. 7 & ſeq. ad fin.

bilium, & immobilium diſtinctione, mobilia quidem alienationem effugiebant, vt inquit Maynard. in d. lib. 7. c. 83. num. 5. in fin. & 6. At immobilia, & alienari, & obligari, & in pignoris, vel iudicati cauſſam, capi potuiſſe, o pluribus oſtendit Aegid. magiſtr. in tract. ſubhaſt. c. 23. num. o
2. Sed † poſtea promulgata eſt, 46
Aurelianen. ordinatio, p eiuſque p
art. 12. & 13. in immobilibus, eadem alienandi prohibitio, quæ in mobilibus facta fuit, imò, & de iure quoque communi, recepta per ſacroſanctum illud Concilium Tridentinum, in d. ſeſſ. 21.

o Et ita, pro validitate alienationis eorum, quæ in titulum aſsignata fuerant, ſeſe tunc temporis, vidiſſe pronunciari Toloſæ, in curia domini Iudicis appellationum ciuilium, teſtatur Fernand. in d. c. 3. art. 3. num. 13. circ. fin.

p Huic ordinationi, prohibitoriæ alienationis, & hypothecæ aſsignatorum in titulum, ſupremam Pariſiorum Curiam, calculos adieciſſe, 7. Septemb. 1561.

c. 2. in

47 c.2.in fin.quanquam † beneficij, (ex quo quis fuerat intitulatus) reſignatio, etiam ſi alienationis ſpeciem in ſe contineat, poſt eã ordinationem Aurel. & Concilij Trid. prohibitionem fuerit tolerata,[q] referente Maynard. in d. lib.7. c. 83. num. 5. ac etiam Frerot.loc. cit. poſt Robert. in lib. 3. 48 rer.iudic.tit. 3. in fin. Denique † & de eodem iure communi,necdum celebrato Concilio Tridentino, ſi cùm ſe, ſuúmque patrimonium, clericus deuouiſſet eccleſiæ, ex eo intitularetur, vt in caſu c.tua nos,extr.de ſimon.non eſt dubium, quin illud alienari quoque prohiberetur: nam, & imò tunc, ex huiuſce patrimonij reditibus beneficium verè eccleſiaſticum, de nouo conſtituebatur, vt declarat Mandoſ.in re.de infirm.reſignantib. quæſt. 15. num. 7. & 49 15.ac † proinde,hoc modo factam intitulationem,etiam ab ipſo quõdam Domino clerico, in literis beneficialibus, exprimendam eſſe, 50 eámque ſub reſeruationibus comprænhendi, & † alia quæ in beneficiis obtinent,recipere tradiderunt:Ioann.Andr. in c. ſi pauper gloſſ. 2.de præbend.in 6.& Felin.in d. c. poſtulaſti col. 8. extr. de reſcript. itémque Aen.de Falcanib.in tract.reſeruat.q.3.principal.num. 10. & Gaſpar.de Peruſ.in ſimili tract.c.2. num. 9.

ſcribit Chopin.in lib.1.de ſacr.polit. ti. 3 num.11. in fin. & iuxta eam, poſtea Creditoribus Intitulati (qui ita, in titulum aßignata, cæperant in cauſam pignoris, & haſtæ ſubiecerant) repulſis ab eadem Curia, iudicatum 26. Maij 1565. refert Charond. in memoral. in verb.clerici.

[q] Idque, areſto Pariſienſ. in fauorem, Ioannis Colas, cui intitulatus reſignauerat, aduerſus Ioannem Souchard, & Petrum Fayſeu, impetrantes per obitum ipſius intitulati, pronunciato 16. April. 1592. cuius præter Maynard. in d.lib.7.c.83.num.5.& Robert. in d. lib.3.rer.iudicat.tit.2. in fin. meminit quoque Charond. in memor.in verb. beneficium 2.

DE RELIQVIS STIPENDIIS ECCLESIASTICIS, ET VARIIS APPELLATIONIBVS STIPENDIATORVM.

1 *Aſsiſij, Choriſtæ Manſionarij, & ſimiles, ſtipendia eccleſiaſtica percipientes, proximè accedunt, ad intitulatos: & vtrum, ad beneficiatos quoque accedant, num.2.*

3 *Quæ pro ſtipendiis, ab eccleſia præſtantur, ſi incerta ſint, & pro tempore, tranſeunt, in nomen tituli.*

4 *Si verò, ſtata ſint, & certis deputata officiariis, remanent, in nomine præbendæ.*

5 *Ipſique officiarij, quoties laici ſunt, retinent generale nomen, præbendatorum, nec vnquam, fiunt beneficiati; quod eſſet ſecus, ſi clerici eſſent, iuxta diſtinctionem, num.6.*

7 *Exemplum ponitur, in Aſsiſiis, eorumque variæ denominationes, ſubiiciuntur: vna cum duplici, eorundem differentia, in num.8.*

9 *De hebdomadariis, & Choriſtis, déque Manſionariis, matriculariis, & habituatis, num.10.*

11 *Semipræbenda, poteſt efficere, beneficiatum.*

12 *Aſsiſij, & reliqui id genus, neque ſtallum in choro, neque vocem in capitulo, habent ob rationem, num.13.*

14 *Nec præbendarum æqualitatem petere poſſunt, cum id poſſint Canonici, quantumcunque gradu, vel profeſsiones diſpares, aut à minus digno prouiſi, vt in num.15.*

16 *Non poſſunt etiam Aſsiſij, reſignare loca ſua; quibus, & ad nutum capituli, priuentur: & quid inde ſequatur, num.17.*

18 *Ipſiſque, deſtinata beneficia, ne quidem à ſummo Pontifice, aliis conferri poſsint.*

19 *Etiam*

19 *Etiam ſi in regaliam cadant, ſed cum certa diſtinctione.*
20 *Et ad reſidentiam, adeo adſtringunt, vt nullius, quantumvis iuſta cauſa prætextu, fructus etiam groſſos, Aßiſij conſequantur.*
21 *Stipendia eccleſiaſtica, imò & prædendæ, dantur etiam, & oblatis, & conuerſis, inter quos, quid ſit differentia, oſtenditur in num. 22.*
23 *Oblati; purè laici remanent; ideoque poſſunt, & nubere, & ſuccedere & reliqua peragere, quæ laicorum ſunt, quæque conuerſis denegantur, in num. 25.*
24 *Conuerſi, etiam ſi, clerici non ſint, eccleſiaſticis tamen perſonis, accedunt.*
26 *Quo fit, vt poßint eſſe capaces beneficiorum, ad inſtar quorum, redduntur quoque eorum præbendæ.*
27 *Ac fruuntur, priuilegiis clericalibus, quæ è contra oblatis denegantur.*
28 *Monaſteria, non æquè, ad conuerſorum, atque oblatorum, receptionem tenentur.*
29 *In Gallia, princeps milites membris mutilos, & pauperes alendos, etiam inuitis Monachis, offert: & vnde ius hoc, fuerit conſecutus, num. 30.*
31 *Nunquid, in omnibus ſui regni eccleſiis, Rex Galliæ, ius Patronatus, habere præſumatur.*
32 *Et vtrum, oblati à Rege, extra Monaſterium degere volentes, audiantur, quidve eis tunc ſit præſtandum.*
33 *Non niſi Monaſteria, & ſæculariſata eccleſiæ, oblatis poſſunt onerari.*
34 *Imò, vt onerentur, oportet vt ſint, fundationis regiæ, & adhuc, vt ad regiam pertineant nominationem, vel præſentationem, vt in num. 35.*
36 *Item, eorum reditus, non minores, quam mille, & ducentorum aureorum, eſſe debent.*
37 *Nec regio diplomate, id oneris, eis remiſſum, eſſe oportet.*
38 *Exempta quoque, ab hoc onere, ſunt beneficia, quæ annexam habent, curam animarum.*
39 *Quæque pertinent, ad Celeſtinos, Chartuſianos, & aliquot alios, quos verſari cum laicis, non deceret.*
40 *Ac tandem, quæ monialium propria ſunt.*
41 *Soli mutili, & pauperes, offeruntur à Rege, & in concurſu, mutili pauperibus præferuntur, vt in num. 42.*
43 *Quod ſi oblati, quaſi neque mutili, neque pauperes, recuſentur, pendente lite, certum quid eis, adiudicari ſolet.*
44 *Denique, propter abſentiam, oblatus ius ſuum, non amittit, ſed è contra pro tempore, quo abfuit, fructuum habet petitionem: & de his omnibus, n. 45.*

SEPTIMO,

Digitized by Google

SEPTIMO, ad intitulatos ac præſertim, ab eccleſia, proximè 1
accedunt, Aſſiſij, Choriſtæ, Manſionarij, & ſimiles, eccle-
ſiaſtica ſtipendia percipientes; de quibus proximum eſt,
vt agamus: nam † nec eos magis beneficiatorum nomine 2
contineri; docuit Ruzæ in tract. regal. priuileg. 15. licet id indiſtinctè
verum non ſit, cum è contra, ipſi inter beneficiatos referãtur à gloſ.
in c. cum ad hoc, in verbi Aſſiſios, extr. de cler. non reſident. Sic † er- 3
go, & ab intitulatis, & à ſe inuicem, diſtinguendi erunt; vt cum ea,
quæ ab eccleſiis, extra ordinem, pro ſtipendiis præſtantur; vel ſtata
ſint, & certis deputata officiariis, vel incerta & pro tempore, re ita
exigente aſſignata: hoc poſteriori caſu in titulum, ſeu viuendi redi-
tum, reſoluantur; de quo ſuprà, & hi quibus eorum fit aſſignatio, inti-
tulati (vt tunc patefecimus) nuncupentur: priore † verò caſu, in præ- 4
bendæ, ſecundo modo (vt antea quoque tradidimus) conſideratæ
nomen tranſeant. Neque enim præbenda Canonicorum reſpectu,
duntaxat dicitur, ſed & quorumcunque aliorum, formato aliquo
officio, fungentium (vt notauimus ibid. poſt gloſſ. in c. cum M. in ver-
bo receperunt extr. de conſtitut.) Nec ſimiliter refert, vtrum offi-
cium illud formatum, laicale ſit, an clericale (vt cum noſtris loquar)
nam & Symphoniacis, & Aedituis, & Oeconomis, & Magiſtris, &
Syndicis, ſiue Procuratoribus, & Aduocatis, & Medicis, & compluri-
bus aliis, eiuſcemodi Officiariis, præbendas quoque dari, à Capitulis
eccleſiarum, quotidie videmus. Sed † hi in generali, præbendatorum 5
nomine, remanent; nulluſque vnquam extitit, qui ipſos, etiam cleri-
cos beneficiatis annumerare, auderet; quoniam alia, quam diuini of-
ficij de cauſa, eccleſiaſticis fruuntur emolumentis; ac præterea ad
nutum ipſius eccleſiæ, ſunt amouibiles, vt not. in c. fin. extr. de magi-
ſtris, & in c. vn. extr. de Syndic. Quod † eſt ſecus, ſi eis, ad hunc finem, 6
principaliter fiat præbendarum conceſſio, vt eccleſiaſtica munia
exequantur; principaliter (inquam) quia ſi in conſequentiam tan-
tum, muneris iniuncti, ad deſeruiendum eccleſiæ obligarentur; vt in
gerentibus officia, & adminiſtrationes (de quibus in tit. ſeq.) contin-
git; non magis ex numero beneficiatorum eſſent: At † ſi diuinum 7
cultum, principalem ſuæ inſtitutionis cauſam agnoſcerent; è contra
beneficiatis venirent adnumerandi: exemplumque eſſe poteſt, in
prædictis Aſſiſiis, quos ita vocatos, quaſi aſſiduos, ait gloſſ. prællega-
ti c. cum ad hoc, fortè propter aſſiduitatem, quam maiorem prope-
modum

modum, quam ipſi Canonici, diuino cultui exhibere tenentur; ex quo pro ſupplendis ipſorum Canonicorum defectibus, adſciti, & eccleſiaſticorum prouentuum participes effecti, videntur; vt tradit
8 Imol. in c. fin. extr. de cleric. non reſident. Vnde † facetè, Ioan. Andr. ipſos Aſſiſios, quaſi aſinos, quod totum ferè, diuini cultus portent onus, appellat, vt refert Panorm. qui & aliam non minus ridiculam, ſomniat eorum appellationem, à quadam ſimilitudine Aſſaſſinorum in d. c. cum ad hoc, circ. fin. Sed quia, Ruzæ. in d. priuileg. 15. aliud (vt diximus) velle videtur, non erit incongruum, pro concordia, eos in
9 duplici veluti differentia conſtituere: quidam † enim ratione diuini officij maioris, quod obire ſolent, exemplo & loco Canonicorum, qui per integras hebdomadas, & vices, ſolemnia Miſſarum, & Horarum Canonicalium, peragunt, Hebdomadarij, vel etiam Choriſtæ dicuntur, & in ſecundo ordine clericorum primas tenent, videnturque ideò, propius ad beneficiatos accedere, vt de iis intelligi poſſit
10 quod de Aſſiſiis beneficiatis aſſerit prædicta gloſſ. c. cum ad hoc. At † alij, ab ea ſolemnitate exempti, & à Canonicis magis remoti, ſimpliciter ad ſeruiendum eccleſiæ, obligati ſunt: vocanturque aliquando Manſionarij, aliquando Matricularij, & aliquando Habituati; ac poſſunt ij eſſe, quibus beneficiatorum nomen, denegandum opinatus
11 eſt, Ruzæ. loc. cit. Si † tamen, his Manſionariis, ſiue Habituatis, per modum beneficij, & non ſimplicium ſtipendiorum, certi prouentus eccleſiaſtici, vel etiam capellæ, aut beneficia deſtinarentur, vt in quibuſdam eccleſiis, vſitatum, eſt, beneficiatis quoque accedere poſſent; cum imò etiam ſemipræbendam, efficere poſſe beneficiatum, [a] conſtet ex Chopin. in lib. 2. Monaſtic. tit. 3. nu. 3. in marg.
12 Nec † quidquam faceret, quod

[a] *Tales ſunt, duæ ſemipræbendæ, exiſtentes in cathedrali eccleſia Aurelio-rum; in ijs enim inſtituti, etiam inter Canonicos referuntur, & ad differentiam, aliorum Canonicorum, vocantur Canonici Mamertini: cumque in horũ præiudicium, nonnulla à percipientibus, integras præbendas, ſtatuta eſſent, & ab his ſemipræbendatis, ſeu ex abuſu, ad ſupremam Pariſiorum Curiam prouocatum eſſet: clariſſimus ordo, ex ijs, ea omnia improbauit, quæ Baſilienſ. Synodo, & ſacris canonibus, aduerſa proponerentur; & ſemipræbendatos, ex integro, præbendatis propemodum adæquauit, gemino areſto, videlicet 5. Iun. 1535. & 10. Iul. 1546. de quibus Chopin. in d. li. 2. Monaſtic. tit. 3. num. 13.*

non ideo magis, ſedem in choro
habere, & ad communes tracta-
tus vocari, deberent; [b] vt not. b
poſt gloſſ. in d. c. cum ad hoc in
verb. Aſſiſios: hæc † enim benefi- 13
ciatorum, non tam propria ſunt,
quam Canonicorum priuilegia,
quibus etiam Choriſtas, & Heb-
domadarios carere, decidit Luc.
in lib. 1. tit. 5 plac. 3. Nanque (vt
ſupplet Papon. in li. 1. tit. 3. areſto
1.) ob nobiliorem Canonicorum
functionem, quæ eos: horum Aſ-
ſiſiorum, veluti dominos conſti-
tuit, quædam honorum diſtin-
ctio, eſſe debet; [c] & † idem, de c
prouentibus, adeo vt requiſitam 14
à iure, inter Canonicos præben-
darum æqualitatem, Aſſiſij, & a-
lij inferioris ordinis, petentes,
non audiantur, [d] apud Chopin. in d
lib. 1. de ſacr. polit. tit. 3. num. 21.
& in lib. 3. tit. 3 num. 22. Vnde † ſi 15

[b] *Aſſiſios, & reliquos id genus, qui ſacris ſodalitiis, veluti ſupplemento, eſſe ſolent; neque ſtallum in choro, neque vocem in capitulo habere, indicatum eſt, à Pariſienſ. ſenatu, inter Canonicos, & Capellanos, regij ſacelli Pariſienſ. 20 Septemb. 1413. referentibus; Luc. in d. lib. 1. tit. 5. placit. 3. & Papon. in d. li. 1. tit. 3. areſt. 1. additque Chenut. in decret. tit. 1. c. 5. circa fin. ſupplicantibus Aſſiſiis ſacræ capellæ Bituricenſ. (quorum alij Capellani, & alij Vicarij appellantur) vt ſibi, redditionibus rationum, & diſtributionibus prouentuum aliiſque communibus tractatibus, adeſſe liceret, eundem ſenatum abnuiſſe, & ſolis Canonicis, communes hoſce tractatus, reſeruaſſe areſt. 7. Aug. 1543.*

[c] *Vnde, in prædicto, ſacræ capellæ Bituricenſ. areſto, anni 1543. iniunctum quoque, nominatim Capellanis, & Vicariis, ſub pœna, vt honorem, & reuerentiam, Canonicis exhiberent ipſiſque viciſſim Canonicis prohibitum, ne Capellanos, & Vicarios acerbe tractarent aut aliter, quam Dominis ſuos tractare famulos, liceat, videre eſt, ex eiuſdem areſti tenore, apud eund. Chenut. in eod. c. 5 in fin.*

[d] *Atque ita, ab huiuſmodi æqualitatis prouentuum petitione, remoti fuerunt, ſemipræbendarij, eccleſiæ Noniomenſ. Canonicis eiuſdem eccleſiæ Victoribus, areſto Pariſienſ ſenatus, 2. Decemb 1538. referente Chopin. in d. lib. 1. de ſacr. polit. tit. 3. num. 21. qui, & in libro 3. ſubſequenti, tit. 3 num 22. aliud eiuſdem ſenatus, areſtum recitat, aduerſus decem Vicarios, Meldenſ. eccleſiæ, qui vt eccleſiaſtici, cùm Canonicis, officij erant, ita commodorum participes, eſſe ex æquo debere, intendebant: cum enim (inquit) aliam eſſe, horum Vicariorum conditionem, & aliam ipſorum Canonicorum, exciperetur, interlocuti ſunt patres, cathedralis huiuſce phani, tabulas fundationis, annuaſque eiuſdem profanorum ratiociniorum paginas, in iudicium deduci, vt qui fuerit olim, ſtipendiorum, in Vicarios, & Canoni*

Canonici quoque eſſent, quantuncumque gradu, vel profeſſione diſpares, aut à minus digno Collatore, ius habentes; nihilominus, & quoad ſtallum, ac ſuffragia; & quoad prouentus (niſi aliud in fundatione dictum eſſet)
c adæquarentur reliquis, [e] prout de Canonicis aſſiduis, & veluti ſeruis cathedralis Aureliorum eccleſiæ, decidit id. Chopin. in d. lib. 2. Monaſtic. tit. 3. num. 13. necnon de epiſcopalibus, & regiis, exiſtentibus in eccleſia collegiata, beati Martini Andegauen. in d. lib. 3. de ſacr. polit. tit. 3. num.
16 22. & ſeqq. Sunt † & alia duo quæ ipſos Aſſiſios, quo caſu, certis præbendis, vel capellis, imò & beneficiis, frui conſueuerunt, æquè à numero beneficiatorum remouere videntur: neque enim

& Canonicos modus, ac ratio, exactè diſcuteretur, atque interim, nihil aliud Vicariis (ſacræ mercedis nomine) quã pro modulo, nouiſſimè præteritorum annorum, dependi oportere, decreuerunt, die vlt. April. eiuſd. ann. 1538.

[e] *In eccleſia, enim, Aurelianenſ. cum ſex eſſent præbendati, cum duobus ſemipræbendatis, qui ad perpetuam obligarentur reſidentiam, & veluti glebæ addicti, ac alienæ, deficientium Canonicorum operæ, ſupplemento inſtituti, eſſent, iiſque Collegæ, comitialia ſuffragia, denegare volentes, nonnihil de nouo, ſtatuiſſent id omne, ſenatus Pariſienſ. eo quod æquè, omnes Canonici eſſent, irritum declarauit, prædictis areſtis, annorum 1535. & 1546. recitatis à Chopin. in eod. lib. 2. Monaſtic. tit. 3. num. 13. ſimiliter, in eccleſia ſancti Georgij Vindocinenſ. primitùs, inſtitutus fuerat, ſenarius Canonicorum numerus, quibus longa temporum ſerie interpoſita, aliis octo Canonicis inſuperadditis, recentiores hoſce Canonicos, quaſi titulo, vt tempore, inferiores, non eſſe, ad paria cum veteribus Canonicis referendos nec in opimis, ſaltem primarij tituli commodis, lucriſque conſociandos, videbatur & tamen, æquale dignitatis, rerumque conſortium, his omnibus, promiſcuè decreuit, id. Pariſienſ. ſenatus, 24. Aug. 1570. ex teſtimonio, eiuſd. Chopin. in d. lib. 3. de ſacr. polit. tit. 3. num. 23. denique vt prædixerat ipſemet Chopin. in eod. tit. 3. num. 22. in eccleſia Beati Martini Andegauenſ. præbendæ, regij beneficij ſunt, ac muneris, vnica excepta, quam Andium Pontifices, erogare conſueuerunt, illis nimirum inſtitutis, à priſcis Andium Comitibus, quibus Franci Reges, in eum dominatum ſucceſſere, hac verò plebeiæ, priuatæque fundationis, exiſtente, eoque modo, diſtincta præbendarum conditione, regij illi Canonici, negabant Præſulis beneficiario, æquam honorum ſuffragiorumque in Comitiis ſuis, & annuorum redituum communicationem, pro more in ea eccleſia quondam vſitato: ſed victi tãdem fuère & æqualem in ordinem, redacti definitiuè primũ,*

Digitized by Google

ab Andegana præceptore, ac deinde, prouiſionaliter, ab eodem Pariſienſ. ſenatu, circ. ann. 1577.

f Vtrumque à ſuprema Pariſiorum Curia, declaratum eſt, ad nutum (nempe) Theſaurarij, & Canonicorum, Capellanos, & Vicarios ſacræ capellæ Bituricenſ. reuocari poſſe prædicto areſto, 7. Aug. 1543. cuius (vt iam monuimus) tenor extat apud Chenut. in d. tit. 1. c. 5. & loca habituatorum, in eccleſia beatæ Mariæ d'Orlhac, ab ipſis fruſtra reſignari, altero areſto, 22. Mart. 1547. cuius tenorem quoque præter eundem Chenut. in eod. ti. 1. c. 15. recitat Papon. in lib. 1. tit. 3. areſt. 8. Aliud eſſet, de beneficijs, etiam deſtinatis, eiuſcemodi Aſſiſiis, & habituatis, niſi enim, lex fundationis obſiſteret, etiam in fauorem extranei, vtiliter reſignarentur, vt eadem Pariſiorum Curia, in fauorem Petri Theuenini reſignatarij, & apoſtolici impetrantis, aduerſus Sulpitium venonem Capituli ſancti Germani Altiſſiodor. beneficiarium, cauſa prius ad Conſilium remiſſa, 22. Februar. 1571. tandem iudicauit, 18. Iul. 1573. referente Chopin. in d. lib. 1. de ſacr. polit. tit. 3. num. 18.

reſignare loca ſua poſſunt; iiſque ad nutum Capituli priuantur, f vt videre eſt ex Chenut. in decret. f
tit. 1. c. 5. & 15. Sed † hoc poſtremũ 17
lege fundationis receptum erat, in eccleſia Bituricen. licet in aliis quoque eccleſiis, id recipiendum innuat g longéque plura, quæ in g
his etiam Aſſiſiis, ſpecialiter recipiantur, ſuggerat Forget in tract. de perſon. eccleſiaſt. c. 17. num. 1. Et quod attinet ad prius; ex defectu poteſtatis reſignandi, non ſtatim ſequitur, defectus iuris, & veluti proprietatis, Dominium enim eſt quidem ius, diſponendi de re, ſed cum hoc temperamẽto niſi quis vi, aut iure prohibeatur, definiẽte Bart. in l. ſi quis §. differẽtia D. de acquir. poſſeſ. Quamobrẽ, quemadmodũ in ti. quib. alien. lic. vel non, apud Iuſt. plures Domini ſpecialibus de cauſis, alienare prohibentur ſic & hic Aſſiſij ſpecialiter prohibentur reſignare, ne alioqui, cũ in eorũ locis, Ordinarius, ſiue Capitulum, duntaxat prouidere ſoleat, ipſum Or-

g Fundata enim, quadam miſſa ſingulis diebus Lunæ, in eccleſia de Cherbourg, & pro eius celebratione, præfecto primùm, Aegidio Noel, ac deinde Aegidio Lohyer, cum grauis, coram Baillíuo Conſtanciæ, in Neuſtria, ea propter, orta controuerſia, per appellationem demum, ad ſenatum Rothomagen. deducta fuiſſet, Curia, partibus à lite, diſcedere iuſſis, fundatores prædictæ Miſſæ, non obſtante quocunque ſtatuto, vel conſuetudine, illius celebrationem, cui vellent, demandare, & hunc quoties è re ſibi videretur, mutare potuiſſe declarauit areſto vlt. Aug. 1524 quod extat, apud eund. Forget. in eod. c. 17. num. 2. & ab ipſo dicitur, confir-

dinarium

dinarium, in fauorem reſignationes admittere contingeret, cõtra not. in ca. ex parte 1. extr. de offic. deleg. & tradita à Rebuf. in 1. part. prax. tit. de reſignat. condition. in
18 princip. Adde † & aliquot adhuc ſpecialia, circa hos Aſſiſios; vt, quod deſtinata eis beneficia, nequidem à ſummo Pontifice, aliis
h conferantur, [h] quod † in rega-
19 liam, quoque cadant, [i] quamuis
i aliud ſit in cæteris dependenti-

ma tum poſtea, altero eiuſd. ſenatus areſto, inter Thomam Gallum, & Sodales Beatæ Virginis Cadomen. 14. Febr. 1532. eaque duo areſta, recitata quoque à nobis, fuere ſupra, in tit. 3.

[h] *Et id certo certius eſt, quo caſu, à Pontifice maximo, per expectatiuas, de his beneficiis nondum vacantibus prouiſum eſſet, ad hoc enim citatur à Chopin. in d. lib. 1. de ſacr. polit. tit. 3. num. 18. vetus areſtum Pariſien. ſenatus, pro Andrea Monacho, prædicti Capituli ſancti Germani Altiſſiodor. beneficiario, aduerſus Matthæum Couperium, apoſtolicum impetrantem, 16. April. 1415. At poſt horum beneficiorum vacationem, prouiſione facta, aliquid eſt dubitationis, cum id. Pariſienſ. ſenatus, in fauorem alterius, quam habituati, factam à ſummo Pontifice collationem, approbauerit, recitato iam, ex eod. Chopin. ibid. areſto Petri Theuenini, & è contra abuſiuam declarauerit, gemino areſto habituatum prouiſum à Capitulo præferente, videlicet 17. Iun. 1570. & 2. Maij 1573. Quin etiam cum Senonen. Capitulum, ex abuſu prouocaſſet, à pontificia ſemiprebendæ donatione, quam non niſi antiquo, & ab vnguiculis, inſeruienti in ſua eccleſia, dari poſſe intendebat; tanta difficultas, eidem ſenatui viſa eſt, vt amplius deliberandum, cenſuerit vlt. May 1575. ſicque res indeciſa remanſerit, vt narrat quoque Chopin. qui & eodem in loco, tali diſtinctione, hæc areſta ad concordiam reducit, vt quæ fauent pontificiis impetrantibus, etiam non habituatis, referri debeant ad caſum, quo ab initio, & ſui origine beneficia libera, ſucceſſu temporis, ipſis habituatis, à Capitulo fuere deſtinata; fauentia verò, habituatis Capituli beneficiariis, ad caſum quo in ipſa fundatione, iiſdem habituatis, beneficiorum facta erat deſtinatio, ſint referenda: eademque conciliatione, poſt eorundem areſtorum recitationem, vtitur quoque Charond. in memoralib. in verb. eccleſia, & nos etiam circa ipſam alia inſuperaddemus areſta, in libro 3. tit. 7.*

[i] *Regem enim aperta regalia, nedum præbendas & Canonicatus, ſed & ſemipræbendas conferre, deciſum areſto Pariſienſi in ſolemnibus Penthecoſtes pronunciationibus, 19. May 1564. ſcribunt Charond. in lib. 1. reſponſor. c. 6. Bergeron. in reſolutionib. art. 6. & Chenut. in addit. ad Papon lib. 2. tit. 3. areſto 1. licet Forget. in tract. iur. regal. num. 27. has Regis partes, limitare vi-*

deatur, in iis beneficiis, quæ ad continuam reſidentiam obligant, quales præbendas, aut ſemipræbendas, aliaque beneficia Aſſiſiorum, proximè oſtendemus, at enim veteri Pariſien. ſenatus areſto, anni 1392. regaliſtam quendam, ſubmotum fuiſſe, à petitione cuiuſdam capellæ ſub onere aſſiduitatis miniſterij, in cathedrali eccleſia Abrincen. fundata: ſed ſubdit tale onus, à fundatione impoſitum eſſe debere, quaſi ſtatuto, vel conſuetudine facta eius impoſitio, regaliam non impediat; & ita indicatum fuiſſe altero, ſed Rothomagen. ſenatus areſto, in fauorem Mauuieu Regaliſtæ, aduerſus Nicolaum Colet, ratione alterius præbendæ, in ipſamet Abrincen. eccleſia, per eiuſdem eccleſiæ ſtatutum, certo cantus oneri addictæ, 3. April. 1516.

k *Id inter cætera cautum erat, prædicto ſenatus Pariſien. in cauſa Capellanorum eccleſiæ Dorlhac, areſto 22. Mart. 1547. vt ex fine tenoris eius, videre eſt, apud Chenut. in d. tit. 1. c. 15. & Papon. in lib. 1. tit. 3. areſto 8. eoque etiam pertinent areſta, quibus imò, Canonicis aſſiduæ functioni obnoxiis, quantumcumque iuſta de cauſa abſentibus, fructus groſſos denegari, dicebamus ſupra in tit. 5. huius libri 2. ex Chopin. in lib. 2. Monaſtic. tit. 3. nu. 14. & Loüet. in lit. C, art. 33.*

l *Quamobrem penes oblatos, liberum manere, de rebus ſuis arbitrium, plenámque earum diſtrahendarum poteſtatem, & ſi deceſſerint, antequam*

bus, à collatione Capitulorum, quod † ad reſidentiam, adeo o- 20
bligent, vt nullius quantumuis iuſtæ cauſæ prætextu, fructus etiam groſſos, Aſſiſij [k] conſequan- k
tur, & ſic de ſimilibus, pro quibus conſulendus erit Chopin. in lib. 1. de ſacr. polit. tit. 3. num. 2. & 9. cùm Chenut. in d. tit. 1. Decretor. c. 15. & Charond. in lib. 1. reſponſ. c. 6. Vt † interim, aliquid quoque 21
dicatur de oblatis, & conuerſis, quibus ſimiliter dari ſtipendia eccleſiaſtica, imò & ad præbendas, vel etiam quandoque, ad beneficia aditum patere, tradunt vulgò D D. poſt text. in c. poſt exemptionem de priuileg. in 6. Oblati † itaque, & conuerſi, in- 22
ter laicos, & clericos mediũ quodammodo tenere videntur, ſicque ab inuicem diſtingui ſolent, vt profeſſio, & veſtium mutatio, Conuerſos (oblatis, nec emittentibus profeſſionem, nec veſtes mutantibus) efficiat, vt latè Forget. vbi ſupra, c. 32. num. 1. & Chopin. tam in lib. 1. Monaſtic. tit. 3. num. 22. quam in lib. 3. de ſacr. polit. tit. 5. num. 15. Vnde † Obla- 23
tos purè laicos remanere, ac proinde & nubere, & ſuccedere, & reliqua, quæ laicorum ſunt poſſe, [l] notatur per gloſſ. in c. di- l
lecta, in verb. Canonicas, extr. de maiorit. & obedient. cùm † vice- 24
uerſa Conuerſi etiam ſi, clerici

non

Digitized by Google

non fiant, eccleſiaſticis tamen
m perſonis adſcribantur [m] ab alia
gloſſ. in can. quiſquis, in verb.
25 eccleſiaſticis, 17. q. 4. ideoque †
nec ad nuptias, nec ad ſucceſſio-
n nem, [n] nec ad alia ſecularia ne-
gotia admitti poſſunt, ex doctr.
alterius adhuc gloſſ. quæ eſt in l.
Mulieri & Titio, in verb. prode-
rit, D. de condit. & demonſtrat.
26 hinc † etiam fit, vt Conuerſi, ma-
gis beneficiorum ſint capaces,
quam oblati, vtve de præbendis
oblatorũ, non aliud concluden-
dum ſit, quam quòd de præbẽdis
merè laicorum, paulo ante fuit
concluſum; quemadmodum &
de præbendis Conuerſorum,
idem ferè, quod de Præceptoriis
Templariorum, & Hoſpitalario-
rum ſupra in tit. 4. videlicet, illas
nullo modo cenſeri poſſe bene-
ficia; has verò, beneficia quidem
non eſſe, ſed ſi eiuſce generis ho-
minibus conſueuerint aſſignari,
penitus reddi, ad inſtar benefi-
27 ciorum: Idque † præſertim pro-
pter excluſionem oblatorum, à
clericalibus priuilegiis, & eorun-
dem priuilegiorum conceſſionẽ,
o quæ æquè conuerſis, [o] atque

de his diſponerent, proximiores agnatos, & non Monaſteria ſuccedere, in cognitione cauſſarum decreuit ſenatus Burdigalen. 17. Iul. 1518. apud Boer. in 1. part. deciſ. q. 20. quem refert, & ſequitur Chopin. in lib. 3. de ſacr. polit. tit. 5. num. 14. vbi tamen à iuridico Vindocinen. in contrarium iudicatum, commemorat, ſed ab eius ſententia, appellatum ait, licet res indeciſa remanſerit; prædictúmque Boerij areſtum, recitat etiam id. Chopin. in lib. 1. Monaſt. tit. 3. num. 22. & ante eum Papon in li. 7. tit. 1. areſto 9.

[m] *Ideoque parlamentaris curia vetus ſolemni iudicio, addixit Cœnobiarchæ beati Cornelij apud Carlopolim, cenſoriam Conuerſorum, vtriuſque ſexus, correctionem, & caſtigationem, areſto nempe anni 1295. vt narrat Chopin. in d. lib. 1. Monaſtic. tit. 3. num. 22. in fin.*

[n] *Conſentaneum eſt, memorabile exẽplum, cuius meminit idem Chopin. in d. lib. 3. de ſacr polit. tit. 5. num. 15. delata enim (inquit) communis propinqui hæreditate, Conuerſus Pontinacẽ. Monaſterij, partem, cum ſuis conſobrinis, ex ea petebat, eique petenti, Monaſterium ipſum, adiũgebatur; verũ quia ſacram iam induerat veſtẽ, & cucullã, tametſi in Cœnobiarchæ verba, nondũ ſanctè iuraſſet nondum regularis voti, religione eſſet obſtrictus, à petitione ſubmotus eſt, & tota hæreditas ad conſobrinos delata, Pariſien. areſt. 2. April. 1558.*

[o] *Ac proinde Godofred. à Bau. in tract. Reat. part 1. q. 16. num. 54. Religioſi ſeruientes (inquit) quos vulgari; & populari ſermone, vocamus* [freres ſeruants, & Conuers, ou bien Rendus] *gaudent eodem priuilegio, quo clerici, vt in l.*

Deo

Digitized by Google

Deo nobis C. de Epiſc. & cleric. & Bart. in l. 1. §. 1. num. 4. D. de pœn. vt etiam dicit Clar. in lib. 5. prax crimin. q. 77. num. 5. poſt Boer. in tract. de vit. & ſtat. Heremit. ſicque (concludit) iudicatum fuiſſe, in ſuo Camberien. ſenatu, 21. Febr. 1587.

p *Neque enim receptionem oblati regij, Monaſteria recuſare poſſunt; præter quam in caſibus, paulo poſt notatis, extra quos ſi recuſauerint, condemnari ſolent cum expenſis, & arreragiis, (vt vulgo loquimur) portionis oblato debitæ à die recuſationis, prout factum eſt, à magnis Pictonum diebus, in cauſa Ludouici le Vaſſeur, aduerſus Abbatem, & Monaſterium de l'Iſle Chauue, 12. Octobr. 1579. Chenut. in decret. tit. 1. c. 8.*

φ *Idque ipſum, iudicauit etiam ſuprema Pariſiorum curia, veteri areſto, anni 1273. quod eiuſdem curiæ lib. 3. inſcripto Olim, contineri adnotauit, Chopin. in d. lib. 3. de Doman. tit. 28. num. 1. huiuſq; etiam areſti meminit Guen. in li. 1. collat. ordinat. ti. 2. n. 31. & ei alia quoque tria, ac ſimiliter vetera, necnon Pariſienſia inſuperaddit, vnum nempe ſolemnium Purificationis Virgineæ pronunciationum, an. 1278. reliquaque, aduerſus piam ædem beati Ricuini, 11. & 20. Decemb. 1347.*

Templariis & Hoſpitalariis fit, à
prædicta gloſſ. can. quiſquis, & à
gloſſ. c. non dubium eſt, in verb.
Conuerſos, extr. de ſent. excom.
Ex † quibus, inferri quoque po- 28
teſt, ad aliam, inter Oblatos, &
Conuerſos, differentię rationem
vt cum, inuitus nemo, priuilegia
ſua, communicare teneatur; non
æquè, ad receptionem Conuer-
ſorum, atque Oblatorum, Mo-
naſteria obligentur: quod † & in 29
hoc Chriſtianiſſimo Galliæ re-
gno, potiſſimum obtinet; vbi ne
quidem Princeps, de Conuerſis,
ſtatuendi vllam habet poteſta-
tem, & tamen milites mutilos
membris, & pauperes à ſe Obla-
tos, in Monaſteriis, quandiu vi-
xerint, etiam inuitis Monachis a-
lendos, inſtituere poteſt, p idque p
† ex Francico diademate, ei lice- 30
re, in auſpicatu regni φ ſui, ſcribit φ
Chopin. in libro 3. de Doman. tit.
28. num. 1. licet † ſubinde iuri pa- 31
tronatus, quod in omnibus ferè,
ſui regni eccleſiis, Rex habere
præſumitur, q hoc ipſum potius q
tribuat, in nu. 3. Denique † Con- 32
uerſi ſemel recepti, extra Mona-
ſterium, degere non debent, cum

q *Hinc Chopin. in lib. 3. de ſacr. polit. tit. 4. num. 22. regius (inquit) patronatus, vſquequaque iuris coniectura, & opinione, in monaſticas ædes præſertim, niſi quæ priuatorum opibus excitatæ, euidenter oſtendantur, vt propterea, veterano pauperi, qui Monaſterio fuerat oblatus à Principe, ſummatim addicta ſint alimenta, in Monaſticum de Cultura, apud Cenomanos Antiſtitem, quouſque Cæ-*

libe

liberum ſit regiis hiſce oblatis, r vel remanere in Monaſterio [r] præſtita ſibi vnius Monachi portione, [ſ] vel perceptis annuatim ſexaginta libris, [t] aliò domiciliū

nobium, à priuatis extructum probaretur apertiſsimis documentis, vindiciaria Pariſ. curiæ ſententia, 17. Febr. 1550 ſimiléque quid in cauſa Domini Cardinalis de Montdenis tractatū 23. Feb.1589.in ſenatu Cāber. tradit Fab. Sebuſian.in li.6.Cod.ti.1.definit.1.

[r] Remanentes autem in Monaſterio, quas poſſunt operas, ipſi exhibere tenentur, vt variis expreſſū eſt areſtis, quæ extant apud Chenut.in d.li.1.decr.c.8.& à nobis paulo poſt commodius, & proprio magis loco recitabuntur. Et quamuis non æquè ac Religioſi, vel etiā Conuerſi, Abbatibus, & aliis Monaſterij ſuperioribus ſubiiciantur, ac proinde eorum præcepta, de mechanicis, & vilibus negotiis recuſare poſsint, cum alioqui in Conuerſis, & Religioſis, ſit ſecus, vt docet Forg.in d.tract.de perſon.eccl c.32 n.1.in fin.attamē (ſubdit ipſe in n. 2.) Monaſterijs ſuis præpoſitos, debito honore, proſequi tenētur; debentque pacificè, & ſine ſcandalo, cum Monachis verſari, nec poſſunt deferre enſem, vel longam cæſariem, ſiue barbam, aut militaria veſtimenta: Et hoc (inquit) ſub pœna priuationis, competentis ſibi iuris alimentorum; eoque circa recurrendum ait, ad certum Rothomagen. Senatus areſtum, pro Abbate, & Religioſis de Mortemer, en Lyons, aduerſus quendam, Ioannem Guelde oblatum, 18. Decemb.1534. Ac demum concludit, alia quoque eſſe areſta, eiuſd. ſenatus Rothomagen. quibus declaratum fuerit, quanam ſint Oblatorum, in Monaſteriis degentium partes; vnum nempe, 1. Decemb, 1531. & alterum, in cauſa Franciſci du Bourg, Abbatis de Sainct Lo, & Petri Dolley oblati. 22. Octob.1555.

[ſ] Neque enim (inquit id. Forget. in eod.c.32.num.7.) hoc ab Abbatis, Prioris, vel alterius ſuperioris, voluntate dependet, nec regulatur, ab eo quod nouitiis, vel etiam profeſsis, ſiue habituatis, dari conſueuit; ſed non minus oblato, quam vni, ex eiuſdem Monaſterij Religioſis Sacerdotibus, à tempore præſentationis, prouiſionalium literarum præſtandum eſt ſicuti, in publicis cauſarum actionibus, definiuit ſuprema Nortmanorum Curia, inter Franciſcum Brouillard oblatum, & Religioſos Abbatiæ de Greſtain, 30. Ianuar.1561.

[t] De triginta, tamen, duntaxat libris, oblato extra Monaſterium degere volenti, præſtandis exprimit Guen.in d.li.1.tit.2.nu.31.in fin. ſed quāuis, pro eiuſcemodi, triginta librarū præſtatione, plura interueniſſe areſta aſſerat, nihilominus, ne vel eorum vnum, ſpecialiter refert: Et è contra, Chenut.in d.c.8.col.2.duo ſexaginta illas libras, nominatim exprimentia, recitat; eorumque vnum fuit, magnorum dierum Pictauen. in fauorem Ludouici le Vaſſeur, & à nobis iam exhibitum eſt, ſub 12.Octob. 1579. alterum verò, prolatum eſt, à Pariſien. ſenatu; pro Florentio

transferre, [u] vt fusè ſatis docet u
Chenut.in decret.tit.1.cap.8.ibi-
que † etiam alia plæraque circa 33
eoſdem oblatos, ſpecialiter apud
nos recepta, deducit; ac præter-
tim ſola monaſteria, [x] & ſecula- x
riſatas eccleſias, [y] iis onerari. Ità y
† hæc regiæ fundationis eſſe aut 34
ſaltem Ducum, vel Comitum,
quibus Rex ſucceſſerit, [z] & † ad- z
huc, ad regiam pertinere nomi- 35

Hauone, aduerſus Franciſcum a Pſquanet, commendatarium Abbatiæ ſancti Quintini, propè Peronam, 28. Mart. 1591.

[u] *Quod eligere poſſint oblati, vel degere in Monaſterio, vel domicilium alio transferre, Quodque Abbates, & alij Monaſteriorũ ſuperiores, eos præcisè, ad vnum cogere, non poſſint, deciſum etiam, à magnis Pictonum diebus ſcribit id. Chenut. in eod. c. 8. col. 3. Cum enim, lite mota, inter Mathurinum du Pin oblatum, & Nicolaum Bonuerium, Abbatem Monaſterij omnium Sanctorum, apud Andes, Iudex alimenta eidem du Pin oblato, ſub conditione, degendi in Monaſterio aſſignaſſet, & in prouocatione, ab hac ſententia, prædictus Abbas ſe non ad aliud, quam ad præſtandas, ſexaginta libras teneri profiteretur: magni illi dies, ipſo Abbate ad mulctam (noſtri Emendam dicunt) & expenſas cõdemnato, totum hoc dependere, à mero oblatorum arbitrio, & libera eligendi, quod maluerint, facultate, præiudicarunt, 20 Octobr. 1579.*

[x] *Conuentuales ſiquidem eccleſias, eſſe oportet, vt oblatorum receptioni, addicantur expreſſa enim, anni 1568. ordinatione, regium hoc priuilegium limitatur, in ſpectantibus, ad Collationem Archiepiſcoporum, Epiſcoporum Abbatum, capitulorum, & aliorum quorumcunque ordinariorum, vel Communitatum, & (vt loquuntur Guen. in d. lib. 1. tit. 2. num. 31. & Charond. in d. lib. 1. tit. 11. num. 14.) locum duntaxat habet, in electiuis Beneficiis, & aliis conuentualibus, vbi Monachi reperiuntur; ſicuti, vterque iudicatum commemorat, 12. Mart. 1585.*

[y] *Nanque vt ait ibid. Chenut. circ. fin. eiuſd. c. 8. ſecularisationes, & mutationes ſtatus eccleſiarum, cum ſuo onere, & conditione, fieri intelliguntur, arg. l. legatum ſub conditione D. de adimend. leg. & (vt ſubdit Chopin. in lib. 2. Monaſtic. tit. 1. num. 6.) princeps, priuatorum actibus, purè conſenſum adiiciens, non creditur, Auguſta iura, à ſe abdicaſſe, ex ſententia l. obligatione generali D. de pign. iiſque argumentis, ſenatum Pariſienſ decreuiſſe iudicio, vterque refert, veterem prærogatiuam, offerendi cœnobio Orillacenſ. Aruerniæ, veterani militis enutriendi, non ideo conuulſam eſſe, quod Cœnobium interim, annuente principe, verſum eſſet, in ſeculare collegium, areſto 22. Ian. 1600. pro Claudio Verogneto, in capitulum ſancti Giraldi, cuius etiam meminere Pele. in Forenſ. lib. 2. act. 30. & Porget. in d. c. 32. num. 5.*

[z] *Ideoque, cum Ludouicus Craſſus, Chriſtianiſſimus*

nationem, vel præſentationem,
a debere. [a] Item † eorum reditus
36 non minores quam mille, & du-
b centorum aureorum, eſſe [b] opor-
37 tere. Item † & ea quæ excedunt,

ſtianiſſimus Rex, Cluniacenſium Monaſteria, ab Abbatibus ſuis, vel priuatis fundata, nec vlla regia, vel ducum, aut Comitum, quibus Rex ſucceſſerit, fundationis eſſe, profeſſus fuiſſet, patentibus literis, anni 1119. eique ſubſcripſiſſet, Philippus Valeſius, circ. ann. 1329 & Carolus ſextus, anno 1397. merito Carolus nonus, ea oblati recipiendi onere, non teneri declarauit edicto, 28. Octob. 1568 quod (vt ſcribit Chopin. in lib. 3. de ſacr. polit. tit 2 num. 13. & in d. lib. 2. Monaſtic. ti. 1. nu. 6 approbauit ſenatus Pariſienſ. 27. Nouemb. eiuſd. anni, & in eius conſequentiam, ſæpius iudicauit, ac præſertim in cauſa, Prioratus ſancti Lupi Pariſienſ. diœceſeos 12. Ian. 1570. & in fauorem fratris Petri de Biragne conuentus Saluiniaci Boiorum præfecti, 26. Febr. 1599. eaque duo areſta, recitant pariter, Chenut. in d. tit. 1. c. 8. Pele in Forenſ. li. 2 act. 29. & Charond. in addit. ad Briſſon. lib. 1. Cod. tit. 11. num. 13.

[a] *Quemadmodum Monaſteria, non regiæ fundationis; ita, & non pertinentia, ad regiam diſpoſitionem, eximuntur à receptione oblatorũ, ex dicta Caroli noni conſtitutione, an. 1568. ſicque ſubſequenti an. 1569. & 16. Maij indicatum à Pariſ. ſenatu, in fauorem Prioris de Lenonuille, in præfectura Nemorenſ. notat Brodæ. in addit. ad Loüet ſub lit. C, art. 7. ibique etiam aduertit, ante eam conſtitutionem, ſatis fuiſſe, ad neceſſitatem recipiendi oblatos, ſi Monaſteria conuentualia eſſent, etiam ſi, alium quam Regem, haberent fundatorem, & ab alio, quam Rege conferrentur, & ita concluſum fuiſſe à Domino du Meſnil, generali Regis Aduocato, in cauſa Religioſorum conuentus ſancti Nicolai, fundati à Priore ſancti Martini de Campis, & dependentis, ab Abbatis Cluniacen. collatione, 5. Decem. 1566. Verum eadem conſtitutio, aliis duabus, Henrici 3. annorum videlicet, 1578. & 1585 confirmata, aliud voluit, prædictamque exemptionem induxit, ſed tamen copulatiuè, vt ibid. docet Loüet. neque enim duorum alterum ſufficeret; Monaſterium nempe, vel à Rege fundatum eſſe, vel à Rege conferri conſuetum, ſed vtriuſque concurſum deſiderari, probat areſto eiuſdem ſenatus Pariſiẽ. pro exemptione Prioratus de Boiſgency, vtpote ab Abbatis Vindocinen. collatione dependentis, 23. (aut vt mauult Brodæ 26.) Febr. 1600. cui & aliud non abſimile, adijcit Chenut. in d. c. 8. idque in conuentu omnium Pariſienſium claſſium; interueniſſe ait, pro ſimili Prioratus de Sella, apud Bituriges exemptione, ob dependentiam ab Abbatia de Marmouſtier, 19. April. 1603.*

[b] *Id prædicta Caroli 9. ordinatione, anni 1568. conſtitutum quoque fuiſſe, ſcribit id. Chenut. in eod. c. 8. ſed à ſuprema Pariſienſium curia, obſeruatum non eſt,*

& à Rege ſunt fundata, etiam e-
ximi, ſi eis regio diplomate, onus
fuerit remiſſum. [c] Item † exem- c
pta quoque eſſe, regularia bene- 38
ficia, quæ annexam habent cu-
ram animarum; [d] Item † dari ſi- d
militer exemptionem, Celeſtinis, 39
Chartuſianis, & aliquot aliis, quos
verſari cum laicis, non deceret, [e] e
Item † Monialium æquè, ac Mo- 40

in cauſa Abbatis d'Yuerneaux, apud Bituriges, vt videre eſt ex Chopin. in d.lib.3. de Doman. tit. 28. num.1. in marg. hoc enim demum, oblatorum receptioni, obnoxium non eſſe Cœnobium ait quod ita, prophanis facultatibus tenue ſit, vt poſt neceſſaria Abbatis, & Monachorum alimenta, nihil ei pene ſuperſit; & ita poſt viſitationem & æſtimationem annuorum redituum dictæ Abbatiæ d'Yuerneaux, factam ab Antonio de ſaint Yon, Conſiliario Pariſ. aduerſus Chriſtophorum de Mouſſy, à Rege oblatum, iudicatum fuiſſe, 13. Ian. 1578.

[c] *Hoc enim onus receptionis oblatorum, à Rege vtiliter remitti oſtendit Pele. in forenſ. lib.2 act.31. cumque nuper ab Henrico quarto, fœlicis recordationis principe, remiſſum eſſet Monaſterio S. Germani de Pratis, apud Pariſios, ſpeciali diplomate 22. Sept. 1599. ait ſubinde à ſenatu Pariſien. ſecundum Religioſos, eiuſdem Monaſterij, aduerſus quendam oblatum à Rege, pronunciatum 2. Iun. 1600. licet hoc areſtum pro ſimplici, literarum eiuſcemodi remiſſionis verificatione prolatum, agnoſcat Forget. in d.c.32. num. 4.*

[d] *Quamobrem prioratum Feritatis Gancherij, Auguſtinianæ regulæ ſubiectum, animarumque curationi coniunctum ſacerdotium, oblatorum receptioni, obligatum non eſſe, inſtar paræciacæ eccleſiæ cuiuſuis, pro Fratre Guilhelmo Portuenſi, eius præfecto, aduerſus Guilhelmum Cheuancium, oblatum regium, ſuprema Pariſiorum curia declarauit areſto in publicis cauſarum actionibus lato, 4. Iun. 1565. ſicuti narrant Chenut. in d.c.8. & Chopin. in d.lib.3. de ſacr. polit. tit. 2. nu. 12. in fin.*

[e] *De Celeſtinis, extat regium diploma, anni 1563. itémque de Carthuſianis, areſtum Pariſien 19. Ian. 1553 apud Chopin. in d.li. 3. de Doman. tit. 28. nu. 4. & 5. licet Chenut. in d.c. 8. illud referat ad Benedictinos, diui Illidij Aruernorum; quibus tamen fatetur ſpeciali diplomate, poſtea ſuccurſum, 2. Ianuar. 1572. quemadmodum & reliquis caſæ Benedictinæ Religioſis, vt ſancti Sulpitij Bituricen. & ſancti Vincentij Cenomanen. diplomatis, 7. Februar. eiuſdem anni 1572. & 7. Februar. anni ſequentis 1573. pro quibus omnibus, videndi etiam erunt, alia quoque diplomata, in fauorem aliquot aliorum Monachorum, & Monialium referentes, Charond. ad Briſſon. in d.lib.1. tit.11. num. 13. & Frerot. ad Guen. in d.lib.1. tit.2. num. 24.*

nacho

nachorum conuentus, eidem o-
f neri ſubiacere,[f] Item † quoſlibet
41 indifferenter non offerri; ſed(vt
iam diximus) milites membris
g mutilos,& pauperes,[g] Item † in
42 concurſu pauperum,& mutilo-
rum, pauperes etiam priores, in
impetratione, mutilis poſtponi,
& inter mutilos præferri impo-
h tentiores,[h] Item † Monaſterio
43 recuſante oblatum, quid ei pen-

[f] *Hoc intelligendum eſt, de fœminis à Rege Monialium conuentibus oblatis; iuxta vetus areſtum Pariſien. ſenatus in parlamento Candeloſæ, anni 1274. aduerſus Moniales de Cuſſiaco, in Aruernia, vt eſt apud Ioannem Gall. in Collect. areſtor part. 7. & Chenut. qui & eiuſdem areſti tenorem recitat, initio dict. cap. 8. necnon Forget. in dict. cap. 32. num. 3. & Frerot. ad Guen. in d. lib. 1 tit. 2. §. 54. Nam quod attinet ad milites, & alios maſculini ſexus oblatos, ab eorum receptione, Monialibus immunitatem competere, oſtendemus infra, in lib. 3 tit. 7.*

[g] *Ab initio circa hanc oblatorum receptionem, multi committebantur abuſus; Abbatibus, & Prioribus ad eam obligatis, domeſticos ſuos pro oblatis paſſim recipientibus, quod cum animaduerteret, Henricus 3. Chriſtianiſſimus Rex, edicto ſuo, 4. Mart.* 1578. *ſtrictè prohibuit, ne alij, quam vel membris, vel fortunis, pro ſeruitio Regi exhibendo, deminuti, in poſterum reciperentur; eamque prohibitionem, veluti renouauit, & adhuc, receptorum in Monaſterijs. qui debitæ qualitatis, non eſſent, loca vacantia, & impetrabilia, declarauit, cum altero edicto, 3. Decemb.* 1585. *tum patentibus literis, 27. Mart.* 1586. *de quibus omnibus id. Chenut. in eod. c.* 8. *circ. princip. Addique poteſt, ex Guen. in d. tit 2 num. 31. fauorabiliſsimam omnium oblatorum cauſam, eſſe mutilatorum, dum rei dominicæ, darent operam, & ita fuiſſe indicatum, à Pariſien. ſenatu, pro quodam Veron.* 16 *Ianuar.* 1581.

[h] *Vnde (inquit Chenut in d. c. 8.) in concurſu, duorum contendentium, Curia ordinare ſolet, vt coram commiſſario, ad id ſpecialiter dato, compareant, & à Chyrurgo, viſitentur, eumque, qui debitæ qualitatis, magis eſſe dignoſcitur, etiam poſteriorem impetrantem, præferre conſueuit; Ad quod & inducit, recitatum proximè, ſenatus Pariſien. areſtum, cuius etiam, meminit Chorond. in d lib 1. tit. 11. num 13 Sed alia duo, magis expreſſa, & in his terminis; eaque Rothomagen. ſenatus, exhibet Forget. in d. c. 32. num. 7. vnum nempe, in fauorem cuiuſdam Bolleuille, 27. Ianuar. 1557. & alterum, pro Carolo Malet Oblato, in Abbatia de Vallaſſe, aduerſus Romanum Blondel, & Petrum de la Mare, 10. Iul. 1561.*

Digitized by Google

dente lite , prouiſionaliter eſſe
adiudicandum , [i] & † tandem i
eundem oblatum, propter ab 44
ſentiam , ius ſuum non amitte-
re ; quin potius pro tempo-
re, quo abſuit, fructuum habere
petitionem : [k] ſed † hæc omnia k
pariter tangunt, & pluribus pro 45
ſequuntur; Chopin.in d.lib.3. de
Doman.tit. 28. num. 4. & 5. & in
lib.2.Monaſtic. tit.1. num. 6. & in
d.lib.3.de ſacr.polit.tit 2. num. 13.
& 14. & Pele. in forenſ. lib. 2. act.
29.30.& 31.& Loüet. cum Brodæ.
in collect.ſub lit.O, art.7.

[i] *Qualiter factum, in iuridicis Pictonum diebus, in prædicta Abbatis Inſulæ, aduerſus Ludouicum le Vaſſeur cauſa, 12. Octob.1579. tradit. Chenut. in d. c. 8. vbi, & id limitat, niſi ideo, recuſaretur oblati receptio, quod in Monaſterio, alius iam receptus diceretur; huic enim, in Monaſterio degenti, continuanda eſſet ſolutio, donec aliud ſtatueretur; ſi verò abeſſet, deberet euocari, & interim, neutri eſſet ſoluendum, ſicque in ſenatu Pariſienſ. pronunciatum ait, contendentibus inter ſe, Hauone, & Bequeto, oblatis Abbati commendatario, montis Quintini Peronenſ. 6. Iul. 1589.*

[k] *Sic enim, Bequetum illum, ab Abbate ſancti Quintini receptum, ne quidem per viginti annorum abſentiam, ius ſuum amiſiſſe, narrat Chenut. in d.c.8. Imò, etiam ſi, pendente abſentia, alius reciperetur, reuertentem, ſuum recuperare locum ſubdit ex tenore, prædicti in fauorem Ludouici le Vaſſeur areſti, 12. Octob. 1579. eoque etiam areſto, de fructibus quoque, pro tempore abſentiæ, præſtandis, nominatim cautum refert, ac tandem, id moris, in ſuprema Pariſiorum Curia recepti, eſſe ait; vt excipienti Monaſterio, locum oblati occupatum eſſe, certus ſtatuatur terminus, intra quem receptum à ſe oblatum exhibere teneatur, ſicque iamdicto Abbati ſancti Quintini, tres hebdomadas, ad euocandum Bequetum, præfinitas fuiſſe, areſto illo, 6. Iul. 1589.*

DE

DE OFFICIIS, ET ADMINISTRATIONIBVS.

1 *Officia, & adminiſtrationes, diuinum cultum principalem ſuæ inſtitutionis cauſam, non agnoſcunt, ideoque, ſeparantur à beneficiis, licet interdum ad ea accedant, vt in num. 2.*

3 *Officiorum, & adminiſtrationum, quædam mediatè, & quædam immediatè, diuino cultui conducunt: & quæ ſunt poſtremi generis, alio referuntur, in num. 4.*

5 *Operaria, infirmaria, cameraria, & alia eiuſcemodi officia, beneficia non ſunt, vt nec præbendæ, quæ iis annectuntur.*

6 *Cum tamen aliud ſit, de his, quæ in titulum conceduntur; ex quo ad plura infertur, num. 7.*

8 *Idem quoque de adminiſtrationibus, quippe quæ, & in titulum, & aliter committantur, vt in nu. 9.*

10 *Nec eorum natura immutatur, ex eo quod dictum eſt; vt non niſi à clericis gererentur.*

11 *Similiter de commendis idem eſt, cum in vtilitatem eccleſiæ, ſint extra titulum, & in vtilitatem perſonæ, in titulum reſoluantur, vt pluribus oſtenditur, in num. 12.*

13 *In Gallia, Commendæ perpetuæ confunduntur quidem cum titulo, ſed non temporales.*

14 *Coadiutoriæ, ad inſtar, Commendarum ſiunt, & id vtilitatem eccleſiæ, & in vtilitatem perſonæ.*

15 *Earumque rurſus, aliæ ſimpliciter dantur, & aliæ cum futura ſucceſſione.*

16 *Simplices, & in vtilitatem eccleſiæ, ſunt procul à beneficiis.*

17 *E contra, factæ in vtilitatem perſonæ, & cum futura ſucceſſione, inter beneficia enumerantur.*

18 Variæ

18 *Variæ illationes, quæ inde fiunt, & contraria ſententia probabilior, num. 19.*

20 *Quæ pro huius ſententiæ fundamento faciant; quæve, ex ea ſequantur num. 21.*

22 *Quale ſit ius coadiutoris, cum futura ſucceſsione.*

23 *Vicarij & Officiales, ſunt veluti coadiutores Epiſcoporum.*

24 *Suntque, vel principales, vel foranei.*

25 *Ac inter eos plurimum intereſt.*

26 *Sed qualeſcunque tandem ſint, pro libito, ab Epiſcopis, & inſtituuntur, & deſtituuntur.*

27 *Quemadmodum, & morte ipſorum Epiſcoporum, reuocantur.*

28 *Imo & à Capitulo, ſede vacante; licet Capitulum tunc, nihil innouare poſſe, variè probetur, in num. 29.*

30 *Commendatarij tamen, ſuos Vicarios, vel Officiales mutare nequeunt.*

31 *Nec etiam titularij, quo caſu Vicariorum, & Officialium, benemerita; eorum inſtitutioni, cauſam dedere, & qualiter, vtrobique ſibi conſulere poſsint deſtituti.*

32 *Extraneus Prælatus, ex regno oriundum, tam Vicarium, quam Officialem inſtituere debet.*

33 *Et habens diœceſim ſitam, in pluribus territoriis, obligatur ad plurium quoque foraneorum inſtitutionem.*

34 *Tum qui vnum ſemel inſtituit, ei non reuocato, alterum inſuperaddere non poteſt.*

35 *Denique, vt valeat inſtitutio, Vicarios, Sacerdotes, & Officiales graduatos, ſaltem in iure canonico eſſe oportet.*

36 *De Vicariis inferiorum beneficiatorum, & quod non ſemper eodem modo inſtituantur, nu. 37.*

38 *Quædam beneficia, adminiſtrari non poſſunt, niſi per Vicarios, quos ideo, & perpetuos eſſe, & beneficiatos, docetur in nu. 39.*

40 *Quædam verò carere poſſunt Vicariis, qui proinde, in iis inſtituti, beneficiati non ſunt, cum ad nutum, & temporales exiſtere dicantur, in num. 41.*

42 *Similes ſunt Oeconomatus, Syndicatus, & ſimiles rerum prophanarum eccleſiæ adminiſtrationes, ob rationes, num. 43.*

44 *Quamuis in tribus caſibus, perpetuæ & irreuocabiles reddantur; & reſignari poſsint, vt in num. 45.*

46 *Verum*

Digitized by Google

46 *Verum, non ideo magis, efficiuntur beneficia; eaque de cauſa, in his ceſſant quæ alioqui in beneficiis recipiuntur.*

1 OCTAVO, quoniam officia, & adminiſtrationes, diuinum
cultum (vt in ſuperiori tetigimus titulo) principalem ſuæ
inſtitutionis cauſam, non agnoſcunt, etiam ſi, ad clericos
deferantur, extra numerum beneficiorum exiſtunt, ideo-
que ſeparatim à beneficiis, exprimuntur in c.1. verſ. ſint & tandiu, de
2 Decim. in Clement. Et † tamen Primicerratus, Archidiaconatus,
Præpoſitura, cum ſimilibus officiis, (de quibus ſpeciales extant tituli,
in Decretalibus) inter beneficia enumerantur in c. 2. in §. cum verò
extr. de conceſſ. præbend. Idémque receptum eſt, in adminiſtratione
ſacramentorum, & eiuſcemodi aliis, quæ miniſteria eccleſiaſtica ap-
pellantur in c. cum in cunctis §. inferiora extr. de elect. & in c. dudum
3 §. verum ne parochiales, de ſepult. in Clement. Sed † ſciendum eſt
ex gloſſ. d. verſ. ſint & tandiu, in verb. officiis; Officiorum, & admini-
ſtrationum, quædam diuina, & quædam non diuina dici, prout nem-
pe, verſantur circa res, mediatè, vel immediatè diuino cultui condu-
centes: cura enim ſacrorum, verbi gratia, ſacrique concentus, diui-
num quid, magis ſapit, quam victus, aut veſtitus clericorum, cuſto-
diæque, & ornamentorum ipſiuſmet templi cura, ac proinde, ſi cum
certo reditu, & in perpetuum aſſignari conſueuerit, in beneficium
eccleſiaſticum reſoluitur, vt not. poſt gloſſ. in c. 1. in verb. officia, de
4 conſuet. in 6. Verum † hoc præſentis ſpeculationis, non eſt, cum po-
tius, ad librum ſequentem, in quo, ſingulæ beneficiorum ſpecies, &
conſequenter ea officia, & adminiſtrationes, quæ verè beneficia
ſunt, tanquam proprio ſibi loco conſiderabuntur, pertineat; inſtituti
enim noſtri ratio exigit, vt hic de iis tantũ agamus, quæ procul ſunt à
5 beneficiis, quales, † Operariã, Infirmariã, Cellerariã, Camerariã, Sa-
a criſtiam,[a] & longè plures, depin-
git gloſſ. in c. 1. §. ad hæc, in verb.
officiis, de ſtat. Monachor. in cle-
ment. Nec immeritò, cum ita,
quæ ſunt extra diuinum cultum
principaliter, ipſumque diuinum
6 cultum, per conſequẽtiam dun-
taxat reſpiciunt, & ad tempus,

[a] *Hinc, Sacriſtæ officium, non compræhendi, ſub regula, de reſeruatione mẽſium, idemque, in quolibet alio officio, clauſtrali obtinere, imò & in præbendis, quæ iis officiis annectuntur, licet de Capellaniis, ſecus ſit, deciſum in ſacro Sabaudiæ Senatu, pro Nicolao Gros,*

vel ad nutum, demandari ſoleāt;
& ad ratiocinia obligent; &
quandoque etiam laicos admit-
tant,teſte Dec. in c.decernimus,
num.11.extr. de iudic. quod † ta- 6
men,ſecus eſſet, ſi in titulum cō-
cederentur, vt interdum fieri
apparet [b] ex c.dilecto, & ibi not. b
extr. de præbend. nam & imò,
redderentur beneficia, iuxta
doctr.gloſſ.in c.fin.in verb.bene-
ficiorum, d.tit. de Decim. in cle-
ment. Vnde † in iis tunc, veluti 7
veris beneficiis, & induci in-
compatibilitatem, & intrare re-
ſeruationes, & locum eſſe regu-
lis Cancellariæ Romanæ bene-
ficialibus, & alia quæcunque, ra-
tione beneficiorum cauta obti-
nere, vulgò tradunt DD. in c. de
multa, tit. cit. de præbend. extr.
& fuſiùs exagerant; Gomeſ. in
reg. de infirm. reſignant. q. 21. at-
que Mandoſ. in reg. de impetr.
benefic. viuent. q. 7. & in reg. de
ann. poſſeſſ. q. 8. Tales † prope- 8
modum, ſunt adminiſtrationes, eccleſiaſticarum rerum, ſic conceſſę,
vt ex earum reditibus, certum quid, in Miſſarum celebrationem, vel
aliud, quod ad diuinum cultum pertineat, conuertatur, & reſiduum
acquiratur Adminiſtratoribus: in † titulum enim conceſſas, effici be- 9
neficia traditur in Rot. deciſ. 182. nu 5 part. 1 in nou. diuerſor. alioqui
etiam ſi, in pepetuum concederentur, æquè laicos, imò & fœminas,
admitterent, poſſentque citra ſimoniam, coram ordinario, in fauo-
rem reſignari, nec ſub regula de valor. exprim. ad effectum annata-
rum, compræhenderentur, vt ibidem reſolutũ eſt, & in part. 2. deciſ.
294. & 295. Adde † & ex Gomeſ. in d. reg. de ann. poſſeſſ. q. 20. eas non 10
magis, eidem regulæ de Annal. ſubiici; itemque, ex Cæſar. de Graſſ.
in de

contra Franciſcum de Chauanes, 16. Nouemb. 1590. refert Fab. Sebuſ. in lib. 1. Cod. tit. 2. de fin. 26. & 27.

[b] *Præter exemplum, Cellerariæ in titulum conceſſæ, in d.c. dilecto, extr. de præbend. aliud, de Theſauraria, quæ cum Sacriſtia confunditur, vt ſuo videbitur loco occurrit in c. ex tenore extr. de For. competent. & ex c ſignificauit extr. de Conuerſ. Coniug. cum ſimilib. Nam & imo, in compluribus eccleſiis, Theſaurarium iuriſdictione, in Canonicos, & ſacrificulos, prædictum oſtendemus infrà, in lib. 3. tit. 4. Veruntamen, vt vt ſit, & quantumcumque; in titulum concedi, ſoleant hæc officia, ſi id, in impetratione, non exprimatur, præſumi non ſolet; ideoque cum quidam, Sacriſtiam Monaſterij cuiuſdam impetraturus, officium eam, non etiam beneficium appellaſſet; vindicias, pro aduerſario dicendas, Camberienſ. ſenatum cenſuiſſe, in d. Franciſci de Chauanes cauſa, 16. Nouemb. 1590. ſcribit id. Fab. circ. fin. dictæ definit. 26.*

in deciſ.3.de Præbend. non ideo, ad beneficia accedere, quod in fundatione,dictum fuerit vt non niſi,à perſona eccleſiaſtica, gererentur: quamuis enim (inquit) per contractum matrimonij, vacarent; non tamen, dicerentur beneficia,& ad id vtitur,authoritate Abbatis, in c.ſanè,nu. 2.extr. de Cleric.coniugat.ac demum, conuerſa rota, quantumcumque laicales,ex lege fundationis; nihilominùs per conceſſionem in titulum, naturam beneficij,aſſumere concludit,in deciſ.1.nu.4. de exception.

11 Nec † ab iis, recedunt Commendæ, quo caſu fiunt, in eccleſiarum vtilitatem, quippe quæ adhuc prohibeantur,vltra temporis ſemeſtri ſpacium,in c.nemo deinceps,de elect.in 6.imo & quandocunque reuocari poſſe dicantur,à Gomeſ.in reg.de iur.alter. quæſ. non tollen. q.4 cum in perſonæ vtilitatem factæ,propter perpetuitatem,& plenitudinem iuris,ad titulum accedant, ob ea quæ not. in c. dudum 2.

12 extr.de elect.& in can.ſi plures 21.q.1.Ideóque † ad inſtar beneficiorum,& liberam de omnibus fructibus diſponendi facultatem,ſecum trahant,Caſſador.in deciſ.33. num 5. ſuper regul. & cum veris beneficiis,permutari,vel etiam reſignari poſſint, Rot.in deciſ. 80.lib.3. in nouiſſ.diuerſ.& generaliter omnia recipiant, quibus beneficia ſubiiciuntur,Imol.in c.fin.poſt alios DD.q.6.num 6.de procurat.in clem.

13 & nos infra in lib.3. tit. 8. ac † præſertim hic, apud nos, in Gallia vbi

c eiuſcemodi commendas,cum titulo penitus confundi,[c] tradidit Rebuff in 1 part.prax.tit.de commend.num. 53. Quod eſſe ſecus, de cōmendis temporalibus illis, ibid. docuerat paulo ante, in num. 25. hoc inſuperaddito,eas obtinentes, pro modo congruæ duntaxat ſuſtentationis,fructus ſuos facere, & de reſiduo rationem reddere teneri, ex his quæ habentur apud gloſſ. in d.c.nemo, in verb. commendare,

14 verſ.ſed nunquid.Similes † quoque videntur Coadiutoriæ,de quibus in tot.tit.de cleric. ægrot. & in tota cauſa 7. q. 1. eo enim ferè modo, quo Commendæ fiunt,& pro vtilitate eccleſiæ, & pro vtilitate per-

15 ſonæ: nanque † vt declarat Ioan.Andr.in c.fin. q. 1.de cler. non reſid. coadiutoriarum,aliæ ſimpliciter dantur, aliæ verò, cum futura ſuc-

[c] *De hac commenda, cum vero titulo æquiparatione,& veluti confuſione,in Gallia,extare vetus,areſtum Pariſienſ. apud Ioan.Gall in deciſ.per areſt.q.18. narrat Petr. Mattha.in addit.ad Guid. Pap.in deciſ. Gratianopolit. q. 151. & nos fuſius,oſtendemus infrà, ſuo loco, in d.lib.3.tit.8.*

Digitized by Google

[d] *Quamuis, ordinatio Aurelianenſ. in art.7.ſolas ſimplices, & in vtilitatẽ eccleſiæ, coadiutorias admittere videatur, nihilominus tamen, earum, quæ cum futura ſucceſſione, & in vtilitatem perſonæ fiunt, vſus non omnino, improbatur in Gallia, diſtinguitur enim, inter beneficia maiora, & minora, vt in minoribus, prohibeantur quidem, hæ cum futura ſucceſſione Coadiutoriæ, iuxta duo, ſenatus Rothomagen. areſta, quæ exhibentur, à Forg. in tract. de perſon. eccleſ. c.37. num.1 quorum vnum, interueniſſe ait, litigantibus, du Lac, & de la Gaſtine, ratione Parochialis eccleſiæ de ſainct Guen du Vieil Conches, 10. Nouemb. 1508. alterum verò, inter Blanchet, & Deſbuas, pro Curiali templo, de ſainct Martin de Leguillon, 9. Iun. 1518 At, in maioribus beneficiis, è contra yſdem Coadiutoriis, locus eſſe poteſt, nam & ita, Borbonio Cardinali, Rothomagen. Archiepiſcopo, Cardinalis Vindocinen. etiam cum futura ſucceſſione, Coadiutor datus à Capitulo Rothomagenſi, receptus eſt, anno 1582. & idem, de Domino Antonio Deſcouz, Coadiutore eodem modo in Epiſcopatu Condomen. dato Ioanni du Theuin nuper obtinuit, circa annum 1603. eaque duo referuntur à Chopin. in d. lib.1. de ſacr. polit. tit.2. num.18. in Marg.*

[e] *Hæc omnia ferè motiua, tangit Forget in d. tract. de perſon. eccleſiaſtic. c. 37. ſed ex iis, duo tantum præiudiciis illuſtrat eorumque vno, ampliatur ne-*

ceſſione,[d] & hæ potiſſimum per- d
ſonæ, vtilitatem ſpectant, vice-
que verſa, illæ eccleſiæ magis
reſpiciunt vtilitatem. Nec † vl- 16
lus vnquam extitit, qui factas ita
pro vtilitate eccleſiæ, beneficiis
annumerare auderet; cum duntaxat
locum habeant donec ceſ-
ſauerit impedimentum, cuius
prætextu, fuerant factæ, eoque
ceſſante expirent, & extinguantur,
ſicque perpetuæ, quemadmodum
beneficia, non ſint, vt
not. poſt gloſſ. fin. in c.grandi, de
ſupplend. neglig. Prælat. in 6. At
† de factis pro vtilitate perſonæ, 17
idem quod de commendis, vt videlicet,
beneficiorum numero
quoque ſint, plærique exiſtimãt,
cum Archidiac. in c.quamuis, 7.
q.1. mouenturque potiſſimum, [e] e
quia Coadiutor, cum futura
ſucceſſione vocatur Prælatus, &
vti talis, curam animarum gerere
dicitur, in c.de Rectoribus, &
eius gloſſ. in verb. curam, extr. de
cler. ægrot. Addunt † eum ple- 18
nam, & liberam habere adminiſtrationem,
ex doct. gloſſ. in can.
ſcripſit, in verb. omnem, 7. q. 1. idque
non ſolum in temporalibus,
ſed etiam in ſpiritualibus; ac propterea
poſſe & beneficia eccleſiaſtica
conferre, & beneficiorum
admittere reſignationes,
iuxta Oldr. conſ. 44. num. 2 & 3.
Vrget etiam, quod non minus ad
titu

titulum Coadiutoriæ, quam ad titulum beneficij, quem ordinari tenet Nauarr. in tract. de Orat. c. 20. num. 18. quodque in gratia Coadiutoriæ, verificandam eſſe narratiuam, ſicut in gratiis beneficialibus, concluſum eſt, in Rot. deciſ. 652. part. 3. in nouiſſim. diuer. Denique facit, quia quemadmodum beneficium iuriſpatronatus, ſine conſenſu patroni non confertur; ſic nec datur Coadiutoria, vt reſoluit Lambert. in tract. de iur. patronat. lib. 2. part.
19 1. q. 6. princip. art. 2. Sed † his non obſtantibus rectius Gregor. Toloſ. in nou. inſtitut. rei benefic. c. 11. circ. princip. has etiam cum futura ſucceſſione Coadiutorias, extra numerum beneficiorum, eſſe affirmat, quia (inquit) Coadiutus, non ideo verus titularius, & poſſeſſor eſſe deſinit; atque ita ſi Coadiutor, verus quoque titularius & poſſeſſor eſſet, ſequeretur duos, vnius & eiuſdem beneficij eſſe titularios, & poſſeſſores, contra ſpecialem diſpoſitionem, c. cum non ignores, extr. de præbend. & vulgarem iuris regulam
20 in l. ſi vt certo, §. ſi duobus, D. de Commod. Et † quod Coadiutor non æquè titularius, & poſſeſſor exiſtat, ex eo adhuc oſtendi poteſt,
f quod [f] pendente vita Coadiuuati, nō conſequatur, niſi certum quid, ex fructibus beneficij, pro labore, & operis impenſis, ſolámque ſpem habeat, mortuo Coadiuto, integros fructus percipiendi, vt docent; Nauar. in d. conſ. 2. de Cleric. ægrot. num. 3. & Domini de Rot. in de-
21 ciſ. 285. li. 3. part. 3. in nouiſ. diuerſ. indeque † nec regulam de publ. re-

ceßitas verificandæ narratiuæ Coadiutoriarum, 14. Nouemb. 1548. & altero reſtringitur poteſtas Coadiutorum circa beneficiorum vacantium collationem 17. Octob. eiuſd ann. 1548. ſed de his plenius, & congruentius infra in lib. 3. tit. 1. & lib. 4. tit. 10.

[f] *Id multomagis, ex alio oſtenditur, quod nempe Coadiutor, nec eundem locum, inter alios prælatos, in quo ſederet Coadiutus, ſi adeſſet ſortiatur: ex deciſ. Geminian. in conſ. 138. quamuis ſupra monuerimus, in præcedenti libro c. fin. Nauarrum in terminis Coadiutoris, Archidiacono dati, contrarium voluiſſe, in conſ. 2. de Cler. ægrot. Veruntamen, ſuccedentem poſtea Coadiutorem, à tempore, non ſucceßionis, ſed coadiutoriæ, antiquitatem ſuam, metiri debere, argumento eſt, vetus areſtum Pariſienſe, quo Palearduus, in ſenatorium ordinem cooptatus, eo tempore, quo Vallinus, Giboi ſenatoris furioſi, partibus fungebatur; nihilominus, Vallino poſtea, in eundem ordinem cooptato, quantumuis ipſe, iuſta, ac legitima conſcriptione, prior; poſtpoſitus fuit, die vlt. Iul. 1405. vt narrat Luc. in lib. 4. tit. 6. placit. 1.*

 [g] *Alius*

Digitized by Google

g *Alius eſt,Vicarius generalis,& alius magnus Vicarius, hoc enim: poſteriori nomine,deſignatur etiam is, cui ſpiritualia duntaxat commiſſa ſunt,ſi conferendorum quoque beneficiorum, habeat poteſtatem,vt videre eſt,ex Charond.in addit.ad Briſſon.lib.1.Cod.tit. 10. num. 1. licet prius nomen, æquè ei tribuatur,à Forget. in tract. de perſon. eccleſiaſtic.c.42.num.10.Sed quidquid ſit,ratione nominis,quod attinet ad rē ipſam,& cuiuſque eorum propria,tantum abeſt,Vicarium magnum generalis Vicarij, imò vel ſimplicis Officialis, partes vſurpare poſſe;vt ne quidem, ſuis fungatur, & de ſpiritualibus cognoſcat, ſi vel tantillum controuerſiæ, eocirca oriatur: Neque enim,eum quicquam (& multominùs ſimplicem Vicarium) ex contentioſa Iuriſdictione conſequi;ſed totum id,ad generales Vicarios,vel officiales pertinere,docet id. Forget.ibid. additque, ideò ſupremam Normanorum curiam, abuſiuè iudicatum,à quodam Vacario,qui de certa Sodalitatis erectione, cognouerat, declaraſſe areſto,menſis Auguſt.1605.*

ſignat. in huiuſcemodi coadiutoriis,locum habere; nec per obitū Coadiutoris,ſed ſolius Coadiuti, beneficium vacare, infert Pute. in deciſ.225. & 226.lib. 3. Et Mendes Luſitan. in li.4.diuerſ.iur. argum.c. 1. num. 8. Coadiutor (inquit) non tenetur, præcisè reſidere, nec ad hoc, poteſt cōpelli; cum beneficium non habeat, ſed ſolum tenetur,ad cauſatiuam reſidentiam, id eſt,ſi non reſederit, quod non lucrabitur fructus, quod, & in iiſdem ferè terminis, ſcribit etiam Nauar.in d. conſ. 2. num.4. Nec † obſtant,in contrarium adducta, quippe quæ, non tam, ex communicata beneficij natura,quam ex prædicta,Coadiutoris ſpe, dependeăt.hæc enim ſpes,ſimplex non eſt,propter certitudinem, ſed proximè, ad ius accedit, ideoque, in ea, regulam de non tollendo iure alteri quæſito,obtinere voluit, Mandoſ. in eiuſd.reg.enarratione q.2.quare, non minus, operari debet,.quam quæ eſt,penes filiumfamilias,pē- 22

dente vita patris,quæve eum,bonorum paternorum, & Dominū, & adminiſtratorem,ſimiliter reddit,efficitq;, vt multa ex iis,quæ veris, ſoliſq; Dominis,& adminiſtratoribus licĕt,in eo recipiătur,vt videre eſt in l.in ſuis,& ibi not.D.de liber.& poſthū. Accedunt † Vicariatus, 23
& officialatus,iis enim fungentes,ſunt veluti,Coadiutores Epiſcoporum;Vicarij nempe,in ſpiritualibus,& officiales,in temporalibus niſi fortè, vni & eidem, ſpiritualia ſimul, ac temporalia, committerentur; quippe qui,tunc Vicarius generalis, dicatur g in c. fin. de of- g
fic.Vicar.in 6.Sed † & particularium Vicariorum, atque officialium, 24

duæ

duæ diſtinguntur ſpecies, in c. 2. de reſcript. in Clement. alij enim penes Epiſcopum degunt, vnumque, & idem cum eo, Tribunal habent, vnde, principales Vicarij ſiue officiales vocantur: alij verò, in certa parte, Diœceſeos conſtituuntur; ideoque, cum diuerſa eorum, & Epiſcopi, ſit ſedes Foranei appellantur (barbarè) quaſi
25 exteri; ac † diſtant maximè, ab a-
h liis, ſed præſertim, in eo [h] quod, hi foranei, inter Iudices delegatos, cenſeantur, proindeque ab eis, vt à delegatis, ad Epiſcopum delegantem, appelletur: cum principales, è contra, iudices ordinarij, exiſtant, & conſequenter, ab eis, nequaquam ad Epiſcopum, ſed ad Archi-
i epiſcopum prouocatio fiat, [i] vt not. in c. 1. de offic. ordinar. in
26 6. Verũ † qualeſcunque tandem ſint ſicut pro libito, ab Epiſcopis

[h] *Diſtant etiam, quia de iure generalem Vicarium ſiue Principalem Officialem, Epiſcopus inſtituere tenetur, nec vnum duntaxat, ſed & plures, ſi in pluribus territoriis, ſuam diœceſim habeat, vt proximè dicetur ex ordinatione Molinen. in art. 76. cum alioqui, ex aliis ordinationibus, vtpote Melodunen. in art. 21. & Bleſen. in art. 61. non cogatur ad inſtituendum foraneũ, præterquam ſuprema aliqua curia iubente; & adhuc tunc oportet, nouam aliquam, & vrgentem ſubeſſe cauſam, cuiuſmodi duas depingit Charond. in d. lib. 1. Cod. tit. 10. num. 1. videlicet in ciuilibus, ſi de matrimonio agatur, & in criminalibus, quando periculum eſt, exemptionis reorum, ſi traducantur; eoquecirca variis vtitur ſenatus Pariſien. areſtis, puta 25. Iun. & 11. Octobr. 1576. necnon 6. Iul. & 19. Decembr. 1578.*

[i] *Sunt tamen duo caſus, in quibus neque ad Epiſcopum neque ad Archiepiſcopum, ſed ad ſupremas curias, ab officialibus appellatur, & vtrumque ſuppeditat nobis Forget. in d. c. 42. vnuſque eſt, interpoſita tanquam ab abuſu appellatione quod, & exprimendum aſſerit in num. 4. ne ſi ſimpliciter, & abſque abuſus mentione, fuerit appellatum, præueniatur appellans, coram ſuperiori eccleſiaſtico, licet ſubſequenter, & in n. 5. fateatur, hanc præuentionem ſuſpendi, releuata penes ſupremam curiam appellatione, imò etiam ſi, omitteretur mentio abuſus, in appellationis releuatione, non ideo magis, ceſſare partes appellatæ curiæ, ſicque iudicatum fuiſſe in ſenatu Rothomagen. 16. Iun. 1606. Alter verò caſus eſt, quando à denegata iuſtitia, appellatio interponitur; cum enim Regis interſit, ſubditis ſuis iuſtitiam adminiſtrari, ad ſupremos eius iudices, & non ad ſuperiorem eccleſiaſticum, vel etiam Pontificem maximum, tunc recurrendum, ex ſaniori, & magis recepta opinione, concludit in num. 7. & ita iudicatum quoque teſtatur, in eod. Rothomagen.*

Digitized by Google

inſtituuntur, ita & reuocantur,
[k] eaque de cauſa, inter benefi- k
ciatos, non cenſentur; gloſſ. in d.
c.2. in verb. electionem, de reſ-
cript. in Clement. necnon Go-
meſ. in reg. de Iur. alt. quæſ. q. 4. &
poſt eos Chenut. in Decr. tit. *33.*
c.200. & 201. qui † & reuocatio- 27
nem, non ſolum fieri; pro volun-
tate conſtituentium, ſed & eo-
rum morte, [l] euincit ex c. ſi gra- l
tioſè, d. tit. de reſcr. in 6. Tantum-
que † abeſt, ſucceſſores in Epiſ- 28
copatu, ipſos deſtituere non poſ-
ſe, vt etiam Capitulo, ſede vacan-
te, hanc deſtituendi poteſtatem,

magen. ſenatu, 12. Mart. 1533.

k *Atque hanc reuocandi poteſtatem, facilius Vicariorum, & Officialiũ, quã aliorũ Officiariorum, reſpectu, Epiſcopis cõcedendã. pluribus probat rationibus, Loyſ. in li. 5. de offic. tit. 6. n. 51. aduerſus quã tamen, à ſenatu Burdig. iudicatũ pro Officialibus Archiepiſcopi Burdigalen. & Epiſcopi Tutelen. aſſerit ſine die Boer. in deciſ. q. 149. num. 24. Sed Chenut. in d. tit. 33. Decret. c. 201. hæc areſta refert ad caſum, quo propter benemerita, & remuneratoriè, inſtituti eſſent, Officiales, videturque exigere ad hoc, vt pro libito reuocari poßint; per modum commißionis ſimplicis, & adiecta clauſula [quandiu placuerit] eorum inſtitutionem eſſe factam, prout hodie in maiori diæceſeων huius regni parte fieri ſolere teſtatur, in præced. c.200. circ. med.*

l *Diſtinguit tamen Loyſ. in d. lib. 5. offic. c. 6. num. 43. & ſeqq. inter Vicarios, & Officiales, vt non æquè per mortem inſtituentium, reuocati cenſeantur: Vicarij enim (inquit in n. 47.) ſunt ad inſtar Procuratorũ, quorũ officium, vtpote, à ſola voluntate dependens, morientibus Epiſcopis, ipſo iure expiret; cũ officiales, ordinarij quoq; & veri Officiarij exiſtant; ideoque propter annexã ſuo officio neceſſitatem, etiã ſi mortui fuerint Epiſcopi, remaneant; donec expreſſè ab eorum ſucceſſoribus reuocentur. Sed quod attinet ad hanc, per ſucceſſores reuocationem, eam non magis difficilem in officialibus, quam in Vicariis concludit in d. nu. 51. imo & faciliorem, quam in temporalibus officiariis, quos & Chenut. in d. c. 201. longè adhuc facilius, ab Epiſcoporum, & aliorum Antiſtitum, quam temporalium Dominorum, ſucceſſoribus reuorari poſſe, ex eo oſtendit, quod hi à temporalibus Dominis, quibus iure hæreditario ſucceſſerunt, ius ſuum mutuentur; cum illi, id aliunde habeant, quam à prædeceſſoribus ſuis, quippe qui, ſimplices fructuarij videbantur: Additque tandem, quod etiamſi, ſucceſſor in beneficio, ad hæreditatem quoque prædeceſſoris ſui vocarctur; non tamen, idcirco ei, inſtitutorum à prædeceſſore officiariorum, denegaretur reuocatio; nam & ita quamuis Dominus Gloſſæus, ſucceſſor Domini Burgenſis, in Epiſcopatu Cathalanen. eius quoque ex parte hæres eſſet; nihilominus, Ioannis Buyot, per Burgenſem inſtitu-*

compe

m competere [m] ſubdiderit,ex Gall.
29 in q.173. licet † plærifque, id diſ-
pliceat, eo quod, non maior, videatur eſſe ratio, quare Capitulum,ſede vacante,Officiarios deſtituat,vel inſtituat potius, quam conferat beneficia; tum vel maximè, cum ad inſtar cuſtodis, &
n Curatoris bonis dati eſſe, [n] & conſequẽter nihil innouare poſſe, ſed omnia futuro ſucceſſori, reſeruare intacta debere,dicatur

ti, deſtitutionem à Glaſſao factam ſuprema Pariſiorum curia, approbauit areſto 5. Sept. 1576.

[m] *Hoc expreſsè velle videtur Concilium Tridentinum, in ſeſſ.8.c.16. cum Capitulis,mortuo Prælato iubet,vt intra octo dies,vel nouum Vicarium, & officialem inſtituant, vel veterem cõfirment: Verumtamen in Gallia, non obſeruatur, niſi in immemoriali, eius poſſeſſione, ſeſe eſſe Capitulum docuerit; prout præſtitum ait idem Chenut. in eodem c. 200. ab Andegauen. ideoque,pro eo aduerſus magiſtrum Philippum Leſtourneau,& conſortes,à ſuprema Pariſiorum curia,pronunciatum 6. Auguſt.1594. cauſa prius ad conſilium remiſſa, 3. Mart. 1588.*

[n] *Idem de quibuſcunque aliis adminiſtratoribus, cum(vt inquit Loyſ. in d.lib. 5.de offic.c.5.num.44.)actus boni adminiſtratoris, non ſit deſtitutio Officiariorum, idque propter maiorem conſeruationis rerum dominicalium peritiam, cuius veluti inſtrumenta,vel potius propugnacula videntur. Exemplum autem eſſe poteſt,in Oeconomis, qui loco Commendatariorum temporalium, pendente vacatione beneficiorum, dari ſolent, ac præſertim à Chriſtianiſſimo Rege noſtro, poſt aperturam Regaliæ;ſunt enim ſimplices adminiſtratores, & ad inſtar Capitulorum,ſede vacante,cuſtodes meri, & quaſi bonis dati curatores, ideoque, extra caſum conſuetudinis,non magis Officiarios deſtituere, quam Colonos expellere poſſunt,ſicuti ſæpius iudicatum narrant,Chenut. in d.c.200. & Bacquet. in tract.de iuriſdict.c.17.num. 15. vtpote à ſenatu Pariſien. contra Oeconomum epiſcopatus Pariſien. 12. Aug. 1568. itémque in fauorem Commentarienſis du Fort-Leueſque,8. Mart.1569.ac etiam,pro Actuario Præpoſituræ Nouiomen. 18. Ian. 1598. & à iuridicis Pictonum diebus,inter Oeconomum, & Conductores in Abbatia de la Seelle, 19. Septemb. 1579. Nec mirum, cum ne quidem Tutores, quorum tamen maior eſt, in iure poteſtas eiuſcemodi facultatem, deſtituendi Officiarios habeant;vt tribus areſtis,ſubinde probat,ipſemet Chenut. in c. 206. vt & Loyſ. in d. c. 5. num.44. vno nempe magnorum dierum Andegauen. pro Dominis Ioanne Vaillant, & Guilhelmo Rouſſelet, Officiariis Comitatus Dunen. à Domino de Guiſe,Tutore Domini de Longueuille deſtitutis, 23. Septem. 1539. & aliis duobus,Pariſien.ſenatus,videlicet,in fauorem Procuratoris fiſcalis*

de la Ferte Bernard, aduerſus Dominam de Nemours, tutricem liberorum ſuorum, 16. Febr. 1564. & inter Baillinum, viduamq; Domini de Roüanne, 5. Aug. 1586. eáque etiam areſta recitat, & iis alia duo inſuperaddit Bacquet. in d. c. 17. num. 14. nimirum, in Reginam Nauarræ, filij ſui tutricem, ſine die, & in Dominam de la Gruture, mariti ſui curatricem, 8. Auguſt. 1586. Quin & etiã ſi in conſequentiã vſusfructus, veniant omnes fructus, & inſtitutio, vel deſtitutio Officiariorum, ſit in fructu, nihilominus, fructuarium, Officiarios deſtituere non poſſe, quos vel inſtitutos reperit, cum vſumfructum adipiſceretur, vt id. Pariſien. ſenatus, declarauit in cauſa Domini proprietarij, & fructuariæ dotalis, de Boulancour, 9. Febr. 1594. apud Bacquet. in d. num. 14. vel ipſemet, adepto vſufructu inſtituerit, euincente id. Chenut. in d. c. 206. ex altero eiuſdem ſenatus Pariſien. areſto, ſecundum magiſtrum Iacobum Peantium, victa Domina fructuaria de Vitry, 5. Iul. 1603.

o in c. 1. extr. ne ſed. vacant. & in c. cum vos, extr. de offic. ordinar. o
Verumtamen † hæc in Commendatariis Prælatis, paulo aliter 30
ſe habent; quippe quorum officiales, & Vicarios, irreuocabiles p aſſerat, Chopin. in lib. 1. Monaſtic. tit. 2. num. 2. rationémque reddit Rebuff. in d. 1. part. prax. tit. de form. Vicar. nu. 198 quia (inquit) alioqui Cõmẽdatarij, ſemper reuocarent Religioni vtiles, niſi adularentur, quod eſſet abſurdum vt etiam agnouit Papon. in libro 2. tit. 2. areſto 3. 31
Sunt † & aliæ duę limitationes, in ipſiſmet titulariis quando nempe benemeritorum ratio, vel aliter remuneratio, Vicariorum, ſiue Officialium, & aliorum Officiariorum inſtitutio-

o *His rationibus motus ſenatus Pariſien. extra prædictum, immemorialis poſſeſſionis caſum, Capitulis, hanc inſtituendorum, & deſtituendorum Vicariorum & Officialium, vacante ſede, poteſtatem denegare ſolet, vt duobus areſtis Pariſien. ſenatus probat idem Chenut in eod. c. 200. videlicet pro Petro Milite, Officiali Sanfloriano, aduerſus eius loci Capitulum, 26. April. 1571. & pro Hugone du Perat, Officiali Biturigum, aduerſus Capitulum Bituricen. 9. Iun. 1572. Quæ quidem areſta videri etiam poſſunt apud Forget. in d. tract. de perſon. eccleſiaſt. c. 30. num. 7. & apud Charond. in memor. in verb. clericus & in lib. 1. reſponſ. c. 66. iiſque vnum adhuc pro Officiali Cenomanen. ſine die, ſubijcit Loyſ. in d. lib. 5. tit. 6. num. 50.*

p *Quod Vicarius Religioſus, datus ab Abbate Commendatario, reuocari non poſſit, præſertim ſi acceſſerit ſummi Pontificis authoritas, cenſuit ſenatus Pariſien. in cauſa Domini du Chaige, areſto 18. Iul. 1514. quod refertur & à Rebuff. in*

in

Digitized by Google

q ni cauſam dedit; [q] ſicuti, latè proſequitur Chopin in d. c. 201. & quando reſignata, vel permutata ſunt beneficia, ſub conditione de

d.1.part. prax.ti.de form.Vicar.n.198. & à Papon.in d.li.2. tit. 2.areſt. 5. & à Guen.in lib.1.collat.ordinat.tit.3.nu. 29.& à Chopin.in lib. 1. Monaſtic. tit. 3.num.9. Suntque alia eiuſdem ſenatus areſta, non abſimilia, apud eundem Chopin.in lib.3.de Doman.tit.28.num. 6.& in lib.2.de ſacr.polit.tit. 8. num. 26. ſed de his, nos commodius infra, in tit. ſeq. num. 19.

q Ad hunc benemeritorum, & remunerationis caſum, areſta illa duo Boerij, pro Officialibus Archiepiſcopi Burdigalen.& Epiſcopi Tutelen.trahit Chenut. in d.c.201.duoque alia Pariſienſia in fauorem aliorum Officiariorum, inſuperaddit, vnum nempe in cauſa cuiuſdam de Fagnet, & Prioris Argentolij, prope Pariſios; & alterum pro magiſtro Ioanne Carriere, actuario d'Aurillac, aduerſus Ioannem Calchat, 9. Iul. 1569. Sed & areſti illius de Fagnet, meminit etiam ſine die Bacquet.in d.c.17.num.12 ſimulque in antecedenti num.10. aliud commemorat, inter Dominum de Villèpreu, & præfectum eiuſdem loci, 26.Ian. 1562. Nec recipiunt hæc, quidquam diſtinctionis, quoad eos, qui ipſos Officiarios inſtituerunt, cum alioqui in eorum ſucceſſoribus, plurimum referat ſintne eccleſiaſtici, vel temporales, in temporalibus enim, idem quoque penitus obtinere decidit Loyſ in d.c.5.num.24. imo vlterius progreditur, vt non ſolum ſucceſſores vniuerſales, verumetiam ſingulares, ab hac Officiariorum deſtitutione, æqualiter prohibeantur. Et ita tractatum in Pariſien.ſenatu, litigante Baillino de Montfort, contra Dominum de Cleruaut, 22. Mart. 1565. narrat Bacquet.ibid. num.11. quod nihilominus, ratione ſuccedentium, titulo lucratiuo, debet intelligi, iuxta ea quæ de ſuccedẽtibus, titulo oneroſo, poſtea dicentur, in ſign.C, & areſtum manutentionis, cuiuſdam à Domina de Nemours inſtituti, & à Domino de Guiſe ſucceſſore deſtituti, quod additur à Belut.ad eund. Bacquet.in eod. c.17. num.4. At in eccleſiaſticis, ipſemet Bacq.in num.13.& Loyſ.in num.31. diſtinguunt, duo genera benemeritorum, quaſi ex ijs, alia realia, alia perſonalia videantur: & realia vocant, quæ perpetuam eccleſiæ, ſiue beneficij cauſam reſpiciunt, vt ſi quis, ipſius iura proſecutus, vel patrimonium tutatus fuerit, cum ſimilibus; eaque, non minus ſucceſſoribus quibuſcunque, deſtituendi Officiarios, poteſtatem auferre, euincit Bacquet.in d.nu.13 ex areſto Pariſienſi, in quendam Commendatarium, 15.Iul.1586 quem Archipriorem Aruerniæ, litigantem cum Petro Droüin, actuario de Bourgneuf, fuiſſe ait Chenut.in d.c.202. Dũmodo tamen, de his benemeritis; aliter appareat, quam per ſimplicem; inſtituentis confeſſionem; vt ſupplet Loyſ.in d.num.31. perſonalia verò dicunt, quæ in præſtitis, ipſi

inſtituenti operis, conſiſtunt, vt ſi inſtituens, quid pro ſe vtiliter, ad inſtituto geſtum fateatur, aut gerendum ſperet, & ſic de cæteris; in quibus, duplici rurſus, vtuntur ſubdiſtinctione: vnaque eſt, inter officia venalia, & non venalia, vt in his, non æquè, ac in illis, libera ſucceſſoribus, ſit deſtitutio, ob deducta adhuc, à Loyſ. in d. num. 31. & num. 32. additumque à Belut. ad Bacquet. in d. num 4. areſtum, ſecundum Actuarium, Abbatiæ ſancti Germani de Pratis, 18. Febr. 1608. Altera, inter ſeruitia præterita, & futura, vt hæc, ſimiliter non æquè, ac illa exprimi debeant, vt ex doct. Bart. in l. ſi fortè D. de Caſtren. pecul. oſtenderat etiam paulò ante, Loyſ. in num. 15. licet Bacquet. in num. 16. tutius eſſe putet, ſi vtrobique, fiat expreßio, quam & inculcat, diſertis de remuneratione, vel compenſatione verbis, neceſſario faciendam: adeo, vt ſimplex de ſeruitiis mentio, aut enunciatio de memoria, ſiue fauore ſeruitiorum, non ſufficiat; ſicuti ter in Pariſien. Senatu, tractatum refert, in cauſa nimirum, Comitis de Rouſſy, 14. Maij 1565. Baronis de Guerton, 26. Iul. 1568. & Dominæ de Neuers, 29. Maij 1565.

non deſtituendis, veteribus Officialiis; [r] prout etiam fuſiùs deducit Forget. in tract. de perſon. eccleſ. c. 30. num. 5. licet neutro harum limitationum, vel etiam, antecedẽtis caſu, per querelam, vel appellationem, ſibi conſulere poſſint deſtituti; [ſ] ſed per ſolam iudicialis officij implo- r ſ

[r] *Atque hoc, in Officiis non venalibus indiſtinctè quidem procedit, ſed in aliis, ſubdiſtinguitur iterum, tam à Forget. in d. c. 30. num. 5. quam à Loyſ. in d. c. 5. num. 32. vtrum (nempe) hæc, ad vitam inſtituti, concedi ſoleant, vt iudicum (verbi-gratia) & eiuſcemodi aliorum officia, an potius, quotannis, vel aliter, locari conſueuerint, vt plæriſque in locis, Tabellionatus quæque [Greffes, & ſergenteries] apud nos appellantur. Vtcunque enim priora ſubiiciantur quoque, ab eis, prædictæ de non deſtituendo conditioni, quæ poſterioris ſunt generis, ab eadem conditione eximuntur, communi eorundem ſententia, eaque duplici, ſenatus Pariſien. confirmata areſto, in præiudicium nempe, Actuariorum, & Epiſcopi Cathalanen. 10. Decemb. 1576. & Abbatis ſancti Dyoniſij, 29. Nouemb. 1605.*

[ſ] *Quoad hanc appellationem, rem ſatis expeditam habemus, cum nullus vnquã extiterit, qui à deſtitutione, appellari poſſe fateretur; præterquam fortè, in duobus caſibus, nimirum, quando deſtituentes, oppoſitionibus deſtitutorum, deferre noluerunt, iuxta ea, quæ deducuntur, à Loyſ. in d. c. 5. num. 55. & quando, deſtitutio facta eſt, ex cauſa infamante, vt etiam additum eſt, ad Papon. in lib. 4. tit. 12. areſt. 3. & tractatum in ſenatu Pariſien. pro quadam Epiſcopi Pictauen. cauſa,*

ratio

rationem, aut ſimplicem oppoſi-
t tionem, [t] vt ea adhuc ratione, à beneficiatorum numero tunc remoueantur, idq́ue ſimiliter tradunt, Bacquet. in tract. de iuriſd. c.17. num.8. & 18. & Loyſ. in libr. 5. de Offic. c.5. num.55. & 62. Nec
32 † magis id, quod de libero Epiſcoporum arbitrio, in Vicariis, & Officialibus deſtituendis dicebamus, ſine temperamento eſt accipiendum: nam & extraneus, ſi ex permiſſione Regis, prælaturam apud nos, poſſideat; ex regno oriundum Vicarium, & Of-
u ficialẽ inſtituere tenetur, [u] Chopin. in lib. 1. de ſacr. polit. tit. 6. nu.

17. Decemb. 1573. ſicuti narrat Chenut. in d. tit. 33. c. 207. Quod verò, ad illam Querelam attinet, res diu, in incerto fuit, eo quod, contraria obuerſarentur areſta, apud Chenut. in eod. tit. 33. c. 204. & Papon. eiuſque Addition. in lib. 4. tit. 12. areſt. 3. videlicet, pro denegatione huius querelæ, vnum Pariſien. ſenatus, in Actuarium de Vilaines 12. Ianuar. 1513. & alterum, magnorum dierum Pictauen. 22. Septemb. 1532. Similiterque, pro eiuſdem querelæ competentia, quatuor prædicti ſenatus Pariſien. duo nempe, ſine die, pro Officiali Sancti Martini de Campis, & contra Ducem de Dunois, totidemque, ſub diei, commemoratione nimirũ, aduerſus duces, de Guiſe 24. Mart. 1550. & de Neuers 15. Iun. 1560. Verum Loyſ. in eod. c. 5. n. 64. hoc per modũ certæ regulæ, tandem tradidit, vt denegetur quidem Querela, aduerſus Dominum, ſed aduerſus competitorem, rectè detur; licet indiſtinctè, hodierna praxi, eam competere, aduerſus vtrumque ſuadeat Chenut. in addit. ad Papon. in d. tit. 12. areſt. 3.

t Praxim huius, tam implorationis, quam oppoſitionis, ſic tradit Bacquet. in d.c. 17. num. 8. vt vel obtineantur literæ, in quarum vim, & Dominus instituens, & alter de nouo inſtitutus, vocentur coram iudice, per quem iis præſentibus antiquus Officiarius, in pacifica poſſeſſione manuteneatur: vel ipſe deſtitutus, publicationi literarum vel miſſioni in poſſeſſionem ſui Competitoris, ſeſe opponat: idémque repetit in num. 18. hoc inſuperaddito, quod etiam habetur apud Loyſ. in d.c. 5. num. 55. quoties à deſtitutione, extra illos duos, proximè notatos caſus, atque ita malè, appellatum eſt, purgari vitium ſi per literas appellationis, vel alias, ad hoc ſpecialiter impetratas, appellatio conuertatur, in oppoſitionem, & ita tractatum fuiſſe in Pariſien. ſenatu, pro Domina de Curton, 5. Iul. 1568.

u Neceſſitas hæc, inſtituendi Vicarij, & Officialis indigenæ, inducta (vt inquit Chopin. in lib. 1. de ſacr. polit. tit. 6. num. 10.) edicto anni 1554. repetita, & veluti de nouo impoſita fuit, ordinatione Bleſen. in art. 4. ac demum confirmata à Pariſien. ſenatu reprobata magiſtri Antonij Arioſti Ferra-

rien. Vicarij Lugdunen. à Cardinali Ferrarienſi facta inſtitutione, areſto 22. Iun. 1571. cuius tenorem recitat Bugnon. in comment. ad eaſd. Bleſen. ordinat. c. 23. in fin. nonnullaque etiam de hac eadem neceſſitate adducuntur, à Frerot ad Guen. in lib. 1 collat. ordinat. tit. 3. §. 44. & à Chenut. ad Papon. in lib. 2. tit. 2. areſto 5.

10. & † habens diœceſim ſuam in 33
pluribus territoriis, obligatus
quoque eſt, ad plurium Vicario-
rum, ſiue Officialium inſtitutio-
nem,[x] Pap. in lib. 1. tit. 5. areſto 53. x
& † qui ſemel aliquem inſtituit, 34
ei non reuocato alium inſuper-
addere, non poteſt, [y] Pele. in fo- y

x *Hanc vero neceſſitatem inſtituendorum in diuerſis, ſuæ diæceſeos reſſortibus, Officialium, à quibus prouocantes ab ordinario eccleſiaſtico, ſua in regione, non in peregrina, & aliena iudicentur; acceptam ferre debemus, areſto Pariſien. ſenatus 15. Decemb. 1524 de quo Rebuff. in d. tit. de form. Vicar. num. 158. eiuſcemodi enim areſtum, quo iubebatur, Archiepiſcopus Burdigalen. Vicarium particularem, pro vrbe Pictauen. conſtituere, ne in ea litigantes, à finibus Senatoriæ Pariſiorum prouinciæ diſtraherentur; cauſam dedit edicto, Franciſci primi Chriſtianiſſimi Regis, anni 1542. ad tres alias Pictonum, Lucionen. videlicet, Maleacen. & Engoliſmen. diæceſes id extendenti; hoc inſuperaddito, recuſantibus Prælatis, liberum fore, primum quemque Metropolitanum, intra fines Pariſien. ſenatus, appellare; quod & ad reliquas quaſcunque, huius regni, protractum quoque tandem fuit, prædicta Molinen. ordinatione in art. 76. vt tradit Chopin. in lib. 1. Monaſtic. tit. 3. num. 27. & in lib. 2. de ſacr polit. tit. 4. num. 26. ibique etiam varia, in conſequentiam eius, tam ordinationis, quam edicti, areſta Pariſienſia recitat; ac præſertim aduerſus eundem Burdigalenſem Archiepiſcopum; pro ſuffraganeis dictionis Pariſien. 27. Maij 1544. & ſpecialiter pro Maleacen. 8. Iulij 1577. itémque aduerſus Turonen. Archiepiſcopum, pro Rhedonen. 16. Mart. 1571. & aduerſus Epiſcopum Arebaten. pro ciuitatibus Francicis, 9. Mart. 1600.*

y *Imo nec particularem iudicem, in præiudicium inſtituti Officialis, delegare poteſt ſic enim cum Heduorum Antiſtes, conſtituto apud Boios Vicario, pro ditione Pariſienſi, quendam iudicem, aduerſus certum eiuſdem ditionis Curionem delegaſſet, & à delegatione, ſeu ex abuſu, fuiſſet appellatum; ſuprema Pariſiorum curia, ad ipſum Vicarium partes litigantes, vt de cauſa cognoſceret, remiſit areſto menſis Maij 1598. quod eſt apud Pele. in d. lib. 1. c. 38. eaque fortaſſis de cauſa, abuſiuè à Lingonenſi Epiſcopo, datum Officialem, pro loco de Muſſy-Leueſque, alio puta, intra limites ditionis Pariſien. iam ab eodem conſtituto, in eadem Pariſiorum curia, pronunciatum eſt, 14. April. 1600. referente Chopin. in*

renſ.

Digitized by Google

35 renſ. lib. 1. act. 37. & † tandem vt
valeat inſtitutio Vicarij ſacerdo-
tes, Officialéſque graduati, ſal-
tem in iure canonico, eſſe de-
z bent, [z] Fab. Sebuſian. in lib. 1. C.
36 tit. 3. definit. 28. Atque † hæc, de
Epiſcoporum, aliorúmque Præ-
latorum, Vicariis; cum & alij ſint,
inferiorum beneficiatorum, vt
conſtat ex c. vn. de offic. Vicar.
in Clement. Commendatarij e-
nim, vel aliter, ad reſidentiam
non obligati, quive incumben-
tem, in conſequentiam ſuorum
beneficiorum, adminiſtrationem
per ſe, obire nequeunt: vel dua-
bus eccleſiis, ex diſpenſatione, ſi-
ue ob vnionem, præficiuntur:
Vicarios, quorum miniſterio de-
bitum gregi ſibi commiſſo, pa-
bulum præbeant, relinquere te-
nentur, c. extirpandæ, §. qui verò
extr. de præbend. & d. c. 1. extr.
de capel. Monach. totoque ferè
37 tit. extr. de offic. Vicar. Sed † hoc
eodem ſemper, non fit modo,
nec ab eis ſolis, quibus accedunt
Vicarij: nanque (vt colligere eſt
ex Rebuff. in d. 1. part. prax. tit. de
Vicar. perpet. num. 12. & 13.) in-
terdum, Vicario indigens; eum
ab Epiſcopo recipit; & interdum
à ſeipſo; ac rurſus, interdum ipſe
ſine vllo Epiſcopi interuentu, eũ
inſtituit; & interdum Epiſcopo
38 interueniente: Priorique † & po-
ſteriori; locus eſt caſui, quando

d. lib. 1. Monaſtic. tit. 3. num. 27. in marg.

[z] *Præciſa non eſt ad id Tridentinæ Synodus ſanctio, iubet enim, vt Officialis, ad minus doctor in iure Canonico, vel licentiatus ſit, aut aliter, quoad fieri poterit capax, & idoneus, in ſeſſ. 8. c. 16. ſed ordinatio Bleſen. vlterius progreditur, & generalem Vicarium, ac Officialem, graduatum ſimul, & ſacerdotem eſſe vult, in art. 45. fuiſſéque iuxta eam, inſtante procuratore regio pronunciatum in tholo cauſarum criminalium [vulgo chambre de la Tornelle] 9. Aug. 1586. teſtantur Guen. in lib. 1. collat. ordinat. tit. 3. num. 68. & Charond. ad Briſſon. in lib. 1. Cod. tit. 10. num. 2. Quin nec ſolum Officialem, verum etiam eius Vicarium, in ciuitate Camberien. totiuſque Sabaudiæ prouinciæ, doctoratus dignitate, inſignitum eſſe debere, ſcribit Fab. in d. tit. 3. definit. 28. quia (inquit) iudicandi munere fungitur, & de iis plerunque rebus, iudicandum habet, quæ magni momenti ſint, & difficillimæ diſceptationis, vt puta, de fœdere matrimonij, & iure beneficiorum, quoad petitoriam cauſam attinet. Nec quod iis caſibus poſſit ex Aſſeſſorum ſententia, ius dicere, idoneam præbet excuſationem; honeſtius enim eſt, publicéque vtilius, vt ea ipſe ſit eruditione præditus; qua faciat, ne in ſingula momenta, Aſſeſſorum auxilium, implorare cogatur, tantóque grauioribus ſumptibus,*

litiga

Digitized by Google

litigatores onerare. Veruntamen, cum Epiſcopus Gratianopolitanus, cui Camberium ſubijcitur. Cantorem ſanctæ capellæ, in Officialis ſui Vicarium elegiſſet, idque non ſine exemplo, factum eſſe conſtaret, quaſi eccleſiaſtica dignitas, eruditionis, & doctoratus, loco eſſe poſſet, æquiſſimum illud temperamentum, vt neque hic Vicarij officio fungi prohiberetur, neque confirmatio, quam à ſenatu petebat, ei concederetur, viſum eſt, in perſona M. D. 17. Kal. Ian. (ſiue 16. Decembr.) 1593. Sed vt ad Galliam redeamus, non ſufficere, vt docuimus ex eius præſcripta lege, doctoratus gradum, in Officiali, vtpote, ſacerdotali quoque caractere neceſſario, rurſus ad inſtantiam Regij procuratoris, declaratum eſt nuper à ſuprema Toloſatum curia, in quadam, à magiſtro Iacobo d'Aigner, Officiali Carcaſſonenſ. ſeu ex abuſu appellatione, areſto 15. Maij 1608. Puimyſſon. in Forenſib. act. 12.

agitur de beneficio, quod non niſi per Vicarium, poſſit adminiſtrari, qualia ſunt, regularia ſecularibus commendata, c. ne in agro, §. cæterum de ſtat. Monach. in Clement. itémque curata, vnita acceſſoriè, d. c. extirpandæ, §. qui verò, vel Monaſteriis, ſiue regularibus ſubdita, c. vn. de capel. Monach. in 6. Et † his caſibus 39
perpetuus, & irreuocabilis, fit Vicarius, ob interpoſitam ſuperioris authoritatem, c. ad hæc, extr. de offic. Vicar. qua de cauſa, beneficiatis annumeratur, in c. G, perpetuus extr. de fid. inſtrument. eiúſque officium, refertur inter beneficia, in c. poſtulaſti extr. de reſcript. ac proinde, diſpoſita quæcunque de beneficiis, tunc obtinent, nam, & iura loquentia, de beneficiis curatis, circa vacationem, per adeptionem alterius, vel non promotionem, & de ætate, in iis requiſita, adaptantur Vicariis perpetuis, in c. vn. de offic. Vicar. in Clement. Vicariæque perpetuæ, non magis, quam beneficia conferuntur à Vicariis generalibus Epiſcoporum, ſine ſpeciali mandato, Pute. in deciſ. 239. lib. 2. nec minus ſub regulis Cancellariæ Romanæ includuntur, Gomeſ. in reg. de Idiom. q. 11. cum Mandoſ. in reg. de Annal. q. 13. & ſic de cæteris, quæ potius, ad ſequentis libri materiam ſpectant; ibique ſuo loco poterunt exactius conſiderari: At † caſui intermedio, locus 40
eſt, quoties beneficium poteſt Vicario carere, vel quod per primitiuum, ſeu principalem beneficiatum, adminiſtrari non prohibeatur, vt, æquè principaliter vnitum, can. & temporis 16. q. 1. vel quod, præſentiam adminiſtratoris, non exigat, vt, quod ſimplicis tonſuræ eſt, etiam ſi acceſſoriè vniatur, gloſſ. & DD. in d. c. vn. in verb. parochialium

lium,de offic.Vicar. in Clement. quamuis, in vnitis, menſæ Capituli, quantumcumque adminiſtratoris, præſentiam exigentibus, idem quoque receptum ſit, ab altera gloſſ. in c. 1. in verb. ad menſam,de exceſſib.Prælat.ibid. quemadmodum, & de Vicariis perpetuis, inter ſe vnitis, non aliud concluditur,in Rot. deciſ. 2. num. 2. de exceſſib. Prælat. alias
41 273. in nou. Eodemque † caſu, Vicarius,temporalis,&ad nutum exiſtit, vt qualiter inſtitutus eſt, reuocetur,atque ideo,improprie eſt beneficiatus,vt not.gloſſ.in c. execrabilis,§.quantum autem,in verb.temporales, de præb. in extr. Ioan.&eius officiũ,omninò ſeparatur,à beneficiis,in c.2.extr.de ætat. & qualit.c. peruenit 2.extr.de appel.c.cũ ex eo de Elect.in 6 cũ ſimil. Vndè,in patronata eccleſia,ſine conſenſu patroni temporales Vicarij rectè inſtituuntur, Lambert.in d.tract. de Iur.patronat.lib.3.q. 5. art. 10. nec ad titulum, Vicariæ temporalis competenter fit ordinatio, Pariſ. in tra. de reſign.lib.2.q.6.& Maiol.in tract.de irregul.lib. 4 c.15. regulæque Cancellariæ Romanæ & generaliter de beneficiis,à iure diſpoſita,in Vicariis temporalibus,viceuerſa ceſſant,Mandoſ.in reg. de Anna.q.13.num.1.Rebuff.in tract.nominat.q.15. num. 48. Gomeſ. de expectat.num.94.& latè veteres poſt Bart.in l.filius D.de legatiõ.
42 Superſunt †officia;Oeconomorum,qui ſunt veluti,diſpenſatores rerum eccleſiaſticarum,l.Iubemus nulli,& C.de ſacroſ.eccleſ.Vicedominorum, qui res ſpeciatim ad Epiſcopos pertinentes,adminiſtrant can.volumus,& can. ſeq.89. diſtinct. Syndicorum qui lites Capitulorum proſequuntur,c.vn.extr. de Cynd. & actor. Actuariorum, ſiue Tabellionum & (vt noſtri loquuntur) Graphariorum qui acta iudiciaria conficiunt,c.cum P.Tabellio extr.de fid. Inſtrum. aliorumque
a ſimilium,clericaliumMiniſtrorum:[a] de † quibus;hoc vnicum dixiſſe
43 ſufficiet,eos procul,à beneficiatis,ſemper exiſtere; tum quod,ex natura officiorum ſuorum,ad nutum conſtituentium,ad inſtar Vicario-

[a] *Longe enim plura, ſunt eiuſcemodi clericalia officia, nec certus, eorum conſtitui poteſt numerus; cum imò,re ita exigente, alia de nouo creare, prælati non prohibeantur:idque Forget.in d.tract.de perſon. eccleſiaſtic. c. 27. & variis probat authoritatibus, num. 5. in marg. & declaratum ait, in num. 3 & 4. à Rothomagen.ſenatu,in cauſa appellationis interpoſitæ, per notarios eccleſiaſticæ Curiæ, Diæceſeos Rothomagen.à creatione noua Actuarÿ, ſiue Grapharÿ ordinarÿ & particularis, pro eadem curia, areſto 19. Mart. 1604.*

rum Epiſcopalium,& officialium eorum,reuocari poſſe [b] dicantur b ab Innoc. & reliquis, in d. c.cum P.& poſt eos à Rom. in ſing. 348. tum † etiam quia quamuis quo 44 caſu in iis officij fuerunt inſtituti ex cauſa oneroſa [c] ſiue propter c

[b] *Atque in eo, olim deterioris conditionis, Dominorum eccleſiaſticorum, quam temporalium, Officiarij erant; hi enim, non niſi, in caſu delicti; illi verò, ad nutum conſtituentis, reuocabantur, vt videre eſt, ex Ioan. Fabr. in §. Item ſi adhuc, de mand. apud Iuſtinian. Sed cum poſtea, ordinatione anni 1563. cautum fuiſſent, vt ex facto officiariorum ſuorum, Domini temporales tenerentur; eis quoque permiſſa fuit, illorum pro voluntate reuocatio, ſicque tandem, in omnibus officiarijs, idem penitus obtinuit; ac etiam, à Pariſienſ. ſenatu, fuit indicatum, pro hac reuocandi officiarij pro libito facultate, contra Guilhelmum Raby, Iuridicum à duce Niuernen. deſtitutum, in fauorem Nicolai de Gannay, in eius locum ſuffecti 23. Septemb. 1565. & pro Domina de Porciam, aduerſus Actuarium de la Foreſt Deu, 3. Ian. 1569. Papon. in d. lib. 4. tit. 12. areſt. 3. & Chenut. in d. tit. 33. c. 204. Si tamen, Domini temporales, aut eccleſiaſtici, Officiarium cum effectu reuocare velint, hoc purè, & ſimpliciter, facere debent, alioqui, ex cauſa reuocantes, nō niſi ea cognita, id poſſunt; ſic enim, cum Ioannes de Faye, Epiſcopus Pictauienſ. ſeſe quendam Lucam, ab officio Seneſchalis de Chauuigny, deponere propter concuſſiones, expreſſiſſet, quoniam priuſquam de his concuſſionibus appareret, quendam Mayantium, in eodem officio inſtituerat, idem Pariſien. ſenatus, eundem Lucam reſtituendum, cum expenſis, & manutenendum pronunciauit; 17. Decembr. 1573. ſimiléque prorſus areſtum, interuenerat in iuridicis Molinenſium dierum conuentibus, 20. Septemb 1550. Chenut. in eod. tit. 33. c. 207.*

[c] *Puta emptionis, permutationis, & ſimili, erogationem patrimonij, Officiario inducente; idque adeo obtinet, vt ne quidem offerendo, pecuniæ, vel alterius quod datum eſt, reſtitutionem deſtituere volens, vel eius hæres, audiatur; ob areſtum illud actuarij ſancti Germani de Pratis, 18. Febr. 1608. quod additum, paulo ante dicebamus, à Belut. ad Bacquet. in d. c. 17. num. 4. Verumtamen, ſi inſtitutio, etiam ex cauſa oneroſa, per modum ſimplicis commiſſionis, & cum clauſula [quandiu placuerit inſtituenti] facta eſſet, prohibendus non videretur Dominus pro arbitrio Officiarium, refuſa ſaltem ei pecunia, ſi quam vt inſtitueretur erogauerat, deſtituere; hoc enim vult Chenut. in d. tit. 33. c. 201. & ad id, inducit recitatum iam ſenatus Pariſien. areſtum, pro deſtitutione Ioannis Guyot, ab Epiſcopo Cathalanen. ſub prædicta clauſula [quandiu placuerit] & mediante quadringentorum aureorum præſtatione, inſtituti 10. Decemb. 1576. Sed quidquid ſit, de inſtituente, & eius hærede, certiſſimum eſt, ſuccedentem ei, per titu-*

bene

d benemerita [d] vel etiam per longum tempus, ea exercuerunt, irreuocabiles, & perpetui efficiantur, [e] vt declarat Chenut. in d.
e
45 tit. 33 c. 201. & ſeqq. imo † & tunc

lum oneroſum, ſuas inſtituto pecunias refundere, & eum deſtituere poſſe ex l. emptorem, C. de locat. & aliud eiuſdẽ Pariſien. ſenatus areſtum, quod idem Chen. ibid. in c. 202. interueniſſe ait, in fauorem Baronis de ſainct Hermine, en Poictou, contra Baillinum à prædeceſſore ſuo inſtitutum, 25. Febr. 1603. niſi fortè limitationem addamus, in acquirentibus à Rege, etiam titulo oneroſo, cum ſemel per Regem inſtituti Officiarÿ, æquè ac, qui regÿ remanent, perpetui ſint, nec extra cauſam delicti, deſtitutionem magis vereantur; vt docet, & quatuor probat areſtis Pariſienſibus, Bacquet. loc. cit. num. 5. ex quibus 1. fuerit contra Regem Nauarræ, pro Suppræfecto de Chaſteauneuf en Thymerez, 20. Iul. 1568. 2. contra Dominum Danguian, pro Officiariis de Baugé, 27. Iun. 1553. 3. contra Dominum de la Barre, cui Rex vendiderat, iuriſdictionem de Chaſteaufort, vl. Iul. 1553. & 4. contra Dominam de Montpenſier, pro Procuratore fiſcali, alterius ſibi à Rege venditæ iuriſdictionis, 17. Nouemb. 1554.

[d] *Pro hac irreuocabilitate, inſtitutionis Officiariorum, propter benemerita, ſubſunt infinita propemodum areſta, ex deductis ſupra in ſign. Q, ibique etiam, tradita ſunt varia, eiuſdem irreuocabilitatis temperamenta: Quamobrem ſatis erit, per modum ſupplementi, hic & duo, tunc omiſſa addidiſſe areſta, pro Renato Guilloſeau, Secretario Epiſcopi Andegauen. & conſortibus, eiuſdem Epiſcopi Officiariis, 3. Mart. & 15. Iun. 1595. (quorum tenorem recitat Chenut. ad calcem d. c. 201. eorumque etiam, ac aliorum adhuc duorum, memor eſt Forget. in dict. tract. de perſ. eccl. c. 30. n. 5) & nouam ſic ſubieciſſe limitationem, vt non magis merita patris, quam erogatæ ab eo pecuniæ, in filios tranſmittantur, ad impediendam filiorum æquè ac parentum deſtitutionem; ita enim cenſuiſſe ſupremam Pariſiorum curiam, teſtatur ipſe Chenut. poſtea in c. 205. idque, tam in cauſa magiſtri Franciſci Henerard, Baillini d'Herue le Chaſtel en Champagne, deſtituti à Duce Niuernen. & Nicolai Baillot, inſtituti ab eodem Duce, 18. Ian. 1602. quam aduerſus magiſtrum Franciſcum Burellum præfectum ſancti Saluatoris, à Domino Pellenæo, Priore de Rebeſtz, deſtitutum, pro magiſtro Ioanne Regio, de nouo in eadem præfectura inſtituto, 11. Aug. 1600.*

[e] *Longum enim tempus, decem vel plurium annorum, benemerita ſecum trahere, & remunerationi locum dare, ac proinde debere deſtitutionem impedire videretur; ſicque non multis ab hinc annis, iudicatum fuerat à Pariſien. ſenatu, pro Magiſtro Nicolao Belot iudice, aduerſus Comitem Virtutum, 20. Ian. 1598. ſed poſtea in contrarium ſeſe habuit forenſis vſus; ipſéque etiam ſenatus Pari-*

Digitized by Google

ſien. pronũciauit pro deſtitutione prædictorum, Nicolai Baillot, poſt decem & Franciſci Bureau, poſt ſeptemdecim annorum exercitium, ſuorum officiorũ idque proximè allegatis areſtis 11. Aug. 1600. & 18. Ian. 1602. ex Chenu. qui & illud Nicolai Belot areſtum, ſimiliter refert in d.c. 205. Verumtamen ſi hæc longi temporis ratio, cum alia quãtulacunque oneroſæ cauſæ; vel benemeritorum ratione concurreret; dubium non eſt, quin maximo eſſet adminiculo, impediendæ deſtitutioni: nam & ita, iudex ille, de quo Bacquet. in d.c. 17. num. 13. cum benemerita ſua erga eccleſiam allegaſſet, probaſsétque præterea, pluſquam decem annis, ſeſe officio ſuo functum, in eod. ſenatu Pariſien. manutentionem obtinuit, relato iam areſto, 15. Iul. 1585. eadémque manutentio, ibid. adiudicata eſt, Actuario Abbatiæ ſancti Germani de Pratis, cum conſtitiſſet, & de erogatis ab eo pecuniis, & de vicennali exercitio officij ſui, altero areſto 18. Febr. 1608. quod etiam retulimus paulo ante, ex addit. Belut. ad eundem Bacquet. vbi ſupra, num. 4.

non minus quam beneficiati, reſignare poſſint earumq́; reſignationes, ſuperior admittere teneatur, ex not. in c. 1. de renunciat. in 6. & in l. filiæ meæ, D. de ſolut. matrim. non † tamen ideo 46
redduntur beneficiati, eo quod eiuſcemodi officia merè profana ſint, nec quicquam habeant ſpiritualitatis; nam & ideo, in his impeditur effectus, & expectatiuarum beneficialium, Rot. in deciſ. 67. de reſcript. alias 320. in antiq. & nominationum, atque reſeruationum, Rebuff. de nomination. q. 21. num. 59. & regularum, Cancellariæ Romanæ, Gomeſ. in reg. de infirm. q. 22. cum Rebuff. in tract. de pacific. num. 74. ac gloſſ. proem. Concor. in verb. fati, verſ. fuit tamen, & aliarum quarumcunque, iuris communis, de beneficiis eccleſiaſticis diſpoſitionum, Rot. in deciſ. 622. lib. 3. part. 3. in nouiſſim. diuerſ. latéque D D. in d. c. cum P. Tabellio extr. de fid. inſtrument.

DE

Digitized by Google

DE MANVALIBVS,

ET TEMPORALIBVS, VNITISQVE BENEFICIIS.

1 *Manualia & temporalia dicuntur quidem beneficia,ſed impropriè loquendo,& idem de vnitis beneficiis, num.2.*

3 *Nomen manualium beneficiorum,vnde ſit,& quid importet.*

4 *Beneficium manuale eius eſt naturæ cuius eſt propriè dictum, ſaltem aptitudine,eadémque propemodum recipit exceptis iis de quibus,num.5.*

6 *Ratio huius exceptionis,& plures ex ea illationes, num.7.*

8 *De temporalibus beneficiis, & eorum natura.*

9 *Aliæ inter manualia, & temporalia beneficia,differentiæ rationes.*

10 *In Gallia,pro reuocatione manualium, iuſta cauſa adeſſe debet; ſed non in Italia, præterquam in caſibus, num.11.*

12 *Iiſque caſibus,reuocato ſpecialiter competit, remedium poſſeſſorium redintegrandæ, aduerſus reuocantem.*

13 *Officia & adminiſtrationes, maiori ex parte, ſapiunt manualitatem, vel temporalitatem.*

14 *Temporales quoque vel manuales ſunt, omnes mendicantium prælaturæ.*

15 *Quid de Primatibus Carthuſianorum,Celeſtinorum, & ſimilium?*

16 *Quidve de Monialium præfecturis, & vtrum regia nominationi ſubijciantur, num.17.*

18 *Quæcunque regularia beneficia, de iure manualia ſunt.*

19 *Sed de conſuetudine, & per interpretationem,hoc limitatur in beneficiis, quæ per Abbates Commendatarios, vel electionem canonicam conferuntur.*

20 *Item in prælaturis,& in Conuentualibus,atque parochialibus eccleſiis.*

21 *Imo & in ſimplicibus obedientiis,ſi collatio à ſummo Pontifice facta fuerit,*

Digitized by Google

vel ex certa ſcientia confirmata.

22 *Quæ ſui natura perpetua ſunt, ad manualitatem, vel temporalitatem, nihilominus protrahi poſſunt, & viceuerſa, num.24.*

23 *Tréſque eius protractionis, recenſentur cauſæ fundatio, ſtatutum, & conſuetudo, ac ſubinde reprobantur, in num.25.*

26 *Verum pro vniendis beneficiis poſtea aſſumuntur; & præſertim ſtatutum, quod etiam ad nondum vacantium beneficiorum, vnionem detorquetur, in num.27.*

28 *Vniones beneficiorum fiunt, vel in perpetuum, vel ad tempus.*

29 *Factæ ad tempus, vel etiam ad vitam, non extinguunt qualitatem beneficij, ſed magis ſuſpendunt: & an idem ſit de iis, quæ fiunt in perpetuum, nu.ſeqq.*

30 *Tres ſunt vniendi in perpetuum modi, factáque per modum ſubiectionis vnione, beneficium quod vnitur, qualitatem, & nomen beneficij amittit, nu.31.*

32 *E contra, quando iure principalitatis, vel ad inuicem vnio fit, & qualitas & nomen beneficij retinetur.*

33 *A quibus ordinariis conferantur beneficia, diuerſarum diœceſeõn vnita, & qua ratione eorum poſſeſſio apprehendatur, num.34.*

35 *Communis omnium vnionum effectus eſt, inducere plurium beneficiorum compatibilitatem.*

36 *Proprius verò facta per ſubiectionem, & acceſſionem efficere, vt beneficia vnita vacare nequeant.*

37 *Et conſequenter, nec permutari, reſignari, impetrari, aut conferri pendente vnione.*

38 *Alia quæ ex hoc defectu vacationis, & ex prædicta beneficij vniti extinctione ſequuntur.*

39 *Quo modo, tam acceſſoriè, quam ad inuicem, vel æquè principaliter, facta vnio dignoſcatur, quove ordine, ad circunſtantiarum neceſſariam conſiderationem procedatur, nu.40.*

41 *An, & quando Parochialis eccleſia Capellaniæ, aut eccleſia parochiali Canonicatus eccleſiæ cathedralis, per acceſſionem vniri poſſit.*

42 *In dubio, & omnibus coniecturis deficientibus, qualiter facta vnio præſumatur.*

NONO

Digitized by Google

1 NONO, manualia, temporalia (hoc eſt ad nutum ſuperioris, aut certo tempore finito, auocabilia) qualiacunque ſint, beneficia quidem dicuntur: verum ob perpetuitatis (quam definitio noſtra exigebat) defectum impropriè loquendo, prout ſpecialius declarat gloſſ. in c. vn. in verb. perpetui, de capel.
2 Monach. in 6. Nec † abſimile quid, de vnitis beneficiis, ſed alia ratione (quæ tamen æquè ex noſtra definitione petatur) tradit Gomeſ. in reg. de trienn. poſſeſſ. q. 8. ait enim per vnionem extingui, ſeu ſupprimi, beneficij nomen, & quod vnitur, veluti prædium effici, vt proinde, ius ſpirituale eſſe deſinat, & ad inſtar corporis, pro augenda dote beneficij, cui fit vnio reddatur; idque etiam agnoſcunt; Rebuff. in 1. part. prax. tit. de Vicar. perpet. num. 18. & Caputaq. in deciſ. 339. part. 3.
3 Manualibus † tamen ſecundum quid, perpetuitas ineſt, beneficijque natura, & nomen eo ſaltem reſpectu competit; neque enim manualia vocantur, quod ad nutum, & pro voluntate ſuperioris tranſeant ſemper, de manu in manum; ſed quod id fiat, ſi ita ſuperiori fuerit viſum: ideóque quia ſæpius contingit, vt ſemel conceſſa à ſuperiore, non reuocentur; nihil oberit, quominus ea ratione cenſeantur perpetua, qua dotis cauſa, etiam ſi conſtante matrimonio, interdum
4 ceſſet, perpetua iudicatur, in l. 1. D. de iur. dot. Et † hoc eſt, quod ſibi vult gloſſ. in §. & idē ordo, in verb. perpetuis, de collation. in pragm. ſanct. dum manuale beneficium, aptitudine eiuſdem naturæ, cuius eſt propriè dictum, comminiſcitur; indeque etiam infert, manualium beneficiorum, cum verè perpetuis valere permutationem; cui, & hoc inſuperaddito, de iis pariter in nouis impetrationibus, exprimi debere, ſubſcribit Rebuff. in tract. nominat q. 9. num. 17. Fit quoque ex eo, vt manualia beneficia, exemplo perpetuorum, iure deuoluto, rectè conferantur, in c. vn. de ſupplend. neglig. prælat. in Clem. vtve non minus per obitum vacent, ex ſententia gloſſ. ibid. in verb. reuocari, verſ. & ſcias; ac demum vt æquè poſſint in fauorem reſignari, ſicuti poſt Feder. Bellamer. & alios, decidit Flamin. Pariſ. in
5 tract. reſignat. lib. 2. q. 11. num. 1. & ſeqq. At † nonne in beneficiis manualibus ſpecialiter obtinet, vt
a eximātur, & à reſeruationibus, a

a *Pro hac exemptione, manualium, & temporalium beneficiorum, à reſeruationibus; refertur à Fabr. Sebuſ. in lib. 1. Cod. tit. 2. definit. 26. areſtum Camberienſe, in cauſa cuiuſdam ſacriſtiæ, pro Nicolao Gros, contra Franciſcum de*

Chanan

& à nominationibus regiis, [b] & b
ab indultis Conſiliariorum, [c] & c
ab eiuſcemodi aliis, quibus verè
perpetua beneficia ſubiacent?
hoc verum eſt & ita ſe habere, [d] d
notat prædicta gloſſ. in verb. re-
uocari, verſ. & ob hanc cauſam,
pluribúſq; etiam oſtendit Cho-
pin. in libr. 1. Mona. tit. 1. num. 4.
& ſeqq. Sed † id ideo, quia (vt in- 6
quit iam allegatus Pariſ. in cit.
tract. reſignat. lib. 11. q. 3. num. 95.)
in his, & ſimilibus caſibus altera-
retur, manualium beneficiorum
natura, ſi de his, non aliter, quam
de perpetuis ſtatueretur; ac
præterea hæc alteratio, verge-
ret in præiudicium tertij; quo-
rum vtrumque ceſſat, in permu-
tatione, reſignatione, & reliquis,
quæ beneficiis manualibus com-
municari, proximè diximus: ea-
demque † ratione, paulo ante 7
concluſerat, in num. 85. & 86. ex
regulis Cancellariæ Romanæ,
eam quæ de infirmis reſignanti-
bus dicitur, & alteram, quæ de
publicandis reſignationibus eſt,
ad manualia quoque beneficia
pertinere, & è contra, ab eis a-
lienam eſſe, tam quæ de trien-
nali, [e] quam quæ de annali poſ- e
ſeſſore circumfertur: quod &
nuper definiuere etiam, Domini
de Rot. in deciſ. 739. part. 1. in no-
uiſſim. diuerſ. Atque † hæc, de 8
manualibus beneficiis, tempora-
lia

Chauanes, 16. Nouemb. 1590.

[b] *Pro eorundem quoque beneficiorum exemptione, à nominatione regia, Pele. in Forenſib. lib. 1. act. 9. & 11. ac Chopin. in d. lib. 1. Monaſtic. ti. 1. n. 3. & 5. recitant duo, arcani, intimique Regis conſilij areſta; vnum nempe, in cauſa Abbatiæ, ſancti Honorati de Lerins, pro Hylario ab Antipoli, aduerſus Ioannem Baptiſtam, 8. Decemb. 1599 & alterũ, in cauſa Prioratus, Guilhelmitarum Pariſienſium in Claudium Manlæum, 20. Iun. 1597.*

[c] *Similiter, pro eadem exemptione, ab indultis Conſiliariorum, extat apud eoſdem; Pele. in d. lib. 1. Forenſ. act. 10. & Chopin. in d. lib. 1. Monaſtic. tit. 1. n. 4. magni conſilij areſtum, in cauſa certi beneficij, dependentis ab Abbatia, ſancti Vincentij benedictinæ caſæ, in fauorem Geruaſij Bohometi, victo Petro Pagæo, ſubnixo iure Blanchetti, in ſuprema Pariſiorum curia ſenatoris 15. Iun. 1591.*

[d] *Atque ideo, fœliciſſimæ recordationis Principem Henricum IV. Fullienſibus, ſiue Feullantinis Abbatibus, ſub ea cõditione, ſi Triennales tantum eſſent, literis ſuis patentibus, areſtoque ſenatus Toloſani, dici vlt. Maij 1600. approbatis; prædictas exemptiones conceſſiſſe, notauit Chopin. in d. lib. 1. tit. 1. num. 14. in marg.*

[e] *Hoc verum quidem eſt, quoad Abbatem, & alium ſuperiorem, quippe qui, non obſtante triennio, & quocunque alio temporis lapſu, ſub ſe exiſten-*

lia enim, longè aliter ſe habent,
cum finito tempore, regulariter,
nouum recipiant poſſeſſorem,
nec penes veterem remaneant,
niſi per modum continuationis,
quam nouæ dilationis, ſpeciem
agnoſcunt omnes, poſt gloſſ. in l.
1. in verb. continuari, C. de Muer.
& honorib. non continuand. lib.
10. quamobrem perpetuis bene-
ficiis, nuſquam accedunt; ideo-
que, vix ferè quidquam expro-
tractis ſupra à perpetuis ad ma-
nualia ſortiuntur, vt declarat
Ioan. de Selu. in tract. benefic.
9 part. 3. q. 21. Adde † & aliam tem-
poralium à manualibus, differẽ-
tiæ rationem, ex maiori manua-
lium, cum præcario affinitate,
iuxta doctr. Rebuff. in tract. de
pacific. limit. 6. nu. 330. neque e-
nim præcarium, fit ad tempus, ad
quod ſemper, temporalia bene-
ficia conceduntur, eoque tem-
pore pendente, fieri nequit, ſine
iuſta cauſa conceſſionis reuoca-
tio, quæ alioqui, à nutu, & vo-
luntate dependet, tam in ma-
nualibus, quam in præcario, per
text. in l. cum præcario D. de præcar. & not. in c. 1. §. præmiſſa, de ſup-
10 plend. negligen. Prælat. in Clement. In † Gallia tamen, pro reuoca-
tione manualium, iuſtam cauſam eſſe debere, teſtatur Rebuff. loco
citato num 331. adeo vt (inquit) ſi ea deficiente, Monachus ab Abba-
f te reuocaretur; officium ſuperioris implorare poſſet, [f] ad ſimilitudi-
nem ſerui, in l. 1. C. de precib. Imperat. offerend. Sed apud Italos, hæc
non obſeruari, ibique reuocari Monachos, quandocunque, & quo-
modocunque, Abbas voluerit, affirmat Dec. in c. ad noſtram num. 7.

tem religioſum, ſiue Monachum, remouere à ſuo munere, & beneficio poteſt; ſed quod attinet ad extraneum, & tertium, eiuſdem muneris, ſiue beneficij petitorem, denegandum non videtur, triennali poſſeſſori, decretum de pacificis, ex doctr. Rebuff. in ipſius decreti de pacificis enarratione, ſub limit. 6. num. 330. vbi, & hãc ex Bald. in l. cum affirmes, C. de liber. cauſa rationem reddit, quia cenſetur perpetuus qui à ſuo ſuperiori, non reuocatur, nec ſua obedientia, reſpectu Abbatis, Monacho quoad alios, detrimento eſſe debet; noſque etiam, in pari querelæ poſſeſſoriæ caſu, non abſimile quid mutuati ſumus, à Loyſ. in tract. de offic. lib. 5. c. 5. num. 64. & hoc variis firmauimus quoque areſtis, in praced. tit. num. 31. in ſign. S.

[f] *Hinc, idem Rebuff. in ead. limit. 6. nu. 331. circ. fin. refert ſe vidiſſe, quendam Monachum deſtitutum, appellaſſe tanquam ab abuſu, ad Pariſienſ. ſenatum, & eius appellationem, admiſſam, ipſumque, per areſtum, ad priorem ſtatum reductum, 15. Decemb. 1544.*

Digitized by Google

ac demum, Abbates à Monte Caſſino dependentes, de quinquennio in quinquennium; idque etiam narrat Pele. in forenſ. lib. 1. act. 9. 10. & 11. Temporales
16 † ſimiliter, Sanctimonialium præfecturas, reddere tentauerat Chriſtianiſſimus Rex, Carolus 9. nominatim cauendo ordinatione Aurelianenſi, in art. 3. Abbatiſſas, & Prioriſſas, quaſque trieteride plena ſublegi, communibus Religioſarum ſententiis debere, iuxta vetus Nicolai 5. PP. reſcriptum 7. Mart. 1441. cuius adhuc meminit Chopin. in libro 2 de Doman. tit 10. nu. 20. in fin.
17 ſed † hoc vix vnquam obſerua-
h tum [h] eſt, perpetuæque & irreuocabiles eiuſcemodi præfecturæ remanſerunt, præſertim poſtquam eas regiæ nominationi addixit principalis Henrici 3. iuſſus, Prætoriani conſilij actis, conſignatus circ. annum 1578. vt ſcribit idemipſe Chopin. in d. libro
18 1. Monaſtic. tit. 1. num. 11. Item †
i manualia, de iure [i] alia quæcunque regularia beneficia viderentur, ex quo ne cui Monachorum, committatur obedientia, perpetuo poſſidenda, tanquam ſibi, in vitam ſuam locetur, ſed cum oportuerit amoueri, ſine contradictione qualibet reuocetur, ſancit Innocent. PP. in c. cum ad Monaſterium, §. tales extr. de

[h] *Imò, iuxta id. fuiſſe quoque iudicatum, à iuridicis Pictonum diebus, inter Martham Larchier, & Ludouicam du Poüet, litigantes de primatu monaſtico Moncellen. Ordinis Ciſtercien. areſto 16. Septembr. 1567. narrant; Chop. in d. li. 2. de Doman. tit. 10. num. 20. in fin. & Guen. in li. 1. Collat. ordinat. tit. 3. num. 37. adduntque, ſimilem ferè cauſam, de magiſtra Gomerofontis Cænobij, à ſenatu Pariſien. fuiſſe poſtea conſilio remiſſam, altero areſto, 12. Maij 1573. Indeque tunc fiebat, vt extra regiam nominationem, eſſent Monialium Monaſteria, & id vno adhuc areſto, magni conſilij, 16. Octobr. eiuſd. ann. 1573. ſecundum, electam Monaſterij Rubeimontis Abbatiſſam, Ludouicam d'Amoncourt, aduerſus nominatā à Rege, Mariam de Caſtres, probat id. Chopin. in lib. 1. Monaſtic. tit. 1. num. 11. Cui & aliud, etiam pro Abbatiſſa de Faremonſtier electa, adijci poteſt, priuati conſilij areſtum, quod ſine die, refertur à Frerot. in addit ad Guen. in d. tit. 3. §. 47.*

[i] *Quin etiam, ante hunc, Henrici tertij iuſſum, Monaſteria hæc Monialium regiæ nominationi, obnoxia fuiſſe, ex eo videre eſt, quod id. Guen. in eod. tit. 3. num. 37. ſcribit, Carolum IX. Regem impoſito, cuidam electa ſilentio, nominatam à ſe manutenuiſſe, areſto cuius ipſe, diem ſupprimit; Veruntamen, quidquid ſit, & à quo tandem, id fuerit inductum, certiſſimum eſt, quod e-*

tiamſi, adhac vſque noſtra tempora, diſtrictè obſeruatum fuerit,at proinde in fauorem Mariæ d'Auſbourg, ab Henrico IV. nominatæ, ad Abbatiam de Voiſins, contra Margaretam de Mortaize, ab eod. magno conſilio, nuper pronunciatum circ. ann. 1600. *referat Pele. in d. lib. 1. Forenſ. act. 6. nihilominus,priſtina tẽporalitas, & à regia nominatione exemptio, in his remanſit, quæ ſanctæ Claræ dicuntur, vel ab ordine, beati Dominici dependent,vt pluribus areſtis,ipſiuſmet magni conſilij, oſtendunt iid. Pele. in cit. lib. 1. act. 7. & Chopin. in d. tit. 1. num. 11. vno nẽpe, pro Gaſpara de Saleſault electa ad Petragoricam, beatæ Claræ Cœnobiarchiam, aduerſus Mariam de Neſmond, nominatam à Rege,* 18. *Ianuar.* 1595. *altero, pro Franciſca de*

ſtat. Monach. Verum † gloſſ. ibi 19
in verb. perpetuo, hanc ſanctionem reſtringit, in beneficiis ab Abbate collatis, [k] vt ſit ſecus de k
iis, quæ per electionem canonicam conferuntur, iuxta alterius gloſſ doctrinam, in c. Monachi, in verb. non mutentur eodem titulo. Aliáſque † rurſus cæteri DD. 20
adiiciunt reſtrictiones, in Prælaturis nempe, & Conuentualibus, atque parochialibus, ſiue Curatis Religioſorum beneficiis, ex d. c. Monachi, in verb. Priores, iuncto can. nullam 18. q. 2. & † in 21
ipſis, imo ſimplicibus obedientiis, ſi earum collatio, à Pontifice maximo, vel facta fuerit, vel ex certa ſcientia confirmata, [l] arg. c. l

Montegut, quæ ſuffragiis vocata fuerat, ad præſulatum cœnobiticæ domus de Lenignac, Toloſatibus finitimæ, ſubmota eo munere, Anna de Poloſtron, quæ nominationi principis innitebatur, die vlt. Septemb. 1599. *& poſtremo pro Frãciſca Foreſta, præfecta monaſtico, Iacobinarum diui Bartholomæi, apud Aquas ſextias, cœtui; nequicquam renitente, Margareta Stephana, Regis beneficiaria, d. die vlt Septemp. eiuſd ann.* 1599.

[k] *Hoc verum, ſi Abbas conferens, titularius ſit Commendatarius enim, inſtitutum ſemel à ſe, in beneficio reuocare non poſſet, vt de Vicario, docuimus in ſuperiori tit. & ad id adduximus, vetus Pariſienſ. ſenatus areſtum in cauſa Domini du Chaige,* 18. *Ial.* 1514. *Idemque, de Priore clauſtrali, declaratum eſt, tribus aliis, eiuſdem ſenatus areſtis, videlicet, in Cœnobiarcham, ſancti Euurtij Aurelianenſ.* 15 *Octob.* 1554. *pro Suppræfecto, Monaſtici conuentus de Aquaria, in ſuburbiis Andium,* 20. *Iun.* 1581. *& in fauorem, Nicolai Franchet, Prioris Vindocinenſ. Abbatiæ,* 14. *Iul.* 1588. *eaque areſta, recitantur à Chopin. in li.* 3. *de Doman. tit.* 28. *num.* 6. *& in lib* 2 *de ſacr. polit tit.* 8. *num.* 16. *Charond. in memoral. in verb. Abbates, & Chenut. in Decret. ti.* 1 *c.* 7.

[l] *Fallit, in obedientiis reformatorum, vt ſupra monuimus, in ſign. G, ſic eſi quan*

ſi quando extr. de reſcript. De-
22 nique † etiam prælaturas, & cu-
rata beneficia, aliaque ſui natura
perpetua (qualia ſecularia omnia
præſumit gloſſ. in d. c. vn. in ver-
bo perpetui de capel. Monach.
in 6. & in c. veniens in verb. ordi-
naſti, extr. de fil. præſbiter.) ad
manualitatem, vel tempora-
litatem, nihilominus protrahi
poſſe, apparet ex eo quod, Ab-
batem ſancti Sulpitij, apud Bitu-
riges, triennalem duntaxat de-
pingit, Rebuff. in d. limit. 6. num.
329. treſque eius protractionis eſ-
ſe cauſas, videlicet fundationem,
m ſtatutum, m & conſuetudinem,
fatentur omnes, in c. cum de be-
23 neficio de præbend. in 6. quas †
& pro deducendis, viceuerſa à
manualitate, ſeu temporalitate,
ad perpetuitatem, beneficiis, non
minus poſſe, credunt complures
enumerati à Gambar. in tract. de
24 offic. lega. lib. 4. c. 1. num. 19. A †
quibus tamen, ſaltem reſpectu
conſuetudinis, recedit Rebuff.
in eadem limit. 6. num. 333. quia
(inquit) cum ſit in mera facultate
Abbatis, vel alterius poteſtatem

nim loquitur Rebuff. quem tunc alle-
gauimus in d. limit. 6. num. 335. vidi
appellari, tanquam ab abuſu, à conceſ-
ſione & executione, quando Religioſus
reformatus petit à Papa ſibi confirma-
ri, beneficium temporale, ad vitam
& non obſtante confirmatione, & pro-
uiſione ſic facta, fundatio maximè
regia Monaſteriorum, ſortiretur effe-
ctum, & ita iudicatum ſubdit, areſto
illo Pariſien. ſenatus pro Monaſterio
Sancti Victoris, quod tunc ex eo recita-
uimus. Quin & idem de Benedictinis
Monachis, paulò antè elicit, ex conſtit.
Benedict. c. 32. de obtinend. benefic. ex
collat. apoſtol. Nanque hodie (inquit)
Monachi Beati benedicti poſſunt, con-
ſtitutione benedictina dictante remo-
ueri, etiam ſi, à Papa confirmati, vel
inſtituti fuerint, & hoc, cauſa rationa-
bili, perinde ac ſi, à ſuis ſuperioribus,
eiſdem eſſet prouiſum: ſimiliterque, ad
hoc inducit, alterum eiuſd. ſenatus
Pariſien. areſtum, pro Abbate ſancti
Vedaſti, aduerſus fratrem Ioannem
Cantier, anni 1519. *Imò, etiam ſi, in*
Vicariatibus, & aliis eiuſcemodi offi-
ciis, contrarium (vt nempe partium
ſummi pontificis interuentus, manua-
litatem impediat) communiter rece-
ptum, ibidem docuerimus, ab hac ta-
men, communi opinione, reſpectu Vicariorum recedit, Rebuff. in 1. part. prax.
ſub form. vicariat. num. 195. *eamque quoad officiales, & alios, quibus in conſe-*
quentiam officij, iuſtitiæ adminiſtratio incumbit admodum periculoſum, docet
Loyſ. in d. lib. 5. de offic. 6. num. 51.

m *Nec diſſentanea his, præiudicauit Pariſienſ. ſenatus (inquit Chopin. in d.*
li. 1. Monaſtic. tit. 1. num. 4.) de Tuſſeio primatu monaſtico, quod Vincentia-

num, Caſæ benedictæ Cœnobium, ſuperius agnoſcit, Cœnomanæ ciuitati ſuburbanum, Ioanne Ayraldo, ſeculari præfecto, Tuſſeij conuentus, hinc, & Vincentianis Monachis, inde litigatoribus: nãque (vt ipſe addit in marg.) quod apoſtolica ordinis priuilegia, afferrentur in curiam, & interim Religioſi fruerentur, Prioratu de Tuſſe, cum onera penſionis, priori ſeculari ſoluendæ, interlocutorio areſto, cautum fuit, 14. Aug. 1574.

[n] *Verumtamen vt ab iis vtiliter procedant, eadem ſolemnitates, quas pro alienatione rerum eccleſiaſticarum, neceſſarias docuimus ſupra, in lib. 1. tit. 2. interuenire debent; & inſuper conſenſus patroni, maximè ſi beneficium, à patronatu laicali, dependeat: hoc enim conſenſu deficiente, multas vniones, interpoſita appellatione, tanquam ab abuſu, variis tam Pariſien. ſenatus, quam magni conſilij areſtis infirmatas, ſimpliciter refert Papon. in d lib. 3. tit. 8. areſto 2. eodémque appellationis, ſeu ex abuſu remedio, eandem infirmationẽ accidiſſe, non paucis aliis vnionibus, quæ ſine tractatu, & cauſæ cognitione factæ fuerant, addit Charond. ad Briſſon. in d. lib. 1. tit. 8. nu. 3. ac præterea quatuor eapropter, & adhuc ſpecificè recitat, eiuſd. ſenatus Pariſien. areſta, videlicet 17. Februar. 1547. 1. April. 1560. 4. Aug. 1572. & 7. May 1584. ſed de his, & compluribus eiuſcemodi aliis, huc pertinentibus, commodiori, & magis proprio loco infra, cum ſeparatim, & ex profeſſo, de vnionibus beneficiorum tractabimus, in lib. 6. ti. 10.*

[o] *Et hæc lex, ad vnguem obſeruanda eſt, niſi fortè quo caſu, ſeparatione facta, tum fieri*

habentis, reuocare, vel non, ſi non vſus eſt, tali facultate, non inducitur conſuetudo, vel præſcriptio, quippe quæ, in actibus meræ facultatis, induci non poſſit, ex l qui iure D. de acquir. poſſeſſ. & l. viam D. de via public. Nec † aliud de ſtatuto, ea ratione 25 videtur, quod à pacto, ad ſtatutum, communiter argui ſoleat, per doctr. gloſſ. in rub. C. de Decurion. lib. 10. & in c. 2. in verb. officiali, de conſuetud. in 6. reprobeturque pactum, de perpetuando beneficio manuali, vel temporali, quaſi contra naturam eius ſubſtantialem, prout differit quoque Rebuff. in d. nu. 330. verſ. imo ſi Abbas. Cæterum † 26 quod attinet ad vnita beneficia, de quibus in altera tituli noſtri parte; non eſt, quod aliquam, ex tribus hiſce cauſis excipiamus: neque enim vniones duntaxat procedunt, [n] à Pontifice maximo n vel diœceſano, aliiſve quos recenſet idem Rebuff. in 1. parte prax. tit. de vnion. benefic. num. 22. & ſeqq. nam † & iis authori- 27 bus, poteſt tam fundationi lex adiici, vt vnum beneficium ab altero dependeat, [o] quam ſtatu- o

-tum fieri, de vniendis beneficiis, etiam nondum vacantibus, [p] Imò & præſcriptionis ope, duo bene-
q ficia coniungi, [q] eaq; omnia, traduntur à DD. poſt gloſſ. in d.c.10. §. ad hæc, in verb. ordinarios de ſtat. Monach. in Clem. Sed † nec
28 multũ refert, quænã harum triũ, cauſa vnionis fuerit, ad hoc, vt per vnionẽ beneficiorum extinctio, ſeu ſuppreſſio cõtingat; ſicuti ſupra, ab initio docuimus: modorũ enim, quibus vniones coaleſcunt ratio potius eſt habenda, vt cum aliæ, in perpetuum, & aliæ ad
r tempus fieri ſoleant, [r] non æquè his, atque illis ſupprimantur

æquè adimpleretur, fundatoris voluntas, & effectus ad quem, erat vnio ſequeretur: hoc enim, colligit Forget. in tract. de Decim. c. 12. num. 3. ex quodam, Rothomagenſi areſto, inter quoſdam, Ceneſme & Buiſſon, 13. Febr. 1504.

[p] *Sed quomodocum inde, præiudicium generari videatur, expectantibus? Rebuff in d. 1. part. prax tit. de vnion. benefic. nu. 31. vt hunc obicem remoueat, diſtinguit, inter reſeruationem generalem, & ſpecialem, vt ſi certum beneficium reſeruatum fuerit, in præiudicium expectantis illud, non poſſit quidem, fieri vnio, at ſi reſeruatum fuerit, primò vacaturum, vel quod, in quibuſdam menſibus vacabit, è contra vnio rectè fiat, cum propter incertitudinem, præiudicatum ſibi, dicere nequeant expectantes: & ad hanc diſtinctionem, allegat gloſſ. in c. fin. de reſcript. in Clement. infertque ex ea, nec mandatarios, nec nominatos, nec eiuſcemodi alios, impedire poſſe vniones, quod & admittit, gloſſ. pragm. ſanct. in §. Item quod omnia, in verb. vacauerint de Collation. ac etiam nuper, approbatum eſt, areſto magni conſilij, circ. ann. 1601. litigante Capitulo eccleſiæ Xantonenſ. de præbenda Theſaurariæ vnita, aduerſus Baliſtam, eius impetratorem, in vim gradus, & nominationis, necnon Conperium, indultarium Domini Cardinalis de Sourdy, & Foſſerium, graduatum quoque & nominatum ſicuti pleniſſimè, vtriuſque partis rationibus exageratis deducit Pele. in Forenſib. li. 2. act. 66. vel 69. eiuſdemque etiam areſti meminit, licet illud, ſenatui Burdigalen. attribuat, Charond. ad Guen. in d. lib. 1. ti. 3. poſt n. 65. in ſign. **.*

[q] *Poteſt enim, vna eccleſia, præſcribere alteram, tanquam vnitam, ſi eam tenuerit, etiam per quadraginta annos, inquit Rebuff. in d. 1. part. prax. tit. de vnion. n. 34. & ad hoc, inducit Rot. deciſ. 205 in Antiq alias 9 ſub tit. de reb. eccleſ. non alienand. & areſtum quoddam Burdigalenſe, quod Boer. in Deciſionib q. 345. n. 5. interueniſſe ait, in cauſa Abbatis, & conuentus de Boſco cano, ratione vnionis, Parochialis eccleſiæ, de fracto Ione, circ. ann. 1526.*

[r] *Et ad tempus quidem dicuntur, quæ clericorum contemplatione fiunt, in per-*

petuum

petuum verò, quæ eccleſiarum potius, reſpiciunt cauſam: quod enim clericis, competit ius, perſonale eſt, & cum perſona extinguitur; viceque verſa, acquiſitum eccleſiæ, perpetuo durat, quemadmodum & ipſa eccleſia, nullamque patitur extinctionem, vt declarat Rebuff. in d. tit. de vnion. num. 9. & 10. Vnde cum Coloni, & alij per clericos, ad vnitorum beneficiorum adminiſtrationem adhibiti, ipſis clericis mortuis, recedere cogantur; qui ab eccleſiis, Capitulis, & aliis corporibus; vnita puta eorum menſæ, beneficia conduxerunt, pendente tempore ſuæ conductionis, remoueri non poſſunt, imo nec (quod plus eſt) quandiu vixerint, ſi ſint ad vitam conductores, & ita iudicatum eſt, in ſuprema Nortmanorum curia, pro Nicolao, & Iacobo de Moïiy, aduerſus Iacobinos Rothomag. 23. Decembr. 1511. referente Forget. in tract. de perſon. eccleſ. c. 30. num. 6.

[f] *Eſt enim ad inſtar reſeruationis, eaque de cauſa apud nos in Gallia reprobata fuit, areſto Pariſien. in cauſa parochiæ beati Ioannis in Grauia, de quo fine die gloſſ. pragm. ſanct. in fin. tit. de reſeruat. & poſt eam Papon. in lib. 3. tit. 8. areſto 1. & Chopin. in lib. 2. Monaſtic. tit. 2. num. 14. in fin.*

[t] *Quod vnitum beneficium, amittat nomen beneficij, ideoque nec vacare dici poſſit, quandiu non vacat illud, cui vnitum eſt, deciſum fuit, à ſenatu Camberienſi in cauſa Philiberti de Rochette, Monachi Altacombani,.*

beneficia. Nanque † vt loquitur 29
Bald. in c. cum acceſſiſſent, num.
18. verſ. nunc reuertor, extr.
de conſtitut. non dicitur extinctum, quod eſt ad tempus occultatum, ſicut ſomnus non interficit hominem, dum quieſcit, atque ideo, nec etiam ad vitam vnio, qualitatem beneficij extinguit, ſed magis ſuſpendit, & titulum interea facit duntaxat ceſſare,[f] vt ſubdit Caſſador. in tit. de f
vnion. deciſ. 2. num. 2. & 6. Quin 30
† & in perpetuæ vnionis caſu, intacta quandoque beneficia remanere, tribus vniendi in perpetuum, modis diſtinctis, patefaciunt noſtri, poſt gloſſ. in can. & temporis, in verb. vnire 16. q. 1. & in c. 1. in verb. vniendo, extr. ne ſed. vacan. quibus accedit quoq; Rebuff. in d. tit. de vnionib. benefic. num. 11. & ſeqq. necnon Charond. in addit. ad Cod. Briſſon. li. 1. tit. 8. num. 3. aiunt enim per vnionem, vel ex duobus beneficiis vnum fieri, vt in can. decimas verſ. ſicut enim d. 16. q. 1. vel vni beneficio, alterum ſubiici, vt in c. quia monaſterium, extr. de relig. domib. vel vtrumque beneficiū, æquè principale relinqui, vt in can. præcipimus, & can. ſeq. iam allegata q. 1. factáq; † per modum 31
ſubiectionis vnione, fatētur quidē, beneficium deſinere, eſſe ac perdere nomen beneficij,[t] cum t

Domi

Digitized by Google

Dominis de Rot. in deciſ. 11. de reb. eccleſ. non alienand. aliàs
32 370. in antiq. at † facta iure (vt ipſi loquuntur) principalitatis, vtrique beneficio, ſuam è contra, ſupereſſe integritatem, agnoſcunt poſt Petr. de Vbald. in tra. vnio. c. 2. num. 12. idemque ſtatuunt, de facta ad inuicem, confuſis beneficiis, ex doctr. Caccialup. in tract. penſion. art. 8. princip. verſ. deci-
33 mò ſexto quæro. Vnde † ſic ad inuicem (inquiunt) vel æquè principaliter, vnita beneficia, ſi diuerſarum ſint diœceſeωn, [u] non poſſunt conferri, à ſolo Epiſcopo, vnius diœceſeos, inuito Epiſcopo alterius, ſed vtriuſque collatio, vel conſenſus requireretur; cum in vnitorum acceſſoriè, & per modum ſubiectionis, beneficiorum collatione, ceſſent partes Epiſcopi, in cuius diœceſi eſt beneficium vnitum, & penes Diœceſanum beneficij, ad quod fit vnio, tota ſit poteſtas conferendi, prout etiam declarant Papaz. in addit. ad Rot. deciſ. 6. de renunciat. aliàs 398. in nou. & ipſimet Domini de Rot. in deciſ. 15. part. 3. lib. 2. in nouiſſim. diuerſ. In-
34 deque † etiam inferunt, non ita de vnito acceſſoriè beneficio, atque de aliter vnitis, neceſſarium eſſe appræhendere poſſeſſionem, mentionemque facere, in alterius beneficij impetratione, & ad id communiter allegant doctrinam gloſſ. in c. gratia, in verb. teneri de reſc.
35 in 6. Conueniunt † tamen quomodocunque vnita beneficia, in eo quod æquè compatibilia ſint, inter ſe, ex altera gloſſ. doctrina, in can. 1. in verb. duabus, 21. q. 1. ſed hoc non efficit, vt qualitas beneficij im-

& Amedæi Greq. 5. Maij 1594 ſicuti narrat Fab. Sebuſian. in d. li. 1. Cod. tit. 2. defin 64.

[u] *Hæc intelligenda ſunt de iure veteri, quo poterant vniri beneficia, etiam diuerſorum regnorum, nedum diœceſeωn, dummodo tamen, eundem Principem recognoſcerent ſuperiorem; atque ideo tunc, ipſius Principis (ſicuti de patrono paulo ante dicebamus) deſiderabatur conſenſus, ſic enim Rebuff. in dicto titulo de vnionibus num. 28. ſi legatus vellet (inquit) vnire beneficium, in regno ſitum, Abbatiæ, vel Epiſcopatui, exiſtenti in alio regno, vel principatu, hoc facere non poſſet, ſine Regis conſenſu, & vidi appellari, tanquam ab abuſu, ab illis vnionibus, ſic factis, etiam poſt longiſſimum tempus, centum annorum à Procuratore regio, qui iſta regni commoda proſequitur: ſed nouum Côc. Trid. ius in can. 9. ſeſſ. 4. can. 3. ſeſſ. 8. ſub tit. de ref aliud induxit, nec hodie, niſi diuerſæ diœceſes, primum vnirentur inter ſe, beneficia in iis exiſtentia, vniri poſſent, vt declarat Forgetus in dicto tractatu de Decimis, cap. 12. num. 3.*

Digitized by Google

[x] *Ex hinc, quoniam Ioannes 22. PP. pro monaſtica, Grandimontani Cœnoby, familia ordinanda, ex eius cellulis duas cuique primatui, inſolubili æternæ vnionis vinculo, adiunxerat; vna ſic vnitarum cellularum, nuper impetrata, tanquam eccleſiaſtico beneficio, ſuccubuit Pontificis maximi beneficiarius, interdicto vti poſſidetis (inquit Chopin. in d. lib. 2. de ſacr. polit. tit. 6. num. 12.) iuſtaque cellulæ poſſeſſio, addicta eſt, primati Monaſtici conuentus Menillæi, cui cellula hæc Montianifrontis annexa erat, decreto prætoriani ſenatus (quod magnum conſilium nuncupant) inter Franciſcum Rauellum, & Michaëlem Breulæum, hinc inde litigatores, 12. Aug. 1574.*

[y] *Vnde, cum de cauſis beneficialibus, non niſi quoad poſſeſſorium, Parlamenta, & ſeculares Curiæ, cognoſcant; etiam ratione proprietatis, vnionibus ſuam interponunt notionem, & vtrum ſuſtinendæ ſint, vel reijciendæ, diiudicare ſolent: Nanque (vt docet Papon. in d. lib. 3. tit. 8. areſt. 3.) hæc eſt hodierna praxis, vt vnitum beneficium impetretur, deinde poſſeſſione capta, intentetur manutentionis interdictum; tum, ſi opponatur, de vnione, appelletur ab ea, tanquam ab abuſu, ad ſenatum à quo tandem, de nullitate, vel validitate vnionis, pronuncietur; eamque praxim varijs confirmatam areſtis, ſimpliciter concludit: ſed poſtea, hanc ipſi addit limitationem; vt diſtinguendum ſit, inter vniones, quæ præ-*

mutetur, in ſimili enim, diſpenſatio, hanc compatibilitatem, nõ minus inducit, & nihilominus, non impedit, quin beneficia priſtinam retineant qualitatem, vt not. in can. ſanctorum 70. diſtin. Viceuerſa † non niſi ab amiſſa, 36
hac beneficij qualitate, procedere poteſt, quod vnitis, per acceſſionem, & ſubiectionem beneficiis, vacatio nuſquam accidat, teſte gloſſ. in c. vn. §. præmiſſa, in verb. de menſa, de ſupplend. neglig. Prælat. in Clement. Nanque (vt ait Gomeſ. in d. reg. de trien. poſſeſſ. q 8. verſ. quod autem) talia, ideo vacare non poſſunt, quia non ſunt amplius, vtpote extincta, ſiue ſuppreſſa per vnionem: qua † etiam de cauſa, nec per 37
mutari, reſignari, impetrari, aut conferri poſſunt, [x] vt concluditur in Rot. deciſ. 1. de rer. permutat. in antiquior. & fusè docetur à Gamb. in d tract. de offic. & poteſt. legat. lib. 6. c 1. num. 46. nec † 38
regulis Cancellariæ Romanæ, vel reſeruationibus pontificiis, aliiſque beneficiorum propriis, ſubiiciuntur, ex doctr. gloſſ. cit. in verb. de menſa, & traditis, tam à Gomeſ. in d. reg de trienn. q. 8. quam à Mandoſ. ibid q. 14. adeo vt eorum cauſa, à cauſarum beneficialium numero, excludatur [y] apud Caſſador. in tit. de iudic. decis. 3. num. 1. Quod † ſi quis ſcire deſi 39

re deſideret, qualiter vnio acceſſoriè, vel ad inuicem, & æquè principaliter facta dignoſcatur, præter tacta à nobis ſupra in tit. 2. huius lib. 2. videre poterit quæ tractantur, à gloſſ. & DD. in c. 2. in verb. eccleſias, de præbend. in Clement. eáque omnia, ſi velit quaſi in compendium redigere, non malè dicet, perpendendum imprimis tenorem vnionis, arg. c. porro, & c. recepimus, extr. de
40 priuileg. Deinde † ſi ex verbis, quibus vnio concipitur, id colligi nequeat, attendendum nunquid ex vnitis, vnum altero dignius ſit, cum minus dignum, accedere magis digno, & non æquè princi-
z paliter coniungi, [z] credatur in c. quod in dubiis extr. de cõſecrat.
41 eccleſ. Tum † ſi de digniori, non appareat, recurrendum ad denominationem, vel conſuetudinem, ſiue poſſeſſionem iuxta doctrinam gloſſ. in c. per literas in verb. eccleſias, de præbend. in
42 Clement. ac † tandem his omnibus coniecturis deficientibus, in dubio præſumendum, factam eſſe vnionem, æquè principaliter, & non acceſſoriè, vel per confuſionem, prout ibidem velle videtur ead. gloſ. & vulgo notari

ceſſerunt, & eas quæ ſecutæ ſunt, Concilium Conſtancien. vt interpoſita, tanquam ab abuſu appellatio, ad ſupremas quidem Curias, in his deducatur, at in illis, ad Pontificem maximum, deducenda ſit; & pro hac limitatione, ſiue diſtinctione, vtitur quodam areſt. quod ſeſe, à Domino du Luc, & Dominum Lucium, à Domino de Rochefort, accepiſſe commemorat ibid. in areſt. 6.

z Neque enim, magis dignum, accedere poſſet, minus digno, arg. l. iuſtiſſimè, verſ. ridiculum nanque, D. de Aedilit. Edict. proindeque, nec Parochialis eccleſia, capellaniæ, aut etiam eccleſiæ collegiatæ, vt commodius oſtendetur infra, ſuiſque probabitur areſtis, in lib. 3. tit. 6. vt nec eccleſiæ Parochiali, canonicatus eccleſiæ cathedralis, ſicuti declarat etiam, Rebuff. in d. tit. de vnionib. benefic. num. 17. & 18. Qui tamen ſi id, authore ſummo Pontifice, fieret, tolerandam vnionem euincit ex §. ſi tamen, de rer. diuiſ. apud Iuſtin. & c. 2. de præbend. apud Bonific. ſimiliterque nos, ideò ipſamet beneficia eccleſiaſtica, ſæpius Xenodochiis, & aliis locis piis, vniri oſtendimus ſupra, in d. c. 2. ex Chopin. in lib. 3. de ſacr. polit. tit. 5. num. 5. & Chenut. in Decret. tit. 1. c. 18. ac præſertim duobus præiudiciis, hoc modo factas vniones, approbantibus; areſto nempe Pariſienſi, in cauſa leproſariæ Vindocinen. & adiuncti ſibi ſacelli, 20. Ian. 1571. & ſententia Epiſcopi Albien. ad quem ſuprema Toloſatum curia, remiſerat cauſam, Xenodochij vrbis de Gailhac, annexam habentis parochialem eccleſiam, ſanctorum Petri, & Andreæ, anni 1597.

ſolet in c.extirpandæ, §.qui verò, extr. eod. tit. noſque etiam tetigimus ſupra, in prædicto tit. 2. huius lib. 2.

DE CAPELLIS, CAPELLANIIS, ALTARIBVS, ET ORATORIIS.

1 *Capellæ, Capellaniæ, Altaria, & Oratoria, beneficiis annumerantur, etiam ſi beneficia non ſint, ob rationem, num. 2.*
3 *Capellæ nomen vnde deducatur, tam à Gallis, quam ab aliis, num. 4.*
5 *Vera Capellæ denominatio, ipſiuſque, & eccleſia differentia.*
6 *Parua eccleſia, dummodo collegiata non ſit, abuſiuè Capella dicitur.*
7 *Eadémque ratione ſacerdotes vulgo Capellani appellantur.*
8 *Quid propriè, tam Capella, quam Capellania, quidve altare, & oratorium, num. 9.*
10 *Veteres Ethnici, habebant ſacra, & publica, & priuata.*
11 *Itémque, præter altaria, aras quoque inſtituebant.*
12 *Aræ ab aſſis, Altaria ab altitudine, & Oratoria ab orando, fuere nuncupata.*
13 *Solus Altarium vſus, remanſit Chriſtianis; & adhuc, non niſi in eccleſiis.*
14 *Donec priuatim Principibus primum, ac deinde aliis paſſim, accedente Epiſcopi authoritate, fuit conceſſus.*
15 *Quod propriè loquendo Capella eſt, hodie ſuccurſalis, aut adiutrix eccleſia vocatur*

Digitized by Google

vocatur, quod vero Altare, vel Oratorium eſt, Capella appellari ſolet, vt num. 17.

16 *De iure matricum, ſiue primitiuarum eccleſiarum, in ſuccurſales, ſiue adiutrices, déque ſanctis, tam Regum noſtrorum, quam aliorum Principum Capellis, num.* 18.

19 *Trahitur quoque nomen Capellæ, ad congregationem clericorum, quæ eſt in comitatu Principis, eique congregationi competunt priuilegia ſanctæ Capellæ Pariſien. num.* 20.

21 *Imo & Capellani Papæ, hodie ſunt, eius Comenſales, vt & olim auditores Rotæ, de quorum denominatione, dignitate, & officio ſubijcitur, in num.* 22.

23 *Denique, eò deuentum eſt, vt quemadmodum ſacri Magnatum concentus, ita & ſacra, Prælatorum vtenſilia, Capellæ appellatione, adhuc deſignentur.*

24 *Sed in ſubiecta hic materia, Capellæ nomen, ad priuata familiarum oratoria refertur.*

25 *Opponiturque templo publico, ſiue eccleſiæ, & à ſolo diæceſano conſecratur, num.* 26.

27 *Hac conſecratione facta, conſtitutaque dote capellæ, beneficia efficiuntur.*

28 *Ac proinde in regaliam cadunt, & etiam ſi modici valoris exiſtant, veniunt exprimendæ, vt in num.* 30.

29 *Item, & reliqua quæ beneficiorum ſunt propria, recipiunt.*

31 *Et quod plus eſt, annexæ officio clauſtrali, illud beneficium eccleſiaſticum efficiunt.*

32 *Ex Capellis, aliæ plures admittunt clericos, & aliæ vnicum duntaxat præfectum.*

33 *Sunt etiam, quæ non niſi à Sacerdote impetrari poſſunt, & an ſufficiat tunc, impetrantem, eius eſſe ætatis, vt intra annum promoueri poſſit, num.* 34.

35 *Capellæ, per plures clericos deſeruiendæ, non magis, quàm aliæ, eccleſiarum communitates, beneficia exiſtunt, licet, quot in eis inſtituuntur clerici, tot ſint beneficiati, cum moderamine tamen, num.* 36.

37 *Nunquid Capella poſſit ſine dote ſpiritualiſari, & quo caſu Campanile, & alia eccleſiæ inſignia, habere prohibeatur, num.* 38.

39 *Capella, cuius dos periit, cenſetur eccleſiaſticum beneficium, ideoque, etiam*

cum dotata, rectè permutatur, num. 40.

41 *Econtra, quamuis ampliſſima ſit, Capellæ dos, imo, & ei proprius Sacerdos, præficiatur, deficiente ſpiritualiſatione, pro beneficio nullatenus reputatur.*

42 *Quæ inde ſequantur, & ad quem talis Capellæ collatio pertineat, num. 43.*

44 *Alia illationes, ac præſertim, ad denegationem permutationis, & dotis reuocationem, num. 45.*

46 *Vtrum ex eo, quod Capella, ab Epiſcopo fundata eſt, & de bonis, intuitu eccleſiæ quæſitis dotata, pro ſpiritualiſata., & beneficio habeatur.*

DECIMO Capellæ, Capellaniæ, Altaria, & Oratoria; licet beneficiis quoque annumerentur, in can. apoſtolica 8. q. 1. & appellatione eccleſiarum veniant, apud Capel. Toloſan. in q. 57. nihilominus, ſui natura pariter, beneficia non ſunt, vt not. in c. authoritate, de priuileg. in 7. & in can. quidam, 18. q. 2. Et † ratio eſt, quia (vt inquit Ioann. Fab. in §. nullius de rer. diuiſ. apud Iuſtinian.) priuatim inſtituuntur, nec ad clericorum collationem pertinent, ſed ſub pia fundatoris diſpoſitione relinquuntur, idque etiam admittit, & pluribus elucidat Guid. Pap. in deciſionib. q. 187. Capellæ † autem nomen, deducunt Galli, à Capa beati Martini, quam olim Reges Chriſtianiſſimi, ad bellum deferebant: tentoria enim, in quibus ea cuſtodiebatur, & milites (religionis ergò) conueniebant, hinc Capellas, & cuſtodes earum Capellanos, dici conſueuiſſe, ſcribit Præpoſ. in can. præſbiter 23. diſtinct. Alij † verò, dictam putant Capellam, vel quaſi capientem λαὸς, id eſt, populos., vel à caprinis pellibus, quibus olim, altaria tegebantur, ſecundum gloſſam, in canon. concedimus, in verb. celebrari de conſecratio. diſtinct. 1. Sed † veriſſimilius eſt denominationẽ ex eo eſſe, quod Capella, tot homines non capiat, vt eccleſia; cum hæc vnica ſit, inter capellam, & eccleſiam differentia, quod illa clerum, & populum, non habeat, ſed ſolum onus celebrandi, certis & ſtatis diebus, c. 1. §. quidam præterea de exceſſib. Prælat. in 6. licet † interdũ, etiam eccleſia, cui plebs ſubiicitur, & animarum cura ineſt, propter exiguitatem, capella dicatur, vt in c. 1. extr. de capel. Monach. Nam & ideo, Parochialis quælibet, dummodo Collegiata non ſit, eo nomine deſignatur, in c. 1. de exceſſib. Prælat.

1 2 3 4 5 6

Digitized by Google

lat.in Clement.& in gloſſ.Concord.ſub form.mand.Apoſtol.in verb.
7 Capella:eademque † ratione,apud nos,omnes Sacerdotes,vulgò Capellani vocãtur,ac ſimilis extat,de Iure, Sacerdotis appellatio, in c.1. extr.de ſecund.nupt. Verum id,impropriè loquendo, propria enim, Capellæ acceptio eſt,pro loco, ſine plebe, & animarum cura, per ſe tamen exiſtente, & pro commoditate, alicuius viciniæ conſecrato,
8 iuxta diſpoſitionem c.3.extr.de eccleſ.ædificand.In † quo adhuc,& à Capellania,& ab altari,& ab Oratorio,diſtinguitur,Capellania enim per ſe non exiſtit,ſed intra fines,alicuius eccleſiæ,atque ita,vt omnibus, & ſingulis pateat, definiẽte Felin.in c.ex parte extr. de reſcript.
9 & in c.cum venerabilis,extr.de exceptionibus. At † ſi vni familiæ,aut certo generi perſonarum, ſolummodo pateret, altare diceretur,ex not.in can.quæſitum 1.q.3.quemadmodum,& Oratorium,nuncupari ſolet,quando ſic, vni familiæ, aut corpori, duntaxat inſeruiens, non intra fines eccleſiæ,ſed per ſe,ſeparatim ſtat,aut profanis ædificiis iũgitur,vt in c. fin. extr. de Cenſib. & in can. Eleutherius 18. q. 2. Nec
10 † ab hac diſtinctione,multum recedebant,veteres etiam Ethnici; ſacra enim,nedum publica,ſed & peculiaria,cuique familiæ,habebant, cum in templis,tum etiam domi;nam & ideò,emancipati filij,à ſacris paternis remiſſi, quaſi propriam ſibi domum, propriaque ſacra ſortientes,dicebantur;eiuſque rei veſtigia,adhuc hodie remanſere, in l.
11 filiæ C. de Collation. & in l. quidam C. de fideicommiſſ. Sed † hoc plus apud eos erat,quod præter altaria, Aras, quoque, inſtituerent, ſolebant enim,huiuſmodi ſacra facere, vel in ædificio, à terra eleuato,quod idcirco altare, ab altitudine, vocabant; vel in tripode, ſiue menſa,tres pedes habente,cum certis (vt portatilis eſſet) anſis,à qui-
12 bus,& Aræ denominatio,Varroni,licet † alij,ab orando, vnde & Oratoria noſtra,eam petant: Et ſicuti,pro Diis inferis, vtebantur Aris, ita & altaribus, pro ſuperis, ſed in locis demum publicè dedicatis, cum domi, ſuus cuique focus, peragendis ſacris ſufficeret, vt ſcribit
13 Fauchet.in lib.1.de orig.dignit.& magiſt.Franc.c.7.Simileque † quid poſtea,domeſticorum ſacrorum, ſuperſtitione reiecta, & ſolo, altarium vſu retento, obſeruarunt Chriſtiani: Altaria enim, non niſi in eccleſiis,paſſi ſunt,donec Principibus,Oratoria domi, cum altaribus,
14 & ſacrificulis, ſingulari priuilegio, fuere permiſſa; ac † tandem, ea permiſſio etiam ad priuatos quoſque, interueniente dummodò, Epiſcopi authoritate, fuit extenſa, vt pluribus deducit Rouillard in Forenſib.

Forenſib.act.2.&.argumentp eſt,text.in nouel.58.vt in priuat.domib.
& nouel.67.vt null.fabric.Orator.dom. in Auth. collat. 5. Verumtamen
men † prædicta diſtinctio,inter Capellas,Capellanias,altaria,& Ora 15
toria,vix hodie,remanſit in vſu,cum quod, ſecundum eam, Capella
eſt, vulgò ſuccurſalis, ſiue auxiliaria, aut adiutrix eccleſia vocetur;
quippe quæ dependeat ab altera,cui vicinia,pro cuius commoditate
noua hæc erecta fuit,quod ſacramentorum adminiſtrationem ſubii-
citur,cuique † ideo, Matricis ec- 16
cleſiæ,nomen datur,ª c.ex tranſ- a
miſſa,iuncta gloſſ. in verb.eccle-
ſia, extr. de Præſcr. Quod † vero 17
ex eadem diſtinctione,altare, vel
Oratorium dicitur,Capella ſolet
appellari, vt patet in gentilitiis
ſacerdotiis, quæ quotidie erigũ-
tur,tam in propriis ædibus,quam
in eccleſiis,ſiue templis, ſub con-
ditione iuriſpatronatus, ex text.
in c.nobis,§.ſecus tamen, extr.de
Iur. patronat. & ex tractatis, à
Guid. Pap. in d. q. 187. eoque
† modo, regium ſacellum Pari- 18
ſienſe ſancta Capella nuncupa-
tur,cum ab initio,Regibus Chri-
ſtianiſſimis, ad inſtar ſimplicis
Oratorij fuerit,teſtibus Fauchet.
& Rouillard. locis cit. nec aliud,
de Capellis, ducum Burgundiæ,
& Biturigum, comitumq; Cam-
paniæ,& aliorum Principum, vi-
dere eſt,apud Chenut.in Decret.
tit. 1. c. 5. Charond. in lib. 10. reſ-
ponſ.c. 13. & Chopin. in lib. 3. de
Doman. tit. 21. num.2. iuncto ex
iure communi, c. cum Capella,
extr.de Priuileg. Quin † etiam, 19
ad congregationem clericorum,
qui

ª *Sic à Parochiali, & Collegiata eccleſia, ſancti Germani Altiſsiodorenſ. in vrbe Pariſiorum (inquit Chopin. in lib. 2. de ſacr. polit. tit. 7. num. 25. in marg.) remoti, ſeparatique fuerunt, habitantes ſuburbij, diui Honorati, quorum poſtulatione, Epiſcopus erexit Capellam, ſeu eccleſiam auxiliariam, vulgo ſuccurſalem, titulo ſancti Rochi, ſub onere tamen, agnoſcendi matricem illam eccleſiam rectorialem, ſententia erectionis, 18. Aug. 1578. Quin, & etiã ſi, ſuccurſalibus hiſce, & auxiliariis eccleſiis, cura animarum eſſet; ex eo tamen, à matricum, ſiue primitiuarum eccleſiarum, recognitione non eximerentur: ſic enim, extructis, intra fines eccleſiæ, ſancti benedicti Pariſienſ. ædibus diui Hypoliti; & diui Medardi, iam ab anno 1566. cum ſucceſſu temporis, harum ſuccurſalium Parochiani, matricis eccleſiæ, propemodum obliuiſceretur, Pariſienſ. ſenatus, areſto 15. Mart. 1584. repetito ſubinde 27. Octob. 1586. inter cætera pronunciauit, iiſdem Parochianis, in recognitionis ſignum, eũdum eſſe, in matricem ædem quatuor inſignioribus, anni diebus feſtiuis, cum eo, qui patrono templi, di-*

qui Principem comitantur, vt ip-
ſi vbicunque ſit, cum orando, tùm
cantando adſint; eadem Capellæ
appellatio deducitur, prædictoq;
20 † Pariſienſi ſacello, conceſſa pri-
b uilegia, protrahuntur, [b] vt decla-
rant, Chopin. in d. lib. 3. de Do-
man. tit. 30. num. 8 & Brod. in ad-
dit. ad Loüet. ſub lit. C, art. 32. in
21 fin. Imo † & Capellanos Papæ,
nominat Gall. in deciſ. per areſt.
q. 28. quos commenſales, & fami-
liares Papæ, dicit text. in c. fin. de
verbor. ſignificat. in 6. ac eorum
duas veluti ſpecies conſtituit; vt
alij reuera tales ſint, & alij nomi-
ne tenus, ſeu vt loquimur ad ho-
c nores; [c] hique Capellanorum in
effectu, priuilegiis haud quaquã
fruantur, vt poſtea deciſum quo-
que eſt, à Boer. in q. 17. num. 8. li-
cet propriè Capellani Papæ fue-
rint, qui nunc ſunt, Auditores
Rotæ, ex ſententia Octau. Veſtr.
in lib. 1. prax. aul. Roman. cap. 17.
22 nanque † (vt ipſe inſit) antiquitus
ſummus Pontifex, in capella ſua,
ſiue oratorio, nedum diuino va-
cabat cultui, ſed & cauſſas, quæ
conſiſtoriales nõ eſſent, per ſeip-
ſum audiebat, & vt eas, cautius
expediret, certos adhibebat Iu-
riſperitos, quorum etiam opera

dicatus eſt, ibique in ſolemnibus Paſchalibus, ſacroſanctam Euchariſtiam ſumendam, & alia peragenda de quibus, inſuperadditis compluribus eiuſcemodi areſtis aliis, id. Chopin. in lib. 3. de ſacr. polit. tit. 3. num. 29. Denique idem rurſus, ac nouiſſimè repetiit, non abſimili recognitione, erga quendam Curionem diœceſeos Ambianen. ſeparatam à Parochia capellam habentibus, iniũcta altero areſto, 1. Iul. 1604. de quo Forget. in tractat. de Decim. c. 11. num. 8.

b *Qui enim ita ſunt, in Comitatu Principis, vnà cum reſidentibus Pariſiis, in ſancta Capella, vnum & idem corpus, regij oratorij conſtituunt; idque pluribus areſtis, iudicatum ait, Brodæ. ad Loüet. in d. lit. C, art. 32. licet nulla præiudicia ſpecificè commemoret: ea autem priuilegia, non ſolum conſiſtunt in lucro præbendalium fructuum, pendente abſentia, ſicuti pluribus, ſuo loco oſtendimus ſupra, in tit. 5. huius libri 2. Verumetiam in eo, vt præferendi ſint, in beneficiis, cadentibus in regaliam, reliquis impetrantibus, iuxta reſcriptum, Caroli noni Chriſtianiſſimi Regis, anni 1572. cui tamen, ſuprema Pariſiorum curia, temperamenta quædam (noſtri vocant modificationes) adiecit, in eius approbatione, facta die vlt. Ian. 1573. vt videre eſt, apud Chopin. in lib. 2. Monaſtic. tit. 3. num. 21.*

c *Aliud tamen eſt, quem eſſe Capellanum, nomine tenus, & aliud eſſe ad honores; qui enim vltra numerum, in Capella ſtatutum, recipiuntur, donec iuſtum ac legitimum munus obueniat, ſunt quidem Capellani, nomine tenus, ſed non*

interuenientibus , dubium non
eſt, quin beneficiorum naturam
induant, cum in perceptione il-
lorum redituum , ius conſiſtat,
28 quod † ex prædicta ſpiritualiſa-
tione,ad Epiſcopi diſpoſitionem,
g [g](inſtitutionem ſcilicet)ſola fun-
datori præſentatione reſeruata,
transferatur iuxta not.in d. c.no-
29 bis extr. de iur. patr. Vnde † & in
titulum concedi dicuntur, à Ioã.
de Selu. in tractat. benefic. part.
1.q. 3. num. 29. & papalibus ſubii-
ciuntur decimis,à gloſſ. in c. 2. in
verb.beneficiorum,de Decim.in
Clement. & ſimoniæ labem ſe-
cum trahunt, in c.non ſatis extr.
30 de ſimon. & † in beneficiorum
impetrationibus exprimi debẽt,
h [h] ex ſentent.Rebuff. in tract. no-
mina.q.9.num.29. & cum benefi-
ciis permutari poſſunt,teſte Car-
din.in c.vn.q. 2. de rer. permutat.
in Clement.& regulis cancell.
Rom.ſunt obnoxiæ , vt docent,
Gomeſ.in reg. de infirm. q. 23. &
Rebuff.in tractat. de pacific. am-
31 pliat.16.nu.102. & quod † plus eſt
i annexæ officio clauſtrali, illud beneficium eccleſiaſticum efficiunt,
32 ſi credamus Fabr.[i] Sebuſ.in lib.1.Cod.tit. 2. definit.27. Sunt † & aliæ,
quibus præter illa duo , hoc inſuperadditur, vt certus clericorum
numerus,in ſingulis inſtituatur,qualem illam Barren.regiam, ex tri-
bus conſtantem Capellanis,depingit Charond.in d. lib.10. reſponſ. c.
13.vel vt in iis inſtituti,ſint Sacerdotes,qualiter cautum, in exiſtente
ſub titulo ſancti Ioannis,intra fines eccleſiæ Sancti Geneſij, in diœ-
ceſi Ambianen.narrat Loüet.in lit. B, art. 4. Et † hæ quidem, ſi vni-
33 cum admittant clericum, multomagis beneficia cenſebuntur; imò

[g] *Ac proinde, etiam ad collationem regiam, aperta regalia, cum Rex tunc, Epiſcopi partibus fungatur; & ita deciſum, pro Domino Andræa Pate, aduerſus Adamum Latomy, pro Capellania ſita in Cæmiterio de Vidinayo, Meldenſ. Diæceſeos, 24. Decemb.* 1361. *aſſerit Ruzæ. in tract. Regalior. priuileg.15.num.4.in fin.*

[h] *Et hoc, etiamſi, modici ſint valoris, adeo vt, propter defectum expreſſionis prouiſio nullius omnino ſit momenti, vt iudicatum fuit, à Pariſienſ. ſenatu, in cauſa Prioratus ſancti Georgij, Diæceſis Bituricenſ. circ. annum 1577. referente Loüet. in collect. ſub lit. B, art. 3. Qui etiam ſubdit, eundem ſenatum, poſtea ſingulis Claſſibus conſultis, ſimili pronunciatione vſum, ann.1587. ac demum ad id, allegat vetus, Pariſienſ. quoque ſenatus areſtum, 28. Ian. 1388. ex Ioan. Gall. in deciſ. per areſt. q. 170.*

[i] *Senatum enim Camberienſ. ita cenſuiſſe, ait id. Fab. in ead. definit. 27. pro Nicolao Gros, contra Franciſcum de Chauanes, 16. Nouemb. 1590.*

Digitized by Google

k *Qua de cauſa, cum prædicta ſancti Ioannis, intra fines eccleſiæ ſancti Geneſij Ambianenſ. exiſtens Capella ſacerdotalis prætenderetur, & à nondum Sacerdote, impetrata fuiſſet; ſuprema Pariſiorum Curia, quoniam de fundatione, liquido ſibi non conſtabat, recredentiam quidem, impetranti adiudicauit, 16. Mart. 1588. ſed eodem areſto fundationis tabulas, proferendas ſtatuit, ſicque tacitè, quo caſu, ſacerdotalem dignitatem, fundatio exigeret, impetrantem actu ſacerdotem, eſſe debere præiudicauit, vt adnotat Loüet. in d. lit. B, art. 4. Cui tamen Brodæ. ibid. addit, impetrata, poſſeſſaque per longum tempus ſacerdotali Capella, à non ſacerdote, decreto de pacificis poſſeſſoribus, locum eſſe poſſe, hac cum pluribus aliis, reddita ratione, quod impetrans, legem fundationis, tanquam iuri contrariam, probabiliter, & impunè ignorare poſſit; ſicque iudicatum narrat, ab eod. Pariſienſ. ſenatu, in cauſa Capellæ, à Domino Liſert fundatæ, in eccleſia de Chelier gaude apud Cœnomanos, ſolemni areſto, & in pura pronunciato, 14. Aug. 1576.*

l *Quod eccleſiarum Communitates, non ſint eccleſiaſtica beneficia, iudicatum Pariſiis, 19. April. 1526. teſtatur id. Rebuff. in ead. ampliat. 17. num. 107.*

nec niſi à Sacerdote, poterunt
imperrari, adeo vt non ſufficiat
impetrantem, eius eſſe ætatis, vt
intra annum promoueri poſſit,
quidquid in contrarium, de aliis
Sacerdotibus diſponatur, in c. ei
cui, de præbend. in 6. Rationem
enim diuerſitatis, reddunt Do-
mini de Rota in deciſ. 1. de præb.
aliàs 3. in nou. idque † admittunt 34
omnes, quando lege fundationis
nominatim præſcriptum fuit, vt
actualiter Sacerdotes duntaxat
præſentarentur, [k] alioqui, ſi ſim- k
pliciter, de Sacerdote præſen-
tando, vel certis miſſis per præ-
ſentatum celebrandis, exprime-
retur; aliud dicendum multi cre-
diderunt, poſt Felin. in cap. cum
omnes num. 32. verſ. & hoc pro-
cedit, extr. de conſtitut. Quod † 35
ſi per plures clericos ſint deſer-
uiendæ, ex ſe profecto, benefi-
ciis non accedent, ob ea, quæ de
quibuſcunque aliis, eccleſiarum
communitatibus, [l] tradit Rebuf. l
in d. tract. de pacific. poſſeſſ. am-
pliat. 17. num. 107. quæque ſpe-
cialiter, de ſocietate Præſbitero-
rum, beatæ Mariæ apud Pariſios,
notat gloſſ. pragm. in §. voluit, in
verb. beneficiorum, de Annat.
Verum † quot in eis inſtituen- 36
tur clerici, tot erunt beneficiati,

& præſertim ſi canonicali, vel ſimili dignitate inſigniantur, vt in prædicta, Pariſien. ſancta capella, & in reliquis ferè omnibus regiis, niſi fortè, ad nutum, vel ad tempus eorum inſtitutio fieret; nam & ea de

cauſa

cauſa, Baſilicæ Bituricen. Capellanos,& Vicarios, à beneficiatorum numero, alibi ſegregauimus cum Chenut. in d. tit. 1. De-
37 cret. c. 5. Item † nonnullæ dote carent, etiam ſi fuerint ſpiritualiſatę; quod enim extat, de eccleſiis, antequam dotentur, non ſpiritualiſandis, in c. cum ſicut extr. de conſecrat. eccleſ. déque cogendis fundatoribus, ad earum dotationem, in can. nemo eccleſiam, iuncta gloſ. in verb. domum de conſecr diſtinct. 1. ad Capellas, & Oratoria, non pertinere, pluribus probauit Ioann. de Anan. in conſil. 24. quem referunt, & ſequuntur; Rebuff. in d. ampliat. 16. num. 103. Ruzæ. in tract. regal. priuileg. 15. num. 5. & Lambert. in tract. de iur. patron. lib. 1. part. 2. q.
38 3. art. 1. num. 5. Et † hoc eſt vnum in quo eccleſiæ, à capellis quantumcunque ſpiritualiſatis, adhuc
m differunt; m cui & aliud adde,
n n ex eo quod capellæ, pinnacidiū ſiue campanile, ſimiliáve eccleſiæ inſignia ſibi aſſumere prohibentur, expreſſa diſpoſitione c. patentibus extr. de priuileg quorum vtrumque à defectu plebiū, in capellis, & ſubiectione, in eccleſiis, dependere videtur; ac proinde, ſi ad inſtar eccleſiarum, capellæ plebes quoque ſubiectas

m *Ex quo ſequitur, & aliud, videlicet Cum ita dotes eccleſiarum ex neceſſitate, & Capellarum ex voluntate, dependeant: has eſſe, ad inſtar Dotium, mulieribus ab extraneis conſtitutarum ac proinde, nec ad euictionē obligare, nec ſi in annua, ex certo fundo, præſtatione conſiſtant, pro prædiario reditu haberi, vt viginti & nouem annorum reliqua, ſiue vt loquitur arreragia, petantur; illas verò, ſimiles videri iis dotibus, quæ à patre, vel matre filiæ, aut à fratre Sorori, aliíſve ad dotandum obligatis conſtituuntur, vt è contra, euictionis onus ſecum trahant, & aſſignatum ſibi reditum, prædiarium efficiant: hæc eſt enim doctr. Forgeti, in d. tract. de perſon eccleſiaſtic. c. 34. nu. 3. quam & ipſe, duobus ſubinde confirmat areſtis Rothomagenſibus; vno nempe, in num 4. pro dote muliebri, 9. Iun. 1606. & altero, in num. 5. pro dote eccleſiaſtica, menſis Martij 1608.*

n *Vel etiam, alterum adhuc, vt nempe in li. 1. deducta, tam de fructibus diuidendis, inter ſucceſſorem in beneficio, & hæredes beneficiati, in tit. 2. num. 47. quam de eorundem fructuum lucro, in caſu deportus, & aliarum ſimilium vacantiarum, in ti. 9. num. 14. in Capellis non obſeruentur, vtpote in quibus, noui Titularij, fructus faciant ſuos, à die capta poſſeſſionis, & eos ſemel perceptos, omnes relinquant, hæredibus ſuis nam & id, ſenatum Rothomagen. declaraſſe, in fauorem cuiuſdam de la Boiſſere, de nouo vacati, ad regimen, certa Capellæ Beatæ Virginis,*

q permutatione, q pluribus oſten-
dit id.Dec. in eod. conſil 210. nu-
41 4. Poſtremò † capellæ quædam,
in ſpiritualiſatione deficiunt; de
quibus exaudiendi ſunt, Ioann.
Fab.in d.§.nullius,& Guid Pap.in
d. q. 187. quamuis enim ampliſſi-
ma ſit earum dos; imo, & his,
proprius Sacerdos præficiatur,
nihilominus à beneficiorum nu-
mero penitus excluduntur,adeo
ne vel tantillum,à beneficiis mu-
42 tuentur;nam † nec compræhen-
duntur ſub nominationibus, re-
ſeruationibus,vel aliis expectati-
uis.Rebuff.in d.tract.nominat. q.
15.num.18. nec ad reſidentiam,&
(quod plus eſt) ad recitationem
Canonici officij obligāt,Inſtruct.
43 Conſcient.in part.2.c.93.nec † ad
Epiſcopi, ſiue Pontificis Maximi,
ſed ſolius patroni etiam laici,col-
r lationem pertinent; r Guid. Pap.
loc. cit. & Pariſ. in conſ. 34. lib.4.
44 nec † legitimam ætatem,clerica-
turámve exigunt, cum laicis
quoque,& fœminis,ſi fundatoris
voluntas non obſiſtat, conferri
non prohibeantur, Rot. deciſ.
482.in fin.part. 1. in nouiſ. diuerſ.
& deciſ.264.cum deciſ. ſeq. part.
2.nec proſint ad titulum, ordina-
tioni competentem, Salſed. in
prax. Bernard. c. 18. num. 9. nec
pactiones,alioqui ſimoniacas reſ
puunt, Domini de Rot.in deciſ.
365.num 2.cit.part.2. in nouiſſ. diuerſ.nec ſucceſſionem dedignantur

q Permutatione enim facta, Capellæ beatæ Mariæ,in eccleſia Burgi Moraſij, cum indotata Capella,ſancti Sebaſtiani, in eccleſia diuæ Mariæ veteris Viēnenſ.cum Ioannes Culinus, qui indotatam acceperat, tanquam læſus conquereretur, & de nullitate, permutationem argueret, ſuprema Delphinatum Curia, Antonium Peyretum, in poſſeſſione dotatæ, manutenendum pronunciauit teſte eod.Dec.in cit.conſ. 210. num. 4. vltra quem, in eadem cauſa, conſuluerat etiam Bertrand. vt patet, ex prædicto eius conſil. 251. vol.6.

r Et ita pluries, vidi obſeruari, in hac patria Delphinatus, & fieri, per aliquos Barones,habentes Capellas,in eorum caſtris, qui conferunt eorum propria authoritate, abſque præſentando Diœceſano;Et ſimiliter facit D. noſter Delphinus, qui confert Capellam ſancti Vincentij, fundatam in eccleſia beatæ Mariæ Gratianop. per Regem Carolum magnum; inquit Guid. Pap. in d.q.187. Ex cuius verbis, colligi poteſt,hoc non ſolum procedere,in Capellis extra eccleſias exiſtentibus, quas propriè Oratoria vocari, oſtenſum eſt ſupra,ſed & in iis,quæ exiſtunt, intra fines eccleſiarum, quæque proprium ſibi,capellaniarum, vel altarium nomē, ſortiuntur, quocirca tamen, videnda ſunt,quæ Ioannes Crucæus,eocirca addidit,ad eandem q.187.

ſ Vnde

Digitized by Google

tantopere reprobatam in bene-
ficialibus, ead. Rot. in deciſ. 100.
num. 6. in ead. part. 2. nec † cum 45
verbis beneficiis permutari, vlla
ratione poſſunt, f Papon. lib. 2. tit. f
7. areſto 1. nec vllum inſtituendi,
deſtituendi, viſitandi, aut eiuſce-
modi aliud ius, Diœceſano præ-
bent, Pariſ. in d. conſ. 34. lib. 4. nec
dote irreuocabili t & à nouo gra- t
uamine, ſimilive alteratione e-
xempta potiuntur, Pele. in foren,
lib. 2. act. 5. & ſic de cæteris: quibus
† etiam locus eſt, quando ab ip- 46
ſiſmet Epiſcopis; fundatæ fue-
runt, & de bonis, intuitu eccleſiæ
acquiſitis, dotatæ, quaſi tunc, vt
priuati quique fundatores iudi-
centur, déque bonis propriis,
fundationem feciſſe præſuman-
tur, vt ex facto conſulti reſpon-
dere, Nauar. in conſil. 7. de præ-
bend. & Curt. Iun. in conſil. 20.
part. 1.

f *Vnde, cum Bellouacenſ. quidã Canonicus, Præbendam ſuã, cum certa Capella non ſpiritualiſata, permutaſſet, eiuſcemodi permutationem, nullius momenti, ſenatus Pariſienſ. declarauit, eamque præbendam, Regaliſtæ impetranti addixit, areſto anni 1545. ante quod tamen, cauſam Conſilio remiſſam, 18. Decemb. 1544. tradit id. Papon. in eod. tit. 2. tit. 7. areſt. 1.*

t *Irreuocabilitas hæc, dotis eccleſiaſticæ, tripliciter poteſt conſiderari, irreuocabilis enim dicitur, vel quod ſemel conſtituta, non repetatur à cõſtituente, vel quod ſic alienari non poſſit, vt recuperari nequeat, vel quod reditus in quo conſiſtit, redemptionem, & vt loquimur exonerationem non patiatur. Veruntamen, primum à nobis ſupra, in lib. 1. tit. 1. num. 8. limitatum fuit, in caſu, quo doti conſtitutæ, decretum homologationis, nondum interueniſſet, re enim quaſi integra, donationem poſſe reuocari; & quod donatum erat, etiam in prophanos transferri; probatum eſt Pariſienſi areſto, 23. Decemb. 1598. Secundum quoque, ſuam habet limitationem, apud Forget. in d. tractat. de perſon. eccleſiaſtic. cap. 14. num. 2. cum enim (inquit) eccleſiaſticus quidam, ſui beneficij domum alienatam retraheret, & poſſeſſor, ſe eius domus occaſione contiguam emiſſe, & vtramque, reſtituere paratum profiteretur, recuſantem & ſuam tantum repetere volentem, magnum Regis conſilium ſubmouit, areſto cuius ipſe, ſimpliciter, & ſine vlla diei commemoratione, meminit. Denique limitatur & tertium, ab eod. Forget. ibid. c. 34. num. 6. in caſu quo tertius poſſeſſor fundi, ex quo percipitur reditus, pro eius ex oneratione, alium eiuſdem qualitatis, & valoris reditum, offerret, inducitur que ad id, alterum ſenatus Rothomagen. areſtum menſe Iul. 1608.*

DE

Digitized by Google

DE PRÆSTIMONIIS,

OBITIBVS, SIVE ANNIVERSARIIS, ET OBLATIONIBVS.

1 *Præſtimonia,& alia de quibus in hoc titulo;etiam ſi, Beneficia ſuapte natura non ſint,beneficiis tamen,quandoque annumerantur.*

2 *Præſtimonia ſui origine,nihil aliud fuerunt; quam ſtipendia quædam , pro ſtudentibus,vel pugnantibus aduerſus infideles inſtituta.*

3 *Eoque tempore , in mera temporalitate conſiſtebant ; nec vllum habebant, ſeruitium annexum.*

4 *Verum,ex poſtfacto,ad ſpiritualitatem deducta ſunt, & tripliciter concedi cœperunt;per modum(videlicet) vnionis,tituli, & ſtipendiorum.*

5 *Priorique modo, beneficia reddi non potuerunt , multoque minus,poſteriori modo,ob deducta in num.6.*

7 *At intermedio modo maximè , dummodò interueniant ea , de quibus , in num.8.*

9 *In dubio,quo modo facta præſumatur,conceſſio præſtimoniorum?*

10 *Quid per Obitus,ſiue anniuerſaria,intelligere debeamus; & quo caſu hæc, beneficia eſſe poſſint, num.* 11.

12 *Relictum eccleſiæ,quarundam commemorationum ergo, an & quando, in perpetuum,ſeu in ſingulos annos,cenſeatur.*

13 *Vnita certis beneficiis præſtimonia, eorum veluti membrum , & prædium fiunt.*

14 *Secus,de Anniuerſariis,quippe quæ,corpus beneficij,non augeant;ſed partem efficiant,diſtributionum quotidianarum.*

15 *Vnde,ſolis præſentibus,& intereſſentibus,diſtribuuntur.*

16 *Ac proindè,abſentes quantumcumque priuilegiati,non minus ad his, quā à diſtributionibus quotidianis , excluduntur; exceptis tamen,præceptore,& Theologali,vt in num.*17.

Digitized by Google

18 *Ad alium quam diuini cultus vſum, anniuerſaria deſtinari poßunt; vt & exemplo declaratur, in num 19.*

20 *Et tunc, inter pias cauſas, nihilominus recenſentur; & piarum cauſarum, priuilegijs gaudent.*

21 *Speciale maximum, in his Anniuerſariis, vt ad ea rectè agatur, etiam aduerſus tertios poſſeſſores, actione perſonali.*

22 *Oblationum, tam apud veteres, quam apud nos vſus, & variæ ſpecies.*

23 *Quatenus earum, laici poſſunt eſſe capaces: quave ratione, iis clerici fruātur, num.24.*

25 *Cuicunque, & qualitercunque concedantur oblationes, ſemper à beneficiis eccleſiaſticis ſunt remotæ; præterquam in caſu, num.34.*

26 *Idque propter ſui incertitudinem, quæ etiam efficit, vt in congruam portionem, nequeant imputari, num.27. iuncto num.35.*

28 *Vtve oneribus, pro rata redituum impoſitis ſubijciantur.*

29 *An & quando ad oblationes faciendas, parochiani obligentur.*

30 *Obligati ad oblationes, quo prætextu ab iis ſeſe excuſare poßint.*

31 *Non omnium indiſtinctè oblationes ſunt recipiendæ.*

32 *Licet ſine vlla perſonarum diſtinctione, tam obitus, quam præſtimonia exigantur.*

33 *Adeo vt ne quidem hæretici excipiantur.*

34 *Caſus quo oblationes, beneficium conſtituere poſſunt, & conſequenter, in congruam veniunt imputandæ, in num. 35.*

36 *Quod etiam ſi; aliis caſibus, non contingat, iis tamen, piis cauſis (non minus quam Anniuerſaria) accedunt, earumque priuilegiis potiuntur.*

37 *Parochiali eccleſiæ, & non eius in qua fiunt præfecto, Oblationes debentur.*

38 *Etiam ſi, ab Epiſcopo celebrante, intra fines ſuæ diœceſeos, retineri poſſint.*

39 *Et quamuis, ad eccleſiam matricem, & non ad adiutricem, etiam parochialem pertineant.*

40 *Adiutrici tamen relinquuntur, ſi à matrice fuerint, pecuniaria quadam compoſitione, redemptæ.*

VNDECIMO præſtimonia, Obitus ſiue Anniuerſaria, & oblationes, itidem ſui origine, & natura, à beneficiis eccleſiaſticis, aliena ſunt; vtcunque nonnūquam, inter beneficia eccleſiaſtica, æquè referantur: quod, & not. in c. fin. de 1

de conceſſ.præbend.in 6.iuncto c.cum inter vos, extr. de verbor. ſi-
2 gnificat.& † vt clarius euadet, adnotandum eſt, pro præſtimoniis, ea nihil aliud, ab initio fuiſſe, quam ſtipendia quædam, pro ſtudentibus, vel pugnantibus aduerſus infideles, inſtituta, teſte Staphil. in tract. de liter. grat. circa 5 form. expectat. num. 3. Vnde præſtimonia, quaſi munia, hoc eſt, obſequia lege debita, & officia publicè exhibenda, præſtarent; dicta creduntur, ab Hoſtienſ. in c. poſtulaſti extr. de
3 reſcript. vixque † tunc erat, vt concludi poſſent, intra fines beneficiorum, quippe quæ, in ſola temporalitate conſiſterent, nec vllum haberent, ſeruitium annexum, vt inquit id. Staph. ibid. cum beneficia, ex noſtra definitione, & ius ſpirituale, & onus diuini cultus importent, ac proinde, ſolis clericis concedantur; ſtudentes autem vt plurimum, & pugnantes cum infidelibus, ferè ſemper, laici exiſtant, vt pluribus in ſimili patefactum eſt ſupra, in tit. 3. & 4. huius lib. 2.
4 Verum † conuerſis ex poſtfacto vſibus, reque ita exigente, certis clericis, præſtimoniorum conceſſio, fieri cœpit, & adhuc tripliciter; per modum videlicet vnionis, tituli, & ſtipendiorum. Et priori quidem caſu, beneficiis annumerari, non potuere, præſtimonia, cum imo ipſamet beneficia, facta vnione extingui, & proprium amittere nomen, docuerimus quoque ſupra, in eodem libr. 2. tit. 9.
5 Quamobrem † Rebuff. in 1. part. prax. tit. de Vicar. perpet. num. 17. ſi præſt.monium vniatur alteri beneficio, (infit) non eſt opus derogare ſtatutis, de obſeruandis præſtimoniis, quia per vnionem, deſiit eſſe beneficium, & vt membrum tenebitur, nec illud obtinebit, tanquam præſtimonium, ſed tanquam vnitum, ideo neceſſe non eſt, in
6 vnione, de eo facere mentionem. Multóque † minus præſtimoniis, beneficiorum natura acceſſit, in poſteriori caſu, ob ea, quæ de præbendis aſſignatis in ſtipendium, & pro labore etiam clericis, ſimiliter dicebamus, vbi ſupra, titulo 5. Et ideo, ea nec cadere in expectatiuas, nec ſub mandatis de prouidendo contineri, nec expreſſionem pro nouis impetrationibus deſiderare, nec cum veris beneficiis permu-
a tari, [a] deciſum eſt à Gemin. in
7 conſ. 89. At † è contra, in caſu intermedio, præſtimonia beneficiorum naturam aſſumunt, ac proinde, prædicta omnia, & ſi

[a] *Ad inualiditatem permutationis præſtimoniorum, cum beneficiis, areſtum Pariſienſe, anni 1545. trahit quoque Papon. in lib. 2. tit. 6. areſto 1.*

Vv 2 [b] *Regu*

quæ ſint eiuſcemodi alia , de beneficiis cauta recipiunt , vt aſſeruit Oldr. in conſ.81 & 140. licet Staphil. loc. cit num. 2. hæc non niſi impropriè loquendo , & largè , beneficia dici poſſe contendat , & † Caſſador. in tit. de præ- 8
bendis deciſ. 3. num. 34. ita demum iis, beneficiorum attributa, competere arbitretur , ſi(vt ipſe loquitur) annexum habeant aliquod onus ſpirituale , taliter quod, intitulatus arctetur ad aliquod ſeruitium eccleſiaſticum, quod per laicum fieri nequeat, quaſi ſola præſtimonij in titulum conceſſio, non ſufficiat; cum tamen , ſimplex diuini officij recitandi obligatio, per ſe ſufficere videatur, ex diſpoſitione c. fin. de reſcript. in 6. Cui † adde, quod 9
ab onere illo ſpirituali , ad reſidentiam obligari , & ad incompatibilitatem deduci , poſſent præſtimonia ; quod eſſet contrarium naturæ, quam in eo communem, cum beneficiis ſimplicibus, in titulum conceſſa ſortiuntur , vt docent Gomeſ. in reg. de publicand. reſignat. q. 2. in fin. & Hoied. in tract. de incompat. benefic. part. 2. c. 7. num. 11. & ſeqq. vbi etiam in dubio, ſi non appareat , an in titulum concedi ſoleant , necne , & vtrum habeant, aliquod onus annexum, vltimum eorum ſtatum, eſſe attendendum [b] ſubdit in num. 13. Atque † hæc de præſtimoniis, b
trahi etiam poſſunt, ad obitus, ſiue anniuerſaria, quæ nihil aliud ſunt, 10
quam certæ præſtationes, à morientibus relictæ (quamuis inter viuos conſtitui quoque poſſint) vt quid pro alicuius funere, aut memoria, ſalutéve animæ, vel totius familiæ proſperitate, fiat; prout etiam Ethnicis, vſitatum fuiſſe olim, videre eſt ex l. Mænia decedens D. de manumiſſ. teſtamen. & ex l. Titio centum §. Titio centum D. de condit.

[b] *Regulare enim eſt , in beneficialibus, vt non tam à ſui natura, quã à nouiſſimo ſtatu cenſeantur; nã & ita in ſimili beneficia ex ſe electiua , per nouiſſimos actus, collatiua effici poſſũt, vt cenſuiſſe Cãber. ſenat. in cauſa Priorat. Nantuaci, 23. Feb. 1589 ſcribit Fab. Sebuſ. in li. 1. Cod. ti. 2. definit. 18. Nec aliter dignoſci, vtrum beneficium patronatum ſit, necne, eid. ſenatui viſum, in cauſa prioratus de Beluaux, 22. Mart. 1594. id. Fab. ibid. ſubdit, in defin. 70. ſicque etiam pro reliquis beneficiorum qualitatibus diſtinguendis. pronunciatũ eſt ab aliis ſupremis curiis, quarum areſta relata partim fuere, ſupra in li. 1. ti. 11. n. 4. partim etiam referentur infra ſuis locis, cũ ex profeſſo de quaſi poſſeſſione conferendi, Deo dante diſſeremus , & interim videri poterunt , apud Mayn. in lib. 8. quæſt. c. 4. Pele. in forenſ. lib. 1. act. 12. Louet. in lit. P, art. 20. & Charond. in lib. 1. reſponſ. c. 30.*

Digitized by Google

condit. & demonſtrat. cum ſimi-
11 lib. Nec † enim abſimili ratione,
nõnunquam particulari cuipiam
clerico, quem Epiſcopus inſti-
tuat, & ſub certo onere, puta
celebrandæ quibuſdam diebus
Miſſæ, vel recitandi officij mor-
tuorũ, aliudve eiuſcemodi, quod
in diuino cultu conſiſtat pera-
gendi, aſſignantur: & tunc, ad in-
ſtar præſtimoniorum, in benefi-
12 cia tranſeunt, dummodo † tamẽ
hæc aſſignatio, in perpetuum fiat
cum ex temporalibus, ſiue ex dã-
tis, ſiue ex accipientis parte, be-
neficia non coaleſcant; obſtante
definitione noſtra, iunctis iis, quæ
tractata itidem ſupra, à nobis fuere, in d. tit. 9. licet perpetuitas aſſi-
gnationis, facillimè, & ſimplicibus coniecturis, inducatur, arg. l. cum
quidam, & l. cum erat, D. de ann. lega. inductaque, multis afficiatur
priuilegiis, de quibus Guid. Pap. in deciſion. q. 576. & Charond. in lib.
13 9. reſponſ. c. 75. Certis † quoque interdum annectuntur beneficiis,
eoque caſu, magis adhuc ab iis quam præſtimonia recedunt hæc
enim, pro more beneficiorum vnitorum, membrum ſaltem, & veluti
prædium, eius cui vniuntur, euadunt; vt declarat Rebuff. in d. tit. de
Vicar. perpet. num. 18. & nos etiam ſupra, fuſius exagerauimus, in cit.
14 tit. 9. Illa † verò, ſeorſum à beneficio, ad quod acceſſere, conſideran-
tur; ita vt nec in eius valore computentur, nec eius corpus augeant,
ex deciſione Staphilæi, in d. tit. de lit. grat. ſub 9. form. expectat. num.
45. Quin & in ſtipendium, ac pro labore clericorum, non minus ce-
dunt, imò ferè ſemper, id contingit, legata enim, vel donata eccleſiæ,
quarundam commemorationum ergo, ſi aliud non dicatur, referun-
tur in tabulas communes, & partem diſtributionum quotidianarum
c conſtituunt,[c] quas longè procul eſſe, à beneficiis, nec magis reditus
eorum, inter quos diuiduntur, augere, oſtendimus pariter ſupra, in
tit. 5. huius lib. 2. concluſumque etiam fuit, in Rota decıſ. 8. de præ-
15 bend. alias 134. in nou Qua † de cauſa, æquè ſolis præſentibus, (& vt

c Hinc litigantibus Canonicis, & Capellanis, cathedralis eccleſiæ Baiocen. de obitibus, & anniuerſariis; ſenatus Rothomagen. eorum diſtributionem, inter ipſos Canonicos, & Capellanos, faciendam pronunciauit, areſto 28. Aug. 1539. cumque de quota cuiuſque portione adhuc litigaretur, altero areſto menſis Febr. 1551. aut 1552. idem Rothomagen. ſenatus, iiſdem Canonicis, partes duas, & Capellanis reſiduam partem eorundem obituum, & anniuerſariorum, adiudicauit; eáque duo areſta extant apud Forget. in tractatu de perſonis eccleſiaſticis, cap. 18. num. 3.

loquimur,intereſſentibus diuino
officio) anniuerſaria diſtribuen-
da,reſcribitur in d.c.vn.§. fin. de
cleric. non reſident. in 6. inde-
que † colligitur, à gloſſ. Pragm. 16
in §. iubet etiam, in verb. diſtri-
butiones, quo tempo. quiſque
deb. eſſ. in chor. abſentes quan-
tumcumque priuilegiatos, tàm
ab his, quàm à diſtributionibus
quotidianis, excludi, quod † ni- 17
hilominus, in præceptore, &
Theologali,[d] limitat Mayn. in li. d
1. quæſtion. c. 14. Imò † (quod in 18
præſtimoniis, hodie non eſt) etiã
laicis,& clericis, indiſcriminatim
aliquandò patent, cum ad aliud
quoque, quam diuinum cultum,
deſtinari poſſint, puta, ad elee-
moſinas,ſimileſve alias erogatio-
nes,vel etiam,ad conuiuia, certo
generi perſonarum, quotannis
exhibenda, [e] ſicuti † declarat e
Gregor. Toloſ.in lib.2. Syntagm. 19
vniu.c. 27. & exemplo panis Co-
mitiſſæ Andium Eduardæ, oſten-
dit Chopin.in lib.3.de ſacr. polit.
tit.4.num.13. Et † quamuis, nihil 20
prorſus,eis hac in parte, cum be-
neficiis, commune ſit; attamen,
inter pias cauſas recenſentur &
earum priuilegiis, vt plurimum,
gaudent,iuxta doctr.gloſſ.in l.ſi quis Titio,in verb. miniſtrum, D.de
lega.2.& in c.relatum,in verb.decreuerit,extr.de Sepult.Quamobrẽ
† Guid.Pap.in d.q.576.pro his anniuerſariis, rectè agi, etiam aduer- 21
ſus tertios poſſeſſores, actione perſonali decidit, [f] licet eorum, ante f
detractionem legitimæ, nullam eſſe habendam rationem, ex facto
conſul

[d] *Namque, vt ipſemet Maynard. in d.lib.1.c.14 loquitur; quod vulgò circunfertur, intereſſentias fictè præſentibus, non deberi, perpetuò verum non eſt, vt patet in ægrotis, quorum exemplo, in præceptorialibus, & theologalibus præbendis inſtitutos, dum pro muneris ſui functione abſunt, nedum fructus præbendales lucrari, ſed & in diſtributionibus quotidianis, ac obitibus ſiue anniuerſariis, participare, ſuprema Toloſatum curia iudicauit, inter Syndicos ciuitatis, & eccleſiæ Tarbellorum, ſolemni areſto 29. Ian. 1584.*

[e] *Talis eſt inſtitutio illa panis annui, Comitiſſæ Andium Eduardæ, de qua Chopin. in d.lib.3. de ſacr. polit. ti. 4. num. 13. hæc enim (inquit) collatis in Cheyſeium Cœnobium Latisfundiis, ſtatuit ſolemne epulum, vertente quoque anno celebrari, Kal. April. atque ibidem poſcentibus egenis ſingulis, ſingulos panes ſubminiſtrari, adiecta Comitis Eduardæ commemoratione, vt tantæ Heroidis memoria, quotannis inſigni eo ritu, coleretur; nec reprobauit, eiuſmodi inſtitutionem, Pariſ. ſenatus, lite enim, circa eam mota, tabulas fundationis edendas, exhibendáſque interlocutus eſt, 8. Iul. 1572.*

[f] *Et ita ſuo tempore, in ſenatu Gra-*

conſultus,reſponderit Bertrand.
22 in conſil. 214. vol. 7. Sed † & eodem propemodum, diſtingui poſſet modo, cira oblationes, quas veteres offerrumenta, & libamina dixere, ſolitique ſunt fideles, ad altare, vel ad Sacerdo-
g tis manum,facere Deo: [g] ac præſertim diebus feſtis, & in conſequentiam votorum ſuorum, vel etiam primitiarum nomine, aut pro exequiis defunctorum, vt not.in can.omnis Chriſtianus, de conſecrat. diſtinct. 1. & in c. Carpenſis,extr.de verbor.ſignif. Ne-
23 que † enim laicos, ſub prætextu, diſpoſitionis can. quia ſacerdotes & ſimilium, 10.q.1. incapaces penitus oblationum cenſendos, ſaltem in caſu inueteratæ conſuetudinis, pluribus probat Dec. in
24 conſ. 148. num. 3. Clericoſque † etiam, partim iure ſpecialis conceſſionis, quæ ſimiliter, vel in ſtipendium, vel in titulum ſibi fiat, & partim, occaſione ſuarum eccleſiarum,atque ita,in vim cuiuſdam veluti vnionis, oblationibus frui,not. in c. paſtoralis, extr. de his quæ fiunt à Prælat. & in c. ad audientiam,extr.de eccleſ.ædifi-
25 can.Verum † diſtinctio eſſet inutilis,& ſuperflua;cum,cuicumque tandem concedantur,& qualitercunque conſiderentur, eiuſcemodi oblationes, ſemper à beneficiis,
h ſint remotæ:Adeo vt,ne quidem facta in perpetuum,& ſub onere,alicuius in eccleſia muneris obeundi, inſtituto per Epiſcopum aſſignatione,præſtimonia,& obitus,in aſſumenda,concurrentibus hiſce

tianopolitano, iudicatum (ſine die) refert id.Guid.Pap. in ead. q. 576.

[g] *Sunt tamen & aliæ, quæ certis imaginibus,altaribus,Capellis,vel eccleſiis per modum voti fiunt; eæque, vel in candelis,& eiuſcemodi aliis, ad ipſas imagines, ſiue altaria infixis, vel in pecunia in capſulas miſſa,nonnulliſve donariis conſiſtunt; ſed ad hunc non pertinent locum, cum Sacerdotibus non debeantur, vtpote, in templi in quo fiunt, reparationem conuertendæ, ſicuti docet Forget.in tract.decimar. c. 4.num.8. Quæ vero huius loci propriæ ſunt,ordinatione quidem Aurelianen. prohiberi videbantur,in art.15.verum poſtea,per ordinationem Bleſen.in vſum reuocatæ, & cum expreſſa Aurelianen.illius ordinationis derogatione fuerunt permiſſæ, in art. 51. lucroque Sacerdotum exinde, adeo ceſſerunt, vt neque fabricæ procuratores, neque percipiētes Decimas, quicquam ex iis prætendere poſſe, Rothomagen. Senatus declarauerit,referēte eod. Forget.ibid. idque in fauorem, magiſtri Chriſtophori de Ruta, Curionis ſancti Albini de Scellon,aduerſus Canonicos, & Capitulum cathedralis eccleſiæ ſancti Petri Lexouien. areſto 23. Maij 1561.*

[h] *Hanc*

beneficiorum natura, imitentur,
teſte Greg. Toloſ. in inſtitut. rei
benefic. c. 15. num. 5 Et † ratio eſt, 26
quia non aliter, beneficia conſti-
tuuntur, quam ſi certam habeat
dotem, qualis eſſe poteſt, ex redi-
tibus præſtimoniorum, & obi-
tuum, ex quo quotannis, vel ſta-
tutis temporibus, præſtantur;
quod eſt ſecus, in oblationibus,
cum ex voluntate, & commodi-
tate offerentium dependeant, ac
proinde ſit incertum, an ſint fu-
turæ: eademque † ratione, nec 27
imputationem oblationum, in
congruam admittit, [h] Rebuff. in h
tract. congr. portion. q. 10. num.
83. & q. 11. num. 86. nec † obla- 28
tiones, oneribus pro rata redi-
tuum beneficialium, [i] ſubiiciunt i
Loüet. & Brodæ. in collect. ſub
lit. O, art. 6. Sunt † tamen non- 29
nulli caſus, in quibus neceſſitas,
& conſequenter certitudo quæ-
dam, ineſt oblationibus; ſtante
enim conſuetudine, [k] ſi Curatus k
indigeat, in præcipuis anni ſo-
lemnitatibus, & mortuariis,
quando eccleſia non habet deci-
mas prædiales, & vbi primitiæ
ſolui non conſueuerunt, obliga-
tos eſſe Chriſtianos, ad oblatio-
nes faciendas, docet id. Rebuf. in
tract. decimar. q. 1. num. 24. Sed
† multa alia accidere poſſe, quibus etiam tunc, oblationum præſta- 30
tio impediatur, ipſemet aduertit, in d. tract. congr. portion. q. 1. num.
86. quid enim ait, ſi propter aduerſam valetudinem, Parochus inter-
eſſe

h *Hanc imputationem oblationum, vt & anniuerſariorum, in congruam portionem, reprobat etiam Maynard. in lib. 1. quæſt. c. 29. ſimulque recitat, areſtum Toloſani ſenatus, inter Rectorem & Syndicum capellæ diuæ Virginis de Bellomonte apud Ruthenos, ann. 1543.*

i *Sicque trientem, vel aliam redituum portionem; quam beneficiati, in eccleſiarum reparationem, contribuere tenentur, vt in ſuperiori oſtenſum eſt libro, tit. 1. & 8. ex oblationibus deduci non debere, nec ad hanc contributionem obligari clericos, ſolam congruam portionē, vel oblationes pro neceſſario vitæ ſubſidio, percipientes, duobus areſtis Pariſienſibus, probant iid. Loüet. & Brodæ. iiſdem in locis, vno nempe, in fauorem Prioris eccleſiæ ſancti Petri Tornadoren. die ult. Iul. 1599. & altero, inter Curionem, & incolas parochiæ de Cahieu, 4. Ian. 1600.*

k *Ad laudabiles enim conſuetudines obſeruandas, parochianos à ſuis Curionibus cogi poſſe, iudicatum ſcribit Boer. (in deciſ. q. 236.) à Burdigalenſi ſenatu, apud ſanctum Aemilium, in fauorem Arnaldi de Baſterot, Rectoris eccleſiæ parochialis de Trazis, contra eiuſdem loci habitatores, 2. Decembr. 1528. idémque areſtum, nos retulimus etiam ſupra, in lib. 1. tit. 4. ex Papon. in lib. 1. tit. 12. areſto 1.*

eſſe non poſſit, vt oblationes re-
31 cipiat? Addit † & in d.q.1.num.31. eas ab omnibus Parochianis, paſſim non eſſe recipiendas, vt puta neque à diſſidentibus, ſiue hæreticis, neque ab vſurariis manifeſtis, neq; à publicis meretricibus, neque ab opprimentibus pauperes, neque à raptoribus rerum

[l] *Et ideo hæredem legatarij, de certo anniuerſario, in perpetuum grauati, etiam Caluiniſtam, ad eius anniuerſarij præſtationem, per ſe, vel alterius miniſterio faciendam, ſuprema Pariſiorum curia condemnauit, 13. Iul. 1566. vt narrat id. Charond. in eod. li. 9 c. 75.*

eccleſiaſticarum, neque ab exiſtentibus in alio reatu atrociori, ne videlicet, eccleſia videatur, approbare delicta, & in eo, cum delinquentibus participare, can. oblationes, & can. eorum, cum ſimilib. 90.
32 diſtinct. Ex † quibus patet, in his, & aliis huiuſcemodi caſibus, plurimum adhuc remanere incertitudinis, quæ alioqui tota ceſſat, tam in
33 obitibus, quam præſtimoniis, cum † hæc, nulla perſonarum, vel impedimentorum ratione habita, veniant ſuo tempore præſtanda,
l [l] iuxta doctr. gloſſ. 1. in d. can. oblationes, & deducta per Charond. in
34 d. lib. 9 reſponſ. c. 75. Quare † ſi aliquis daretur caſus, quo in totum, ab his oblationibus, incertitudo remoueretur, vt ſi forte alicubi, tanta eſſet oblationum copia, vt ab omni æuo, ſolerent locari, ſub certo quodam annuo reditu, qualiter contingit Venetiis, in eccleſia ſancti Antonij, quæ (vt fertur) communiter percipit per Quæſtores, annuatim quingentos aureos; non eſt dubium, quin ſaltem in eo caſu, præſtimoniorum, & obituum exemplo, beneficium conſtituere
35 poſſent: Nã † & in eodem caſu, de prædictis, eccleſiæ ſancti Antonij oblationibus, mentione facta, in his rectè fieri, congruæ portionis aſſignationem, decidit Rebuff. in d. q. 11 num. 87 Denique, etiam ſi, extra hunc caſum, oblationes nuſquam in beneficia tranſmutentur: ni-
36 hilominus † piis cauſis, non minus quàm anniuerſaria accedunt, piarumque cauſarum, priuilegia merentur, vt apparet ex iis, quæ tra-
37 duntur in l. illud, & l. fin. C. de ſacroſ. eccleſ. Et † quamuis regulariter, parochialis eccleſiæ, & non eius, in qua fiunt præfecto, debeantur, ex not. poſt gloſſ. in d c ad audientiam, in verb. obuentiones, & fuſius
38 exageratis à Panormitano in d c. paſtoralis, num. 2. Ab † Epiſcopo tamen, quando celebrat, intra fines ſuæ diœceſeos, retineri poſſunt, vt ſingulariter tradidit Matthæ. de Afflict in conſtitut. Neap. lib. 1. ii de

Decim. num. 32. necnon, † à ma- 39
trice eccleſia peti, m ſi ſibi factas m
adiutrix etiam parochialis, pe-
cuniaria † quadam compoſitione 40
non redemerit, prout in ſuperio-
ri tetigimus titulo, & pluribus
proſecutus eſt, Chopin. in lib. 2.
de ſacr. polit. tit. 7. num. 25.

m *Quod oblationes, & alia curialis functionis præmia, non ad adiutricem, ſed ad matricem parochiam pertineăt, niſi pecuniaria quadam compoſitione, primitiuo Rectori ſoluenda, à ſeruiente, in ſuccurſali parochia redimantur, ſæpius iudicatum eſt Pariſiis; ac præſertim, pro ſancti Germani Altiſſiodoren. eccleſia, aduerſus eccleſiam ſancti Euſtachij. 2. Mart. 1570. & pro eccleſia ſancti Benedicti, aduerſus eccleſias ſanctorum Hypoliti, & Medardi, 15. Mart. 1584. aliiſque infinitis propemodum areſtis, & ſententiis, de quibus Chopin. tàm in d. li. 2. de ſacr. polit. ti. 7. nu. 25. quàm in lib. 3. eiuſd oper. ti. 3. num. 29.*

DE PERTINENTIBVS
AD LAICORVM, ET
ALIORVM SIMILIVM
DISPOSITIONEM.

1 *Verè beneficia, ſtatim atque laicorum, vel aliarum ſimilium perſonarum, diſpoſitioni relinquuntur, naturam mutant, nec amplius beneficia dicuntur.*

2 *Laicus, de iure conferre nequit; adeo vt, ne quidem Princeps excipiatur.*

3 *Nec hoc ius conferendi, conſuetudo dare poteſt, non magis quam compoſitio, cum ordinario quomodocunque facta, ſed ſola ſummi Pontificis indulgentia.*

4 *Quæ tamen Epiſcopi, vel alterius ordinarij factum, & veluti confirmationem, in laici collatione deſiderat, ob rationem, num. 5.*

6 *Idque ita, vt antequam hæc confirmatio ſuperioris interuenerit, non æquè à laico, atque à clerico prouiſus; permutare, aut reſignare poſſit.*

7 *Ad hoc enim ſolum, ci prodeſt eiuſcemodi prouiſio, vt fructuum, & alio-*

rum

rum temporalium percipiendorum, capax efficiatur.

8 *Rex Chriſtianiſſimus Galliæ, conferendi multiplex habet priuilegium.*

9 *Namque imprimis, ad Prælaturas, tam regulares, quàm ſeculares, nominat.*

10 *Deinde in minoribus beneficiis, expectatiuas Conſiliariis ſuis concedit.*

11 *Tum, pro iucundo aduentu, in ſingulis cathedralibus, Canonicum facit.*

12 *Item, nouis Prælatis, in præbenda primum vacatura, inſtituendum offert.*

13 *Necnon, dependentia à vacantibus Prælaturis beneficia, iure regaliæ confert.*

14 *Ac demum, de præbendis, & Canonicatibus quarundam eccleſiarum; pro arbitrio, & pleno iure diſponit.*

15 *Eo ipſo, quod quis ad prælaturam nominatus eſt, fructus ſuos non facit; niſi Princeps ei prælaturæ adminiſtrationem conceſſiſſet.*

19 *Ordinarij, neque indultariis, neque ſimilibus, præcisè tenentur conferre, ſed eis, annuum quid præſtare volentes, donec noua vacatio contingat, audiuntur.*

17 *Collatio Principis facta iure regaliæ, eſt ad inſtar collationis ſummi Pontificis, & quid inde ſequatur, num 18.*

19 *Reges Galliæ, propter vnctionem, merè laici non ſunt.*

20 *Ac proinde fungendi eccleſiaſtico munere, cum reliquis clericis, habent poteſtatem.*

21 *Eaque etiam de cauſa, fœminas eius regni incapaces, quaſi à ſacerdotalibus officiis omnino remotas, plærique crediderε.*

22 *Sed hinc, exiſtimandum non eſt, eoſdem Reges, eſſe eccleſiaſticas perſonas.*

23 *Reuera enim, laici ſunt, obſtante ſcilicet, defectu ordinum; propter quem, parochiales eccleſias, non conferunt, ſed ſimplices duntaxat.*

24 *Beneficiis à ſe collatis, Reges non parum alterationis inferunt, & num. 26.*

25 *Vt quamuis laici exiſtant, nequeunt tamen facta nominatione, vel præſentatione, variare.*

27 *Collatio ſummi Pontificis, vel ordinariorum, ante indultariorum, & aliorum expectantium petitionem, ſuſtinetur.*

Digitized by Google

28 *Petitione verò facta, nullius momenti eſt, cum ex ea, expectantes, tam regij, quam apoſtolici, irreuocabile ius conſequantur.*

29 *Licet id iuris eos non faciat beneficiatos.*

30 *Similiter, beneficiati non efficiuntur ij, quibus Rex, iure regaliæ confert.*

31 *Ideoque, litigantes ſecum ea de re, ad ſenatum Pariſienſem, & non ad Iudices eccleſiaſticos, ratione tam petitorij, quam poſſeſſorij trahunt.*

32 *Tutique ſunt, aduerſus regulam de triennali poſſeſſore.*

33 *An & quando, Regaliſtis ſua beneficia permutare, vel reſignare permittitur.*

34 *Et vtrum, cadentibus in regaliam beneficiis, parochialia annecti poſſint.*

35 *Quæ ſit natura beneficiorum, ad meram & perpetuam Regis collationem, ſpectantium.*

36 *Quare beneficia hæc, vendi nequeant; cum tamen, penitus ſint prophana, ideoque ad ſecularium Iudicum, nedum ſupremarum curiarum, pertineant cognitionem, vt in num. 37.*

38 *De aliis præter Regem Dominis temporalibus; & de beneficiorum, quæ ab eis fit collatione.*

39 *Déque patronis laicis, & quale ab eis ius, in beneficiis deferatur.*

40 *Etiam patroni laici, de iure communi, præueniri poſſunt, ſed non de iure ſpeciali Galliæ, quo ſoli præueniuntur eccleſiaſtici, & adhuc cum moderamine, num. 41.*

42 *Ius præſentandi longè diuerſum, à iure conferendi, ex eo euincitur, quod excommunicatus præſentet quidem, ſed non conferat.*

43 *Præſentatus ante inſtitutionem, quæ propria beneficiatorum ſint, non nanciſcitur, & num. 45.*

44 *Idémque de prouiſo per inferiorem, priuſquam approbatio Epiſcopi acceſſerit.*

46 *Sed ij, in hoc diſtant, quod inferiores collatores, exemptionem ab hac approbationis neceſſitate, præſcribere poſſint; cum è contra, à patronis neceſſitas inſtitutionis, nuſquam præſcribatur.*

1 DVODECIMO,& poſtremò,beneficia verè,& ſuapte natura,
ſi ad collationem, præſentationem, aut aliter diſpoſitio-
nem laicorum, & aliarum ſimilium perſonarum, perti-
neant, beneficij interim nomen amittunt, & à beneficio
eccleſiaſtico, ſecernuntur per noſtram definitionem, & per ea quæ
not.in c.licet eccleſiarum,de præbend.in 6.& in c.cum dilectus extr.
2 de iur.patronat.Quocirca † operepræctium erit aduertere, quod li-
cet de iure, laicus conferre nequeat, ex can.laicis & paſſim 16. q. 7.
adeo vt ne quidem Princeps ex-
a cipiatur, [a] in can.nullus, & can.
3 Hadrianus,63.diſtinct.Imo † nec
in contrarium valeat conſuetu-
do, aut compoſitio cum ordina-
rio, quomodocunque facta, in c.
Maſſana,& c.ſacroſancta,extr.de
elect.gloſſ.tamen,& DD.in d.ca-
none laicis, fatentur ſummum
Pontificem, qui omnimodam in
beneficiis habet poteſtatem,ſpe-
ciale de conferẽdo priuilegium,
etiam merè laico,vtiliter conce-
4 dere poſſe; ſed † cum hoc tem-
peramento, vt pro eccleſiaſtici
iuris conſeruatione, interue-
niente demum Epiſcopi,vel alte-
rius ordinarij facto, quæ in con-
ſequentiam eius priuilegij,fit per
laicum conceſſio, ſuſtineatur,
5 ne † alioqui laicus,regimen ſpirituale eccleſiæ, videatur dem andа-
re,contra;& iuris poſitiui expreſſam prohibitionem, in c. 4.c.nullus,
& paſſim extr. de iur. patronat. & iuris naturalis rationem, qua ne-
minem dare poſſe,quod non habet, dicitur in l.traditio.D. de acqui-
6 rend.rer.domin.Si † itaque,quis ex laicis,eiuſcemodi priuilegio,fue-
rit vſus,nunquid clericus, cui ab ipſo collatum eſt beneficium, ante
ſuperioris confirmationem, illud permutare, reſignare, vel aliter
b verſari in eo,ad inſtar titularij, [b] & verè beneficiati poterit? nequa-
7 quam,ſed † ad hoc ſolum ei proderit facta collatio, vt poſſit fructus,

[a] *Nam nec (quod plus eſt) ſimplicem præbendam vel penſionem, ſuper fructibus beneficij, Princeps quantumcunque ſupremus, concedere poteſt, niſi indultum, ſiue priuilegium habeat in eam rem, à ſummo Pontifice, vel Prælatus conſentiat; & ita ſenatui Sabaudico viſum, in cauſa Thomæ Morgant Angli, & Domini Abbatis Altacombani, 20. Decembr. 1596. tradit Fab. Sebuſian. in lib 1. Cod. tit. 2. definit. 93.*

[b] *Titularius enim, & verè beneficiatus, etiam ante leuatas bullas, & poſſeſſionem apprehenſam, de iure ſuo per reſignationem, permutationem, tranſactionem, & alios transferendorum legitimè beneficiorum modos, di-*

& alia temporalia percipere, e
ſicuti pluribus oſtendit Corſet.
in tract. de poteſt. reg. q. 11. ibique
etiam, ad beneficia, quæ à Prin-
cipibus, iure regaliæ conferun-
tur, id extendit: quod † tamen, in- 8
diſtinctè apud nos, non obtinet;
cum Rex noſter Chriſtianiſſi-
mus, multiplex conferendi pri-
uilegium habeat, eoque multi-
pliciter vtatur. Imprimis † enim 9
non ſolum in Epiſcopatibus, &
Archiepiſcopatibus, aliiſve con-
ſiſtorialibus beneficiis, tam regni
ſui, & Delphinatus, quam Comi-
tatus Valentin. & Dien. verumetiam in monaſteriis, & prioratibus
conuentualibus, cum ſimilibus reuera electiuis, nominat iure cōcor-
datorum, in §. 1. & §. monaſteriis, de reg. ad præl. nominat. Deinde †
Pariſienſ. Conſiliariis, vel eorum indultariis, ad proximè vacatura 10
beneficia, expectatiuas concedit, ex reſcript. Ioann. 23. Eugen. 4. &
Paul. 3. PP. de quibus Chopin. in lib. 1. de ſacr. polit. tit. 5. num. 15. Nec-
non † pro ſuo iucundo aduentu, in ſingulis cathedralibus eccleſiis, 11
vnum in candidatis ſuis, Canonicum facit, non tam ex indulgentia
Innocent. 6. PP. quam veteri iure, cuius memoria non extet, vt cre-
dit Charond. in lib. 10. reſponſ. c. 6. Item † nouis Prælatis, in præbenda, 12
quæ primum vacauerit, poſt præſtitum iuramentum fidelitatis, in-
ſtituendum offert, ex codicillari nouo, ac commentitio iure, quod
die vlt. April. 1599 Prætoriani ſenatus actis inſcriptum, ſcribit id Cho-
pin. in lib. 2. Monaſtic. ti. 3 num. 16. Tum † vacantibus Prælaturis, be- 13
neficia ab his dependentia, adueniente eorum vacatione, confert iu-
re peculiari, coronæ Franciæ, ante omnia iura canonica nato, vt in-
quit Caro. Pariſien in reg. de infirm. reſignant. num 188. ac † demum
de præbendis, & Canonicatibus, quarundam eccleſiarum, vt ſacel- 14
lorum palatij Pariſienſis, & Bituricen. ſaltus Vincennarum, eccle-
ſiæ collegiatæ Cleriaci & ſancti Quintini, aliarumque complurium,
pro arbitrio, & pleno iure diſponit, ex reſeruatione ſibi, in earum
fundatione facta, teſte eod. Carol. Pariſien. ibid. num. 185. & Charon.
in d.

ſponere poteſt, vt concluſum in ſenatu Burdigalen. contra Prothonotarium de Laimēdie, in fauorem magiſtri A lani, & fratris Antonij de Ferrieres, ſine die refert, Papon. in libro 2. tit. 8. areſto 5.

e Capta tamen prius poſſeſſione, cum ſine ea, ius in beneficio, non magis fructuum, & aliorum temporalium perceptionem, ſecum trahere poſſit, ob areſtum illud Pariſienſe, inter Canonicos ſanctæ Capellæ & Epiſcopum Melden. 19. Iun. 1577. de quo Charond. in lib. 1. reſponſ. c. 3.

Digitized by Google

d in dict. lib. 10. reſponſ. cap. 6.[d] Et
15 † quatuor quidem caſibus primis, prædictæ extenſioni Corſeti locus eſſe poteſt; cum in priori, nominatus à Rege, ipſos quod plus eſt fructus non conſequatur, tantum abeſt, vt liberam iuris, ſibi ex regia nominatione
e quæſiti, diſpoſitionem habeat,[e]
16 & † in tribus ſequentibus præciſè non teneantur Ordinarij collatores, regios admittere expectantes, ſed eis annuum quid præſtando, donec noua vacatio contingat, aliis rectè conferant,

[d] *Addit & his caſibus, Forget. in tractatu iur. regal. num. 18. duos alios caſus, quibus Princeps, adhuc beneficiorum collationi & multo magis præſentationi beneficiandorum, ſeſe intromittit: quando nempe, à feudo quopiam, ius conferendi, ſiue præſentandi dependet, & Domino feudi moriente, cura liberorum eius minorum, lege municipali, ad Principem defertur [vulgo garde noble dicimus] vel eodem Domino delinquente, feudum cadit in commiſſum, & ipſi Principi conſolidatur. Vtrobique, enim iure, quod circa collationem, vel præſentationem competierat, fruitur; & priuatiuè, ad quoſcunque alios ſucceſſores, vaſalli ſui conferre, & præſentare poteſt: ſicque iudicatum in Rothomagen. ſenatu, aduerſus viduam Domini de Breuilly, patroni curialis eccleſiæ de Chamilly, diœceſeos Abrincen. areſto 11. April. 1510. id. Forget. ibid. refert, ac aliorum etiam duorum conformium, ſed regij conſilij, areſtorum meminit; quorum vnum fuiſſe ait, inter generalem Regis procuratorem, & quendam Mabiet, 14. Febr. 1506. alterum verò in cauſa beneficij S. Germani, de Viromney, diei vlt. April. 1540.*

[e] *Si tamen Rex, nominato ad Prælaturam, ipſius Prælaturæ adminiſtrationem, donec regalia clauderetur, indulſiſſet, vel dediſſet inducias, vt moris eſt; aut aliter ſufferentia, (vt vulgus loquitur) erga eum fuiſſet vſus; fructuum quidem, & aliorum temporalium, liberam haberet diſpoſitionem, ſed non ſpiritualium, & conſequenter, nec iuris ſibi in beneficio competentis. Nam imo, etiam ſi, collationes beneficiorum, ſint in fructu, dependentia tamen à Prælatura, ad quam nominatus eſt, ſi interim vacauerint beneficia, conferre non poteſt, ob areſtum Pariſien. ſenatus, in capella ſancti Petri de Collaruille cauſa, inter Gothofredum Vontonem, & Rogerium Martinum, 20. Iul. 1430. Et quod denegata ſic, beneficiorum collatione, nihilominus ſuos tunc faciat fructus, tribus adhuc areſtis; id. ſenatus declarauit, vno nempe, pro Patriarcha Conſtantinopolitano, adminiſtratore eccleſiæ Pariſien. 3. Aug. ſine anni mentione; altero, in cauſa Cathalaunen. Epiſcopatus, 20. Iun. 1432. & poſtremo, in fauorem Epiſcopi Balocen. 10. Maij 1532. priuſque recitat Papon. in lib. 2. tit. 3. areſt. 3. & reliqua tria Ruzæ. in tract.*

regal:or

Digitized by Google

Regalior. priuileg. 38.

[f] *Quod ordinarius, facta ſibi Indulti ſignificatione, nihilomagis teneatur præciſè, ad conferendum indultario, ſed ſaluo eius iure, pro proxima vacatione, & ipſi interim prouidēdo de ſuo, alteri rectè conferat, pluribus probauit areſtis, Rebuff. in gloſſ. Concord. tit. de mand. apoſtol. §. declarantes in verb. præferendos. & Louet. cum Brodæ. in lit. P, art. 6. videlicet Pariſienſ. ſenatus aduerſus Greſleum, & Germanum, indultarios Epiſcopi Pictauienſ. 7. Iul. 1525 & 4. Mart. 1531 magnique conſilij, inter Gobertum, Epiſcopi Pariſienſ. beneficiarium & Portalem, à Rege nominatum, menſis Aug. 1594. ac demum parlamēti, apud Turones exiſtentis, in fauorem Chotardi, à Turonen. Capitulo prouiſi, victo Feretro, Regis quoque indultario, circa annum 1591.*

[g] *Quamuis ita beneficiorum in regalia vacantium collatio, ad ſolum Regem pertineat, & hoc intendat regaliſta, quoties collatum ſibi à Rege beneficium petit, ſi tamen à ſummo quoque Pontifice, vel ordinario, collationem habeat, hac etiam, quantumuis per eam aliud intendatur, ſe iuuare poterit; quia enim vtriuſque collationis, idem eſt finis, & ſcopus, obtinendi nempe beneficij litigioſi, cumulatio non denegatur; ſed potius duobus approbata fuit areſtis Pariſienſibus, relatis à Papon. in d. lib. 2. tit. 3. areſto 9. videlicet inter magiſtros, Robertum*

[f] vt tradunt, id Charond. in lib. 1. f
reſponſ. c. 3. & Brodę. poſt Louet.
in lit. P, art. 6. At † in duobus re- 17
liquis caſibus, eadem diſtinctio,
penitus reiicienda videtur, ex
quo, in iis Princeps merus, & v-
nicus eſt collator, eiuſque non
minus, quam ſummi Pontificis,
collatio operatur, [g] & † conſe- g
quenter plenum tribuit ius, de 18
quo proinde, per reſignationem,
permutationem, vel alium ſimi-
lem titulum, etiam ante adeptā
poſſeſſionem, diſponere collata-
rius non prohibeatur, iuxta de-
ciſionem Papon. in lib. 2. tit. 8.
areſto 5. Nec † impeditur hoc, ab 19
illa regiminis eccleſiæ ſpiritualis,
per laicos non demandandi, ra-
tione; nanque vt ait Ioann. Mo-
nach. in c. 2. num. 4. de præbend.
in 6. Reges merè laici non ſunt,
propter vnctionem: idque præ-
ſertim obſeruatur, hic in Gallia,
vbi Chriſtianiſſimi Reges, in ca-
thedralibus eccleſiis quibuſque,
cenſentur inter Diaconos, &
Canonicorum albo adſcribun-
tur, ita † vt, ſi quando illuc pro- 20
ficiſcantur, ſecularibus inſigni-
bus depoſitis, ſummiſſiſque reli-
gioni faſcibus, linteum ſupparum
induti, cum clericis fungi poſ-
ſint, eccleſiaſtico munere, vt de
Carolo 8. in Callonen. eccleſia, &
aliquot aliis, narrat Chopin. in d.
lib. 1. de ſacr. polit. tit. 4. num. 24.
eáque

Digitized by Google

21 eáque † etiam de cauſa, fœminas à ſucceſſione regni, meritò exclusas, in contentione Regum Eduardi Angliæ, & Philippi Galliæ dictum; quod ſcilicet, à ſacerdotalibus officiis, mulieres ſint omnino remotæ, comminiſcitur

22 Pele. in foreuſ. lib. 1. act. 42. hinc † tamen exiſtimandum non eſt, Reges eſſe reuera eccleſiaſticas perſonas, aliud enim eſt, vnctio Regum, & aliud conſecratio eccleſiaſticorum, quemadmodum docet Panorm in c. venerabilem num. 6. extr. de elect. nec ex eo quod, Regibus permittitur, eccleſiaſtica obire munera, ſequitur eos, in eccleſiaſtico eſſe ordine, vt conſtat ex gloſſ. in can. Valentinianus, in verb. ordinem, 63. diſtinct. & in §. item quod dicta, in verb. regaliæ circa finem, de Annat. in pragmat. ſanction.

23 Quamobrem † propter hunc ordinum defectum, parochiales eccleſias, regiæ collationi non ſubiici, ſed ſolas ſimplices, & quæ annexam non habent admini-

h ſtrationem ſacramentorum, [h] ead. gloſſ. pragmat. ibidem paulo poſt princip. notat, & plenius tangit Prob. in tract. regalior. q.

24 10. Sic† igitur Rex noſter, ſecundum rei veritatem, & de rigore iuris laicus, arg. c. tua. & infra, extr. de Decim. conferendo beneficia eccleſiaſtica, vel ad eorum collationem interueniendo, non parum affert alterationis, ſed interdum plus, & interdum minus, iuxta prædictorum caſuum diſtinctionem,

le Gar, & Guilhelmum de Marchiol, 15. Nouembr. 1338. & in fauorem Aegidij de Maletauerne, aduerſus Bertrandum de la Motte, 12. Febr. 1567. Quibus & alia duo Rothomagenſia, pro eadem cumulatione, addi poſſunt; vnum, nempe, in cauſa quorundam, Rauetton, & Cochin, 2. April. 1500. quod eſt apud Forget. in d. tractat. de iur. regal. num 26. & alterum litigantibus magiſtris, Adriano Behotte, & Ludouico Bretel, 18. Octobr. 1603. de quo id. Forget. in tract. de perſon. eccleſ. c. 40. in fin.

[h] *Verumtamen harum conferendarum poteſtatem longè maiorem habet Rex, quam ordinarius quantumuis in ordinibus conſtitutus: hic enim, in conſequentiam ſimplicium duntaxat, reſignationum confert, cum etiam in fauorem, reſignata beneficia, Regi conferre liceat, vt docet Forget. in d. tra. regal. num. 15. vbi, & ita iudicatum teſtatur, à Pariſien. ſenatu, pro Felice Belin, reſignatario Ioannis de Bury, aduerſus Vincentium Moreau, cuiuſdam præbendæ Trecen. petitorem, areſto 7. Maij. 1601. quod ſimiliter refertur, & fuſiſſimè exageratur, à Charond. in lib. 10. reſponſ. c. 3. additurque etiam à Chenut ad Papon. in lib. 2. tit. 3. areſto 21.*

 [i] *Et*

Digitized by Google

quouſque vacauerint, fuerintque petita; ſuſtinetur enim, ante petitionem, indultariorum, & aliorum expectantium, aliis facta
l collatio, [l] Idque latè deducit,
28 Pele. in Forenſ. lib. 1. act. 4. & † quamuis, tempeſtiua petitio, ordinariorum manus liget, ſicque ex ea expectantes, tam regij, quã apoſtolici, irreuocabile ius conſequantur,
m [m] à † beneficiis tamẽ,
29 ſunt adhuc alieni, ob eandem nempe, perceptionis fructuum denegationem donec in eo iure, ab ipſis ordinariis, inſtituantur, vt declarat Gomeſ. in reg. de Trienn. poſſeſſ. q. 35. verſ. tamen
30 iſtis. E † contra, cadentibus beneficiis in regaliam, vacante ſede ſtatim poſt principis conceſſionem ſubſequentemque poſſeſſionis appræhenſionem, eius beneficiarij (quos regaliſtas vocamus) fructus faciunt ſuos, & nihilominus, propriè loquendo, dici non poſſunt beneficiati; ſed alia ratione, quod videlicet, clericorum verè partes ceſſauerint, in
31 eorum inſtitutione: quò † fit, vt litigantes ſecum, ea de re, ad ſenatum Pariſienſem,
n [n] & quoad

dicauerit areſto, cuius ſine diei, & litigantium, commemoratione, meminit Charond. in lib. 1. reſponſ. c. 4.

[l] *Et hoc; non ſolum ab ordinariis, ad annuum quid, in penam eluſionis indulti (vt ſupra diximus) obligatis, ſed & à Pontifice maximo; nam & ita; cum indultarius Regis, qui Abbati diui Iuliani Turonenſ. debitè ſignificauerat, vacatione cuiuſdam prioratus ab ea Abbatia dependentis, contingente, paſſus eſſet, vt ante requiſitionem ſuam, alter Prioratum illum impetraret, à ſummo Pontifice, controuerſia inde orta, in magno Regis conſilio propter præuentionem, pro impetrante apoſtolico, aduerſus Regium indultarium, pronuntiatum eſt, 27. Iul. 1557. Pele. in d. lib. 1. act. 4.*

[m] *Vnde, in propoſita (à Pele. in d. act. 4) facti ſpecie, quoniam poſt vacationem, prædicti Prioratus, aliud beneficium, ab eadem diui Iuliani Abbatia dependens, vacauerat, ipſumque ordinarius, requirenti indultario recuſatum, cuidam Petro contulerat; indultarius amiſſo Prioratu illo, hoc beneficium obtinuit, eodem magni conſilij areſto, anni 1557.*

[n] *Alij verò ſenatus, nullam de litibus Regaliſtarum, habent notionem, quippe quæ ad Pariſienſem priuatiuè, ad omnes alios, propter vicinitatem principis, vel ſuam præ cæteris eminentiam ſpecialiter delata fuit, expreſſa Ludouici 11. ordinatione anni 1464. Quamobrẽ, etiam ſi, intra fines aliorum parlamentorum, exiſtant beneficia, quæ in regaliam ceciderint; litigandum tamen eſt, coram Pariſienſ. vt ab eodem, ſuæ iuriſdictionis tuendæ gratia, declaratum eſt in cauſa filij Domini Remundi, Præſidis Ro-*

petitorium, & quoad poſſeſſo-
rium, & non ad iudices eccleſia-
ſticos trahant;° tutique† ſint, ad o
uerſus regulam, de trienn. poſ- 32
ſeſſor. P nouatorum prouiſionum p
effectum, alias impedientem, de-
cidente Carol. Pariſienſ. eod. in
loco nu. 189. Verum † poſtquam 33
pacificam, conceſſorum ſibi ita
beneficiorum, adepti ſunt poſ-
ſeſſionem, inter verè beneficia-
tos, eſſe incipiunt, ſuáque benefi-
cia, cum iis permutare, vel aliis

thomagenſ. & Ioannis Baptiſtæ Triuulſij, litigantium de quadam præbenda, eccleſiæ Baiocenſ. 19. Mart. 1548. teſte Papon. in d. lib. 2. tit. 3. areſt. 14. cui & alia duo, in eam rem, addi poſſunt areſta, ex Forget. in d. tract. de Iur. Regal. num. 6. vnum nempe vetus, 28. Nouemb. 1492. & alterum, inter quoſdam Blondel, & Renard, 23. Decemb. 1512.

° *Quamuis enim (inquit id. Forget. in eod. tract. de Iur. Regal. num. 7.) regulariter in beneficiis, de petitorio ecclesiaſtici, & de poſſeſſorio ſeculares, cognoſcant; Imò, ne quidem principalis reſcripti obtentu, petitorij cauſa, cauſam poſſeſſorij, præcedere poßit, ſicuti à iuridicis dierum Baiocen. conuentibus, indicatum fuit, pro Roberto le Coq, aduerſus Dionyſium de la Place, areſto 8. Octobr. 1548. Attamen iis, quæ ceciderent in regaliam, prædicta Curia, etiam quoad petitorium, & adhuc, etiis cum poſſeſſorio cumulatione facta, priuatiuè ad omnes iudices eccleſiaſticos, notionem ſuam interponit, vt iudicatum quoque eſt, à Rothomagen. ſenatu; 29. Nouemb. 1515. Additque inſuper, Bergeron. ad Papon. in d. li. 2. tit. 3. areſt. 10. in cauſis Regaliſtarum (quod plus eſt) petitoris ſemper eſſe concludendum, & ita à Domino Thuano Præſide, fuiſſe pronunciatum, 11. Aug. 1564.*

P *Durat enim regalia, vſque ad triginta annos, & ideo ea aperta, ſi beneficium vacauerit, nec interim à Rege fuerit collatum, quamuis à nouo Prælato, poſtea de eo prouiſus, longo tempore, illud pacificè poſſederit, inquietari tamen poterit, per nouum regaliſtam, quem intra triginta annos, Rex ſubiecerit. Qua de cauſa, cum Thomas de ſancto Petro, & Martinus de Fraxinis, eius ſucceſſor; eſſent in diuturna poſſeſſione, cuiuſdam præbendæ Pariſien. eamque nihilominus Rex, per obitum defuncti de Monteacuto, Epiſcopi Pariſien. magiſtro Alano Chartier, & demum magiſtro Roberto Corbulle, contuliſſet; huic, non habita conſideratione diuturnitatis temporis, eadem præbenda fuit adiudicata, areſto quod ſine die, extat apud Ruzæ. in tract. regal. priuileg. 23. num. 3. Cui & aliud eiuſcemodi, inter magiſtros Ioannem Beaufen, & Florentinum d'Ylliers, addi poteſt, ex Chopin. in li. 2. de Doman. tit. 9. n. 17. ſimiliéque etiam, interuenit nuper, pro magiſtro Claudio Bratherio, aduerſus magiſt. Guilhelmum de Marandes, & co-*

resi

q reſignare poſſunt: q & ratio eſt, quia (vt loquebatur id. Carol. Pariſien. in num. 188.) beneficia, quæ in regaliam cadunt, caſualiter, & accidentaliter, à ſua deflectunt natura, ideóque ceſſante caſu, & remoto accidente, eam
34 recuperant; Ex † quo, & ipſe infert, beneficiis hiſce curas Parochiales vniri poſſe, idque etiam admittit, & fuſius exagerat, Ruzæ. in tract. Regal. priuileg. 40. Quod eſſet ſecus, ſi ſuam penitus deponerent naturam, qualiter contingere ait, in beneficiis illis, quæ poſtremo loco diximus, ad
r meram, & perpetuam, ſpectare
35 Regis collationem; hæc † enim, magis ſecularia, & profana beneficia ſunt, vt ipſemet Carol. Pariſienſ. aſſerit, paulò ante, in num. 186. & ſubſequenter. Vnde non habent de ſe, (inquit) vllam adminiſtrationem clauium, vel ſacramentorum, nec in his ſi vendantur, committitur Simonia, de iure diuino, ſed tantum, de iure poſitiuo, vt in fortioribus terminis, decidit gloſſ. magna in c. ex parte extr. de offic. delega. & in c. pridem extr. de pact. & vtrobique Panorm. & Ioann. Andr. in c. tua nos extr. de Simon. Imò, nec iure quidem poſitiuo, quia iura canonica, non loquuntur, nec diſponunt, niſi de beneficiis propriè eccleſiaſticis, non autem de

ſortes, 10. Decembr. 1602. cuius tenorē recitat Chenut. in notab. q. 5. eiuſque etiam meminit Charond. in lib. 1. reſponſ. c. 6. in fin.

[r] *Hæc eſt ſententia Papon. in d. lib. 2. tit. 3. areſto 1. in fin. vbi tamen pacificam illam poſſeſſionem interpratatur, poſt adiudicationem petitorij, vel pleni poſſeſſorij; ſi enim recredentia tantum, adiudicata eſſet, exigeretur illorum triginta annorum lapſus, vt pacificus poſſeſſor diceretur, & conſequenter ab eo facta reſignatio præualeret, ideoque ſi interim moreretur, etiam poſt viginti annos poſſeſſionis pacificæ, præferendum nouo regaliſtæ reſignatarium, relinquere non poſſet, vt ipſemet cautum ait ordinatione anni 1499. in art. 11. quamuis controuerſia, hac de re mota, reſpectu Cenomanæ regaliæ, cauſam auditam, ſenatus in conſilium maturius reuocari, 14. Iul. 1542. teſte Chopin. in d. lib. 2. de Doman. tit. 9. num. 17 fallit tamen, duobus regaliſtis concurrentibus, qui enim per triennium pacificè poſſediſſet, ſtatim de iure ſuo, cum effectu diſponere non prohiberetur, cum decreto de pacificis poſſeſſoribus, inter ipſos regaliſtas, locus ſit, quia (inquit id. Chopin. ibid.) in mutuo priuilegiarij vtriuſque concurſu neuter vtitur, in competitorem priuilegio, ſed cum priuatis iure communi, l. verum, §. item quæritur, & l. ſi apud D. de minorib. idque bino iudicio, decreuiſſe ſenatum ſubdit, in publica litium diſceptatione, de*

 certo

iſtis: quæ † tamen, vendi non debent, quia licet, non eſſet crimen ſimoniacum, eſſet tamen, crimen Hierobonicum, quod primus inuexit, impius ille Rex, Hieroboã, qui (3. Reg. c. 12.) fecit phana in excelſis, & ſacerdotes de extremis populi, & quicunque veniebat, & intrabat, manum ſuam in tauro, in bubus, & in arietibus ſeptem, fiebat Sacerdos, 2. Paralippom. c. 13. Hactenus † Pariſienſis ille, qui hinc etiam fieri, vt in eiuſcemodi beneficiis, non ſolum ſupremæ curiæ, quæ mixta ſunt corpora, ſed & iudices regij, atque ideo mere laici, r tam de petitorio, quam poſſeſſorio, priuatiuè ad iudices eccleſiaſticos, cognoſcere poſſint, ſubdit; teſtaturque † in hoc Galliæ regno, nonnullos præter Regem, Dominos temporales, ſua quoque beneficia, & ſuæ reſeruata liberæ diſpoſitioni habere, de quibus ideò, æquè per ſuos iudices cognoſcant, quamuis non regios, & quod plus eſt, etiam hodie in Neuſtria, quoſdam eſſe, qui imò beneficia curata, pleno iure conferant aſſerit, in fin. d. nu. 188. Verum † alibi, ſimile quid vix reperietur, exceptoq; ſolo, patronatus laicalis caſu temporalibus Dominis, de iure non licet, ſeſe collationi beneficiorum eccleſiaſticorum intromittere; & adhuc in eo caſu, ſeſe intromittentes, non faciunt beneficiatos, ſed beneficiandos duntaxat indicant; quippe cum, ex eorum præſentatione, non aliud ius, quam petendæ inſtitutionis proficiſci fateantur omnes, poſt gloſſ. in c. cum Bertoldus in verb. aduerſus extr. de ſentent. & re. iudica. Quin † nec huic iuri, multum adeſt certitudinis, & firmitatis, nam præterquam quod, ob variationem, præſentanti laico, vt iam monuimus permiſſam, perpetuum, & irreuocabile, non exiſtit; in irritum quoque deduci poteſt, per Pontificis maximi præuentionem, ſi cum expreſſa, & ſpeciali

36 37 38 39 40

certo Trecen. eccleſiæ Canonicatu, 1. April. & 17. Maij 1604. quod etiam repetit in lib. 2. de ſacr. polit. tit. 7. num. 19. in marg.

r Secus de beneficiis cadentibus in regaliam, cum de iis, vt diximus, Pariſien. tantum ſenatus, cognoſcere poſſit; qua de cauſa, cum in illa filij Præſidis Reymundi, & Ioannis Baptiſtæ Triuultij, cauſa contentioſam præbendam regius magiſtratus, ſequeſtraſſet, rectè appellatum à ſequeſtratione, id. ſenatus pronunciauit, prædicto areſto, 19. Mart. 1548. de quo Papon. in d. lib. 2. tit. 3. areſto 14 & in altero, inter dictos Blondel, & Renard, areſto de cauſis regaliſtarum, Baillinis totius Normanicæ prouinciæ, notionem interdixit, apud Forget. in d. tract. de iur. regal. num. 6.

ſpeciali derogatione ſit ; iuxta doctr. gloſſ. in §. declarantes, in verb. iure præuentionis, verſ. vltimò ſi patronus, de collation. in
41 Concord. licet † in Gallia, aliud ſit, cum ab hac præuentione (qualemcunque derogationem contineat) tanquam ab abuſu ap-
ſ pellari ſoleat, [ſ] ſolaque præuentio, patroni eccleſiaſtici, & adhuc non niſi cum derogationis ex-
t preſſione, [t] (quæ alioqui neceſſaria non eſt de iure communi) re-
u cipiatur, [u] vt videre eſt, apud Charond. in lib. 7. reſponſ. c. 195.
42 Et † quod ipſummet præſentandi ius, ſit omnino diſtinctum, & ſeparatum, à iure beneficiorum, vel ex hoc vnico oſtendi poteſt, quod excommunicatus, neque beneficia conferre, neque alia eccleſiaſtica tractare debeat, vt not. in c. 1. in verb. irritas, extr. de Schiſmat. & tamen à patrono laico, facta pendente excommunicatione præſentatio ſuſtineatur,
x [x] vt concluſum fuit in Rot. deciſ.

[ſ] *Talémque ſeu ex abuſu appellationem, iuſtam in hoc præuentionis pontificiæ, in præiudicium laicorum præſentantium caſu, declaratam fuiſſe, à ſuprema Pariſiorum curia, 15. Iun. 1564. narrant Anonym. in addit. ad Papon. lib. 19. tit. 2. areſt. 3. & Mayn. in lib. 8. q. c. 43. num 3.*

[t] *Imo ne quidem cum derogatione patroni eccleſiaſtici, poſtquam præſentauit, præuentionem eſſe apud nos recipiendam, præiudicauit ſenatus Pariſien. areſto illo in fauorem Montani, à Priore Vernolien. præſentati, aduerſus Brodequinum pontificium impetrantem, 7. Septembr. 1595. de quo nos ſupra in tit. 6. huius lib. 2. in ſig. F, & plenius vtriuſque partis rationibus deductis, Loüet. in lit. P, art. 25. Cui & aliud adde, quod congregatis duabus inquiſitionum curiis, ab eod. ſenatu latum, in menſ. Mart. 1544. ſcribit Rebuff. in d. §. declarantes, in verb. iure præuentionis, in fin. de collation. in Concord.*

[u] *Recipitur autem, mediante hac, expreſſa derogationis clauſula, non ſolum ratione patronatus, qui merè eccleſiaſticus eſt, ſed & eius, quem clericus, à laico acquiſiuit. Imo etiam ſi, à laico patronatus retineretur, ſolo præſentandi iure, ad clericum tranſlato, recipiendam adhuc præuentionem, dici poſſet, cum in ſimili, penſionem patronato beneficio rectè imponi, inconſulto clerico, ad quem laicus, retento patronatus iure, tranſtulerat præſentandi ius, iudicauerit ſuprema Nortmanorum curia, inter quoſdam, Harel & d'Aouſt, areſto 18. Nouembr. 1507. referente Forget. in tract. de penſion num.* 10.

[x] *E contra reiiciendam eſſe, à patrono excommunicato, factam præſentationem, ſenatui Pariſienſi placuit, inter Ludouicum Seguerium Senatorem, & Fran*

Franciſcum Michaelem, litigatores circa annum 1534. idque Longolium retuliſſe, in ſuis areſtorum collectaneis, affirmat Chopin. in lib. 1. de ſacr. polit. tit. 4. num. 21.

2. de iur. patron. aliàs 161. in antiq. Denique † cum patronus eccleſiaſticus, quoad eiuſdem iuris effectus, laxiores quam laicus, non habeat habenas, nec ab vno magis, quam ab altero præſentatus, antequam ſuperioris partes interuenerint, quæ propria ſunt beneficiatorum năciſcatur. Imo † & ex quorundam ſententia, in c. frequẽtibus, extr. de inſtitut. in omni beneficio, quod inferior Epiſcopo confert, æquè Epiſcopi approbatione ſit opus: Hinc † tandem generaliter, & ſine vlla, laicorum à clericis diſtinctione, trahenda videbitur, huiuſmodi de deneganda qualitate beneficij, ante eam approbationem concluſio, iuxta ea, quæ de primo genere intitulatorum tradidimus ſupra, in tit. 6. huius lib. 2. niſi † fortè dicatur, inferiores clericos collatores, non etiam laicos, exemptionem ab hac approbationis neceſſitate, præſcribere poſſe, ex text. in c. auditis extr. de præſcript. & doctr. Panorm. in c. cum non liceat, & in cap. cauſſam eod. tit.

43 44 45 46

FINIS LIBRI SECVNDI.

INTRO

Digitized by Google

INTRODVCTIONIS

LIBER TERTIVS,

DE HIS, QVAE SEMPER SVNT BENEFICIA, SEV DE VERIS, BENEFICIORVM SPECIEBVS.

AC PRIMO,

DE BENEFICIIS PROPRIE, VEL IMPROPRIE, DICTIS.

1 *Diuiſio beneficiorum, in propriè dicta, & impropriè dicta.*

2 *Quid ſit beneficium propriè dictum; quidve impropriè dictum, num. 3.*

4 *Beneficiorum propriè dictorum, ab impropriè dictis differentia, & num. ſeqq.*

5 *In reſcriptis ad beneficia, de ſolis propriè dictis beneficiis, eſt exprimendum.*

6 *Executor datus, ad prouidendum de beneficio, non niſi propriè dicta beneficia, conferre poteſt; datus verò, ſimpliciter ad prouidendum, etiam impropriè dicta confert, & cur tam variè, num. 7.*

8 *Legatus, impropriè dictis beneficiis, non prouidet.*

9 *Nec nominationes vniuerſitatum, impropriè dicta beneficia includunt.*

10 *Propriè dicta beneficia, cum impropriè dictis, non permutantur.*

11 *Iuraque Epiſcopalia, ab impropriè dictis beneficiis, exigi non ſolent.*

12 *Impropriè dicta beneficia, ad reſidentiam non obligant.*

Digitized by Google

13 *Ac beneficiorum impropriè dictorum, cumulus toleratur.*

14 *Contingere poteſt, vt impropriè, non etiam propriè dicta beneficia poſsidentes, ſint coniugati.*

15 *Vt ve ſola voluntate, impropriè dictis beneficiis renuncietur; cum propriè dicta beneficia, ſine ſuperioris authoritate, non dimittantur.*

16 *Alia, inter propriè, & impropriè dicta beneficia, differentiæ rationes, & quare de iis, non agatur hic, ſed de ea ſola, quæ ex neceſsitate expreſsionis, petitur.*

17 *Regula generalis, circa hanc expreſsionis neceſsitatem, eiuſque ampliationes ſubſequenter, ac etiam limitationes poſtea, in num. 44. & ſeqq.*

18 *Quid tam per obreptionem, quam per ſubreptionem: intelligendum ſit; & qualiter, vtrumque vitiet literas beneficiales.*

19 *Vtrum apud legatum, & coram quo legato, facienda quoque ſit, expreſsio poſſeſſorum beneficiorum.*

20 *De beneficiis etiam modicis, exprimendum eſt, & quare.*

21 *Nec ſufficit, generalis expreſsio, ſed ſpecialis deſideratur; & qualis.*

22 *Numerus quoque poſſeſſorum beneficiorum, eſt exprimendus.*

23 *Imò & valor, licet cum moderamine, num. 24.*

25 *Facienda eſt pariter, expreſsio circunſtantiarum, ex quibus beneficium demonſtratur.*

26 *Beneficia, quibus quis ſpoliatus eſt, ſunt etiam exprimenda, vt & ea, quæ dolo deſiit poſsidere, vel quibus ſe intruſit, & de vitio intruſionis, num. 27.*

28 *Nunquid renunciatio facta, literis beneficialibus, vel etiam ipſis beneficiis, poſt impetrationem, à neceſsitate expreſsionis releuet, & num. 29. ac 56.*

30 *Nec ſolum, de literis impetratis, exprimendum eſt; ſed & de omni earum, notabili clauſula, & quod plus eſt, de proceſſu, ex iis facto, aliiſque omnibus, inde conſecutiuis.*

31 *Et reſeruationes, & expectatiuæ, & nominationes, non minus exprimi debent.*

32 *Quin & ipſa permutationes, ſunt adhuc exprimendæ.*

33 *Non ſufficit, vacationem beneficij quod petitur, expreſsiſſe; niſi ipſius vacationis modus, ſimiliter exprimatur; & qualiter, hac expreſsio, fiat, num. 34.*

35 *De expreſsione alienæ poſſeſsionis, qualitatumque, tam aduerſarij, quam ipſius*

Digitized by Google

ipſius impetrantis,num.36.

37 *Deque exprimẽdis,pro reſtitutione,ſine recuperatione beneficiorum, vel in aliis quibuſcunque reſcriptis,etiam extra beneficia,num.38.*

39 *An releuetur impetrans, ab exprimendo ſub eo prætextu, quod alias expreſſione facta,ſummus Pontifex,non fuiſſet denegaturus.*

40 *Vbi,& quando,ea quæ beneficia non ſunt, licet in certo conſiſtant reditu, veniant exprimenda,cum num.41.& 42.*

43 *Exprimendi neceſſitas ceſſat, & in ordinario,& in patrono,num.44.*

45 *Itemque,in Rege Galliæ,& in omnibus aliis,præter ſummum Pontificem, & eius legatum,conferentibus,vt in num.46.*

47 *Denique,& in ipſomet ſummo Pontifice, & eius legato, quo caſu, motu proprio conferunt.*

48 *Diſcrimen,inter literas ad lites,& literas ad beneficia; quoad vitium obreptionis, vel ſubreptionis, & quid, ex eo diſcrimine ſequatur, num.49.*

50 *Suſtineaturne, miſſio in poſſeſſionem; vel adiudicatio beneficij, in conſequentiam obreptitiarum,vel ſubreptitiarum literarum.*

51 *Et vtrum obreptionis,vel ſubreptionis vitium,noceat in literis executoriis, vel reformatoriis,præcedentium literarum,num.57.*

52 *Quid de ipſis beneficialibus literis, ſi plures concurrant, & in quibuſdam tantum,id vitij lateat.*

53 *Quo caſu,ignorantia ab eo vitio excuſet,& num.54.*

55 *Quáve ratione, per æquipollens facta expreſſio,toleretur.*

58 *Expreſſione,neque in præcedentibus impetrationibus nullis,opus eſt.*

59 *Neque in notoriis,& quæ alias expreſſa non mouiſſent.*

60 *Neque in iis,quæ inſunt de iure communi.*

61 *Neque in dependentibus,à futuro euentu.*

62 *Neque in iis, de quibus nominatim cautum non eſt à iure, vt exprimerentur.*

63 *Neque in beneficiis vnitis, & aliis quæ veniunt in conſequentiam.*

64 *Neque in reſcriptis,quibus inſerta eſt clauſula,pro expreſſis habentes.*

65 *Neque tandem,in affinibus beneficio,quotieſcunque beneficij naturam,non induunt.*

Digitized by Google

EA quæ ſemper beneficia ſunt, veráſque conſtituunt 1
ſpecies beneficiorum;præſupponunt primum, licet obi-
ter,& quaſi parergῶs ex beneficiis, alia eſſe propriè di-
cta, & alia impropriè dicta: idque etiam tam ex noſtra
beneficij eccleſiaſtici definitione,quam ex deductis per nos, in præ-
cedentibus libris apparet. Propriè † enim dictum beneficium eſt, 2
in quo illæ ſeptem notæ, ſeu proprietates, aut eſſentialia requiſita,
ex quibus eadem coaluit definitio, concurrunt: videlicet, vt ſit quid
ſpirituale, habeatque admixtam perceptionem fructuum, & conſi-
ſtat in re eccleſiaſtica,ac ſolis competat clericis, idque perpetuo, &
propter ſacrum miniſterium, necnon per clericos duntaxat confe-
ratur.Impropriè † vero dictum,in quo aliquid ex iis deeſt,vt in pen- 3
ſione,Hoſpitali,præſtimonio,& ſimilibus,à nobis ſeorſum, ſeparatiſ-
que titulis,huc vſque enarratis; & in vnum cumulatis, ab Abbat. in
conſil.47.vol.2.Ioann. de Selu.in tract. de benefic. q. 1. circ. princip.
Rebuff.in tract.de pacific.poſſeſſ.limit.10.num.344.verſ.beneficium
enim dignoſcitur,Giga.in tract.de penſion.q.86.num.7.cum ſeqq.&
reliquis DD.poſt Anchar.in c. 1. de reg. iur in 6.& Dec.in Rubr. de
reſcript.apud Gregor.Sed † & præcipuæ, propriè dictorum benefi- 4
ciorum,ab impropriè dictis, differentiæ rationes elici quoque poſ-
ſunt,ex his, quæ iiſdem in locis, pro ſubiectæ materiæ ratione, &
iuxta caſuum exigentiam,tractauimus:ideoque ſatis eſſe videbitur,ſi
eas hic, ſub vno veluti coactas faſciculo, ſupremo duntaxat digito,
indicauerimus.Imprimis † itaque,licet in reſcriptis ad beneficia,im- 5
petrans de propriè dictis,mentionem facere teneatur, c. ſi propo-
nente extr.de reſcript.impropriè tamen dicta, ſubticere poterit, vt
not.DD.poſt gloſſ.in c.ſi pauper, in verb. mandati de præbend. in 6.
Deinde † executori dato, ad prouidendum de beneficio, nec pen- 6
ſionem,nec aliud impropriè dictum beneficium conferre permitti-
tur,in c.quamuis eod.tit.ſecus, ſi ſimpliciter, ad prouidendum datus
eſſet, c. ad audientiam extr. de reſcr. id † enim operatur mentio be- 7
neficij, quæ propriè, & non in impropria ſignificatione, eſt exau-
dienda,arg.l.fin.C.de his qui ven.ætat.impetr. Ex † quo etiam fit, vt 8
impropriè dictis beneficiis, Legatus prouidere nequeat, c.per litte-
ras de præbend. in Clement. Et † vt ſimiliter nominationes ab vni- 9
uerſitatibus emanatæ,impropriè dicta beneficia,non includant, §. ſi
autem illi, & ibi gloſſ. in verb. beneficium, iuncto §.item quod vni-
uerſi

Digitized by Google

uerſitates,& gloſſ.in verb.beneficiorum de collation. in pragm. ſan-
10 ction. Præterea † beneficiorum impropriè dictorum permutatio, cum propriè dictis beneficiis,non approbatur,d.gloſſ.in verb. beneficiorum,verſ.ideo non poteſt,& gloſſ.in c.1.in verb.ius ad rem verſ. nec poteſt commutari, de offic.delega. in extrauagant. communib.
11 Quemadmodum † nec exactio iurium epiſcopalium,quibus propriè dicta beneficia adſtringuntur,in c.conquerente, extr. de offic. ordinar.& can.placuit 10. q. 3. in beneficiis impropriè dictis recipitur, vt eſt text. in c. fin. extr. de cenſib. & notatur in c. requiſiſti. §. quod ſi
12 relinquatur verſ. ſecus autem eſt extr. de teſtamen. Tum † impropriè dicta beneficia, ad reſidentiam æquè, ac propriè dicta, non o-
13 bligant, c.fin. & ibi DD. de reſcr. in 6. Ac † proinde, in illis ſubſequenter,toleratur cumulus,gloſſ. cit. ex c.1. in verb. ius ad rem verſ. nec priora beneficia,de offic.deleg.in extrauag. communi. cum pluralitatem beneficiorum propriè dictorum,iura non patiantur, c. de
14 multa extr. de præbend. cum can. clericus & paſſim 21. q. 1. Adde † quod adminiſtratores piorum locorum penſionarios, & complures alios,impropria beneficia habentes, quotidie videamus coniugatos, & tamen contrahentes nuptias, beneficiis propriè dictis, ſi quæ poſſideant,regulariter priuentur,in c.quod à te,& tot.tit.extr.de cleric.
15 coniugat. Denique † ſola voluntate, beneficium impropriè dictum, ad inſtar cuiuſuis rei prophanæ, dimitti poſſe tradunt interpretes in can.Agathoſa 27.q. 2. quamuis beneficio propriè dicto, nemo cedat,ſine ſuperioris authoritate,c.admonet,cum ſimilibus extr.de re-
16 nunciat.Sunt † & alia permulta,ad longè plures,inter beneficia propriè,& impropriè dicta,differentiæ rationes conſtituendas, ſed hæc ſufficere viſa ſunt,tanquam potiſſima, & adhuc, quaſi per ſe ſatis pateant, ex prædictis alibi, vlteriori non egere circunſpectione, excepto priori, huic enim, operepretium erit,aliquid plus, propter frequentiorem vſum,& maiorem, quam ſecum trahit vtilitatem, concedere:& vt id certo, atque methodico ordine fiat, nonnullæ cum ampliationes, tum limitationes (vt vulgus loquitur, & noſtratibus moris eſt) regulæ generalis, inde exurgentis, non malè conſtituen-
17 tur. Sit † igitur regula, de beneficiis ſibi competentibus, ab impetrante apoſtolico,exprimendum eſſe, ex d.c. ſi proponente extr. de reſcr.,& c.ſi motu de præbend.in 6.eiuſque ampliationes erunt; non
18 † tantum defectum expreſſionis, quem vocamus obreptionem, ve-

Digitized by Google

[a] *Ex ſubreptione enim (inquit Fab. Schuſ.in lib.1 Cod.tit.12. definit.14.) inducitur nullitas gratiæ, & literarum; quaſi ex defectu voluntatis, in prouidente: & ita ſenatus Camberien. cenſuit pro Guilhelmo Barchod, contra Claudium Philippe, 2. Iun.1595.*

[b] *Et ita iudicatum eſt; à Pariſien. ſenatu, in cauſa Prioratus ſancti Georgij apud Bituriges, circa annum 1557. referente Loüet.in d.lit.B,art.3. ſimilique (vt ipſe ſubdit) pronunciatione, in iiſdem terminis, vſus quoque eſt poſtea id. Pariſien. ſenatus, ſingulis claſſibus conſultis, an.1587.*

[c] *Vnde cum quidam Franciſcanus, certum parochiale beneficium, longo tempore poſſediſſet, poſteaque eius retinendi, impetraſſet diſpenſationem, quoniam non declarauerat qualitatem beneficij, idque per ſancti Auguſtini Religioſos regi conſuetum, non expreſſerat, ad inſtantiam Auguſtiniani cuiuſdam deuolutarij, condemnatus eſt, ſenatus Rothomagen. areſto, 25. Maij, quod recitatur à Forget. in tract. de perſon. eccleſ.c.39. num. 4.*

rum etiam mēdacium, circa eam quod ſubreptio dicitur, vitioſam reddere impetrationem; [a] iuxta a
not. in l. præſcriptione, C. ſi contra ius, vel vtilitat. publ. & tradita à Rebuff. in 1. part. prax. tit. quæ contr. bull. oppon. poſſ. num. 10.
Item † eidem vitio, locum eſſe, 19
eandemque expreſſionem fieri debere, apud Legatum, ex c. fin. de offic. lega. in 6. idque Loüet. in lit. B, art. 3. admittit, & de quo legato, id intelligendum ſit, declarat gloſſ. in eod. c. fin. in verb. legatum, & in c. fin. in verb. legato de offic. ordinar. in Clem. Item
† vt de beneficio, quantumcun- 20
que modico [b] ſit exprimendum, b
ob rationem nempe, Gemin. in c. dudum de præbend. in 6. videlicet præſcripta à iure pro forma præciſè adimpleri debere, iuſque hanc, reſcriptis ad beneficia præſcripſiſſe formam, vt etiam de minimis exprimatur: quod & in ſenatu Pariſien. ad vnguem obſeruari, ipſe rurſum teſtatur Loüet. in d. art. 3. adducitque ad id authoritatem Ioann. de Selu. in tract. de benefic. part. 3. q. 11. num.
13. Item † non ſufficere, generalem expreſſionem, ex Rebuff. in tract. 21
nominat. q. 9. num. 19 ſpecificè enim exprimi debet, de qualitate beneficij, verbi gratia, vtrum ſit dignitas, regulare, [c] vel ſeculare, aut c
per ſeculares regi conſuetum; duplex ſiue curatum, ſimplicis tonſuræ, ſacerdotale patronatum, litigioſum vel pacificum, monoculare, reſeruatum, & ſic de cæteris, quæ not. poſt text. in c. 1. de præbend. in Clement. & fuſius exagerantur à Rebuff. in d. q. 9. num. 49. & in gloſſ. concord. ſub form. mand. apoſtol. in verb. pro expreſſis. Item † 22

nume-

Digitized by Google

numerum poſſeſſorum benefi-
ciorum, exprimendum quoque
eſſe, ob rationem eiuſd. Rebuff.
23 in ead. q. 9. num. 23. Imo † & va-
d lorem, cuiuſque beneficij, [d] id
24 Rebuff ib. n. 23. cũ † moderamine
25 tamen num. 34. & ſeqq. Item † fa-
ciendam pariter eſſe, expreſſio-
nem circunſtantiarum, ex qui-
bus beneficium demonſtratur,
cuiuſmodi ſunt, Diœceſis in qua
exiſtit, eccleſia ſub cuius tecto
eſt, nomen ſancti, ſeu patroni, cui
dedicatur, cum ſimilibus, de qui-
bus, in d. q. 9. num. 7. & d. gloſſ.
pro expreſſis verſ. vigeſimonono
26 & ſeqq. Item † compræhendi ea
etiam beneficia, quibus quis fuit
ſpoliatus, ex traditis eod. in loc.
num. 17. & 18. vt & ea, quæ dolo
deſiit poſſidere, ibid. num. 20.
27 quæque † illicitè detinet, ſine
e quibus ſe intruſit, [e] Felin. in c. po-
ſtulaſti num. 14. extr. de reſcript.
& Panorm. in c. cum iamdudum
num. 3. extr. de Præbend. Item, &
ſimpliciter delata, necdũ acqui-
ſita, dummodo tamẽ, fuerint ac-
ceptata, propter text. in c. gratia
28 de reſcript. in 6. Item † ſimplices
quoque literas, ſemel acceptatas,
ſed cum diſtinctione, Anchar.
poſt gloſſ. in c. noſtra in verb.
mentionem extr. eod. tit. Item
non referre, quod hiſce literis,
fuiſſet iam ab impetrante renun-
ciatum, d. c. ad audientiam, & ibi

[d] *Apud nos tamen in Galliis, hæc valoris expreſſio, non niſi in literis nominationũ, & mandatis de vniendo, neceſſaria eſt; in reſcriptis enim pontificalibus ad beneficia, hoc tantum exprimi conſueuit, beneficij impetrati fructus, valorem viginti quatuor ducatorum de Camera, non excedere etiamſi ad mille aureos aſcendat, vt id. Rebuff. teſtis eſt, in ead. q 9. nu. 36. quia (inquit) Burſales conſtitutiones Galli admittere non ſolent, idémque repetit, in 1. part. prax. ſub forma ſignat. ſimplic. in verſ. cuius fructus. Quinimo, in locis, quæ iure communi reguntur, exiguntque expreſſionem veri valoris, & aliis burſalibus conſtitutionibus vtuntur, nihilominus de vero valore non expreſſo, opponi non poſſe, in quæſtione, quæ laicum Iudicem habet, de poſſeſſione beneficij, decidit Fab. Sebuſ. in lib. 1. Cod. tit. 3. definit. 10. teſtaturque ita cenſuiſſe, Senatum Camberien. in cauſa Ioa. Chauellard, & Claudy Poyſat, 20. Decem. 1589.*

[e] *Purgandum ſiquidem eſt, intruſionis vitium, quod fit, per eius expreſſionem, collatione ſubſecuta, atque ita, expreſſione non facta, quaſi vitio non purgato, viribus caret pontificia collatio, prout tractatum, in ſenatu Sabaudico; pro Guilhelmo Drugeon, contra Humbertum Burtin, 19 Decemb. 1592. id. Fab. tradit, in cod. lib. 1. tit. 2. definit. 11. additque poſtea, in definit. 75. id adeo verũ eſſe, vt intruſionis vitium,*

etiam

Digitized by Google

DD.ac præſertim Panorm.num.
4 cũ Bellam. in d.c. poſtulaſti n.
8.Item † nec aliud, ſi poſt impe- 29
trationem, etiam ipſis beneficiis,
renunciaretur, [f] Anchar.in eod. f
c poſtulaſti,num. 5,in fin. Item † 30
vt quemadmodum, de qualitate
beneficij, ſic & de omni notabili
clauſula, præcedentium litera-
rum,exprimatur, Panorm.in ca.
cæterum,num.3. verſ. ex quo in-
fertur,extr.de reſcript. Item, vt
requiratur expreſſio, nedum in
literis,ſed & in proceſſu ex iis fa-
cto, & aliis inde conſecutiuis,
[g] id. Panorm. & Anchar. ac reli- g
qui in d.cap.ad audientiam, poſt,
gloſſ. in verb. in irritum. Item † 31
ſiue literæ,& reſcripta, de bene-
ficiis vacantibus ſint, ſiue etiam,
de vacaturis,vt ſic,& reſeruatio-
nes, & expectatiuæ, & nomina-
tiones,cum eiuſcemodi aliis, cõ-
præhendantur,Bellam.in d.c.po-
ſtulaſti num.6. & Rebuff. tam in
d. q. 9. per tot. quam in d. gloſſ.
pro expreſſis circ.fin.verſ.aduer-
tendum eſt. Item † quomodo- 32
cunque vacauerit beneficium,
vt ne quidem ex cauſa permu-
tationis, vacantia beneficia exci-
piantur, [h] Rot.in deciſ. 15. de reſ- h

etiam ſi ab aduerſario non obiiciatur, iudicantis tamen officio, ſuppleri poſſit & debeat; dummodò, ex litis inſtrumentis conſtet de intruſione, & hoc ſimiliter, tractatum in eodem ſenatu ait, in cauſa Prioris ſancti Roberti, & Amedæi Crocq, aduerſus Philibertum de Rochette, 3. Decemb. 1594.

[f] *Ac proinde in illa, Prioratus ſancti Georgij apud Bituriges cauſa, etiam ſi, Apoſtolicus impetrans, paratus eſſet, ad dimittendam capellam, quam non expreſſerat; nihilominus tamen, prouiſo per ordinarium, fuit poſtpoſitus, prædicto Pariſienſi areſto, anni 1577. vt narrat Loüet. in d. lit. B, art. 3.*

[g] *Hæc omnia intellige, de literis etiam alterius, quam impetrantis, deque iis, quæ inde ſubſecuta ſunt; quapropter, cum in Sabaudia, Epiſcopus quidam, habuiſſet à Pontifice maximo, mandatum de vniendo beneficio, quod primùm vacaret, ad erigendum ſeminarium, educandis, & edocendis pauperibus, deſtinatum, etiam ſi, contingente vacatione, ad vnionem, minus ritè, deuentum eſſet, prouiſum tamen de beneficio, ſine expreſſione, illius mandati de vniẽdo, non eo minus obrepſiſſe, ob idque carere impetratis debere, cenſuit id. Fab. in eod. li. 1. tit. 2. definit. 51. quamuis addat, volente Principe, & Procuratore eius id requirente, contrariam ſententiam viciſſe, & ſecundum eam, ſenatum pronunciaſſe, in prædicta Guilhelmi Drugeon, contra Humbertum Burtin cauſa, 19. Decembr. 1592.*

[h] *Quod à permutantibus, in curia Romana, exprimenda quoque ſint, alia*

cript.

Digitized by Google

cript. aliâs 622. in Antiq. Item
33 † non ſolum vacationem ipſam
beneficij, verumetiam vacationis modum, exprimi debere, idq́; ſpecificè, cum modus expreſſus, ad omiſſum nō trahatur, niſi adiecta clauſula, vel aliâs quovis
i modo; i c. ſuſceptum, de reſcript. in 6. & latè Rot. decif. 1. eod. tit.
34 aliâs 28. in nou. Item † exprimēdam quoque eſſe, qualitatem eius, cuius morte vacauit, ſi erat familiaris pontificis maximi, vel alicuius Cardinalis, ex reg. Canc. 30. & decif. Rot. 721. in Anti-
35 quior. Item † & poſſeſſionē alienam, imo & qualitates aduerſa-
beneficia, ab ipſis poſſeſſa, & hac expreſſione deficiente, permutatio tanquam obreptitia, reprobetur; pronunciauit olim, Pariſienſ. ſenatus, inter procuratorem regium, & magiſtrum Odoardum, Canonicum eccleſiæ Nouiomenſ. 28. Ian. 1388. prout relatum eſt, à Ioan. Gall. in deciſ. per areſt. q. 112. vel (vt vult. Loüet. in d. art. 3.) q. 170.

i Hinc, collationem beneficij, vacantis per reſignationem, ad vacationem per obitum, non extendi, declarauit Pariſienſ. ſenatus, in cauſa Parochiæ Vernolienſ. apud Andes, 23. Decemb. 1561. Charond. in memoral. in verb. collatio, & in lib. 1. reſponſ. c. 17. Verum hanc, de caſu reſignationis expreſſo, ad caſum mortis tacitum, non trahendo concluſionem, limitat præfatus Fab. in d. li. 1. tit. 2. defin 87. in reſcriptis ad beneficia impetratis, quæ hoc ipſo (inquit) minus fauorabilia ſunt, quod non niſi, priuatum impetrantis fauorem, reſpiciunt; nam ſi quid, in fauorem eccleſiæ (ſubdit) conſtitutum ſit, vno tantum vacationis modo expreſſo, id ipſum, ad alios vacandi modos, fauorabili interpretatione porrigetur, areſtumque ſenatus Sabaudiæ, ad hoc profert ſine die: Maynard. vero, in lib. 1. quæſtion. c. 59 eandem concluſionem ampliat, etiam appoſita, in reſcripto clauſula [vel alias quouis modo] ſcribit enim, eam coram ordinario, inutilem ſuperfluamque exiſtere, & coram ſummo pontifice, eſſe veluti acceſſoriam, expreſſi modi, ac quaſi in executoriis, ex ſtylo adiectam videri, vt ſic, ad ſimiles tātum caſus referatur, puta ait, ſi exprimatur, beneficium vacare per reſignationem, vel alias quovis modo, collatum etiam cenſebitur, ſi vacauerit per incapacitatem renunciantis vel eius nuptias, ſed non ſi per mortem, vel ſimilem modum, diuerſum penitus à reſignatione; & ita iudicatum refert, in ſuprema Toloſatum curia, in cauſa cuiuſdam Canonicatus, in eccleſia Beatæ Mariæ propè Auenionem, 13. Septembr. 1579. Vnde, ad cautelam, plerique impetrantes, eam clauſulam ſuis reſcriptis inſeri curant, ſic amplificatam, [vel alias quóvis modo, etiam ſi per obitum] quocirca, & pro huius amplificationis vi, & effectu, videndus erit Papon. in d. collect. lib. 3. tit. 4. areſt. 2. & 5. Sed & videndus quoque erit

Fab.Sebuſ.in d.tit.2.definit.1.vbi in addition. num. 3. è contra, abſque eiuſcemodi amplificatione, clauſulam vel alias quóvis modo, expreſſioni reſignationis ſubditam, etiam ad caſum mortis omiſſum, protractionem operari contendit, præterquam in duobus caſibus, vnumque eſſe docet, quando aliqua, inter mortem, & reſignationẽ, ſubeſt ratio diuerſitatis, puta (inquit) ſi beneficium ſit, in ea prouincia, in qua non poſſit obtineri, niſi per concurſum, in caſu vacationis per obitum, ex præſcripto Concilij Tridentini, cum tamen concurſus, non fiat quoties beneficium vacat per reſignationem, alterum verò, eſſe ait, ſi impetrans ſit in dolo, puta ſi ſciebat, beneficium vacare per obitum, iam defuncto ſcilicet reſignante, cum impetrauit beneficium, tanquam vacans per reſignationem, nunquam enim doloſus ſupplicator, gaudere debet impetratis, l.vlt. C.de diuerſ. reſcript. Denique id. Fab. alias adhuc duas, notatu digniſſimas, ſimplicis illius clauſulæ, vel alias quóvis modo, limitationes addit, & præiudiciis comprobat: nanque (vt ipſe loquitur, in eod. tit. 2. definit. 1.) qui beneficium impetrauit, à ſummo pontifice, ex certo expreſſoque vacationis modo, adiecta illa vulgari clauſula [ſiue prædicto. ſiue alio quóvis modo, vacet] impretraſſe non videtur, ſi alio modo vacauerit, ex alterius perſona, niſi illud etiam additum ſit, quod plærumque addi ſolet, [vel ex alterius cuiuſcunque perſona] tunc enim, vacationis modus quilibet, ac ex cuiuſcunque perſona, expreſſus intelligitur; ita ſenatus, in cauſa, & lite pendente, de Parochiali eccleſia de Seruolex, 14. Cal. iul. (id eſt 19. Aug.) 1588. Suntque etiam, hæc eiuſd. Fab. verba, ibid in definit. 4. Clauſula illa, in gratiis pontificiis, apponi ſolita [vel alias quóvis modo] non facit validam impetrationem, in qua expreſſus ſit, omnino falſus, vacationis modus, vt puta, ſi narratum ſit, vacare beneficium per obitum eius, qui nunquam illud obtinuerit, aut per incapacitatem reſignatarij, cum non niſi in fauorem, facta eſſet reſignatio: Nam vt certus, ita verus, vacandi modus, aut ſaltem, qui verus eſſe poſſit, adeoque qui verus putetur, omnino exprimendus eſt, ne obreptum, ſubreptumque dici poſſit, An igitur, nullius momenti erit, Clauſulæ illius adiectio? Imò proderit, hactenus ſaltem, vt ſi beneficium, eo qui expreſſus eſt modo vacauerit, non noceat impetranti, quod ab alio iam impetratum, rurſus nouo modo, qui poſterioris impetrationis tempore, probabiliter ignorabatur, vacare cæperit, ſicque tractatum eſt, in eadem cauſa Et in definitione 82. eiuſd. tit. 2. Qui beneficium (inſit) impetrauit, expreſſo certo vacationis modo, quaſi vacaret, per obitum Titij, cum tamen in eo, nihil iuris vnquam Titius habuiſſet, vſque adeo, male impetraſſe credendus eſt, vt nec ei prodeſſe debeat, generalis illa clauſula, apponi ſolita, ex quacunque perſona, & quóvis modo vacet, in pœnam nimirum expreſſi mendacij, ita tractatum eſt, in cauſa Guilhelmi Bachod, aduerſus Clau-

rij, in

k rij,in caſu reg.Cancel.35.[k] Felin. in c. cum dilecta num. 6. extr. de
36 reſcript. Item †conditionem vnà cum origine, dignitate, & aliis qualitatibus, ipſius impetrantis, ex gloſſ.fin. in d. c.ſi proponente, & Panorm.ibid.num.3. textuque & circa eum not.per DD.in c.ad
37 aures extr. de reſcr. Item † & cauſam, tam excommunicationis,quam amotionis, in reſcriptis pro reſtitutione, ſiue recuperatione beneficiorum c.dilectus fi-
38 lius, & ibi DD. eod. tit. Item † prædicta omnia obtinere, in aliis quoque reſcriptis,teſte Panorm. in d. c. ad audientiam verſ.quod autem dixi; exemplumque in confirmatione, & diſpenſatione,
l [l] aliiſque compluribus, ponit Fe-
39 lin.ibid.num. 22. circ. fin. Item † nec releuaret,quod alibi expreſſione facta,ſummus pontifex, nõ fuiſſet, denegaturus, Fab. Sebuſ. in lib.1.Cod.tit.2.definit. 2. Nanque (vt ipſe ait) quod vulgò iactatur,vitioſam non eſſe conceſſionem,in qua tacitũ ſit,id quod, ſi expreſſum fuiſſet,impetrationi non nocuiſſet, obtinet quidem, in reſcriptis ad lites,& ſimilibus, ſed non in reſcriptis, ad beneficia, & aliis, quæ præſcriptam in expreſſione, formam habeant,

dium Philippe, pro Cameraria Amboniacenſ. 4. Nou.Iun. (id eſt 2. eiuſd. menſis) 1595.

[k] *De neceßitate,exprimendæ poſſeßionis alienæ, imò & detentionis ſimplicis, vel etiam aſininæ (vt vulgus loquitur) & quanto tempore durauerit areſtum Camberienſ.ſenatus, extat apud eund. Fabr.in eod. tit. 2. definit. 81. pro præfato Gulhelmo Bachod. anni 1595.eodemque areſto, de prouiſionis nullitate,ob defectum expreßionis qualitatum, quæ exprimi debent, vt prædicta 35. de annali poſſeſſore regulæ,fiat ſatis, diſerte cauetur: ſed tamen ita,vt defectus hic,non officiat,ſi nominatim,eidem regulæ,fuerit derogatum; quam & excludendo impetrantem, ob non expreſſas qualitates, non tam in fauorem poſſeſſoris, quam in odium malè impetrantis,inductam adnotat, in alterius areſti relatione, quod ab eodem ſenatu Camberien.prolatum ait,in eod.tit.2.defin. 15. inter Hubertum Chambard,& Franciſcum Cabod,12. Decemb.1588.*

[l] *Puta pro retinendo beneficio, quod quis indebitè poßidebat, ſi enim, vel ipſum poſſeßionis tempus, non exprimatur, quoniam ex inueterata, curiæ Romanæ conſuetudine, ſub hac conditione,cum poſſeſſoribus illegitimis diſpenſatur,vt interim, perceptos fructus pauperibus diſtribuant; vitioſa diſpenſatio redditur,& ad eam conceſſæ literæ,tanquam obreptitiæ reiiciuntur, vt à ſenatu Rothomagen iudicatũ eſt, areſto illo 15. Maij de quo paulò ante,ex Forget.in tract.de perſon eccleſ.c.39.n.4.*

Bbb 2 [m] *Talia*

m vt & antea dicebamus, ex Gemmin.in c. dudum de præbend. in 6. Item † ea etiam, quæ beneficia non ſunt, dummodo conſiſtant, in certo reditu, in literis iuſtitiæ, ſiue in forma cum ſecundum, veniunt exprimenda, in d.c. poſtulaſti. Imò † & in literis gratiæ, ſi illa, nouus impetrans, in vim præcedentium literarum, fuiſſet aſſecutus, vt deciditur in d. c. ad audientiam. Denique † & in vtriſque, ad abundantiorem cautelam, ex doctr. gloſſ. Regularũ Cancellar. Romanæ, circa fin. reg. 61. & Rebuff. in tract. de pacific. poſſeſſ. num. 133. Superſunt † limitationes, quæ è contra ſunt; in ordinario ex c. 2. de offic. ordinar. in Clement. & ratio eſt, non quod facilior eſſe debeat ordinarius, quam ſummus Pontifex, ad beneficium ei concedendum, qui iam aliud habeat, ſed quia conqueri non poteſt ordinarius, obreptum ſibi fuiſſe ab impetrante, cuius conditionem, ſicut & beneficiorum, in ſua diœceſi conſtitutorum, & à quibus, & quo iure poſſideantur, ſcire magis quam ſummus Pontifex, ex officio debuit, n vt in eodem c. 2. declarat Card. q. 17. Item † in patrono, vtpote in eo militante multomagis, eadem ratione, id. Card. ibid. q. 15. & Anchar. in 3. notab. Item † in Rege Galliæ Chriſtianiſſimo, aperta regalia, cum in locum ordinarij, tunc deficientis ſubrogetur, & ſubrogatum, regulariter ſapiat naturam eius, in cuius locum ſubrogatur, o Ruzæ. in tract. regal. priuileg. 29. Item † in quibuſcunque aliis, præter

m
40
41
42
43
44
45
46

m Taliaque ſunt, omnia reſcripta gratiæ, vt pluribus oſtendit Rebuff. in 1. Part. prax. tit. different. int. reſcript. nec ſolum in cauſis beneficialibus verumetiam in prophanis, vt docet quoque Papon. in tom. 3. Notar. lib. 4. tit. diuiſ. reſcript. ac proinde, cum is qui, bonis cedere volebat, expreſſiſſet Principi, infortunium bonis ſuis, priuſquam contraherentur debita, accidiſſe, & ab aduerſario probaretur, eum è contra, non niſi contractis debitis, facultatibus lapſum; etiam ſi vtroque caſu, ceſſionem Princeps, fuiſſet permiſſurus; attamen literis ea propter impetratis, ſuus denegatus eſt effectus, areſto Pariſienſi, 1. Decemb. 1533. quod eſt apud eund. Papon. in lib. 10. areſt. tit. 9. ſtatim initio.

n Hanc rationem, quare coram ordinario, remittatur exprimendi neceſſitas, reddit Fab. in d. tit. 2. definit. 33. additque ita tractatum fuiſſe, in ſuprema Sabaudiæ curia, pro Nicolao Gros, contra Franciſcum de Chauanes, 16. Nouemb. 1590.

o Ait enim Ruzæ. in d. priuileg. 29. vacante in regalia beneficio, non teneri impetrantem, facere mentionem, de

Digitized by Google

præter ſummum Pontificem, & eius legatum; vt conferentibus ex priuilegio, vel in conſequentiam ſuæ hebdomadæ, aut aliter etiam extra ordinē, iuxta doctr. gloſ. in d.c.2.in verb.quibuſlibet.
47 Item † & in ipſomet ſummo Pontifice, eiuſque legato, quo caſu, motu proprio conferunt, ex c.ſi motu de præbend. in 6. clauſulam enim motus proprij, tantæ
p eſſe virtutis, p vt & ab omnibus obreptionis, ſubreptioniſque obiectionibus, reſcripti vires tueatur, & alia longe plura, ac grauiora, contra iuris diſpoſitionem inducat, pleniſſimè oſtendit, gloſ. Concordat.ſub form.mand.apoſtol.in verb. motu proprio. Item
48 † in literis ad lites, parte non opponente, arg. c.cæterum in §. verum extr. de reſcript. nanque vt eſt doctr.Panorm.in c.ſuper literis num.5 eod.tit. beneficiales literæ, vitiantur quidem ipſo iure, per obreptionem, vel ſubreptio-
q nem, q ſed † ad lites conceſſæ,
49 non niſi ope exceptionis: & ratio diuerſitatis, non eſt alia, quam qua, non æquè per has, atque per illas, ius tribui, iuſque in beneficiis, non ex conſenſu partium, ſed ex canonica duntaxat inſtitutione acquiri, docet gloſſ. in d.c. ad audientiam in verb.in irritum
50 circ. fin. Item † vt tamen miſſio in poſſeſſionem, vel adiudicatio

*prioribus beneficiis, ſibi ab eodem Principe, iure regaliæ, in diuerſis eccleſiis cathedralibus, conceſſis; & ita fuiſſe deciſum, areſto inter Matthæum Ganchery ex vna, iuncto procuratore generali Regis, & Ioanne de Foreſio ex altera, lato 11. Feb.*1351.

p *Quod clauſulæ motus proprij, tanta ſit virtus, vt omne tam obreptionis, quam ſubreptionis vitium purget, ita vt, ſiue exprimatur, quod falſum probari poſſit, ſiue taceatur, quod exprimendum erat, nihilominus collatio ſuſtineatur; bis iudicatum in ſenatu Camberienſi, videlicet 19. Aug.* 1588. *in cauſa eccleſiæ de Seruolex, & 16. Nouembr. 1590. pro Nicolao Gros, narrat idem Fab.ibid.in defin.2. Qui tamen poſtea, in definit. 22. eandem clauſulam tantæ virtutis eſſe negat, vt effectum regulæ, de iure alteri quæſito non tollendo, impedire poſſit; idque ex altero eiuſdem ſenatus Camberien. præiudicio, elicit in cauſa, Cardinalis de Montdenis, & Petri Goyec, de Prioratu Nantuaci, 23. Febr.* 1589.

q *Ex eo quod obreptio, ſiue ſubreptio, ita vitiat ipſo iure, literas beneficiales ſequitur parte, fortè per imperitiam Aduocati, de hoc vitio, non opponente, nihilominus Iudicem, ſupplendo eam oppoſitionem ex officio, vitioſum impetrantem condemnare poſſe, prout tractatum bis, in eod. ſenatu Camberienſ. idem Fab.ibid.ſcribit, in definit. 29. videlicet pro Nicolao Gros, contra Franciſcum de Chauanes,* 16.*Nouem.*

Digitized by Google

1590. & pro Ioanne de Seruette, contra Ludouicum de la Palud, 16. Maij 1591. licet ex poſtfacto, in definit. 75. ad id exigere videatur, vt de cauſa obreptionis, ſiue ſubreptionis, ex litis inſtrumentis, vel alia ratione, Iudici conſtet, iuxta tractata, in eodem ſenatu, pro Claudio Carles, priore ſancti Roberti, 3. Decem. 1594.

r Hoc tamen fallit, in eo cuius prouiſio eodem obreptionis, vel ſubreptionis, vitio laborat; ſic enim cum in Sabaudia, quidam pateretur, controuerſiam beneficij ſui ob non promotionem, & lite pendente, reſignando non expreſſiſſet, eam controuerſiam, & controuerſiæ cauſam; magis fauendum eſſe ei, qui ob non promotionem, obtinnerat beneficium, etiam ſi, de non promotione, & aliis exprimendis tacuiſſet, quam ei cui in alterius fraudem, facta erat reſignatio, cuique idem vitium obſtabat, ſenatus cenſuit in cauſa Nicolai Galleys, cõtra Nicolaum Guillot, 23. Mar. 1596. referente eod. Fab. ibid. definit. 92. & poſtea in tit. 3. definit. 51.

f Exemplum proponit Fab. in d. tit. 2. definit. 28. in prouiſione facta, priuatim in clauſtro, de beneficio clauſtrali, vel in miſſione in poſſeſſionem clandeſtina: vtique (inquit) nemo dixerit, imputandum quicquam ei eſſe, qui ſtatim, ac beneficium vacare intellexit, ſummum Pontificem adijt, tacito aduerſario, quem tam ſcito ſuſpicari, & ſcire non potuit, ita ſenatus, in d.

beneficij, in conſequentiam eiuſcemodi ſubreptitiarum, vel obreptitiarum literarum facta, ſuſtineatur in præiudicium, non opponentis, licet non opponens, poſtea agere, per viam denunciationis Euangelicæ, ex quorũdam ſententia poſſit, r teſte Panorm. in d. c. ad audientiam num.
12. Item † vt etiam ſuſtineatur, in 51
præiudicium tertij, ſi obreptio, ſiue ſubreptio, ſit in literis impetratis, pro executione, præcedentium literarum, quaſi literæ executoriales, (vt loquuntur noſtri) regulentur à literis gratioſis non infectis, vel (vt volunt alij) naturam literarum ad lites, induant, vt contra opinionẽ Card. abundè docet Felin. in eod. c. ad
audientiam circ. fin. Itẽ † quãdo 52
plures ſunt gratiæ, & in quibuſdam tantum, ſubeſt vitium; reliquas enim non vitioſas, incolumes remanere, probat id. Felin. ibid. per text. in c. ſi eo tempore, de reſcript. in 6. licet vitio inficiente, vnum ex pluribus capitulis, quantumcumque ſeparatis, totum reſcriptum corruere, tradiderit Dec. in d. c. ſuper literis,
nu. 1. in fin. Item † in ignorante, 53
poſſeſſionem (puta) alienam, vel quid aliud, quod ab alterius facto dependens, impunè potuit ignorari, f arg. l. fin. D. pro ſuo: quod enim de ignorantia, & ſimplicitate, lo-

te, loco citato tetigimus, poſt gloſſ. in d. c. ſi motu, in verb. taceatur, ad eam, quæ verſatur, circa factum proprium refertur à Felin. in c. in noſtra num. 36 extr.
54 de reſcript. Item † in facti quoque proprij ignorantia, ſi probabilis ſit, & gratia reduci poſſit, ad ius commune, vt latè Dec. in d. c. ſuper literis num. 7. & Rebuff. in d. gloſſ. Concord. in verb. pro expreſſis, circ. fin. verſ. limita tamen
55 ſupradicta. Item † in exprimente aliquid, quod procul ſit à mendacio, & aliquatenus implicet, beneficij exprimendi mentionem, vt ſi forte expreſſerit, ſe eſſe pauperem clericum, vel minus competenter beneficiatũ, gloſſ. in d. c. ſi proponente, in verb. competẽs, extr. de reſcript. cui tamen addit Hoſtienſ. ibidem talem eſſe debere perſonam, vt contra eam, præſumi non poſſit, loco neceſſariæ expreſſionis, hanc eiuſcemodi, ſubtiliter fuiſſe factam; aliud enim obſeruandum ait, in cautilloſo, vel perito, & aliud, in puero, vel ſimplici perſona: quamuis neceſſitatem, illam, exprimendi ſpecifice, ne quidem ei qui ſanctus eſſet, remittendam cenſuit, Dec. in d. c. ſuper literis num. 1 poſt Bald.
56 in ſimo tex. vt lit. pendent. Item † ſi beneficiis, quorum facta non eſt expreſſio, renunciatum fuerit antea, cum effectu, ita vt, non amplius, ab impetrante poſſideantur; quod enim, de renunciatione non exprimenda, tradit Lap. in allegat. 89. intelligendum eſt, quoad eam, quæ non eſt ſortita effectum, vt deciſum eſt, in Rot. ſub tit. de renũ-
57 ciat. deciſ. 4. alias 572. in Antiq. Item † ſi impetratio, reformatoria tã- tum ſit, alterius præcedentis, Rot. in deciſ. 18. de præbend. alias 274. in nou. ſi enim, vel minimum, de nouo adderet, vel immutaret naturam ipſius, aliud eſſet dicendũ, gloſſ. in c. ſi apoſtolicæ in verb. præ

cauſa Nicolai Gros, contra Franciſcum de Chauanes, 16. Nouemb. 1590. & rurſus in alia cauſa, 16. Maij. 1591. Verumtamen (ſubdit poſtea in deſin. 50.) non quidem tenetur, impetrans beneficium, exprimere titulum, aut poſſeſſionem detentoris, ſi probabilem habeat ignorantiam, ſed non poteſt, ea ignorantia, prodeſſe impetranti, ad impediendum effectum clauſulæ, quæ in conceſſionibus omnibus, & adijci ſemper ſolet, & tum etiam, cum omiſſa eſt, ſubintelligitur, [dummodo tempore datæ præſentium, non ſit alteri ius quæſitum] nunquam enim, cenſetur ſummus Pontifex, derogare velle iuri, quod iam alteri quæſitum eſt, & iterum ita, id. ſenatus, in d. Guilhelmi Drugeon, contra Humbertum Burtin, cauſa, 19. Decemb. 1592.

ᵗ Idémque ſi interim, ſeu medio tempore, ius alteri quæſitum eſſet, vel ali-

ferri,

Digitized by Google

ter, res deſiiſſet eſſe integra; certiſſimum enim eſt, reformationem, ſine eius expreßione; tolerari non debere, ex c. quamuis de reſcript. in 6. & areſto Cambrienſi, 20. Decemb. 1589. quod in ſimili interueniſſe, pro Philippo Chauclard, aduerſus Claudium Porſat, ſcribit Fab. Sebuſ. in d. lib. 1. Cod. tit. 3. definit. 6.

u *Verumtamen, anno 1539. in vigilia aſſumptionis beatæ Mariæ, reprobatã fuiſſe diſpenſationem, in qua non erant expreſſa beneficia, quæ impetrans poßidebat, licet iſta clauſula, pro expreßis habentes, eſſet in diſpenſatione deſcripta; & eodem areſto cautum,*

ferri, de præb. in 6. indeque etiam
fit, vt in literis, ſi neutri, ſi nulli, ſi
alteri, & ſimilibus, prædictæ ex-
preſſiones deſiderentur, ex alia
adhuc Rotæ deciſione, quæ eſt
24. ſub tit. de reſcript. aliâs 228. in
nou. Item † quando præcedens 58
impetratio, notoriè nulla fuiſſet,
Dec. in d. c. ſuper literis num. 10.
ſed tamen ita, vt ſi in eius conſe-
quentiam, quid fuiſſet factum, id
eſſet exprimendum, vt de pro-
ceſſu, paulo ante monuimus; niſi
fortè, ad ſententiam condemna-
toriam, deuentum fuiſſet, iuxta
doctr. Gemin. in c. cum in illis,
col. vlt. de præbend. in 6. Item
† in notoriis ſummo Pontifici, & iis, quæ aliâs expreſſa, non mo- 59
uiſſent, Rot. deciſ. 32. de reſcript. alias 468. in nou. Item † in his, 60
quæ inſunt de iure communi, licet ſecus ſit, ſi de facto, ratione
conſuetudinis eccleſiarum, vel alio modo, ead. Rot. deciſ. 75. eod. tit.
alias 37. in Antiq. & deciſ. 13. de præbend. in Antiquior. Item † in de- 61
pendentibus, à futuro euentu, & quæ, ſi facta non eſſet impetratio,
contigiſſent; ipſamet adhuc Rot. in deciſ. 25. de reſcript. aliâs 310. in
nou. Item † in his, de quibus, à iure nominatim cautum non eſt, vt ex- 62
primerentur, cum annullatio gratiæ, pœna ſit, & non niſi, in caſibus
à iure expreſſis, locus ſit pœnæ, vt latè tractant DD. poſt gloſſ. in c. 1.
in verb. alteri de præbend. in Clement. Item † in beneficiis vnitis, 63
quippe quæ, principali ad quod vnio facta eſt expreſſo, ſatis expreſſa
cenſeantur, ſed non conuerſa Rota, Ioann. Andr. in c. ſuper eo eod. ti.
in 6. & nos latè ſupra in lib. 2. tit. 9. poſt Rebuff. in 1. part. prax. tit. de
vnionib. beneficior. num. 14. Item in quibuſcunque aliis, & quorum-
cumque expreſſionibus, quæ veniunt in conſequentiam, vt exemplo
canonicatus, & præbendæ, vulgo patefaciunt DD. in c. cũ adeo extr.
de reſcript. noſque etiam oſtendimus eod. in loco tit. 6. Item † ac ge- 64
neraliter, quotieſcunque in reſcripto, clauſula pro expreſſis haben-
tes, adponitur, u Rebuff. in d. 1. part. prax. ſub declaratione nouæ
proui.

Digitized by Google

prouiſionis, verſ. necnon omnia & ſingula, fuſiuſque in d. gloſſ. Concordator. ſub form. mandat. apoſtolic. in verb. pro expreſſis.

65 Item † ad extremum, in omnibus affinibus beneficio, per integros præcedentes libros enarratis, quo caſu, beneficij naturam non induunt, vt inter beneficia propriè dicta referantur, Anchar. in d. c. poſtulaſti extr. de reſcript. & Cardin. in d. c. 2. de offic. Ordinar. in Clementin.

hanc ipſam clauſulam, pro expreſſis, aliaſve derogationes, non tollere diſpoſita, in concordatis, narrat Rebuff. in d. gloſſ. concord. ſimiléque quid, tradit etiam, in addition. ad regul. cancellar. 18.

DE SIMPLICIBVS ET DVPLICIBVS BENEFICIIS.

1 *Altera beneficiorum diuiſio, in ſimplicia, & duplicia; beneficiorumque tam ſimplicium, quam duplicium definitio & exempla, num. 2.*

3 *Beneficia duplicia, miniſteria quoque appellantur; indeque prædicta diuiſio, ſic aliter concipitur, vt beneficiorum, alia adminiſtrationem habeant, & alia ſint ſine adminiſtratione.*

4 *Circa quid verſetur, adminiſtratio fori pœnitentialis, vel etiam contentioſi, ſeu iuriſdictionis, num. 5.*

6 *Alia conceptio diuiſionis eiuſdem, vt beneficiorum quædam curata ſint, quædam non curata; & quid inter hæc, ſit differentiæ, num. 7. & ſeqq.*

8 *Maior ætas, in duplicibus, quam in ſimplicibus beneficiis, exigitur; & quænam vtrobique ſit neceſſaria.*

9 *Idem de idoneitate & ſcientia, cum ob eius defectum, quis officio duplici, & non ſimplici, poſſit priuari.*

10 *Ratio cur in mandatis ſummi Pontificis, ſimplicia potius, quam duplicia*

beneficia comprahendantur.

11 *Curve difficilius, duplicium quam ſimplicium beneficiorum reditus, per ſectionem beneficij, reſeruationem penſionis, vel alium ſimilem modum diminuantur.*

12 *Necnon, quare in duplicibus magis, quam in ſimplicibus beneficiis, reſidentia deſideretur.*

13 *De conſuetudine, quis plura ſimplicia, non etiam duplicia beneficia, habere poteſt.*

14 *De iure verò communi, cum habente plura ſimplicia, ab Epiſcopo, ſed cum habente plura duplicia, à ſolo Pontifice maximo diſpenſatur.*

15 *Similiter, cum illegitimo, ad beneficium ſimplex Epiſcopus, ſed ad duplex, etiam ſummus Pontifex, diſpenſat.*

16 *Promotio intra annum, non obligat, niſi habentem beneficium duplex imo & in ſolis parochialibus eccleſiis, eius obligatio reſtringitur, in num. 17.*

18 *Si beneficium reſeruatum Pontifici maximo, poſt eius mortem vacauerit, expectatur vt nouus Pontifex eligatur, vel menſis effluat, antequam ab ordinario, poſſit conferri; niſi forte vacaret eccleſia parochialis, vt in num. 19.*

20 *Vbi faciendæ ſint ſimplicium dupliciumque beneficiorum reſignatorum publicationes.*

21 *Quare duplicia beneficia, ſint vt plurimum electiua, & ſimplicia collatiua.*

22 *Et rurſus, quorſum beneficia quæcunque, duplicia potius, quam ſimplicia, præſumantur.*

23 *Omnia duplicia beneficia, dicuntur nominata, cum è contra, omnia ſimplicia, inter nominata referantur; & quid per beneficium, tam nominatum, quam innominatum, intelligere debeamus, num. 24.*

25 *Indefinita, & ſimplex beneficij mentio, an & quando compræhendat etiam duplicia, nedum ſimplicia beneficia.*

26 *Simplicium beneficiorum ſubdiuiſio in duas ſpecies, vt alia merè ſimplicia, & alia ſimplicia ſeruitoria, appellentur.*

27 *Canonicorum, & Canonicatuum, noua & vera denominatio, antiqua, & vulgari reiecta, in num. 28.*

29 *De Canonicis, aſſiduæ functioni obnoxiis, deque præbendatis, ſub aliquo onere; & vtrum duplicia, vel potius ſimplicia, poſſideant beneficia, num. 30. cum 32.*

31 *Creati*

31 *Creati ad effectum Canonici, onerata ſic beneficia, acceptare non poſſunt.*

32 *Et tamen ſecus eſt in poßidentibus beneficia, ſimplicis tonſuræ.*

33 *Simplicia beneficia, etiam ſeruitoria, in regaliam cadunt; ſed duplicia nequaquam.*

34 *Ipſaque duplicia beneficia, ſuam quoque habent ſubdiuiſionem, vt duplicia quædam actu, & quædam habitu duntaxat dicantur.*

35 *Quæ cauſa, habitu tantum duplex beneficium efficiant.*

36 *Noua beneficij habitu tantum duplicis interpretatio, eiuſque natura, & in quo tam ad ſimplicis, quam ad duplicis actu beneficij, naturam accedat, num. 37.*

37 *Nunquid habitu duntaxat duplex beneficium remaneat curatum.*

38 *Et à ſimili, vtrum Epiſcopus, qui non habet eccleſiam quam actu regat, vt ambulatorius, & titularius, nihilominus Epiſcopus exiſtat.*

39 *Affirmatiue concluditur, & habitu duntaxat duplicia beneficia, induere quidem naturam ſimplicium; ſed non ideo ſimplicia reddi, aſſeritur.*

40 *Plurima enim adhuc retinent, ex priſtina duplicium actu beneficiorum natura.*

41 *Actuque duplicia, rurſus efficiuntur, ſi reuertantur parochiani, vel noua plebes ſubijciantur.*

42 *Ideoque eorum præfecti, intra annum à reditu parochianorum, promouendi eſſent; nec alia beneficia ſine diſpenſatione, poſſent inſuper habere.*

43 *Si tamen deſtitutam plebe eccleſiam, Epiſcopus alteri eccleſiæ ſuppoſuiſſet, non ſufficeret, reditus parochianorum, ad prioris ſtatus recuperationem.*

44 *Caſus, quo immutatur penitus, beneficij habitu tantum duplicis natura; vt ex duplici beneficio, merè ſimplex beneficium reddatur.*

1 SECVNDO, beneficia ſunt, vel ſimplicia, vel duplicia, ex c. fin. iuncta gloſſ. fin. extr. de Præbend. & quidem, beneficium ſimplex vocatur, quod ſimplici, & vnico, diuini cultus onere afficitur, vt præbenda, Canonicatus, & vulgò ſimplicis tonſuræ appellatum; duplex † vero; cui prætereà adiungitur,
2 aliud & ſecundum, onus adminiſtrationis eccleſiaſticæ, vt in Epiſco-
3 patu, Parochia, & ſimilibus. Vnde † in c. cum in cunctis extr. de Elect.

 dupli-

duplicia hæc beneficia, miniſteria eccleſiaſtica appellantur; & DD.
in c.præſenti,in verb.cuſtodiam de offic. ordinar. in 6. hanc diuiſio-
nem,hoc aliter concipiunt modo, vt beneficiorum alia, adminiſtra-
tionem habeant, & alia ſint, ſine adminiſtratione: ſimulque † eam
adminiſtrationem, duplicem conſtituunt, vt nempe verſetur, aut 4
circa forum pœnitentiale (vt vocant) ſeu ſacramentorum applica-
tionem,& diuini verbi prædicationem,c. dudum §. verum ne Paro-
chiani,de ſepultur.in Clement. aut † circa forum contentioſum, ſeu 5
Iuriſdictionem,à quo viſitationes,inquiſitiones,ſuſpenſiones abſolu-
tiones, & alia dependent [a] com- a
plura,de quibus in c. dudum ec-
cleſia,§. ſed cum in iure, extr. de
elect.& apud Chopin.in lib.3. de
ſacr. polit.tit.3. num. 26. in marg.
Eſt † & alia adhuc, eiuſdem di- 6
uiſionis conceptio; ex beneficiis
enim,quædam curata vocantur,
hoc eſt,curam animarum (ratio-
ne cuius adminiſtratio illa con-
ceditur) habentia; & quædam
non curata, in quibus è contra,
quis non alterius, quam ſui cura
grauatur,c.ſi eo tempore de reſ-
cript. in 6. & c.1.de fil.præſbiter.
ibid. Et † quemadmodum, inter 7
beneficia propriè dicta, & bene-
ficia impropriè dicta,multum in-
tererat,in ſuperiori tit.ſic & inter
hæc duplicia beneficia,ſeu admi-

a *De dependentibus ab hac Iuriſdictione,latiſſimè agit Chopin.tot.lib.2. de ſacr. polit. & præſertim, de cognitionibus eccleſiaſticorum iudicum, tit. 1. 2. & 3. circa quas,& tria potiſſimas notatuque digniſſima tradit,ac variis Pariſienſ.ſenatus confirmat areſtis: vnumque eſt; Iudices eccleſiaſticos, habere quidem vocationem in ius, ſeu poteſtatem reorum citandorum, ſed cũ expreſſione cauſæ, & qualitatis actionis,prout declaratum eſt areſtis 10. & 15.Mart.1533. præhenſionem verò; ſeu ius ſaiſiendi (vt loquuntur DD.) aut iniectionis manuum nequaquam ob alia areſta aduerſus, tam Senonum Antiſtitem,1.Iun.1537.quam Archidiaconum Piciacenſ.26.Febr. 1553. Alterum, eis tamen licere, accuſatos quæſtioni,ſeu torturæ ſubiicere, iuxta areſtum an 1396.de quo Gall.in q. 292. & aliud quod obtinuit Dominus Hennequinus Præſes Pariſienſ. in Clericum effractorem, à iudicio quæſtionis appellantem,circa ann.1568 .ſed non ferre iudicium, de capite reorum, vel eos ad triremes,ſimilémve pœnam corporalem condemnare, ex areſtis eiuſdem Pariſienſ. ſenatus,21.Nouemb.1532.29.Maÿ 1544.& 22.April.1556. Imò nec pœnam pecuniariam infligere,ſibi applicandam, vt ipſe adhuc Pariſienſ. ſenatus cenſuit, 29.Nouemb.1530 & 24.Nouemb.1551.& quod plus eſt,ne quidem purè,nec ad-*

ſtratio

niſtrationi, & curæ animarum addicta, & beneficia ſimplicia, quæ ſunt ſine adminiſtratione, & animarum cura, permultæ aſſignari poſſunt, differentiæ rationes. Nanque † imprimis, maiorem ætatem, vtpote viginti
8
b quinque ſaltem [b] annorum, in eo, qui ad duplicia beneficia aſpirat, iura exigunt, in d.c. cum in cunctis, §, inferiora extr. de elec. ob rationem fortè, c. indecorum extr. de ætat. & qualitat. At in ſimplicibus beneficiis, ſufficit decimum quartum annum attigiſſe c. inordinata extr. de præbend. vel etiam exceſſiſſe decennium, imò & ſeptem annos aliquando, c. ex eo de elect. in 6. & Rebuff. in tract. de pacific poſſeſſ. limit. 4. num 214. & ſeqq. Maior † quoque idoneitas, in his quibus animarum cura commiſſa eſt, deſideratur, c. cum in illis, de præb. in 6. ars enim artium eſt regimẽ animarum, & ideo ob defectum
9

iecto, quam in cauſam, mulctitium æs inſumeretur, factam condemnationem, ſubſiſtere pronunciauit, 10. May 1531. & 15 Iun. 1536. Poſtremum, quod licet incidentes controuerſiæ, de matrimonio puta, & ſimilibus merè eccleſiaſticis, in conſequentiam petitionis hæreditatis, vel aliarum quæſtionum profanarum, ſecularis iudicis cognitioni relinquantur, vt in eodem ſenatu deciſum fuit, in menſe Febr. 1571. nihilominus, poſtquam eccleſiaſticus iudex, matrimonialem, vel eiuſcemodi aliam quæſtionem definiuit, nullum ſupereſt, de dote, & aliis incidentibus iudicium; adeo vt, etiam de damnis, & intereſſe, debitis & petitis, propter matrimonium non adimpletum, abuſiuè cognoſcat; idque inibi, iudicatum eſt 3. Decembr. 1571. tametſi citatio, cum hac adiectione, in cauſa matrimoniali, dotis, & alimentorum, admiſſa fuerit ibidem, 14. Febr. 1533. libellumque dotis reſtitutorium, vnà cum thalami coniugalis, ob adulterium mariti, ſolutione, Antiſtiti porrectum, valuiſſe apud Senatum Gratianopolitanum, areſto ſine die relato, aſſeruerit Dec. in conſ. 212.

[b] *Sufficeret tamen prouiſum de beneficio curato, eius eſſe ætatis, vt intra annum promoueri poſſit, ex c. ei cui de præbend. in 6. niſi fortè, lege fundationis, aliud fuiſſet cautum, diſpoſitionem enim, d. c. ei cui, de beneficiis, à lege, & non à fundatione curatis, exaudiendam docet Loüet. in lit. B, art. 4. refertque ideo, cum ſacerdotale quoddam, ſancti Ioannis in Ambianen. diœceſi beneficium, ab exiſtente in 23. ætatis anno, fuiſſet impetratum, ſupremam Pariſiorum curiam, quoniam de fundatione ſibi liquido non conſtabat, recredentia impetranti adiudicata, fundationis tabulas proferendas pronunciaſſe, 16. Mart. 1588. cui & aliud addit, quo ætatem requiſitam, & alias qualitates neceſſarias, adeſſe debuiſſe,*

Digitized by Google

ſcientiæ, quem eiuſcemodi beneficiis curatis, priuari poſſe, [c] c
deciditur in c.fin. eod. tit. Cumque † ita electio magis idonei, 10
circa hæc duplicia, ſiue curata beneficia, fieri debeat, & ea quæ ſunt electionis, non niſi per ſpeciale mandatum, expediantur, vt not. in l. ſi is cui D. de procurator. & in l. ſi ſtipulatus fuerim D. de verbor. obligat. conſequẽs eſt, vt in mandatis ſummi Pontificis, ſola ſimplicia beneficia, comprændi poſſint, in d. c. fin. extr. de præbend. iuncto d. c. cum
in illis, eod. tit. in 6. Fit † etiam ex 11
eo quod, maior cura, & ſolicitudo incumbit, poſſidentibus curata beneficia, vt difficilius eorum reditus, per ſectionem beneficij, reſeruationem penſionis,
[d] vel alium ſimilem modum, di- d
minuantur, in c. extirpandæ circ. fin. ac paſſim extr. de præbend.
Et † quia abſentes, animabus 12
quarum curam gerunt, ſacramenta nequeunt adminiſtrare, diuinumque officium, cui ſimplex beneficiatus, adſtringitur duntaxat, peragi vbique poteſt; fit adhuc, vt magis in duplicibus beneficiis, reſidentia deſideretur, c quia nonnulli, extr. de cler. non reſident. adeo vt, quamuis de iure, etiam ſimplicia beneficia, ad reſidentiam obligent, cap. fin. de reſcrip. in 6. conſuetudine tamen generali, receptum iri, vt e. etiam, à non reſidentibus retineantur, teſte Rebuff. in 2. part. prax tit. de diſpenſat. de non

tempore prouiſionis, alterius quod ſacerdotale fundatio reddiderat beneficij, abſque vlla poteſtatis promouendi intra annum conſideratione, fuerit declaratum, in menſe Aug. 1605.

[c] *Quid ſi ignarus etiam Latini ſermonis, ſeſe alioqui competenter verſatum, in adminiſtratione ſacramentorum, & officij ſui ſatis peritum, oſtenderet? non eſt auſus Pariſien. ſenatus, eum protinus remouere, vt nec manutenere, ſed rem, maturiori deliberationi commiſit, areſto 21. Ia. 1586. Bergeron. in addit. ad Papon. in lib 2. tit. 4 areſto 11.*

[d] *Id enim, non ſolum in Epiſcopatibus, & aliis maioribus beneficiis obtinet, iuxta varia illa areſta, quæ ſupra retulimus, in lib. 2. ti. 1. ex Chenut. in addit. ad Papon. lib. 3. tit. 5. areſt. 6. Chopin. lib. 2. de Doman. tit. 10. num. 15. & Charond. in memor. in verb. penſio, & in reſponſ. lib. 1. c. 25. ſed & in minoribus, ac ſimpliciter curatis, vt ita, quælibet duplicia eccleſiæ beneficia cuiuſcunque penſionis onus excutiant, & hoc remedio appellationis tanquam ab abuſu, iudicatum fuit Pariſiis, in cauſa Ioann. de Boſco, aduerſus Dyoniſium filiolum. 25 Febr. 1566. referente eod. Chopin. in lib. 3. de ſacr. polit. tit. 2. num. 15.*

promo

Digitized by Google

promouen.num. 8. Conſuetudi-
13 ne † pariter receptum, aſſerit id. Rebuff. ibid. tit. de diſpenſat. ad plura benefic. num. 19. vt quis plura ſimul ſimplicia beneficia, habere non impediatur, cum acquiſitione ſecundi beneficij duplicis, ſtatim vacet primum, c. de
14 multa extr. de præbend. ſed † quidquid ſit, certum eſt de iure, facilius cum habente plura ſimplicia, quemadmodum & cum non reſidente in ſimplici, quam cum habente plura duplicia, vel in duplici non reſidente, diſpenſari; hic enim, ſolius ſummi Pon-
e tificis, diſpenſatione iuuari [e] poteſt, cum ille etiam ſui Epiſcopi diſpenſatione, rectè iuuetur, vt notatur in dict. cap. exturpandæ,
15 §. quia verò. Eademque † ratione, eum qui patitur defectum natalium, per diſpenſationem Epiſcopi, ad ſimplicia beneficia admitti: ſed in duplicibus, non niſi ſummi Pontificis diſpenſationem prodeſſe, rraditum eſt, in c. 1. de fil.
16 præſb. in 6. Sed † & quoniam is, qui non eſt ad ſacros ordines promotus, adminiſtrare ſacramenta, & cætera, quæ ſunt fori pœnitentialis, obire nequit; meritò ſtatutum eſt, vt duplex ſiue curatum poſſidens beneficium, ſub pœna priuationis illius, intra annum, à die adeptæ
f poſſeſſionis pacificæ promoueatur, [f] in c. licet canon, & c. commiſſa
17 de elect. in 6. quod † æquè ab eo, qui poſſidet beneficium ſimplex, non exigi, docet gloſſ. in eod. c. licet canon in verb. Parochialis eccleſiæ, imò tandem, Bonifac. 8. PP. id tanquam nimis durum, & rigoroſum, in ſolis Parochialibus eccleſiis reſtrinxit, in c. ſtatutum eod. tit.
18 Rurſus † plus periculi, in vacatione beneficij duplicis, quam ſimplicis imminet, & idcircò, ſi aliquod beneficium duplex, ſummo refer-

[e] *Vnde, appellationem Procuratoris regij, abuſus ergò interpoſitam, à diſpenſatione de non reſidendo, conceſſa cuidam Curioni, ab Andegauenſi Epiſcopo, admiſit Pariſienſ. ſenatus; ſimulque, vt ipſe Epiſcopus, intra mēſem, conceſſionem ſuam defenſurus vocaretur, & interim, per cenſuras eccleſiaſticas, cogeret Curionem a ſe diſpenſatum, in ſuo reſidere beneficio, cauit 27. Nouemb. 1559. Papon. in lib. 3 ti. 13. areſt 3.*

[f] *Et hoc etiam ſi in commendam duntaxat, curatum beneficium impetraſſet, ex doctr Rebuff. in tract. de pacific. poſſeſſor. num. 540. verſ. & ſi ut tenetur; licet hanc promotionis intra ann. neceſſitatem, inter commendatarios ceſſare, declaratum fuerit, Pariſien. areſto, in cauſa cuiuſdam Prioratus, dependentis ab Abbatia ſancti Merantij, apud Pictones, 24. Nouembr. 1556. Brodæ. in addit. ad Loüet. ſub lit. B, art. 4.*

g *Vt plurimum (inquam) quia ex ſequentibus titulis apparebit, duplicium beneficiorum, tres eſſe veluti ſpecies, quædam enim maiora ſunt, vt Epiſcopatus, & aliæ prælaturæ; quædam minora, vt parochiæ, cum ſimilibus; & quædam quaſi intermedia, vt perſonatus, & inferiores dignitates; priorisque ſpeciei beneficia, ſuapte quidem natura ſunt electiua; è contra verò poſterioris collatiua; at intermediæ, tanquam mixta, vtpote electiua, eo quod per modum electionis deferantur, & collatiua, quoniam eorum ſic facta delatio, confirmatione non eget. Quæ omnia, pluribus more ſuo proſequitur Chopin. in lib. 1. de ſacr. polit. tit. 2. circ. princip. ibique etiam mixtis hiſce, ex electione, & collatione beneficiis, merè collatiuorum potius, quam electiuorum naturam ineſſe docet; indéque colligit, in eis non minus, quam in collatiuis, ceſſantes alioqui, in electiuis ſummi Pontificis præuentiones obtinere, & ad id vtitur, areſto ſenatus Pariſienſi, in cauſa Decanatus eccleſiæ Carnuten. 3. Febr. 1569. Sed & Pele. in forenſ. li. 1. act. 5. ex eo etiam infert, indulta quoque regia, in iiſdem beneficiis eandem ob cauſam, locum habere; & ita iudicatum ait à magno conſilio, in altera Decanatus Lemonicen. cauſa, anno 1595.*

uatum Pontifici, mortuo ſummo
Pontifice vacauerit, non erit ex-
pectandum, donec nouus Ponti-
fex maximus, qui conferat eliga-
tur, vel menſis intra quem, col-
latio facienda eſt effluat, vt in
ſimplicibus beneficiis, fieri ſolet,
ſed ordinarius, interim illud cõ-
ferre poterit, cap. ſi apoſtolica de
præbend. in 6. Verum † & id, in 19
parochialibus quoque eccleſiis,
duntaxat recipitur, per gloſſ.
eiuſdem c. ſi apoſtolica initiò, &
in verb. parochiales, idque pro-
pter expreſſam diſpoſitionem, c.
2. cod. ti. Itemq; † vt oues ſuum 20
agnoſcant paſtorem, prout exi-
gitur Ioann. ca. 10. reſignationes
beneficiorum duplicium, palàm
in loco beneficij reſignati, publi-
candæ erunt; publicationes verò
reſignationum, quæ in ſimplici-
bus beneficiis interueniunt, pri-
uatim in auditorio cancellariæ,
vel coram Notario, & teſtibus
fieri ſolent, vt docet Gomeſ. in
regu. de publicand. reſignat. q.
9. verſ. ſed vt opiniones. Ad † hæc 21
cum magis videant oculi, quàm
oculus, & in beneficiis duplici-
bus, maior idoneitatis (vt paulo
ante dictum fuit) ratio habeatur:
iure optimo duplicia beneficia,
electiua vt plurimum, g ſicuti & g
ſimplicia collatiua exiſtere, tradidit Staphilæ. in tract. de liter. grat.
tit. de mod. & form. impetr. §. ad ſecundum principale. Accedit † 22
quod in dubio, beneficium duplex præſumatur, ex quo aſſerens eſſe
ſimplex

ſimplex, nihil ponit in eſſe, ſed
potius abeſſe aliquid, curam vi-
delicet animarum, contendit
23 iuxta doctr.Bellamer.in deciſ.canon.concluſ 675.Poſtremò † omnia
duplicia beneficia,dicuntur nominata,& è contra, omnia ſimplicia,
inter innominata referuntur,in can. ex multis §. conſtituimus 1. q. 3.
ſicut enim in contractibus,non tam cenſentur nominati,qui ſpeciale
nomen, quam qui propriam ſibi, & extra communia contractum,
qualitatem ſortiuntur,vt in donatione,permutatione,& eiuſcemodi
aliis videre eſt,apud Gregor.Toloſ.in lib.28.Syntagm.vniuerſ.c.1. &
24 ſeqq.ita † in beneficiis,quoniam præter propria nomina,peculiares,
& à qualitatibus ſimplicium diſtinctæ, duplicibus inſunt qualitates,
duplicia hæc, nominatorum beneficiorum appellationem, non im-
meritò receperunt; aliudque fuit in ſimplicibus, quippe quæ, ſuis
quidem interdum nominibus deſignentur,ſed non niſi communem
cæteris beneficiis habeant naturam,vt conſtat ex d. § conſtituimus,
in his verb.beneficium eccleſiæ, quod quidam Canoniam, vel præ-
25 bendam vocant.Vnde † licet in fauorabilibus, indefinita & ſimplex
beneficij mentio,ad duplicia quoque beneficia trahatur, vt in c. tua
extr. de verbor.ſignific. in odioſis tamen,in ſimplicibus reſtringitur,
nam & ita,diſpenſatus ad beneficia, nec curas, nec dignitates, nec
eiuſcemodi alia,in vim ſuæ diſpenſationis,vtpote odioſæ,adipiſci po-
teſt,in c.1.& 2.de fil.præsbiter.in 6.& cum impetrationes, ambitioſæ
dicantur,in c. quamuis de præb.ibid.impetranti ſimpliciter, & inde-
h finite beneficium,ſimplex [h] dũtaxat debitum dicitur,in d.c.fin. extr.
26 eod.tit.Atque † hæ ſunt præcipuæ, beneficiorum ſimplicium, à du-
plicibus, differentiæ rationes; de quibus tamen, vtrum in omnibus
hiſce beneficiis,indiſtinctè procedant,dubitari poſſet, cum & dupli-
cia,& ſimplicia,in duas veluti claſſes partiantur DD. noſtri. Nanque
vt à ſimplicibus incipiamus,& vt ſcribit Staphil.in d.tract.de lit.grat.
tit.de qualit.& ſtat. benefic. circ. princip. num. 3. alia merè ſimplicia
appellant,quibus nempe,nullum aliud onus, præterquam diuini of
ficij ineſt,iuxta diſpoſitionem c.vlt.de reſcript. in 6. alia autem nun-
cupant,ſimplicia ſeruitoria barbarè,eo quod, aliud præterea, & cer-
tum onus,in ſeruitio tamen,ſiue nudo eccleſiæ miniſterio, & non in
vlla animarum cura conſiſtens annexum habeant, vt in c. ſignifica-
27 tum,extr.de præbend. Et † prioris quidem generis, Canonias, ſiue

[h] *His tamen differentiæ rationibus, & hæc non leuioris momenti, ex Gallico*

iure accedet; quod teſtamenta, coram Curione, Vicario, vel aliis duplicia beneficia poßidentibus condita, ſuſtineantur quidem, iuxta ſanctionem ordinationis, tam Aurelianen. in art. 27. quam Bleſen. in art. 63. & diſpoſitionem iuris canonici, in c. cum eſſes extr. de teſtament. ſed non coram Capellano, ſimilive ſacerdote, ſeu ſimplici beneficiato; ſic enim ſine vlla diei curiæ, aut litigantium commemoratione iudicatum refert Rebuff. in l. quid aliud, D. de verbor. ſignificat. Additque Labbæ. ad conſuet. Bituricen. tit. 18. art. 16. id adeo verum, vt ne quidem Curio, ſpecialem ad id Vicarium facere, & ſimplicem præſbiterum committere poßit; & ita iudicatum quoque teſtatur, 14. Aug. 1559.

[i] *De his adſcriptitiis Canonicis, meminimus iam ſupra, in lib. 2. tit. 5. eoſque aßiduæ functioni, adeo obnoxios depinximus, vt vix vnquam ab ea, retrahi poßint; & ſi forte id contingat, aulici puta officij gratia, vel alia iuſta de cauſa, fructus tamen aliis Canonicis, pendente priuilegiata abſentia de-*

Canonicatus ſui natura eſſe, vel ex ipſo indicatur nomine, quo honor potius, quam onus ſignificatur. Quemadmodum enim, in ſcholis Pithagoreorum, qui primas in adiudicando partes, longéque ratas, maximè rationi adſcribebant κανόνικοι, hoc eſt Harmonici dicebantur, vt refert & interprætatur Coel. Rodig. in lib. 5. Antiquar. c. 11. ſic & in eccleſia, qui in album clericorum, primi ordinis, & dignioris gradus, adſcripti ſunt, Canonici appellari ſolent, vt not. Innocent. in c. ſedes extr. de reſcript. fortè quia Canonicum, id eſt certum, & regulatum locum, inter alios clericos obtinent, cum clerici ſecundi, aut inferioris ordinis, quales Aßiſios, & Matricularios oſtendimus, in lib. præcedenti ti. 7. ſedes certas, & proprias, in choro non habeant. Nam † quod à 28
quibuſdam proditum eſt, Canonicos, & Canonicatus dici, à Canone, ſiue ſtata annona, quam quotannis, prioris ordinis clerici percipiunt, nec Forget. in tract de perſon. eccleſ. c. 14. num. 6. nec etiam nobis arridet cum & ſecundi & inferioris ordinis, clerici, annuam quoque perceptionem, habere poſſint, & tamen Canonici non dicantur, vt patet ex c. dilecto, c. pro illorum, & paſſim extr. de præbend. Verumenimuero † ſub poſteriori quoque genere, nihilominus, etiam Canoniæ concluduntur interdum, ex quo de Canoniis, 29
aſſiduæ functioni obnoxiis, & de Canonicis, in quibuſdam cathedralium eccleſiarum, veluti adſcriptitiis,[i] meminit Chopin. in lib. 2. monaſtic. tit. 3 num. 14. & vt de præbendatis, ſub onere vnius Miſſæ, ſingulis

gulis

Digitized by Google

gulis diebus dicendæ, Brodæ.in
addit. ad Louet. ſub lit. E, art. 6.
30 Nec † abſimilia onera, ſæpenu-
mero incumbunt præfectis Ca-
pellarum, Altarium, Oratorio-
rum, Præſtimoniorum, & ſimi-
lium, ex quibus aliæ ſimplicium
beneficiorum ſpecies, conſtitui
poſſunt,iuxta ea, quæ de his de-
ducta fuere ſupra in tit. 10. & tit.
31 11.lib.citato. Videreturque † ta-
les præfectos, & reliquos omnes
eiuſcemodi oneribus prægraua-
tos, in duplicibus potius, quam
ſimplicibus beneficiis intitulari,
tum vel maximè cum,creatos ad
effectum Canonicos, onerata ſic
beneficia, acceptare non poſſe,
decidat Staphil. in tract. de liter.
grat. titulo de form. expectat. §.
32 quinta forma num. 6. Sed † hoc
aliam rationem habet, ne videli-
cet, vt id. Staphil. ibid. loquitur,
qui ſeruire debet eccleſiæ, pro-
pter Canonicatum, diſtrahatur
ab ea, occaſione oneris, quod
imminet beneficio ſeruitorio,
ſæpe enim(ſubdit)qui ad vtrum-

bitus,non conſequantur, ad quod, & areſtum Pariſienſ. ſecundum capitulum Claromontanæ eccleſiæ, 27. Iun. 1571.adduximus: addemuſque etiam hic, Canonico ſub onere vnius Miſſæ, ſingulis diebus dicendæ præbendato, id oneris,fauore ſtudiorum, nihilominus remiſſum, altero ſenatus Pariſiẽſ. aduerſus Capitulum de Gerberoy areſto,5. May 1577. de quo Brodæ. in d. lit. E,art.6. Verum,ſi onus, admixtam ſacramentorum haberet adminiſtrationem, vix quanticumque priuilegij prætextu remitteretur, præſertim ſi,in fundatione impoſitum eſſet; nam & ita, ne quidem ſummum Pontificem, curata beneficia poſſidentes, ad effectum Lucrandorum fructuum, à reſidentia diſpenſare poſſe,id. Brodæ. ibid. concludit; refertque, prouiſionem de quadam Parochiali eccleſia Lugdunenſi factam,ſub diſpenſatione de non reſidendo, non obſtante fundationis lege,quandiu prouiſus in familia, & conſortio ſummi Pontificis eſſet, abuſiuam fuiſſe declaratam, ab eodem ſenatu Pariſienſ.2.Iul.1566.

que feſtinat, neutrum bene peragit, l. nemo C. de Aſſeſſor. cum aliis iuribus per gloſſ. ad hoc notatis, in cap. accuſatus in verb. offendiculum, de hæret. in 6. Quapropter, ſi aliud quod ſimplicis tonſuræ vocant, beneficium poſſideret, dubium non eſt, quin ea ratione ceſſante, ad ſeruitorij beneficij acceptationem admitteretur,vt & ipſemet agnoſcit Staphil. circ. fin. d. num. 6. & ita manifeſtum reddit, ſeruitoria hæc beneficia, merè ſimplicia eſſe: idque
33 etiam,pluribus aliis docet,Pelc.in forenſ.lib.1.act. 20. ac † præſertim

[k] *Seruitoria hac beneficia, cadere in regaliam, plenè deſinitum non eſt, ſed cum de eo controuerteretur, in cauſa cuiuſdam capellæ, Noniomen. Epiſcopatus, ſtatus duntaxat, regaliſtæ interim, adiudicatus eſt, à Pariſienſi ſenatu, 2. Decembr. 1597. apud eund. Pele. in eod. lib. 1. act. 20.*

[l] *Pluribus quoque id oſtendunt; Forget. in d. tract. de iur. regal. num. 10. & Coquillæ in reſponſ. ex iur. conſuet. q. 80. & 53. ac etiam Guen. in lib. 1. Collat. ordinat. tit. 3. num. 3. ad idem trahit, vetus quoddam Pariſien. ſenatus areſtum, 23. Mart. 1349.*

[m] *Eoque modo, conſiderati duplicis habitu tantum beneficij, cum beneficio etiam actu duplici, & ſimilitudinis, & diuerſitatis, rationem profert id. Papon. in eod. lib. 3. tit. 4. Et ſimilitudinis quidem, quoniam diſpenſatus (inquit in areſt. 1.) ad regularia beneficia, quibus imminet cura animarum, diſpenſatus cenſetur, ad Parochialia, tam actu quam habitu, vt indicatum fuit Pariſiis, inter magiſtrum Nicolaum Preuoſt, & fratrem Ioannem Bachelier, 15. Iun. 1541. diuerſitatis verò, quia diſpenſatio, minori decem annis facta, pro iiſdem regularibus beneficiis, de habentibus actu annexam animarum curam, intelligenda non eſt, ſed de his, quæ eam habitu dũtaxat annexam habent, & ita indicatum adhuc Pariſ. in cauſa Prioratus de la Roche Guyon, ſine vlla diei, vel litigantiũ cõmemoratione, ſubdit in ar. 2.*

ex eo, quod in regaliam cadant,
[k] cum alioqui duplicia, ſiue cura- k
ta beneficia, regaliæ non ſubii-
ciantur, vt circ. fin. eiuſd. lib. præ-
cedẽtis patefactum eſt, ex doctr.
gloſſ. in §. Item quod dicta in
verb. regaliæ de Annat. in Pra-
gmat. ſanct. & fuſius exageratur
à Prob. in tract. Regalior. q. 10.
[l] Reliquum † eſt, vt de biparti- l
ta quoque agamus, dupliciũ be- 34.
neficiorum diſtinctione; quam
quidem, nobis ſuppeditat gloſſ.
in c. execrabilis circ. princip. in
verb. habentia de præb. in extra-
uag. Ioan. dum ait, ex huiuſmodi
beneficiis, quædam duplex onus
ſiue animarum curam actu ha-
bere, & quædam habitu dunta-
xat: fieri † enim poteſt, vt pro- 35
pter bellum, vel peſtem, aut aliũ
aduerſæ fortunæ caſum, eccleſia
aliqua, deſeratur prorſus, vt vt
plebs illi ſubdita, per tranſlationẽ
domicilij, alterius eccleſiæ effi-
ciatur, vt in c. fin. extr. de Paroch.
hiſque & ſimilibus caſibus, habi-
tu tantum, curam animarum ha-
bet; licet † id aliter, de eccleſia 36
nempe, quæ per vicarium deſer-
uiri poteſt, abſque diſpenſatione
de non reſidendo, intelligat,
[m] Papon. in lib. 3. tit. 4. areſt. 1. Et m
† quamuis, hæc habitu duntaxat 37
beneficia, non minus, quam quæ
actu habent, in nouis impetratio-
nibus exprimenda ſint, teſte Re-
buff.

Digitized by Google

buff. in 2. part. prax. tit. de diſ-
penſ. rat. ætat. verſ. etiam ſi cu-
ram num.2. æquè tamen, nec ad
promotionem intra annum o-
bligant, nec præciſam reſiden-
tiam exigunt, nec per acquiſitio-
nem ſecundi beneficij curati a-
mittuntur, nec alia duplicium
beneficiorum propria (de quibus
paulò ante) recipiunt, vt conſtat
ex eod Rebuff. ibid. num. 3. & in
tit. de non promot. intr. ann. nu.
34. necnon ex Staphil. in d. tit. de
qualit. & ſtat. beneficiat. §. circa ſecundam num.2 & ex gloſſ. in c. licet
canon, in verb. parochialis eccleſiæ de præbend. in 6. Eaque permul-
tis, occaſionem dederunt, exiſtimandi eiuſcemodi beneficia, curatis
annumeranda non eſſe, quos & refert, & ſequitur prædicta gloſſ. in c.
38 execrabilis in verb. habentia. Sed † è contra, alij inter curata benefi-
cia remanere, ex eo euincunt, quod habetur in c. 2. §. ſicut autem
verſ. cum quis extr. de tranſlation. Epiſcop. Epiſcopos etiam ſine ec-
cleſia, quam actu regant, ſubſiſtere poſſe: exemplumque extat in iis,
qui locis ab infidelibus occupatis præficiuntur, quique ambulatorij,
ac mobiles, vel etiam ſimpliciter titularij dicuntur, & nihilominus,
verè ſunt Epiſcopi, alioqui eis, quæ ordinis ſunt, ab aliis Epiſcopis de-
39 legari non poſſent, c. Aqua extr. de conſecrat. eccleſ. Atque † hinc
poſteriori ſententiæ, potius ſubſcribendum videtur, non obſtantibus
iis, quæ pro priore adducebantur: ea enim, hoc tantum concludunt,
eccleſias ſua plebe deſtitutas, beneficiorum ſimplicium, naturam in-
n duere,[n] ſed non inde ſequitur, eas verè ſimplicia beneficia reddi: nã
& in ſimili, latam culpam, induere quoque naturam doli, & tamen
dolum non eſſe, not. à gloſſ. poſt text. in l. quod Nerua in verb. eſſe D.
40 depoſ. Adde † quod, à ſua natura, penitus non recedunt, vt in omni-
bus, & per omnia, beneficiis ſimplicibus accedant: cum & imò, tribus
illis, vel aliquot aliis exceptis, ratione reliquorum omnium, iura Pa-
rochialia, & priuilegia Parochiarum retineant, ex doctr. Hoſtienſ. in
c. quia nonnulli; extr. de cleric. non reſident. Vnde, non magis quam
Parochias, ſub generali ſummi Pontificis mandato compræhendi,

[n] *Sic eccleſiæ plebe deſtitutæ, aliquam cum clericis coniugatis, habent ſimilitudinem; interim enim, propriam beneficij duplicis naturam, eo modo, quo coniugati ſuam clericaturam, retinent ſimiliterque, eccleſiæ eiuſcemodi, donec reuertatur plebs, iure beneſ. ſimpliciũ, non ſecus atque coniugati, laicorum iure vtuntur; Quocirca videndum erit, areſtum Pariſien ſenatus, 12. Maij 1603. quod recitatur à Forget. in tract. de perſon. eccleſ. c. 3. num. 2. in marg.*

decidit Felin. in c. in noſtra extr.
de reſcript. & † ſic in eo, & com- 41
pluribus aliis, ſaltem aliquid re-
tinent, priſtinæ qualitatis, & na-
turæ, quam & poſtea, quaſi iure
poſtliminij, omnino reaſſumunt,
ſi reuertantur Parochiali; aut
alitercumque, de nouo plebes
ſubiiciantur, vt fatetur prælle-
gata gloſſ. in verb. Parochialis
eccleſiæ, ſub c. licet canon. de
elect. in 6. & firmat Hoſtienſ.
loc. cit. Ideoq; † in his inſtitutos, 42
intra annum, ab eo die compu-
tandũ, quo à Parochianis, vel no-
ua plebe, agniti fuerint, promo-
ueri debere, ° & ſi aliud benefi- o
cium curatum habeant, illud ci-
tra diſpenſationem, retinere non poſſe, tradidit Rebuff. in d. tit. de
non promot. intr. ann. num. 35. Fallit † tamen, ſi deſtitutam plebe ec- 43
cleſiam, Diœceſanus alteri eccleſiæ ſuppoſuiſſet, neque enim, redi-
tum parochianorum ſufficere, ad priorem ſtatum ei reſtituendum,
ſed adhuc requiri, vt prioris ſtatus reſtitutio, ab eodem Diœceſano
fiat, vbi ſupra, docet Hoſtienſ. ibidemque † deſtitutæ ita eccleſiæ na- 44
turam, eo caſu penitus commutari, adeo vt, iuxta priorem opinio-
nem, verè & per ſe, curatum beneficium eſſe deſinat, concludit arg.
c. inter quatuor, extr. de maior. & obedient.

° *Non ergo ſimpliciter, à die reditus, ſed agnitionis, computatur promotionis annus: nam & in ſimili, ad duplicia actu beneficia vocatus, non tenetur promoueri intra annum, à capta poſſeſſione, ſed ab eo tempore quo per adeptam poſſeſſionem pacificam tanquam verus paſtor, agnitus eſt; & adhoc, referri poteſt, doctrina notatu digniſſima, eiuſd. Rebuff. in eod. tit. de non promouen. intr. ann. num. 45. necnon Pariſienſe areſtum, quod in camera Domanij, interueniſſe ipſemet ait, in ſubſequenti num. 46. pro magiſtro Petro de la Berniere, aduerſus quendam Chaſtin in menſe Februario anni 1547.*

DE

DE MAIORIBVS, ET MINORIBVS BENEFICIIS.

1 *Beneficiorum quoque alia ſunt maiora, & alia minora quorum omnium traduntur, & definitiones, & exempla, num. 2.*
3 *Prælaturæ nomen, maiora beneficia poſſidentibus congruit, vt & Principibus ſecularibus.*
4 *Idem de nomine Epiſcopi, & de eius vſu, tam olim apud Athenienſes, & Romanos; quam hodie apud nos, num. 5. & 6.*
7 *Vnde Antiſtitum, & præſulum nomina.*
8 *Quare præfixi ſacris, Pontifices fuerint dicti, vel etiam Patres, num. 9.*
10 *Minora beneficia poſſidentes, nullum ex prædictis nominibus, vſurpare poſſunt.*
11 *Nec ita ad Reges, regumque conſilia accedunt, vt qui poſſident beneficia maiora, & num. 12.*
13 *Non eodem modo, pœna excommunicationis, vel ſuſpenſionis, maioribus, & minoribus beneficiatis, imponitur.*
14 *Beneficij verbum, ſimpliciter & indefinitè prolatum, ſola minora, in odioſis, & in fauorabilibus, etiam maiora beneficia, complectitur.*
15 *Immediatus ſuperior, maiora beneficia non confert; & qualiter, maiorum beneficiorum collatio fiat, num. 16.*
17 *Publicatione maiorum beneficiorum opus non eſt.*
18 *In maioribus quoque beneficiis, non eſt locus deuolutioni; nec clauſula deuolutionis deſideratur, num. 19.*
20 *Et in eis non æquè, ac in minoribus, per adeptionem ſecundi beneficij, vacat primum.*
21 *Quænã ſint maiora beneficia, & quod inter ea, etiam Papatus enumeretur ob rationem, num. 22.*
23 *Papæ denominatio, appellationes, & priuilegia, num. 24.*

Digitized by Google

25 *Ac præſertim, reſpectu excommunicationis Regum, & interdictionis regnorum.*
26 *Necnon quoad collationem beneficiorum.*
27 *Cardinalatus Patriarchatum præcedit, & denominatur à Cardine.*
28 *Suaque etiam priuilegia habet, ſed maximè, circa beneficia, quæ ab ipſis Cardinalibus poſſidentur.*
29 *Nunquid beneficium ſit, vel potius ſimplex officium; & qualiter differat, à Canonicatu ad effectum.*
30 *Origo, & progreſſus Cardinalium, eorumque varia ſpecies, num. 31.*
32 *Item & earum ſpecierum propria.*
33 *Patriarcharum nomen, & inſtitutio.*
34 *Quot ſint Patriarchæ in oriente, & quis ordo inter eos ſeruetur.*
35 *De Patriarchis occidentalibus; & de eorum, ac orientalium priuilegiis, num. 36.*
37 *Qui dicantur primates, & in quo differant, à Patriarchis, num. 39.*
38 *Varia primatuum exempla, variaque de primatia contentiones.*
40 *Priuilegium primatibus competens, ratione appellationum à ſententiis, ſubditorum ſibi Archiepiſcoporum; & quouſque ab inferioribus prælatis, ad ſuperiores appellare liceat, num. 41.*
42 *Quis ſit gradus Archiepiſcoporum, & quæ eorum denominatio.*
43 *Quorſum Archiepiſcopi, appellētur etiam Metropolitani; & quot ciuitates requirantur, ad conſtituendum Archiepiſcopatum.*
44 *Quanta ſit Archiepiſcoporum, in his ciuitatibus ſibi ſubditis, poteſtas.*
45 *Qualíſve eorum iuriſdictio, in perſonas ſuffraganti ſibi Epiſcoporum.*
46 *Alia, eorundem Archiepiſcoporum, priuilegia.*
47 *Cur Epiſcopatus, Diæceſis quoque dicatur; & quid nomine Diæceſeos ſignificetur.*
48 *Quo caſu, Epiſcopis territorium denegetur, & quo caſu concedatur, num. 49.*
50 *Quando territorium habent Epiſcopi, quatenus ſua vti poſſunt, in Clericos, vel etiam laicos poteſtate, & num. 51.*
52 *Tres Epiſcoporum ſpecies; & vſus, tam Chorepiſcoporum, quam Ambulatoriorum, num. 53.*
54 *Nunquid Abbates, inter Prælatos cenſeantur; & quæ ſit Abbatum denominatio.*

55 *Alterum*

Digitized by Google

55 *Alterum eorum nomen, quo Archimandritæ dicuntur; eiuſque denominationis ratio.*

56 *Abbates, etiam in eccleſiis ſecularibus reperiuntur; & quando id contingat, num 57.*

58 *Regulariter Abbas, & Monaſterium ſunt relata; ideoque à Cænobio, vocatur quoque Cænobiarcha.*

59 *In quibus, propriam ſibi ſortiantur Iuriſdictionem Abbates; & in quibus, ſubſint iuriſdictioni Diæceſanorum, num. 60.*

61 *Maximum Abbatum priuilegium, vt ante benedictionem, etiam Abbates dicantur, & rectè vtantur, Abbatialibus infulis; cum aliud ſit de Epiſcopis, ante conſecrationem.*

62 *Dignitates cathedralium, & Collegialium eccleſiarum, qua ratione, prælaturis accedant, & quibus caſibus, regiæ nominationi ſubiiciantur, num. 63.*

1 TERTIO ex beneficiis, quædam maiora, & quædam minora exhibentur in c. maioribus extr. de præbend. & in c. pen. iuncta gloſſ. in verb. beneficiorum extr. de verbor. ſignific. Taliaque dicuntur, non tam ratione prouentuum ſuorum
2 quam poteſtatis quam ſecum trahunt. Sic † enim minoribus, ſola animarum cura, vt ſimplex rerum eccleſiaſticarum adminiſtratio competit, vt videre eſt in parochiis c. quoniam à nobis extr. de Decim. Rectoriis, c. fin. verſ. nec ad rectoriam extr. de præbend. & aliis, de quibus poſtea ſuo loco. Maioribus verò, eminens quædam dignitas, & poteſtas maior, circa res, vel etiam perſonas eccleſiaſticas, præterea adiungitur, ſicuti in Epiſcopatu, c. fœlicis verſ. quod ſi quis eod. tit. in 6. Abbatia cap. ex tranſmiſſa extr. de renunciat & cæteris.
3 quæ mox mox inſpicientur. Vnde † qui huiuſmodi maiora beneficia poſſident, Prælati, quaſi præ aliis elati, nuncupari ſolent, vt in cap. vbi periculum §. & ne tam ſalubre de elect. in 6. qua etiam ratione Regibus, & Principibus ſeculi, Prælaturæ nomen, interdum accom-
4 datur, vt in canon. præcipuè 11. q. 3. Vocantur † quoque Epiſcopi, ab ἐπισκοποῦμαι, ſiue ſpeculor, & conſidero, quaſi ij ſint veluti in ſpecula conſtituti, ex qua inferiorum clericorum, qui ſibi ſubiiciuntur actus contemplentur, & diiudicent: vel (ſi Iſodoro credamus in canon. cleros 21. diſtinct. ab σκοπεῖν, quod intendere, & curam habere ſignificat, quaſi eos omnes Epiſcopos appellare poſſimus, quibus aliorum

Digitized by Google

cura,vel aliquod negotium præ cæteris committitur. Sic † enim, a- 5
pud Athenienſes,delegatus ad ius dicendum,iis oppidis,quæ ſub imperio,& ditione eorum erant,Epiſcopus & cuſtos dicebatur,vt narrat Suidas,& liquet ex diuo Auguſtino,in lib.19.de ciuit. Dei cap.19. Sic etiam,apud Romanos,qui pani, & vino, cæteriſque rebus quæ quotidianum ciuibus victum ſuggerunt præerant,Epiſcopi appellabantur,vt probat text.in l.fin.§.item Epiſcopi D. de munerib. & honorib.Sic † denique apud nos, ij omnes qui maioribus beneficiis po- 6
tiuntur,quaſi maiorem curam, & ſolicitudinem, in eccleſia gerant, Epiſcopi nomine deſignantur,teſte Iſodor.in d.can.cleros, §.omnes autem:licet conſuetudo, ſiue vſus, tandem effecerit, vt nunc ſolos Diœceſanos,ſeu clericorum alicuius particularis prouinciæ, curam habentes, Epiſcopos nuncupemus, d.§.omnes verſ.ſed ideo, & can. cum pro vtilitate ac paſſim 16.q.1. Vocantur † adhuc, in illis maiori- 7
bus beneficiis inſtituti,Antiſtites, quaſi ante alios ſtantes, in l.decernimus C. de ſacroſ. eccleſ. aut etiam Præſules, in can. Præſul 2.q.5. retenta veteri appellatione Sacerdotum Martis, qui Salij dicebantur,à ſaliendo ſiue ſaltando, in ferendis ancilibus, ſeu clypæis, primúſque inter eos,Præſul,quaſi præ aliis ſaltans,& ſaliens, nuncupatus erat,vt Feſtus teſtatur.Item † vocantur Pontifices,in can. domi- 8
nus 93. diſtinct. nec abſimili omnino ratione; Varro enim ait, ſacris præfixos Pontifices à ponte fuiſſe appellatos,eò quod pons ſublicius ab iis primum factus eſſet, & poſtmodum ſæpe reſtitutus. Ac † de- 9
mũ,vocantur patres,ab honore præcipuo,qui eis debetur, quemadmodum & Patritij, olim apud Romanos, referentibus Liu. lib. 1. & Dionyſ.Halicarn.lib.2.vel etiam ob rationem aſſignatam, in canon. quorum vices, 68.diſtinct. Atque † hæc nomina, ſiue appellationes, 10
ad Rectores eccleſiarum,Curatos ſimplices, & alios poſſidentes minora beneficia,nullo modo referri poſſunt,vt not.poſt gloſſ. in c. dudum §.nos autem,in verb. Prælati de ſepultur. in Clement. Et † ſi- 11
cuti Prælatis hiſce,& maioribus clericis,nobilius nomẽ, ita & maior reuerentia,ſiue honos,tam à Principibus ſecularibus, quam ab ipſomet Pontifice maximo, exhibetur: eis † enim propius ad Reges, 12
Regúmque conſilia, accedendi ius competit, vt referunt de Hiſpanicis, Archid. in can. duo ſunt 96. diſtinct. & de Francicis Chenut. in ſing. q. 1. circa medium.[a] Nec a
† iiſdem

[a] *Ait enim Archidiacon. in d. can. duo. de conſuetudine Hiſpaniæ, Epiſco-*

13 † iiſdem delinquentibus, ſtatim
PP. vt inferioribus clericis, pœ-
nam excommunicationis pro-
ponit, ſed interdictionis primum,
ac deinde ſuſpenſionis c. 2. de
offic. deleg. in 6. quas quidem,
longè minores eſſe, conſtat ex
c. cupientes iuncta gloſſ. in verb.
14 ſuſpenſi, de pœn. in Clement.
Quinimò † quoniam ſuſpenſio.
Prælatorum, plus periculi, affer-
re ſolet eccleſiæ, quam excom-
municatio inferiorum clerico-
rum; idcircò, ne ſub conſtitutio-
nibus, mandatis, & aliis diſpoſi-
tionibus, pœnam ſuſpenſionis
ſimpliciter imponentibus, Præ-
lati, ſed tantum clerici inferiores
comprahendantur, ſtatutum
fuit, in c. quia periculoſum, de
ſentent. excommunicat. in Cle-
ment. Quod & generaliter, in
quibuſcunque aliis odioſis, vt
nempe, beneficij nomen, ſimpli-
citer & indefinitè prolatum, ſola
minora beneficia complectatur,
nec referatur ad maiora, præter-
quam in fauorabilibus, com-
muniter recipiunt DD. poſt text.
in dicto ca. tua nobis extr. de
15 verbor. ſignificat. Alia † quoque
eſt, maiorum beneficiorum, à
minoribus, differentiæ ratio, in
eo conſiſtens, quod immedia-
tus ſuperior, maiora non confe-
rat beneficia, ſed eorum collatio,
reſeruetur ſupremæ poteſtati

pos ſibi ius, cum Comitibus, & aliis Magnatibus commune habere, oſculandi manus Regis, idque etiam, ex eo adnotauit Chop. in lib. 3. de ſacr. polit. tit. 1. num. 10. in marg. vt & Chenut. in d. q. 1. tradit eoſdem in Gallia, Regis Conſiliarios eſſe, quod nec nomine tenus, exaudiendum eſt, cum in ſupremis quoque tribunalibus, ſedere ſimul, & in publica cauſſarum diſceptatione ſententiam dicere poſſint. Nanque (vt loquitur præcitatus Chopin. in lib. 2. de ſacr. polit. ti. 1. num. 13.) ſicuti antiquitus, Francici præſules ſolebant, maioribus Galliæ comitiis intereſſe, ita iis poſtea, in ſenatu ſedendi honos delatus eſt, Pariſien. quidem Epiſcopo, & Dionyſianæ ædis Antiſtiti, in quolibet curiæ ſecretario, citra exceptionem, reliquis autem Franciæ Præſulibus, in primario ſolum curiæ auditorio, publicis tum cauſſarum actionibus occupatæ, quemadmodum à patribus conſtitutum ſubdit areſtis, 28. April. 1402. & 28. April. 1463. Sed & idem cuſtodiendum, in ſuprema apud Aquas Sextias curia, Ludouicum 12. Chriſtianiſſimum Regem edixiſſe, in menſe Iul. anni 1507. id. Chopin. ibid. refert, narratque etiam Papon. in libr. 4. tit. 6. areſto 11. in ſenatu Pariſien. Abbatem quoque Cluniacen. non abſimili ratione admiſſum, 28. Ian. 1582. licet in areſto 10. aſſeruiſſet, Toloſanum ſenatum, ne in poſterum Epiſcopi, vel alij Prælati, curiæ decretis interſſent, ſtatuiſſe 11. Ian. 1469. Et hæc eſt cau-

Digitized by Google

ſa, quare aliis (præter dignitatem Epiſcopalem) conſiderationibus opus fuerit, vt Domino de Bourg, Epiſcopo Riuen. ad eundem ſenatum Toloſanũ, aditus præberetur. 4. Iul. 1576. vt videre eſt apud Maynard. in lib. 2. quæſtion. c. 8. Quoniam autem Bergeron. in addit ad Papon. in d. areſto 11. Senatorem poſt euectionem ad Epiſcopatum, retinere ſuum priſtinum locum ſubijcit, videnda erunt, quæ in contrarium afferuntur, à Fab. Sebuſ. in lib. 1. Cod. tit. 3. definit. 13. & à Chopin. in li. 2. de ſacr. polit. tit. 7. num. 28.

[b] *Et hoc, quocunque in contrarium priuilegio non obſtante; quamuis enim ijſdem Concordatis, ſub eod. tit. de reg. ad Prælat. nominat. §. per præmiſſa, ſpecialiter à ſummis Pontificibus conceſſa, eligendorum ſibi Prælatorum priuilegia, eccleſiarum capitulis fuerint reſeruata; huic tamen reſeruationi, poſtea derogatum eſt, à Clemen. 7. PP. reſcripto 5. Id. Iun. 1531. & conceſſa etiam, in reſeruatis Prælaturis, regia nominatio, generalibus duntaxat ordinum capitibus exceptis; eaque conceſſio, publicata fuit, & regiſtrata in magno Conſilio, die 6. Octob. 1533. teſte Rebuff. in gloſſ. d. §. per præmiſſa in verb. præiudicare verſ. hodie verò: Imo, poſtea ſuperuenit, Bleſen. ordinatio, circa ann. 1579. per quam, ea ordinum capita, quæ excipiebantur, quibuſdam tamen aliis, etiam non capitibus, enumerata ſunt, in art. 3. indeque obtinuit, vt nulla habita ratione, capitis vel membrorum, & abſque vlla priuilegiorum conſideratione, ij ſoli, à nominatione regia, Prælati eximantur, & à ſuis eligantur capitulis, qui expreſsè enumerantur, in d. art. 3. ac proinde, licet Abbas ſancti Ruffi in Delphinatu ſui ordinis ſit caput, quia tamen de eo nulla ſit mentio, in eod. art. 3. Iacobus Manuel, Regis beneficiarius, Aymaro Bergiey electo per Capitulum, præpo-*

ſummi Pontificis, mediante tamẽ nominatione Regis in Gallia,[b] vt b
latè traditur in Cõcord. ſub ti. de reg. ad Præl. nominat. Inde † ma 16
nat, & altera, cũ enim ad ſimplicẽ partium ſupplicationem, ſummus pontifex, de minoribus beneficiis prouideat, motu proprio & per ſchedulam conſiſtorio porrectam, maiora concedit: qua de cauſa, vulgo conſiſtorialia appellantur; ſoletque ſchedula proponi, ſi beneficium hic in Gallia exiſtat, non ab ipſo ſummo Pontifice, ſed coram eo, à protectore Galliæ, aut alio Cardinali vices illius gerente: quocirca, videndus erit Rebuff. in 3. part. prax. ſub reg. de public. reſignat. gloſſ. 1. in fin. Qui † & ex eo colligit, 17
etiam publicatione reſignationis maiorum beneficiorum, opus non eſſe, cum interuentus ſacri conſiſtorij, in quo admittitur reſignatio, & collatio fit, ſatis ſuppleat publicationis, & aliarum ſolemnitatum defectum, arg. c. 1.

extr. de tranſaction. & can. hoc
18 quippe 2.q.7. Additque † etiam, in 1.part.eiuſd. prax.ſub form. ſignat. ſumplic. prouiſion. verſ. etiam ſi deuolutum, cum ita maiora beneficia, collationi ſummi Pontificis, reſeruata ſint, ius deuoluti in iis, vt in beneficiis minoribus, locum habere non poſ-
c ſe; c nec † conſequenter, in eo-
19 rum conceſſione, ſiue bulla, inſerendam eſſe clauſulam deuolutionis, quæ alioqui, in prouiſionibus minorum beneficiorum, de neceſſitate inſeri debet, ob text. expreſſum, in c.2. de præbend. in
20 6. Ad † extremum, pro maioribus, & minoribus beneficiis inter ſe diſtinguendis faciet, quod in his, per adeptionem ſecundi, primũ indiſtincte vacare ſoleat, d. c. de multa extr. de præbend. at in illis, non item, licet enim, vocatus ad Epiſcopatum, aut aliud beneficium maius, cætera minora beneficia, quæ habebat antea amittat, c. cum in cunctis, §. cum verò extr. de elect. ſi tamen poſtea, aliquod beneficium minus adipiſcatur, Epiſcopatu; alióve maiori beneficio ſibi competente, non priuabitur, vt eſt textus ſingularis, in c. cum noſtris extr. de con-
21 ceſſ. præbend. Sed † videamus, quænam ſint illa alia, præter Epiſcopatum, maiora beneficia, iis enim cognitis, minorum bene-

ſitus eſt, areſto magni Conſilij 29. Nouemb. 1604. Idemque eadem de cauſa diuæ Catharinæ in valle Scholarium, etiam priuilegiato antiſtiti contigiſſe, altero eiuſdem magni conſilij areſto, ann. 1594. narrat Pelc. in Forenſib. lib. 1. act. 14.

c *Deuolutio quippe ſemper fit ad maiorem, quem non recognoſcit, ſummus Pontifex, & ideo quando beneficia ſibi reſeruata, intra menſem non confert, vel moritur antequam conferat, eorum collatio, ad ordinarium non deuolui, ſed reuerti dicitur, vt not. in c. ſtatutum, & in c. ſi apoſtolica, de præbend. in 6. Verumtamen, quia Regi noſtro Chriſtianiſſimo, ad nominationem in prælaturis, nouem menſes præfiniuntur, iiſque nouem menſibus elapſis, ſummus Pontifex, pro libito conferre poteſt, ad ſummum Pontificem, tanquam maiorem, cum ab eo, quod habet ius nominandi, ipſemet Rex noſter mutuetur, deuolutionem in his maioribus beneficiis, ſaltem eo caſu fieri, negari non poteſt; ſed tamen ita, vt ſi poſt illos nouem menſes, nominatum à Rege, ſummus Pontifex, etiam ignorans admiſerit, non poſſit ex poſtfacto, eum reſpuere, & alteri conferre; ſic enim, ſe præſente fuiſſe iudicatum; per Dominum Cancellarium, pro aliquo, qui (vt ipſe loquitur Rebuff. in §. 1. in verb. prouideri 2. de reg. ad Præla. nominat. in Concord.) poſt tempus nouem menſiũ, fuerat à PP. admiſſus, ad Regis nominationem, & nihilominus*

Digitized by Google

Papa, iure deuoluto, alteri contulerat, ei enim adiudicatam fuiſſe plenam poſſeſſionem ait, 29. Decemb. 1539.

[d] *Indéque, non minus ad Papatum, quam ad alia beneficia, promotionem aperire regaliam, decidit Ruzæ. in regal. priuileg. 14. idque indubitatum affirmat Papon. in lib. 2. tit. 3. areſt. 2.*

[e] *Id variis exemplis, Regum Portugaliæ, Hungariæ, Angliæ, Aragoniæ, & Cantabriæ, Germanorumque Imperatorum, quibus ſummi Pontifices, vel coadiutores dederunt, vel ſuum abſtulerunt regnum, ſiue imperium, vel excommunicationis pœnam impoſuerũt, patefecere, Papon. in lib. 4. tit. 1. areſto 3. & Chopin. in lib. 3. de Doman. tit. 30. num. 5. & ſequent. Imo & ipſoſmet Galliæ Reges, aliquando ab eis excommunicatos; Philippum nempe primũ, ab Vrbano 2. Philippum 2. ab Innocentio 3. & Carolum Caluum, ab Hadriano 2. idem Chopin. in eod. num. 5. aduertit, etiam ſi in antecedenti num. 4. hoc ſpeciale agnoſcat, regni Galliæ, & Chriſtianiſſimorum Regum eius priuilegium, vt ab excommunicationibus, & interdictis vindicentur, idque*

ficiorum ſpecies, ſtatim cognoſcentur, vt in ſimili ait Iuſtinian. in princip. de his, qui ſunt ſui vel alien. iur. in inſtitut. hic quippe non enumeratis, inter minora beneficia remanentibus, iuxta ea quæ in. ſimili quoque concludunt DD. in §. actionum autem,
de actionib. ibid. Itaque † maio- 22
rum beneficiorum, prior, & præcipua ſpecies, eſt Papatus: nam &
beneficium dicitur, [d] in c. 1. extr. d
de maledic. & tantam habet annexam dignitatem, & poteſtatem, vt ab interiectione admirantis [Papè] denominetur à noſtris, poſt gloſſ. in proem. Clem.
§. ſanè in verb. Papa. Licet † ve- 23
riſſimilius ſit, denominationem eſſe, à nomine Græco πάππος, quod patrẽ maiorem, ſeu auum ſignificat, vt docet Iul. Pollu. lib. 3. Onomaſtic. Appellatur & ea de cauſa, ſummus Pontifex, vel maximus, in d. can. cleros §. Pontifex 21. diſtinct. & in princip. 23. diſtinct. eſt enim Princeps, & caput totius eccleſiæ, nec vllum, præter Chriſtum, agnoſcit ſuperiorem, can. in nouo, & can. ſeq. d. 21. diſtinct. iuncto can. ſacroſancta, & tota 22. diſtinction. proindeque, iudicatur à nullo, canon. nemo 9. q. 3. ac ne quidem, à generali concilio, niſi forte, de crimine hæreſeos agatur, can. ſi Papa 40. diſt. cum in reliquis, ſupra concilium
eſſe dicatur in c. ſignificaſti extr. de elect. Sed † è contra, omnes iudi- 24
cat, nec ſolũ clericos, ſed & ſeculium Principum ſubditos, vel etiam
ipſoſmet Principes, ſiue regia, ſiue quod plus eſt, imperiali præful- e
geant dignitate, [e] can. duo 96. diſtinct. Quin † etiam ſolus eligendi, 25
confir

confirmandi, conſecrandi, coronandi, imo & deponendi Imperatores, & Reges Chriſtianos, habere creditur, in c. per venerabilem d. tit. de elect. & in can.
26 alius 15. q. 6. & † tandem plenitudine poteſtatis, tam circa res, quam perſonas, & iura eccleſiaſtica vtitur, ita vt ſolus ſacros ordines, quolibet tempore, conferre poſſit, c. 1. extr. de tempor. ordin. ſolusque diſpenſare, in gradibus conſanguinitatis, & affinitatis prohibitis, quoad matrimonium, cap. non debet extr. de conſang. & affinit. ac etiam ſolus, quomodocunque voluerit, be-
f neficia eccleſiaſtica conferre, [f] gloſſ. in c. ſi gratioſè in verb. pontifice de reſcript. in 6. & text. in c. 1. in fin. vt lit. pend. in Clement.

ex variis, Alex. 4. Nicolai 3. Martini 3. Gregorij 8. 9. 10. & 11. Clementis 4. & Vrbani 5. PP. diplomatis, quorum etiam meminit Maynard. in lib. 4. quæſtion. c. 100. num. 23. & ſeqq. qui & inde factum ſubdit, vt cum Benedictus 13. Pap. non obſtante hoc priuilegio, Carolum 6. Regem, excommunicare voluiſſet, Pariſien. ſenatus, bullam excommunicationis abuſiuam declarauerit, 29. Iul. 1408. Nec abſimiles declarationes reſpectu bullarum, Bonifacij 8. aduerſus Philippum Pulchrum; Iulij II. aduerſus Ludouicum 12. & Clementis 8. aduerſus Henricum 4. referuntur à Paſchaſ. in rer. Francic. diſquiſition. lib. 3. cap. 12. imo (ſubdit id. Paſchaſ. ibid.) cum Cardin. Lotharingus, fundaſſet collegium Rhemenſe, fundationemque ab Henrico 2. Rege noſtro confirmatam, Pontifex maximus, hac inſerta diplomati ſuo clauſula, approbaſſet [præfatum Regem Henricum, à quibuſuis excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti, aliiſque eccleſiaſticis ſententiis, cenſuris, & pœnis à iure, vel ab homine, quauis occaſione, vel cauſa latis, ſi quibus innodatus exiſtat, ad effectum præſentium duntaxat conſequendum, harum ſerie abſoluentes] id. Pariſien. ſenatus, calculos adyciens, per talem clauſulam, inferendum non eſſe, neceſſariam Regi fuiſſe abſolutionem, ipſumque Regem, cenſuras eccleſiaſticas incurrere potuiſſe, nominatim expreſſit, areſto ſuo 30. Ianuar. 1549. Et in antecedenti cap. 11. quodam facultatis Theologicæ Baccalaureo, ſuſtinente (inquit) Pontificem maximum, habere poteſtatem, excommunicandi Regis, transferendique ad alium regni, & eximendorum à ſacramento fidelitatis ſubditorum; ipſemet ſenatus Pariſien. talem theſim ſeditioſam, eiuſque aſſertores pœna dignos, pronunciauit altero areſto 4. Decemb. 1561.

[f] *Puta conditionaliter, & ad tempus, vel cum diminutione, quæ omnia reliquis collatoribus denegantur, in cap. vn. extr. vt eccleſ. benefic. iuncta gloſſ. in*

Digitized by Google

eſſe beneficium, ſed potius officium affirmat Ruzæ. in d. priuileg. 13. num. 21. & 29. Verum Pele. in Forenſ. lib. 1. act. 22. rectiſſimè hoc intelligit, de iis Cardinalibus, qui nullum adhuc habent titulum, ſunt enim ſimiles, Canonicis ad effectum obtinendæ præbendæ creatis, quos æquè h impropriè beneficiatos,[h] dicebamus ſupra in lib. 2. tit. 6. iunctuſq; ſuo titulo Cardinalatus, non magis à beneficio, recedere videtur quam Canonicatus, cui ſua ad-
30 hæret præbenda; Nam † & imò, Cardinales ſui origine, non alij, quam ſimplices, Parochiarum Romæ Curati fuêre, vt notat Chenut. in ſingul. q. 1. col. 7. atque ita, verè beneficiati, cum nemo vnquam extiterit, qui Curatis, beneficiatorum qualitatem, denegare fuerit auſus, propter text. in c. ſi eo tempore de reſcript. in 6. & in c. 2. de fil. præſbiter. ibid. cum ſimilib. eamque qualitatem, poſtea in conſilium ſummi Pontificis adſciti, non minus retinuerunt, quam Curati, per Vicarios, in Parochiis ſuis deſeruientes, c. 3. & paſſim extr. de
31 offic. vicar. Cardinalatui † autem, interdum diaconale officium, interdum præſbiteralis dignitas, & interdum epiſcopalis quoque poteſtas, adiungitur: indeque Cardinalium, alij Cardinales diaconi, alij Cardinales præſbiteri, & alij Cardinales Epiſcopi appellantur, in c. ex geſtis extr. de cleric. non reſid. & in can. Præſul. 2. q. 5. Imò, ſunt quidam Subdiaconi duntaxat, & quod plus eſt, nec deſunt, qui nominetenùs, exiſtant Cardinales, vt de Abbatibus, Cluniacenſ. & Vindoci-

h *Differunt tamen ab eis, in eo quod Canonici ad effectum obtinendæ præbendæ, poſſunt retinere beneficia ſua, donec in effectu præbendam obtinuerint, quemadmodum & electi, in Epiſcopos, antequam conſecrentur, ſuis benef. non priuantur, vt eſt doctr. glo. in §. cenſuit in verb. benedictionis, de elect. in pragm. ſanct. At Cardinales, ſtatim atque proclamati ſunt, etiam ſi, titulũ adhuc non habuerint, incapaces retinendorũ beneficiorum ſuorum efficiũtur, niſi aliud, ſummo Põtifici fuerit viſum; indeque in eis, à die proclamationis, & non aſſignationis tituli regaliam aperiri, iam olim declarauerat, ſuprema Pariſiorum curia, pro regalia Morinen. 20. Nouemb. 1361. referente Ruzæ. in regal. priuileg. 13. num. 12. nouiſſimeque etiam, duobus veluti repetiit areſtis, vno nempe pro regalia Pariſien. 23. Febr. 1598. & altero, pro regalia Lexouien. 29. Aug. eiuſdem anni, pro quibus conſulendi erunt; Chenut. in d. q. 1. ſingul. Seruin. in 1. vol. forenſ. act. 4. Charond. in libr. 2. reſponſ. c. 2. & Chopin. in lib. 1. Monaſtic. tit. 3. num. 17.*

 Hinc

i *Hinc Epiſcopos, ad aliquem Patriarchatum euectos, non amplius Epiſcopos, ſed relictorum ſibi Epiſcopatuum adminiſtratores perpetuos appellari, non ſecus ac, ſi ad Cardinalatum eueherentur, vtpote, & Cardinalatus, & Patriarchatus, & Epiſcopatus titulis, tanquam verè beneficiis, inter ſe incompatibilibus, videre eſt, ex deductis à Robert. apud Chenut. in d. q. 1. & Seruin. in d. act. 4. necnon ex tenore areſti 3. Aug. quod ſine anni expreſſione recitatur à Ruzæ. in dicto tract. regal. priuileg. 38. circ. princip.*

nenſ. refert Chopin. in lib. 2. de ſacr. polit. tit. 6. num. 5. verum † & 32
his (quos Cardinales natos nuncupat Rouillard. in Forenſib. act. 4.) & prædictis Cardinalibus ſubdiaconis, ſolam dignitatem, & abſque vlla poteſtate, competere, adeò vt, ne quidem ius, intrã di ſacri conſiſtorij, habeant, & è contra, priores etiã ſub expectatione tituli Cardinales, nedum ſacrum intrare conſiſtorium, ſed & omnia verè intitulatorum munia, obire poſſe, docet Butillier. apud Chenut. in d. q. 1. & Seruin. in Forenſib. act. 1. vol. 1. Altera † maioris beneficij ſpecies, eſt Pa- 33
triarchatus, [i] à quo Patriarchæ, (quaſi Principes patrum) appellan- i
tur, in can. cleros §. patriarcha 21. diſtinct. fueruntque inſtituti, vt in locis à ſuprema ſede remotis, ſummi Pontificis præſentia, quodammodo eluceret: qua † de cauſa, poſtquam ſuprema ſedes, Romæ ſta
bilita eſſet, in oriente duntaxat reperiebantur, erantque (& adhuc 34
ſunt) quatuor tantum, inter quos, Conſtantinopolitanus primas tenet, ſecundas Alexandrinus, tertius eſt Antiochenus, & quartus Hyeroſolimitanus, c. antiqua extr. de priuileg. & can. fin 22. diſtinct. cum tamen ab initio, primus locus Alexandrino, & ſecundus Antiocheno
deberetur, can. renouantes ead. 22. diſtinct. Verum † & in occidente, 35
& in locis ipſimet ſupremæ ſedi finitimis, conſtituti quoque tandem fuerunt Patriarchali dignitate; Aquileienſi Prælato, primùm communicata, ac ſubinde, ad Gradenſem (qui nunc Venetus appellatur) tranſlata, vt apparet, ex inſcriptione c. quoties extr. de purgat. canon.
& c. ex tuarum extr. de ſortileg. ijque † omnes, perſonam ſummi 36
Pontificis, in ſuis patriarchatibus repræſentant, nec in eis, maiorem ſe recognoſcunt; præterquam forte, legatum à latere, ob ea, quę traduntur, in c. ſi Abbatem §. huiuſmodi de elect. in 6. Quinetiam, alia ſunt, ac præſertim tria, Patriarcharum priuilegia, in d. c. antiqua; quibus & quartum adde, vt nempe, Archiepiſcopi, qui patriarchis ſubiiciuntur, ſine Patriarcha incõſulto, Epiſcopum ordinare non poſſit, ex

can.

can.quoniam, & tota 65.diſtinct.
37 Alia † maioris beneficij ſpecies,
eſt primatia,ſic dicta,quod prima
ſedes, poſt ſupremam exiſtat,
can.nulli 99. diſt. ideoque omnes
Patriarchæ, primates vocantur,
in can. 1. 2. & 3. ead. diſtinct. ſed
non è conuerſo,omnesPrimates,
Patriarchæ dici poſſūt;ſpecialius
enim, Primatis nomen, certis a-
daptatur Archiepiſcopis, quibus
ſubleuandi Pontificis maximi
gratia,eadem quęPatriarchis po-
teſtas,cōceſſa fuit,can.Prouinciæ
38 d.99.diſt.Et † tales ſunt,inAnglia
Cantuarienſ. in Sicilia Meſſanēſ.
in Hſpania Toletenſ. in Suetia
Lundenſ.in Gallia Bituricenſ. &
Lugdun. necnon in Delphinatu
Vien. qui præterea Primas Pri-
k matum Galliæ exiſtit, [k] & ſic de
cæteris,de quibus Chopin. in lib.
2. de ſacr. polit. tit. 4. num. 13. &
39 ſeqq.Atque † hi omnes,cum no-
mine tenus, differant à Patriar-
chis,can.vrbes,& ibi gloſ.in verb.
Patriarchas, 80. diſt. non eſt du-
bium,quin eiuſdem ſint,nedū di-
40 gnitatis,ſed &poteſtatis;ac † pręſertim reſpectu appellationū à ſē-
tentiis, ſubditorum ſibi Archie-
41 piſcoporum; etiam † ſi, vniuer-
ſus Galliæ clerus, Pariſiis con-
gregatus, circa ann.1608. eis ali-
quantulum derogare tentauerit,
l [l] eod. Chopin. referente ibidem
42 num. 27. in marg. Subſequens †

[k] *Sed nomine tenus, & eo ferè modo, quo Vindocinen. Abbatem, Cardinalem ſupra dicebamus, cum ab aliis Galliæ Primatibus, non prouocetur ad Viennen. vt tradit Claud. de Rub. in lib. 1. Hiſtor. Lugdunenſ. c. 4. Quin nec ipſi, nec aliis ſubenumeratis, ſuas pacificè relictas, ſemper fuiſſe primatias conſtat, partim ex eod. de Rub. in d. c. 4. & in lib. 3. cap. 21. & 33. partim ex Chopin. in lib. 3. de Doman. tit. 8. circ. fin. & in lib. 1. de ſacr. polit. tit. 8. num. 16 & lib 2 tit. 4. num. 14. narrant enim, controuerſiam de primatia factam fuiſſe prædicto Viennen. ab Arelaten. Archiepiſcopo. Itémque Cantuaren. ab Eboraten. Meſſanen. à Panormitano, Lugdunen. à Senonen. & Bituricen. à Burdigalen. ſed hos tandem Competitores, vel ſummorum Pontificum ſententiis, vel longa poſſeſſione poſtpoſitos ſcribunt; ac præſertim Senonen. Lugdunenſi, bina pronunciatione, ſuprèmæ videlicet ſedis, in fauorem Cardinalis Borbonij, temporibus Ludouici 11. Gallorum Regis, & ſenatus Pariſien pro Deſpinac Archiepiſcopo Lugdunenſi, aduerſus Cardinalem Peluæum, Adminiſtratorem Archiepiſcopatus Senonen. circa ann. 1586.*

[l] *Non quidem directo, ſed per indirectum; voluerat enim, vt deinceps in foro eccleſiaſtico, vnus tantum appellationis gradus reciperetur; & vt ad id ſtatuendum, ſummo ſupplicaretur Pontifici cauerat: verum quia, ſic ina-*

& veluti ſubalterna , beneficij
maioris ſpecies, eſt Archiepiſco-
patus;ſubeſt enim Patriarchatui,
atque primatiæ , & poteſtatem
dat in Epiſcopos,can. 1. ac paſſim
9.q.3. ideoque Archiepiſcopus,
quaſi Princeps Epiſcoporum di-
citur,in d.can.cleros , §.inde Ar-
chiepiſcopus 21. diſtinct. Appel-
latur † etiam Metropolitanus, vt 43
& ius ei competens metropoli-
ticum. in c. 1. cum ſimil. extr.
de offic. lega. à menſura ſcilicet,
ſeu numero ciuitatum, quibus
conſtituitur Archiepiſcopatus:
debet enim ſub ſe decem, vel
vndecim , ciuitates habere, ex
præſcripto Pelagij PP. in canon.
ſcitote 6.q.3. Verum † hæ ciuita- 44
tes, ei immediatè non ſubiiciun-
tur, ſed Epiſcopis Suffraganeis
mediantibus;ſibi enim propriam
& particularem habet, in qua,
ſuam exerceat iuriſdictionem
Archiepiſcopus,adeo vt,in parti-
cularibus ſuorum ſuffraganeo-
rum ciuitatibus, eius partes ceſ-
ſare [m] dicantur, in c. 1. de offic. m
Ordin.in 6.& in can.conqueſtus,
9.q.3. Adde † quod etiam ſi, in 45
perſonas ſubditorum ſibi Epiſ-
coporum, Archiepiſcopi iuriſdi-
ctio extendatur : ea tamen, niſi
adhibito comprouincialium cō-

nis reddebatur, Primatum poteſtas, *& iuriſdictio,totaque in Archiepiſcopis, tanquam priorum (quæ ab Epiſcopis, ſiue eorum officialibus, interponuntur) appellationum iudicibus,concludebatur; poſt Belixurai Lugdunen. Archiepiſcopi, & aliquot aliorum oppoſitionem res intacta remanſit, iuriq; priſtino, ſuus relictus eſt locus; quo ex pragm.ſanct.& concord.in tit.de Friuol. appellation. ab interlocutoria quidem, ſemel tantum appellare licet,imo ne quidem ſemel, ſi tale contineat grauamen, quod in definitiua reparari poſſit, ſed à definitiua, vſque ad tertiam appellationem, ſeriatim poteſt deueniri, dummodo ſententiæ, tertiò conformiter prolatæ executio, ab appellante non impediatur:quocirca videnda ſunt, duo eiuſdem Pariſien. ſenatus areſta, apud eundem Chopin. in eod. num. 27. quorum vno, clauſula appellatorio diplomati inſerta, de ſuſpendenda interim tertiæ ſententia (à qua appellabatur) executione abuſiua, ad inſtantiam Borguelli, in Andegauen.templi maximi collegium, declarata eſt, 17. April. 1536. & altero,ab interlocutoria,grauamen reparabile,in definitiua continente appellatio, litigantibus Maria Corbia,& Stephano Brayo,reiecta fuit,11.Mart. 1579.*

[m] *Sicque Archiepiſcopum Senonen. in ciuitate Pariſienſi, quantumuis ad Suffraganeum ſuum pertinente, ne quidem citationem, pro comparendo apud Senones, coram ſuo Officiali, decernere potuiſſe, iudicauit Pariſien. ſenatus, in menſe Iun. 1598. referentibus*

ſilio,

n ſilio, vti nequit: [n] Imò nec, ſine ſummi Pontificis authoritate, ex
46 can. quamuis 3. q. 6. Sed † his exceptis, reliqua omnia poteſt, quæ recenſentur in c. Archiepiſcopo de priuileg. in Clem. quibus & hoc vnum, adiicere poteris, quod ex conſtitutione Synodi Anthiochenæ, de qua in can. ſi quis Epiſcopus 23. q. 8. ne quidem ad Aulam Imperatoris, alteriúſve Principis, ſui ſine conſenſu ſui Metropolitani, ſeſe conferre poſſunt Epiſcopi; idque etiam, de iure ciuili, prohibitum videre eſt, ex §. non autem aliter, quomod.
47 oport. Epiſcop. in Auth. Eſt † etiam, beneficij maioris ſpeciei Epiſcopatus; qui & Diœceſis quoque dicitur, in c. cum non liceat, extr. de præſcript. ſumpto nimirum à Græcis vocabulo, qui alicuius ciuitatis præcipuæ, vel Prouinciæ particularis adminiſtrationem, διοίκησιν appellant; quod etiam nomen, à Romanis vſurpatum fuiſſe, conſtat ex Tullio, dum Diœceſeων quæ cis taurum, ſuo tempore erant, meminit in lib. 3. epiſtol. familiar. imò, & ab authoribus iuris, in l. fin. C. de Nauicular. lib. 11. in l. 1. vt nemo ad ſuum patrocin. ibid. & in l. 1.
48 de proxim. ſacror. ſcrimor. lib. 12. Ex † quo patet, non hallucinari Pele. in forenſib. lib. 1. act. 37. cum Epiſcopos, in locum Adminiſtratorum Prouinciarum, ſucceſſiſſe aſſereret, nam & adhuc, non minus in quolibet ſuæ Diœceſeos, ſiue Prouinciæ loco, pro tribunali ſedere poſſunt, ex diſpoſitione c. cum Epiſcopus, de offic. Ordinar. in 6. licet a-
o liud, in Gallia obſeruari, [o] docuerit Ægid. Magiſt. in tract. de appel. ex

Pele. in forenſ. lib. 2. act. 68. & Forget. in tract. de perſon. eccleſ. c. 37. in fin.

[n] *Et quod plus eſt, vtcunque Comprouincialium conſilium, & authoritatem ſummi Pontificis adhibuerit; Vicaria tamen Officialis opera, ad id citra abuſum, non poteſt vti, ſed per ſeipſum, etiam ſimplices Suffraganeorum ſuorum citationes, expedire tenetur: pro eo enim, & prædicta conſilij Comprouincialium adhibitione, duo eiuſd. Pariſien. ſenatus areſta, aduerſus eundem Senonen. Archiepiſcopum, extare ait Papon. in lib. 7. tit. 7. areſto 47. pro Epiſcopis videlicet, Niuernen. & Trecen. ann. 1550. & 1553.*

[o] *Id enim vſu Gallico receptum eſt, vt Epiſcopi non magis quam alij eccleſiaſtici iudices, habeant territorium, ſed prætorium, ſeu tribunal, in quo ſedere, & ſuper quo, ſuā exercere iuriſdictionem poſſint; adeo vt, ſi capi quempiam, à ſuis Apparitoribus, extra ſuum prætorium iubeant, & hinc prouocetur tanquam ab abuſu, captura & incarceratio, pronuncietur abuſiua; qualiter à Pariſien. ſenatu factum, pro quodam Cenomanorum Canonico, 10.*

Digitized by Google

Maij 1535. tradidere præter Aegid. Magiſtr. in d.tract.de appel. c. 5. Papon.in d.lib. 7.tit. 7. areſto 61. Carol. Pariſ.in addit.ad Gall.q.276. & 363. & Chopin. in lib. 2 de ſacr. polit. tit. 8. num. 3. idque etiam compluribus aliis, tam Burdigalen. & Toloſani, quam prædicti Pariſien. ſenatus areſtis, iudicatum teſtatur Boer. in quæſt. 263.

p Vnde, cum Epiſcopus Andium, eccleſiæ collegiatæ ſanctiſſimæ Triadis Canonicos, ad veterem, conſuetamque, diuini officij formam derelinquendam, & nouam concilij Tridentini amplectendam, vrgere voluiſſet; rectè ab eis, ſeu ex abuſu appellatum ſuprema Pariſiorum curia pronunciauit, 27. Febr.1603. Charond.in d.libr. 13. cap.5.Seruin.in vol. 1. forenſ.act.1. & Pele.in lib.2.eorund.forenſ.act.42.

q Nec tantum in regios officiarios, cenſuris eccleſiaſticis vti, prohiberentur Epiſcopi. & eorum officiales, iuxta areſta duo Toloſani ſenatus, 22. Decembr.1457 & 9.Septemb. 1599. quæ referuntur à Papon.in lib.1.tit.4.areſt. 9. Maynard.in lib 8. tit. 23 & Chenut.in addit.ad Papon. in d. areſto 9. ſed & aduerſus, priuatos, ſibique ſubditos laicos, prout alio ſenatus Pariſien. areſto, 27. Iun.1542. eius tenore ad verbum recitato, oſtendit ipſemet Chenut.in decret.tit.1.c.1.

abuſ.c. 5. aliudque etiam, de iure communi, reſpectu locorum, quę à iuriſdictione epiſcopali, exempta ſunt, aduerterit gloſſ. in d. c. cum Epiſcopus, in verb. non exēpto, poſt text. in can. luminoſo 18.
q. 2. Si † tamen Epiſcopi, profa- 49
nam quoque iuriſdictionem, & territorium, à Rege haberent, vt de pluribus Epiſcopis, quos ideo duces, vel Comites appellari, tradit Chopin in d.lib.2. de ſacr. polit.tit. 1. num. 7. & ſeqq. etiam de iure ſpeciali Galliæ, in quolibet ſui territorij loco, ſedem & tribunal habere, ſuaque iuriſdictione vti, poſſent: hoc enim expreſsè decidit Boer. in deciſion. q. 263. n.
4. eique † addit Chopin. vbi ſu- 50
pra, ipſos tunc, tam in laicos, quā in clericos, iuridicam habere poteſtatem; quod tamen intelligēdum eſt, cum hac limitatione, vt neque hos, ad aliquid extraordi-
narium vrgere; p neque † illos p
cenſuris eccleſiaſticis adigere 51
poſſint, q iuxta ea, quæ pluribus q
exagerant; Charond. in reſponſ. lib.13.c.5.& Chenut.in decret. tit.
1.c. 1. Porrò † Epiſcoporum, tres 52
veluti ſpecies, conſtituunt iura noſtra alios enim, ſimpliciter Epiſcopos nuncupāt, alios Epiſcopos ambulatorios, & alios Chorepiſcopos: ſuntque ſimpliciter, & verè Epiſcopi, qui & nomine, & re, Epiſcopi exiſtunt; Ambulatorij verò, qui nomine tenus, aſſecuti enim quidem ſunt, dignitatem, & pote

Digitized by Google

& poteſtatem Epiſcopalem, ſed fructibus, ſui beneficij, ſeu Epiſcopatus, non potiuntur, quod à Turcis forte, vel aliis infidelibus, occupetur; vnde, & ambulatorij dicuntur, quod ſint veluti, à propriis extorres: Deniq;, Chorepiſcopi erant, qui ab Epiſc. cũ poteſtate Vicaria, in aliquẽ locũ Diœceſeos mittebantur, vel etiã, à ſuperiori inſtituebantur, vt Epiſc. adiumento eſſent; eaq; de cauſa, par cum Epiſcopis officium gerebant, paucis exceptis, de quibus, in can. quamuis, & can. præ
53 cedenti, 68. diſtinct. Sed † tandem cum hi Chorepiſcopi, multa molirentur, in veros Epiſcopos, eorumque iuriſdictionem, pede-
r tentim vſurpare niterentur, eorum ordo, reprobatus fuit,[r] per diſpoſitionem can. Chorepiſcopi ead. diſtinct 68. vt & contra, Ambulatoriorum Epiſcoporum numerus excreſcere cœpit, ſingulis petentibus, Diœceſes ab hoſtibus occupatas, vt capaces eorum efficiantur, quæ niſi Epiſcopis, committi poſſe dicuntur, in c. Aqua extr. de con-
54 ſecrat. eccleſ. Similiter † beneficij maioris ſpecies, eſt Abbatia; Abbates enim inter Prælatos cenſentur, in c. quanto, & paſſim extr. de offic. ordinar. iuncta doct. Archidiac. in c. 2. verſ. dignitas de præbend. in 6. ipſumque præterea Abbatis nomen, Prælaturam ſapit, cum à nomine Hebræo [אב] quod patrem ſignificat, deducatur, addita litera א in fin. caldaico ſirioque more, vt declarat diuus Hieronymus in Epiſtol. ad Galat. c. 4. referente Gregor. Toloſ. in lib. 15. Syntagm. vni-
55 uerſ. c. 13. num. *1* & *3*. Habent † etiam aliud nomen, à Græcis deſumptum; quoniam enim, tempore perſecutionis eccleſiarum, & Chriſtianorum, plærique ad ſpeluncas (quæ apud Græcos [*μανδρα*] dicuntur) confugiebant, eoſque poſtea Anachoretæ, in abſtruſioribus quibuſque locis deliteſcentes, imitati ſunt, factum eſt, vt Monachis, ſanctiſſimos illos patres, quoad vitæ inſtitutum, ſectantibus præfixi, Ar.

[q] Hodie tamen, conſuetudine poſſe induci, vt in certis capituli dignitatibus, vel etiam in ipſo capitulo, vis & poteſtas Chorepiſcoporum, retineatur; quo ad inſtar Epiſcoporum viſitent, eligant officiarios, vel aliter in Epiſcopalibus functionibus concurrant, ſenatus Pariſien. præiudicauit, prouiſionali illo in fauorem Archidiaconi Laudunen. areſto 14. Decemb. 1600. quod eſt apud Pele. in forenſ. lib. 2. act. 16. licet in ſimili Canonicorum ſancti Martini Turonen. cauſa, aduerſus Abbatiſſam de Bello Monte, & Archiepiſcopum Turonen. res maturiori deliberationi, fuerit ab eodem ſenatu commiſſa, 24. Mart. 1603. referente eod. Pele. ibid. in act. 60.

[r] Neq

rumetiam ad tonſuræ, & minorum ordinum collationem ex-
t tendunt, t ac præſertim, ſi ſint
60 exempti; ſed † tamen ita, vt non obſtante exemptione ſua, & re-
u liquorum u ordinum, & criminũ
x grauiorum reſpectu, x Diœceſanis ſubiiciantur: quæ omnia fuſiſſimè, proſequitur Chopin. in lib. 1. Monaſtic. tit. 2. num. 18. &
61 ſeq. vbi † prætera notat, in marg. d. num. 18. circ. fin. plus Abbatibus quam Epiſcopis, in eo cōceſſum, quod licet Epiſcopus, ante conſecrationem, neque Epiſcopi nomine, neque Epiſcopalibus inſi-

t *Multoque magis ad correctionem, & priuatam emendationem, qua tamen moderatè, & eo vti debent modo, quo mariti in vxores, vel Domini aduerſus ſeruos, & præceptores erga diſcipulos, ſicuti pluribus deducit Forget. in tra. de perſon. eccleſ. c. 26. n. 2. ibique etiam ſubdit à ſuprema Normanorum curia, diſtrictè prohibitum fuiſſe Abbati de Bernay, ne ſæuiret in Monachos ſuos aresto 21. Decemb. 1502.*

u *Quapropter (inquit idem Chopin. in eod. lib. 1. Monaſtic. tit. 2. num. 22. in fin.) Francicus ſenatus, olim Ambianorum Præſulem audiit, interdicto experientem aduerſus Corbienſes Cœnobitas, qui Romanæ exemptionis obtentu, ſibi exterum accerſierant, familiaribuſque ſuis Antiſtitem, ſacros ordines impoſiturum, decreto Pariſienſi, anni 1303. quod Ioann. Gall percenſuit in q. 306. ac etiam recitauit Papon. in lib. 1. tit. 9. areſto 1.*

x *Exemplum à nobis petitum iam fuit in lib. 2. tit. 4. ex ſacroſancti Euchariſtiæ ſacramenti profanatione, cuius ideo cognitionem aduerſus quendam Religioſum Malthenſem Lingonum Pontifici competere, Pariſien. ſenatus pronunciauerat, 17. April. 1526. teſte Chopin. in lib. 2. de ſacr. polit. tit. 8. nu. 23 ſed his grauioribus exceptis, Religioſos exemptos, criminis accerſitos, ad Abbatem ſuum, monaſticæque familiæ præſidem peculiarem, poſthabito Diœceſano reiiciendos, duobus aliis Pariſienſibus areſtis, probat id. Chop. in d. lib. 1. Monaſtic. tit. 2. circ. fin. vno videlicet, in cauſa fratris Antonij de Choucourt, Malthen. Religioſi, 20. Feb. 1449. & altero in fauorem Georgij Bourheſij, Ciſtercien. Monachi, 26. Iul. 1541. aliudque etiam magnorum dierum Lugdunenſium annectit, pro capitulo eccleſiæ Claromontanæ exempto 9. Septemb. 1596. & nos, vnum quoque inſuperaddemus, ſupremæ Delphinatum curiæ, quo Encmundus de Sezerino Monachus ſancti Roberti, à carceribus, Epiſcopi Gratianopolitani, detentus per Officialem, ſine aliqua ſolutione expēnſarum, relaxatus eſt, & tanquam exemptus, ſuo remiſſus Abbati, in menſe Octobr. 1515. vt loquitur Rabot. in addit. ad Guidum Papam in q. 559.*

gniis vtatur; y nihilominus Abbas, etiam ante benedictionem, quæ loco conſecrationis eſt, & Abbatis nomen, & Abbatiales infulas, rectè vſurpet, idque pariter aduerterunt; & antè eum Ruzæ. in Regalib. priuileg. 59. & poſt eum Rouillard. in forenſ. act. 4.

62 Poſtremò † Prioratus, Archidiaconatus, Decanatus, præpoſituræ & aliæ eccleſiaſticæ dignitates, ac præſertim cathedralium eccleſiarum, ex quo admixtam quoque poteſtatem, vel etiam quandoque iuriſdictionem habent, maioris beneficij ſpecies, eſſe viderentur; tum vel maximè cum, iis præfecti, inter Prælatos enumerentur, in c. 1. in verb. prælatum de elect. in Clement. ipſeque Archidiaconus, abſolutè prælatus vocetur, in c. decernimus, ſecundum lecturam gloſſ. ibid. in verb. Archiepiſcopi extr. de iudic.

63 Verum † quia, alios in ſua eccleſia, recognoſcunt ſuperiores, quorum veluti vices gerant, nec ſimpliciter Prælati, ſed cum adiuncto inferiores Prælati, vulgò nuncupentur; vt not. poſt text. in c. tua in verb. prælationis extr. de Cleric. ægrot. eorum beneficia, nonniſi impropriè loquẽdo, maiora dici poſſunt, iiſque conſequenter denegantur; z quæ de nominatione regia, & aliis maiorum beneficiorum propriis, paulò ante protulimus, ſicuti plenius tangit, & fuſius pro more exagerat, Chopin. in lib. 1. de ſacr. polit. tit. 1. n. 16.

y Vt nec ea, quæ ſunt ordinis, exequi poteſt, ita vt, ſuprema Toloſatum curia, etiam per quindecim annos, poſt recredentiam, poſſeſſo beneficio, quendam Ioannem Franciſcum, ad inſtantiam Domini de Sabonieres priuauerit, ſub eo prætextu, quod à nondum conſecrato, & in poſſeſſionem miſſo Epiſcopo fuiſſet tonſuratus, vt ex Boer. in q 171. refert Papon. in libr. 2. tit. 4. areſto 5. At ea, quæ ſunt iuriſdictionis, rectè obit, etiam ante conſecrationem, & apprahenſionem poſſeſſionis, nam & ideo, vtiliter ſuos creat officiarios, quos nec conſecratione facta, reuocare poteſt, vt nouiſſimè, à Pariſien. ſenatu iudicatum, pro Deſiderio Maillet, procuratore fiſcali, Epiſcopi Cenomanen. 14. April. 1611 ſcribit Brodæ. in addit. ad Loüet. in lit. C, art. 2. imo & de Vicario generali, etiam in ſpiritualibus ſibi prouidet, per quem, quemadmodum & per ſeipſum, beneficia interim conferat, ſicuti ab eodem quoque ſenatu iudicatum, circ. ann. 1541. addit Chenut. ad Papon. in lib. 2. tit. 2. areſto 5. in fin. licet hoc areſtum, in cauſa Cœnobiarchæ ædis beati Gildæ, & ſic Abbatis non benedicti potius, quam Epiſcopi nondum conſecrati, interueniſſe appareat, ex Chopin. in lib. 1 de ſacr. polit. tit. 6. num. 10.

z Hæc tamẽ denegatio, ſub dupl. moderamine, debet intelligi, vnumq; eſt re-

ſpectu

ſpectu Prioratuum conuentualium, vt quoniam eorum præfecti, ſeparatim, & ſeorſum à ſuperiori, ſuam exercent iuriſdictionem, magis ad inſtar Prælatorum eſſe videantur, eaque de cauſa, faciliùs regiæ ſubijciantur nominationi, quam qui penes ſuperiorem degunt, tum vel maximè cum, id nominatim, in Concordatis caueatur, ſub §. monaſteriis verò, de reg. ad prælat. nominat. ac præterea, ſæpius iudicatum ſit, vt commodius in ſequenti oſtendetur titulo. Alterum autem eſt, reſpectu aliorum etiam prioratuum, imo & dignitatum quarumcunque, ſi Regem tanquam patronum, & fundatorem recognoſcant, quaſi dependeant tunc ab eo, non tanquam nominatore, ſed collatore, vt paulo ante, de præfectura ædis beati Petri Doraten. in Pictonibus, monuimus ex eod. Chopin in d. lib. 1. de ſacr polit. tit. 1. num. 18. vbi & adhuc, à magno conſilio, ita iudicatum teſtatur, de Decanatu ſancti Vulphranij Abbauillani, inter Ludouicum Broquierum, & Dionyſium Maillæum, die 8. vel 12. Mart. 1584.

DE BENEFICIIS CVM DIGNITATE, PERSONATV, VEL OFFICIO.

1 *Beneficia rurſus ſunt, cum dignitate, perſonatu, vel officio, & diſcrimen quod eſt, inter dignitatem, perſonatum, & officium, num. 2. 3. & 4.*

2 *Quid ſit tam de iure ciuili dignitas, quam de iure canonico perſonatus, & perſona, num. 3.*

4 *Alia quæ generalis eſt, dignitatis acceptio, eiuſque confuſio cum perſonatu, & officio.*

5 *Quam ob rem, difficile ſit, à perſonatu, & officio dignitatem diſtinguere.*

6 *Simplex officium habens, non poteſt eſſe delegatus Papalis, ſed is demum, qui eſt in dignitate, vel ſaltem perſonatu, & de variis delegationum*

Digitized by Google

ſpeciebus, earumque vſu hodierno.

7 *Soli Canonici dignitatum ſuæ eccleſiæ capaces ſunt, cum ad perſonatum, & officium etiam extranei admittantur*

8 *Perſonatus, & officia ſed non dignitates, ſub mandatis, & nominationibus, comprehenduntur.*

9 *Dignitates difficilius quam perſonatus, & officia alterius ſtatus perſonis, commendantur.*

10 *Prælati qualiter ſint in dignitate, & quando etiam ad laicos, ſuam protendant iuriſdictionem, num. 11.*

12 *Quove caſu ea vtantur Epiſcopi, aduerſus regulares, & ijs ſuppoſiti Abbates, aduerſus Monachos ſuos.*

13 *Curati & alij beneficiati ſimplices, nudum gerunt officium.*

14 *Etiam ſi, excommunicare interdum poßint, & quomodo id ſit intelligendum, num. 15.*

16 *Qualis ſit Sacerdotalis dignitas, & quis honos Sacerdotibus à laicis debeatur.*

17 *Canonici cathedralium eccleſiarum, habent quidem perſonatum, ſed non dignitatem; ideoque non ita conſeruatores, ac delegati ſummi Pontificis, eſſe poſſunt, num. 18.*

19 *Vicarij & coadiutores, ſolis Epiſcopis non dantur, & ideo non ſemper habent dignitatem, num. 20.*

21 *Imo nec ipſis Vicariis, ordinaria iuriſdictio indiſtinctè competit.*

22 *Licet coadiutoribus dignitas ſemper ineſſe credatur.*

23 *Quemadmodum, & Archidiaconis, qui de conſuetudine, ordinariam quoque habent iuriſdictionem, ſed non, de iure communi, vt in num. 24. & 25.*

26 *Archidiaconi vocantur oculi Epiſcoporum, & Epiſcopi rurales, magnæque ſunt poteſtatis, præſertim circa deportus inſtallationes, & alia, de quibus num. 27. & 28.*

29 *Vna eadémque eccleſia plures habere poteſt Archidiaconos, licet vnum, & idem beneficium, vel officium pluribus non conferatur.*

30 *Ordo præſbiterorum, præcedit ordinem Diaconorum, & tamen Archipræſbiteri cedunt Archidiaconis.*

31 *Eius rei ratio duplex, & poteſtas Archipræſbiterorum in quo conſiſtat, num. 32.*

33 *Nunquid Epiſcopus ſuos Archidiaconos, vel Archipræſbiteros, retinendo penes ſe, cauſas coram iis pendentes, præuenire poſſit.*

34 *Duæ*

Digitized by Google

34 *Duæ ſpecies Archipræſbiterorum, eorumque tam vrbanorum, quam ruralium, officium, & fauor, num. 35.*

36 *Priores ſunt digniores poſt Abbatem, & in triplici differentia conſtituuntur.*

37 *Conuentuales ſunt in dignitate, imo & quandam prælaturæ ſpeciem interdum præ ſe ferunt, clauſtrales vero habent duntaxat perſonatum, in num. 38.*

39 *At ſeculares, in regularibus eccleſiis, ſimplici funguntur officio, cum in eccleſiis ſecularibus, dignitatem quoque ſortiri poßint, nedum perſonatum, ſed non prælaturam, nu 40.*

41 *Decani ſimiliter, vtcunque dignitatem habere poßint, nequidem vmbram prælaturæ, magis referunt.*

42 *Vnde denominetur Decanus, & quis Decanus dicatur, num. 43.*

44 *De Decanis cathedralium eccleſiarum, eorumque in locum Archipræſbiterorum ſubrogatione, & de appellatione Decanorum ruralium, & Decanorum Chriſtianitatis.*

45 *In cathedralibus eccleſiis, Decani etiam cum dignitate, & in collegialibus, cum ſolo perſonatu exiſtunt, etiam ſi, plæriſque in locis, de conſuetudine, vel priuilegio contrarium obtineat, vt in nu. 46.*

47 *Tanta enim eſt hac in parte, conſuetudinis, & priuilegiorum virtus, vt etiam, quæ Epiſcoporum ſunt, Decanis communicare poßit.*

48 *Sed non efficere, vt ipſe Decanus, à Capituli ſui animaduerſione eximatur.*

49 *Præpoſiti in cathedralibus eccleſiis, ſubrogantur in locum Archidiaconorum, & in collegialibus, propria ſibi nanciſcuntur iura, de quibus num. 50.*

51 *An & quando, præpoſitura ſit dignitas, vel perſonatus, & quibus in eccleſiis præpoſiti reperiantur, num. 52.*

53 *Primicerius ſine dignitate non eſt.*

54 *Quis dicatur primicerius, & in iure ciuili, & in iure canonico, num 55.*

56 *Quouſque primicerij poteſtas, & iuriſdictio extendatur.*

57 *Qui ſub primicerio ſunt, Cantor, Præcentor, & Succentor, ſimplicem habent perſonatum.*

58 *Præterquam, ſi conſuetudine, vel priuilegio, aliud fuerit inductum.*

59 *Sacriſta, appellatur quoque Theſaurarius, & Cimeliarcha, nihilque habet, præter officium, excepto illo conſuetudinis, vel priuilegij caſu, num. 60.*

 61 Qui

Digitized by Google

eſſe concludit: Quamobrem, hoc opus, hic labor eſt, cum ea, nobis diſtinguenda ſint, propter varias, quibus inter ſe quoque diſtant, dif-
6 ferentiæ rationes. Nanque † imprimis, in dignitate, aut perſonatu, non etiam in officio duntaxat conſtituti, poſſunt eſſe delegati
a [a] ſummi Pontificis, ex diſpoſitione d. c. ſtatutum, & deciſ. capel.
7 Toloſ. 13. Deinde † in cathedrali vel collegiata eccleſia, iis, qui eiuſdem eccleſiæ, Canonici non ſunt, non ita perſonatuũ, & officiorum atque dignitatum, via præcluditur, vt latè Prob. in re-
8 gal. q. 31. Tum † perſonatus quidem, & officia, ſub mandatis de prouidendo, & nominationibus compræhenduntur, ſed non dignitates, teſte Rebuff. in tract. nominat. q. 15. num. 51. & Rot. in tit. de conceſſ. præbend. deciſ. 17.
9 alias 442. in Nou. At † demum ipſas dignitates difficilius, quam perſonatus, & officia, alterius ſtatus perſonis, in commendam dari, id. Rebuff. decidit, in 1. part. prax. tit. de commend. num. 36. Non aliter autem, hæc eorum diſtinctio, commodè fieri poſſe videbitur, quam ſi, ſingula beneficiatorum munia luſtrauerimus, & quod, cuiuſque beneficiati partibus, magis congruit,
10 inſpexerimus. Itaque † dubitandum non eſt, quin Abbates, & alij poſſidentes, maiora beneficia, de quibus in ſuperiori titulo, præ cæteris, ſunt in dignitate, nedum

[a] *Hæ delegationes pontificiæ fiunt, nedum in particularibus, & ſingularibus cauſſis, ſed & generaliter, pro quibuſcunque certarum perſonarum, & corporum negotiis; eoque circa, & quoad nomen, & quoad rem ipſam, eſt aliquid differentiæ: ſufficit enim, ſi prioris generis delegati, in perſonatu ſint, ipſique remanent, in generali nomine delegatorum; cum poſterioris generis delegati eſſe non poſſint, ſine dignitate, & tranſeant, in ſpeciale nomen Conſeruatorum, vt not. poſt text. & gloſſ. in c. fin. in verb. obtinentes, de offic. deleg. in 6. Nec reprobatur, vtriuſque delegationis in Gallia vſus; Delegatorum enim Iudicum poteſtas, ita demùm apud nos, in dubium reuocatur, ſi extra diœceſim, litigantes trahat, iuxta diſpoſitionem iuris communis, in c. ſtatutũ de reſc. in 6. ſed eo caſu non refert, vtrum in lite primaria vel in cauſa appellationis, facta fuerit delegatio, vt nec releuat, datũ iudicẽ, eſſe intra prouinciam, imò & apud ſedem ad quam pertineret cognitio, ceſſante delegatione: idque pluribus oſtẽdit areſtis, Chopin. in lib. 2. de ſacr. polit. tit. 4. num. 5. & tit. 5. num. 16. ac præſertim duobus, videlicet in delegationem iudicum Cenomanenſium, pro Turonenſi lite, & Lugdunenſium, pro Cenomanenſi, 7. Iun. 1535 & 9. Mart. 1574.*

enim (vt diximus tunc) obtinent
primas, inter reliquos beneficia
tos, ſed & iuriſdictionem, tam in
eorum perſonas, quam bona:
Imò †& interdũ, in laicos, vt ra- 11
tione decimarum, & aliorum,
[b] quæ enumerantur à Chopin. in b
lib. 2. de ſacr. polit. tit. 1. & ſeqq. &
à Papon. in lib. 1. areſtor. tit. 4. &
† quod plus eſt, [c] etiam ſi, ex 12
ipſiſmet Prælatis, alij aliis ſuppo- c
nantur, veluti Abbates Epiſcopis

1574. Conſeruatores verò, etiam extra prouinciam, imò & Diœceſim, dari poſſunt, ſed non vltra quatuor diætas, ad quod adducit quoque, id. Chopin. in eod. tit. 5 num. 7. ordinationem Ludouici 12. Regis, 12. Maij 1499. & aliud areſtum Pariſienſ. 4. Mart. 1567. ſubditque, non perinde vſitatum in conſeruatoribus Academiarum, ex alio adhuc areſto, ſenatoriæ decuriæ, in maioribus pictonum diebus, anni 1541. cui & alia rurſus duo, Pariſienſ. ſenatus, pro ſimili Abbatis diuæ Genoueſes priuilegio, adiungit in num. 8. vnum nempe, contra Ianum Briſſonetum, Britanniæ procancellarium, 2. Aug. 1527. & alterum, ſecundum Franciſcum Falconem, canonicum Sanctæ Capellæ, 19. Febr. 1539. Denique, cum & huius Abbatis diuæ Genoueſes, & Canonicorum diui Mauricij Viennenſ. conſeruatoria hæc priuilegia, hodie ſublata, aut ſaltem per pragmaticam ſanctionem reuocata, prætenderentur; contrarium iudicatum eſt; & à prædicto Pariſienſ. ſenatu, quatuor illis 8. Iul. 1514. 29. Iul. 1526. 8. Iul. 1533. & 9. Mart. 1534. areſtis, quæ etiam recitantur, ibid. in num. 12. & à ſuprema Delphinatum Curia altero areſto 10. Nouemb. 1445. quod eſt apud Guid. Pap in deciſ. q. 18.

[b] *Areſta quibus Decimarum cognitio, etiam in laicos, officialibus Epiſcoporum attribuitur, à nobis iam recitata fuerint, ſupra in lib. 1. ti. 4. ea verò, quæ officialium quoque cognitioni relicta, pluribus areſtis, ijd. Chopin. & Papon. iiſdem in locis declarant, ſunt præſertim, cauſæ matrimoniales, quas tamen Loüet. in lit. M, art. 26. ex regeſtris eccleſiaſticæ iuriſdictionis, hodie delendas ait, in caſu præſumpti, & conſummati matrimonij, cum ex ea conſummatione, non amplius præſumantur matrimonia, ſed ſacerdotali benedictione probentur, noua quadam iuriſprudentia, ex ordinatione Bleſen. in art. 40. atque ita iudicatum teſtatur, à Pariſien. ſenatu, in cauſa Domini des Portes Beuilliers, 11. Febr. 1556. eique non abſimilia pleraque areſta, addit Brodæ. in ead. lit. M, art. 6.*

[c] *Quid ſi in his, & ſimilibus aliis, eccleſiaſticæ iuriſdictioni, etiam in laicos competentibus, nouæ religionis, ſiue Caluiniſmi, litigantes exiſtant? hæc quæſtio tacitè præiudicata fuit, per cameram edicti Pariſienſ. ſicuti refert Forget. in tract. de perſon. eccleſ. c. 42. num. 11. ratione enim matrimonij,*

Epiſcop

Epiſcopi Metropolitanis, & ſic de reliquis, prout etiam ibid. docuimus; nihilominus, ſua quiſque ſolus, in particulariter ſubditos ſibi, vtatur iuriſdictione, adeo vt, ne quidem Abbas, reſpectu ſuorum Monachorum, ex-
d cipiatur.[d] in c. cum ad monaſterium §. fin. extr. de ſtat. Monac.
13 E † contra: Curati, Rectores, & alij ſimplices beneficiati, nudum (ex omnium ſententia) gerunt officium, cum in conſequentiam, iniuncti ſibi muneris, fori duntaxat pœnitentialis, exercitium ſortiantur, nec (vel minimum quid) ex iis, quæ fori contentioſi ſunt, prætēdere poſſunt, vt docuit Panorm. in c. ſi Sacerdos num. 10. extr. de offic. ordi-
14 nar. Vnde † quod de Sacerdotibus, & Plebanis excommunicantibus, habetur in eod. c. ſi Sacerdos, & in c. ſeqq. cum ſimilib. ad excommunicationem, quæ generaliter fit, & ſine cauſæ cognitione nec niſi correctioni animarum, & ſic foro pœnitentiali in-
15 ſeruit; vel † ad caſum, quo ex ſtatuto, vel conſuetudine, excommunicandi poteſtas, eis ſpeciali-
e ter competeret, [e] retulit idem ipſe Panorm. in repet. c. ſi quis contra, num. 51. extr. de for. com-
16 pet. nihilque † etiam facit, dignitas illa ſacerdotalis, quæ ſimplicibus præſbyteris attribuitur, in

conuento coram officiali, & ab interpoſita ab eo cognitione, tanquam ab abuſu appellante Caio, curia, veteremne vel nouam religionem, antequam matrimonium contraheret, profiteretur Caius, articulandum pronunciauit, areſto menſis Iul. 1609.

[d] *Et hoc dubitationem non habet, in exemptis, dummodo adhibeatur temperamentum, de quo in titulo ſuperiori: ceſſante vero exemptione, recipi quoque poteſt, in delinquentibus; circa ea, quæ ſunt diſciplinæ regularis, ſolis per Monachos, extra religionis regulam commiſſis, ad Epiſcopi cognitionem pertinentibus, iuxta diſpoſitionem iuris, in cap. ea quæ, extr. de ſtat. Monach. & areſtum Pariſien. ſenatus, cuius ex Imbert. Rupellan. in Enchyr. ſub verb. Abbas, meminit Papon. in li. 7. tit. 7. areſt. 45. Vnde altero illo areſto Pariſienſi, pro Priore conuentuali ſancti Nicolai apud Andes, aduerſus Petrum de Lamecourt, Religioſum ſubditum, de quo ſupra, in lib. 1. tit. 7. inhibitum quoque officiali Andium, ne amplius correctioni Monachorum eiuſdem conuentus ſancti Nicolai, ſeſe immiſceret, 17. Maij 1607. tradunt, Pele. in forenſ. lib. 2. action. 70. & Chenut. in addit. ad Papon. in d. libr. 1. tit. 4. areſt. fin.*

[e] *Neque mirum eſt, ſi ita ſtatutum, vel conſuetudo, excommunicandi poteſtatem non habentibus acquirat, cum eam habentibus auferre poſſit, ſic enim, concordatis Bononien. imo &*

moribus Gallicis, receptum tradit Papon. in d.li.1.tit.5 areſt.11.vt hic apud nos, ſine effectu ſint, in prima inſtantia, ipſiuſmet ſummi Pontificis excommunicationes, ideoque (inquit) cum Archiepiſcopus Rhemenſ. quendam Guilhelmum Martoium, in conſequentiam certi Papalis reſcripti, excommunicare feciſſet, ad eius abſolutionem, ſuis expenſis procurandam, condemnatus eſt, 15. Mart. 1409. ſubditque alium qui alienigena erat, etiam in Gallia, appellantem ſeu ex abuſu, à ſimili ſummi Pontificis excommunicatione (quaſi Gallis duntaxat id per modum priuilegij competat) fuiſſe ſubmotum, altero areſto, quod ſine die, & conſule extat etiam apud Luc in lib.2.tit.5.placit. 5.

f De hoc honore, Sacerdotibus per laicos exhibendo, latè Forget. in d. tract. de perſon.eccleſ.c.1. Indeque laicis Sacerdotes re, aut verbis offendentibus, non ſolum in foro eccleſiaſtico, excommunicationis pœnam; verumetiam corporalem, à magiſtratibus imponendam, imminere concludit, & ad hoc varia extare areſta teſtatur, ac præſertim vnum, pro extenſione can. ſi quis ſuadente 17. q. 4. quod ipſe iuxta doctrinam Hypol. de Marſil. in ſingul. 188. pro quodam de Rainbourg Sacerdote, in ſenatu Rothomagen. interueniſſe ait, 14. Febr. 1541.

g Aliæ inter conſeruatores, & delegatos, rationes differentiæ, paulo ante fuerunt tactæ, ſed præter eas, hæc quo-

can.cleros §.preſbiter 21.diſtinct.
ea enim, in ſimplicem reſoluitur
honorem, quo laici, eos proſequi
tenentur, f vt declarat Felin. in f
rub. verſ. ſimplex ſacerdos, extr.
de maior. & obedient. atque ita
non minus impropriè vſurpatur,
quam Prælaturæ nomen, iis ad-
aptatum, in c. tua extr. de cleric.
ægrot. & in c. cum ab eccleſiarum
tit.cit. de offic. ordinar. Denique
† quamuis ipſi Plebani, inter pa- 17
ſtores, ſubditarum ſibi plebium,
quandam præeminentię ſpeciem
nanciſcantur, quemadmodum &
Canonici inter Aſſiſios, habitua-
tos, Choriſtas, & alios inferioris
ordinis clericos, de quibus ſupra,
in lib.2.tit.7. vix tamen (quod mi-
nus eſt) perſonatum habere cre-
duntur, præterquam ſi, in cathe-
drali ſint eccleſia; nanque (vt
paulo antè monuimus) nomine
tenus, dignitate, & reuera perſo-
natu, tunc fruuntur; idque in ho-
norem cathedræ, & vt delegatio-
num ſummi pontificis, capaces
efficiantur, iuxta ea quæ not. poſt
gloſſ in d.c.ſtatutum, in verb. ca-
thedralium: Et † quod cathedra- 18
lium eccleſiarum Canonicis, per-
ſonatus & non dignitas compe-
tat, ex eo quod, delegati quidem,
g ſed non conſeruatores, eſſe g
poſſint, infert altera gloſſ in d.c.
fin. in verb. obtinētes de offic. de-
leg. in 6. Sed † & quales hos, tam 19
ſim

ſimplices beneficiatos, quã illos, maiora beneficia poſſidentes, depinximus; tales eorum Coadiutores, & Vicarios, cenſere debemus, quantumuis ipſos, à beneficiatorum numero, remouerimus ſupra, in d. tit. 2. areſt 8. Nam nec ſolos Epiſcopos, Coadiutoribus, & Vicariis, vti conſtat, ex c. 3. totoque ferè tit. extr. de cleric. ægrot. & in c. vn. de offic. vicar. in
20 Clement. concluditurque † à noſtris, ex ſubrogatorum, & alienas vices obeuntium regula, eos qui à ſimplici curato, in adiumentum curæ aſſumuntur, non æquè dignitatem habere, atque ſi ab Epiſcopo, aliòve Prælato aſſume-
h rentur;[h] in c. Clericos, extr. eod.
21 tit. Aſſumpti † tamen à Prælatis Vicarij, non ſemper dignitatem habent, ſaltem propriam ſibi; quod enim, de iuriſdictione ordinaria Vicariorum, etiam in ſuffraganeos, tradit gloſſ. poſt text. in c. 1 §. officiales in verb. non attentent de offic. ordinar. in 6. principalibus, & non foraneis, attribuit Panorm. in lectura d. c. ſi quis contra num. 30. extr. de for.
22 compet. At † dati ipſis Coadiutores, ſiue cum futura ſucceſſione, ſiue ſimpliciter, ſemper in dignitate ſunt, vt pote, cum plena, & libera prælaturæ adminiſtratione exiſtentes, ex doctr. gloſſ. in can. ſcripſit in verb. omnem 6. q. 1. ob quam, & Prælati dicuntur, ab altera gloſſ. in c. de rectoribus, in verb.

quę notatu digniſſima videtur, quod delegati habeant; & de ipſo negotio ſibi commiſſo, & de omnibus eius pertinentiis, & dependentiis (vt noſtri loquuntur) cognoſcendi poteſtatem, cum de manifeſta vi, & illata priuilegiariis contumelia duntaxat, conſeruatores cognoſcere poßint, quocirca videndus eſt text. in c. 1. & c fin. de offic. deleg. in 6. & areſtum Pariſien. 17. Febr. 1535. quod recitatur à Chopin. in libro 2. de ſacr. polit. tit. 5. num. 15.

[h] *Imo nec ab Epiſcopis aſſumpti tantam habent, quantam ipſi Epiſcopi dignitatem; nanque (vt ſupra docuimus in libr. 2. tit. 8.) eundem locum, in quo ſederet is, cuius vices gerunt, inter alios prælatos, non ſortiuntur: addéque nec eos, ipſius ornamentis, & inſignibus vti, adeo vt, ne quidem Coadiutor Archiepiſcopo verbi gratia datus, pallium gerere, aut ſolemniter benedicere poßit, niſi forſitan, hanc aliunde, haberet facultatem, vt decidit Chopin. in lib. 1. de ſacr. polit. ti. 2. nu. 18. in marg. Et idem fere, de poteſtate, vt vel ex vnica beneficiorum collatione, videre eſt quippe quæ, in conſequentiam Vicariatus, venire non ſoleat, iuxta text. in c. fin. de offic. Vicar. in 6. & areſtum Pariſien. 4. Maij 1535. aliaque complura quæ extant apud Chenut. in addit. ad Papon. lib. 2. tit. 2. areſt. fin. & referentur etiam à nobis infra ſuo loco.*

curam animarum, extr. de cleric. ægrot. & tantæ ſunt poteſtatis, vt in omnibus, eorum conſenſum adhibere, teneantur Coadiuti, vt alia adhuc tradit gloſſ. in §. cui rei in verb. iuriſdictione de collation. in Pragmat. At † quid 23
dicemus de iis, qui mediũ veluti tenent, inter ſimplices beneficiatos, & maiora beneficia poſſidentes? Sanè, quod attinet ad Archidiaconos, nemo vnquam extitit, qui eis dignitatem, auſus fuerit denegare, tùm quod, vt capita ſuorum capitulorum exhibeantur, in c. dilecti extr. de maiorit. & obedient. & ſic maxima inter cæteros, præeminentia gaudeant, vt inde colligit Barbat. in conſ. 5. tum etiam, quia, iuriſdictione quoque ordinaria, præditi ſunt, vt probat
text. in c. ad hæc extr. de offic. Archidiac. Verum † id de conſuetudi 24
ne, intelligendum eſt, qua etiam ſuſpendere, excommunicare, & ab-
ſoluere præſbiteros, Parochialeſque eccleſias interdicere, [i] dicuntur i
in c. dudum eccleſia §. ſed cum in iure extr. de elect. neque † enim 25
de iure communi, vllam habent iuriſdictionem, vt not. in c. cum ſatis, in verb. conſuetudinis, & in c. ſeq. in verb. promulgare, extr. de offic. Archidiac. ſed inſpectionem, admonitionem, & relationem ad Epiſcopos, quorum ideo oculi, quaſi ab eis in ſpecula & ſtatione poſiti, appellantur à gloſſ. in can. Diaconi eccleſiæ in verb. oculi 93. di-
ſtinct. Sed † cum Epiſcopis, omnia quæ ſui ſunt muneris, obire ne- 26
queuntibus, à ſacroſancto Laudunenſ. Concilio, eis cura præſertim Parœciarum, commiſſa fuiſſet, in locum Epiſcoporum, ea in parte ſubrogari, necnon ob potiſſimam remotiorum à ſede locorum ſolicitudinem, Epiſcopi rurales, vocari cœperunt, vt addit. Chenut. ad
Papon. in d. lib. 1. tit. 11. areſt. 6. Quin † & in ciuitatibus, & apud ipſam 27
(quod plus eſt) ſedem, non parum vſurparunt pedetentim poteſtatis Epiſcopis hoc vel tolerantibus, vel concedentibus: Nam præterquã quod, vbique ferè, delictorum quoque vindices exiſtunt, quadam veluti magiſtratus functione, vt loquitur Chopin. in lib. 2. de ſacr. polit.

[i] *Et hanc conſuetudinem, apud nos, ne quidem Epiſcopi, in dubium reuocare, Archidiaconis poſſunt, nam & ita, Cathalaunen. Archidiaconi iura, authoritatemque, iudicio ſeruarunt, Patres Pariſienſes, aduerſus eius Epiſcopum, qui de his, cum eo contendebat, areſto curiæ, diei penult. Mart. 1495. Chopin. in lib. 1. de ſacr. polit. tit. 8. nu. 21 qui & inſuper, pro iuribus ita conſuetudine quæſitis, Archidiaconos poſſeſſorio agere poſſe, iudicatum ait, in marg. allegatque deciſion. Rot. 1. ſub tit. de offic. Archidiac. in nou.*

polit. tit. 2. num. 9. quæſitum
28 † eſt adhuc ius, Archidiacono, & Laudunenſi, vacua ſede commoda Epiſcopalia percipiendi; & Senonēſi, nō modo ſui Archiepiſcopi ſuffraganeos, ſed & ipſummet Archiepiſcopum inſtallandi; &
k ſic de cæteris, [k] pro quibus conſuli poterit, id. Chop. ibid. lib. 1. tit. 8. num. 15. & 21. Imò, & prædictus Laudunenſ. eo deuenit, vt ſe Coepiſcopum aſſerere, non vereretur, ſi credamus Pele. in Forenſ. lib 2. act. 16. totque
29 † & tanta demum, quibuſdam in locis, ad Archidiaconos protracta ſunt, vt pro iis omnibus expediendis, etiam in vna, & eadem eccleſia, plures Archidiaconi fuerint inſtituendi, ſicuti apud Cenomanos contigiſſe, narrat iterum Chopin. in lib. 2. Monaſtic. tit. 3. num. 19. in marg. quamuis de iure vnum, idemque beneficium, vel officium; pluribus conferri non debeat, vt not. in c. tuæ extr. de præbend. & in c. 1. extr. de ſcrutin.
30 in ord. Faciend. Archipræſbiteri † quoque dignitatem habent, ſed non tantum, cum Archidiaconis cedant, imò & ſubſint, ex diſpoſitione ſacroſancti Concilij Toletani, in c. 1. extr. de offic. Archipræſb. licet ordo præſbiterorum, quorum caput eſt Archipræſbiter, præcedat ordinem Diaconorum, quibus Archidiaconus præficitur, in can. præsbiteri, & can. ſi quis præsbiter. 24. diſtinct. Sed hoc, mirum videri non debere, inſinuat gloſſ. d. c. 1. in verb. ſubeſſe, ex eo quod, non rarò accidat, quem diuerſis reſpectibus, altero maiorem ſimul, & minorem eſſe, vt in can. puto 2. q. 7. & in l. 1. C. de offic. Vicar. ratio-
31 que † cur, Archipræsbiteri ordine maiores, minores tamen dignitate Archidiaconis ſint effecti, hæc fortaſſe fuit, quia cum (vt inquit diuus Hieronimus in can. legimus circ. fin. 93 diſtinct.) Diaconos pau-

Omnes propemodum Archidiaconos habere iura deportuum, ſeu percipiendorum fructuum, pendente parochialium beneficiorum vacatione, in caſu litigij, vel non promotionis, & extra hos caſus, ſtante conſuetudine, vel priuilegio, pluribus probauimus areſtis, ſupra in lib. 1. tit. 9. Variaque etiam areſta, circa ius illud, inſtallandorum Prælatorum, quod Senonenſi Archidiacono competit, adduximus ſubinde in tit. 10. ac demum, pro iure Archidiaconi Laudunen. & percipiendi vacua ſede commoda Epiſcopalia, & eorum partem ſede repleta, extat conſil. Oldrad. 149 itemque areſtum Pariſ. 14. Decembr. 1600 quod in ſuperiori quoque titulo tactum fuit, ex Pele. in forenſ. d. lib. 2. act. 16. & recitatur inſuper à Chopin. in d. lib. 1. de ſacr. polit. tit. 8. num 21. in marg. & in lib. 2. Monaſtic. tit. 3. num. 19.

l Hinc exactiones Archidiaconorum facilius, quam quæ ab Archipræſbiteris fiunt, tolerantur; neque enim æquè pro contentioſi, atque pœnitentialis fori exercitio, exigere ſimonia eſt. Atque ideo etiam ſi, deportus in caſu litigij, vel non promotionis, & certum quid pro inſtallatione Prælatorum, Archidiaconis ſuprema tribunalia ali quando adiudicauerint, vt proximè dicebamus; attamen Archipræſbiterorum conſuetudo, ſibi retinendi, decedentium Curionum equum, & veſtē, ſub prætextu viſitationis ægrotorum, & adminiſtrationis ſacramentorum, reprobata fuit areſto Rothomagen. ſenatus, 13. Decembr. 1600. de quo Forget. in dicto tract. de perſon. eccleſiaſt. c. 20. num. 2.

m Sicque etiam iudicatum refert, id. Chopin. in eod. num. 21. pro Petro Gondio Pariſien. Antiſtite, aduerſus Ioan. de Breda, Lutetianæ eccleſiæ Archidiaconum, qui abuſus titulo, ſenatum appellarat, ex eo quod Epiſcopus penes ſe, retinuiſſet cauſam, cuiuſdam Canonici ſancti Germani Altiſſiodor. coram ipſo Archidiacono pendentem areſto 18. April. 1578.

citas honorabiles, præsbiteros turba contemptibiles feciſſet, nihil viſum eſt abſurdi, ſi præsbiterorum princeps collocaretur, ſub principe Diaconorum, & eius præceptis ſubiiceretur, prout loquitur etiam Iſod. in can. perlectis §. Archipræsbiter 25. diſt. vel etiam dici poteſt; hoc fuiſſe factum, ne propter ſubrogationē in locum Chorepiſcoporum, ſuperbirent Archipræsbyteri, & idem ſibi, quod antea Chorepiſcopi arrogarent, ſi immediatè Epiſcopis ſupponerentur, eoque circa, videndus eſt Chopin. in proximè allegato tit. 7. num. 1. in
marg. Nec † ſolum quoad præ- 32
eminentiam, minor eſt Archipræſbiterorum dignitas, ſed & quoad poteſtatem, nanque (vt docet Cardin. in c. 1. q. 7. de præbend. in Clement) longè plura ex iuriſdictione, ſeu foro contentioſo, Archidiaconis competunt, vtpote, Archipræſbiteris cura, & exercitio fori pœnitentialis, potiſſimū
imminente, l vt videre eſt, ex d. §. l
Archipræsbiter, & ex d. c. 1. cum
ſeqq. Vbi † adhuc, in abſentia, 33
præſertim Epiſcopi, Archipræsbiter ſuis fungitur partibus, cum etiā Epiſcopo præſente, attributas ſibi, Archidiaconus obeat, ſaluo duntaxat, penes ipſum Epiſcopum, tanquam ſuperiorem præueniendi iu-
re, & occupatione cauſarum, m iuxta deciſionem præfati Chop. in d. m
lib. 1. tit. 8 num. 21. & in d. lib. 2. tit. 7. num. 6. Idque † etiam, inter Archi- 34
diaconos, & Archipræsbiteros, conſtitui tandem poteſt differentiæ, quod cum Archidiaconorum, vnica ſit ſpecies, duæ Archipræsbite-

rorum

rorum, in iure reperiantur, alij enim, dicuntur vrbani, & ciuitatenſes, quoniam in vrbe, & ciuitate, propè Epiſcopum exiſtunt, & habent curam præsbiterorum Cathedralis eccleſiæ, de quorum munere, & officio, latiſſimè agitur, in c. officium, & c. miniſterium, extr. de offic. Archipræsbi. Alij vero vocantur exteri, & rurales, eo quod ruri degant, habeantque curam præsbiterorũ, qui per minores titulos habitant, & de eorum munere, & officio, pariter agitur, in c. vt ſingulæ, eod. ti. Sed † qualeſcunq; tandem ſint, eos non ſecus, atque Archidiaconos, Epiſcopi oculos, & Vi-
35
n carios exiſtimari decidit [n] Fab. Sebuſ. in lib. 1. Cod. tit. 2. definit. 52. &
36 tit. 3. definit. 24. Priores † autem, non ſemper dignitatem, ſed interdum perſonatum ſimplicem, aut officium duntaxat gerunt; licet enim, digniores poſt Abbatem eſſe dicantur, in c. 1. §. cæterum de ſtat. Monach. in Clement. & fungantur poteſtate Vicaria, Abbatum in Monachos, eo ferè modo, quo Archidiaconos, & ſimiles de quibus actum eſt, Epiſcoporum poteſtate, in Canonicos, & alios ſacerdotes, fungi mox mox docuimus, vt conſtat ex c. cum ad monaſterium §. prior eod. tit. Hoc tamen perpetuum non eſt, nec in omnibus procedit Prioribus, quippe qui in triplici conſtituantur differentia, alijque conuentuales, alij clauſtrales, & alij ſeculares vocentur, in c. 2.
37 de reſcript. in Clement. Et † conuentuales quidem ſunt, qui præficiuntur conuentibus, ſiue Cœnobiis, à ſede Abbatiali remotis, habéntque omnimodam, ab Abbate in Cœnobitas iuriſdictionem, & conſequenter dignitatem, qua ſine cauſa priuari, ad nutum Abbatis non debent, c. 2. §. priores; iuncta gloſſ. in verb. mutentur, tit. citat. de ſtatu Monach. Imo & quandam Prælaturæ ſpeciem præ ſe ferunt, vt ſuperiori monuimus titulo, in fin. ideóque nominatim regiæ ſubii-
o ciuntur nominationi, [o] à Concord. in §. monaſteriis, de reg. ad præ-
38 latur. nominat. Clauſtrales † vero ſunt, quibus clauſtrorum, & mo-

qua

[n] *Additque idem Fab. in eadem definit. 24. cauſam maximè fauorabilem eſſe, cum de beneficiorum ad Archipræſbiteratum pertinentium conſeruatione agitur, & ita tractatum, in ſenatu Camberien. inter parochum de Montagnolle, & Archipræſbiterum Decanatus Sabaudiæ, 15. Iun. 1591. licet parocho primum, ac deinde Archipræſbitero, regulariter conſulendum, eodem Fabro referente, id Camberien. ſenatus cenſuerit, in cauſa prothonotarij de Ruboz; 11. Maij 1593.*

[o] *Vnde in illa Prioratus ſanctæ Catharinæ vallis ſcholarium cauſa, de*

qua Pele.in forenſ.lib.1. act.14. Nicolaus Bologne, à Rege nominatus, aduerſus Gothofredum le Hardi, à Capitulo electum, obtinuit areſto magni conſilij, menſis Iun. 1594. quod etiam refertur à Chopin.in lib.1. Monaſtic. tit.1 num.13.

p *Secundum hæc (ait idem Chopin. in eod.lib.1.de ſacr. polit. tit. 1. num. 17. circ.fin.) Prætoriani conſiliarij, actorem regium, à prouocatione, quam ab electione, ſecularis Pontiſmontium apud Vaſates Aquitanicos Prioris, abuſus ergo interpoſuerat, ſubmouerunt areſto, 10. Septembr 1526.*

q *Proindeque nec magis, regiæ ſubijciuntur nominationi, vt id. Chopin. ibid. variis, ac præſertim quatuor, eiuſdem magni conſilij, oſtendit areſtis, in cauſis videlicet, Decanatus eccleſiæ; & ſancti Seuerini apud Burdigalam, almique ſpiritus apud Bayonam 18. Decembr. 1635 & ſancti Emilionis Bur-*

naſterij, in quo ſedes eſt Abbatialis, monachorumque inibi degentium, cura demandatur, iuriſdictione tamen, penes ipſum Abbatem præſentem remanente, per quem adhuc, pro libito deponi, & remoueri poſſint, ac proinde, perſonatum duntaxat, habere cenſentur, ex not. in c. vn. in verb. reuocari de ſupplen. neglig. Prælator. in Clement. in c. 3. in verb. conuentualē & in verb. clauſtrali de reſcript. ibid. Seculares † denique ſunt, qui vel in 39 ſecularibus, ſeu ſecularifatis eccleſiis reperiuntur, vt ille ad quem dirigitur, c. fin. extr. de maior. & obedient. vel aſſumuntur ad regendas eccleſias regulares, quibus præter Monachos, certæ plebes ſubiiciuntur, vt in c. 1. extr. de capel. Monachor. neque enim Monachi, ſecularium ſubditorū curam gerere poſſunt, ſed de eorum conſilio, Epiſcopus ſecularem clericum, qui populo ſacramenta adminiſtret, nec in ipſos Monachos, quicquam ſibi vindicet iuris, aut præeminentiæ, inſtituere ſolet, iuxta text. in d.c. 1. extr. de capel. Monach. & in d.c. vn. §. prioratus, de ſupplend. neglig. Præla. in Clement. Vnde † nomine tenus, prior eſt, atque ita, officium dun- 40 taxat habet; cum Priores ſecularium eccleſiarum, & perſonatum habeant, & dignitatem poſſint habere, prout conuentualibus, vel clauſtralibus, ſimiles exiſtunt; licet ad inſtar conuentualium, inter prælatos nuſquam cenſeantur, & conſequenter, nec regiam admittant nominationem,[p] ob ea quæ fuſius exagerat Chopin. in li. 1. de ſacr. polit. p tit. 1. num. 17. Decani † pariter, aliquando ſimplicem perſonatum ha- 41 bent, & aliquando etiam dignitatem, ſed nequidem vmbram prælaturæ,[q] magis referunt, obſtantibus iis quæ, paulò ante deduxerat, q id.

id Chopin. ibid. num. 16 quocirca
42 † operepretium erit aduertere Decanum eum propriè dici, qui decem præeſt viris, teſte gloſſ. in rub. de Decan. lib. 12. Cod. & Veget. lib. 2 de re milit. c. 2. ſed tranſlatione facta, à perfectione, & præſtantia denarij numeri, præcipuum quemque, inter aliquos eiuſdem ordinis, & ſtatus, vulgò decanum appellari, ſic enim, quemadmodum eccleſiæ Conſtantinopolitanæ Canonici, tanquam digniores, Decumani appellantur, in l. non plures C. de ſacroſ. eccleſ. & porta maior, quæ in caſtris Romanorum erat Decumana dicebatur, vt eſt apud Alex.
43 ab Alex. in lib. 1. Genial. c. 12. Ita † & is, qui inter Canonicos alicuius eccleſiæ primas & principatum tenet, eiſque præficitur, ſolet Decanus vocari, quod & aduertit gloſſ. in c. cum inter in verb. ad Decanum extr. de elect. & probat text. in c. poſt electionem extr. de con-
44 ceſſ. præbend. Eſt † & adhuc ſciendum, in cathedralibus eccleſiis, Decanum in locum Archipræſbyteri ſubrogari, nec Decanatum, ab
r Archipræſbyteratu ſeiunctum eſſe,[r] ex c. ad hæc § Archipræſbyteri extr. de offic. Archidiac. Hinc de Decanis quoque ruralibus, exemplo eorum, quæ de Archipræſbyteris proximè diximus, fit mentio per gloſſ. in c. 2. in verb. foraneo de reſcript. in Clement. & in ca. cum Apoſtolus in verb. Decani extr. de cenſib. ipſique Archipræſbyteri, vocantur etiam Decani Chriſtianitatis, in c. dudum extr. de priuileg.
45 Sic † igitur Decani in locum Archipræſbyterorum ita ſubrogati, ſine dignitate eſſe non poſſunt, arg. c. tranſlato extr. de conſtitu., quod eſt ſecus in eccleſiis collegiatis; cum enim Decani ſeorſum ab Archi-
46 præſbiteris ibi conſiderentur, propriis ſibi, non etiam alienis prærogatiuis potiuntur, quæ tamen in ſola prælatione quadam, ſeu iure ſedendi inter primos, & habendi primam vocem (vt loquuntur) in capitulo, & non in iuriſdictione certa, in alios Canonicos conſiſtant; ac proinde eos tunc eſſe, cum perſonatu duntaxat, concluſum fuit

digalæ ſuburbani, 10. Ian. 1338. & ſancti Germani Altiſsiodorenſ. in vrbe Pariſiorum, anni 1572. & ſancti Yrreiſij Lemouicen. 10. Maij 1577.

[r] *Hoc pluribus oſtendit Forget. in d. tract. de perſon. eccleſiaſt. c. 28. ideoque etiam hac Decanorum, & Archipræſbiterorum confuſione facta, theorema illud exactionis equi, & veſtis Curionum decedentium, denegatæ Archipræſbiteris, confirmat areſto, aduerſus Decanum de Bray, quod pro hærede Curionis de Nolleual, interueniſſe iam docuimus, in Rothomagen. ſenatu, 23. Decemb. 1500.*

id.Chopin.in eiuſd. oper. de ſacr. polit.lib. 2. tit. 7.num 6.quamuis
48 † efficere nequeat, quin delinquens, in ſuo officio, & ſua abutens poteſtate, Decanus ab ipſo
t capitulo, rectè puniatur, [t] vt ex ſententia Panorm.in c.irrefragabili §.exceſſus extr.de offic. ordinar.concluſit Papon.in lib.1.tit.3.
49 areſt.4.Accedunt † præpoſiti, vtpote, cum eodem ferè cum Decanis iure,à cit. Rotæ deciſionib. cenſeantur; ibi enim reſoluitur, eos in cathedralibus eccleſiis, vt plurimum, in locum Archidiaconorum ſuccedere, vt ſic, eandem prorſus poteſtatem,atque præeminentiam, & conſequenter digni-
50 tatẽ obtineant; viceque † verſa, in eccleſiis Collegiatis, ſeorſum ab aliis conſiderari,ac primas,non in capitulo,vt deDecanis monuimus, ſed in proceſſione, & choro duntaxat, ſibi vendicare; & cum quicquam aliud, prætendere nequeant, nudum habere perſonatum: ad quæ omnia, non parum prodeſſe videbitur, textus qui Archidiaconos, præpoſitos, Archipræsbyteros,& Decanos diſtinctè, ſeparatiſque verbis exprimit,in can.nullus Epiſcopus,& can.ſeq.60.diſt. Præ-
51 poſituram † tamen,per ſe,& ſemper,dignitatem agnoſcit, gloſſ. in c. quamuis in verb.curam extr.de verbor. ſignific. cum eam è contra ſui natura eſſe ſine dignitate,aſſerant; Inn.in c.de multa ext. de præbend.& Archidiac.in d.c.1.de conſuet.in 6. ſed vt in ſimili, circa Decanos proximè dicebatur,hic iuris ratio habetur,illic vero conſuetudinis, qua etiam præpoſitos, Decanis maiores effici, tradit prædicta Rotæ deciſio 4.de elect.in fin.num. 5.alias 451. in Nou. & ad conſuetudinem,referenda quoque ſunt,varia illa,quæ de variorum præpoſitorum iuriſdictione,habentur apud Chopin.in d.lib.1 de ſacr. polit.
52 tit.6.num.13.aduertendúmque † eſt, pro coronide,præpoſitos in eccleſiis reperiri,quæ fuerunt ſeculariſatæ, qui enim, ante immutationem ſtatus eccleſiæ, prior conuentualis erat, poſtea præpoſitus appellatur,& quemadmodum nominis, ſic & poteſtatis, interdum pa-

demum vltimo iudicio, antiqua illa Patrum conſulta, decretáque, inter litigatores perpetuo obtinere, ac cuſtodiri debere definiuit, 5. Septemb. 1587.

[t] *Eaque de cauſa, referente eod. Papon. ibid. Carnuten. Decanum, qui in Capitulum, quod vnum ex eiuſdem Capituli Canonicis, in publico conuentu, iniurioſè tractaſſet, octo dierum diſtributionibus priuauerat, ab interpoſita eapropter, tanquam ab abuſu appellatione ſuprema Pariſiorum curia ſubmouit circ. ann. 1391.*

titur deminutionem;[u] qua de re, u
latius DD. poſt gloſſ. in c. 1. in verb. præpoſiti de ætat. & qualit. ordinand. in 6. & in c. 1. in verb. præpoſituras de conſuet. ibid. Primicerium † rurſus, dignita- 53
tem habere, ſatis apparet, tum ex reſcripto illo Innocentij ad Tullenſ. Canonicos, in c. cum acceſſiſſent extr. de conſtit. tum etiam, ex iuriſdictione, facultateq; animaduertẽdi, in cler. delinquẽtes, ei annexa, in d. can. perlectis, §. Canonicos quos delinquere,
15. diſtinct. Verum † Primiceriatum paulò aliter, quam in iure ciuili, 54
conſideramus; principatus enim quilibet, inter aliquos eiuſdem ordinis, & ſtatus, paſſim in lib. 12. Cod. Primicerium appellatur, vt in l. 1. de Menſorib. in l. 1. de Fabricenſ. in l. 2. de D[o]meſt. & protector. in l. vn. de Decan. cum ſimilibus. ducto nempe nomine, ex veteri ſcribendi more, in cera, ante Chartæ, & membranarum inuentionem, quaſi Primicerij ſint, in ceratas tabellas, & per transl[at]ionem in album, primò ſcripti, & conſequenter digniores, iuxta text. in l. 1. D. de alb. ſcribend. At † apud nos ſpecialius, & Antonomaſticῶs, primiceriatus, & 55
primicerij appellatio, refertur ad eum duntaxat, qui à Græcis [χορο-δέκτης] vel [χοροδιδάσκαλος] id eſt [chori magiſter] vocatur, quique aliter [Cantor] dicitur, in d. ca. cleros §. cantor. 21. diſtinct. nam & præcipuum eius munus eſt, canentibus præeſſe, licet longe plura, in conſequentiam eius muneris, ipſi competere appareat, ex d. can. perlectis, in §. ad primicerium, & in c. vn. extr. de offic. primicer. & † in 56
ter cętera iuriſdictionem, vt iam monuimus, quam imò, nedum in ſacrificulos & inferioris gradus Sacerdotes exercear, ſed & in Canonicos, & in ipſoſmet dignitate eccleſiaſtica præſtantes, quemadmodum ex gloſſ. pragm. ſanct. in §. fin. tit. cit. quomo. diuin. offic. refert,
x Chopin. in d. lib. 1. de ſacr. polit. tit. 3. num. 10. At † qui ſub primicerio x
ſiue cantore ſint, Præcentor, nempe, & Succentor, ſiue Concentor, 57
[pe]rſonatum duntaxat habere videntur, ex quo, nihil iuris in alios,
[a]d certam duntaxat in choro, proceſſionibus, & cantu, præeminentiam

u *Imo & qualitatis, cum vt antea diximus, Priores conuentuales, prælaturæ ſpeciem præ ſe ferant, ac proinde regiam admittant nominationem; quod eſſe ſecus de præpoſitis apparet ſatis, ex areſto illo Pariſien. ſenatus. de ſacra Andẽſi præpoſitura, in æde beati Martini Turonen. diei vl. Febr 1563. cuius rationes & fundamenta, fuſiſſimè proſequitur Chopin. in d. lib. 1. de ſacr. polit. tit. 6. num. 13*

x *Ac propterea ſubdit id. Chopin. in eod. num. 10. Franciſcus Curtius, in*

tiam

Google

tiam obtineant, vt not. in c. inter dilectos, extr. de exceſſib. Prælat. & eſt textus in d. can. cleros §. præcentor 21. diſtinct. Verum
58 † eis conſuetudo locorum, vel authoritas ſuperioris, nonnihil quoque iuriſdiſdictionis, attribuere poteſt, vt vel ex hoc vnico colligere eſt, quod in Anglicanis eccleſiis quibuſque apud præcentores, reſidere primas ſacræ dignitatis partes, commemorat Innoc. c. cum olim extr. de conſuet. Sequitur
59 † Sacriſta, à rerum ſacrarum nomine dictus; vt enim locus, vbi res ſacræ reponuntur, & aſſeruantur, ſacrarium dicitur, in l. ſacra §. ſacrarium D. de rer. diuiſ. ſic & is, qui rebus ſacris præpoſitus eſt, vocatur Sacriſta, in c. vn. extr. de offic. Sacriſt. Et quia, nedum ſacrorum vaſorum,

eccleſia Pariſiorum Cantor, nuper appellauit, Conſcriptos Patres, tanquam ab abutente iudice, ſic à collegio Canonicorum ſtatuente Cantori in Canonicos ſoluw competere, ius referendi ad collegium ipſum, ſi quid illi, ſigillatim peccarent, in choro, ſalua ipſi animaduerſione pura, in alios inferioris gradus Sacerdotes, 15. Nouemb. 1578.

y Idque etiam compluribus (hic in Gallia) obtinet in locis; nam & ita, in ſacello Baſilicæ Pariſien. Theſaurarius iuriſdictione in Canonicos, & Sacriſticulos, præditus eſt. vt arreſto veteri 9 Mart. 1411. à ſuprema Pariſiorum curia; declaratum teſtatur Chopin. in lib. 3. de ſacr polit. tit 6. num 21 ſimiléque quid, de eodem Theſaurary officio, in regia Biturigum capella, eandem curiam cauiſſe, 7. Aug. 1545. refert Chenut. in tit. 1. Decret. c. 6.

veſtimentorum, & ſimilium, curam gerit, ſed & ſacri Theſauri; vel etiam quia, Theſaurus eccleſiæ, in iis potius, quam in pecunia numerata conſiſtit, idcircò interdum, Theſaurarius quoque appellatur, vt in d. can. perlectis § ad Theſaurarium 25. diſtinct vt & Cimeliarcha, à græco [Κειμηλιάρχης] quod pretioſarum rerũ aſſeruatorem ſignificat, in l. fin. § ſin autem C. de bon. matern. quo etiam ſenſu, locus in quo eiuſcemodi res ſacræ aſſeruantur, Ciminile ab honorio PP. nun-
60 cupatur, in c. ea quæ extr. de offic. Archidiac. Atque † hunc Theſaurarium, ſiue Sacriſtam, nudum officium, ſeu rerum eccleſiarum, curam, & adminiſtrationem, ſine vlla iuriſdictione, & præeminentia habere, euincitur ex contentis, in d. c. vn. de offic. Sacriſt. & reſolutum eſt, in Rot. ſub. tit. de Præbend. deciſ. 9. alias 153. ſeu vt alij volunt 173. in Nou. Sed ei non minus attributa per conſuetudinem, vel priuile-
y gium iuriſdictione, dignitatem accedere poſſe, y ipſamet Rot. decidit ibid. & oſtendunt etiam, delegationes pontificiæ, Theſaurariorum

Turonenſ.in c.ex tenore extr.de for.compet.Linconienſ. in c. ſignificauit extr.de conuerſ.coniugat. & Niuernenſ. in c. cum olim extr. de offic.delegat. Reliquum † eſt;vt concludamus ex aduerſo,Cuſto- 61
di eccleſiæ,vtpote mero Sacriſtæ miniſtro, ſi credamus gloſſ. ad rub. extr.de offic. cuſtod. vix vnquam iuriſdictionem, aut aliam dignitatis,vel minimam partem, competere poſſe; idemque ob eandem nudi miniſterij rationem, dicendum de Oſtiario, Acolyto, lectore, exorciſta,& cæteris,quorum officium deſcribitur, in d. can. perlectis circ. princip. & in d. can. cleros circ. fin. & in can. Acolytus cum ſeqq. 23.diſtinct. Et multomagis, de Oeconomis, Sindicis, ſimilibúſve adminiſtratoribus, rerum profanarum, iuxta prædictam Rot.deciſionem nonam de præbend.in fine. Cum † tamen aliud ſit, 62
de Ordinariis Monaſteriorum Officiariis, quales ſunt (præter Sacriſtam, ſeu Theſaurarium, ad cuius inſtar, vt plurimum rediguntur, argumento capitis dilecto eodem titulo de præbendis.) Cellerarius, cui vini, panis, & aliorum victualium diſpenſatio commiſſa eſt, & barbarè Pitantiarius appellatur, Eleemoſinarius, qui eleemoſinis faciendis deputatus eſt, & præterea coram ſuperiori, quotidie celebrare, & ipſi præces horarias recitanti, præſto eſſe, de conſuetudine tenetur; Operarius, qui refectioni, & fabricæ eccleſiaſticæ præficitur, Infirmarius, qui infirmorum, & Camerarius, qui cubiculorum, & cellularum Religioſorum, curam ſuſtinet, cum eiuſcemodi compluribus aliis, de quibus Doctores vulgò tractant, poſt gloſſam in capite ad hæc, in verb. officiis, de ſtatu Monachorum in Clement.& nos etiam aliquid diximus ſupra,in lib. 1.tit.8.

DE

Digitized by Google

DE SECVLARIBVS ET

REGVLARIBVS BENEFICIIS.

1 *Ex beneficiis, quædam etiam ſunt ſecularia, & quædam regularia.*

2 *Qualitas, tam regularium quam ſecularium, dignoſcitur tribus modis, fundatione, conuerſione, & præſcriptione, & quare quartus modus non eruatur, ex traditis num. 3.*

4 *Fundari poteſt ſeculare beneficium, pro vno duntaxat clerico, ſed regularis fundatio, pro duobus ad minus eſſe debet.*

5 *Epiſcopus, è ſeculari regulare facere poteſt; ſed è regulari ſeculare, ſolus Papa.*

6 *Vt præſcribatur eccleſia ſecularis, quadraginta anni neceſſarij ſunt; ad præſcribendam vero regularem, decennale tempus ſufficit, & quæ ſit ratio diuerſitatis, num. 7.*

8 *Quorſum beneficia potius ſecularia, quam regularia præſumantur, & quid inde ſequatur, num. 9.*

10 *Beneficium ſeculare, ſolus Papa regulari concedere poteſt, & è contra etiam ordinarius, regularem eccleſiam, rectè ſeculari concedit, præterquam in caſu, num. 11.*

12 *Parochialium tamen conceſſio, non denegatur ordinariis, ſi regulares prædicationis ergo, inſtituerint.*

13 *Nam & propter prædicationem, regularibus quoque ad prælaturas datur acceſſus, ſed non ad theologales præbendas, vel præceptoriales.*

14 *Poſſunt etiam ordinarij vrgente neceſſitate, & in defectum aliorum regulares, in ſecularibus beneficiis inſtituere.*

15 *Adeo vt, in dubio, neceſſitas præſumatur, ac proinde etiam regularis ſeculari beneficio ſpoliatus, reſtituendus ſit.*

16 *Quemadmodum eſt, decreto de pacificis, poſt triennalem eius beneficij poſſeſſionem, iuuandus.*

17 *In*

17 *In regulari, diſpenſatione opus eſt, ad obtinendum beneficium alterius ordinis, & regulæ.*

18 *Idem ſi beneficium ſit eiuſdem regulæ quidem, ſed diuerſi ordinis.*

19 *Imo & ſuimet monaſterij, beneficiorum (ſi curam animarum annexam habeant) incapaces ſunt regulares, exceptis Auguſtinianis.*

20 *Præterea in vno monaſterio profeſſus, à beneficiis alterius monaſterij remouetur.*

21 *Niſi forte, in alterum illud monaſterium legitimè transferretur.*

22 *Nec ex mora quantæcunque temporis, in altero illo monaſterio, beneficiorum ipſius capacitatem, acquireret.*

23 *Non magis, quam beneficiorum ſui ordinis capax, per tacitam profeſſionem efficeretur.*

24 *Diſpenſari poteſt cum ſeculari, vt duo beneficia obtineat in titulum: ſed regulari, vnum in titulum, & aliud in commendam eſt concedendum, & quare, num 25.*

26 *Legatus, cum ſeculari ad duo in titulum, cum regulari vero, nequidem ad vnum in titulum, & aliud in commendam, ſine ſpeciali PP. indulgentia, diſpenſat.*

27 *Diſpenſationi ad plura ſecularium, & non regularium clauſula ſi idoneus adponitur.*

28 *Et à beneficio ad quod diſpenſatus eſt, denominationem ſumere poteſt ſecularis, ſed non regularis.*

29 *Competentia ſecularibus, & actiuè & paſſiuè ſucceſſionum iura, regularibus denegantur.*

30 *Cauta de ſecularibus, ſine titulo, non ordinandis, ad regulares non trahuntur.*

31 *Soloſque exigunt ordines ſeculares, cum in regularibus etiam profeſſio deſideretur.*

32 *Maior eſt regularium, quam ſecularium, erga ſuos ſuperiores ſubiectio, & viciſſim, maior ſuperiorum, erga eos neceſſitudo, num. 33.*

34 *Seculares non æquè à prophanis, atque regulares remouentur.*

35 *De cæteris ſecularium, & regularium, differentiæ rationibus remiſſiuè.*

36 *Quare in reſiduo tituli, de ſolis regularibus tractetur.*

37 *Regularium variæ ſpecies, ex variis ordinibus, & regulis.*

38 *Duo ſumma harum ſpecierum genera, vt Monachorum alij ſint laxioris regulæ, & alij ſtrictioris ſiue mendicantes.*

39 *Quid ſit inter mendicantes, & non mendicantes diſcriminis, & nu. ſeqq.*

40 Men

Digitized by Google

40 *Mendicantium beneficia,manualia ſunt, vel temporalia.*

41 *Quod eſt ſecus, in beneficiis non mendicantium.*

42 *Mendicantes,non ita vt alÿ, de fructibus ſuorum beneficiorum diſponunt & num. 43.*

44 *Nec qui tranſeunt,à ſtrictiori regula ad laxiorem,æquè ſunt priuilegiati, ac tranſeuntes à laxiori ad ſtrictiorem, num 45.*

46 *Mendicantibus,neque ab inteſtato, neque ex teſtamento ſuccedere, imo nec inter viuos, capere permittitur: præterquam pro alimentis, num. 47.*

48 *Et idem, de eorum monaſteriis, quippe quibus, non magis, extra hunc alimentorum, vel etiam extructionis, ſiue reparationis caſum, vtiliter relinquatur, num. 49.*

50 *Cum tamen,& non mendicantes, & eorum monaſteria, tam in vltima voluntate,quam inter viuos, rectè capiant.*

51 *Idque ex iuris quidem ciuilis,& canonici,ſed non Gallici diſpoſitione.*

1 QVINTO,beneficia diſtinguntur, in regularia, quæ regularibus,hoc eſt, monaſticæ regulæ, ſeu inſtituti perſonis, & ſecularia,quæ ſecularibus, hoc eſt, qui monaſticam regulam,ſeu vitam profeſſi non ſunt, duntaxat patent, ex c. 1. de elect.in Clement. & c.cum ſingula de præbend.in 6. cum ſimilib.
2 Dignoſcuntur † autem,& talia fiunt tribus potiſſimum modis, videlicet;fundatione,quando nempe,ab initio ita fuere inſtituta, vt ſolos ſeculares, vel ſolos regulares admitterent, can. quæ ſemel 19. q. 3. Conuerſione,ſeu immutatione ſtatus,è ſeculari(puta)in regularem, vel è contra,c.ad audientiam,extr.de eccleſ.ædificand. & conſuetudine,ſiue præſcriptione, vtpote quia per tempus legitimum regularia,per ſeculares perſonas,vel ſecularia,per regulares poſſeſſa, & ad-
3 miniſtrata ſunt,c.cum de beneficio de præbend.in 6. Neque † enim eſt,quod ex collatione,ſeu præſentatione, quartus eruatur modus, cum quo caſu,regulares in ſecularibus, vel ſeculares in regularibus, conferendi vel præſentandi,facultatem habent; natura, & qualitas beneficiorum non alteretur, ſecularéſque in ſecularibus, etiam per regulares,vt & regulares in regularibus, etiam per ſeculares, de neceſſitate ſint inſtituendi,iuxta text. in c. vn. §. 1. iuncta gloſſ. in verb.
4 ſecularibus,de ſuppl.neglig.Prælat.in Clement. Sed † nec in prædictis tribus,idem omnino eſt de regularibus, quod de ſecularibus iu-

Digitized by Google

dicium : nam quod attinet ad fundationem , non æquè hæc pro vno
regulari,atque pro vno ſeculari fieri poteſt , debent enim , ad minus
duobus,etiam ſimplices capellæ Monachorum ſubuenire , vt not. in
c.Monachi extr.de ſtat.Monach.adeo vt,ſi vnus tantum,ex facultati-
bus eccleſiæ regularis,ſuſtentari poſſit , ipſa eccleſia tunc , per cleri-
cum ſecularem,regenda dicatur,in c.fin.extr. de capel. Monach. Si-
militer † quoad immutationem , licet Epiſcopus ſecularem eccle- 5
ſiam in regularem conuertere poſſit, nihilominus è regulari ſecula-
rem facere,ſoli ſummo Pontifici conceditur,in d.can.quæ ſemel , &
c.poſſeſſiones, iuncta gloſſ. in verb. Monachi , extr. de rebus eccleſ.
non alienand.E † contra ratione conſuetudinis, vt præſcribatur ec- 6
cleſia ſecularis , quadraginta annorum ſpacium deſideratur , teſte
gloſſ.d.c cum de beneficio in verb.legitima,& in verb.modum; cum
ad præſcribendam eccleſiam regularem,decennale tempus ſufficiat
vt docet Staphil.in d.tract.de liter.grat.ſub 10.form.expectat. num.2.
ac 3.& deciſum fuit in Rot. ſub tit.de præbend. deciſ. 2. alias 32. in
Nou. Eiuſque † rei ratio , ex altera , quæ inter beneficia ſecularia, 7
& regularia,ibidem aſſignatur, differentia petitur , potius enim pro
ſecularitate, quam pro regulari-
tate , præſumendum eſt , [a] tum a
quod diuus Petrus, à quo bene-
ficia primum inſtituta ſunt,ſecu-
laris fuerit;tum etiam, quia aſſe-
rens beneficium eſſe ſeculare,
nihil ponit in eſſe , ſed potius
abeſſe aliquid vitæ, nempe mo-
naſticæ profeſſionem , & regu-
lam contendit;Rebuff. in 1.parte
prax.tit. quotupl. ſit benefic. nu.
3.& latè Maſcard.in concluſ.172.
Quamobrem † cum per præſ- 8
criptionem regularis eccleſiæ,
res ad priſtinam reuertatur na-
turam,eique præſcriptioni , iuris
præſumptio patrocinetur ; mi-
rum videri non debet, ſi tantum
temporis non requiratur , quan-
tum in

a *Et hoc tam perſonarum , quam rerum reſpectu,ſed vtrumque cum limitatione,ſic enim quando dubitatur, de qualitate beneficij (inquit Forget: in tract.de perſon.eccleſ. c. 39. num. 7. in fin.)poſſeſſor non tenetur probare ſecularitatem , cum pro eo ſtet præſumptio iuris,ſed onus probandæ regularitatis, reijcitur in aduerſarium , niſi fortè ageretur de Capellis,quæ exiſtunt,intra ſepta Abbatiarum , Prioratuum, & Monaſteriorum , quia illæ præſumuntur regulares,vt & ipſe, ex varijs iuribus colligit,& nos etiam in ſimili,de Xenodochiis , intra eadem ſepta exiſtentibus,aſſeruimus ſupra,in lib. 2.ti. 2.Nec aliter ij omnes, de quorum profeſſione non conſtat, interim cenſentur*

tum in præſcriptione eccleſiæ
ſecularis: fauente enim iure, ci-
tius præſcribimus, arg. c. fin. de
conſuet. in 6. & præterea, facilius
res, ad priſtinum ſtatum, quam
à priſtino, ad nouum reducitur,
can. ab exordio 25. diſtinct. Sunt
9 † & aliæ beneficiorum ſecula-
rium, à regularibus, differentiæ
rationes, ac præſertim quia, cum
regularia Regularibus, & ſecu-
laria ſecularibus, ſint commit-
tenda, d. c. cum ſingula de præ-
bend. in 6. non æquè Regulares
ad ſecularia, atque ſeculares ad
regularia admittuntur; minori
enim negotio, fit è ſeculari Re-
gularis, quam è Regulari Secula-
ris, cum hic, habitum ſumere
poſſit, ille verò, deponere ne-
10 queat: Ideoque † non niſi Pōti-
fex maximus, cuius ſolius eſt, di-
mittendi habitus dare veniam,
regulari ſecularem eccleſiam,
b concedere poteſt, [b] ex conſtitu-
tione Paul. 4. PP. anni 1558. quæ
eſt in ipſius bullario 28. & è con-
tra, etiam ordinarius, regula-
rem eccleſiam, rectè concedit
Seculari, qui habitum ſuſcipere,
& profeſſionem emittere tenea-
tur, vt declaratum eſt, ab illu-
ſtriſſimis Concilij Tridentini
interpretibus, in ſeſſ. 14. de re-
form. c. 10. referente Farinac. in
4. part. deciſ. Rot. nouiſſimar. Ve-
11 rum † hæc pertuò non obtinent

ſeculares, & hoc adeo verum eſt, vt ne quidem, Religioſi habitus geſtatio, releuet à probatione regularitatis, ſicuti nec tacita profeſſio, cum imo (quod plus eſt) ipſa regularitas teſtibus probari nequeat, ſed per ſola inſtrumenta, eius probatio admittatur, ex doctr. Coquill. in reſponſ. ex iur. conſuet. Galli. q. 247. circ. fin. & præſcripto ordinat. Bleſen. in art 55. Verumtamen ſi quis diu, in aliquo monaſterio manſiſſet, ibique religioſum geſtaſſet habitum, & inter Monachos fuiſſet reputatus, ſaltem ad hoc, vt ſucceſſionis conſanguineorum, eſſet incapax, præſumeretur Monachus; ita enim, aduerſus Guidonem de Saignat, poſt quindecim (ab ingreſſu Monaſterij) annos, Clementi de Saignat fratri, ſuccedere volentem, iudicatum à ſuprema Pariſiorum curia, 17. April. 1567. teſtatur Papon. in d. lib. 1 tit. 10. areſto 7. Secus, ſi extra Monaſterium, etiam cum habitu religioſo, & in loco quantumcunque remoto, à cæterorum conuerſatione, moraretur: nã & id exemplo Eremitarum, oſtendi poteſt, quippe quibus, ideo liberam rerum propriarum diſpoſitionem relinqui probat text. in can perlectam § è contra 19. q. 3. & quo caſu, de iis non diſpoſuerint, proximiores agnatos ſuccedere, docet Forget. loc. cit. c. 20. num. 3. noſque adhuc, ſuis probauimus præiudiciis, ſupra in lib. 1. tit. 2. in ſig. T.

[b] *Concedit autem Pontifex maximus, regularibus ſeculares eccleſias, duobus modis nimirum, eas conferendo, & de*

ab hoc enim, concedendarum
Secularibus regularium eccle-
ſiarum iure, ordinariis ita com-
petente, excipiuntur nomina-
tim, per eandem Interpretum
Concilij Tridentini declara-
tionem, eccleſiæ Abbatiales, &
beneficia adminiſtrationem ha-
bentia; quemadmodum† & pro- 12
prium illud ſummi Pontificis ius,
admittendorum regularium, ad
eccleſias ſeculares, communica-
tur quoque Epiſcopis, de iure
communi, quando agitur, de Pa-
rochialibus eccleſiis, in c. quod
Dei timorem extr. de ſtat. Mona-
chor. & hoc, propter officium
prædicationis, vt ibid. docet Pa-
norm. num. 3. Nam † & ea de 13
cauſſa, etiam ad Epiſcopatus, a-
liaſque ſeculares Prelaturas, Mo-
nachos eligere, [c] permittitur, in c
c. quorundam, c. ſi religioſus, c.
nullus, & paſſim de elect. in 6. iun-
cto can. ſtatutum 18. q. 1. Quini-
mò † in caſu neceſſitatis, & in 14
defectum ſecularium, ordina-
rios poſſe, non minus Regulares

iiſdem retinendis diſpenſando: Priorique caſu, ſufficit expreſſiſſe qualitatē, tam impetrantis, quam eccleſiæ, poſteriori verò, exprimendam quoque eſt tempus, quo ab impetrante regulari, ante obtentam diſpenſationem, poſſeſſa fuerat ſecularis eccleſia. Et rationem affert Forg. in d. tract. de perſ. eccleſ. c. 39. num. 4. quia hoc in curia Romana obſeruatur, vt quo caſu is, qui contra formam à ſacris canonibus præſcriptā, beneficium aliquod poſſidet, eius retinendi diſpenſationem petit, fructus pendente illegitima poſſeſſione perceptos, pauperibus erogare iubeatur: eaque de cauſa factum ait, vt quidam Franciſcanus ratione certæ parochialis eccleſiæ, à Pontifice maximo diſpenſatus, eo quod de tempore poſſeſſionis ſuæ non expreſſiſſet, factæ ſibi diſpenſationis & conceſſionis, caruerit effectu, fueritque condemnatus, ad inſtantiam cuiuſdam Auguſtiniani, Rothomagenſi areſto, quod & nos retulimus ſupra, in tit. 1. huius libri, & id. Forget. ibid. 25. Maij ſine vlla anni commemoratione adſcribit. Subindeque in num. 6. pulcherrimam decidit quæſtionem, nunquid videlicet regularis ita, ad ſeculare beneficium, per ſummi Pontificis diſpenſationem vocatus, permutare ſine noua diſpenſatione poſſit, necne? diſtinguit enim, vtrum cum alio ſeculari beneficio, vel potius cum regulari alterius ordinis, fiat permutatio; vt hoc caſu, non etiam illo, diſpenſatio requiratur, ſicut & ipſe pro quodam Dominicano, iudicatum ſubdit, alter areſto Rothomag. 18. April. 1603.

[c] *Vtrum ſic electus ad Epiſcopatum regularis, à regulæ ſuæ iugo abſoluatur, variè diſputat Loüet. in lit. E, art. 4. noſque etiam pluribus oſtendimus areſtis,*

clericos,

Digitized by Google

clericos, ſecularibus beneficiis, quam ſeculares, regularibus præficere, probat text. in can. inter quatuor, §. ſed ſi regulares, extr. de relig. domib. cum c. Abbate In fin. extr. de verbor. ſignificat. & definit etiam, Rot. in tit. de præbend. deciſ. 28. & in tit. de Iur. patronat. de-
15 ciſ. 5. in nou. Idque † producitur eouſque, vt in dubio, præſumatur neceſſitas, ac proinde, ſi regularis prouiſus, etiam ab Epiſcopo, de beneficio ſeculari ſpolietur quamuis non appareat, de neceſſitate eius inſtituendi, poſſeſſorio tamen recuperandæ, debet reſtitui, ex altera definitione Rot. in ti. de reſtit. ſpol. de-
16 ciſ. 9. alias 113. in Antiq. & † quod plus eſt, decreto de pacificis poſſeſſoribus iuuatur, eo modo, quo iuuaretur ſecularis, ſi per triennium, etiam non ſuſcepto habitu regulare beneficium poſſediſſet,
d [d] vt decidit Rebuff. in tract. de pacific. ampl. 10. num. 159. Diffe-
17 runt † etiam ſecularia, & regularia beneficia, quia ſecularium, quilibet ſecularis, (modo aliter habilis, & idoneus) capax eſt, ſed regularium, non omnis regularis, niſi forſitan, diſpenſationis ope; hæc enim deſideratur, non ſolum, ſi alterius ordinis, vel regulæ exiſtat, quam eius, cuius eſt beneficium, de quo agitur, iuxta diſpoſitio-
18 nem d. c. cum ſingula, in § fin. de Præb. in 6. verumetiam † ſi eiuſdem
e ſit regulæ, & diuerſi ordinis, vel è contra, [e] vt docet Fab. Sebuſian. in
19 lib. 1. Cod. tit. 2. defin. 77. Imò † & ſuimet Monaſterij beneficiorum, ſi

qualiter ei ſuccedatur, ſupra in lib. 1. tit. 2. Quamobrem hic addidiſſe ſufficiet, prædicationis & doctrinæ prætextum, quo ita, ad parochialia beneficia, & ſeculares prælaturas vocatur, efficere non poſſe, vt theologalibus, vel præceptorialibus locis præficiatur; ſic enim, de præceptore in collegiata eccleſia Caſtri Heraldi, alio quam regulari inſtituendo, nominatim cautum fuit, à Pariſien. ſenatu, 27. Iul. 1593. Berger. in reſol. poſt areſta Papon. articulo 19.

[d] *Hanc tamen Rebuff. deciſionem, refert Pele. in forenſ. lib. 1. act. 34. ad caſum quo beneficium regulare purè, & ſimpliciter, eſſet collatum ſeculari, qui illud ex poſtfacto, pacificè per triennium poſſediſſet; adiecta enim collationi ſumendi habitus conditione, eam non adimplenti trium, vel plurium annorum poſſeſsionem, haud quaquam prodeſſe, iudicatum ait à Burdigalenſi ſenatu, 4. Iun. 601. ſimiliſque areſti, ſine conſule & die, meminit Charond. in lib. 1 reſponſ. c. 37. in fin.*

[e] *Exemplum petit idem Fab. in ead. definit. 77. ex ordine Ciſtercien. quippe cuius Monachos, beneficiorum ordinis ſancti Benedicti incapaces, licet vterque ordo eandem profiteatur re-*

curam animarum annexam habeant, regulariter incapax, [f] eſt, f
quoniam plangentis, & non docentis, vox Monachi eſſe dicitur,
in can. Monachis 16.q.1. ac † præ- 20
terea, etiam ab iis, quæ ſunt ſine cura, & eandem regulam, vel ordinem præſupponunt, remouetur, ſi ad alterum pertineant monaſterium cum monaſtici cuiuſque templi beneficia, natis ipſis, indigeniſque deberi potius, quã adſcititiis colonis, pluribus oſtendat, [g] Chopin. in lib. 1. Monaſtic. g

gulam, cenſuerit (vt ipſe refert) Cambarien. ſenatus, in cauſa Claudij Carles, Prioris ſancti Roberti, 5. Decembr. 1594. Sed Pele. in d. lib. 1. forenſ. act. 1. aliud prætoriano Gallorum ſenatui, de Vuilhelmitis, quos vulgo albos mantellos dicunt, viſum ſcribit, duo enim recitat areſta, quibus ipſi ad beneficia Benedictinorum, ob eiuſdem regulæ profeſſionem, admiſſi fuerint: frater nempe Claudius Mole, ad Prioratum ſanctæ Honorinæ de confluentia, initio Octobr. 1696. & frater Mathurinus le Frere, ad Prioratum Tranſij, die vlt. Mart. 1599. Et hoc poſterius areſtum, mutata die vltima Martij, in tertiam Aprilis, extat quoque apud Chopin. in lib. 1. Monaſtic. tit. 2. num. 9. priuſque etiam confirmatum, altero ſenatus Pariſien. areſto, 4. Aug. 1601 ſubdit idem Pele. in eod. lib. 1. act. 2.

f Et hoc de Benedictinis, expreſsè cautum fuit, à concilio Calcedonen. in can. iuxta 16. q. 1. At Auguſtiniani, retinuerunt hactenus parœciacam ſubditarum ſibi plebium curationem, adeo vt, etiam dum hodie abſque diſpenſationis ope, ſuis parochialibus eccleſiis praficiantur, teſte Rebuff. in gloſſ. concord. ſub form. mandat. Apoſtol. in verb. parochialis eccleſia in fin. ſicque etiam tractatum, in publico Pariſien. ſenatus auditorio, pro fratre Guilhelmo Portuenſi, Priore & Curato Feritatis Gancherij; narrat Chopin. in lib. 3. de ſacr. polit. tit. 2. num. 12.

g Idque ſimiliter, duobus probat areſtis idem Chopin. in eod. lib. 1. Monaſt. tit. 2. num. 9. Burdigalen. nimirum ſenatus, 7. Septembr. 1504. & magni conſilij, 6. April. 1580. quibus tertium quoque adde ſupremæ Nortmanorum curiæ, 24. Maij 1504. ex Forget. in d tract. de perſon. eccleſ. c. 39 num. 7. Verum hæc areſta intelligi debent de caſu quo beneficium eſſet patrimoniale (vt loquuntur) ſeu ſolis monaſterij ſui filiis, deberetur alioqui enim, duobus Monaſteriis dependentibus, ab eadem regula, vel ordine, vnius beneficia, alterius Monachis, non denegarentur: ac proinde, in prædicta Prioratus ſanctæ Honorinæ cauſa, etiamſi Carolus de Teronde, in eodem ſanctæ Honorinæ Prioratu, ſe profeſſum doceret, Claudio tamen Molæo, Vuilhelmitæ, & ſic etiã alibi profeſſo ceſſit, areſto Pariſien. 4. Aug. 1601. quod paulo ante retulimus, ex Pele. in d. libr. 1. act. 2.

tit. 2.

Digitized by Google

21 tit.2.num.9. Fallit † tamen, ſi le-
gitimè tranſlatus, & in altero il-
h lo monaſterio, receptus eſſet,[h] ex
not.in c.1.§.ſanè, de ſtat.regul. in
22 6.ſed † hoc deficiente, non ma-
gis ex mora quanticunque tem-
poris, in alio monaſterio, benefi-
ciorum eius monaſterij, capaci-
i tatem acquireret, [i] vt in ſimili
deciditur, ſub l.verum & l. ſeqq.
23 C de Inco.lib. 12. quam † benefi-
ciorum ſui monaſterij, ex tacita
k profeſſione,[k] obſtante nouo iure
Clementinarum, in c. 1. §. cæte-
rum verſ. ſanè de ſtat. Monach.
ſicuti aduertit gloſſ. pragm. in §.
illi verò in verb. religioſis de col-
lat. & reſpondit quoque ex facto
conſultus, feder. de Sen. in conſil.
24 258. Item † differunt, ſeculares, &
regulares, in eo quod, diſpenſari
poſſit cum ſeculari, vt duo bene-
ficia, ſimul habeat in titulum; ſed
cum regulari nequaquam, niſi
illa duo beneficia, dependerent
l ab vno, eodemque, [l] monaſterio,
iuxta gloſſ. in d.c. cum ſingula, §.
fin. in verb. dependet de præb. in
25 6. vnde † in diſpenſatione ad plu-
ra, ſtatui ſolet, vt Regularis, vnũ

[h] *Hæc autem receptio fit ab Abbate, ſed conuocatis ad id Monaſterij officiariis, etiam ſi neceſſe non ſit, vt conſentiant; ideoque, cum Abbas d'Vſarche, in præſentia trium, Conuentus ſui Officiariorum, fratrem Oliuerium Pilbet recepiſſet, eique recepto, collatum beneficium, Bertrandus Pouueretus, ſub hoc impetraſſet prætextu, quod illius receptioni, prædicti tres officiarij, expreſsè nõ conſenſiſſent, ſenatus Burdigalen pro Pilbeto, aduerſus Pouueretum pronunciauit areſto, quod ſine die refert Papon. in lib.* 1. *tit.* 7. *areſto* 2. *cui & additur, è contra Nouitium quendam, à Monachis, abſente Abbate receptum, à monaſterio dimiſſum fuiſſe, altero areſto ſenatus Pariſien.* 26. *April.* 1580.

[i] *Nam & ita iudicatum, ab eodem Burdigalen. ſenatu, pro magiſtro Antonio le Sage, appellante à Seneſchallo Lemonicen. aduerſus magiſtrum Antonium Fodyon, 7. Septemb. 1504. ſcribit idem Papon. in lib. 2. tit. 4. areſt. 7.*

[k] *Quamuis enim tacita profeſſio, quẽ Monachum probet, vt à conſanguineorum ſucceſſione arceatur, ſicuti paulo ante, ſuis oſtendimus præiudiciis, in ſigno A, ad hoc tamen, vt monaſterij, in quo tacitè profeſſus eſt, iuribus perfruatur, Monachi qualitatem acquirere non poteſt, obſtante tunc allegato, ordinationis Molinen. art. 55. prout eum inducit, Labbæ. ad conſuet. Bituricen. tit. 19. art. 36. Vnde nec capacitatem, beneficiorum eiuſdẽ monaſterij, ex hac tacita profeſſione acquirit; idque etiam, ante ordinationem Molinen. iudicatum, à ſuprema Delphinatum curia, videlicet 14. Aug. 1540. narrat Expilly, in forenſ. part. 2. c. 25.*

[l] *Idémque cenſuit Loüet. in lit. B, art. 8. ſi ab vno eodémque dependeant ordine*

Digitized by Google

dine,dummodo,vtrumque non ſit conuentuale, vel ex eorum numero, quæ ad præciſam obligant reſidentiam; & ita iudicatum ait, à Pariſienſ. ſenatu, in fauorem cuiuſdam Gualterij, de Prioratu ſancti Sepulchri, vnà cum Prioratu de Rueil, à ſummo Pontifice prouiſi.29.Aug.1598.

m *Qualiter in Gallia, hæc iura ſucceſſionum,tam actiuè,quam paſſiue,ſecularibus competant,& regularibus denegentur,variis areſtis præter recitata iam à nobis ſupra,in lib.1. tit.2. patefacit Labbæ.ad conſuet. Bituricen. tit. 19.art.36.Ideoque ſatis erit hic ſingulare Ieſuitarum adnotare,priuilegium quo nimirum, etiam profeſſi, gentilitias hæreditates, excipere poſſunt, ſi ſimplici duntaxat,vulgarique formula, coram vnius præfecto conuentus, ſolita ordinis vota, ab eis emiſſa fuerint;nec prius,ſpem ſuccedendi conſanguineis amittunt, quam ſi eadem vota, in publico ſacrorum omnium congreſſu repetita, ſolemnibus verbis nuncupentur, atque excipiantur: Sic enim declaratum, à Pariſienſ.ſenatu, pro magiſtro Franciſco Robillard, in Fratres, & ſorores, totam Nicolai Robillard,communis patrui ſucceſſionem ſibi aſſerentes,12.Octob.1585.ac ſubin-*

habeat in titulum, & aliud in commendam; ne ſcilicet, ſub diuerſa obedientia, ſiue plurium ſuperiorum poteſtate,eſſe videatur,vt docet Reb. in 2. part.prax. ti.de diſp.cum regularib. nu.9 & 10.Adde † quod,legatus ſummi 26
Pontificis,rectè diſpenſet, etiam ad duo beneficia in titulum,cum ſeculari, ſed cum regulari, ne quidem, vt ſecundum beneficium, in commendam aſſequatur,niſi expreſſam ad id,à ſummo Pontifice,haberet poteſtatem,vt not. poſt gloſſ. in c. dilectus, in verb. facultas extr. de præbend.
Tùm † diſpenſationi, ad plura, 27
ſeculari conceſſæ, adponitur clauſula,ſi idoneus ſit; quod non eſt,in diſpenſatione, facta regulari;cum ſemper, idoneus præſumatur,donec contrarium probetur, can. quantumlibet, & ibi gloſſ.in verb.difficile 2.47.diſt.& c.vn.extr. de ſcrutin. in ordin.faciend.Denique † licet ſecularis, 28
ad beneficium regulare diſpenſatus, nomen ab ipſo beneficio regulari ſumat, contrarium tamen,in regulari, ad ſeculare beneficium diſpenſato, obſeruatur neque enim,vocari ſolet curatus, vel alio ex ſeculari beneficio nomine, ſed frater, aliáve conſueta,in ſuo monaſterio,vel ordine appellatione;idque etiam not.in d.c. Monachi extr.de ſtat.Monach.Dici † quoque poſſet Seculares,& Regu- 29
lares,in plæriſq; adhuc,differre inter ſe: vt, quod competentia ſecularibus,& actiuè, & paſſiuè, ſucceſſionum iura, regularibus m denegentur:

Digitized by Google

30 gentur : Quod † de clericis, ſine
titulo non ordinandis cauta, ad
ſolos ſeculares pertineant, nec
n ad regulares extendantur;[n]quod
31 † præter ſuſceptionem ordinum,
quæ ſecularibus ſufficit; profeſ-
ſio in regularibus, inſuper deſi-

de, pro patre Ioanne de la Grange, etiam poſt quadraginta, à profeſſione particulari annos, Antonio de la Grange fratri, ſuccedere volente. 23. Decemb.1592. mirantur, Chopin. in li. 2. Monaſtic. tit. 3. num. 9. & Pele. in forenſib. lib. 2. act. 53. eademque etiam areſta, addit Chenut. ad Papon. in lib. 21. tit. 8. areſt. 9. licet id. Chopin. circa eundem num. 9. in marg. hoc tandem apud nos abrogatum fateatur, vt Ieſuitæ, non minus priuatim, & ſimpliciter quam ſolemniter, & publicè, emiſſis votis, à ſucceſſionibus directis, vel collateralibus, hodie repellantur; idque per nouam Henrici 4. Chriſtianiſſimi Regis ſanctionem, pro eorum reſtitutione promulgatam, in menſ. Septemb. 1603. ac demum regiſtratam, & veluti conſecratam, in ſuprema Pariſiorum Curia, 3. Ian. 1604.

[n] Regulares enim ſemel profeſſi, aut recepti in aliquo monaſterio, non poſſunt, debito vitæ ſubſidio carere, cum eis, ex reditibus monaſterij, alimenta debeantur; ita vt mater, quæ pulſum ſine cauſa, à monaſterio filium exceperat præſtitorum alimentorum, aduerſus monaſterium, ſeu ipſius præfectum, habuerit repetitionẽ, areſto Pariſienſ. menſ. Decemb. 1534. de quo Papon. in lib. 18. tit. 1. areſt. 17. Quinimò, in debitis ſibi ſic alimentis, Monachi adeo ſunt priuilegiati, vt pro iis, quibuſcunque ſuperiorum ſuorum creditoribus præferantur, poſſuntque vrgere Colonos, & conductores, redituum ſui monaſterij, per capturam, & incarcerationem perſonæ, etiam ſi, corporaliter nõ fuerint obligati, ſicuti bis placuit, magnis diebus Clarom. videlicet, pro Relig. de S. Pourcain, & de S. André, Diœceſeos Clarom. 26. & 28. Nouemb. 1582. Chenut in tit. 1. decret. c. 7. Qui nec abſimili de cauſa factum quoque ait, vt litigantibus Monachis, contra ſuos ſuperiores, alimenta (tam pro debito vitæ ſubſidio, quàm pro impenſis litium) prouiſionaliter ſoleant decerni, affertque ad id areſtum, eorundem dierum Claromontanorum, eiuſd. an. 1582. & 2. Octob. in fauorem fratris Franciſci Ponſet, Ciſtercienſ. Monachi, aduerſus Dominum du Colet, Abbatem ſuum, ac etiam, eidem areſto repetito, in addit. ad Papon in d. areſt. 17. alia duo, & vtrumque ſenatus Pariſienſ. in fratrem Antonium Viallard, Priorem ſancti Martini de Campis, ſubiungit; vnum nẽpe, 14. Decemb. 1575. & alterum 27. Iun. 1576. eaque duo areſta, referuntur etiam à Forg. in d. trac. de perſ. eccleſ. c. 26. n. 9. Deniq; & hæc alimenta, prouiſionaliter ſic decreta, per anticipationem ſolui debere, probat id. Chenut. in d. tit. 1. decret. c. 7. ex altero Pariſienſ. areſto, inter Abbatem ſancti Germani Altiſſiodorenſ. & quendam ipſius Monachum, anni 1515.

deretur: o quod †maior ſit regu- o
lariũ, quã ſeculariũ, erga ſuos ſu- 32
periores ſubiectio, p & † viciſſim p
maior ſuperiorũ erga eos neceſ 33
ſitudo q quod† ſeculares nõ ęquè q
34

o *Et adhuc, hæc profeſſio, à ſuperiore monaſterij, vel eius delegato, excipienda eſt; alioqui, cenſeretur pro non facta, niſi fortè, eam ex poſt facto, ſuperior ratam haberet, vel profeſſionis actus ſigillo ſuperioris obſignaretur, ſiue etiam, profeſſionem excipiens, eſſet in quaſi poſſeſſione, excipiendi profeſſiones ingredientium monaſterium ſuum, ſicuti pro fratre Petro Grolæo, in prædicta, Antonij Guichardet, & Claudij Dodieu cauſa, iudicatum à Gratianopolitano ſenatu, areſto 14. Aug. 1546. tradit Expyll. in d. part. 2. c. 26. eodemque areſto declaratum quoque, ſuperiorem in excipienda noui Cænobitæ profeſſione, conſenſu non egere, aut ſaltem Conſilio, cænobiticæ familiæ, præterquam ſi in contrarium ſit conſuetudo, ſubiungit in c. 27. ſed hac de re, fuſius Chopin. in lib. 1. Monaſtic. ti. 2. nu. 2. vbi & inſuperaddit, etiam Commendatario ſuperiori, excipiendarum profeſſionum ius eſſe, ſi Cardinalis fuerit, & ita ſenatum Pariſ. pronunciaſſe, in fauorem Cardinalis de Gondy Abbatis Commendatarij ſancti Ioannis de Pineis, 5. Febr. 1598.*

p *Seculares enim ſolum diœceſeos ordinarium recognoſcant; adeo vt ne quidem ei, à quo dependet regulare beneficium, quod in commendam poſſident, ſubijciantur, vt paulo poſt videbimus, in hoc eodem lib. 3. tit. 7. facitque etiam pro hac maiori regularium ſubiectione, quod cum ſeculares, legitimam ſtandi in iudicio perſonam ex ſe habeant; regularibus ad id, ſuperioris authoritate ſit opus, per text. in c. religioſus de regularib. in Clement. & tractata ex tempore, à Camberien. ſenatu, in cauſa Abbatis d'Aulps, & Nicolai Benenis, 10. Iun. 1595. apud Fab. in lib. 1. Cod. tit. 3. definit. 33. quæ tamen in duobus caſibus limitat Chenut. in d. tit. 1. c. 7. videlicet pendente abſentia, ipſius regularis, ſtudiorum cauſa, & quando agitur de iuribus beneficij, conceſſi à ſuperiore, ipſi regulari, eoque circa, areſtum profert, magnorum dierum Pictauenſium, in fauorem fratris Iacobi de Poix, Religioſi de Deolz, 12. Septembr. 1579.*

q *Quæ quidem neceſſitudo efficit, vt per modum pœnæ, non magis Abbas Monachum ſuum, à monaſterio, quam pater filium, à familia eiicere, ſeu abdicare poſſit, ſicuti pluribus deducit Chopin. in lib. 1. Monaſtic. tit. 3. num. 17. & iudicatum teſtatur, Pele. in forenſ. lib. 8. act. 61. circ. fin. pro quodam Piedun, Religioſo ſancti Lazari, ac rurſus pro fratre Nicolao Bourrin Dominicano, 3. Iun. 1574. Et tamen hæc, eadem neceſſitudo, tanta non eſt, vt naturalem, quæ eſt inter conſanguineos extinguat; ſic enim pater impediri non poteſt ab Abbate, quominus mortem filij Monachi vindicet, & quod pro reparatione huius homicidij adiu-*

à proſa

Digitized by Google

à prophanis. atq; regulares, remoti
r ſint: r & † ſic de cæteris,quæ ple-
35 nius tanguntur à Chopin. in lib.
3.de ſacr.polit.tit. 1. & 2. & in lib.
1.Monaſtic.tit 3.& lib. 2.tit. 1. & à
Maynard.in lib 4. quæſt. c. 25. &
lib 5.c.28.& lib.7. c.18. & à Guid.
Pap.in q.617.& à Chenut.in tit.1.
Decr.c. 7. & à nobis etiã ſupra in
36 lib.1. tit. 2. Verum † hæc omnia,
extra ſubiectam ſunt beneficio

dicatur,patri potius,quam Abbati applicari debet, vt declaratum eſt,quodã Luchet interfecto,inter Petrum Luchet patrem,& Abbatem de Mady,areſto Burdigal.quod ſine die referunt, Boer. in deciſ.q.121.& Papon.in libr.24.tit. 2.areſt.5.Eadémq; de cauſa,quod à patre,fratre,vel alio cõſanguineorum,pro vindicanda morte interfecti Monachi, impenſũ fuit,ab Abbate,vel alio ſuperiore,etiam occupatore peculij,nõ repetitur,quaſi ipſis conſanguineis,tanquã naturaliter coniunctis,longè magis,ad illam vindicationem obligatis, iuxta alterum Pariſien.ſenatus,pro Priore de Lurcy areſtum,22.Nouembr.1601.pro quo & rationibus quæ in vtramque partem afferebantur, recurrendum erit ad Pele. in forenſ.libr. 1.action.45.Seruin.ibidem action.15.vol.1.& Chenut.in quæſtionibus c.6.

r Similiter tanta non eſt, regularium à prophanis remotio, quin teſtes in teſtamentis,& contractibus,æquè ac ſeculares, eſſe poßint; hoc enim,in ſenatu Gratianopolitano,ſe vidente deciſum aſſerit,Guid.Pap.in q 517.eamque deciſionem ad areſtum anni 1460.referre videtur Ioann.Papon.in lib.9.tit.1. areſto 32. Sed & in ſubſequenti areſto 33.id.Papon,aſſerit, tam in eodem ſenatu Gratianopolitano,quam in alijs ſupremis curiis,ſæpius fuiſſe declaratum, non minus regularium,quam ſecularium depoſitiones,iudicialiter factas, inconſultis ſuperioribus ſuſtineri;licet ad deponendum, ac præſertim in criminalibus, ſine ſuperiorum ſuorum authoritate,cogi non poßint.Verum Chenut.ibid. addit, hodiernis temporibus in Gallia,non amplius ad hanc coactionem, ſuperioris authoritatem deſiderari,idque etiam ante eum,addiderat Ranchin.ad Guid.Pap.in q.65.Sed quidquid ſit de his rebus,quod attinet ad rerum profanarum procurationes;harum regulares longè magis,incapaces eſſe,adeo vt, ne quidem permittente ſuperiori,ſecularia negotia tractare poßint, euincit areſtum illud ſupremæ Nortmanorum curiæ,16.Iul.1607.quo fratri Martino à ſancto Spiritu Carmelitæ, quem Thomas Sanadon ciuis Rothomagen. ratione certarum epiſtolarum, & reſcriptionum,ad mercaturam, & negotiationem pertinentium conuenerat, iniunctum fuiſſe, vt intra octo dies, ad monaſterium ſuum reuerteretur, & ne amplius ſeſe ſecularibus & prophanis hiſce immiſceret,inhibitum ſcribit, Forget.in d.tract. de perſon. eccleſ.c.5.

rum materiam, ad quam, vt reuertamur, in regularibus beneficiis, conquieſcendum erit, cum reliqua, quæ ad ſecularia ſpectant, tam ex proximè ſequenti, quam ex duobus præcedentibus
titulis, colligi poſſint. Beneficia † 37
itaque regularia, in tot ſpecies diduci poſſunt, quot ſunt diuerſi, in eccleſia Chriſtiana ordines, & diſſimiles regulæ. Alius eſt enim ordo, ſiue regula Franciſcanorum, alius Dominicanorum, alius Benedictinorum, alius Ciſtercië. cum infinitis propemodum aliis, enumeratis in c. 3. de verbor. ſignific. in 6. & in c. 7. & 8. extr. de ſtat. Monach. fuſiúſque exageratis, apud Chopin. in toto illo opere Monaſtic. ſeu de iure Cœno-
bit. Sed † ex iis omnibus, duæ 38
claſſes, & veluti genera, quæ huic noſtro inſeruiant inſtituto, & propoſito, non malè conſtituentur; vt nimirum Monachorum alij, ſtrictioris ſint regulæ, ſiue ordinis Mendicantium, alij verò regulæ laxioris, & alterius quam Mendicantium ordinis exiſtant,
& text. in cap. 1. de regular. in extrauag. commun. nam † & ſuæ ra- 39
tiones differentiæ, nedum inter eos, ſed etiam, inter beneficia ipſis
competentia aſſignari poſſunt. Imprimis † enim, quæ Mendicantibus 40
conceduntur, ſunt duntaxat temporalia, & manualia, ſeu de triennio in triennium, vel etiam ad nutum ſuperioris auocabilia, [f] prohibente videlicet iure, ne obedientia cuipiam perpetuo poſſidenda committatur, in c. cum ad Monaſterium, §. tales autem verſ. nec ali-
cui, extr. de ſtat. Monach. At † non Mendicantibus conceſſa, perpe- 41
tua eſſe poſſunt, ſaltem quando per electionem Capituli, & confirmationem ſuperioris deferuntur, aliiſque caſibus ſupra not. in lib. 2.
tit. 9. Deinde † Mendicantium diſpoſitiones, ne quidem de fructibus 42
benefi

f Indéque fit, vt regiæ nominationi non ſubiaceant, quemadmodum ferè omnia regulæ laxioris; quod quoniam pluribus iam ſupra firmauimus areſtis in lib. 2. tit. 9. ſufficiet ſi alterum, quod hinc etiam ſequitur aduerterimus, videlicet à viſitatione, & reformatione ſui, ſuorumque monaſteriorum, non niſi ad capitulum ſuum generale, ſiue triennale, Mendicantes appellare poſſe; cum etiam ad ſupremas curias, non Mendicantes appellent: hoc enim inſinuare videtur Forg. in d. tract. de perſon. eccleſ. c. 26. extenditque adhuc ad Benedictinos, quibus ſimiliter nos, & aliquot aliis, etiam non Mendicantibus, manualitatem hanc vel temporalitatem attribuimus, in eodem tit. 9. ac demum, ad id inducit quoddam areſtum, aduerſus Priorem, & Religioſos, Conuentus ſanctæ Crucis Burdigalen. 13. Aug. 1602.

beneficiorum ſuorum, ſine ſu-
perioris authoritate, aliquomo-
do ſuſtinentur, ob diſpoſitio-
nem c. exiui de verbor. ſignifi-
43 cat. in Clementin. quod † eſt ſe-
cus, in aliis regularibus, quippe
qui, licet ſuos non faciat fructus
liberam tamen, eos diſpenſandi
pauperibus, aut conuertendi
in vtilitatem eccleſiæ, alióſve
t pios vſus, facultatem habere,[t] di-
cuntur, in c. 1. de reb. eccleſ. non
44 alien. in Clement. ad † hæc ſi
Monachi tranſeant, è laxiori re-
gula ad ſtrictiorem, beneficio-
rum ordinis de nouo agniti, ca-
paces quidem exiſtunt, nec ad id
45 diſpenſatione egent; vt † tran-
ſeuntes, à ſtrictiore ad laxiorem
regulam, vtpote, qui citra diſ-
penſationem, nec beneficia, in
ordine nouiſſimè agnito conſe-
qui, nec ſuffragium ſiue vocem,
aut etiam locum, in eius capitulo
habere poſſunt, vt expreſſè de-
ciditur, in c. 1. de regularib. in

[t] *Inter viuos (ſupple) regularibus enim, etiam laxioris regulæ, denegatur teſtamenti factio, præterquam fortè, de libris, & eiuſcemodi aliis, quaſi caſtrenſibus, iuxta areſtum ſenatus Pariſien. 14. Maij 1587. de quo nos ſupra, in lib. 1. tit. fin. ac etiam Charond. in memoralib. in verb. eccleſia, & in verb. Monachi. Brodæ. ad Loüet. in lit. R, art. 42. & Chopin. in libr. 3. de ſacr. polit. tit. 1. num. 21. At inter viuos, regulares laxioris ſaltem regulæ, nedum fructus ſuorum beneficiorum pauperibus erogare, aut in eccleſiæ vtilitatem, alioſve pios vſus conuertere, ſed & aliter de iis contrahendo, diſponere poſſunt, prout ex altero eiuſdem ſenatus areſto, 7. Maij 1527. conſtat, apud Papon. in lib. 1. tit. 7. areſto 1. Quod tamen Chopin. in lib. 1. Monaſtic. tit. 3. num. 21. limitat in caſu, quo Monachi quantumuis liberam peculij adminiſtrationem habentis contractus, in fraudem Abbatis ſui, factus eſſet, vel in donationem cauſa mortis, ſeu aliam vltimæ voluntatis ſpeciem reſolueretur: ſic enim (inquit) Lutetiani patres, Cœnobitæ contractum reſciderunt, poſtulante Abbate defuncti in peculium ſucceſſore, quo ille contractu, grandem pecuniam, quæ ex ampliſſimo ſacerdotij monaſtici reditu, ſibi debebatur, nouatione facta, paſſus fuerat lui, diſſoluique fructuaria modo æris penſione annua, quaſi vncia ad aſſem reducta quotannis, dum ipſe ſperaret. Nam etſi (ſubdit) libera peculij adminiſtratio, Monacho data videretur, per conſequentiam, Monaſtici primatus cuiuſdam in ipſum collati; huic tamen, minime ius fuit, ingentia debitorũ nomina, pactis in tempus vſuris remittere, velutique cauſa mortis donare, in fraudem peculiaris ſucceſſoris Aetheriarchæ, quaſi patroni, ex argumento Saluij Iuliani in l. vnius D. ſiquid in Fraud. Patro. & l. ſi adrogator D. de adoptionib. Quocirca ſenatus, reos promit-*

Digitized by Google

tendi damnauit, ſolidam nummorum ſortem, Cœnobiarchæ appendere, nulla temporariæ illius obligationis ratione habita, areſto 21. Iul. 1600. in fauorem Abbatis beati Ioannis de Vineis, Petri Gondij, aduerſus liberos hæredes Nicolai de la Haye, & Iani Sellier, qui Antonio Prato Cœnobitæ, obærati fuerāt ambo; idemque etiam areſtum, recitauit Loüet. in d. art. 42. & Pele. in Forenſ. lib. 2. act. 24.

Clem. & in c. quorundam de elect. in 6. Poſtremò † Mendican- 46
tes, non dicam ab inteſtato [u] ſed u
ne ex teſtamento quidem, aut
inter viuos capere, poſſunt; [x] præ- x
terquam † fortè pro alimentis, 47
dict. cap. exiui, §. proinde, iuncto

[u] *Pro mortuis enim habentur, tantumque abeſt, eos in ſucceſſione ab inteſtato, ad partem admitti, vt ne quidem partem faciant, in legitimæ computatione; iudicatum Grattanopoli, in cauſa Domini Abbatis de la Colombiere, aduerſus Dominum de Perins fratrem, areſto 5. Maij 1558. Expyll. in d. part. 2. c. 52. necnon etiam Toloſæ, inter viduam, & Nepotem Domini de Maynaguet, altero areſto, 20. Iul. 1583. Maynard. in quæſtion. lib. 4. c. 25.*

[x] *Sic enim, Grattanus quidam Carmelita, à petitione certæ rei, quæ ab immobilibus ſibi relictis procedebat, non obſtante ſummi Pontificis ſibi & cōceſſa diſpenſatione, areſto Pariſienſ. ſubmotus fuit, circ. ann. 1391. nec abſimili eiuſdē ſenatus iudicio, 10. Mart. 1541. donatio alteri Carmelitæ, facta, à fratre ſine effectu, reſpectu ipſius, declarata eſt, ſaluo iure agendi pro ea, ſui monaſterij nomine; extantque hæc duo areſta, apud Papon. in lib. 1. tit. 8. areſt. 6. & 7. Et hæc, non minus obtinent, ratione relictorum, antequam quis, mendicantium regulam profiteretur; ſi ſub conditione liberorum, fuerit inſtitutus, vel ſubſtitutus; nam & ita, ſubſtitutionem Ioannis Braſſac, teſtamento Ianæ Rouſſæ factam, Franciſco Moreau quo caſu ſine liberis moreretur, per ingreſſum Religionis Minimorū, & profeſſionem prædicti Braſſac ſubſtituti, viuente hærede inſtituto, æquè caducam euaſiſſe, atque ſi pendente vita, eiuſdem hæredis inſtituti, idem ipſe ſubſtitutus, mortuus fuiſſet, declarauit Toloſanus ſenatus, in menſe Decemb. 1591. quemadmodum, & eandem conditionem, ſi ſine liberis moriatur, cum ſub ea inſtitutus, ex mendicantibus efficitur, non ſecus, ac ſi moreretur adimpleri, vt ſuſtitutioni ſit locus, alias ſæpius iudicauit, referente vtrumque Mayn. in quæſtion. part. 2. lib. 7. c. 18. licet antea in part. 1. lib. 5. c. 28. ſcripſerit, in legato particulari, quingentarum librarum, Ludouico Cayron, poſtmodum Cordigero relictarum, & reſtituendarum, quo caſu nullos ſuſciperet liberos, contrarium eidem placuiſſe ſenatui, areſt. 2. Aug. 1584.*

y Si

Digitized by Google

c.ad conductorem de verbor. ſi-
y gnificatio.in extrauagant. Ioan.y
48 Et † idem de eorum monaſteriis
z z quippe quibus hoc alimento-
rum,vel etiam extructionis, ſiue

y Siquidem alimenta cuicunque, etiã incapaci relinqui poſſunt, ex l. 3. D. de his quæ pro non ſcript. habent. Et hoc argumento (inquit Chopin. in lib. 2. Monaſtic. tit. 1. num. 29) ſenatus Pariſienſ. cuidam addixit Franciſcano, apud priuimum oppidum Meldenſ. prouinciolæ, vſumfr. reditus annui, à matre legatum, cum alioqui reditus proprietatem, cœnobium ipſum, obtinere non poſſet, areſto purpurea in toga prolato, 14. Aug. 1584. idque areſtum, repetit in lib. 3. de ſacr. polit. tit. 1. num. 18. ſed in fauorem Dominicani, & non Franciſcani interueniſſe ait: Loüet. verò qui illum etiam recitat, in fauorem duorum fratrum, quorum vnus eſſet Dominicanus, & alter Benedictinus, in lit. L, art 8. Denique Charond. in lib. 7. reſponſ. c. 11. eidem areſto (quod tamen ad Franciſcanum quoque refert) aliud ſubiicit, quo legatum annui reditus, pro expenſis ſtudiorum, cuiuſdam Religioſi mendicantis, ab eodem ſenatu Pariſienſi confirmatum fuerit, 16. Maij 1564.

z Non tamen ſemper, & indiſtinctè, ab initio enim, qualibet mendicantium monaſteria, hæreditatum, relictorumque ſibi immobilium, & redituum profanorum, incapacia quidem cenſebantur; & ita iudicatum, à Pariſienſ. ſenatu fuerat, tam generaliter, aduerſus quatuor mendicantium ordines, areſtis, 24. Mart. & 7. April. 1385 quam ſpecialiter, in Cordigeros, circa ann. 1393. & Auguſtinos, altero areſto, 5 Decemb. 1371. quæ omnia areſta, habentur apud Papon. in d. lib. 1. tit. 8. areſt. 2. 3. & 5. Verum poſtea, religioni fauentes ſupremæ curiæ, hanc induxerant interpretationem, vt eiuſcemodi monaſteriorum incapacitas, de poſſeſſionibus ſibi relictis, non etiam de earum pretio, & æſtimatione intelligeretur; Nanque (vt de ſenatu Gratianopolitano loquitur Guid. Pap in q. 327.) ita ſeruatur in iudicando, in hac curia parlamenti, vt tolerentur inſtitutiones, de fratribus Minoribus factæ, ſed de ſtylo, & communi obſeruantia, præficitur eis annus, infra quem habeant bona hæreditaria vendere, & in manibus capacibus ponere. Idque etiam obſeruatum, à Pariſienſ. ſenatu, in certa, quorundam fratrum Minorum, (quibus duæ domus fuerant legatæ) cauſa, areſto 19. Mart. 1577. additur ad Papon in d. tit. 8. areſt. 5. Sed tandem, ſuperuenit Concilij Tridentini decretum, in ſeſſ. 25. de regular. c. 3. quo monaſteriis, ſub regula beati Auguſtini exiſtentibus & poſſeſſiones, & reditus habere, permiſſum eſt. Indeque ſenatus Pariſienſ. (inquit Chopin. in d. lib. 3. de ſacr. polit. ti. 1. num. 18.) prædicatoriis Andium fratribus, addixit frumentarium vectigal annuũ, tranſactione reſciſſa, qua eius vice legati fratribus vectigalis, hæredes teſtantis, certam legatariis peculiolam ſpo-

ponde

reparationis, caſu excepto; inuti-
liter† relinquatur,[a] in c. 1. §. con- 49
firmatos, & ibi gloſſ. in verb. do- a
mum, de relig. domib. in 6. cum † 50
tamen, & non Mendicantes, &
eorum monaſteria, tam ab inte-
ſtato, quam ex teſtamento, aut
inter viuos, ſibi relicta, rectè ca-
piant; ex † vtriuſque iuris diſpo- 51
ſitione,[b] ciuilis nempe, in l. Deo b
nobis, §. hoc etiam C. de Epiſ. &
cler. & Canonici, in can. non li-
ceat 19. q. 3.

ponderant, areſto diei 1. Mart. 1580. Nec abſimili ratione (ſubdit addit. ad Papon. in d. tit. 8. areſt. 3.) Carmelitas, proprium in commune poſſidere poſſe, antea declarauerant, magni dies Lugdunenſ. circ. ann. 1541. vt & eos, ab adminiſtratione perpetua Xenodochiorũ, remoueri non debere, cenſuerat prædictus ſenatus Pariſienſ. 19. Iun. 1565. At, quæ ſub regula, beati Franciſci exiſtunt, in ſua priſtina remanſerunt incapacitate; adeo vt, ne quidem relicta ſibi, capere poſſint, ſub ea lege, vt ſtatim cogantur vendere, niſi à ſummo Pontifice, obtinuerint diſpenſationem: ſicq; Fab. Seb. in d. li. 1. C. ti. 3. def. 31. tract. narrat à ſenatu Camb. in cauſa Virginum S. Claræ, & Petri Louet. 12. Aprilis 1595.

a *Atque hac, extructionis ſiue reparationis de cauſa, legatum quingentarum librarum, à Ludouico Cayron, Cordigeris (quorum ordinem ex poſtfacto profeſſus fuerat) factum, ſuprema Toloſatum curia approbauit, areſt. illo 10. Iun. 1581. cuius paulò ante meminimus; ex Maynard. in li. 5. c. 28. Cumque aliæ quingentæ libræ, à magiſtro Carolo Labeſſee debitæ, pro capitali cuiuſdam annui reditus, ipſis legatæ, & miniſterio, cuiuſdam amici ſpiritualis præſtandæ eſſent, ſenatus Pariſienſ. eas deponi, in manus aliorum amicorum ſecularium duorum, præſente, aut vocato procuratore regio, & in reparationes, vel alias monaſterij neceſſitates, inſumi iuſſit, areſto 10. Maij 1530. Papon. in d. lib. 1. tit. 8. areſt. 4. nec deſunt, pariter areſta, pro approbatione legatorum, quæ monaſteriis, pro alimentis Monachorum fiunt; duo enim, eaque eiuſdem Pariſienſ. ſenatus, refert Charond. in d. lib. 1. reſp. c. 11. vnum videlicet, ſine die, & alterum 30. April. 1562. quæ etiam recitantur, à Maynard. in part. 2. quæſtion. lib. 7. c. 13.*

b *Quæ tamen de iure ſpeciali Galliæ, ſaltem quoad ſucceſſionem ab inteſtato, fallit; neque enim laxioris regulæ Monachi, aut pro iis Monaſteria, magis quam Mendicantes, inteſtatis conſanguineis, apud nos ſuccedunt, vt iudicatum eſt contra Cluniacen. anno 1387. & Equites Malthen. annis 1573. & 1588. alioſve complures, aliis areſtis, de quibus omnibus Labbæ in d. tit. 19. num. 36. & nos etiam ſupra in lib. 1. tit. 2. & lib. 2. tit. 4. Idque à longo tempore obtinuiſſe, verba hæc [eundem Lambertum, monaſticum habitum induere fecit, & ſub hac occaſione, paterna, ſeu materna hæreditate, à fratribus priuatum eſſe] ſatis indicant,*

quæ

quæ ſunt Nicolai Pap. ſcribentis, ad omnes in regno Ludouici Epiſcopos, in can. præſens 20.q.3 Et quod de ſucceſſione ab inteſtato, ita in hoc regno receptum eſt, extenditur quoque, ad tacitam dedicationem, quæ de iure communi fit per profeſſionem, ex diſpoſitione Aut. ingreſſi C. de ſacroſ. eccleſ. vt in eod. tit. 2. duobus probauimus areſtis, ex Brodæ ad Loüet. in lit. E, art. 18. vno nempe an. 1525. & altero 19. Mart. 1531. quod etiam ad Papon. additur, in lib. 1. tit. 9. areſto 7.

DE BENEFICIIS CATHEDRALIVM COLLEGIALIVM, ET SIMPLICIVM, ECCLESIARVM.

1 *Ex beneficiis iterum, quædam ſunt in Cathedralibus, quædam in collegialibus, & quædam in ſimplicibus eccleſiis.*

2 *Qua ratione, eccleſia ſimplex, ſecernatur à beneficio ſimplici; & quid per ſimplicem eccleſiam, ſit intelligendum.*

3 *Quænam eccleſiæ, Collegiales dicantur; & quænam cathedrales, num. 4.*

5 *Pauperes expectantes, à beneficiis Cathedralis, non etiam ſimplicis, aut collegiatæ eccleſiæ, arcentur.*

6 *Infames, non poſſunt habere Canonicatus, in eccleſiis cathedralibus; in aliis verò poſſunt.*

7 *Sub mandatis generalibus; de prouidendo in ciuitate, vel Diœceſi; beneficia cathedralis eccleſiæ, non comprahenduntur.*

8 *Diſpenſatus ab Epiſcopo, ſuper natalibus, eſt incapax prebendarum, eccleſiæ cathedralis.*

9 *Simplici Canonicatui eccleſiæ Cathedralis, vniri poteſt eccleſia, etiam Parochialis.*

10 *Canonici Cathedralium eccleſiarum, ad inſtar eorum, qui ſunt in dignitate, poſſint*

Digitized by Google

te,poſſint eſſe ſummi Pontificis delegati;& interdum etiam, Prælatis præ[illegible]untur,vt in num.11.

11 *Eccleſiæ Cathedrales in Gallia, ſolius Regis ſubſunt iuriſdictioni.*

13 *Sed Collegiales,etiam fundationis regiæ ,ita demùm ſunt , in protectione regia,ſi expreſſum ea propter, habeant diploma.*

14 *Secus de ſimplicibus eccleſiis , quæ his protectionis literis iuuari non poſſunt.*

15 *In Cathedralibus eccleſiis,facilius apud nos , inſtituuntur præbendæ Theologales,vel præceptoriales; viceque verſa, difficilius quam in Collegiatis,imponuntur penſiones.*

16 *Ad cuius collationem,beneficia Cathedralium, & Collegialium, ſimpliciumque eccleſiarum,de iure communi,vel Gallico pertineant , & in quibus eorum,pontificia præuentio toleretur, num.17.*

18 *De ætate requiſita in Canonicis , tam Cathedralis eccleſiæ , & collegiatæ, quam in ſimplicibus beneficiatis,num.19.*

20 *Regularium eccleſiæ ſimiliter , in Cathedrales , Collegiatas, & ſimplices diſtinguntur.*

21 *Sed Collegiatæ,magis propriè vocantur conuentuales, nec de conuentualibus diſpoſita,ad Collegiatas trahuntur,vel è contra.*

22 *Reperiuntur quoque in eccleſiis regularibus,& præbendæ,& Canonicatus, & prælaturæ,& aliæ eiuſcemodi beneficiorum ſpecies.*

23 *Imò,æquè regulares eccleſiæ , ac ſeculares; ſunt aut numeratæ, aut non numeratæ.*

24 *Prouiſiones pontificiæ,numeratas eccleſias non obligant;niſi facta numeri, derogatoria mentione.*

25 *Beneficia non numeratæ eccleſiæ,nuſquam vacare poſſunt,& conſequenter fruſtra impetrantur.*

26 *Nec in iis vnquam,deuolutio obtinet aut admittuntur mandata pontificia,vltra quam facultates,ipſarum eccleſiarum patiantur, num. 27.*

28 *Nam,& deficientibus facultatibus,Canonicis non numeratæ eccleſiæ præbendas,propria authoritate minuere,permittitur.*

29 *Eaque forſitan de cauſa, vel etiam propter vacationis defectum,beneficia eccleſiæ non numeratæ ; nec ſub nominationibus comprahenduntur, nec reſignari in fauorem,aut permutari poſſunt.*

30 *Simplicium eccleſiarum,quatuor ſunt potiſſimæ ſpecies.*

31 *Parochiæ variæ denominationes.*

32 *Quorſum Parochia,appelletur quoque curia,ſiue cura,& in quo,beneficium*

cura

Digitized by Google

curatum differat, ab eccleſia Parochiali.

33 *Plebania, qualiter diſtet à Parochia, & vnde denominetur.*

34 *Cur in impetratione Plebaniæ, non ſit ſatis expreſſiſſe, beneficium eſſe curatum; cum hac expreſſio ſufficiat pro Parochia impetranda.*

35 *Rectoria dicitur ea Parochia, in qua Curio, ſiue Curatus proprius, non reſidet.*

36 *Vicaria autem perpetua, eſt quid, Rectoriæ veluti correlatiuum.*

37 *Hæ quatuor, ſimplicium eccleſiarum ſpecies, regulam Cancellariæ 13. quæ eſt de Idiomate, indiſtinctè agnoſcunt.*

38 *Suntque exemptæ, à iure Regaliæ, & regia nominatione.*

39 *Necnon, promotionem intra annum, exigunt.*

40 *Et, ſi vacauerint apud ſedem, mortuo PP. ſtatim ad ordinarium reuertuntur.*

41 *Item, perfectam vingintiquinque annorum ætatem, deſiderant.*

42 *Ac demum, longè aliter, quam eccleſiæ Cathedrales, aut collegiatæ, iuri patronatus ſubiiciuntur.*

1 SEXTO, beneficiorum quædam ſunt eccleſiæ cathedralis, quædam eccleſiæ collegialis, & quædã eccleſiæ ſimplicis, vt not. poſt textum in c. nobis, extr. de iur. patronat. & in
2 c. quamuis de præbend. in 6. cum ſimilib. Eſt† autem eccleſia ſimplex (vt à leuioribus incipiamus) quid diſtinctum & ſeparatum à beneficio ſimplici, & cõſequẽter à capella, altari, & eiuſcemodi aliis de quibus ſupra, in tit. 2. huius libri: dicitur enim ſimplex, alio reſpectu, quia nempe vnus, vel plures in ea clerici ordinantur, non vt corpus faciant, ſed vt ſacramenta ſimpliciter adminiſtrent, & diuinum officium exequantur, vt in c. dilecta, iuncta gloſſ. in verb. corpus
3 extr. de exceſſib. Prælator. Collegialis † verò, ſeu collegiata eſt, in qua, ex hac clericorum coadunatione, & congregatione, corpus conficitur, quod collegium (à colligendo, ſiue etiam coeligendo, iuxta not. in l. Collegarum, D. de verbor. ſignification.) appelletur; habeatque commune ſigillum, d. c. dilecta, & c. ſignificauit, extr. de appellat. communem tractatum, c. tertio loco, extr. de probation. qui & vulgo capitulum nuncupatur, in c. capitulum, extr. de reſcript. arcam communem, & cætera Vniuerſitatibus conceſſa, de quibus in l. 1. D.
4 quod cuiuſque vniuerſ. Cathedralis † tandem dicitur, in qua præter collegium, cathedra ſuperioris, ſiue Prælati ſedes exiſtit, c. ſtatutum

de reſcript.in 6.& c.ne pro defectu extr.de elect. omnis enim cathe-
4 dralis eccleſia;collegiata quoque eſt,cum Prælatus,& Canonici,collegium,& capitulum facere cenſeantur [a] in c.nouit, c.quantò, & a
paſſim extr. de his quæ fiunt à Præla. ſin. conſ. capitu. ſed non è conuerſo, omnis collegiata eſt cathedralis. Multumque † diffe- 5
rentiæ,inter eas,ſiue beneficia in iis, vt & in eccleſiis ſimplicibus exiſtentia,conſtitui poteſt. Nanque imprimis,propter honorem, & præeminentiam cathedralis eccleſiæ, arcentur pauperes expectantes,à beneficiis,ſiue Canonicatibus illius; licet in eccleſiis collegiatis:& ſimplicibus, vigore reſcripti à ſe impetrati, beneficia obtinere poſſint, vt docet Staphilæ.in tract. de lit. grat. ſub 9.form.expectat.num.39. in fin.&
40.Eadémque † ratione,infames 6
in eccleſiis cathedralibus, Canonicatus habere nequeunt, quamuis in aliis eccleſiis poſſint, teſte gloſſ. in §. cenſuit, in verbo cathedralibus, de collation. in pragm. ſanct. Hinc † etiam fit, vt ſi mandetur alicui, prouideri in ciuita- 7
te, vel diœceſi, ſub tali mandato, beneficia eccleſiæ cathedralis, non compræhenduntur, per tex. in d. c. quamuis, §. quanquam, de præbend. in 6. Et † vt diſpenſatus per Epiſcopum, ſuper illegitima- 8
tione, ſit quidem capax beneficiorum, collegiatæ eccleſiæ, & multomagis eccleſiæ ſimplicis, ſed ne quidem præbendarum, eccleſiæ cathedralis, vt tradit Felin. in c. poſtulaſti 2. concluſ. extr. de reſcript. & nominatim reſolutum eſt in Rot. ſub tit. de fil. præſbyt. deciſ. 9. aliàs 136. in nou. Similiter † ſimplici Canonicatui, aut 9
etiam præbendæ eccleſiæ cathedralis, vniri poteſt, parochialis eccleſia, ſed non Canonicatui, ſiue præbendæ, collegialis eccleſiæ, imo nec ipſi eccleſiæ [b] collegiali, cap. expoſuiſti, extr. de præ- b
bend.

[a] *Qua de cauſa, cum res eccleſiaſticæ, non niſi interueniente collegij, ſiue capituli conſenſu, alienari poſſint, neque Prælati, neque Canonicorum, ſolum conſenſum, ad alienationem prodeſſe, etiam ſi (quod plus eſt) patrimonium inter eos diuiſum fuerit, cum ipſum collegium & capitulum, non æquè diuiſionem patiatur; variis probauimus ſenatus Pariſien.areſtis, ex Charond. in lib.7.reſponſ.c.2. Chenut. in decret. tit.1.c.7.& Chopin.in lib.1.Monaſtic. tit.2.num.16.ac præſertim duobus nimirum 5.Febr. 1598. & 12. Decembr. 1599. quæ etiam referuntur à Forget. in tract.de perſon.eccleſiaſtic.c.14.nu. 2.in marg.*

[b] *Sic enim in ſuprema Pariſiorum curia,declaratam fuiſſe abuſiuam, vnio-*

bend. c. ſuper eod. tit. in 6. & v-
10 trobique DD. Poſſúntque † Canonici cathedralis, eſſe delegati
ſummi Pontificis, ad inſtar eorum, qui dignitatem habent, cum
11 † & ipſi, exiſtẽtibus in dignitate,
c nonnunquã præferantur, ᶜ quod
non eſt, in Canonicis, aliarum
eccleſiarum, d. c. ſtatutum, iuncta
gloſſ. in verb. cathedralium de
12 reſcript. in 6. Sed † & ipſæ cathedrales eccleſiæ: hic in Gallia, Regis Chriſtianiſſimi, & non inferiorum Procerum, ſubſunt iuriſdictioni, vt docet Chopin. in libr. 2. de Doman. tit. 8. num. 7. ac etiam inde euincit, appellationes laicorum eccleſiis cathedralibus ſubditorum, ad alium non de uolui, quam merè iudicem Regium, in lib. 2. Monaſtic. tit. 2. nu.
13 22. eáque † omnia, in collegialibus, etiam fundationis regię, non aliter locum habent, quam ſi ſpe-

nem parochialis ſancti Saluatoris eccleſiæ, cum eccleſia ſancti Germani Altiſſiodoren. areſto 1. April. 1560. narrat Chenut. in addit. ad Papon. in libr. 3. tit. 8. circ. rub. ibique etiam, alia refert areſta, quæ extant quoque apud Chopin. in libr. 2. de ſacr. polit. titulo 6. num. 8.

ᶜ *An & quando id contingat, vt contra ea, quæ ſupra docuimus, in libr. 1. tit. 11. num. 17. in Abbates, & eiuſcemodi alios, in dignitate conſtitutos, Canonicis cathedralium eccleſiarum, detur Prælatio, eleganter pro more, ſic declarat Chopin. in lib. 2. de ſacr. polit. tit. 6. num.* 18. *Etſi cœnobij præſul, ſingulos cathedralis templi Canonicos, præcedat dignitatis ordine, tamen in ſolemnibus votis, publiciſque precibus, ab eccleſiaſtico cœtu vniuerſo fundendis, Canonici ideo dignitatis gradu præferuntur, Monaſterij primoribus, quod ſenatum Epiſcopalem, lituoque ornatum, ſpectanti Chriſtianæ plebi, repræſentent; idémque penitus, ead. de cauſa, docuit etiam Chenut. in decret. tit. 32. c. 167. licet ſcribat in conſilio prouinciali, Rothomagen. Metropoleos, cum Abbates præoccupaſſent, & periculum eſſet tumultus, prouiſionaliter, & ſine præiudicio partium, vt Canonici, & dignitates cathedralium eccleſiarum, eis cederent, ſtatutum fuiſſe circ. ann. 1582. Sed & ipſemet Chopin. eod. in loc. è contra, Canonicos collegialium eccleſiarum, Abbatibus poſtponendos, etiam in proceſſionibus oſtendit, his verbis: In minora Sacerdotum collegia, iudiciis deciſum fuit, Cœnobiarchas honoris gradu anteire, & eccleſiaſticis, inferiorum ordinum ſodalitiis, anteferri, areſto curiæ pro monaſtico Antiſtite, & conuentu Fani Albini Andegauen. in ſodales vtriuſque ædis, Landi, & Martini, regiæ fundationis apud Andes; ſubditque tandem (& hoc forſitan, vitandi quoque tumultus cauſa, & per modum prouiſionis) ibi à ſenatu definitum, monaſterij Præſulem, in pompa ſacrorum,*

ciale, & expreſſum eapropter,
diploma proferatur,[d] qualia plæ- d
raque, ipſemet Chopin. recen-
ſet, in d. tit. 8. num. 5. & 6. cum † 14
alioqui in ſimplicibus, nuſquam
obtineant,[e] eo quod reputentur e
ad inſtar priuatorum, quos di-
plomatum, & reſcriptorum præ-
textu, ordinariæ iuriſdictioni,
non æquè ac corpora,[f] ſubtrahi, f
deciditur in c. ex parte 2. extr. de
priuileg. & apud Guid. Pap. in q.
56. Accedit † quod, in hoc quo- 15
que regno Galliæ, facilius inſti-
tuatur, Euangelicæ Philoſophiæ,
vel inferiorem diſciplinarum
profeſſor, in eccleſia Cathedrali,
quam in Collegiata ex deductis
ab eod. Chopin. in lib. 1. de ſacr.
polit. tit. 3. num. 21. & viceuerſa,
difficilius imponatur penſio, be-
neficiis eccleſiæ Cathedralis, quã
Collegiatæ, prout additur ad Pa-

publiciſque eccleſiæ ſupplicationibus, primum locum obtinere, iuxta Andiũ Pontificem, & cucullatos Sacerdotes incedere, cum primarij templi Canonicis oportere, areſt. an. 1534.

d *Edictum tamen Cremolienſe, anni 1536. inter cathedrales, & collegiales eccleſias, hac in parte non diſtinguit, ſed ſimpliciter, & indefinitè cauet, in art. 9. eccleſiarum regiæ fundationis cauſas, ita demum ad Baillinorum, & Seneſcallorum cognitionem pertinere, ſi regio patrocinio adſcriptæ ſint, & ad id regium habuerint diploma, quod vulgo, literas protectionis, & Gallicè [lettres de garde gardienne] appellant deficientéque eo diplomate, cognitioni præpoſitorum, & aliorum inferiorum iudicum relinqui. Sed & antea Pariſien ſenatus, non abſimili ratione, eccleſias eo ipſo, quod regiæ fundationis ſint, in regia protectione non cenſeri, ſed expreſſis adhuc, protectionis regiæ literis indigere, bis pronunciauerat, videlicet circa ann. 1384. & 14. Octob. 1535 referentibus Papon. in lib. 1. tit. 1. areſto 3. & Chopin. in d. libr. 2. de Doman. tit. 8. num. 5.*

e *Vnde, Curione Belli loci Nouiomen. & Marchione Neſleo, eocirca litigantibus, Baillinum ipſius Marchionis Iudicem competentem dicti Curionis eſſe, id. Pariſien. ſenatus declarauit, areſto 21. Nouembr. 1575. quod additum eſt ad Papon. in d. lib. 1. tit. 3. areſt. 1. & habetur etiam apud Guen. in collation. ordinat. lib. 1. tit. 21. num. 21.*

f *Quin etiam ipſa corpora, & conſequenter collegiales, imo & cathedrales eccleſiæ, ne quidem prætextu literarum regiæ protectionis, ſemper, & vbique Cremolienſis illius edicti, beneficio gaudent: ſuperuenientes enim, anno 1566. Molinen. ordinationes, duplex hac in parte, ſubiecerunt temperamentum in art. 56. vt nimirum, in ſolis ipſarum eccleſiarum, communibus negotiis, & ipſis corporibus clericorum, non etiam in bonis propriis, & particularibus cuiuſque, idem benefi-*

pon.

g pon.in lib.3.tit.5. areſt.1. [g] Rurſus
16 †de iure communi,beneficia cathedralium eccleſiarum, pertinent ad collationem Epiſcopi, &
h capituli ſimul, [h] collegialium autem, ſolius capituli, vt & ſimplicium, ſolius Epiſcopi, collationi relinquuntur,vt not.poſt gloſſ.in c.cum eccleſia Vulterana,in verbo poſtulauit, extr. de elect. eá-
17 que †de cauſa,in iis,magis,quam in illis, toleratur pontificia præ-
i uentio, [i] ex doctr. alterius gloſſ.

cium limitetur; vtve ita intelligatur, ne eius occaſione à finibus prouinciæ ſuæ,ſeu(vt noſtri loquuntur) Reſſortus conuenti ab eccleſia rei diſtrahantur, ad quod etiam Guen.in d.tit. 21.num. 22.alia tria, Pariſien. ſenatus areſta adducit; vnum nempe 5. Mart. 1564. alterum 13. Iul. 1574. & poſtremum 24. Maij 1576.

[g] *Siquidem Chopin. in dict. num.21. quod de certo præbendarum numero, neceſſario in eccleſiis,vt Theologalem, vel præceptorialem, inſtituere teneantur, tradidimus ſupra in lib. 2. tit. 3. num.15.ad ſolas Collegiales, quaſi Cathedralibus, indiſtinctè ad eam inſtitutionem obligatis, refert: Bergeron.verò,in addit.ad d.areſtum.1.ſuper Decanatu Cathedralis eccleſiæ (quippe quæ,Epiſcopum repræſentet) non etiam, ſuper Decanatu eccleſiæ Collegialis,abuſiuam eſſe penſionis impoſitionem probat areſt.Pariſienſ.19.Iun.1572.*

[h] *Verantamen,Coraſ.in reſol c 78. mauult hæc Cathedralium eccleſiarum beneficia,ſolius Epiſcopi,cum capituli conſenſu,collationi tribuere; imò, & conſuetudine,vel ſtatuto,poſſe induci credit,vt ſine conſenſu capituli,ſolus Epiſcopus,vel etiam ipſummet capitulum,ſine conſenſu Epiſcopi,ea conferat. Atque eo caſu, Epiſcopo & capitulo,inter ſe de collatione diſſidentibus,ſi intra præſtituta ad conferendum tempora, ab eis concorditer collatio facta non fuerit, ius conferendi, ad proximum ſuperiorem deuolui docet,& ita iudicatum, à Toloſano ſenatu teſtatur, eumque refert, & ſequitur Maynard. in quæſtion. parte 2. lib. 8.c.4.*

[i] *Et hoc præſertim,in Decanatibus,& aliis(quæ per electionem capituli,& confirmationem Epiſcopi,conferuntur)dignitatibus,apparet ex his,quæ dicebamus ſupra,in lib.2.tit.6.num.19.ibi enim, electorum ad has dignitates confirmationem, pontificiis præuentionibus non impediri ſuis probauimus præiudiciis: addique nunc poteſt,imò etiam,nondum facta electione, eas præuentiones ceſſare, ex areſto priuati Conſilij,9.Ianu.1539.cui controuerſam Meldorum Decanatum, cauſam dediſſe,narrat Chop.in li.1.de ſacr.polit.ti 1.n. 11. licet id, limitandum videatur,in caſu,reſignati in fauorem beneficij, ob alterum ſenatus Pariſienſ.areſtum, in cauſa Decanatus ſancti Germani Altiſſiodorenſ. apud Pariſios, 13. Maij*

Digitized by Google

Maij 1702. & pro eo ducta à Pele. in forenſ. lib 1. act. 44.

[k] *Imo ſemper conuentuales appellantur, cum diſpoſita, de conuentualibus eccleſiis, ad collegiatas minimè trahantur, nec vnquam, conuentualis eccleſiæ appellatione; collegiata veniat, vt ex facto conſultus, reſpondit Dominis in conſil. 131. & iudicatum fuit, areſto magni conſilij, 10. Septem. 1526. referente Pele. in forenſ. libr. 1. act. 8. circ. princ.*

in §. item circa, in verb. non valeant de collation. in prag. ſanct.
Poſtremò † licet in c. ex eod. tit. 18
de elect. in 6. fiat mentio, de Canonico cathedralis eccleſiæ, in pupillari ætate conſtituto, communis tamen vſus, & Cancellariæ Romanæ reg. 17. effecere vt ante decimum quartum annum, nemo in eccleſia cathedrali, Canonicus eſſe poſſit; cum † in aliis ec- 19
cleſiis, ſufficiat decēnium (ſi collegiata ſit) & ſeptennium (ſi ſit ſimplex, & non curata) exceſſiſſe, ex prædicta gloſ. prag. ſanct. in §. cēſuit, in verb. cathedralibus, & ex deciſ. Rot. 17. ſub tit. de reſcr. alias 324 in nou. iunctis iis, quæ de ætate, tam in duplicibus, quam ſimplicibus beneficiis, neceſſaria à nobis dicta ſunt ſupra, in ti. 2. huius libr.
Cæterum † hanc eccleſiarum diſtinctionem, ſecularibus dunta- 20
xat conuenire, exiſtimandum non eſt: regulares enim eccleſiæ, ſimiliter ſunt, aut ſimplices, aut cathedrales, aut collegiatæ: ſed cathedrales, ſæpius Abbatiales vocantur, cathedralium nomine, pro Epiſcopalibus, antanomaſticōs reſeruato, quemadmodum † & collegiatæ, 21
ferè ſemper conuentuales, appellari ſolent, [k] vt not. in d. cap. nobis, k
extr. de iur. patron. & in c. edoceri, extr. de reſcript. Reperiuntur † 22
quoque in eccleſiis regularibus, non minus quam in ſecularibus, & præbendæ, & Canonicatus, & prælaturæ, & dignitates, & perſonatus, & officia, & reliquę beneficiorum, tam ſimplicium, quam duplicium, & tam maiorum, quam minorum ſpecies, & nomenclaturæ, vt videre eſt, ex tractatis in cap. quod Dei timorem extr. de ſtat. Monach. in c. diſpendioſam (& præſertim poſt gloſſ. in verb. beneficiis) de iudic. in Clem. in c. quanto, extr. de offic. ordin. in c. cum ſingula, de pręben. in 6. cum ſimilibus. Quinimò † ratione præbendarum, & Canonica- 23
tuum, æquè regulares, ac ſeculares, & tam conuentuales, ſiue collegiatæ, quam Abbatiales, & cathedrales, ſubdiſtinguntur à DD. poſt gloſſ. in c. fin. in verb. diſtinct. de conceſ. præbend. in 6. & in d. §. item cenſuit in verb. numerus, de collat. in pragm. Aiunt enim quaſdam ex iis numeratas eſſe, in quibus nimirum, certus eſt Canonicatuum,

vel

. vel præbendarũ numerus, quaſdam verò non numeratas, in quibus è contra, numerus determinatus non eſt: potiſſimumque † inter eas diſcrimen, eliciunt ex c. conſtitutus extr. de reſcript. vt videlicet, ſi ſummus Pontifex mandauerit, capitulo alicuius eccleſiæ, habentis certum numerum Canonicorum, & præbendarum, vt quempiam in Canonicum recipiant, nulla certi illius numeri, mentione [1] facta, eiuſcemodi mandatum, nullius ſit momenti, & hoc etiam continetur, in c. dilecto, extr. de appellat. & eſſe ſecus, in eccleſiis, quæ certum numerum non habent, apertè oſtenditur, in c. dilecto §. præterea extr. de præbend. Aliud † item, beneficiorum eccleſiæ nõ numeratæ, ab aliis, traditur diſ-

24

1

25

1 Quin nec ſatis eſſet, certi illius numeri, in mandato pontificio fieri mentionem, niſi expreſſè ei numero derogatoria clauſula, inſereretur: hac enim clauſula deficiente, Collatores, & Capitula, ad recipiendos mandatarios non teneri, Toloſanis, & Rothomagenſibus areſtis probauimus ſupra, in dict. lib. 1. tit. 6. num. 28. Imo non deſunt, qui inſerta mandato, eadem clauſula diſtinguant, vtrum certus ille Canonicorum, & præbendarum numerus, ſtatuto, vel conſuetudine, receptus fuerit, necne; ſiquidem præſcriptum à fundatore, nulla ratione excedendum, putant: ſicque in cauſa, Capellanorum Barren. 13. Febr. 1599. apud ſenatum Pariſien. tractatum, refert Charond. in lib. 1. reſponſ. c. 13. ac pluribus etiam, id firmat Chopin. in libr. 1. de ſacr. polit. tit. 8. num. 7. verſ. quod ſi nouus.

crimen, in eod. § præterea, neque enim vnquam, vacare poſſunt, ſed morientibus iis, penes quos erant, deſinunt eſſe; quod & fuſius exagerat, Bald. in conſil 472. vol. 2. & ex eo adhuc infert, ſi in aliqua eccleſia non numerata, aliquis Canonicus deceſſerit, & eius beneficium, tanquam vacans, fuerit impetratum, impetrationem veluti
26 ſubreptitiam, inutilem fore, & reiiciendam. Ex † eodem quoque fonte procedit, quod deciditur, in c. ex parte extr. de conceſſ. præbend. videlicet, ob defectum vacationis, certum tempus præfixum non eſſe, ad inſtituendos Canonicos, in eccleſiis non numeratis; proindeque, deuolutionem ad ſuperiorem, ex negligentia ſemeſtri, in iis, quemadmodum in eccleſiis, numeratis, locum habere non poſſe.
27 Addit † & Panormit. in eod. c. ex parte num. 4. quod Canonici eccleſiæ non numeratæ, non teneantur admittere, mandata ſummi Pontificis, vltra quam facultates, & reditus, ipſiuſmet eccleſiæ ſupperant, arg. text. ibid. in verſ. ſi Haſtenſis, cum tamen, exiſtente ſemel præ-

bendarum, & Canonicatuum
certo numero, in locũ deficientiũ
Canonicorum ſuffectos (quantumlibet
modicæ ſint præbendæ)
cæteri Canonici, recipere
teneantur, ob tradita in c. cum
acceſſiſſent, extr. de conſtitut. In-
deque † etiam ſequitur, vt Ca- 28
nonici, in eccleſia non numerata,
re ita exigente, præbendas
propria authoritate, minuere
poſſint; & è contra, in diminutio-
ne præbendarum eccleſiæ numeratæ,
ſuperioris authoritas, &
approbatio deſideretur, m per m
text. expreſſum, in c. ex parte
iuncta gloſſ. in verb. diminuti
extr. de conſtitut. & in c. fin. in
verb. excreuiſſe extr. de verbor.
ſignificat. Ac † demum, eadem fortaſſe de cauſa, vel potius, propter 29
prædictum illum defectum vacationis, beneficia quorum certus non
eſt in eccleſia numerus, ſub nominationibus ab vniuerſitatibus emanatis,
non compræhendi, decidit Rebuff. in tract. nominat. q. 15. num.
59. quemadmodum nec reſignari in fauorem, vel permutari, tradidit
Bellam. in tract. permut. part. 2. q. 1. n. 8. Sed † de his hactenus, vt ſuam 30
pariter, ſimplicibus eccleſiis, adnectamus ſubdiſtinctionem; & hanc,
in quatuor potiſſimas ſpecies, Parochiam nimirum, Plebaniam, Rectoriam
& Vicariam perpetuã: de Parochia enim, ſiue Parœcia, text.
eſt in c. 2. & tot tit. extr. de Paroch. eamque † à partienda cura, deno- 31
minatam eſſe arbitratur, gloſſ. in c. licet canon in verb. Parochialibus
de elect. in 6. Alij autem, à præbendis decimis, quæ ſingulis parœciis
debentur, ex c. quoniam, & paſſim extr. de Decim. παροχὴ enim nomen
Græcum, præbitionem ſignificat: ſed melius fortaſſe Budæ. in
comment. ling. Græc. ἀπὸ τοῦ παροικεῖν, quod eſt iuxta habitare, Parochiam,
ſiue Parœciam, deducit; quaſi ea, nihil aliud ſit, quam plurium
Accolarum, & vicinorum congregatio: Vnde † & Curia quoque 32
appellatur, & qui ei præficitur Curio, ac Barbarè Curatus; exemplo
Roma

m *Adde hic Capellas, Parochias, & alias ſimplicia beneficia, etiam vni duntaxat deſtinata, non numeratis potius, quam numeratis eccleſiis, quoad hanc diminutionem accedere, cum (vt inquit Forget. in tract. de Decim. c. 12. circ. fin.) non videatur contra intentionem patroni, diuiſio tituli, dummodo reditus, duobus, vel pluribus ſufficere poſſint: Ideoque (ſubdit) cum Capellam d'Aubenoye, in eccleſia cathedrali Eburonum fundatam, eius eccleſiæ capitulum, & Canonici, diuiſiſſent; hanc diuiſionem, inconſulto patrono, rectè fieri potuiſſe, ſuprema Normanorum curia, inter quoſdam Ceneſme, & Buiſſon declarauit 13. Febr. 1504.*

Digitized by Google

Romanorum, cui conuentus ex ſingulis regionibus vrbis, curias vocare ſolebant, vt ait Varr. in lib. 4. de ling. latin. licet ad Parochiã, præter Accolarum congregationem quæ ad curiam ſiue curam ſufficit, territorium quoque deſideretur, vt ex Ioan. Andr. & reliquis, in c. ſuper eo, de præb. in 6. colligit Rebuff. in gloſſ. Concord. ti. de Collation. §. ſtatuimus 2 in verb. Parochiales, eoque ſaltem nomine, eccleſias parochiales, à beneficiis curatis differre, docet ibid.

33 & paulò poſt in form mand. de prouid. in verb. cum cura. Fit † etiam mentio, de Plebania, in c. fin. extr. ne Cleric. vel Monach. & in c. 1. eod. ti. in 6. quæ, & à Parochia ſimiliter differt, quoniam Parochiæ, vnica ſubeſt vicinia, plebaniæ verò, plures viciniæ ſubiiciuntur: Habet enim ſub ſe Plebania, certas Capellas, & eccleſias veluti adiutrices, &

n ſic plures plebes, à quibus denominationem capit,[n] vt not. gloſſ. in d.

34 c. fin. in verb. Capellæ. Quò † fit, vt cum aliquid maius ſit, quam Parochia, in eius impetratione, plus expreſſionis requiratur, nec ſufficeret exprimere, beneficium eſſe curatũ, vt in impetratione Parochiæ, ſed adhuc in plebania conſiſtere, exprimendum eſſet, vt tradit Reb.

35 in prax ſub 3. part ſign. in verb etiam ſituationis, n. 7. Item † agitur, de. Rect. in c fin. extr. de præb. ibique notatur, eam propriè, hanc eſſe parochiam, in qua Curio, ſiue Curatus proprius, nõ reſidet, ſi enim, duæ Parochiæ vniantur, vel quis ex diſpenſatione, duas Parochias ſimul habeat, ea, in qua reſidebit, in ſuo remanebit nomine Parochiæ, alia verò, quam per ſubſtitutum adminiſtrabit, ſpecialius Rectoriæ nomẽ

36 aſſumet, vt not. in c. 3. extr. de cleric. ægrot. Deniq; † Vicar. perpetua, de qua in c. fin. extr. de offic. Vicar. & aliis in locis ſupra indicatis, li. 2. ti. 8. ipſi Rectoriæ, eſt quid veluti correlatiuũ, eiuſcemodi enim ſubſtituti, vice fungentes Rectoris, ſiue Curati reſidere nequeuntis, quoniam ex reditibus Rectoriæ, congruam portionem conſequuntur, c. extirpandæ §. qui verò extr. de præb. & ſemel canonicè, hoc eſt approbante Epiſcopo inſtituti, deſtitui non poſſunt à Rectore, imò nec morte ipſius, reuocati cenſentur, d. §. qui vero, c. fin. de offic. Vicar. in Clem. & 3. extr. eod. idcirco beneficium (quod Vicar. perpetua nun-

n Licet eis, priuilegia ſua non communicet, vt docet id. Forget. in eod tract. de Decim. c. 9. & ad hoc inducit alterum ſupremæ Nortmannorum curiæ areſtum, quod in ſimili, aduerſus Priorem de Noyon, ſeſe quibuſdam Abbatis de S. Euron, à quo dependebat, priuilegiis tueri volentem, interueniſſe ait, 15. Mart. 1564.

cupetur habere dicũtur, in c.Michael extr. de fi l.preſb.&in c.1.ac paſſim d.ti.de offic.Vicar. extr.& inClem Atque † hæ quatuor,be- 37
neficiorũ ſimplicis eccleſiæ ſpecies,multa ſingularia,&ſibi peculiaria habent; vtpote, quæ in beneficiis cathedralis,aut Collegiatæ eccleſiæ,non poſſint obtinere: ſed hæc potiſſima ſunt; quod ex reg.13.Cancellariæ Romanæ,nemo in eccleſiis parochialibus, & aliis tribus ſubenumeratis, inſtituẽdus ſit;niſi idioma loci,in quo eiuſcemodi eccleſiæ exiſtunt,intelligat,vt in reg. illius expoſitione, pleniſſimè tangit Gomeſ. &
præſertim in q.12.& 11.Quod† licet vacante Epiſcopatu,Rex noſter 38
Chriſtianiſſimus,nominare poſſit,ad omnia benef.tam cathed.quam collegial.eccleſ.parochiales tamen eccleſ.& ſimiles,nominatione ſua conferre nequeat,gloſſ.in § item quod dicta in verb. regaliæ de Annat.in prag & latè Prob.in q.10 Quod † inſtitutus, in eccleſ. paroch. 39
aliave ſimplici ex prædictis,intra ann.promoueri debeat, aliudq; ſit in eccleſ.cathed.& collegiat. c. licet canon. iuncta gloſſ. in verb. eccleſiæ,de elect.in 6.etiam ſi,huiuſmodi cathedrales, & collegiatæ eſſent quoq; parochiales,c.ſtatutum eod. tit. Quod † ſi parochiales ec- 40
cleſ. vacauerint apud ſedem,& interim,ſummus Pont.moriatur,non ſit expectandũ,donec alius,qui eas conferat eligatur, quẽadmodum in aliis,vt not.in c.ſi apoſtolica de præb.in 6.& nos iam docuimus ſupra,in d.ti.2.huius li. Quod † perfectã ætatem 25.ann.in pręfectis ſuis 41
paroch.eccleſ.exigant,in c.cum in cũctis, §. inferiora, extr. de elect. cum ſufficiat Canonicis cathedr.eccleſ. attigiſſe 14. o & Canonicis o
colleg.perueniſſe ad 10.vt paulò ante fuit oſtenſũ. Et † ad extremũ 42
quod ex ædificatione paroch. alteriuſve ſimpl. eccleſ. ius patron. & eligendi, ſiue præſentandi, acquiratur;at in cathedr. & colleg. non item,ſed ſatis ſit,ſi electio,ſiue collatio patrono notificetur, c. nobis iuncta gloſſ. in verb. honeſtius,extr. de iur. patron.

o Vel etiam, exceſſiſſe decennium, de conſuetudine, vtcunque enim de iure communi, receptior ſit, Hoſtienſis, & Archidiaconi opinio, exigentium ad prabendas, in eccleſiis cathedralibus, decimumquartum annum, in cap ſi eo tempore de reſcript. in 6. exiſtenti tamen, in decimo duntaxat, aut ſaltem duodecimo anno, iuxta alteram (quæ eſt Anchar. in c. ex inſinuatione extr. de ſimon.) opinionem, præbenda in Metropolitana Nortmaniæ eccleſia, à magno conſilio, adiudicata eſt, areſto anni 1599. quod extat quoque apud Forget. in tractat. de iur. regal. num. 28. & 29.

DE BENEFICIIS TAM MVLIERVM, QVAM VIRORVM.

1 *Non omnia beneficia ad viros, ſed pleraque etiam ad mulieres pertinent; quæ nihilominus, eccleſiaſtica dicuntur, 3.*

2 *Quamuis ipſæ mulieres ad ſacros ordines promoueri non poßint, imo nec primam tonſuram ſuſcipere.*

4 *Si tamen ſemel ordinatæ fuerint, ab ipſis ordinem non auferri, quidam arbitrantur; verum eorum opinio reprobatur, in num. 6. & ſeqq.*

5 *Vtrum mulieribus character imprimatur, & de nominibus præsbyterarum, & Diaconiſſarum, num. 6.*

7 *Duplex tonſurandi modus, & quis ratione mulierum obtineat.*

8 *Mulieres à diuinis miniſteriis penitus arcentur, imo & à muneribus prophanis, num 9.*

10 *Moniales non ſunt ſemper in monaſteriis, ſed interdum etiam in ſecularibus eccleſiis, vel propriis domibus.*

11 *Sunt & nonnullæ, quæ coniuges habent, & de tertio ordine S. Franciſci nuncupantur.*

12 *Erantque etiam olim quædam Beguinæ.*

13 *Reprobatio ordinis, tam Beguinarum, quam earum, quæ in propriis domibus ſanctimonialem vitam agebant, num. 14.*

15 *Nunquid reprobentur ſimiliter Canonicæ ſeculares, & quorſum tertius ordo ſancti Franciſci fuerit approbatus.*

16 *Quæ ex hoc ſancti Franciſci ordine, clauſuram voueant, ſuccedere non poſſunt, ſicuti nec nubere, aliáve peragere veris Monachis denegata, & alioqui voto clauſuræ non adſtrictis conceſſa, de quibus num. 17.*

18 *Ingredientes Monaſterium fœminæ, ſunt in triplici differentia, & tripliciter cenſentur,*

19 *Ancillandi enim gratia, mancipata monaſterio, æquiparantur iis, quæ ſunt ex tertio ordine S. Franciſci, vel in oblatas, & conuerſas reſoluuntur, num. 20.*

21 *Tonſæ verò, propter delictum, & in monaſterium, detruſæ, ex eo nuſquam ad Monachas, vel etiam conuerſas accedunt; ſed ad oblatas ſimplices, eiuſque rei rationes, num. 22.*

23 *De detruſione in Monaſterium, tam virorum, quam mulierum, & de demonachatione Monialium, vel Monachorum, num. 24.*

25 *Verè Moniales, ſiue Monachæ, in quot, & quales diſtinguantur regulas, aut ordines.*

26 *An & quando eiuſdem ſint, cuius Monachi conditionis, eorumque iuribus gaudeant, num. 28.*

27 *Qualiter diuidantur, ad inſtar Monachorum, in mendicantes, & non mendicantes.*

29 *Monaſteria Monialium, & Monachorum, in quibus conueniant inter ſe, & in quibus differant, num. 30. cum ſeqq.*

31 *Quare ſimplex, & indefinita Monaſteriorum mentio, virorum quidem, ſed non Monialium, monaſteria reſpiciat, & quid inde ſequatur, num. 32.*

33 *Beneficia Monialium nominationi regiæ non ſubijciuntur.*

34 *Vt nec Annatis, Decimiſque papalibus, aut receptioni oblatorum, num. 35.*

36 *Nec etiam conceduntur Monialibus, niſi in adminiſtrationem.*

37 *Quo fit vt beneficiis manualibus, & temporalibus æquiparentur.*

38 *Beneficia virorum, alios quam præfectos ſuos regulariter non admittunt.*

39 *Ac proinde, horum beneficiorum, mulieres in perpetuum, ſunt incapaces.*

40 *Et conſequenter in eis, non aquè ac in ſuis, decreti de pacificis poſſeſſoribus beneficio iuuantur.*

41 *Noua prouiſio, & confirmatio, non datur à Papa, electis ad beneficia virorum.*

42 *Cum alioqui electa Abbatiſſa, vel Prioriſſa, confirmationem electionis, & nouam prouiſionem ſimul, petere non prohibeatur.*

SEPTI-

Digitized by Google

1 SEPTIMO, non omnia beneficia ad viros, ſed plæraque etiam ad mulieres pertinent, vt in can. cognouimus 18. q. 2. Quamuis enim ſoli ordinati, beneficiorum ſint capaces; ex c. 2. extr. de inſtitut. & mulieres promoueri ad ſacros ordines, prohibeantur per diſpoſitionem, can. 1. in §. mulieres 15. q. 3.
2 ita † vt ea de cauſa, damnati fuerint Cathaphriges tanquam hæretici, quod & Præſbyteras, & Diaconiſſas, & Subdiaconiſſas ordinarent, vt patet ex can. Diaconiſſam 27. q. 1. cum ne quidem prima tonſura, (quam clericaturam vocant) mulieribus conferri poſſit, arg. c. vxoratus, in §. nullus, extr. de conuerſ. coniugat. Attamen † quædam ſunt
3 beneficia mulierum propria, quæ & eccleſiaſtica (non ſecus ac ipſæ Deo ſacratæ mulieres, eccleſiaſticæ) dicuntur, priuilegiiſque eccleſiaſticis, æquè gaudent, vt not. in c. Monialibus, extr. de ſentènt. excomm. Nam † & imò, vt quidam arbitrantur, ſi ordinatæ fuerint, nec
4 ab ipſis aufertur ordo, cum ſæpe multa facta teneant, quæ nihilominus fieri prohibebantur, vulgata l. 2. §. biduum, D. quand. appell. ſit.
5 Addit † gloſſ. in d. can. Diaconiſſam, ordinationem eſſe facti, & ſic mulieres characterem ordinis receptum, ſaltem retinere, ſoletque etiam adduci text. in c. 2. in verb. neceſſarium, extr. de teſtamen. vbi de Abbatiſſæ ordinatione, nominatim fit mentio, necnon conſuetudo, tondendarum Monialium, de qua teſtis eſt gloſſ. in c. attendentes, in verb. cornutis, extr. de ſtat. Monach. Verum hos hallucinari, nullumque omnino characterem mulieribus imprimi, credendum eſt. cum Archidiac. in can. præſbyter 32. diſtinct. & reliquis in c. de ætat.
6 & qual. in Clem. Et † quod de ordinata Abbatiſſa, habetur in d. §. neceſſarium, ad benedictionem, & conſecrationem Abbatiſſæ, referri debet iuxta interpræetationem gloſſ. ibid. in verb ordinata: quemadmodum & nomina præſbyterarum, Diaconiſſarum, & ſimilia quæ reperiuntur in d. can. præſbyter §. præſbyterarum, & in d. can. Diaconiſſam, alibique paſſim, intelligenda ſunt, non de ordine ſacramenti, ſed de dignitate, & cura præcipuis inter Moniales conceſſa, prout declarat altera gloſſ. in can. mulieres, in verb. matriculariæ d. 32. di-
7 ſtinct. Ac † demum, pro tonſura Monialium, præſupponendus erit, duplex tonſurandi modus; videlicet in ſuperiori parte capitis, & in parte inferiori: prior enim, ordinis eſt ſymbolum, & à DD. clerica appellatur, nec in Monialibus locum habet; ſed poſterior duntaxat, in crinium, ſeu capillorum abſciſione conſiſtens, & in ſignum renunciatio

ciationis ſeculi, etiam ſimplicibus conuerſis vſitatus, eáque eſt doctr. Panorm. in d.c. vxoratus, num. 4. extr. de conuerſ. coniug. & gloſſ. in cap. quoniam, §. idem quoque in verb. tonſuram, de vit. & honeſtat. cleric. in Clement. Sed † quidquid ſit, & qualitercunque Moniales 8
tonſurentur, certiſſimum eſt eas, à diuinis miniſteriis penitus arceri; cum non magis religionem ingreſſæ, ſacra tangere, vel prædicare,[a] confeſſiones audire, aliave a
in conſequentiam ordinum conceſſa, obire [b] poſſint can. ſacra- b
tas, & ſeqq. 23. diſtinct. quam † 9
in ſeculo remanẽtes poſtulare [c] c
docere, [d] teſtimonium ferre, d

[a] *Quin, nec eligendi Prædicatoris, vel concurrendi ad eius electionem ius, mulieres ſaltem in ſeculo remanentes, habere poſſunt. Nam & ita centum aureis annuatim legatis, à Domino Cardinali de Crequi, pro prædicatore, per Epiſcopum Ambianen. de conſenſu Capituli, & Dominæ de Genurain, quotannis eligendo; nihilominus, ſuprema Pariſiorum curia, ipſi Epiſcopo Prædicatorem eligenti, ſolam adhibendi conſenſus capitularis neceſſitatem imminere, dicta Domina de Genurain quantumuis reclamante, declarauit areſto 29. Decemb. 1578. cuius meminere; Charond in lib. 7. reſponſ. c. 227. & Pele. in illuſt. q. 40.*

[b] *Aliud eſt, de his quæ veniunt in conſequentiam muneris iniuncti, & adminiſtrationis conceſſæ; pleraque enim prædictis Abbatiſſis, Prioriſſis, Diaconiſſis, & ſimilibus licent; quæ etiam ad diuini miniſterij cauſam ſpectant, quæque remanentibus in ſeculo, abuſiuè communicantur: adeo vt, ne quidem Aeditui officio, (quem vulgo Matricularium, Gallicè Marguillier appellamus) nuptam mulierem fungi poſſe, etiam ſi, conſuetudine, aliud fuiſſet receptum, iudicauerit Pariſien. ſenatus; in cauſa cuiuſdam Deſmartins, vxoris Stephani Herment, 24. Iul. 1600. referentibus Pele. in forenſ. li. 1. act. 51. & Chenut. in decret. tit. 1 c. 11.*

[c] *Et multo minus iudicare, cum imo, quantuncumque arbitria ſint fauorabilia, à mulieribus tamen ſuſcepta, viribus careant, eáque de cauſa, id. ſenatus Pariſ. ſententiã Dominæ de Neſle, etiam ſi, in eam, & duos maſculos, compromiſſum eſſet, infirmauerit areſt. 14. Ian. 1603. de quo Charond. in lib. 4. Pandect. tit. de reg. iur. act. 2. & in lib. 13. reſponſ. c. 33.*

[d] *Adde, nec exercere medicinã quantũuis ſalubriter, id ab eis fiat; ſicuti ab eod. Pariſienſ ſenatu cautum eſt, inter Andegau. Medicorum collegium, & Ioannam Leſcallier; Medicinæ exercitio ſeſe immiſcentem: Nanque, vt tradit Chopin. in lib. 2 de priuileg ruſtic. part. 3. c. 1. in fin. quem refert, & ſequitur Guen. in lib. 10. collat. ordinat. tit. 13. num. 4. cum cauſa ad appellationem ex Andibus perorata,*

&

e [e] & ſimilia, quæ virorum ſunt
f [f] exequi can. mulierem 33.q. 5. & c.noua, iuncta gloſſ. fin. extr. de pœnit. & remiſſionib. Cæterum
10 † quamuis Moniales ad inſtar Monachorum, à monaſterio denominentur, vt docet Cardin. in c.2.§.1. de ſtat. Monach.in Clem. earum tamen quædam, in ſecularibus eccleſiis reperiuntur, vt videre eſt ex c.indemnitatibus §. fin.de elect. in 6. imo & in domibus propriis, can. quicunque, & ibi gloſſ. in verb. ſanctimoniali
11 bus, 12. q. 5. Quinetiam † & de nonnullis coniuges habentibus, quæ de tertio ordine beati Franciſci, eſſe dicuntur, fit mentio, in text.& gloſſ.c.cum ex eo,in verb. tertio de ſentent. excomm. in 6.
12 Poſtremò † erant & antiquitus, quædam mulieres, Beguinæ vulgo nuncupatæ, quæ (vt ait Cyn. in Auth.ſed quamuis, num.7. C. de rei vxor.act.) matrimonium ſimiliter, contrahere poterant, nihilque, quod religionem ſaperet, profitebantur, & tamen de difficilioribus, fidei articulis diſputare, & quod plus eſt publicè docere, & prædicare, non vereban-
13 tur. Sed † cum ita infinitos errores, & hæreſes introducerent, earum ordo ſublatus fuit, in concilio Viennen. cuius decretum extat in cap. 1. de relig. domib. in
14 Clement. Status † quoque ea-

in conſilium miſſa fuiſſet, areſto 16. April. 1573. tandem definitiuè, & cum prædicta cautione, terminata eſt, altero areſto 12. April. 1578. cuius tenorem deſcribit le Veſt, in collect. memorab. areſto 157.

[e] *Hoc intelligendum eſt de teſtimonio in contractibus, vel teſtamentis ferendo, iuxta Leonis nouel. 48. & text. in l. qui teſtamento, §. mulier D. de teſtament. ordinand. ac etiam areſtum Pariſien ſenatus, 8. May 1598. recitatum à Charond. in dict. tit. de reg. iur. art. 2. & in lib. 3. Pandect. tit. 1. & in addit. ad Guen. in lib. 4. collat. ordina. tit. 3. num. 1. Alias enim admitterentur, ad ferendum teſtimonium, in quibuſcunque, tam ciuilibus, quam criminalibus cauſis, ex ordinatione Caroli VI. Chriſtianiſſimi Regis, anni 1394. & diſpoſitione iuris communis, in l. ex eo D. de teſtib. Etiamſi, (vt loquitur Fab. Sebuſian. in lib. 4. Cod. tit. 15. defenit. 58.) minor iis fides debeatur, quam maſculis, adeo vt, nec ſi duæ mulieres, de crimine conſentiant, ſequi tamen poſſit condemnatio, ſi alia probationum adminicula, non concurrant; & ita, ſenatum ſuum Camberien. cenſuiſſe ſubdit, in cauſa Peronettæ Cornat, & Henrici, & Martini Pic, fratrum, 29. Mart. 1597.*

[f] *Ex quorum tamen numero, officium executoris teſtamentarij non eſt; ideoque etiam mulieres, talis officij non eſſe incapaces, communi calculo recipiũt DD. in l. à filio D. de aliment. vel cibar. legat.*

legat. & præiudicatum quoque fuit, à Pariſien. ſenatu, areſto 4. Ianuar. 1590. de quo Pe'e. in illuſtrib. q. 31. & Charond. in lib. 3. Pandect. tit. 13.

g *Secundum hanc diſtinctionem, intelligendum eſt, quod ait Papon. in li. 21. tit. 1. areſt. 1. in fin. Sorores tertij ordinis ſancti Franciſci, ſi nubant, ſuccedere in proprietate, & ſi permaneant in religione, ſuccedere duntaxat quoad vſumfructum; quodque ipſe ſubdit, in areſt. 14. declaratum fuiſſe, eaſdem ſorores, libertatem habere, tam ſuccedendi, quam nubendi. Sed & ex ea diſtinctione, ad concordiam reducenda ſunt, contraria areſta, de quibus, ſic meminit Imbert. Rupellan. in Enchyrid. ſub verb. Monachus; Franciſcanæ tertij ordinis, ſi velint nubere, & ſuccedere, poſſunt, ſicuti iudicatum eſt, areſto Curiæ parlamenti; ſed paulo poſt, conuerſa rota, eas, ſucceſſionis incapaces eſſe, contrario obtinuit areſto, in fauorem Domini de Nieuil, ſur les Ambiers. Denique Chopin in lib. 2. de ſacr. polit. tit. 8. num. 9. pro incapacitate ſuccedendi, in priori eiuſdem diſtinctionis caſu, recitat areſtum Pariſienſ. ſenatus, pro Domino Ludouico le Roux aduerſus Ianam ſororem, in Choleto Andium oppidulo, tertium illum ordinem profeſſam, 27. Ianuar. 1552. pro capacitate verò ſuccedendi, in poſteriori caſu, tribus quoque eiuſdem ſenatus, areſtis vtitur, videlicet in fauorem, Annæ Mauſſonæ, 9. Iul. 1583. Ludonicæ Clarembaldis, 27. Octob. 1587. &*

rum, quæ in propriis domibus ſanctimonialem vitam agebant, reprobatus fuit ab Innocentio 2. Pap. ac præſertim, quia ſub hoſpitalitatis velamine, contra bonos mores, & ſacros canones, Religioſos, & alios peregrinãtes, admittere ſolerent, vt habetur in
can. pernitioſam 18. q. 8. Quod † 15
autem attinet ad Canonicas ſeculares, prædictum conſilium Viennen. eas expreſsè non reprobat, ſed tamen non approbat, in cap. fin. §. per hoc, de ſtat. Monach. in Clement. Et tandem cum tertius ordo ſancti Franciſci, viuendi modum potius, quam religionis formulam contineat, vt not. gloſſ. in d. c. 1. in verb. obedientiam, de relig. domib. in clement. intactus remanſit, vel etiã amplificatus eſt, & ſucceſſu temporis, in duas veluti claſſes diſtri-
butus; deſtinatis † nempe profi- 16
tentibus hunc ordinem, certis cœnobiis, vt ea ingredientes, & (vt vulgus loquitur) vouentes clauſuram, ad inſtar regularium, & verè Monacharum, efficiantur; nec magis nubere, vel ſuccedere, aliave ſecularibus licita
peragere poſſint, viceque † ver- 17
ſa, voto clauſuræ non adſtrictæ, æquo cum profanis, & nubendi, & ſuccedendi, & ſimili quocun-
que iure, cenſeantur g iuxta ea, g
quæ traduntur poſt text in cap.

ſancta

ſancta Romana,§.nonnulli etiam eod.tit.in extrau.Ioann. & fuſius exagerantur à Chopin.in lib.3.de priuileg.ruſticor.part.3.tit. 7. nu.
18 4. Sed † & quæ ipſarummet verè Monacharum, cœnobia ingrediuntur, in triplici quoque ſunt differentia; aliæ enim, ancillandi gratia, monaſterio mancipantur, aliæ propter adulterium tonſæ, in monaſterium detruduntur, & aliæ, principaliter vt Deo inſeruiant, ſub regula monaſterij ſui, ſolita e-
19 ius vota emittunt. Prioriſque † generis,cum iis,de quibus proximè confunduntur, & à nobis æquiparari poſſe videntur, vt ſi clauſuram voueant, non minus & à nuptiis, & à ſucceſſionibus, & ab eiuſcemodi aliis, remoueãtur; ſin minus priſtina ſua iura
20 retineant: vel † etiam, adhibita diſtinctione, inter eas, quæ mutant veſtem,& eas quæ non mutant,hæ oblatæ, priſtinorumque iurium capaces, & illæ conuerſæ ac eorundem iurium, è contra incapaces, non malè forſitan dicentur,arg.eorum,quæ not.poſt gloſ.in l.mulieri & Titio,in verb. proderit,D.de condit.&demonſtrat.& à nobis quoque, circa oblatos& conuerſos,deducta fuere ſupra,in lib.2.tit. 7.num. 22. &
21 ſeqq. Alterius † vero generis,[h]
h quantumuis mutantes veſtem,

Vidæ,ac Ludouicæ de ſainct Ionyn, 20. Iul.1558.iiſque,alia etiam tria,inſuper addit in d.lib.3.de priuileg.ruſtic.part. 3. tit. 7. num. 4. vnum nempe adhuc Pariſienſe, aduerſus Dominam de Bazanges,29. Maij 1546. alterum Toloſanum,pro Iacoba Fuxenſi,20.Mart. 1561. & vltimum Burdigalenſe, pro eadem Iacoba, aduerſus Fridericum Fuxenſem,Cãdaliæ Comitem,23.Maij 1570.

[h] *Hanc detruſionis in monaſterium pœnam,ſe nunquam in Mediolanenſ. ſenatu vidiſſe ſeruari, aſſerit Iul.Clar. in §.adulterium num.7.verſ.in ſenatu autem, ſed nec ideo ſeruandam, quod non deceat adulteram, quæ per legem diuinam lapidabatur, nunc in locum ſacrum,ad corrumpendas ſacratas Deo Virgines deputari,addit ibid. Bayard.in num.50.Verumtamen, eam in Gallia, ſemper fuiſſe obſeruatam oſtendunt, tam vetera areſta, ſenatus nempe Pariſienſ. 23. Decemb. 1522. & Burdigalenſ.7. Decemb.1523. aliaque relata, à Boer.in deciſion. q. 297. & Papon.in lib.22.tit.9.areſt. 1. & ſeqq. quam quæ nouiſſimè, ab eodem Pariſienſ. & Burdigalenſ. prolata ſunt ſenatu, 3. Iul. & 30. Septemb. 1595. de quibus Pele.in forenſib.lib.3.act.62.& Chenut.in addit. ad Papon.in d.tit.9. areſt.5.Imò& in viris,apud ipſummet Pariſienſ. ſenatum, hæc eadem pœna, nonnunquam obſeruata fuit, nanque (vt narrant;Chopin.in lib.1.Monaſtic. tit.3.num.26. & Pele.in illuſtribus q.*

Digitized by Google

& religionis habitum ſuſcipientes, non ideo Monachas, imò nec conuerſas effici, ſed potius, ad oblatas accedere, credendum eſt cum gloſſ. & DD. in Auth. ſed hodiè, in verb. habita, C. ad leg.
Iul. de Adult. Nanque † (vt ibid. 22
ſubdit Salycet. in num. 3. verſ. quidquid tamen) poſt matrimonium carnaliter conſummatum, non poteſt vxor, conuerſionem facere, viro in ſeculo remanente, vt extr. de conuerſ. coniugat. c. vxoratus, & c. fin. & eſt ratio, quia facti ſunt vna caro, & ſic eiuſdem carnis, pars non poteſt conuerti,
& pars in ſeculo remanere, ex † 23
quo, & adhuc infert, maritum (qui de iure ciuili, intra biēnium duntaxat, eam ſibi reconciliare, & à monaſterio reuocare poteſt) de iure canonico, hanc reconciliationem, & reuocationem, perpetuo facere poſſe, quod eſſet ſecus, ſi per eiuſcemodi detonſionem, & detruſionem in monaſterium, verè Monacha, vel etiam
Conuerſa fieret; vt † pote pro- 24
hibita ſub pœna Apoſtaſiæ, demonachatione, ſeu ad ſeculum
reuerſione,[i] in can. hi qui; iuncta i
gloſſ. in verb. ad ſecularem, 50.

2.) quendam Hectorem Leſnæum, appellantem à iudice criminali Carnutum, qui mariam Moyſiam coniugem ſeparatam bonis, & habitatione, multis verberibus affecerat, pœnæ cauſa, perenni manſione, in victorino cœnobio, lutetiæ, ſuburbano, nudiuſtertius curia damnauit videlicet 12. Iul. 1600. An autem, ita condemnatus adulteras monaſteria recuſare poſſint, vel petere poſt detruſionem, vt ab earum onere liberentur, & quid de his in caſu, tam recuſationis adulterarum, quam liberationis monaſteriorum, faciendum ſit videbis tractatum, à Pele. in d. act. 62. & à Fabr. Sebuſ. in lib. 9. Cod. tit. 7. definit. 1.

i *Quantumcunque enim, iuſta Demonachationis, & reuerſionis ad ſeculum cauſa ſubſit; ad ſummum tamen Pontificem, recurrēdum eſt, & ſine ſpeciali eius reſcripto neque eccleſiaſtici, neque ſeculares iudices, de hac demonachatione, & reuerſione ad ſeculum, cognoſcere poſſunt; vt iudicatum fuit, à Britannico ſenatu, 17. Aug. 1578. teſte Charond. in lib. 7. reſponſ. c. 108. Sed & quo caſu, in conſequentiam reſcripti pontificij cognoſcunt, pendente proceſſu habitum dimittere volens, eo interim vti, & in monaſterio reſidere, tenetur; ſic enim, Annam de Torcy, monaſtico habitu induendam, & in Xenodochio ſancti Geruaſij Pariſienſ. detinendam, donec finiretur lis, Pariſienſ. ſenatus pronunciauit, 18. Maij 1564. apud Papon. in lib. 19. tit. 2. areſt. 18. cui & aliud areſtum non abſimile, addiderat Berger. in areſt. 16. aduerſus quandam monialem de Ponſac, 15. Iun. eiuſd. anni 1564. lite verò finita, & ipſo ſummi*

diſt.

25 diſtinct. Poſtremi † denique generis, verè & propriè, ſunt Mo-
k nachæ, ſeu moniales, [k] earumq; tot ferè ordines, & diuerſæ regulæ, quot Monachorum, de-
26 præhenduntur; cum † & ipſæ, eandem cum Monachis, à quorum ordine dependent, profiteantur regulam, vt not. gloſſ. in d. c. 2. in verb. alia de ſtat. Monach. in Clement. Quin, & iiſdem etiam priuilegiis & iuribus, tam
l actiuè, quam paſſiuè [l] vtuntur, teſte Cardin. poſt alteram gloſſ.
27 in c. 1. in verb. ſinguli, eod. tit. † ac præterea, eo quo Monachi, diſtinguntur modo, in mendicantes, & non Mendicantes; quæque ſunt ex mendicantibus, ſpecialius ſorores, non ſecus atque, qui ex Monachis mendicāt, fratres appellantur, ſicuti declarat Panorm. in c. cauſam quæ vertitur, num. 2. in fin. extr. de
28 Iudic. Ex † quibus, cum ita par, vel eadem prorſus, monialium, & Monachorum, conditio appareat non erit, quod de illis, plura dicantur; quæ enim, de profeſſione

Pontificis reſcripto, ritè (vt loquuntur) emologato, demonachata monialis, perinde habetur, ac ſi monaſterium, nuſquam fuiſſet ingreſſa; & ideo, neque à nuptiis, neque à ſucceſſionibus repellitur, vt Pariſienſi quoque ſenatui viſum eſt, 7. Septemb. 1584. ſicuti ſcribit id. Charond. in eod. c. 108. At, ſi propria authoritate, & vt noſtris temporibus pleriſque contigit, prætextu Caluiniſmi, demonacharetur; nubere quidem poſſet, ſed non ſuccedere, vt idē ipſe Pariſ. ſenatus, in ſimili cenſuit aduerſus Nicolaum du Roure, ſacræ Carthuſienſium familiæ deſertorem, 26. Ian. 1600. adeo vt, quidam alius, à Capuecinorum familia, ad ſectam Caluiniſtarum profugus, ab hæredibus paternis, penſionem ſaltem, vel certum quid pro alimentis petens, à Pariſienſ. adhuc ſenatu, repulſam paſſus fuerit, areſto 26. Aug. 1606. recitatque hæc duo areſta, Pele. in forenſib. lib. 2. act. 18. & in illuſtrib. q. 121.

[k] *Ideoque, & à nuptiis, & à ſucceſſionibus, remotæ ſunt; etiam ſi quod relinquitur puellis, ſub conditione nuptiarum, poſt ingreſſum monaſterij debeatur, prout iudicauit, ſenatus Toloſanus, pro quadam Margareta de Mauriac, Legataria Franciſcæ du Lac, aduerſus Ioannem de S. Gilles, 17. Mart. 1606. Puymiſſon. in Forenſib. act. 22. ſimiliterque relictum, ſub onere reſtitutionis poſt mortem, non obſtante Monaſterij ingreſſu, peti poſſit, & hoc iudicatum quoque, à Pariſienſ. ſenatu, pro monialibus conuentus de Gif, aduerſus Nicolaum des Cordes, & conſortes, menſi Mart. 1538. teſtatur Charond. in lib. 10 reſponſor. c. 40.*

[l] *Exemplum eſſe poteſt, in proximè notata, remotione à ſucceſſionibus, ſiue*

Digitized by Google

& religionis habitum ſuſcipientes, non ideo Monachas, imò nec conuerſas effici, ſed potius, ad oblatas accedere, credendum eſt cum gloſſ. & DD. in Auth. ſed hodiè, in verb. habita, C. ad leg. Iul. de Adult. Nanque † (vt ibid. 22
ſubdit Salycet. in num. 3. verſ. quidquid tamen) poſt matrimonium carnaliter conſummatum, non poteſt vxor, conuerſionem facere, viro in ſeculo remanente, vt extr. de conuerſ. coniugat. c. vxoratus, & c. fin. & eſt ratio, quia facti ſunt vna caro, & ſic eiuſdem carnis, pars non poteſt conuerti, & pars in ſeculo remanere, ex † 23
quo, & adhuc infert, maritum (qui de iure ciuili, intra biẽnium duntaxat, eam ſibi reconciliare, & à monaſterio reuocare poteſt) de iure canonico, hanc reconciliationem, & reuocationem, perpetuo facere poſſe, quod eſſet ſecus, ſi per eiuſcemodi detonſionem, & detruſionem in monaſterium, verè Monacha, vel etiam Conuerſa fieret; vt † pote pro- 24
hibita ſub pœna Apoſtaſiæ, demonachatione, ſeu ad ſeculum reuerſione,[i] in can. hi qui; iuncta i
gloſſ. in verb. ad ſecularem, 50.

2.) quendam Hectorem Leſnaeum, appellantem à iudice criminali Carnutum, qui mariam Moyſiam coniugem ſeparatam bonis, & habitatione, multis verberibus affecerat, pœnæ cauſa, perenni manſione, in victorino cœnobio, lutetiæ, ſuburbano, nudiuſtertius curia damnauit videlicet 12. Iul. 1600. An autem, ita condemnatus adulteras monaſteria recuſare poſſint, vel petere poſt detruſionem, vt ab earum onere liberentur, & quid de his in caſu, tam recuſationis adulterarum, quam liberationis monaſteriorum, faciendum ſit videbis tractatum, à Pele. in d. act. 62. & à Fabr. Sebuſ. in lib. 9. Cod. tit. 7. definit. 2.

i Quantumcunque enim, iuſta Demonachationis, & reuerſionis ad ſeculum cauſa ſubſit; ad ſummum tamen Pontificem, recurrẽdum eſt, & ſine ſpeciali eius reſcripto neque eccleſiaſtici, neque ſeculares iudices, de hac demonachatione, & reuerſione ad ſeculum, cognoſcere poſſunt; vt iudicatum fuit, à Britannico ſenatu, 17. Aug. 1578. teſte Charond. in lib. 7. reſponſ. c. 108. Sed & quo caſu, in conſequentiam reſcripti pontificij cognoſcunt, pendente proceſſu habitum dimittere volens, eo interim vti, & in monaſterio reſiderè, tenetur; ſic enim, Annam de Torcy, monaſtico habitu induendam, & in Xenodochio ſancti Geruaſij Pariſienſ. detinendam, donec finiretur lis, Pariſienſ. ſenatus pronunciauit, 18. Maij 1564. apud Papon. in lib. 19. tit. 2. areſt. 18. cui & aliud areſtum non abſimile, addiderat Berger. in areſt. 16. aduerſus quandam monialem de Ponſac, 15. Iun. eiuſd. anni 1564. lite verò finita, & ipſo ſummi

diſt.

25 diſtinct. Poſtremi † denique ge-
neris, verè & propriè, ſunt Mo-
k nachæ, ſeu moniales, [k] earumq;
tot ferè ordines, & diuerſæ re-
gulæ, quot Monachorum, de-
26 præhenduntur; cum † & ipſæ,
eandem cum Monachis, à quo-
rum ordine dependent, profi-
teantur regulam, vt not. gloſſ. in
d. c. 2. in verb. alia de ſtat. Mo-
nach. in Clement. Quin, & iiſdem
etiam priuilegiis & iuribus, tam
l actiuè, quam paſſiuè [l] vtuntur,
teſte Cardin. poſt alteram gloſſ.
27 in c. 1. in verb. ſinguli, eod. tit. †
ac præterea, eo quo Monachi,
diſtinguntur modo, in mendi-
cantes, & non Mendicantes;
quæque ſunt ex mendicantibus,
ſpecialius ſorores, non ſecus at-
que, qui ex Monachis mendi-
cāt, fratres appellantur, ſicuti de-
clarat Panorm. in c. cauſam quæ
vertitur, num. 2. in fin. extr. de
28 Iudic. Ex † quibus, cum ita par,
vel eadem prorſus, monialium, &
Monachorum, conditio appareat
non erit, quod de illis, plura di-
cantur; quæ enim, de profeſſione

Pontificis reſcripto, ritè (vt loquuntur) emologato, demonachata monialis, perinde habetur, ac ſi monaſterium, nuſquam fuiſſet ingreſſa; & ideo, neque à nuptiis, neque à ſucceſsionibus repellitur, vt Pariſienſi quoque ſenatui viſum eſt, 7. Septemb. 1584. ſicuti ſcribit id. Charond. in eod. c. 108. At, ſi propria authoritate, & vt noſtris temporibus plæriſque contigit, prætextu Caluiniſmi, demonacharetur; nubere quidem poſſet, ſed non ſuccedere, vt idē ipſe Pariſ. ſenatus, in ſimili cenſuit aduerſus Nicolaum du Roure, ſacræ Carthuſienſium familiæ deſertorem, 26. Ian. 1600. adeo vt, quidam alius, à Capuccinorum familia, ad ſectam Caluiniſtarum profugus, ab hæredibus paternis, penſionem ſaltem, vel certum quid pro alimentis petens, à Pariſienſ. adhuc ſenatu, repulſam paſſus fuerit, areſto 26. Aug. 1606. recitatque hæc duo areſta, Pele. in forenſib. lib. 2. act. 18. & in illuſtrib. q. 122.

[k] *Ideoque, & à nuptiis, & à ſucceſſionibus, remotæ ſunt; etiam ſi quod relinquitur puellis, ſub conditione nuptiarum, poſt ingreſſum monaſterij debeatur, prout iudicauit, ſenatus Toloſanus, pro quadam Margarcta de Mauriac, Legataria Franciſcæ du Lac, aduerſus Ioannem de S. Gilles, 17. Mart. 1606. Puymiſſon. in Forenſib. act. 22. ſimiliterque relictum, ſub onere reſtitutionis poſt mortem, non obſtante Monaſterij ingreſſu, peti poſſit, & hoc iudicatum quoque, à Pariſienſ. ſenatu, pro monialibus conuentus de Gif, aduerſus Nicolaum des Cordes, & conſortes, menſi Mart. 1538. teſtatur Charond. in lib. 10 reſponſor. c. 40.*

[l] *Exemplum eſſe poteſt, in proximè notata, remotione à ſucceſſionibus, ſiue*

Digitized by Google

& reliquis, ad Monachos, peculiarius ſpectantibus, [m] tractata m
fuere ſupra, in c. 5. hic pro Monialib. repetenda venirent, quod
nedũ tædioſum eſſet, ſed & quodammodo, extra propoſitam nobis, beneficiorum materiam.
Quamobrem † ſatius, & magis 29
ex re videbatur, beneficia ipſa, quibus præficiuntur Moniales, pro ratione inſtituti, penitius intueri, & præſertim aduertere, hæc ab aliis beneficiis, in plæriſq;
differre, etiam ſi † cum iis, in eo 30
conueniant, quod tam in monaſteriis Monialium, quam Monachorum, & æquè, ac in ſecularibus eccleſiis, & prælaturæ, & dignitates, & officia, [n] & ſimiles be- n
neficiorum ſpecies, reperiantur; vt conſtat ex d.c. indemnitatibus de elect. in 6. & ex c. dilecta, extr. de maiorit. & obedient. cum ſimilib. Hæc † igitur, notatu digniſſi- 31

ſuccedendi incapacitate, vtpote quam, nõ minus moniales, quã Monachos afficere, conſicit, ex duobus aliis, ſenatus Pariſien. areſtis, aduerſus nempe, Rolandam Domini Montisbeleti ſororem anni 1522. & quandam aliam, ſororem Brouillartorum, 19. Maij 1531. quorum vtrumque, additur à Brodæ. ad Loüet. ſub lit C, art 18.

[m] *Circa hanc profeſſionem Monialium, vel etiam Monachorum, pulcherrima quæſtio, mota fuit, in Pariſienſ. ſenatu, nunquid videlicet, parentes impedire poſſint, ne ij, quos antea monaſterio deſtinauerant, ibi profiteantur; contigerat ènim, cum quidam Dominus de Colincourt, tunc Catholicus, filiam ſuam Eſther, monaſterij cuiuſdam Peronenſ. Antiſtitæ, inſtituendam tradidiſſet, vt poſtea, Caluiniſta effectus, mutaret voluntatem, & pro impedienda filiæ profeſſione, experiretur interdicto, de liberis exhibendis, aduerſus ipſam Antiſtitam, quæ nihilominus, ſolita religionis vota, ab ipſa filia, interim exegerat: ſed curia, neque impedimenti paterni, neque exactæ profeſſionis, habita ratione, liberum filiæ arbitrium, de futuro vitæ iuſtituto exquirendum, à proximo iudice regio, interlocuta eſt; eamque idcirco, extra monaſterij ſepta, penes honeſtam matremfamilias, veluti ſequeſtro depoſitam, rogari oportere, vtrũ peroptaret, vulgare & profanum, vel potius ſacrum, & monaſticum vitæ genus inſtituere, cauit areſto, 29. Nouemb. 1599. Ex quo (inquit Chopin. qui illud areſtum refert, in lib. 1. Monaſtic. tit. 2. nu. 4.) præiudicatum eſt, priorem patris conſenſum, qui ſemel liberas monaſterio vouiſſet, nullatenus denuò, in monaſtica eorum profeſſione, ſed modo ipſorum liberorum profitentium, voluntatem explorari debere eiuſdemque areſti, meminit etiam Pele. in Forenſib. lib. 2. act. 13.*

[n] *Ad has autem prælaturas, dignitates, perſonatus, & officia, muliebrium*

ma eſt

ma eſt; inter hæc differentia, quod Monaſteria virorum, ſimpliciter, & antonomaſticῶs, dicantur monaſteria; at monaſteria fœminarum: ſemper cum adiuncto [Monialium] vt not. gloſſ. 1. in §. monaſteriis, de reg. ad Prælat. nominat. in Concord. Inde-
32 que † fit, vt cum verba, ſimpliciter prolata, ſecundum quid, & cũ adiuncto, intelligi non debeat arg. l. 1. in §. 1. D. de Donat. diſpoſitio de Monaſteriis, indefinitè loquens, in Monachis, duntaxat non etiam in Monialibus, recipienda ſit, niſi fortè, identitatis ratio, vel fauor, contrarium ſuaderet, iuxta doctr. gloſſ. in c. generali, in verb. vniuerſos, de elect.
33 in 6. Et † hac de cauſa, contingere docet gloſſ. in d. §. monaſteriis vt Regis noſtri Chriſtianiſſimi nominatio, ceſſet in beneficiis
o Monialium,[o] cum verbis, monaſteria ſimpliciter, & indefinitè exprimentibus, ei per Concordata, nominandi poteſtas concedatur, vt patet ex ipſomet §. mo-
34 naſteriis. Hinc † quoque eſt, quod beneficia Monialium, Annatis non ſubiiciantur, earum enim impoſitio, de monaſteriis æquè ſimpliciter, & indefinitè loquitur, prout agnoſcit Gomeſ. in reg. de valor. exprimend. circ. fin. præfat. verſ. nam videmus, &
35 in tot. q. 3. Sed † vt eximantur, à

beneficiorum, per electionem monialium potius, quam per ordinariorum collationem deuenitur: Quamobrem (inquit Chopin. in lib. 2. Monaſtic. ti. 1. num. 6. in fin.) prætorianus ſenatus, muliebrem primatum, monaſticæ ædis Sepulchri d'Anoynes, addixit ſanctimoniali Ianæ de Vichy, à Sororibus electæ, victa Iana Damanzay, quam Dominus Abbas Cluniacenſ. eiuſdem ædis Primatem, deſignarat, idque areſto, 6. Septemb. 1594. quod litigantibus pronunciatum fuit, 25. Iul. 1595. ac etiã recitatur, à Pele. in forenſib. lib. 2. act. 45.

o *Pro exemptione monaſteriorum, ad moniales pertinentium, à nominatione regia, iam ſupra, in lib. 2. tit. 9. num. 16. adduximus duo, vnum magni conſilij, & alterum priuati conſilij areſta; Ibique etiã docuimus, quamuis poſtea, Henrici tertij reſcripto anni 1578. hac monaſteria regiæ nominationi ſubdita fuerint, priſtinam tamen ab ea exẽptionem, remanſiſſe in ijs, quæ ſanctæ Claræ dicuntur, vel ab alio mendicantium ordine dependent, quod & tribus aliis, eiuſdem magni conſilij, probauimus areſtis: Quamobrem, hic ſolummodo veniet addendum, quod licet, in monaſterij non mendicantium, poſt illud reſcriptum, Reges noſtri Chriſtianiſſimi, nominare cõſueuerint, aliquid tamen ſemper ſupereſſe videtur, Prioris horum monaſteriorum naturæ, & qualitatis, Nanque (vt not. Pele. in forenſib. lib. 1. act. 13.) prouiſionibus,*

qua

Digitized by Google

quæ Romæ, in conſequentiam regiæ nominationis expediuntur, hac inſeri ſolet clauſula [dummodo conſenſus maioris partis monialium accedat] vt ſic,ita demum, nominatio regia, ſuos in his ſortiatur effectus, ſi per modum electionis, vel tolerantiæ, à monialibus approbetur: Qua de cauſa (ſubdit) cum Margareta de Billy, à Rege nominata fuiſſet, ad Abbatiam ſanctæ Mariæ de Montreuel, diæceſeos Laudunen. Margareta autem de Faydatis, præter nominationem Regis, haberet quoque Monialium electionem, hac quamuis poſterior, illi nihilominus prælata fuit, alio adhuc magni conſilij areſto. 1. *Mart.* 1583. *quod etiam refertur, à Chopin. in lib.* 1. *Monaſtic. tit.* 1. *num.* 11. *in fin.*

p *Quod vero eximantur quoque ab oblatis regiis, non aliqua conſtitutione, neque per interpretationem factum eſt, ſed potius deſuetudine contigit; ab initio enim, æquè Monialium monaſteriis, fœminas pauperes, atque monaſteriis Monachorum, mutilos milites, Reges noſtri Chriſtianiſſimi, offerre ſolebant; & ita condemnatæ fuerant Moniales de Cuſſiaco, in Aruernia, ad recipiendam quandam Domiſellam, à Rege ſibi oblatam, veteri illo areſto, anni* 1274. *de quo nos ſupra, in libr.* 2. *tit.* 8. *num.* 40. *Sed (vt inquit Chenut. in Decret. tit.* 1. *cap.* 8. *vbi circa initium eius areſti tenorem recitat) quoniam ſubſequentes Franciſci primi & Henrici tertij, conſtitutiones, locutæ*

Decimis papalibus, ſiue regiis,
p expreſſa factum eſt conſtitutione, ſiue bulla Pij 4. PP. ann. 1560. p
de qua Chopin. in lib. 3. de ſacr.
polit. tit. 4. num. 17. His † adde, 36
pro alia muliebrium, & virilium beneficiorem diſtinctione, Moniales in beneficiis ſuis, Sacerdotes habere, per quos diuina miniſteria peragantur, vt ſic eis, ratione ſolius regiminis, & adminiſtrationis, beneficia videantur concedi arg. d. c. indemnitatibus, in verb. monaſterium gu-
bernatur, de elect. in 6. quæ † & 37
fortaſſis ideò, ad inſtar beneficiorum, non in titulum, ſed adminiſtrationem, duntaxat ab Abbate conceſſorum, manualia, & temporalia, apud nos effecta ſunt, mutatione Adminiſtratricis eorum, de triennio, in triennium indicta, per ordinationem Aurelianenſ. vt ſupra dicebamus, in
d. lib. 2. tit. 9. Cum † alioqui, in 38
beneficiis virorum, è contra, non per alios, quam per præfectos ſuos, ſeu ipſos beneficiatos, qui & in titulum, & in perpetuum, regulariter inſtituuntur (ſi ſolas eccleſias ſeculares, Monachis poſſeſſas, exceperimus) diuina miniſteria peragantur, vt vulgò not. poſt gloſſ. in c. 1. in verb. monachorum, extr. de Capel. Mo-
nach. Ex † quo etiam ſequitur, 39
horum virilium beneficiorum,
Monia

Moniales non minus incapaces eſſe, quam ſint Monachi, quorumcumque ſecularium; licet id adhuc, ſubſit hac in parte diuerſitatis, quod præſcriptionis adminiculo, in Monachis, hæc incapacitas remoueri poſſit, iuxta text. in c. cum de beneficio, de Præbend. in 6. iuncto c. auditis, & c. cum olim, extr. de præſcript. Sed
40 † in Monialibus nullomodo, ita vt, etiam ſi per centum annos, eccleſiam viris deſtinatam poſſederint, regula tamen illa, de triẽnali poſſeſſore, iuuari non poſſint, quamuis poſt poſſeſſionem triennalem, beneficij ſibi proprij, ea rectè iuuentur, ex deciſione Rebuff. in tract. de pacific. poſ-
41 ſeſſor. ampliat. 3. num. 4. & 5. Denique † facit, pro his beneficiis, ab inuicem diſtinguendis, quod licet noua prouiſio, & confirmatio, non detur à ſummo Põtifice, electis, vel nominatis, ad beneficia virorum,
42 per text. in c. fin extr. de confirm. vtil. vel inutil. ſecus † tamen eſt, in beneficiis mulierum, electa enim Abbatiſſa, vel Prioriſſa, confirmationem electionis, & nouam prouiſionem ſimul, petere poteſt, ob tradita, ab eod. Rebuff. in 1. part. prax. tit. de nou. prouiſ. & ſimplic. num. 18.

ſunt duntaxat, de oblatione virorum, mulieres offerri deſierunt, paſſáque tandem non eſt, publica honeſtas, vt ipſarum mulierum monaſteria, oblatos ſibi viros recipere tenerentur; ac proinde, eis à receptione oblatorum, immunitatem non eſſe denegandam, in cauſa Monialium adus Benedictinæ d'Origny, in præfectura Laudunen. quæ ab indicta per Iudicẽ, oblati receptione, ad ſenatum Pariſien. appellauerat, altero declaratum eſt areſto, 3. Decemb. 1571. referentibus eodem Chenut. ibid. prope fin. necnon Chopin. in li. 3. de Doman. tit. 28. num. 4. & 5. & in lib. 3. de ſacr. polit. tit. 2. num. 13. in fin.

DE BENEFICIIS, ET IN TITVLVM, ET IN COMMENDAM.

1 *Beneficia, aliquando dantur in titulum, & aliquando in commendam.*

2 *Quando dentur in titulum, & quid titulus iuſtus, verus, coloratus, iniuſtus, & incoloratus, num. 4.*

3 *Quando verò in commendam, & quale ſit ius commendatarij, in beneficio ſibi commendato.*

5 *Commendatarius, Depoſitario æquiparatur, & num. 6.*

7 *Commenda fit, ad vtilitatem eccleſiæ, vel commendatarij.*

8 *Facta in vtilitatem eccleſiæ, vltra ſex menſes, non protenditur: licet finitis illis ſex menſibus, poſsit per aliud ſemeſtre renouari.*

9 *In vtilitatem autem perſonæ facta, vel in perpetuum eſt, vel ad tempus.*

10 *Quæ fit ad tempus, ſimilis eſt factæ, in eccleſiæ vtilitatem, cui & è contra diſsimilis eſt, ea quæ in perpetuum fit.*

11 *Hæc enim eſt ad inſtar beneficij, & procurationis in rem propriam.*

12 *Quo fit, vt commendatariis perpetuis, ea ferè omnia, quæ Dominus circa rem propriam, & titulariis circa beneficium ſibi collatum permittantur, idque fuſius exageratur, num. 13. & ſeqq.*

13 *Non minus commendatariorum, quam titulariorum, tranſactio, locatio, alienatio, & permutatio, ſuſtinetur.*

14 *Poſſunt commendatarij in Gallia reſignare, etiam extra curiam, ſed non in aliis locis.*

15 *Eadémque ratione, hic in Gallia, & non alibi, moriente commendatario, vacat cum effectu beneficium, & vtiliter impetratur.*

16 *In Gallia pariter, capta poſſeſsione, æquè per commendatarium, atque per titularium, regalia clauditur.*

17 *Et in cauſis contradictoriis, commendatarij pro Delegatis, rectè aſſumuntur.*

18 Nec

18 *Necnon iiſdem, quibus titularij ſubijciuntur oneribus.*

19. *Imo & de iure communi, ſucceſſoribus ſuis, etiam Titularis proſunt, ac nocent.*

20 *Tenentur quoque ad expreſſionem noua beneficia ambientes, & ſub diſpoſitione, regularum beneficialium, compræhenduntur, num.21.*

22 *Poſſunt etiam, ante litem conteſtatam, ac ſi verè Domini eſſent, procuratores conſtituere.*

23 *Quemadmodum; & præſentare, & eligere, & conferre ratione beneficiorum, à commendato ſibi beneficio dependentium.*

24 *Item clericos emendare, & in eos iuriſdictionem exercere.*

25 *Ac demum quibuſcunque aliis fructibus vti, imo & abuti, in conſequentiam clauſulæ, de qua, num.26.*

27 *Vt ſic hodie, commenda generaliter in omnibus, pro legitimo, & canonico titulo habeatur; & præſertim apud nos in Gallia.*

28 *Sed hoc per fictionem, proindéque de titulariis cauta, in exorbitanti materia, ad commendatarios non extenduntur.*

29 *Atque ideo, cui ſpecialiter conferre permittitur, ne quidem ad breuiſſimum tempus, commendare licet; ſicuti Regis noſtri, & legati Pontificij, exemplo declaratur, in num.30.*

31 *Verum commenda etiam perpetua, non eo quo titulus modo, incompatibilitatem inducit.*

32 *Similiter nec ad profeſſionem, promotionem, vel reſidentiam obligat.*

33 *Imo nec ad ſumendum habitum, aliáve eiuſcemodi, titulariis iniuncta.*

34 *Tantáque non eſt commendatariorum, quanta titulariorum dignitas.*

35 *Vel etiam poteſtas, ac præſertim in deſtituendis officiariis.*

36 *Aut occupando Monachorum ſuorum peculio, excipiendaque eorum profeſſione, num.37.*

38 *Quamuis commendatarij, à ſuperiore ordinis, viſitari poſſint, & ad exhibendum, ſuæ poſſeſſionis titulum cogi.*

39 *Alium tamen, in ſuis cauſis Iudicem habent, ordinarium nempe loci, ſiue Diæceſanum.*

40 *Sicuti, neque tenentur, capitulis generalibus, aut aliis Religioſorum conuentibus intereſſe.*

41 *Neque item debitas à titulariis, ſoluere penſitationes, niſi in contrarium eſſet conſuetudo.*

42 *Et cum propinquos habeant hæredes, & non eccleſiam, ſibi commendatam.*

43 *Propinquorum hæredum, & non eccleſiæ ſuæ, expenſis ſunt funerandi.*

OCTAVO, beneficia aliquando dantur in titulum, & ali- 1
quando in commendam, vt in c.dudum 2. §. inſuper extr.
de elect.& in can.qui plures 21.q.1. cum ſimilib. Et † in ti- 2
tulum quidem, quando cum plenitudine iuris conferun-
tur, ex doctr gloſſ in d.c.dudum, in verb.intitulatam; factæque † col- 3
lationi, ſi nihil vitij obiici poſſit, titulus dicitur iuſtus, & verus, item-
que coloratus, ſi latens aliquod vitium, in collatione depræhendatur,
vel iuſta aliqua cauſa, per quam poſſeſſionem ſuam quis deffendat,
ac tandem iniuſtus, &(vt loquuntur) incoloratus, ſi collatio, notoriè
nulla ſit, vel aliter deſit iuſta, aut ſaltem probabilis poſſidendi cauſa,
prout fuſiſſimè oſtendit altera gloſſ. quæ eſt 2. in princip. de pacific.
poſſeſſor. in pragm.ſanct In † commendam verò, beneficia dantur, 4
quæ non niſi adminiſtrationis, & veluti cuſtodiæ cauſa conceduntur,
iuxta text.in c.cum nobis, in fin.extr.de elect. neque enim Commen-
datarius, plus iuris, in beneficio commendato, quam depoſitarius, in
re depoſita, habere poteſt, nam & de iure, commendare nihil aliud
eſſe, quã deponere, traditur in l.commendare D.de verb.ſignif. & in
c.nemo, iuncta gloſſ.in verb.commendare; de elect.in 6. Vnde † exẽ- 5
plo depoſitarij, nec ſibi poſſidet, nec fructus facit ſuos, ſed de his, ra-
tionem reddere tenetur; nec permutare, alitérve de beneficio ſibi
commendato, diſponere poteſt, vt not.poſt gloſſ. in c. ſi conſtiterit, in
verb.commendata, extr.de accuſation.& in can. placuit, in verb. ra-
tio, 10.q.3.iuncto can.cit.qui plures, in verb.commendatione, 21. q. 1.
Adde † quod, ad nutũ concedentis, non ſecus, ac depoſitarius, remo- 6
ueatur in c.1. extr.de Capel Monach.quodque illius morte, non ma-
gis expiret commenda, quam depoſitarij morte, per gloſſ.in d.c. ne-
mo, in verb.durare, in fin.& denique, quod ab eo, nouus titularius ſu-
perueniens, æquè beneficium, atq; depoſitum, veri Domini interuẽ-
tus, à depoſitario auocet; vt ex facto conſultus, reſpondit Roman. in
conſil.130.num 2.& ampluxus etiam eſt Caputaq. in deciſ. 146. part.
1. Veruntamen † ſciendum eſt, duobus modis, beneficia commenda- 7
ri, ad vtilitatem ſcilicet eccleſiæ, & ad vtilitatem commendatarij, ex
can.paſtoralis, § qui verò, 7 q.1. Priori † enim caſu, prædicta omnia, 8
indiſtinctè procedunt, cum ne quidem, vltra ſex menſes, commen-
dam tunc protendi, iura patiantur, in eod. c. nemo; licet finitis, illis
ſex menſibus, ſi adhuc vrgeat eccleſiæ vtilitas, vel neceſſitas, poſſit
per aliud ſemeſtre renouari, ſicuti declarat ibid. gloſſ. citata, in verb.
dura

Digitized by Google

durare,& poſt eam Rebuff. in prior.part.prax.tit.de Commend.num.
9 65. At † poſteriori caſu,ſubdiſtinguendum eſt, vtrum in perpetuũ,
hoc eſt,quandiu vixerit Commendatarius,an potius ad tempus dun-
10 taxat,beneficium fuerit commendatum, nam † & adhuc hic, ſupra-
dictis omnibus,locus quoque eſt,extatque pulcherrimum talis com-
mendæ exemplum,apud Mandoſ.in conſ. 4. de Hippolito Medicæo,
cui Paul. 3. PP. 20. Iul. 1535. omnia beneficia orbis, quóvis modo tunc
vacantia,ad ſex menſes, à die habitæ poſſeſſionis, cum facultate diſ-
11 ponendi de fructibus,commendauerat: Illic verò, prædictorum ma-
ior pars ceſſat,cum tunc Commenda,ad inſtar beneficij reddatur, vt
not.gloſſ.in can.ſanctorum,in verb.duabus,70. diſt.& commendata-
rius officiatur, tanquam procurator in rem ſuam, ſicuti docet Cho-
12 pin.in lib.1.Monaſtic.tit.2.num.3.in fin. Quò † fit,vt ferè omnia,quæ
veris Dominis; circa rem propriam, & Titulariis, circa beneficium
ſibi collatum,permittuntur,his quoque commendatariis,cenſeantur
13 permiſſa: ſic † enim, æquè tran-
ſigere,locare ad plures annos, &
cauſa cognita alienare, poſſunt,
a [a] vt aſſeruit Gemin. in conſil. 17.
quem ſecutus eſt Capic. in deci-
ſion.Neap.q.3.nec minus,permu-
tare poſſunt,imò etiam, cum be-
neficiis in titulum collatis, vt
cenſuit Imol.in c.fin.extr.de rer.
permut.& plenius tetigit Rebuff.
in d. tit. de Commend. num. 53.
14 verſ.& quamuis. Poſſunt † quo-
que reſignare,etiam extr.curiam
ſed in hoc tantum regno Galliæ,
vbi reſeruationes abolitæ ſunt,
aliud enim eſt, vbicunque patet
reſeruationibus locus, cum per
commendationem, beneficium
reſeruari dicatur, vt fusè docet
15 Gomeſ.in reg. de publicand. reſignat. q. 4. Eadem † ratione, hic in
b Gallia,per Commendatarij mortem,beneficium vacat, & ita impe-
tratur,ac ſi in titulum fuiſſet,licet alibi, [b] ſit ſecus, vt id. Rebuf. ibid.

[a] *Et quemadmodum Commendatarij æquè ſic alienare poſſunt; ita non minus eorum, quam Titulariorum conſenſus,interuenire debet, alienationi, quæ fit à capitulo; hoc enim iudicatum eſt, inter Monachos ſancti Ioannis de Vineis, & Dominum Cardinalem de Gondy, Commendatarium eorum Abbatem, 5. Febr. 1598 ſicuti tradidere, Charond. in lib. 13. reſponſ. c. 2. & Chenut. in lib. 1. Decret. c. 7.*

[b] *Nanque (vt loquitur Fab: Seb. in li. 1. Cod. tit. 2. definit. 10.) defuncto eo, qui fuerat Commendatarius, iure communi vtentes, non dicunt vacare beneficium per obitum, aliove nouo vacationis genere, ſed commendam (vt*

vocant) ceſſare, ex ea que cauſa, nouam fieri poſſe impetrationem, beneficij tanquam vacantis quidem, ſed eo modo, quo prius, id eſt, quo iam vacabat, antequam beneficium commendaretur: proinde ſi vacauerat per obitum, nunc itidem, tanquam per obitum vacans, impetrandum erit, ſin per reſignationem, aut aliter, nunc rurſum eodem modo: niſi quod, vacare apud ſedem, ſemper creditur, licet antea, apud ordinarium vacauiſſet, quia per manus (vt inquiunt) appoſitionem, ſemel affectum fuerat, ſummo Pontifici: & ita tractatum ait, in ſenatu Camberien. pro Ioanne Philippo Chauellard, contra Claudium Poyſat, 20. Decembr. 1589. & rurſus pro Guilhelmo Drugeon, contra Imbertum Burtin, 19. Decembr. 1592. Sed apud Gallos, moriente

aduertit, in nu. 51. verſ. Itē DD. In † Gallia ſimiliter, hodie [c] obſeruari, vt non minus à Commendatariis, quam à Titulariis, capta poſſeſſione, regalia claudatur, monet Papon. in lib. 2. tit. 3. areſt. 3. Id † rurſus, ibidē obſeruatur, vt in cauſis contradictoriis, Commendatarij pro delegatis, rectè aſſumantur, teſte Chaſſan. ad conſuetud. Burgund. tit. de ſucceſſ. ſpurior. in conſil. num. 58. necnon, † vt iiſdem oneribus, [d] quibus Titularij ſubiiciantur, ſicuti pro more, ſpecialius deducit. Chopin. in lib. 3. de Doma. tit. 28. num. 6. Quinimò † & de iure communi, ſucceſſoribus ſuis, etiam Titulariis cōtrahendo pro-

16 c 17 18 d 19

Commendatario, beneficium haberi pro vacante, & adhuc, eo ipſo modo, quo vacaret, ſi in titulum, non in commendam, poſſeſſum fuiſſet (ſubdit) ſimulque ex eo, duo notatu digniſſima infert, videlicet, vacans ita tunc beneficium, non minus per ordinarium, quam per ſummum pontificem, conferri poſſe; beneficioque repleto, pendente vita commendatarij, aquè præſcriptionem currere, & perfici, ac ſi per Titularium, verè repletum fuiſſet: & hoc poſtremum concluſum etiam fuiſſe, à ſenatu Gratianopolitano in proceſſu Caſtri de Balmus, 16. Febr. 1458. ſcribit Guid. Pap. in deciſionib. q. 152.

[c] *Hodie (inquam) quia olim, aliud obſeruabatur, vtpote, Commenda Regaliam, tunc non impediente; ad quod, & ipſemet Papon. in eod. lib. 2. tit. 3. areſt. 3. areſtum profert, à ſuprema Pariſiorum Curia factum, in cauſa ſubdiaconatus Baiocenſ. anno Domini 1325.*

[d] *Horum onerum exempla idem ipſe Chopin. in eod. lib. 3. de Doman. tit. 28. num. 6. petit ex erogandis, in oblatos regios, & pro Decimis papalibus, ſiue regiis: quod verò attinet ad ea, quæ erogantur Cœnobio, vel ordinis ſuperioribus, per modum penſionis annuæ, cum in ſenatu Pariſienſi dubitaretur,*

ſunt,

ſunt, [e] ac nocent, vt not. in c. 1.
20 extr. de ſolution. tenenturque † ad expreſſionem, noua beneficia ambientes; ex doctr. gloſſ. in d.c. nemo, in verb. commendare,
21 verſ. ſed nunquid habens, & † ſub diſpoſitionibus, regularum beneficialium, comprahenduntur apud Gomeſ. in reg. de infirm.q.13.de publ.q.3. de Idioma. q.5.de veriſ. not.q. 4. & de trien.
22 poſſeſſ.q.5. cum ſimil. eos † etiam poſſe, ante litem conteſtatam, ac ſi vere Domini eſſent, procuratores conſtituere, notauit Matheſil. in ſing. 191. verſ. quod ſi
23 Procurator. Poſſunt † adhuc, ſicut habentes titulum, & præſentare, & eligere, & conferre, ratione beneficiorum, à commendato ſibi beneficio dependentium; idque Rebuff. eod. in loco
24 tangit, num.60. & 61. Poſſunt † item, & eccleſiæ ſibi commendatæ, clericos emendare, & in eos, non aliter quam Titularij, iuriſ-
f dictionem exercere, [f] vt conſtat ex Boer. in deciſion. q. 271. num. 3. & prob. in addit. ad d. c. nemo
25 num.13.23.& 30. Poſtremò † poſſunt, quibuſcunque aliis fructibus vti, imò & abuti, ſi verum ſit, quod aiunt, Alciat in l. pactum Curatoris num.2. C. de pact. & Præpoſ. in can.1.col.6. 43.diſtinct.
26 Sed † quoniam, id erat máximè, inter cæteros DD. controuer-

nunquid tam Commendatarios, quam Titularios adſtringerent, rem maturiori deliberationi commiſſam, 3. Iun. 1575. narrat adhuc Chopin. in lib.2. de ſacr. polit. tit. 8. num. 12. ibidemque ſubdit, in ſimili antea, ſed poſſeſſorio iudicio, datas eſſe ab eodem ſenatu, pro libertate vindicias, aduerſus Cœnobij magiſtrum, quandiu ſeculari clerico, regulare huiuſmodi ſacerdotium commendaretur, idque ſecundum Cheualerium, Priorem Champtgenetæi templi fiduciarium, aduerſus Præſulem, Ebronenſis Monaſterij, in Cœnomana diœceſi, 5. Mart. 1569.

[e] *Sicque etiam iudicatum fuit, à Pariſien. ſenatu, in cauſa Domini Cardinalis Borbonij, Commendatarij Abbatiæ de Treſport, areſto menſis Nouembr. 1542. quod habetur apud Loüet. in lit. S, art.11.*

[f] *Nec ſolum apud Gallos, id obtinere, ſed & in Italia, alibique paſſim teſtantur allegati DD. à Boer. in dict.q. 271. & Fab. Sebuſ. in d. lib.1. Cod. tit.3. definit.34 num.4. Verum Chopin. in li. 2. de ſacr. polit. tit.8. num.13. & 26. aliiſque compluribus in locis, contrarium penitus inculcat, eumque cum reliquis, ſic ad concordiam reducit Ferrer. Toloſ. in addit. nou. ad Guidon. Pap. deciſ. 559. vt ſic Commendatarius Antiſtes, Cardinalis quoque ſit, Boerij, & ſequacium, ſin minus Chopini ſententia præualeat. Sed Fab. in d. defin. 34. ſimpliciter, & nulla huius diſtinctionis habita ratione, cum clariſſimus vir*

vir

Digitized by Google

vir (inquit) Claudius de la Couz, Abbas Ambroniacen. Commendatarius, iuriſdictione ſua, in Monachos vſus eſſet, ad morum correctionem, illi autem, tanquam ab abuſu appellaſſent: ſenatus, celeberrimo areſto pronunciauit reijciendam appellationem, Abbatique, tam ex iure, quam ex conſuetudine, permittendam morum correctionem, 20. Decembr. 1591.

g *Ad id nos ſupra, in lib. 1. tit. 8. num. 13. adduximus vetus Pariſien. ſenatus areſtum, quod ex Ioann. Gall. in q. 18. ſine conſule & die refert Mattha. in addit. ad Guid. Pap. in d. q. 152. Sed & ante eum, illud etiam retulerat, Rebuf. in tract. de pacific. poſſeſſor. ampliat. 5. num. 47.*

h *Quidquid ſit de iure communi, Chopin. in lib. 1. de ſacr. polit. tit. 6. num. 5.*

ſum, ad abundantiorem cautelam, cœperunt inſtantibus Nummulariis Pragmatici, clauſulam [quod liceat diſponere de fructibus] commendationibus inſerere. Quod † cùm vulgò, fieri ſo- 27
leat, vel ſi fuerit omiſſum, per reformationem bullæ ſuppleatur; inter Commendatarios, & Titularios, nihil amplius remanſit diſcriminis, hac in parte, quemadmodum nec, in vlla alia ferè: vt hodie, Commenda generaliter, in omnibus, pro legitimo, & Canonico titulo, communiter reputetur, ac præſertim, apud nos in hoc Chriſtianiſſimo Galliæ regno, g vt ſatis abundè ſcripſe- g
runt in deciſion. Guid. Pap. q. 152. & Ioan. Gall. q. 14. & 18. Verũ
† hoc vtve ſit, & quantacunque 28
exiſtat, tam de iure communi, quam de conſuetudine, noſtra Commendæ, cum titulo æquiparatio; hæc tamen, diuerſum quid ab eo, & diſtinctum, ſemper videbitur, aliud enim eſt, eſſe tale, & aliud, haberi pro tali, & ei æquiparari, cum vnum veritatem, & aliud fictionem, præ ſe ferat, vt eſt vulgatum gloſſ. & DD. Theorema, in l. mercis, in verb. Mangones, D. de verbor. ſignificat. Quamobrem † quæ de veris 29
Titulariis, cauta ſunt, in materia quidem indifferenti, trahentur ad Commendatarios, ſed non in exorbitanti; & ideò, cum qui ex priuilegio, vel alio iure ſpeciali, conferre poteſt, ne quidem ad breuiſſimum tempus, commendare poſſe, decidunt, Geminian. in d. c. nemo in fin. & Felin. in c. auditis num. 12. extr. de præſcription. Idque † etiam, in 30
Rege noſtro Chriſtianiſſimo, recipit Prob. in tract. Regalior. q. 19. vt & in legatis de latere, ſi in eorum facultatibus, de poteſtate commendandi, nominatim cautum non fuerit, h Gomeſ. in d. reg. de h
trienn. poſſeſſ. q. 5. circa med. Remanſerunt † & aliæ complures, inter 31
commendam, & titulum, differentiæ rationes, ſed ex eis potiſſimæ ſunt;

ſunt; quod commenda, etiam
perpetua, non eo, quo titulus
modo, incompatibilitatem indu-
cat teſte Caſſador. in deciſ. 34. ſu-
32 per regul. quodque † ad profeſ-
ſionem, non æquè obliget, vt de-
cidit Staphil. in tract. de liter. grat.
ſub 9. form. expectat. num. 5. nec
ſemper ad promotionem, & reſi-
dentiam, ſed cum diſtinctione
Concilij Tridentini, in ſeſſ. 6. c. 2.
i & 4.[i] imò † nec ad ſumendũ ha-
33 bitum, niſi hoc, in bulla expreſ-
ſum eſſet, vt inquit Rebuff. in
tract. de pacific. poſſeſſor. num.
59. nec generaliter, ad alia eiuſ-
cemodi ſub pœna amiſſionis ti-
tuli, per titularios præſtanda; vt
concludit id Caſſador. in ead. de-
34 ciſ. 32. Ex † quibus ſequitur, lon-
gè minorem eſſe Commenda-
tariorum, quam Titulario-
rum dignitatem; quod & affir-
mat, & ex dignitate Cardinála-
tus, Abbati Sanctæ Trinitatis
Vindocinenſ. titulario, non etiam
Commendatario competente,
euincit Chopin. in lib. 2. de ſacr.
35 polit. tit. 6. n. 5. Hinc † etiam con-
tingit, vt minor quoque ſit, eo-
rum poteſtas; idque vel ex eo, o-
ſtendi poteſt, quod difficilius
k & ſuos deſtituant officiarios;[k] &

de legato à latere verba faciens, eidem licet (inquit) monaſtici clauſtri munera, ſecularibus clericis commendare, fiduciaria lege: quemadmodum ab ordine clariſsimo indicatum eſt, de monaſtica ædis Maxentij præfectura, apud Pictones, an. 1534.

[i] *Iuxta hanc Conſilij Tridentini diſtinctionem, concordari poterunt contrariæ circa commendatarios, quoad neceſsitatem promotionis intra ann. opiniones; Rebuff. in d. tract. de pacific. poſſeſſ. ampl. 5. num. 54. & Chopin. in d. lib. 1. de ſacr. polit. tit. 8. num. 17. contrariaque areſta, Pariſien. ſenatus, quæ extant, vnum nempe, ſecundum opinionem Rebuffi, anni 1534. apud Papon. in lib. 3. tit. 15. areſto 2. & alterum, pro contraria opinione, in fauorem Prioris ſancti Merantij, 24. Nouembr. 1556. apud Brodæ. in addit. ad Loüet. in lit. B, art. 4.*

k *Hoc enim eos, regulariter non poſſe, probauimus ſupra, quatuor areſt. Pariſienſibus, vno nempe in lib. 2. tit. 8. nu. 30. pro Vicariis Commendatariorum Antiſtitum, anni 1514. & reliquis tribus, in eod. li. 2. tit. 9. num. 19. pro Prioribus eorundem Commendatariorum clauſtralibus, annorum 1554. 1581. & 1588. Verum ſi Antiſtites Commendatarij, Cardinales quoque eſſent, in honorem dignitatis, regula falleret, & ab eis facta officiariorum deſtitutio, æquè toleraretur, ac tolerari Monachorum emendationem, à Commendatariis Cardinalibus factam, paulo ante docuimus: ſic enim, eum Cardinalis Borbonius, Abbas Commendatarius, Belli loci Cenomanorum, deſtituiſſet Iacobum Peletes-*

† ad Monachorum ſuorum pe- 36
culia admittantur;[l] &ingredien- l
tium monaſteria profeſſiones re-
cipiant;[m] & † ſic de aliis, quæ ab m
eodem fuſius exagerantur Cho 37
pin.in d.lib. 2. de ſacr. polit. tit. 8.
num.26.& in lib.3.tit.1.num.21.&
in lib.1.Mon.tit. 2. num. 2. & in d.
libr. 3. de Doman. tit. 28. num.6.
Nec † abſimili de cauſa, minus 38
itidem ſuperioribus, ac præſer-
tim regularib. ſubiiciuntur, nam
& ita quamuis ab eis viſitari,&ad
titulum ſuæ poſſeſſionis exhi-
bendum,cogi poſſint, vt ipſemet
agnoſcit Chopin.[n] in d.lib.1.Mo- n
naſtic.tit.2.num.1.& 12.alium†ta- 39

rium,à præfectura clauſtrali,& ab abdicatione ſic facta, ad magnum conſilium, abuſus nomine appellatum eſſet, aclitatam cauſam, reuocauit quidem primum prætorianus ſenatus, ad plenius deliberandum, areſto 12. Auguſt. 1572.ſed poſtea prouiſionaliter, Cardinalitiam illam, primatus clauſtralis abdicationem,approbauit altero areſto ſubſequentis anni 1573. & hæc duo areſta,vnà cum prædicto anni 1554. recitat Chopin.in d.lib.3. de Doman.tit. 28.circ.fin.additque etiam 3. areſt.in lib.1.Monaſtic.tit. 2. num. 2. in marg. quo in ſimili,Religioſos ſancti Ioannis de Vineis, irrequiſito Cardinali Gondio, Abbate ſuo Commendatario,Priorem clauſtralem,ſibi inſtituere non potuiſſe,pronunciatum eſt 15. Iul. 1600.

l *Quamuis Pariſien.ſenatus,aliàs expreſſè declaraſſet,Commendatarios Antiſtites, ad Monachorum ſuorum decedentium peculia admittendos non eſſe, areſto aduerſus Condomen. Epiſcopum, 27. April.1573.de quo nos ſupra in li.1.tit. 11. num. 40. Attamen litigantibus nuper: Domino Claudio le Ber, Abbate Commendatario,& Religioſis ſancti Benedicti ad Ligerim, de peculio cuiuſdam Paridis, eiuſdem Abbatiæ defuncti Monachi,hæſit idem ſenatus,& cauſam ad conſilium remiſit, altero areſto 19. Iun.1609.quod eſt apud Brodæ.in addit.ad Loüet.in lit.R,art. 42. Sed quando à Commendatariis Cardinalibus, lis inſtituta eſt eis è contra, nuſquam denegauit, monachalium eiuſcemodi peculiorum adiudicationem, hoc enim duobus aliis areſt.oſtendit Char.in memorial.in verb. Monachi, videlicet pro Cardinali Ferrariæ, Abbate de Chalis,2. Decem.1546.& pro Cardinali Lotharingo, Abbate de Marmonſtier,29. April. 1553.*

m *Quod eadem prorſus hac in parte, vtendum ſit diſtinctione, inter ſimplices Commendatarios,& eos qui ſunt etiam Cardinales, vt hi ſimiliter poſſint Monachorum profeſſiones recipere,illi vero non poſſint,docent Chop.in d.lib. 1. Monaſt.tit.2.num.2.& Chenut.in d.ti.1.Decret.c. 7. referuntque ad hoc Pariſienſis ſenatus areſtum,pro prædicto Cardinali Gondio, Abbate ſancti Ioannis de Vineis,aduerſus eius Monaſterij Religioſos,5. Febr.1598.*

n *Ac etiam duobus*

men

Digitized by Google

men habent in ſuis cauſis iudicem ordinarium nempe loci, ſiue
o Diœceſanum, ° iuxta doctr. gloſ. in can. hoc tantum in verb. cor-
40 rigere, 18. q. 2. ſicuti † neque coguntur, capitulis generalibus, aut aliis Religioſorum conuentibus
41 adeſſe, debitaſque † à Titulariis ſoluere penſitationes, niſi in contrarium eſſet conſuetudo, & v-
p trumque p rurſus, nobis ſuppeditat Chopin. in d. lib. 2. de ſacr. po-
42 lit. tit. 8. num. 12. & 13. Denique † non aliunde procedit, quod propinquos ſuos habeant hæredes,
q & non eccleſiam, q ſibi commen-
43 datam: cuius † impenſis, ideo funerandi non ſunt, ſed propinquorum hæredum, quemadmodum adhuc docet, idem ipſe Chopin. in d. num. 13. & in lib. 2. Monaſtic. tit 3. num. 26.

eocirca vtitur magni conſilij areſtis, quorum vno rata eſſe debere, quæcunque ab Abbatibus, eiuſcemodi commendata beneficia viſitantibus, pro re nata conſtituta eſſent, Patres decreuerant, 8. Iul. 1568. altero verò Nicolao Scomblæo, ædis Iouinij Cænobiarchæ, cogendi præfectos Monaſticorum, etiam Commendatarios, qui ſuo Cænobio obnoxij eſſent, ad faciendam fidem ſacrarum largitionum, iuriſq́ ſpecialis in ſuũ quemlibet Prioratum, alioqui in abſentes, & contumaces, talium ſacerdotiorũ reditus deponendi manu regia, poteſtatem dedere in menſe Maij 1599.

° *Atque hoc admittit quoque, & in ſenatu Camberien. ita deciſum narrat Fab. Sebuſ. in lib. 1. Cod. tit. 3. definit. 35. his verbis, clericus ſecularis, beneficium regulare poſſidens in commendam, non eum habet in ſuis cauſis iudicem, qui regularis ordinis ſuperior eſt, ſed Epiſcopum ordinariũ diœceſeos, quia cum nihil proprij iuris, habere cenſeatur, in beneficio, cuius plena proprietas, adeoq́ poſſeſſio reſidet penes ſummum Pontificem commẽdantem, non debet eius conditio fieri deterior, vt ſuperiorem ordinis, in iudicẽ ordinarium habeat, qui ipſe nullius eſt ordinis; ita ſenatus, pro Emanuele Philiberto Pomæo, contra Monachos Prioratus de Beluaux, 16. Iun. 1591. Verum ſi ratione beneficij, ita à ſe in commendam poſſeſſi, erga eius ſuperiorẽ, ad certam penſionem teneretur, Papon. in d. li. 1. ti. 7. areſt. 4. docet eum ab ipſo ſuperiore, tanquam ſibi ſubditum, cogi ad ſoluendum, & excommunicari poſſe: ſicque iudicatum, Pariſienſi areſto 11. Maij 1515.*

p *Vtrumque pariter, id. Pariſien. ſenatus, eodem declarauit modo, eodemque areſto, 11. Maij 1515. quod præter Papon. in d lib. 1. tit. 7. areſto 4. recitat etiam Chopin. in d. lib. 2. de ſacr. polit. tit. 8. num. 13.*

q *Prout adhuc declaratum eſt, ab eod. Pariſien. ſenatu pro agnatis Iani Pigcarti, cui monaſticus primatus Villæ Nouæ, commmendatus fuerat, aduerſus S. Colõbæ Cænobiarcham, altero (quod refertur quoq́ à Chop. in d. n. 13.) areſt. 23. Apr. 1526.*

Digitized by Google

DE COMPLVRIBVS
ALIIS, BENEFICIORVM NOMENCLATVRIS, ET QVASI SPECIEBVS.

1 *Aliæ complures, beneficiorum nomenclaturæ, & quaſi ſpecies, vnde procedant.*

2 *Quænam ſint beneficia reſeruata, ſimulque per quos, & quorum reſpectu, reſeruationes fiant, num.3.*

4 *Reſeruationes propriè, ad ſummum Pontificem referuntur; & ſunt in multiplici differentia.*

5 *Sed eas omnes ius Gallicum reprobat, excepta reſeruatione, vacantium in Curia beneficiorum.*

6 *Cui, & adhuc apud nos, locus denegatur, ſummo Pontifice, cum Rege noſtro concurrente.*

7 *Cum alioqui ius commune, ſummum Pontificem alteri cuicunque præferat, ligetque manus omnium, & ſingulorum ordinariorum, per quamlibet reſeruationem.*

8 *Affecta beneficia quæ dicantur, & nunquid differant à reſeruatis, num.9. & 10.*

9 *Quid ſit differentiæ inter reſeruationem, & affectionem, num.10.*

11 *Maior eſt vis affectionis, quam reſeruationis, ac præſertim in caſu, num.12.*

13 *Nec ita affectio, atque reſeruatio, in Gallia reprobatur.*

14 *Deuoluta beneficia, quid exigant, & in quo diſtent, à beneficiis reſeruatis, num.15.*

16 *Deuolutio dependet ex eius, qui conferendi iure priuatur facto, eoque antecedente collationem, & triplici, vt in num.17.*

18 *Qua ratione, exempta beneficia fiant.*

19 *Affinitas*

Digitized by Google

19 *Affinitas exemptorum beneficiorum,cum reſeruatis, & num.20.*

21 *Qualificata beneficia tribus redduntur modis, quorum exempla ſubiiciuntur,num.22.& 23.*

24 *Differentia,tam inter hos tres modos,quam inter adiectas eis qualitates.*

25 *Patrimonialium beneficiorum definitio, ex quorundam interpretatione.*

26 *Melior,& verior interpretatio, & caſus,quibus patrimonialia hæc beneficia,quemadmodum & aliter qualificata, etiam extraneis conferuntur, num.27.*

28 *Monocula,ſiue Monocularia beneficia, quare ſic vocentur.*

29 *An & quando;ſub nominationibus vniuerſitatem, & mandatis Apoſtolicis,comprahendantur.*

30 *Quóve modo,à ſummo Pontifice,poſſint per præuentionem conferri.*

31 *Vnde,beneficia villæ muratæ,denominentur.*

32 *Speciale eorum ius in Gallia, vt ſi parochialia ſint ſolis debeantur graduatis.*

33 *Adeò vt alij, ne quidem poſt triennium, decreto de pacificis poſſeſſoribus, iuuentur.*

34 *Cum ruralia ſint,extra mæniorum ambitum;& nunquid in ſuburbiis exiſtentia,iis annumerentur,num.35.*

36 *Quid per principalia,& ſuccurſalia beneficia,ſit intelligendum.*

37 *Conſiſtorialia & ad ius commune,& ad ius Gallicum referuntur,ac num. 38 & 39.*

40 *Tribus de cauſis,regia,ſeu iuris regij,beneficia euadunt.*

41 *Patronata,præuiam fundatoris deſiderant præſentationem; & quid ſi ſine ea præſentatione,& inconſulto patrono,conferantur? num 42.*

42 *Ex vnitis beneficiis,quædam dicuntur de menſa, quorum natura, & ius ſingulare,detegitur,in num.43*

44 *Electiua propriè ſunt,quæ ſubſequentem expectant confirmationem.*

45 *Impropriè verò,quæ confirmatione non egent, & implicitam habent collationem.*

46 *Propriiſſimè demum,quæ præter confirmationem, requirunt adhuc eam electionem ad quam iuxta formam c. quia propter procedatur, & perquam,eccleſiæ quaſi viduæ,eſſe deſinant, num. 47.*

47 *Priora dicuntur,electiua confirmatiua;alia electiua collatiua;& poſtrema verè electiua.*

48 *Cuius naturæ ſint,tam difformia,quam vniformia beneficia,num 49.*

50 *Quorſum paterna, liberis denegentur, & quid hac in parte, differant le-*

gitimi liberi,ab illegitimis,num.51.

52 *Quibus medijs litigioſa efficiantur; reſpectu, tam actoris, quam Rei, num.53.*

54 *Pacifica, vel vnius anni, vel triennij, vel decem pluriumque annorum, præſupponunt poſſeſſionem,& num.55.*

56 *Quid iuris,poſt triplicem illam poſſeſſionem, & quid operetur, præſertim decennalis,num.57.*

58 *De nouis beneficiis,& vacantibus.*

59 *Deque reſignatis,expectatis,permutatis,aliiſque eiuſcemodi.*

60 *Et quam ob rem,de ijs ex profeſſo,hic non agatur.*

NONO, & poſtremo, ex variis accidentibus, qualitatibus, 1
& circunſtantiis beneficiorum, variæ, & multiplices, eo-
rum nomenclaturæ, ac veluti ſpecies, proficiſcuntur: ſed
de præcipuis duntaxat, & adhuc ſub hoc vnico titulo, a-
gendum erit;ne hoc opus,plus æquo excreſcere contingat. Itaque † 2
ex beneficiis,alia dicuntur reſeruata,quæ à propriis auocantur Col-
latoribus, vt non niſi per certos, vel certis conferantur, definiente
Simonet.in tract.de reſeruat.q.1.neque enim ſemper, conferentium
reſpectu,ſed † interdum etiam,in fauorem expectantium,reſeruan- 3
tur beneficia: quemadmodum, nec à ſolo Pontifice maximo, ſed &
ab eius legato, de latere, vel executore,aliiſve,de quibus in c.execu-
tor.de conceſſor.præbend.in 6.& in c.præſenti, de offic. legat. ibid.
Verum † propriè loquendo, vel (vt alij volunt) antonomaſticῶs ad 4
ſummum Pontificem,referuntur reſeruationes,vt not.in c.ſi eo tem-
pore,de elect.in 6.eæque ſic conſideratæ, ſunt vel clauſæ, in corpore
iuris,vel extra ius,& hæ rurſus,vel generales, vel ſpeciales, ſicuti fu-
ſius exagerant,Rebuff.in 1.part.prax.tit. de reſeruat. & Gregor. To-
loſ.in lib.17.ſintagm.vniuerſ.c.10.ſed † ius gallicum,tam generalibus 5
quam ſpecialibus, vi pragmaticæ ſanctionis, & concordatorum re-
probatis, vel vnicam illam, ex clauſis in corpore iuris retinet, quæ
de vacantibus in curia beneficiis eſt, quæque ſola, in corpore iuris
clauſa creditur, à gloſſ. reg. 33. Cancell. apud Prob.ad Monach. in d.
c.præſenti num.4.& † adhuc,locum ipſi denegat, ſummo Pontifice, 6
cum Rege Chriſtianiſſimo con-
currente, [a] vt ſcribit Chopin. in a
lib.1.de ſacr.polit.tit.7.n.1.cum † 7
alioqui

[a] *Præter areſtum Pariſienſ.ſenatus,20. Nouemb. 1361. pro Petro de Ordeo-*

alioqui ius commune, & in hoc,
& in alio, cuiuſuis reſeruationis
caſu; ſummum Pontificem, alteri
cuicunque præferat, ligatis quip-
b pe manibus, [b] Collatorum om-
nium, & ſingulorum, per reſer-
uationem quamliber, ex doct.
gloſſ. in c. 1. in verb. irritum de
8 conceſ. præbend. in 6. Alia † di-
cuntur affecta, quæ certis ſimili-
ter Collatoribus, vel pro certis
expectantibus reſeruantur, ſed
tacitè (vt inquit præfatus Simo-
net. in d. tract. reſeruat. q. 64.)
cum enim, quod reſeruatur be-
neficium, affici quoque dicatur,
in d. c. ſi eo tempore, vt & reſer-
uari, quod afficitur, in c. fin. §. Ro-
mani de præbend. in extrauag.
communib. non potuit alia, inter
reſeruationem, & affectionem,
cōſtitui differentia, quā quæ eſt,
9 inter expreſſum, & tacitū: vt † re-
ſeruatione (prout loquitur Aen.
de Falcon. in ſimili trac. de reſer-
uat. prælud. 3. & q. 4.) actum ver-
balem reſpiciente, veluti, quan-
do ſummus Pontifex, per conſti-
tutionem generalem, aut parti-
culare reſcriptum, ipſam reſerua-
10 tionem facit; affectio † reſpiciat,
actum realem, ſeu factum, ex quo
tacita reſeruatio eliciatur, vt ſi
apponat manum, ſuper aliquo
beneficio, vel aliter re ipſa, ſeu
c quid aliud agendo, [c] ſuæ illud
reddat diſpoſitionis, iuxta ea quæ

monte, Regis beneficiario, contra Ioannem Morolium, pontificium impetrantem, in vim reſeruationis, de quo id. Chopin. in eod. lib. 1. de ſacr. polit. tit. 7. num. 1. aliud, & quod magis vrgeat, habetur apud Papon. in lib. 2. tit. 3. areſt. 13. eo enim, cum quædam capellania, in eccleſia ſancti Euſtachij Pariſienſ. vacaſſet in Curia, per mortem cuiuſdam Abbreuiatoris Papæ, etiam ſi, hæc ita dupliciter reſeruata eſſet; nihilominus, Ioannes Varlet, cui Papa eam contulerat, Ioanni de Colomicrs Regaliſtæ, poſtpoſitus fuit, circ. ann. 1388. nouiſſimeque etiam, anno 1598. Dominicus Reſſegneir, à Rege, ad Sancti Aphrodiſij Biterenſ. Abbatiam, vacantem quoque in curia, nominatus aduerſus Franciſcum d'Iſarny prouiſum à Papa, obtinuit altero, ſed magni conſilij areſto, quod refertur à Pele. in forenſib. lib. 1. act. 8.

b *Hoc eleganter declarat Fab. Sebuſian. in lib. 1. Cod. tit. 2. definit. 21. his verbis ſi beneficium, ſummo Pontifici reſeruatum, per ordinarium, aliumve quemlibet inferiorem conferatur, ipſo iure, nullius momenti, eſt collatio, tanquam facta, per non habentem poteſtatem, quia ordinarij manus, ligatæ intelliguntur; & ita ſenatui Cambrienſ. viſum (ſubdit) in quadam de Prioratu Nantuaci cauſa, 23. Febr. 1589.*

c *Exemplum pulcherrimum, ea de re extat apud Guid. Pap. in deciſionib. q. 103. ait enim, per vnionem à ſummo Pontifice factam, cauſas ex ea emergentes*

Digitized by Google

gentes ſic aſſici, & ipſi ſummo Pontifici reſeruari, vt apud alium tractari non poſſint, & hoc in cauſa vnionis, Prioratus conuentualis Veyneti, concluſum à Gratianopolitano ſenatu; poſteáque etiam Capitulo Dien & fratre Franciſco Pelato, litigantibus de Prioratu ſancti Mauricij, repetitum areſto anni 1487.

[d] *Vnde reſignatione facta coram ſummo Pontifice, eius manum ita apud nos, reſignato beneficio apponi, vt ceſſent penitus, partes ordinarij collatoris, Toloſæ pluribus areſtis declaratum ex Ioann. de Selu. refert Papon. in lib. 2. tit. 8. areſto 15. Sed & hanc, manus appoſitionem contingere, ſtatim atque nummularius, Romam profectus eſt, cum procuratione ad reſignandum, ſubdit ex Barbat. & quod plus eſt, ne quidem, poſt reuocationem procurationis ad reſignandum, in manibus ordinarij, reſignari poſſe, probat areſto Burdigalen. ſenatus, inter magiſtros, Raymundum de Beron, & Antoninm de Rochal, 23. Maij 1514. Imo quoniam hoc areſtum ſic ideo factum fuiſſe, quod reuocatio reſignationis, procuratori ſignificata non eſſet, nonnulli comminiſcebantur; eundem ſenatum iudicaſſe, ait (altero areſto 1. Febr. 1532. pro magiſtro Guilhelmo de la Farque, contra magiſtrum Ioannem de Cropte) ſimpliciter, & indiſtinctè, hoc eſt, in caſu, tam reuocatæ procurationis ad reſignandum, quam non reuocatæ, & tam ſignificatæ, quam non ſignificatæ*

tractantur, in c. vt noſtrum extr.
de appellat. & in c. 1. & 2. extr. de
confirm. vtil. Verumtamen † 11
quamuis alibi maior ſit expreſſi,
quam taciti virtus, ob vulgatum
axioma iuris, in l. expreſſa D. de
reg. Iur. nihilominus hic, minor
reſeruationis eſt, quam affectio-
nis: quod † & ex eo præſertim 12
patet, quod ſine inhibitione, &
decreto, quibus reſeruatio, indi-
get, appoſitio manus pontificiæ,
effectum reſeruationis operetur,
vt decidit Gaſp. de Peruſ. in alte-
ro adhuc tract. de reſeruat. q. 10.
Vnde † nec ita in Gallia reproba- 13
tur,[d] ſed è contra recipitur, & in- d
ter reſeruationes in corpore iu-
ris clauſas, ideo recēſetur, à Prob.
vbi ſupra, num. 41. Alia † dicun- 14
tur deuoluta, quæ propter negli-
gentiam, aliúdve factum ordina-
rij Collatoris, ad ſuperiorem im-
mediatum, conferendam tranſ-
feruntur, in c. quanquam de e-
lect. in 6. & in c. cum in noſtris
iuncto c. literas, cum ſimilib. extr.
de Præbend. Et † hæc, reſeruatis 15
beneficiis æquè annumeranda,
nonnulli exiſtimarunt, quos ſe-
cutus eſt, Paul. Pariſ. in ſuo quo-
que tract. de reſeruat. lib. 2. q. 16.
num. 21. Sed † alij ferè omnes, 16
contrarium concluſerunt, poſt
Lap. in alleg. 84. & meritò, cum
ad reſeruationes, quid expreſsè,
vel tacitè, ex parte eius, cui ius
confe

Digitized by Google

conferendi acquiritur, interuenire debeat, quod non eſt, in deuolutione, quæ dependet potius
e ex facto, [e] eius, qui iure confe-
17 rendi priuatur: triplex † enim ipſius factum, deuolutioni locum facit; negligentia nempe conferendi, perperam facta collatio, & recuſatio collationis petitæ, de quib. omnibus, cōmodior, & magis proprius dicendi locus, occurret aliquando, in noſtro qui ſubſequetur, acquiſitionis beneficio-
18 rum tractatu. Alia † dicuntur exempta, quæ ſunt extra poteſtatem, & iuriſdictionem Diœceſani; c. per exemptionem, & c. ſeq. de priuileg. in 6. idque, aut in totum, vt in canon. frater, 16. q. 1. aut pro parte duntaxat, vt non niſi quoad certos actus, & quoad legem diœceſanam, vel iuriſdi-
f ctionis, [f] & ſic de ſimilib. not. in
19 c. 1. extr. de verbor. ſignif. His † autem exemptis beneficiis, longè maiorem eſſe, cum reſeruatis affinitatem, colligi poteſt, ex eod. c. 1. ibi enim dicitur, ad exemptionem, expreſſo opus eſſe priuilegio, Pontificis maximi, & ſic eius facto, ad quem ius conferen-

reuocationis, eiuſcemodi appoſitioni pontificiæ manus (iuxta prædictam Ioannis de Selua, & Barbatiæ opinionem) locum eſſe; licet (inquit) Toloſanus ſenatus, ex contraria Felini opinione, reſignantem (etiam qui ſe reſignationem, non reuocaturum iurauerat) facta reuocatione, ad ordinarium recurrere poſſe, & coram eo, vtiliter reſignare, in fauorem Guilhelmi Filhol, prouiſi ab ordinario, aduerſus magiſtrum Petrum de Tolza, pontificium impetrantem, pronunciauerit, 14. Febr. 1517.

[e] *Vtrum autem hoc factum, æquè vtiliter, poſt collatum iure deuoluti beneficium, ac ante, interuenire poſſit, maximè controuertitur, inter Felin. & Panorm. in c. cum ex officij, extr. de præſcript. hic enim ſtat pro affirmatiua parte, ille vero pro negatiua; ſed iuxta negatiuam, vt facta intempeſtiuè collatio, per ſuperuenientem deuolutionem, quoquomodo factam, non reconualeſcat, ſæpius à Burdigalen. ſenatu iudicatum, teſtatur Boer. in deciſion. q. 70. videlicet in cauſa Abbatiali (inquit) & benedictione Dei, altàs de Niſortio, pro magiſtro Ioanne Berardo, contra Denyſiam de Montpeſac, & pariter in alia cauſa, cuiuſdam Cartinanciæ actoris, conquerentis ex vna, & Ioannis Dulcis, & Ioannis Terreni ex altera, ratione prioratus Agenen. & adhuc in cauſa Domini Gabrielis de Grandimonte, Cardinalis actoris, in eius fauorem, contra de ſancto Vitali reum: eáque etiam areſta, refert Papon. in libr. 3. tit. 7. areſto 2. & eorum poſtremum, vterque ait fuiſſe latum, 29. April. 1520.*

[f] *Sed nunquid, omnes eiuſcemodi exemptiones, ab vſu receſſerunt? hoc*

enim videretur, eo quod, declaratæ fuerint abuſiuæ, tam à Conſilio Conſtantien. in ſeſſ. 43. quam Tridentino, in ſeſſ. 21. & 24. Verum Pele in forenſib. lib. 2. act. 40. eas adhuc hodie, etiam apud nos obtinere docet, quaſi ſacroſancta illa Concilia, in futurum non etiam in præteritum, conceſſis exemptionibus obſit, proindeque, in iuridicis Lugdunenſium dierum conuentibus, declaratum ait, Antiſtitem Claromontanum, de controuerſiis capituli, vtpote exempti, à iuriſdictione ſua, cognoſcere non poſſe, areſto anni 1596. licet ipſemet poſtea, in act. 60. indiſtinctè aduerſus hodiernum exemptionum vſum, multa proferat, ac præſertim, ordinationem Aurelianen. in art. 11. & areſtum prouiſionale, contra Capitulum Cathalaunenſe, an. 1564.

g *Nanque (vt iam ſupra in libr. 2 tit. 6. num. 18. diſtinximus) vel beneficia ab initio, & ſui origine libera, ſucceſſu temporis, & per ſtatutum, vel conſuetudinem, certis deſtinata ſunt perſonis, vel in ipſa fundatione, eorum facta fuerat deſtinatio: priorique caſu, in præiudicium deſtinationis, ſuſtinetur collatio, poſteriori verò minimè, atque hinc (vt tunc deductis, nonnulla hic adijciamus) cum ſymphoniacis, eccleſiæ cathedralis Cenomanorum pueris deſtinatam præbendam, ſummus Pontifex, extraneo contuliſſet, ſuprema Pariſiorum curia, quantumuis reclamante Capitulo, interlocuta eſt, prouiſum eſſe examinandum, ac ſubinde, proba-*

di, per eam transfertur: qua † de 20
cauſa, non omninò male, ea inter
reſeruata beneficia, collocaſſe
videbitur Pariſ. in d. q. 16. nu. 20.
Alia † dicuntur qualificata, quæ 21
certam habent qualitatem, ſiue
conditionem annexam, ratione
cuius, vel per certas tantum perſonas, vel certis tantum clericis,
vel certo tantum modo conferri
poſſint, prout not. in c. cœi de non
ſacerdotali, de præb. in 6. Et † ta- 22
les ſunt Epiſcopatus, & aliæ maiores dignitates, quippe quibus,
de iure communi, ſoli Pontifices
maximi, & de iure gallico, cum
ſummis Pontificibus Reges Chriſtianiſſimi, ſeſe intromittunt; Idẽque † & de Theologalibus vel 23
Sacerdotalibus præbendis, cum
ad eas, ſimplices Clerici non admittantur; & de Parochialibus
eccleſiis, aliiſque per concurſum
conferendis, ex decreto Concilij
Tridentini, in ſeſſ. 24. de reform.
c. 18. Quæ † tamen, in eo inter ſe 24
diſtant, quod in primo, & tertio
modo qualificatis, collatio in
præiudicium qualitatis annexæ,
nuſquam ſuſtineatur, & è contra,
in qualificatis ſecundo modo, ſuſtineri poſſit, ſi qualitas non fuerit adiecta, lege fundationis, iuxta doctrin. Felin. in c. cum omnes
num. 32. extr. de † conſtitutionib. 25
g Alia dicuntur Patrimonialia, g
non quæ ſunt, de iure Patrona-

tus

Digitized by Google

tus laicorum vt interpretantur Mill.in repertor. in verb. benefi-cium patrimoniale, & Staphil.in tract. de liter. grat. in 5. form. ex-
26 pectat.n.3.ſed † quæ,nō niſi origi-narijs, incolis, vel habituatis, ali-cuius patriæ, ciuitatis, vel eccle-ſiæ,conferri debent, ex altera in-terpretatione,Felin.in c.poſtula-ſti num.5.extr.de reſcript.quo fit, vt qualificata ſint,ſecundo modo
27 proindeque † interdum etiam extraneis, non inutiliter collata reperiantur, ac præſertim, in conſequentiam reſignationis,vel eximiæ literaturæ, clericis facta
h collatione, [h] vt declarat Cha-rond.in lib.2.Pandectar.ti.9.Alia
28 † dicuntur Monocula, ſeu (vt vulgus loquitur) Monocularia, quæ ad eorum pertinent colla-tionem, qui vnius tantum bene-ficij, ſunt Collatores, vt in c. 1. iuncta gloſſ. in verb. incerta, de præbend. in Clement. qui enim, vnum duntaxat beneficium, cō-ferre poſſunt, vnicum habere o-culum videntur, nec minus ini-quum eſſet, eos ſuo priuare iure conferendi, quam Monoculum, ſuo lumine, ex doctr. aliarum gloſſ.in l.illicitas§.ne potentiores in verb. lumine D. de offic. Præ-ſid.& in c.1.circ.fin.in verb.vnico de ſentent. excommunicat. in
29 Clement.Quamobrem † primo modo,qualificata fuere,& relicta

ta per examinationem capacitate, col-lationem approbauit, areſto 28. No-uemb. 1573. cuius meminit Chopin. in lib.1.de ſacr.polit.tit. 3. num. 3. ibique hanc affert rationem, quia prouiſus, fundationis legibus, ſolutus erat, quaſi aliud fuiſſet ſtatuendum, & extranei collatio reijcienda, ſi fundationis leges, talem præbendarum induxiſſent de-ſtinationem; quod & in ſubſequenti-bus num.4 & 5: ipſemet patefacit, e-xemplo præbendarum quarundam, in maximo Andium ſodalitio; quia enim à fundatione ſua, extraneos non ad-mittebant ſymphoniacos, reiectas nar-rat, tabulas ſummi Pontificis, eorum collatitias, altero eiuſdem areſto, 29. Ian.1575. Imo, ne quidem ſummo Pon-tifici, ſic per fundationem inductæ de-ſtinationi, gratioſa diſpenſatione dero-ganti, parendum eſſe, ſubdit in num. 9. & hoc etiam quatuor alijs declara-tum, ibid. ait, areſtis, in cauſis videli-cet quarundam capellarum eccleſiæ, cum Ambianen. 29. Mart. 1536. tum Carnuten. 9. Iul. 1558. necnon 13. Iul. 1563. & 9. Febr. 1576.

[h] *Obſeruatum enim, in quibuſdam ec-cleſijs inquit Charon. in d.li.1.Pādect. tit. 9. vt habituatis earum, deſtinata beneficia, non conferantur alijs, intel-ligendum eſt, ſi vacauerint per mor-tem, iuxta ſenatus Pariſien. areſta, 17. Iun.1570. & 2. Maij 1573. cum alioqui vacantia per reſignationem, etiam non habituatis, rectè conferri, iudica-tum fuerit, ab eodem ſenatu, in cauſa*

l ¹ exiſtentes Parochias, prædicta qualificatione affici, cenſuit gloſ. in d. §. in eccleſiis, in verb. exiſtunt, etiam ſi, ab ea recedere videatur Rebuff. in tract. Nominat.
36 q. 16. n. 13. Alia † dicuntur principalia, quæ & matrices domus appellantur, in c præterea 2. extr. de tranſact. ad differentiam adiutricum, ſiue ſuccurſalium, quæ iis accedunt, vt opitulentur, & adiumentum ferant, d. c. ad audientiam & c. expoſuiſti extr. de præbend. ſed de his, nos ſatis abundè ſupra, in lib. 2. tit. 10. nu. 15. & 16. & tit. 11. num. 39. & 40.
37 Alia † dicuntur conſiſtorialia, quæ non niſi, in ſacro ſummi Pontificis conſiſtorio, ſchedula, & non ſupplicatione porrecta, conferuntur, teſte Gomeſ. in reg. de infirm. reſignant. q. 14 nec eſt credendum, quæ ex iis apud nos per bononienſia concordata, regiæ nominationis effecta ſunt,
m ᵐ à conſiſtorialium numero re-
38 ceſſiſſe; duabus † enim de cauſis, priſtinam retinuerunt appellationem: quia nempe, adhuc conſiſtorialiter, conferri poſſunt, ſi ad ea, intra nouem menſes, per Regem nominatum non ſit, vt iiſdem Concordatis, nominatim cautum eſt, in tit. de reg. ad Præ-
39 lat. nominat. §. 1. & † quod, etiam facta nominatione, ſacri conſiſtorij partes interueniant, pro ad-

parua cameræ Senatoribus conſultis, iudicatum inter magiſtros, Guilhelmum Leſcliſſon, & Leonardum Marion, refert ſine die Papon in lib. 2. tit. 5. areſto 6. cui & addit Chenut. ex Maynard. in d. lib. 1. c. 56. ne quidem ex pacifica poſſeſſione, per triennium, eidem impetrationi, vires accedere poſſe, ipſeque Maynard. ibid. ſic ſenatui Toloſano viſum teſtatur, & hoc in cauſa Florentis Tendron, aduerſus quendam de Badene, areſto menſis Martij 1574.

ˡ *Quidquid ſit de parochiis ſuburbiorum, quando earum parochiani, in ſuburbiis quoque degunt: certiſſimum eſt, ipſis in vrbe degentibus, parochias æquè qualificatas cenſeri, ac ſi intra vrbis mænia exiſterent: nam & ita areſto parlamenti, pro eccleſia ſancti Laurentij, extra muros Pariſienſes obtinuiſſe, agnoſcunt (in eo inter ſe conuenientes) gloſſ. pragm. ſanct. in d. §. in eccleſiis in verb. exiſtunt de collation. & Rebuff. in cit. tract. nominat. q. 16. num. 13.*

ᵐ *Nec ſolum regiæ nominationis, effecta ſunt apud nos, ſed & magno Regis conſilio ſuppoſita, ita vt quēadmodum ſolus Pariſien. ſenatus, de beneficiis, quæ ceciderant in regaliam cognoſcit, prout docuimus ſupra, in lib. 2. tit. 12. num. 31. ſic & magnum Regis conſilium duntaxat, poßit cognoſcere de iis, quibus Rex, per nominationem, Præſules deſignauit, & hoc imprimis cautum à Franciſco I. edictis 23. Iul. &*

Digitized by Google

6. Septemb. 1527. ſubindeque, ab eius filio Henrico 2. repetitum altero edicto menſis Septemb. 1552. ac demum, ab eodem magno conſilio, receptum ſolemni promulgatione, 3. Octob. eiuſdem ann. 1552. narrat Chopin. in libr. 1. Monaſt. tit. 1. num. 12.

n *Quid ſi ſine fundatoris præſentatione, & inconſulto patrono, fuerint collata? Papon. in lib. 3. tit. 9. areſto 1. neceſſariam collationem, à voluntaria diſtinguit, vt neceſſaria collatio, qualis eſt ex cauſa permutationis, & reſignationis in fauorem, non ſit prorſus nulla, ſed veniat annullanda per ſententiam, voluntaria verò, vt quæ fit per obitum, vel ſimplicem reſignationem, viribus omnino careat, & nulla ſit ipſo iure, eaque de re extare ait areſtum, ſenatus Gratianopolitani, inter procuratorem generalem Delphinatus, & Dominum Antonium Peliſſonem, pro beneficio, & cura ſancti Georgij Sperenchiæ, quod quidem areſtum recitatur quoque, ſub anno 1459 à Guid. Pap. in deciſionib. q. 374. ibique, aliud etiam, ei inſuper additur, quo eandem diſtinctionem, tam in patrono eccleſiaſtico, quàm laico, obtinere, ſaltem in caſu facta ab ordinario collationis, ab eodem ſenatu declaratum fuerit, in cauſa Prioratus Montisſangiaſij, 15. Septembr. 1460.*

miſſione ipſius nominationis, & conceſſione bullarum, vt tradit Rebuff in 3. part. prax. ſub reg. de publicand. reſign. gloſſ. 1. in fin.

40 Alia † dicuntur regia, ſiue regij iuris, quæ pertinent, ad Regis, ſiue alterius Principis diſpoſitionem; vel ſui natura, vt quæ ſunt, in ſanctis Capellis, Bituricenſ. & Pariſienſ. necnon in collegiatis eccleſiis Cleriaci, & ſaltus Vincēnarum, alibique paſſim in Gallia; vel caſu fortuito, vt quæ ceciderunt in Regaliam; vel propter qualificationem, vt quæ proximè cōſiſtorialia nuncupauimus: de quibus omnibus, & eiuſcemodi aliis, ſi quis plura deſideret, conſulere poterit, quæ eocirca à nobis, proprio loco dicebantur ſupra, in lib. 1. tit. 12. num. 8. & ſeq.

41 Alia † dicuntur Patronata, quæ præuiam fundatoris ſui, exigunt præſentationem, n & à nobis quoque, iam inſpecta ſunt, in eod. tit. 12. à num. 40. ad fin. quapropter † non erit, quod hic, plenius tangantur, vt nec ea, quæ vnita dicuntur, cum de iis pariter, actum fuerit, in d. lib. 2. tit. 8. num. 26. & ſeqq. ad fin. ſufficietque, hoc vnum, per tranſennam aduertiſſe, quod tunc omiſſum eſt, & nūc prætermittendum, non videtùr, ex † his vnitis, quædam eſſe, quæ ſpecialius, beneficia de menſa appellantur, & ſingulari iure non poſſunt, niſi in adminiſtrationem concedi, eo quòd, incorporata ſint, Epiſcopi, alteriúſve prælati, vel capituli eorum, menſæ, cui nuſquam 42 43

titu

titularius', ſed ſimplex adminiſtrator, ſemper præficitur, per text.in c. vn. §. quidam etiam de exceſſib. Prælat. in clement. & gloſſ.in c.vn.in verb.de menſa,de
44 ſupplen.neglig.ibid. Alia † dicũtur electiua,quæ per electionem & ſubſequentem confirmationem deferuntur, c. cum in cunctis, §. cum verò extr.de elect. & gloſſ.in c.quia contingit,in verb. electionem,de religioſ.domib.in
45 Clement.ſi † enim, confirmatione non egeat electio, implicitam habet collationem,delataque vel deferenda, per eam beneficia, collatiua dicuntur, arg. c. poſt electionem, in verſ. cum igitur,
46 extr.de conceſſ.præbend. Imò † non ſemper, confirmatio ſubſequens, electiuorum beneficiorũ qualitatem, ſecum trahit, cum in verè electiuis beneficiis, hæc adhuc duo deſiderentur; vt eligendo procedendum ſit,iuxta formã c.quia propter,per text.in §. monaſteriis,tit.cit.de reg. ad prælat. nominat.in Concord. & vt facta electione, eccleſiæ quaſi viduæ, eſſe deſinant, ex doctr.gloſſ. in c. ſi cui,in verb.concilium,de elect.
47 in 6. Vnde † alterutro eorum deficiente,etiam ſi mixta beneficia, & à quibuſdam electiua collatiua dicantur, collatiuorum tamen potius, quàm electiuorum
o naturam ° induunt, & ab ea re-

° *Sic igitur beneficiorum, quæ per electionem deferuntur, tres ſunt veluti ſpecies; quædam enim ſola indigent electione, & propter implicitam collationem, eiuſdem ſunt cum collatiuis beneficiis naturæ, ac proinde, electiua collatiua nominantur, & ad inſtar collatiuorum, tam pontificiis præuentionibus, quàm aliis expectatiuis ſubijciuntur, vt à magno conſilio iudicatum eſt, in cauſa Decanatus Lemonicen. areſto an. 1595. quod eſt apud Pele.in forenſ. lib. 1.action.5. quædam vero ſubſequentem quoque exigunt confirmationem, vocanturque electiua confirmatiua; & quoniam à collatiuorum natura, penitus recedunt, præuentiones pontificias, & reliquas expectatiuas, è contra dedignantur: adeo vt eas non ſolum, inter electionem, & confirmationem reijciant, ſicuti areſto Decanatus ſancti Marcelli Pariſien.23.Decemb.1563.ſupra oſtendimus,in lib. 2.tit.6. num. 18. verumetiam facta nondum electione, vt pariter probauimus ſupra, altero areſto,Decanatus Melden.9.Ian.1539.in hoc lib.3. tit.6. Quædam denique, alia duo, præterea requirunt, talem videlicet electionem,ad quam iuxta formam c.quia propter, procedatur;& per quam eccleſia quaſi viduæ eſſe deſinant: & hæc verè electiua dicuntur, ſoláſque Regis apud nos nominationes admittunt; dummodo tamen de illis duobus, apparuerit per notorietatem,vel probationem,ex parte nominati,cum in dubio, electiua confirmatiua, vel electiua collatiua*

collatiua potius, quam verè electiua, beneficia præſumantur, iuxta aliud magni concilij areſtum, ſuper Prioratu de Chantelle, contra Dominum Abbatem ſancti Ambroſij Bituricen. an. 1539. de quo gloſſ. Concord. in d. §. in monaſteriis, de regul. ad prælat. nominat. in verb. verè electiuis, verſ. & an præſumatur.

p *Hinc plura beneficia (inquit Fab. Seb. in lib. 1. Cod. tit. 2. definit. 70. circ. fin.) ſub eodem tecto, non poſſunt ſine diſpenſatione, obtineri; ſecus ſi ſint difformia, & non ſub eodem tecto: & ita ſenatus, pro Amedæo Vincent, contra Franciſcum Thibaud, 21. Iun. 1594.*

q *Nec ſolum ipſi, verumetiam eorum liberi, cum hac paternorum beneficiorum, liberis facta denegatio, etiam ad deſcendentes, ex illegitimè ſuſceptis protrahatur, ex præiudicio Toloſano, vigiliæ Penthecoſtes, an. 1539. pro Ioanne de Nuptiis, cuius meminit Papon. in d. lib. 2. tit. 4. areſto 2. In quo adhuc deterioris ſunt conditionis, quam ex legitimo matrimonio ſuſcepti; quippe quibus ſolis, & non eorum deſcendentibus, paterna beneficia denegari, deciſum fuerit, à Pariſien. ſenatu, in cauſa Iacobi Miet, & Simonis Bourgeois, 23. Decem. eiuſd. anni 1539. vt etiam aduertit Papon. in lib. 21. tit. 8. areſt. 4. Sed & alteram illam, inter legitimos, & illegitimos liberos differentiam, vt per ſolam diſpenſationem, in illegitimis vitium purgetur, in legitimis verò, etiam per interuentum extraneæ perſonæ, idem*

gulantur, vt ſingulariter docuit
Charond. in lib. 1. Pand. tit. 9. circ.
med. Alia † dicuntur difformia, 48
quæ diuerſæ ſunt qualitatis, vt
dignitas, & canonicatus, faciliuſque compatiuntur ad inuicem,
in eadem eccleſia, ſeu (vt communiter loquuntur) ſub eodem
tecto; quam † duæ dignitates, vel 49
duo Canonicatus, aliáve benef.
quæ eiuſdem qualitatis ſunt, &
vniformia dicuntur, p quocirca p
videndi erunt; Reb. in 2. part.
prax. ſub form. diſpenſ. ad plura,
verſ. in cathedralibus circ. fin. &
reliqui DD. in c. 1. de conſuet. in
6. Alia † dicuntur paterna, quę ſe- 50
mel patri collata, eius liberis denegantur, in c. 2. extr. de fil. præſbit. & hoc etiam ſi, ex legitimo
matrimonio, fuerint ſuſcepti, ne
videlicet, iure hæreditario, vel
conſanguinitatis, beneficia obtineantur, contra decretum Pictauienſis Conſilij, in c. 1. extr. de
præbend. Verum † in ſuſceptis 51
illegitimè, maior aliquatenus eſt
denegatio, cum hi, eiuſcemodi
beneficiorum, in perpetuum, ſine diſpenſationem, ſint incapaces; q illi verò, per interuentum q
extraneæ perſonæ, vitio purgato
eorum quoque capaces reddantur vt adnotat Papon. in lib. 2. tit.
4. areſt. 1. & eſt textus, in ca. ex
tranſmiſſa, tit. cit. de fil. præſbyt.
Alia † dicuntur litigioſa, quæ 52
nedum

nedum inter quoſdam, contro-
uerſa ſunt,ſed & in iudicium, cũ
effectu deducta, arg. l. 1.C. de lit.
conteſt. quod enim, ex ſola cita-
tione,litigium induci,contra reli-
quorum opinionem, concluſit
gloſſ. in c. 1. in verb. litigantibus,
vt lit. pend. in 6. non procedit
in beneficialibus, niſi forte, reſ-
pectu Actoris, quippe cui, vel ſo-
lum citationis decretum, rem
reddere litigioſam,oſtẽdit Greg.
Toloſ.in tract.de benef.c.40.n.4.
53 Nam † quod attinet ad Reũ;pro
litigio inducendo, oportere ad-
huc, vt ad executionem citatio-
nis,iuriſque in iudicio exhibitio-
nem, ac terminorum omnium
obſeruationem, proceſſum fue-
r rit,[r] expreſſum eſt, in textu §.lis
autem,de pacific. poſſeſſ.in prag.
54 Alia †dicuntur pacifica, quæ liti-
gioſis opponuntur,&incõcuſsã
ſaltẽ vnius anni,poſſeſſionẽ præ-
ſupponũt,in gloſ.circ.prin.eiuſd.
tit.de pacif.poſſ. in verb pacificè;
Nãq; vt ibi traditur, intra annũ,
poſſeſſor inquietari poteſt,ſuper
55 poſſeſſorio retinendæ; at † poſt
annum, ceſſante tali inquietudi-
ne,alia quoque obtinent, quibus
ius eius confirmatur; & hoc, pro
ratione temporis,quo poſſeſſum
eſt,cum multum referat,nunquid anno,triennio, decennio, vel lon-
56 giori tempore, poſſederit: Annalis † enim poſſeſſoris beneficium,
impetrari non poteſt, niſi certo modo, qui præſcribitur, in reg. de
Ann. poſſeſſ. triennalem verò poſſeſſorem, titulo munitum ſaltem

ipſe Papon. limitat in caſu, quo interueniens perſona,de reſtituendo, liberis reſignantis beneficio, grauata eſſet, vel incontinenti, poſt ſibi factam reſignationem, vni eorum liberorum, reſignaret;& ad id certum conſiderat, prædicti P*ariſ.ſenatus areſtum,quod in cauſa prioratus d'Ambyerle, credebatur à Rebuff.eocirca interueniſſe.Verum Bergeron.ibid.in addit.hanc limitationem reſtringit, in beneficiis, quæ pertinent ad regios Conſiliarios, cum ea poſſidentes, etiam ſub onere reſtitutionis, obligentur ad reſtituendum, liberis ipſorum Conſiliariorum; ſicque tractatum refert,in eodem* P*ariſ.ſenatu, pro fratre Domini de la Val, aduerſus domeſticum, cuiuſdam eiuſcemodi beneficij fiduciarium cuſtodem,14.Iun.1566.*

[r] *Qua de cauſa, etiam ſi, Ioan.pendente poſſeſſione triennali, à Carolo, in ius vocatus fuiſſet, quia tamen antequam partes exhiberent, & hinc inde communicarent titulos ſuos,triennium effluxerat,beneficium non potuiſſe litigio affici,reſpondit Charond.in lib.*1. *c.* 37. *Aſſértque ad id duo Pariſienſia areſta; vnum nempe, in cauſa cuiuſdam de Charmes, aduerſus quendam Coquille, 25. Iun. 1493.& alterum inter magiſtros,Iacobum Lenfant, & Franciſcum le Chat,21.Iul.* 1592.

Sſſ ſEt

[f] *Et hoc præſertim hic obtinet, vbi poſt decem annos à prouiſione, ſimoniam non poſſe obijci, ne in perpetuum, beneficiorum iura, ſint in incerto, teſtatur Charond. in lib. 2. Pandect. tit. 9. ſicque iudicatum ſubiungit, celebri Pariſien. ſenatus areſto, 4. Maij 1574. quod & ipſe repetit, in lib. 1. reſponſ. c. 47. in fin. idque etiam recitant, Bergeron. in reſolut. art. 11. & Chenut. in addit. ad Papon. lib. 3. tit. 12. areſto 1.*

colorato, tutum reddit, decretũ illud de pacific. poſſeſſ. quod † ſi 57
ſimonia, vel vitium ſimile, titulum inficiat, decennali opus eſſe poſſeſſione, [f] ex qua etiam tituli f
præſumptio oriatur, vt effluxis poſt eam, aliis tribus, vel pluribus annis, defendẽdus quoq; ſit poſſeſſor, tradit Gomeſ. in reg. de trienn. q. 26. licet ideò repræhendatur, à Rebuff. in d. tract. de pacific. ampliat. 7. num. 72. Alia † 58
denique dicuntur noua, ſeu de nouo fundata, c. fin. de reſcript. in Clement. aut ab vno ſtatu, in alium conuerſa, c. poſt tranſlationem, extr. de offic. deleg. Alia vacantia, c. 2. extr. de conceſſ. præben. idque aut extra curiam, aut in curia, c. ſtatutum de præbend. in 6. & rurſus in curia, aut apud ſedem, c. 2. eod. tit. aut in locis vicinis curiæ, c. præſenti ibid. Alia † reſignata, c. quod in dubiis, totoque tit. extr. de Renunciat. & hoc, vel ſimpliciter, c. tua nos extr. de Simon. vel in fauorem, c. vn. cum ſua gloſſ. in verb. reſignant de rer. permut. in 6. vel retenta penſione, c. niſi eſſent & ibi DD. extr. de Præbend. Alia expectata, § volens de collation. in pragm. & Rebuff. in 1. part. prax. tit. de expectat. Alia permutata, tit. cit. de rer. permut. tam extra, quam in 6. & † ſic de cæteris: infinitis propemodum, quæ à nobis, conſultò omittuntur; quoniam in his, non eſt multum difficultatis vt tandem huic titulo: totique introductioni noſtræ cum Dei Laude, & Gloria, finem imponamus.

Finis libri tertij, totiúſque huius introductionis.

(59 and 60 in margin beside lines "ſenti ibid. Alia † reſignata" and "& † ſic de cæteris")

LOCI COMMVNES, PRAECIPVARVM IVRIS CVM COMMVNIS, TVM GALLICI deciſionum, aliarúmque rerum, ac etiam verborum memorabilium; ex comprahenſis, tam in præludiis, quam additionibus, & contextu, trium huiuſce introductionis librorum.

A

ABBAS vnde dicatur, & quibus aliis nominibus deſignetur, pagina 407. numer. 54. & 55. & pag. 408. num. 58.

Abbas & Monaſterium ſunt relata; etiã ſi in ſecularibus quoque eccleſiis, Abbates reperiantur; & quando id contingat, d. num. 58. & num. 56. & 57.

Abbas ante benedictionem, quæ loco conſecrationis eſt, & Abbatis nomen, & abbatiales inſulas, rectè vſurpat, pag. 410. num. 61.

Abbatis nomen, Prælaturam ſapit. pag. 407. num. 54. nec poteſt eſſe ſine dignitate, pag. 415. num. 10.

Abbatiæ medium tenent, inter majora, & minora Beneficia, pag. 158. num. 18. vel potiùs majora Beneficia reputantur, pag. 407. num. 54.

Abbatia quando ſeculariſatur, interdum priſtinum Abbatiæ nomen retinet, cum ſuo Abbate, & interdum per ſeculariſationem, mutatur in eccleſiam collegiatam, cuius prima dignitas Abbatis nomine denotetur: prioríque caſu; remanet maius Beneficium, & regiæ nominationi ſubiicitur; ſed poſteriori nequaquam, pag. 408. in ſign. S.

Abbates ſeculares, duo ſunt Valentiæ in Delphinatu; videlicet, Abbas ſancti Felicis, in eccleſia ſancti Apollinaris; & Abbas ſancti Petri, in eccleſia Burgi, d. pag. 408. in ſign. S.

Abbates, dignitatibus ſecularium eccleſiarum præferuntur, pag. 157. nu. 17. idque etiam ſi ſint commendatarij, ibid, in ſign. F. excepto tamen caſu pag. 453. in ſign. C.

Abbates, priuatim emendare poſſunt Monachos ſuos; ſed moderate, & eo modo, quo mariti vxores, Patres filios, Domini ſeruos, & Præceptos diſcipulos, pag. 409. in ſign. T.

Abbatum iuriſdictio, extenditur quoque, ad publicam delictorum coercitionem, pag. 408. num. 59. ſuntque

Digitized by Google

Monachi, ad eos ideo remittendi: prætequam in grauioribus, pagin. 409. in ſign. X.
Abbas poteſt quidem ſuis Monachis, tonſuram conferre, ac etiam minores ordines pag. 408. num. 59. in fin. ſed ratione aliorum ordinum, etiam ſi exemptus ſit, ſuo ſubijcitur Diœceſano, pag. 409. num. 60. ita vt, alium pro ordinibus conferendis, acceſſire non poſſit Antiſtitem, ibid. in ſig. V.
Abbates Monachis ſuis decedentibus, iure peculij, ſiue ſpolij ſuccedunt, pag. 166. num. 39. & in ſig. I. niſi fortè, eſſent Commendatarij duntaxat, ibid. num. 40. & in ſig. K. vel agetetur de peculio Monachi teſtantis, num. 40. & in ſig L.
Abbates ſuccedentes in peculium Monachorum ſuorum, ad funeris impenſas, & æs alienum, à defuncto contractum, tenentur; pag. 167. nu. 42. & in ſig. M. ſed intra vires ipſius peculij, ibid. num. 43. & in ſig. N.
ABSENS, pro præſente interdum habetur, vt in vim priuilegij, vel iuſta de cauſa, fructus beneficiorum ſuorum lucretur, pag. 245. num. 37.
Abſentum clericorum, quinam priuilegiati ſint, pag. 246. num. 38. & in ſig. L. quæve cēſeantur, iuſtæ abſentiæ cauſæ, ibid. num. 39. & ſeqq.
Abſentum clericorum partes, quando accreſcant præſentibus clericis, & quando eccleſiæ, pa. 245. n. 33. & 34.
Abſentes pro negotiis eccleſiæ, non ſolum lucrantur fructus ſuarum præbendarum, verumetiam iuſtitiū, ſiue dilationem habent, ſuorum proceſſuū donec redeant, p. 247. in ſig. M.
Abſentes ſine iuſta cauſa, vel certis tātū adſiſtentes horis, vt totius diei lucrētur fructus, cōſuetudine vel ſtatuto abuſiuè inducitur, pag. 245. n. 35. ac 36. & in ſig. I. imo ſic abſentibus, maior capituli pars, inutiliter gratificatur, ſaltem de diſtributionibus quotidianis, ibid. in ſig. H.
Abſentes priuilegiati, vel iuſta de cauſa nedum naturales, ſed & ciuiles fructus lucrantur, pag. 246. in ſig. K.
Abſentiæ priuilegiatæ iuribus non gaudet, niſi in vna eccleſia, qui in diuerſis eccleſiis, eſt præbendatus, pag. 250. num. 49. & in ſig. K.
Abſentiæ priuilegiatæ iura denegantur compluribus aliis, de quib. ſubinde in nu. 50. & ſeqq. ceſſāntq; finito negotio, ratione cuius quis aberat, pa. 253. n. 58. & conquieſcūt pro tēpore quo verè & actu non fuit occupatus, ibid. num. 60.
ACQVISITIO per clericos facta, etiam ex fructibus beneficiorum; cedit ipſis clericis, & non eccleſiæ; ſicque à clericis acquiſita, liberæ eorum diſpoſitioni relinquuntur, pag. 19. num. 21. & in ſig. P.
Acquiſitum eccleſiæ nomine, etiam ex pecunia acquirentis, eccleſiaſticum fit; cum è contra, quod acquiritur ex ſacris eccleſiæ nummis, etiam acquirentis nomine, non fiat ipſius acquirentis, ſed eccleſiæ proprium reddatur, in d. ſig. P.
Acquiſitionis rerum feudalium, & emphyteuticarum, incapaces ſunt eccleſiæ, niſi accedant ea, de quibus pa. 35. nu. 12. cum ſeqq. & idem de Xenodochiis, pag. 201. n. 29. & in ſig. D.
Acqueſtuum nouorum ius, regium eſt, & à Rege cenſetur remiſſum, per amortiſationem, pag. 37. in ſig. H.
ADMINISTRATIO ſacramētorum, poteſt eſſe beneficium, pag. 289. n. 2. & idem de adminiſtratione rerum ſacrarum, cum diſtinctione num.

num. 3. necnon de adminiſtratione rerum eccleſiaſticarum, in caſu pag. 290. num. 8. & in ſign. B.

Adminiſtrationes eccleſiaſticæ non ex eo ſolo fiunt beneficia, quod in fundatione dictum eſt, vt non niſi à clericis gererentur, pagin. 291. numer. 10.

Adminiſtrationes rerum eccleſiæ etiã ſi in perpetuum concedantur, æquè laicos, imo & fœminas, admittere poſſunt, pa. 290. n. 9. ſuntq; extra ſimoniam, nec agnoſcunt regulas beneficiales num. 10. aut alia quæcunque de beneficiis cauta experiuntur, pag. 308. num. 46.

Adminiſtratores, tam eccleſiaſtici quã prophani, ſunt ad nutũ reuocabiles, pag. 305. nu. 43. ſed purè, & ſimpliciter reuocari debent; alioqui, ſi ex cauſa reuocentur, id non niſi ea cognita fieri poteſt, ibid. in ſig. B.

Adminiſtratores, irreuocabiles fiunt ſi inſtituti fuerint, ex cauſa onerosa, pag. 306. nu. 44. & in ſig. C. ſiue propter benemerita, ibid. in ſig. D. vel etiam per longum tempus adminiſtrauerint, ibid, in ſig. E.

Adminiſtratores irreuocabiles reſignare poſſunt, eorumque reſignationes, ſuperior admittere tenetur, pag. 307. num. 45.

Adminiſtratores Hoſpitalium, ſeculares regulariter ſunt, pag. 192. num. 4. & per Patronos, vel Vicarios, ſiue communitates eliguntur, pag. 193. num. 10. item & reuocantur finito triennio, vel ad nutum, pag. 196. num, 14. & ad ratiocinia obligantur, pag. 197. num. 15. deque his, longè plura infra, in verb. Xenodochium.

ÆTAS legitima, in beneficiis curatis eſt viginti quinque annorum, pag. 381. num. 8. quam, tamen ſemper neceſſe non eſt, completam eſſe, tempore prouiſionis, dummodo talis ſit, vt intra eã prouiſus, ad ſacros ordines promoueri poſſit, ibid. in ſig. B.

Ætas neceſſaria, pro obtinendis canonicatibus, in eccleſiis, tam cathedralibus, quam Collegiatis, pag. 456. num. 18. & pag. 460. num. 41. & in ſign. O.

Ætas ſeptem annorum, ſufficit ad Beneficia ſimplicis tonſuræ, pag. 456. num. 19

AGAPES, ſiue Epularum, ius tangitur, pag. 168. num. 45. eique ſimile eſt, quod in Gallia vocant [pains d'Oſtelage] pag. 167. in ſign. O. & panem Comitiſſæ Andium Eduardæ, pag. 342. in ſign. E.

Agapes iuri, accedunt iura prandij, & feſtagiorum, ſeu conuiuiorum, de quibus pag. 169. in ſign. O. & ſign. R, ac etiam infra in verb. Conuiuia.

ALBERGARIÆ, in quo conſiſtant; & nunquid, ſint quid diuerſum, ab Albergamentis, pag. 167. in ſign. O.

ALIENATIO rerum ſacrarum, etiam cum effectu valet, in caſibus notatis, pag. 6. num. 16. & in ſign. F: ſed non templorum, & eccleſiarum, ibi. num. 17. & 18. in fin.

Alienans res ſacras, extra caſus illos, & templa, ſiue eccleſias, non ſolum ad intereſſe tenetur, eaque omnia, quæ eapropter erogauerat, amittit; verumetiam, extra ordinem eſt puniendus, pag. 6. num. 17. & 18. iuncto ſign. G.

Alienatio rerum, ex quibus quis, dum ordinaretur, intitulatus eſt, valet quidem de iure communi. pag. 268. num. 43. ſed non de iure ſpeciali galliæ, pag. 268. num. 46. & in ſign. O cum ſign. P.

Alienatio rerum eccleſiaſticarum, non magis,quam dotalium, aut pupillarium,permittitur, pag. 22. num. 28. niſi adſint tres cauſæ, quæ recenſentur, in num. 29. & adhibeantur ſolemnitates,de quibus pag.23.nu. 30. & in ſign.V.

Alienatio rerum patrimonialium clericis, vel per clericos acquiſitarum, eiuſcemodi ſolemnitatibus non indiget,pag.19.num.21.

Alienatio rerum patrimonialium eccleſiæ, propter defectum earundem ſolemnitatum nulla,nequidem centum annorum,vel alio temporis ſpacio, ſucceſſorumque alienantis taciturnitate,reconualeſcere poteſt,pag. 23.num.32.& in ſign.X.

Alienare non poteſt, Prælatus ſine capitulo, vt nec, ſine Prælato capitulum,etiam partem,ſibi ex diuiſo eccleſiæ patrimonio contingentem, pag.23.num.33. & in ſign. Y, & pag. 451.in ſign.A.

Alienationi proximi actus ſunt, Emphyteuſis,precaria,locatio, redemptio reditus, redhibitio immobilium,& ſimiles;qui tamen non ſemper,prædictas exigunt ſolemnitates, pag.24.nu.35.& 36.

Alienatio neceſſaria, ab iiſdem ſolemnitatibus eximitur, idque exemplo, rerum mendicantibus relictarum, docetur pag.26.n.42.& in ſign.E.

Alienari poſſunt ſine ſolemnitate, res etiam ad eccleſias pertinentes, ſi viliores ſint,& infructuoſæ, pag.27. n. 43. imò non poſſunt, ibi.in ſign.F.

Alienatio aliarum rerum eccleſiaſticarum, ne quidem ſi eccleſiæ ſit vtilis, omiſſis ſolemnitatibus toleratur, pag.27.num.44.& 45.licet aliud notetur,ibid.in ſign.G.

Alienata ſemel, eccleſiaſtica res ſolemniter, ſi ad eccleſiam reuertatur, citra vllum ſolemnitatum requiſitarũ interuentum,iterum alienari poteſt, pag.27.num.46.& in ſign.H.

Alienationi, rerum, ad ſacros Milites pertinentium, non minus ſolemnitatis,quam alienationi,rerum eccleſiaſticarum,interuenire debet, pag. 226.num. 14.& idem, de rebus collegiorum pag. 216. in ſign. T. vel hoſpitalium pag. 20. num. 29. & in ſign.E:ſed non de pertinentibus, ad confratribus,pag 217.num.33.

ALTARIA, conſtituunt ſpeciem, ſimplicis beneficij; & denominãtur, ab altitudine; quemadmodum, & Arx,ab anſis,pag.327.nu.11.

Altarium vſus, in eccleſiis duntaxat recipitur,ibid.nu. 13. & alius eſt,quam ſit Capellarum, & Capellaniarum, paulo ante,num.8.& 9.

AMORTISATIO, ſolius eſt Regis,pag.38.n.25.& in ſign.K:præterquam in caſu,num,26.& ſign.L.

Amortiſatio, ligat manus, tam inferioris domini, quam ipſiuſmet Regis, pag.37.nu.20.& in ſign.H.

Amortiſatio, remittit quidem ius, quo cogeretur eccleſiæ,ponere extra manus ſuas,feuda acquiſita,ſed non homagium,& reliqua iura clientalia,d. ſign.H.& ſign.I.

Amortiſationi præſcribitur, ſpacio triginta annorum, pag. 36.num. 18.& pag.37.in ſign.F.

Amortiſationes generales, Rex facere poteſt,pag.39.num.27. maximuſque eſt,& frequentiſſimus,harum amortiſationum, in gallia vſus; etiamſi à plæriſque, tanquam ſuſpectæ reprobentur,ibid.in ſign.M.

Amortiſatione deficiente, res feudales, & emphyteuticæ, ab eccleſia acquiſitæ, retineri non poſſunt;ſed poſt amorti-

mortiſationem, rectè (etiam non præſtita indemnitate) retinentur, pa. 41.n.32.&33.iunctis ſig.V,&ſig.X.

Amortiſandæ ſunt expenſis hæredum, quæ à teſtatore eccleſiis relinquuntur, pagin.5.numer.12. & in ſign. D, quod eſt ſecus de aliis, ad eccleſias aliter pertinentibus, ibid.num. 13.& in eod.ſig.D.

ANNATÆ ſunt, fructus vnius anni, à nouo Beneficiato, per curiam Romanam exigendi, pag. 121.num.3.

Annatæ ſunt contra omnem, & diuini, & humani iuris rationem, pag. 122. num.5: ideoque, in Gallia iam olim, reprobatæ ſunt, ibid. in ſign. A.

Annatarum exactio, extraordinaria tātum, ab initio erat; ſed poſtea, in ordinarium munus, conuerſa fuit, pag. 122.num. 4. & 5.

Annatarum reprobatio, per concilium baſiliis, & gallicanas ordinationes: earúmque reuocatio, per Concordata, ibid. num. 7. & 8.

Annatis, hodie locus eſt, dumtaxat in maioribus Beneficiis, pag. 123.num. 10. & in præceptoriis Malthenſium, pagin. 122. numer. 8. & pag. 233. in ſign. T.

Annatis, ne quidem de iure communi, Beneficia Monialium ſubiiciuntur, pag. 471. num. 34.

Annatæ, ſi in minoribus Beneficiis exigerentur, apud Gallos, ab exactione, tanquam ab abuſu, appellari poſſet, pag.123.num.11.

ANNVS, incipiebat à feſto Paſchatis, in gallia, ante annum 1566. pag. 30. num. 56. & in ſig. Q.

Annus, pro diuiſione fructuum, inter hæredes Beneficiati, & ſucceſſorem in beneficio, incipit à Kal. Ianuar. & non à feſtiuitate Ioannis Baptiſtæ, pagin. 31. num. 57. & in ſign. S.

preterquam forte, apud Malthenſes, pag.213. in ſig.T.

ANNIVERSARIA, ſunt certæ præſtationes, quæ eccleſiæ fiunt, pro funere alicuius, aut memoria, ſalutéve animæ, aut totius familiæ proſperitate, pag. 340. num. 10.

Anniuerſaria, non ſolum à morientibus verumetiam inter viuos conſtitui poſſunt, d. num. 10.

Anniuerſaria, ſi in perpetuum, & ſub onere cultus diuini, clerico cuipiam aſſignentur, in beneficia tranſeunt, pag.341. num.11.& 12.

Anniuerſaria facillimè, & ſimplicibus coniecturis, inducuntur, ibid.num. 12. in fin.

Anniuerſaria beneficiis annexa, ſeorſum conſiderantur, ita vt nec in eorum valore computentur, nec eorum corpus augeant, ibid.num. 14.

Anniuerſaria, ſi aliud dictum non ſit, referuntur in tabulas communes, & partem diſtributionum quotidianarum efficiunt, dicto numer. 14. & tunc ſolis intereſſentibus, ſed omnibus præſtantur, ibidem num. 15. adeo vt inter Canonicos & Capellanos diuidantur, ib. in ſign.c.29.

Anniuerſaria communicantur quoque priuilegiatis pendente abſentia, in lucrandis diſtributionibus quotidianis, pag.342.in ſig. D.

Anniuerſaria ad aliam, quam diuini cultus cauſam relinqui poſſunt, vt exemplis declaratur in pag. 342. nu. 18.& 19.cum ſig.E.

Anniuerſaria quæcunque, inter pias cauſas recēſentur, earūq; priuilegiis vt plurimum gaudent, ibid.num.20.

Anniuerſariorum notabile priuilegiū, vt pro his rectè agatur, etiam aduerſus tertios poſſeſſores, actione perſonali, ibid.num.21. & in ſign.F.

Digitized by Google

Anniuerſariis tantum nō indulgetur,vt eorum habenda ſit ratio,ante legitimæ detractionem,d.num.21.

APPELLATIO tanquam ab abuſu, cum introducta ſit, ad tuendam ſecularem iuriſdictionem, aduerſus eccleſiaſticam; non ſolum à reſcriptorum fulminatione, verumetiam ab interpoſitione, partium eccleſiaſtici iudicis, imò & a denegatione iuſtitiæ, conceditur, pag. 295. in ſign.I.

Appellationis tanquam ab abuſu remedio, nunquid vti etiam poſſint, qui nouam religionem, ſiue Caluiniſmum profitentur, pag. 416. in ſign.C.

Appellans tanquam ab abuſu, id exprimere debet; alioqui coram ſuperiore,eius iudicis à quo appellatum eſt, poſſet præueneri: licet hæc præuentio ſuſpendatur, releuata penes ſupremam curiam appellatione, tantaque expreſſione opus non ſit, in ipſa appellationis releuatione, d. pag.295.in ſign.I.

ARCHIDIACONVS dignitatem habet,vtpote, cum præeminentia,& Iuriſdictione, pag. 420. num. 23. diciturque oculus Epiſcopi, in nu. 25. & quaſi caput capituli ſui exhibetur,in d.nu.23.

Archidiaconi iuriſdictio, à conſuetudine potius eſt, & tolerantia Epiſcoporum, quam à iure communi, ibid.num.24.&ſeqq.cum tamen ipſi ab Epiſcopis, in dubium reuocari non poſſit, & remedijs poſſeſſoriis rectè defendatur,ibid.in ſign.I.

Archidiaconi plures, in vna, & eadem eccleſia, inſtitui poſſunt, pag. 241. num.29.

Archidiaconi minores ordine,&maiores dignitate, ſunt Archipresbyteris, ibid.num.31.

Archidiaconis, plurima ex foro contentioſo competunt,quæ &ipſi,præſente Epiſcopo, expedire poſſunt, ſaluo duntaxat, penes Epiſcopum tanquam ſuperiorem, præueniendi iure,& occupatione cauſarum, pag. 422.nu.32.&32.& in ſign.M.

Archidiaconorum eſt. pendente viduitate parochialium eccleſiarum, eas conductitiis præsbyteris committere,pag.126.num.21.

Archidiaconis prohibitum non eſt,pro beneficiatorum inſtallatione,&miſſione in poſſeſſionem,vel cōtentioſi fori exercitio, certum quid exigere, pag. 148. num. 31. & pag. 422.in ſign.L.

Archidiaconi,iura deportuum, habere poſſunt,pag.421.in ſign.K.& in quibus eccleſiis, quibúſve caſibus, pag. 126.num.21. & ſeqq. deque aliis iuribus vacantiarum,quæ iiſdem quoque competunt Archidiaconis, pag. 128.num.27.

Archidiaconorum Senonen.& Laudunen.priuilegia,pag. 149. num.34.& in ſign. V. pag.128.num.28.& in ſign. P, pag. 407. in ſign. Q, & pag. 421.num.28.

ARCHIEPISCOPVS dicitur, quaſi Princeps Epiſcoporum, pag. 404.num.42.&quare vocetur etiam Metropolitanus,num.43.

Archiepiſcopatus, eſt ſpecies maioris beneficij,ſed inferior Primatia, pag. 403.num. 42. & quot ciuitates, Archiepiſcopatus ſub ſe, habere debeat,pag.404.num.43.

Archiepiſcopus, in ciuitatibus ſuorum ſuffraganeorum, ſuam exercere non poteſt iuriſdictionem,pag. 404. num.44.imò, ne quidem citationem facere, pro componendo in propria

ſibi ciuitate,ibid.in ſign.M.

Archiepiſcopus, ſubditos ſibi, Epiſcopos, iudicare non poteſt, niſi adhibito Comprouincialium conſilio, nec ſine ſummi Pontificis authoritate;& adhuc ad id, vicaria officialis ſui opera, abuſiuè vtitur, cum per ſeipſum etiam ſimplices ſuffraganorum ſuorum citationes, expedire teneatur, pag.405.n.45.& in ſign.N.

ARCHIPRÆSBYTER dignitatem habet, ſed minorem dignitate Archidiaconi, cum & ipſe Archidiacono ſubiiciatur, pag. 421.num. 30.eiuſque rei rationes, ibid. nu. 30. & ſeqq.

Archipræsbyteri. ſubrogati ſunt, in locum Chorepiſcoporum, ideoque ne ſuperbirent. eorum poteſtas quantū fieri potuit, diminuta eſt, pag. 422.n. 31.in fin.

Archipræsbyteris, imminet præſertim, cura fori pœnitentialis, pag. 422. num.34.ac proinde, eorum exactiones abuſiuæ ſunt, & ſimoniacæ, ibid. in ſign.L.

Archipræsbyteri, in abſentia præſertim Epiſcoporum, ſuis funguntur partibus pag 422.num.33.

Archipræsbyterorum, duæ ſunt ſpecies, aliiſque dicuntur vrbani, & alij rurales, ibid.num.34.

Archipræsbyterorū, tam ruralium, quā vrbanorum officium, d. num. 34.& quod, qualeſcunque tandem ſint Archipræsbyteri, Epiſcoporum oculi dicantur, pag.423.num.35.

Archipræsbyterorum, & pertinentium ad eos beneficiorum, cauſa maximè fauorabilis eſt: ſed non æquè, ac Parochorum, & Paræciarum, d. pag. 423. in ſign.N.

ARRERAGIA, ſiue cenſus: & ſeruitia, fructúſve præteritorum annorum, ad hæredes beneficiatorum pertinent, nec aliter pro his, ſucceſſores in beneficio, agere poſſunt, quā ſi ceſſas habuerint actiones, pag. 29. num.53.& in ſign.M.

Arreragia, ſub adiudicatione fructuum cōpræhenduntur, pag.248.in ſign.K.

ASSISII ſunt Clerici, in adiumentum Canonicorum, & pro ſupplendis eorum defectibus adſciti, pag. 273.num.7.in fin.

Aſſiſij, à beneficiatis quandoque recedunt, & quandoque inter beneficiatos referuntur, pag. 272. num. 2.& pag.273.num.9.10.& 11.

Aſſiſij, ſunt in multiplici differentia, d. nu. 9. & 10. eorumque multiplex eſt denominatio, ibid.num.7.& 8.

Aſſiſij, neque ſedem in Choro, neque vocem in capitulo habent; eoſque Canonici, ad communes tractatus vocare non tenentur, pag.274. num. 12.& in ſign.B.

Aſſiſiorum veluti Domini, Canonici ſunt; ac proinde Aſſiſij Canonicos honorare, & Canonici Aſſiſios, eo modo, quo Patresfamilias famulos ſuos, tractare debent, pag. 274. num. 13.& in ſign.C.

Aſſiſiis etiam præbendatis, æqualitatem præbendarum petere, non æquè ac Canonicis permittitur, ibid.num. 14.& in ſign.D.

Aſſiſiis, & loca ſua reſignare, nō permittitur; quāuis ij, rectè reſignent etiam in fauorem, beneficia ſibi deſtinata, pag.276.num.16.& in ſign.F.

Aſſiſiis deſtinata beneficia, ne quidem à ſummo Pontifice conferuntur, ſi deſtinatio, lege fundationis facta fuerit, vel per expectatiuas tantum de his beneficiis prouiſum dicatur, pag.277.num. 18.& in ſign.H: & tamen, à iure Regaliæ non eximuntur,

Digitized by Google

ibid.num.19.& in ſign.I.
Aſſiſij,ad capituli nutum,ſuis locis priuari poſſunt,pag.276.num.16.& 17. iuncto ſign.F.& G.
Aſſiſij,ad reſidentiam adeò obligantur, vt nullius quantumvis iuſtæ cauſæ prætextu, fructus etiam groſſos,ſuarum præbendarum conſequantur, pag.178 num.20.& in ſign.K.
AVDITORES Rotæ,ab initio Capellani Papæ dicebantur, poſteaque à Rota denominati ſunt, eo quod,in orbem ſedentes, cauſas definiant, pag.330.num.22.in fin.
Auditorum Rotæ, tanta eſt dignitas; vt Præfectorum Prætorio, dignitati æquiparetur:quemadmodum,&Rotę Auditorium,magno Regis in Gallia conſilio: ſicque ab eorum decretis, appellatio denegatur,ib. & in ſig.D.

B

BANCHI eccleſiarum, ſeu certæ ſedes, aut iura ſcamnorum in eccleſia, ſolis nobilibus debentur: pag. 159.num.24.& in ſign.K.
Banchorum iura præſcriptionem reſpuunt, adeò vt, ne quidem triginta, vel quadraginta annorum, pacifica poſſeſſione quærantur,pag. 160. nu. 25.& in ſign.L.
Banchorum iura, ad hæredes quoque non tráſferuntur, niſi ab aliquo pro ſe,& hæredibus ſuis,acquiſita eſſent, ibid.n.26.& in ſign.M.
Banchos, & eorum iura, Matricularij concedunt, ibid. num.27.& in ſign. N:idque mediante certa erga eccleſiam erogatione, num. 28. & iis qui meliorem eccleſiæ conditionem fecerint; ſed tempore conceſſionis, cum facta ſemel conceſſione, ſub prætextu amplioris erogationis,non auferantur,ibid.in ſign.N.
Banchi conceſſione, non egent Patroni eccleſiarum, pag. 161. num. 32. ſed hoc intelligendum dicitur de fundatoribus,& dotatoribus,vt ſimplices benefactores excludantur,ibi. in ſign.S.
Banchi conceſſio, non magis neceſſaria eſt,Dominis locorum,d num. 32. dummodo tamen, ſint alti Iuſtitiarij aliud enim eſt, in ſimplicibus cenſuarijs, & feudalibus; imò & interdum,in ipſis altis Iuſtitiarijs, vt ibid. in ſign.T.
Banchos alienos, propria authoritate, tollere non debent, Domini locorũ vel Patroni, ſed petere, vt ius ſuum declaretur, & alieni Banchi tollantur,pag.162.in ſign.X.& Y.
Banchorum iure, Patronis & Dominis locorum competente,gaudent ſimiliter eorum ſucceſſores,pag. 161.nu. 32.& hac,etiam ſi ſuccedant,per fœminas,ibid.in ſign.V.
Banchorum ius,exiſtentibus multis Patroni, vel Domini ſucceſſoribus, ad deſcendentes ex Primogenito,excluſis deſcendentibus ex reliquis,pertinet,d.ſign.V.circ.fin.
Banchorum ius, ne quidem Magiſtratus regij, prætendere poſſunt, ante Patronos,& Dominos locorum,eorumque ſucceſſores.pag.160.in ſign. O,circ.fin.
Banchorum iure,extincto per mortem, hæredes &viduæ eius,cui ex conceſſione competebat,præferri debent,ſi eandem Matricularius quam extranei, offerant conditionem, pag.161. n.29.& in ſign.P.
Banchorum iure non priuatur,qui vniuerſitatem patrimonij (à quo hoc ius dependebat) vendit, d. pag. 161. num. 30. & in ſign.Q: vt nec, qui aliò

Digitized by Google

aliò Domicilium transfert, ſi eo iure aliquoties vtatur, ibid. num. 31. & in ſign. R.

Banchorum iura, remediis poſſeſſoriis, & retinendæ, recuperandæ, conſeruari poſſunt, pag. 163. num. 33. & in ſign. Z.

BANNITI in eccleſia, immunitatis ergò, ne quidem de iure communi, recipiendi ſunt pag. 8. num. 28. & in ſign. H.

BENEFICIVM quid ſit, & vnde dicatur, in Prælud. part. 2. n. 1. qualiterve diſtinguatur, ab officio. & miniſterio, num. necnon à priuilegio, & reſcripto, num. 10.

Beneficij propria, & impropria ſignificatio, ibid. num. 4. & 5. propriæque ſignificationis. ſex vel ſeptem acceptiones, num. 6. & ſeqq.

Beneficij nomen conceſſionibus, quæ vtendi fruendi gratia, pro ſtipendiis militum, per Principes, vel alios ſuperiores fiebant, adaptatum eſt, ibid. n. 11. ac poſtea, ad conceſſiones eodem modo clericis factas, fuit protractum, num. 17.

Beneficij nomen, in iure ciuili, pro feudo accipitur, ibid. n. 16. in iure autem canonico, generaliter quidem, pro quocunque iure, percipiendorum prouentuum eccleſiaſticorum, num. 20. ſed ſpecialiter, pro eo quod competit clericis, eo modo, qui deſignatur, in num. 23. & ſeqq.

Beneficium, à quibuſdam beneficium appellatur, ibid. num. 36. & ab aliis Sacerdotium, num. 39. cum tamen à Sacerdotio, plurimum diſtet, num. 40.

Beneficium eccleſia, ſic ſe habent ad inuicem, vt vnum pro altero, ſæpius accipiatur, ibid. num. 19. & pag. 7. num. 19.

Beneficij eccleſiaſtici definitio, circa quam, totius huius introductionis cardo vertitur, d. part. 2. præl. ud. num. 42.

Beneficij duæ ſunt partes integrantes, ſpiritualitas, quæ in iure, & temporalitas, quæ in perceptione fructuũ conſiſtit, pag. 257. num. 4.

Beneficij præſumptio, ex eo ſolo non oritur, quod eccleſia, ſiue templum adſit, cum pinnacidio, & campanis, ad conuocandos Incolas, ratione diuini officij, pag. 196. num. 12.

Beneficium diſtinguitur, & ab eccleſia ſiue templo, pag. 7. nu. 24. & à patrimonio eccleſiarum, pag. 14. num. 3. & à feudo eccleſiaſtico, pag. 42. nu. 38. & à Decimis, Noualibus, atque primitiis, pag. 47. nu. 1. & à congrua portione, pag. 76. num. 1. & à quartis Canonicis, iuribuſve Epiſcopalibus, pag. 92. num. 5.

Beneficium quoque diſtinguitur: & ab eleemoſinis, tam pro pauperibus, quam fabrica, pag. 165. num. 3. & ab Annatis, deportu, iureque regaliæ, pag. 121. n. 2. & à reliquis clericorum, vel laicorum exactionibus, pag. 140. n. 2. & à quibuſcunq; aliis iuribus, in eccleſia, vel ex rebus eccleſiaſticis, pag. 154. num. 3. & tot. tit.

Beneficiorum, aliud eſt propriè dictum & aliud impropriè dictum, pag. 364. num. 1. dictaque impropriè, non egent expreſſione, ibid. num. 5. neque ſub mandatis ad beneficia comprehenduntur, num. 6. vt nec à legatis conferri poſſunt, num. 8 aut nominationibus vniuerſitatum ſubiiciuntur, num. 9.

Beneficia impropriè dicta, cum propriè dictis, non magis permutantur. pag. 365. n. 10. nec etiam agnoſcunt, iura Epiſcopalia, num. 11. vel

ad reſidentiam obligant,num.12.ſed è contra, in his cumulus toleratur, num. 13. recipiunturque coniugati, num. 14. & ſola voluntas, ſine ſuperioris authoritate,operatur dimiſſionem,num.15.

Beneficia autem impropriè dicta ſunt, pẽſiones,pag.172. Xenodochia,pag. 191. loca collegialia, & confratriæ, pag. 207. & præceptoriæ militum, vel Religioſorum,pag.221.

Beneficiis impropriè dictis ſimiliter accedunt;præbendæ eccleſiaſticæ,pag. 238. reliquaque ſtipendia clericorũ, pag.272.necnon tituli,&intitulationes,pag 257. Officia & adminiſtrationes, pag. 289. Capellæ, Capellaniæ,Altaria,& Oratoria,pag. 328.ac demum præſtimonia Obitus, ſiue anniuerſaria, & Oblationes, pag. 338.

Beneficiorum adhuc impropriè dictorum naturam aſſumunt, beneficia imò propriè dicta, ſi manualia, ſiue temporalia, vnitaque efficiãtur, pag. 311.& 318.

Beneficia nominata, non tam proprio nomine, ab innominatis ſecernuntur (cum & hæc, proprium quoque nomen habere poſſint) quam quod, peculiarem ſibi,&extra communem beneficiorum naturam, & qualitatem ſortiantur part. 2. prælud. num. 26.& pag.385.num.23.

Beneficia nominata dicuntur dignitates, & quæ curam animarum annexam habent; innominata verò Præbendæ, & quæ vulgo ſimplicis tonſuræ nuncupantur, d. num. 26. & d. num.23.

Beneficia ſimplicis tonſuræ, duplicibus opponuntur, pag. 379. num. 1. & ab eis differunt in multis.pag.380.num. 7.& ſeq.ſuntque,vel merè ſimplicia, vel ſimplicia ſeruitoria,pag. 385. nu. 26.

Beneficia ſeruitoria duplicibus beneficiis accedere videntur, pag. 387. num. 31. & tamen, verè ſimplicia beneficia exiſtunt, vt concluditur ibid. num. 33. indeque etiam infertur,ea cadere in regaliam, pag. 388. in ſign.K.

Beneficia duplicia, vocantur quoque curata,pag.380. nu. 6. & miniſteria eccleſiaſtica, num. 4.in fin. habentque adminiſtrationem fori; vel pœnitentialis tantum, vel etiam contentioſi,ibid.& num. 5.

Beneficia duplicia,maiorem quam ſimplicia requirunt, & ætatem, & idoneitatem,pag.381.nu.8.& 9. magiſque ad reſidentiam adſtringunt;pag. 382.num.12.

Beneficia duplicia,non æquè ac ſimplicia admittunt, vel cumulum, pag. 383. num. 13. vel diſpenſationem ad plura.num. 14. & 15. ſed viceuerſa, facilius ad promotionem obligant.num.16.

Beneficia in dubio, duplicia potius præſumuntur, pag. 384. num.22.& ipſa duplicia, ſæpius ſunt electiua, num.23.cum diſtinctione tamen, vt in ſig.G.

Beneficia duplicia, vel actu, vel duntaxat habitu, annexam habent curam animarum, pag. 388. num. 34. & hoc poſtremo caſu, cenſentur ſimplicia, ibid. num. 37. quod eſſe ſecus aſſeritur.pag.389. num. 38. & ſeqq.

Beneficia maiora, vel minora, non dicuntur, ratione prouentuum ſuorum,ſed poteſtatis,quam ſecum trahunt,pag.393.num. 1.

Beneficiorum maiorum variæ ſpecies, pag.397. num. 21. variaque nomina, quibus

Digitized by Google

quibus in beneficiis maioribus exiſtentes denorantur, pag. 293. num. 3.

Beneficia maiora vocantur conſiſtorialia, pag. 396. nu. 16. & multis fruuntur prærogatiuis, quæ minoribus beneficiis, non communicantur, pag. 394. num. 11.

Beneficia nunquid ſecularia, vel regularia ſint, tribus dignoſcitur modis, fundatione, conuerſione, ſiue mutatione ſtatus, & præſcriptione, pag. 433. num. 2.

Beneficiorum ſecularitas, facilius quam regularitas præſumitur, pag. 434. nu. 7. & idem de clericis, vt ſeculares potius, quam regulares cenſeantur; ſed vtrumque cum limitatione, quæ eſt ibid. in ſig. A.

Beneficia ſecularia, ſolus Pontifex maximus, cōcedere poteſt regularibus, cum alioqui ordinarius, regulares eccleſias, ſecularibus rectè concedat, pag. 435. num. 10.

Beneficia ſecularia, ſibi à Pontifice maximo conceſſa, vtrum regulares, ſine noua diſpenſatione, cum aliis beneficiis permutare poſſint, pag. 436. in ſig. B, in fin.

Beneficia ſecularia, regularibus etiam ab ordinario in caſu neceſſitatis, & propter officium prædicationis, ſæpius conceduntur. imo & Monachi, iiſdem de cauſis, ad prælaturas quandoque vocantur, d. pag 436. num. 12. & vtrum tunc, à regulę ſuæ iugo abſoluantur, ibid. in ſig. C.

Beneficium ſeculare poſſidens regularis, vel è contra, an & quando, ſpoliatus redintegrandus ſit, pag. 437. nu. 15. ac etiam poſt triennium, decreto de pacificis, veniat iuuandus, ibid. num. 16. & in ſig. D.

Beneficia regularia, in tot ſpecies deducuntur, quot ſunt in eccleſia Chriſtiana ordines, & regulæ, pag. 444. num. 37.

Beneficia mendicantium, in perpetuū conferri nequeunt, ibid. num. 39 nec poſſunt capere ſibi relicta; præterquam cum moderamine, & præcautionibus, de quibus pag. 447. nu. 48. & in ſig. Z, cum ſeqq.

Beneficiorum quædam dignitates, quędam perſonatus, & quædam officia dicuntur, pag. 414. & infra in verb dignitas, in verb. perſona, & in verb. officium: aliaque in cathedralibus, alia in collegialibus, & alia in ſimplicibus eccleſiis exiſtunt, pag. 451. & infra in verb. eccleſia.

Beneficia conferuntur, vel in titulum, vel in commendam. pag. 477. num. 1. & inter hos duos conferendi modos, plurimæ ranguntur differentiæ rationes, in pag. 480. num. 28. eæque fuſius exagerantur infra, in verb. commenda.

Beneficia omnia, ad viros non pertinent, ſed plæraque etiam ad mulieres, pag. 463. num. 1. quæ nihilominus eccleſiaſtica dicuntur, ibid. num. 3.

Beneficia mulierum, per electionem potius capitulorum, quam per ordinariorum collationem deferuntur, & quid de regia nominatione, pag. 471. in ſig. N, & O, iuncto num. 33. & pag. 315. in ſig. H. & I.

Beneficia mulierum, in quo conueniant cum beneficiis virorum, pag. 170. num. 30. & in quo ab eis differant. num. 31. cum ſeqq,

Beneficia Monialium, ſimplici monaſteriorum appellatione non veniunt, pag. 471. num. 31. nec ſubiiciuntur Annatis, ibid. num. 34. aut decimis papalibus, ſiue regiis, pag. 472. num. 35. oblatorumve receptioni, ibid. in ſig. P.

Digitized by Google

Beneficia Monialium in Gallia, aliquando temporalia fuerunt, ſed nunc ſunt perpetua, pag. 315.num. 16. & 17.

Beneficia Monialium in adminiſtrationem duntaxat conceduntur, pagin. 472.num.36.& 37. nouamque prouiſionem& confirmationem admittunt,pag.473.num.41.& 42.

Beneficiorum ad viros pertinentium, mulieres adeo ſunt incapaces, vt ne quidem, poſt pacificam centum annorum poſſeſſionem, in his decreto de pacificis poſſeſſoribus,iuuari poſſint,etiam ſi eo,in ſuis beneficiis, rectè iuuentur,d.p. 473. num.40.

Beneficia reſeruata,quæ dicantur, pag. 486.num. 2. & à quibus reſeruationes fieri poſſint,ibid. num.3. longéque plura de reſeruationibus infra in verb.reſeruatio.

Beneficia quæ vacant in curia, ſummo Pontifici adeo reſeruantur,vt in his, ligatæ ſint manus ordinariorum,pa. 487. num. 7. cum tamen rectè conferantur à Rege,aperta regalia, pag. 486.num. 6.& in ſig.A.

Beneficia affecta in quo differant à reſeruatis, pag. 487. num. 8. & quænam ſit maior virtus, reſeruationiſne,vel affectionis, pagin. 488 num. 11.

Beneficia afficiuntur, per appoſitionem manus pontificiæ, & quatenus id recipiatur in Gallia,ibid.nu.13.& in ſig.D.

Beneficia deuoluta qualiter fiant, pag. 488.nu.14.& quibus de cauſis, pag. 489. nu.17.

Beneficia deuoluta à quibuſdam annumerantur reſeruatis, pag.488.nu. 15. ſed eorum opinio reprobatur ibi. nu.16.

Beneficia nondum deuoluta, ſi conferantur, nunquid ſuperueniente deuolutionis caſu, collatio reconualeſcat,pag.489.in ſig.E.

Beneficia eximuntur variè à iuriſdictione,& poteſtate Diœceſani, ibid. num. 18. & hoc etiam in Gallia adhuc obſeruatur ibid. in ſig.F.

Beneficia exempta, maximam habent cum reſeruatis affinitatem,expreſſoque egent ſummi Pontificis priuilegio pa.489. num.19.& de his plura infra, in verb. exemptio.

Beneficia tribus modis qualificata fiũt, vt videlicet, vel per certas tantum perſonas, vel certis tantum clericis, vel certo tantum modo conferantur,pag.490.nu.21.& ſeqq.

Beneficia primo & tertio modo qualificata, in præiudicium qualitatis annexæ, conferri nequeunt; quod eſt ſecus, in qualificatis ſecundo modo, ſi qualitas adiecta non ſit, lege fundationis, ibidem numer. 24. & in ſig.G.

Beneficia patrimonialia definiuntur, & veluti ſecundo modo qualificata exhibentur,in pag.491.nu.25.& 26.

Beneficia patrimonialia, interdum etiam exteris vtiliter conferuntur, ac præſertim in conſequentiam reſignationis,vel eximiæ literaturæ, ibi. nu.27. & in ſig.H.

Beneficia monocula,ſiue monocularia, ad eorum pertinent collationem,qui vnius duntaxat beneficij ſunt collatores.pag.291.num.28.ideoque,nec ſub mandatis apoſtolicis, nec ſub nominationis vniuerſitatum compræhenduntur, ibid.nu. 29.prætérquam in caſu, pag. 292.in ſig.I.

Beneficia monocula, ſi vacauerint, per præuentionem, nihilominus à ſummo Pontifice conferri poſſunt,dummodo ipſe de eorum qualitate, expreſ-

preſſam cum clauſula derogatoria, fecerit mentionem,d.pag.292.num. 30.

Beneficia villæ muratæ, in locis muro circundatis exiſtunt, & ſecundo modo qualificantur,ſi ſint parochialia, cum ſolis debeantur graduatis, ib.nu. 31.& 32.

Beneficia villæ muratæ parochialia, gradum in ſuis præfectis non ſolum exigunt, ſed & atteſtationem ſtudij triennalis: ijſque deficientibus fruſtra; & impetrantur, etiam à legato de latere,& per triennium poſſidentur,d.pag.292.num.33.& in ſig.K.

Beneficia ruralia reputantur etiam,quæ ſunt in ſuburbiis, atque ideo, non æquè graduatis debentur,ibid.num. 34. & 35. excepto caſu, quo in vrbe parochiani degerent, pagin. 493. in ſig.L.

Beneficia principalia, matrices quoque domus appellantur, & ſub ſe habent adiutrices eccleſias, ſiue ſuccurſales,ibid.nu.36.& latius infra in verb. eccleſia.

Beneficia conſiſtorialia,quomodo conferantur,tam in Gallia quam de iure communi,d.pag.495.nu.37.& quorſum adhuc veterem apud Gallos retinuerint appellationem, ibidem nu.38.

Beneficia conſiſtorialia, ad ſolius magni conſilij cognitionem, in Gallia pertinent, quemadmodum & regaliæ ſuppoſita, ad cognitionem ſenatus Pariſienſis, pag.493.in ſig.M,& pag.365.nu. 31. & in ſig.N.

Beneficia regij iuris,tripliciter exiſtunt, nimirum ſui natura,caſu fortuito,& propter qualificationem, vt exemplis oſtenditur,in pag. 494.num.40. & plenius declarabitur infra in verb. Gallia.

Beneficia patronata,præuiam fundatoris ſui exigunt præſentationem, pag. 494.num.41.& quid ſi fundatore inconſulto fuerint collata, ibid.in ſig. N,ac præſertim,per Pontificis maximi præuentionem, pag. 359. nu.40. & in ſig. S, cum ſeqq. & vide etiam quæ de his patronatis beneficiis, dicentur infra in verb. patronus.

Beneficia manualia, etiam ſecundum quid, perpetua cenſeri poſſunt, & ſaltem aptitudine, cauſa de beneficiis propriè dictis recipiunt,pag. 11. numer.3. & latius infra in verb. manualia.

Beneficia temporalia, in quo differant à manualibus,pag.312.num. 8.variaque temporalium, & manualium beneficiorum exempla, pag. 314. nu.13.

Beneficia perpetua, fiunt temporalia, vel manualia,& è contra, tribus potiſſimum de cauſis, videlicet fundatione,ſtatuto,& conſuetudine, pag. 317.nu.22. & 23.

Beneficia vnita redduntur, iiſdem tribus de cauſis.pag.318.num.26.& de his beneficiis pluribus infra in verb. vnio.

Beneficia electiua,collatiuis opponuntur; collatiuorumque potius quam electiuorum naturam, mixta aſſumunt,pag.495.num.44.& ſeqq.imo & quædam ex electiuis, in collatiua reſoluuntur, vt diſtincta electiuorum beneficiorum ſpecie, traditur ibid.in ſig.O.

Beneficia difformia ſiue diuerſæ qualitates, facilius quam conformia, ad inuicem compatiuntur, pag 496.nu. 48.cum hæc ſine diſpenſatione, obtineri nequeant,illa verò poſſint, ib. in ſig.P.

Beneficia paterna,liberis nequidem legitimis

gitimis deferuntur, ſed longè magis, denegantur illegitimis, d. pag. 496. num. 50. cum ſeqq. & in ſig. Q.

Beneficia litigioſa, qua ratione efficiantur, reſpectu tam actoris, quam rei, pag. 497. num. 52. ac 53. & nunquid expectantes, acceptare ea teneantur, pag. 261. in ſig. H, & infra in verb. lis.

Beneficia pacifica, inconcuſſam vel vnius anni, vel trium annorum, vel decennij longioriſve temporis, poſſeſſionem præſupponunt, & pro varia illa poſſeſſione, non interrupta, variè cenſentur, in d. pag. 497. nu. 54. & ſeqq.

Beneficia noua quæ dicantur, pag. 490. num. 58. & de beneficiis vacantibus, reſignatis, expectatis, & permutatis, remiſſiuè ibid. nu. 59. & 60.

Beneficia quædam ſunt, quæ nuſquam dicuntur vacare, vt exiſtentia in eccleſiis numeratis, pag. 457. num. 25. & vnita menſæ capituli, pag. 494. num. 43. quæ enim aliis beneficiis vniuntur, non quidem vacant per ſe, ſed vacantibus iis, quibus accedunt, pag. 322. nu. 36.

Beneficia ad collationem, aliquando ſolius Epiſcopi, aliquando ſolius capituli, & aliquando Epiſcopi & capituli ſimul pertinent, pagin. 455. nu. 16.

Beneficium, ex quo quis intitulatus eſt, dum ordinaretur, nihilominus poteſt reſignari, pag. 269. nu. 47.

Beneficij nomen prolatum à lege, omnes beneficij ſpecies comprehendit, d. part. 2. prælud. num. 27. & idem de prolato ab homine, in fauorabili, vel indifferenti materia, ibid. num. 28. præterquam in caſibus num. 32. & 33. ſed non ſi proferatur in materia odioſa, num. 30. vt diſpenſationis, ib. & pag. 385. num. 25. impetrationis, pag. 382. num. 10. & pag. 415. num. 8. & ſimilibus notatis, in pag. 364. nu. 6. & pag. 395. nu. 14.

BVRSÆ, ſunt loca collegialia ſtudentium, quorum varia exempla afferuntur, in pag. 207. nu. 1.

Burſæ non ſunt beneficia, cum etiam à laicis conferantur, vt illæ de quibus ibid. in nu. 2. & in ſig. A.

Burſæ ſecundum legem fundationis, ſunt conferendæ, & ſi certi loci, originariis deſtinatę ſint, exteri non niſi in ſubſidium, ad eas admittuntur, ib. nu. 3. & in ſig. B.

Burſæ ex eo ſolo, quod clericis deſtinentur, beneficia non fiunt, d. pag. 207. num. 4. niſi eſſent præsbyterales, ſicuti quæ enumerantur in pag. 208. nu. 6.

Burſæ prophanæ penitus iudicantur: ideoque in his recredentiæ, non obſtante appellatione, executioni non demandantur, pag. 214. nu. 24. & in ſig. Q. & ab hac prophana natura, non excipitur locus moderatoris collegij, quem vulgo principalem vocant, licet cum beneficiis, incompatibilitatem inducat, ibid. nu. 25. & in ſig. R.

Burſæ præuentioni ſummi Pontificis, non ſubiiciuntur, etiam ſi per quadraginta annos, eas ſummus Pontifex contuliſſet, pag. 215. num. 26. & idem de iure regaliæ, ibidem in ſig. S. in fin.

Burſæ nequidem, eccleſiaſtica loca dici poſſunt, pag. 216. num. 28. etiam ſi, in earum rebus alienandis, eædem ſolemnitates interuenire debeant, quæ in alienatione rerum eccleſiaſticarum deſiderantur, ibidem in ſig. T.

Burſarum tamen maior pars ſi clericis deſtina-

Digitized by Google

deſtinata ſit, collegium facit eccleſiaſticum;& è contra, pag.217.num. 29. idemque, data paritate numeri, vel æqualitate poteſtatis, inter clericos, & laicos, ibid. num. 30. & quo caſu, in collegio eſſent, burſæ præſbyterales, num.32.

Burſarum, principatum, & aliarum collegialium adminiſtrationem cauſæ, pertinent ad iuriſdictionem Cancellarij, vel conſeruatoris priuilegiorum vniuerſitatis, pag. 216. in ſign. V.

Burſæ pertinentes, ad collationem Epiſcopi, à quo vacante ſede, ſint conferendæ pag. 215. in ſign. S.

Burſæ, quantumvis prophanæ, piis cauſis accedunt; & relictorum ad pias cauſas, gaudent priuilegiis, pag. 216. num. 29.

C

CAMPIPARTVS, vulgo droict de Champart, quare ſic appelletur;& nunquid tam in pecunia numerata, quam fructibus, eius præſtatio fieri poſſit, pag. 168. in ſign. O, circ. fin.

Campipartus, etiam ſi conſiſtat in cenſu annuo, nihilominus diſtinguitur ab eo iure, quod in gallia vocatur Droict de cēſe, pag. 167. in d. ſign. O.

Campipartus affinitas, cum Decimis, & variæ ab eis differentiæ, d. pag. 168. in eod. ſign. O.

Campipartus, præſcribi poteſt, cum & Decimarum, & Cenſuum iura, ſint impræſcriptibilia; ſeſeque etiam diuerſimodè habet, reſpectu clericorum, & laicorum, ibid.

CANONICI, dicuntur potius à Canone, ſiue regula, quam à Canone, ſiue ſtata annona, pag. 386. num. 27. & 28.

Canonicorum nomine, honor potius, quam onus ſignificatur, pag. 385. num. 27.

Canonicorum receptio, mediante aliquo, non eſt ſemper ſimoniaca, pag. 149. num. 35. & de his, quæ pro receptione in Canonicum dari poſſunt, modove dationis, & receptionis pag. 150. num. 37. & ſeq. cum ſign. Y, & Z.

Canonici, & promotionem intra annum, non tenentur, etiam ſi eorum eccleſiæ, eſſent quoque Parochiales, pag. 460. num. 39.

Canonici, ex ſemipræbenda inſtitui poſſunt, nec ex eo deterioris ſunt conditionis, quam qui integram præbendam percipiunt, pag. 273. nu. 11. & in ſign. A.

Canonici, quantumcumque gradu, vel profeſſione diſpares, aut à minus digno collatore ius habentes, nihilominus, reliquis Canonicus adæquātur, quoad ſtallum, & ſuffragia, communeſque tractatus, pag. 275. nu. 15. & in ſign. E.

Canonici quidam ſunt certæ functioni obnoxij, & veluti adſcriptitij, de quibus in pag. 386. nu. 29. iiſque quantúmvis iuſta de cauſa abſentibus, ſuarum præbendarum fructus denegantur, pag 250. n. 50 & in ſign. Y. & vtrum incumbent. s ipſis funct on's onus, quandoque remitti poſſit, pag. 387. in ſign. I.

Canonici cathedralium eccleſiarum, habent quidem perſonatum, ſed non dignitatem, pag. 418. num. 17. ideoque non ita poſſunt, eſſe conſeruatores, atque delegati, ib. d. num. 18. pag. 453. num. 10.

Canonici cathedralium, vel collegialium eccleſiarum, ſoli in iis poſſunt

 obii

obtinere dignitates, pag.415.num.7. indeque apud nos, recipiuntur Canonicatus ad effectum, pag. 258. in ſign.A.

Canonicatus Cathedralium eccleſiarum, neque pauperibus expectantibus, neque infamia notatis, neque illegitimis ab Epiſcopo diſpenſatis deferuntur; cum aliud ſit, de Canonicatibus collegialium, pag.452. num. 5. & ſeqq.

Canonicus vt quis eſſe poſſit, tam in Cathedralibus, quam Collegiatis eccleſiis, cuius ætatis eſſe debeat, pa. 456. num. 18. & 460. num.41. & in ſign.O.

Canonici in herbis, & ad effectum, qui dicantur, & qualiter, eorum fiat intitulatio, tam in Gallia, quam de iure communi, pag.258.nu.12. & in ſign. A, & pag.261. in ſign.H.

Canonici ſupernumerarij, nō gaudent priuilegiis numerariorum, pag. 262. num. 24. niſi ipſis numerariis ſcientibus, & patientibus, eadem priuilegia ſibi arrogauerint, pag. 265. in ſign.M.

Canonici in herbis, & ſupernumerarij, an & quando, ſtallum in choro, vel vocem in capitulo habeant, ac etiam participent, in diſtributionibus quotidianis, & fructibus communibus, pag.262.num.22.& ſeqq. ad 36.

Canonici ſanctæ Capellæ Pariſienſis, fructus Regaliorum percipiunt, ex conceſſione facta per ordinationes, quæ recenſentur, in pag. 137. nu. 53. & de his Canonicis, vide infra in verb.Capella.

CANTOR, in eccleſiis cathedralibus, & collegiatis dicitur, chori magiſter, & alio nomine, primicerius vocatur, pag.428.num.54.& 55.

Cantori ſubſunt, Præcentor, & Succentor ſiue Concentor; hique, perſonatū duntaxat habent, vtpote, non niſi certam in choro, proceſſionibus, & cantu præeminentiam d.pag. 428. n. 57. cum Cantor præditus quoque ſit Iuriſdictione, & ſic etiam habeat dignitatem ibid.num.53.& 56.

Cantoris Iuriſdictio, nedum circa ſacrificulos, & inferioris gradus Sacerdotes verſatur, ſed & ad Canonicos, imò & conſtitutos in dignitate extenditur, vt in d. num. 56. & in ſign.X.

Cantores etiam dicuntur, Clerici ſeu Muſici, ex quibus ſacri Magnatum concentus coaleſcunt; ſed inter eos, ſoli regij, priuilegiati ſunt vt pendente abſentia, pro præſentibus in ſuis eccleſiis habeantur, pag.247.nu. 43.& in ſign.P.

Cantores regij, vel reſident in ſancta Capella vel ſunt in comitatu ipſius Regis; ſed hi omnes, vnum & idem corpus, regij Oratorij conſtituunt, iiſdemque priuilegiis fruuntur, pag. 329. num. 19. & in ſign.B.

Cantorum regiorum priuilegia conſiſtunt, non ſolum in lucro præbendalium fructuum, pendente abſentia, vt in d. num. 43. verumetiam in eo, vt præferendi ſint, in beneficiis cadentibus in regaliam, relequis impetrantibus, vt in fine d. ſign.B.

Cantorum regiorum priuilegiis, quoad fructus præbendarum, ita demum locus eſt, ſi ſint intra certum numerum, de quo pag.252.n.56.& in ſign. C: eademque priuilegia ceſſant, expleto trimetri aulæ obſequio, ibid. num.57.& in ſign.D.

Cantoribus regiis, opus eſt teſtimonialibus

Digitized by Google

libus exhibiti à ſe officij literis, vt prædicta compétant abſentiæ priuilegiatæ iura,pag. 254. num. 62. & in ſign.F.

CAPELLA aliud eſt, & aliud Capellania, pag. 327. num. 7. & 8. variæque denominationes, & acceptiones Capellæ.pag. 326.num.3.& ſeqq.

Capella propriè dicta, vocatur apud nos inGallia,eccleſia ſuccurſalis,ſiue auxiliaria,pag.328. num.15. & quod propriè oratorium dicitur, Capella nuncupatur, ibid. num. 17. adeò vt, Capellæ appellatio reſtringatur, in priuatis cuiuſque familiæ ſacellis, pag.330.num.24.

Capellæ apud Gallos, templis publicis (quæ communiter eccleſiæ nomen aſſumunt) opponuntur,d.pag. 330.n. 25. ſuntque hæc duo, ita inter ſe diſtincta;vt quo caſu Capella depẽdet ab eccleſia, vnius tamen priuilegia, alteri non cõmunicentur,ib.in ſig.E.

Cappellæ, quæ duo copulatiuè recipiunt,dotem nempe, & ſpiritualiſationem,ſunt beneficia, pag. 331. nu. 27.& ad Epiſcopi pertinent diſpoſitionem, nu. 28.ac conſequenter, ad collationem regiam aperta regalia, ibid.in ſign.G.

Capellæ dotatæ, ſimul ac ſpiritualiſitæ, & conceduntur in titulum; & papalibus decimis ſubiciuntur; & ſimoniæ labem ſecum trahunt; & in beneficiorum impetrationibus exprimi debent; & cum beneficiis permutari poſſunt; & regulas agnoſcunt beneficiales pag.331.n.29.& in ſign.H.

Capellæ,ſine dote eſſe poſſunt, nec coguntur fundatores, ad Capellarum dotationem cum vtrumque ſecus ſit, in eccleſiis,pag.333.n.37.indeque fit vt eccleſiarum dotatio neceſſitatis& Capellarum voluntatis exiſtat, ibid. in ſign.M.

Capellarum dos,nec ad euictionẽ obligat, nec ſi in annua ex certo fundo præſtatione conſiſtat, pro prædiario reditu habetur; eaq; omnia, aliter ſe habent,in dote eccleſiarũ,in d.ſig.M.

Cappellarum dos ſi perierit, remanent tamen Capellæ,pag.334.n.39.& licet tunc,beneficia eſſe deſinant, pro beneficiis tamen reputantur, ibid. nu. 40.ac proindè,cum aliis Capellis, etiam dotem habentibus, rectè permutantur,pag. 335.in ſign.Q.

Capellarum conſecratio, & ſpiritualiſatio, facienda eſt per diœceſanum nec ab altero Epiſcopo facta, etiam ſede vacante, ad inſtantiam capituli valeret, pag. 330. num. 26. & in ſign.F.

Capellæ non ſpiritualiſatæ, quantumcumque dotem habuerint, & etiam ſi proprios ſibi recipiant Sacerdotes, à beneficiis tamen procul ſunt, pag. 335.n.41. & ideo, nec comprehenduntur ſub nominationibus, reſeruationibus, vel expectatiuis nu. 42. nec ad reſidentiam obligant, & alia de quibus num.43.& ſeq.

Capellæ ab Epiſcopis fundatæ, & de bonis intuitu eccleſiæ dotatæ deficiente ſpiritualiſatione, non magis beneficia cenſentur, pag. 336.num. 46.

Capellæ, ſiue extra eccleſias, (puta in caſtris,ſiue aliis priuatis ædificiis) ſiue intra fines eccleſiarum ſint, ad priuatam patronorum collationem, & non Epiſcopi pertinent, ſi non fuerint ſpiritualiſatæ.pag.335. n. 43. & in ſign.R.

Capellæ, quibus ita ſpiritualiſatio non acceſſit, laicos quoque admittunt, nec alia didignantur, remota à be-

Digitized by Google

neficiis, pag. 335. num. 44. cum quibus ideo, non poſſunt vtiliter permutari, pag. 336. num. 45. & in ſign. S.

Capellæ ſacerdotales, à ſolis Sacerdotibus impetrantur, adeo vt non ſufficiat, impetrantem eius eſſe ætatis, vt intra annum Sacerdos fieri poſſit, pag. 332. num. 33. ſed hoc limitatur, in num. 34. & in ſign. K.

Capellæ ſanctæ nomen, competit in Gallia, regio ſacello Pariſienſi, vt & congregationi clericorum, qui ſunt in comitatu Regis; etiam ſi, Capellas quoque ſanctas habuerint, Duces Burgundiæ, & aliquot alij Magnates, pag. 328. n. 18. & 19. de hac Capella ſancta, vide ſupra in verb. Cantor.

Capellæ appellatione, deſignantur quoque ſacri procerum concentus, & ſacra Prælatorum, vel etiam ſimplicium, clericorum vtenſilia, pag. 330. num. 23.

Capella Papæ quid, quive fuerint Papæ Capellaniæ, ac etiam hodiè dicantur, pag. 329. num. 21. & 22.

Capellæ, pinnacidium, ſiue campanile, ſimiliaque eccleſiæ inſignia, ſibi aſſumere prohibentur, pag. 333. nu. 38. niſi forte, haberent plebes ſubiectas; etiam ſi ex eo, non gaudeant iure eccleſiarum, vt in pag. 334. in ſign. O, & P.

CAPITVLVM, conſtat ex Prælato, & Canonicis, pag. 452. num. 4. ideoque, cum decreto capituli, facta alienatio non dicitur, ſi vel Canonicorum, vel prælati, deſit authoritas, ibid. in ſign. A, & pag. 23. num. 33.

Capitulum habere poteſt, ius conferendorum quorundam beneficiorum pag. 455. num. 16. & in ſign. H, quæque ad Capitulorum collationem pertinent beneficia, in regaliam non cadunt, pag. 277. num. 19.

Capitulum de beneficiis, Epiſcopi collationi reſeruatis, ne quidem ſede vacante prouidere poteſt, pag. 297. num. 29. cum tamen, ex quorundam ſententia Officiarios, & inſtituere, & deſtituere poſſit, pag. 296. num. 28. & in ſign. M.

Capitulum ſede vacante, extraneum adſciſcere non poteſt Epiſcopum, pro eccleſiarum conſecratione, pag. 330. in ſign. F, vt nec prætextu exemptionis, pro ordinatione ſuorum Clericorum, pag. 409. in ſign. V.

Capitulum ſede vacante, eſt ad inſtar Cuſtodis, & Curatoris bonis dati, vt nihil innouare poſſit, ſed omnia futuro ſucceſſori, reſeruare teneatur, pag. 297. num. 29.

CARDINALES præcedunt Patriarchas, ſummumque Pontificum eligunt, & ſoli fiunt legati à latere, pag. 400. num. 27. & 28.

Cardinales, ſtatim atque promouentur, Beneficiorum ſuorum qualitatem, & naturam immutant, d. n. 28. in fin. & in ſign. G.

Cardinalatus adeptione, aperitur regalia, & à quo tempore, nominationiſue, acceptationis, vel receptionis, pag. 134. in ſign. H.

Cardinalatus, interdum ſimplex officium, & interdum etiam beneficium exiſtit, pag. 400. num. 29.

Cardinales, qui nullum adhuc habent titulum, ſimiles ſunt Canonicis ad effectum, pag. 40. num. 29. præterquam in eo, quod ſua interim à die

Digitized by Google

à die proclamationis, amittant beneficia, niſi pro iis retinendis, ſpecialem à ſummo Pontifice, habuerint diſpenſationem, ibid. in ſig. H.

Cardinales ſui origine, non alij quam ſimplices parochiarum Romæ curati fuerunt, pa. 407. nu. 30.

Cardinalium, alij ſunt Epiſcopi, alij Præsbyteri, & alij Diaconi: nec etiã deſunt Subdiaconi, & qui nomine tenus, exiſtant Cardinales, ibid. nu. 31.

Cardinalibus Subdiaconis, aut nomine tenus, ſola adeſt dignitas, abſque vlla poteſtate, adeo vt ne quidem ius intrandi ſacrum conſiſtorium competat, pa. 402. nu. 32.

Cardinalibus verò expectantibus titulum, nedum ſacrum intrare conſiſtorium licet, ſed & omnia verè intitulatorum munia obire permittitur, eademque etiam quæ intitulati, retinendorum ſuorum beneficiorum incapacitas accidit, d. num. 32 & pa. 401. in ſig. H.

CATHEDRATICVM, & Synodaticum, inter iura epiſcopalia referuntur & ſynonima ſunt, pa. 96. nu. 28.

Cathedraticum ſucceſſit, in locum quartæ epiſcopalis, pag 94. num. 20. vel etiam congruæ portionis, quæ olim Epiſcopis debebatur pagin. 77. nu. 5.

Cathedraticum denominatur, ab honore cathedræ in cuius recognitionem exigitur, pa. 96. nu. 29.

Cathedratici nomine, de iure communi, duo duntaxat ſolidi præſtantur, ibid. nu. 30. & verum illi ſolidi, de aureis, vel argenteis, ſint intelligendi; itemque plus, vel minus, iiſdem duobus ſolidis præſtari poſſit, vel etiam conſuetudo; de nihil penitus præſtando ſuſtineatur, nu. 31. & 32.

Cathedratici nomine, Epiſcopi de iure Gallico, fundatam non habent intentionem, pag. 97. nu. 33. & in ſign. E, niſi ſeſe, in longa eius exigendi poſſeſſione probauerint, ib. nu. 34. & in ſig. F.

Cathedratici petendi gallica praxis, & competentia fori, pro eius petitione, ibid. nu. 35.

Cathedraticum, ad legem diœceſanam refertur, d. pag 97. num. 36. eaque de cauſa, ab ipſius præſtatione, monaſteria quæcunque eximuntur, ib. d. n. 36. ſed non capellæ, ipſis monaſteriis annexæ pag. 98. nu. 38.

CHARITATIVVM ſubſidium denominatur, à charitate qua ſubſidiario petitur, potius quam extorquetur pag. 97. num. 37 licet pro eius exactione Epiſcopi cenſuris eccleſiaſticis rectè vtantur, pag. 98. nu. 42. & in ſig. I.

Charitatiuum ſubſidium, eſt potius legis iuriſdictionis, quam legis diœceſanæ, pag. 97. nu. 37.

Charitatiuo ſubſidio, monaſteria ſubijciuntur, in eod. nu. 37. præterquam ſi ab eo conſuetudine, vel priuilegio, fuerint exempta, pa 98. nu. 39.

Charitatiuo ſubſidio è contra, ne quidem ſubiiciuntur clerici ſeculares, in Gallia, vtpote eius petitione, ita demum admiſſa, ſi veteri præſulum poſſeſſione adiuuetur, d. pag. 98. nu. 40. & in ſig G.

Charitatiuum ſubſidium, ab Epiſcopis exigitur, eo ſolo caſu quo reditus Epiſcopales, oneribus incombentibus non ſufficiunt, pag. 99. nu 44. & de legitimis cauſis exactionis ipſius, ibid. num. 45. & in ſign. K. deque quantitate pro eo exigenda, pa 98. n. 41. & in ſig. H.

Digitized by Google

CHORVS eccleſiæ, non niſi clericis patet, à quibus ideo in caſu reparationis eſt inſtaurandus, pa. 9. nu. 36. & in ſig. O.

Choriſtæ in ſecundo ordine clericorum primas tenent pag. 273. num. 9. & tamen, neque habent ſtallum in choro, neq; ad communes tractatus vocantur, pag. 274. numer. 12. & in ſig. B.

CITATIO, ſeu poteſtas citandorum reorum, competit quidem iudicibus eccleſiaſticis, ſed cum expreſſione cauſæ, & qualitatis actionis, pa. 380. in ſig. A.

Citationem facere non poteſt Metropolitanus, in ciuitatibus ſuorum Suffraganeorum, etiam pro comparendo in propria ciuitate, pag. 404. in ſig. M.

Citationes, per officiales rectè expediuntur, præterquam aduerſus Suffraganeos, quippe qui, per alium, quam ipſummet Metropolitanum ſuum, citari non poſſint, pag. 405. in ſig. N.

CIVITAS, æquiparatur eccleſiæ, vt inter pias quoque cauſas referatur, pa. 218. nu. 34.

Ciuitates decem, vel vndecim requiruntur, ad conſtituendam Metropolitanam ſedem: ſed tamen ita, vt Metropolitanus propriam ſibi habeat ciuitatem, nec quicquam poſſit in propriis ſuorum Suffraganeorum ciuitatibus, pa. 404. nu. 33. & 34.

CLERICA quid ſit, & in quo conſiſtat, qualiterve diſtet à tonſura, pa. 463. nu. 7.

Clerici Deo militare dicuntur, proindeque iis æquè ac armatis militibus, ſtipendia aſſignari debent, part. 2. prælud. nu. 17.

Clerici ſine certo viuendi reditu, ordinari non debent, pa. 266. n. 36. & nu. 257. nu. 6.

Clericis à ſe, ſine titulo ordinatis, Epiſcopus debitum vitæ ſubſidium præbere tenetur, d. pag. 266. num. 38. & idem de eccleſia reſpectu clericorum, quos ipſa recipit, ſi aliunde non habuerint pag. 263. nu. 26.

Clericorum appellatione, etiam Monachi continentur, pag 231. num. 28. quod eſt ſecus de conuerſis & oblatis. pa. 278. nu. 22 & 24.

Clericos laici honorare tenentur, & quæ ſit pœna laici, clericum offendentis, pag. 418. numer. 16. & in ſig. F.

Clericus cui potius æquipararetur ſuſtuario, vſuatio, marito; vel aliquot aliis, de quibus pag. 28. num. 47. & ſeqq.

Clerici ſoli, beneficiorum eccleſiaſticorum ſunt capaces, d. part. 2. prælud. nu. 21. & 44.

Clerici rem prophanam acquirentes, eius rei non immutant qualitatem, pag. 35. nu. 9. & 11.

Clerici poteſtatibus ſecularibus non ſubiiciuntur, niſi fortè cum temperamento pa. 15. in nu. 3. & 4.

Clerici maiorem partem eorum onerum, quæ reliquis ciuibus incumbunt, ſubire tenentur, d. pag. 15. nu. 5. licet ad ea onera, per ſeculares cogi non poſſint, ibid. nu. 6. & in ſig. A, & de iis oneribus, infra in verb. onus.

Clerici non reſidentes, beneficiorum quidem ſimplicium, ſed non duplicium, fructus lucrantur, pag. 382. nu. 12. & quid de fructibus præbendarum, pag. 245. nu. 35. cum ſeqq. & ſupra in verb. abſens.

Clerici quos & quales habeant hæredes, pag. 20. nu. 23. & in ſig. Q, cum ſeqq.

ſeqq. & infra in verb. hæres.

Clericus de rebus ſibi patrimonialibus vel à ſe acquiſitis, ad inſtar priuati cuiuſque pro libito diſponere poteſt, pag. 19. num. 21. & quid de Monacho, pag. 444. num. 42. & infra in verb. Monachus.

Clericus ſex menſes habet ad præſentandum, cum laico quatuor tantum dentur; poteſtque clericus facilius à ſummo Pontifice, quam laicus præueniri, & ſic de compluribus aliis, quæ aliter in clericis, & aliter in laicis obtinent, de quibus infra in verb. patronus. & paſſim aliis in locis.

COADIVTOR, beneficiatus dici non poteſt, cum partem redituum beneficij, non conſequatur propter diuinum miniſterium, ſed pro labore, & impenſis operis, pag. 293. nu. 20.

Coadiutor eundem locum non obtinet, inter alios clericos, quem obtineret coadiutus, pag. 158. num 21. & pag. 293. in fig. F, vt nec, iiſdem vti poteſt ornamentis, eademque præditus eſt poteſtate, pagin. 419. in fig. H.

Coadiutoriæ fiunt, & pro vtilitate eccleſiæ, & pro vtilitate perſonæ, pag. 291. num. 14. & hæ ſimplices, illæ cum futura ſucceſſione dicuntur, ib. nu. 15.

Coadiutoriæ cum futura ſucceſſione, admittuntur quidem apud Gallos, in beneficiis maioribus, ſed in minoribus reprobantur, pag. 292. in fig. D.

Coadiutor cum futura ſucceſſione, etiam ſi ſit in dignitate, voceturque Prælatus, & vt talis, gerere curam animarum dicatur, imò plenam, & in ſpiritualibus, & temporalibus, adminiſtrationem habeat, pag. 419. num. 22. & pag. 292. num. 17. & 18. non tamen magis, quam ſimplex Coadiutor eſt beneficiatus, pag. 293. nu. 19.

Coadiutoris cum futura ſucceſſione, ſpes ſimplex non eſt, ſed proximè accedit ad ius, ſimiliſque eſt, ſpei filij familias, in bonis paternis; pag. 194. nu. 22.

Coadiutor ſuccedens coadiuto, à tempore non ſucceſſionis, ſed coadiutoriæ, antiquitatem ſuam metitur, pag. 293. in ſig. F.

Coadiutor nunquid beneficia coadiuti conferre poſſit, & eorundem beneficiorum admittere reſignationes, pa. 292. nu. 18.

Coadiutor non datur in beneficiis patronatis, ſine conſenſu patroni, pag. 293. nu. 18. in fin.

Coadiutoris morte, beneficium non vacat, ſed morte coadiuti, pag. 294. num. 21.

Coadiutores non adſtringuntur, ad regulam de publicandis reſignationibus, d. num. 21. licet ſubijciantur regulæ de iure alteri quæſito, pag. 294 num. 22. aliiſque etiam beneficiatorum iuribus, & actiuè. & paſſiuè afficiantur, vt in pagin. 293. nu. 18.

Coadiutores, non tenentur præcisè reſidere, nec ad hoc compelli poſſunt, niſi per denegationem fructuum, pa. 294. nu 21.

COEMITERIA ſunt, extra hominum commercium, pag. 3. nu. 3. fiebantque olim, ſola priuatorum authoritate, numer. 4. cum hodie, Epiſcopi quoque conſecratione ſit opus nu. 5.

COLLECTA fieri poteſt, in caſu extremæ neceſſitatis, pro ſuſtentandis pauperibus, pag. 111. nu. 25. idque

ſolo

ſolo ciuitatis decreto, nu.26.
Collectæ verò reliquæ, fruſtra fiunt, ſine Principis authoritate,ibid.nu.27. & in ſig.N.
Collectæ hæ,qualiter fiant, pag.113.in ſig.R.& quibus de rebus, pag.112.in ſig.Q.
Collectis pro ſuſtentatione pauperum, forenſes non obligantur,ſed ſoli domiciliarii, quod eſt ſecus de collectis quæ fiunt pro reparationibus eccleſiarum,dict.pag.112.nu.28.& in ſig. O,& P.
Collectis pro pauperibus, non indiſtinctè obligantur clerici, ſicuti pro eccleſiis reparandis,pa.113.nu.30.& pag.114.nu.34.
COLLEGIA artificum, vulgò vocantur Confrairies, & ſodalitates, earumq́;varia exempla extant,in pa. 217.nu.32.&de iiſdem infra in verb. confratriæ.
Collegia ſtudentium, beneficia non ſunt, pag.216.num. 27. ſed maximè affinia Xenodochiis ac proinde non minus laicis, quam clericis patent, & æquè laicos,atque clericos agnoſcunt, locorum ſuorum collatores, pag.207.nu.2.de quibus quidem locis, ſupra in verb. burſæ.
Collegia Canonicorum, vtcunque beneficia non ſint; vt nec eccleſiarum communitates, eccleſiaſtica tamen, ſeu religioſa ſunt corpora, pag. 216. nu.27.& pag.332.num.35.& de his etiam infra in verb.eccleſiæ.
COMMENDA, ſimplicem beneficiorum adminiſtrationem importat, nihilque aliud eſt Commendatarius quam cuſtos,& commendare, quam deponere, pag.476.n.4.
Commendantur beneficia,vel ad vtilitatem eccleſiæ, vel ad vtilitatem perſonæ, ib.n.7.
Commenda in vtilitatem eccleſiæ,non poteſt vltra ſex menſes protendi, pa. 291.nu.11.licet elapſis illis ſex menſibus,per aliud ſemeſtre poſſit renouari,pa.476.nu.8.
Commenda in vtilitatem perſonæ, in perpetuum rectè fit,& tunc redditur ad inſtar beneficij,vt ea omnia, quæ propria ſunt beneficiorum recipiat, pag.291.numer. 12. & pagin. 477. nu.11.
Commendatum beneficium, permutari poteſt, etiam cum beneficio in titulum collato, d.num.12.& d.pag. 477.nu.13.
Commendatum beneficium, de iure communi afficitur,& reſeruatur Papæ, atque ideo reſignari non poteſt, extra curiam, quod eſt ſecus in Gallia, ibid. num.14.
Commendatum beneficium per mortem ſimiliter in Gallia, ſed non alibi vacat, & ita impetratur, ac ſi in titulum fuiſſet,ibid.nu.15. & in ſig.B.
Commendatarij capiendo poſſeſſionem, non minus quam titularij, regaliam claudunt,pag.478. num. 16. & in ſig.C.
Commendatarij ad inſtar titulariorum & tranſigere, & locare, & cauſa cognita alienare poſſunt, pag. 477.nu. 13. imò æquè eorum conſenſus, interuenire debet alienationi,quæ fit à capitulo, ibid.in ſig.A.
Commendatarij, in contradictoriis cauſis, pro delegatis rectè aſſumuntur, iiſdemq́; quibus titularij oneribus ſubiacent,pag.478.nu.18.
Commendatarij; ſucceſſoribus ſuis etiam titulariis,contrahendo proſunt ac nocent, ibid.num. 19.& in ſig E, tenenturque ad expreſſionem noua beneficia ambientes, vt & regulas beneficiales agnoſcunt, ac demum poſſunt

poſſunt, ſicut habentes titulum, & elegere, & præſentare, & conferre, pag.479.num.20.21.& 22.

Commendatarij, quam poteſtatem habeant, circa correctionem, & Iuriſdictionem in clericos, ib.nu.24.& in ſign. F. necnon quoad lucrum fructuum, ſuorum beneficiorum, ibid. n.25.cum ſeqq.& pag.291.num. 12.

Commendatarij, ſuperiorem ordini nō habent; in cauſis iudicem, ſed Diœceſanum, pag.483.nu. 39. & in ſign. O: licet ab eo viſitari poſſint, & ad titulum ſuæ poſſeſſionis exhibendū cogi, pag.482.num.38.in ſign.N.

Commendatarij, Capitulis generalibus, & aliis Religioſorum conuentibus, adeſſe non tenentur, nec etiam debitas, à Titulariis penſiones ſoluere; niſi in contrarium, fuerit conſuetudo, pag. 483. num. 40. & 41, ac etiam pag. 478. in ſign. D.

Commendatariorum, tanta non eſt dignitas, quanta Titulariorum, pag. 481. num. 34. quemadmodum nec poteſtas, ratione deſtitutionis, ſuorum officiariorum, ibid.num.35. & in ſign. K: aut ſucceſſionis in peculium, ſuorum Monachorum, pag. 482.n. 36. & in ſig. L; profeſſioniſve ingredientium Monaſteria excipiendæ, ibid. in ſign.M.

Commendatarijs, propinqui ſuccedunt, & non eccleſia commendata, pag.483.num.42.& in ſign.Q; ideoque ipſius eccleſiæ ſumptibus, funerandi non ſunt, ſed propinquorum, ibid.num.43.

Commendandi poteſtatem, non habet quis ex eo, quod habet poteſtatem conferendi, pag.480.num.29.

Commendare non poteſt Rex Galliæ, etiam ad breuiſſimum tempus, ibid. n.30. vt nec legatus à latere, niſi ſpecialiter ſibi fuerit conceſſum, nu. 31.& in ſign.H.

Commenda, neque incomparibilitatem inducit, neque ad promotionem intra annum, aut profeſſionem, & reſidentiam obligat, pag. 481. num. 31. & 32. cum ſign. I. ſicuti nec ad ſumendum habitum, aliáve ſub pœna amiſſionis tituli, per Titularios præſtanda, ibid. num. 33.

Commenda tamen hodie, tam de Iure communi, quam in Gallia, pro legitimo, & Canonico titulo reputatur, pag. 291. num. 13. & in ſign.C, itemque pag.480.n.27. & in ſign.G.

CONFRATRIÆ, vix tolerantur apud Gallos, prætetquam vt religionis cauſa coeatur; & adhuc tunc oporter, pontificiam regiamque ad id, interuenire authoritatem, pag. 218. nu.35.& in ſign.Y,Z,& A.

Confratiæ quædam ſunt, quæ non aliā, quam ſacrorum cauſam habent, & tamen beneficiis non accedunt, pag. 219. num. 37. idque etiam ſi, certos proptioſque ſibi, habeant Sacerdotes, ibid.num.38.& 39.

Confratriæ verò artificum, ne quidem eccleſiaſtica corpora dici poſſunt, pa. 217.num.33. licet inter loca pia referantur, pag.218.num.34.

Confratriarum res, ſine vllis ſolemnitatibus, poſſunt alienari, earumque iudices competentes, laici exiſtunt, d.num.33.

Confratriarum viſitatio, non minus quam hoſpitalium, Epiſcopis permittitur, pag. 218. num. 36.

Confratriarum reditus, qui ſuperſunt, peracta re diuina, in cauſam

pietatis debent impendi, d. numer. 36.

Confratriarum inſtitutio, & diſſolutio, à ſuperioris poteſtate, & nutu dependet, pag. 219. num. 40.

Confratriarū Sacerdotes, etiam in perpetuum inſtituti, reuocabiles ſunt, ſacerdotaliaque loca, neque permutari poſſunt, neque iuribus Epiſcopalibus ſubiiciuntur, ibid. nu. 41. & in ſign. B.

Confratriis reliquendo teſtator, videtur pro anima ſua, etiam ſi non dixerit reliquiſſe, pag. 219. num. 37. in fin.

CONSILIARII regij, priuilegiatæ abſentiæ ius habent, quoad lucrandos fructus, ſuarum præbendarum, pag. 247. num. 42.

Conſiliarij, regij hoc iure gaudent, non ſolum in ſupremo Pariſiorum tribunali, veiumetiam in aliis quoque, Galliarum parlamentis; Imo & in præſidialibus curiis, ibid. in ſign. O.

Conſiliariis regiis, hoc idem ius priuilegiatæ abſentiæ denegatur, iuſtitio curiæ indicto; vipote pendentibus feriis, pro parte temporis vacationum, ad reſidendum obligatis, pag. 253. num. 59. & in ſign. E.

Conſiliariis regiis, an & quando, Prælati in Gallia accedant, vt inter eos ſedeant, decretis interſint, & in publica cauſarum diſceptatione, ſententiam dicant, pag. 394. in ſign. A.

CONSVETVDO, aliena iura, nobis quærere poteſt, nobiſque pro iuribus ita quæſitis, remedia poſſeſſoria competunt, pag. 420. in ſign. I.

Conſuetudine, dignitatibus eccleſiarum attribui poteſt, quod eſt Iuriſdictionis Epiſcopalis, dummodo ordinis non ſit, pag. 426. num. 47. & in ſign. S.

Conſuetudine induci poteſt, vt plus, vel minus, præſtetur pro decimis, pag. 48. n. 8. & in ſign. C.

Conſuetudine, immutari poteſt ſtatus, & eccleſiarum, vt in pag. 433. num. 2. & beneficiorum, vt in pag. 317. nu. 22.

Conſuetudinis prætextu, petuntur apud Gallos iura, quæ exigi deſierunt: vt primitiarum, pag. 48. num. 6. & in ſign. A; Quartæ Parochialis, pag. 95. num. 24. & in ſign. A, Cathedratici, pag. 97. num. 33. & in ſign. E; cum ſimilib.

Conſuetudines abuſiuas tantum, non etiam laudabiles, iura gallica reprobant; vt exemplis declaratur, pag. 143. num. 19. & in ſign. H; & pag. 169. num. 46. & in ſign. Q. & R.

Conſuetudines laudabiles, de iure quoque communi, obſeruandæ ſunt, pag. 47. nu. 6. taliſque depingitur ea, qua pro adminiſtratione ſacramentorum, quid offerri conſueuit, in pag. 142. num. 16.

Conſuetudines, laudabiles, obſeruare coguntur, etiam coram iudice eccleſiaſtico laici, ſi ſecundum laudabiles conſuetudines, lis fuerit inſtituta, pag. 141. n. 12. & in ſign. D: ſed de iure communi, non Gallico, pag. 142. num. 13. & in ſign. E.

CONVERSI, differunt ab oblatis, pag. 278. num. 21. ſimileſque ſunt Templariis, & Hoſpitalariis, pa. 279. num. 26.

Conuerſi, emittunt profeſſionem, & habitum ſumunt; ideoque, licet clerici

rici non ſint, perſonis tamen eccleſiaſticis adſcribuntur, pag. 278. n. 22. & 24.

Conuerſis, & nubendi, & ſuccedendi, iura denegantur, pag. 279. n. 25. & in ſign. N.

Conuerſis, clericorum priuilegia communicantur, d. pag. 279. nu. 27. & in ſign. O.

Conuerſos, ſi nolint recipere Monaſteria, non tenentur, pag. 280. num. 28. ipſique conuerſi, ſemel recepti, extra Monaſterium degere non debent, ibid. num. 32.

CONVIVIA, certo generi perſonarum quotannis exhibenda, citra abuſum inſtitui poſſunt, pa. 342. nu. 18. & in ſign. E.

Conuiuia confratriarum, ad vitanda monopolia, & conſpirationes, ſolitaſque bachationes, & ſcandala impedienda, apud Gallos prohibentur, pag. 218. in ſign. Y, & Z.

Conuiuia inter eccleſiaſticos, aut etiam alicuius viciniæ incolas, eo quod ad fouendam, inter eiuſdem conditionis homines amicitiam cõducant, approbari ſolent, pag. 169. in ſign. R.

Conuiuia verò, quæ ab vno corpore, alteri corpori debita prætenduntur, interdum probantur, & interdum reprobantur, ibid. in ſig. Q.

CVRATVS primitiuus, dicitur reſpectu Vicarij perpetuj pag. 81. num. 21.

Curatus interdum, ſed impropriè loquendo, Prælatus appellatur, pag. 418. num. 16.

Curatorum inſtitutio, Curiarumque diſtinctio, facta eſt à Dionyſio Pontifice maximo, pag. 76. numer. 2.

Curia ſiue Parochia, eſt plurium Accolarum, & vicinorum congregatio; & qui ei præficitur, Curio ſiue Curatus appellatur, pag. 451. num. 31. & 32.

Curatus tamen à Parocho, vt & Curia à Parochia differt, pag. 452. num. 32. in fin. ipſeque etiam Curatus diſtinguitur, ibid. & à Plebano, num. 33. & à Rectore, numer. 35.

Curatorum ætas legitima, eſt viginti quinque annorum, pag. 381. numer. 8. aut ſaltem talis, vt intra annum promoueri poſſint, ibid. in ſign. B.

Curatorum portio ex Decimis, Canonica; Vicariorum verò perpetuorum congrua propriè loquendo appellatur: & de vtraque portione, infra in verb. portio.

Curati ad reſidentiam, & promotionem intra annum obligantur, pag. 381. num. 12. & 16. cum ſign. F, & pag. 460. num. 39.

Curati habent duntaxat, exercitium fori pœnitentialis, nec vel minimum quid, ex foro contentioſo conſequuntur, pag. 417. num. 13. & qualiter intelligendum ſit, quod dicitur, eos excommunicare poſſe, ibid. num. 14.

D

DECANVS, à perfectione Denarij numeri dicitur, & ſignificat eum, qui inter aliquos primas, & principatum tenet, pag. 425. num. 42. & 43.

Decani eccleſiarum, aliquando ſimplicem perſonatum habent, & aliquando etiam dignitatem, ſed nuſquam præ ſe ferunt vmbram Prælaturæ, pa. 424.

Digitized by Google

424.num.41. atque ideò, nec ſubiiciuntur vnquam regiæ nominationi, ibid. in ſig. Q.

Decani, in eccleſiis Cathedralibus, ſubrogantur in locum Archipræsbyterorum, ſed in collegiatis, ſeorſum ab Archipræſbyteris conſiderantur, pag. 425. num. 44. & 45. cum ſign. R.

Decani rurales, & Decani chiſtrianitatis, nihil aliud ſunt, quam Archipræſbyteri, d. num. 44.

Decanorum ius, in eccleſiis collegiatis, conſiſtit in ſola prælatione quadam, ſeu ius ſedendi, inter primos, & habendi primam vocem, in capitulo, proindeque tunc, nudum importat perſonatum, d. num. 45.

Decanus per conſuetudinem acquirere poteſt, etiam in eccleſia collegiata, dignitatem, & iuriſdictionem; vt exemplo Decanorum Galliæ, oſtenditur in pag. 426. num. 46.

Decanus, in ſuo delinquens officio, & ſua abutens poteſtate, quantamcunque iuriſdictionem habuerit, rectè ab ipſo capitulo punitur, pag. 427. n. 48.

Decanis cathedralium eccleſiarum, conſuetudo vel priuilegium, communicare poteſt, quæ magis ad Epiſcopos pertinent; dummodo ordinis non ſint, vt in pag. 426. num. 47. & in ſign. S.

DECIMÆ quid ſint, & in quo differant, tam à beneficiis, quam à primitiis, & noualibus, pag. 47. num. 1. 2. & 3.

Decimæ ſunt præcepti, & de iure, ad ratam decimæ partis definiuntur, ibid. num. 5. & pag 48. num. 7. & in ſign. B: licet conſuetudine poſſit induci, vt plus vel minus, pro iis, ſoluatur, ibid. num 8. ſed cum temperamento ſign. C.

Decimæ quidem à Parochianis, præſcribi nequeunt, ſed quota Decimarum, rectè præſcribitur, pag. 48. numer. 9. & pag. 49. num 10. iunctis ſign. D, & E.

Decimæ, inita inter Parochum, & Parochianos tranſactione, remitti poſſunt, ibid. in ſign. F: verum, tranſactio Succeſſores, Parochos non ligat, nec tranſigentium vitam excedit, ibid. num. 11. & in ſign. G: imò pendente eorum vita, reſcindi poteſt, per in integrum reſtitutionem, ibid. in ſign. H.

Decimæ perſonales, ſunt tantum de iure poſitiuo; eaque de cauſa, per cõſuetudinem, in totũ tolli poſſunt, prout hodie contigit, pag. 50. num. 14. & 15.

Decimæ prædiales, è contra ſunt iuris diuini; ideoque, nulla ratione remittuntur, exceptis minutis, pag. 51. num. 17. & 18. & pag. 52. num. 20. & 21.

Decimæ minutæ, quænam dicantur, d. pag. 51. in ſign. M; & quando debitæ ſint, vt pro exemptione ab iis, præſcriptione ſit opus, pag. 50. in ſign. L; qualiterve, & à quibus præſcribantur, pag. 48. in ſign. D.

Decimæ nouæ, ſeu noua, & inſolita, quarumcunque Decimarum exactio, prohibetur in Gallia, per philippinam conſtitutionem, pag. 52. num. 22.

Decimæ, de quibus piſcibus debeantur, ibid. num. 23. & in ſign. N; & de quibus lignis, pag. 53. in ſign. O: deque decimis Crocorum, & oliuarum, ibid. num. 24. & in ſign. P.

Decimæ de fœtura animalium, qua ratione debeantur, pag. 50. num. 13. quove

quove temp ore præſtandæ, ſiue exigendæ ſint, ibid. in ſig.K.

Decimis locus eſt, & non noualibus, quando agri in aliam culturæ ſpeciem tranſeunt, pag. 54. num. 25. & quid ſi noua hæc culturæ ſpecies ſit incapax decimarum, ibid. in ſig.Q.

Decimarum cognitio, quoad poſſeſſorium, eſt quidem fori ſecularis, ſed iudicem regium eſſe oportet, ibid. in ſig.R, quoad petitorium vero, eſt fori eccleſiaſtici, pag. 55. in ſig.S, præterquam in caſibus numer. 30. & ſig. T.

Decimarum ſolutio facienda eſt, in fundo, & non in horreo, nec in contrarium, attenditur recepta conſuetudo, pag. 56. nu. 31. & in ſig.V.

Decimarum præſtatio, vtrum fieri debeat in fructibus, an in pecunia numerata, & nunquid in hac præſtatione, habenda ſit ratio onerum, & impenſarum, ibid. nu. 32. & 33. cum ſig.X, & Y.

Decimarum præſtationem, denunciatio præcedere debet, d. pag. 56. num. 34. & qualiter fiat hæc denunciatio ibid. in ſig Z, quidve denunciatione facta agendum ſit parochianis, ſi decimatores collectioni frugum non interſint, ibidem numer. 35. & in ſig.A.

Decimarum exemptio, ſpeciale priuilegium præſupponit, pag. 57. num. 36. & in ſig. B, adeo vt exempti à noualibus, ex eo à decimis non eximantur, licet à noualibus è contra eximantur, à decimis exempti, ibid. n. 38.

Decimarum exemptio ſic intelligenda eſt, vt exemptus per ſe, & non per alios, colat poſſeſſiones ſuas, niſi pro ſuis quoque colonis, exemptionem haberet, d. pag. 57. nu. 37. & in ſig.C, & pag. 229. nu. 21. & 22. cum ſig. O, & P.

Decimarum conceſſio, noualium conceſſionem ſecum non trahit, nec è contra, præterquam ſi generalis eſſet conceſſio, omnium & quarumcunque decimarum, vel de omni, alicuius territorij decimatione, pagin. 57. num 39. & pag. 58. num. 44. & in ſig.H.

Decimarum cōceſſio, antiquas tantum & quæ tempore conceſſionis erant, complectitur; non etiam eas, quarum natiuitas poſterior eſſet, ipſa conceſſione, ibid. numer 40. & in ſig D.

Decimæ, etiam ad vitam, laicis concedi poſſunt, pag. 65. nu. 3. ſuntque etiam nonnullæ, iis infeudatæ, quarum origo, progreſſus, & vſus hodiernus, detegitur, ibid. à nu, 4. ad pag. 70. in nu. 25.

Decimæ infeudatæ ante Lateranenſe Concilium, ſolæ laicis relinquuntur, permiſſa eccleſiis infeudatarum poſtea vindicatione, pag. 66. nu. 11.

Decimæ quas laicus immemoriali tempore poſſedit, præſumuntur in Gallia, ante Lateranenſe Concilium infeudatæ, ibid. num. 12. & in ſig.A, quamuis de iure communi, niſi probetur titulus, quanticunque temporis poſſeſſio prodeſſe non ſoleat, pag. 67. nu. 13. & 14. cum ſig.B, & C.

Decimæ quoque infeudatæ, de iure communi, eccleſiaſticæ iuriſdictionis exiſtunt, cum in Gallia pertineant ad ſecularis iudicis cognitionem, ibid. n. 15. & in ſig.D, & quæ ſit praxis remittendæ cauſæ, ab eccleſiaſtico iudice, ad ſecularem, num. 16. & 17. iunctis ſig.E, & F, necnon in pag. 68. num. 18.

Decimæ infeudatæ apud Gallos, merè

temporales redditæ ſunt,& relictæ in promiſcuo laicorum commercio, adeo vt pro libito, & vendi & oppignorari poſſint, pag.68. num.19. & in fig. G.

Decimarum eccleſiaſticarum nomine, nihil penitus ſuperiori debetur, pro infeudatis verò, quandoque homagium, & reliqua iura clientelaria præſtantur, ibidem numer. 20. & in fig H.

Decimæ quæ ſunt penes laicos, ſub onere feudi, etiam ſi ad eccleſiam reuertantur, in ſua remanent temporalitate, pag.69.nu.22. & in fig. I. cum ab eo onere immunes, ad eccleſiam reuerſæ, priſtinam ſuam rei eccleſiaſticæ reaſſumant naturam, ibid. nu. 23.& in fig.K, & L.

Decimæ papales, per ſummum Pontificem, vel Principes, quibus ſummus Pontifex gratificari voluerit, à clericis exiguntur, pag.65.nu.2.& quæ ſit earum origo, quiſve prætextus, pag. 70.nu.25.& ſeqq.

Decimæ papales, variis nominibus deſignantur, ibid.num.30.cum ſeqq.& in multis differunt, ab eccleſiaſticis. pag.72. num. 40. & ſeqq.

Decimæ papales, ſiue regiæ, hodie in Gallia, partem vectigalium regiorum conſtituunt pagin. 70. numer. 29.

Decimæ papales, etiam ſi non minus quam infeudatæ temporales ſint, de ipſis tamen, non æque ac de infeudatis, ſeculares Iudices cognoſcunt; imo nec recuſantes cogere poſſunt, ad earum ſolutionem, pag. 71.num. 35. & 36.

Decimæ papales ſunt veluti pars eccleſiaſticarũ, ita vt non debeãtur, niſi ex beneficiis, decimas prędiales habentibus; & qui exemptus eſt, à prædialibus decimis à papalibus quoq; eximatur, pag. 72. num. 38. & 39. cum fig. N.

Decimæ papales, deductis oneribus, & impendiis culturæ præſtantur; & ſemel præſtitæ neque augmentum, neque diminutionem recipiunt, ibid. num. 40. & 41.

Decimis papalibus Beneficia non ſemper ſubiiciuntur, in loco ſitus, ſed ſæpius cum ſuo capite, etiam in aliena diœceſi decimantur, ibid. num. 43.& in fig.O.

Decimæ autem eccleſiaſticæ, è contra debentur duntaxat, vbi prædia, & poſſeſſiones exiſtũt; earumque ſolutio prædiali potius, quam parochiali eccleſiæ eſt facienda, ibid. num. 42.

Decimarum papalium, onus detrectant Xenodochia, & aliquot Beneficia, de quibus in pag. 73. num. 44. & 45. cum fig.P.Q.& R.& in pag.199. num.24.

Decimis papalibus, etiam Rex ſubiicitur, aperta Regalia, pag. 137.num. 50.& in fig. P. ipſaque etiam regalia, compræhẽdit decimas eccleſiaſticas tanquam fructus ciuiles, pag. 131. n. 39. & in fig.V. & X.

DELEGATI Iudices habẽt non ſolum de negotio ſibi commiſſo, ſed & de omnibus eius pertinentiis & dependentiis cognoſcendi poteſtatem, pag.418 in fig. G.

Delegati ſummi Pontificis dignitatem, vel ſaltem perſonatum habere debẽt pag. 415 num.6.& 418.num. 18.ſed non refert titularij ſint, vel commẽdatarij pag.478 num. 17.

Delegati ab Epiſcopis, foranei appellãtur ſitq; appellatio ab his ad delegantes pag. 295. nu.25.

Delegare coguntur Epiſcopi à ſupremis curiis

curiis, ſed in certis tantum caſibus, tam ciuilium, quam criminalium negotiorum, de quibus ibid in fig. H.

Delegationum etiam pontificiarum vſus non improbatur apud Gallos, dummodo extra diœceſim, litigantes non trahat, pag. 415. in fig. A.

DEPORTVS, ſunt ad inſtar annatarum, & conſiſtunt in perceptione fructuum, ex beneficiis vacantibus pag. 124. nu. 15.

Deportus quibus in locis frequententur, & quam diſtrictè ab omni tempore, alibi prohibeantur, d. num. 15. & in fig. C.

Deportus, pro collatione, vel inueſtitura exiguntur, ideoque ad Epiſcopos quorum eſt beneficia conferre, & Archidiaconos, qui in poſſeſſionem mittere ſolent beneficiatos, potiſſimum ſpectant, pag. 124. num. 16.

Deportus, ſemel tantum exiguntur, ſi ſæpius in eodem anno beneficium vacauerit, ibid. in fig. D.

Deportuum exigendorum conſuetudo, vel priuilegium toleratur de iure communi, ſed reſpectu certæ tantum partis fructuum pag. 125. num. 18. & 19. de iure verò Galliæ, etiam ratione omnium fructuum recipitur in caſibus litigij, non promotionis, & viduitatis parochialium eccleſiarum, pag. 126. nuer. 21. & 22.

Deportuum iuri locus eſſe non poteſt, in eccleſiis nō parochialibus, pa. 127. nu. 23. & in fig. I, vt nec in caſibus, non promotionis, & litigij, notatis ib. in nu. 24. & 25.

Deportuum iura ceſſant, poſt recredentię adiudicationem, pa. 128. n. 26 & in fig. N.

Deportuum iure perceptos fructus, reſtituere tenetur, ad reſtitutionem beneficij cum fructibus condemnatus pag. 127. in fig. H, in fin.

Deportuarij, ſitne fauorabilior, quam beneficiati, vel hæredum eius cauſa, quoad prælationem in fructibus, pa. 125. in fig. D.

Deportuarij, vtrum teneantur fructus ſibi debitos recipere, de manu noui beneficiati, vel veterum conductorum, an potius per ſe eos percipere poſſint, pag. 126. in fig. F.

Deportuarij, ad onera fructibus annexa, qua ratione obligentur, dict. pag. 126. in fig. G.

DIACONI, ordine ſunt præsbyteris inferiores, pag. 421. num. 30. verumtamen, Diaconos paucitas, honorabiles, & presbyteros turba, contemptibiles reddidit, pa. 422. nu. 31.

DIGNITAS in iure Canonico, eſt præeminentia quædam, rerumque eccleſiaſticarum adminiſtratio, cum iuriſdictione, pag. 414. num. 1. in iure verò ciuili, etiam ad nudam, & ſimplicem præeminentiam refertur, ib. nu. 2.

Dignitas ſæpius cum perſonatu, & officio confunditur, quamuis ab eis plurimum differat, vt in pagin. 415. nu. 5. & 6.

Dignitates eccleſiarum, ſolis earum canonicis conferri debent, d. pa. 415 n. 7. & pa. 258. in fig. A.

Dignitate præditi dumtaxat poſſunt eſſe apoſtolici conſeruatores, cum etiam, ſolum habentes perſonatum, poſſint eſſe delegati, pa. 418. nu. 18.

Dignitates, ſub mandatis apoſtolicis, & nominationibus vniuerſitatum, non comprahenduntur, d. pag. 415. num. 8. nec facilè alterius ſtatus perſonis commendantur, ib. n. 9

Dignitates etiam cathedralium eccleſiarum, Abbatibus cedunt, licet iatum commendatariis, pag. 157. num

17.& tamen interdum,eis præferuntur,pag.453.n.11.& in ſig.C.
Dignitates eccleſiaſticæ, propriè loquendo, maiora beneficia non ſunt, ac proinde nominationes regiæ, & alia maiorum beneficiorum propria in his non obtinent, pag. 410. num. 62.& 63.exceptis caſibus notatis,ib. in ſig. Z.
DIOECESIS ſignificat generaliter alicuius ciuitatis, vel prouinciæ adminiſtrationem, & ſpecialiter Epiſcopatum,pag. 405.n.47.
Diœceſes tranſligerinæ quæ ſint, & qualiter à iure regaliæ eximantur, pag.132.nu.42.& in ſig.T.
Diœceſe in diuerſarum beneficia,an & quando vniri inter ſe poſſint,pa.321. nu.33.& in ſig.V.
Diœceſibus ſuis litigantes, per delegationes, non ſunt ſubſtrahendi, pag. 415.in ſig.A.
DISPENSATIO, ſiue ſit ad plura, ſiue de reſidendo, ſiue ſuper natalibus, ex parte ſolius Pontificis maximi recipitur in beneficiis duplicibus,cum etiam ex parte Epiſcopi, in ſimplicibus beneficiis recipiatur, pag.483.nu.14. & 15.cum ſig.E.
Diſpenſat Pontifex maximus cum regulari,vt ſecularem eccleſiam adminiſtret,duobus modis, de quibus pa. 435.in ſig.B.
Diſpenſatus ad certum beneficium, nunquid noua diſpēſatione egeat, vt illud cum alio beneficio, permutare poſſit,d.ſig.B.in fin.
Diſpenſari ad plura beneficia, qualiter tam cum regularibus, quam ſecularibus debeat,pag.439. nu. 24.& 25. cum ſeqq.
DISTRIBVTIONES quotidianæ, victualia quoque & manualia dicuntur,pag.240.num.14. & à tempore præbendæ, ſunt quid ſeparatum,ib.num.15. præterquam in caſu pag.241.num.18. & in ſig.A.
Diſtributiones quotidianæ, non veniunt appellatione fructuum præbendalium,ibid.nu.20. idque etiam ſi ſtatutum factum eſſet, de iis non amplius quotidie, ſed certo tantum tempore præſtandis, ibidem in ſign. B.
Diſtributiones quotidianæ, nec exprimendæ ſunt, ad expreſſionem valoris,vel fructuum obligato,pag. 242. num. 21. & 24. nec reſtituendæ veniunt ad reſtitutionem fructuum condemnato,ibidem num. 22. & in ſig.C.
Diſtributiones quotidianas lucratur, prouiſus ſimpliciter,vel electus,ante appræhenſam poſſeſſionem, d. pag. num.23. vt & Canonicus in herbis, ſed cum diſtinctionibus, & temperamentis, pagin.262.numer.22.cum ſeqq.
Diſtributionum quotidianarum ratione, non ſubijciuntur clerici oneribus beneficiatorum, pag.243.num. 25.
Diſtributionum quotidianarum imputatio, non fit in congruam portionem.pag.87.nu.49.& in ſig.X.& pa. 243.nu. 26. & in ſig.E.
Diſtributionum quotidianarum, inæqualis poteſt eſſe præſtatio, pro qualitate(videlicet)ſtudentium eccleſię, d pag.243.nu.28. & 29. licet duplices diſtributiones, quis petere non poſſit, ſub prætextu diuerſorum officiorum,pag.244.num.30.
Diſtributionum quotidianarū, & alimentorum, par eſt priuilegium, vt (nempe) creditores in iis,fundatam intentionem habere nō poſſint,ibid. num.31.& in ſign.G.

Diſtri-

Diſtributionum quotidianarum pars, abſentibus denegata præſentibus accreſcit, & non eccleſiæ, pag. 245. num.33.

Diſtributiones quotidianas, non lucrantur abſentes etiam priuilegiati, pro aliis beneficiorum fructibus lucrandis, pag. 246. num.37. & hoc oſtenditur exemplo, ſtudentium, Senatorum, & ſimilium, de quibus pag.249. num. 47. & in ſign. T: ſed limitatur, in ægrotis, Theologalibus, impeditis, & aliquot aliis qui recenſentur, ibid. in num. 48. & in ſign. V. & pag.213. num.20. & in ſign. N.

Diſtributiones quotidianas, ne quidem habere poſſunt abſentes, ex præſentium gratificatione, ſi vel vnus diſſentiat, pag. 245. in ſign. H, circ. fin.

Diſtributiones quotidianæ abſentibus, neque ſtatuto, neque conſuetudine, deferri citra abuſum poſſunt, ibid. num. 35. cum imò, nec valeat ſtatutum, & conſuetudo, de lucrandis totius diei diſtributionibus, aſſiſtendo certis horis, aut temporibus, num. 36. & in ſign. I.

Diſtributiones quotidianæ, magis quodammodo Clericorum fiunt, quam fructus beneficiorum, ex quo de eis facilius teſtari, & aliter diſponere, permittitur ipſis, de iure communi, pag. 243. num.27.

DONATIO omnium bonorum, abſque reſeruatione aliqua, in fauorem piæ cauſæ ſuſtinetur, pag. 116. nu.44. & in ſign. D; & pag.202. num.32. & in ſign. I.

Donare quoque poteſt piæ cauſæ filiusfamilias, etiam inconſulto patre, ſed cum moderamine, pa.115. in n.41.

E

ECCLESIA, quancumque ædem ſacram ſignificat, & aliter templum, vel baſilica appellatur, licet diſtingui ſoleat, à Capella, Capellania, altari, & oratorio, pag.7. nu. 20. & pag. 326. num.5. & ſeq.

Eccleſia, & beneficium ſæpius confunduntur, & vnum pro altero, promiſcuè accipitur; cum tamen, inter ſe plurimum differant, part. 2. Prælud. num.19. & pag.3. num.1. & pag.7. nu. 19. cum 22. & ſeq.

Eccleſiæ ſiue templa iura ſpiritualia nõ ſunt, ſed corpora ſpiritualitati annexa, eaque ratione, nec ſunt in commercio hominum, nec priuata authoritate inſtituuntur, d. nu. 1. cum ſeqq. & d. pag.7. num.24.

Eccleſiarum, aliæ cathedrales, aliæ collegiatæ, & aliæ ſimplices exiſtunt, pa. 451. num.1. eſtque aliud eccleſia ſimplex, & aliud ſimplex beneficium, ibid. num.2.

Eccleſia cathedralis, collegiata quoque eſt; ſed non è contra, omnis collegiata, eſt cathedralis, ibid. nu. 4.

Eccleſiæ Cathedralis Canonicatus, neque pauperibus expectantibus, neque infamia notatis patent; vt nec illegitimis ab Epiſcopo diſpenſatis: quod eſt ſecus, de Canonicatibus eccleſiæ Collegiatæ, pag. 452. num.5.6. & 8.

Eccleſiæ collegiatæ Beneficia, continentur quidẽ ſub generali mandato de prouidendo; ſed non beneficia, eccleſiæ cathedralis. ibid. num.7.

Eccleſiæ cathedrali, & eius Canonicatibus, aut etiam præbendis, facilius quam eccleſiæ Collegiatæ, Parochialia beneficia vniuntur, ibid. num. 9.

& in ſign.B.

Eccleſiæ Cathedralis, non etiam Collegiatæ Canonici, tanquam habentes dignitatem, delegationum pontificiarum ſunt capaces, pag.418. num. 17. & pag. 453. num. 10. & 11.

Eccleſiæ Cathedrales in gallia, ſunt in regia protectione, pag. 453. num. 12. ſed cum duplici moderamine, quorum vtrumque traditur, pag. 454. in ſign.F.

Eccleſiæ Collegiatæ, etiam ſi ſint regiæ fundationis, ita demùm ponuntur, ſub protectione regia, ſi ad id, expreſſas habuerint protectionis literas, d.pag 454. num.13.& ſign.D.

Eccleſiæ ſimplices, literis hiſce protectionis, nulla ratione iuuari poſſunt, ibid.in ſign.E; ob rationem, num.14.

Eccleſiæ Cathedrales facilius, quam Collegiatæ, Theologalem vel Præceptorem admittunt; & viceuerſa, difficilius tolerant, in ſuis beneficiis impoſitionem penſionis, pa.454. nu. 15.& in ſign. G; vel pontificiam præuentionem, pag.455.n.17.& in ſig. I.

Eccleſiarum tam Cathedralium, & collegiatarum, quam ſimplicium beneficia, ad cuius collationem pertineant, ibid.num.16.& in ſign.H.

Eccleſiæ Cathedrales regularium, vacari ſolent Abbatiales, pag. 456. num. 20. vt & Collegiatæ propriè loquendo conuentuales appellantur, ibid.n. 21.& in ſign. K: nec minus in iis, quá in ſecularibus eccleſiis, eſſe poſſunt, & præbendæ, & Canonicatus, & Prælaturæ, & dignitates, & perſonatus, & officia, cum ſimilib.num.22.

Eccleſiæ tam regulares, quam ſeculares, & tam cathedrales, quam Collegiatæ ſunt, partim numeratæ, & partim non numeratæ, ibid. num. 23. & pag. 262. num. 23.

Eccleſiæ non numeratæ beneficia, nuſquam vacare cenſentur; ideoque impetrari non poſſunt, & conſequenter, nec deuolutioni ſubiiciuntur, pag.457. num.25. & 26. ſicuti neque nominationibus vniuerſitatem ſubdita ſunt, neque etiam vtiliter reſignantur in fauorem, aut permutantur, pag.458. num.29.

Eccleſia numerata, ita demum mandatis apoſtolicis grauatur, ſi in eis numeri (cum expreſſa derogatione) facta fuerit mentio, pag.263. num.28. & pag. 457. num. 24. & in ſign. L: non numerata autem, eadem mandata admittere nõ tenetur, ſi tenuis ſit, & vltra facultates ſuas, in ead.pa. 457. num. 27.

Eccleſiæ non numeratæ præbendas, re ita exigente, capitulum propria authoritate, minuere poteſt, cum in diminutione præbendarum eccleſiæ numeratæ, teneatur adhibere ſuperioris authoritatem, pag. 458. n.28.

Eccleſiarum ſimplicium fundatores, ius præſentandi nanſciſcuntur; ſed in eccleſiis Cathedralibus, vel collegiatis ſatis eſt, ſi electio, vel collatio fundatoribus notificetur, pag. 460. num.42.

Eccleſiæ adiutrices, ſeu ſuccurſales, dependent ab aliis, quæ matrices, & principales domus appellantur, pag. 493. num. 36.

Eccleſiis adiutricibus, etiam ſi animarum cura accedat, ex eo tamen, à matricum eccleſiarum recognitione non eximuntur; tenenturque plebes adiutricium, in ſolemnioribus anni feſtis, ire ad matrices, & ibi ſuſcipere ſacramenta, pag. 328. num. 16.& in ſign.A.

Eccleſiis matricibus, oblationes, & alia

curia

cutialis functionis præmia, etiam in adiutricibus debētur,niſi pecuniaria quadam compoſitione redimantur, pag.346.num.39.& 40.cum ſign. M.

Eccleſiarum matricium quidem, ſed non adiutricium reſtitutioni, ſubditæ plebes adſtringuntur,pag.334. in ſign.O:nec in adiutricibus,ſine conſenſu eorum, qui matricibus præficiuntur, aut ſacramenta adminiſtrari, aut magnæ miſſæ decantari poſſunt,ibid.in ſig.P.

Eccleſiarum primæua ædificatio, ſumptibus parœcianorum,& non Parochorum fieri debet,pag.11.num.44.

Eccleſiarum conſecratio, per Pontifices fieri debet,pag.6.nu.15.hoc eſt per Diœceſanos,pag.330.nu.26. eaque deficiente,priuata ædificia,& in commercio,eccleſiæ remanent, pag. 3.num.6.

Eccleſiarum conſecrationem, dotatio præcedere debet, poſſuntque ad dotationem cogi, earum fundatores, pag.333.num.37.& 38.

Eccleſiæ ingreſſu, nemo eſt prohibendus, vt nec ab eccleſia magis, quam à propria domo extrahendus; pag.8. numer. 27. ſed de iure communi; cum apud gallos, immunitates eccleſiarum non attendantur, ibid.nu. 29.

Eccleſiæ, quibus de iure communi immunitatem præbeant, vel non præbeant, ibid. num. 28. & in ſign. H, I,K.

Eccleſiæ,fidelibus adeo debent eſſe venerationi, vt in iis, nedum facientes tumultus, ſed & conuiuia celebrantes;imò& negotiantes,aut deambulantes puniantur,ibid.num. 31. cum ſeqq.& in ſig.L;& à quo Iudice imponatur pœna, pag. 9. num.35.& in ſign.N.

Eccleſiæ chorum clerici, & nauim laici,reparare tenentur,ibid.num.36.& in ſign. O; exceptis tamen caſibus, num.37.

Eccleſiæ reparationi neceſſaria materialia, parœciani vehere tenentur, ſolique etiam, in ſubſidium ad eam reparationem obligantur,pag. 10.n. 40.& in ſign.R.

Eccleſiæ reparatio, à clericis facienda, incumbit primùm, percipientibus fructus decimales, ac deinde Prælatis, quibus eccleſia reparanda ſubiicitur, ibid. num. 38. & in ſign. P: & quantum quiſque eorum, pro hac reparatione, contribuere teneatur, ibid. num. 39. & in ſign. Q. & pag. 109. num. 23. & cum ſign. L.

Eccleſiæ reparationes iniungunt, vel aliter de his reparationibus cognoſcunt,iudices ſeculares, pag.9.nu.34. & in ſign.M.& pag.109.nu.22. & in ſign.K.

Eccleſiæ penitus collapſæ, reſtituendæ ſunt ab iiſdem,à quibus & reparandæ,nec aliter eorum reſtitutio,quam reparatio fieri debet,pag. 10. nu. 42. & in ſign. S. & pag. 11. num. 43. in ſign.V.

Eccleſiarum bello dirutarum reſtitutionē remittens carolina ordinatio, qualiter ſit intelligenda, ibid. num. 43.& in ſign.T.

Eccleſiarum reparandarum, vel reſtituendarum cauſa collectæ,cuius authoritate fiant, pag. 111. num.27. & vtrum comprehendant, tam Forenſes,pag. 112. num. 28. quam clericos, pag. 114. num. 34. & ſupra in verb. collecta.

Eccleſiarum res, quibus de cauſis, & in quibus caſibus vtiliter alienenentur,pag. 19. num. 20. & ſupra in

verb.alienatio.

Eccleſiæ, qua ratione, & quibus interuenientibus, res feudales, vel emphyteuticas, acquirere poſſint, pag. 35.n.12.& infra in verb.feudum.

Eccleſiæ ſimpliciter relictum, cui eccleſiæ debeat applicari, pag.117.nu.48. & infra in verb.legatum.

ELECTIO, tribuit tantum ius ad rem, ideoque electi ante confirmationem, dici non poſſunt beneficiati; licet dicantur intitulati, & à beneficio, ad quod per electionem vocati ſunt, ſumant interim denominationem, pag.258.num.13.& pag. 259.num.14.

Electi ante confirmationem, iuri ſuo renunciare poſſunt, ſine ſuperioris authoritate, ibid. in ſign. C.

Electorum confirmatio, impediri non poteſt, pontificiis præuentionibus, pag.260.in num.18.& ſign. F: cum imò, pontificiæ præuentiones ceſſent, nondum facta electione, pag. 455.in ſign.I.

Electiua beneficia tripliciter fiunt, iuxta tres faciendæ electionis modos, de quibus pag.495. in ſign. O.

Electiua beneficia. quænā apud Gallos, per regiam nominationem conferantur, pag.396.in ſign.B,& infra in verb.nominatio.

ELEEMOSINÆ accedunt ad beneficia, & tamen ab iis, plurimum diſtant, pag.105.num.2.& 3.

Eleemoſinarum, quatuor ſunt genera, cum aliæ debitæ ſint ipſo iure, aliæ indictæ de publico, aliæ quæſitæ per mendicationem, & aliæ relictæ priuatorum liberalitate, pag. 108. num. 12.

Eleemoſinarum nomine, quantum ipſo iure debeatur, à beneficiatis: & de iure communi, d. pag. 108. num. 15. & in Prouincia, ibid. numer. 16. & in Delphinatu, pag. 109. num. 18. cum ſign. I; & in reliquis Galliæ partibus, ibid. numer. 19.

Eleemoſinæ, ſolo ciuitatis decreto, publicè indicuntur, pag.111.num.26. idque ciuibus duntaxat, ſiue domiciliatis, pag.112.num.28.& in ſign. O.

Eleemoſinis publicè indictis, an & qualiter obligentur, tam Malthenſes, pag.113. in ſign. S. quam clerici ibid.num.30.cum.ſeqq.& in ſign.V, & X.

Eleemoſinam mendicantibus, nemo inuitus, ſiue clericus ſit, ſiue laicus, dare tenetur, pag. 114. numer. 35.& 36.

Eleemoſinarum truncum, in ſua eccleſia, quiſque Curio habere iubetur pag.115.num.38.

Eleemoſinarum conquiſitio (vulgo queſte) etiam in aliena eccleſia fieri poteſt, dummodo interueniant ea, de quibus in ead. pagin. 115. numer. 39. & in ſign. Z.

Eleemoſinarum, quas priuatim quis facit, particularem diſtributorem, conſtituere poteſt, imò & cauere ſecreto, ſeu ad aurem dicere, quibus diſtribuendum ſit, nec tunc eius voluntatem, diſtributor declarare tenetur, pag. 108.num.11. & in ſign. G.

Eleemoſinarum diſtributor, ſic particulariter datus, ſi delinquat in officio, poteſtate ſibi competenti priuatur à iudice, eaque poteſtas, ad generales pauperum procuratores transfertur, ibid.num.13.& in ſig.H.

Eleemo

Digitized by Google

Eleemoſinatum coactores, & diſtributores quicunque, ratiociniis obligantur, pag. 106. num. 6. & pag. 115. in fig Z, geruntque prophanum officium, ac proinde coram iudicibus ſecularibus conueniuntur, dict. pag. 106. num. 7. & 8. nec ab Epiſcopis inſtitui, vel reſtitui, imo & ad ratiocinia, vel quid aliud cogi debent, ſed à communitate, parœcianorum, pag. 107. n. 10. & in ſig. C, D, E, F.

EMPTOR iuriſdictionis, ſuas veteribus officiariis refundere pecunias, & eos deſtituere poteſt, pag. 307. in ſig. C.

Emptor ædium priuatarum, pro quibus conceſſum fuerat in eccleſia ſcamnum, ius illius ſcamni non conſequitur, ſine conceſſione noua, pag. 161. in ſig. Q, quod eſt ſecus in emptore iuriſdictionis, ibidem in ſign. T.

Emptores regij patrimonij, perpetuo retractus priuilegio ſubijciuntur, ac proinde, fiduciarij tantum Domini fiunt, pag. 162. in d. ſig. T, & d. pag. 307. in ſig. C.

EPISCOPVS vnde dicatur, pag. 393. nu. 4. & qui olim vocati fuerint, Epiſcopi, tam apud Athenienſes, quam Romanos, pag. 394. nu. 5.

Epiſcopi generaliter appellantur, in iure Canonico, omnes Prælati, ſpecialiter verò diœceſani, d. pag. 394. nu. 6. & pag. 405. num. 47.

Epiſcopi ſunt ad inſtar veterum adminiſtratorum prouinciarum, ideoque in quolibet ſuæ diœceſeos loco, pro tribunali ſedere poſſunt, præterquam in Gallia, & in locis exemptis d pag. 405. nu. 48. & in ſig. O.

Epiſcopi plærique in Gallia, prophanam quoque habent iuriſdictionem pag. 406. nu. 49. idque tam in laicos, quam clericos, num. 50. ſed tamen cum limitationibus, num. 51. & ſig. P, & Q.

Epiſcopi, conſuetam diuini officij formam inconſultis ſuis capitulis, mutare non poſſunt, in dict. ſig. P, vt nec cenſuris eccleſiaſticis, aduerſus laicos ſibi ſubditos ſæuire, in d. ſign. Q.

Epiſcoporum tres ſunt ſpecies, cum alij purè & ſimpliciter Epiſcopi, alij Epiſcopi ambulatorij, & alij Choreepiſcopi dicantur, pag. 406. numer. 52.

Epiſcopis ambulatoriis, competit verè dignitas & poteſtas epiſcopalis, ac proinde, capaces ſunt eorum, quæ ſunt ordinis, & quæ ſolis Epiſcopis committi poſſunt, d. pag. 406. nu. 52. & pagin. 407. num. 53. in fin. & pag. 426. nu. 47.

Epiſcopis adiumento erant Chorepiſcopi, d. nu. 52. & quare eorum ordo fuerit reprobatus, d n. 53. ac etiam, nunquid hodie poſſit conſuetudine, vel ſtatuto induci, vt in certis dignitatibus, Chorepiſcoporum poteſtas retineatur, ibid. in ſig. R.

Epiſcopis nihil detrahitur, per inſtitutionem Vicariorum, Archidiaconorum, & aliorum ſimilium officiariorum, cum eos præuenire, & coram iis pendentes cauſas. ad ſe retrahere, Epiſcopi poſſint, pag. 422. num. 33. & in ſig M.

EREMITÆ, ne quidem ſumpto religioſo habitu, Monachi, & Clerici fiunt, ſed laici remanent, ideoque, liberam habent rerum propriarum diſpoſitionem, pag. 435. ſub ſig. A, in fin.

Eremitæ inteſtato locus, in quo ipſe moritur, vel vbi morabatur, non ſuccedit, ſed proximior, ex conſanguineis, ibid. & pag. 21. in ſign. Q.

circ.fin.

EVCHARISTIA, præ auguſta magnitudine, ab humanis conditionibus omnino eximitur, pagin. 140. num.5.

Euchariſtiam Parœcianis, Curio denegare non poteſt, niſi de crimine condemnatis ſententia, quæ tranſiuiſſet in rem iudicatam, ſicuti nec auditur, conquerens ſe turbatum, in poſſeſſione adminiſtrandæ Euchariſtiæ, d. pag. 140. in ſig. A.

EXACTIO permittitur, etiam in his quæ de honeſtate, & cum charitate petuntur, quotieſcunque honeſtas, non prodeſt ex parte petentis, nec charitas adeſt, ex parte debentis, pa. 98. nu. 42. & 43.

Exactiones abuſiuæ, & contra bonos mores (quantumcunque receptæ) reprobantur, pag. 168. numer. 46. & 47.

Exactiones, pro contentioſi fori exercitio, non reprobantur. pag. 422. in ſig. L, & de his quæ exiguntur, pro collatione beneficiorum, pagin. 123. nu. 16. miſſione in poſſeſſionem, pagin. 148. num. 31. celebratione miſſæ, pa. 140. num. 3. adminiſtratione ſacramentorum, pag. 142. num. 16. funeralibus & ſepultura, pag. 143. num. 20. tonſuræ, ordinum, prouiſionum, & diſpenſationum literis, pag. 147. num. 27. ingreſſu monaſterij, & receptione in Canonicum, pag. 149. n. 35. cum ſimil.

Exactiones quæcunque, tam laicorum, quam clericorum, etiam ex rebus eccleſiaſticis tolerantur, ſi tendant ad compenſationem laboris, pro eccleſia ſuſcepti, pag. 148. num. 33. & pag. 151. nu. 41. & 42.

EECOMMVNICATVS, nunquid beneficia ſua amittat, aliiſque iuribus eccleſiaſticis priuetur, pag. 156. num. 8. & 9.

Excommunicare regios officiarios, Epiſcopi non poſſunt, vt nec ſubditos ſibi laicos, per excommnnicationem adigere, pa. 400. num. 51. & in ſig. Q, licet pro clericis compellendis, excommunicationis remedio, vti non prohibeatur, pag. 98. num. 42. & in ſig. I.

Excommunicari non poſſunt Reges Galliæ, pag. 398. in ſig. E, imo nec ipſi Galli, in caſu pag. 417. in ſig. E.

Excommunicandi facultas, conſuetudine, vel priuilegio, etiam ſimplicibus Curatis, & Plebanis, acquiri poteſt, d. pag. 417. num. 15.

Excommunicatio duobus modis fieri poteſt, videlicet quoad forum pœnitentiale, & quoad forum contentioſum, ibid. num. 14.

EXECVTORES teſtamentarij, nullam vendendorum immobilium habent poteſtatem, pag. 117. numer. 46. præterquam in caſu notato ibid. in ſig. F.

Executores teſtamentarij, ad aurem ſibi iniuncta, ſecreto adimplere poſſunt, nec tenentur defuncti voluntatem declarare, pag. 108. in ſig. G.

Executoris teſtamentarij officium, virile non eſt, & ideo poteſt etiam mulieribus iniungi, pagin. 465. in ſign. F.

Executor teſtamentarius, ſuo officio, ſi in eo delinquat recte priuatur. d. pa. 108. num. 13. & in ſig. H.

EXEMPTIO, clericos extra poteſtatem, & iuriſdictionem diœceſani conſtituit, idque aut in totum, aut pro parte, & hic vel quoad certos tantum actus, vel quoad legem diœceſanam, vel quoad legem iuriſdictionis pag. 489. num. 18.

Exem-

Digitized by Google

Exemptiones competere non poſſunt, ſine expreſſo ſummi Pontificis priuilegio,nec omnino in Gallia reprobantur,ibidem numer.19. & in ſign. F.

Exempta beneficia, ſummum Pontificem, tanquam ordinarium agnoſcunt,ſed cum diſtinctione,pag.49.in num.22.

Exempta beneficia quando reddantur, & à viſitatione Epiſcoporum,pagin. 100.num.56.cum ſign. O. & ab aliis iuribus epiſcopalibus, pag.97. num. 36.& pag.98.num. 39.

EXPECTANTES primò vacaturum beneficium, & Canonici ſub expectatione præbendæ recepti,impropriè ſunt beneficiati,pag.257.nu. 5.& pag.258.nu.9.

Expectantes clerici, incompatibilitatem non incurrunt, nec ſuam permutare poſſunt expectatiuam, pag. 261. nu. 21.

Expectantes ſemel recepti, præueniri non poſſunt, à Pontifice maximo, cum ante receptionem,rectè præueniantur,d pag. 261. numer. 20. & in ſig. I.

Expectantes etiam recepti, regaliſtis cedunt, in eod.ſig.I, nec ſemper habent vocem in capitulo, aut partem conſequuntur, in diſtributionibus quotidianis,pag. 262. numer. 22. & ſeqq.

Expectantium numero, ſunt mandatarij apoſtolici, nominati ab vniuerſitatibus,Regum indultarij,& ſimiles in quorum omnium præiudicium, beneficia vniri poſſe deciditur, pag. 259.nu. 15. & 16.

Expectatiuæ pro nouis impetrationibus,ſunt etiam exprimendæ, pagin. 368.num.31. etiam ſi, beneficia impropriè dicta, expreſſione non egeant,pag. 364.nu.5.

EXPRESSIO pro nouis impetrationibus facienda eſt, coram PP. vel eius Legato, ſed non coram ordinario,vel Rege,pag.366.nu.19. & pag. 372.nu.43.& 45.

Expreſſio vbi deſideratur,compræhendere debet omnia beneficia, quæ ab impetrantibus,tempore impetrationis poſſidebantur,pag 364. nu. 5. & pag.365. nu.17.

Expreſſio ſpecialis eſſe debet, nec ſufficeret generalis pag. 366.num. 21.& quid de ea, quæ fit per æquipollens, pag.375.nu.55.

Exprimi debent à nouo impetrante, & qualitas beneficiorum, d.pag.366.n. 21.& valor,pag.367.nu. 22. & vacatio, moduſque vacationis, pag.369. numer.33.&poſſeſſio aliena,pa.369. num. 35.

Exprimendæ ſimiliter ſunt, literæ præcedentes ad beneficia, pag. 367. nu. 28. cum pluribus aliis de quibus à pag. 371.num.36.ad pag. 372.in nu. 43.

Expreſſionis defectus, purgatur per clauſulam motus proprij, pag. 373. nu.47. & in ſig.P, vel per clauſulam pro expreſſis habentes, pag.376. nu. 64.& in ſig.V.

Expreſſionis defectus, non æquè viriat reſcripta ad lites, atque literas beneficiales,pag.373.num. 48.& 49.cum ſig.Q.

Expreſſione penſionis opus non eſt, præterquam in duobus caſibus pag. 177. nu. 22. & 23. quibus & tertium accedit.in ſig H.

Expreſſione ſimiliter non egent alia impropriè dicta beneficia pag. 364. num. 5.vt nec affinia beneficiis, pag. 377.num. 65. exceptis tamen Xenodochiis pag.201.nu.27.

EXTERI apud Gallos, beneficia obtinere non poſſunt, licet eis rectè conferantur, etiam ſine diſpenſatione, præceptoriæ tam Malthenſium, pag.227.num.17. quam Antonianorum, pag. 234.num.37.

Exteris, etiam in Gallia degentibus, non communicatur priuilegium illud, Gallis competens, quod exhibetur in pag. 418. ſub ſig.E.

F

FABRICA, ad eccleſiarum inſtaurationem refertur in pag. 103 & tot. titul. ibi deſcripto, eaque ſufficientes prouentus habente, ad eam inſtaurationem, neque laici, neque etiam clerici cogi debent, pag.9.nu. 37.

Fabricæ prouentus, per eorum adminiſtratores, priuatim locandi non ſunt, ſed cum iudicium regiorum authoritate, pag. 106.in ſig.B.

Fabricæ adminiſtratio, præfectis eccleſiarum non defertur, in eod. ſig. B, ſed matriculatiis, de quibus infra in verb. Matricularij.

Fabricæ prouentus, vtrum in aliam cauſam conuerti poſſint, pag. 118.n. 53.& in ſig.N.

Fabricæ rationes reddendæ ſunt, coram iudicibus ſecularibus, pagin. 105. in ſign.D, & de reliquis ad fabricam pertinentibus, ſupra in verb. eccleſia.

FEVDVM dicitur à fide, ſeu iuramento fidelitatis, part.2. Prælud. nu. 15. & à militaribus conceſſionibus, ſuam traxit originem, ibid.nu. 12.& & pag.34. num.3.

Feudum abſolutè beneficium dicitur, d.part.2.Prælud.num. 16.& eſt quid ſeparatum, à patrimonio, licet hodie apud Gallos, redacta ſint feuda, ad inſtar patrimoniorum, pag.34, num. 1.& pa.44.n.50. & in ſig. A.

Feudum eccleſiaſticum, venit appellatione beneficij eccleſiaſtici, d.pagin. 34.num.2.& pag. 41. num. 35.& 36. cum tamen à beneficio eccleſiaſtico plurimum differat, pag.42.nu. 38.& ſeqq.

Feudi eccleſiaſtici duæ ſunt, vel tres ſpecies, pag.34. numer.5. quarum & duplex conſideratio ſubiungitur, in num. 6.

Feuda eccleſiæ, etiam ſi, ad laicum transferantur, eccleſiaſtica remanent, pag. 35.nu.8.

Feuda laicorum ad eccleſiam tranſire nequeunt, de iure communi, & è contra poſſunt, de iure Gallico, d.pa. 35.num. 10. & 11. ſed mediante Domini conſenſu, & Regis amortiſatione, ib.nu.12.& 13.

Feudum acquiſitum, prædictis non interuenientibus, eccleſia extra manus ſuas ponere cogitur, d.pag.35.n. 14.& idem de Xenodochiis, Collegiis, aliiſque corporibus, ib.in ſig.A, & pag.201.in ſig.D.

Feudi ab eccleſia acquiſiti, dimittendi coactio, qualiter fieri poſſit, d.pa.35. in ſig.B, à quibus Dominis, pag.36. in ſig.C, & intra quod tempus, ib.in ſig.E, & F.

Feudi acquiſiti nomine, eccleſia tenetur, vel indemnitatem præſtare Domino, vel ei porrigere hominem viuentem, & morientem, pag.40. nu. 31. & cur non etiam confiſcantem, pag.41. in ſig.S.

Feudi acquiſiti nomine præſtanda indemnitas, quæ & quanta ſit, reſpectu tam Regis, pag.4.in ſig.O, quam inferiorum Dominorum, ibi.in ſig.R, quidve per hominem viuentem, morien-

Digitized by Google

rientem,& confiſcantem, ſit intelligendum in ſig.P. & quando per eius oblationem eccleſia liberetur, pag. 41. in ſign. T, & anrea in ſign. Q.

Feudi à vaſallo eccleſiaſtico alienati nomine, laudimia nunquid debeantur, pag.43.in ſign.Y, & vtrum eccleſia, feudum ſic alienatum, pro eodem precio, retinere poſſit, iure prælationis, pag.44.in ſign.Z.

Feudi conſtitutio, ex rebus eccleſiaſticis, eaſdem ſolemnitates requirit, quas alienatio, rerum eccleſiaſticarum, cum limitatione tamen, pag.23. in ſign.X.

Feudum eccleſiaſticum, in mera temporalitate conſiſtit, nec quicquam, annexum habet ſpiritualitatis, pag. 42.num.38.

Feudum eccleſiaſticum, reſeruationibus apoſtolicis non ſolet affici, ibid. num. 39. licet ſub diſpenſatione ad beneficia includatur, num. 37. & 40.

Feudum eccleſiaſticum, non compræhenditur ſub reg. de trienn. poſſeſſ. pa. 43. num. 42. nec adhæredes tranſire prohibetur, ibid. num. 45. & ad quam vſque generationem, deduci poſſit, pag.44.num.46.

FILIVS habere non poteſt beneficium, cui pater præfectus fuerat; etiam ſi ex legitimo matrimonio, fuerit ſuſceptus, pag.496.num.50.

Filiusfamilias, an & quando teſtari, donare cauſa mortis, vel inter viuos, aliterve diſponere, de bonis ſuis poſſit, inconſulto patre, pag. 115.num. 40.& 41.& pag.203. num.33. & in ſign.K.

FODRVM inter iura eccleſiaſtica enumeratur, in pag. 167. num. 44. & quæ ad FOEMINAS pertinent, collocabuntur infra, in verb. mulier.

FORVM eccleſiarum, vel eſt pœnitentiale, vel contentioſum, pag.380.nu. 4.& quid ab vtroque dependeat, ib. num.5.& in ſign.A.

Forum ſeculare, incompetens eſt clericis; prterquam in poſſeſſorio, pag. 54.num.29. & in ſign.R; vel in caſu feudi à laicis conceſſi, pag. 15. num.4.

Forum eccleſiaſticum laicis etiam eſt interdum competens, vt in cauſa decimarum, & matrimonij, pag. 416.num.11. & in ſign.B, cum ſimilib.ac etiam in aliis, ſi lis ſecundum laudabiles conſuetudines ordinetur, pag.142.num.12.& 13.cum ſign. D,& E.

Forum competens pro conſiſtorialibus beneficiis, & iis, quæ ceciderunt in Regaliam quodnam ſit pag. 493.in ſign. M, & pag. 355. num. 31. & in ſign.N.

Fori vtriuſque competentiam reliqua ſpectantia, videri poterunt in proprio ſingulatum (quæ in hoc opere tractantur) materiatũ titulo, & infra in verb.Iudex.

FORENSES ſunt, quaſi foris exiſtentes, nec ſolum tenentur ad contribuendum, pro reparatione eccleſiarum loci, in quo poſſeſſiones habent pag. 112.n.28.& 29.ſed & aliis quoque oneribus ſubiiciuntur, de quibus ibid.in ſign.Q.

FRVCTVS beneficiorum in Gallia, adeo beneficiatorum efficiuntur, vt in cauſam pignoris capi poſſint, ab eorum creditoribus, vt & pro expēſis, in quibus ipſi fuerant condemnati, pag.28.in ſign.I.

Fructus beneficiorum diuiduntur, inter hæredes beneficiati, & ſucceſſorē in bene

beneficio,eo modo,quo inter maritum,& hæredes vxoris,pag.29. n.50.
Fructus tam pendentes,quam percepti, veniunt in hanc diuiſionẽ,d.pag.29. in ſign. K: eaque diuiſio fit non ſolum in beneficiis curatis, verumetiam in ſimplicibus,ibid.nu.51. 52. cum ſign.L;ſed non in Capellis,pag. 333.in ſign.N.
Fructus præteritorum annorum(vulgo atteragia) ab eadem diuiſione eximuntur, cum in totum, ad hæredes beneficiati pertineant, nec à ſucceſſoribus in beneficio peti poſſunt,niſi ceſſas habuerint actiones,d.pa.29. n.53.& in ſign.M.
Fructuum hæc eadem diuiſio, à quo tempore fiat, poſſeſſioniſve captæ, collectionis fructuum, vel vertentis anni,pag.30. nu. 55.& vtrum annus ea propter incipiendus ſit, à feſto Paſchatis, feſtiuitate Ioannis Baptiſtæ,vel calendis Ianuariis,ibid.num. 56.& 57.
Fructuum diuiſio,nulla fit inter ſubrogatum, & hæredes eius, in cuius locum fit ſubrogatio,quippe qui, nihil ex fructibus conſequatur, ante adeptam poſſeſſionem,d.pag.30. nu. 55. & in ſign.P.
Fructuum lucro carent beneficiati, ante poſſeſſionem realiter,& per ſe nõ etiam per procuratorem appræhenſam,pag.242.n.23.& in ſign.D.
Fructuũ appellatione, non continentur diſtributiones quotidianæ,pa.241.n. 9.& ſupra in verb.diſtributiones.
Fructuum alij ſunt naturales & alij ciuiles, quorum varia exempla proferuntur, in pag. 131. num. 38. & 39. cum ſign.T,V,& X.
Fructus, qui ceſſerant quidem ante mortem beneficiati, ſed nondũ præſtandi erant, debentur nouo beneficiato,vel regi, aperta regalia, & non hæredibus defuncti;adeo vt, ſi à defuncto percepti eſſent,veniant reſtituendi,pag.136.num.46.& 47. cum ſign.M,& N.
Fructus qui vacante beneficio obueniunt,reſeruandi ſunt futuro ſucceſſori,niſi vel iure deportus Archidiaconis, & aliis quorum officio incumbit, interim eccleſiæ curã ſuſcipere,deferantur vt in pag.126.n.21. vel iure Regaliæ pertineant ad Regem,vt in pag.129.num 34.
Fructus præbendales quinã dicantur & vtrũ compræhendant, reditus mẽſæ communis,pa.241.nu.19. & in ſign. B.
Fructus beneficiorũ ſuorum Religioſi, in quos vſus conuertere poſſint,pag. 445.num.43.& in ſign.T.
Fructus reſtituere condemnatus, ad perceptorum quoque iure deportus fructuum, reſtitutionem tenetur,pa. 127.in ſign.H,in fin.
Fructus Regaliorum, cum ex libertate regia,Canonicis ſanctæ Capellæ cõpetant;nunquid in eorũ Canonicorũ præiudiciũ, à Rege aliis donari poſſint,pa.138.n.53.& in ſign.Q.
Fructibus beneficiorum accedunt, & præſentationes, & nominationes,& electiones, & alij actus ſimiles; de quibus in pag.154.num.2.
FVNDATIO, potentior eſt dotatione; adeo vt, ſub prætextu nouæ dotationis quantumvis amplæ, fundationis lex interuerti nequeat,pag. 194.in ſign.I.
Fundatio ſimplex à clericis facta, id quod fundatum eſt, eccleſiaſtici iuris non efficit, niſi nominatim, id cautum fuerit,lege fundationis,pag. 195 num.8.& in ſign.M.
Fundationis lex, neque ſtatuto, neque

Digitized by Google

conſuetudine, lædi poteſt, vt oſtenditur exemplo, & Sacerdotalis Capellæ, in pag. 332.n.34.& beneficiorum aliter qualificatorum, in pag. 490.num.24.& in ſign.G.

Fundationis lex advnguem obſeruatur, non ſolum in beneficiis, ſed in Xenodochiis, & locis Collegialibus, pag.193.num.5. & pag. 207. num.3. & in ſign.A.

FVNVS Parœcianorum ſuorum, gratis ducere debent Curiones nec minus in funere pauperum, quam diuitum, cruces deferre, & corpus canendo comitari tenentur, pag. 146. in ſign.O.

Funere tamē peracto, ſi nihil pro labore, & impenſis operis præſtaretur, ab hæredibus, conquerens Sacerdos eſſet audiendus, vt in pag.145. in ſign. N.in fin.

Funeris ergo, & ratione eorum, quæ in funus impenduntur, quatenus inter Sacerdotes, & hæredes, paciſci liceat pag. 144.num.21.& ſeqq.& pa. 146. in ſign.P.

Funeris cauſa, nunquid deferri poſſint cruces, in aliena Parochia, inconſulto eius Curione, pag. 145. in ſign. N.

Funeris occaſione, tumultus facti, ad cuius iudicis pertineant cognitionem, pag.144.in ſign.K, circ.fin.

Funeris occaſione, delata in eccleſiam, imò & ipſamet altaris ornamenta, veſteſque ſacerdotales, pro exequiis inſtructæ, & panni lugubres, quibus parietes teguntur, eccleſiæ fiunt, niſi pacto, vel conſuetudine, aliud receptum ſit, pag. 146.in ſign.P.

Funeris occaſione, & pro ſolo Capellæ defuncti vſu comparata, niſi de iis, in ipſa Capella perpetuo relinquendis cautum ſit, elapſo anno finitoque luctu, inde extrahi poſſunt, & alterius Capellæ, vel Matricis eccleſiæ vſui applicari pa.147.in fin.eiuſd. ſign. P.

Funerādi extra parochialem eccleſiam, ad eam deferendi ſunt, ibique paululum ſiſtendi, vt vltimum quaſi vale dicant, pag.145.in ſign.M.in fin.

Funerandi ſunt Monachi, ſumptibus Abbatum ſibi ſuccedentium, pag. 167.in ſign.M: ſimilique ratione, clerici ſeculares propinquorum hæredum, & non eccleſiæ ſuæ, ſumptibus funerantur, pag.483.num.45.

G

GALLIA, ſingulari hoc gaudet priuilegio, vt eius, neque regnū interdici, neque Rex excommunicari poſſit, pag.398.in ſign.E.

Gallia, fœminas à ſucceſſione regni excludit, eiuſque rei ratio noua, & ſingularis, pagin. 351. numer. 21.

Gallia, iudicibus eccleſiaſticis, territorium non concedit, quoad iuriſdictionem; ſed tantum tribunal, in certa ciuitate, ex quo, iura ab eis redduntur, pag.405.in ſign. O.

Gallia, burſales conſtitutiones non admittit, pag.367.in ſign. D; vt nec reſeruationes, pag 477.num.14. vnica duntaxat excepta, in pag. 486. num. 5. licet è contra agnoſcat, & appoſitiones manus pontificiæ, pag.488 in ſign.D; & exemptiones, pag. 489. in ſign.F.

Gallia, agnoſcit quoque noualia, pa.54. n.25.in fin.& multa ſpecialiter, iurique communi contraria etiam recipit, circa decimas, tam ordinarias, ſine eccleſiaſticas, in pag, 52.n.22.quā infeudatas, pag.66.num. 12.& papales; pag.70.num.29.

Gallia, adhuc habet ſpecialia ſibi iura, quoad congruam portionem, pag. 77.num.8. quartam funerariam, pa. 95 num. 24. cathedraticum, pag.96. num.33.charitatiuum ſubſidium.pa. 98. num. 40. viſitationem monaſteriorum,pag.100.num. 53. eleemoſinas pauperum,pag. 108. n.16.annatas,& deportus,pag.122.nu.7.& 123. num.14. cottiſationeſque pro fabrica,& aliis negotiis communibus,pa. 112.in ſign.N,& P.

Gallica ſimiliter iura ſingularia, circa eccleſiarum immunitates,pa.8.n.29. & reparationes,pag.10.num.43.& in ſig.Q: necnon rerum eccleſiaſticarũ locationem,pag.24. n.36.& ſeq.tum protectionem regiam ipſarum eccleſiarum,pag.453.num.12.cum ſeq. & infra in verb. Guardia: ac etiam ſucceſſionem eccleſiaſticorum tam actiuam, quam paſſiuam, pag. 20. in ſign.Q,& R,pag. 440. in ſign. M, & pag.448.in ſig.B.

Gallica rurſum iura, quoad eccleſiaſticam feudorum acquiſitionem, pag. 35.nu.14.laudabilium conſuetudinũ obſeruationem, pag. 143. num. 18. penſionum impoſitionem,& moderationem,pag.182.num.33. Xenodochiorum qualitatem, & adminiſtrationem,pag.192.n.4.Theologalium & Præceptorum inſtitutionem, pag. 208.nu.7.competentiam fori ſacrorum militum,pag.224.n.9.& Canonicorum ad effectum intitulationem,pag.258.in ſign.A.

Gallica item iura,circa mandata pontificis maximi,pag.262 in ſig. K;titulum ordinationis,pag.267.num. 45. Commendas, & Commendatarios pag.291.n.13.& pag.477.n.14.& 15. Coadiutorias cũ futura ſucceſſione, pa.192.in ſig.D.Vicarios,&Officiales Epiſcoporum,pa.301.in ſig.V,& pa.303.in ſig.Z;& Officiarios Dominorum,tam temporalium, quam eccleſiaſticorum,pag.306.in ſign.B.

Gallica denique iura, reſpectu appellationis abuſu,pag.295.in ſign.I;reuocationis manualium,pag.313.n.10.& in ſig.F;Præfecturatum muliebrium pag.315.num. 16. temporalium vnionum,pa.220.in ſig.S; pontificiæ Patronorum præuentionis,pag.359.nu. 41.ætatis requiſitæ pro Canonicatibus, pa. 460. in ſign. O; detruſionis adulterarum in monaſterium, pag. 467.in ſign. H; & purgationis ſimoniæ,pag.498.in ſign.S.

Galliæ Reges,merè laici non ſunt,propter vnctionem,pag.352.n. 19. ideoque inter diaconos cẽſentur,& cum Canonicis fungi poſſunt eccleſiaſtico munere,ibid.num.20. licet reuera, perſonæ eccleſiaſticæ non ſint, nec in ordine eccleſiaſtico conſtituantur,pag.353.num.12.& 24.

Galliæ Reges, variis modis beneficia eccleſiaſtica conferre poſſunt, de quibus,pag.350.nu.9.cum ſeqq.& in ſign. D: ſed propter defectum ordinum, nuſquam conferunt eccleſias Parochiales,pag.353.num.23.

Galliæ Regum priuilegium ſingulare, reſpectu Oblatorum,quos inMonaſteriis inſtituere ſolent.pag.280. nu. 29.& ſeqq.

Galliæ Rex,eſt caput,& origo omnium feudorum, & retrofeudorum ſui regni,pag.36.in ſign.E.

Galliæ Regem, tanquam ſuperiorum, recognoſcunt etiam prælati, pro temporalibus ſuarum eccleſiarum, pag.130.num.35.

Galliæ Rex,an & quãdo,in omnibus ſui regni eccleſiis, ius Patronatus habere præſumatur,pag.280.num.31.

Galliæ

Digitized by Google

Galliæ Regis & Reginæ officiarij, priuilegiati ſunt, vt in pag. 247. num. 42. verum hoc priuilegium limitatur, in pag. 252. nu. 57.

Galliæ parlamenta, mixta corpora ſunt, ac proinde aduerſus clericos, aliquando vtuntur compulſione, pa. 15. in ſig. A.

Galli olim incipiebant annum, à feſto Paſchatis, pag. 30. numer. 56. in fin. & in ſig. Q.

Galli beneficiatum æquiparant, non fructuario, aut vſuario, ſed marito, pag. 28. nu. 47. & ſeqq.

Galli ſua feuda redegere ad inſtar patrimoniorum pag. 44. num. 50. & in ſig. A.

Galli ad veram valoris beneficiorum expreſſionem, non obligantur, & qualiter ab eis fiat expreſſio. pagin. 321. num. 12. & pagin. 367. in ſign. D.

Galli ne quidem inſtituta, ſecundum laudabiles conſuetudines lite coram eccleſiaſticis iudicibus reſpondere coguntur, pagin. 41. numer. 12. & ſeqq.

Galli maxima ſemper fuerunt, erga Beatum Martinum deuotione, pag. 326. nu. 3.

GENERALIS Vicarius quis dicatur, & in quo differat, à Vicario magno, pag. 294. in ſig. G.

Generale mandatum non ſufficit in his, quæ ſunt electionis, pagin. 382. nu. 10.

Generales ordinum, regulariter quidem per electionem, ſed tamen interdum etiam per regiam nominationem aſciſcuntur, pag. 396. in ſig. B.

Generales quantumcunque monaſteriorum exemptiones, neque à viſitatione Epiſcopali, neque ab indictis per Epiſcopum proceſſionibus, Monachos excuſant, pag. 100. num. 56. & in ſig. O.

Generalium amortiſationum maximus & frequentiſſimus eſt in Gallia vſus, pag 39. in ſig. M.

GISTVM, ſeu ius giſti, olim dicebatur regius commeatus, ſeu onus, quod prælatis incumbebat, excipiendi hoſpitio Regis, pag. 99. num. 48.

GRADVATVS, quibus temporibus capax eſſe debeat, vt beneficium in ſuo menſe vacans conſequatur, pag. 264. in fin. ſig. K.

Graduatus præfertur etiam præceptori expectanti præbendam primo vacaturam, pag. 210. in fin. ſig. F, imo & habituato, ſtante ſtatuto, vt habituatis beneficia conferantur, pag. 492. in fin. ſig. H.

Graduatos, an & quando, Pontifex maximus præuenire poſſit, pag. 260. nu. 17. & in ſig. E.

Graduatis affecta beneficia, etiam in eorum præiudicium, ante vacationem vniri non prohibentur, pa. 259. nu. 16. & in ſig. D.

GROSSVM vulgò, & barbarè appellatur, ſtata illa annona. quæ Canonicis præſtatur, pag. 240. à nu. 14. proprieque loquendo, præbendam conſtituere dicitur, ib. nu. 15.

Groſſum vt lucrentur Canonici, reſidere debent, licet non teneantur, intereſſe diuino miniſterio. d. pa. 240. num. 16.

Groſſum æquale omnes Canonici habere debent, non obſtante in contrarium ſtatuto, vel conſuetudine, pag. 243. n. 29. & in ſig. F.

Groſſum duplex quis in vna, eademque eccleſia habere poteſt, pro ratione diuerſorum officiorum, p. 244. n. 30.

Digitized by Google

Groſſum complectitur, fructuum nedum naturalium, ſed & ciuilium partem,ſicuti exemplo declaratur,in pag.246. ſub ſig.K.

Groſſum ſuarum præbendarum lucrantur ij omnes qui iure priuilegiatæ abſentiæ gaudent, quique enumerantur ib.à nu.59.ad fin.tit. & ſupra in verb.abſens.

GVARDIA (Latinè protectio regia, & Gallicè garde gardienne) ex eo ſolo,quod eccleſiæ ſint regiæ fundationis, prætendi non poteſt, ſed ita demum competit, ſi ſpeciales ad id literæ proferantur,pag. 454 n. 13.in fin. & in ſig.D.

Guardiæ beneficium, in ſolis eccleſiarum communibus negotiis, & ipſis corporibus clericorum, non etiam in bonis propriis & particularibus cuiuſque locum habet, ibid. in ſign. F.

Guardiæ literarum prætextu, non eſt quis à finibus prouinciæ ſuæ,ſeu reſſortus diſtrahendus,pag.455.in fin.d. ſig.F.

Guardiæ literas, fruſtra impetrarent ſimplices eccleſiæ, cum non magis quam priuati quique, à ſua diſtrahi poſſint iuriſdictione, d.pag. 454. nu. 14. & in ſig.E.

H

HABITVATVS quia dicatur, & vtrum beneficiatus cenſeri debeat pag 273. nu.10.& 11.

Habituatis deſtinata beneficia, ſi vacauerint per reſignationem,etiam non habituatis poſſunt conferri, pa.491. in ſig. H.

Habituatis in beneficiis etiã per mortem vacantibus, præferuntur graduati nominati, quamuis habituati non fuerint, pag. 492. in fin.dict.ſig. H.

Habituatis facta beneficiorum deſtinatio, & fundationem magis attenditur, quam quæ fit per conſuetudinem,vel ſtatutum, pag. 490.in ſign. G.

HÆRES,non æquè in beneficiis, atque in feudis toleratur, pag. 43.nu. 45.& ſeqq.imo ne hæredis quædam veluti vmbra obuerſetur,filij parentum ſuorum beneficia, habere prohibentur,pag. 496. nu.50.

Hæredes tamen, in fructibus ſuorum beneficiorum, vel in acquiſitis, ex eorundem beneficiorum fructibus, tam ex teſtamento, quam ab inteſtato beneficiati relinquunt, pag. 21. in ſig.Q,niſi fortè ſint regulares,ibid.in ſign. R, & infra in verb. teſtamentum.

Hæredes, nunquid regularis, etiam ex mendicantibus ad Epiſcopatum, vel aliam ſecularem Prælaturam vocatus,& quos nanciſcatur. pag. 22.nu. 25. & in ſig.T.

Hæredes Commendatariorum quinam ſint,pag.483.num.42. & qualiter, quorumcunque beneficiatorum hæredes diuidant fructus, tam pendentes,quam perceptos,cum ſucceſſoribus in beneficio,pagin. 28.num. 49. & ſeqq.

Hæredes relinquunt proximiores agnatos in Gallia qui monaſterium ingrediuntur, nec bona ſua in monaſterium transferunt, de iure communi,pag. 22. numer. 24. & in ſign. S.

Hæredes multo magis habent propinquos in Xenodochiis recepti, quique ſumpto religioſo habitu,in Eremum ſecedunt, cum liberam retineant bonorum ſuorum diſpoſitionem.

nem,pag.202.in ſig.G,& pag.435.in fin. ſig.A.

Hæredes eſſe poſſunt,tam ex teſtamento,quam ab inteſtato clerici, nedum ſeculares, ſed & Religioſi, ſi ſint laxioris regulæ, ſed hoc de iure communi, cum ab inteſtato, ſaltem in Gallia,non ſuccedant,pag 448.n.50. & in ſig.B.

Hæredes, non dicam ab inteſtato, ſed ne ex teſtamento quidem, etiam de iure communi, Mendicantes eſſe poſſunt,pag.446. num. 46.& in ſign. V,& idem de eorum monaſteriis,pa. 447.num. 48. cum ſig.Z, & infra in verb.Monachi, & in verb.ſucceſſio.

Hæredes pariter eſſe nequeunt, Malthenſes Equites, pag.212.in ſig.B, ſicuti nec hæredes facere poſſunt, præterquam cum temperamento,pa. 213.in ſig.C.

Hæredes è contra & eſſe, & facere poſſunt oblati. pag. 278. num. 23. & in ſig.L.ſed non conuerſi, pag. 279.nu. 25. & in ſig.N.

Hæredes item,aliquando & ſunt,& faciunt; aliquando verò non, Sorores tertij ordinis beati Franciſci, vt in pag.466. num. 16. & 17. iuncto ſign. G.

Hæredes tandem neque ſunt;neque faciunt vnquam, ac præſertim in Gallia Sanctimoniales profeſſæ, pagin. 470. in ſig. M. adeo vt etiam ſi Caluiniſmum amplexæ fuerint, non tamen ideo, ad propinquorum hæreditates admittantur, pag. 469. circ. fin. ſig.I.

HEBDOMADARII clerici, qui dicantur, pag.273. num.9.& de præbendis hebdomadariis, pag 250.nu. 50.

HOSPITALE,Xenodochium, Eleemoſinaria; aliiſque ſecundum qualitatem perſonarum nominibus deſignantur, de quibus pag.191.nu. 1.

Hoſpitale diſtinguitur à beneficio, ib. num. 2. licet beneficium eſſe poſſit, in duobus caſibus, pag. 192.num.3. iiſque aliquot alij adijciuntur, in pa. 197.& ſeqq.

Hoſpitale quando beneficium non eſt, vel locis piis accedit, vel inter prophana merè reputatur, pag.204.nu. 36. & quid inter hæc ſit differentiæ, num. 39. qualiave in dubio præſumantur, nu.40.

Hoſpitalia ſecularibus adminiſtranda conceduntur, apud Gallos, niſi lege fundationis receptum ſit, vt per ſolos clericos adminiſtrarentur, pag. 192.nu.4. & in ſig.C.

Hoſpitalium adminiſtratio,munus publicum eſt, & ideo etiam inuitos admittit, adeo vt ne quidem ab eo excuſet numerus ſeptem liberorum pag.191.in ſig.A.

Hoſpitalium adminiſtratio, neque ſtatuto, neque conſuetudine, ſecularibus poteſt auferri pag.193.nu.5. imò nec noua dotatio, ſub conditione clericis relinquendæ adminiſtrationis,quicquam hac in parte operatur, pag.194 in ſig.I.

Hoſpitalium adminiſtratio, circa quid verſetur, quæve ſit poteſtas adminiſtratorum,tam ratione rerum Xenodochij, quam perſonarum in eo receptarum pag.192.in ſig.D.

Hoſpitalium adminiſtratio, quare ſecularibus potius demandetur, & quot ad eam deputandi ſint, ac etiam cuius qualitatis eſſe debeant, vt deputentur, pag.193. in ſig.E.

Hoſpitalium adminiſtratio demandatur primum per patronos, ob rationem d.pa.193.in ſig.F,hiſq;deficientibus

Digitized by Google

tibus,per Vicanos, & communitates, quibus ad hoc ſubeſt titulus: & in defectum tituli, per Regem etiam non patronum, vel magnum eius Eleemoſinarium,ib.in ſig.G.

Hoſpitalium adminiſtratione,nunquid priuentur ſeculares, ſi ipſa Hoſpitalia,in titulum concedantur,vel poſtquam, in formam collegiatæ, ſiue conuentualis eccleſiæ, fuerint redacta,pag.194.nu.6.& in ſig.K.

Hoſpitalium titularij,loco adminiſtrationis, certa penſione contenti eſſe debent,d.pag.194.num.7.& in ſig.L, quod ſi adminiſtrationem quoque ſibi competere intendant, interim tertia pars redituum, pauperibus prouiſionaliter eſt adiudicanda.pag. 192.in fin. ſig.B.

Hoſpitalium titularij, penſionem ſibi debitam in corporibus, quando petere poſſint, & quando in pecunia numerata, pag. 195.in fin.ſig.L.

Hoſpitalium titulariis, penſionem in pecunia numerata petentibus, vel etiam eorum adminiſtratoribus, ſalarij nomine quantum præſtari debeat,pag. 192. in ſig.B.

Hoſpitalia à clericis fundata, vel ad clericorum collationem ſpectantia, ex eo ſolo ſecularium adminiſtrationi non ſubſtrahuntur, pag.195.n. 8.& in ſig.M, præterquam ſi fundatio ab eccleſiaſtico corpore facta eſſet, reſeruata ſibi aut ſuis collatione, pag.199. n.22. & in ſig.Y.

Hoſpitalia ad præſentationem, ſeu nominationem laici pertinentia, vel de eius conſilio conferenda, nihilominus pertinere poſſunt, ad clericorum adminiſtrationem, pag. 195.n. 9 & in ſig.N.

Hoſpitalium qualitas, per eorum collationem regiis codicillis, vel à magno Galliæ Eleemoſinario factam, non immutatur,pag.196. num.10.& in ſig.O.

Hoſpitalium titularij,ſunt ad nutum amouibiles, & ad inſtar ſimplicium adminiſtratorum, de triennio in triennium reuocantur, ib. nu. 14.& in ſig.P.

Hoſpitalium tam titularij, quam ſimplices adminiſtratores, quando rationem reddere teneantur, & coram quibus iudicibus, pag.197. nu.15.& in ſig. Q.cum ſeqq.

Hoſpitale ex eo quod eccleſiam, & campanile habeat, non redditur beneficium,nec ideo minus à ſecularibus adminiſtratur, pag.196. num.12. & 13.

Hoſpitale quo caſu beneficium exiſtit, conferri quidem poteſt, de iure communi, per legatum ſummi Pontificis,ſed non apud Gallos,pag.198. in ſig.T.

Hoſpitale vnitum beneficio eccleſiaſtico,non ſemper beneficium efficitur, ſed iuxta varios vniendi modos, & vnionis qualitates, de quibus ib.nu. 17.& 18.iunctis ſig.V,& X.

Hoſpitali beneficium potius accedere, in dubio cenſetur, quam Hoſpitale beneficio,d.pag.198.num. 19. ideoque tenetur impetrans probare vnionem Hoſpitalis, cum beneficio iure acceſſionis factam, pag.199.nu. 20.

Hoſpitalia nunquid ſubijciantur iuri regaliæ, Deportus, & Decimarum, pag.200.num.24.cum ſig.Z, & pag. 73.n.44. & in ſig.P.

Hoſpitalia vtrum eximantur, & à nominationibus vniuerſitatum, & à receptione oblatorum, pag. 201.in ſig.H.

Hoſpitalia, quibus caſibus veniant appella

pella

pellatione beneficiorum, & quando prohibiti indicare de cauſis beneficialibus, ad cauſas quoque hoſpitalium admitti prohibeantur, pa. 200. num. 25. & in ſign. A.

Hoſpitalia quandoque, permutationem cum beneficiis, & recredentiam (quæ non obſtante appellatione executoria ſit) agnoſcunt, pag. 199. num. 23.

Hoſpitalia, etiam quo caſu, beneficia non ſunt, & à prophanis adminiſtrantur, Epiſcopali viſitationi, & regulis beneficialibus ſubiiciuntur, pag. 201. num. 27. & 28. cum ſign. B, & C.

Hoſpitalia, non minus quam beneficia, ſimoniam ſecum trahunt, & in impetrationibus exprimi debent, pag. 200. numer. 26. & pag. 201. numer. 27. in fin. nec minores exigunt, pro alienatione rerum ſuarum ſolemnitates, ibid. num. 29. & in ſign. D.

Hoſpitalia, ne quidem de iure communi, à diſpoſitione Auth. Ingreſſi C. de ſacroſ. eccleſ. regulantur, pa. 202. num. 30. & in ſign. G. & H.

Hoſpitalia, ad inſtar beneficiorum, & indemnitatis & amortiſationis, neceſſitati, ac etiam iuri nouorum acqueſtuum ſubiacēt, pa. 201. in ſig. D.

Hoſpitalia, qualiter priuilegiata ſint, in rerum ſuarum recuperatione, pag. 202. in ſign. F: aliaque hoſpitalium priuilegia, ratione ſibi relictorum tam inter viuos, ibid. numer. 31. & in ſign. I; quam in vltima voluntate, pagin. 203. numer. 33. & in ſign. K.

Hoſpitalia, impedire poſſunt, ne relicta ſibi, aut aliter cōpetentia, in erectionem eccleſię, vel aliam piam cauſam conuertantur: neve iuxta ſe, noua extruantur monaſteria, vel templa, ibid. n. 34. cum ſubſeq. 35. & quid ſi vtrobique, principis interuenerit authoritas, ibid. in ſign L, & M.

Hoſpitalia Malthenſium militum, & Religioſorum beati Antonij Viennenſis, quorum adminiſtrationi, & Iuriſdictioni ſupponantur, pag. 231. num. 29. & in ſign. R.

HONORANTIÆ ſunt, iura illa Honorifica, de quibus pag. 163. numer. 34. & pagin. 164. numer. 35.

Honorantiæ hæ, ſi in ſe contineant vtilitatem vel ſapiant obedientiam, poſſeſſoriis quoque remediis defendi poſſunt d. num. 34. & in ſign. A: ſi verò in mero honore conſiſtant ſola iudicialis officij imploratione defenduntur, d. n. 35. & in ſign. D.

Honorãtiarum cauſæ, cuius iudicis cognitioni competant, pa. 165. in ſig. E: & de his honorantiis plura, vide ſupra in verb. Banchi, & infra in verb. inſignia, & in verb. præcedentia.

HYPOTHECA, diuiſum in ſingulos hæredes alioquin competens, pro relictis ad pias cauſas in ſolidum, aduerſus vnumquenque hæredum datur, pag. 117. num. 45. & in ſign. E.

I

IESVITÆ, duplicem habent profitendi modum, ſolitiſque votis coram præfecto vnius conuentus emiſſis, ſpem ſuccedendi conſanguineis ſuis, non prius amittunt, quam ſi eadem vota, in publico Comitiorum ſuorum congreſſu repetierint, pag. 440. in ſign. M.

Ieſuitarum reſtitutio in Gallia, quando facta ſit, & ſub quibus conditionibus pag. 441. in fin. d. ſign. M.

IGNARVS etiam latini ſermonis, Parochiali eccleſiæ præfici poteſt, dummodò ſeſe alioqui comperēter verſatum, in adminiſtratione ſacramentorum, & officij ſui ſatis peritum oſtendat, pag. 382. in ſign. C.

ILLEGITIMI, a quo diſpenſari debeant, vt beneficiorum eccleſiaſticorum capaces efficiantur, pag. 383. num. 15.

Illegitimorum liberi, à paternis beneficiis in totum excluduntur, cum in legitimis excluſio. vltra filios, ad nepotes non protendatur, pag 496. nu. 50. & 51. cum ſign. Q.

INCOMPATIBILITAS nulla, in præſtimoniis inducitur, pa. 340. n. 9. vt nec in penſionibus, pag. 176. nu. 21. aliiſve beneficij impropriè dicti ſpeciebus, pag. 365. num. 13.

Incompatibilitas, de iure quidem eſt, in pluribus beneficiis propriè dictis, veruntamen de conſuetudine, plura beneficia ſimplicis tonſuræ, ad inuicem compatiuntur, pa. 383. num. 13.

Incompatibilitas maior eſt, in beneficiis vniformibus, & quæ ſunt ſub eodem tecto, quam in difformibus, & quæ in diuerſis eccleſiis exiſtunt, pa. 496. num. 48. & 49. cum ſign. P.

INDEMNITAS eſt, præmium illud pecuniarium, quo compenſatur intereſſe Domini, in cuius præiudicium, manus mortua acquirit pag. 35. num. 12. & in ſign. A.

Indemnitatem ſolam, ſimplices cenſus Domini petere poſſunt, pag. 93. in fin. ſign. N; cum ſit in electione Dominorum feudalium, petendi loco indemnitatis, ſuppoſitionem ficti clientis, pag. 40. num. 31.

Indemnitatem quoque conſequitur Rex, & vltra eam nouorum acqueſtuum iura, àquibus quid differat ius indemnitatis, & quantum pro indénitate Regi præſtandum ſit, declaratur, pag. 39. in ſign. O.

Indemnitatis præſtatione, nunquid contentus eſſe debeat Dominus, an etiam cū ea, petere poſſit ficti clientis ſuppoſitionem, pag. 40. in ſign. Q.

Indemnitatis æſtimatio quæ ſit, reſpectu Dominorum ſiue feudalium, ſiue cenſuariorum, d. pag. 40. in ſign. R.

Indemnitatis præſtationi quis obligetur, ipſane eccleſia, vel donator, ſiue eius hæres, in fin. d. ſign. R, & pa. 5. n. 12. & 13. cum ſign. D.

Indemnitatis ius competit; nedum laicis Dominis, verumetiam eccleſiaſticis, imò & vni eccleſiæ, aduerſus alteram; ſed cum diſtinctione, pa. 36. in ſign. C.

Indemnitatis iuri, ſiue petitioni, quanto tempore, aduerſus tam eccleſiam quam alios Dominos præſcribatur, pag. 41. in ſign. X.

INDVLTA, meram continent expectatiuam, nec ideo beneficia afficiunt, donec vacauerint, fuerintque petita. pag. 354. num. 27.

Indulta conceduntur, & à ſummo Pontifice Cardinalibus ſanctæ ſedis, vt in pag. 259. num. D, & à Rege Chriſtianiſſimo Galliarum, Conſiliariis Pariſienſibus, vt in pag. 350. numer. 10.

Indultarij, cum ad incerta tantum beneficia vocentur, ne quidem Intitulati dici poſſunt, tantum abeſt, vt beneficiari dicantur, pag. 259. num. 16.

Indultarij, etiam poſt inſinuatum ordinario collatori indultum, præueniri poſſunt, tam per ipſum ordinarium, pag. 261. in ſig. I; quam per ſummum Pon

Pon

Pontificem,pag.260.in ſign.E,& pa. 355.in ſign.L.

Indultarij, non magis de facta ante vacationem beneficij ipſius vnione, in ſui præiudicium conqueri poſſunt, quam de præuentione ſummi Pontificis,vel ordinariorum,pag.259. n. 16.& in ſign.D.

Indultarij, facta tempeſtiuè beneficij vacantis petitione, ius irreuocabile, & à quibuſcunque imperrationibus illæſum conſequuntur; cum tamen adhuc, inter beneficiatos cenſeri nõ debeant, pag. 355. num. 28. & 29. cum ſign.M.

Indultarij Conſiliariorum, beneficia conſequi poſſunt in Gallia, ſub onere reſtitutionis,& tunc mortuis ipſis Conſiliariis,liberis eorum reſtituere tenentur,pag.497.in fin.ſig.Q.

INFAMIS in cathedrali eccleſia, Canonicatum habere non poteſt, quamuis in aliis eccleſiis poſſit, pag. 452.num.6.

INSIGNIA ſua,nemo apponere poteſt,in ea eccleſia, cuius non eſt Patronus, vel quæ eo loci non eſt, vbi iuriſdictionem habet, pag. 164. in ſign.B.

Inſignium, non æquè ac ſedium iura, matricularij cõcedere poſſunt; adeo vt; ſupra ſedem ſibi conceſſam, qui Dominus loci,vel patronus non eſt, arma ſua,& familiæ ſigna, apponere non poſſit,d.ſign.B.

Inſignibus, in caſu funeris, nemo vti prohibetur, dummodo in ſimplici charta depingantur, & Cenotaphiis,ſeu Buſtis affixa ſint, finitoque luctu aufetantur, in fin. eiuſd. ſign. B.

Inſignia, ornamentis funebribus appoſita, non impediunt quominis, anno luctus finito, Matricularij ea ornamenta, ex defuncti capella extrahant, & alterius Capellæ, aut eccleſiæ matricis vſui applicent,pa.147.in fin.ſign.P.

INVENTARIVM rerum ad clericos,quibus ſuccedunt pertinentium eccleſiæ conficere tenentur; alioqui ſucceſſionis iura, eis denegantur,pa.21.in fin.ſign.Q.

IVDEX ſecularis, nunquid cogere poſſit Clericos,per capturam,& executionem ſuorum temporalium, pa. 15.num.6.& in ſign.A.

Iudex eccleſiaſticus,etiam laicos,quandoque cogit,vt in caſu,pag.142. nu. 17.& in ſign.G.

Iudex quiſnam cognoſcere debeat, de reparationibus eccleſiarum, pag. 9. num.34.& in ſign.M, & pag. 109. n. 22.& in ſign. K: tumultibus, & aliis indecenter in eccleſia factis,d.pag.9. num.35.& in ſign.N: temporalibus clericorum,pag. 15.n.4.ac Decimis, tam ſpiritualibus,pag.54.num.29.& ſeq.quam prophanis,pa.67.n.5. cum ſign.D; & papalibus, ſiue regiis,pag. 71.num.35.

Iudex quoque competens,pro congruę portionis definitione,pag. 83. num. 34.& in ſign.K: rebus pauperum, & fabricæ,pag.109.num. 22.ratiociniis Xenodochorum, & matriculariorũ, pag. 107.n.8.cum ſign.C,& D,&pa. 197.num.15.& in ſign.R: denegato Sacerdoti ſalario,pro adminiſtratione ſacramentorum,pa.141.n.9. & in ſig. B,controuerſiiſque confratriarũ, pag.217.num.33.

Iudex item proprius Malthenſium militum, in cauſis tam ciuilibus, quam criminalibus, pag. 224.nu.9. & pag. 225.n.10.cum ſign.E,& F.Clericorũ in caſu debitæ ſibi penſionis,pa.185. num.41. & in ſign.B: Monachorum

in grauioribus delictis pag.409. nu. 60.cum ſign.X: & commendatariorum,in regularibus beneficiis, pag. 483.num.39.& in ſign.O.

Iudex incompetens, qualiter, quando, ad competentem iudicem remittat litigantes,pag.67.n.16.& ſeq.iuncto ſign.E;& pag.225.num.10. & in ſig. F;cum ſimil.b.

Iudex eccleſiaſticus,vtrum æquè poſſit, atque ſecularis, prouiſionales adiudicationes facere,pag.84.num.38.& in ſign.M: ac etiam, nunquid adhuc hodie,ſecundum laudabiles conſuetudines, vtiliter inſtituatur lis contra laicum, coram iudice eccleſiaſtico;an potius recurrendum ſit, ad iudicem ſecularem,pag.141.num.12.& pag.142.num.13.iuncto ſign. D,cum ſign. E: & de reliquis huc ſpectantibus, vide ſupra in ſupra in verb. Forum.

IVS regium quid,pag. 167.num. 44.in fin.quidve ius Regaliæ,pag.129. nu. 33.& ſeqq.

Ius indemnitatis, & ius nouorum acqueſtuum. qualiter diſtinguantur, pag.93.in ſign.O.

Iura conferendi,præſentandi, eligendi, & optandi, cum ſimilibus, ſunt in fructu, & à beneficiis remouentur, in pag.154.num.2.

Iura Epiſcopalia,tria præſertim ſunt,de quibus pag. 96. num. 28. & ſeqq. ad fin.tit.

Iura varia tam laicis,quam Clericis, & tam in eccleſia, quam ex rebus eccleſiaſticis competentia,recenſentur in tot.tit.11.lib.1.

L

LAICVS, neque beneficium eccleſiaſticum habere poteſt, neq; ad beneficij eccleſiaſtici collationẽ admitti,part.2.Præluд.num.44.

Laicus tamen,officia quædam in eccleſiis,poteſt gerere,vt in pag.272.num. 4. quemadmodum, & ex ſpeciali pontificis maximi priuilegio, ipſamet beneficia conferre, vt in pag. 349.num.2.

Laicus, conferendorum beneficiorum poteſtatem, neque à conſuetudine, neque à compoſitione, cum ordinario facta, acquirere poteſt; ſed à ſola Pontificis maximi indulgentia,d.pa. 349.num.3.

Laicis etiam ad vitam, Decimæ concedi poſſunt,pag.65.n.3.& de decimis, quas ſibi infeudatas, laici poſſident, latè in tot.tit.5.lib 1.

Laicos, pro congrua quoque portione, conueniri poſſe, pluribus probatur in pag.79.num.13.& ſeqq.

LAVDIMIA, etiam ſi de iure, pro tranſlatione feudorum,non debeantur, expacto tamen, vel conſuetudine, deberi poſſunt,pag. 43. in ſign. Y.

Laudimia,non debentur quidem ratione tranſlationis beneficiorum, verũtamen, tranſlatis eorum temporalibus,aliquãdo laudimiis, locum fuiſſe datum oſtenditur, ibid. in fin. ſig. Y.

LEGATVM eccleſiæ, etiam ex dictamine,ſcriptura, vel ſuaſione Præfecti ipſius, debetur pag. 4. in ſign. C.

Legatum in genere, & incertis perſonis factum, fauore pauperum, & eccleſiæ ſuſtinetur, pag. 147. numer. 47.

Legatum ſimpliciter pauperibus, vel eccleſiæ factum, de quibus pauperibus, vel eccleſiis, ſit intelligendum, ibid.num.48.& 49.

Legatum alicui cauſæ piæ, nominatim relictum, an & quando in aliam cauſam piam conuerti poſſit, pag. 118. nu. 53. & 54. cum ſig. N. & O.

Legati ad pias cauſas nomine, nunquid actione perſonali agi poſſit, aduerſus tertios poſſeſſores, pag. 342. nu. 21. & in ſign F.

LEGATVS Pontificis maximi, impropriè dicta beneficia, conferre non poteſt, pag. 364. num. 8. etiam ſi, Xenodochia interdum conferat, vt pag. 198. in ſig. T.

Legatus Pontificis maximi, qualiter ad duo, vel plura beneficia diſpenſare poſſit, pag. 440. num. 26. & de facta ab eo, beneficiorum reſeruatione, pag. 486. num. 5.

Legati motus proprius, ad inſtar motus proprij ſummi Pontificis, omne tam obreptionis, quam ſubreptionis, vitium purgat, pag. 373. num. 47. & in ſign. P.

Legati de latere, ex ſolo Cardinalium cœtu aſſumuntur, pag. 400. num. 28. circ. fin.

LEGITIMA; vtrum relictis ad pias cauſas potior ſit, vel eis poſtponatur, pag. 342. num. 21.

Legitimæ partem nunquid faciat ordinationis titulus, an potius, vtrumq; filius Sacerdos, in bonis paternis, cõſequi poſſit, pa. 267. n. 44. & in ſig. N.

LEPROSVS, cæterorum ſocietate interdictus, Prodigo æquiparatur, pag. 202. in fin. ſign. G.

Leproſorum ſeparatio, iudiciſne eccleſiaſtici, vel ſecularis, authoritate fieri debeat, pag. 197. in ſign. L.

LIBERI, deſcendentes quoque, ex fœminis dicuntur; ideoque gaudent, & gentilitiis ſedibus, pag. 162. in ſig. V; & familiaribus ſepulchris, pa. 165. in ſign. G.

Liberi prioris gradus, ex legitimo matrimonio, nõ minus quam illegitimè ſuſcepti, à beneficiis paternis remouentur: quod eſt ſecus in liberis vlterioris gradus pag. 496. num. 50. & 51. cum ſign. V.

Liberorũ numerus, à quibus muneribus præbeat immunitatẽ, pa. 191. in ſig A.

LIS, de quibuſcunque rebus, etiam ſpiritualibus, eſſe poteſt; præterquam de ſacroſancto, Euchariſtiæ ſacramento, pag. 140. in ſign. A.

Lite pendente, ſi regalia aperiatur, Regis beneficiario, litigantes cedere coguntur, pag. 163. in ſig. I.

Litigium, qua ratione indicatur, in beneficialibus, reſpectu tam Rei, quam Actoris, pag. 496. numer. 52.

Litigioſa beneficia, expectantes acceptare non tenentur, pag. 261. in ſign. H.

LITERÆ teſtimoniales, triennalis ſtudij, neceſſariæ ſunt præter gradũ in Gallia, ad obtinenda parochiales eccleſias, in villis muratis, pag. 492. in ſign. K.

Literas teſtimoniales, ſuæ occupationis, pendente abſentia priuilegiata, habere debent Canonici, vt fructus ſuarum præbendarum lucrentur, pa. 253. n. 61. & 62. & pag. 254. n. 63. & in ſign. F, & G.

Literarum prouiſionalium, dimiſſoriarum, & ſimilium nomine, quid & quantum, licitè exigatur, pag. 147. n. 27. & 28.

LITRES in Gallia quid ſint, & vnde ſuam habuerint denominationem, pag. 163. in ſign. B.

LOCATIO ad longum tempus, alienationẽ ſapit, ac proinde, in rebus eccleſiaſticis, ſine ſolemnitatibus non recipitur, pag. 24. in ſign. Z.

Locatio, quæ intra nouennij metas coercetur, citra ſolemnitatem fieri poteſt, à beneficiatis, d. pag. 24. num. 37.

Locatione nondum finita, relocandæ non ſunt res eccleſiaſticæ, niſi ſemeſtre tantum locationis ſupereſſet, ibid. num. 38. & in ſign. A.

Locationi, an & quando Succeſſor in beneficio, ſtare teneatur, pag. 25. nu. 41. iuncto ſign. D: & quid de fiſco, pag. 136. numer. 48. vel de Rege ſiue eo, qui aperta Regalia datus eſt oeconomus, pag. 137. num. 49. & in ſign. O.

Locationes rerum eccleſiaſticarum, clericis potius quam laicis, faciendæ ſunt, & inter clericos, quinam in his locationibus præferantur, pag. 25. numer. 39. & 40. cum ſign. B, & C.

LOCA ſacerdotalia. ſiue præsbyteralia, in Xenodochiis, & Præceptoriis, atque collegiis, beneficia quidem ſunt, pag. 207. num. 5. & pag. 223. nu. 6. ſed non in confratriis, pag. 219. nu. 39. & quæ ſit ratio diuerſitatis, ibid. nu. 40.

Loca theologalia, beneficiis quoque accedunt; ſed non præceptorialia, pag. 208. num. 7. & 8.

Locorum piorum variæ appellationes, pag. 191. num. 1. & de his locis piis, pluribus ſupra in verb. hoſpitale; ac etiam de locis collegialibus quæ huc ſpectant, ſupra in verb. Burſæ.

M

MALTHENSES, ſiue Melitenſes milites, vocantur etiã Rhodienſes, hoſpitalarij, & Ioannitæ, pa. 221. num. 1.

Malthenſes, nedum eccleſiaſticis, ſed & religioſis perſonis accedunt, pag. 222. numer. 2. licet à clericorum numero arceantur, pag. 224. numer. 8.

Malthenſes, certa emittunt vota, d. num. 2. certiſve Canonicalibus horis obligantur, pag. 223. numer. 4.

Malthenſes, proprium habere non poſſunt, d. pag. 222. numer. 3. cum tamen prouentus omnes ſuarum præceptoriarum, ſub onere certæ penſionis, communi ærario perſoluendæ, eis relinquantur, pag. 232. numer. 31.

Malthenſes, qualiter tam ſuccedere, quam teſtari poſſint, d. num. 3. in ſig. B, & C.

Malthenſes, coram quibus, ſeu ciuiliter, ſeu criminaliter, conueniri debeant, pag. 224. num. 9. & pag. 225. num. 10. iunctis ſign. E, & F: quibúſve ex cauſis, poſſint incarcerari, ibid. num. 11. & in ſign. G.

Malthenſes, capaces ſunt percipiendarum decimarum, etiam in locis parochialibus; acquirenteſque decimas infeudatos à laicis, priſtinam eis reſtituunt naturam, d. pag. 224. in ſign. D.

Malthenſes, Decimas percipientes, nunquid ad congruam portionem teneantur, pag. 80. num. 18. iuncto ſig. G: & cuius iuriſdictioni ſubiiciãtur, ratione huius congruæ portionis, vel decimarum, pag. 224. in fin. ſign. D, & pag. 225. in ſign. E.

Malthenſes, quatenus eximantur à decimis, pag. 229. num. 21. & vtrum ſuæ exemptionis priuilegium communicent colonis, ſiue conductoribus ſuis ibid. num. 22. & in ſign. P, cum pag. 57. in ſign. C.

Malthenſes, à quibus aliis oneribus, tam ordina-

ordinariis, quam extraordinariis, exempti ſint, pag. 228. in ſign. N: & de his Malthenſibus, longe plura infra, in verb. Ordo, & in verb. Præceptores.

MANDATVM de prouidendo, inſinuandum eſt, ordinario Collatori, vna cũ bullis executorialibus, alioqui deficiente vnius inſinuatione, ordinarij manus non ligarentur, etiam ſi alterum inſinuatum eſſet, ſed tamen vtrumque ſimul poteſt, inſinuari pag. 262. in ſign. I.

Mandatum de prouidendo, quantúmvis legitimè inſinuatum non ita, ligat ordinarij manus, quin ipſe alteri conferre poſſit, præſtando annuatim tantundem Mandatario, in pœnam eluſionis mandati, in eod. ſign. I.

Mandata de prouidendo, vt recipiantur apud Gallos, generalia eſſe oportet, & ad omnia alicuius eccleſiæ, vel loci beneficia, & non ad certum aliquod beneficium, vel vnam præbendam, ſiue dignitatem, pag. 265. in ſign. K.

Mandatarij, quibus temporibus capaces eſſe debeant, impetrationiſne, inſinuationis mandati, vacationis beneficij, vel requiſitionis, in eod. ſign. K.

Mandatarij, an & quando de neceſſitate, recipiendi ſint in eccleſiis, tam numeratis, quam non numeratis, pag. 264. num. 28. & in ſign. L; & pa. 457. num. 24. & in ſign. L.

MANSIONARII qui ſint; & vtrum ad beneficiatos accedant, vel potius ab eis ſegregentur, pag. 273. num. 10. & 11.

MANVALIA quæ dicantur, & qua ratione, pag. 311. num. 3. & 4. quibuſve modis fiant, pag. 317. num. 22. & 23.

Manualia aptitudine, eiuſdem ſunt naturæ, cuius beneficia propriè dicta; ideoque, & cum eis permutari poſſunt, ac etiã in fauorem reſignati, & ad inſtar eorum, in nouis impetrationibus exprimi debent, iureque deuoluto conferuntur. d. pag. 311. num. 4.

Manualia beneficia eximuntur, à reſeruationibus, ibid. num. 5. & in ſign. A; itemque à nominationibus regiis, pag. 312. num. 5. & in ſign. B; necnon ab indultis Conſiliariorum, ibid. in ſign. C.

Manualia beneficia ſubiiciũtur, regulis de infirmis, & de publicandis, ſed non de triennali vel annali, d. pag. 312. num. 7. excepto ſolo caſu ſign. E.

Manualia, precario ſimilia ſunt, atque ita, ad nutum reuocantur, præterquam in Gallia, vbi legitima ſubeſſe debet cauſa reuocationis, pag. 313. n. 9. & 10. iuncto ſign. F.

Manualium quoque reuocatio, improbatur etiam de iure communi, in duobus caſibus notatis, in pag. 314. num. 11.

Manualium reuocatione facta, an & quando, remedia poſſeſſoria recuperandæ competant, d. pag. 314. num. 12.

Manualium, & temporalium, variæ differentiæ rationes, pag. 313. num. 8. & ſeqq. variaque exempla, pag. 314. num. 13.

Manualium natura immutatur, & perpetuitatem ſiue irreuocabilitatem aſſumit; ſi conferantur, vel per electionem Canonicam. vel à ſummo Pontifice, ſiue etiam ab eo, collatio per alios facta confirmetur, vt in pa. 316. num. 19. & 21. cum ſign. L, & pa. 314. in ſign. G.

Manua

Digitized by Google

Manualitas ſimiliter, ſeu reuocabilitas ceſſat, & in Prælaturis, atque conuentualibus, curatiſque ſiue Parochialibus Religioſorum beneficiis, in d.pag. 316.num.20. & ratione inſtitutorum per Commendatarios officiariorum, ibid.in ſign.K, & pag. 298.nu.30.& in ſign.P.

Manualitati nunquid etiam, lege fundationis, aut per conſuetudinem ſtatutumve, derogari poſſit, pag. 317. num.23.& 24.& pagin.318. numer. 25.

MASATICVM quid, curve exigatur; & vtrum Monaſticorum præſtationi Commendatarij obligentur, pag. 166.in ſign.H.

MATRICVLARII interdum vocantur, certi clerici, ſub Canonicis exiſtentes, vt in pag.273.num.10. ſed magis communiter, Matriculariorũ nomen tribuitur, præfectis fabricæ eccleſiaſticæ, vt in pag. 106.num. 5. aut iis, qui theſaurarij parochiales appellantur, in pag.160.ſign.N.

Matricularij, merè prophanum, & ſeculare gerunt officium; ac proindè, laicis iudicibus, & non eccleſiaſticis ſubiiciuntur.pag. 106. num. 7. & 8. idque non ſolum quoad correctionem.pag.107. in ſign.C; verumetiam quoad ratiocinia, ibid. in ſign. D, ſed cum temperamento numer. 9. & ſign.E.

Matricularij eliguntur, non mulieres, ſed maſculi, pag.464. in ſign. B: nec ab Epiſcopo, ſed à parochianis, d.pa. 107.num.10.& in ſign.F.

Matricularij, qualiter ſeſe gerere debeant, in conceſſa ſibi & non Curionibus rerum fabricæ adminiſtratione, pag.106.in ſign.B.

Matricularij, licentiam dare poſſunt, quæſtoribus eleemoſinarum, mendicandi in eccleſia, pag.115.num.39. ſolentque etiam concedere, iura ſediũ, ſiue Banchorum.pag. 160.nu.M; ſed non ea quæ vulgò, [litres] dicuntur, pag.164.in ſign.B.

Matriculariis item incumbit, cura pompæ funebris, & eorum quæ eapropter, in eccleſiam deferuntur. pag. 146.in ſign.P.

MEDICINA, excerceri nec debet, nec poteſt, per mulieres, quantumvis ſalubriter, id ab eis fiat, pag. 464. in ſign.D.

MENDICITAS in clero, turpis admodum eſt; eaque de cauſa, ſine titulo ordinationes prohibentur, 266.num.38.

Mendicitatis in clericis prohibitio, ad ſeculares pertinet, & ad neceſſariam mendicationem, ſed non ad voluntariam, & eam quæ in conſequentiam voti contingit Religioſis, pag. 267.num.43.

Mendicatio, etiã in aliena eccleſia, fieri poteſt, dummodo accedat conſenſus Matriculariorum, vel Diœceſani, aut etiam ſummi Pontificis, pag. 115. numer. 37. & ſeqq. cum ſign. Z.

Mendicantes quinam etiam in cõmuni, proprium habere prohibeantur; & vtrum tunc, relicta ſibi capere poſſint, ſub ea lege, vt ſtatim vendant, pag.447.in ſign.Z.

Mendicantibus poſſeſſionum incapacibus relicta, ſi vendantur; nunquid ſolemnitates iuris, neceſſariæ in venditione rerum eccleſiaſticarum, interuenire debeant, pag.27.nu. 42. & in ſign.E.

Mendicantibus relicta, Monaſteriorum ſuorum nomine ſunt petenda; iiſque ſuo nomine, actio denegatur, pag.446.in ſign.X.

Mendi

Mendicantium beneficia, & officia, ſunt duntaxat temporalia, vel manualia pag.444.num.40. adeò vt, ne quidem pacto interueniente, in perpetuum concedi poſſint à ſuperiori, pag.318.num.25.

Mendicantium diſpoſitiones quæcunque, etiã inter viuos, & de fructibus ſuorum beneficiorum reprobantur; ſubdita tamen reprobationis, & ampliatione, & limitatione, pag. 445. n. 43 & in ſign.T.

Mendicantes pro mortuis habentur; ſic vt neque ab inteſtato, neque ex teſtamento ſuccedant; imò nec inter viuos capere poſſint, & quod plus eſt, ne quidem partem faciant in legitimæ computatione, pag. 446.nu. 46.& in ſign.V.

Mendicantes, non ſolum incapaces ſunt, relictorum ſibi, poſt ingreſſum monaſterij, verumetiam eorum quæ antè relicta erant, ſub conditione liberorum, vt exemplis declaratur, in ead.pag 446.in ſign.X.

Mendicantes, quantumvis incapaces prædictorum; pro alimentis ſuis, vel reparatione, ſiue extructione ſuorum monaſteriorum, capere non impediuntur, pa.447.num.47.& 48. cum ſign.Y.& A.

MENSA communis quid, pag. 240. num. 14. & vtrum in eius reditibus, Præbendæ conſiſtant, pag.241.num. 19.

Menſæ communis fructus, vt lucretur clericus, ad quid teneatur, d.pag.241. num.17.

Menſæ capituli vnita beneficia, in titulum non conceduntur, ſed in ſolam adminiſtrationem, pagin. 494. num. 45.

METROPOLIS, Metropolitanus, & Metropoliticum ius, denominantur à menſura, ſeu numero ciuitatum, pagin. 404.numer.43. & de his latius ſupra in verb. Archieſpiſcopus.

MISSA magna, decantari non poteſt, in adiutrice eccleſia, ſiue conſenſu, Præfecti matricis eccleſiæ, ſed demiſſa voce (vulgo Meſſe baſſe dicimus) peragi debet pag.334 in ſign. P.

Miſſæ peractæ nomine, recipitur quidẽ honeſtè, ſed inhoneſtè petitur, pa. 141.n.10. præterquam in caſu notato, ibid.num. 11. & coram quo iudice, qualiterve tunc, petitio ſit facienda, paulo antè, in num.9.& in ſign.B; ac etiam poſtea, num.12.& ſeq. cum ſign.C,D,& E.

MONACHVS, ſolo monaſterij ingreſſu, & monachalis habitus geſtatione non efficitur, ſed per profeſſionem, & ſolitorum in ſuo ordine votorum emiſſionem, pag.435.in ſign.A.

Monachus, ad regimen parochialium eccleſiarum, poteſt quandoque vocari, vt in pa.436.num. 12. imò & ad Epiſcopus, aliaſque ſeculares prælaturas, ibid.num.13.

Monachus, ad Epiſcopatum vocatus, nunquid à regulæ ſuæ iugo abſoluatur, & quoſnam ſucceſſores habeat, d.pag.436.in ſig.C,& pag.22. nu.25. & ſeq.iuncto ſig T.

Monachi in theologalibus, & præceptorialibus locis, ſecularium eccleſiarum, non ſunt inſtituendi, pa.437. in fin.d.ſign.C.

Monachi, de ſecularibus beneficiis prouiſi, an & quando iuuari poſſint, remedio recuperandæ poſſeſſionis, vel decreto de pacificis poſſeſſoribus, d.pag.437.nu.15. & 16.cum ſig. D.

Monachi, vtrum beneficiorum Parochialium ſui ordinis, ſint capaces, pagin. 438. numer. 19. & in ſign. F.

Monachi vnius regulæ, ordinis, vel monaſterij, quibus caſibus, beneficiorum alterius regulæ, ordinis, vel monaſterij ſint capaces. pa. 437. n. 17. & 18. iuncto ſign. E, & pag. 438. nu. 20. & in ſign. G.

Monachorum tranſlatio, & in altero monaſterio receptio, qualiter fiat, pag. 439. num. 21. & in ſign. H.

Monachorum in alieno monaſterio, mora quanticunque temporis, iurium illius monaſterij, capaces eos reddere non poteſt, d. pag. 439. num. 22. & in ſign. I.

Monachorum tacita profeſſio, iis quidem nocet, vt à conſanguineorum ſucceſſione remoueantur; ſed non prodeſt, vt monaſterij in quo tacite profeſſi ſunt, iuribus perfruantur, ib. num. 23. iuncto ſign. K, & pag. 435. in ſign. A.

Monachorum profeſſio, quorum interuentum exigat; & vtrum æquè à Commendatarijs, atque à Titulariis poſſit excipi, pag. 442. num. 31. & in ſig. O. iuncta pag. 482. num. 36. & in ſign. M.

Monachi nunquid veniant appellatione Clericorum, pag. 231. numer. 28.

Monachi vox plangentis. & non decentis, pag. 438. num. 19. in fin.

Monachus, qua ratione, ad plura beneficia diſpenſetur, pag. 439. nu. 24. & ſeq. cum ſign. L.

Monachus, teſtari non poteſt, pag 440. num. 29. niſi forte de libris, vt in pa. 166. ſub ſign. L; vel pro remuneratione famulorum, & exoneratione conſcientiæ, vt in pa. 234. & in ſig. Y.

Monachus, ſuccedere non poteſt ab inteſtato, ex generali Galliæ conſuetudine, pag. 21. in ſign. R; idque etiam ſi, laxioris regulæ exiſtat, pag. 448. n. 51. & in ſign. B.

Monachus, ſine titulo ordinari non prohibetur, pag. 441. num. 30.

Monachus, pro alimentis agere poteſt, aduerſus monaſterium, in quo profeſſus, ſeu à quo receptus fuit; adeò vt, præſtita Monacho alimenta, à monaſterio repetere liceat, ibid. in ſign N.

Monachus, litigans cum ſuo Abbate, vel monaſterio, prouiſionalem pro alimentis & impenſis litium, habere debet adiudicationem, d. pag. 441. in eod. ſign. N.

Monachus, in debitis ſibi à monaſterio alimentis, adeo priuilegiatus eſt, vt pro iis, quibuſcunque ipſius monaſterij, nedum ſuperiorum ſuorum, creditoribus præferatur, d. pa. 441. in eod. ſign. N.

Monachorum alia duo, in eiuſcemodi alimentis, notatu digniſſima priuilegia, d. pag. 441. in eod. ſign. N.

Monachi, legitimam ſtandi in iudicio perſonam non habent, ſine ſuperioris ſui authoritate; præterquam in duobus caſibus notatis, in pag. 442. num. 32. & in ſign. P.

Monachi, per modum pœnæ, à monaſterio eiici non poſſunt, d. pag. 442. in ſign. Q.

Monachi mortem, parentes vindicare poſſunt, non obſtante Abbatis prohibitione; ſed impenſæ, non repetuntur ab Abbate, vt nec ipſi Abbati applicatur, facta pro reparatione homicidij adiudicatio, d. ſig. Q.

Monachi, an & quando teſtes eſſe poſſint, tam in teſtamentis, quam in cõtractibus, & aliis actibus interviuos,

pag.443.in ſign.R.

Monachi, ne quidem permittente ſuperiori, ſeculares negotiationes, exercere poſſunt, in eod. ſig. R.

Monachi laxioris regulæ, de fructibus ſuorum beneficiorum, contrahendo diſponere non prohibentur; ſicuti nec de acquiſitis à ſe; dummodo hæc diſpoſitio non fiat, in fraudem Abbatis ſui, pag.445.num.43. & in ſig. T.

Monachi tranſeuntes, à laxiori regula, ad ſtrictorem, in quibus differant, à tranſeuntibus, à ſtrictori ad laxiorem, d. pag. 445. numer. 44. & 45.

Monachorum peculia, ad quos ſuperiores, iure ſpolij deferantur, pa.166. num.39.cum ſeq.& pag.482.n.36.& in ſign.L.

Monachorum correctio, per quos fieri debeat, pag.479.num. 24.cum ſig.F. & quatenus ſit permiſſa, pag. 409. in ſign.T.

MONASTERIVM, pro vno ſolo extrui non poteſt; nam & imò, ſi ex eius facultatibus, vnus tantum ſuſtentari poſſit, id ſecularibus clericis eſt relinquendum, pag.434. numer.4.

Monaſteria, quæ relictorum ſibi immobilium capacia ſint, pag. 447.nu. 48.& in ſign.Z.

Monaſteria ingredientes, non amplius bona ſua deuouere cenſentur; antiquata diſpoſitione, Auth.ingreſſi C. de ſacroſ. eccleſ. pagin. 22. numer. 24.& in ſign.S, & pagin. 449.in fin. ſign.B.

Monaſteriorum ingreſſus, per dationem; vel exactionem, non ſemper ſimoniacus efficitur, vt in pag.149.nu. 35.& 36.cum ſign.X.

Monaſterijs à lege Diœceſana, regulariter datur exemptio, ſed non à lege iuriſdictionis; ſicuti exemplis oſtenditur, pag.97. num. 36. & 37.iuncta pag. 100.num.56.

Monaſteriorum ſimplex, & indefinita mentio, virorum quidem, ſed non mulierum monaſteria reſpicit, pag. 470.num.31.& quid inde ſequatur, pag.471.num.32.cum ſeqq.

MONIALES, ad inſtar Monachorum, à monaſterio denominantur; & tamen extra monaſterium, quædam exiſtunt, pag. 465. num. 10. & & ſeqq.

Monialium variæ ſpecies, ac præſertim exiſtentiū, extra monaſteria, & quænam ex his, fuerint reprobatæ, ibid. num.11.& ſeqq.

Monialium quę monaſteria ingrediuntur, tot fere ordines, & regulæ, quot monachorum deprehenduntur, pa. 469.num.25.& 26.

Monialium ancillæ, nonnunquam eodem cum Monialibus iure cenſentur, iuxta diſtinctionem adhibitam, pag.467.num.19.

Monialibus, non magis quam Monachis, ſacrum dimittere habitum, & ad ſeculum redire, inconſulto Pontifice maximo licet, pag.468.num.24. & in ſign.I.

Monialibus, etiam propinquorum ſucceſſiones, æquè ac monachis denegantur, pag.469.in ſig.L.

Monialium, vel Monachorum profeſſionem, nunquid parentes, impedire poſſint, pag.470.in ſign.M.

Moniales, poſſintne petere, quod ſibi ante ingreſſum monaſterij legatum fuerat, ſub conditione nuptiarum, vel ſub onere reſtitutionis poſt mortem, pag.469 in ſign.K.

Monialium præfecturæ, & officia, per electionem deferuntur, & non per

collationem,pag.470.in ſign.N.
Monialium beneficia, an & quando ſubiiciantur, tam nominationi regiæ,pag.471.in ſign.O,& pag.315.in ſign.H.& I;quam Annatis, decimuſque papalibus,d.pag.471.nu.34.cum ſeq. & receptioni Oblatorum, pag. 472.in ſign.P.
Moniales, in ſuis quidem beneficiis poſt triennium iuuantur, beneficio decreti de pacificis; ſed non, ratione beneficiorum ad viros pertinentium etiam poſt centum annos, pag. 473. num.40.
Moniales electæ ad prælaturas, & officia ſuorum monaſteriorum, confirmationem electionis,&nouam prouiſionem ſimul, petere non prohibentur,d.pag.473.num.42.
MOTVS proprius, qualis,& quantæ virtutis exiſtat,pag.373. num. 47. & in ſign.P.
MVLIER,incapax eſt officiorum virilium,pag 465.nu.9.ideoque,iudex eſſe non poteſt,aut etiam arbiter,pa. 464.in ſign.C.
Mulier, exercere non poteſt medicinam,d.pag. 464. in ſign.D:licet poſſit eſſe executrix teſtamentorum, d. pag.465.in ſign.F.
Mulier, quibus in cauſis, recipiatur in teſtem tam in iudicio, quam extra, ibid.in ſign.E.
Mulieres,à ſucceſſione regni, quam ob cauſam, in Gallia remoueantur,pag. 352.num 21.
Mulieres promoueri ad ſacros ordines prohibentur,pag.463.n. 1 & quid, ſi non obſtante hac prohibitione promoueantur,ibid.num.4 & 5.
Mulieribus, an ſaltem prima tonſura conferri poſſit,d pagin. 463. numer. 2. & de earum, quæ ſanctimoniales fiunt, tonſuratione,conſeruatione,& benedictione,ibid.pagin. 6.& 7.
Mulieribus etiam ſacris denegatur, & ſacra tangere, & prædicare,& confeſſiones audire, & alia in conſequentiam ordinum obire, pag. 464. num.8.
Mulieribus quoque nuptis, concedendũ non eſt,ius eligendi prædicatoris, vel concurrendi ad eius electionem, d.pag. 464. in ſign.A:& generaliter, nec quicquam iniungendum, quod ad diuini miniſterij cauſam ſpectet; adeò vt,ne quidem Æditui officium excipiatur ibid.in ſign.B.
Mulierum adulterarum detruſio in monaſterium, recipiaturne in Gallia,pag.467.in ſign. H: & vtrum eas efficiat moniales,aut ſaltem conuerſas,pag.468.num.21.& ſeqq.

N

NATVRA beneficiorum, aliorumque omnium,de quibus in toto hoc opere tractatur, ex tribus potiſſimum dependet, & dignoſcitur;fundatione, ſeu inſtitutione primæua,ſtaturo,& conſuetudine, pag. 433.n.2.& pag.317.n. 22. in fin.cum ſeqq. & pag. 490. in ſign. G, & alibi paſſim.
NECESSITAS,iuſtam præbet cauſam,alienandi res eccleſiaſticas,pag. 23.num. 29. inſtituendique Regulares in beneficiis ſecularibus,pa.436. num.14.
Neceſſitas præſumitur,in caſu pag.437. num. 15.
Neceſſitas etiam efficit, vt ad impoſitionem extraordinariorum onerum, iuſtè deueniatur,vt in pag. 111.num. 25.
Neceſſitate publica vrgente,ceſſant immunita

immunitates, ſeu exemptiones quorumcunque, ac proinde etiam clericorum, pag. 18. in ſign. K, & M.

Neceſſaria alienatio rerum eccleſiaſticarum, qualis imminet mendicantibus, præſcriptas à iure ſolemnitates non exigit, pag. 26. num. 42. præterquam in caſibus, pag. 27. ſub ſign. E.

NEPOS ex legitimo filio, Aui beneficium impetrare non prohibetur; quod eſt ſecus, de Nepote ex filio illegitimo, pag. 496. in ſign. Q.

NOMEN ſancti, ſeu Patroni, cui eccleſia dedicatur, exprimendum eſt in impetrationibus, pag. 367. numer. 25.

Nominata beneficia quæ ſint, & quæ innominata, exemplo nominatorum & innominatorũ contractuum, docetur in prælud. part. 2. num. 26. & pag. 385. num. 23.

Nominati, tam à Rege, quam ab vniuerſitatibus, quibus temporibus, capaces eſſe debeant beneficiorum, pagin. 264. in fin. ſign. K: & de his nominatis ab vniuerſitatibus, proprio loco ſupra, in verb. Graduatus.

Nominare debet Rex ad prælaturas, intra nouem menſes; alioqui Pontificis maximi prouiſio, eius nominationi præfertur; niſi forte, nominatio hæc, elapſis illis nouem menſibus facta, ab ipſo pontifice maximo, aliqua ratione confirmata fuerit, pag. 261. in fin. ſign. G.

Nominatio regia, nunquid obtineat, in beneficiis vacantibus in curia, in princip. eiuſd. ſign. G: & quid de præceptoriis Malthenſium, pag. 227. nu. 18. & in ſign. M; vel Antonianorum, pag. 234. n. 36. & in ſig. V: deque præfecturis monialium, pag. 315. nu. 17. & in ſig. H, & I, & pag. 471. n. 33. & in ſign. O.

Nominationi regiæ ad prælaturas, ſacri conſiſtorij partes, adhuc accedere conſueuerunt, pag. 493. n. 39. & qualiter id fiat, pag. 396. num. 16.

NOVALIA quid, pag. 47. num. 3. & vtrum eis locus ſit in Gallia, pag. 54. num. 25.

Noualia ſæpius percepta, non tranſeũt in naturam decimarum, ſed noualia ſemper remanent, d. pag. 54. num. 27.

Noualia, in quibus cum decimis conueniant, ibid. num. 29. cum ſeq. & in quibus differant ab eis, pag. 57. n. 38. & ſeq.

Noualium exemptio, decimarum exẽptionem ſecum non trahit; quamuis Decimarum exemptio, ad exemptionem noualiũ rectè trahatur, d. nu. 38.

Noualium conceſſio è contra, non magis Decimarum conceſſionem implicat, quam decimarum conceſſio, noualium conceſſionem, d. pag. 57. num. 19.

Noualibus conceſſis, antiqua quidem, & quæ tempore conceſſionis erant; veniunt, ſed non ea quorum natiuitas poſterior eſt ipſa conceſſione, ib. num. 40. & in ſign D.

Noualibus conceſſis, Religioſis, medietas eorum duntaxat debetur, pagin. 58. numer. 41. & in ſign. E: niſi forte Religioſi illi, eſſent Ciſtercienſes, aut Carthuſiani, ibid. num. 42. & in ſign. F; vel conceſſio facta in ijs, fuiſſet caſibus, qu ſubiciuntur, in num. 43. & 44. iunctis ſig. G, & H.

Noualia magis quodammodo, quam Decimæ, Parochis, debentur, d. pag. 58. nu. 45. & pro noualibus in dubio potius quam pro Decimis præſumitur, ibid. in ſign. I.

Digitized by Google

Noualia aliis quam curionibus, debita non ſunt citra priuilegium, pagin. 60. atque ideò, cum decimæ acquirantur etiam per præſcriptionem, qui percipiendarum decimarum ius habent, ex eo in percipiendis noualibus, fundatam non habent intentionem, pag. 59. in ſign. L.

Noualia etiam præſcriptione acquiri poſſunt, in caſu qui notatur, ad fin. d. ſign. L.

Noualia in dubio, nunquid in totum Parochis, ſiue Curionibus ſint adiudicandæ, vel pro parte duntaxat, pag. 61. in ſign. P.

Noualia, ad alium quam Parochũ pertinere, an & quando, ex compoſitione ipſius Parochi poſſint, pagin. 62. num. 52. cum ſign. R; & caſus quo, tam noualia, quam Decimæ, ad Epiſcopum pertinere dicuntur, pag. 61. num 49.

NVMERVS poſſeſſorum beneficiorum, exprimendus eſt, in nouis impetrationibus, pag. 367. num. 22.

Numerus præbendatorum, certus eſſe debet, vt eccleſia Theologalem, vel præceptorem, inſtituere teneatur, vt in pagin. 211. numer. 15. & in ſign. H.

Numeri Canonicorum habita ratione, priuilegiatorum abſentum numerus determinatur, in pag. 252. num. 56. & in ſign. C.

Numerarij, ſua ſupernumerariis, non ſemper communicant priuilegia. pa. 262. nu. 23. cum ſeqq. & de his tam numerariis, quam ſupernumerariis, ſupra in verb. Canonici; necnon de eccleſiis, tam numeratis, quam non numeratis, ſimiliter ſupra in verb. eccleſia.

Numerorum præſtantiſſimus, & perfectiſſimus, eſt denarius, & quid inde ſequatur, pagin. 425. numer. 42.

NVPTIÆ qualiter à matrimonio differant, pag. 142. num. 15.

Nuptiarum, ſiue matrimonij occaſione, quid & quantum, citra ſimoniam, exigi poſſit, pag. 143. in ſign. G.

Nuptias ſiue matrimonia, principaliter ſpectantes cauſæ, ad iudicis eccleſiaſtici pertinent cognitionem, ſed non quę veniunt in conſequentiam; adeo vt, de damnis, & intereſſe petitis, ob non adimpletum matrimonium, Iudex eccleſiaſticus abuſiuè cognoſcat pag. 381. ad fin. ſign. A.

Nubendi, extra tempora ſacris canonibus definita, & nullis eccleſiæ bannis præcedentibus, alij quam Diœceſani, interdum gratiam, ſeu diſpenſationem concedunt, vt in pag. 426. num. 47. & in ſign. S.

O

OBITVS in ſingulari numero, mortem ſignificat, & ſpecialem vacationis beneficij modum, de quo fusè pag. 369. in ſign. I: in plurali autem numero, obitus dicuntur, præſtationes annuæ, à morientibus relictæ, pag. 340. num. 10. ideoque pro his, recurrendum erit ſupra, ad verb. Anniuerſaria.

OBLATIONES, à veteribus offerrumenta, & libamina vocabantur, pa. 343. num. 22. ſuntque dona, quæ à fidelibus, Deo fieri ſolent, pag. 47. num. 4.

Oblationum variæ ſpecies, & quænam earum, lucro Sacerdotum cedant; quæ verò in templi, in quo fiunt, reparationem ſint conuertendæ, d. nu. 22.

22.& in ſign.G.

Oblationum incapaces penitus, laici non exiſtunt, d. pag. 343. numer.23. eaſque clerici, vel in ſtipendium, vel in titulum conſequuntur, ibid.num. 24.

Oblationibus nulla ineſt neceſſitas, cum ex voluntate, & commoditate offerentium dependeant, pag.344.n. 26. præterquam forte, in caſibus notatis, ibid.num.29. cum ſign.K,& in pag.47.num.6.

Oblationibus in perpetuum conceſſis, & ſub onere alicuius in eccleſia muneris obeundi, non tamen beneficiũ conſtituitur, ob incertitudinẽ ipſarum oblationum, pag.343. num.25. & ſeqq.

Oblationes, neque imputantur in congruam portionem, neque oneribus beneficialibus ſubiiciuntur. pa.344. numer.27.& 28.cum ſign.H,& I,ac etiam pagin. 87.num.49. & in ſign. X.

Oblationes recipiendæ non ſunt, ab vſurariis manifeſtis, & publicis meretricibus, nonnulliſque aliis enumeratis, in pag.345.num.31.

Oblationes. piis cauſis accedunt, piarumque cauſarum priuilegiis gaudent, in d.pag.345.numer.36. imò & beneficium conſtituere poſſunt, ſi tanta ſit earum copia, vt quotannis ſub certo reditu ſoleant locari, ibid. num.34.& 35.

Oblationes, eccleſiæ Parochialis,& non eius in qua fiunt, Præfecto debentur, d.pag.345.num.37.ſed tamen ita vt ab Epiſcopo, cum intra fines ſuæ Diœceſeos celebrat, retineri poſſint, num.38.

Oblationes, ne quidem Parochiali eccleſiæ, in qua fiunt debentur, ſi ſit tantum adiutrix,& ab altera dependeat, cum potius pertineant, ad parochiam matricem, niſi ab ea, pecuniaria quadam compoſitione, fuerint redemptæ, pag. 346. num.39.& 40.iuncto ſign.M.

Oblati monaſteriis ex eo Monachi non fiunt, ſed laici purè remanent, ideoque & nubere,& ſuccedere,& de rebus ſuis pro arbitrio diſponere, non prohibentur, pag.278. num.23. & in ſign.L.

Oblati, nec veſtes mutant, nec emittunt profeſſionem, & in eo à Conuerſis diſtinguuntur, ibid. numer. 22.

Oblatis, clericalia priuilegia denegantur, pag.279. num.27. iiſque inteſtatis, monaſteria ſua non ſuccedunt, ſed proximiores Agnati, ibid. in d. ſign.L.

Oblatos à Rege pauperes, & milites mutilos, monaſteria recipere coguntur, pag. 280. num.29.& quid ſi recuſauerint, eorum receptionem, ibid. in ſig.P,& pag.285.nu. 43. cum ſign.I.

Oblatos, quo iure Reges Galliæ monaſteriis inferant, d.pag. 280.nu.30. & 31.cum ſign.● & Q.

Oblatis regiis liberum eſt, vel remanere in monaſterio, vel aliò domicilium transferre; nec Abbates, aut alij monaſteriorum ſuperiores, præciſè ad eorum vnum, ipſos cogere poſſunt, pag.281.num.32.& pag. 382.in ſign.V.

Oblatis regiis, quid & quantum præſtandum ſit, tam in monaſterio, quam extra.d. pag. 281. in ſign. S, & T.

Oblati regij, remanentes in monaſterio, ad quid obligentur, & qualiter, aliter quam deceat ſe gerentes, puniantur, ibid. in ſign R.

Obla

Oblatorum receptione, onerantur ſolæ conuentuales eccl. ſiæ,pag.282.n. 33. vt ſic ceſſet eiuſcemodi onus, in eccleſiis ſecularibus, niſi aliquando fuerint regulares, & poſtea ſeculariſatæ,ibid.in ſign.X,& Y.

Oblatorum receptio nec ipſas conuentuales eccleſias adſtringit, ſi non concurrant ea quæ traduntur in d. pagin. 282. numer. 34. & ſeqq. cum ſign. Z: & vtrum hæc omnia, ſimul interuenire debeant, an potius eorum alterum ſufficiat,pag.283.in ſig. A,& B.

Oblatorum recipiendorum onus,nunquid regio diplomate, monaſteriis remitti poſſit,pag.284.num.37. & in ſign.C.

Oblatorum receptioni non obligantur, etiam regulares eccleſiæ ſi parochiales quoque ſint,d.pag.284. num.38. & in ſign. D: vt nec Celeſtinorum, Carthuſianorum,& aliquot aliorum cœnobia,de quibus ibid. num. 39.& in ſign.E.

Oblatorum onere,vtrum æquè monialium, atque Monachorum conuentus ſubiaceant pag.285. numer. 40. & in ſign. F; cum pagin.472. in ſign. P.

Oblati,quales eſſe debeant, vt à monaſteriis non recuſentur; & inter plures à Rege oblatos, quis veniat præferendus pag.285.n.41.& 42.iunctis ſign.G,& H.

Oblati receptio,recuſari poteſt impunè à monaſteriis, ſi alium iam receperint,qui adhuc viuat, etiam ſi abfuerit per longum tempus, pag. 186. in ſign.I: ſed tunc,certus ſtatuendus eſt terminus, intra quem receptum à ſe oblatum, monaſteria exhibere teneantur,ibid.in fin.ſign.K.

Oblati regij, ne quidem per viginti annorum abſentiam,ius ſuum amittūt, ſed quod plus eſt,reuerſi,pro tempore abſentiæ, areragia petere poſſint, d.ſign.K.

OECONOMVS de iure communi, eſt veluti diſpenſator, rerum eccleſiaſticarum, pagin. 305. numer. 42.

Oeconomi, loco commendatariorum temporalium, pendente vacatione Prælaturarum,dantur in Gallia, poſt aperturam regaliæ; & hi, neque officiarios deſtituere, neque colonos expellere poſſunt, pag. 297. in ſign. N;& pag.136. numer. 49. & in ſign. O.

OFFICIVM quid, & in quo differat à dignitate, & perſonatu, pagin. 414.num.1. deque diuini officij recitatione,& ad eam obligatis,pa. 176. num.20.& pag.335.num.42. cum ſimilib.

Officiorū, & Officiariorum, variæ ſpecies,pag.289.nu.2.& 5.totoque ferè tit.8.lib. 2. ac præſertim, pag. 305.n. 42.necnon pag.430.num.62.& toto etiam tit.4.lib.3.

Officia, & Officiarios, de nouo creare ſi res exigat,nunquid prælati poſſint, d.pag. 305. in ſign.A: & de officiis, tam venalibus,quam non venalibus, pag.300.in ſign.K.

Officiarij Dominorum temporalium, olim non poterant reuocari, præterquam in caſu delicti. ſed hodie poſſunt, pag. 306. in ſign. B; ſolique regij, extra hunc delicti caſum, ſunt irreuocabiles, pagin. 307. in ſign. C.

Officiarij eccleſiaſticorum,ſemper fuere ad nutum reuocabiles,d.pag. 306. in ſig.B:exceptis caſibus notatis, ibi. num.44.

Officiarios ex cauſa reuocantes, ſi id in reuoca

reuocatione expreſſerint, non niſi ipſa cauſa cognita, eos reuocare debent; alioqui, redintegrationem petere, & obtinere poterunt, cum expenſis reuocati, d. ſign B. in fin.

Officiarij ex cauſa oneroſa (vt permutationis, exemptionis, & eiuſcemodi alia) inſtituti, irreuocabiles ſunt, adeo vt, ne quidem offerendo, eius quod datum eſt reſtitutionem, inſtituens vel eius hæres audiatur, d. pag. 306. in ſign. C.

Officiarij, etiam ex cauſa oneroſa inſtituti, reuocabiles fiunt, ſi eorum inſtitutioni, adiecta fuerit clauſula [quandiu placuerit] oblatoque, ſeu refuſo quod datum erat, rectè deſtituuntur, in eod. ſign. C.

Officiarios etiam ex cauſa oneroſa inſtitutos, pro libito deſtituere poſſunt ſuccedentes inſtituenti, per exemptionem, vel ſimilem titulum oneroſum, ſed non per donationem aliumve titulum lucratiuum; niſi forte acquiſitio, à Rege facta eſſet, pa. 307. circ. fin. d. ſign. C, & pa. 299. in ſign. Q.

Officiarios, benemerita reddunt quoque irreuocabiles, d. pag. 307. num. 44. cum ſign. D. & hoc nedum reſpectu inſtituentium, ſed & hæredum; eorum iam eccleſiaſticorum, quam temporalium: dummodo tamen, adhibeantur diſtinctiones, & moderamina, de quibus in ſign. D, & Q.

Officiarij irreuocabilitatem mutuari non poſſunt, à meritis paternis, vel pecuniis à parentibus erogatis, in eod. ſign. D.

Officiarij per exercitium longi temporis, an & quando, irreuocabiles efficiantur, d. pag. 307. num. 44. & in ſig. E.

Officiarij irreuocabiles, non minus quam beneficiati reſignare poſſunt; eorumque reſignationes, Superior admittere tenetur, pagin. 308. num. 46.

Officiarij irreuocabiles, ſi deſtituantur, quibus caſibus, per appellationem, vel querelam, ſibi conſulere poſſint, pagin. 300. numer. 31. & in ſign. S, & qualiter ſibi conſulanr, tam per implorationem officij iudicis, quam per ſimplicem oppoſitionem, pa. 301. in ſign. T.

Officiarios deſtituere non poſſunt, ſimplices Adminiſtratores, & conſequenter, neque Capitulum ſede vacante, neque Oeconomi pendente regalia, neque Tutores, neque fructuarij, pagin. 297. in ſign. M, cum N: & quid de Commendatariis, pag. 298. n. 30. & in ſign. P. & pag. 316. in ſign. K.

Officiarios deſtituere, nunquid poſſint ſucceſſores, non obſtante pacto, de non deſtituendis veteribus officiariis, pag. 300. num. 31. & in ſign. R.

Officiarios, ſolàne inſtituentium mors deſtituat; an potius, expreſſa opus ſit Succeſſorum deſtitutione, pag. 296. num. 27. & in ſign. L.

Officiales quinam dicantur, & in quo differant à Vicariis, pag 294. numer. 23. & in ſign. G, & pag. 296. in ſign. L.

Officiales, pro libito ab Epiſcopis, & inſtituuntur, & deſtituuntur, pag. 295. numer. 26. & in ſign. K: cum tamen Epiſcoporum morte, non cenſeantur deſtituti, pag. 296. in ſig. L.

Officiales, verum à ſolis inſtituantur, & deſtituantur Epiſcopis, an etiam

à capitulo ſede vacante, pag. 297. nu. 28. & in ſign. M. & pag. 298. in ſign. O.

Officiales plures, inſtituere tenetur Epiſcopus, ſi in diuerſis territoriis, & parlamentis, ſuam habeat Diœceſim, pagin. 302. numer. 33. & in ſign. X.

Officiales in Gallia indigenæ, ſeu ex regno oriundi eſſe debent, pag. 301. num. 32. & in ſign. V.

Officiales, graduatos ſaltem in iure Canonico, eſſe oportet, pag. 303. num. 35. & in ſign. Z.

Officialibus non reuocatis, Epiſcopi alios inſuperaddere, non poſſunt, pag. 302. numer. 34. imò nec in præiudicium eorum, pro certis, & particularibus cauſis delegare, ibid. in ſign. Y.

ONVS propriè, erogationem patrimonij inducit, ac proinde, oneroſa cauſa, lucratiuæ opponitur. & de iis pag. 306. in ſign. C, & pag. 299. in ſign. Q.

Onerum plures ſunt diſtinctiones, & quaſi ſpecies, vt pote, cum alia ſint patrimoniala, & alia non patrimonialia, pag. 15. num. 7. deinde, alia ſordida; & alia non ſordida, pag. 16. n. 9 Tum, alia realia & alia perſonalia, ibid. num. 11. ac demum, alia ordinaria, & alia extraordinaria. pa. 17. num. 13.

Oneribus tam patrimonialibus, quam perſonalibus, aliiſque prædictis, an & quando clerici ſubiiciantur, d. pa. 15. num. 5. & ſeqq. ad pag. 19. in nu. 20.

Onera de quibus dubitatur, nunquid clericos æquè, ac laicos afficiant, ſunt; Angariæ; & parangariæ, d. pag. 5. num. 8. & pag. 18. num. 14. hoſpitum ſuſceptio, pagin. 16. num. 8. & in ſign. B; inſtructiones pontium, & itinerum ibid. num. 9. & in ſign. C, refectiones portuum. & mæniorum, ibid. num. 10. & in ſign. D; contributiones pro militibus præſidiariis, d. ſign. C. in fin. vel receptione Regis, in ſubſequenti ſign. E; talliæ, pag. 17. nu. 12. & in ſig. F. cum ſeq. & impoſitiones ſiue collectæ per modum mutuationis, ibid. in ſign. I.

Onera quantumcunque extraordinaria ne quidem clerici, detrectare poſſunt, in caſu publicæ neceſſitatis, pa. 18. num. 15. & in ſign. K.

Onera etiam profeſſioni ſuæ incongrua, ipſi quoq; clerici, imò & regij magiſtratus, imminente communis ſalutis diſcrimine, ſubire tenetur, vt exemplo excubiarum edocetur, ibi. num. 16. & in ſign. L, & M.

Onera realia, ita demum clericis incumbunt, ſi ipſi, vel eorum eccleſiæ, temporalia habuerint, d. pag. 18. n. 17. ideoque fratres Minores, & alij mendicantes, nullis eiuſcemodi oneribus implicantur, pag 19. num. 18. Quin & ab his temporalibus, excipiuntur ea, ex quibus eccleſia primum data fuit, ibid. in ſign. N; itemque præsbyteria. & domus canonicales, ac iis contigui horti, & ſimilia prædia, quæ adiacent, ibid. in ſign. O.

Onera beneficiatorum, nunquid immineant lucrantibus diſtributiones quotidianas, pag. 243. nu. 25. & quæ ſint illa beneficiatorum onera, ac etiam, vtrum ad penſionarios extendantur, pagin. 178. numer. 24. & 25.

Onera Titulariorum, pertineantne etiam ad Commendatarios, pag. 478. num. 18. & in ſign. D; & pag. 166. in ſign. H.

Onera

Digitized by Google

Onera ciuibus impoſita, an ſimiliter ad forenſes protrahantur, pa. 114. n. 28. cum ſign. P, & Q.

ORATORIVM quid ſit, vnde dicatur, & in quo differat à Capella, vel altari, pagin. 327. numer. 9. & 12.

Oratoria cum Capellis, apud Gallos confuſa fuerunt, pag. 328. num. 17. proindeque huc ſpectantia, videnda erunt ſupra, in verb. Capella.

ORDO ſacer, mulieribus conferri non debet, pag. 463. num. 1. & tamen ipſis, ſi ordinatæ fuerint, non auferτur, ex quorundam ſententia, ibid. num. 4.

Ordo ſacer, conferendus non eſt ei, qui certum titulum, ſiue viuendi reditum non habet, pagin. 266. numer. 38. & de pœna, tam ordinantis, quam ordinati ſine titulo, aut cum titulo ficto, & ſuppoſito; ibid. num. 39.

Ordines varij Monachorum, pag. 444. num. 37. monialium, pag. 469. num. 25. Religioſarum, pag. 465. num. 10. Militumque, cum ſacrorum, pagin. 230. n. 26. tum etiam non ſacrorum, pag. 231. num. 27.

Ordinarius, mandatis apoſtolicis, non ita grauatur, quin alteri conferre poſſit, præſtando annuatim mandatario tantundem, in pœnam eluſionis mandati, pagin. 262. in ſign. I.

Ordinarius, an & quando, penſionem imponere poſſit, pag. 173. nu. 10. & vtrum pro eius impoſitione, capituli ſui egeat conſenſu, pag. 174. nu. 11. & in ſign. D.

Ordinarius, qualiter & quatenus, diſpenſet ad plura, & ſuper defectu natalium, pagin. 383. numer. 14. & 15.

Ordinarij manus ligantur, ſtatim atque ad reſignandum, coram ſummo pontifice, Romam miſſa eſt procuratio; niſi forte, reuocata eſſet antequam reſignatio admitteretur, pag. 488. in ſign. D.

Ordinationes, quibus in Gallia, nouum ius, circa hanc beneficiorum materiam, inductum eſt, in ſequenti indice, cum areſtis videndæ erunt.

P

PAPA eſt princeps, & caput totius eccleſiæ, nec vllum præter Chriſtum, agnoſcit ſuperiorem, pag. 398. num. 23.

Papa, in quibus Concilio vniuerſali eccleſiæ ſubiiciatur, & in quibus ſit ſupra Concilium, in fin. d. numer. 23.

Papa vnde dicatur, quove alio nomine deſignetur, ibid. & num. 22.

Papa beneficiatis annumeratur, in eod. num. 22. nec minus per promotionem ad paparum, quam ad alia beneficia aperiri regaliam deciditur, in ſign. D.

Papa, quam & qualem habeat in Reges, & Principes Chriſtianos poteſtatem, ac præſertim in Regem Gallorum Chriſtianiſſimum, in ſubſequenti ſign. E.

Papæ poteſtas, tam circa res, quam perſonas, & iura eccleſiaſtica, maximéque in beneficialibus, quanta ſit pag. 399. num. 26. & in ſign. F.

Papam eligere poſſunt ſoli Cardinales, pag. 400. num. 28.

PAROCHIA ſiue Parœcia, varias habet denominationes, pag. 458. nu. 31. vacaturque etiam curia, & qui ei præficitur Curio, aut Curatus ibid. num. 32.

Digitized by Google

Parochia quid ſit,in fin.d.nu.31. & qua ratione Parochialis eccleſia,à Curato beneficio poſſit ſubtiliter diſtingui,pag.459.num.32.

Parochiæ primùm diuiſæ,& conſtitutæ fuerunt, à Dionyſio PP. pagin.76. num.2.

Parochiani, domum familiari vtenſilium inſtrumento munitam, Parocho ſiue Curioni, ſuppeditare ſuis ſumptibus tenentur,pag.11.num.45. & in ſign.X.

Parochiani, per conſtructionem nouæ eccleſiæ, à recognitione veteris non eximuntur,ſed in ſolemnioribus anni diebus,eam adire tenentur, & ibi Paſchales peragere cæremonias, pa. 328.in ſign.A.

Parochiani, eccleſiam matricem collapſam, reſtituere tenentur, ſed non adiutricem,pag.334.in ſign.O.

PARLAMENTA, à Gallis nomen habuere, quod & Anglis fuerit communicatum,&ad Italos quoque peruenerit,in Epiſtol. ad lector. circ. fin.

Parlamenta octo,in Gallia exiſtunt;eaque ſuo ordine recenſentur,ibid.

Parlamenta Gallorum, mixta ſunt corpora; & ideo, in clericos ſæpius, vtuntur compulſione, & animaduerſione,pag.15.in ſign.A.

Parlamenti Pariſienſis, duo ſingularia præ cæteris priuilegia; vt nempè trahat ad ſe,cognitionem beneficiorum, quæ ceciderunt in regaliam etiam ſi,intra fines aliorum parlamẽtorum exiſtant, pag.355. in ſign. N; & vt à magno conſilio, ad eius Curiam,quandoque appelletur,pa.330. in ſign.D.

PATRIARCHA dicitur, quaſi Princeps Patrum, & Patriarchatus, inter beneficia enumeratur, in pag. 401.num.33.

Patriarchæ, perſonam ſummi pontificis,in ſuis patriarchatibus repræſentant,ideoque in iis, maiorem ſe non recognoſcunt, præterquam legatum à latere,ibid.num.36.

Patriarchæ, in oriente dumtaxat erant ab initio, iique quatuor Conſtantinopolitanus, Alexandrinus, Antiochenus, & Hieroſolymitanus; ſed poſtea in oriente, Patriarchalis dignitas, Aquileienſi prælato primùm communicata,ac deinde ad Grandenſem, qui nunc Venetus appellatur,tranſlata fuit,ibid. num. 34. & 35.

Patriarchalem dignitatem adepti Pontifices, non amplius Epiſcopi, vel Archiepiſcopi appellantur,ſed Epiſcopatuum, ſiue Archiepiſcopatuum ſuorum adminiſtratores, d.pag.402. in ſign.L.

PATRIMONIVM eccleſiæ,eſt ad inſtar doralis,vel pupillaris patrimonij,pag.22.num.28.

Patrimonium eccleſiæ, ex duplici bonorum genere conflatur, iis nempe, ex quibus eccleſia primùm dotata fuit,& quæ poſt dotationẽ, ad ipſam eccleſiam peruenerunt, eoque circa, plurimum differentiæ conſtituitur, pag.19.in ſign.N.

Patrimonium eccleſiæ, nihil ſpiritualitatis annexum habet, ſed totum conſiſtit, in temporalitate, pag. 14. num.2.

Patrimoniale quid, eccleſiæ non fit, per ſolam deſtinationem, pagin. 3. numer. 6. excepto caſu, numer.7. & 9.

Patrimonialia clericorum bona, liberæ eorum diſpoſitioni relinquuntur,pa. 19.num. 21. nec ſi de iis non diſpoſuerint,ad eccleſiam deferuntur, ſed ad

ad proximiores Agnatos, pag. 20. nu. 23. & in ſign. Q.

Patrimonialium tam ſuæ eccleſiæ, quã ſibi propriorum reſpectu clerici ſecularibus poteſtatibus ſubiiciuntur, pag. 15. nu. 3. & in iis, principem tanquam ſuperiorem Dominum recognoſcunt, pag. 139. num. 35.

PATRONVS propriè eſt, qui eccleſiam fundauit, vel dotauit, adeo vt benefactores, nonniſi impropriè loquendo, Patroni dicantur, pag. 161. in ſign. S.

Patronus efficitur quis, non ſolum in eccleſiis, ſed & in Xenodochiis, pag. 193. in ſign. F.

Patronus in ſimplicibus eccleſiis ius eligendi, & præſentandi habet, ſed in cathedralibus, & Collegiatis, ſatis eſt, ſi ei electio, ſiue collatio notificetur, pag. 460. num. 42.

Patrono inconſulto, neque penſio imponi poteſt, neque vnio fieri, vel aliud quicquam, circa beneficium patronatum tentari, pag. 183. nu. 38. & pag. 318. in ſign. N.

Patrono inconſulto, ſi beneficium patronatum conferatur, non ſtatim collatio nulla eſt ſemper, ſed interdũ etiam, venit annullanda, pag. 494. in ſign. N.

Patronum tam laicum, quam clericum, an, & quando ſummus Pontifex, præuenire poſſit, & in Gallia, & de iure communi, pag. 359. num. 40. & 41. iunctis ſign. S, T, & V, cum pagin. 260. in fin. ſign. F.

Patronum inopem, eccleſia alimentare tenetur, pag. 168. numer. 45. idque conſtituta ei penſione, quæ tamen denegatur in caſu, de quo ibid. in ſign. P.

Patronus, ius banchi ſiue ſedis, in eccleſia à ſe fundata, abſque vlteriori conceſſione habet, pa. 161. n. 32. & in ſign. S; necnon imponendorum in ea inſignium & armorum cum ſimilibus tractatis in pag. 163. num. 54. iunctis ſign. A & B.

Patronatus iura tranſeunt, ad deſcendentes etiam ex fœminis pagin. 161. in ſign. V; & pagin. 165. in ſign. G.

Patronatus ius; in omnibus ſui regni eccleſiis, Rex habere præſumitur, donec aliud fuerit probatum, pag. 280. num. 31. & in ſign. Q.

PAVPERTAS neceſſaria quidem, ſed non voluntaria, in clero reprobatur, pagin. 267. numer. 43. circ. fin.

Pauperes expectantes, à beneficiis ſiue Canonicatibus, eccleſiarũ cathedralium, arcentur, pag. 452. num. 5.

Pauperes, quartam partem redituum eccleſiaſticorum, honorè debent & hoc adhuc in Prouincia obſeruatur, pa. 108. n. 15. & 16. ſed in Delphinatu, loco huius quartæ partis, vigeſimam quartam duntaxat percipiunt, pag. 109. num. 18. & in ſign. I.

Pauperibus in genere relinqui poteſt, pa. 117. n. 47. eoque caſu, de pauperibus loci, non natiuitatis, ſed domicilij, cenſiſſe relinquentem exiſtimandum eſt, etiamſi, eius quod relictum eſt diſtributio, habitanti in loco natiuitatis, & non domicilij, fuerit iniuncta ibid. num. 49. & in ſign. H.

Pauperibus quoque relinquitur in ſpecie, ſed tunc perinde eſt, ac ſi in genere relictũ eſſet, ac proinde, in pauperes reformatæ eccleſiæ, ex teſtatoris voluntate diſtribuendum, communitati pauperum, nihilominus cedit, d. pag. 117. in ſign. G.

Pauperibus ſiue in genere, ſiue in ſpecie relinquatur, conſanguineorum

Parochia quid ſit, in fin.d.nu.31. & quà ratione Parochialis eccleſia, à Curato beneficio poſſit ſubtiliter diſtingui, pag.459.num.32.

Parochiæ primùm diuiſæ, & conſtitutæ fuerunt, à Dionyſio PP. pagin.76. num.2.

Parochiani, domum familiari vtenſilium inſtrumento munitam, Parocho ſiue Curioni, ſuppeditare ſuis ſumptibus tenentur, pag.11.num.45. & in ſign.X.

Parochiani, per conſtructionem nouæ eccleſiæ, à recognitione veteris non eximuntur, ſed in ſolemnioribus anni diebus, eam adire tenentur, & ibi Paſchales peragere cæremonias, pa. 328.in ſign.A.

Parochiani, eccleſiam matricem collapſam, reſtituere tenentur, ſed non adiutricem, pag.334.in ſign.O.

PARLAMENTA, à Gallis nomen habuere, quod & Anglis fuerit communicatum, & ad Italos quoque peruenerit, in Epiſtol. ad lector. circ. fin.

Parlamenta octo, in Gallia exiſtunt, eaque ſuo ordine recenſentur, ibid.

Parlamenta Gallorum, mixta ſunt corpora; & ideo, in clericos ſæpius, vtuntur compulſione, & animaduerſione, pag.15.in ſign.A.

Parlamenti Pariſienſis, duo ſingularia præ cæteris priuilegia; vt nempe trahat ad ſe, cognitionem beneficiorum, quæ ceciderunt in regaliam etiam ſi, intra fines aliorum parlamétorum exiſtant, pag.355. in ſign.N; & vt à magno conſilio, ad eius Curiam, quandoque appelletur, pa.330. in ſign.D.

PATRIARCHA dicitur, quaſi Princeps Patrum, & Patriarchatus, inter beneficia enumeratur, in pag. 401.num.33.

Patriarchæ, perſonam ſummi pontificis, in ſuis patriarchatibus repræſentant, ideoque in iis, maiorem ſe non recognoſcunt, præterquam legatum à latere, ibid.num.36.

Patriarchæ, in oriente duntaxat erant ab initio, iique quatuor Conſtantinopolitanus, Alexandrinus, Antiochenus, & Hieroſolymitanus; ſed poſtea in oriente, Patriarchalis dignitas, Aquileienſi prælato primùm communicata, ac deinde ad Grandenſem, qui nunc Venetus appellatur, tranſlata fuit, ibid. num. 34. & 35.

Patriarchalem dignitatem adepti Pontifices, non amplius Epiſcopi, vel Archiepiſcopi appellantur, ſed Epiſcopatuum, ſiue Archiepiſcopatuum ſuorum adminiſtratores, d.pag.402. in ſign.L.

PATRIMONIVM eccleſiæ, eſt ad inſtar dotalis, vel pupillaris patrimonij, pag.22.num.28.

Patrimonium eccleſiæ, ex duplici bonorum genere conflatur, iis nempe, ex quibus eccleſia primùm dotata fuit, & quæ poſt dotationē, ad ipſam eccleſiam peruenerunt, eoque circa, plurimum differentiæ conſtituitur, pag.19.in ſign.N.

Patrimonium eccleſiæ, nihil ſpiritualitatis annexum habet, ſed totum conſiſtit, in temporalitate, pag. 14. num.2.

Patrimoniale quid, eccleſiæ non fit, per ſolam deſtinationem, pagin. 3. numer. 6. excepto caſu, numer.7. & 9.

Patrimonialia clericorum bona, liberæ eorum diſpoſitioni relinquuntur, pa. 19.num. 21. nec ſi de iis non diſpoſuerint, ad eccleſiam deferuntur, ſed ad

Digitized by Google

ad proximiores Agnatos, pag. 20. nu. 23. & in ſign. Q.

Patrimonialium tam ſuæ eccleſiæ, quã ſibi propriorum reſpectu clerici ſecularibus poteſtatibus ſubiiciuntur, pag. 15. nu. 3. & in iis, principem tanquam ſuperiorem Dominum recognoſcunt, pag. 139. num. 35.

PATRONVS propriè eſt, qui eccleſiam fundauit, vel dotauit, adeo vt benefactores, nonniſi impropriè loquendo, Patroni dicantur, pag. 161. in ſign. S.

Patronus efficitur quis, non ſolum in eccleſiis, ſed & in Xenodochiis, pag. 193. in ſign. F.

Patronus in ſimplicibus eccleſiis ius eligendi, & præſentandi habet; ſed in cathedralibus, & Collegiatis, ſatis eſt, ſi ei electio, ſiue collatio notificetur, pag. 460. num. 42.

Patrono inconſulto, neque penſio imponi poteſt, neque vnio fieri, vel aliud quicquam, circa beneficium patronatum tentari, pag. 183. nu. 38. & pag. 318. in ſign. N.

Patrono inconſulto, ſi beneficium patronatum conferatur, non ſtatim collatio nulla eſt ſemper, ſed interdũ etiam, venit annullanda, pag. 494. in ſign. N.

Patronum tam laicum, quam clericum, an, & quando ſummus Pontifex, præuenire poſſit, & in Gallia, & de iure communi, pag. 359. num. 40. & 41. iunctis ſign. S, T, & V, cum pagin. 260. in fin. ſign. F.

Patronum inopem, eccleſia alimentare tenetur, pag. 168. numer. 45. idque conſtituta ei penſione, quæ tamen denegatur in caſu, de quo ibid. in ſign. P.

Patronus, ius banchi ſiue ſedis, in eccleſia à ſe fundata, abſque vlteriori conceſſione habet, pa. 161. n 32. & in ſign. S; necnon imponendorum in ea inſignium & armorum cum ſimilibus tractatis in pag. 163. num. 54. iunctis ſign. A & B.

Patronatus iura tranſeunt, ad deſcendentes etiam ex fœminis pagin. 162. in ſign. V, & pagin. 165. in ſign. G.

Patronatus ius; in omnibus ſui regni eccleſiis, Rex habere præſumitur, donec aliud fuerit probatum, pag. 280. num. 31. & in ſign. Q.

PAVPERTAS neceſſaria quidem, ſed non voluntaria, in clero reprobatur, pagin. 267. numer. 43. circ. fin.

Pauperes expectantes, à beneficiis ſiue Canonicatibus, eccleſiarũ cathedralium, arcentur, pag. 452. num. 5.

Pauperes, quartam partem redituum eccleſiaſticorum, honorè debent & hoc adhuc in Prouincia obſeruatur, pa. 108. n. 15. & 16. ſed in Delphinatu, loco huius quartæ partis, vigeſimam quartam duntaxat percipiunt, pag. 109. num. 18. & in ſign. I.

Pauperibus in genere relinqui poteſt, pa. 117. n. 47. eoque caſu, de pauperibus loci, non natiuitatis, ſed domicilij, cenſiſſe relinquentem exiſtimandum eſt, etiamſi, eius quod relictum eſt diſtributio, habitanti in loco natiuitatis, & non domicilij, fuerit iniuncta ibid. num. 49. & in ſign. H.

Pauperibus quoque relinquitur in ſpecie, ſed tunc perinde eſt, ac ſi in genere relictũ eſſet, ac proinde, in pauperes reformatæ eccleſiæ, ex teſtatoris voluntate diſtribuendum, communitati pauperum, nihilominus cedit, d. pag. 117. in ſign. G.

Pauperibus ſiue in genere, ſiue in ſpecie relinquatur, conſanguineorum

Paroch[illegible] relinquerent, ratio ſem-
rati[illegible] eſt, vt & admittantur,
to[illegible] aliena parœcia degant,
gui, [illegible] num. 90. cum ſign. I. & K, ac
Paroch[illegible] extraneis, degen-
ſuc[illegible] parœcia, cui relictum eſt, ibid.
nu[illegible] & in ſign. L.

Paro[illegible] in indiuiduo relictum, ad
ii[illegible] nominatam adeo reſtrin-
c[illegible] vt ea deficiente, vel aliter ca-
[illegible] contingente, ad relinquen-
[illegible] heredem reuertatur, pag. 117. in
[illegible] ſign. G.

Pauperum reditus, in tantum ſunt pri-
[illegible] vt in alios pios vſus, con-
[illegible] non poſſint, pag. 118. num. 54.
& in ſign. O. & pag. 203. num. 34. &
in ſign. L.

Pauperum alia priuilegia plæraque, pa.
116. num. 42. cum ſeqq. & anteced.
& pagin. 202. numer. 31. & 32. & iun-
cta pag. 205. numer. 33. & in ſign. I, &
K.

Pauperum procuratores, profanum ge-
runt officium; ideoque, coram ſecu-
laribus iudicibus ſunt conueniendi,
pag. 106. num. 7. cum pag. 107. in ſig.
C. & de his latius infrà, in verb. Pro-
curatores.

PECVLIVM decedentis mona-
chi, ad Abbatem, vel alium ſuperio-
rem, & non ad propinquos defertur,
pag. 166. num. 39. & in ſign. I; nec a-
liud de peculio, præceptorum ordi-
nis Hieroſolymitani, & Beati Anto-
nij Viennenſis, pagin. 232. in ſign.
S.

Peculium occupans Abbas, ad funeris
impenſas, & æs alienum Monachi
decedentis tenetur, pag. 167. n. 42. &
in ſign. M: ſed quatenus vires peculij
ad ſe delati patiuntur, ibid. n. 43. & in
ſign. N.

Peculio non accedunt libri, à defuncto
Monacho comparati, ſi de iis ipſe
Monachus, moriendo diſpoſuerit,
pag. 166. in ſign. L.

Peculij iure, nunquid etiam Commen-
datarij, Monachis ſuis ſuccedant, d.
pag. 166. n. 40. & in ſig. K. iuncta pag.
482. num. 36. & in ſign. L.

PENSIO, eſt quid merè temporale,
& conſequenter remotum, à bene-
ficio eccleſiaſtico, pagin. 172. nu-
mer. 2. præterquam in caſibus nota-
tis, ibid. num. 4. & pag. 188. numer.
52.

Penſio, eſt ad inſtar vſusfructus, vt reſ-
pectu eius cui competit, extinguatur
cum perſona, & transferatur ad hæ-
redes eius, qui eam debet, pag. 182. in
ſign. S.

Penſio tamen, de perſona in perſonam
migrat, dummodo in eius conſti-
tutione dictum fuerit, pag. 172. num.
5. in fin. verum hoc, ſolus PP. facere
poteſt, ibid. in ſign. A; nec etiam id,
in gallia obſeruatur, pag. 179. num.
28.

Penſio, conſtitui quidem poteſt ab or-
dinario, vel eius officiali; ſed mo-
tu tantum proprio, & pro exigen-
tia caſuum: cum inter partes con-
uenta, à ſolo Pontifice maximo con-
ſtituatur, pag. 173. num. 10. & in ſig.
C.

Penſio, perperam conſtituta ab or-
dinario, confirmari non ſolet, à Pon-
tifice maximo, ſed ab eo, quaſi de
nouo creatur; & interim, licitè non
exigitur, niſi conuenta eſſet nomina-
tim, ſub beneplacito ſummi Pontifi-
cis, in fin. d. ſign. C.

Penſio rectè conſtituitur compenſato-
riè, & in remunerationem, à ſolo or-
dinario ſed ad tempus duntaxat; cum
accedente capituli conſenſu, perpe-
tua efficiatur, pag. 174. num. 12. & 13.
cum

Digitized by Google

cum ſign.D.

Penſiones quædam reales ſunt, quæ videlicet, non intuitu perſonæ, ſed propter aliud beneficium conſtituuntur, pag. 173. num. 8. eæque in perpetuum durant, ibid. in ſig.B. ſed alio quoque reſpectu, reales dicuntur, in pagin. 189. ſub ſign. I, in fin.

Penſiones reales priori reſpectu non ſolum à ſummo Pontifice, verumetiam ab ordinario, ex cauſa conſtituuntur, pag.174.n.14.& in ſig. E. nec ſunt beneficia, ſed potius perpetui quidam reditus ſiue fructus eius beneficij, cui debentur, ibid. numer. 15.

Penſiones, in gratiam certarum perſonarum, ſimpliciter conſtitutæ, multominus ſunt beneficia, cum earum perpetuitas, ad vitam penſionariorum reſtringatur. pag.172. num.6.& pag.175.num. 16.

Penſiones extinguntur, mutuo beneficiati, & penſionarij conſenſu, cum Pontificis maximi authoritate, d.pa. 175.in ſign.F.

Penſionis redemptio, quæ per anticipationem, ſolutionis aliquot annorum fieri ſolet, vel aliud quid in pecunia numerata præſtando, ſitne ſimoniaca, vel non, in eod. ſign.F.

Penſionis præſtatio, denegari poteſt, lite circa beneficium ſub penſione reſignatum mota; imò & recredentia adiudicata, niſi à Penſionario, de reſtituendis exactis, in caſu reuocatæ recredentiæ caueatur, in fin. eiuſd. ſign.F.

Penſiones, non ſubiiciuntur pontificiis conſtitutionibus, de confidentiis, aut ſimonia, pag. 176. numer. 18. regulisve Cancellariæ Romanæ, ibid. num. 19. vt nec ad reſidentiam, vel recitationem diuini officij obligant, num.20.

Penſiones plures, vtrum ad inuicem comparantur, & qualiter cum beneficiis permutari poſſint, pa.176.num. 21.

Penſionis impoſitio, in caſu permutationis, ob æqualitatem inducendam, adeo valida eſt, vt difficillimè, etiam ſub prætextu minoris ætatis, aduerſus eam reſtitutio concedatur, in ead.pag.176.ſub ſign.G.

Penſionis expreſſio, an & quando, pro nouis impetrationibus fieri debeat, pag.177.num.22.& 23.

Penſiones, nunquid ſuper beneficiis iam oneratis penſionibus, imponi poſſint, ibid.in ſign.H.

Penſiones, per ſimplicem ſignaturam, imponuntur quidem, ſed ſine executorialibus literis, impoſitio hæc ad compulſionem, & bonorum capturam, non extenditur, pag.179.in ſign. K.

Penſiones ſiue cauſa, à Pontifice maximo, imponi quidem poſſunt, de iure communi, pag.178.num.28.ſed non in Gallia, vbi & tres duntaxat, iuſtæ imponendæ penſionis cauſæ cenſentur, pag. 180.num.30.& in ſign.M.

Penſiones, interdum per modum quotæ, & interdum per modum quantitatis imponuntur, pagin.179. numer. 27.

Penſiones, inter compermutantes imponi debent, ſuper beneficio maiores reditus habente; alioqui abuſiua eſſet impoſitio, multoque magis, ſi ſuper vtroque beneficio imponeretur, pag.189.in ſign.N.

Penſiones, imponuntur quoque abuſiuè, & ſuper beneficiis curam animarum annexam habentibus. pag. 182. num.35. vel accedentibus ad ea, ibid.

in

Digitized by Google

in ſig.T;& ſuper præbendis Theologalibus, vel præceptorialibus, n.36. ac etiam conſiſtentibus in diſtributionibus quotidianis, in fin. ſign. V.

Penſiones item impoſitæ, ſuper beneficiis parui reditus reprobantur, pag. 183.num.37.& in ſign.X.

Penſiones, vt licitè imponantur etiam à pontifice maximo, ſuper beneficiis patronatis, conſenſu patroni laici, ſed non clerici opus eſt, d.pag.183.n. 38.& in ſign.Y.

Penſiones, nihil prorſus relinquentes beneficiato, ſeu reſeruationes omnium fructuum pro penſione, ſintne penitus vitioſæ, an potius ſuſtineri quadantenus poſſunt, ibid.n.39.& in ſign.Z.

Penſiones exceſſiuæ, & quæ beneficiato aliquid relinquunt, non reiiciuntur omnino, ſed veniunt moderandæ; idque medietate fructuum, de iure communi, & vſque ad tertiam eorum partem, in gallia, pag.184.nu. 40.& in ſign.A.

Penſiones impoſitæ, ſuper beneficiis curatis, vel aliter abuſiuæ tolerantur vitandæ perfidiæ gratia, inter reſignantem, & reſignatarium; imo & reſignatarium reſignatarij, ſolique venientes per obitum, ab earum onere eximuntur, pag.185.num.43.& ſeq.cum ſign.C, D, & E.

Penſiones etiam abuſiuas, & multomagis exceſſiuas, venientes per reſignationem, præſtare tenentur, vel beneficium retrocedere, pa.186.n.46.& in ſign. F: ſicque moderationem petentes non audiuntur, præterquam in caſibus.pag.187.in ſign.G.

Penſiones quidem abuſiuas, detrectare poſſunt venientes per obitum, vt & exceſſiuas ſuper beneficiis curatis, vt in d.pag.185.num.45. in ſign. E: ſed impoſitis ſuper beneficiis ſimplicibus ſubiiciuntur, ſaluo iure petendæ moderatione, pag.87.num.49. & in ſign.H.

Penſiones ſimpliciter promiſſæ, in gallia obligant quidem reſignatarios, earum promiſſores, etiam ſi pontificis maximi, Homologatio non interueniat, pag.188.num.50.&in ſign. I, ſed non in foro conſcientiæ, pag. 173.num.C. in fin. vt nec reſignatarios reſignatariorum, pag.189. in d. ſign.I.

Penſiones conſtitui poſſunt, ſeparatim à reſignatione, & quod plus eſt, purè coram ordinario reſignari poteſt, & poſtea Romam mitti, pro imponenda ſuper beneficio reſignato penſione. pag.181.in ſign.P, & R.

Penſionarij, hodie tenentur recitare ſingulis diebus, officium paruum beatæ Virginis, pag.176.num.20. in fin.

Penſionarij, nunquid iuuari poſſint, decreto de pacificis poſſeſſoribus, & quando id contingat, pag.177.in ſig. H.

Penſionarij, vtrum decimis papalibus, reparationibus eccleſiarum, & aliis beneficiatorum oneribus ſubiaceant, pag.178. numer.25.& in ſign. I, iuncta pag.181.numer.31. cum ſig. Q, & pagin.73.numer.45.& in ſign. R.

Penſionarij, coram quibus Iudicibus agere, vel conueniri debeant, cum de validitate, vel inualiditate penſionum ſuarum ambigitur, pag. 184. numer. 41. & pagin. 185. in ſign. B.

PERMVTATIO beneficiorum neque cum penſionibus, neque cum aliis quantumlibet affinibus, fieri poteſt, pag.

Digitized by Google

pag.176.num.31.& pag.365.numer. 10.

Permutatio beneficiorum in titulum, cum beneficiis in commendam, è contra fieri poteſt,pag.291.num.12. & pag.477.num.13.

Permutari quoque poſſunt capellæ,etiã indotatæ, cum dotatis, pag. 335.in ſign. Q: vt & loca præsbyteralia, in Xenodochiis, vel Collegiis, cum ipſiſmet beneficiis,pag.199. numer. 23.& pag.207.nu.5. ſed non ea;quæ in confratriis exiſtunt,pag.219.num. 41.

Permutata beneficia, aliis quam compermutantibus,ne quidem à ſummo pontifice vtiliter conferuntur, pag. 258.num. 13. & an idem ſit de Rege aperta regalia,pag.259.in ſig.B.

PERSONA in iure Canonico, paſtorem eccleſiæ, vel præcipuum in ea ſignificat,pag.414.num.3.

Perſonatus quid & in quo differat à dignitate,& officio,in ead.pagin. 414. num.1.

Perſonatum habentes, poſſunt eſſe delegati ſummi pontificis,& ad dignitates ſuarum eccleſiarum aſpirare,etiam ſi;in iis Canonici non ſint,pag. 415.num.6.& 7.

Perſonatum quinam habeant, pleniſſime tangitur,ab ead.pag. 415. ad fin. tit.& vtrum perſonatus comprehendantur ſub nominationibus,& mandatis poſſuntque dari in commendã, alterius ſtatus perſonis, deciditur, ibid.num 8.& 9.

PIA cauſa,variis gaudet priuilegiis,de quibus pag.115.num.41.& pag.202. num.32.

Piæ cauſæ priuilegia,quando denegentur & Xenodochiis,pag.204. nu. 39. & Collegiis ſtudentium, vel artificum,pag.216.n. 29.& pag.218.n.34.

Piorum locorum variæ appellationes pag.191.numer. 1. & an locis piis,ciuitates accedant, d.pagin. 218. num. 34.

PIGNVS, nunquid in rebus ſacris, conſiſtere poſſit,pag. 6. nu. 16. cum ſign.F,& G.

PLEBANIA, aliquid maius eſt, quam ſit parochia, cum huic vnica ſubſit vicinia,illi verò plures viciniæ ſubiiciantur,pag.459. numer. 33. & 34.

Plebania, licet beneficium curatum ſit, non ſufficeret tamen, in eius impetratione, de curato beneficio exprimere,ſed nominatim,de ipſa plebania, exprimendum eſt, cum ratione parochiæ, tam exacta expreſſio non deſideretur,d.n.34.in fin.

Plebani, inter paſtores ſubditarum ſibi plebium, quandam præeminentiæ ſpeciem obtinent,pag.418.n. 17.

Plebani quando & qualiter,excommunicandi habeant facultatem,pa.417. num.14.

POENA vendendis, vel oppignorantis ſcienter,res eccleſiaſticas, pag. 6. nu.18.& in ſign.G.

Pœna tumultus facientis, vel negotiationes exercentis,in eccleſia, pa.8.in ſign.L.

Pœnam corporalem, eccleſiaſtici iudices, imponere nequeunt; & conſequenter, nec damnare ad Triremes, pag.380.in ſign. A.

Pœnæ cauſa Monachus, non magis à monaſterio, quam filius à familia, eiici poteſt,pag.442.in ſign. Q.

PORTIO redituum eccleſiaſticorũ, quænam pauperibus, & fabricæ cedat,pag 77.n.4.pag.108.n.15.& ſeq. pag.10.in ſign.Q & pag.110.in ſig.L.

Portio ex Decimis, Curioni debita, propriè Canonica appellatur; quæ

verò ex aliis etiam reditibus parochiæ, Vicario perpetuo debetur, congrua dicitur, pagin. 77. numer. 7.

Portionis tam congruæ quam Canonicæ denominatio, ibid. num 8. & pag. 91. num. 2. & 3.

Portionis Canonicæ definitio, ſiue quantitas de iure Gallico, vel communi, d. pag. 77. numer. 9. & in ſign. A. iuncta pag. 78. num. 10. & 11. cum ſign. B. & C.

Portionis Canonicę præſtatio, nunquid facienda ſit in fructibus, vel potius in pecunia numerata, pag. 79. nu. 12. & in ſign. D.

Portionis Canonicæ petitio, poſſitne etiam fieri, aduerſus laicos, Decimas infeudatas poſſidentes, ibid. num. 13. & ſeqq. cum ſign. E, & F.

Portionis Canonicæ nomine, vtrum equites Malthenſes, & alij exempti à Decimis, nihilominus conueniri poſſint, pag. 80. num. 18. iuncto ſig. G: & coram quibus ſint conueniendi, pag. 84. in ſig L. & pag. 225. in ſig. E, & in antecedenti ſign. F.

Portionis congruæ nomine, quid & quantum Curiones, olim relinquerent Vacariis ſuis, pag. 81. num. 24. & ſeq. quidve & quantum, hodie eis relinquere debeant pag. 82. n. 32. & in ſign. H.

Portionis congruæ, vel Canonicæ, fieri debet augmentum, ſi onera Vicariis, ſiue Curionibus, noua ſuperuenerint, pagin. 83. numer. 33. & in ſign. I.

Portionis huius vtriuſque definitio, facienda eſt definitiuè quidē, à iudicibus eccleſiaſticis, de quibus in d. pa. 83. numer. 34. & ſeqq. cum ſign. K; prætcrquam forte in caſu, pagin. 85. num. 41. & in ſign. N: prouiſionaliter verò, à ſecularibus iudicibus, pa. 84. num. 34. etiam ſi eccleſiaſtici quoque iudices, prouiſionalem hanc facere poſſint definitionem, & adiudicationem, ibid. in ſign. M.

Portio ſiue congrua, ſiue Canonica, in locum alimentorum ſucceſſit, pag. 85. num. 42. ideoque, neutra poteſt, aut præſcriptione tolli, ibid. num. 43. niſi cum diſtinctione ſig. O; aut tranſactione remitti pa. 86. in ſign. P; aut ære alieno prægrauari, ibid. num. 44. & in ſig. Q; aut compenſatoriè, aliove prætextu retineri, ibid. in ſign. R; aut propter caſus fortuitos minui, excepto caſu notato, ibid. in ſign. S.

Portio congrua, ita demum Vicario debetur, de iure communi, ſi egeat, cum Curioni etiam non egenti, Canonica debeatur, d. pag. 86. quod eſt ſecus in Gallia, vbi in ſolo egeſtatis caſu, vtriuſque debitum exurgit, pag. 87. num. 46.

Portioni congruæ, quænam imputentur, d. pag. 87. num. 48. cum ſign. V: & quæ non imputentur, ibid. num. 49. & in ſign. X, & pag. 243. num. 26. & in ſig. E. & pag. 344. num. 27. & in ſig H.

Portioni Curionum ij ſoli obligantur, qui ius habent in Decimis, & adhuc in iis omnibus, vel maiori earum parte ob ea de quibus, in d. pag. 87. n. 50. & in ſign. Y: cum portioni Vicariorum obligentur Curiones, etiam ſi nullas percipiant Decimas, pa. 88. in fin. d. num. 50.

Portionem congruam, vel Decimas, alternatiuè petere poſſunt Curiones, ſed non Vicarij perpetui, d. pag. 88. num. 51. & in ſign. Z.

Portionem Vicariorum, magis affinem beneficio, quam ſit portio Curionum,

num,oſtendetur in d.num. 51. & numer. 52.& tamen,ab eo æquè diſtinguitur, quemadmodum & à Vicaria perpetua, in ſubſequenti numer. 53.

POSSESSIO, ſeu quaſi poſſeſſio, præualet iuri, quoad collationem, præſentationem, vel electionem, pa. 154.num.3.& ſeq.

Poſſeſſio decennalis,purgat ſimoniam, pag.498.in ſign.R.& quid de annali vel triennali, pag. 497. numer.55.& 56.

Poſſeſſio aſinina quæ dicatur, & quam poſſeſſionem,apoſtolicus impetrans exprimere teneatur,pag.369. nu. 35. & pag.371.in ſign.K.

Poſſeſſionem realiter, & per ſe, appræhendere debet beneficiatus, vt fructus faciat ſuos, nec ſufficeret, eam appræhendiſſe per procuratorem, pagin. 242. numer. 23. & in ſign. D.

Poſſeſſoria remedia, pro quibus iuribus competant,pag.163. numer. 34. cum ſeq.&infrà latius in verb.Querela.

PRÆBENDA dicta à præbeo, verè eſt beneficium,pag.238.num.3.ideoque,& cum beneficiis rectè permutatur, & ſine authoritate ſuperioris non dimittur, & ſub expectatiuis continetur, & in impetrationibus exprimi debet, pagin. 239.numer.7. & 8.

Præbenda dicta à precio, nuſquam eſt beneficium,d.pag.238.num.4. ita vt etiam clericis conceſſa, mediante aliquo temporali acquiri poſſit, venditurque ſine labe ſimoniæ, & propria authoritate dimittitur, vel permutetur,nec incompatibilitatem inducat,d.pag.239.num.9.& 10.

Præbenda dicta à prædio, ſui quidem natura beneficium non eſt, ſed quatenus iungitur Canonicatui, vel alteri beneficio, aſſumit beneficij naturam,d.pag.238.nu.6.& d.pag.239. num.11.recipitque ea omnia,de quibus proximè, in denominata à præbeo præbenda, pagin. 240. numer. 12.

Præbenda ſequitur Canonicatum,vt filia matrem, eoque ipſo, quod quis recipitur in Canonicum,non poteſt eſſe non præbendatus,in fin. d. num. 12.

Præbenda ex tribus conflatur; groſſo, diſtributionibus quotidianis, & reditibus menſæ communis,d.pa.240. num. 13. licet primum, propriè præbendam conſtituat,reliqua verò,ſint potius de extrinſecus accidentibus præbendæ,ibid.num.15.& 16.

Præbendæ omnes de iure ad æqualitatem ſunt reducendæ,pag. 243. num. 29.& in ſign.F;exceptis iis de quibus pag.244.in fin.eiuſd.ſign.F.

Præbendas duas, in vna & eadem eccleſia,quis habere poteſt,ratione diuerſorum officiorum,d. pagin. 244. num.30.

Præbendarum numerus,contra fundationis legem,nec augendus, nec minuendus eſt,pag.245.num.34.

Præbendarum theologalium,& præceptorialium priuilegia pag.182.num. 36.& in ſign.V,& pag. 208. num. 7. & in ſign.C,& pag.248.nu.44.& in ſign.Q.

Præbendarum fructus, ſolis reſidentibus debentur pag.240 num. 16. exceptis iis, qui iuribus priuilegiatæ abſentiæ gaudent, de quibus pa.245. num 37. cum ſeqq. & ſupra in verb. abſens.

Præbendarum,quædam ſeruæ & Hebdomadariæ dicuntur, quarum fru-

ctus,abſentes quantumcumque priuilegiati non lucrantur: vt nec earum, quibus per vicarios deſeruire non poſſunt,pag.250.num.51. & in ſign.Y.

Præbendarum ſoli clerici capaces non ſunt,verumetiam laici,pag.272.n.4. & 5. iuncta, pagin. 151. in numer. 41.

Præbendati ex parte,poſſunt eſſe beneficiati,& ſemipræbendæ conſtituere beneficia,pag.273.num. 11.& in ſig. A.

Præbendati ſimplices eccleſiarum, an & quando ſint reuocabiles ad nutum,pag.272.num.5.& 6.

Præbendati in diuerſis eccleſiis, non gaudent iuribus priuilegiatæ abſentiæ,niſi in vna tantum earum,pagin. 250.num.49.& in ſign.X.

PRÆCEDERE quis debeat an qui primus in poſſeſſionem miſſus eſt, vel potius qui prior impetrauit, pag.156.n.10.& quid ſi prior iſte impetrans, poſſeſſionem appræhendere fuerit impeditus,ibid.nu.11.cum ſeq.& in ſign.C.

Præcedere debet qui actu eccleſiæ ſeruit,vel gerit magiſtratum, etiam aſſumptos antea, ſi nondum deuenerint ad numeris functionem, pagin. 157.num. 15. cum non à cooptationis, ſed à functionis tempore, ordo inter collegas ſit computandus,ibid. in ſign.D.

Præcedunt Epiſcopi qui alicuius eccleſiæ Canonici ſunt reliquos Canonicos eiuſdem eccleſiæ,d.pa.157.n.16. quemadmodum & præſides inqueſtarum,ad magnā curiam aſciti, Senatores ſimplices etiam antea cooptatos,ibid.in ſign.D.

Præcedantne Abbates etiam Commendatarij, non ſolum Canonicos, verumetiam dignitates Cathedralium eccleſiarum?pag.158. num.17. & in ſign.F,& pag.453.num.11.& in ſign. C.

Præcedentiarum iura, vtrum competāt procuratoribus, & Coadiutoribus, ſaltem cum futura ſucceſſione,d.pa. 158.num. 19. cum ſeqq. & nunquid retineantur à reſignante, vel ſaltem reuertantur ad eum,ſi priſtinum ſtatum recuperet,ibid. num. 22. iuncto ſign.G,& pag.159.num. 13.& in ſig. H,& I.

Præcedentiarum iura,adeo competunt patronis eccleſiarum, & Dominis locorum, vt ne quidem magiſtratibus regiis, in eccleſia à ſe fundata, vel loci ſui,cedere teneantur,pa.160. in ſign.O.

Præcedentia inter nobiles,ab ætate,vel qualitate regulatur, iiſque eiuſdem ætatis, & qualitatis exiſtentibus, præoccupationis haberi ſolet ratio, vt primo accedenti, prior locus relinquatur, pag. 164.in ſign.C.

Præcedentia inter plures patroni, vel Domini feudalis liberos, datur ſine vlla ætatis conſideratione, deſcendentibus ex primogenito,pa. 162.in ſig.V; ſicque nepos, penes quem patronatus, vel feudum remanet, patruum præcedit etiam antiquorum, in fin.d.ſign.C.

Præcedentia attenditur, nedum in ſedibus,ſed & in proceſſione,& in recipienda pace ſeu eundo ad offertorium, pag. 164 numer. 35. & quibus tunc ea competat, ibid. in ſign. C; quæve remedia poſſint,eius occaſione intentari,in fin.d.nu.35. & in ſign. D.

Præcedentia diiudicant magiſtratus, & non eccleſiaſtici iudices; ac etiam cognoſcunt de tumultibus,in conſequen

quentiam præcedentiarum excitatis,pag. 165.in ſign.E.

PRÆCEPTOR erudiendæ iuuentutis gratia inſtituendus eſt, in eccleſiis non ſolum cathedralibus,& collegialibus, verumetiam conuentualibus, tam de iure communi, quam ſpeciali galliæ,p.208.n.8.& in ſig.D.

Præceptor in illis eccleſiis inſtituitur, per Diœceſanos, eorũq; capitula,& Scabinos, ſeu conſules locorũ mixtim,pa. 209.n.10.& quamuis ſtatutũ, ſit,vel conſuetudo,vt per certas perſonas inſtitutio fiat, Diœceſanorũ, tamẽ,& Scabinorũ ſuffragia interuenire nõ prohibẽtur,ib.in fin.d.ſig.D.

Præceptor ita eligitur, vt Epiſcopus vnam vocem, capitulum alteram, & Scabini ſeu conſules tertiam habeãt quarta pro iis ſuperſtite, quibus ex priuilegio, vel alia ratione, ius eligendi præceptoris competeret,d.pa. 209.in ſign.E.

Præceptor à prædictis quemadmodum inſtituitur, ita & deſtituitur, in ead. pag.209.num.10.

Præceptori non debetur præcisè, præbenda primum vacatura, cum ſit in electione capituli;eam præbendam, vel reditum vnius præbendæ præſtare,pag.210.n.12.& in ſign.F.

Præceptori, quid & quantum præſtandum ſit,à capitulo,pro vnius præbẽdæ reditu,circ.med.d ſign.F.

Præceptori primo vacaturam præbendam expectanti,præfertur graduatus nominatus,vt ne quidem eam,capitulum ipſi aſſignare poſſit, in præiudicium graduati,in fin. eiuſd.ſign. F.

Præceptori etiam poſt aſſignationẽ præbendæ,competunt quidem Præbendatorum,ſed non Canonicorum iura d.pa.210.n.13.& conſequenter, nec facultas cõferendi ſuo ordine & per turnũ in caſu,pa. 211. ſub ſig.G.

Præceptoris inſtitutione,neque Capellæ grauantur, quantũvis certo Preſbyterorum numero conſtantes,pag. 212.& in ſig I;neque etiam eccleſiæ, quæ plus decẽ præbendis,vltra principalem dignitatem non habent, pa. 211.n.15.& in ſig.H.

Præceptoris inſtitutio,in cathedrali eccleſia,non releuat ab eius inſtitutione,in collegiata,niſi in vna,& eadem ciuitate ſimul eſſent,& collegiata,& cathedralis,pa.212.n.17.& in ſig. K.

Præceptoris inſtitutionem, non magis remoratur, publicarum ſcholarum in eadem ciuitate prætextus, aliorumve redituum, pro præceptore antea aſſignatorum d.pag.212. n. 18. & in ſign.L.

Præceptoris præbenda, diminutionem non patitur, etiam ſi Canonicorum præbendæ,ſtatuto,vel conſuetudine diminuantur,pag.213.num. 19. & in ſign.M.

Præceptores, lucrantur diſtributiones quotidianas, etiam ſi non interſint, & in omnibus, iuribus priuilegiatæ abſentiæ perfruuntur,ibid.num. 20. & in ſign.N.

Præceptores, à ſubuentionibus eximuntur, aliiſque oneribus extraordinariis,de quibus pag.214.num.21.& in ſign.P.

Præceptorialia loca,non niſi ordinariis ſuis collatoribus ſubiiciuntur, ideoque nec veniunt in pontificias reſeruationes,nec ſub gratiis expectatiuis comprehenduntur,ibid.in num. 22.

Præceptorialia loca, non magis penſionibus onerari poſſunt,pag.213.num. 21.& in ſign.O.

Præceptoriæ Malthenſium, & aliorum ſacrorum militum, nunquid beneficia ſint,pag. 221.num.1.

Digitized by Google

Præceptoriæ Malthenſium, & religioſorum beati Antonij, valetudinaria ſeu hoſpitalia potius ſunt, quam beneficia; ſed tamen ita, vt eorum adminiſtratio, prophanis non committatur, pag. 231. numer. 29. & in ſign. R.

Præceptoriæ Malthenſium quædam ſacerdotibus deſtinantur; & tamen ideo beneficiis non accedunt, ob rationem, pagin. 223. in numer. 6. & 7.

Præceptoriæ Malthenſium, Antonianorum, & almæ Triadis, ſunt ad nutum amouibiles, pagin. 233. numer. 32. exceptis iis de quibus, ibid. num. 33.

Præceptoriæ eædem, ad commendas noſtri temporis non accedunt, etiam ſi vocentur Commanderies; cum ſint potius ſimplices adminiſtrationes, & veluti conductiones, pa 232. n. 30. & 31. cum ſign. F.

Præceptoriis hiſce accommodatur, decretum Concilij Conſtantien. de prohibitione vnionis beneficiorum, pag. 226. num. 13. & in ſig. H, necnon neceſſitas ſolemnitatum, pro alienatione rerum beneficialium, ibid. num. 14. & in ſign. I.

Præceptoriis iiſdem de iure, & communi, & Gallico, centenaria præſcriptio ſolius eccleſię Romanę propria, quadrat; etiam ſi, aliæ eccleſiæ regulentur, à quadragenaria præſcriptione, pa. 227 nu. 15. & 16. cum ſig K.

Præceptoriarum aditus abſque diſpenſatione patet, etiam extraneis, ſiue ſint Malthenſes, d. pag. 227. numer. 17. ſiue Antonianæ, pagin. 234. num. 37.

Præceptoriarum exemptio, & à viſitatione Epiſcopali, d. pag. 227. in ſign. L; & à Regis, vel vniuerſitatum nominatione, ibid. in ſign. M; & à Decimis, impoſitionibus aliiſque beneficiatorum oneribus pag. 228. n. 20 & 21. cum ſign. N, & O, ac etiam pag. 234. & ſeq. cum ſig. V, & X.

Præceptoriarum beati Antonij diſtinctiones variæ, pag. 233. numer. 34. & priuilegia ſibi cum Malthenſibus præceptoriis communia, pag. 234. n. 35. & ſeqq.

PRÆDICATIO, & eius prætextus, iuſtam præbet cauſam inſtituendi Regulares, in ſecularibus eccleſiis; imo & euehendi Monachos, ad Epiſcopatus, aliaſque dignitates ſeculares, pag. 436. num. 12. & 13.

Prædicationis officium, præbendæ Theologali anexum eſt, præbetque iura abſentiæ priuilegiatæ, pag. 248. num. 44. cum ſig. Q. & infra in verb. Theologalis.

Prædicationis munere fungentes, qua ratione cogi poſſint ad prædicandum, pag. 208. in ſign. C.

PRÆLATVS, quaſi præ aliis elatus dicitur, eaque de cauſa, prælaturæ nomen etiam Regibus, & principibus ſeculi, quandoque accommodatur, pag. 393. num. 3.

Prælatus, nunquid etiam Abbas nominetur, pag. 407. nu. 54. & qua ratione, eodem nomine ſimplex Curio nonnunquam deſigneiur, pag. 418. num. 16. in fin.

Prælatus partem conſtituit ſui Capituli, cum ſit eius veluti caput, pag. 452. num. 4.

Prælationis ius, ſeu retinendæ rei feudalis, vel Emphyteuticæ, pro eodem pretio facultas, vtrum eccleſiis quoque competat, pag. 44. in ſign. Z.

PRÆPOSITVS, primas in choro, ſicuti Decanus in capitulo obtinet, pag. 427. num. 50.

Præ

Digitized by Google

Præpoſiti, in eis eccleſiis reperiuntur, quæ fuerunt ſecularisatæ; ſoletque qui ante immutationem ſtatus eccleſiæ prior conuentualis erat, poſtea præpoſitus appellari, ibid. num. 52.

Præpoſituræ, nullam prælaturæ ſpeciem præ ſe ferunt, ideoque nuſquam, regiæ nominationi ſubiiciuntur, pagin. 428. in ſign. V: an autem dignitates ſint, vel ſimplices perſonatus, edocetur in d. pag. 427. num. 50. & 51.

PRÆSCRIPTIO quadragenaria, obtinet in rebus eccleſiæ; ſed in rebus Malthenſium, non niſi centenaria recipitur, pag. 227. num. 15. & 16. cum ſign. K.

Præſcriptio, poteſt immutare ſtatum eccleſiæ, vt pote, de regulari facere ſecularem, & è contra, pag. 433. num. 2. in fin.

Præſcribitur breuiori tempore regularis eccleſia, quam ſecularis, & quare, pag. 434. num. 6. & ſeq.

Præſcribi non poſſunt Decimæ, licet earum quota rectè præſcribatur, pa. 48. num. 9. & pag. 49. nu. 10. adhibitis tamen temperamentis d. pag. 48. in ſign. D, & pag. 60. in ſign. N.

Præſcribere non poſſumus iure repugnante, etiam per temporis immemoralis poſſeſſionem, abſque titulo; etiam ſi talis poſſeſſio, nobis patrocinari poſſit, titulum ex ea eliciendo & allegando, vt in pag. 66. num. 13. & in ſign. A.

Præſcribamuſne titulum in beneficialibus, per decem annos, vt aliis tribus annis poſtea elapſis, decreto de pacificis poſſeſſoribus tueamur? pag. 498 num. 57.

PRÆSENTATIO, ius in beneficio non tribuit, ſed duntaxat ad beneficium, pag. 258. nu. 13. & qualiter ea fieri poſſit per procuratorem, pag. 354. in ſign. K.

Præſentati, ante inſtitutionem, ius ſibi quæſitum, neque permutare, neque reſignare poſſunt, pag. 349. num. 6. licet ei renunciare poſſint, etiam propria authoritate, pagin. 259. in ſign. C, imo non aliud ius habent, quam petendæ inſtitutionis, pa. 358. num. 19.

Præſentati, an & quando præueniri poſſint, à pontificiis impetrantibus, pag. 260. num. 18. & in ſign. F, iuncta pag. 359. nu 41. cum ſeq & tam de his præſentatis quam de præſentatione, pluribus ſupra in verb. Patronus.

PRÆSTIMONIA, ſui quidem origine, & natura, à beneficiis aliena ſunt; & tamen nonnunquam, inter beneficia referuntur, pag. 338. num. 1.

Præſtimonia, ab initio fuerunt ſtipendia, ſtudentibus, vel pugnantibus contra infideles deſtinata, pag. 339. num. 2.

Præſtimonia, quaſi præſtent munia, hoc eſt obſequia lege debita, & officia publicè exhibenda, denominantur in fin. eiuſd. num. 2. ſuique natura, in temporalitate conſiſtunt, nec vllum habent ſeruitium annexum, ibid. nu. 3.

Præſtimonia tripliciter conceduntur clericis, videlicet per modum vnionis, tituli, & ſtipendiorum, priorique & poſteriori modo, ſemper à beneficiis recedunt; ideoque nec cadunt in expectatiuas, nec ſub mandatis de prouidendo continentur, nec expreſſionem deſiderant, nec cum veris beneficiis permutantur. d. pag. 339. nu. 4. & ſeq. cum ſign. A.

Præſti

Digitized by Google

Præſtimoniorum conceſſio in titulum ſola, beneficium non efficit, niſi concurrant etiam ea, de quibus pa. 340. num. 8.

Præſtimoniorum vltimus ſtatus attendendus eſt, vt ſciatur, nunquid referenda ſint inter beneficia, vel à beneficiis diſtinguenda, ibid. num. 9. & in ſign. B.

Præſtimoniis etiam inter beneficia reputatis, nulla ſubeſt ad reſidentiam obligatio, nec ex iis aliqua exſurgit incompatibilitas, in eod. numer. 9.

PRÆVENTIO ſummi pontificis quatenus recipiatur in beneficiis electiuis, pag. 260. num. 18. & in ſign. F, iuncta pag. 384. in ſig. G; & pa. 495. in ſign. O.

Præuentione pontificis maximi, quando & qualiter afficiantur patroni, & ab iis præſentati, d. pag. 260. num. 18. & in ſign. F, & pag. 359. num. 40. & ſeq. cum ſign. S, & T: & quid de graduatis, & Indultariis, ead. pag. 260. n. 17. & in ſign E, & pag. 355. num. 27. & in ſign. L.

Præuentioni locus eſt, inter Epiſcopum, & Archidiaconum, ſiue officialem, quoad definitionem cauſarum, pag. 422. num. 33. & in ſign. M; necnon inter Regem, & magnum eius Eleemoſinarium, quoad hoſpitalium collationem, pag. 193. in ſign. F.

PRIMATIA, quare ita appelletur, & quibus primatum tribuatur nomen, pag. 403. num 37.

Primatum varia exempla, variæque de primatia contentiones, ibid. nu. 38. & in ſign. K.

Primates, in quo differant à patriarchis, d. num. 37. & num. 39.

Primatibus competens priuilegium, ratione appellationum, à ſententiis ſubditorum ſibi Archiepiſcoporum d. pag. 403. num. 40. & 41.

Primas primatum, quatenus exiſtat Archiepiſcopus Viennenſis, ibid. num. 38. & in ſign. K.

PRIMICERIATVS, vnde dicatur, & quid in iure, tam ciuili, quam Canonico ſignificet, pag. 428. num. 54.

Primicerius, in eccleſiis dignitatem habet, & cum cantore confunditur, ibid. num. 53. & 55. ideoque ad eum pertinentia, videbuntur ſupra in verb. Cantor.

PRIMITIÆ ſunt, primi fructus rerum noſtrarum Deo offerendi, pag. 47. num. 4.

Primitiæ non ſunt præcepti, vt Decimæ, & noualia, ſed conſilij tantum, præterquam in caſibus, eiuſd. pa. 47. num. 6.

Primitiarum nomine, an & quando cogere poſſint curati, ſuos parochianos, pagin. 48. numer. 6. & in ſign. A.

Primitiarum quota quæ ſit, & qualiter veniat definienda, pag. 50. num. 12. & in ſign. I.

PRIORES ſunt in triplici differentia, aliique conuentuales, alij clauſtrales, & alij ſeculares appellantur, pag. 423. num. 36.

Priores conuentuales quinam dicantur, & vtrum habeant dignitatem, ibid. num. 37.

Priores conuentuales, quandam præ ſe ferunt prælaturæ ſpeciem, quæ efficit, vt regiis nominationibus ſubiiciantur, pagin. 410. in ſign. Z, & pagin. 423. numer. 37. & in ſign. O.

Priores conuentuales, ad nutum Abbatis priuari non debent, ſeu ſine iuſta

cauſa, in eod. numer. 37. ac præſertim, ſi Abbas ſit Commendatarius, qui& multominus, Priores clauſtrales priuare poteſt, pag. 316. in ſign. K.

Priores clauſtrales è contra, ad nutum Abbatis non Commendatarij priuantur, pagin. 424. numer. 38. & qui ſint illi Priores clauſtrales, pagin. 423. in princip. eiuſd. numer. 38.

Priores clauſtrales, à regia nominatione perpetuo eximuntur, pag. 411. in ſign. Z; & idem de prioribus ſecularibus quibuſcunque, pag. 424. in ſig. P.

Priores ſeculares, adhuc ſubdiuiduntur in eos, qui ſecularibus, ſiue ſecularifatis eccleſiis præficiuntur, & eos, qui aſſumuntur ad regimen, regalium eccleſiarum, ſubiectas plebes habentium, d. pag. 424. numer. 39.

Priores ſeculares ſecundo modo, nudum gerunt officium, cum alij, & perſonatum habeant, & dignitatem poſſint habere, ibid. num. 40.

Priores ſeculares ſecundo modo, ab Epiſcopis de conſilio Monachorum inſtituuntur, nec in ipſos Monachos quicquam ſibi iuris, aut præeminentiæ, vindicare poſſunt, in fin. d. num. 39.

PRIVILEGIVM, eſt quid diſtinctum, atque ſeparatum, à beneficio, & reſcripto, & qualiter ab eis ſecernatur, in prælud. part. 2. num. 10.

Priuilegia pauperũ. fabricæ, & aliarum cauſarum piarum, pag. 115. numer. 41. & ſeq. & pag. 202. nu. 32. cum ſimilib.

Priuilegia ſummi Pontificis, Cardinalium, Patriarcharum, Primatum, Archiepiſcoporum, Epiſcoporum, & Abbatum, pag. 398. num. 22. & ſeqq. ad fin. tit.

Priuilegia tæ abſentiæ iura quænam ſint & qui iis iuribus perfruantur, pagin. 245. num 37. & ſeq. ad fin. tit.

PROCVRATOR alicuius prælati, nunquid ſedere debeat in loco, quem habuiſſet ipſe prælatus, ſi fuiſſet præſens, pag. 158. nu. 19. & 20.

Procuratoris miniſterio, & collationes, & acceptationes, & præſentationes, fieri poſſunt, pag. 352. in ſign. G.

Procuratores pauperum, gerunt munus merè prophanum, pag. 106. nu. 5. & 7. ideoque, coram ſecularibus iudicibus conueniuntur, pagin. 107. numer. 8. nec ad Epiſcopi, ſed laicorum inſtitutionem pertinent, ibid. n. 10. & ſupra in verb. hoſpitale, & in verb. paupertas.

Procuratio Epiſcoporum quid, & quare ita vocetur, pag. 99. n. 46. & 47.

Procurationis Epiſcoporum plures ſpecies, in fin. eiuſd. nu. 47. & de procurationibus regiis, ibid. num. 48. & 49.

Procurationis nomine, denotatur hodie ius viſitationis d. pag. 99. nu. 50. & de hac proprio loco infra, in verb. viſitatio.

PROFESSIO in Monachis, præter ſacros ordines deſideratur, pag. 441. num. 31.

Profeſſio, à ſuperiore monaſterij, vel eius delegato excipienda eſt qui tamen non eget conſenſu monaſticæ familiæ, pag. 442. in ſign. O.

Profeſſio ab alio excepta, nunquid conualeſcat, per ſuperioris ratihabitionem; & vtrum ſuperior commendatarius, eam excipere poſſit, in eod. ſign. O, & pag. 482. num. 36. & in ſig. M.

Profeſſio tacita, nocet quidem Monacho, vt à propinquorum ſucceſſione arceatur; ſed non prodeſt, vt capax reddatur beneficiorum monaſterij, in quo tacite profeſſus eſt, pag. 434. in ſign. A, & pag. 439. in ſign. K.

Profeſſionem emittunt quoque conuerſi pag. 278. n. 22. quemadmodum & milites Malthenſes, pag. 222. num. 2.

Profeſſionem duplicem habent Ieſuitæ vulgarem nempe, ſeu ſimplicem, & ſolemnem; inter quas quid ſit differentiæ oſtenditur, in pag. 440. ſub ſign. M: & de profeſſione aliorum Religioſorum, longe pluribus ſupra, in verb. Monachus, & in verb. Monialis.

Q

QVARTA quid, & vnde nomen habeat, pag. 91. numer. 3. variæque quartarum ſpecies, pag. 92. num. 8.

Quarta parochialis, quare debeatur, d. pag. 92. nu. 6. curve ita vocetur, & quibus aliis deſignetur nominibus, ibid. num. 9. & 10.

Quarta funeraria, eadem eſt cum quarta parochiali, pagin. 94. numer. 23.

Quarta funeraria, Curioni potius, quam eccleſiæ debetur, ideoque eam Curio, non ſecus ac fructus beneficij ſui, propriis vſibus applicare poteſt. pag. 92. num 10.

Quarta funeraria diuiditur, inter Canonicos, ſi parochialis eccleſia, ſit quoque collegialis, vel annexa collegiali: cum tota cedat Epiſcopo, ipſa parochiali, exiſtente cathedrali, vel cathedrali annexa, pag. 93. nu. 11.

Quarta funeraria, quibus in locis iuris Canonici tractetur, pag. 94. numer. 23.

Quarta funeraria, petitur in gallia à Curionibus, in vim legitimæ cõſuetudinis hanc exigendi, vel ſaltem, ſub prætextu frequentium ipſius exactionum in loco, vbi petitur; etiam ſi de iure communi, Curiones pro ea petenda, fundatam habeant intentionem, pag. 95. num. 24. & in ſign. A.

Quarta funeraria, non ſolum à mendicantibus exigi poteſt, ſed & ab aliis plæriſque, de quibus ibid. num. 25. & in ſign. B.

Quarta funeraria, de iure communi detrahitur ex omnibus, quæ pro anima relinquuntur, ſed in Gallia, ex ſolis pro funere, & ſepultura præſtitis, d. pagin. 95. numer. 26. & in ſign. C.

Quarta funeraria, compenſari debet cum his, quæ ipſi eccleſiæ parochiali, cuius Curio quartam petit relicta fuere, ibid. num. 27. & pag. 96. in ſig. D.

Quarta cathedralis ex iis, quæ Epiſcopo relinquuntur, debita eſt, cathedralibus eccleſiis, ſed non Collegiatis, ob rationem pagin. 93. in numer. 14.

Quarta Cathedralis, appellatur etiam quarta Clericorum, ibid. numer. 12. & 15. licet olim, longè aliam fuiſſe quartam Clericorum, oſtendatur in ſubſequenti num. 16.

Quarta cathedralis, qua ratione cum quarta veteri clericorum, fuerit confuſa, d. pag 93. num. 17.

Quarta Epiſcopalis, Epiſcopo demùm, non etiam Abbati, vel aliis inferioribus competit, ibid. numer. 18.

Quarta

Quarta Epiſcopalis, olim multiplex erat, pro multiplicitate rerum, ex quibus præſtabatur, pag. 94. num. 19. ſed hodie ſecus eſt, reddita nimirum vniformi eius præſtatione, ibid. nu. 20.

Quarta Epiſcopalis, ex mortuariis, non ſolum cathedralium, verum etiam inferiorum eccleſiarum, Epiſcopis debetur, d. num. 20. iuncta, pag. 93. in num. 14.

Quarta papalis, exigitur à pontifice maximo, ex iis quæ perueniunt, ad eccleſias exemptas, d. pa. 94. n. 21. temperamento tamen, num. 22.

Quarta papalis, non magis obtinet apud Gallos, quam Epiſcopalis, aut cathedralis, ſolitusque funerariæ, ſiue parochialis, ratio habetur, d. pag. 94. num. 23.

Quarta pauperum, & fabricæ, inducta eſt à Gelaſio PP. pag. 77. nu. 4. & pag. 108. num. 15.

Quarta pauperum, adhuc hodiè in Prouincia, diſtrictè obſeruatur; cum in Delphinatu, conuerſa fuerit, in vigeſimam quartam partem, d. pag. 108. num. 16. & pag. 199. nu. 18. cum ſign. I.

Quarta fabricæ; non amplius in Gallia, quadrante definitur, ſed diuerſimodè, pro ratione circunſtantiarum, & exigentia caſuum, vt d. pa. 109. num. 20 cum ſeqq. & pag. 110. numer. 24. & in ſign. L, & pag. 10. num. 39. & in ſign. Q.

QVÆSTIO, ſeu tortura, etiam ab eccleſiaſtico iudice, decerni poteſt, pag. 380. in ſign. A.

Quæſtores eleemoſinarum, mendicare an & quatenus, in aliena eccleſia poſſint, pag. 115. num. 39. & in ſign. Z.

QVERELA in caſu nouitatis, datur quidem pro iuribus, quæ in ſe vtilitatem continent, vel ſapiunt obedientiam; pag. 163. num. 34. ſed non pro iis, quæ à bonis tantum moribus procedunt, vt in pag. 164. num. 35.

Querela in caſu nouitatis, beneficiatis regulariter competit, & tamen equitibus Hieroſolymitanis denegatur, pag. 230. num. 24.

Querelam in caſu nouitatis, an & quando, intentare poſſint officiarij, ſi deſtituantur, pag. 301. num. 31 & in ſig. S.

QVOTA differt à quantitate, aliudque eſt conſtituere penſionem, per modum quotæ, & aliud per modum quantitatis, pagin. 179. numer. 27.

R

RECTORIA dicitur, ea parochia, in qua Curio, ſiue Curatus proprius, non reſidet, pag. 459. num. 35.

Rector appellatur etiam, Curio primitiuus, & quandam veluti correlationem habet, cum Vicario perpetuo, pag. 81. nu. 21. cum ſeq. & d pag. 459. num. 36.

Rectoribus, & Rectoriis, quando locus ſit, d. pag. 81. num. 22. & d. pa. 459. n. 35. cum pag. 388. num. 36. & in ſign. M.

RECREDENTIA, pacificum poſſeſſorem non facit, ideoque non impedit, quominùs beneficium cadat in Regaliam, pag. 136. in fin. ſign. L.

Recredentia in beneficiis, non obſtante appellatione executoria eſt; & an idem ſit in hoſpitalibus pag. 199. nu. 23. vel

Digitized by Google

23. vel locis collegialibus, pag. 214. in ſig. Q.

Recredentia adiudicata, iura deportuum ceſſant, pag. 127. num. 25. & in ſign. M.

Recredentiæ adiudicatio, periculū euictionis non tollit, eaque non obſtante, reſignatarius ſub penſione, non poteſt cogi ad ſolutionem penſionis niſi à penſionario, idoneè ſibi caueatur de reſtituendis ſolutis, in caſu recredentiæ retractatæ, pag 175. in ſign. F.

REDEMPTIO penſionis, quæ fit per ſolutionem anticipatam aliquot annorum, aut quopiam penſionario in pecunia numerata, ſiue etiam fructibus, compenſatoriè dato, ſine ſimoniaca, & contra conſcientiam, pag. 175. in ſign. F.

Redemptio reditus eccleſiaſtici, nunquid ſit ſpecies alienationis, & ſolemnitates requiſitas, in alienatione rerum eccleſiaſticarum deſideret, pag. 24 num. 35.

REDITVS annuus, in relictis eccleſiæ, vel aliter ad pias cauſas, facillimè, & ſimplicibus coniecturis inducitur, pag. 341. numer. 12. circ. fin.

Reditus conſtitutio, pro dotanda eccleſia, an & quando prædiaria cenſeatur; vt & ad euictionem obliget, & viginti nouem annorum petitionem ſecum trahat, pag. 333. in ſign. M.

Reditum certum legantis hæres, non ſemper eo reditu extincto liberatur, ſed adhibita diſtinctione, de qua pag. 6. numer. 14. & in ſig. E.

REGALIA quid, & qui de iure regaliæ ſcripſerunt, pag. 129. numer. 33.

Regaliæ duo capita, temporale quod fructuum ex prælaturis vacantibus perceptionem importet, & ſpirituale, quod beneficiorum ab iiſdem prælaturis dependentium collationem reſpiciat, ibid. num. 34.

Regaliæ origo, & originis ratio, pagin. 130. num. 34. & 35. variique Reges, quibus competant iura Regaliæ, ib. num. 36.

Regaliæ iura. vnde habuerint Galliæ Reges, d. pag. 130. num. 37. & quam latè ea iura pateant, tam rerum, quā locorum, & aliarum circunſtantiarum habita ratione, ibid. num. 38. & ſeqq.

Regaliæ iura, quoſnam comprzhendant fructus, d. nu. 38. cum ſign. S, & pagin. 131. numer. 39. & in ſign. T, & ſeqq. & pag. 135. num. 46. quibuſve in eccleſiis obtineant, ibid. num. 40. & ſeqq.

Regaliæ iura, quorſum latius pateant in temporalibus, quam in ſpiritualibus, pagin. 132. num. 41. & in ſign. Z.

Regaliæ iura, & in temporalibus, & in ſpiritualibus, remitti poſſunt, d. pag. 132. numer. 40. & qualiter fiat hæc remiſſio, necnon quatenus ſit recipienda, ibid. in ſign. Y, & pagin. 133. in ſign. C; quidve operetur, pag. 137. num. 52.

Regaliæ apertura fit, & per mortem, pag. 133. num. 42. cum ſign. D, & per reſignationem, ibid. in ſign. E; & per permutationem, pag. 134. in ſig. F; & per delictum, vel quaſi, ibid. in ſig. G; & per adeptionem nouæ dignitatis, ibid. in ſign. H.

Regaliæ notatu digniſſimum priuilegium, vt non impediatur, per quamcunque ſummi pontificis diſpenſationem, vel rehabilitationem, d. pag. 134.

Digitized by Google

134.num.43.& in ſign.I.
Regaliæ aliud priuilegium, vt ſiue de iure tantum, ſiue de facto tantum, beneficia plena ſint, æquè in eam cadãt, ac ſi penitus vacua eſſent, & neutro modo, hoc eſt, neque de iure, neque de facto, poſſiderentur. ibid. nu. 44. & pag. 135. in ſign. K.
Regalia, quibus interuenientibus claudatur, d. pag. 135. num. 45. cum. ſign. L: & de nonnullis, quæ etiam clauſa, vel nondum aperta regalia complectitur, ibid. n. 46. & pag. 36. n. 47. cum ſign. M. & N.
Regalia aperta, Rex locationi ſtare tenetur, d. pag. 136. num. 49. & in ſign. O: ſicuti & oneribus prælaturæ vacantis, tam ordinariis, quam extraordinariis reſpondere, pag. 137. n. 50. & in ſign. P.
Regalia aperta, percepti fructus, in quos vſus conuertantur, d. pag. 137. num. 51. & vtrum aliis quam Canonicis ſanctæ Capellæ, poſſunt à Rege donari, pag. 138. num. 53. & in ſign. Q.
Regalia aperta, etiam ſi mandatarius Apoſtolicus recipiatur, ante conceſſas Regaliſtæ prouiſionis literas, ipſi tamen Mandatario Regaliſta præfertur, pa. 262. in ſig. I: quemadmodum & præfertur litigantibus, ſi pendente litigio regalia aperiatur pag. 263. in fin. eiuſd. ſign. I.
Regalia aperta, Rex confert, & permutata beneficia pag. 259. in fin. ſign. B; & reſignata etiam in fauorem, pag. 352. in ſign. H.
Regaliorum iuri, vtrum hoſpitalia ſubiiciantur, pagin. 200. in ſign. Z: & quid de beneficiis, quæ ipſis hoſpitalibus ſunt annexa, in fin. eiuſd. ſign. Z.
REGVLA de valore exprimendo, qualiter in Gallia obſeruetur, pagin. 123. num. 12. & 13. cum ſign. B.
Regula de veriſimili notitia obitus, non obtinet in Rege, aperta Regalia, pa. 133. in ſign. D: vt nec regula de infirmis reſignantibus, ibid. in ſign. E.
Regula de triennali poſſeſſore, non obtinet quoque in feudis, pag. 43. num. 42. & quid de ipſiſmet beneficiis, quæ in regaliam ceciderunt, pa. 356. num. 32.
Regulæ prædictæ, & aliæ beneficiales, nunquid è contra obtineant, in penſionibus, pag. 176. num. 19. & pagin. 177. in ſign. H: vel etiam in Xenodochiis, pag. 201. numer. 28. & in ſign. C.
Regulares, opponuntur ſecularibus, pa. 433. n. 1. & ſeq. per tot. tit. deque his, ſatis abundè ſupra, in verb. Monachus, & in verb. Monaſterium.
RELIGIO noua, ſiue Caluiniſmus, legitimas quidem nuptias, demonachatis præbet; ſed priſtina iura ſuccedendi, non reſtituit, pagin. 469. in ſign. I.
Religionis nouæ ſequaces, in Cœmiteriis, & aliis locis conſecratis, ſepeliendi non ſunt, pagin. 147. in ſign. Q.
Religionem nouam profitendo, nunquid eximatur hæres, ab Anniuerſario, à teſtatore, in eccleſia fundato, pagin. 345. in ſign. L: & vtrum quilibet alius, eandem religionem profeſſus, appellationis tanquam ab abuſu remedio, vti poſſit, pag. 416. in ſign. C.
Religioſorum nomẽ, & qualitas à quorundam votorũ emiſſione dependet, pag. 222. n. 2. & de his Religioſis, vide ſupra in verb. Monachus.

Digitized by Google

RENVNCIATIO, à beneficiatis fieri non poteſt, ſine ſuperioris authoritate, quod eſt ſecus, de poſſidentibus beneficia impropriè dicta, pag. 365. num. 15.

Renunciationes tamen penſionariorum, inconſulto pontifice maximo reprobantur, ſi penſionis conſtitutioni, pontifex maximus interuenerit, pag. 175. in ſign. F.

Renunciare è contra poſſunt priuatim, & citra cuiuſquam interuentum, & electi ante confirmationem, & præſentati ante inſtitutionem, & compermutantes, antequam vltro citroque collatum ſit, pagin. 259. in ſign. C.

REPARATIONES, murorum, pontium, pauimentorum Horologiorum, & publicarum eiuſcemodi aliarum commoditatum, an & quando æquè obligent clericos, atque laicos, pag. 16. num. 9. & 10. cum ſign. C. D. E: & tam forenſes, quam ciues, pag. 112. in ſig. Q.

Reparationes Eccleſiarum, quorum ſumptibus fieri debeant, pag. 9. num. 36. & de his reparationibus, huc ſpectantia videri poterunt; ſupra in verb eccleſia.

RESERVATIO, non ſolum ſit à pontifice maximo, ſed & ab aliis, de quibus pag. 486. num. 3.

Reſeruatio, propriè ad pontificem maximum refertur. ibid. num. 4. & ordinariorum manus ligat, pag. 487. n. 7. & in ſign. B.

Reſeruationum, aliæ ſunt clauſæ in corpore iuris aliæ extra ius; & hæ rurſus, vel generales, vel ſpeciales, d. num. 4.

Reſeruationes tam generales, quam ſpeciales Galli reprobant, d. pa. 185. num. 5. & pag. 263. in ſign. K: & exclauſis in corpore iuris, eam tantum recipiunt, quæ de vacantibus in curia beneficiis eſt, quæque adhuc ab eis limitatur, concurrente ſummo pontifice cum Rege, regalia aperta, d. num. 5. & in ſign. A.

RESIDENTIA, quoſcunque beneficiatos obligat, etiam ſi de conſuetudine, beneficia ſimplicis tonſuræ, à non reſidentibus retineantur, pa. 382. num. 12.

Reſidentia iis, qui curata beneficia poſſident, per ſolam pontificis maximi diſpenſationem remittitur, pag. 383. num. 13. & in ſign. E.

Reſidentiæ defectus, non obeſt priuilegiatis, quorum plena inſtituitur enumeratio, in pag. 146. n. 38. & ſeqq ad fin. tit.

Reſidentiæ non obligati, ſiue propter diſpenſationem, ſiue in conſequentiam vnionis, aut priuilegij, ſi de beneficiis Curatis agatur, in eis capaces Vicarios, ſubrogare tenentur, pagin. 81. numer. 22. & pagin. 459. numer. 35. cum pagin. 246. in ſign. L.

Reſidentiam rigoroſam, quæ ex ſtatuto vel conſuetudine deſideratur in quibuſdam eccleſiis, vt Canonicus poſſit ſuæ præbendæ fructus conſequi, vulgus appellat ſtagium, pag. 251. numer. 52. & infrà in verb. Stagium.

RESIGNATIO ſit, vel purè, vel in fauorem, vel retenta penſione, pag. 498. num. 59.

Reſignatio pura, non æquè obligat ſucceſſorem, oneribus prædeceſſoris ſui, atque reſignatio in fauorem, cum per hanc, ſucceſſor à prædeceſſore, per illam verò à Collatore, ius conſequatur, pagin. 25. in ſign. D.

Reſi.

Digitized by Google

Reſignatio facta, omnibus fructibus retentis, vtrum vitioſa ſit necne, pagin. 183. in ſign. Z.

Reſignans, ſi reuertatur ad beneficium ſuum, nunquid priſtinum gradum, & ordinem, in quo ante reſignationem erat recuperet pag. 158. n. 22. & in ſign. G, & pag. 159. num. 23. cum ſign. H. & I.

RESTITVTIO in integrum purgat ſimoniam, ſi per vim, vel metum, aliave ſimili ratione fuerit commiſſa pag. 180. in ſign. L.

Reſtitutio in integrum datur Curioni, etiam ſine vlteriori cauſa, ſi per tranſactionem ius decimarum remiſerit, pag. 49. in ſign. H.

Reſtitutio, ſiue retroceſſio beneficij, à Reſignatario facienda eſt, ſi nolit ſoluere penſionem reſignanti, etiam abuſiuè, ſuper beneficio reſignato impoſitam, pag. 186. nu. 46. cum ſig. F: & idem de reſignatario reſignatarij, pagin. 185. numer. 44. & in ſign. D.

REX, & alius princeps, etiam prælatus poteſt appellari, pag. 393. numer. 3.

Regem variatio non decet, eiuſque maieſtas ſtabilis eſſe debet, vt polus arcticus, & immobilis ſicut lapis angularis. pag. 354. num. 25. & in ſign. I.

Reges tam Hiſpaniæ, quam Galliæ, qualiter ſe habeant erga prælatos ſui regni, pag. 394. num. 12. & in ſign. A.

Reges alij, quibus regaliorum iura competant, pagin. 130. numer. 36. quoſve ſummus pontifex deponere, vel excommunicare poteſt., pa 398. numer. 24. iuncto ſign. E: & de priuilegio Regis Galliarum hac in parte, ibid. pag. 399. deque alijs ad eundem Regem pertinentibus, ſupra in verb. Gallia.

S

SACRA à ſolis viris tractantur, adeo vt, conſecrata vtenſilia, nequidem tangere mulieres poſſint, pa. 464. num. 8.

Sacræ res eccleſiarum, ſpiritualitatem annexam habent, & ab hominum commercio penitus eximuntur, pag. 3. num. 1.

Sacræ res, qua ratione fiant, ibid. num. 4. & quibus caſibus poſſint alienari, vel oppignorari, pag. 6. num. 15. cum ſeq. & in ſign. F.

Sacramenta gratis adminiſtrari debent nec pro eorum adminiſtratione, quicquam citra labem ſimoniæ exigitur, vt in matrimonio, baptiſmate, & extrema vnctione oſtenditur, pagin. 142. numer. 14. & ſeqq. cum ſign. F.

Sacramentis tamen ſuſceptis, quod offertur recipi poteſt; imò & quod offerri conſueuit, exigi non prohibetur, ibid. num. 17. & in ſign. G.

Sacrarium dicitur locus, vbi res ſacræ aſſeruantur; & Sacriſta, qui rerum ſacrarum aſſeruationi præficitur, pa. 429. num. 59.

Sacriſta, appellatur quoque theſaurarius, vel etiam Cimeliarcha, & quare, ibid. numer. in fin. d. numer. 59.

Sacriſta, de iure nudum officium habet, licet per conſuetudinem, vel priuilegium, acquirere quoque poſſit iuriſdictionem, vt in d. pag 429. num. 60. & in ſign. Y.

SALARIVM Sacerdoti pro miſſa peracta, quo prætextu debeatur, & coram quo iudice petendum ſit, pag. 140.

Digitized by Google

140.num.3.& pa.141.num.9.iuncto ſig.B.

Salarium pro eccleſiaſticis expeditionibus, quale & quantum peti poſſit, pag.147.num.27.& ſeqq.

Salaria ſunt ex eorum numero, quæ honeſtè quidem recipiuntur, ſed inhoneſtè petuntur, quæque deducuntur in iudicium, non iure actionis, ſed implorato officio iudicis, pa.141. num.10.& 11.

SCHOLÆ publicæ in ciuitate, non releuant capitula eccleſiarum, à neceſſitate inſtituendi præceptoris, pa. 212.num.18.& in ſign.L.

Scholarum quædam ſpecies, in ſingulis ferè capitulis deprænditur, ob imminentem hanc inſtituendi præceptoris neceſſitatem, de qua latè ſupra in verb.præceptor; deque ſcholaſticis capitulorum, vulgo Eſcholaſtres, pag.208.in ſign.D.

Scholarum inſtructioni, deſtinantur reditus confratriarum, qui peracta re diuina ſuperſunt, pag.218.numer. 36.

Scholarum, & Scholaſticorum, ſeu vt loquimur Scholarium, priuilegia ratione fori, pag.216.in ſign. V:& de his Scholaſticis, ſiue Scholaribus, vide infra in verb.Studentes.

SECVLARIS dicitur, qui monaſticam regulam, ſeu vitam, profeſſus non eſt, pag.433.num.1.

Secularis quis præſumitur in dubio, potius quam regularis, pag. 434.nu. 7.& in ſign.A.

Secularis ad regularem eccleſiam, etiā ab ordinario vacari poteſt, ſed duntaxat, ſub conditione ſumendi habitus, pag.435.nu. 10. imo ne quidem ſub ea conditione, vocatus in caſu num.11.

Secularis ad regularem eccleſiam, ſub eadem conditione, à pontifice maximo vocatus, habitu non ſuſcepto me quidem poſt trium, vel plurium annorum poſſeſſionem, decreto de pacificis iuuatur, quo alioqui iuuaretur, ſi pure, & ſimpliciter, ad eandē eccleſiam vocatus fuiſſet, pag. 437. num.16.in ſign.D.

Seculares, ſolum Diœceſeos ordinarium recognoſcunt; adeo vt, ei à quo dependet beneficium regulare, quod in commendam poſſident, non ſubiiciantur, pag.442.in ſign. P, & pag. 483.num.39.& in ſign.O.

Seculares ſine titulo ordinari non debent, pag.441.n. 30.& de reliquis ad ſeculares pertinentibus, vide ſupra in verb.clerici.

SEMIPRÆBENDA, beneficium eccleſiaſticum conſtituere poteſt, pag.273.num.11.

Semipræbendæ, non minus quam Præbendæ integræ, in regaliam cadunt, pag.277.in ſign.I.

Semipræbendati, eodem iure cum præbendatis ex integro, cenſendi ſunt, nec deterioris eſſe debent conditionis, d.pag.273.in ſign.A.

SENTENTIA ita demùm nocet, ſi tranſiuerit in rem iudicatam, pa.141. in ſign.A.

Sententiæ tertiò conformiter prolatæ effectus, & executio vtrum impediri poſſit, per appellationem; & à quota ſententia appellare liceat, pag.403.in ſign.L.

Sententiam de capite reorum, ferre nequeunt eccleſiaſtici iudices; adeo vt, ne quidem ad triremes, ſimilemve pœnam corporalem, eos condemnare poſſint, pagin.380.in ſign. A.

SEPVLTVRA eligi poteſt, in aliena eccleſia; ſed tunc, in ſuam eccleſiam,

ſiam, deferendus eſt mortuus, vt ei vltimum quaſi vale dicat, pag. 145. in ſign. N.

Sepultura ſacra, nouæ Religionis ſectatoribus, ſiue Caluiniſtis, denegatur, pag. 147. in ſign. Q.

Sepulturæ nomine, quatenus exigere Sacerdotibus liceat, pag. 143. nu. 20. & ſeqq.

Sepulturæ nomine debita, intra annum & diem peti debent; alioqui, remiſſa cenſentur. pag. 144. in ſign. K.

Sepulturæ cauſa occurrentes controuerſiæ, ad cuius iudicis pertineant cognitionem, in eod. ſign. K.

Sepulturæ ius, tranſit ad deſcendentes, etiam ex fœminis, pag. 165. num. 37. & in ſign. G.

Sepulturæ iura nunquid querelam in caſu nouitatis, aliaque remedia poſſeſſoria admittant, d. pag. 165. num. 36. cum ſign. F: & de aliis, ad ſepulturam pertinentibus, ſupra in verb. funus.

SEQVESTRATIO poſſeſſionis, & fructuum beneficij litigioſi, non recipitur in penſione, pag. 176. nu. 21.

SIMONIA committitur, & de iure diuino, & de iure poſitiuo, vt declaratur, in pagin. 357. numer. 35. & 36.

Simonia purgatur apud Gallos, per lapſum decennij, pag. 498. num. 57. & in ſign. S.

SORORES propriè, dicuntur eæ moniales, quæ ſunt ex ordine mendicantium, pag. 469. num. 27.

Sorores tertij ordinis beati Franciſci, coniuges habere poſſunt, pagin. 465. numer. 11. certumque viuendi modum potius, quam Religionis formulam amplectuntur, pag. 466. nu. 15.

Sororum tertij ordinis beati Franciſci, duæ veluti claſſes, & iuxta harum claſſium diſtinctionem, varia iura quoad ſucceſſionem, nuptias, & alia ſecularia. d. pag. 466. num. 16. & 17. cum ſign. G.

SPOLIVM decedentis Monachi, Abbas iure peculij conſequitur, pag. 166. num. 39. & in ſign. I.

Spolij ius, in quibus ceſſet caſibus, ibid. num. 40. & ſeqq. cum pag. 482. num. 36. & de hoc iure ſpolij, latius ſupra, in verb. peculium.

STAGIVM dicitur, rigoroſa illa reſidentia, quæ ex ſtatuto, vel conſuetudine, deſideratur in quibuſdam eccleſiis, vt Canonicus poſſit, ſuæ præbendæ fructus conſequi, pa. 251. num. 52.

Stagium non obligat, priuilegiatæ abſentiæ iuribus perfruentes, nec impedit, quominus pendente abſentia, fructus ſuæ præbendæ lucrentur, ib. num. 53. & in ſign. Z.

Stagium tamen, ab abſentia priuilegiata reuerſi, facere tenentur, in fin. eiuſd. ſign. Z.

STALLVM, nihil aliud eſt, quam ius ſeſſionis in choro, pag. 156. num. 9.

Stallum, ſolis Canonicis competit, adeo vt Aſſiſiis, & reliquis id genus, qui ſacris ſodalitiis, veluti ſupplemento eſſe ſolent, denegetur, pag. 274. num. 12. & 13. cum ſign. B.

Stallum, an & quando Canonicis ad effectum, ſeu in herbis concedatur, pa. 262. num. 22. & ſeqq.

Stallum, æquè habent Canonici, quantumcunque gradu vel profeſſione diſpares, aut à minus digno collatore ius habentes, pag. 275. num. 15. & in ſign. E.

Digitized by Google

Stallum, nunquid ſimiliter habeant, etiam qui ſupernumeratij ſunt, pag. 262.num.13.vel ad honores tantum pag.329.in ſign.C.
STATVTVM immutare poteſt, ſtatum & qualitatem beneficiorum, pag. 317. num.22.& in ſign.M.
Statutum fieri poteſt, de vniendis beneficiis, etiam in præiudicium graduatorum, aliorumve expectantium, pag.319.numer.27. & in ſign. P.
Statutum, de lucrandis diſtributionibus totius diei, certis tantum horis aſſiſtendo, abuſiuum eſt, pag.245.nu. 36.& in ſign.I.
Statuto recipi non poteſt, quod pacto non recipitur, pagin. 318. numer. 25.
Statuto, quatenus legi fundationis præiudicetur, pagin.193.n.5.& pag. 490.in ſign.G.
STIPENDIA eccleſiaſtica, vel beneficiatos faciunt, vel intitulatos, vel ſimpliciter præbendatos, iuxta diſtinctionem, pag.272.in num.2.& 3. cum ſeqq.
Stipendia eccleſiaſtica, nedum clericis, ſed & laicis quoque, aſſignari poſſunt, vt in pag.151.num.41. & in pa. 272.num.4.
STVDENTES Canonici, pendente abſentia ſtudiorum ergo, habentur pro præſentibus, quoad lucrum fructuum præbendalium, ſed non diſtributionum quotidianarum, pag. 248.num.45.& in ſig.R, & pag. 249. in ſign.T; præterquam forte, in caſu pag.241.in ſig.A.
Studentium aliud priuilegium, ratione fori, eiuſque variæ limitationes, pag. 216.in ſign.V.
Studentibus priuilegia hęc, poſt decem annos denegantur, pag.251. nu. 54. & in ſign.A.
Studentibus, eadem priuilegia, ita demum dantur, ſi per ſex menſes ſtuduerint, vt & denegantur, ſi per totidem menſes, ſtudere deſierint, d.pa. 216.in ſign.V.
Studentibus Canonicis, fructus ſuæ præbendæ, capitula relinquere non tenentur, ſed loco fructuum præbendalium, annuatim eis quid, præſtare poſſunt, d.pag.251.n.55.
Studentibus Canonicis, quid & quantum præſtare teneantur capitula, & qualiter, ad eam præſtationem cogi debeant, ibid.in ſign.B.
Studentibus Canonicis, vtrum venia ſtudendi, à capitulo petenda ſit, vt priuilegiati exiſtant, quoad fructus lucrandos, d.pag.248.in ſig.R.
Studentibus, expenſis eccleſiarum, neceſſitas imminet, reſtituendorum fructuũ, quos pendente ſtudio perceperunt, refundẽdarumq; expenſarum quas fecerunt, ſi matrimonium contrahant, vel aliter eccleſiaſtici eſſe nolint, in fin.eiuſd.ſign.R.
Studentes, pendentibus feriis, iure lucrandorum fructuum non gaudent, ſi fuerint abſentes, pagin. 253. num. 59.
Studentes, teſtimoniales literas ſtudij ſuj, habere debent, vt percipiant fructus ſuarum præbendarum, pa.254. num.63.& in ſign.F.
Studentes, prouiſionaliter quid, obtinere debent, dubitatione orta, de præbendarum reditu, etiam ſi aliorum Canonicorum iura, interim conquieſcant, pag.248.in ſign.R.
Studentes, non ſolum Theologiæ, & iuri Canonico, verumetiam aliis liberalibus ſcientiis, prædictis priuilegiis gaudent, in eod. ſign. R: licet Theologiæ, & iuris Canonici ſtudium,

dium, eos magis reddat priuilegiatos, vt in pag. 249 & in ſign. T.

SVBSTITVTIO ſi ſine liberis, locum habet, ſtatim atque inſtitutus, ex mendicantibus efficitur; ſitque non alia ratione caduca, ipſo ſubſtituto ingrediente monaſterium, ante mortem inſtituti, pag. 446. in ſign. X.

Subſtitui, vſque ad tertiam generationem, in feudis etiam eccleſiaſticis licet, ſed non in beneficiis. pagin. 44. num. 46.

SVCCESSOR in beneficio, efficitur quis, vel per ceſſum, vel per deceſſum; eoque circa, plurimum differentiæ ſtatuitur, in pag. 24. ſub ſig. D.

Succeſſor in beneficio, an & quando, ſtare teneatur locationi prædeceſſoris, in eod. ſign. D; vel factæ ab eo officiatiorum inſtitutioni, pag. 296. n. 27. & ſeqq. cum ſign. L.

Succeſſorem in beneficio, quibus caſibus, penſiones impoſitæ per prædeceſſorem obligent, pag. 185. num. 44. & 45. iunctis ſign. D, & E.

Succedentes iure peculij, ſeu ſpolij, quatenus ad debita & alia onera eorum quibus ſuccedunt, cogi poſſint, pag. 167. num. 42. & in ſign. M.

Succeſſionum incapaces ſunt Regulares omnes, pag. 21. num. 24. & in ſig. R: ac proinde, & Malthenſes, aliique milites ſacri, pag. 222. num. 3. & in ſign. B; & Monachi, etiam non mendicantes, pag. 448. in ſign. B; & moniales, pag. 469. in ſig. L; & conuerſi, pag. 279. num. 24. cum ſign. M; eorumque omnium monaſteria, in d. ſign. B, & pagin. 447. num. 48. & in ſign. Z.

Succeſſores quos habeant, tam proximè enumerati, quam clerici ſeculares, ac etiam in Xenodochiis recepti, ſecedenteſque in eremum, cum ſimilibus plæriſque: vide ſupra in verb. hæres.

SYNDICVS quis dicatur, & qualiter ab Oeconomo, & Vicedomino differat, pag. 305. num. 42.

Syndicus nudum gerit officium, ſimplicemque adminiſtrationem, pag. 430. num. 61.

SYNODATICVM, à Synodo denominatur, & eſt idem cum Cathedratico, pag. 96. n. 29. ideoque ad illud ſpectantia, vide ſupra in verb. Cathedraticum.

T

TABELLIO, dicitur latinè actuarius, & barbarè Grapharius, pag. 305. num. 42.

Tabelliones, exigere quidem poſſunt, pro literis tonſuræ, ordinum, prouiſionum, diſpenſationum, & eiuſcemodi aliarum expeditionem; ſed tamen ita, vt nihil inde, ad prælatos perueniat, pag. 147. numer. 27. cum ſeqq. & pag. 148. num. 30. cum ſign. S.

Tabbellionatus, ſunt ex eorum officiorum numero, quæ vendi, aut etiam quotannis locari conſueuerunt, quęque ideo non compræhenduntur ſub pacto de non deſtituendis veteribus officiariis, pag. 300. n. 31. & in ſign. R.

TALLIÆ, quibus in locis reales ſint, & quibus in locis ſint perſonales, pa. 17. num. 12. & in ſign. G.

Talliæ in dubio, præſumanturne reales an potius perſonales, ibid. in fin. ſign. H.

Talliis realibus, ſubiacent clerici, ſed perſonalibus, ne quidem ratione ru-

Digitized by Google

talium acquiſitorum, contribuere tenentur,in eod.ſign.H,& in d.num. 12.

Tallis realibus, ita demum ſubiiciuntur clerici, ſi vel ipſi, vel eorum eccleſiæ,temporalia habuerint,pag.18. num. 17. indeque ad exemptionem mendicantium, ab iiſdem talliis infertur,in pag.19.num.18.

Tallias,imò pro temporalibus eccleſiarum, clerici non agnoſcunt, niſi acquiſita,ſint poſt dotationem earum; cum pro iis, ex quibus dotatæ fuerant eccleſiæ, ab ipſis talliis eximantur,ibid.in ſign.N.

Tallias, nec magis agnoſcunt clerici, ratione præsbyteriorum, & domorum canonicalium, hortorumque adiacentium,& virgultorum, d.pag. 19 num.19.& in ſign.N.

TERRITORIVM in Gallia Epiſcopi, non magis quam alij eccleſiaſtici iudices habent, ſed prætorium, ſeu tribunal, in quo ſedere, & iuriſdictionem ſuam exercere poſſint, pag. 405.in ſign.O.

Territorij ratione, Parochialis eccleſia differt,à beneficio curato, pag. 459. num.32.

Territoriis diuerſis, ſuppoſitam habens ſuam Diœceſim Epiſcopus, ad diuerſorum quoque vicariorum, ſeu officialium inſtitutionem obligatur, pag.302. nu.33. & in ſign.X.

TESTAMENTVM clericorum ſecularium valet, ſed non regularium, pag 20.num.23. & pag. 445. in ſign. T.

Teſtamentum quoque equitum Malthenſium reprobatur,pag.222.num. 3.præterquam in caſibus notatis,pa. 223.in ſign.C.

Teſtari tamen de libris, Monachi poſſunt,d.pag.445.in ſign.T,& pa.166. in ſign.L.

Teſtantur etiam quandoque Monachi, & Equites Malthenſes,pro exoneratione cōſcientiæ,vel remuneratione ſeruitiorum, aliterve ad pias cauſas, vt in d.pag.223.ſub ſign.C, & in pa. 234.ſub ſign.Y.

Teſtandi facultatem, nunquid Monacho,ſummus pontifex cōcedere poſſit,pa.224.in fin.d.ſig.C:& vſque ad quam quantitatem, de teſtando, Malthenſes à ſuo generali diſpenſari ſoleant,pag.223.in eod.ſig.C.

Teſtamentum filij familias, etiam inconſulto patre factum ſuſtinetur, in caſu,pag.115.num. 40. cum ſeqq. & reconualeſcit,mortuo patrē,ſimiliter in caſu,pag. 203. num. 33. & in ſign.K.

Teſtamentum imperfectum, defectu legitimi numeri teſtiū,aliarumve ſolemnitatum; vel nullum propter præteritionem Poſthumi, ſiue alterius filij, aut aliam quancunque rationem, ſuſtinetur quoque in caſu, pag.116.numer.43.cum ſign. A,B,& C.

TESTIMONIVM in contractibus quidem,& teſtamentis, ferre mulieres prohibentur; ſed non in cauſis, tam criminalibus, quam ciuilibus,pagin.465. numer. 9. & in ſign. D.

Teſtimonium mulierum, minoris eſt fidei, quam maſculorum; adeo vt, nec ſi duæ mulieres de crimine conſentiant, ſequi poſſit condemnatio, ſi alia adminicula non concurrant, in fin.eiuſd.ſign.D.

Teſtes è contra, etiam in contractibus, & teſtamentis,Monachi eſſe poſſunt; nec minus eorum depoſitiones, quā depoſitiones ſecularium operantur, pag.443.in ſign.R.

Teſtes

Digitized by Google

Teſtes iudicialiter eſſe, ſine ſuperioris authoritate, Monachi non prohibentur, imò & cogi hodie poſſunt, in eod. ſign. R.

Teſtibus, regularitas probari non poteſt, ſed ſolummodo inſtrumentis, pag.435. in ſign. A.

Teſtimoniales literas, ſuæ occupationis, quinam ex abſentibus, habere debeant, vt priuilegiatæ abſentiæ iuribus perfruantur, pag.253. nu.61. & 62. cum pag.254. num.63. & in ſign. F, & G.

THEOLOGALIS dicitur, concionator Euangelicus, in cathedralibus quibuſque ac certis inferiorum collegiorum eccleſiis inſtituendus, ex præſcripto Concilij Tridentini, & Gallicarum ordinationum, de quibus in pag.208. num.7.

Theologalis, ad tempus nõ inſtituitur, ſed in perpetuum eiuſque præbenda, exiſtit ideo beneficium, in fin. eiuſd. num.7.

Theologales inſtituuntur, à ſolis Epiſcopis, vel capitulis eccleſiarum, pagin. 209. numer. 10. nec poſſunt inſtitui, ſine aſſignatione præbendæ, imò & Canonicatus; ibid. num. 11.

Theologales, omnibus reliquorũ Canonicorum iuribus perfruuntur & ſic tam honorificis, quam vtilibus, pag.210. num.13.

Theologales, in quibus eccleſiis ſint inſtituendi, pag.211. num. 15. & 16. cum ſign. H.

Theologales, neque in Capellis, neque in aliis non collegiatis, etiam ſi certo præsbyterorum numero conſtent veniunt inſtituendi, pag.212. nu.16. & in ſign. I.

Theologales lucrantur pendente abſentia, ratione muneris, fructus ſuarum præbendarum, ac ſi eſſent præſentes, pag.248. numer.44. & in ſign. Q: imò & diſtributiones quotidianas, pagin.250. numer.48. cum ſign. V, & pag. 213. numer. 20. & in ſign. N.

Theologales ſubuentionibus, & aliis oneribus extraordinariis, non ſubiiciuntur, pagin.214. numer. 21. & in ſign. P.

Theologali præbendæ, penſio abuſiuè imponitur, pag.182. numer. 36. cum ſign. V, & pag. 213. num 21. & in ſig. O.

Theologalia loca, non niſi ordinario ſuo collatori ſubiiciuntur, ideoque nec in pontificias reſeruationes veniunt, nec ſub expectatiuis gratiis compræhenduntur, pag. 214. num. 22.

THESAVRVS eccleſiæ, in quibus potiſſimum conſiſtat, pagin.429. num. 59.

Theſauratius, in plæriſque eccleſiis, cum Sactiſta confunditur; & quamuis de iure, nundum gerat officium, per conſuetudinem tamen, vel ſtatutum acquirere poteſt dignitatem, ib. & num.60. cum ſign. Y, & pag. 290. in ſign. B.

TITVLVS propriè loquẽdo, eſt ipſummet beneficium, vel potius denominatio beneficiati, pag. 257. nu. 2. ſed ex communi vſu loquendi, pro certo viuendi reditu, vel iure ipſius beneficij ſeparato à fructibus vſurpatur, ibid. n. 5. & tunc diſtinguitur à beneficio, ob rationem, pag. 258. num. 8. & pag. 266. num. 37.

Titulus quid ſignificet, quando Commendæ opponitur, pagin. 476. numer. 2. & in quo Titularij à Commendatatiis differant, pa.480. n. 28.

Titulus quis dicatur verus, ſiue

iuſtus. quiſve coloratus, & incoloratus, ſiue iniuſtus. pag. 476. numer. 3.

Titulus per poſſeſſionem longi temporis ſuppleri poteſt, pag. 66. in ſign. A: Imò & per decem annos, ſaltem coloratus acquiri, pagin. 498. numer. 57.

Titulum habent quidem Canonici ad effectum, electique ante confirmationem, & præſentati ante inſtitutionem, pag. 258. num. 12. & 13. ſed non nominati ab vniuerſitatibus, & Regum indultarij, etiam facta inſinuatione, pagin. 259. numer. 15. & 16.

Titulum non habens, ordinari non debet, pag. 266. num. 38. & quæ ſit pœna, tam ordinantis, quam ordinati, titulo deficiente ibid. num. 39.

Titulus ordinationis euaneſcit, ipſo intitulato ad beneficia, vel certos reditus perueniente, d. pag. 266. nu. 37. quemadmodum & morte intitulatij; adeo vt alium intitulandi, ex iiſdem ſtipendijs, eccleſię neceſſitas non incumbat, pag. 267. num. 41.

Titulus, quem ex proprio patrimonio, clericus ſibi conſtituit, ipſum patrimonium eccleſiaſticum non efficit, pagin. 267. numer. 42. præterquam fortè in caſu, pagin. 269. numer. 48.

Titulus ex patrimonio clerici conſtitutus, nunquid ſaltem priuilegiis, rebus eccleſiarum conceſſis gaudeat, d. pagin. 267. numer. 42. & vtrum poſſit alienari, ibid. numer. 43. & ſeqq.

Titulus à patre filio conſtitutus vt ordinaretur, debeatne ei imputari in legitimam, d. pag. 267. num. 44. & in ſign. N.

Titulus etiam ex prophanis, clerico conſtitutus, in cauſam pignoris, à creditoribus capi non poteſt, & factæ ſubiici, pag. 269. in ſign. P.

Titulus beneficium eſt, & de beneficiis cauta recipit, in caſu eiuſd. pag. 269. num. 48. 49. & 50.

Titulus, ſi beneficium ſit, vel ex beneficio, reſignari non prohibetur, ibid. n. 47. & in ſign. Q.

TOLERANTIA, ſeu ſufferentia Regis, in caſu regaliæ, quid operetur pag. 136. in ſign. L, & pag. 351. in ſig. E.

Tolerantes quid fieri, illud poſtea impedire non poſſunt, pag. 265. in ſign. M.

TONSVRA, differt à clerica, fitque duobus modis, vt in pagin. 463. num. 7.

Tonſurantur etiam ſimplices conuerſi, imò & mulieres, ſed alia ratione quam clerici, in eod. num. 7. & num. 5.

Tonſuræ propter adulterium, & in Monaſterium detruſæ, non ideò fiunt moniales, imò nec ad conuerſas accedunt, ſed potius oblatis æquiparantur, pagin. 468. numer. 21. & ſeqq.

Tonſuræ ſimplicis beneficia, quæ dicantur, pag. 379. num. 1.

Tonſuræ nomine quid, & quantum poſſit exigi, pag. 147. num. 27.

TRANSACTIO de rebus eccleſiaſticis, per prælaros etiam Commendatarios, cauſa cognita fieri poteſt, pag. 477. num. 13.

Tranſactio quoque fit, etiam de ſpiritualibus, inter clericos; dummodo tamen, ſummi pontificis authoritas intercedat, pa. 62. num. 52. & in ſign. R.

Tranſigere de Decimis, poſſunt Curiones non ſolum inter ſe, verumetiam cum

cum ſuis Parochianis, pag. 49. num. 11. & in ſign. F.

Tranſigere, è contra nequeunt Curiones, vel Vicarij, de congrua, ſiue Canonica portione, pag. 86. n. 43. & in ſign. P.

Tranſactiones ab eccleſiaſticis factæ, tranſigentium vitam non excedunt, d. pag. 49. n. 11. & in ſign. G: imò & ab ipſis tranſigentibus, reſcindi poſſunt, per in integrum reſtitutionem, ibid. in ſign. H.

TRINITATIS monaſteria, ſic inſtituta ſunt, vt quidquid ſupereſt redituum, conuertatur in redemptionem captiuorum, pag. 188. in fin. ſig. H.

Trinitatis tamen monaſteria, penſionibus onerarij poſſunt, & adhuc ita, vt penſiones iis impoſitæ, ad ſucceſſores transgrediantur, d. ſign. H.

Trinitatis miniſtri, ſintne inter beneficiatos recenſendi, pag. 233. num. 31. & de eorum præceptoriis, ibid. num. 32.

TRVNCVM, ſiue pixidem, pro eleemoſinis, cuique Curioni in ſua eccleſia, habere licet, imo etiam iubetur, regia ordinatione, de qua in pag. 115. num. 38.

TVTELA nobilium in Gallia, ad Principem defertur, qui interim fructus percipit, & conſequenter beneficia, ad pupilli collationem, vel præſentationem pertinentia concedit, vocaturque à Gallis, hæc propria ſibi ſpecies tutelæ, garde noble, pag. 351. in ſign. D.

Tutor, etiam ſi nomine pupilli, Officiarios nouos inſtituat, veteres tamen deſtituere non poteſt, pag. 297. in ſig. N.

V

VACATIO beneficij non ſolum exprimenda eſt, in apoſtolicis impetrationibus ſed & modus vacationis, pag. 369. num. 31.

Vacationis modi plures ſunt, eorumque vnus expreſſus, an & quando, ad alterum tacitum extendatur, d. pag. 369. in ſign. I.

Vacantiarum nomen vnde ſit, & quænam eo nomine veniant, pag. 121. n. 1. cur ve debeantur vacantiæ, ibid. n. 2. & in quo conſiſtunt, pag. 128. nu. 27.

Vacantiarum iura, ſeu fructus vacantium beneficiorum, ſibi ſuoque ærario, eccleſia reſeruare non poteſt, nec ad id valeret ſtatutum, aut conſuetudo, pag. 129. num. 31.

Vacantium beneficiorum fructus, in quibus caſibus, iure deportus lucrentur Archidiaconi, & alij de quibus pag. 128. in ſig. O, & latius ſupra in verb. Deportus.

Vacantium quarundam præbendarum reditus, in matricibus vicinarum Diœceſeωn eccleſiis, quandoque percipiunt Monachi, vel etiam ſimplices clerici; quemadmodum & equites Malthenſes, regeſque gallici, pag. 129. nu. 30. cum ſign. Q: & quam ob cauſam, ibid. num 31. & 32.

Vacantium prælaturarum fructus, iure Regaliæ, pertinent ad Chriſtianiſſimum Galliæ Regem, pag. 130. num. 35. & latius quoque ſupra, in verb. Regalia.

Vacant, quid ſignificet apud Equites Malthenſes, pag. 233. in ſign. T, ac ſimiliter ſupra latius, de his Malthenſium vacantiis, in verb. Malthenſes.

VALOR Beneficiorum, in impetrationi

tionibus exprimendus eſt, pag. 367. num. 23. & qua de cauſa, pag. 123. num. 12.

Valor verus beneficiorum, de neceſſitate exprimendus non eſt in Gallia; prætcrquam in literis nominationum & mandatis de vniendo, d. pag. 367. in ſign. D.

Valoris expreſſio apud Gallos, ſic fieri ſolet, vt ſi beneficium ſit minus, dicatur eius valorem non excedere, viginti quatuor ducatos de Camera: ſin vero beneficium ſit maius, ſatis ſit expreſſiſſe, reditus ipſius, ad quingentos florenos auri taxati aſcendere, d. pag. 123. num. 12. & 13.

Valoris expreſſioni, prædicto modo apud Gallos fieri ſolitæ, adiici debet clauſula [ſaluo iure veri valoris intra annum exprimendi] & tamen ſi poſtea, verus valor intra annum non exprimatur, non ideo beneficium impetratum amittitur, ib. circa fin. d. n. 13. & in ſign. B.

Valoris non expreſſi exceptio, opponi non poteſt in quæſtione, quæ laicum iudicem habet, de poſſeſſione beneficij, d. pag. 367. in fin. ſign. D.

VARIATIO, Patronis laicis permittitur, vt ſi ſint intra præſtitutum ſibi ad præſentandum tempus, non obſtante facta à ſe præſentatione, alium de nouo præſentare poſſint, pag. 354. num. 25.

Variatio, regiam non decet maieſtatem, ideoque facta à Rege nominatione, vel præſentatione, partes eius ceſſant, ibid. in ſign. I.

PASSALLVS quis dicatur, in prælud. part. 2. n. 15. & vtrum alium ſibi vaſſallum, per infeudationem facere poſſit, ibid. num. 18.

Vaſſallos, etiam eccleſia habere poteſt, ac præſertim, poſtquam vaſſalli, ab armorum ſeruitiis, ad præſtationes pecuniarias, deducti ſunt, vt in pag. 34. num. 4.

VENDITIO rei ſacræ, vel religioſæ, quando & quatenus ſuſtineatur, pa. 6. num. 16. & 17.

Vendentis ſcienter rem ſacram, vel religioſam, quæ ſit pœna, ibid. n. 18. & in ſign. G.

Venditionis rerum eccleſiaſticarum, iuſtæ cauſæ, pa. 23. n. 29. & latè ſupra in verb. alienatio.

VICARIVS, nedum Epiſcoporum, ſimiliumve prælatorum, ſed & Curionum, & aliorum inferiorum clericorum, ratione dicitur, pag. 419. n. 19. & de variis modis, vicarij ad iis inſtituendi, pagin. 303. numer. 36. & 37.

Vicarius perpetuus, vice fungitur Rectoris, ſeu Curionis, reſidere nequeuntis, pag. 459. num. 36. nec deſtitui poteſt, ideoque beneficiatis accedit, pa. 81. n. 22. & ius beneficium vicaria perpetua appellatur, pag. 88. num. 53.

Vicarius perpetuus efficitur, quotieſcunque interponitur ſuperioris authoritas, ad eius inſtitutionem, vt in caſibus, pagin. 304. numer. 38. & ſeqq.

Vicarius temporalis quando fiat, d. pa. 304. num. 40. & vtrum tunc accedat ad benficiatos, vel ſaltem beneficiatorum iuribus perfruatur, pag. 405. num. 41.

Vicariis Curionum, quid & quantum debeatur, pro congrua portione, pa. 82. nu. 30. & ſupra fuſiſſimè in verb. portio.

Vicarij Epiſcoporum, in quo differant, ab eorum officialibus, pag. 294. num. 23.

Vicariorum, alij generales vicarij, alij

magni

magni Vicarij, aliiſque particulares Vicarij, appellantur: & quid ſit inter eos differentiæ, d.num.23. & in ſign. G.

Vicariorum particularium, rurſus duæ ſunt ſpecies, cum vel principales, vel Foranei dicantur, pag.295. num.24. differantque etiam inter ſe, vt ibid. in num.25.& in ſign. H: & de Foraneis ſuo loco ſupra, in verb. Delegati.

Vicarios plures, inſtituere tenetur Epiſcopus, ſi in pluribus, & diuerſis territoriis, ſuam habuerit diœceſim, d.pag.295.in ſig.H, & pag. 302.n.33. & in ſign.X.

Vicarij Prælatorum, referuntur inter Iudices ordinarios; proindeque ab his, non ad Prælatos ſuos, ſed ad eorum ſuperiores appellatur, d. nu. 25. exceptis caſibus notatis, ibid. in ſign. I.

Vicarij, nunquid pro libito reuocari poſſint, tam à prælatis, à quibus inſtituti fuerant, quam ab eorum ſucceſſoribus, vel etiam à Capitulo, ſede vacante, pag. 296. num. 26. & ſeq.

Vicarij, facilius quam officiales reuocantur, ob rationem eiuſd. pag. 296. in ſign.L.

Vicarios, & officiales, à ſe inſtitutos, Commendatarij reuocare non poſſunt, pag.298.num. 30. & in ſign.P.

Vicarios, & officiales, ex regno oriundos, Prælati inſtituere tenentur, pag. 301.num.32.& in ſign.V.

Vicarios, & officiales nouos, veteribus non reuocatis, inſuperaddere Prælati quoque non debent, pag. 302.nu. 34. imò nec delegare, in præiudicium ipſorum veterum officialium, & Vicariorum, ibid. in ſign.Y.

Vicarios ſacerdotes, & officiales, graduatos ſaltem in iure Canonico, eſſe oportet, pag.303.num.35. variæque circa iuris, tàm communis, quàm Gallici, obſeruationes, ibid. in ſign. Z.

Vicariis, ſeu aliis vices alienas alitercunque gerentibus, concedatúrne, vel denegetur locus, quem is, cuius vices geruntur, habuiſſet; pag. 158. num.20.& 21.

Vicedominus quis dicatur, & in quo differat ab œconomo, pag. 306. nu. 42.

VILLA, pro loco muris circundato, paſſim in iure canonico accipitur, pag.492.num.31.

Villæ muratæ beneficia, ſi parochialia ſint, ſolis debentur graduatis, & adhuc iis, qui triennalis ſtudij habuerint atteſtationem, ibid.num. 32. & in ſign.K.

VISITATIO, iuriſdictionis eſt, pa. 100. num. 56. nec ſolum competit Epiſcopis, verumetiam Abbatibus, & aliis, de quibus ibid. num. 51. & ſeqq.

Viſitatores quoque ſæpius delegantur nedum à Capitulis, d.pag.100. num. 52. ſed & à regiis Magiſtratibus, vt ibid.num. 53.

Viſitatores Monaſteriorum, vtrum ex alio ordine aſſumi poſſint, in ead.pa. 110.num.54.& in ſign.M.

Viſitationis ius, Epiſcopis competens, eſt impræſcriptibile, & vulgo procurationis nomine deſignatur, pag. 99.num.50.

Viſitationis ius, adeo Epiſcopis competit, vt ipſi concurrant, cum omnibus aliis viſitatoribus, d. pag. 100 num.55.

Viſitare poteſt Epiſcopus, Monaſteria quantumque priuilegiata, ſeu exempta, niſi nominatim, à viſitatione habeant exemptionem, d.num.55.

Digitized by Google

& num.56.cum ſign.N,& O.
Viſitare poteſt Epiſcopus, vel alius ſuperior, toties, quoties exped.re crediderit, pag. 101. num. 57. & in ſign. Q.
Viſitandi ius, competit Epiſcopo, vel aliter ſuperiori, etiam in locis, in quibus nuſquam facta viſitatio probatur, in fin. eiuſd. num. 57.
Viſitans monaſteria Epiſcopus, vel eius Vicarius, correctioni Monachorum, ſeſe intromittere non debet, d. pag. 101. num. 58. & in ſign. R.
Viſitationi Epiſcoporum ſubiiciuntur, & Xenodochia, pag. 201. num. 27. cum ſign. B. & Confratriæ, pag. 218. num. 36. & quid de præceptoriis, pag. 227. num. 18. & in ſign. L.
Viſitationes perſonaliter ab Epiſcopis, & ſuperioribus aliis, faciendæ ſunt, & non per procuratorem, d. pag. 101. num. 59. & in ſign. S.
Viſitationum iura ſoluenda ſunt, in paſtu, & victualibus, & non in pecunia numerata. pag. 102. num. 60. exceptis caſibus notatis, ibid. in ſign. T.
VNIVERSITAS Valentina, inſtituta fuit à Ludouico II. Delphino, circa annum 1452. & vnita cum vniuerſitate Gratianopolitana, à Carolo 9. Chriſtianiſſimo Rege, anno 1565. in Epiſtol. ad lector.
Vniuerſitas Pariſienſis, laicale potius, quam eccleſiaſticũ corpus eſt; ideoque, eam non magis, quam Patronũ laicum, ſummus pontifex præuenire poteſt pag. 217. in ſign. X.
VNIO Beneficij nomen, & qualitatem extinguit; efficitque, vt vnitum, incipiat eſſe, veluti prædium eius beneficij, cui vnitur, pag 258. num. 6. & pag. 311. num. 2.
Vnio beneficiorum, eaſdem ſolemnitates, quas rerum eccleſiaſticarum alienatio deſiderat, & inſuper Patroni conſenſum, pag. 318. in ſig. N.
Vniri poſſunt beneficia eccleſiaſtica, non ſolum à pontifice maximo; verumetiam ab aliis, de quibus in ead. pag. 318. num. 26.
Vnita beneficia ſeparari poſſunt, ſi ſeparatione facta, æquæ adimpleretur fundatoris voluntas, & effectus ad quem erat vnio ſequeretur, ibid. in ſign. O.
Vniones reſeruatorum beneficiorum, an & quando fieri poſſint, in præiudicium expectantium, pag. 319. nu. 17. & in ſign. P.
Vniones, etiam præſcriptionis ope, fieri poſſunt, ibid. in ſign. Q.
Vniones, vel fiunt in perpetuum, vel ad tempus duntaxat, d. pag. 319. nu. 28. & quænam ad tempus, quænam vero in perpetuum, fieri dicantur, ibid. in ſign. R.
Vniones ad tempus factæ, iura beneficiorum non interuertunt, pag. 320. num. 29. nec in gallia approbantur, ob rationem aſſignatam ibid. in ſig. S.
Vniones in perpetuum, tribus fieri poſſunt modis, iure nimirum confuſionis ſubiectionis, & principalitatis, d. pag. 320. num. 30. & pag. 198. nu. 17. & ſeqq.
Vniones per modum ſubiectionis factæ, extinguunt beneficia quæ vniuntur, efficiunt, vt nuſquam vacare cenſeantur, ibid. num. 31. & in ſig. T; & ſequantur naturam eius, cui ſubiiciuntur d. pag. 198. num. 17. & ſeq.
Vniones verò, quæ ad inuicem fiunt, confuſis beneficiis, vel iure principalitatis, ipſa beneficia, in ſua integritate relinquunt pa. 321. n. 32. indeque infertur, ibid. in num. 33.
Vniri non poſſunt, beneficia diuerſorum

rum

rũ ordinum, vt nec præceptoriæ, diuerſarum militiarum; ita vt, etiam poſt centum annos, de diuerſis beneficiis, vel præceptoriis facta vnio, abuſiua ſoleat declarari, pa. 226. nu. 13. & in ſign. H.

Vniri an magis poſſint inter ſe, beneficia diuerſarum diœceſeõn, vel etiam regnorum, d. pag. 321. num. 33. & in ſign. V.

Vnita beneficia, confert Diœceſanus eius beneficij, non quod vnitur, ſed ad quod vnio fit, d. n. 33. in fin.

Vnita beneficia cum impetrantur, exprimendum quoque eſt de eo, ad quod vnio fit, nec ſufficeret, de eo quod vnitur expreſſiſſe, ibid. num. 34. & pag. 240. num. 12.

Vnita beneficia, nec permutari, nec reſignari poſſunt, pag. 322. num. 37. & in ſign. X: reguliſque Cancellariæ Romanæ, vel reſeruationibus pontificiis, aliiſque beneficiorũ propriis non ſubiiciuntur, ibid. num. 38.

Vnitorum beneficiorum cauſæ, à cauſarum beneficialium numero excluduntur, d. num. 38.

Vnitorum beneficiorum cauſæ, ad cuius iudicis cognitionem pertineant, d. pag. 322. in ſign. Y.

Vnionis impugnandæ methodus, & praxis hodierna, circa fin. eiuſd. ſign. Y.

Vniones, qualiter tam acceſſoriè quam ad inuicem, & æquè principaliter factæ, dignoſcantur; quove ordine, ad circunſtantiarum neceſſariam conſiderationem deueniatur, pa. 323. num. 39. & ſeqq.

Vniones in dubio, æquè principaliter potius, quam acceſſoriè, vel ad inuicem, factæ præſumuntur, pag. 323. n 42. præterquam forte, in caſu, pag. 198. num. 19.

Vniones minus digni, cũ magis digno, vel è contra, qua ratione fiant, & de vnionibus, parochialium eccleſiarũ, cum eccleſiis cathedralibus, vel Collegiatis, latè in d. pag. 323. n. 40. & in ſign. Z.

VNCTIO efficit, vt Reges penitus laici non ſint, pag. 352. num. 19. & tamen eos non reddit; eccleſiaſticas perſonas, cũ longè diuerſa ſit, ab eccleſiaſticorum conſecratione, pa. 353. n. 22.

Vox in capitulo, ſeu ius ſuffragij, excommunicatis denegatur, pag. 156. num. 9.

Vocem in capitulo, an & quando habeant Canonici in herbis, vel ſupernumerarij, pag. 262. nu. 22. & ſeq.

Vocis in capitulo habendæ ius, proprium eſt Canonicorum; ideoque Aſſiſiis, & reliquis id genus, qui ſacris ſodalitiis, veluti ſupplemento eſſe ſolent, denegatur, in pag. 274. n. 13. & in ſign. B.

VSVFRVCTVARIVS, ſolos fructus perceptos ad hæredes transfert & in eo deterioris eſt conditionis, quam beneficiatus, pag. 28. numer. 47. & ſeqq.

Vſufructuarius, Officiarios deſtituere non poteſt, quos vel inſtitutos reperit, cum vſumfructum adipiſceretur, vel ipſemet adepto vſufructu inſtituerit, pag. 298. in ſign. N. circ. fin.

VSVRA, adeo reprobata eſt, & odioſa, vt ne quidem oblationes vſurarij manifeſti ab eccleſia ſint recipiendæ pag. 345. num. 31.

Digitized by Google

TYPOGRAPHI

ADMONITIVNCVLA.

MIRVM tibi videri non debet (amice Lector) ſi cum in fronte huius libri, quinque ſyllabici promittantur Indices; nihilominus, quatuor duntaxat exhibeantur: Neque enim id ſine miſterio, & iuſta cauſa factum eſt; imò nec defuit exemplum, cuius imitatione eo impelleremur. Scias igitur, authorem promiſſis ſtetiſſe quidem, & confectis ſeparatim totidem indicibus, opus ſuum concluſiſſe: verum, vt ipſe erat aſſidue quotidianarum prælectionum functioni ſtudioſiſſimè intentus; perpendere non potuit, laborioſum magis, & tædioſum tibi fore, ſi in vno indice deciſiones, & in alio areſta collocarentur, quam ſi idem index, vtrumque ſimul ſuppeditaret. Acceſſit quod, areſtis non niſi ad confirmationem deciſionum ſpectantibus, frequentes de neceſſitate irrepſerant, in indicem areſtorum repetitiones, ex iis, quæ pro deciſionibus, antecedenti indici inſeruiebant. Quamobrem è re ſumus arbitrati, nec ei graue, tibique infructuoſum credidimus, duorum indicum meditari coniunctionem: quam & eo libentius inſtruximus, quod ſuauiſſimum Poëtam Ouidium, pro ſola commoditate tua, ex quinque ſuis amorum libris, tres poſtea confeciſſe videremus; vt & ipſemet elegantiſſimè, his admonet verſibus, initio libr. 1.

Qui modo Naſonis fueramus quinque libelli,
  Tres ſumus: hoc illi prætulit Author opus.
Vt iam nulla tibi non ſit legiſſe voluptas,
  At leuior demptis pœna duobus erit.

Habes itaque loco duplicati indicis, vnicam veluti tabellam, in qua primo intuitu occurrant, quæ alioqui, duobus in locis, fuiſſent quærenda: Cumque hæc ampliſſima ſit, & nihil ex comprehenſis, in vtraque ſingularum totius operis paginarum columna, prætermittat; eam bona cum Authoris venia, mutato nomine, locos communes appellauimus. Quod ſi ipſe congreratur, vel quis non iniquus rerum æſtimator ſuccenſeat, quaſi melius fuerit, praxim à theoria, eodem in indicatione, quo in tractatione, modo diſtinguere: non multum nobis erit negotij, emendare factum; & hoc etiam intra paucos dies. Siquidem, priuſquam labatur annus ſi Deus dederit, altera prodibit editio ſi, quæ ita videatur, per eam tunc, coniuncta disiungi, & omnia ſicuti ab Authore delineata fuerant, reſtitui poterunt. Sed & pariter corrigentur eadem editione, varia infinitaque propemodum errata, quibus priorem hanc ſcatere fatemur, ac dolemus; & pro quibus ideò, non fuit quod proprium hic, pro more, daremus elenchum, ex quo ſit, tam proxima eſt eorum caſtigatio. Veruntamen, ne erratis hiſce impraui ſis, ducaris in errorem, vel ad incuſandum Authorem procedas; de præcipuis quibuſque, & grauioribus ex iis, deque cauſa, & occaſione eorundem, te paucis interim monendum duximus: Ac præſertim, αὐτόγραφον charactere minus polito, & qui noſtris Compoſitoribus ſatis eſſet lectu difficilis, fuiſſe exaratum,

Digitized by Google

tum:indéque contigiſſe, vt cum hi literam [n] à litera [u] itemque literam [o] à litera [a] vix ſecernerent, vnam pro altera promiſcuè vſurparint. Hinc enim [Baillinu] pro [Baillinu] pag. 10. in ſig. O. & [hac vnum] pro [hoc vnum] pag. 34. cum aliis eiuſcemodi compluribus, paſſim offendes: Quæ vtinam ſola reperirentur, nec alia extarent æquè intolerabilia, & ſoli ipſorum compoſitorum incuriæ adſcribenda. Nam & hi aliquando, per quandam quaſi ἀντιςροφὴν, dictionum inuerſione ſunt vſi, vt [amortiſationis ius coactionem faciendo] pro [coactionis ius, amortiſationem faciendo] pag. 37. in ſign. H. Omiſerunt quoque ſæpius literas, integraſque ſyllabas, vt pag. 117. in ſign. G. [in paupere diſtribuendum] pro [in pauperes] cum ſimilibus, & è contra, non ſemel ex ſuo adiecerunt ſuperflua, & extra rem, vt in ſecundi Epigrammatis inſcriptione [vniuerſitatis inſignia, de regiis, & Delphinalibus ſubiiciuntur] pro [regiis, & delphinalibus] abſque particula [de] Poſuerunt etiam interdum, aliud pro alio, vt [expoſuit] pro repoſuit] pag. 9. in ſign. K, & [tantopere dignum [pro tanto patre dignum] in Epiſtol. ad lector: Necnon frequenti virgularum, & punctorum detractione, vel interpoſitione, ſenſum vbique ferè perturbarunt, vt in ead. Epiſtol. ad lector. [Rhedoni, exiſtat habet adhuc gallia] pro [Rhedoni exiſtat. Habet adhuc Gallia & ſic de cæteris. Quin & alia pleraque ſunt, non minus mendoſa, nec leuioris præiudicij ſed ea prudentiæ; & ſagacitati tuæ diiudicanda, cauendaque relinquimus, cautuſque tandem receptui, ne ſimplicis admonitionis, qualem hanc eſſe oportuit, fines exceſſiſſe videamur, Vale.

Acheué d'Imprimer, ce dernier Auril, 1616.

F I N I S.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

PRIVILEGE DV ROY.

LOVYS PAR LA GRACE DE DIEV ROY DE FRANCE, ET DE NAVARRE. A noz amez,& feaulx, les gens tenans nos Cours de Parlement, Preuoſts, Baillifs, Seneſchaux, ou leurs Lieutenans, & à tous noz autres Iuſticiers, Officiers, qu'il appartiendra, Salut. Noſtre cher & bien aimé, Guillaume Linocier, marchand Libraire en noſtre ville de Tournon, Nous a donné à entendre, que depuis quelque temps en ça, il auroit recouuert auec grands frais,& labeurs, vn liure intitulé. *Antonÿ Fabricÿ Bleniani, I. C. Neronenſis,& in Vniuerſitate Valentina, ordinarÿ Regijq́, Iurium interpretis: In theoriam,& praxim, Beneficiorum, Eccleſiaſticorum, methodica, & familiaris, introductio*, lequel liure ledict Linocier deſireroit faire imprimer, & mettre en lumiere; mais il craint que autres que luy le voulant fruſtrer de ſon labeur,& trauail, ſe vouluſſent ingerer de le faire imprimer, s'il ne luy eſtoit ſur ce pourueu de noz lettres neceſſaires,& conuenables, humblement requerant icelles. Parquoy deſirans ledict ſuppliant eſtre recompencé de ſon labeur,& trauail, frais,& miſes, luy auons permis, & octroyé, permettons,& octroyons, par ces preſentes, d'imprimer ou faire imprimer, vendre & diſtribuer leſdicts liures par tout noſtre Royaume, ſans que autres que ledict ſuppliant, ou ceux qui auront droict de luy, le puiſſent imprimer, vendre,& diſtribuer, & ce pendant, & durant le terme de dix ans, à compter du iour & datte de l'impreſſion dudict liure, & ce à peine de douze cents liures tournois d'amande, & de confiſcation deſdicts liures, applicable, moitié à nous, & l'autre moitié audict ſuppliant. Si vous mandons,& à chacun de vous,& enioignons endroict ſoy, ſi comme à luy appartiendra, que du preſent Priuilege,& du contenu en iceluy vous faictes, & ſouffrez iceluy ſuppliant,& ceux qui auront droict de luy, ioüir en vſer plainement, & paiſiblement,& à ce faire ſouffrir,& obeyr,& contraignez tous ceux

qui

Digitized by Google

qui pour ce ſeront à contraindre par toutes voyes deües, & raiſonnables,car tel eſt noſtre plaiſir, nonobſtant quelconques lettres à ce contraires. Donné à Tours,l'an de grace,mil ſix cens ſeize, le xviij. iour de Feburier,& de noſtre regne le ſixieſme.

Par le Roy en ſon Conſeil.

Le FEBVRE.

LEdict Linocier a permis, & permet à Claude Michel Imprimeur en l'Vniuerſité de Tournon, pouuoir iouyr, & vſer du Priuilege du Roy cy deſſus, pour le terme porté auſudict Priuilege. Neantmoings ledict Michel ne pourra imprimer ledict liure,que ledict Linocier n'en ait la moitié de l'impreſſion, n'y ledict Linocier de meſme. Faict à Tournon ce 26. Apuril,mil ſix cens ſeize.

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google